

UCHWAŁA NR 2653/17

ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Z DNIA 26 MAJA 2017 r.

W SPRAWIE:

Zatwierdzenia regulaminu konkursu nr RPSW.08.05.04-IZ.00-26-128/17 w ramach Osi Priorytetowej 8. Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, Poddziałania 8.5.4 Kształcenie ustawiczne – ZIT Edukacja formalna i pozaformalna osób dorosłych wraz z załącznikami.

NA PODSTAWIE:

- art. 41 ust. 1 i ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 486);
- art. 125 ust. 3 lit. a Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.U.UE.L.2013.347.320);
- art. 9 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2, art. 37 ust. 1 oraz art. 41 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (t.j. Dz. U. z 2016, poz. 217).

§ 1

Zatwierdza się regulamin konkursu nr RPSW.08.05.04-IZ.00-26-128/17 w ramach Osi Priorytetowej 8. Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, Poddziałania 8.5.4 Kształcenie ustawiczne – ZIT Edukacja formalna i pozaformalna osób dorosłych wraz z załącznikami. Regulamin wraz z załącznikami stanowi Załącznik Nr 1 do niniejszej Uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego oraz Dyrektorowi Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

WICEMARSZAŁEK

WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

JAN MAĆKOWIAK

Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego

Regulamin konkursu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 dla EFS

**Oś 8 – Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo
Poddziałanie 8.5.4 Kształcenie ustawiczne – ZIT
Edukacja formalna i pozaformalna osób dorosłych**

Konkurs w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

(konkurs nr: RPSW.08.05.04-IZ.00-26-128/17)

Termin naboru wniosków od 30.06.2017 r. do 14.07.2017 r.

Kielce, maj 2017 r.

Spis treści

I. Informacje o konkursie	3
1.1. Instytucja organizująca konkurs	3
1.2. Termin naboru	3
1.3. Kwota środków przeznaczona na dofinansowanie projektów	4
1.4. Podmioty uprawnione do ubiegania się o dofinansowanie projektu.....	5
1.5. Grupy docelowe.....	6
II. Przedmiot konkursu	8
2.1 Cel konkursu i typy operacji.....	8
III. Kryteria wyboru projektów	12
3.1 Kryteria, których niespełnienie skutkuje odrzuceniem wniosku	12
3.2 Kryteria dostępu dotyczące poszczególnych typów operacji, których niespełnienie skutkuje odrzuceniem wniosku.....	18
3.3 Kryteria merytoryczne oceniane zgodnie z Kartą Oceny Merytorycznej.....	20
3.4 Kryteria premiujące, których spełnienie nie jest obowiązkowe	21
IV. Wskaźniki.....	25
4.1 Wymagane wskaźniki	25
V. Złożenie i wycofanie wniosku o dofinansowanie	30
5.1. Przygotowanie i składanie wniosków o dofinansowanie	30
5.2. Wycofanie wniosku.....	32
5.3. Wymagania dotyczące partnerstwa.....	33
VI. Wydatki oraz pomoc publiczna	34
6.1 Zasady finansowania wydatków	34
6.2 Pomoc publiczna/de minimis	39
6.3 Ryzyko nieosiągnięcia założeń projektów	41
VII. Ocena projektu, procedura odwoławcza oraz zawarcie umowy o dofinansowanie	41
7.1 Etap oceny formalnej.....	41
7.2. Etap oceny merytorycznej	43
7.3. Etap negocjacji oraz wybór projektów do dofinansowania	44
7.4. Procedura odwoławcza	46
7.4 Zabezpieczenie realizacji projektu.....	48
7.6 Umowa o dofinansowanie projektu.....	49
VIII Dodatkowe informacje	50
8.1 Zasady promowania projektów	50
8.2 Słownik pojęć.....	51
8.3 Podstawa prawna	57
8.4 Dane teleadresowe.....	61
VIII. Załączniki.....	62

I. Informacje o konkursie

1.1. Instytucja organizująca konkurs

1.1.1. Instytucją Organizującą Konkurs (zwaną dalej IOK) jest Instytucja Zarządzająca dla RPOWŚ na lata 2014-2020 (zwana dalej IZ), której rolę pełni Województwo Świętokrzyskie z siedzibą w Kielcach, Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce, reprezentowane przez Zarząd Województwa. W ramach IZ Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego z siedzibą w Kielcach, ul. H. Sienkiewicza 27, 25-007 Kielce realizuje zadania związane z wdrażaniem działań współfinansowanych z EFS w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020.

1.1.2. W imieniu IZ Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego ogłasza konkurs na dofinansowanie projektów w ramach Osi 8 Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, Działania 8.5 Rozwój i wysoka jakość szkolnictwa zawodowego oraz kształcenia ustawicznego, Poddziałania **8.5.4 Kształcenie ustawiczne – ZIT** - Edukacja formalna i pozaformalna osób dorosłych.

1.1.3. Funkcję Instytucji Pośredniczącej w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 pełni Prezydent Miasta Kielce, Rynek 1, 25-335 Kielce.

1.1.4. Funkcję Instytucji Pośredniczącej jako jednostki wykonawczej do realizacji zadań, w tym do oceny zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF pełni Biuro Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych z siedzibą Al. Solidarności 34, 25-323 Kielce.

1.2. Termin naboru

**Nabór wniosków o dofinansowanie projektów będzie prowadzony
od dnia 30.06 2017 r. do dnia 14.07.2017 r.**

Zachowanie powyższego terminu oznacza złożenie wniosku do IOK w wersji papierowej oraz elektronicznej za pośrednictwem Lokalnego Systemu Informatycznego do obsługi wniosków o dofinansowanie w ramach RPOWŚ 2014-2020 ([Lokalny System Informatyczny](#) – zwanego dalej LSI).

Wersję elektroniczną wniosków o dofinansowanie projektu należy składać przez LSI od dnia 30.06.2017 r. (od godziny 7:00) do dnia 14.07.2017 r. (do godziny 15:00).

Dokumenty w wersji papierowej należy składać w siedzibie Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego, ul. H. Sienkiewicza 27, 25-007 Kielce (od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:00 do 15:00) w sekretariacie (I piętro – pok. 105).

Wnioskodawca może otrzymać z IOK potwierdzenie złożenia wersji papierowej wniosku na przedłożonym przez siebie piśmie lub kopii składanego wniosku.

Wnioski można składać osobiście oraz nadsyłać pocztą lub przesyłką kurierską. W przypadku wniosków nadesłanych pocztą lub przesyłką kurierską o ich przyjęciu decyduje data i godzina wpływu do siedziby Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego.

Konkurs w ramach Poddziałania 8.5.4 ma charakter zamknięty.

Konkurs przeprowadzany jest jawnie z zapewnieniem publicznego dostępu do informacji o zasadach jego przeprowadzania i listy projektów wybranych do dofinansowania.

Sekretariat nie odpowiada za poprawność i kompletność złożonych wniosków o dofinansowanie.

1.3. Kwota środków przeznaczona na dofinansowanie projektów

1.3.1 Kwota środków przeznaczonych na dofinansowanie projektów w ramach konkursu wynosi: **783 000 PLN**, w tym **765 000 PLN ze środków Unii Europejskiej** i **18 000 PLN z Budżetu Państwa**.

1.3.2 Maksymalny poziom dofinansowania projektu wynosi 87% wydatków kwalifikowalnych (w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną), w tym maksymalny poziom dofinansowania UE wynosi 85% wydatków kwalifikowalnych, a maksymalne współfinansowanie z budżetu państwa wynosi 2% wydatków kwalifikowalnych.

1.3.3 Wnioskodawca jest zobowiązany do wniesienia wkładu własnego o minimalnej wysokości 13% wydatków kwalifikowalnych projektu.

Kwota wkładu własnego musi być wyliczona z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku i zaokrąglona zgodnie z zasadami matematycznymi. Należy pamiętać, iż procent wkładu własnego po zaokrągleniu nie może być mniejszy niż 13%, tj. wynosić 12,99% (lub mniej), ponieważ projekt zostanie odrzucony na etapie oceny merytorycznej.

UWAGA – poziom wkładu własnego będzie podlegał ocenie merytorycznej jako kryterium horyzontalne oceniane „0-1”, tzn. „nie spełnia – spełnia”, w zakresie zgodności projektu ze Szczegółowym Opisem Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020.

1.3.4 Kwota środków przeznaczonych na konkurs może ulec zmianie w wyniku zmiany kursu walut.

1.3.5 Maksymalna dopuszczalna kwota dofinansowania składanego projektu nie może być wyższa

niż kwota środków przewidziana na konkurs.

1.3.6 IOK po rozstrzygnięciu konkursu może zwiększyć kwotę środków przeznaczonych na dofinansowanie projektów w ramach konkursu (z zachowaniem zasady równego traktowania wnioskodawców tj. zgodnie z kolejnością zamieszczenia projektów na liście i uwzględnieniem wszystkich projektów, które uzyskały taką samą liczbę punktów).

1.4. Podmioty uprawnione do ubiegania się o dofinansowanie projektu

1.4.1 W ramach niniejszego konkursu o dofinansowanie projektu mogą ubiegać się wszystkie podmioty, z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym m.in.:

- pracodawcy/ przedsiębiorcy/ uczelnie,
- placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego i ich organy prowadzące,
- partnerzy społeczno-gospodarczy.

1.4.2 Zgodnie z kryterium formalnym dla niniejszego konkursu, o dofinansowanie nie mogą ubiegać się podmioty wykluczone z możliwości dofinansowania ze środków UE, lub wobec których orzeczono zakaz dostępu do środków UE na podstawie odrębnych przepisów takich jak:

- art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych*;
- art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. *o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej*;
- art. 9 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. *o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary*.

Powyższe zostanie zweryfikowane przez IOK przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu. Dopuszcza się możliwość występowania o dofinansowanie realizacji projektu jednostki organizacyjnej samorządu terytorialnego nie posiadającej osobowości prawnej działającej zawsze w imieniu i na rzecz JST.

Każda czynność cywilnoprawna dokonana przez kierownika gminnej, powiatowej i wojewódzkiej jednostki organizacyjnej musi opierać się na pełnomocnictwie (ważnym na dzień sporządzenia wniosku), którego kwestie regulują odpowiednio: ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym oraz ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.

W przypadku jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego nieposiadających osobowości prawnej w polu 2.1 (dla projektów partnerskich w polu 2.10.1.1) wniosku o dofinansowanie należy wpisać zarówno nazwę właściwej jednostki samorządu terytorialnego (JST) posiadającej osobowość

prawną (np. gminy), jak i nazwę jednostki organizacyjnej (w następujący sposób: „nazwa JST/nazwa jednostki organizacyjnej”). W polach od 2.2 do 2.6 (dla projektów partnerskich w polach 2.10.1.2 do 2.10.1.6) należy wpisać odpowiednie dane dotyczące jednostki organizacyjnej, jeżeli ta jednostka będzie stroną umowy o dofinansowanie na podstawie przedłożonego na etapie podpisywania umowy o dofinansowanie projektu pełnomocnictwa/upoważnienia lub innego równoważnego dokumentu albo odpowiednie dane dotyczące właściwej JST posiadającej osobowość prawną (np. gminy) – jeżeli stroną umowy o dofinansowanie będzie niniejsza JST. Dane adresowe jednostki organizacyjnej samorządu terytorialnego nieposiadającej osobowości prawnej należy podać w polu 2.7 „Adres” (dla projektów partnerskich w polu 2.10.1.7). W polu 2.9 (dla projektów partnerskich w polu 2.10.1.8) należy wskazać dane osoby do kontaktów roboczych.

1.5. Grupy docelowe

1.5.1 Zgodnie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 oraz obowiązującym Szczegółowym Opiszem Osi Priorytetowych RPOWŚ 2014-2020, projekty realizowane w ramach Poddziałania 8.5.4 muszą być skierowane do następującej grupy docelowej:

- **osób dorosłych.**

Osoby dorosłe w wieku 18 lat i więcej zainteresowane z własnej inicjatywy zdobyciem, uzupełnieniem lub podnoszeniem kompetencji lub kwalifikacji zawodowych. Wsparcie kierowane jest do osób niezależnie od ich sytuacji społeczno-zawodowej (zarówno do osób pozostających bez zatrudnienia, jak również pracujących). Preferowane są osoby nisko wykwalifikowane (wykształcenie do poziomu ISCED 2 włącznie¹) oraz osoby w wieku 50 lat i więcej, jako grupy wykazujące największą lukę kompetencyjną lub posiadające największe potrzeby związane z uzupełnieniem lub podwyższeniem umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji zawodowych.

Wiek uczestników określany jest na podstawie daty urodzenia i ustalany w dniu rozpoczęcia udziału w projekcie.

Na potrzeby niniejszego konkursu uczestnikami mogą być osoby dorosłe w wieku aktywności zawodowej. Przynależność danej osoby do grupy osób w wieku aktywności zawodowej powinna być ustalana indywidualnie dla każdej osoby w oparciu o przesłankę, czy jest ona **aktywna ekonomicznie (zawodowo)**, niezależnie od statystycznego faktu bycia danej osoby w wieku produkcyjnym, czy poprodukcyjnym. Główny Urząd Statystyczny w cyklicznie przeprowadzanym Badaniu Aktywności

¹ Kryterium premiujące opisane w Podrozdziale 3.4 *Kryteria premiujące, których spełnienie nie jest obowiązkowe* niniejszego regulaminu.

Ekonomicznej Ludności wskazuje, że „osoba aktywna zawodowo to osoba pracująca albo pozostająca bez zatrudnienia, ale poszukująca pracy i zainteresowana jej podjęciem”.

UWAGA – projekty przewidujące wsparcie grupy docelowej innej niż wskazana powyżej będą odrzucane na etapie oceny merytorycznej.

Beneficjent zobowiąże uczestników projektu do dostarczenia w momencie przystąpienia do projektu, oświadczeń o niekorzystaniu z tego samego typu wsparcia w innych projektach współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Powyższe zobowiązanie zostanie zawarte także w umowie o dofinansowanie projektu.

1.5.2 Zgodnie ze szczegółowym kryterium dostępu (załącznik nr 3 do SZOOP RPOWŚ na lata 2014-2020 oraz załącznik nr IIb do regulaminu) projekty muszą być skierowane do grup docelowych z terenu Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, które uczą się, pracują lub zamieszkują w rozumieniu przepisów Kodeksu Cywilnego na obszarze KOF.

1.5.3 Wniosek składany w ramach niniejszego konkursu musi zawierać analizę uwzględniającą sytuację kobiet i mężczyzn objętych wsparciem w ramach projektu na danym obszarze oraz ocenę wpływu projektu na sytuację płci.

Wyniki przeprowadzonej analizy powinny być podstawą do planowania działań i doboru instrumentów, adekwatnych do zdefiniowanych problemów.

W związku z powyższym zapisy nie mogą przyjmować ogólnego brzmienia w postaci deklaracji, np.: „projekt jest zgodny z polityką równości szans kobiet i mężczyzn”, „projekt będzie realizował założenia równościowe”.

Ocena zgodności projektu z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn odbywać się będzie na podstawie standardu minimum. Instrukcja standardu minimum realizacji zasady równości szans kobiet i mężczyzn znajduje się w *Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020 EFS* (stanowiącej załącznik nr I do niniejszego regulaminu konkursu).

Dostępność dla osób z niepełnosprawnościami

1.5.4 Zgodnie z kryterium horyzontalnym Wnioskodawca musi wskazać w treści wniosku o dofinansowanie sposób realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w ramach realizowanego projektu.

1.5.5. Wszystkie działania świadczone w ramach projektu, w którym na etapie rekrutacji zidentyfikowano możliwość udziału osób z niepełnosprawnościami powinny być realizowane w budynkach dostępnych architektonicznie dla osób z niepełnosprawnościami, zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie oraz zasadami wiedzy technicznej.

1.5.6 W ramach projektów ogólnodostępnych, w szczególności w przypadku braku możliwości świadczenia usługi spełniającej wymienione powyżej warunki, w celu zapewnienia możliwości pełnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami, należy zastosować mechanizm racjonalnych usprawnień. Oznacza to możliwość finansowania specyficznych usług dostosowawczych lub oddziaływania na szeroko pojętą infrastrukturę, nieprzewidzianych z góry we wniosku o dofinansowanie projektu, lecz uruchamianych wraz z pojawieniem się w projekcie (w charakterze uczestnika lub personelu) osoby z niepełnosprawnością.

Wnioskodawca w projektach ogólnodostępnych nie zabezpiecza w ramach budżetu projektu środków na ewentualną konieczność sfinansowania racjonalnych usprawnień. W takich projektach mechanizm ten jest uruchamiany w momencie pojawienia się w trakcie realizacji projektu osoby z niepełnosprawnością.

Łączny koszt racjonalnych usprawnień na jednego uczestnika w projekcie nie może przekroczyć 12 tys. PLN.

Szczegółowe informacje i przykładowy katalog kosztów racjonalnych usprawnień znajduje się w *Wytocznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020* (z dnia 8 maja 2015 r. podrozdział 5.2 pkt 7).

1.5.7 W projektach dedykowanych wyłącznie lub przede wszystkim osobom z niepełnosprawnościami wydatki na sfinansowanie mechanizmu racjonalnych usprawnień należy zaplanować na poziomie wniosku o dofinansowanie projektu (np. montaż platformy, podnośnika itd.). Wówczas limit 12 tys. PLN na uczestnika nie obowiązuje. Natomiast konieczne jest wskazanie w projekcie diagnozy potrzeb danej grupy oraz zaplanowanie działań i wskaźników adekwatnych do skali środków przeznaczonych na wsparcie bezpośrednio osoby/uczestnika, prowadzące do uzyskania przez nią korzyści (np. nabycia kompetencji, podjęcia zatrudnienia).

II. Przedmiot konkursu

2.1 Cel konkursu i typy operacji

Projekty muszą przyczyniać się do osiągnięcia celu szczegółowego RPOWŚ 2014-2020 w zakresie upowszechnienia kształcenia się osób dorosłych z własnej inicjatywy ukierunkowane na podnoszenie kompetencji i kwalifikacji istotnych na rynku pracy.

Przedmiotem konkursu są projekty określone dla Poddziałania **8.5.4 Kształcenie ustawiczne ZIT** - Edukacja formalna i pozaformalna osób dorosłych, Działania 8.5 Rozwój i wysoka jakość szkolnictwa zawodowego oraz kształcenia ustawicznego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020.

Wspieraniem w ramach naboru mogą zostać objęte następujące typy operacji:

1. Wspieranie podnoszenia, zmiany lub nabywania nowych umiejętności, kwalifikacji oraz kompetencji osób dorosłych poprzez udział w edukacji formalnej i pozaformalnej w zakresie:
 - a) kwalifikacyjnych kursów zawodowych (zakończonych egzaminem potwierdzającym uzyskanie kwalifikacji w zawodzie),
 - b) kursów umiejętności zawodowych (zakończonych zaliczeniem zgodnie z prawodawstwem krajowym, dotyczącym kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych),
 - c) kursów/szkoleń, które prowadzą do nabycia konkretnych umiejętności.

Powyższe wsparcie (1 a, b, c) możliwe jest do realizacji we współpracy z pracodawcami.

Szczegółowe wymogi dotyczące realizacji przedmiotowych typów operacji – 1 a, 1 b, 1 c

2.1.1 Maksymalny okres realizacji projektu wynosi 24 miesiące - **wymóg określony jako kryterium dostępu²**.

2.1.2 Dobór form wsparcia powinien wynikać z przeprowadzonej analizy potrzeb osób dorosłych uwzględniającej ich potencjał i predyspozycje – **wymóg określony jako kryterium dostępu³**.

2.1.3 Wsparcie musi być zakończone formalną oceną i/lub certyfikacją osiągniętych umiejętności, kompetencji czy kwalifikacji, a poszczególne formy kształcenia ustawicznego muszą być realizowane zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 roku w sprawie kształcenia ustawicznego – **wymóg określony jako kryterium dostępu⁴**.

Kwalifikacje (zgodnie z definicją wskaźników wspólnych EFS monitorowanych we wszystkich priorytetach inwestycyjnych celów tematycznych 8-11) należy rozumieć jako formalny wynik oceny i walidacji, który uzyskuje się w sytuacji, kiedy właściwy organ uznaje, że dana osoba osiągnęła efekty uczenia się spełniające określone standardy.

² Kryterium dostępu opisane w Podrozdziale 3.2 *Kryteria dostępu dotyczące poszczególnych typów operacji, których niespełnienie skutkuje odrzuceniem wniosku niniejszego regulaminu.*

³ Kryterium dostępu opisane w Podrozdziale 3.2 *Kryteria dostępu dotyczące poszczególnych typów operacji, których niespełnienie skutkuje odrzuceniem wniosku niniejszego regulaminu.*

⁴ Kryterium dostępu opisane w Podrozdziale 3.2 *Kryteria dostępu dotyczące poszczególnych typów operacji, których niespełnienie skutkuje odrzuceniem wniosku niniejszego regulaminu.*

Kwalifikacje to określony zestaw efektów uczenia się⁵ w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami⁶, których osiągnięcie zostało sprawdzone w walidacji oraz formalnie potwierdzone przez instytucję uprawnioną do certyfikowania.

Uzyskiwanie kwalifikacji w ramach projektu musi być zgodne z dokumentem *Podstawowe informacje dotyczące uzyskiwania kwalifikacji w ramach projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego* stanowiącego Załącznik nr XI do niniejszego regulaminu. Dokument zawiera informacje dotyczące:

- pojęcia kwalifikacji (opisanie kwalifikacji za pomocą efektów uczenia się, przykłady efektów uczenia się, walidacja itp.),
- możliwości uzyskiwania kwalifikacji (kwalifikacje nadawane w systemie oświaty i szkolnictwa wyższego oraz poza nim, kwalifikacje rynkowe itp.),
- instytucji certyfikujących.

Do weryfikacji czy dany certyfikat/dokument można uznać za kwalifikację na potrzeby mierzenia wskaźników monitorowania EFS dotyczących uzyskiwania kwalifikacji niezbędna jest lista sprawdzająca wskazana w Załączniku nr XI. Ponadto do regulaminu załączony został zestaw pytań i odpowiedzi dotyczący kwalifikacji opracowany przez MR stanowiący Załącznik nr XII.

UWAGA Beneficjent we wniosku o dofinansowanie musi opisać dokument/certyfikat potwierdzający uzyskanie kwalifikacji w taki sposób, aby oceniający mógł na jego podstawie zweryfikować zgodność z listą sprawdzającą znajdującą się w Załączniku nr XI.

W projektach realizowanych w ramach przedmiotowego konkursu można wykazywać wyłącznie kwalifikacje, których jakość gwarantują odpowiednie procedury i nadzór sprawowany przez konkretny podmiot. W celu zapewnienia jakości walidacji i certyfikowania, instytucje certyfikujące muszą zapewnić rozdzielenie procesów kształcenia i szkolenia od walidacji (art. 63 ust. 2 ustawy o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji). Przykłady instytucji pełniących rolę instytucji certyfikujących dla różnych kwalifikacji ujęte są w Załączniku nr XI do niniejszego regulaminu.

Kompetencja to wyodrębniony zestaw efektów uczenia się/ kształcenia. Opis kompetencji zawiera jasno określone warunki, które powinien spełniać uczestnik projektu ubiegający się o nabycie kompetencji, tj. **wyczerpującą informację o efektach uczenia się** dla danej kompetencji oraz kryteria

⁵ Efekty uczenia się dla danej kwalifikacji powinny zostać opisane w sposób zrozumiały dla osób rozpoczynających naukę, powinny być konkretne i jednoznaczne oraz możliwe do osiągnięcia. Ponadto muszą być mierzalne i możliwe do zaobserwowania oraz do zweryfikowania. Podczas formułowania wyrażen opisujących efekty uczenia się pomocne jest korzystanie z czasowników opisujących czynności, działania, które potrafi wykonać osoba posiadająca daną kwalifikację.

⁶ Zgodność z ustalonymi wymaganiami oznacza, że wymagania dotyczące efektów uczenia się (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), składających się na daną kwalifikację opisane są w języku efektów uczenia się. Ponadto, dla kwalifikacji powinny być również określone wymagania dotyczące walidacji, a proces nadawania kwalifikacji (walidacji i certyfikowania) powinien być objęty zasadami zapewniania jakości.

i metody ich weryfikacji, czyli wskazania co dana osoba powinna wiedzieć, co potrafić i jakie kompetencje społeczne posiadać po zakończeniu danej formy wsparcia (np. kursu, szkolenia).

Nabycie kompetencji będzie weryfikowany w ramach następujących etapów:

- a) **ETAP I – Zakres** – zdefiniowanie w ramach wniosku o dofinansowanie grupy docelowej do objęcia wsparciem oraz wybranie obszaru interwencji EFS, który będzie poddany ocenie;
- b) **ETAP II – Wzorzec** – zdefiniowanie we wniosku o dofinansowanie standardu wymagań, tj. efektów uczenia się, które osiągną uczestnicy w wyniku przeprowadzonych działań projektowych.
- c) **ETAP III – Ocena** – przeprowadzenie weryfikacji na podstawie opracowanych kryteriów oceny po zakończeniu wsparcia udzielanego danej osobie;
- d) **ETAP IV – Porównanie** – porównanie uzyskanych wyników etapu III (ocena) z przyjętymi wymaganiami (określonymi na etapie II efektami uczenia się) po zakończeniu wsparcia udzielanego danej osobie.

Kluczowe dla nabywania kompetencji jest **zapewnienie realizacji w ramach projektu ww. czterech etapów.**

We wniosku o dofinansowanie w ramach etapu I i II należy podać rzeczowe informacje. W etapie I należy zidentyfikować grupę docelową oraz wybrać obszar interwencji, natomiast w etapie II należy wskazać rezultaty/efekty uczenia się osiągną uczestnicy po zakończeniu projektu. Opisując we wniosku o dofinansowanie etap III i IV należy wskazać przede wszystkim na czym będzie polegała weryfikacja nabycia kompetencji, pozwalająca na sprawdzenie i porównanie wyników ze wzorcem.

2.1.4 Wsparcie obejmuje działania ukierunkowane na przeprowadzenie formalnej oceny i certyfikacji umiejętności i kompetencji osiągniętych przez uczestników wsparcia w zakresie kształcenia ustawicznego. Kursy zawodowe muszą być potwierdzone certyfikatem lub innym dokumentem równoważnym.

2.1.5 Dopuszcza się możliwość finansowania środków trwałych w ramach projektu.

2.1.6 Beneficjent jest zobowiązany do zachowania trwałości sfinansowanych w ramach projektu środków trwałych zgodnie z Podrozdziałem 5.3 Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków.

2.1.7 Formy wsparcia jak również szczegółowe wymogi dotyczące realizacji poszczególnych typów operacji zostaną zweryfikowane na etapie oceny merytorycznej.

III. Kryteria wyboru projektów

3.1 Kryteria, których niespełnienie skutkuje odrzuceniem wniosku

KRYTERIA FORMALNE⁷

1. Wniosek złożono w terminie wskazanym w regulaminie konkursu/ wezwaniu do złożenia wniosku o dofinansowanie projektu pozakonkursowego.
2. Wniosek został złożony we właściwej instytucji.
3. Wnioskodawca jest podmiotem uprawnionym do ubiegania się o dofinansowanie.
4. Wniosek został sporządzony w języku polskim.
5. Wniosek został złożony w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach w wersji papierowej zgodnych z przekazaną wersją elektroniczną (suma kontrolna obu wersji musi być tożsama).
6. W ramach jednego konkursu Projektodawca:
 - a) składa jako Lider wyłącznie jeden wniosek o dofinansowanie projektu i/lub
 - b) występuje jako Partner wyłącznie w jednym wniosku złożonym w ramach konkursu.
7. Potencjał finansowy Wnioskodawcy i Partnera (jeśli dotyczy).
8. Wnioskodawca w okresie realizacji projektu prowadzi biuro projektu (lub posiada siedzibę, filię, delegaturę, oddział, czy inną prawnie dozwoloną formę organizacyjną działalności podmiotu) na terenie województwa świętokrzyskiego z możliwością udostępnienia pełnej dokumentacji wdrażanego projektu oraz zapewniające uczestnikom projektu możliwość osobistego kontaktu z jego kadrą.
9. W przypadku projektu partnerskiego spełnione zostały wymogi dotyczące:
 - 1) wyboru Partnerów spoza sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 33 ust. 2-4 ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020 (o ile dotyczy) oraz
 - 2) braku powiązań, o których mowa w art. 33 ust. 6 ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020 oraz w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPOWŚ, pomiędzy podmiotami tworzącymi partnerstwo.

⁷ Wykaz kryteriów ogólnych wraz z definicjami i opisem ich znaczenia – stanowi załącznik nr IIa do niniejszego regulaminu konkursu.

10. Wnioskodawca oraz Partner/ Partnerzy (jeśli dotyczy) nie podlegają wykluczeniu z możliwości otrzymania dofinansowania ze środków Unii Europejskiej⁸.
11. Zgodność projektu z zasadami dotyczącymi pomocy publicznej i pomocy *de minimis*.
12. Uproszczone metody rozliczania wydatków (jeśli dotyczy).

UWAGA – powyższe kryteria etapu oceny formalnej weryfikowane są na podstawie treści wniosku o dofinansowanie „0-1” tzn. „nie spełnia – spełnia”.

KRYTERIA ZGODNOŚCI ZE STRATEGIĄ ZIT KOF – OCENA DOKONYWANA PRZEZ IP ZIT

- **Kryteria obligatoryjne** – ocena stopnia zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF. Ocena spełnienia kryteriów zgodności ze Strategią ZIT KOF jest dokonywana w ramach skali punktowej 0/1 niezależnie przez dwóch pracowników IP ZIT lub ekspertów. Niespełnienie któregokolwiek z poniższych kryteriów skutkuje odrzuceniem wniosku.

L.p.	Kryterium	Definicja	Sposób weryfikacji
1.	Lokalizacja projektu na obszarze KOF	Projekt zakłada, że wsparcie jest skierowane dla grup docelowych z Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.	0 / 1 Niespełnienie kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku
2.	Zgodność wniosku z Celami / Priorytetami Strategii ZIT KOF	Wnioskodawca uzasadnia, że działania w projekcie są odpowiedzią na problemy zdiagnozowane w Strategii ZIT KOF, dzięki czemu projekt przyczyni się do realizacji określonych w niej Celów / Priorytetów.	0 / 1 Niespełnienie kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku
3.	Zgodność przedmiotu projektu z zakresem Działań wskazanych w Matrycy logicznej Strategii ZIT KOF	Wnioskodawca zapewnia we wniosku, że wsparcie jest zgodne z zakresem Działań wskazanych w Matrycy logicznej Strategii ZIT KOF.	0 / 1 Niespełnienie kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku

- **Kryteria punktowane** – ocena stopnia zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF. Ocena spełnienia kryteriów zgodności ze Strategią ZIT KOF jest dokonywana w ramach skali punktowej od 0 do 40 punktów niezależnie przez dwóch pracowników lub ekspertów IP ZIT wybranych w drodze losowania.

⁸ Nie dotyczy projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Ocena kryterium będzie weryfikowana na podstawie podpisanego oświadczenia w części X wniosku o dofinansowanie.

Warunkiem zamieszczenia projektu na liście rankingowej jest uzyskanie od każdego oceniającego co najmniej 10 punktów:

L.p.	Kryterium	Definicja	Liczba punktów	Maksymalna liczba punktów dla kryterium
1.	Obszar oddziaływania projektu	<p>Ocenie będzie podlegać zasięg terytorialny oddziaływania projektu – stopień oddziaływania realizacji projektu na obszar KOF:</p> <p>a) projekt nie obejmuje pomocą ostatecznych odbiorców wsparcia z żadnej gminy KOF</p> <p>b) projekt obejmuje pomocą ostatecznych odbiorców wsparcia z terenu 1 gminy</p> <p>c) projekt obejmuje pomocą ostatecznych odbiorców wsparcia z terenu 2 gmin i więcej</p>	<p>0 pkt</p> <p>5 pkt</p> <p>10 pkt</p>	<p>10 pkt</p> <p>(kryterium punktowane obowiązkowe – minimalna wymagana ilość punktów wynosi 5 pkt)</p>
2.	Projekt jest realizowany w partnerstwie z podmiotami z terenu KOF	<p>Ocenie będzie podlegać, czy projekt jest realizowany w partnerstwie – Partnerem lub liderem jest podmiot, który posiada siedzibę na terenie KOF:</p> <p>a) projekt nie jest realizowany w partnerstwie z podmiotem z terenu KOF</p> <p>b) partnerstwo obejmuje 1 podmiot z terenu KOF</p> <p>c) partnerstwo obejmuje 2 i więcej podmiotów z terenu KOF</p>	<p>0 pkt</p> <p>5 pkt</p> <p>10 pkt</p>	<p>10 pkt</p> <p>(kryterium punktowane premiujące)</p>
3.	Komplementarność projektu EFS – powiązanie z innymi projektami finansowanymi ze środków publicznych,	Przez komplementarność rozumie się powiązanie z innymi projektami wskazanymi jako projekty bazowe finansowanymi ze środków publicznych, które		<p>10 pkt</p> <p>(kryterium punktowane premiujące)</p>

	które zostały zrealizowane lub są w trakcie realizacji na terenie KOF	<p>zostały zrealizowane lub są w trakcie realizacji przez Wnioskodawcę lub Partnera / Partnerów na terenie KOF – obszar realizacji wskazanego projektu bazowego musi co najmniej w części pokrywać się z obszarem realizacji projektu zgłaszanego przez Wnioskodawcę:</p> <p>a) projekt nie jest komplementarny z żadnym projektem na terenie KOF</p> <p>b) projekt jest komplementarny z jednym projektem na terenie KOF</p> <p>c) projekt jest komplementarny z co najmniej dwoma projektami na terenie KOF</p>	<p>0 pkt</p> <p>5 pkt</p> <p>10 pkt</p>	
4.	Poprawność doboru wskaźników produktu i rezultatu w projekcie oraz ich wpływ na osiągnięcie wartości docelowej określonej w Strategii ZIT KOF	<p>Wnioskodawca zakłada w projekcie osiągnięcie wszystkich adekwatnych do realizowanych typów przedsięwzięć w ramach konkursu i obowiązkowych wskaźników produktu i rezultatu. Ocenie podlegają wartości docelowe wskaźników produktu w zakresie ich wpływu na osiągnięcie wartości docelowych wskaźników zawartych w Strategii ZIT KOF.</p> <p>Wpływ wskaźników podlega ocenie w następujący sposób:</p> <p>Wartość wskaźnika produktu w projekcie / wartość docelowa wskaźnika produktu wskazana w Strategii ZIT KOF x 100%</p> <p><i>Uwaga! Jeśli wskaźników produktu obowiązkowych jest</i></p>	<p>10 pkt</p> <p>(kryterium punktowane obowiązkowe – minimalna wymagana ilość punktów wynosi 5 pkt)</p>	

		<p>więcej niż jeden, to poziom liczy się poprzez wyliczenie średniej arytmetycznej.</p> <p>a) Wnioskodawca nie wskazał obowiązujących wskaźników produktu i rezultatu</p> <p>b) osiągnięcie wskaźników produktu na poziomie 1-50% wartości docelowych określonych w Strategii ZIT KOF</p> <p>c) osiągnięcie wskaźników produktu na poziomie 51% i więcej wartości docelowych określonych w Strategii ZIT KOF</p>	<p>0 pkt</p> <p>5 pkt</p> <p>10 pkt</p>	
--	--	--	---	--

WAŻNE

W punkcie 4.6 wniosku „Uzasadnienie spełnienia kryteriów wyboru projektów” Wnioskodawca musi wybrać z listy rozwijanej wszystkie kryteria zgodności ze Strategią ZIT KOF.

Jednocześnie należy opisać w jaki sposób projekt spełnia ww. kryteria – nie należy powielać zapisów definicji, które zostały określone przez IP ZIT dla poszczególnych kryteriów.

Spełnienie niniejszych kryteriów zostanie zweryfikowane na podstawie:

- treści wniosku o dofinansowanie projektu;**
- uzasadnienia wskazanego w tabeli 4.6 wniosku o dofinansowanie.**

KRYTERIA HORYZONTALNE⁹

1. Zgodność projektu z prawodawstwem unijnym (w tym z art. 65 ust. 6 rozporządzenia ogólnego 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.) oraz zasadą zrównoważonego rozwoju.
2. Zgodność projektu z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
3. Zgodność projektu z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn.

⁹ Wykaz kryteriów ogólnych wraz z definicjami i opisem ich znaczenia – stanowi załącznik nr IIa do niniejszego regulaminu konkursu.

4. Zgodność projektu z prawodawstwem krajowym w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji i zakresu projektu (m.in. z zasadami *Prawa zamówień publicznych, ochrony środowiska*).
5. Zgodność projektu z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 oraz ze Szczegółowym Opiszem Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, zapisami regulaminu danego konkursu, w tym zgodność w szczególności z:
 - typem/ami projektów realizowanym/i w ramach danego Działania/ Poddziałania,
 - grupą docelową (ostatecznymi odbiorcami wsparcia) w ramach danego Działania/Poddziałania,
 - poziomem wkładu własnego w ramach danego Działania/Poddziałania,
 - zakresem i poziomem dla *cross-financingu* oraz środków trwałych dla danego Działania/Poddziałania.

UWAGA – powyższe kryteria horyzontalne weryfikowane są na podstawie treści wniosku o dofinansowanie „0-1” tzn. „nie spełnia – spełnia”.

Ocena spełnienia poszczególnych kryteriów horyzontalnych przeprowadzana jest na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu, dlatego Wnioskodawca zobowiązany jest odnieść się we wniosku do wszystkich kryteriów (opisać w jaki sposób kryteria zostaną spełnione – za wyjątkiem kryteriów wprost wynikających z zapisów wniosku, np. poziom wkładu własnego, środków trwałych i *cross-financingu*).

KRYTERIUM NEGOCJACYJNE¹⁰

Zgodność projektu w zakresie spełnienia warunków postawionych przez oceniających lub przewodniczącego KOP.

UWAGA – spełnienie kryterium jest konieczne do przyznania dofinansowania. Projekty niespełniające danego kryterium są odrzucane na etapie negocjacji.

¹⁰ Wykaz kryteriów ogólnych wraz z definicjami i opisem ich znaczenia – stanowi załącznik nr IIa do niniejszego regulaminu konkursu.

3.2 Kryteria dostępu dotyczące poszczególnych typów operacji, których niespełnienie skutkuje odrzuceniem wniosku

KRYTERIA DOSTĘPU WERYFIKOWANE NA ETAPIE OCENY FORMALNEJ

- 1. Projekt jest skierowany do grup docelowych z terenu Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, które uczą się, pracują lub zamieszkują w rozumieniu przepisów Kodeksu Cywilnego na obszarze KOF.**

Definicja: Realizacja dedykowanego wsparcia dla osób z obszaru KOF wynika z terytorialnego rozkładu interwencji wskazanego w RPOWŚ 2014-2020.

Obszar KOF obejmuje obszar tworzony przez Miasto Kielce oraz jednostki samorządu terytorialnego – Miasto i Gminę Chęciny, Miasto i Gminę Chmielnik, Miasto i Gminę Daleszyce, Gminę Górno, Gminę Masłów, Gminę Miedziana Góra, Miasto i Gminę Morawica, Gminę Piekoszów, Gminę Sitkówka-Nowiny, Gminę Strawczyn i Gminę Zagnańsk.

Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.

Wnioskodawca jest zobowiązany do wskazania w części 4.6 wniosku uzasadnienia spełnienia kryterium.

Kryterium stosuje się do typu projektu 1a, 1b, 1c.

- 2. Maksymalny okres realizacji projektu wynosi 24 miesiące.**

Definicja: Ograniczony czas realizacji projektu do 24 miesięcy pozwoli Beneficjentom precyzyjnie zaplanować przedsięwzięcia, co wpłynie na zwiększenie efektywności oraz sprawne rozliczanie finansowe wdrażanych projektów. Okres 24 miesięcy liczony jest jako pełne miesiące kalendarzowe.

Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.

Wnioskodawca jest zobowiązany do wskazania w części 4.6 wniosku uzasadnienia spełnienia kryterium.

Kryterium stosuje się do typu projektu 1a, 1b, 1c.

UWAGA – ocena wniosku na podstawie kryteriów dostępu ma postać „0-1” tzn. „nie spełnia – spełnia”.

KRYTERIA DOSTĘPU WERYFIKOWANE NA ETAPIE OCENY MERYTORYCZNEJ

1. Realizacja wsparcia następuje na podstawie indywidualnie zdiagnozowanego zapotrzebowania każdego uczestnika projektu.

Definicja: Kryterium ma na celu zapewnienie zindywidualizowanego podejścia w stosunku do każdego uczestnika projektu. Wnioskodawca zakłada w projekcie przeprowadzenie indywidualnej analizy potrzeb osoby dorosłej objętej wsparciem, z uwzględnieniem jej potencjału oraz predyspozycji.

Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.

Wnioskodawca jest zobowiązany do wskazania w części 4.6 wniosku uzasadnienia spełnienia kryterium.

Kryterium stosuje się do typu projektu 1a, 1b, 1c.

2. Wsparcie uczestników w zakresie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych jest zakończone formalną oceną i/lub certyfikacją osiągniętych umiejętności, kompetencji czy kwalifikacji.

Definicja: Kryterium ma na celu zapewnienie, że działania realizowane w projekcie dadzą uczestnikom projektu możliwość uzyskania dokumentu potwierdzającego uzyskanie lub uzupełnienie kompetencji i/lub kwalifikacji.

Wsparcie musi być realizowane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych.

Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.

Wnioskodawca jest zobowiązany do wskazania w części 4.6 wniosku uzasadnienia spełnienia kryterium.

Kryterium stosuje się do typu projektu 1a, 1b, 1c.

WAŻNE

W punkcie 4.6 wniosku „Uzasadnienie spełnienia kryteriów wyboru projektów” Wnioskodawca musi wybrać z listy rozwijanej wszystkie kryteria dostępu.

Jednocześnie należy opisać w jaki sposób projekt spełnia ww. kryteria – nie należy powielać zapisów definicji, które zostały określone przez IOK dla poszczególnych kryteriów.

Spełnienie niniejszych kryteriów zostanie zweryfikowane przez IOK na podstawie:

- treści wniosku o dofinansowanie projektu,**
- uzasadnienia wskazanego w tabeli 4.6 wniosku o dofinansowanie.**

3.3 Kryteria merytoryczne oceniane zgodnie z Kartą Oceny Merytorycznej

1. **Ocena zgodności projektu z właściwym celem szczegółowym Priorytetu Inwestycyjnego**, w tym:
 - wskazanie celu głównego projektu i opisanie, w jaki sposób projekt przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego Priorytetu Inwestycyjnego,
 - wskazanie celu szczegółowego Priorytetu Inwestycyjnego, do którego osiągnięcia przyczyni się realizacja projektu,
 - określenie sposobu mierzenia realizacji wskazanego celu,
 - ustalenie wskaźników realizacji celu – wskaźniki rezultatu i produktu, jednostek pomiaru wskaźników,
 - określenie wartości bazowej i docelowej wskaźnika rezultatu,
 - określenie wartości docelowej wskaźnika produktu, powiązanego ze wskaźnikiem rezultatu,
 - określenie, w jaki sposób i na jakiej podstawie mierzone będą wskaźniki realizacji celu/ów (ustalenie źródeł weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźników oraz częstotliwości ich pomiaru).
2. **Dobór grupy docelowej** – osób i/lub instytucji, w tym:
 - opis i uzasadnienie grupy docelowej,
 - potrzeby i oczekiwania uczestników w kontekście wsparcia, które ma być udzielane w ramach projektu,
 - bariery, na które napotykają uczestnicy projektu,
 - sposób rekrutacji uczestników projektu, w tym jakimi kryteriami posłuży się Wnioskodawca podczas rekrutacji,
3. **Ryzyko nieosiągnięcia założeń projektu** (dotyczy projektów, których wnioskowana kwota dofinansowania jest równa albo przekracza 2 mln zł), w tym opis:
 - sytuacji, których wystąpienie utrudni lub uniemożliwi osiągnięcie wartości docelowej wskaźników rezultatu,
 - sposobu identyfikacji wystąpienia takich sytuacji (zajścia ryzyka),
 - działań, które zostaną podjęte, aby zapobiec wystąpieniu ryzyka i jakie będą mogły zostać podjęte, aby zminimalizować skutki wystąpienia ryzyka.
4. **Zadania**, w tym: trafność doboru zadań i ich opis w kontekście osiągnięcia celów/wskaźników projektu, z uwzględnieniem trwałości rezultatów projektu, szczegółowy opis zadań (z udziałem Partnera/ów), formy wsparcia, racjonalności harmonogramu realizacji projektu.
5. **Zaangażowanie potencjału Wnioskodawcy i Partnerów** (o ile dotyczy), w tym w szczególności:
 - zasobów finansowych, jakie wniesie do projektu Wnioskodawca i Partnerzy (o ile dotyczy);

- potencjał kadrowy i merytoryczny Wnioskodawcy i Partnerów (o ile dotyczy) i sposobu jego wykorzystania w ramach projektu (kluczowych osób, które zostaną zaangażowane do realizacji projektu oraz ich planowanej funkcji w projekcie, *know-how*);
 - potencjał techniczny, tj. posiadane lub pozyskane zaplecze, pomieszczenie, sprzęt, który Wnioskodawca/Partnerzy (o ile dotyczy) mogą wykazać w projekcie i sposobu jego wykorzystania w ramach projektu.
6. **Doświadczenie Wnioskodawcy i Partnerów**, które przełoży się na realizację projektu, w odniesieniu do:
- obszaru, w którym będzie realizowany projekt,
 - grupy docelowej, do której kierowane będzie wsparcie,
 - terytorium, którego będzie dotyczyć realizacja projektu,
- oraz wskazanie instytucji, które mogą potwierdzić potencjał społeczny Wnioskodawcy i Partnerów (o ile dotyczy).
7. **Sposób zarządzania projektem.**
8. **Prawidłowość sporządzenia budżetu projektu**, w tym:
- kwalifikowalność wydatków,
 - niezbędność wydatków do realizacji projektu i osiągnięcia jego celów,
 - racjonalność i efektywność wydatków projektu,
 - poprawność opisu kwot ryczałtowych (o ile dotyczy),
 - zgodność ze standardem i cenami rynkowymi określonymi w regulaminie konkursu,
 - poprawność formalno-rachunkowa sporządzenia budżetu projektu.

3.4 Kryteria premiujące, których spełnienie nie jest obowiązkowe

KRYTERIA PREMIUJĄCE

Kryteria premiujące – dotyczą preferowania pewnych typów operacji w ramach naboru, co oznacza przyznanie spełniającym je wnioskom premii punktowej. W trakcie oceny merytorycznej premia przyznawana będzie wyłącznie tym wnioskom, które otrzymają wymagane minimum punktowe za spełnianie kryteriów merytorycznych.

1. **Minimum 50% uczestników projektu stanowią osoby należące do co najmniej jednej z poniższych grup:**

- osoby w wieku 50 lat i więcej;
- osoby nisko wykwalifikowane.

Definicja: Osoby powyżej 50 roku życia są grupą społeczną doświadczającą szczególnych trudności związanych ze znalezieniem i utrzymaniem zatrudnienia. Przez osoby nisko wykwalifikowane należy rozumieć osoby posiadające wykształcenie do poziomu ISCED 2 włącznie, zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Kształcenia (ISCED 2011). Wykształcenie na poziomie ISCED 2 to poziom podstawowy oraz gimnazjalny. Stopień uzyskanego wykształcenia powinien być określany w dniu rozpoczęcia uczestnictwa w projekcie. Wiek uczestników liczony jest na podstawie daty urodzenia i ustalany w dniu rozpoczęcia udziału w projekcie.

Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.

Wnioskodawca jest zobowiązany do wskazania w części 4.6 wniosku uzasadnienia spełnienia kryterium.

Za spełnienie tego kryterium przyznawana będzie premia w wysokości: 10 punktów.

Kryterium stosuje się do typu projektu nr 1a, 1b, 1c.

2. Projekt zakłada realizację wsparcia we współpracy z pracodawcami .

Definicja: Kryterium ma na celu zwiększenie zaangażowania się pracodawców w system kształcenia kadr na regionalnym rynku pracy, a jednocześnie ma sprzyjać zapewnieniu komplementarności i efektywności wsparcia oferowanego przez Wnioskodawcę.

Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.

Wnioskodawca jest zobowiązany do wskazania w części 4.6 wniosku uzasadnienia spełnienia kryterium.

Za spełnienie tego kryterium przyznawana będzie premia w wysokości 10 punktów.

Kryterium stosuje się do typu projektu nr 1c.

3. Minimum 20% grupy docelowej projektu stanowią osoby z niepełnosprawnościami.

Definicja: Kryterium ma na celu ułatwienie dostępu wskazanej grupy do wsparcia w zakresie podnoszenia kwalifikacji i kompetencji w zakresie pozaszkolnych form kształcenia.

Osoby z niepełnosprawnościami stanowią 12,9% ogółu ludności, zamieszkującej województwo świętokrzyskie (dane na podstawie opracowania „Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2014-2020”, wyd. Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej). Osoby niepełnosprawne

stanowiły na koniec grudnia 2016 r. 6,4% ogółu bezrobotnej ludności w województwie świętokrzyskim (dane na podstawie „Informacji o poziomie i strukturze bezrobocia w województwie świętokrzyskim w 2016 r.”, wyd. Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach, styczeń 2017 r.). Dzięki uzyskaniu nowych umiejętności grupa uczestników będzie miała możliwość zwiększenia swoich szans na rynku pracy.

Ilość osób z niepełnosprawnościami w treści wniosku należy wskazać procentowo.

Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.

Wnioskodawca jest zobowiązany do wskazania w części 4.6 wniosku uzasadnienia spełnienia kryterium.

Za spełnienie tego kryterium przyznawana będzie premia w wysokości **5 punktów**.

Kryterium stosuje się do typu projektu nr 1a, 1b, 1c.

4. Projekt zakłada formy wsparcia prowadzące do zdobycia kompetencji i/lub kwalifikacji w zakresie inteligentnych i horyzontalnych specjalizacji województwa świętokrzyskiego.

Definicja: Kryterium ma na celu umożliwienie uzyskania odpowiednich kwalifikacji i/lub kompetencji w ramach inteligentnych specjalizacji regionu, co zwiększy konkurencyjność uczestników projektu na lokalnym rynku pracy. Dla województwa świętokrzyskiego określono cztery obszary gospodarki stanowiące inteligentne specjalizacje, tj.: sektor metalowo- odlewniczy, zasobooszczędne budownictwo, turystyka zdrowotna i prozdrowotna, nowoczesne rolnictwo i przetwórstwo spożywcze.

Specjalizacje horyzontalne to: technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT), branża targowo-kongresowa oraz zrównoważony rozwój energetyczny. Realizacja form wsparcia wpisujących się w powyższe branże musi zakończyć się formalnym potwierdzeniem nabycia kompetencji i/lub kwalifikacji przez każdego z uczestników w okresie realizacji projektu.

Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.

Wnioskodawca jest zobowiązany do wskazania w części 4.6 wniosku uzasadnienia spełnienia kryterium.

Za spełnienie tego kryterium przyznawana będzie premia w wysokości **5 punktów**.

Kryterium stosuje się do typu projektu nr 1a, 1b, 1c.

5. Projekt zakłada podnoszenie, uzupełnianie i zdobywanie kompetencji i/lub kwalifikacji w zakresie zawodów w „białym” i/lub „srebrnym” sektorze gospodarki.

Definicja: Zapotrzebowanie na specjalizacje w „białym sektorze” i „srebrnej gospodarce” związane jest z intensywnie zachodzącymi procesami starzenia się społeczeństwa. Wzrost udziału osób starszych w liczbie ludności województwa świętokrzyskiego połączony jest z deficytem kadry medycznej „białego sektora” gospodarki.

Kryterium ma na celu dostosowanie systemu kształcenia do wymogów regionalnego rynku pracy. Zgodnie z wnioskami płynącymi ze sporządzonych analiz w zakresie zapotrzebowania na kształcenie w kierunkach i rozwijania miejsc pracy w obszarze „białego sektora” oraz „srebrnej gospodarki”, w województwie świętokrzyskim rośnie popyt m.in. na pielęgniarki, rehabilitantów, ratowników medycznych, opiekunów osób starszych i niepełnosprawnych, dietetyków, diabetologów przygotowanych do pracy z osobami starszymi.

Realizacja form wsparcia w powyższych obszarach i specjalizacjach musi zakończyć się formalnym potwierdzeniem nabycia umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji przez każdego uczestnika w okresie realizacji projektu.

Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.

Wnioskodawca jest zobowiązany do wskazania w części 4.6 wniosku uzasadnienia spełnienia kryterium.

Za spełnienie tego kryterium przyznawana będzie premia w wysokości **5 punktów**.

Kryterium stosuje się do typu projektu nr 1a, 1b, 1c.

UWAGA – premia punktowa przyznawana będzie wyłącznie tym wnioskom, które spełnią kryteria: dostępu, horyzontalne oraz otrzymają wymagane minimum punktowe za spełnienie ogólnych kryteriów merytorycznych.

WAŻNE

W punkcie 4.6 wniosku „Uzasadnienie spełnienia kryteriów wyboru projektów” Wnioskodawca musi wybrać z listy rozwijanej kryteria premiujące.

Jednocześnie należy opisać w jaki sposób projekt spełnia ww. kryteria – nie należy powielać zapisów definicji, które zostały określone przez IOK dla poszczególnych kryteriów.

Spełnienie niniejszych kryteriów zostanie zweryfikowane przez IOK na podstawie:

- treści wniosku o dofinansowanie projektu,**
- uzasadnienia wskazanego w tabeli 4.6 wniosku o dofinansowanie.**

IV. Wskaźniki

4.1 Wymagane wskaźniki

4.1.1 Do mierzenia efektów interwencji EFS w ramach Poddziałania 8.5.4 na poziomie projektu stosuje się wszystkie adekwatne do zakresu i celu projektu wskaźniki kluczowe określone w *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020* – załączniku nr 2 *Wspólnej Liście Wskaźników Kluczowych 2014-2020 – EFS* oraz wskaźniki produktu specyficzne dla programu określone w RPOWŚ na lata 2014-2020:

- a) **wskaźniki produktu kluczowe i specyficzne dla programu** – wskaźniki określone na poziomie projektu dotyczące realizowanych działań i powiązane bezpośrednio z wydatkami ponoszonymi w projekcie. Są to zarówno wytworzone dobra jak i usługi świadczone na rzecz uczestników podczas realizacji projektu;
- b) **wskaźniki kluczowe rezultatu bezpośredniego** – wskaźniki określone na poziomie projektu, odnoszące się do bezpośrednich efektów projektu, których realizacja jest wynikiem projektu. Na realizację mogą mieć również wpływ inne zewnętrzne czynniki, niepowiązane bezpośrednio z wydatkami ponoszonymi w projekcie. Wskaźniki rezultatu określają efekty zrealizowanych działań w odniesieniu do osób lub podmiotów, np. w postaci zmiany sytuacji na rynku pracy i odnoszą się do sytuacji bezpośrednio po zakończeniu wsparcia projektowego.

Oprócz wskaźników kluczowych określonych na poziomie krajowym i specyficznych dla programu określonych w RPOWŚ, Wnioskodawca może fakultatywnie wykazać własne **wskaźniki specyficzne dla projektu (produktu i rezultatu)**, przy uwzględnieniu specyfiki danego projektu, określonych zadań i celów.

Wskaźniki specyficzne, z uwagi na ograniczoną możliwość ich agregowania i porównywania pomiędzy projektami, podlegają monitorowaniu i rozliczeniu jedynie na poziomie projektu.

Wnioskodawca ubiegający się o dofinansowanie zobowiązany jest przedstawić w części 3.1 wniosku o dofinansowanie projektu **adekwatne dla danego typu operacji wskaźniki rezultatu i produktu** wybrane z katalogu wskaźników wskazanych w pkt 4.1.2 niniejszego regulaminu. Przy wskaźnikach należy określić odpowiednie wartości, wskazać sposób pomiaru, a także źródło danych służące do ich pomiaru.

Wskaźniki kluczowe oraz specyficzne dla programu w systemie LSI należy wybrać z listy rozwijanej, zawierającej dane dla Poddziałania 8.5.4.

UWAGA – przedstawione we wniosku o dofinansowanie wskaźniki muszą wynikać z treści zadania, do którego są przypisane.

W przypadku nieosiągnięcia wskaźników IOK zastosuje regułę proporcjonalności, której szczegółowe zasady określa umowa/decyzja o dofinansowanie projektu.

4.1.2 Katalog wskaźników (dostępnych w LSI) w ramach przedmiotowego konkursu:

Wskaźniki rezultatu:

1. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia

Definicja:

Liczba osób, które ukończyły pozaszkolne formy kształcenia zawodowego (np. kwalifikacyjne kursy zawodowe, lub inne kursy umożliwiające uzyskiwanie i uzupełnianie kwalifikacji) - zgodnie z definicją wskaźnika *liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie*.

Definicja kwalifikacji jest zgodna z definicją zawartą w części dot. wskaźników EFS monitorowanych we wszystkich priorytetach inwestycyjnych dla wskaźnika *liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu*, tj. kwalifikacje to formalny wynik oceny i walidacji, który uzyskuje się w sytuacji, kiedy właściwy organ uznaje, że dana osoba osiągnęła efekty uczenia się spełniające określone standardy. Wskaźnik mierzony do czterech tygodni od zakończenia przez uczestnika udziału w projekcie.

Szczegółowe informacje dotyczące uznawania kwalifikacji w projektach EFS zawarto w załączniku nr 8 do wytycznych (załącznik nr XI do regulaminu konkursu). Osoby uzyskujące kwalifikacje w trakcie realizacji projektu należy również wliczać do wskaźnika.

Jeżeli okres oczekiwania na wyniki egzaminu jest dłuższy niż 4 tygodnie od zakończenia udziału w projekcie, ale egzamin odbył się w trakcie tych 4 tygodni, wówczas można uwzględnić osoby we wskaźniku (po otrzymaniu wyników egzaminu). We wskaźniku należy uwzględnić jednak tylko te osoby, które otrzymały wyniki egzaminu do czasu ostatecznego rozliczenia projektu.

Wykazywać należy wyłącznie kwalifikacje osiągnięte w wyniku interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego. Powinny one być zgłaszane tylko raz dla uczestnika/projektu.

Wskaźniki produktu specyficzne dla programu:

1. Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia (bez udziału pracodawców) w programie

Definicja:

Liczba osób, które uczestniczyły w pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego zorganizowanych zgodnie z obowiązującymi przepisami w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (np. kwalifikacyjne kursy zawodowe, inne kursy umożliwiające uzyskiwanie i uzupełnianie kwalifikacji), bez udziału pracodawcy.

2. Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie

Definicja:

Liczba osób, które uczestniczyły w pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego zorganizowanych zgodnie z obowiązującymi przepisami w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (np. kwalifikacyjne kursy zawodowe, inne kursy umożliwiające uzyskiwanie i uzupełnianie kwalifikacji).

4.1.3 Projektodawca we wniosku o dofinansowanie jest zobowiązany także do wykazania i monitorowania na etapie realizacji projektu wszystkich poniższych wskaźników (również w przypadku, gdy ich planowana wartość wynosi zero):

1. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami

Definicja: Wskaźnik odnosi się do liczby obiektów, które zaopatrzone w specjalne pojazdy, windy, urządzenia głośnomówiące, bądź inne rozwiązania umożliwiające dostęp (tj. usunięcie barier w dostępie, w szczególności barier architektonicznych) do tych obiektów i poruszanie się po nich osobom z niepełnosprawnościami ruchowymi czy sensorycznymi.

Jako obiekty budowlane należy rozumieć konstrukcje połączone z gruntem w sposób trwały, wykonane z materiałów budowlanych i elementów składowych, będące wynikiem prac budowlanych (wg. def. PKOB).

Należy podać liczbę obiektów, w których zastosowano rozwiązania umożliwiające dostęp osobom z niepełnosprawnościami ruchowymi czy sensorycznymi lub zaopatrzonych w sprzęt, a nie liczbę sprzętów, urządzeń itp. Jeśli instytucja, zakład itp. składa się z kilku obiektów, należy zliczyć wszystkie, które dostosowano do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Wskaźnik mierzony w momencie rozliczenia wydatku związanego z dostosowaniem obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w ramach danego projektu.

Do wskaźnika powinny zostać wliczone zarówno obiekty dostosowane w projektach ogólnodostępnych, jak i dedykowanych (zgodnie z kategoryzacją projektów z *Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020*).

2. Liczba osób objętych szkoleniami/ doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych

Definicja: Wskaźnik mierzy liczbę osób objętych szkoleniami / doradztwem w zakresie nabywania / doskonalenia umiejętności warunkujących efektywne korzystanie z mediów elektronicznych tj. m.in.

korzystania z komputera, różnych rodzajów oprogramowania, internetu oraz kompetencji ściśle informatycznych (np. programowanie, zarządzanie bazami danych, administracja sieciami, administracja witrynami internetowymi).

Wskaźnik ma agregować wszystkie osoby, które skorzystały ze wsparcia w zakresie TIK we wszystkich programach i projektach, także tych, gdzie szkolenie dotyczy obsługi specyficznego systemu teleinformatycznego, którego wdrożenia dotyczy projekt. Do wskaźnika powinni zostać wliczeni wszyscy uczestnicy projektów zawierających określony rodzaj wsparcia, w tym również np. uczniowie nabywający kompetencje w ramach zajęć szkolnych, jeśli wsparcie to dotyczy technologii informacyjno-komunikacyjnych. Identyfikacja charakteru i zakresu nabywanych kompetencji będzie możliwa dzięki możliwości pogrupowania wskaźnika według programów, osi priorytetowych i priorytetów inwestycyjnych.

3. Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami

Definicja: Racjonalne usprawnienie oznacza konieczne i odpowiednie zmiany oraz dostosowania, nie nakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, rozpatrywane osobno dla każdego konkretnego przypadku, w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami możliwości korzystania z wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz ich wykonywania na zasadzie równości z innymi osobami.

Wskaźnik mierzony w momencie rozliczenia wydatku związanego z racjonalnymi usprawnieniami w ramach danego projektu.

Przykłady racjonalnych usprawnień: tłumacz języka migowego, transport niskopodłogowy, dostosowanie infrastruktury (nie tylko budynku, ale też dostosowanie infrastruktury komputerowej np. programy powiększające, mówiące, drukarki materiałów w alfabecie Braille'a), osoby asystujące, odpowiednie dostosowanie wyżywienia.

Do wskaźnika powinny zostać wliczone zarówno projekty ogólnodostępne, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień, jak i dedykowane (zgodnie z kategoryzacją projektów z *Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020*).

Definicja na podstawie: Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

4. Liczba podmiotów wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne (TIK)

Definicja: Wskaźnik mierzy liczbę podmiotów, które w celu realizacji projektu, zainwestowały w technologie informacyjno-komunikacyjne, a w przypadku projektów edukacyjno-szkoleniowych, również podmiotów, które podjęły działania upowszechniające wykorzystanie TIK.

Przez technologie informacyjno-komunikacyjne (ang. ICT – Information and Communications Technology) należy rozumieć technologie pozyskiwania/ produkcji, gromadzenia/ przechowywania, przesyłania, przetwarzania i rozpowszechniania informacji w formie elektronicznej z wykorzystaniem technik cyfrowych i wszelkich narzędzi komunikacji elektronicznej oraz wszelkie działania związane z produkcją i wykorzystaniem urządzeń telekomunikacyjnych i informatycznych oraz usług im towarzyszących; działania edukacyjne i szkoleniowe.

W zakresie EFS podmioty wykorzystujące TIK należy rozumieć jako podmioty (beneficjenci/partnerzy beneficjentów), które w ramach realizowanego przez nie projektu wspierają wykorzystywanie technik poprzez: np. propagowanie/ szkolenie/ zakup TIK lub podmioty, które otrzymują wsparcie w tym zakresie (uczestnicy projektów). Podmiotu, do którego odnosi się wskaźnik, w przypadku gdy nie spełnia definicji uczestnika projektu zgodnie z rozdziałem 3.3 *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*, nie należy wykazywać w module Uczestnicy projektów w SL2014.

Podmiotami realizującymi projekty TIK mogą być m.in.: MŚP, duże przedsiębiorstwa, administracja publiczna, w tym jednostki samorządu terytorialnego, NGO, jednostki naukowe, szkoły, które będą wykorzystywać TIK do usprawnienia swojego działania i do prowadzenia relacji z innymi podmiotami.

W przypadku gdy beneficjentem pozostaje jeden podmiot, we wskaźniku należy ująć wartość „1”.

W przypadku gdy projekt jest realizowany przez partnerstwo podmiotów, w wartości wskaźnika należy ująć każdy z podmiotów wchodzących w skład partnerstwa, który wdrożył w swojej działalności narzędzia TIK.

UWAGA – Wnioskodawca na etapie realizacji projektu zobligowany jest do monitorowania w projekcie wszystkich wskaźników określonych we wniosku oraz w umowie o dofinansowanie projektu.

Szczegółowe informacje na temat monitorowania wskaźników wskazane zostały w *Wytycznych monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*, a informacje dot. kwalifikowalności uczestników znajdują się w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*.

V. Złożenie i wycofanie wniosku o dofinansowanie

5.1. Przygotowanie i składanie wniosków o dofinansowanie

5.1.1 Przez prawidłowe złożenie wniosku należy rozumieć:

- 1) przesłanie wniosku o dofinansowanie projektu w formie dokumentu elektronicznego za pośrednictwem LSI;

Wniosek o dofinansowanie projektu należy wypełnić zgodnie z *Instrukcją wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny* – Instrukcja wraz ze wzorem wniosku stanowią załącznik nr I do niniejszego regulaminu konkursu.

- 2) przygotowanie i złożenie do IOK wniosku w formie papierowej w dwóch egzemplarzach (oryginał oraz kopia poświadczona za zgodność z oryginałem lub 2 oryginały).

Forma papierowa wniosku musi być tożsama z wersją elektroniczną wniosku przekazaną przez LSI **co oznacza, że suma kontrolna wniosku przekazanego przez LSI i suma kontrolna wniosku w wersji papierowej muszą być takie same.**

W przypadku złożenia wniosku w wersji papierowej po wyznaczonym terminie naboru pozostanie on bez rozpatrzenia, nawet w sytuacji przekazania w terminie jego elektronicznej wersji.

Wnioskodawca składa wniosek:

- 1) Opatrzony pieczęciami (IOK przyjmuje, że „pieczęć” oznacza pieczęć firmową Wnioskodawcy oraz, że „podpis” oznacza czytelny podpis osoby/ób uprawnionej/nych do podejmowania decyzji wiążących w imieniu Wnioskodawcy. W przypadku zastosowania nieczytelnego podpisu należy go opatrzyć pieczęcią imienną – w miejscu wskazanym we wniosku – część X).
W przypadku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – wskazanych w punkcie 2.1 wniosku o dofinansowanie – nazwa Wnioskodawcy i jego pieczęć winna być zgodna z wymogami określonymi w art. 43 Kodeksu cywilnego: „Firmą osoby fizycznej jest jej imię i nazwisko. Nie wyklucza to włączenia do firmy pseudonimu lub określeń wskazujących na przedmiot działalności przedsiębiorcy, miejsce jej prowadzenia oraz innych określeń dowolnie obranych”.
- 2) Opatrzony datą, w miejscu wskazanym we wniosku – część X.
- 3) Podpisany czytelnie lub pieczęć imienna z podpisem/parafą w miejscu wskazanym we wniosku – część X – przez osobę/y uprawnioną/e do podejmowania decyzji w imieniu Projektodawcy

(Wnioskodawcy) wskazaną/e w punkcie 2.8 wniosku o dofinansowanie – zgodnie z wpisem do odpowiedniego rejestru/upoważnieniem lub pełnomocnictwem.

- 4) W przypadku projektów, które mają być realizowane w partnerstwie krajowym w części X wniosku o dofinansowanie wymagane jest podpisanie oświadczenia czytelnie i opatrzenie go pieczęcią przez osobę/osoby uprawnioną/uprawnione do podejmowania decyzji w imieniu Partnera lub Partnerów projektu.

Każdy egzemplarz wniosku powinien być bezpośrednio wpięty w osobny skoroszyt (bez foliowych koszulek).

Obydwa skoroszyty zawierające komplety dokumentów (oryginał i kopia lub dwa oryginały) muszą być wpięte do segregatora w twardej oprawie.

Segregator powinien być opisany na grzbiecie w następujący sposób:

- nazwa Wnioskodawcy,
- tytuł projektu,
- nr i nazwa Poddziałania RPOWŚ,
- nr konkursu.

5.1.2 Dokumenty w wersji papierowej złożone po terminie określonym w pkt 1.2 oraz do niewłaściwej instytucji nie będą rozpatrywane lecz archiwizowane w IOK. Wnioskodawca zostanie pisemnie poinformowany o pozostawieniu wniosku bez rozpatrzenia. W przypadku braku złożenia dokumentów w tożsamej wersji papierowej, wnioski o dofinansowanie projektu przesłane wyłącznie w formie dokumentu elektronicznego nie zostaną uznane za skutecznie złożone i pozostaną bez rozpatrzenia.

5.1.3. W przypadku wystąpienia sytuacji niezależnych od IOK (np. awaria systemu LSI), IOK zastrzega sobie możliwość zmiany formy składania wniosków przewidzianej w ogłoszeniu o konkursie lub zmiany terminu naboru wniosków – przez podanie tego faktu do publicznej wiadomości na stronie internetowej: www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl/nabory Oraz portalu: www.funduszeuropejskie.gov.pl.

5.1.4. Planowany harmonogram przeprowadzania poszczególnych etapów oceny zostanie opublikowany na stronie internetowej IOK w terminie do 14 dni roboczych od zakończenia naboru wniosków.

5.1.5. W terminie do 7 dni kalendarzowych od dnia rozstrzygnięcia konkursu, IOK opublikuje na stronie internetowej www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl oraz na portalu www.funduszeuropejskie.gov.pl listę wszystkich wniosków, które spełniły kryteria i uzyskały wymaganą liczbę punktów (z wyróżnieniem projektów wybranych do dofinansowania). Na liście nie zostaną uwzględnione projekty, które brały udział

w konkursie, ale nie uzyskały wymaganej liczby punktów lub nie spełniły kryteriów wyboru projektów.

5.1.6. W uzasadnionych sytuacjach IOK ma prawo anulować ogłoszony konkurs, np. w związku z:

- a) awarią systemu LSI;

- b) zmianą krajowych aktów prawnych/wytycznych, powodującą sprzeczność z postanowieniami niniejszego regulaminu lub w istotny sposób wpływającą na proces wyboru projektów do dofinansowania (np. konieczność usunięcia, zmiany lub wprowadzenia dodatkowego kryterium wyboru projektów);
- c) zaistnieniem sytuacji nadzwyczajnej, której strony nie mogły przewidzieć w chwili ogłoszenia konkursu, a której wystąpienie czyni niemożliwym lub rażąco utrudnia kontynuowanie procedury konkursowej lub stanowi zagrożenie dla interesu publicznego.

W przypadku anulowania konkursu, IOK przekaze do publicznej wiadomości informację o tym wraz z podaniem przyczyny anulowania konkursu za pośrednictwem wszystkich form komunikacji w jakich zostało opublikowane ogłoszenie o konkursie.

5.2. Wycofanie wniosku

5.2.1. Wnioskodawcy przysługuje prawo pisemnego wystąpienia do IOK o wycofanie złożonego przez siebie wniosku o dofinansowanie projektu z dalszych etapów procedury udzielania dofinansowania.

Powyższe wystąpienie Wnioskodawcy uznawane jest za skuteczne na każdym etapie oceny.

5.2.2. Prośba o wycofanie wniosku o dofinansowanie projektu złożona do IOK w formie pisemnej powinna zawierać następujące informacje:

- jasną deklarację chęci wycofania złożonego wniosku o dofinansowanie projektu,
- tytuł wniosku i jego sumę kontrolną oraz numer wniosku (jeżeli został już nadany przez IOK),
- pełną nazwę i adres Wnioskodawcy.

Pismo zawierające wolę wycofania wniosku powinno zostać podpisane czytelnie przez osobę upoważnioną do podejmowania decyzji w imieniu Wnioskodawcy wskazaną w punkcie 2.8 wniosku o dofinansowanie, która w części X podpisała złożony wniosek o dofinansowanie projektu. Wniosek zostanie wycofany z dalszych etapów procedury udzielania dofinansowania w terminie 5 dni roboczych od daty wpływu przedmiotowego pisma do IOK.

5.2.3. Wnioski, które zostały wycofane z oceny nie będą odsyłane Wnioskodawcom, lecz przechowywane w IOK. Istnieje możliwość osobistego odbioru wniosku w terminie do 14 dni kalendarzowych od daty wpływu do IOK pisma wycofującego wniosek.

5.3. Wymagania dotyczące partnerstwa

W zakresie wymagań dotyczących partnerstwa Wnioskodawca zobowiązany jest stosować w szczególności przepisy ustawy wdrożeniowej oraz Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków.

Najważniejsze kwestie dotyczące realizacji zasady partnerstwa:

- 1) Utworzenie lub zainicjowanie partnerstwa musi nastąpić przed złożeniem wniosku o dofinansowanie. Oznacza to, że partnerstwo musi zostać utworzone albo zainicjowane przed rozpoczęciem realizacji projektu. Wszyscy Partnerzy muszą być wskazani we wniosku.
- 2) Postanowienia w pkt 1 nie mają zastosowania do sytuacji, kiedy w trakcie realizacji projektu wprowadzany jest dodatkowy Partner (kolejny lub w miejsce dotychczasowego Partnera, który np. zrezygnował).
- 3) Zgodnie z art. 33 ustawy wdrożeniowej oraz Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków pomiędzy Wnioskodawcą a Partnerem zawarte zostaje pisemne porozumienie lub umowa o partnerstwie (wzór umowy stanowi załącznik nr VIII do niniejszego regulaminu konkursu), określające w szczególności:
 - przedmiot porozumienia albo umowy;
 - prawa i obowiązki stron;
 - zakres i formę udziału poszczególnych Partnerów w projekcie;
 - Partnera wiodącego uprawnionego do reprezentowania pozostałych Partnerów projektu;
 - sposób przekazywania dofinansowania na pokrycie kosztów ponoszonych przez poszczególnych Partnerów projektu, umożliwiający określenie kwoty dofinansowania udzielonego każdemu z Partnerów;
 - sposób postępowania w przypadku naruszenia lub niewywiązywania się stron z porozumienia lub umowy;
 - sposób egzekwowania przez Wnioskodawcę od Partnerów projektu skutków wynikających z zastosowania reguły proporcjonalności z powodu nieosiągnięcia założeń projektu z winy Partnera.

UWAGA – stroną umowy o partnerstwie/porozumienia nie może być podmiot wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania.

- 4) Przed zawarciem umowy lub wydaniem decyzji o dofinansowaniu projektu, dokumentem wymaganym przez IOK jest porozumienie lub umowa o partnerstwie, szczegółowo określające reguły partnerstwa, w tym zwłaszcza wskazujące wiodącą rolę jednego podmiotu reprezentującego

partnerstwo, który ostatecznie jest odpowiedzialny za realizację całości projektu oraz jego rozliczenie.

Porozumienie lub umowa o partnerstwie będą weryfikowane przez IOK w zakresie spełniania wymogów określonych w pkt 3.

- 5) Zgodnie z art. 33 ust. 2 ustawy wdrożeniowej, Wnioskodawca będący jednostką sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów o finansach publicznych dokonuje wyboru Partnerów spoza sektora finansów publicznych z zachowaniem zasady przejrzystości i równego traktowania podmiotów. W szczególności zobowiązany jest do:
- ogłoszenia otwartego naboru Partnerów na swojej stronie internetowej wraz ze wskazaniem co najmniej 21-dniowego terminu na zgłaszanie się Partnerów;
 - uwzględnienia przy wyborze Partnerów: zgodności działania potencjalnego Partnera z celami partnerstwa, deklarowanego wkładu potencjalnego Partnera w realizację celu partnerstwa, doświadczenia w realizacji projektów o podobnym charakterze;
 - podania do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej informacji o podmiotach wybranych do pełnienia funkcji Partnera.
- 6) Porozumienie lub umowa o partnerstwie nie mogą być zawarte pomiędzy podmiotami powiązаныmi w rozumieniu załącznika nr I do rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. *uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu* (Dz. Urz. UE L 187 z dnia 26 czerwca 2014 r., str. 1).

UWAGA – wymogi wskazane w pkt 5 i 6 zostaną zweryfikowane przez IOK na podstawie treści wniosku o dofinansowanie w ramach oceny spełnienia kryterium formalnego nr 9.

Informacje w zakresie partnerstwa należy wskazać we wniosku zgodnie z *Instrukcją wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020 EFS* (stanowiącą załącznik nr I do niniejszego regulaminu konkursu).

VI. Wydatki oraz pomoc publiczna

6.1 Zasady finansowania wydatków

6.1.1 Okres kwalifikowalności wydatków projektu jest równoznaczny z okresem realizacji wskazanym w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu.

6.1.2 Do dofinansowania nie mogą zostać wybrane projekty, które fizycznie zostały zakończone lub w pełni zrealizowane przed złożeniem wniosku o dofinansowanie w rozumieniu art. 65 ust.6 rozporządzenia ogólnego 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.

6.1.3 Początek okresu kwalifikowalności wydatków stanowi data podpisania umowy o dofinansowanie, wyjątek stanowią poniższe sytuacje:

- koszty zabezpieczeń zostały poniesione przed podpisaniem umowy (pod warunkiem przyjęcia projektu do realizacji);
- data podpisania umowy jest późniejsza niż data rozpoczęcia realizacji projektu podana w zaakceptowanym wniosku – początek okresu kwalifikowalności stanowi data rozpoczęcia realizacji projektu¹¹.

6.1.4 Po zakończeniu realizacji projektu możliwe jest kwalifikowanie wydatków poniesionych po dniu wskazanym jako dzień zakończenia realizacji projektu pod warunkiem, że wydatki te odnoszą się do okresu realizacji projektu i zostaną uwzględnione w końcowym wniosku o płatność.

6.1.5 Koszty projektu przedstawione są we wniosku o dofinansowanie w formie tzw. budżetu zadaniowego, ze wskazaniem kosztów bezpośrednich i pośrednich projektu. Podstawowe zasady dotyczące konstruowania budżetu projektu regulują Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz *Instrukcja wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu w ramach RPOWŚ Europejski Fundusz Społeczny*.

KOSZTY BEZPOŚREDNIE

Koszty bezpośrednie w ramach projektu powinny zostać oszacowane należycie i racjonalnie w oparciu o warunki i procedury kwalifikowalności określone w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz z uwzględnieniem cen rynkowych wskazanych w taryfikatorze, który jest załącznikiem nr VII do niniejszego regulaminu konkursu.

KOSZTY POŚREDNIE

1. Koszty administracyjne związane z obsługą projektu muszą być rozliczane w ramach kosztów pośrednich (nie mogą występować w poszczególnych zadaniach, tj. kosztach bezpośrednich).
2. Szczegółowy katalog kosztów pośrednich określają Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków (podrozdział 8.4).
3. W ramach kosztów pośrednich nie są wykazywane wydatki objęte *cross-financingiem*.

¹¹ Data rozpoczęcia realizacji projektu podana we wniosku o dofinansowanie nie może być wcześniejsza niż data złożenia wniosku w ramach prowadzonego przez IOK naboru.

4. Koszty pośrednie rozliczane są wyłącznie z wykorzystaniem następujących stawek ryczałtowych (z zastrzeżeniem pkt 6, podrozdział 8.4 Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków):

- 1) **25%** kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich¹² **do 830 tys. PLN włącznie,**
- 2) **20%** kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich¹³ powyżej 830 tys. PLN **do 1 740 tys. PLN włącznie,**
- 3) **15%** kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich¹⁴ **powyżej 1 740 tys. PLN do 4 550 tys. PLN włącznie,**
- 4) **10%** kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich¹⁵ **przekraczającej 4 550 tys. PLN.**

UWAGA – projekty zakładające inne stawki niż wskazane powyżej będą podlegać ocenie, wyjaśnieniu i korekcie w trakcie oceny merytorycznej projektu.

6.1.6 Wydatki niekwalifikowalne

Katalog wydatków niekwalifikowalnych określają Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków (podrozdział 6.3).

Wydatki uznane za niekwalifikowalne, a związane z realizacją projektu, ponosi Wnioskodawca jako strona umowy o dofinansowanie projektu.

6.1.7 Podatek od towarów i usług (VAT) oraz inne podatki i opłaty

Podatki i inne opłaty, w szczególności podatek od towarów i usług (VAT), mogą być uznane za kwalifikowalne na zasadach określonych w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków (podrozdział 6.13).

6.1.8 *Cross-financing* oraz środki trwałe

- 1) *Cross-financing* w ramach projektów współfinansowanych z EFS może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, bez których realizacja projektu nie byłaby możliwa, w szczególności w związku z zapewnieniem realizacji zasady równości szans, a zwłaszcza potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
- 2) W ramach przedmiotowego konkursu, *cross-financing* może dotyczyć wyłącznie:
 - a) zakupu nieruchomości;

¹² Z pomniejszeniem kosztu racjonalnych usprawnień, o których mowa w Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

¹³ Jak wyżej.

¹⁴ Jak wyżej.

¹⁵ Jak wyżej.

- b) zakupu infrastruktury, przy czym przez infrastrukturę rozumie się elementy nieprzenośne, na stałe przytwierdzone do nieruchomości, np. wykonanie podjazdu do budynku, zainstalowanie windy w budynku;
- c) dostosowania lub adaptacji (prace remontowo-wykończeniowe) budynków i pomieszczeń.

Do kwalifikowalności zakupu nieruchomości stosuje się podrozdział 7.4 Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków.

- 3) Zakup środków trwałych, za wyjątkiem zakupu nieruchomości, infrastruktury i środków trwałych przeznaczonych na dostosowanie lub adaptację budynków i pomieszczeń nie stanowi wydatku w ramach *cross-financingu*.
- 4) Wydatki przeznaczone na pozyskanie środków trwałych są kwalifikowalne na zasadach określonych w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków (m.in. podrozdział 6.12 Techniki finansowania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych).

W ramach konkursu wartość wydatków poniesionych na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej równej i wyższej niż 3 500 PLN netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach *cross-financingu* nie może łącznie przekroczyć 10% wydatków projektu.

Na etapie realizacji projektu wydatki ponoszone na zakup środków trwałych oraz *cross-financing* powyżej dopuszczalnych limitów (kwot) tych kategorii określonych w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu będą niekwalifikowalne.

UWAGA – projekty, w których wydatki w ramach *cross-financingu* i/lub środków trwałych przekroczą dopuszczalny limit określony w regulaminie, zostaną odrzucone na etapie oceny merytorycznej za niezgodność z SZOOP.

6.1.9 Wkład własny

1) Dla przedmiotowego konkursu wkład własny Wnioskodawcy, jako % wydatków kwalifikowalnych – musi wynosić **minimum 13% wydatków kwalifikowalnych** projektu (uwzględniając zapisy w pkt 1.3 niniejszego regulaminu).

2) Wkład własny wnoszony jest do projektu przez Wnioskodawcę (Beneficjenta), niemniej jednak może on pochodzić z różnych źródeł, w tym np. od uczestników projektu, samorządu lokalnego, strony trzeciej. W przypadku projektów partnerskich, wkład własny może pochodzić od Partnerów.

3) Wkład własny wnoszony przez Wnioskodawcę (Beneficjenta), na rzecz projektu, w postaci nieruchomości, udostępnienia pomieszczeń, urządzeń, materiałów (surowców), wartości niematerialnych i prawnych, ekspertyz lub nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariuszy, itp. stanowi wkład własny niepieniężny i jest wydatkiem kwalifikowalnym.

Wkład własny niepieniężny, może być wnoszony przez Beneficjenta ze składników jego majątku (np.

nieruchomości) lub majątku innych podmiotów, o ile zostało to uregulowane prawnie (np. Beneficjent będący NGO wnosi wkład w postaci nieruchomości udostępnionej przez gminę, przy czym możliwość wykorzystania przez niego tej nieruchomości została uregulowana, np. w umowie dzierżawy) lub w postaci świadczeń wykonywanych przez wolontariuszy.

Wartość wkładu niepieniężnego musi być należycie potwierdzona dokumentami o wartości dowodowej równoważnej fakturom, nie powinna przekraczać kosztów ogólnie przyjętych na danym rynku – dotyczy to również przypadku udostępnienia nieruchomości.

Zasady dotyczące wnoszenia wkładu niepieniężnego uregulowane są w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków.

4) Źródłem finansowania wkładu własnego mogą być zarówno środki publiczne jak i prywatne. Co do zasady o zakwalifikowaniu źródła pochodzenia wkładu własnego (publiczny/prywatny) decyduje status prawny podmiotu wnoszącego dany wkład: Beneficjenta/Partnera (w przypadku projektów partnerskich) /strony trzeciej (w przypadku wnoszenia wkładu w formie m.in. wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią).

5) Wkład własny lub jego część może być wniesiony w ramach kosztów pośrednich.

Przykład możliwych źródeł i sposobów angażowania wkładu własnego finansowego i niepieniężnego stanowi załącznik nr X – Źródła i sposoby angażowania wkładu własnego.

6.1.10 Uprozczone metody rozliczania wydatków – kwoty ryczałtowe

W projektach, w których wartość wkładu publicznego (środków publicznych) nie przekracza wyrażonej w PLN równowartości 100.000 EUR¹⁶, (**kurs EUR obowiązujący na dzień ogłoszenia konkursu wynosi 4,2216 PLN**) do wszystkich wydatków bezpośrednich należy zastosować obligatoryjnie kwoty ryczałtowe.

Przez wkład publiczny należy rozumieć wszystkie środki publiczne w projekcie, a więc sumę dofinansowania (środki EFS + dotacja celowa z budżetu państwa) wraz z wkładem własnym beneficjenta pochodzącym ze środków publicznych, np. JST – z wyłączeniem wkładu własnego prywatnego, tj. wnoszonego przez podmiot niepubliczny (podmiot z sektora prywatnego).

UWAGA – w ramach przedmiotowego konkursu, IOK nie dopuszcza możliwości stosowania w projektach stawek jednostkowych.

Informacja o rozliczaniu wydatków w oparciu o uproszczone metody musi zostać wskazana przez Wnioskodawcę we wniosku o dofinansowanie projektu.

1) Zgodnie z podrozdziałem 6.6 Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków uproszczonych

¹⁶ Do przeliczenia ww. kwoty na PLN należy stosować miesięczny obrachunkowy kurs wymiany stosowany przez KE (kurs opublikowany w: http://ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contracts/infoeuro/index_en.cfm aktualny na dzień ogłoszenia konkursu.

metod rozliczania wydatków nie można stosować, w przypadku gdy realizacja projektu jest zlecona w całości wykonawcy zgodnie z podrozdziałem 6.5 ww. Wytycznych.

2) Kwotą ryczałtową jest kwota uzgodniona za wykonanie określonego w projekcie zadania na etapie zatwierdzenia wniosku o dofinansowanie projektu. Jedno zadanie stanowi jedną kwotę ryczałtową. Kwoty ryczałtowe muszą być wyliczone w oparciu o sprawiedliwą, rzetelną i racjonalną kalkulację.

UWAGA – w przypadku projektów, w których wartość wkładu publicznego (środków publicznych) jest niższa niż równowartość 100.000 EUR i nie są rozliczane kwotami ryczałtowymi – będą odrzucane na etapie oceny formalnej.

Projekty, w których wartość wkładu publicznego jest równa lub przekracza 100 000 EUR, należy rozliczać bez zastosowania metody uproszczonej, tj. według wydatków rzeczywiście poniesionych.

6.2 Pomoc publiczna/*de minimis*

6.2.1 Wsparcie udzielane w ramach przedmiotowego konkursu nie posiada co do zasady charakteru pomocy publicznej, jednakże mając na uwadze złożoność przypadków występujących w projektach, każdy wniosek będzie rozpatrywany indywidualnie, pod kątem spełnienia przesłanek występowania pomocy publicznej/ pomocy *de minimis*.

6.2.2 W przypadku wystąpienia pomocy publicznej lub pomocy *de minimis* wsparcie udzielane będzie zgodnie z właściwymi przepisami prawa unijnego i krajowego dotyczącymi zasad udzielania tej pomocy, w szczególności na podstawie:

- 1) Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu,
- 2) Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis*,
- 3) Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy *de minimis* oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.

6.2.3 Dla weryfikacji wystąpienia przesłanek pomocy publicznej/pomocy *de minimis* kluczowe znaczenie mają następujące warunki:

- a) czy szkolenie odbywa się poza miejscem zatrudnienia uczestników projektu tj. poza zakładem pracy;
- b) czy nabór na szkolenie jest otwarty dla wszystkich zainteresowanych – niezależnie od miejsca zatrudnienia;
- c) czy pracownicy zatrudnieni w jednym miejscu pracy (u jednego przedsiębiorcy) stanowią mniej niż 20% uczestników szkolenia realizowanego w ramach danego projektu;

- d) czy wszystkie podmioty biorące udział w realizacji projektu (tj. beneficjent i ewentualni partnerzy projektu) są niezależne od pracodawcy uczestnika projektu.

W przypadku udzielenia negatywnej odpowiedzi na wszystkie powyższe pytania, podmiot udzielający pomocy ma obowiązek poinformowania przedsiębiorcy o ewentualnych konsekwencjach wynikających z naruszenia przepisów w sprawie udzielania pomocy publicznej/pomocy *de minimis* oraz naliczyć kwotę pomocy zgodną z obowiązującymi przepisami.

6.2.4 Zgodność z przepisami dotyczącymi udzielania pomocy publicznej weryfikowana jest na etapie oceny formalnej.

W przypadku projektów dotyczących pomocy publicznej niezbędne jest wykazanie we wniosku o dofinansowanie projektu wkładu prywatnego wymaganego przepisami pomocy publicznej (wkład ten podlega rozliczeniu we wnioskach o płatność z realizacji projektu).

Podstawę do wyliczenia poziomu wkładu prywatnego stanowią wykazane w budżecie projektu, w ramach poszczególnych zadań, koszty objęte pomocą publiczną w przeliczeniu na jednego uczestnika projektu.

6.2.5 W przypadku, gdy projekt jest objęty regułami pomocy publicznej i/lub pomocy *de minimis*, w kategorii wydatków w ramach poszczególnych zadań należy zaznaczyć te wydatki, które objęte są regułami pomocy publicznej i pomocy *de minimis*.

6.2.6 Wnioskodawca zobowiązany jest do przedstawienia we wniosku o dofinansowanie w polu *Metodologia wyliczenia wartości wydatków objętych pomocą publiczną (w tym wnoszonego wkładu prywatnego)* oraz pomocą *de minimis* – sposobu wyliczenia intensywności pomocy oraz wymaganego wkładu prywatnego w odniesieniu do wszystkich wydatków objętych pomocą publiczną, w zależności od typu pomocy oraz instytucji, na rzecz której pomoc zostanie udzielona.

6.2.7 W przypadku pomocy udzielanej jako pomoc *de minimis*, należy opisać metodologię wyliczenia wysokości pomocy (z uwzględnieniem wydatków objętych pomocą), zaś w odniesieniu do metodologii wyliczenia wkładu prywatnego wpisać „nie dotyczy”.

6.2.8 W przypadku, gdy Wnioskodawca (Beneficjent) jest równocześnie podmiotem udzielającym pomocy publicznej, a także odbiorcą pomocy i tym samym wykazuje w jednym wniosku o dofinansowanie dwie różne kwoty pomocy publicznej, powinien dokonać w metodologii wyliczenia pomocy publicznej rozbicia kwotowego na część, która stanowi pomoc publiczną dla niego (część zadania merytorycznego i część kosztów pośrednich) oraz na część, która stanowi pomoc publiczną dla pozostałych przedsiębiorstw ujętych w projekcie (bez kosztów pośrednich).

Instytucje systemu wdrażania RPOWŚ na lata 2014-2020, w tym IOK, nie są uprawnione do wydawania wiążących wykładni dotyczących pomocy publicznej oraz pomocy *de minimis*, gdyż prawo to przysługuje jedynie Europejskiemu Trybunałowi Sprawiedliwości oraz Komisji Europejskiej.

6.3 Ryzyko nieosiągnięcia założeń projektów

Ryzyko nieosiągnięcia założeń projektu jest wykazywane przez Wnioskodawcę w punkcie 3.3 wniosku o dofinansowanie w przypadku wnioskowania o kwotę dofinansowania równą albo przekraczającą 2 000 000 PLN.

Szczegółowe informacje nt. ryzyka nieosiągnięcia założeń projektu zawarte są w *Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny* – stanowiącej załącznik nr I do niniejszego regulaminu konkursu.

VII. Ocena projektu, procedura odwoławcza oraz zawarcie umowy o dofinansowanie

7.1 Etap oceny formalnej

7.1.1. Ocenie formalnej podlega każdy złożony w trakcie trwania naboru wnioski o dofinansowanie (o ile nie został wycofany przez Wnioskodawcę albo pozostawiony bez rozpatrzenia zgodnie z art. 43 ust. 1 ustawy wdrożeniowej).

7.1.2 Ocena formalna wniosku obejmuje sprawdzenie, czy wniosek spełnia:

a) **wymogi formalne** (o których mowa poniżej) - niespełnienie wymogów formalnych skutkuje wezwaniem Wnioskodawcy do uzupełnienia braków formalnych lub oczywistych omyłek w terminie 7 dni kalendarzowych od daty otrzymania informacji. W przypadku braku uzupełnienia bądź poprawy wniosków o dofinansowanie nie będzie rozpatrywany, a w konsekwencji nie zostanie dopuszczony do oceny;

Lista braków formalnych i oczywistych omyłek¹⁷, które mogą podlegać jednorazowym korektom lub uzupełnieniom w zakresie niepowodującym zmiany sumy kontrolnej wniosku o dofinansowanie:

¹⁷ Poprawa oczywistych omyłek nie może prowadzić do zmiany sumy kontrolnej wniosku.

- 1) Brak w części X wniosku pieczęci (IOK przyjmuje, że „pieczęć” oznacza pieczęć firmową Wnioskodawcy), a także podpisu (IOK przyjmuje, że „podpis” oznacza czytelny podpis osoby/ób uprawnionej/nich do podejmowania decyzji wiążących w imieniu Wnioskodawcy. W przypadku zastosowania nieczytelnego podpisu należy go opatrzyć pieczęcią imienną) osoby/osób upoważnionej/upoważnionych do podejmowania decyzji wiążących w imieniu Wnioskodawcy oraz wszystkich Partnerów projektu – jeżeli dotyczy.
- 2) Podpisanie wniosku w części X przez inną osobę (osoby) niż wskazana (wskazane) w pkt 2.8 wniosku.
- 3) Złożenie tylko jednego egzemplarza wniosku w wersji papierowej. Możliwość uzupełnienia kompletności wniosku przez dostarczenie drugiego egzemplarza.
- 4) Brak co najmniej jednej strony w którymkolwiek egzemplarzu wniosku.
- 5) Niezłożenie wszystkich wymaganych oświadczeń.

Wnioskodawca ma możliwość jednokrotnego uzupełnienia wniosku o dofinansowanie w terminie 7 dni kalendarzowych od dnia otrzymania informacji o takiej możliwości. W przypadku uzupełnień nadsyłanych pocztą lub przesyłką kurierską o ich przyjęciu decyduje data wpływu do IOK.

W sytuacji, gdy wniosek, mimo uzupełnienia i/lub skorygowania przez Wnioskodawcę w zakresie określonym przez IOK, nadal nie spełnia któregokolwiek z ogólnych kryteriów formalnych weryfikowanych na etapie oceny formalnej – zostaje on odrzucony bez możliwości dokonania kolejnej korekty i/lub uzupełnienia (nie jest rejestrowany w SL 2014).

Odrzucony wniosek nie podlega korektom ani uzupełnieniom.

UWAGA – nie podlegają korektom i uzupełnieniom uchybienia powodujące zmianę sumy kontrolnej wniosku o dofinansowanie. Inna suma kontrolna w wersji papierowej i elektronicznej wniosku i/lub różne sumy kontrolne na stronach wersji papierowej – to brak formalny, który nie podlega korektom ani uzupełnieniom, a tym samym skutkuje odrzuceniem wniosku na etapie oceny formalnej.

- b) **ogólne kryteria formalne** dotyczące wszystkich projektów realizowanych w ramach osi priorytetowych RPOWŚ 2014-2020 współfinansowanych z EFS (stanowiące załącznik nr IIa do regulaminu konkursu);
- c) **kryteria dostępu** – wskazane w szczegółowych kryteriach wyboru projektów dla poszczególnych Działań/Poddziałań współfinansowanych z EFS w ramach RPOWŚ 2014-2020 (weryfikowane na etapie oceny formalnej – stanowiące załącznik nr IIb do regulaminu konkursu).

Spełnienie wszystkich formalnych kryteriów wyboru projektów oceniane jest na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.

UWAGA – ocena ogólnych formalnych kryteriów wyboru projektu ze względu na weryfikację

„0-1” (ozn. „nie spełnia – spełnia”) nie podlega negocjacom i uzupełnieniom.

7.1.3 Oceny formalnej wniosku o dofinansowanie, w oparciu o kryteria formalne oraz kryteria dostępu (weryfikowane na etapie oceny formalnej), dokonuje jeden z pracowników IOK lub ekspert. Oceniony wniosek z kartą oceny formalnej jest zatwierdzany przez Przewodniczącego Komisji Oceny Projektów.

Przeprowadzenie procedury oceny formalnej odbywa się zgodnie z zapisami Regulaminu Pracy KOP.

- 1) Wszystkie projekty, które przeszły pozytywnie etap oceny formalnej są rejestrowane w (SL2014) w części dotyczącej wniosków o dofinansowanie – z uwzględnieniem jednolitej numeracji, o której mowa w *Wytycznych w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020*.
- 2) W przypadku negatywnej oceny formalnej, IOK przekazuje niezwłocznie Wnioskodawcy pisemną informację o zakończeniu oceny jego projektu oraz o negatywnej ocenie projektu wraz ze zgodnym z art. 46 ust. 5 ustawy wdrożeniowej pouczeniem o możliwości wniesienia protestu, o którym mowa w art. 53 ust. 1 ww. ustawy.

**Procedura oceny formalnej znajduje się w Regulaminie
Pracy Komisji Oceny Projektów, który stanowi załącznik nr III
do niniejszego regulaminu konkursu.**

7.2. Etap oceny merytorycznej

7.2.1 Przedmiotem oceny Komisji Oceny Projektów (KOP) są wyłącznie projekty ocenione przez IOK jako kompletne, tj. spełniające wymogi oraz kryteria formalne. W przypadku, gdy oceniający stwierdzi, że wniosek nie spełnia ogólnych kryteriów formalnych a uchybienia te nie zostały dostrzeżone na etapie oceny formalnej, wówczas wniosek jako niepodlegający ocenie merytorycznej, trafia ponownie do oceny formalnej. Oceniający odnotowuje ten fakt w karcie oceny merytorycznej, której wzór znajduje się w załączniku nr III do regulaminu konkursu.

7.2.2. Ocena merytoryczna projektu obejmuje sprawdzenie czy projekt spełnia:

- **kryteria oceny zgodności projektów współfinansowanych z EFS ze Strategią ZIT KOF** – wskazane w Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020 (załącznik nr IIc do niniejszego regulaminu konkursu);
- **kryteria dostępu** – wskazane w szczegółowych kryteriach wyboru projektów dla poszczególnych Działań/Poddziałań współfinansowanych z EFS w ramach RPOWŚ 2014-2020 (załącznik nr IIb do regulaminu konkursu);

- **kryteria horyzontalne** – wskazane w ogólnych kryteriach wyboru projektów dla wszystkich projektów współfinansowanych z EFS w ramach RPOWŚ 2014-2020 (załącznik nr IIa do regulaminu konkursu);
- **kryteria merytoryczne** – wskazane w ogólnych kryteriach wyboru projektów dla wszystkich projektów współfinansowanych z EFS w ramach RPOWŚ 2014-2020 (załącznik nr IIa do regulaminu konkursu) i **kryteria premiujące** – wskazane w szczegółowych kryteriach wyboru projektów dla poszczególnych Działań/Poddziałań współfinansowanych z EFS w ramach RPOWŚ 2014-2020 (załącznik nr IIb do regulaminu konkursu).

UWAGA – spełnienie kryteriów wyboru projektów oceniane jest na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.

7.2.3. Ocena merytoryczna dokonywana jest na podstawie *Karty oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie projektu konkursowego w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020* (części A i części B) stanowiącej załącznik do Regulaminu Pracy Komisji Oceny Projektów, oceniającej projekty konkursowe współfinansowane z EFS RPOWŚ na lata 2014-2020 w Departamencie Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego.

Procedura oceny merytorycznej znajduje się w Regulaminie Pracy Komisji Oceny Projektów, który stanowi załącznik nr III do regulaminu konkursu.

7.3. Etap negocjacji oraz wybór projektów do dofinansowania

7.3.1 Skierowanie wniosku do etapu negocjacji jest możliwe tylko w sytuacji spełnienia przez projekt kryteriów wyboru projektów ocenianych na wcześniejszych obligatoryjnych etapach oceny (formalnej i merytorycznej). **Negocjacje stanowią część etapu oceny projektu i mogą dotyczyć zakresu merytorycznego projektu, w tym jego budżetu.**

Ocena etapu negocjacji obejmuje sprawdzenie kryterium zgodności projektu w zakresie spełnienia warunków postawionych przez oceniających lub Przewodniczącego KOP (wskazanego w załączniku nr IIa do regulaminu konkursu).

Procedura etapu negocjacji znajduje się w Regulaminie Pracy Komisji Oceny Projektów, który stanowi załącznik nr III do regulaminu konkursu.

7.3.2 Etapy rozstrzygnięcia konkursu:

1. IZ DWEFS przekazuje informację o wynikach oceny merytorycznej do IP ZIT celem sporządzenia listy ocenionych projektów, zawierającą wszystkie ocenione projekty oraz listy pozytywnie ocenionych projektów z wyróżnieniem projektów wybranych do dofinansowania.
2. Wybór wniosków o dofinansowanie w ramach oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF dokonywany jest zgodnie z zasadami przyjętymi przez IP ZIT. **Punkty z części A i B oceny merytorycznej nie sumują się. O kolejności wniosku o dofinansowanie na liście pozytywnie ocenionych projektów decyduje liczba punktów uzyskanych z oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020 w wyniku oceny merytorycznej w części A karty oceny.** W przypadku projektów z równą liczbą punktów o kolejności na liście decyduje stopień osiągnięcia przez projekt wskaźników określonych w Strategii ZIT KOF. W przypadku projektów z równą liczbą punktów i jednakowym stopniem osiągnięcia wskaźników Strategii ZIT KOF o kolejności na liście decyduje ilość uzyskanych punktów z części B oceny merytorycznej przeprowadzonej przez IZ DW EFS. IZ DWEFS nie ma wpływu na kolejność projektów na liście z wyjątkiem przypadku, w którym wniosek nie uzyska minimum punktowego w ramach oceny merytorycznej przeprowadzonej przez IZ DWEFS lub nie spełnia warunków kwalifikowania się w ramach RPOWŚ (część B oceny merytorycznej). Wpływ projektu na osiągnięcie wskaźników określonych w Strategii ZIT KOF liczony jest wg wzoru wskazanego w kryterium nr 4 „Poprawność doboru wskaźników produktu i rezultatu w projekcie oraz ich wpływ na osiągnięcie wartości docelowej określonej w Strategii ZIT KOF”. Wartość wskaźnika produktu w projekcie/wartość docelowa wskaźnika produktu wskazana w Strategii ZIT KOF x 100%.

UWAGA – jeśli wskaźników produktu obowiązkowych jest więcej niż jeden, to poziom liczy się poprzez wyliczenie średniej arytmetycznej.

3. Listy sporządzone przez IP ZIT podlegają zatwierdzeniu przez Prezydenta Miasta Kielce, a następnie są przekazywane do IZ DWEFS celem zatwierdzenia przez Zarząd Województwa.
4. Lista projektów ocenionych pozytywnie z wyróżnieniem projektów wybranych do dofinansowania jest publikowana na stronie internetowej IZ RPOWŚ, na portalu oraz na portalu IP ZIT wraz ze składem KOP obejmującym osoby dokonujące oceny projektów w zakresie zgodności ze Strategią ZIT KOF.
5. Zgodnie z art. 46 ust. 2 ustawy wdrożeniowej, IOK może dokonać zwiększenia kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektów w niniejszym konkursie. W takiej sytuacji musi zostać zachowana zasada równego traktowania, co może polegać na objęciu dofinansowaniem kolejno wszystkich projektów, które uzyskały taką samą liczbę punktów.
6. Termin rozstrzygnięcia konkursu planowany jest na koniec stycznia 2018 r.
7. Dokumentacja związana z oceną projektów przechowywana jest w warunkach zapewniających poufność danych i informacji w nich zawartych w tym:

- a) oryginały kart oceny, oświadczenia dotyczące poufności, itp. są przechowywane w sekretariacie KOP/ Sekretariacie Zespołu ZIT KOF w części określonej Regulaminem pracy Zespołu do spraw oceny zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020;
- b) wnioski ocenione pozytywnie skierowane do dofinansowania (wraz z kopiami kart) po podpisaniu umowy zostają przekazane do Oddziału Wdrażania Projektów;
- c) wnioski wycofane, ocenione negatywnie i ocenione pozytywnie, które nie uzyskały dofinansowania przechowywane są w sekretariacie KOP/ Sekretariacie Zespołu ZIT KOF w części określonej Regulaminem pracy Zespołu do spraw oceny zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020.

Wszystkie dokumenty po zakończeniu procedury związanej z oceną pozostające w KOP są archiwizowane zgodnie z Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2011 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych.

7.4. Procedura odwoławcza

7.4.1 Procedura odwoławcza w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020 odbywa się na zasadach określonych w rozdziale 15 ustawy wdrożeniowej.

7.4.2 Wnioskodawcy, w przypadku negatywnej oceny projektu wybieranego w trybie konkursowym, przysługuje prawo wniesienia protestu w celu ponownego sprawdzenia złożonego wniosku w zakresie spełniania kryteriów wyboru projektów.

7.4.3 Protest może dotyczyć każdego etapu oceny projektu skutkującego możliwością odrzucenia wniosku, a więc zarówno oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF, oceny spełnienia kryteriów formalnych, horyzontalnych i dostępu, jak i oceny spełnienia kryteriów merytorycznych, a także sposobu dokonania oceny (w zakresie ewentualnych naruszeń proceduralnych).

7.4.4 W przypadku odwołań dotyczących oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF, IZ DWEFS występuje do IP ZIT z pisemną prośbą o uzasadnienie oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF. Zgodnie z art. 60 ustawy wdrożeniowej w rozpatrywaniu protestu, w weryfikacji, a także w ponownej ocenie nie mogą brać udziału osoby, które były zaangażowane w przygotowanie projektu lub jego ocenę. Przepis art. 24 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio.

7.4.5 Negatywną oceną jest ocena w zakresie spełniania przez projekt kryteriów wyboru projektów, w ramach której:

- a) projekt nie uzyskał wymaganej liczby punktów lub nie spełnił kryteriów wyboru projektów, na skutek czego nie może być wybrany do dofinansowania albo skierowany do kolejnego etapu oceny;
- b) projekt uzyskał wymaganą liczbę punktów lub spełnił kryteria wyboru projektów, jednak kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w konkursie nie wystarcza na wybranie go do dofinansowania.

7.4.6 W przypadku, gdy kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w konkursie nie wystarcza na wybranie projektu do dofinansowania, okoliczność ta nie może stanowić wyłącznej przesłanki wniesienia protestu.

7.4.7 Wnioskodawca może wnieść protest w terminie 14 dni kalendarzowych od dnia doręczenia informacji o zakończeniu oceny jego projektu i jej wyniku wraz z uzasadnieniem oceny i podaniem liczby punktów otrzymanych przez projekt lub informacji o spełnieniu albo niespełnieniu kryteriów wyboru projektów.

7.4.8 Jeżeli projekt otrzymał negatywną ocenę, zawierane zostaje pouczenie o możliwości wniesienia protestu na zasadach i w trybie, o których mowa w art. 53 i art. 54 ustawy wdrożeniowej:

- a) termin do wniesienia protestu;
- b) instytucję, do której należy wnieść protest;
- c) wymogi formalne protestu, o których mowa w art. 54 ust. 2 ustawy wdrożeniowej.

7.4.9 Zgodnie z art. 54 ust. 2 ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020, protest jest wnoszony w formie pisemnej i zawiera:

- a) oznaczenie instytucji właściwej do rozpatrzenia protestu;
- b) oznaczenia Wnioskodawcy;
- c) numer wniosku o dofinansowanie projektu;
- d) wskazanie kryteriów wyboru projektów, z których oceną Wnioskodawca się nie zgadza, wraz z uzasadnieniem;
- e) wskazanie zarzutów o charakterze proceduralnym w zakresie przeprowadzonej oceny, jeżeli zdaniem Wnioskodawcy naruszenia takie miały miejsce, wraz z uzasadnieniem;
- f) podpis Wnioskodawcy lub osoby upoważnionej do jego reprezentowania, z załączeniem oryginału lub kopii dokumentu poświadczającego umocowanie takiej osoby do reprezentowania Wnioskodawcy.

7.4.10 W przypadku wniesienia protestu niespełniającego wymogów formalnych, o których mowa w art. 54 ust. 2 lub zawierającego oczywiste omyłki, IOK wzywa Wnioskodawcę do jego uzupełnienia lub poprawienia oczywistych omyłek, w terminie 7 dni kalendarzowych, licząc od dnia otrzymania wezwania, pod rygorem pozostawienia protestu bez rozpatrzenia.

7.4.11 Szczegółowe informacje dotyczące procedury odwoławczej znajdują się w Regulaminie procedury odwoławczej – Zasady wnoszenia i rozpatrywania protestów (stanowiący załącznik nr IX do niniejszego regulaminu konkursu).

Instytucją odpowiedzialną za procedurę odwoławczą jest Departament Wdrażania EFS Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

7.4 Zabezpieczenie realizacji projektu

7.5.1 Zgodnie z art. 206 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych jednostki sektora finansów publicznych oraz fundacje, których jedynym fundatorem jest Skarb Państwa oraz Bank Gospodarstwa Krajowego, zwolnione są z obowiązku wniesienia zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy.

7.5.2 Zabezpieczeniem prawidłowej realizacji umowy jest składany przez Wnioskodawcę, nie później niż w terminie 15 dni roboczych od daty podpisania umowy o dofinansowanie lecz przed wypłatą zaliczki/transzy dla Beneficjenta.

W przypadku:

- 1) projektów, których wartość dofinansowania przyznanego w umowie nie przekracza 10 mln PLN zabezpieczeniem prawidłowej ich realizacji jest złożony przez Beneficjenta weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową;
- 2) gdy wartość dofinansowania przyznanego w umowie o dofinansowanie przekracza 10 mln PLN lub w przypadku podpisania przez jednego Beneficjenta z daną instytucją kilku umów o dofinansowanie w ramach programu operacyjnego współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowanych równoległe w czasie, jeżeli łączna wartość udzielonego dofinansowania, wynikająca z tych umów przekracza 10 mln PLN (jednocześnie w sytuacji, w której zakończenie realizacji jednego z projektów skutkuje zmniejszeniem wartości łącznej dofinansowania poniżej 10 mln PLN, dopuszczalna jest zamiana przyjętej formy zabezpieczenia na weksel in blanco w trakcie realizacji projektu), preferowanymi przez Instytucję Organizującą Konkurs formami zabezpieczeń są:
 - gwarancja bankowa,
 - gwarancja ubezpieczeniowa,
 - poręczenie według prawa cywilnego – ta forma zabezpieczenia dopuszczalna jest tylko w przypadku, jeżeli poręczycielami są jednostki samorządu terytorialnego. W sytuacji gdy jednostką poręczającą będzie Gmina warunkiem skorzystania z tego rodzaju zabezpieczenia zgodnie z art.18 §2 pkt 10 ustawy o *samorządzie gminnym*, będzie przedstawienie odpisu uchwały Rady Gminy, w której zostało zawarte upoważnienie i określona maksymalna wysokość sumy, do której wójt może samodzielnie zaciągać zobowiązania, a także

oświadczenie wójta o wysokości udzielonych dotychczas poręczeń w ramach ww. uchwały. Jeżeli natomiast jednostką, która udzieli poręczenia będzie Starostwo Powiatowe warunkiem jego udzielenia będzie zgodnie z art.12 pkt 8 ppkt d) ustawy o *samorządzie powiatowym* przedstawienie odpisu uchwały Rady Powiatu, w której zostało zawarte upoważnienie i określona maksymalna wysokość sumy, do której zarząd może samodzielnie zaciągać zobowiązania, a także oświadczenie starosty Powiatu o wysokości udzielonych dotychczas poręczeń w ramach ww. uchwały.

W przypadku ustanowienia zabezpieczenia w formie gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej, Beneficjent winien poinformować bank o każdej zmianie w umowie o dofinansowanie i podpisać odpowiedni załącznik, aby nie doprowadzić do sytuacji ryzyka utraty gwarancji.

Kwota, na jaką powinny opiewać wszystkie ww. formy zabezpieczeń będzie równa wartości dofinansowania na ten rok realizacji projektu (w przypadku projektów dłuższych niż 1 rok kalendarzowy), w którym wartość dofinansowania jest najwyższa. Jeżeli okres realizacji projektu nie przekracza 1 roku wówczas wartość zabezpieczenia jest równa wartości przyznanego dofinansowania.

7.5.3 W przypadku, gdy wniosek przewiduje trwałość projektu lub wskaźników, zwrot dokumentu stanowiącego zabezpieczenie następuje po upływie okresu trwałości (wskazanego w umowie/decyzji o dofinansowanie) na pisemny wniosek Beneficjenta. W przypadku niewystąpienia przez Beneficjenta z wnioskiem o zwrot zabezpieczenia w terminie wskazanym w umowie o dofinansowanie projektu, zabezpieczenie zostanie komisyjnie zniszczone.

7.5.4 Koszt zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy jako koszt pośredni stanowi wydatek kwalifikowalny w projekcie.

7.5.5 W przypadku, gdy wartość dofinansowania projektu przekracza limit określony w rozporządzeniu Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 18 grudnia 2009 r. w sprawie warunków i trybu udzielania i rozliczania zaliczek oraz zakresu i terminów składania wniosków o płatność w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich wydanym na podstawie art. 189 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o *finansach publicznych*, stosuje się odpowiednio przepisy ww. rozporządzenia.

7.6 Umowa o dofinansowanie projektu

7.6.1 Po zakończeniu negocjacji, a przed podpisaniem umowy o dofinansowanie nie jest możliwe wprowadzanie jakichkolwiek zmian w projekcie, oprócz dostosowania okresu realizacji projektu (w tym również harmonogramu realizacji projektu, harmonogramu płatności i budżetu projektu w części dotyczącej daty poniesienia wydatku) do terminu podpisania umowy o dofinansowanie projektu. W przypadku weryfikacji dokumentów statutowych Wnioskodawcy i stwierdzeniu niezgodności z ich zapisami, wniosek może zostać skierowany do ponownych negocjacji.

7.6.2 Jeśli Wnioskodawca otrzymał pismo informujące o możliwości przyjęcia wniosku do realizacji lub z pozytywnym dla siebie skutkiem zakończył negocjacje z IOK, wówczas na wezwanie IOK w terminie do 7 dni kalendarzowych, składa wszystkie wymagane dokumenty (załączniki) do umowy o dofinansowanie.

7.6.3 Wnioskodawca (Beneficjent), którego projekt został wyłoniony do dofinansowania w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020, w określonym przez IOK terminie podpisuje umowę o dofinansowanie projektu, stanowiącą załącznik nr IV lub VI do niniejszego regulaminu konkursu. IOK zapewnia sprawny system zawierania umów z Wnioskodawcami.

UWAGA – w przypadku projektu partnerskiego umowa o dofinansowanie projektu jest zawierana z Partnerem wiodącym (liderem), o którym mowa w art. 33 ust. 5, pkt 4 ustawy wdrożeniowej – tj. Beneficjentem odpowiedzialnym za przygotowanie i realizację projektu.

7.6.4 W terminie do 14 dni kalendarzowych od wpływu do IOK wszystkich wymaganych poprawnie sporządzonych załączników, Wnioskodawca (Beneficjent) wzywany jest do podpisania umowy o dofinansowanie projektu. W uzasadnionych przypadkach termin podpisania umowy może ulec wydłużeniu.

7.6.5 IOK nie rzadziej niż raz na miesiąc, ogłasza na swojej stronie internetowej oraz w swej siedzibie w publicznie dostępnym miejscu zbiorczą informację o podpisanych w ramach danego konkursu umowach o dofinansowanie projektu (w tym umowach o dofinansowanie projektu z Wnioskodawcami, których wnioski przeszły pozytywnie procedurę odwoławczą).

7.6.6 Po podpisaniu umowy, przed pierwszą płatnością środków dofinansowania, Wnioskodawca musi złożyć zabezpieczenie prawidłowej realizacji projektu w terminie i na zasadach określonych w umowie o dofinansowanie (nie dotyczy JST).

VIII Dodatkowe informacje

8.1 Zasady promowania projektów

8.1.1 Wnioskodawca w trakcie realizacji projektu zobowiązany jest do podawania informacji o dofinansowaniu projektu ze środków Unii Europejskiej jak również przy okazji wszystkich działań informacyjnych i promocyjnych jakie w związku z nim są podejmowane. Nie istnieje jeden obowiązkowy, z góry określony zestaw działań informacyjno-promocyjnych, które muszą być zrealizowane – trzeba wybrać takie działania, które będą zgodne z celem danego projektu oraz jego specyfiką.

8.1.2 Wszystkie dokumenty dotyczące projektu, które będą publikowane przez Wnioskodawcę muszą zostać odpowiednio oznaczone, np. dokumentacja przetargowa, ogłoszenia, raporty, publikacje, materiały dla prasy. Ta sama zasada obowiązuje w przypadku dokumentów i materiałów przeznaczonych dla uczestników projektów, np. zaświadczeń, certyfikatów, materiałów informacyjnych, programów szkoleń i warsztatów, list obecności.

8.1.3 Wnioskodawca ma obowiązek oznaczenia miejsca projektu plakatem informacyjnym również w trakcie trwania projektu. Wszystkie działania informacyjne i promocyjne prowadzone przez Wnioskodawcę powinny zostać udokumentowane.

W sytuacji posiadania strony internetowej, Wnioskodawca zobowiązany jest umieścić na niej krótki opis projektu oraz wstawić znaki Unii Europejskiej i Funduszy Europejskich.

Szczegółowe informacje na temat zasad promowania projektów wskazane są w *Podręczniku wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji*, natomiast przykładowe zestawienie znaków znajduje się na stronie internetowej www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl w zakładce: [Realizuj projekt → Poznaj zasady promowania projektu](#).

8.2 Słownik pojęć

Certyfikacja – procedura, w wyniku której osoba ucząca się otrzymuje od upoważnionej instytucji formalny dokument, stwierdzający, że osiągnęła określoną kwalifikację. Certyfikacja następuje po walidacji, w wyniku wydania pozytywnej decyzji stwierdzającej, że wszystkie efekty uczenia się wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte.

Cross-financing – tzw. zasada elastyczności, o której mowa w art. 98 ust. 2 rozporządzenia ogólnego, polegająca na możliwości finansowania działań w sposób komplementarny ze środków EFRR i EFS, w przypadku, gdy dane działanie z jednego funduszu objęte jest zakresem pomocy drugiego funduszu.

Decyzja o dofinansowaniu projektu – decyzja podjęta przez jednostkę sektora finansów publicznych, która stanowi podstawę dofinansowania projektu, w przypadku gdy ta jednostka jest jednocześnie Wnioskodawcą.

Dostępność – właściwość środowiska fizycznego, transportu, technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych oraz towarów i usług, pozwalająca osobom z niepełnosprawnościami na korzystanie z nich na zasadzie równości z innymi osobami. Dostępność jest warunkiem wstępnym prowadzenia przez wiele osób z niepełnosprawnościami niezależnego życia i uczestniczenia w życiu społecznym i gospodarczym. Dostępność może być zapewniona przede wszystkim dzięki stosowaniu koncepcji uniwersalnego projektowania, a także przez usuwanie istniejących barier oraz stosowanie mechanizmu

racjonalnych usprawnień, w tym technologii i urządzeń kompensacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami.

Dyskryminacja – jakiegokolwiek różnicowanie, wykluczanie lub ograniczanie ze względu na jakiegokolwiek przesłanki (np. wiek, niepełnosprawność, płeć, rasę, orientację seksualną, pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd itp.), którego celem lub skutkiem jest naruszenie lub zniweczenie uznania, korzystania lub wykonywania wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności w dziedzinie polityki, gospodarki, społecznej, kulturalnej, obywatelskiej lub w jakiegokolwiek innej, na zasadzie równości z innymi osobami.

Dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność – jakiegokolwiek różnicowanie, wykluczanie lub ograniczanie ze względu na niepełnosprawność, którego celem lub skutkiem jest naruszenie lub zniweczenie uznania, korzystania lub wykonywania wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności w dziedzinie polityki, gospodarki, społecznej, kulturalnej, obywatelskiej lub w jakiegokolwiek innej, na zasadzie równości z innymi osobami. Obejmuje to wszelkie przejawy dyskryminacji, w tym odmowę racjonalnego usprawnienia.

Edukacja formalna - kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego, w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych, kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1842), albo kwalifikacji w zawodzie, o której mowa w art. 10 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1943).

Edukacja pozaformalna – kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji, o których mowa w powyższej definicji.

Formy pozaszkolne – formy uzyskiwania i uzupełniania wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w placówkach i ośrodkach, o których mowa w art. 2 pkt 3a ustawy o systemie oświaty, a także kwalifikacyjne kursy zawodowe;

Instytucja Zarządzająca (IZ) – instytucja, o której mowa w art. 2 pkt 11 ustawy wdrożeniowej – w województwie świętokrzyskim rolę IZ pełni Województwo Świętokrzyskie, reprezentowane przez Zarząd Województwa.

Instytucja Pośrednicząca – podmiot, któremu została powierzona w drodze porozumienia albo umowy zawartych z Instytucją Zarządzającą, realizacja zadań w ramach krajowego lub regionalnego programu operacyjnego.

Instytucja Organizująca Konkurs – Instytucja Zarządzająca RPOWŚ 2014-2020, w imieniu której działania związane z wdrażaniem EFS realizuje Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego w Kielcach (IZ DWEFS).

Kielecki Obszar Funkcjonalny (KOF) – Obszar KOF obejmuje obszar tworzony przez Miasto Kielce oraz jednostki samorządu terytorialnego – Miasto i Gminę Chęciny, Miasto i Gminę Chmielnik, Miasto i

Gminę Daleszyce, Gminę Górnó, Gminę Masłów, Gminę Miedziana Góra, Miasto i Gminę Morawica, Gminę Piekoszów, Gminę Sitkówka-Nowiny, Gminę Strawczyn i Gminę Zagnańsk.

Komisja Oceny Projektów – komisja powołana do oceny projektów w ramach konkursu.

Komitet Monitorujący (KM) – komitet o którym mowa w art. 47 rozporządzenia ogólnego. KM realizuje w szczególności zadania, o których mowa w art. 49 i art. 110 rozporządzenia ogólnego, w tym zatwierdza kryteria wyboru projektów, uwzględniając art. 125 ust. 3 lit. a rozporządzenia ogólnego.

Kompetencja – wyodrębniony zestaw efektów uczenia się/ kształcenia. Opis kompetencji zawiera jasno określone warunki, które powinien spełniać uczestnik projektu ubiegający się o nabycie kompetencji, tj. wyczerpującą informację o efektach uczenia się dla danej kompetencji oraz kryteria i metody ich weryfikacji.

Koncepcja uniwersalnego projektowania – projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza możliwości zapewniania dodatkowych udogodnień dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne. Definicja zgodna z *Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020*.

Kwalifikacja – to określony zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w walidacji oraz formalnie potwierdzone przez instytucję uprawnioną do certyfikowania;

Kwalifikacyjny kurs zawodowy – kurs, którego program nauczania uwzględnia podstawę programową kształcenia w zawodach, w zakresie jednej kwalifikacji, którego ukończenie umożliwia przystąpienie do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie w zakresie tej kwalifikacji.

Kształcenie ustawiczne – kształcenie w szkołach dla dorosłych, a także uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych przez osoby, które spełniły obowiązek szkolny.

Mechanizm racjonalnych usprawnień – konieczne i odpowiednie zmiany oraz dostosowania, nienakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, rozpatrywane osobno dla każdego konkretnego przypadku, w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami możliwości korzystania z wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz ich wykonywania na zasadzie równości z innymi osobami. Definicja zgodna z *Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji*.

Osoba niesamodzielną – osoba, która ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymaga opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego. Do oceny stopnia niesamodzielnności stosowana jest skala Barthel. Za osobę niesamodzielną uznaje się również dzieci, nad którymi opiekę sprawuje uczestnik projektu.

Osoba w wieku aktywności zawodowej – aktywna zawodowo osoba w wieku 15 lat i więcej (zgodnie z analogiczną metodologią, która jest stosowana w ramach przeprowadzanego cyklicznie przez Główny Urząd Statystyczny Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, osoba aktywna zawodowo to osoba pracująca albo pozostająca bez zatrudnienia, ale poszukująca pracy i zainteresowana jej podjęciem). O przynależności danej osoby do grupy osób w wieku aktywności zawodowej powinien – w przypadku górnej granicy – decydować nie określony w sposób sztywny wiek, ale aktywność zawodowa tej osoby lub gotowość do podjęcia zatrudnienia. Przynależność do tej grupy powinna być ustalana indywidualnie dla każdej osoby w oparciu o przesłankę, czy jest ona aktywna zawodowo lub w oparciu o deklarację gotowości podjęcia zatrudnienia (niezależnie od statystycznego faktu bycia danej osoby w wieku produkcyjnym, czy poprodukcyjnym).

Osoby o niskich kwalifikacjach - osoby posiadające wykształcenie do poziomu ISCED 3 włącznie zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Kształcenia (ISCED 2011) zaaprobowaną przez Konferencję Ogólną UNESCO. Definicja poziomów wykształcenia (ISCED) została zawarta w Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014 – 2020.

Osoby z niepełnosprawnościami – osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami. Na potrzeby tego dokumentu przyjęto stosowanie definicji osób z niepełnosprawnościami, która uwzględnia osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2046), a także osoby z zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o *ochronie zdrowia psychicznego* (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 882).

Podstawa programowa kształcenia w zawodach – obowiązkowe zestawy celów kształcenia i treści nauczania opisanych w formie oczekiwanych efektów kształcenia: wiedzy, umiejętności zawodowych oraz kompetencji personalnych i społecznych, niezbędnych dla zawodów lub kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach, uwzględniane w programach nauczania i umożliwiające ustalenie kryteriów ocen szkolnych i wymagań egzaminacyjnych oraz warunki realizacji kształcenia w zawodach, w tym zalecane wyposażenie w pomoce dydaktyczne i sprzęt oraz minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego.

Pomoc de minimis – pomoc zgodna z przepisami rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de *minimis* (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 1) oraz z rozporządzeniem Komisji (UE)

nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym (Dz. Urz. UE L 114 z dnia 26 kwietnia 2012 r., str. 8).

Projekt – przedsięwzięcie zmierzające do osiągnięcia założonego celu określonego wskaźnikami, z określonym początkiem i końcem realizacji, zgłoszone do objęcia albo objęte współfinansowaniem UE jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego.

Regionalny Program Operacyjny (RPO) – program służący realizacji umowy partnerstwa w zakresie polityki spójności w rozumieniu art. 5 pkt. 7a lit. a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o *zasadach prowadzenia polityki rozwoju*, uchwalony przez zarząd województwa i przyjęty przez Komisję Europejską, odzwierciedlający cele zawarte we Wspólnych Ramach Strategicznych stanowiących załącznik I do rozporządzenia ogólnego oraz w umowie partnerstwa, które mają być osiągnięte za pomocą funduszy strukturalnych, będący podstawą realizacji działań w nim określonych.

Rozstrzygnięcie Konkursu – zatwierdzenie przez właściwą instytucję listy projektów, o której mowa w art. 44 ust. 4 ustawy wdrożeniowej.

Standard minimum – narzędzie używane do oceny realizacji zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach projektów współfinansowanych z EFS (załącznik nr 1 do *Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020*). Narzędzie to obejmuje zestaw pięciu zagadnień i ocenia, czy Wnioskodawca uwzględnił kwestie równościowe w ramach analizy problematyki projektu, zaplanowanych działań, wskaźników i opisu wpływu realizacji projektu na sytuację kobiet i mężczyzn, a także w ramach działań na rzecz zespołu projektowego.

Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Programu Operacyjnego – dokument przygotowany i przyjęty przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym oraz zatwierdzony w zakresie kryteriów wyboru projektów przez Komitet Monitorujący, o którym mowa w art. 47 rozporządzenia ogólnego, określający w szczególności zakres Działań lub Poddziałań realizowanych w ramach poszczególnych osi priorytetowych programu operacyjnego.

Środki trwałe – zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt. 15 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o *rachunkowości* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1047), z zastrzeżeniem inwestycji, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt. 17 tej ustawy, rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki organizacyjnej; zalicza się do nich w szczególności: nieruchomości – w tym grunty, prawo użytkowania wieczystego gruntu, budowle i budynki, a także będące odrębną własnością lokale, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego, maszyny, urządzenia, środki transportu i inne rzeczy, ulepszenia w obcych środkach trwałych, inwentarz żywy.

Umiejętności – przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

Umowa o dofinansowanie projektu – należy przez to rozumieć:

- a) umowę zawartą między właściwą instytucją (IZ RPO/IP ZIT) a Wnioskodawcą, którego projekt został wybrany do dofinansowania, zawierającą co najmniej elementy, o których mowa w art. 206 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o *finansach publicznych* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, z późn. zm.);
- b) porozumienie, o którym mowa w art. 206 ust. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o *finansach publicznych*, zawarte między właściwą instytucją, a Wnioskodawcą, którego projekt został wybrany do dofinansowania.

Umowa Partnerstwa (UP) – jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2014-2020. Instrumentami realizacji UP są krajowe programy operacyjne (KPO) i regionalne programy operacyjne (RPO). Dokumenty te wraz z UP tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową. UP określa z jednej strony kontekst strategiczny w wymiarze tematycznym i terytorialnym, z drugiej zaś wskazuje oczekiwane rezultaty oraz obowiązujące ramy finansowe i wdrożeniowe. UP stanowi punkt odniesienia do określania szczegółowej zawartości programów operacyjnych. Programy operacyjne precyzują specyficzne obszary wsparcia i instrumenty realizacji, z poszanowaniem zapisów UP. Wynegocjowana z Komisją Europejską (KE) UP oraz programy operacyjne stanowią podstawę do realizacji perspektywy finansowej 2014-2020 w Polsce.

Walidacja – wieloetapowy proces sprawdzania, czy –niezależnie od sposobu uczenia się – efekty uczenia się wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Walidacja poprzedza certyfikowanie. Walidacja obejmuje identyfikację i dokumentację posiadanych efektów uczenia się oraz ich weryfikację w odniesieniu do wymagań określonych dla kwalifikacji. Walidacja powinna być prowadzona w sposób trafny (weryfikowane są efekty uczenia się, które zostały określone dla danej kwalifikacji) i rzetelny (wynik weryfikacji jest niezależny od miejsca, czasu, metod oraz osób przeprowadzających walidację). Walidację kończy podjęcie i wydanie decyzji, jakie efekty uczenia się można potwierdzić, jakie zaś nie.

Wkład własny – środki finansowe lub wkład niepieniężny zabezpieczone przez Beneficjenta, które zostaną przeznaczone na pokrycie wydatków kwalifikowalnych i nie zostaną Beneficjentowi przekazane w formie dofinansowania (różnica między kwotą wydatków kwalifikowalnych, a kwotą dofinansowania przekazaną Beneficjentowi, zgodnie ze stopą dofinansowania dla projektu)¹⁸.

Wnioskodawca – podmiot, który złożył wniosek o dofinansowanie projektu.

Zatwierdzony wniosek o dofinansowanie – wniosek spełniający kryteria wyboru projektów, przyjęty do realizacji, umieszczony na liście ocenionych projektów zatwierdzonej przez IOK, a w przypadku przeprowadzenia procesu negocjacji w odniesieniu do danego projektu – zatwierdzona wersja wniosku po negocjacjach. W przypadku zmian w projekcie dokonanych w trakcie jego realizacji, zatwierdzonym

¹⁸ Stopa dofinansowania dla projektu rozumiana jako % dofinansowania wydatków kwalifikowalnych.

wnioskiem o dofinansowanie jest wersja wniosku zmieniona i zatwierdzona na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie.

Zasada równości szans kobiet i mężczyzn – zasada ta ma prowadzić do podejmowania działań na rzecz osiągnięcia stanu, w którym kobietom i mężczyznom przypisuje się taką samą wartość społeczną, równe prawa i równe obowiązki oraz gdy mają oni równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju), z których mogą korzystać. Zasada ta ma gwarantować możliwość wyboru drogi życiowej bez ograniczeń wynikających ze stereotypów płci.

ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne – instrument Polityki Spójności UE wspierający rozwój na obszarach funkcjonalnych miast. Celem realizacji ZIT jest m.in. realizacja zintegrowanych projektów odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby i problemy miast i ich obszarów funkcjonalnych. Kielecki Obszar Funkcjonalny obejmuje 12 JST z województwa świętokrzyskiego: Kielce, Chęciny, Chmielnik, Daleszyce, Górno, Masłów, Miedziana Góra, Morawica, Piekoszów, Sitkówka-Nowiny, Strawczyn i Zagnańsk.

8.3 Podstawa prawna

UWAGA – nieznanomość poniższych dokumentów może spowodować niewłaściwe przygotowanie wniosku o dofinansowanie.

W przypadku zmiany przez Ministerstwo Rozwoju wytycznych horyzontalnych lub zmiany przez IZ RPOWŚ 2014-2020 dokumentów programowych, IOK zastrzega sobie prawo do zmiany zapisów niniejszego regulaminu konkursu w trakcie jego trwania. Informacja o ewentualnych zmianach wraz z wyjaśnieniem oraz terminem, od którego zmiany te obowiązują, będzie zamieszczana we wszystkich formach komunikacji w jakich zostało ogłoszenie o konkursie.

1. Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. C 326 z dnia 26 października 2012 r.)
2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z dnia 20 grudnia 2013 r., str. 320, z późn. zm.) – zwane „rozporządzeniem ogólnym”

3. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z dnia 20 grudnia 2013 r., str. 470, z późn. zm.)
4. Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 352 z dnia 24 grudnia 2013 r.)
5. Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z dnia 26 czerwca 2014 r.)
6. Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu z dnia 3 marca 2010 r. Komunikat Komisji Europejskiej
7. Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa partnerstwa z dnia 17 grudnia 2015 r., Ministerstwo Rozwoju
8. Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (RPOWŚ) zatwierdzony decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 11 sierpnia 2016 r. (CCI 2014PL16M2OP013) – decyzja wykonawcza Komisji C(2016) 5288 final
9. Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych dla RPOWŚ na lata 2014-2020 z dnia 26 maja 2017 r. (zwany SZOOP RPOWŚ)
10. Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 z dnia 6 września 2016 r.
11. Wytyczne w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020 z dnia 3 marca 2015 r.
12. Wytyczne w zakresie warunków certyfikacji oraz przygotowania prognoz wniosków o płatność do Komisji Europejskiej w ramach programów operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 31 marca 2015 r.
13. Wytyczne w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020 z dnia 30 marca 2017 r.
14. Wytyczne w zakresie realizacji zasady partnerstwa na lata 2014-2020 z dnia 28 października 2015 r.
15. Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 z dnia 19 września 2016 r., obowiązujące od dnia 14 października 2016 r., zwane Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków.
16. Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 18 maja 2017 r.
17. Wytyczne w zakresie informacji i promocji programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014-2020 z dnia 3 listopada 2016 r.
18. Wytyczne w zakresie sprawozdawczości na lata 2014-2020 z lutego 2017 (obowiązujące od dnia 31 marca 2017 r.).
19. Wytyczne dotyczące form kosztów uproszczonych: finansowanie w oparciu o stawki ryczałtowe, standardowe stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe – wersja z września 2014 r.

20. Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 z dnia 8 maja 2015 r.
21. Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (t.j. Dz. U z 2016 r. poz. 217, z późn. zm.), zwana ustawą wdrożeniową.
22. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. 2016 r. poz. 486)
23. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 814, z późn. zm.)
24. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446, z późn. zm.)
25. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 459)
26. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1666, z późn. zm.)
27. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 23, z późn. zm.)
28. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1047 z późn. zm.)
29. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 922)
30. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164, z późn. zm.)
31. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.)
32. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1808)
33. Ustawa z dnia 25 marca 2011 r. o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. z 2011 r., Nr 106, poz. 622, z późn. zm.)
34. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1817, z późn. zm.)
35. Ustawa z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. 2012 r. poz. 769 z późn. zm.)
36. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1541)
37. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2046, z późn. zm.)
38. Ustawa o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji z dnia 22 grudnia 2015 r. . (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 986),
39. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz.1943, z późn. zm.)
40. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. 2017 r. poz. 59)
41. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. 2017 r. poz. 60)
42. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 622)

43. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. 2012 r., poz. 184, z późn. zm.)
44. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 kwietnia 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie (Dz. U. 2015, poz. 673)
45. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. z 2010 r. Nr 244, poz. 1626)
46. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. 2015 r., poz. 1183)
47. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 grudnia 2016 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. 2016 r., poz. 2094)
48. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1073)
49. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r., w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1422)
50. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej oraz sprawozdań o zaległych należnościach przedsiębiorców z tytułu świadczeń na rzecz sektora finansów publicznych (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 1871).
51. Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie warunków obniżania wartości korekt finansowych oraz wydatków poniesionych nieprawidłowo związanych z udzielaniem zamówień (Dz. U. z 2016 r., poz. 200)
52. Realizacja zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami – Poradnik dla realizatorów projektów i instytucji systemu wdrażania funduszy europejskich 2014-2020 (wyd. Ministerstwo Rozwoju, Warszawa 2015 r.)
53. Jak realizować zasadę równości szans kobiet i mężczyzn w projektach finansowanych z funduszy europejskich 2014-2020 – Poradnik dla osób realizujących projekty oraz instytucji systemu wdrażania (wyd. Ministerstwo Rozwoju, Warszawa 2016 r.)
54. Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020, luty 2016 r.

Beneficjent, za zgodą IZ RPOWŚ, w uzasadnionych przypadkach ma możliwość dostosowania zakresu realizowanego projektu do zmian zachodzących w prawie.

8.4 Dane teleadresowe

Dodatkowych informacji dotyczących prowadzonego naboru oraz pomoc w przygotowaniu wniosków dla ubiegających się o dofinansowanie udzielają:

- 1) Główny Punkt Informacyjny o Funduszach Europejskich
ul. Św. Leonarda 1, 25-311 Kielce
(tel. 41 343 22 95, 41 340 30 25,
41 301 01 18, infolinia 800 800 440).

Obsługuje powiaty: kielecki, skarżyski, starachowicki, konecki, włoszczowski oraz m. Kielce.

- 2) Lokalny Punkt Informacyjny w Sandomierzu
ul. Mickiewicza 34, 27-600 Sandomierz
(tel. 15 832 33 54, 15 864 20 74).

Obsługuje powiaty: sandomierski, ostrowiecki, opatowski, staszowski.

- 3) Lokalny Punkt Informacyjny w Busku-Zdroju
Al. Mickiewicza 15, 28-100 Busko-Zdrój
(tel. 41 378 12 06, 41 370 97 17).

Obsługuje powiaty: buski, pińczowski, kazimierski, jędrzejowski.

Dane kontaktowe Instytucji Organizującej Konkurs – Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego z siedzibą w Kielcach ul. H. Sienkiewicza 27, 25-007 Kielce.

Dodatkowych informacji dotyczących prowadzonego naboru można uzyskać od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:00 do 15:00 pod numerem telefonu:

1. IOK – 41 34 98 923 oraz drogą elektroniczną: infoEFS@sejmik.kielce.pl.
2. IP ZIT – 41 36 76 707, 41 36 76 553 oraz drogą elektroniczną: biurozit@um.kielce.pl.

VIII. Załączniki

- I. Instrukcja wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020 dla EFS wraz z formularzem wniosku
- II.
 - a. Ogólne kryteria horyzontalne, formalne i merytoryczne
 - b. Szczegółowe kryteria wyboru projektów
 - c. Szczegółowe kryteria wyboru projektów zgodności ze Strategią ZIT KOF
- III. Regulamin Pracy Komisji Oceny Projektów
- IV. Wzór minimalnego zakresu umowy o dofinansowanie projektu
- V. Wzór minimalnego zakresu decyzji o dofinansowanie projektu
- VI. Wzór minimalnego zakresu umowy o dofinansowanie projektu (w przypadku rozliczania wydatków za pomocą kwot ryczałtowych)
- VII. Taryfikator cen rynkowych
- VIII. Wzór minimalnego zakresu umowy o partnerstwie
- IX. Regulamin procedury odwoławczej – Zasady wnoszenia i rozpatrywania środków odwoławczych
- X. Źródła i sposoby angażowania wkładu własnego
- XI. Podstawowe informacje dotyczące uzyskiwania kwalifikacji w ramach projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego
- XII. Zestaw pytań i odpowiedzi dotyczący kwalifikacji – FAQ Ministerstwo Rozwoju
- XIII. Analiza zapotrzebowania na kształcenie w kierunkach i rozwijanie miejsc pracy w obszarze „srebrnej gospodarki” w województwie świętokrzyskim, Kielce, Styczeń 2016, Obserwatorium Rozwoju Regionalnego DPR, UMWŚ
- XIV. Analiza zapotrzebowania na kształcenie w kierunkach i rozwijanie miejsc pracy w obszarze „białej gospodarki” w województwie świętokrzyskim, Kielce, Styczeń 2016, Obserwatorium Rozwoju Regionalnego DPR, UMWŚ
- XV. Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

INSTRUKCJA

wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu

w ramach

**REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO**

Europejski Fundusz Społeczny

SPIS TREŚCI

LOKALNY SYSTEM INFORMATYCZNY	- 3 -
I. INFORMACJE O PROJEKCIE	- 5 -
II. WNIOSKODAWCA (BENEFICJENT)	- 9 -
III. OPIS PROJEKTU W KONTEKŚCIE WŁAŚCIWEGO CELU SZCZEGÓŁOWEGO PRIORYTETU INWESTYCYJNEGO	- 11 -
IV. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU ORAZ POTENCJAŁ I DOŚWIADCZENIE WNIOSKODAWCY I PARTNERÓW	- 18 -
V. BUDŻET PROJEKTU	- 28 -
VI. SZCZEGÓŁOWY BUDŻET PROJEKTU	- 28 -
VII. ZAKRES RZECZOWO - FINANSOWY	- 40 -
VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA WYDATKÓW	- 40 -
IX. HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU	- 43 -
X. OŚWIADCZENIA	- 44 -
XI. ZAŁĄCZNIKI DO INSTRUKCJI	- 44 -

LOKALNY SYSTEM INFORMATYCZNY

Lokalny System Informatyczny do obsługi wniosków o dofinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (dalej LSI) jest aplikacją internetową, która umożliwia tworzenie wniosków o dofinansowanie, a tym samym ubiegania się o środki z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach RPOWS 2014-2020.

Komputer musi być podłączony do sieci Internet podczas pracy w LSI.

LSI dostępny jest **wyłącznie** z poziomu przeglądarki internetowej, pod adresem: <http://www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl/> W zakładce „Zobacz ogłoszenia o naborach wniosków” należy wybrać jeden z ogłoszonych naborów wniosków, następnie w treści dostępnej na stronie należy wybrać wyróżniony link [Lokalny System Informatyczny](#), po dokonaniu jego wyboru następuje automatyczne przekierowanie do strony logowania LSI.

LSI jest dostosowany do obsługi przez osoby z różnego rodzaju dysfunkcjami. W celu rozpoczęcia pracy z LSI należy zarejestrować się w bazie użytkowników (rys. poniżej):

Lokalny System Informatyczny

Po rozwinięciu menu „rejestracja” należy wypełnić wymagane pola (rys. poniżej):

W przypadku problemów z rejestracją można skorzystać ze szczegółowej instrukcji zamieszczonej w zakładce „Pomoc”.

Po zarejestrowaniu w LSI, tj. ustaleniu własnego, unikalnego loginu i hasła, można rozpocząć pracę z systemem.

UWAGA! – login i hasło należy zachować, ponieważ będą one służyły do dalszej pracy z LSI, do logowania podczas kolejnych etapów tworzenia wniosku o dofinansowanie. Login i hasło powiązane są z adresem poczty elektronicznej, podanym na etapie rejestracji.

Po prawidłowym zalogowaniu, z wykorzystaniem wcześniej uzyskanego loginu i hasła, użytkownik LSI uzyska dostęp do panelu umożliwiającego utworzenie wniosku o dofinansowanie w ramach aktualnie trwającego naboru (konkursu). Informacje nt. aktualnie trwającego naboru wyświetlają się na panelu automatycznie (umieszcza je tam Instytucja Zarządzająca). W celu rozpoczęcia pracy z nowym wnioskiem należy kliknąć na przycisk „Utwórz nowy wniosek w tym naborze” (rys. poniżej).

The screenshot shows the user interface of the LSI application portal. At the top, there is a navigation bar with links: Strona główna, **Moje wnioski**, Współtworzone wnioski, Pomoc, Serwis RPO WŚ, and Nabory w ramach RPO WŚ. Below the navigation bar, a blue banner displays the message "Zalogowano pomyślnie." and the breadcrumb "Strona główna > Moje wnioski >". The main heading is "Nowy wniosek" with a user profile icon and the time "00:29:45".

The section "Informacja o naborze" contains the following details:

Numer naboru	RPSW.09.03.01-IZ.00-26-018/16
Data i godzina rozpoc...	pon, 25 sty 2016 07:00:00
Data i godzina zakończ...	wto, 15 mar 2016 15:00:00
Budżet	10 750 000 zł
Kod regionu	ŚWIĘTOKRZYSKIE
Status	Ogłoszony
Typ naboru	Konkursowy

A green button labeled "Utwórz nowy wniosek w tym naborze" is highlighted with a yellow circle and a yellow arrow pointing to it.

At the bottom, there are three columns of links:

- Prosimy o zgłaszanie uwag i sugestii dotyczących kwestii dostępności LSI pod adresem e-mail administrator.lsi@sejmik.kielce.pl
- Strona główna, Pomoc, Nabory w ramach RPO
- Polityka prywatności, Regulamin, Kontakt

WAŻNE - LIMITY LICZBY ZNAKÓW W CZĘŚCI III i IV WNIOSKU O DOFINANSOWANIE

Limity znaków, przewidziane w generatorze wniosków aplikacyjnych, działającym w ramach LSI, dotyczą sekcji III oraz sekcji IV i są zróżnicowane w ramach naborów. W większości naborów jest to **20 tysięcy znaków w sekcji III** oraz **20 tysięcy znaków w sekcji IV**.

Wartość limitu znaków dla danej sekcji oraz liczbę znaków już wykorzystanych pokazuje **licznik znaków**, **widoczny w lewym dolnym rogu ekranu** generatora wniosków aplikacyjnych podczas pracy z sekcją III oraz sekcją IV.

3. Opis projektu w kontekście właściwego celu szczegółowego priorytetu inwestycyjnego

Wskaźniki realizacji celu

- Wskaż cel szczegółowy Priorytetu Inwestycyjnego, do którego osiągnięcia przyczyni się realizacja projektu
- Określ, w jaki sposób mierzona będzie realizacja wskazanego celu – ustal wskaźniki realizacji celu – wskaźniki rezultatu i produktu
- Określ jednostkę pomiaru wskaźników
- Określ wartość bazową wskaźnika rezultatu (stan wyjściowy projektu) i jego wartość docelową (której osiągnięcie będzie uznane za zrealizowanie wskazanego celu)
- Określ wartość docelową wskaźnika produktu, powiązanego ze wskaźnikiem rezultatu
- Określ, w jaki sposób i na jakiej podstawie mierzone będą wskaźniki realizacji celu (ustal źródło weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźnika oraz częstotliwość pomiaru)

Cele szczegółowe

Cel szczegółowy

* Cel szczegółowy Priorytetu Inwestycyjnego

Podniesienie jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego w kontekście przyszłego zatrudnienia uczniów szkół zawodo...

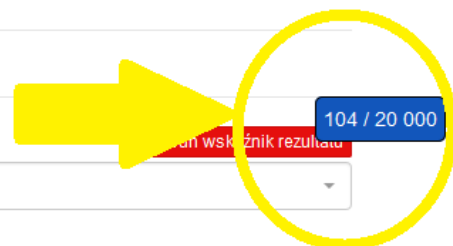
Wskaźniki rezultatu

Wskaźnik rezultatu

* Typ wskaźnika

Wskaźnik kluczowy

* Wskaźnik kluczowy

I. INFORMACJE O PROJEKCIE

UWAGA!

Należy pamiętać, iż podczas pracy z wnioskiem **należy zapisywać efekty swojej pracy**, w przeciwnym wypadku można utracić wprowadzone dane.

Rozpoczynając pracę z wnioskiem warto pamiętać, że **niektóre z pól w części I wniosku o dofinansowanie wypełniane są automatycznie** na podstawie informacji o naborze wprowadzonych do systemu przez właściwą instytucję. Pozostałe pola **dają możliwość wyboru zawartości z dostępnego słownika, tj. z rozwijanej listy.**

SEKCJE

Informacje o projekcie

1. Informacje o projekcie

Numer i nazwa Osi priorytetowej
RPSW.02.00.00 Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo

Numer i nazwa Działania
RPSW.02.01.00 Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie z

Numer i nazwa Poddziałania

Instytucja, w której wniosek zostanie złożony
MWS

Numer naboru
RPSW.02.01.00-IZ.01-26-008/15

* Typ operacji w ramach naboru

* Tytuł projektu

* Okres realizacji projektu od

* Okres realizacji projektu do

Pola należy wypełniać w następującej kolejności:

- 1.1 **Numer i nazwa Osi priorytetowej** – informacja podawana jest automatycznie na podstawie informacji wprowadzonych do systemu przez właściwą instytucję;
- 1.2 **Numer i nazwa Działania** – informacja podawana jest automatycznie na podstawie informacji wprowadzonych do systemu przez właściwą instytucję;
- 1.3 **Numer i nazwa Poddziałania** – informacja podawana jest automatycznie na podstawie informacji wprowadzonych do systemu przez właściwą instytucję;
- 1.4 **Instytucja, w której wniosek zostanie złożony** – informacja podawana jest automatycznie na podstawie informacji wprowadzonych do systemu przez właściwą instytucję.
- 1.5 **Numer naboru** – informacja podawana jest automatycznie na podstawie informacji wprowadzonych do systemu przez właściwą instytucję;
- 1.6 **Typ operacji w ramach naboru** - informacja podawana jest automatycznie na podstawie informacji wprowadzonych do systemu przez właściwą instytucję, należy dokonać wyboru z listy rozwijanej. W przypadku realizowania więcej niż jednego typu operacji należy wskazać wszystkie, które będą realizowane.
- 1.7 **Tytuł projektu** – należy podać tytuł projektu, który nie może być tożsamy z nazwami Osi priorytetowych, Działań i Poddziałań RPOWŚ na lata 2014-2020.
- 1.8 **Okres realizacji projektu** – należy wpisać okres realizacji projektu poprzez wybór odpowiednich dat z kalendarza. Okres realizacji projektu jest okresem realizacji zarówno rzeczowym, jak i finansowym i data jego rozpoczęcia nie może być wcześniejsza niż 1 stycznia 2014 roku, a data jego zakończenia późniejsza niż

31 grudnia 2023 roku, z zastrzeżeniem projektów przewidzianych do realizacji w ramach *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*, dla których data rozpoczęcia okresu realizacji nie może być wcześniejsza niż 1 września 2013 r., przy czym okres realizacji projektu musi odpowiadać warunkom podanym w odpowiednim ogłoszeniu konkursie lub regulaminie konkursu. Końcowa data realizacji projektu nie uwzględnia czasu na złożenie końcowego wniosku o płatność i finalne rozliczenie projektu. Początek okresu kwalifikowalności wydatków stanowi data podpisania umowy o dofinansowanie, wyjątek stanowią poniższe sytuacje:

- koszty zabezpieczeń zostały poniesione przed podpisaniem umowy (pod warunkiem przyjęcia projektu do realizacji);
- data podpisania umowy jest późniejsza niż data rozpoczęcia realizacji projektu podana w zaakceptowanym wniosku - początek okresu kwalifikowalności stanowi data rozpoczęcia realizacji projektu.

WAŻNE!

Wypełnienie okresu realizacji projektu jest warunkiem niezbędnym do dalszej edycji wniosku.

The image shows a screenshot of a web-based application form. A large yellow circle highlights the 'Obszar realizacji projektu' (Project implementation area) field, which is currently empty. To the left of this field, there is a yellow pentagon icon. The form contains several other fields with labels and radio buttons:

- + Dodaj nowy obszar realizacji projektu** (Add new project implementation area)
- * Projekt w ramach inżynierii finansowej** (Project within financial engineering) with radio buttons for Tak (Yes) and Nie (No).
- * Powiązanie ze strategiami** (Link to strategies) with a text input field.
- * Typ projektu** (Project type) with a dropdown menu.
- * Grupa projektów** (Project group) with radio buttons for Tak (Yes) and Nie (No).
- * Działalność projektu** (Project activity) with radio buttons for Inicjatywa (Initiative), Projekt (Project), and Inne (Other).
- * Zakres interwencji (dominujący)** (Intervention scope (dominant)) with a dropdown menu.
- * Zakres interwencji (uzupełniający)** (Intervention scope (supplementary)) with a dropdown menu.
- * Forma finansowania** (Financing form) with a dropdown menu.
- * Typ obszaru realizacji** (Implementation area type) with a dropdown menu.
- * Rodzaj działalności gospodarczej** (Type of economic activity) with a dropdown menu.

1.9 Obszar realizacji projektu – należy wskazać obszar realizacji projektu dokonując wyboru z listy rozwijanej. Należy określić obszar realizacji projektu z **dokładnością do konkretnej gminy, powiatu lub województwa** (poprzez imienne wskazanie). W przypadku projektów realizowanych na terenie kilku gmin lub powiatów należy wskazać wszystkie gminy lub powiaty, na terenie których realizowany będzie projekt.

1.10 Projekt w ramach inżynierii finansowej – zaznaczyć check-box „tak” lub „nie”.

1.11 Powiązanie ze strategiami - informacja podawana jest automatycznie na podstawie informacji wprowadzonych do systemu przez właściwą instytucję, należy dokonać wyboru z listy rozwijanej. Należy wybrać 'Brak powiązania' lub właściwe strategie.

- 1.12 Typ projektu** - informacja podawana jest automatycznie na podstawie informacji wprowadzonych do systemu przez właściwą instytucję, należy dokonać wyboru z listy rozwijanej. W przypadku realizowania więcej niż jednego typu projektu należy wskazać wszystkie, które będą realizowane.
- 1.13 Grupa projektów** – zaznaczyć check-box „tak” lub „nie”.
- 1.14 Duży projekt** – zaznaczyć check-box „tak” lub „nie”.¹
- 1.15 Zakres interwencji (dominujący)** – informacja podawana jest automatycznie na podstawie informacji wprowadzonych do systemu przez właściwą instytucję, należy dokonać wyboru z listy rozwijanej.
- 1.16 Zakres interwencji (uzupełniający)** - informacja podawana jest automatycznie na podstawie informacji wprowadzonych do systemu przez właściwą instytucję, należy dokonać wyboru z listy rozwijanej. W przypadku więcej niż jednego zakresu należy wskazać wszystkie, które będą realizowane. Co do zasady uzupełniający zakres interwencji nie dotyczy projektów realizowanych z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego, chyba że wytyczne programowe stanowią inaczej.
- 1.17 Forma finansowania** - informacja podawana jest automatycznie na podstawie informacji wprowadzonych do systemu przez właściwą instytucję, należy dokonać wyboru z listy rozwijanej.
- 1.18 Typ obszaru realizacji** - informacja podawana jest automatycznie na podstawie informacji wprowadzonych do systemu przez właściwą instytucję, należy dokonać wyboru z listy rozwijanej.
- 1.19 Rodzaj działalności gospodarczej** - należy wybrać z listy rozwijanej rodzaj dotyczący projektu.
- 1.20 Temat uzupełniający** - informacja podawana jest automatycznie na podstawie informacji wprowadzonych do systemu przez właściwą instytucję, należy dokonać wyboru z listy rozwijanej.
- 1.21 Projekt generujący dochód** - informacja podawana jest automatycznie na podstawie informacji wprowadzonych do systemu przez właściwą instytucję, należy dokonać wyboru z listy rozwijanej.
- 1.22 Zryczałtowana stawka (%)** - Pole jest wymagalne i edytowalne, jeżeli w polu „Projekt generujący dochód” beneficjent wybrał wartość ‘Tak – zryczałtowana stawka’ informacja podawana jest automatycznie na podstawie informacji wprowadzonych do systemu przez właściwą instytucję, należy dokonać wyboru z listy rozwijanej.
- 1.23 Luka finansowa (%)** - Pole jest wymagalne i edytowalne, jeżeli w polu „Projekt generujący dochód” beneficjent wybrał wartość „Tak – luka finansowa”, wówczas wprowadza wartość procentową z przedziału 0,00% - 100,00%.
- 1.24 Czy projekt należy do wyjątku zgodnie ze standardem minimum²** - zaznaczyć check-box „tak” lub „nie”.
- 1.25 Wyjątki, co do których nie stosuje się standardu minimum** - Pole aktywne w przypadku zaznaczenia check-box „tak” w punkcie 1.24 Informacja podawana jest automatycznie na podstawie informacji wprowadzonych do systemu przez właściwą instytucję, należy dokonać wyboru z listy rozwijanej. W przypadku wystąpienia więcej niż jednego wyjątku należy wskazać wszystkie, które stanowią podstawę nie stosowania standardu minimum.

Zastosowane w ramach niniejszej Instrukcji wymiary i kody kategorii zostały wskazane na podstawie rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 215/2014 z dnia 07 marca 2014 r.

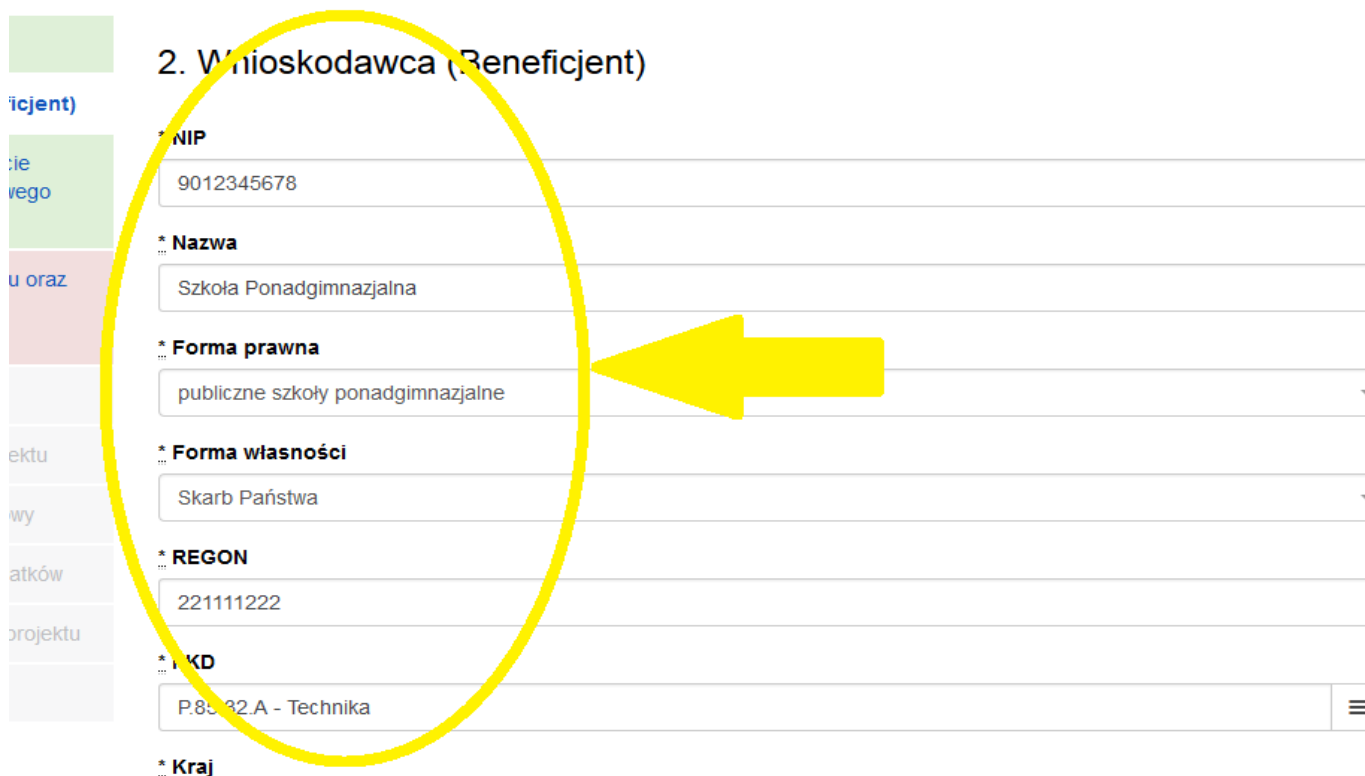
¹ Definicje Dużego Projektu określają Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.

² Standard minimum realizacji zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach projektów współfinansowanych z EFS – określają Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

II. WNIOSKODAWCA (BENEFICJENT)

WAŻNE!

Dane dotyczące wnioskodawcy (beneficjenta) należy uzupełnić w Menu głównym w zakładce „Wnioskodawca (Beneficjent)”.

2. Wnioskodawca (Beneficjent)

* NIP
9012345678

* Nazwa
Szkoła Ponadgimnazjalna

* Forma prawna
publiczne szkoły ponadgimnazjalne

* Forma własności
Skarb Państwa

* REGON
221111222

* PKD
P.83.32.A - Technika

* Kraj

W pierwszym polu należy wpisać NIP wnioskodawcy.

2.1 Nazwa Beneficjenta – należy wpisać pełną nazwę wnioskodawcy (zgodnie z wpisem do rejestru albo ewidencji właściwych dla formy organizacyjnej wnioskodawcy). Pole posiada ograniczenie do 250 znaków.

WAŻNE!

W przypadku jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego nieposiadających osobowości prawnej (np. ośrodek pomocy społecznej, powiatowy urząd pracy) w polu 2.1 wniosku o dofinansowanie należy wpisać zarówno nazwę właściwej jednostki samorządu terytorialnego (JST) posiadającej osobowość prawną (np. gminy), jak i nazwę jednostki organizacyjnej (w następujący sposób: „nazwa JST/nazwa jednostki organizacyjnej”).

W polach od 2.2 do 2.6 należy wpisać odpowiednie dane dotyczące jednostki organizacyjnej, jeżeli ta jednostka będzie stroną umowy o dofinansowanie na podstawie przedłożonego na etapie podpisywania umowy o dofinansowanie projektu pełnomocnictwa/upoważnienia lub innego równoważnego dokumentu albo odpowiednie dane dotyczące właściwej JST posiadającej osobowość prawną (np. gminy) – jeżeli stroną umowy o dofinansowanie będzie niniejsza JST. Dane adresowe jednostki organizacyjnej samorządu terytorialnego nieposiadającej osobowości prawnej (np. OPS/szkoły) należy podać w polu 2.7 „Adres”. W polu 2.9 należy wskazać dane osoby do kontaktów roboczych.

- 2.2 Forma prawna** – z listy rozwijanej należy wybrać odpowiednią formę prawną wnioskodawcy.
- 2.3 Forma własności** – z listy rozwijanej należy wybrać odpowiednią formę własności wnioskodawcy.
- 2.4 NIP** – należy wpisać Numer Identyfikacji Podatkowej wnioskodawcy w formacie 10 cyfrowym, nie stosując myślników, spacji i innych znaków pomiędzy cyframi.

WAŻNE!

Dla polskiego NIP występuje walidacja pola, w związku z czym nr NIP musi zostać prawidłowo wpisany.

- 2.5 REGON** – należy wpisać numer REGON wnioskodawcy, nie stosując myślników, spacji, ani innych znaków pomiędzy cyframi.
- 2.6 PKD** - należy wybrać z listy rozwijanej PKD wnioskodawcy/beneficjenta.
- 2.7 Adres siedziby oraz dane kontaktowe** – należy wpisać ulicę (w przypadku kiedy nie ma ulicy daną miejscowość), nr budynku i nr lokalu, kod pocztowy oraz miejscowość dla wskazanego kodu pocztowego właściwe dla siedziby wnioskodawcy oraz nr telefonu, nr faxu, adres e-mail i adres strony internetowej wnioskodawcy.
- 2.8 Osoba/y uprawniona/e do podejmowania decyzji wiążących w imieniu wnioskodawcy** – należy wpisać imię (imiona) i nazwisko osoby uprawnionej do podejmowania decyzji wiążących w imieniu wnioskodawcy zgodnie z wpisem do rejestru albo ewidencji właściwych dla formy organizacyjnej wnioskodawcy albo upoważnieniem lub pełnomocnictwem.

Można również wskazać sposób reprezentacji (np. w przypadku gdy dwie osoby muszą działać łącznie).

Osoba/y uprawniona/e do podejmowania decyzji wiążących w imieniu wnioskodawcy wskazane w punkcie 2.8 wniosku muszą podpisać się na papierowej wersji wniosku o dofinansowanie projektu. Osoba/y wskazana/e w punkcie 2.8 wniosku są to osoby/a, które/a podpisują wniosek w części X *Oświadczenia*.

Nie ma konieczności parafowania poszczególnych stron wniosku.

WAŻNE!

Należy pamiętać, że przed przystąpieniem do podpisania umowy o dofinansowanie osoba uprawniona do podejmowania decyzji wiążących w imieniu wnioskodawcy powinna posiadać profil zaufany ePUAP. Profil ten można uzyskać bezpłatnie za pośrednictwem portalu www.epuap.gov.pl

- 2.9 Osoba do kontaktów roboczych** – należy wpisać imię i nazwisko osoby do kontaktów roboczych, z którą kontaktować się będzie właściwa instytucja. Musi to być osoba mająca możliwie pełną wiedzę na temat składanego wniosku o dofinansowanie.
- 2.9.1 Numer telefonu** – należy podać bezpośredni numer telefonu do osoby wyznaczonej do kontaktów roboczych.
- 2.9.2 Adres e-mail** – należy podać adres e-mail do osoby wyznaczonej do kontaktów roboczych.
- 2.9.3 Numer faksu** – należy podać numer faksu do osoby wyznaczonej do kontaktów roboczych.
- 2.9.4 Adres** – w tym polu należy podać adres do kontaktów roboczych z wnioskodawcą, tak aby kierowana do niego korespondencja mogła dotrzeć bez zbędnej zwłoki.

Jeżeli adres do kontaktów roboczych jest inny niż adres wskazany w polu 2.7 należy wpisać ulicę, numer budynku, numer lokalu (jeśli dotyczy), kod pocztowy i miejscowość.

W przypadku gdy adres jest identyczny jak w polu 2.7 – należy wpisać „nie dotyczy”.

Partnerzy - WAŻNE!

Dane dotyczące każdego partnera należy uzupełnić w Menu głównym w sekcji II „Wnioskodawca (Beneficjent)”, po wpisaniu danych dotyczących Wnioskodawcy.

Można to zrobić wybierając opcję „TAK”, pod zakładką „Partnerzy”. Zakładka ta znajduje się w końcowej części sekcji II w generatorze wniosków.

Kolejnych partnerów dodaje się poprzez kliknięcie w przycisk „Dodaj nowego partnera projektu”. Dane partnera/ów należy wypełnić analogicznie jak w przypadku danych wnioskodawcy.

Należy zwrócić uwagę na pole „Symbol partnera” – w tym polu należy określić symbol partnera, który to symbol będzie przenoszony automatycznie do ostatniej kolumny Partner realizujący zadanie w tabeli w pkt 4.1 wniosku Zadania. Przenoszenie do pkt 4.1 wniosku jedynie symbolu partnera, a nie całej jego nazwy pozwoli na zachowanie przejrzystego układu tabeli generowanej na podstawie zapisów zawartych przez wnioskodawcę w tym punkcie wniosku. Pole „Symbol partnera” posiada ograniczenie do 4 znaków.

Po wprowadzeniu w zakładce *Partnerzy* wszystkich wymaganych danych należy wybrać opcję „Zapisz zmiany i przejdź do następnej sekcji”.

Po wybraniu tej opcji w części II wniosku pojawia się lista przypisanych partnerów zawierająca pozycje „Nazwa partnera” oraz „Symbol”.

III. OPIS PROJEKTU W KONTEKŚCIE WŁAŚCIWEGO CELU SZCZEGÓŁOWEGO PRIORYTETU INWESTYCYJNEGO

WAŻNE!

Każdy projekt współfinansowany z EFS musi spełniać standard minimum, o którym mowa w „Wytocznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w funduszach unijnych na lata 2014 – 2020”. Sposób opisu zasady równości szans kobiet i mężczyzn we wniosku o dofinansowanie znajduje się w **załączniku nr 1** do niniejszej instrukcji.

Opis projektu w kontekście właściwego celu szczegółowego priorytetu inwestycyjnego

Wskaźniki realizacji celu

- Wskaż cel szczegółowy Priorytetu Inwestycyjnego, którego osiągnięcia przyczyni się realizacja projektu
- Określ, w jaki sposób mierzona będzie realizacja danego celu – ustal wskaźniki realizacji celu – wskaźniki rezultatu i produktu
- Określ jednostkę pomiaru wskaźników
- Określ wartość bazową wskaźnika rezultatu (stan wyjściowy projektu) i jego wartość docelową (której osiągnięcie będzie uznane za zrealizowanie wskazanego celu)
- Określ wartość docelową wskaźnika produktu, pomiarowego ze wskaźnikiem rezultatu
- Określ, w jaki sposób i na jakiej podstawie mierzony będą wskaźniki realizacji celu (ustal źródło weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźnika oraz sposobowość pomiaru)

Cel szczegółowy

Cel szczegółowy

Cel szczegółowy Priorytetu Inwestycyjnego

Podniesienie jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego w kontekście przyszłego zatrudnienia uczniów szkół zawodowych...

Wskaźniki rezultatu

Wskaźnik rezultatu

Typ wskaźnika

104 / 20 000

W punkcie „3. Opis projektu w kontekście właściwego celu szczegółowego priorytetu inwestycyjnego” należy wskazać adekwatny do projektu oraz zakresu konkursu cel szczegółowy w ramach Priorytetu Inwestycyjnego.

Następnie należy wypełnić pozostałe pola, wpisując odpowiednią treść lub dokonując wyboru zawartości z dostępnego słownika, tj. z rozwijanej listy.

Poszczególne pola należy wypełniać następująco:

3.1 Zgodność projektu z właściwym celem szczegółowym Priorytetu Inwestycyjnego

Pkt 3.1 składa się z dwóch podpunktów, które wypełnia wnioskodawca: **podpunktu 3.1.1** przedstawianego w układzie tabelarycznym oraz opisowego **podpunktu 3.1.2**.

3.1.1 Wskaźniki realizacji celu

Podpunkt 3.1.1 jest przedstawiany w układzie tabelarycznym i jest punktem wyjścia do opisu projektu. W tabeli w pierwszej kolejności należy wybrać z listy rozwijalnej cel szczegółowy **RPOWŚ na lata 2014-2020**, do którego osiągnięcia przyczyni się realizacja projektu.

3.1.1a Cel Szczegółowy Priorytetu Inwestycyjnego - informacja podawana jest automatycznie na podstawie informacji wprowadzonych do systemu przez właściwą instytucję, należy dokonać wyboru z listy rozwijanej wszystkich celów wskazanych w Regulaminie konkursu.

Dla każdego Celu Szczegółowego Priorytetu Inwestycyjnego (w ramach Działań i/lub Poddziałań) został przyporządkowany zestaw **wskaźników kluczowych** i **wskaźników specyficznych dla programu**, który jest monitorowany na poziomie regionalnym. Wnioskodawca w projekcie powinien wziąć pod uwagę **wskaźniki wymienione w Regulaminie konkursu** już na etapie planowania projektu (rys. poniżej).

Wskaźnik rezultatu

Typ wskaźnika - Usuń wskaźnik rezultatu
Wskaźnik kluczowy

Wskaźnik kluczowy
Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu [osoby]

Wartość bazowa K	0	Wartość docelowa K	0
Wartość bazowa M	0	Wartość docelowa M	0
☐ Edytuj wartość bazową O		☐ Edytuj wartość docelową O	
Wartość bazowa O	0	Wartość docelowa O	0

Źródło danych do pomiaru wskaźnika

Sposób pomiaru wskaźnika

Ryzyka nieosiągnięcia założeń projektu

- Zidentyfikuj sytuacje, których wystąpienie utrudni lub uniemożliwi osiągnięcie wartości docelowej wskaźników rezultatu wskazanych w pkt 3.1.1 wniosku
- Wskaz, w jaki sposób zidentyfikujesz wystąpienie takich sytuacji (zajęcia ryzyka)
- Opisz działania, które zostaną podjęte, aby zapobiec wystąpieniu ryzyka i jakie będą mogły zostać podjęte, aby zminimalizować skutki wystąpienia ryzyka

+ Dodaj nową sytuację

+ Dodaj nowy wskaźnik rezultatu

Wskaźniki produktu

Wskaźnik produktu

Typ wskaźnika - Usuń wskaźnik produktu
Wskaźnik specyficzny dla projektu

Wskaźnik specyficzny dla projektu
liczba osób

Wskaźniki rezultatu – dotyczą oczekiwanych efektów wsparcia ze środków EFS. Określają efekt zrealizowanych działań w odniesieniu do osób lub podmiotów, np. w postaci zmiany sytuacji na rynku pracy. W celu ograniczenia wpływu czynników zewnętrznych na wartość wskaźnika rezultatu, powinien on być jak najbliżej powiązany z działaniami wdrażanymi w ramach odpowiedniego PI. Oznacza to, że wskaźnik rezultatu obrazuje efekt wsparcia udzielonego danej osobie/podmiotowi i nie obejmuje efektów dotyczących grupy uczestników/ podmiotów, która nie otrzymała wsparcia.

Wskaźniki produktu – dotyczą realizowanych w ramach projektu działań. Produkt stanowi wszystko, co zostało uzyskane w wyniku działań współfinansowanych z EFS. Są to zarówno wytworzone dobra, jak i usługi świadczone na rzecz uczestników podczas realizacji projektu. Wskaźniki produktu w PO określone są na poziomie PI lub celu szczegółowego oraz odnoszą się do osób lub podmiotów objętych wsparciem.

Wskaźniki horyzontalne – zostały przewidziane wśród wskaźników kluczowych, ze względu na przekrojowy charakter wskaźniki horyzontalne są przypisane do większości lub wszystkich Celów Tematycznych. W ramach wniosku o dofinansowanie Wnioskodawca zobowiązany jest wybrać wszystkie **wskaźniki horyzontalne** (również w przypadku, gdy ich planowana wartość wynosi zero) zawarte w zał. Nr 2 do Wytucznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020 tj:

- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
- Liczba osób objętych szkoleniami /doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych
- Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami.
- Liczba podmiotów wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne (TIK).

Oprócz wymienionych na liście rozwijanej wskaźników kluczowych, specyficznych dla programu Wnioskodawca może określić też własne wskaźniki pomiaru celu zgodnie ze specyfiką projektu tzw. **wskaźniki specyficzne dla projektu (projektowe)**. Wnioskodawca uzyskuje możliwość „ręcznego” wpisania dowolnej nazwy wskaźnika.

Należy jednak zaznaczyć, że nieosiągnięcie tych wskaźników będzie mieć takie same konsekwencje jak nieosiągnięcie wskaźników z listy rozwijanej (tj. wskaźników horyzontalnych i programowych). W związku z tym wskaźniki specyficzne dla projektu (projektowe) powinny być dobrze przemyślane , a ich liczba nie powinna być zbyt duża. Należy pamiętać, że wskaźniki projektowe nie są obligatoryjne, ale mogą być niezbędne do prawidłowego rozliczenia efektów realizacji projektu.

WAŻNE!

Określając wskaźniki i ich wartości docelowe należy mieć na uwadze ich definicje i sposób pomiaru określone w Wytucznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020 .

Wartości docelowe wskaźników rezultatu

Dla obecnego okresu programowania **wartości bazowe** powinny być zerowe, chyba że Wnioskodawca obejmuje, wsparciem projektowym grupę, którą wspierał wcześniej.

Jednostka miary – Wnioskodawca powinien wybrać z rozwijanej listy jednostkę miary adekwatną do przyjętego wskaźnika (osoba/sztuka).

Wartość docelowa wskaźnika K (kobiety), M (mężczyźni) – należy wprowadzić wartości ręcznie zgodnie z założeniami realizacji projektu.

Wartość docelowa wskaźnika O – pole generowane automatycznie jako suma wartości docelowej K, M.

Należy jednak podkreślić, że pozostawienie przy każdym wskaźniku wartości liczbowej „0” w kolumnach dotyczących kobiet (K) i mężczyzn (M) może skutkować niemożnością uzyskania pozytywnej odpowiedzi w pytaniu nr 4 standardu minimum.

Źródło danych do pomiaru wskaźnika – należy wypełnić ręcznie określając na jakiej podstawie mierzone będą wskaźniki realizacji poszczególnych celów poprzez ustalenie źródła weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźnika. W źródłach weryfikacji wskaźników nie wykazujemy dokumentów finansowych.

Sposób pomiaru wskaźnika³ – należy wypełnić ręcznie, wskazując częstotliwość oraz techniki i metody mierzenia danych pozyskanych ze wskazanych źródeł. Monitorowanie wskaźników rezultatu powinno być prowadzone po zakończeniu wsparcia, a wskaźników produktu w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie/przystąpieniu do pierwszej formy wsparcia.

Punkt 3.3 wniosku: Ryzyko nieosiągnięcia założeń projektu

Ten element wniosku wypełniany jest tylko przez wnioskodawców, którzy wnioskuje o kwotę dofinansowania równą albo przekraczającą 2 mln złotych.

W związku z faktem, że punkt ten wypełniany jest jedynie w przypadku projektów z określoną kwotą dofinansowania, jego wypełnienie następuje po wypełnieniu części V *Budżet projektu*.

The screenshot shows a web form for project risk assessment. The section is titled "Ryzyka nieosiągnięcia założeń projektu". It contains a list of instructions for identifying and describing risks. A green button labeled "+ Dodaj nową sytuację" is highlighted with a yellow circle, and a yellow arrow points to it from the right. Below this, there is another green button "+ Dodaj nowy wskaźnik rezultatu". The form also includes a section for "Wskaźniki produktu" with fields for "Typ wskaźnika", "Wskaźnik specyficzny dla projektu", and "Jednostka miary".

Zmieniające się warunki wewnętrzne i zewnętrzne wywołują ryzyko, które ma wpływ na osiągnięcie założeń projektu. Opis ryzyka we wniosku pozwala wnioskodawcy na zaplanowanie w sposób uporządkowany zarządzania ryzykiem w projekcie, czyli sposobu jego identyfikacji, analizy i reakcji na ryzyko. Wystąpienie ryzyka może prowadzić do nieosiągnięcia wskaźników rezultatu, a w efekcie do niezrealizowania projektu. Dzięki właściwemu

³ Należy postępować zgodnie z *Wytycznymi w zakresie monitorowania i postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020.*

zarządzaniu ryzykiem możliwe jest zwiększenie prawdopodobieństwa osiągnięcia założeń projektu rozumianych jako wskaźniki rezultatu określone we wniosku.

Wnioskodawca może zastosować dowolną metodę analizy ryzyka. Kluczowe jest dokonanie właściwej oceny ryzyka i odpowiednie zaplanowanie projektu w tym zakresie, co umożliwi skuteczne przeciwdziałanie nieprzewidzianym problemom bez uszczerbku dla założonych do zrealizowania zadań i harmonogramu oraz ponoszenia dodatkowych wydatków.

Wnioskodawca uzyskuje dostęp do opisu ryzyka poprzez wybór wskaźnika rezultatu z listy rozwijanej zbudowanej automatycznie na podstawie danych zawartych we wniosku i wybranie opcji „Dodaj nową sytuację” (rys. na str. 14).

- wnioskodawca opisuje sytuację jaka może wpłynąć na nieosiągnięcie wartości docelowych założonego wskaźnika. System pozwala na dodawanie nieograniczonej liczby sytuacji, która może wpłynąć na osiągnięcie wartości docelowej wskaźnika,
- należy opisać sposób identyfikacji wystąpienia sytuacji ryzyka,
- należy opisać sposób zapobiegania zidentyfikowanej sytuacji,
- wnioskodawca opisuje sposób minimalizowania wystąpienia sytuacji ryzyka.

Nie należy natomiast opisywać sytuacji dotyczących ryzyka, które spełnia dwa warunki: jest niezależne od działań wnioskodawcy i co do którego wystąpienia i oddziaływania na projekt zachodzi niskie prawdopodobieństwo (np. utrudnienie lub uniemożliwienie osiągnięcia założeń projektu na skutek klęski żywiołowej). **Wnioskodawca powinien również opisać sytuacje dotyczące ryzyka, które jest zależne od podejmowanych przez niego działań, o ile uzna, że mogą one znacząco wpłynąć na realizację założeń projektu.**

W przypadku projektów partnerskich wnioskodawca może zaplanować, że identyfikacja wystąpienia sytuacji ryzyka będzie dokonywana przez partnera/partnerów projektu.

W przypadku projektów partnerskich wnioskodawca może – w ramach opisu działań, które zostaną podjęte w celu uniknięcia wystąpienia sytuacji ryzyka oraz w przypadku wystąpienia sytuacji ryzyka – zawrzeć informację, że realizacja tych działań lub części tych działań zostanie powierzona partnerowi/partnerom.

Wnioskodawca może przyjąć następujące strategie reagowania na ryzyko:

- unikanie (zapobieganie) – opracowanie założeń projektu w sposób pozwalający na wyeliminowanie ryzyka i zwiększenie prawdopodobieństwa osiągnięcia założonych celów szczegółowych. Przykładem działań zapobiegających wystąpieniu sytuacji ryzyka jest zwiększenie dostępnych zasobów lub posługiwanie się wypróbowanymi sposobami realizacji projektu;
- transfer – przeniesienie zarządzania ryzykiem na inny podmiot;
- łagodzenie (minimalizowanie) – zmniejszenie prawdopodobieństwa i minimalizowanie ewentualnych skutków wystąpienia ryzyka poprzez zaplanowanie odpowiednich działań, strategia polega w tym przypadku na przygotowaniu planu łagodzenia ryzyka i monitorowaniu działań realizowanych na podstawie tego planu. Podjęcie określonych działań może wiązać się ze zmianą harmonogramu realizacji projektu, budżetu projektu oraz struktury zarządzania projektem;
- akceptacja – przyjęcie ryzyka i ponoszenie skutków jego wystąpienia, które może być związane ze zmianą metod zarządzania projektem lub zabezpieczeniem rezerwowych zasobów.

Pola powiązane ze wskaźnikami produktu należy wypełnić na zasadzie analogicznej jak pola wskaźników rezultatu, z uwzględnieniem odrębnego charakteru wskaźników produktu, widocznego przede wszystkim w sposobie ich pomiaru (m. in. brak wartości bazowych).

WAŻNE!

Jeżeli Regulamin Konkursu nie wymaga obowiązkowych wskaźników rezultatu a Wnioskodawca nie założy żadnego wskaźnika specyficznego rezultatu przy wartości powyżej 2 mln nie ma możliwości wypełnienia pola dotyczącego ryzyka. Projekt zakładający tylko wskaźniki produktu zgodnie z Regulaminem Konkursu spełnia wymogi oceny merytorycznej w tym zakresie.

UWAGA! - co do zasady wszystkie wskaźniki określone w projekcie powinny spełniać warunki reguły CREAM, czyli powinny być:

- Precyzyjne (C - clear);
- Odpowiadające przedmiotowi pomiaru i jego oceny (R - relevant);
- Ekonomiczne – mogą być mierzone w ramach racjonalnych kosztów (E – economic);
- Adekwatne – dostarczające wystarczającej informacji nt. realizacji projektu (A – adequate);
- Mierzalne – łatwe do zmierzenia i podlegające niezależnej walidacji (M – monitorable).

3.1.2 Wskaż cel główny projektu i opisz w jaki sposób projekt przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego Priorytetu Inwestycyjnego – w tym polu należy wskazać i opisać cel główny projektu, który powinien wynikać bezpośrednio ze zdiagnozowanych potrzeb, problemów jakie projektodawca chce rozwiązać lub złagodzić dzięki realizacji projektu. **Należy pamiętać przy opisie o uwzględnieniu Standardu minimum.**

3.2 Grupy docelowe

W punkcie 3.2 Wnioskodawca powinien wskazać czy projekt jest **SKIEROWANY DO GRUP DOCELOWYCH Z OBSZARU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO** (które w przypadku osób fizycznych uczą się, pracują, lub zamieszkują na obszarze województwa świętokrzyskiego w rozumieniu przepisów Kodeksu Cywilnego; w przypadku innych podmiotów – posiadają jednostkę organizacyjną na obszarze województwa świętokrzyskiego).

(nie dotyczy Działań/Poddziałań realizowanych na obszarze ZIT i OSI)

Powyższe kryterium będzie weryfikowane na etapie OCENY FORMALNEJ.

Wybrać z listy rozwijającej *grupy docelowe* wymienione w Regulaminie konkursu korzystając z poniższego banneru.

Grupy docelowe - cechy uczestników.

Należy opisać, osoby lub instytucje, które objęte zostaną wsparciem oraz wskazać istotne cechy uczestników. Należy pamiętać, że uczestników projektu należy opisać zgodnie z opisem *Grupy docelowej* Regulaminu Konkursu.

Wnioskodawca powinien opisać grupę docelową w sposób pozwalający osobie oceniającej wniosek jednoznacznie stwierdzić, czy projekt jest skierowany do grupy kwalifikującej się do otrzymania wsparcia zgodnie z zapisami zawartymi w SzOOP oraz przyjętymi kryteriami wyboru projektu.

Opisując sytuację i potrzeby grupy docelowej należy odnieść się do aktualnych, wiarygodnych, weryfikowalnych źródeł danych (w tym m.in. dane urzędowe, raporty, udokumentowane ankiety, badania własne przeprowadzone z zachowaniem poprawności metodologicznej itd.).

Osoby, które zostaną objęte wsparciem należy ponadto opisać m. in. z punktu widzenia istotnych dla zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu cech takich jak np. wiek, status zawodowy, potrzeby szkoleniowe, deficyty edukacyjne, deficyty psychologiczne, status rodzinny, wykształcenie, płeć, niepełnosprawność itd.

Grupy docelowe - potrzeby, oczekiwania i bariery

W punkcie tym należy opisać także, jakie są potrzeby i oczekiwania uczestników w kontekście wsparcia, które ma być udzielane w ramach projektu. Opisz bariery, na które napotykać uczestnicy projektu. Przy opisie barier **należy brać pod uwagę bariery uczestnictwa, czyli czynniki, które zniechęcają kobiety/mężczyzn do wzięcia udziału w projekcie lub uniemożliwiają im udział w projekcie.**

Grupy docelowe - rekrutacja

W celu spełnienia zasady równości szans kobiet i mężczyzn zgodnie ze **standardem minimum**, jak również **zasady równości szans i niedyskryminacji** należy wskazać jakie **konkretne działania** zostaną podjęte w trakcie realizacji projektu w celu **zapewnienia równości szans płci** (np. niestereotypowy dobór wsparcia dla uczestników i uczestniczek projektu) i **dostępności dla osób z niepełnosprawnościami**.

Należy przedstawić sposób rekrutacji odnosząc się do planu rekrutacji z opisem działań informacyjno-promocyjnych, **procedurą rekrutacyjną, dodatkowym naborem, selekcją oraz katalogiem dostępnych i przejrzystych kryteriów rekrutacji** (np. wagi punktowe za konkretne kryteria) ze wskazaniem sposobu, w jaki w ramach rekrutacji została uwzględniona zasada równych szans, w tym zasada równości szans płci oraz osób z niepełnosprawnościami. Zaplanowanie „równościowej” rekrutacji stanowi bowiem element działań na rzecz wyrównywania szans K i M. Opis przebiegu rekrutacji powinien być szczegółowy i obejmować wskazanie i uzasadnienie wybranych kryteriów oraz technik i metod rekrutacji, dopasowanych do grupy odbiorców oraz charakteru projektu. Należy podkreślić, że w kontekście logiki projektu **sposób rekrutacji (w szczególności kryteria i metody rekrutacji) powinien być ściśle powiązany z opisem grupy docelowej, jej sytuacji i potrzeb.** Należy uwzględnić we wniosku możliwość **przystąpienia do projektu osób z niepełnosprawnościami wraz z ewentualnymi przewidzianymi dla nich usprawnieniami** (zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami tych osób) nawet jeśli na etapie składania wniosku takie osoby nie występują w grupie docelowej. Należy pamiętać, że w tym punkcie Wnioskodawca opisuje uczestnika (jedynie osoby i podmioty otrzymujące wsparcie bezpośrednio) zgodnie z definicją określoną w Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020.

WAŻNE !

Podanie przez wnioskodawcę liczby osób w podziale na płeć, stanowi tylko część analizy sytuacji kobiet i mężczyzn i nie jest wystarczające dla uzyskania pozytywnych odpowiedzi w standardzie minimum opisanym w Załączniku numer 1 do niniejszej Instrukcji.

3.4 Opis projektu – ELEMENT OBOWIĄZKOWY

W punkcie 3.4 należy podać krótki opis projektu (nie podlegający ocenie), który będzie wizytówką projektu w ogólnopolskim systemie informatycznym SL2014.

Wnioskodawca, opisując projekt, powinien uwzględnić tylko jego najważniejsze elementy, czyli:

- cel główny
- grupy docelowe
- główne działania
- kwota dofinansowania oraz wkład własny
- okres oraz obszar realizacji projektu

IV. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU ORAZ POTENCJAŁ I DOŚWIADCZENIE WNIOSKODAWCY I PARTNERÓW

4.1 Zadania

Część tabelaryczna pkt. 4.1 tworzona jest na podstawie informacji wpisywanych przez wnioskodawcę w następującej kolejności:

1. Wybór metody rozliczania zadania na etapie realizacji projektu.

Należy wybrać odpowiednią metodę rozliczania wydatków:

- jeżeli wydatki w zadaniu będą rozliczane na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków (a więc „standardowo” - bez zastosowania metody uproszczonej), wówczas wybieramy pole „Wydatki rzeczywiście poniesione”,

- jeżeli wszystkie wydatki w zadaniu będą rozliczane według stawek jednostkowych – w sekcji IV wybieramy jedynie pole „Wydatki rozliczane ryczałtowo”; wtedy wydatki (koszty) dodawane do budżetu szczegółowego (sekcja VI wniosku) będą automatycznie oznaczone jako rozliczane stawkami jednostkowymi,
- jeśli w zadaniu występować będą zarówno wydatki rozliczane stawkami jednostkowymi jak i rzeczywiście poniesione – zaznaczamy w sekcji IV pola „Wydatki rzeczywiście poniesione” i „Wydatki rozliczane ryczałtowo”; wówczas wydatki rozliczane stawkami jednostkowymi w sekcji VI oznaczamy ręcznie poprzez wybór pola „Stawka jednostkowa” na ekranie „Kategoria kosztów”,
- jeśli wydatki w zadaniu stanowią kwotę ryczałtową – zaznaczamy pola „Wydatki rozliczane ryczałtowo” i „Kwota ryczałtowa” (można zaznaczyć od razu pole „Kwota ryczałtowa” – wtedy pole „Wydatki rozliczane ryczałtowo” zaznaczane jest automatycznie).

UWAGA! Wybór formy rozliczania uzależniony jest m. in. od wartości wkładu publicznego w projekcie (próg 100 tys. euro - wyjaśnienia w regulaminie konkursu). W związku z tym wybór ten powinien być dokonany na podstawie oszacowania wartości budżetu ogólnego projektu z uwzględnieniem źródeł jego finansowania (tj. z wyłączeniem źródeł prywatnych).

2. Nazwa zadania - należy podkreślić, że w projektach w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020 **nie ma zadania pn. „Zarządzanie projektem”, czy też „Promocja projektu”, gdyż stanowią one koszty pośrednie**; ponadto wydatki na działania świadomościowe (m.in. kampanie informacyjno-promocyjne i różne działania upowszechniające), co do zasady są niekwalifikowalne chyba, że *Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* stanowią inaczej. Oznacza to, że wśród wpisywanych w projekcie zadań co do zasady nie mogą pojawić się te, które dotyczą kampanii informacyjno-promocyjnych i różnych działań upowszechniających.

3. Szczegółowy opis zadania, w tym uzasadnienie potrzeby jego realizacji (działania przewidziane do realizacji w ramach projektu muszą być odpowiedzią na zdefiniowane problemy) **ze wskazaniem zadań, w których będą prowadzone działania na rzecz wyrównywania szans płci** (patrz *Instrukcja do standardu minimum...*) oraz opisem, w jaki sposób projekt realizuje zasadę równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

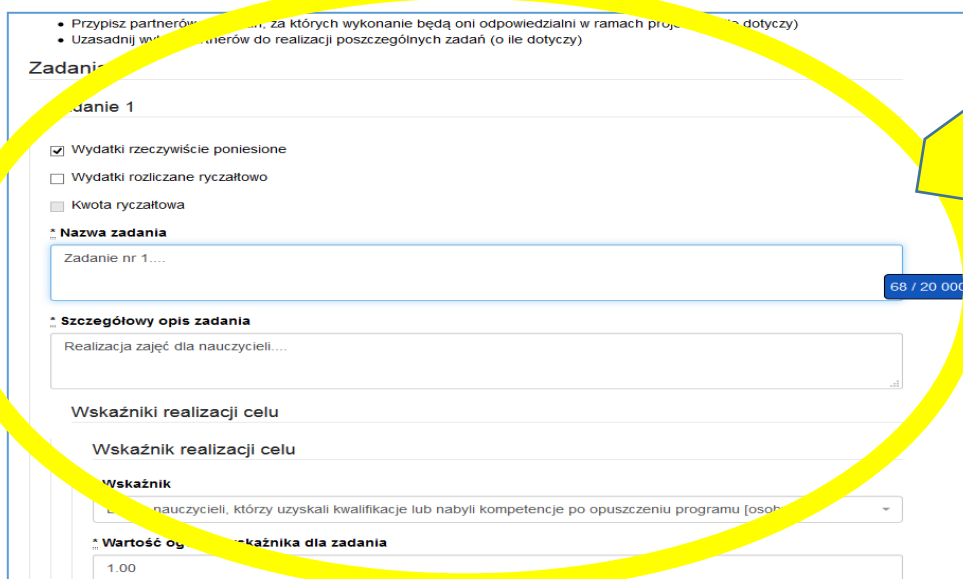
W OPISIE POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ WNIOSKODAWCA POWINIEN WSKAZAĆ, KTÓRY TYP OPERACJI REALIZUJE W DANYM ZADANIU.

W szczególności należy **opisać mechanizmy zapewnienia dostępności dla osób z niepełnosprawnościami**, jakie będą wykorzystywane, np. zastosowanie projektowania uniwersalnego, zastosowanie mechanizmu racjonalnych usprawnień, zapewnienie dostępności rezultatów projektu, konsultowanie projektów rozwiązań/modeli ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami itp.

4. **Przyporządkowanie zadania do odpowiednich wskaźników wskazanych** w sekcji III wniosku oraz wskazanie wartości wskaźników/wskaźnika, które zostaną osiągnięte /któr-y zostanie osiągnięty-y w ramach zadania (poprzez wybranie opcji „+ Dodaj wskaźnik realizacji celu” i wybór wskaźnika z listy rozwijanej utworzonej ze wskaźników wymienionych w sekcji III wniosku oraz podanie wartości liczbowej ogółem wskaźnika dla zadania). W tej części wartość wskaźnika dla zadania nie musi być równa wartości docelowej wskazanej w sekcji III – powinna określać jaka wartość danego wskaźnika będzie zrealizowana w danym zadaniu – wskaźnik może powtarzać się zatem w ramach kilku zadań.

Do zadań należy przyporządkować **Formy wsparcia/rodzaje zajęć** (poprzez wybranie zielonego banneru „+ Dodaj formę wsparcia”). **Jeśli w części 3.2 z listy rozwijającej wybrano grupy docelowej, to w oknie pojawia się Formy wsparcia/rodzaje zajęć przyporządkowane w ramach danego naboru.** Należy wybrać te z listy rozwijającej, które pasują do danego typu operacji określonego w Regulaminie konkursu. Wnioskodawca ma możliwość wprowadzenia własnych danych obrazujących działania wybierając wartość ‘inna’.

Należy podkreślić, że w przypadku projektów rozliczanych kwotami ryczałtowymi: jedno zadanie stanowi jedną kwotę ryczałtową.

The screenshot shows a web-based form for configuring a task. A large yellow circle highlights the 'Wydatki rozliczane ryczałtowo' (Expenses billed lump sum) option, which is currently unchecked. Other options include 'Wydatki rzeczywiście poniesione' (Expenses actually incurred) which is checked, and 'Kwota ryczałtowa' (Lump sum amount) which is a greyed-out field. Below these are fields for 'Nazwa zadania' (Task name) containing 'Zadanie nr 1...', 'Szczegółowy opis zadania' (Detailed task description) containing 'Realizacja zajęć dla nauczycieli...', 'Wskaźniki realizacji celu' (Goal achievement indicators), and 'Wartość opisu wskaźnika dla zadania' (Indicator value for the task) set to '1.00'. A blue button with '68 / 20 000' is visible on the right side of the form.

5. Przepisanie partnerów do zadań, za których wykonanie będą oni odpowiedzialni w ramach projektu oraz uzasadnienie wyboru partnerów do realizacji poszczególnych zadań (o ile dotyczy) poprzez wybranie opcji „Dodaj nowego” i wybór partnera realizującego dane zadanie z listy rozwijanej utworzonej z partnerów wymienionych w pkt 2.10 wniosku oraz wypełnienie pola opisowego.

W przypadku projektów partnerskich w pkt 4.1 wniosku należy wskazać i opisać również zadania, za których realizację odpowiedzialny/i będzie/będą w całości lub częściowo partner/partnerzy, uwzględniając rodzaje działań kwalifikowalnych możliwych do realizacji zgodnie z regulaminem konkursu.

Do zadań opisanych w pkt 4.1 wniosku wnioskodawca powinien odnosić się w pkt 4.5 wniosku opisując rolę partnerów, w tym podział obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności wnioskodawcy i partnerów w realizacji projektu.

Poszczególne zadania, które będą realizowane w ramach projektu, należy wskazać zgodnie z przewidywaną kolejnością ich realizacji. W przypadku gdy określone zadania realizowane są w ramach projektu równolegle porządek ich wskazywania w pkt 4.1 jest nieistotny. Zgodność kolejności zadań wskazanych w pkt 4.1 wniosku z kolejnością zadań znajdujących się w *Szczegółowym budżecie*, *Budżecie* i *Harmonogramie realizacji projektu* zapewniana jest automatycznie przez system. Bez wpisania poszczególnych zadań w ramach pkt 4.1 wniosku nie jest możliwe wypełnienie *Szczegółowego budżetu*, *Budżetu* i *Harmonogramu realizacji projektu*.

Kolejne zadania dodawane są poprzez kliknięcie przycisku „Dodaj nowe zadanie”. **Dopiero po zdefiniowaniu zadań w ww. zakładce możliwe jest przystąpienie do tworzenia budżetu projektu.** Wszystkie zadania wymienione przez projektodawcę w tej sekcji, przenoszone są automatycznie do szczegółowego budżetu projektu. Opis planowanych zadań powinien być możliwie szczegółowy, z uwzględnieniem terminów i osób odpowiedzialnych za ich realizację. W przypadku organizacji szkoleń konieczne jest podanie najważniejszych informacji dotyczących sposobu ich organizacji (miejsce prowadzenia zajęć, liczba edycji kursu, warunki do jego rozpoczęcia, planowane terminy rozpoczęcia i zakończenia, planowane harmonogramy szkolenia z liczbą godzin szkoleniowych, zaangażowana kadra, ramowy opis programu nauczania, materiały szkoleniowe, jakie zostaną przekazane uczestnikom).

Uzupełnienie opisu zadań stanowi harmonogram realizacji projektu prezentujący planowany przebieg projektu.

4.2 Kwoty ryczałtowe

Wnioskodawca musi obligatoryjnie wskazać kwoty ryczałtowe wyłącznie w projektach z całkowitym wkładem publicznym nieprzekraczającym 100 tys. euro⁴. Szczegółowe zasady stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków w projektach znajdują się w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków*.

Po wybraniu opcji „Kwota ryczałtowa” w polu wyboru sposobu ponoszenia wydatków w opisie zadania uaktywnia się pole „Kwoty ryczałtowe”, a na wydruku wniosku pojawia się uzupełniona tabela 4.2. Zawiera ona moduły o nazwach:

- Nazwa zadania,
- Dokumenty potwierdzające realizację wskaźników załączane do wniosku o płatność,
- Dokumenty potwierdzające realizację wskaźników dostępne do kontroli na miejscu u Beneficjenta,
- Nazwa wskaźników dla rozliczenia kwoty ryczałtowej zadania,
- Wartości wskaźników dla rozliczenia kwoty ryczałtowej zadania.

Kwota ryczałtowa

* Dokumenty potwierdzające realizację wskaźników załączane do wniosku o płatność

.....

* Dokumenty potwierdzające realizację wskaźników dostępne do kontroli na miejscu u Beneficjenta

.....

Zawarte w polach opisowych informacje dotyczą m.in. sposobu, w jaki projektodawca zamierza udowodnić realizację zadań określonych we wniosku – tzn. ujęty jest tu wykaz dokumentów potwierdzających wykonanie każdego z zadań. Jednocześnie, wymienione w tej części Wniosku o dofinansowanie dokumenty będą w trakcie rozliczania projektu stanowić podstawę oceny, czy wskaźniki określone dla rozliczenia kwoty ryczałtowej zostały osiągnięte na poziomie stanowiącym minimalny próg, który uprawnia do kwalifikowania wydatków objętych daną kwotą ryczałtową.

Przykładowe dokumenty, będące podstawą oceny realizacji zadań to:

- lista obecności uczestników projektu na szkoleniu / spotkaniu lub innej formie wsparcia realizowanej w ramach projektu;
- dzienniki zajęć prowadzonych w projekcie;
- analizy i raporty wytworzone w ramach projektu.

WAŻNE!

W dokumentach potwierdzających rozliczenie kwoty ryczałtowej nie pokazujemy dokumentów finansowych np. faktur, rachunków, list płac, kopii przelewów itp. oraz dokumentacji zdjęciowej.

⁴ Do przeliczenia ww. kwoty na PLN należy stosować miesięczny obrachunkowy kurs wymiany stosowany przez KE aktualny na dzień ogłoszenia konkursu w przypadku projektów konkursowych lub dzień złożenia wniosku o dofinansowanie projektu w przypadku projektów pozakonkursowych.

4.3 Potencjał wnioskodawcy i partnerów

Potencjał wnioskodawcy i partnerów wykazywany jest przez projektodawcę w kontekście oceny zdolności do efektywnej realizacji projektu jako opis doświadczenia oraz zasobów jakimi dysponuje i jakie zaangażuje w realizację projektu. Projektodawca powinien w tym zakresie opisać ewentualne partnerstwo nawiązane do realizacji projektu i możliwość korzystania z doświadczenia i zasobów wszystkich organizacji tworzących dane partnerstwo.

Należy wskazać **potencjał wnioskodawcy i Partnerów** (o ile dotyczy) oraz sposób jego wykorzystania w ramach projektu (kluczowych osób, które zostaną zaangażowane do realizacji projektu i ich planowanej funkcji w projekcie – z uwzględnieniem zasady know - how).

Informacje dotyczące partnerów projektu należy podawać wyłącznie w przypadku gdy projekt przewidziany jest do realizacji w partnerstwie:

- 1) potencjał finansowy wnioskodawcy i partnerów,
- 2) potencjał kadrowy/merytoryczny wnioskodawcy /partnerów,
- 3) potencjał techniczny wnioskodawcy /partnerów.

1) Punkt 4.3.1 wniosku: Wskaż, czy wnioskodawca i partnerzy są zdolni do zapewnienia płynnej obsługi finansowej projektu i jakie zasoby finansowe wniesie do projektu projektodawca i partnerzy (o ile dotyczy). Wskaż obrót za ostatni zatwierdzony rok obrotowy lub za ostatni zamknięty i zatwierdzony rok kalendarzowy zarówno wnioskodawcy jak i Partnerów/ów.

W punkcie 4.3.1 wniosku Wnioskodawca POWINIEN WSKAZAĆ w przypadku projektu partnerskiego czy spełnione zostały wymogi dotyczące:

- a) wyboru Partnerów spoza sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 33 ust. 2-4 ustawy o *zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020 (o ile dotyczy)* oraz
- b) braku powiązań, o których mowa w art. 33 ust. 6 ustawy o *zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020* oraz w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPOWŚ, pomiędzy podmiotami tworzącymi partnerstwo.

W pierwszym polu opisowym należy wskazać, czy wnioskodawca i partnerzy są zdolni do zapewnienia płynnej obsługi finansowej projektu i jakie zasoby finansowe wniosą do projektu wnioskodawca i partnerzy.

Możliwość zapewnienia płynnej obsługi finansowej weryfikowana jest w oparciu o formalne kryterium wyboru projektów obowiązujące w ramach RPO, które weryfikuje, czy Wnioskodawca oraz partnerzy krajowi (o ile dotyczy), ponoszący wydatki w danym projekcie z EFS, posiadają łączny obrót za ostatni zatwierdzony rok obrotowy zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r. poz. 330, z późn. zm.) (jeśli dotyczy) lub za ostatni zamknięty i zatwierdzony rok kalendarzowy równy lub wyższy od łącznych rocznych wydatków w ocenianym projekcie którego stroną umowy o dofinansowanie jest instytucja, w której dokonywana jest ocena formalno-merytoryczna wniosku w roku kalendarzowym, w którym wydatki są najwyższe. **Spełnienie kryterium jest weryfikowane na podstawie przedstawionych przez wnioskodawcę informacji potwierdzających potencjał finansowy jego i ewentualnych partnerów (o ile budżet projektu uwzględnia wydatki partnera).**

Wskazane kwoty powinny być również podane słownie.

W przypadku podmiotów niebędących jednostkami sektora finansów publicznych jako obroty należy rozumieć wartość przychodów (w tym przychodów osiągniętych z tytułu otrzymanego dofinansowania na realizację projektów) osiągniętych w ostatnim zatwierdzonym roku przez danego Wnioskodawcę/ Partnera (o ile dotyczy) na dzień składania wniosku o dofinansowanie. W przypadku projektów, w których udzielane jest wsparcie zwrotne w postaci pożyczek lub poręczeń jako obrót należy rozumieć kwotę kapitału pożyczkowego i poręczeniowego,

jakim dysponowali Wnioskodawca/ Partnerzy (o ile dotyczy) w poprzednim zamkniętym i zatwierdzonym roku obrotowym.

W przypadku gdy projekt trwa dłużej niż jeden rok kalendarzowy należy wartość obrotów odnieść do roku realizacji projektu, w którym wartość planowanych wydatków jest najwyższa.

The image shows a screenshot of a web application interface. On the left, there is a vertical navigation menu with several items, some highlighted in green. The main content area contains a form with the following elements:

- A large yellow circle highlights a section titled "Potencjał kadrowy wnioskodawcy i partnerów".
- Inside this section, there is a green button labeled "+ Dodaj osobę".
- Below the button are three text input fields, each with a small asterisk icon on the left, indicating they are required fields.
- Outside the circle, there are two more text input fields, also with asterisks.
- A yellow arrow points to the right from the top of the circle.

Wnioskodawca zobowiązany jest do **wykazania środków finansowych będących w dyspozycji zarówno wnioskodawcy jak i partnerów** oraz takie, które wnioskodawca potrafi zmobilizować w społeczności lokalnej w związku z planowaną realizacją projektu. Oznacza to, że poza własnymi środkami finansowymi **wnioskodawcy i partnerów** równie istotne jest wykazanie środków finansowych podmiotów zewnętrznych (niebędących partnerem w projekcie) a udostępniających własny potencjał finansowy do realizacji określonego projektu.

Ocena potencjału finansowego dokonywana jest w kontekście planowanych rocznych wydatków w projekcie (zgodnie z budżetem projektu). Polega ona na porównaniu rocznego poziomu wydatków z rocznymi obrotami projektodawcy albo – w przypadku projektów partnerskich – z rocznymi łącznymi obrotami projektodawcy i partnerów (o ile budżet projektu uwzględnia wydatki partnera) za poprzedni zamknięty rok obrotowy. W przypadku, gdy projekt trwa dłużej niż jeden rok kalendarzowy (12 miesięcy) należy wartość obrotów odnieść do roku realizacji projektu, w którym wartość planowanych wydatków jest najwyższa.

W sytuacji, gdy wnioskodawca ubiegający się o dofinansowanie (lub jego partner) funkcjonuje krócej niż rok, jako obrót powinien on wskazać wartość właściwą dla typu podmiotu (jedną z trzech opisanych poniżej) odnoszącą się do okresu liczonego od rozpoczęcia przez niego działalności do momentu zamknięcia roku obrotowego, w którym tę działalność rozpoczął. Oznacza to, że podczas oceny potencjału finansowego nie można pominąć obrotu podmiotu, który, mimo że funkcjonuje krócej niż rok, wykazał dane za zamknięty rok obrotowy i którego wydatki ujęto w budżecie. Nie jest bowiem konieczne, aby okres, którego te dane dotyczą trwał pełnych 12 miesięcy. Istotne jest natomiast, aby kończył się on w momencie zamknięcia roku obrotowego podmiotu.

Ponadto, podczas weryfikacji spełnienia kryterium finansowego nie jest możliwe stosowanie proporcji – tzn. w przypadku, gdy beneficjent wykazuje obrót za okres krótszy niż rok, należy go odnieść zawsze do pełnej wartości wydatków w roku, gdy są one najwyższe. Analogicznie należy postąpić w sytuacji, w której najwyższa wartość wydatków pojawia się w roku, w którym projekt realizowany jest krócej niż 12 miesięcy. W tym przypadku, do wartości wydatków odnosi się wykazany przez uprawnione do tego podmioty (tzn. te, których wydatki ujęto w budżecie) obrót w pełnej wysokości.

Jednocześnie, za obrót należy przyjąć sumę przychodów uzyskanych przez podmiot na poziomie ustalania wyniku na działalności gospodarczej, tzn. jest to suma przychodów ze sprzedaży netto, pozostałych przychodów operacyjnych oraz przychodów finansowych.

W przypadku **podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej i jednocześnie niebędących jednostkami sektora finansów publicznych** jako obroty należy rozumieć **wartość przychodów** (w tym przychodów osiągniętych z tytułu otrzymanego dofinansowania na realizację projektów), a w przypadku **jednostek**

sektora finansów publicznych – wartość wydatków poniesionych w poprzednim roku przez danego projektodawcę/partnera. Odrębną grupę podmiotów stanowią **publiczne uczelnie wyższe**, które z uwagi na kształt sporządzanego przez nie sprawozdania finansowego wykazują we wniosku o dofinansowanie wartość poniesionych przez nie w poprzednim roku kosztów. Istotne jest przy tym, aby beneficjent wykazał wartość wydatków poniesionych na identycznym etapie ustalania wyniku finansowego, jaki został ustalony dla przychodów, tzn. wysokość wydatków poniesionych na etapie ustalania wyniku na działalności gospodarczej, co dla uczelni wyższej będzie oznaczało konieczność wykazania sumy poniesionych przez nią kosztów operacyjnych oraz kosztów finansowych.

Na tej podstawie sprawdzane będzie, czy wnioskodawca/partnerzy posiada/posiadają potencjał pozwalający realizować projekt w ramach założonego budżetu oraz bezproblemowe rozliczanie projektu. Potencjał finansowy mierzony wielkością obrotów w stosunku do wydatków projektu ma również na celu wykazanie możliwości ewentualnego dochodzenia zwrotu tych środków dofinansowania, w przypadku wykorzystania ich niezgodnie z przeznaczeniem.

Z uwagi na fakt, iż podczas oceny potencjału finansowego **partnerstwa bierze się pod uwagę obroty jedynie tych podmiotów, których wkład w projekt ma charakter finansowy**, niezbędne jest szczegółowe wskazanie ponoszonych przez te podmioty wydatków. Informacja taka powinna znaleźć się w Szczegółowym budżecie projektu, stąd sposób jej zamieszczania oraz forma jest omówiona w części instrukcji dotyczącej Szczegółowego budżetu projektu.

2) Punkt 4.3.2 wniosku: Opisz potencjał kadrowy wnioskodawcy i partnerów (o ile dotyczy) i wskaż sposób jego wykorzystania w ramach projektu (wskaż kluczowe osoby, które zaangażujesz do realizacji projektu; ich planowaną funkcję w projekcie oraz ich doświadczenie).

W drugim polu opisowym należy opisać potencjał kadrowy wnioskodawcy i partnerów i wskazać sposób jego wykorzystania w ramach projektu (wskazać kluczowe osoby, które zostaną zaangażowane do realizacji projektu oraz ich planowaną funkcję w projekcie). Należy wskazać tylko posiadany potencjał kadrowy, a więc w szczególności osoby na stałe współpracujące i planowane do oddelegowania do projektu. Dotyczy to w szczególności osób zatrudnionych na umowę o pracę oraz trwale współpracujących z wnioskodawcą np. w przypadku wolontariusza - na podstawie umowy o współpracy, a nie tych które wnioskodawca dopiero chciałby zaangażować (np. na umowę zlecenie), ponieważ w takich przypadkach może bowiem obowiązywać konkurencyjna procedura wyboru (zasada konkurencyjności lub pzp).

Należy opisać odrębnie dla każdej z osób sposób zaangażowania/oddelegowania danej osoby do realizacji projektu oraz zakres zadań jakie dana osoba realizować będzie na rzecz projektu w kontekście posiadanej przez nią wiedzy i umiejętności.

Posiadany potencjał kadrowy, może być wykazany jako wkład własny w projekcie, o ile ten wkład jest wymagany i spełnione są warunki kwalifikowania wydatków określone w *Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków*. W takiej sytuacji wnioskodawca dokonuje wyceny posiadanych i angażowanych w projekcie zasobów kadrowych a określoną w ten sposób kwotę wykazuje w budżecie projektu jako wkład własny.

3) Punkt 4.3.3 wniosku: Opisz potencjał techniczny, w tym sprzętowy i warunki lokalowe wnioskodawcy i partnerów (o ile dotyczy) i wskaż sposób jego wykorzystania w ramach projektu.

W trzecim polu opisowym należy opisać potencjał techniczny, w tym sprzętowy i warunki lokalowe wnioskodawcy i partnerów i wskazać sposób jego wykorzystania w ramach projektu.

W tym polu opisowym opisać jakie posiadane przez wnioskodawcę zaplecze techniczne (w tym sprzęt i lokale użytkowe, o ile istnieje konieczność ich wykorzystywania w ramach projektu) zaangażowane będzie w realizację projektu. Nie dotyczy to potencjału technicznego, jakiego wnioskodawca nie posiada, ale dopiero planuje zakupić

ze środków projektu, ani potencjału, który nie będzie wykorzystywany do celów realizacji projektu. Istotnym jest to, aby wnioskodawca już na etapie tworzenia wniosku o dofinansowanie przeanalizował, czy już posiadany przez niego sprzęt, ale także inne zaplecze techniczne będzie mogło być wykorzystywane do realizacji projektu. Zakres i sposób zaangażowania zasobów technicznych należy opisać oddzielnie dla każdego zadania określonego w projekcie.

Wnioskodawca musi uwzględnić zapisy wskazujące na już dokonane zakupy sprzętowe, w szczególności te współfinansowane ze środków europejskich w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 oraz w perspektywie 2014-2020 (o ile dotyczy)

Posiadany potencjał techniczny, może być wykazany jako wkład własny w projekcie, o ile ten wkład jest wymagany i spełnione są warunki kwalifikowania wydatków określone w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków*. W takiej sytuacji wnioskodawca dokonuje wyceny posiadanych i angażowanych w projekcie zasobów technicznych a określoną w ten sposób kwotę wykazuje w budżecie projektu jako wkład własny.

Jeżeli do realizacji przedsięwzięcia zaangażowani będą partnerzy w tym punkcie wnioskodawca wskazuje także, jakie zasoby techniczne zostaną wniesione przez poszczególnych partnerów na potrzeby realizacji zadań wskazanych w pkt 4.1 (o ile partnerzy wnoszą do projektu takie zasoby).

Punkt 4.4 wniosku: Doświadczenie wnioskodawcy i partnerów

Należy opisać potencjał społeczny wnioskodawcy i partnerów (jeśli dotyczy). Istotnym elementem opisu potencjału społecznego powinno być wykazanie obecności wnioskodawcy i partnerów (jeśli dotyczy) i „zakorzenienia” działań podejmowanych przez niego i przez partnerów (jeśli dotyczy) w przeszłości w obszarze planowanej interwencji, nawet w sytuacji gdy nie realizował on dotąd projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych.

Opis potencjału społecznego powinien dawać możliwość oceny zdolności społecznych wnioskodawcy i partnerów (jeśli dotyczy) do podjęcia i efektywnej realizacji określonego przedsięwzięcia. Zdolności społeczne opisywane powinny być w kontekście szeroko rozumianego kapitału społecznego wnioskodawcy i partnerów (jeśli dotyczy) wyrażonego poprzez umiejętności do samoorganizowania się i współpracy oraz zaangażowania w poprawę sytuacji społeczności (grupy docelowej), na rzecz której podejmowane będą działania w ramach projektu. Wnioskodawca powinien przedstawić kapitał społeczny swój i partnerów (jeśli dotyczy) poprzez opis efektów dotychczas zrealizowanych przez siebie i partnerów (jeśli dotyczy) projektów / działań / akcji na rzecz społeczności, czy podjętej współpracy z innymi organizacjami / instytucjami publicznymi. Opis powinien bowiem umożliwić ocenę umiejscowienia planowanego do realizacji projektu w kontekście szerszych działań podejmowanych przez wnioskodawcę i partnerów (jeśli dotyczy) w ramach prowadzonej działalności. Na podstawie informacji zawartych w tym punkcie oceniający powinni mieć możliwość szerszego spojrzenia na dotychczasową działalność wnioskodawcy i partnerów (jeśli dotyczy) oraz określenia poziomu doświadczenia merytorycznego i skuteczności wnioskodawcy i partnerów (jeśli dotyczy).

Opisując potencjał społeczny swój i partnerów (jeśli dotyczy) wnioskodawca powinien przede wszystkim uzasadnić dlaczego doświadczenie jego i partnerów (jeśli dotyczy) jest adekwatne do realizacji projektu. Adekwatność doświadczenia powinna być rozpatrywana w szczególności w kontekście dotychczasowej działalności i możliwości weryfikacji jej rezultatów danego wnioskodawcy i partnerów prowadzonej:

- a) w obszarze (np. edukacja, integracja społeczna, rynek pracy), w którym udzielane będzie wsparcie przewidziane w ramach projektu;
- b) na rzecz grupy docelowej, do której kierowane będzie wsparcie przewidziane w ramach projektu;
- c) na określonym terytorium (np. województwo, powiat, gmina, miejscowość), którego dotyczyć będzie realizacja projektu.

Na podstawie opisu doświadczenia sprawdzana jest wiarygodność wnioskodawcy i partnerów (jeśli dotyczy), w tym przede wszystkim możliwość skutecznej realizacji projektu, której najważniejszą rękojmą jest

doświadczenie odpowiadające specyfice danego projektu. Przy czym wnioskodawca powinien wykazać doświadczenie swoje i partnerów (jeśli dotyczy) w realizacji różnego rodzaju przedsięwzięć, a nie jedynie tych realizowanych przy udziale środków funduszy strukturalnych. Dotyczy to również przedsięwzięć aktualnie realizowanych i zrealizowanych, w których wnioskodawca i partnerzy (jeśli dotyczy) uczestniczy / uczestniczą lub uczestniczył / uczestniczyli jako partner. W opisie należy jednak uwzględnić przede wszystkim przedsięwzięcia ściśle związane z zakresem planowanego do realizacji projektu (pod względem obszaru, grupy docelowej, planowanych zadań itp.).

W tym punkcie należy również wskazać instytucje, które mogą potwierdzić opisany potencjał społeczny wnioskodawcy i partnerów (jeśli dotyczy). Informacje podane przez wnioskodawcę w tym zakresie mogą być weryfikowane przez instytucję, w której dokonywana jest ocena wniosku o dofinansowanie.

Punkt 4.5 wniosku: Sposób zarządzania projektem

Należy opisać jak będzie wyglądała struktura zarządzania projektem, ze szczególnym uwzględnieniem roli partnerów, a także – w przypadku wyboru partnera spoza sektora finansów publicznych przez podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 907, z późn. zm.) – umieścić informację na temat sposobu wyboru partnerów do projektu zgodnie z art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz. U. poz. 1146).

W przypadku wniosku o dofinansowanie projektu przewidzianego do realizacji w partnerstwie w pkt 4.5 musi zostać zawarta informacja, że wnioskodawca i partnerzy przygotowali projekt wspólnie.

Przy opisie sposobu zarządzania projektem należy zwrócić szczególną uwagę na:

- opis, w jaki sposób w zarządzaniu projektem **uwzględniona zostanie zasada równości szans kobiet i mężczyzn** (patrz *Załącznik nr 1 do niniejszej instrukcji*);
- wskazanie sposobu podejmowania decyzji w projekcie;
- aspekt zarządzania projektem w świetle struktury zarządzania podmiotem realizującym projekt (tj. np. czy na potrzeby i na czas realizacji projektu w strukturze organizacyjnej wnioskodawcy utworzona zostanie dodatkowa jednostka organizacyjna, czy też zadania związane z realizacją projektu będzie wykonywać już istniejąca jednostka organizacyjna lub jednostki organizacyjne).

Opisując jaka kadra zaangażowana będzie w realizację projektu w szczególności należy przedstawić kluczowe stanowiska i ich rolę (zakres zadań wykonywanych przez poszczególnych członków personelu wraz z uzasadnieniem odnośnie racjonalności jego zaangażowania) w projekcie oraz wzajemne powiązania personelu projektu (podległość, nadrzędność). Opisując kadrę zaangażowaną w realizację projektu należy wskazać, jakie zadania / obowiązki będą wykonywały osoby samozatrudnione lub osoby współpracujące, w rozumieniu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków.

W punkcie 4.5 Wnioskodawca powinien również wskazać czy w okresie realizacji projektu **PROWADZI BIURO PROJEKTU** (lub posiada siedzibę, filię, delegaturę oddział, czy inną prawnie dozwoloną formę organizacyjną działalności podmiotu) **na terenie województwa świętokrzyskiego** z możliwością **UDOSTĘPNIENIA PEŁNEJ DOKUMENTACJI** wdrażanego projektu oraz zapewniające uczestnikom projektu możliwość **OSOBISTEGO KONTAKTU Z JEGO KADRĄ**. Powyższe kryterium będzie weryfikowane na etapie **OCENY FORMALNEJ**.

Elementem oceny jest również **DOŚWIADCZENIE PERSONELU**. Przy czym przy opisie doświadczenia kadry zaangażowanej w realizację projektu wnioskodawca nie może posługiwać się ogólnymi stwierdzeniami (np. trener szkoleń posiada wieloletnie doświadczenie w dziedzinie, czy wnioskodawca zapewni wysoko wykwalifikowany

personel). O ile to możliwe należy podać syntetyczną informację o doświadczeniu zawodowym istotnym z punktu widzenia projektu, z uwzględnieniem planowanych na danym stanowisku zadań, uprawnień i odpowiedzialności.

W przypadku, kiedy Wnioskodawca planuje wyłonienie kadry/osób do projektu w ramach obowiązujących go procedur, należy w tym punkcie przedstawić wymogi stawiane kandydatom, które powinny być zgodne z wymogami określonymi w ramach danego Regulaminu konkursu oraz wymogami stawianymi przez Wnioskodawcę.

Koszty w ramach zarządzania projektem stanowią koszty pośrednie, których katalog znajduje się w **Załączniku nr 2** do niniejszej instrukcji. Dodatkowo w tym dokumencie określone są limity kosztów pośrednich.

Punkt 4.6 wniosku: Uzasadnienie spełnienia kryteriów wyboru projektów

Należy opisać w jaki sposób projekt spełnia szczegółowe kryteria wyboru projektów określone we właściwym Regulaminie konkursu.

W punkcie 4.6 wniosku wnioskodawca MUSI WYBRAĆ z listy rozwijającej kryteria dostępu oraz premiujące adekwatnie do realizowanego typu operacji.

Jednocześnie należy opisać w jaki sposób projekt spełnia ww. kryteria – nie należy powielać zapisów definicji, które zostały określone przez IOK dla poszczególnych kryteriów.

Wnioskodawca powinien wskazać UZASADNIENIE SPEŁNIENIA DANEGO KRYTERIUM W TABELI 4.6.

W ramach uzasadnienia należy wybrać z listy rozwijanej:

- kryteria dostępu
- kryteria premiujące
- kryteria zgodności ze Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020.⁵

⁵ Dotyczy tylko i wyłącznie działań i poddziałań dedykowanych dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020.

V. BUDŻET PROJEKTU

Przed przejściem do tej części wniosku (również do części IX. Harmonogram realizacji projektu) należy w pierwszej kolejności wypełnić część VI. Szczegółowy budżet projektu. Odpowiednie dane są stamtąd przenoszone automatycznie do Budżetu projektu. Na Budżet projektu składają się następujące pozycje kategorii wydatków:

- 1) koszty ogółem
- 2) koszty bezpośrednie
- 3) koszty pośrednie (ryczałt)
- 4) kwoty ryczałtowe
- 5) stawki jednostkowe
- 6) personel projektu w kosztach ogółem
- 7) limity kosztów środków trwałych i *cross-financingu* ogółem w tym:
 - środki trwałe w kosztach ogółem
 - *cross-financing* w kosztach ogółem
- 8) wydatki poniesione poza terytorium UE
- 9) wkład własny: w tym wkład prywatny, wkład prywatny wymagany przepisami pomocy publicznej
- 10) dochód
- 11) wnioskowane dofinansowanie
- 12) koszt przypadający na jednego uczestnika (system automatycznie wylicza ten koszt na podstawie kosztu ogółem podzielonego przez przewidywaną liczbę osób objętych wsparciem, którą Wnioskodawca określa w części 3.2 Grupy docelowe)
- 13) koszt przypadający na jeden podmiot objęty wsparciem (podobnie jak w przypadku kosztu przypadającego na jednego uczestnika, system automatycznie wylicza ten koszt na podstawie kosztu ogółem podzielonego przez przewidywaną liczbę podmiotów objętych wsparciem, którą Wnioskodawca określa w części 3.2 Grupy docelowe)

Dodatkowo w Budżecie projektu znajdują się kolumny o nazwie Ogółem i Kwalifikowalne. Kolumna Ogółem zlicza wszystkie kategorie wydatków, w tym także dochód. Natomiast Kolumna Kwalifikowalne wskazuje wydatki pomniejszone o dochód i odnosi się do wydatków mogących zostać uznane za kwalifikowalne.

VI. SZCZEGÓŁOWY BUDŻET PROJEKTU

Szczegółowy budżet projektu jest podstawą do oceny kwalifikowalności i racjonalności kosztów i powinien bezpośrednio wynikać z opisanych wcześniej zadań i ich etapów. W szczegółowym budżecie projektu ujmowane są **jedynie wydatki kwalifikowalne** spełniające warunki określone w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*. Tworząc budżet projektu należy pamiętać o jednej z podstawowych zasad kwalifikowalności, tj. racjonalności i efektywności, co odnosi się do zapewnienia zgodności ze stawkami rynkowymi nie tylko pojedynczych wydatków wykazanych w szczegółowym budżecie projektu, ale również do łącznej wartości usług czy dostaw realizowanych w ramach projektu.

Do szczegółowego budżetu projektu automatycznie przenoszone są nazwy zadań z cz. IV wniosku.

Wszystkie kwoty w szczegółowym budżecie wyrażone są w polskich złotych (do dwóch miejsc po przecinku) i stanowią wartości netto lub brutto, w zależności od tego czy podatek VAT jest wydatkiem kwalifikowalnym.

Budżet projektu przedstawiany jest w formie budżetu zadaniowego, co oznacza wskazanie kosztów bezpośrednich, (kwalifikowalnych) poszczególnych zadań realizowanych przez projektodawcę w ramach projektu oraz kosztów pośrednich, tj. kosztów administracyjnych związanych z obsługą projektu, których katalog został wskazany w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*. Jednocześnie, projektodawca **nie powinien wykazywać żadnej z kategorii kosztów pośrednich ujętych w ww. katalogu** w kosztach bezpośrednich projektu (także w kwestiach dotyczących zarządzania projektem, które również stanowią koszty pośrednie).

6. Szczegółowy budżet projektu

Koszty bezpośrednie

Zadanie 1 - Szkolenie

Nazwa	Symbol partnera	Razem	Wydatki kwalifikowalne	Dofinansowanie
<div style="background-color: #4CAF50; color: white; padding: 2px 10px; display: inline-block; border-radius: 3px;">Dodaj kategorię kosztów</div>				

Po wybraniu banera ‘Dodaj kategorię kosztów’ pojawi się jedno z poniższych okien, których wygląd zależy od wybranej metody rozliczania zadania.

Uprozczone metody rozliczania wydatków – stawka jednostkowa

Kategoria kosztów ✕

*** Nazwa**

Stawka jednostkowa kursu języka niemieckiego dla osób pełnosprawnych

Personel projektu

Środki trwałe

Stawka jednostkowa

Zlecenie usług merytorycznych

Pomoc publiczna

Wkład własny

Cross-financing

Pomoc de minimis

W tym wkład niepieniężny

Wydatki ponoszone poza terytorium UE

*** Nazwa ryczału**

Kurs z języka niemieckiego

*** Jednostka miary**

usługa

2016

* Liczba	* Cena jednostkowa	Łącznie
2,00	779,81 zł	1 559,62 zł

2017

* Liczba	* Cena jednostkowa	Łącznie
7,00	779,81 zł	5 458,67 zł

Razem

7 018,29 zł	* Wydatki kwalifikowalne	7 018,29 zł
	7 018,29 zł	

Aktualizuj kategorię kosztów

Uprozczone metody rozliczania wydatków – kwota ryczałtowa

Kategoria kosztów

*** Nazwa**
 Zajęcia z j. francuskiego [kwota ryczałtowa]

Personel projektu Środki trwałe Stawka jednostkowa
 Zlecenie usług merytorycznych Pomoc publiczna Wkład własny
 Cross-financing Pomoc de minimis W tym wkład niepieniężny
 Wydatki ponoszone poza terytorium UE

*** Nazwa ryczału**
 Wynagrodzenie nauczyciela j. francuskiego

*** Nazwy wskaźników**
 Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompet
 Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie

*** Jednostka miary**
 godzina

2016

* Liczba	* Cena jednostkowa	Łącznie
100,00	40,00 zł	4 000,00 zł

2017

* Liczba	* Cena jednostkowa	Łącznie
50,00	40,00 zł	2 000,00 zł

Razem

* Wydatki kwalifikowalne	* Dofinansowanie
6 000,00 zł	6 000,00 zł

Aktualizuj kategorię kosztów

Wydatki rzeczywiście poniesione

Kategoria kosztów

* Nazwa
Zajęcia z j. anielskiego (projekt rozliczny po kosztach rzeczywistych)

Personel projektu Środki trwałe Stawka jednostkowa
 Zlecenie usług merytorycznych Pomoc publiczna Wkład własny
 Cross-financing Pomoc de minimis W tym wkład niepieniężny

Wydatki ponoszone poza terytorium UE

* Kategoria kosztów
Wkład własny

* Jednostka miary
miesiąc

2017

* Liczba	* Cena jednostkowa	Łącznie
10,00	2 500,00 zł	25 000,00 zł

Razem 25 000,00 zł

* Wydatki kwalifikowalne 25 000,00 zł

Utwórz kategorię kosztów

W polu „Kategoria kosztów”- należy wybrać z listy rozwijanej kategorie kosztów tylko z pośród trzech kategorii tj. wkład własny, koszty personelu lub inne. W przypadku gdy wkład własny jest jednocześnie kosztem personelu wybieramy – wkład własny.

Szczegółowy budżet projektu składa się z następujących pozycji:

6.1. KOSZTY BEZPOŚREDNIE

W ramach kosztów bezpośrednich projektodawca nie może ująć kosztów z katalogu kosztów pośrednich, o którym mowa w kolejnej części instrukcji – „Koszty pośrednie”.

W przypadku projektów rozliczanych kwotami ryczałtowymi, wypełnienie szczegółowego budżetu projektu wygląda tak samo jak w przypadku projektów rozliczanych w oparciu o wydatki rzeczywiście poniesione.

Wprowadzanie poszczególnych wydatków odbywa się w sekcji „Kategoria kosztów” poprzez kliknięcie na ikonę „Dodaj kategorię kosztów”. Przy każdym planowanym wydatku, w poszczególnych latach, w ramach konkretnego zadania należy wprowadzić jego nazwę, wpisać cenę jednostkową oraz liczbę jednostek (w podziale na poszczególne lata). Łączna kwota wyliczona zostanie automatycznie po wpisaniu powyższych danych. Należy również podać (wybrać z listy rozwijanej) nazwę stosowanej jednostki miary, np. jednostki czasu (godzina/dzień/tydzień/miesiąc), etat, części etatu dla wynagrodzeń, ilościowe (np. egzemplarz – dla publikacji), itp.

Jeśli projekt ma być realizowany w partnerstwie przy każdym wydatku należy zaznaczyć symbol partnera, który będzie dany wydatek ponosić. W sytuacji, w której ciężar finansowy realizacji całego zadania leży po stronie jednego partnera, projektodawca przy nazwie zadania wskazuje nazwę (pełną lub skróconą) partnera odpowiedzialnego za jego sfinansowanie. Jeśli dane zadanie budżetowe zawiera wydatki partnera jedynie w części

lub też jego finansowanie jest podzielone pomiędzy podmioty realizujące projekt, każda pozycja budżetowa powinna zostać przypisana do konkretnego podmiotu, odpowiedzialnego za poniesienie wskazanego w niej wydatku, poprzez ujęcie nazwy (pełnej lub skróconej) tego podmiotu. Obowiązek ten nie dotyczy partnera wiodącego projektu, gdyż przyjmuje się, iż niewskazanie w budżecie podmiotu odpowiedzialnego za poniesienie wydatku z danej pozycji budżetowej lub całego zadania, jest równoznaczne z uznaniem, iż koszt ten ponosić będzie partner wiodący.

Ponadto należy pamiętać, że przez wartość projektu należy rozumieć łącznie wartość dofinansowania oraz wkładu własnego, stąd wykazując poszczególne wydatki należy pamiętać o wkładzie własnym, o ile jest wymagany w projekcie.

Ponadto przy określaniu kosztów bezpośrednich mamy możliwość zaznaczenia pól typu „check-box”, które odnoszą się do:

- PERSONEL PROJEKTU

We wniosku o dofinansowanie należy wskazać formę zaangażowania i szacunkowy wymiar czasu pracy personelu projektu (etat/liczba godzin) niezbędny do realizacji zadania/zadań, co stanowi podstawę do oceny kwalifikowalności wydatków personelu projektu na etapie wyboru projektu.

Wydatki związane z wynagrodzeniem personelu są ponoszone zgodnie z przepisami krajowymi, w szczególności zgodnie z ustawą z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.) oraz z Kodeksem Cywilnym (Dz. U. z 2014 r. poz. 121, z późn. zm.).

Limit dotyczący wymiaru czasu pracy personelu projektu dotyczy wszystkich form zaangażowania zawodowego, w szczególności stosunku pracy (z uwzględnieniem liczby dni roboczych w danym miesiącu wynikających ze stosunku pracy, przy czym do limitu wlicza się czas nieobecności pracownika związanej ze zwolnieniami lekarskimi i urlopem wypoczynkowym, a nie wlicza się czasu nieobecności pracownika związanej z urlopem bezpłatnym), stosunku cywilnoprawnego, samozatrudnienia oraz innych form zaangażowania (z uwzględnieniem czasu faktycznie przepracowanego na podstawie protokołu oraz zaangażowania w ramach własnej działalności gospodarczej (z uwzględnieniem czasu faktycznie przepracowanego).

W przypadku projektów partnerskich nie jest dopuszczalne angażowanie jako personelu projektu pracowników partnerów przez beneficjenta i odwrotnie

Stosunek pracy z osobą stanowiącą personel projektu obejmuje wszystkie zadania wykonywane przez tę osobę w ramach projektu lub projektów realizowanych przez beneficjenta, co jest odpowiednio udokumentowane. Tym samym, nie jest możliwe angażowanie takiej osoby przez beneficjenta do realizacji żadnych zadań w ramach tego lub innego projektu na podstawie stosunku cywilnoprawnego, z wyjątkiem umów, w wyniku których następuje wykonanie oznaczonego dzieła.

Wydatki poniesione na wynagrodzenie personelu zaangażowanego na podstawie stosunku cywilnoprawnego (umowa zlecenie, umowa o dzieło, kontrakt menadżerski) są co do zasady kwalifikowalne, o ile *Wytoczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* nie stanowią inaczej.

Wydatki poniesione na wynagrodzenie personelu zaangażowanego na podstawie umowy o dzieło są kwalifikowalne, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

- a) charakter zadań uzasadnia zawarcie umowy o dzieło⁶,
- b) wynagrodzenie na podstawie umowy o dzieło wskazane zostało we wniosku o dofinansowanie projektu i wniosek w takiej formie został zatwierdzony przez właściwą instytucję będącą stroną umowy,

⁶ Umowa o dzieło musi spełniać wymogi określone w art. 627 Kodeksu Cywilnego, przy czym umowa o dzieło nie może dotyczyć zadań wykonywanych w sposób ciągły.

- c) rozliczenie zaangażowania zawodowego personelu następuje na podstawie protokołu odbioru, o którym mowa w podrozdziale 6.16 pkt 8 lit. c, wskazującego wynik rzeczowy wykonanego dzieła, wraz z dokumentem księgowym potwierdzającym poniesienie wydatku.

Kwalifikowalne jest wynagrodzenie osoby samozatrudnionej, tj. osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą wykonującej osobiście zadania w ramach projektu, którego jest beneficjentem, pod warunkiem wyraźnego wskazania tej formy zaangażowania oraz określenia zakresu obowiązków tej osoby we wniosku o dofinansowanie.

Wynagrodzenie osoby zatrudnionej za pośrednictwem agencji pracy tymczasowej jest kwalifikowalne, o ile wydatki związane z wynagrodzeniem tej osoby:

- a) są ponoszone zgodnie z przepisami krajowymi, w szczególności zgodnie z ustawą z dnia 9 lipca 2003 r. *o zatrudnianiu pracowników tymczasowych* (Dz. U. z 2003 r., Nr 166, poz. 1608, z późn. zm.);
- b) nie są zawyżone w stosunku do stawek rynkowych.

Szczegółowe zasady dotyczące formy zaangażowania oraz szacunkowego wymiaru czasu pracy personelu projektu zostały określone w rozdziale 6.16 *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*.

- CROSS-FINANCING i ŚRODKI TRWAŁE

Należy oznaczyć wydatki planowane do poniesienia na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej **równej i wyższej niż 3500 PLN netto**. Jeżeli wydatki te, wskazane w budżecie, obejmują podatek Vat (podatek Vat w projekcie lub jego części jest kwalifikowalny) w polu: Uzasadnienie kosztów/uzasadnienie przyjętych sposobów pozyskania środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych należy zawrzeć informacje co do ich wartości netto.

Oznaczyć należy również wydatki, które podlegają regule *cross-financingu*. Kategorie kosztów zaliczanych do *cross-financingu* określa szczegółowo *Załącznik nr 2* do niniejszej instrukcji. Wydatki zaliczone do *cross-financingu* nie powinny być jednocześnie oznaczone jako środki trwałe.

Wszystkie wydatki poniesione jako wydatki w ramach *cross-financingu* i środków trwałych uzasadniane i opisywane są w uzasadnieniu znajdującym się pod szczegółowym budżetem projektu.

Konieczność odnoszenia się (zwłaszcza w przypadku środków trwałych) do wartości jednostkowej i do wartości netto, należy uwzględnić stosując zbiorcze jednostki miary - takie jak: komplet, zestaw.

WAŻNE!

W ramach projektów wartość wydatków poniesionych na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej równej lub wyższej niż **3500 PLN netto** w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz w ramach *cross-financingu* nie może łącznie przekroczyć 10% wydatków projektu, chyba, że inny limit wskazano dla danej grupy projektów w RPOWŚ na lata 2014-2020 lub w SzOOP (również Regulaminie konkursu).

Wydatki ponoszone na zakup środków trwałych oraz *cross-financing* powyżej dopuszczalnej kwoty określonej w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu są niekwalifikowalne.

- WYDATKI PONOSZONE POZA TERYTORIUM UE

Wszystkie wydatki poniesione poza terytorium UE dodatkowo uzasadniane i opisywane są w uzasadnieniu znajdującym się pod szczegółowym budżetem projektu. Wydatki poniesione poza terytorium UE nie mogą przekraczać wartości określonej we wniosku o dofinansowanie projektu i muszą dotyczyć jednego z celu

tematycznego określonego w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12 2013, str. 470).

- POMOC PUBLICZNA oraz POMOC DE MINIMIS

Pomoc publiczna i pomoc *de minimis* opisywane są w uzasadnieniu znajdującym się pod szczegółowym budżetem projektu. . W przypadku, gdy projekt jest objęty regulami pomocy publicznej i/lub pomocy de minimis, w kategorii wydatków w ramach poszczególnych zadań należy zaznaczyć te wydatki, które objęte są regulami pomocy publicznej i pomocy de minimis.

Wnioskodawca zobowiązany jest do przedstawienia we wniosku o dofinansowanie w polu Metodologia wyliczenia wartości wydatków objętych pomocą publiczną (w tym wnoszonego wkładu prywatnego) oraz pomocą de minimis – sposobu wyliczenia intensywności pomocy oraz wymaganego wkładu prywatnego w odniesieniu do wszystkich wydatków objętych pomocą publiczną, w zależności od typu pomocy oraz instytucji, na rzecz której pomoc zostanie udzielona.

W przypadku pomocy udzielanej jako pomoc de minimis, należy opisać metodologię wyliczenia wysokości pomocy (z uwzględnieniem wydatków objętych pomocą), zaś w odniesieniu do metodologii wyliczenia wkładu prywatnego wpisać „nie dotyczy”.

W przypadku, gdy Wnioskodawca (Beneficjent) jest równocześnie podmiotem udzielającym pomocy publicznej, a także odbiorcą pomocy i tym samym wykazuje w jednym wniosku o dofinansowanie dwie różne kwoty pomocy publicznej, powinien dokonać w metodologii wyliczania pomocy publicznej rozbicia kwotowego na część, która stanowi pomoc publiczną dla niego (część zadania merytorycznego i część kosztów pośrednich) oraz na część, która stanowi pomoc publiczną dla pozostałych przedsiębiorstw ujętych w projekcie (bez kosztów pośrednich).

- STAWKA JEDNOSTKOWA

Projektodawca wskazuje w *Szczegółowym budżecie projektu* te usługi, które będzie rozliczał za pomocą stawek jednostkowych. Należy podkreślić, że rozliczanie usług za pomocą stawek jednostkowych następuje tylko wtedy, gdy z regulaminu konkursu wynika możliwość stosowania stawek.

- WKŁAD WŁASNY i W TYM WKŁAD NIEPIENIĘŻNY

Wydatki zaliczone do wkładu własnego, w tym wkładu niepieniężnego (rzeczowego) opisywane są w uzasadnieniu znajdującym się pod szczegółowym budżetem projektu i dotyczą przewidzianego w projekcie wkładu własnego, a także w jaki sposób wnioskodawca dokonał jego wyceny. Oznaczając wydatek jako wkład niepieniężny należy pamiętać o jednoczesnym oznaczeniu go w polu: wkład własny. Wkład pieniężny należy oznaczyć jedynie w polu: wkład własny.

6.2 KOSZTY POŚREDNIE

Koszty pośrednie to koszty administracyjne związane z obsługą projektu, których zamknięty katalog został wskazany w *Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*. Jednocześnie wnioskodawca nie ma możliwości wykazania żadnej z kategorii kosztów pośrednich ujętych w ww. katalogu w kosztach bezpośrednich projektu.

WAŻNE!

W tej części należy wskazać za pomocą listy rozwijanej stawkę % kosztów pośrednich w ramach projektu.

Następnie należy wpisać wyliczoną kwotę wydatków kwalifikowalnych (stawka % kosztów pośrednich pomnożona przez wartość kosztów bezpośrednich) oraz kwotę dofinansowania pomniejszoną o wartość wkładu własnego, jeśli taki w kosztach pośrednich występuje. Wówczas wspomniany wkład własny należy wskazać w podziale na poszczególne lata.

Koszty pośrednie

* Wydatki kwalifikowane zł

* Dofinansowanie zł

jako % kosztów bezpośrednich (6.1.2/6.1.1)

* %

w tym wkład własny

* Wydatki kwalifikowane zł

2016 zł

2017 zł

Zgodnie z podrozdziałem 8.4 *Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* koszty pośrednie rozliczane są następującymi stawkami ryczałtowymi (z zastrzeżeniem pozostałych zapisów podrozdziału 8.4):

- 25 % kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich* do 830 tys. PLN włącznie,
- 20 % kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich* powyżej 830 tys. PLN do 1 740 tys. PLN włącznie,
- 15 % kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich* powyżej 1 740 tys. PLN do 4 550 tys. PLN włącznie,
- 10 % kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich* przekraczającej 4 550 tys. PLN.

* Z pomniejszeniem kosztu racjonalnych usprawnień, o których mowa w Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełno sprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020

Natomiast w przypadku projektów finansowanych z Funduszu Pracy realizowanych przez powiatowe urzędy pracy na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013 r. poz. 674, z późn. zm.), stawka ryczałtowa kosztów pośrednich, określona we wniosku o dofinansowanie, wynosi nie więcej niż poziom wskazany w ww. ustawie.

6.3 WKŁAD WŁASNY

W tej części określamy wartość w złotych wkładu własnego, jaki planowany jest do wniesienia w ramach projektu. Wkład własny niekoniecznie musi być wnoszony przez beneficjenta, lecz także przez partnera, stronę trzecią, jak również uczestników projektu, o ile przedmiotowe środki zostały uwzględnione w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu jako wkład własny.

W przypadku, gdy wkład własny w projekcie jest objęty regulami pomocy publicznej i/lub pomocy *de minimis*, to również należy go wykazać.

Wkład własny

*** Wydatki kwalifikowane**

0,0 zł

w tym wkład prywatny

*** Wydatki kwalifikowane**

100 000,0 zł

*** 2016** *** 2017**

0,0 zł 0,0 zł

w tym wkład prywatny wymagany przepisami pomocy publicznej

*** Wydatki kwalifikowane**

0,0 zł

*** 2016** *** 2017**

0,0 zł 0,0 zł

Uzasadnienie dla przewidzianego wkładu własnego oraz Metodologia wyliczenia wartości dofinansowania i wkładu własnego w ramach wydatków objętych pomocą publiczną (w tym wnoszonego wkładu własnego) oraz pomocą *de minimis* znajdują się pod szczegółowym budżetem projektu.

6.4 DOCHÓD

W tej części należy określić dochód, z zastrzeżeniem, że tą część uzupełniają tylko wnioskodawcy, którzy planują w ramach realizowanego projektu osiągnąć dochód, o którym mowa w art. 61 rozporządzenia CPR.

6.5 OŚWIADCZENIE VAT

Po uzupełnieniu pól odnoszących się do Szczegółowego budżetu projektu, należy oświadczyć czy kwoty wskazane w szczegółowym budżecie zawierają VAT/nie zawierają VAT/częściowo zawierają VAT. W przypadku projektów realizowanych w partnerstwie, każdy z partnerów również musi złożyć takie oświadczenie.

*** Oświadczam, iż ww. kwoty są kwotami**

Zawierającymi VAT

Częściowo zawierającymi VAT

Zawierającymi VAT

Niezawierającymi VAT

WAŻNE!

W przypadku, gdy wnioskodawca/partner ma możliwość odliczenia podatku VAT od części kosztów, w związku z czym podatek VAT dla niektórych pozycji budżetu jest niekwalifikowalny, należy:

- a) zaznaczyć, że kwoty wskazane w Budżecie są kwotami częściowo zawierającymi podatek VAT;
- b) w szczegółowym budżecie wpisać kwoty brutto lub netto w odniesieniu do poszczególnych pozycji budżetu, w zależności od tego czy wnioskodawca kwalifikuje VAT czy nie; c) w polu: Uzasadnienie kosztów/uzasadnienie dla częściowej kwalifikowalności VAT wpisać te pozycje (numer odpowiedniej pozycji w szczegółowym budżecie) dla których VAT jest niekwalifikowalny i które nie zawierają VAT.

6.6 UZASADNIENIE KOSZTÓW

W polach: „Uzasadnienie kosztów” uzupełniamy opisy w odniesieniu do tych kategorii kosztów, które mamy zamiar ponieść w ramach projektu, **natomiast w odniesieniu do pozostałych, których nie ponosimy** (dla których mimo to wybrane pole „Uzasadnienia kosztów” jest na ekranie widoczne), **należy wpisać formułę „nie dotyczy”**.

Uzasadnienie kosztów

* Uzasadnienie zlecenia zadań w projekcie

* Uzasadnienie przyjętych sposobów pozyskania środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych

* Uzasadnienie cross-financing'u

* Uzasadnienie dla przewidzianego w projekcie wkładu własnego, w tym informacja o wkładzie niepieniężnym i wszelkich opłatach pobieranych od uczestników

* Uzasadnienie dla wydatków ponoszonych poza terytorium kraju lub PO ?

* Uzasadnienie dla źródeł finansowania przedsięwzięcia (dotyczy projektów, które wpisują się w większe przedsięwzięcie finansowane lub planowane do finansowania z kilku źródeł) ?

* Opis działań planowanych do realizacji w ramach kosztów pośrednich ?

Dodatkowe uzasadnienie wydatków wykazanych w szczegółowym budżecie ?

* Metodologia wyliczenia wartości wydatków objętych pomocą publiczną (w tym wnoszonego wkładu prywatnego) oraz pomocą de minimis

→ Zapisz zmiany i przejdź do następnej sekcji
Zapisz wersję roboczą

Uzasadnienie kosztów, zależnie od specyfiki projektu, może obejmować:

- *uzasadnienie zlecania zadań w projekcie (pole uaktywnia się po zaznaczeniu odpowiedniego „check-boxu” przy opisie kategorii kosztu w odniesieniu do wybranego zadania):*

W tym miejscu w sposób wyczerpujący powinny zostać opisane przyczyny zlecania części projektu do realizacji przez wykonawców. Należy podkreślić, że projektodawca musi uzasadnić, dlaczego dane zadanie chce zlecić wykonawcy i dlaczego nie jest w stanie sam go zrealizować, określić powody takiej decyzji (np. może to wynikać z braku odpowiedniego potencjału). Przy zlecaniu wykonania części realizacji projektu należy pamiętać przede wszystkim o przestrzeganiu przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku – *Prawo zamówień publicznych* (zastosowanie może mieć również ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*) oraz zasady konkurencyjności – w zakresie, w jakim mają one zastosowanie do wnioskodawcy lub jego partnerów. Dodatkowo wnioskodawca musi pamiętać, że faktyczną realizację zleconego zadania należy udokumentować zgodnie z umową zawartą z wykonawcą.. W przypadku projektów partnerskich nie jest dopuszczalne wzajemne zlecenie przez beneficjenta zakupu towarów lub usług partnerowi i odwrotnie.

- *uzasadnienie przyjętych sposobów pozyskania środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych (pole uaktywnia się po zaznaczeniu odpowiedniego „check-boxu” przy opisie kategorii kosztu w odniesieniu do wybranego zadania):*

Koszty pozyskania środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do realizacji projektu mogą zostać uznane za kwalifikowalne, o ile we wniosku o dofinansowanie zostanie uzasadniona konieczność ich pozyskania do realizacji projektu. Ponadto w odniesieniu do środków trwałych o wartości początkowej równej lub wyższej niż 3500 PLN netto, analiza taka powinna uwzględniać zastosowanie najbardziej efektywnej dla danego przypadku metody ich pozyskania (zakup, amortyzacja, leasing itp.) - uwzględniając przedmiot i cel danego projektu.

- *uzasadnienie dla cross-finansingu (pole uaktywnia się po zaznaczeniu odpowiedniego „check-boxu” przy opisie kategorii kosztu w odniesieniu do wybranego zadania):*

Wszystkie wydatki poniesione jako wydatki w ramach *cross-finansingu* powinny zostać uzasadnione w kontekście niezbędności ich poniesienia dla realizacji konkretnych zadań w ramach projektu, a także dlatego projekt nie mógłby być realizowany bez ponoszenia wydatków w ramach *cross-finansingu*. Należy zwrócić uwagę na definicję *cross-finansingu* wskazaną w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*.

- *uzasadnienie dla przewidzianego w projekcie wkładu własnego, w tym informacja o wkładzie niepieniężnym i wszelkich opłatach pobieranych od uczestników (pole uaktywnia się po zaznaczeniu odpowiedniego „check-boxu” przy opisie kategorii kosztu w odniesieniu do wybranego zadania):*

W tej części uzasadniamy jaki wkład własny, w tym wkład niepieniężny (rzeczowy) wnoszony jest do projektu. Ponadto należy podkreślić, że wkład niekoniecznie musi być wnoszony przez beneficjenta, lecz także przez partnera, stronę trzecią, jak również uczestników projektu, o ile przedmiotowe środki zostały uwzględnione w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu jako wkład własny. Opis w tym punkcie powinien być ściśle powiązany z opisem w punkcie 4.3 Potencjał projektodawcy i partnerów.

- *uzasadnienie dla sposobu wyliczania dochodu (pole uaktywnia się po uzupełnieniu danych w polu dochód w szczegółowym budżecie projektu):*

Tą część uzupełniają tylko wnioskodawcy, którzy planują w ramach realizowanego projektu osiągnąć dochód, o którym mowa w art. 61 rozporządzenia CPR). Powyższe uzasadnienie nie dotyczy wnioskodawców, którzy mogą w ramach realizowanego projektu osiągnąć dochód „incydentalny”.

- *uzasadnienie dla wydatków ponoszonych poza terytorium kraju lub po:*

Tą część uzupełniają tylko wnioskodawcy, którzy planują ponieść wydatki w ramach projektu poza terytorium kraju lub PO (programu operacyjnego).

- *uzasadnienie dla wydatków ponoszonych poza terytorium UE (pole uaktywnia się po zaznaczeniu odpowiedniego „check-boxu” przy opisie kategorii kosztu w odniesieniu do wybranego zadania):*

Pole uzupełniają wnioskodawcy, którzy planują ponieść wydatki w ramach projektu poza terytorium UE.

- *uzasadnienie dla źródeł finansowania przedsięwzięcia (dotyczy projektów, które wpisują się w większe przedsięwzięcie finansowane lub planowane do finansowania z kilku źródeł):*

Wnioskodawca, który planuje przedsięwzięcia finansowane z kilku źródeł finansowania, w tym publicznego i / lub prywatnego, z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności oraz z innych źródeł, uzasadnia źródła finansowania wykazując racjonalność i efektywność wydatków oraz brak podwójnego finansowania.

- *uzasadnienie dla częściowej kwalifikowalności VAT:*

Wnioskodawca, który uzna podatek VAT w części za wydatek kwalifikowalny jest zobowiązany do przedstawienia uzasadnienia/ informacji dotyczących tego faktu.

- *opis działań planowanych do realizacji w ramach kosztów pośrednich:*

W projektach finansowanych z EFS, ze względu na tylko ryczałtowy sposób rozliczania wydatków w kosztach pośrednich, w polu tym wystarczy zawrzeć jedynie krótką informację o zgodności planowanych w projekcie kosztów pośrednich z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*.

- *dotkliwe uzasadnienie wydatków wykazanych w szczegółowym budżecie*

Pole to pozwala na dodatkowy opis poszczególnych pozycji budżetu szczegółowego, sposobu ich wyliczenia, ustalenia wartości itd.

- *metodologia wyliczenia wartości wydatków objętych pomocą publiczną (w tym wnoszonego wkładu prywatnego) oraz pomocą de minimis: (pole uaktywnia się po zaznaczeniu odpowiedniego „check-boxu” przy opisie kategorii kosztu w odniesieniu do wybranego zadania):*

Wnioskodawca zobowiązany jest do przedstawienia w ramach pola sposobu wyliczenia intensywności pomocy oraz wymaganego wkładu własnego w odniesieniu do wszystkich wydatków objętych pomocą publiczną i/lub pomocą *de minimis*, w zależności od typu pomocy oraz podmiotu, na rzecz którego zostanie udzielona pomoc, w tym zwłaszcza informacji na temat:

- rodzaju wydatków objętych pomocą publiczną/pomocą *de minimis* (np. pomoc na szkolenia, pomoc na usługi doradcze, pomoc na subsydiowanie zatrudnienia, inne wydatki objęte pomocą);
- sposobu wyliczenia szacunkowej wartości wydatków objętych pomocą publiczną, w tym poziomu wnoszonego wkładu prywatnego (zgodnie z intensywnością pomocy określoną w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającym niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu) oraz szacunkowej wartości wydatków objętych pomocą *de minimis* (zgodnie z limitami określonymi w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis*).

W niniejszym polu należy wskazać również wszelkie dodatkowe informacje, które mają wpływ na określenie wysokości pomocy publicznej i/lub pomocy *de minimis* w projekcie, np. czy pomoc będzie kierowana do pracowników w szczególnie niekorzystnej sytuacji lub pracowników niepełnosprawnych, czy odbiorcami pomocy będą mikro, małe czy średnie przedsiębiorstwa, itp.

W przypadku, gdy wnioskodawca jest równocześnie podmiotem udzielającym pomocy oraz odbiorcą (beneficjentem pomocy), wówczas powinien dokonać stosownego wyliczenia wartości pomocy publicznej i/lub pomocy *de minimis*, w podziale na pomoc otrzymaną i pomoc udzielaną.

VII. ZAKRES RZECZOWO - FINANSOWY

Pola wypełniane są automatycznie przez generator. Zakres rzeczowo – finansowy zostanie utworzony dla Beneficjenta i oddzielnie dla każdego z partnerów.

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA WYDATKÓW

Dane przedstawione w postaci tabelarycznej odnoszą się do wskazania źródła finansowania wydatków, tj.:

- 1) **Środki wspólnotowe**, które stanowią co do zasady **85 %** wydatków kwalifikowalnych w projekcie (należy dokonać odpowiedniego obliczenia).
- 2) **Krajowe środki publiczne** w tym:
 - budżet państwa,
 - budżet jednostek samorządu terytorialnego,
 - inne krajowe środki publiczne, w tym: Fundusz Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i inne,

3) Prywatne.

Krajowe środki publiczne oraz środki prywatne muszą stanowić łącznie pozostałe **15%** wydatków kwalifikowalnych projektu. Środki wspólnotowe i ewentualnie budżet państwa (który co do zasady pojawi się tylko gdy wkład własny w projekcie jest niższy niż 15%) – stanowią dofinansowanie projektu.

Źródła finansowania wydatków zostaną utworzone dla Beneficjenta i oddzielnie dla każdego z partnerów. W polach (kolumnach) dotyczących poszczególnych partnerów (lub Beneficjenta) proporcje pomiędzy źródłami finansowania wydatków mogą się różnić od proporcji dla całego projektu – przede wszystkim różny może być udział wkładu własnego w łącznych wydatkach danego partnera (lub Beneficjenta). Dla zachowania poprawności zapisów w kolumnach dotyczących poszczególnych partnerów w wierszach: środki wspólnotowe i budżet państwa co do zasady należy zachować proporcję podziału środków (dofinansowania) jak dla wartości łącznych dla projektu. Dopuszczalna jest też sytuacja, w której partner wnosi tylko wkład własny – wówczas ww. wiersze należy uzupełnić wartościami „0”.

Przykład:

Projekt realizowany przez wnioskodawcę przy współudziale dwóch partnerów. Łączna wartość projektu (wydatków kwalifikowalnych ogółem) to 600 000,00 PLN. Wkład własny w projekcie zaplanowano na poziomie 12% - 72 000,00 PLN i zgodnie z budżetem projektu będzie wniesiony przez wnioskodawcę w kwocie 40 000,00 PLN oraz drugiego partnera w kwocie 32 000,00 PLN – w całości w ramach kosztów bezpośrednich. Koszty pośrednie stanowią 25% kosztów bezpośrednich projektu, a więc 25% kwoty 480 000,00 PLN, czyli 120 000,00 PLN.

1. W pierwszej kolejności określamy kwotę środków wspólnotowych w projekcie stanowiącą 85% jego całkowitej wartości:

$$600\ 000,00 \times 85\% = 510\ 000,00$$

2. Następnie obliczamy wartość budżetu państwa (dotacji celowej) w łącznej kwocie dofinansowania projektu (dofinansowanie = wartość projektu – wkład własny, tj. $600\ 000,00 - 72\ 000,00 = 528\ 000,00$); kwota dofinansowania stanowi zarazem sumę środków wspólnotowych i budżetu państwa, a więc:

$$528\ 000,00 - 510\ 000,00 = 18\ 000,00$$

lub inaczej:

$$600\ 000,00 \times 3\% = 18\ 000,00$$

W ten sposób otrzymujemy:

środki wspólnotowe (85%): 510 000,00

budżet państwa (3%): 18 000,00

wkład własny (12%): 72 000,00

}

co daje razem (100%): 600 000,00

3. W kolejnym kroku obliczamy udział środków wspólnotowych i budżetu państwa w kwocie dofinansowania projektu (obliczone wskaźniki wykorzystamy później do ustalenia wartości środków wspólnotowych i budżetu państwa w dofinansowaniu wnioskodawcy i poszczególnych partnerów):

środki wspólnotowe:

$$510\ 000,00 / 528\ 000,00 = \underline{96,590909\%}$$

budżet państwa:

$$18\ 000,00 / 528\ 000,00 = \underline{3,409091\%} \text{ lub } 100\% - 96,590909\% = \underline{3,409091\%}$$

Uwaga:

Dla poprawności wyliczeń wskaźniki należy wyliczać co najmniej do 6 miejsc po przecinku.

4. Teraz obliczamy udział środków wspólnotowych i budżetu państwa w wydatkach stanowiących dofinansowanie wnioskodawcy i partnerów (bez wkładu własnego). Wartość wydatków stanowiących dofinansowanie wnioskodawcy i partnerów odczytujemy z budżetu projektu – przyjmijmy, że w niniejszym przykładzie dofinansowanie wynosi odpowiednio:

wnioskodawca: 300 000,00 (180 000,00 + k. pośrednie: 120 000,00)

partner 1: 100 000,00

partner 2: 128 000,00

}

razem: 528 000,00

Uwaga:

Wartość kosztów pośrednich w całości przypisujemy do wnioskodawcy!

W przykładzie założono, że całość kosztów pośrednich (120 000,00) stanowi dofinansowanie - w kosztach pośrednich nie ma wkładu własnego.

Jeśli koszty pośrednie obejmują wkład własny, do obliczeń uwzględniamy tylko część kosztów pośrednich stanowiącą dofinansowanie.

Obliczamy wartość środków wspólnotowych i budżetu państwa:

Wnioskodawca:

środki wspólnotowe:

$$300\ 000,00 \times 96,590909\% = \underline{289\ 772,73}$$

budżet państwa:

$$300\ 000,00 \times 3,409091\% = \underline{10\ 227,27} \text{ lub } 300\ 000,00 - 289\ 772,73 = \underline{10\ 227,27}$$

Partner 1:

środki wspólnotowe:

$$100\ 000,00 \times 96,590909\% = \underline{96\ 590,91}$$

budżet państwa:

$$100\ 000,00 \times 3,409091\% = \underline{3\ 409,09}$$

Partner 2:

środki wspólnotowe:

$$128\ 000,00 \times 96,590909\% = \underline{123\ 636,36}$$

budżet państwa:

$$128\ 000,00 \times 3,409091\% = \underline{4\ 363,64}$$

5. Następnie otrzymane wartości wpisujemy w odpowiednie pola (wiersze) sekcji 8 Źródła finansowania wydatków wniosku o dofinansowanie.

W odpowiednie pola (w zależności od źródła pochodzenia) wpisujemy również wynikające z budżetu wartości wkładu własnego, pamiętając jedynie o przyporządkowaniu odpowiednich wartości wkładu do wnioskodawcy i właściwych partnerów.

Wkład własny z kosztów pośrednich (jeśli występuje) przypisujemy wnioskodawcy.

Uwaga:

Jeżeli wkład własny w projekcie stanowi 15% i więcej, wówczas w dofinansowaniu nie występuje budżet państwa – całość dofinansowania odczytaną z budżetu, w podziale na wnioskodawcę i partnerów, przypisujemy do środków wspólnotowych.

Nazwa źródła finansowania	Wydatki kwalifikowalne				%
	Wnioskodawca	Partner 1	Partner 2	Projekt ogółem	
Środki wspólnotowe	289 772,73	96 590,91	123 636,36	510 000,00	85 %
Inne krajowe środki publiczne, w tym:	50 227,27	3 409,09	36 363,64	90 000,00	15 %
- budżet państwa	10 227,27	3 409,09	4 363,64	18 000,00	3 %
- budżet jednostek samorządu terytorialnego	40 000,00	0,00	32 000,00	72 000,00	12 %
- inne krajowe środki publiczne, w tym:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- fundusz pracy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Prywatne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Suma	340 000,00	100 000,00	160 000,00	600 000,00	100 %
EBI	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

IX. HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU

Harmonogram realizacji projektu stanowi integralną część wniosku o dofinansowanie wygenerowanego przez generator i ma formę wykresu, obejmującego pierwsze dwanaście miesięcy realizacji w ujęciu miesięcznym, a pozostałą część okresu realizacji projektu (jeżeli projekt trwa dłużej niż jeden rok) – w ujęciu kwartalnym (w postaci kwartałów kalendarzowych). Harmonogram umożliwia wnioskodawcy pokazanie w przejrzysty sposób rozkładu realizacji poszczególnych zadań projektowych i ich etapów w czasie. Czasookres realizacji zadań/działań przewidzianych w części 4.1 Zadania musi być zgodny z czasookresem wskazanym w Harmonogramie realizacji projektu.

Kolumny określające poszczególne miesiące, kwartały i lata realizacji projektu tworzone są automatycznie.

Do harmonogramu realizacji projektu automatycznie przenoszone są zadania zdefiniowane w pkt 4.1 wniosku. W ramach każdego z zadań – poprzez zaznaczenie odpowiednich pól – należy określić poszczególne etapy oraz okres ich realizacji w podziale na poszczególne miesiące w pierwszych 12 miesiącach realizacji projektu oraz na kwartały w kolejnych latach (jeżeli projekt trwa dłużej niż jeden rok). Dodawanie lub usuwanie etapów możliwe jest poprzez wybranie odpowiedniej opcji „Dodaj etap” lub „Usuń etap”.

Opcja „Rozwiń wszystkie zadania” pozwala wnioskodawcy na wyświetlenie etapów wszystkich zaplanowanych do realizacji w projekcie zadań. Wnioskodawca ma również możliwość wyświetlania etapów tylko wybranych zadań poprzez wybranie opcji „Rozwiń zadanie” .

Okres realizacji poszczególnych etapów zadania (np. od początku czerwca do końca grudnia 2015 roku) zawsze będzie mieścił się we wskazanym okresie realizacji całego zadania (np. od początku czerwca 2015 roku do końca

grudnia 2017 roku). W przypadku gdy realizacja danego etapu zadania trwa przez cały okres realizacji tego zadania można zaznaczyć pole „Zaznacz wszystko”.

X. OŚWIADCZENIA

WAŻNE!

Wniosek muszą podpisać wszystkie osoby uprawnione do podejmowania decyzji wiążących w imieniu wnioskodawcy, które zostały wskazane w punkcie 2.8 wniosku.

W przypadku projektów partnerskich (krajowych) w części X wniosku **wniosek muszą podpisać wszystkie osoby uprawnione do podejmowania decyzji wiążących w imieniu partnera/partnerów.**

Oświadczenie stanowi integralną część wniosku o dofinansowanie wygenerowanego przez generator.

Na podstawie art. 37 ust. 4 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz. U. poz. 1146) Oświadczenia oraz dane zawarte we wniosku o dofinansowanie projektu są składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Wzór wniosku o dofinansowanie projektu zawiera klauzulę następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za podanie fałszywych danych lub złożenie fałszywych oświadczeń.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie właściwej instytucji o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Zgodnie z pkt 8 rozdziału 4 *Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020* część X *Oświadczenia* zawiera klauzulę, której podpisanie przez wnioskodawcę zagwarantuje ochronę przez właściwą instytucję oznaczonych informacji i tajemnic w nim zawartych, o ile wnioskodawca ze względu na swój status może je chronić na podstawie powszechnie obowiązujących przepisów prawa.

Wnioskodawca wskazuje, czy wnioskuję o zagwarantowanie przez właściwą instytucję ochrony określonych informacji i tajemnic zawartych w niniejszym wniosku. Jeżeli wnioskodawca wnioskuję o zagwarantowanie ochrony, to w polu opisowym z limitem 3000 znaków wskazuje, które informacje i tajemnice zawarte we wniosku powinny być objęte ochroną.

W drugim polu opisowym z wnioskodawca podaje podstawę prawną ochrony wskazanych informacji i tajemnic ze względu na swój status. Podstawą taką może być np. ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503, z późn. zm.), w której określono tajemnicę przedsiębiorstwa.

XI. ZAŁĄCZNIKI DO INSTRUKCJI

ZAŁĄCZNIK NR 1: Standard minimum realizacji zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach projektów współfinansowanych z EFS.

ZAŁĄCZNIK NR 2: Podstawowe warunki i procedury konstruowania budżetu projektu.

ZAŁĄCZNIK NR 3: Wzór wniosku o dofinansowanie.

ZAŁĄCZNIK NR 1 do Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu

STANDARD MINIMUM REALIZACJI ZASADY RÓWNOŚCI SZANS Kobiet I MĘŻCZYŹN W RAMACH PROJEKTÓW WSPÓLFINANSOWANYCH Z EFS

Czy projekt należy do wyjątku, co do którego nie stosuje się standardu minimum?

Tak Nie

Wyjątki, co do których nie stosuje się standardu minimum:

1) profil działalności beneficjenta (ograniczenia statutowe);

2) zamknięta rekrutacja - projekt obejmuje (ze względu na swój zakres oddziaływania) wsparciem wszystkich pracowników/personel konkretnego podmiotu, wyodrębnionej organizacyjnie części danego podmiotu lub konkretnej grupy podmiotów wskazanych we wniosku o dofinansowanie projektu.

W przypadku projektów, które należą do wyjątków, zaleca się również planowanie działań zmierzających do przestrzegania zasady równości szans kobiet i mężczyzn. Standard minimum jest spełniony w przypadku uzyskania co najmniej 3 punktów za poniższe kryteria oceny.

1. We wniosku o dofinansowanie projektu zawarte zostały informacje, które potwierdzają istnienie (albo brak istniejących) barier równościowych w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu.

0 1

2. Wniosek o dofinansowanie projektu zawiera działania odpowiadające na zidentyfikowane bariery równościowe w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu.

0 1 2

3. W przypadku stwierdzenia braku barier równościowych, wniosek o dofinansowanie projektu zawiera działania, zapewniające przestrzeganie zasady równości szans kobiet i mężczyzn, tak aby na żadnym etapie realizacji projektu tego typu bariery nie wystąpiły.

0 1 2

4. Wskaźniki realizacji projektu zostały podane w podziale na płeć i/lub został umieszczony opis tego, w jaki sposób rezultaty przyczynią się do zmniejszenia barier równościowych, istniejących w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu.

0 1 2

5. We wniosku o dofinansowanie projektu wskazano jakie działania zostaną podjęte w celu zapewnienia równościowego zarządzania projektem. W przypadku pozakonkursowych wniosków o dofinansowanie projektów powiatowych urzędów pracy, finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach PO współfinansowanych z EFS na lata 2014-2020, jest wymagane uzyskanie co najmniej 2 punktów, o ile IZ (za zgodą komitetu monitorującego wyrażoną w uchwale) nie podejmie innej decyzji w stosunku do wymaganej liczby punktów.

0 1

Czy projekt jest zgodny z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn (na podstawie standardu minimum)?

TAK NIE

INSTRUKCJA DO STANDARDU MINIMUM
REALIZACJI ZASADY RÓWNOŚCI SZANS KOBIECI I MĘŻCZYŹN
W PROGRAMACH OPERACYJNYCH WSPÓLFINANSOWANYCH Z EFS

Ocena zgodności projektów współfinansowanych z EFS, realizowanych w trybie konkursowym i pozakonkursowym, z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn odbywa się na podstawie niniejszego standardu minimum.

We wniosku o dofinansowanie projektu istnieje **obowiązek wskazania informacji niezbędnych do oceny, czy spełniony został standard minimum zasady równości szans kobiet i mężczyzn.**

Ocenię pod kątem spełniania zasady równości szans kobiet i mężczyzn podlega cała treść wniosku o dofinansowanie projektu, aczkolwiek IZ może wskazać w dokumentach dotyczących danego programu operacyjnego (np. instrukcji do wniosku o dofinansowanie projektu), w których częściach wniosku o dofinansowanie projektu jest rekomendowane umieszczenie informacji niezbędnych do oceny spełniania standardu minimum. Standard minimum składa się z 5 kryteriów oceny, dotyczących charakterystyki projektu.

Maksymalna liczba punktów do uzyskania wynosi 6 ponieważ kryterium nr 2 i 3 są alternatywne.

Wniosek o dofinansowanie projektu nie musi uzyskać maksymalnej liczby punktów za każde kryterium standardu minimum (wymagane są co najmniej 3 punkty). Brak uzyskania co najmniej 3 punktów w standardzie minimum jest równoznaczny z odrzuceniem wniosku lub skierowaniem go do negocjacji (w przypadku projektów konkursowych) lub zwróceniem go do uzupełnienia (w przypadku projektów pozakonkursowych). Nie ma możliwości przyznawania części ułamkowych punktów za poszczególne kryteria w standardzie minimum.

Każde kryterium oceny w standardzie minimum jest oceniane niezależnie od innych kryteriów oceny. Nie zwalnia to jednak od wymogu zachowania logiki konstruowania wniosku o dofinansowanie projektu. Jeżeli we wniosku o dofinansowanie projektu zostanie wykazane np. że zdiagnozowane bariery równościowe w danym obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu dotyczą kobiet, natomiast we wskaźnikach zostanie zapisany podział na płeć ze wskazaniem na zdecydowanie większy udział mężczyzn we wsparciu, to osoba oceniająca może taki projekt skierować do uzupełnienia (tylko w przypadku projektów pozakonkursowych) albo negocjacji lub obniżyć punktację w standardzie minimum za dane kryterium oceny - w związku z brakiem logiki pomiędzy poszczególnymi elementami wniosku o dofinansowanie projektu.

UWAGA: Tam gdzie możliwość zastosowania standardu minimum jest znacząco ograniczona (lub nieuzasadniona) ze względu na charakterystykę udzielanego wsparcia, dopuszcza się możliwość zastosowania przez IZ (za zgodą komitetu monitorującego wyrażoną w uchwale) ograniczenia liczby wymaganych punktów standardu minimum do minimum 1 punktu. Istnieje również możliwość (za zgodą komitetu monitorującego wyrażoną

w uchwale) zwiększenia wymaganej minimalnej liczby punktów jaką musi uzyskać wniosek o dofinansowanie projektu za standard minimum lub określenia, które kryteria oceny w standardzie minimum muszą zostać obligatoryjnie spełnione. Każdorazowo IZ występując do komitetu monitorującego z propozycją zmian w ww. zakresie powinna przedstawić stosowne uzasadnienie.

WYJĄTKI: Decyzja o zakwalifikowaniu danego projektu do wyjątku należy do instytucji oceniającej wniosek o dofinansowanie projektu. W przypadku uznania przez oceniającego, że projekt należy do wyjątku, oceniający nie musi wypełniać wszystkich pytań w ramach standardu minimum. Powinien w takiej sytuacji zaznaczyć pozytywną odpowiedź dotyczącą przynależności projektu do wyjątku, jak również zaznaczyć odpowiedź TAK w punkcie ogólnym „Czy projekt jest zgodny z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn (na podstawie standardu minimum)?”.

Wyjątki stanowią projekty, w których niestosowanie standardu minimum wynika z:

1. profilu działalności wnioskodawców ze względu na ograniczenia statutowe (np. Stowarzyszenie Samotnych Ojców lub teren zakładu karnego). Profil działalności wnioskodawców oznacza, iż w ramach statutu (lub innego równoważnego dokumentu) istnieje jednoznaczny zapis, iż wnioskodawca przewiduje w ramach swojej działalności wsparcie skierowane tylko do jednej z płci. W przypadku tego wyjątku statut może być zweryfikowany przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu. Natomiast na etapie przygotowania

wniosku o dofinansowanie projektu, musi zostać podana w treści wniosku informacja, że ten projekt należy do tego wyjątku od standardu minimum – ze względu na ograniczenia wynikające z profilu działalności.

2. zamkniętej rekrutacji. Przez zamkniętą rekrutację należy rozumieć sytuację, gdy projekt obejmuje - ze względu na swój zasięg oddziaływania - wsparciem wszystkich pracowników/personel konkretnego podmiotu, wyodrębnionej organizacyjnie części danego podmiotu lub konkretnej grupy podmiotów wskazanych we wniosku o dofinansowanie projektu. Przykładem może być skierowanie projektu tylko i wyłącznie do pracowników działu projektowania w firmie produkującej odzież, pod warunkiem że wsparciem zostaną objęte wszystkie osoby pracujące w tym dziale lub skierowanie wsparcia do pracowników całego przedsiębiorstwa – pod warunkiem że wszystkie osoby z tego przedsiębiorstwa zostaną objęte wsparciem.

W treści wniosku o dofinansowanie projektu musi zostać podana informacja, że ten projekt należy do wyjątku od standardu minimum ze względu na zamkniętą rekrutację – wraz z uzasadnieniem. W celu potwierdzenia, że dany projekt należy do wyjątku, powinno się wymienić z indywidualnej nazwy podmiot lub podmioty, do których jest skierowane wsparcie w ramach projektu.

Uwaga: Zaleca się aby w przypadku projektów, które należą do wyjątków, również zaplanować działania zapewniające przestrzeganie zasady równości szans kobiet i mężczyzn – pomimo iż nie będą one przedmiotem oceny za pomocą kryteriów oceny ze standardu minimum.

POSZCZEGÓLNE KRYTERIA STANDARDU MINIMUM:

Uwaga: Zasada równości szans kobiet i mężczyzn nie polega na automatycznym objęciu wsparciem 50% kobiet i 50% mężczyzn w projekcie, ale na odwzorowaniu istniejących proporcji płci w danym obszarze lub zwiększaniu we wsparciu udziału grupy niedoreprezentowanej. Możliwe są jednak przypadki, w których proporcja 50/50 wynika z sytuacji kobiet i mężczyzn i stanowi proporcję prawidłową z perspektywy równości szans kobiet i mężczyzn.

Ocena wniosków o dofinansowanie projektów zgodnie ze standardem minimum stanowi zawsze indywidualną ocenę osoby jej dokonującej. Ocena prowadzona jest na podstawie zapisów wniosku o dofinansowanie projektu oraz wiedzy i doświadczenia osoby oceniającej. Jednocześnie przy dokonywaniu oceny konkretnych kryteriów w standardzie minimum należy mieć na uwadze następujący sposób oceny:

0 punktów - we wniosku o dofinansowanie projektu nie ma wskazanych żadnych informacji pozwalających na przyznanie 1 lub więcej punktów w danym kryterium oceny lub informacje wskazują, że projekt będzie prowadzić do dyskryminacji ze względu na płeć.

1 punkt - kwestie związane z zakresem danego kryterium w standardzie minimum zostały uwzględnione przynajmniej częściowo lub nie są w pełni trafnie dobrane w zakresie kryterium 2, 3 i 4. W przypadku kryterium 1 i 5 przyznanie 1 punktu oznacza, że kwestie związane z zakresem danego kryterium w standardzie minimum zostały uwzględnione wyczerpująco, trafnie lub w sposób możliwie pełny, biorąc pod uwagę charakterystykę danego projektu.

2 punkty (nie dotyczy kryterium 1 i 5) - kwestie związane z zakresem danego kryterium w standardzie minimum zostały uwzględnione wyczerpująco, trafnie lub w sposób możliwie pełny, biorąc pod uwagę charakterystykę danego projektu.

W przypadku negatywnej oceny projektu konkursowego i pozakonkursowego wynikającego z niespełnienia kryteriów horyzontalnych (w tym zgodności z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn) oceniający jest zobowiązany do wskazania uzasadnienia dla tej oceny w ramach karty oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie projektu.

Rekomendowane jest również wskazanie przez osobę oceniającą uzasadnienia dla przyznania punktów za poszczególne kryteria oceny standardu minimum.

Jako rozbieżność w ocenie standardu minimum należy uznać pozytywną ocenę wniosku pod kątem spełniania standardu minimum przez jednego z oceniających, przy jednoczesnej negatywnej ocenie przez drugiego oceniającego. Rozbieżnością nie jest natomiast różnica w ocenie poszczególnych kryteriów standardu minimum.

1. WE WNIOSKU O DOFINANSOWANIE PROJEKTU PODANO INFORMACJE, KTÓRE POTWIERDZAJĄ ISTNIENIE (ALBO BRAK ISTNIENIA) BARIER RÓWNOŚCIOWYCH W OBSZARZE TEMATYCZNYM INTERWENCJI I/LUB ZASIĘGU ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU

(Maksymalna liczba punktów możliwych do zdobycia za spełnienie tego kryterium – 1)

Do przedstawienia informacji wskazujących na istnienie barier równościowych lub ich braku należy użyć danych jakościowych i/lub ilościowych w podziale na płeć w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu.

Poprzez obszar tematyczny interwencji należy rozumieć obszary objęte wsparciem w ramach programu np. zatrudnienie, integrację społeczną, edukację, adaptacyjność, natomiast zasięg oddziaływania projektu odnosi się do przestrzeni, której on dotyczy np. regionu, powiatu, kraju, instytucji, przedsiębiorstwa, konkretnego działu w danej instytucji.

Bariery równościowe to przede wszystkim:

- segregacja pozioma i pionowa rynku pracy,
- różnice w płacach kobiet i mężczyzn zatrudnionych na równoważnych stanowiskach, wykonujących tożsame obowiązki,
- mała dostępność elastycznych rozwiązań czasu pracy,
- niski udział mężczyzn w wypełnianiu obowiązków rodzinnych,
- niski udział kobiet w procesach podejmowania decyzji,
- przemoc ze względu na płeć,
- niewidoczność kwestii płci w ochronie zdrowia,
- niewystarczający system opieki przedszkolnej lub opieki instytucjonalnej nad dziećmi w wieku do lat 3,
- stereotypy płci we wszystkich obszarach,
- dyskryminacja wielokrotna (krzyżowa) czyli ze względu na dwie lub więcej przesłanek (np. w odniesieniu do kobiet w wieku powyżej 50 lat, osób z niepełnosprawnościami, należących do mniejszości etnicznych).

Przy diagnozowaniu barier równościowych należy wziąć pod uwagę, w jakim położeniu znajdują się kobiety i mężczyźni wchodzący w skład grupy docelowej projektu. Dlatego też istotne jest podanie nie tylko liczby kobiet i mężczyzn, ale także odpowiedź m.in. na pytania:

Czy któraś z tych grup znajduje się w gorszym położeniu? Jakie są tego przyczyny?

Czy któraś z tych grup ma trudniejszy dostęp do edukacji, zatrudnienia, szkoleń itp.?

Zadaniem osoby oceniającej projekt jest ocena na podstawie przedstawionych we wniosku o dofinansowanie projektu informacji faktycznego występowania lub nie podanych barier równościowych.

Użyte we wniosku o dofinansowanie projektu dane mogą wykazać, iż w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu nie występują nierówności ze względu na płeć. Dane te muszą być bezpośrednio powiązane z obszarem tematycznym interwencji i/lub zasięgiem oddziaływania projektu, np. jeżeli wsparcie jest kierowane do pracowników służby zdrowia z terenu województwa to dane powinny dotyczyć sektora służby zdrowia lub obszaru tego województwa. We wniosku o dofinansowanie projektu powinno się wskazać na nierówności (lub ich brak) na podstawie danych możliwych do oceny dla osób oceniających projekt. Jeżeli nie istnieją dokładne dane (jakościowe lub ilościowe), które można wykorzystać, należy skorzystać z informacji, które są jak najbardziej zbliżone do obszaru tematyki interwencji i zasięgu oddziaływania projektu. We wniosku o dofinansowanie projektu jest dopuszczalne także wykorzystanie danych pochodzących z badań własnych.

Wymagane jest jednak w takim przypadku wskazanie w miarę dokładnych informacji na temat tego badania (np. daty jego realizacji, wielkości próby, metodologii pozyskiwania danych itd.).

2. WNIOSEK O DOFINANSOWANIE PROJEKTU ZAWIERA DZIAŁANIA, ODPOWIADAJĄCE NA ZIDENTYFIKOWANE BARIERY RÓWNOŚCIOWE W OBSZARZE TEMATYCZNYM INTERWENCJI I/LUB ZASIĘGU ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU.

(Maksymalna liczba punktów możliwych do zdobycia za spełnienie tego kryterium – 2)

We wniosku o dofinansowanie projektu powinno się wskazać jakiego rodzaju działania zostaną zrealizowane w projekcie na rzecz osłabiania lub niwelowania zdiagnozowanych barier równościowych. Zaplanowane działania powinny odpowiadać na te bariery.

Szczególną uwagę przy opisie działań należy zwrócić w przypadku rekrutacji do projektu i dopasowania odpowiednich form wsparcia dla uczestników/uczestniczek projektu wobec zdiagnozowanych nierówności.

Uwaga: W tym przypadku nie zaliczamy działań na rzecz zespołu projektowego, które są oceniane w ramach kryterium 5.

3. W PRZYPADKU STWIERDZENIA BRAKU BARIER RÓWNOŚCIOWYCH, WNIOSEK O DOFINANSOWANIE PROJEKTU ZAWIERA DZIAŁANIA, ZAPEWNIAJĄCE PRZESTRZEGANIE ZASADY RÓWNOŚCI SZANS KOBIECI I MĘŻCZYŹN, TAK ABY NA ŻADNYM ETAPIE REALIZACJI PROJEKTU NIE WYSTĄPIŁY BARIERY RÓWNOŚCIOWE.

(Maksymalna liczba punktów możliwych do zdobycia za spełnienie tego kryterium – 2)

W przypadku kiedy we wniosku o dofinansowanie projektu nie zdiagnozowano żadnych barier równościowych, we wniosku o dofinansowanie projektu należy przewidzieć działania, zmierzające do przestrzegania zasady równości szans kobiet i mężczyzn, tak aby na żadnym etapie realizacji projektu te bariery się nie pojawiły.

Uwaga: W tym przypadku nie zaliczamy działań na rzecz zespołu projektowego, które są oceniane w ramach kryterium 5.

4. WSKAŹNIKI REALIZACJI PROJEKTU ZOSTAŁY PODANE W PODZIALE NA PŁEĆ I/LUB ZOSTAŁ UMIESZCZONY OPIS TEGO, W JAKI SPOSÓB REZULTATY PROJEKTU PRZYCZYNIĄ SIĘ DO ZMNIEJSZENIA BARIER RÓWNOŚCIOWYCH ISTNIEJĄCYCH W OBSZARZE TEMATYCZNYM INTERWENCJI I/LUB ZASIĘGU ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU.

(Maksymalna liczba punktów możliwych do zdobycia za spełnienie tego kryterium – 2)

Wartości docelowe wskaźników w postaci *liczby osób* należy podawać w podziale na płeć. We wniosku o dofinansowanie projektu powinna również znaleźć się informacja, w jaki sposób rezultaty przyczyniają się do zmniejszenia barier równościowych istniejących w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu (dotyczy to zarówno projektów skierowanych do osób, jak i instytucji).

5. WNIOSEK O DOFINANSOWANIE PROJEKTU WSKAZUJE JAKIE DZIAŁANIA ZOSTANĄ PODJĘTE W CELU ZAPEWNIENIA RÓWNOŚCIOWEGO ZARZĄDZANIA PROJEKTEM.

(Maksymalna liczba punktów możliwych do zdobycia za spełnienie tego kryterium – 1)

We wniosku o dofinansowanie projektu powinna znaleźć się informacja, w jaki sposób planuje się zapewnić realizację zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach procesu zarządzania projektem. Informacja ta powinna zawierać propozycję **konkretnych działań**, jakie zostaną podjęte w projekcie w ww. obszarze.

Równościowe zarządzanie projektem polega przede wszystkim na zapewnieniu, że osoby zaangażowane w realizację projektu (np. personel odpowiedzialny za zarządzanie, personel merytoryczny, personel wykonawcy/partnera) posiadają odpowiednią wiedzę w zakresie obowiązku przestrzegania zasady równości szans kobiet i mężczyzn i potrafią stosować tę zasadę w codziennej pracy przy projekcie. Zdobyć niniejszej wiedzy może się odbyć poprzez poinformowanie osób zaangażowanych w realizację projektu na temat możliwości i sposobów zastosowania zasady równości szans kobiet i mężczyzn w odniesieniu do problematyki tego konkretnego projektu, a także do wykonywanych przez zespół projektowy obowiązków związanych

z prowadzeniem projektu. Dopuszcza się możliwość poinformowania osób w formie szkolenia, ale tylko i wyłącznie w przypadku, jeżeli wyrazi na to zgodę instytucja dokonująca oceny projektu, w oparciu o wskazaną we wniosku o dofinansowanie projektu uzasadnioną potrzebę, która nie będzie jednocześnie sprzeczna z zasadami udzielania pomocy publicznej i postanowieniami Wytocznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020. Działaniem podjętym na rzecz równościowego zarządzania może być również np.:

- włączenie do projektu (np. jako konsultantów, doradców) osób lub organizacji posiadających udokumentowaną wiedzę i doświadczenie w prowadzeniu działań z zachowaniem zasady równości szans kobiet i mężczyzn,
- zapewnienie takiej organizacji pracy zespołu projektowego, która umożliwi pogodzenie życia zawodowego z prywatnym (np. organizacja pracy uwzględniająca elastyczne formy zatrudnienia lub godziny pracy – o ile jest to uzasadnione potrzebami w ramach projektu).

Należy jednak tutaj zwrócić uwagę, że zawieranie umów na zlecenie lub o dzieło nie zawsze oznacza stosowanie rozwiązań z zakresu pogodzenia życia zawodowego z prywatnym. Jeżeli we wniosku o dofinansowanie projektu pojawia się sformułowanie, że zespołowi projektowemu zostaną zagwarantowane elastyczne formy pracy, należy wskazać dokładnie jakie działania zostaną podjęte w tym zakresie.

Równościowe zarządzanie projektem nie polega jednak na zatrudnieniu do obsługi projektu 50% mężczyzn i 50% kobiet, ani na zwykłej deklaracji, iż projekt będzie zarządzany równościowo. Stosowanie kryterium płci w procesie rekrutacji pracowników jest niezgodne z prawem pracy, a stosowanie polityki równych wynagrodzeń dla kobiet i mężczyzn za jednakową pracę lub pracę o jednakowej wartości jest obowiązkiem wynikającym z prawa pracy, nie zaś zasady horyzontalnej. Dlatego też zróżnicowanie zespołu projektowego ze względu na płeć zalecane jest tam, gdzie tworzą się zespoły (partnerstwa, komitety, rady, komisje itp.) podejmujące decyzje w projekcie lub mające wpływ na jego przebieg. Warto wtedy dopilnować (o ile pozwala na to wiedza i doświadczenie poszczególnych kandydatów oraz obowiązujące uregulowania prawne), aby nie powstawały wyłącznie zespoły jednorodnie płciowo.

ZALĄCZNIK NR 2 do Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu

PODSTAWOWE WARUNKI I PROCEDURY KONSTRUOWANIA BUDŻETU PROJEKTU

Szczegółowe zapisy realizacji projektów zawierają *Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*.

Podstawowe warunki i procedury konstruowania budżetu projektu:

- IZ PO zapewnia, że w ramach projektów współfinansowanych z EFS koszty projektu są przedstawiane we wniosku o dofinansowanie w formie budżetu zadaniowego. Dodatkowo we wniosku o dofinansowanie wykazywany jest szczegółowy budżet ze wskazaniem kosztów jednostkowych, który jest podstawą do oceny kwalifikowalności wydatków projektu na etapie oceny wniosku o dofinansowanie.
- Budżet zadaniowy oznacza przedstawienie kosztów kwalifikowalnych projektu w podziale na zadania merytoryczne¹ w ramach kosztów bezpośrednich oraz koszty pośrednie, W odniesieniu do zadań merytorycznych we wniosku o dofinansowanie wykazywany jest limit kosztów, które mogą zostać poniesione przez beneficjenta na ich realizację.
- Limit kosztów bezpośrednich w ramach budżetu zadaniowego na etapie wnioskowania o środki powinien wynikać ze szczegółowej kalkulacji kosztów jednostkowych wykazanej we wniosku o dofinansowanie, tj. szczegółowym budżecie projektu.
- Koszty bezpośrednie w ramach projektu powinny zostać oszacowane należycie z zastosowaniem warunków i procedur kwalifikowalności określonych w *Wytycznych* lub wytycznych programowych oraz innych wytycznych horyzontalnych (o ile mają zastosowanie do danego typu projektu), w szczególności z uwzględnieniem w budżecie projektu stawek rynkowych, z zastrzeżeniem pkt 11 podrozdziału 6.16. Właściwa instytucja będąca stroną umowy może wymagać od beneficjenta uzasadnienia we wniosku o dofinansowanie należytego szacowania kosztów zawartych w budżecie projektu.
- IZ PO zapewnia, że w przypadku przedsięwzięć finansowanych lub planowanych do sfinansowania z kilku źródeł finansowania, w tym publicznego lub prywatnego, z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności oraz z innych źródeł, w budżecie projektu beneficjent wskazuje i uzasadnia źródła finansowania wykazując racjonalność i efektywność wydatków oraz brak podwójnego finansowania.
- IZ PO zapewnia, że we wniosku o dofinansowanie beneficjent wskazuje formę zaangażowania i szacunkowy wymiar czasu pracy personelu projektu niezbędnego do realizacji zadań merytorycznych (etat / liczba godzin)², co stanowi podstawę do oceny kwalifikowalności wydatków personelu projektu na etapie wyboru projektu oraz w trakcie jego realizacji.
- Wydatki na działania świadomościowe (m.in. kampanie informacyjno-promocyjne i różne działania upowszechniające)³ są niekwalifikowalne, chyba że wynikają z zatwierdzonego w PO typu projektu.
- IZ PO zapewnia, że beneficjent wykazuje we wniosku o dofinansowanie swój potencjał kadrowy, o ile go posiada, przy czym jako potencjał kadrowy rozumie się powiązane z beneficjentem osoby, które zostaną zaangażowane w realizację projektu, w szczególności osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, które beneficjent oddeleguje do realizacji projektu
- IZ PO zapewnia, że w przypadku wymogu wniesienia przez beneficjenta wkładu własnego, wkład własny beneficjenta jest wykazywany we wniosku o dofinansowanie przy czym to beneficjent określa formę wniesienia wkładu własnego. IZ PO nie może wymagać wniesienia wkładu własnego w określonej formie, chyba że przepisy powszechnie obowiązujące lub wytyczne horyzontalne

¹Przykładowo, zadaniem merytorycznym w projekcie EFS w ramach kosztów bezpośrednich będzie: realizacja szkoleń, studia podyplomowe, staże, usługa cateringowa, hotelowa i trenerska.

²Nie dotyczy umów, w wyniku których następuje wykonanie oznaczonego dzieła.

³Nie dotyczy działań informacyjno-promocyjnych projektu ujętych w kosztach pośrednich.

stanowią inaczej.

- IZ PO (w wytycznych programowych) lub właściwa instytucja będąca stroną umowy (w regulaminie konkursu albo w dokumentacji dotyczącej wyboru projektów w trybie pozakonkursowym – na warunkach określonych przez IZ PO) – określa ceny rynkowe w zakresie najczęściej finansowanych wydatków w ramach danej grupy projektów w ramach danego PO oraz o ile dotyczy – inne wymagania, w tym oczekiwany standard (w szczególności czas trwania wsparcia, tj. liczbę dni lub godzin zegarowych lub lekcyjnych (np. 45 minut).
- Przy rozliczaniu poniesionych wydatków nie jest możliwe przekroczenie łącznej kwoty wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu, wynikającej z zatwierzonego wniosku o dofinansowanie projektu. Ponadto beneficjenta obowiązują limity wydatków wskazane w odniesieniu do każdego zadania
w budżecie projektu w zatwierdzonym wniosku dofinansowanie, z uwzględnieniem pkt 3, przy czym poniesione wydatki nie muszą być zgodne ze szczegółowym budżetem projektu (z uwzględnieniem pkt 12) zawartym w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie. Właściwa instytucja będąca stroną umowy o dofinansowanie rozlicza beneficjenta ze zrealizowanych zadań w ramach projektu.
- Dopuszczalne jest dokonywanie przesunięć w budżecie projektu określonym w zatwierdzonym na etapie podpisania umowy o dofinansowanie wniosku o dofinansowanie projektu w oparciu o zasady określone przez IZ w danym PO.

1. ZAKAZ PODWÓJNEGO FINANSOWANIA – niedozwolone jest podwójne finansowanie wydatków.

Podwójne finansowanie oznacza:

- poświadczenie, zrefundowanie lub rozliczenie tego samego wydatku w ramach różnych projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych lub FS lub/ oraz dotacji z krajowych środków publicznych,
- otrzymanie na wydatki kwalifikowalne danego projektu lub części projektu bezzwrotnej pomocy finansowej z kilku źródeł (krajowych, unijnych lub innych) w wysokości łącznie wyższej niż 100% wydatków kwalifikowalnych projektu lub części projektu,
- poświadczenie, zrefundowanie lub rozliczenie kosztów podatku VAT ze środków funduszy strukturalnych lub FS, a następnie odzyskanie tego podatku ze środków budżetu państwa na podstawie ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług,
- zakupienie środka trwałego z udziałem środków unijnych lub/ oraz dotacji z krajowych środków publicznych, a następnie rozliczenie kosztów amortyzacji tego środka trwałego w ramach tego samego projektu lub innych współfinansowanych ze środków UE,
- refundowanie wydatku poniesionego przez leasingodawcę na zakup przedmiotu leasingu w ramach leasingu finansowego, a następnie zrefundowanie rat opłacanych przez beneficjenta w związku z leasingiem tego przedmiotu,
- sytuacja, w której środki na prefinansowanie wkładu unijnego zostały pozyskane w formie kredytu lub pożyczki, które następnie zostały umorzone⁴,
- objęcie kosztów kwalifikowalnych projektu jednocześnie wsparciem pożyczkowym i gwarancyjnym,
- sytuacja, w której beneficjent jako wkład własny wnosi do projektu wkład niepieniężny, który w ciągu 7 poprzednich lat (10 lat dla nieruchomości) był współfinansowany ze środków unijnych lub/ oraz dotacji z krajowych środków publicznych,
- zakup używanego środka trwałego, który w ciągu 7 poprzednich lat (10 lat dla nieruchomości) był współfinansowany ze środków UE lub/ oraz dotacji z krajowych środków publicznych,
- rozliczenie tego samego wydatku w kosztach pośrednich oraz kosztach bezpośrednich projektu.

⁴Podwójne finansowanie dotyczyć będzie wyłącznie tej części kredytu lub pożyczki, która została umorzona.

2. WYDATKI PONOSZONE ZGODNIE Z ZASADĄ UCZCIWEJ KONKURENCJI

Umowa o dofinansowanie między Instytucją Ogłaszającą Konkurs a Beneficjentem zobowiązuje do przygotowania i przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w ramach projektu w sposób zapewniający w szczególności zachowanie uczciwej konkurencji i równe traktowanie wykonawców.

Udzielanie zamówienia publicznego w ramach projektu następuje zgodnie z:

a) ustawą Pzp – w przypadku beneficjenta będącego podmiotem zobowiązanym zgodnie z art. 3 ustawy Pzp do jej stosowania,

albo

b) zasadą konkurencyjności, w przypadku:

- beneficjenta nie będącego podmiotem zobowiązanym zgodnie z art. 3 ustawy Pzp do jej stosowania, w przypadku zamówień publicznych przekraczających wartość 50 tys. PLN netto, tj. bez podatku od towarów i usług (VAT);
- beneficjenta, o którym mowa w lit. a:
 - w przypadku zamówień publicznych o wartości niższej od kwoty określonej w art. 4 pkt 8 ustawy Pzp, a jednocześnie przekraczającej 50 tys. PLN netto, tj. bez podatku od towarów i usług (VAT),

lub

- w przypadku zamówień sektorowych o wartości niższej od kwoty określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy Pzp, a jednocześnie przekraczającej 50 tys. PLN netto, tj. bez podatku od towarów i usług (VAT),

Z uwzględnieniem poniższych zapisów:

- W przypadku, gdy beneficjent jest organem administracji publicznej, może on powierzać na podstawie art. 5 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie realizację zadań publicznych w trybie określonym w tej ustawie.
- W przypadku, gdy na podstawie obowiązujących przepisów prawa innych niż ustawa Pzp wyłącza się stosowanie ustawy Pzp, beneficjent, o którym mowa w art. 3 ustawy Pzp, przeprowadza zamówienie publiczne z zastosowaniem tych przepisów.

3. CROSS-FINANCING – tzw. zasada elastyczności, o której mowa w art. 98 ust. 2 rozporządzenia ogólnego, polegająca na możliwości finansowania działań w sposób komplementarny ze środków EFRR i EFS, w przypadku, gdy dane działanie z jednego funduszu objęte jest zakresem pomocy drugiego funduszu.

- W przypadku projektów współfinansowanych z EFS wydatki objęte *cross-financingiem* są kwalifikowalne w wysokości wynikającej z PO lub SZOOP.
- *Cross-financing* w ramach projektów współfinansowanych z EFS może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, bez których realizacja projektu nie byłaby możliwa, w szczególności w związku z zapewnieniem realizacji zasady równości szans, a zwłaszcza potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
- W przypadku projektów współfinansowanych z EFS *cross-financing* może dotyczyć wyłącznie:
 - zakupu nieruchomości,
 - zakupu infrastruktury, przy czym poprzez infrastrukturę rozumie się elementy nieprzenośne, na stałe przytwierdzone do nieruchomości, np. wykonanie podjazdu do budynku, zainstalowanie windy w budynku,
 - dostosowania lub adaptacji (prace remontowo-wykończeniowe) budynków i pomieszczeń

Zakup środków trwałych, za wyjątkiem zakupu nieruchomości, infrastruktury i środków trwałych przeznaczonych na dostosowanie lub adaptację budynków i pomieszczeń, nie stanowi wydatku w ramach cross-financingu. Wydatki ponoszone w ramach *cross-financingu* powyżej dopuszczalnej kwoty określonej w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu są niekwalifikowalne.

4. ŚRODKI TRWAŁE - zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r. poz. 330, z późn. zm.), z zastrzeżeniem inwestycji, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 17 tej ustawy, rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki organizacyjnej; zalicza się do nich w szczególności: nieruchomości – w tym grunty, prawo użytkowania wieczystego gruntu, budowle i budynki, a także będące odrębną własnością lokale, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego, maszyny, urządzenia, środki transportu i inne rzeczy, ulepszenia w obcych środkach trwałych, inwentarz żywy.

Środki trwałe, ze względu na sposób ich wykorzystania w ramach i na rzecz projektu, dzielą się na:

- środki trwałe bezpośrednio powiązane z przedmiotem projektu (np. wyposażenie pracowni komputerowych w szkole),
- środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (np. rzutnik na szkolenia).

W ramach projektów współfinansowanych z EFS wartość wydatków poniesionych na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej równej i wyższej niż 3500 PLN netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach cross-finansingu nie może łącznie przekroczyć 10% wydatków projektu, chyba że inny limit wskazano dla danego typu projektów w PO lub SZOOP. Wydatki ponoszone na zakup środków trwałych oraz cross-finansing powyżej dopuszczalnej kwoty określonej w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu są niekwalifikowalne.

5. KOSZTY ZARZĄDZANIA A KOSZTY POŚREDNIE

Koszty pośrednie - stanowią koszty administracyjne związane z obsługą projektu, w szczególności:

- koszty koordynatora lub kierownika projektu oraz innego personelu bezpośrednio zaangażowanego w zarządzanie projektem i jego rozliczenie, o ile jego zatrudnienie jest niezbędne dla realizacji projektu, w tym w szczególności koszty wynagrodzenia tych osób, ich delegacji służbowych i szkoleń oraz koszty związane z wdrażaniem polityki równych szans przez te osoby,
- koszty zarządu (koszty wynagrodzenia osób uprawnionych do reprezentowania jednostki, których zakresy czynności nie są przypisane wyłącznie do projektu, np. kierownik jednostki),
- koszty personelu obsługowego (obsługa kadrowa, finansowa, administracyjna, sekretariat, kancelaria, obsługa prawna) na potrzeby funkcjonowania jednostki,
- koszty obsługi księgowej (koszty wynagrodzenia osób księgujących wydatki w projekcie, w tym koszty zlecenia prowadzenia obsługi księgowej projektu biuro rachunkowemu),
- koszty utrzymania powierzchni biurowych (czynsz, najem, opłaty administracyjne) związanych z obsługą administracyjną projektu,
- wydatki związane z otwarciem lub prowadzeniem wyodrębnionego na rzecz projektu subkonta na rachunku bankowym lub odrębnego rachunku bankowego,
- działania informacyjno-promocyjne projektu (np. zakup materiałów promocyjnych i informacyjnych, zakup ogłoszeń prasowych),
- amortyzacja, najem lub zakup aktywów (środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych) używanych na potrzeby personelu,
- opłaty za energię elektryczną, ciepłą, gazową i wodę, opłaty przesyłowe, opłaty za odprowadzanie ścieków w zakresie związanym z obsługą administracyjną projektu,
- koszty usług pocztowych, telefonicznych, internetowych, kurierskich związanych z obsługą administracyjną projektu,
- koszty usług powielania dokumentów związanych z obsługą administracyjną projektu,
- koszty materiałów biurowych i artykułów piśmienniczych związanych z obsługą administracyjną projektu,

- koszty ubezpieczeń majątkowych,
- koszty ochrony,
- koszty sprzątania pomieszczeń związanych z obsługą administracyjną projektu, w tym środki do utrzymania ich czystości oraz dezynsekcję, dezynfekcję, deratyzację tych pomieszczeń,
- koszty zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy.

W ramach kosztów pośrednich nie są wykazywane wydatki objęte *cross-financingiem*.

Niedopuszczalna jest sytuacja, w której koszty pośrednie, o których mowa w punkcie 5, zostaną wykazane w ramach kosztów bezpośrednich.

Koszty pośrednie rozliczane są wyłącznie z wykorzystaniem następujących stawek ryczałtowych:

- a) 25 % kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich* do 830 tys. PLN włącznie,
- b) 20 % kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich* powyżej 830 tys. PLN do 1 740 tys. PLN włącznie,
- c) 15 % kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich* powyżej 1 740 tys. PLN do 4 550 tys. PLN włącznie,
- d) 10 % kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich* przekraczającej 4 550 tys. PLN..

* Z pomniejszeniem kosztu racjonalnych usprawnień, o których mowa w Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020

6. PERSONEL PROJEKTU - osoby zaangażowane do realizacji zadań lub czynności w ramach projektu, które wykonują osobiście, tj. w szczególności osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub wykonujące zadania lub czynności w ramach projektu na podstawie umowy cywilnoprawnej, osoby samozatrudnione w rozumieniu sekcji 6.16.3 Wytycznych, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby współpracujące w rozumieniu art. 13 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442, z późn. zm.) oraz wolontariuszy wykonujących świadczenia na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1118, z późn. zm.),

- Koszty związane z wynagrodzeniem personelu mogą być kwalifikowalne w ramach projektu, o ile wynika to ze specyfiki projektu, na warunkach określonych w *Wytycznych* oraz wytycznych programowych.
- Wydatki związane z wynagrodzeniem personelu są ponoszone zgodnie z przepisami krajowymi, w szczególności zgodnie z ustawą z dnia 26 czerwca 1974 r. -Kodeks pracy oraz z Kodeksem cywilnym.
- Kwalifikowalnymi składnikami wynagrodzenia personelu są w szczególności wynagrodzenie brutto, składki pracodawcy na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, składki na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz wydatki ponoszone na Pracowniczy Program Emerytalny zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 710).
- W ramach wynagrodzenia personelu, niekwalifikowalne są:
 - ✓ wpłaty dokonywane przez pracodawców zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.) na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zwany dalej „PFRON”,
 - ✓ świadczenia realizowane ze środków ZFŚS dla personelu projektu,

- ✓ koszty ubezpieczenia cywilnego funkcjonariuszy publicznych za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej,
- ✓ nagrody jubileuszowe i odprawy pracownicze dla personelu projektu,
- ✓ koszty składek i opłat fakultatywnych, niewymaganych obowiązującymi przepisami prawa:
 - zostały przewidziane w regulaminie pracy lub regulaminie wynagradzania danej instytucji lub też innych właściwych przepisach pracy oraz,
 - zostały wprowadzone w danej instytucji co najmniej 6 miesięcy przed złożeniem wniosku dofinansowanie oraz,
 - potencjalnie obejmują wszystkich pracowników danej instytucji, a zasady ich odprowadzania/przyznawania są takie same w przypadku personelu zaangażowanego do realizacji projektów oraz pozostałych pracowników beneficjenta.
- Dodatkowe wynagrodzenie roczne personelu projektu jest kwalifikowalne wyłącznie, jeżeli wynika z przepisów prawa pracy⁵ i odpowiada proporcji, w której wynagrodzenie zasadnicze będące podstawą jego naliczenia jest rozliczane w ramach projektu.
- Niekwalifikowalne jest wynagrodzenie personelu projektu zatrudnionego jednocześnie w instytucji uczestniczącej w realizacji ROP WŚ na podstawie stosunku pracy, chyba że nie zachodzi konflikt interesów⁶ lub podwójne finansowanie.
- Osoba dysponująca środkami dofinansowania projektu (tj. osoba upoważniona do podejmowania wiążących decyzji finansowych w imieniu beneficjenta) nie może być prawomocnie skazana za przestępstwo przeciwko mieniu, przeciwko obrotowi gospodarczemu, przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego, przeciwko wiarygodności dokumentów lub za przestępstwo skarbowe, co beneficjent weryfikuje na podstawie oświadczenia tej osoby przed jej zaangażowaniem do projektu.
- Wydatki związane z zaangażowaniem osoby wykonującej zadania w projekcie lub projektach są kwalifikowalne, o ile:
 - obciążenie z tego wynikające nie wyklucza możliwości prawidłowej i efektywnej realizacji wszystkich zadań powierzonych danej osobie,
 - łączne zaangażowanie zawodowe tej osoby w realizację wszystkich projektów finansowanych z funduszy strukturalnych i FS oraz działań finansowanych z innych źródeł, w tym środków własnych beneficjenta i innych podmiotów, nie przekracza 276 godzin miesięcznie,
 - wykonanie zadań przez tę osobę jest potwierdzone protokołem sporządzonym przez tę osobę, wskazującym prawidłowe wykonanie zadań, liczbę oraz ewidencję godzin w danym miesiącu kalendarzowym poświęconych na wykonanie zadań w projekcie⁷, z wyłączeniem przypadku, gdy osoba ta wykonuje zadania na podstawie stosunku, a dokumenty związane z jej zaangażowaniem wyraźnie wskazują na jej godziny pracy⁸;
- Limit zaangażowania zawodowego, o którym mowa w pkt 8 lit. b, dotyczy wszystkich form zaangażowania zawodowego, w szczególności:
 - w przypadku stosunku pracy – uwzględnia liczbę dni roboczych w danym miesiącu wynikających ze stosunku pracy, o którym mowa w sekcji 6.16.1, przy czym do limitu wlicza się czas nieobecności pracownika związanej ze zwolnieniami lekarskimi i urlopem wypoczynkowym, a nie wlicza się czasu nieobecności pracownika związanej z urlopem bezpłatnym,
 - w przypadku stosunku cywilnoprawnego, samozatrudnienia oraz innych form zaangażowania – uwzględnia czas faktycznie przepracowany, w tym czas zaangażowania w ramach własnej działalności gospodarczej poza projektami (o ile dotyczy).
- Właściwa instytucja będąca stroną umowy zapewnia, że beneficjent zobowiązuje się

⁵ W rozumieniu zgodnym z art. 9 § Kodeksu pracy, i innych ustaw i aktów wykonawczych regulujących prawa i obowiązki pracowników i pracodawców, układów zbiorowych pracy, innych opartych na ustawie porozumieniach zbiorowych, regulaminach i statutach określających prawa i obowiązki stron stosunku pracy.

⁶ Konflikt interesów jest rozumiany jako naruszenie zasady bezinteresowności i bezstronności, tj. w szczególności: przyjmowanie jakiegokolwiek formy zapłaty za wykonywanie zadań mających związek lub kolidujących ze stanowiskiem służbowym, podejmowanie dodatkowego zatrudnienia lub zajęcia zarobkowego mogącego mieć negatywny wpływ na sprawy prowadzone w ramach obowiązków służbowych, prowadzenie szkoleń, o ile mogłoby to mieć negatywny wpływ na bezstronność prowadzenia spraw służbowych.

⁷ W protokole nie jest wymagane wskazywanie informacji na temat poszczególnych czynności wykonywanych w ramach danej umowy

⁸ Godziny pracy powinny być wskazane ze szczegółowością „od (...) do (...)”.

w umowie o dofinansowanie do wprowadzania na bieżąco następujących danych do systemu informatycznego⁹ w zakresie angażowania personelu projektu, w celu potwierdzenia spełnienia warunków określonych w Wytycznych:

- dane dotyczące personelu projektu, w tym: nr PESEL, imię, nazwisko, dane dotyczące formy zaangażowania personelu w ramach projektu: stanowisko, forma zaangażowania w projekcie, data zaangażowania do projektu, okres zaangażowania osoby w projekcie, wymiar czasu pracy oraz godziny pracy, jeśli zostały określone w dokumentach związanych z jej zaangażowaniem w zakresie protokołów, o których mowa w pkt 8 lit. C
- dane dotyczące godzin faktycznego zaangażowania za dany miesiąc kalendarzowy ze szczegółowością wskazującą na rok, miesiąc, dzień i godziny zaangażowania.
- Wydatki na wynagrodzenie personelu są kwalifikowalne pod warunkiem, że ich wysokość odpowiada stawkom faktycznie stosowanym u beneficjenta poza projektami współfinansowanymi z funduszy strukturalnych i FS na analogicznych stanowiskach lub na stanowiskach wymagających analogicznych kwalifikacji. Dotyczy to również pozostałych składników wynagrodzenia personelu, w tym nagród i premii.
- Koszty związane z wyposażeniem stanowiska pracy personelu projektu są kwalifikowalne w pełnej wysokości, z zastrzeżeniem sekcji 6.12.1, wyłącznie w przypadku personelu projektu zatrudnionego na podstawie stosunku pracy w wymiarze co najmniej ½ etatu. W przypadku personelu projektu zaangażowanego na podstawie stosunku pracy w wymiarze poniżej ½ etatu lub na podstawie innych form zaangażowania, koszty związane z wyposażeniem stanowiska pracy personelu projektu są niekwalifikowalne.
- W przypadku projektów partnerskich nie jest dopuszczalne angażowanie jako personelu projektu pracowników partnerów przez beneficjenta i odwrotnie.
- W ramach projektu mogą być kwalifikowalne koszty delegacji służbowych oraz koszty związane z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych personelu projektu, pod warunkiem, że jest to niezbędne dla prawidłowej realizacji projektu oraz koszty te zostały uwzględnione w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu.

⁹ Przez system informatyczny rozumie się centralny system informatyczny (SL 2014) lub lokalny system informatyczny (LSI). W przypadku stosowania LSI, właściwa instytucja będąca stroną umowy jest zobowiązana do transferu danych wprowadzanych przez beneficjenta do centralnego systemu informatycznego (SL 2014) w terminach wynikających z Wytycznych w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej.

ZALĄCZNIK NR 3 do Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu

Wniosek o dofinansowanie projektu
Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020
Europejski Fundusz Społeczny

Informacje wypełniane przez instytucję przyjmującą wniosek
Data przyjęcia wniosku:
Numer kancelaryjny wniosku:
Numer wniosku w centralnym systemie informatycznym SL2014:
Imię i nazwisko osoby przyjmującej wniosek:

I. INFORMACJE O PROJEKCIE
1.1 Numer i nazwa Osi priorytetowej: <i>[wybór z listy]</i>
1.2 Numer i nazwa Działania: <i>[wybór z listy]</i>
1.3 Numer i nazwa Poddziałania: <i>[wybór z listy]</i>
1.4 Instytucja, w której wniosek zostanie złożony: <i>[wybór z listy]</i>
1.5 Numer naboru: <i>[tekst]</i>
1.6 Typ operacji w ramach naboru: <i>[wybór z listy wielokrotnego wyboru]</i>
1.7 Tytuł projektu: <i>[tekst]</i>
1.8 Okres realizacji projektu: od: do: <i>[wybór dat z kalendarza]</i>
1.9 Obszar realizacji projektu: <i>[wybór z listy - cała Polska, województwo, powiat, gmina]</i>
1.10 Projekt w ramach inżynierii finansowej: ['TAK' - 'NIE']
1.11 Powiązanie ze strategiami <i>[wybór z listy wielokrotnego wyboru]</i>
1.12 Typ projektu <i>[wybór z listy wielokrotnego wyboru]</i>
1.13 Grupa projektów ['TAK' - 'NIE']
1.14 Duży projekt ['TAK' - 'NIE']
1.15 Zakres interwencji (dominujący) <i>[wybór z listy]</i>
1.16 Zakres interwencji (uzupełniający) <i>[wybór z listy wielokrotnego wyboru]</i>
1.17 Forma finansowania <i>[wybór z listy]</i>
1.18 Typ obszaru realizacji <i>[wybór z listy]</i>
1.19 Rodzaj działalności gospodarczej <i>[wybór z listy]</i>
1.20 Temat uzupełniający <i>[wybór z listy]</i>
1.21 Projekt generujący dochód <i>[wybór z listy]</i>
1.22 Zryczałtowana stawka (%) <i>[wybór z listy]</i>
1.23 Luka w finansowaniu (%)
1.24 Czy projekt należy do wyjątku zgodnie ze standardem minimum ['TAK' - 'NIE']
1.25 Wyjątki, co do których nie stosuje się standardu minimum <i>[w przypadku zaznaczenia punktu 1.24 wybór z listy wielokrotnego wyboru]</i>

II. WNIOSKODAWCA (BENEFICJENT)

2.1 Nazwa wnioskodawcy: [tekst]

2.2 Forma prawna: [wybór z listy]

2.3 Forma własności: [wybór z listy]

2.4 NIP: [tekst oraz check-box: 'PL' - 'Inny']

2.5 REGON: [tekst]

2.6 PKD: [wybór z listy]

2.7 Adres siedziby:

Ulica:

Nr budynku:

Nr lokalu:

Kod pocztowy: [tekst oraz check-box: 'PL' - 'Inny']

Miejscowość:

Kraj:

Telefon:

Fax:

Adres e-mail:

Adres strony www:

2.8 Osoba/y uprawniona/e do podejmowania decyzji wiążących w imieniu wnioskodawcy: [tekst]

2.9 Osoba do kontaktów roboczych: [tekst]

2.9.1 Numer telefonu: [tekst]

2.9.2 Adres e-mail: [tekst]

2.9.3 Numer faksu: [tekst]

2.9.4 Adres:

Ulica:

Nr budynku:

Nr lokalu:

Kod pocztowy: [tekst oraz check-box: 'PL' - 'Inny']

Miejscowość:

2.10 Partnerzy: [check-box: 'TAK' - 'NIE']

2.10.1.1 Nazwa organizacji/institucji: [tekst]

2.10.1.2 Forma prawna: [wybór z listy]

2.10.1.3 Forma własności: [wybór z listy]

2.10.1.4 NIP: [tekst oraz check-box: 'PL' - 'Inny']

2.10.1.5 REGON: [tekst]

2.10.1.6 PKD: [wybór z listy]

2.10.1.7 Adres siedziby:

Ulica:

Nr budynku:

Nr lokalu:

Kod pocztowy: [tekst oraz check-box: 'PL' - 'Inny']

Miejscowość:

Kraj:

Telefon:

Fax:

Adres e-mail:

Adres strony www:

2.10.1.8 Osoba/y uprawniona/e do podejmowania decyzji wiążących w imieniu partnera: [tekst]

2.10.1.9 Symbol partnera: [tekst]

2.11 Partnerstwo publiczno-prywatne: [check-box: 'TAK' - 'NIE']

W projektach realizowanych bez partnerów nie występuje kolumna 'Symbol partnera' i wiersze 'Projekt ogółem' w ramach wskaźnika realizacji celu.

III. OPIS PROJEKTU W KONTEKŚCIE WŁAŚCIWEGO CELU SZCZEGÓŁOWEGO PRIORYTETU INWESTYCYJNEGO

(maksymalnie 20 000 znaków)

3.1 Zgodność projektu z właściwym celem szczegółowym Priorytetu Inwestycyjnego

3.1.1 Wskaźniki realizacji celu

- Wskaż cel szczegółowy Priorytetu Inwestycyjnego, do którego osiągnięcia przyczyni się realizacja projektu
- Określ, w jaki sposób mierzona będzie realizacja wskazanego celu – ustal wskaźniki realizacji celu – wskaźniki rezultatu i produktu
- Określ jednostkę pomiaru wskaźników
- Określ wartość bazową wskaźnika rezultatu (stan wyjściowy projektu) i jego wartość docelową (której osiągnięcie będzie uznane za zrealizowanie wskazanego celu)
- Określ wartość docelową wskaźnika produktu, powiązanego ze wskaźnikiem rezultatu
- Określ, w jaki sposób i na jakiej podstawie mierzone będą wskaźniki realizacji celu (ustal źródło weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźnika oraz częstotliwość pomiaru)

Wskaźnik realizacji celu	Symbol partnera	Jednostka miary	Wartość bazowa wskaźnika			Wartość docelowa wskaźnika		
			K	M	O	K	M	O
Cel szczegółowy Priorytetu Inwestycyjnego [lista rozwijana]								
Nr	Wskaźniki rezultatu							
1	1. tekst lub wybór z listy rozwijanej							
	1. tekst lub wybór z listy rozwijanej	Projekt ogółem						
Źródło danych do pomiaru wskaźnika		tekst						
Sposób pomiaru wskaźnika		tekst						
...	2. tekst lub wybór z listy rozwijanej				☐			☐
	2. tekst lub wybór z listy rozwijanej	Projekt ogółem						

Źródło danych do pomiaru wskaźnika		tekst					
Sposób pomiaru wskaźnika		Tekst					
Nr	Wskaźniki produktu						
1	1. tekst lub wybór z listy rozwijanej						
	1. tekst lub wybór z listy rozwijanej	Projekt ogółem					
Źródło danych do pomiaru wskaźnika		tekst					
Sposób pomiaru wskaźnika		tekst					
...	2. tekst lub wybór z listy rozwijanej						☐
	2. tekst lub wybór z listy rozwijanej	Projekt ogółem					
Źródło danych do pomiaru wskaźnika		tekst					
Sposób pomiaru wskaźnika		tekst					
3.1.2 Wskaż cel główny projektu i opisz, w jaki sposób projekt przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego Priorytetu Inwestycyjnego							
Tekst							

3.2 Grupy docelowe			
Opisz kogo obejmiesz wsparciem w ramach projektu - wskaż istotne cechy uczestników (osób lub podmiotów), którzy zostaną objęci wsparciem z uwzględnieniem zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.			
Tekst			
- Opisz, jakie są potrzeby i oczekiwania uczestników w kontekście wsparcia, które ma być udzielane w ramach projektu - Opisz bariery, na które napotykają uczestnicy projektu z uwzględnieniem zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.			
Tekst			
- Opisz, w jaki sposób zrekrutujesz uczestników projektu, w tym jakimi kryteriami posłużysz się rekrutując ich, uwzględniając podział K/M i kwestię zapewnienia dostępności dla osób z niepełnosprawnościami			
Tekst			
Grupa docelowa	Wielkość grupy docelowej		
	K	M	O
[wybór z listy] [wybór z listy]			
Przewidywana liczba osób objętych wsparciem	Ogółem wartość liczbowa		
Przewidywana liczba podmiotów objętych wsparciem	wartość liczbowa		

3.3 Ryzyko nieosiągnięcia założeń projektu (dotyczy projektów, których wnioskowana kwota dofinansowania jest równa albo przekracza 2 mln zł)

- Zidentyfikuj sytuacje, których wystąpienie utrudni lub uniemożliwi osiągnięcie wartości docelowej wskaźników rezultatu wskazanych w pkt 3.1.1 wniosku
- Wskaż, w jaki sposób zidentyfikujesz wystąpienie takich sytuacji (zajścia ryzyka)
- Opisz działania, które zostaną podjęte, aby zapobiec wystąpieniu ryzyka i jakie będą mogły zostać podjęte, aby zminimalizować skutki wystąpienia ryzyka

Wskaźnik rezultatu	1. słownik (lista rozwijana ze wskaźników rezultatu wymienionych w pkt 3.1.1)	
Sytuacja, której wystąpienie może uniemożliwić lub utrudnić osiągnięcie wartości docelowej wskaźnika rezultatu oraz sposób identyfikacji wystąpienia sytuacji ryzyka	Opis działań, które zostaną podjęte w celu uniknięcia wystąpienia sytuacji ryzyka (zapobieganie) oraz w przypadku wystąpienia sytuacji ryzyka (minimalizowanie)	
Sytuacja	Zapobieganie	
1.tekst 2.tekst	1.tekst 2.tekst	
Sposób	Minimalizowanie	
1.tekst 2.tekst	1.tekst 2.tekst	
Wskaźnik rezultatu	... słownik (lista rozwijana ze wskaźników rezultatu wymienionych w pkt 3.1.1)	
Sytuacja, której wystąpienie może uniemożliwić lub utrudnić osiągnięcie wartości docelowej wskaźnika rezultatu oraz sposób identyfikacji wystąpienia sytuacji ryzyka	Opis działań, które zostaną podjęte w celu uniknięcia wystąpienia sytuacji ryzyka (zapobieganie) oraz w przypadku wystąpienia sytuacji ryzyka (minimalizowanie)	
Sytuacja	Zapobieganie	
1.tekst 2.tekst	1.tekst 2.tekst	
Sposób	Minimalizowanie	
1.tekst 2.tekst	1.tekst 2.tekst	

3.4 Opis projektu

- Podaj krótki opis projektu

Tekst

IV. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU ORAZ POTENCJAŁ I DOŚWIADCZENIE WNIOSKODAWCY I PARTNERÓW

(maksymalnie 20 000 znaków)

4.1 Zadania

- Wskaż zadania, które będą realizowane w projekcie
- Opisz szczegółowo zadania, które będą realizowane w projekcie i uzasadnij potrzebę ich realizacji
- Wskaż zadanie/zadania, w którym/których będą prowadzone działania na rzecz wyrównywania szans płci w projekcie
- Wskaż, w jaki sposób projekt realizuje zasadę równości szans i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami
- Przyporządkuj poszczególne zadania do odpowiednich wskaźników wskazanych w pkt 3.1.1 wniosku (o ile dotyczy)
- Wskaż wartość wskaźnika, która zostanie osiągnięta w ramach zadania
- Opisz, w jaki sposób zostanie zachowana trwałość rezultatów projektu (o ile dotyczy)
- Przypisz partnerów do zadań, za których wykonanie będą oni odpowiedzialni w ramach projektu (o ile dotyczy)
- Uzasadnij wybór partnerów do realizacji poszczególnych zadań (o ile dotyczy)

Nr	Nazwa zadania	Partner realizujący zadanie				
1	<i>Tekst</i>	<i>słownik (lista rozwijana z partnerów wymienionych w pkt 2.10.1.1)</i> <i>Pole widoczne, gdy są partnerzy w projekcie.</i>				
Wskaźnik realizacji celu		Wartość ogółem wskaźnika dla zadania				
<i>1. słownik (lista rozwijana ze wskaźników wymienionych w punkcie 3.1.1)</i>						
Szczegółowy opis zadania	<i>Tekst</i>					
Forma wsparcia/rodzaj zajęć	Liczba osób biorących udział w formie wsparcia/rodzaju zajęć				Ilość godzin	
<i>wybór z listy rozwijanej</i>	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem	
Nazwa partnera	Uzasadnienie wyboru partnera dla zadania					
<i>słownik (lista rozwijana z partnerów wymienionych w pkt 2.10.1.1)</i> <i>Pole widoczne, gdy są partnerzy w projekcie.</i>	<i>Tekst</i> <i>Pole widoczne, gdy są partnerzy w projekcie.</i>					
Trwałość rezultatów projektu						
<i>[tekst]</i>						

4.2 Kwoty ryczałtowe

- Wskaż kwoty ryczałtowe, które będą realizowane w projekcie i wskaż, których zadań dotyczą (zgodnie z tabelą w pkt 4.1)
- Wskaż wskaźniki produktu i rezultatu, które będą wytworzone w ramach realizacji poszczególnych kwot ryczałtowych oraz dokumenty potwierdzające realizację wskaźników

Nr	Nazwa zadania	Dokumenty potwierdzające realizację wskaźników załączane do wniosku o płatność	Dokumenty potwierdzające realizację wskaźników dostępne do kontroli na miejscu u Beneficjenta
1	<i>lista rozwijana zgodnie z nazwami zadań w pkt 4.1</i>	<i>Tekst</i>	<i>Tekst</i>

Wskaźnik dla rozliczenia kwoty ryczałtowej dla zadania ...

Nazwa	Wartość
<i>Tekst</i>	
...	<i>lista rozwijana zgodnie z nazwami zadań w pkt 4.1</i>
	<i>Tekst</i>
	<i>Tekst</i>

Wskaźnik dla rozliczenia kwoty ryczałtowej dla zadania ...

Nazwa	Wartość
<i>Tekst</i>	

4.3 Potencjał wnioskodawcy i partnerów

4.3.1 Potencjał finansowy wnioskodawcy i partnerów

Opisz potencjał finansowy Wnioskodawcy i/lub partnerów, tj.: 1) ich zdolność do dysponowania środkami projektu, oraz 2) środki finansowe, które wnioskodawca lub partnerzy mogą wykorzystać w ramach projektu, tak środki własne jak i zmobilizowane w społeczności lokalnej.

Opisz sposób wyboru Partnera/ów do projektu i powiązania występujące pomiędzy stronami partnerstwa:

- 1) wybór Partnerów spoza sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 33 ust. 2-4 ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020 (o ile dotyczy);
- 2) brak powiązań, o których mowa w art. 33 ust. 6 ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020 oraz w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO WŚ, pomiędzy podmiotami tworzącymi partnerstwo.

Tekst

4.3.2 Potencjał kadrowy wnioskodawcy i partnerów

Opisz potencjał kadrowy wnioskodawcy i/lub partnerów i wskaż sposób jego wykorzystania w ramach projektu (wskaż kluczowe osoby, które zaangażujesz do realizacji projektu, wymiar czasu pracy, zakres obowiązków).

Imię i nazwisko	Posiadane kompetencje i doświadczenie	Sposób wykorzystania w ramach projektu	Wymiar czasu pracy w przeliczeniu na etat
<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	[lista rozwijana]
<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	[lista rozwijana]
<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>	[lista rozwijana]

4.3.3 Potencjał techniczny wnioskodawcy i partnerów

Opisz zasoby, jakie zostaną zaangażowane do realizacji poszczególnych zadań, w tym np.: sprzęt, zasoby lokalowe w podziale na źródła pochodzenia zaangażowanych zasobów.

Nr	Nazwa zadanie	Potencjał techniczny do wykorzystania w projekcie	Sposób wykorzystania wkładu w ramach projektu
1	[lista rozwijana]	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>
2	[lista rozwijana]	<i>tekst</i>	<i>tekst</i>

4.4 Doświadczenie wnioskodawcy i partnerów

Wskaż doświadczenie wnioskodawcy i partnerów, które przełoży się realizację projektu, w odniesieniu do:

- 1) obszaru, w którym będzie realizowany projekt,
- 2) grupy docelowej, do której kierowane będzie wsparcie oraz
- 3) terytorium, którego będzie dotyczyć realizacja projektu.

I. Wskaż instytucje, które mogą potwierdzić prowadzenie tej działalności.

Tekst

4.5 Sposób zarządzania projektem

Opisz, w jaki sposób projekt będzie zarządzany, w tym wskaż, w jaki sposób w zarządzaniu projektem uwzględniona zostanie zasada równości szans kobiet i mężczyzn

Tekst

4.6 Uzasadnienie spełnienia kryteriów wyboru projektów

Opisz w jaki sposób projekt spełnia kryteria wyboru projektów określone w Regulaminie konkursu

4.6.1 Kryteria dostępu

Nr	Nazwa kryterium
1	[lista rozwijana]

Uzasadnienie:

tekst

Nr	Nazwa kryterium
2	[lista rozwijana] tekst

Uzasadnienie:

tekst

4.6.2 Kryteria premiujące

Nie dotyczy [w przypadku zaznaczenia tabela nie rozwija się]

Nr	Nazwa kryterium
1	[lista rozwijana]

Uzasadnienie:

tekst

4.6.3 Kryteria zgodności ze Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Nie dotyczy [w przypadku zaznaczenia tabela nie rozwija się]

Nr	Nazwa kryterium
1	[lista rozwijana]

Uzasadnienie:

tekst

V. BUDŻET PROJEKTU

Kategoria wydatku	2014	2015	...	2022	2023	Ogółem <i>kolumna o</i>	Kwalifik. <i>kolumna k</i>
5.1 Koszty ogółem (5.1.1 + 5.1.2)							
5.1.1 Koszty bezpośrednie							
Zadanie 1 [Kwota ryczałtowa 1]							
Zadanie 2 [tekst]							
5.1.2 Koszty pośrednie (ryczałt)							
jako % kosztów bezpośrednich (5.1.2/5.1.1)							
5.2 Kwoty ryczałtowe							
jako % wartości projektu ogółem (5.2/5.1)							
5.3 Stawki jednostkowe							
jako % wartości projektu ogółem (5.3/5.1)							
5.4 Personel projektu w kosztach ogółem							
jako % wartości projektu ogółem (5.4/5.1)							
5.5 Zadania zleczone w kosztach ogółem							
jako % wartości projektu ogółem (5.5/5.1)							
5.6 Limity kosztów środków trwałych i cross-finansingu ogółem							
jako % wartości projektu ogółem (5.6/5.1)							
5.6.1 Środki trwałe w kosztach ogółem							
jako % wartości projektu ogółem (5.6.1/5.1)							
5.6.2 Cross-finansing w kosztach ogółem							
jako % wartości projektu ogółem (5.6.2/5.1)							
5.7 Wydatki poniesione poza terytorium UE							
jako % wartości projektu ogółem (5.7/5.1)							

5.8 Wkład własny							
jako % wartości projektu ogółem (5.8/5.1)							
5.8.1 w tym wkład prywatny							
5.8.2 w tym wkład prywatny wymagany przepisami pomocy publicznej							
5.9 Dochód <i>[w rozumieniu art. 61 rozporządzenia CPR; nie dotyczy dochodu incydentalnego]</i>							
5.10 Wnioskowane dofinansowanie [5.1 – 5.8 – 5.9]							

5.11 Koszt przypadający na jednego uczestnika	
w tym bez cross-finansingu, środków trwałych i kosztów pośrednich	
5.12 Koszt przypadający na jeden podmiot objęty wsparciem	

VI. SZCZEGÓŁOWY BUDŻET PROJEKTU

W projektach realizowanych bez partnerów nie występuje kolumna 'Symbol partnera'

Kategoria	Symbol partnera	Personel projektu (T/N)	Zadanie zlecone (T/N)	Cross-financing (T/N)	Środki trwałe (T/N)	Wydatki ponoszone poza teryt. UE (T/N)	Pomoc publiczna (T/N)	Pomoc de minimis (T/N)	Stawka jednostkowa (T/N)	Wkład niepieniężny (T/N)	Wkład własny (T/N)	j.m.	20... 6.0			20...			RAZEM
													Liczba	Cena jednostkowa	łącznie	Liczba	Cena jednostkowa	łącznie	
KOSZTY OGÓŁEM (6.1)																			
KOSZTY BEZPOŚREDNIE (6.1.1)																			
Zadanie 1 – [Kwota ryczałtowa 1]																			
Lp. [tekst]																			
Lp. [tekst]																			
Zadanie 2																			
Lp. [stawka jednostkowa]																			
Lp. [tekst]																			
KOSZTY POŚREDNIE (6.1.2)																			
jako % kosztów bezpośrednich (6.1.2/6.1.1)																			
w tym wkład własny																			
Wkład własny (6.1.3)																			
w tym wkład prywatny																			
w tym wkład prywatny wymagany przepisami pomocy publicznej																			
Dochód [w rozumieniu art. 61 rozporządzenia CPR; nie dotyczy dochodu incydentalnego]																			
Wydatki bez pomocy publicznej/de minimis																			
Wydatki objęte pomocą publiczną																			
Wydatki objęte pomocą de minimis																			

Oświadczam, iż ww. kwoty są kwotami zawierającymi/niezawierającymi VAT/częściowo zawierającymi VAT [combo-box 'zawierającymi' – 'niezawierającymi' – 'częściowo zawierającymi'] – OSOBNIE OŚWIADCZENIE DLA KAŻDEGO Z PARTNERÓW

L.p.	Uzasadnienie kosztów:
1	Uzasadnienie zlecenia zadań w projekcie
	[tekst]
2	Uzasadnienie przyjętych sposobów pozyskania środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych
	[tekst]
3	Uzasadnienie dla cross-financing'u
	[tekst]
4	Uzasadnienie dla przewidzianego w projekcie wkładu własnego, w tym informacja o wkładzie rzeczowym i wszelkich opłatach pobieranych od uczestników
	[tekst]
5	Uzasadnienie dla sposobu wyliczenia dochodu
	[tekst]
6	Uzasadnienie dla wydatków ponoszonych poza terytorium kraju lub PO
	[tekst]
7	Uzasadnienie dla wydatków ponoszonych poza terytorium UE
	[tekst]
8	Uzasadnienie dla źródeł finansowania przedsięwzięcia (dotyczy projektów, które wpisują się w większe przedsięwzięcie finansowane lub planowane do finansowania z kilku źródeł)
	[tekst]
9	Uzasadnienie dla częściowej kwalifikowalności VAT
	[tekst]
10	Opis działań planowanych do realizacji w ramach kosztów pośrednich

[tekst]	
L.p.	Dodatkowe uzasadnienie wydatków wykazanych w szczegółowym budżecie (pole nieobowiązkowe)
...	[tekst]

Metodologia wyliczenia wartości wydatków objętych pomocą publiczną (w tym wnoszonego wkładu prywatnego) oraz pomocą <i>de minimis</i>
[tekst]

VII. ZAKRES RZECZOWO-FINANSOWY

W projektach realizowanych w partnerstwie wydruk dla każdego partnera osobno plus zbiorcze zestawienie oraz przed każdą pierwszą tabelą wiersz z symbolem partnera i nazwą partnera.

Uwaga: Partner oznacza zarówno Wnioskodawcę/ Beneficjenta jak i partnera zwykłego.

Zakres rzeczowy					
Lp.	Zadanie	Nazwa zadania	Opis działań planowanych do realizacji w ramach wskazanych zadań/czas realizacji/podmiot działania	Wydatki rzeczywiście poniesione	Wydatki rozliczane ryczałtowo
1	Zadanie 1				
	Zadanie 2				
	(...)				
	Koszty pośrednie				

Zakres finansowy					
WYDATKI RZECZYWIŚCIE PONIESIONE					
Lp.	Kategoria kosztów	Opis kosztu w danej kategorii/podkategoria kosztów	Wydatki ogółem	Wydatki kwalifikowalne	Dofinansowanie
Zadanie 1 Nazwa zadania					
Suma					

Zadanie 2 Nazwa zadania					
			Suma		
			Ogółem wydatki rzeczywiście poniesione		

WYDATKI ROZLICZANE RYCZAŁTOWO					
Lp.	Rodzaj ryczałtu	Nazwa ryczałtu	Wydatki ogółem	Wydatki kwalifikowalne	Dofinansowanie
Zadanie 1 Nazwa zadania					
1	Kwota ryczałtowa				
Informacje dotyczące ryczałtów					
Nazwa wskaźnika			Wartość wskaźnika		
Informacje dotyczące ryczałtów					
Nazwa wskaźnika			Wartość wskaźnika		
			Suma		
Zadanie 1 Nazwa zadania					
1	Stawka jednostkowa				
Informacje dotyczące ryczałtów					
Wysokość stawki			Liczba stawek		
Informacje dotyczące ryczałtów					
Wysokość stawki			Liczba stawek		
			Suma		

Koszty pośrednie						
	Stawka ryczałtowa	Stawka ryczałtowa (%)				
			Suma			
			Ogółem wydatki rozliczne ryczałtowo			
			Ogółem w projekcie			
			<i>w tym koszty bezpośrednie</i>			
w ramach zadań						
Nazwa zadania				Wydatki ogółem	Wydatki kwalifikowalne	Dofinansowanie
Zadanie 1 Nazwa zadania						
Zadanie 2 Nazwa zadania						
Koszty pośrednie						
w ramach kategorii kosztów						
Kategoria kosztów				Wydatki ogółem	Wydatki kwalifikowalne	Udział %
w ramach kategorii kosztów podlegających limitom						
Kategoria kosztów podlegająca limitom				Wydatki ogółem	Wydatki kwalifikowalne	Udział %
cross-financing						
środki trwałe						

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA WYDATKÓW

Wzór dla projektu realizowanego bez partnerów:

Nazwa źródła finansowania wydatków	Wydatki kwalifikowalne
Środki wspólnotowe	
Krajowe środki publiczne, w tym:	
- budżet państwa	
- budżet jednostek samorządu terytorialnego	
- inne krajowe środki publiczne, w tym	
- Fundusz Pracy	
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	
- inne	
Prywatne	
Suma	
w tym EBI	

Wzór dla projektu realizowanego z partnerami:

Nazwa źródła finansowania wydatków	Wydatki kwalifikowalne			
	Wnioskodawca/ Partner 1	Partner 2	...	Projekt ogółem
Środki wspólnotowe				
Krajowe środki publiczne, w tym:				
- budżet państwa				
- budżet jednostek samorządu terytorialnego				
- inne krajowe środki publiczne, w tym				
- Fundusz Pracy				
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych				
- inne				
Prywatne				
Suma				
w tym EBI				

IX. HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU

Rok																					
Kwartał																					
Miesiąc (pierwsze 12 miesięcy realizacji)																					
Zadanie 1 - [tekst] [Kwota ryczałtowa 1]																					
Etap 1 -																					
Etap 2 -																					
...																					
Zadanie 2 - [tekst]																					
Etap 1 -																					
Etap 2 -																					
...																					

X. OŚWIADCZENIA

1. Oświadczam, że dane zawarte w niniejszym wniosku są zgodne z prawdą.
2. Oświadczam, że instytucja, którą reprezentuję nie zalega z uiszczaniem podatków, jak również z opłacaniem składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, Fundusz Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych lub innych należności wymaganych odrębnymi przepisami.
3. Oświadczam, że jestem uprawniony do reprezentowania beneficjenta w zakresie objętym niniejszym wnioskiem.
4. Oświadczam, że podmiot, który reprezentuję nie podlega wykluczeniu z możliwości otrzymania dofinansowania, w tym wykluczeniu, o którym mowa w art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885, z późn. zm.).
5. Oświadczam, że projekt jest zgodny z właściwymi przepisami prawa unijnego i krajowego, w tym dotyczącymi zamówień publicznych, pomocy publicznej oraz ochrony środowiska.
6. Oświadczam, że zadania przewidziane do realizacji i wydatki przewidziane do poniesienia w ramach projektu nie są i nie będą współfinansowane z innych wspólnotowych instrumentów finansowych, w tym z innych funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
7. Oświadczam, że informacje zawarte w niniejszym wniosku dotyczące pomocy publicznej w żądanej wysokości, w tym pomocy *de minimis*, o którą ubiega się beneficjent pomocy, są zgodne z przepisami ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm.) oraz z przepisami właściwego programu pomocowego.¹⁾
8. Oświadczam, że projekt nie został fizycznie zakończony lub w pełni zrealizowany przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie w rozumieniu art.65 ust.6 Rozporządzenia ogólnego 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. (Część C pkt.3 Karty oceny merytorycznej)

Jednocześnie wyrażam zgodę na udostępnienie niniejszego wniosku innym instytucjom oraz ekspertom dokonującym ewaluacji i oceny oraz wyrażam zgodę na udział w badaniach ewaluacyjnych mających na celu ocenę Programu.

Wnioskuje/nie wnioskuje²⁾ o zagwarantowanie przez właściwą instytucję ochrony informacji i tajemnic zawartych w niniejszym wniosku:

[Pole opisowe z limitem 3000 znaków]

Podstawa prawna ochrony ww. informacji i tajemnic ze względu na status wnioskodawcy:

[Pole opisowe z limitem 1000 znaków]

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za podanie fałszywych danych lub złożenie fałszywych oświadczeń.

Data wypełnienia wniosku: [wybór dat z kalendarza]

Pieczęć i podpis osoby/ób uprawnionej/nych do podejmowania decyzji wiążących w stosunku do beneficjenta.*

* obowiązek opatrzenia wniosku pieczęcią i podpisem nie dotyczy wniosków składanych jedynie w formie elektronicznej za pośrednictwem elektronicznej platformy usług administracji publicznej (ePUAP) lub w inny równoważny sposób.

1) Dotyczy wyłącznie projektów objętych zasadami pomocy publicznej.

2) Niewłaściwe skreślić.

OŚWIADCZENIE PARTNERA/ÓW PROJEKTU

Ja/my niżej podpisany/a/i oświadczam/y, że

- zapoznałem/łam/liśmy się z informacjami zawartymi w niniejszym wniosku o dofinansowanie;
- zobowiązuję/emy się do realizowania projektu zgodnie z informacjami zawartymi w niniejszym wniosku o dofinansowanie,
- spełniam/my wymagania określone w części X. Oświadczenia.

Data złożenia oświadczenia	1. NAZWA PARTNERA, IMIĘ I NAZWISKKO OSOBY/ÓB UPRAWNIONEJ/NYCH DO PODEJMOWANIA DECYZJI WIĄŻĄCYCH W STOSUNKU DO PARTNERA PROJEKTU Pieczęć i podpis osoby/ób uprawnionej/nich do podejmowania decyzji wiążących w stosunku do partnera projektu*
Data złożenia oświadczenia	2. NAZWA PARTNERA, IMIĘ I NAZWISKKO OSOBY/ÓB UPRAWNIONEJ/NYCH DO PODEJMOWANIA DECYZJI WIĄŻĄCYCH W STOSUNKU DO PARTNERA PROJEKTU Pieczęć i podpis osoby/ób uprawnionej/nich do podejmowania decyzji wiążących w stosunku do partnera projektu*

* obowiązek opatrzenia wniosku pieczęcią i podpisem nie dotyczy wniosków składanych jedynie w formie elektronicznej za pośrednictwem elektronicznej platformy usług administracji publicznej (ePUAP) lub w inny równoważny sposób

O naborze wniosków dowiedziałem/am się z/w: [check-box]

- ogłoszenia w prasie
- strony internetowej.....
- Punkcie Informacyjnym Funduszy Europejskich
- Punkcie Kontaktowym Instytucji Ogłaszającej Konkurs
- Mapy Dotacji
- inne

W przygotowaniu wniosku korzystałem/am z: [check-box]

- szkolenia, doradztwa Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich w
- pomocy Punktu Kontaktowego Instytucji Ogłaszającej Konkurs
- pomocy prywatnego konsultanta/płatnych szkoleń, doradztwa
- inne
- nie korzystałem/am z pomocy

Załącznik nr IIa – Ogólne kryteria wyboru projektów

**OGÓLNE KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW DLA WSZYSTKICH DZIAŁAŃ/PODDZIAŁAŃ
WSPÓŁFINANSOWANYCH Z EFS W RAMACH REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA LATA 2014-2020**

KRYTERIA ETAPU OCENY FORMALNEJ

Lp.	Nazwa kryterium	Definicja kryterium	Zastosowanie		Opis znaczenia
			Konkursowe	Pozakonkursowe	
1.	Wniosek złożono w terminie wskazanym w regulaminie konkursu/wezwaniu do złożenia wniosku o dofinansowanie projektu pozakonkursowego.	Wniosek wpłynął do Instytucji Organizującej Konkurs (IOK)/ Instytucji Ogłaszającej Nabór Projektów Pozakonkursowych w terminie określonym w regulaminie konkursu/ wezwaniu do złożenia wniosku. Zachowanie terminu oznacza złożenie wniosku do właściwej instytucji w wersji papierowej oraz tożsamej wersji elektronicznej przesłanej za pomocą systemu teleinformatycznego do dnia wyznaczonego w regulaminie konkursu/ w wezwaniu do złożenia wniosku.	✓	✓	Weryfikacja „0-1”. Projekty niespełniające danego kryterium są odrzucane na etapie oceny formalnej.
2.	Wniosek nie został usunięty z wykazu projektów zidentyfikowanych, stanowiącego załącznik do SzOOP.	Wniosek, który został wykreślony z wykazu projektów zidentyfikowanych nie może zostać wybrany do dofinansowania.	Nie dotyczy	✓	Weryfikacja „0-1”. Projekty niespełniające danego kryterium są odrzucane na etapie oceny formalnej.
3.	Wniosek został złożony we właściwej instytucji.	Wnioskodawca złożył wniosek o dofinansowanie w Instytucji Organizującej Konkurs/Instytucji Ogłaszającej Nabór Projektów Pozakonkursowych.	✓	✓	Weryfikacja „0-1”. Projekty niespełniające danego kryterium są odrzucane na etapie oceny formalnej.
4.	Wnioskodawca jest podmiotem uprawnionym do ubiegania się o dofinansowanie.	Wnioskodawca zgodnie z SZOOP RPOWŚ 2014-2020 jest podmiotem uprawnionym do ubiegania się o dofinansowanie w ramach Działania/Poddziałania.	✓	✓	Weryfikacja „0-1”. Projekty niespełniające danego kryterium są odrzucane na etapie oceny formalnej.
5.	Wniosek został sporządzony w języku polskim.	Wnioskodawca zobligowany jest do wypełnienia wniosku w języku polskim.	✓	✓	Weryfikacja „0-1”. Projekty niespełniające danego

					kryterium są odrzucane na etapie oceny formalnej.
6.	Wniosek został złożony w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach w wersji papierowej zgodnych z przekazaną wersją elektroniczną (suma kontrolna obu wersji musi być tożsama).	Wnioskodawca zobowiązany jest przygotować wniosek w formie papierowej w dwóch egzemplarzach (oryginał oraz kopia poświadczona za zgodność z oryginałem lub 2 oryginały). Forma papierowa wniosku musi być tożsama z wersją elektroniczną wniosku przekazaną przez LSI.	✓	✓	Weryfikacja „0-1”. W przypadku projektów konkursowych spełnienie kryterium jest konieczne do przyznania dofinansowania. Projekty niespełniające danego kryterium są odrzucane na etapie oceny formalnej. W przypadku <i>projektów pozakonkursowych</i> istnieje możliwość uzupełnienia wniosku na zasadach określonych w ogłoszeniu o naborze projektów pozakonkursowych.
7.	W ramach jednego konkursu Projektodawca: a) składa jako Lider wyłącznie jeden wniosek o dofinansowanie projektu i/lub b) występuje jako Partner wyłącznie w jednym wniosku złożonym w ramach konkursu.	Występowanie w ramach konkursu w charakterze Projektodawcy/Lidera i/lub Partnera w większej ilości wniosków powoduje odrzucenie przez Instytucję Organizującą Konkurs wszystkich złożonych w odpowiedzi na konkurs wniosków, w których ten podmiot występuje. W przypadku wycofania wniosku o dofinansowanie Wnioskodawca ma prawo złożyć kolejny wniosek. W przypadku JST powyższe ograniczenie dotyczy wniosków składanych przez poszczególne jednostki organizacyjne danej jednostki samorządu terytorialnego, które są prawnie niewyodrębnione. W przypadku podmiotów, których oddziały terenowe/okręgowe nie	✓ (nie dotyczy konkursu ogłoszonego w ramach Poddziałania 9.3.1 oraz konkursów w obszarze zdrowia)	Nie dotyczy	Weryfikacja „0-1”. Spełnienie kryterium jest konieczne do przyznania dofinansowania. Projekty niespełniające danego kryterium są odrzucane na etapie oceny formalnej.

		<p>posiadają osobowości prawnej, oddziały te mogą składać wnioski w ramach danego konkursu po uzyskaniu zgody jednostki centralnej tj. pełnomocnictwa szczególnego do działania w ramach danego konkursu, w imieniu tego podmiotu.</p> <p>Złożenie wniosku o dofinansowanie przez oddział terenowy nieposiadający osobowości prawnej nie wyczerpuje limitu 1 wniosku przez zarząd lub pozostałe oddziały terenowe.</p> <p>Kryterium zostanie zweryfikowane na etapie rejestracji wniosków o dofinansowanie.</p>			
8.	Potencjał finansowy Wnioskodawcy i Partnera (jeśli dotyczy).	<p>Wnioskodawca oraz partnerzy krajowi¹ (o ile dotyczy), ponoszący wydatki w danym projekcie z EFS, posiadają łączny obrót za ostatni zatwierdzony rok obrotowy zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o <i>rachunkowości</i> (jeśli dotyczy) lub za ostatni zamknięty i zatwierdzony rok kalendarzowy równy lub wyższy od łącznych rocznych wydatków w ocenianym projekcie złożonym do instytucji (w której dokonywana jest ocena formalna i merytoryczna wniosku) w odniesieniu</p>	✓	Nie dotyczy	<p>Weryfikacja „0-1”.</p> <p>Spełnienie kryterium jest konieczne do przyznania dofinansowania. Projekty niespełniające danego kryterium są odrzucane na etapie oceny formalnej.</p>

¹ W przypadku podmiotów niebędących jednostkami sektora finansów publicznych jako obroty należy rozumieć wartość przychodów (w tym przychodów osiągniętych z tytułu otrzymanego dofinansowania na realizację projektów) osiągniętych w ostatnim zatwierdzonym roku przez danego Wnioskodawcę/Partnera (o ile dotyczy) na dzień składania wniosku o dofinansowanie. W przypadku projektów, w których udzielane jest wsparcie zwrotne w postaci pożyczek lub poręczeń jako obrót należy rozumieć kwotę kapitału pożyczkowego i poręczeniowego, jakim dysponowali Wnioskodawca/Partnerzy (o ile dotyczy) w poprzednim zamkniętym i zatwierdzonym roku obrotowym.

		do roku kalendarzowego, w którym wydatki są najwyższe. ²			
9.	Wnioskodawca w okresie realizacji projektu prowadzi biuro projektu (lub posiada siedzibę, filię, delegaturę, oddział, czy inną prawnie dozwoloną formę organizacyjną działalności podmiotu) na terenie województwa świętokrzyskiego z możliwością udostępnienia pełnej dokumentacji wdrażanego projektu oraz zapewniające uczestnikom projektu możliwość osobistego kontaktu z jego kadrą.	Wprowadzenie kryterium uzasadnia konieczność usprawnienia kontaktu pomiędzy Wnioskodawcą, a osobami korzystającymi ze wsparcia, jak również pomiędzy Wnioskodawcą, a Instytucją Organizującą Konkurs. Spełnienie kryterium będzie weryfikowane na podstawie treści wniosku.	✓	✓	Weryfikacja „0-1”. Spełnienie kryterium jest konieczne do przyznania dofinansowania. Projekty niespełniające danego kryterium są odrzucane na etapie oceny formalnej.
10.	Projekt jest skierowany do grup docelowych z obszaru województwa świętokrzyskiego (które w przypadku osób fizycznych – uczą się, pracują lub zamieszkują na obszarze województwa świętokrzyskiego w rozumieniu przepisów Kodeksu Cywilnego; w przypadku innych podmiotów - posiadają jednostkę organizacyjną na obszarze województwa świętokrzyskiego).	Skierowanie wsparcia do osób pracujących/uczących się lub zamieszkałych na terenie województwa świętokrzyskiego (lub innych podmiotów) jest podyktowane regionalnym charakterem przewidzianego wsparcia oraz wynika z konieczności wspierania mieszkańców regionu. Spełnienie kryterium będzie weryfikowane na podstawie treści wniosku.	✓ (nie dotyczy Działań/ Poddziałań realizowanych na obszarze ZIT i OSI*)	✓	Weryfikacja „0-1”. Spełnienie kryterium jest konieczne do przyznania dofinansowania. Projekty niespełniające danego kryterium są odrzucane na etapie oceny formalnej.
11.	W przypadku projektu partnerskiego spełnione zostały	Ocenie podlega spełnienie wymogów odnoszonych się do wyboru Partnera			Weryfikacja „0-1”. Spełnienie kryterium jest konieczne do

² W przypadku gdy projekt trwa dłużej niż jeden rok kalendarzowy należy wartość obrotów odnieść do roku realizacji projektu, w którym wartość planowanych wydatków jest najwyższa.

	<p>wymogi dotyczące:</p> <p>1) wyboru Partnerów spoza sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 33 ust. 2-4 ustawy <i>o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020</i> (o ile dotyczy) oraz</p> <p>2) braku powiązań, o których mowa w art. 33 ust. 6 ustawy <i>o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020</i> oraz w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPOWŚ, pomiędzy podmiotami tworzącymi partnerstwo.</p>	<p>spoza sektora finansów publicznych jak i braku powiązań pomiędzy podmiotami tworzącymi partnerstwo - treść wniosku o dofinansowanie musi zawierać precyzyjne informacje odnoszące się do wskazanych wymogów.</p> <p>Spełnienie kryterium będzie weryfikowane na podstawie treści wniosku.</p>	✓	✓	<p>przyznania dofinansowania. Projekty niespełniające danego kryterium są odrzucane na etapie oceny formalnej.</p>
12.	<p>Wnioskodawca oraz Partner/Partnerzy (jeśli dotyczy) nie podlegają wykluczeniu z możliwości otrzymania dofinansowania ze środków Unii Europejskiej.</p>	<p>Wnioskodawca oraz Partner/Partnerzy (jeśli dotyczy) nie mogą być podmiotami wykluczonymi z możliwości otrzymania dofinansowania ze środków UE, lub wobec których orzeczono zakaz dostępu do środków UE na podstawie odrębnych przepisów takich jakich jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. <i>o finansach publicznych</i>; - art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. <i>o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na</i> 	<p>✓</p> <p>(nie dotyczy projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego)</p>	<p>✓</p> <p>(nie dotyczy projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego)</p>	<p>Weryfikacja „0-1”.</p> <p>Spełnienie kryterium jest konieczne do przyznania dofinansowania. Projekty niespełniające danego kryterium są odrzucane na etapie oceny formalnej.</p>

		<p><i>terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;</i></p> <p>- art. 9 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. <i>o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary.</i></p>			
13.	Zgodność projektu z zasadami dotyczącymi pomocy publicznej i pomocy <i>de minimis</i> .	Ocenie podlega zgodność projektu z zasadami dotyczącymi pomocy publicznej i pomocy <i>de minimis</i> .	✓	✓	Weryfikacja „0-1”. Spełnienie kryterium jest konieczne do przyznania dofinansowania. Projekty niespełniające danego kryterium są odrzucane na etapie oceny formalnej.
14.	Uprozczone metody rozliczania wydatków (jeśli dotyczy).	<p>W przypadku projektów, w których wartość wkładu publicznego (środków publicznych) nie przekracza wyrażonej w PLN równowartości 100 000,00 EUR, stosowanie jednej z uproszczonych metod rozliczania wydatków jest obligatoryjne. Do przeliczenia ww. kwoty na PLN stosowany będzie miesięczny obrachunkowy kurs wymiany stosowany przez KE aktualny na dzień ogłoszenia konkursu wskazany w regulaminie konkursu.</p> <p>W projektach obejmujących wystandaryzowane szkolenia z języka angielskiego, niemieckiego i francuskiego obowiązkowo należy zastosować stawki jednostkowe zgodnie z <i>Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze edukacji na lata 2004-2020.</i></p>	✓	✓	Weryfikacja „0-1”. Spełnienie kryterium jest konieczne do przyznania dofinansowania. Projekty niespełniające danego kryterium są odrzucane na etapie oceny formalnej.

* Działania/Poddziałania są określone szczegółowo w *Harmonogramie naborów wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na rok 2017*

KRYTERIA ETAPU OCENY MERYTORYCZNEJ						
KRYTERIA MERYTORYCZNE						
Lp.	Nazwa kryterium	Definicja kryterium	Zastosowanie		Opis znaczenia	Waga punktowa
			Konkursowe	Pozakonkursowe		
1.	<p>Ocena zgodności projektu z właściwym celem szczegółowym Priorytetu Inwestycyjnego, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazanie celu głównego projektu i opisanie, w jaki sposób projekt przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego Priorytetu Inwestycyjnego, – wskazanie celu szczegółowego Priorytetu Inwestycyjnego, do którego osiągnięcia przyczyni się realizacja projektu, – określenie sposobu mierzenia realizacji wskazanego celu, – ustalenie wskaźników realizacji celu – wskaźniki rezultatu i produktu, jednostek pomiaru 	<p>Wskazanie zgodności projektu z właściwym celem głównym oraz szczegółowym Priorytetu Inwestycyjnego oraz ustalenie wskaźników rezultatu i produktu, które powinny być w prawidłowy sposób skwantyfikowane i odpowiadać celom założonym w projekcie.</p>	✓	✓	<p>Ocena spełnienia kryteriów merytorycznych dokonywana jest w ramach skali punktowej od 0-100 punktów niezależnie przez dwóch członków KOP wybranych w drodze losowania. Spełnienie przez projekt kryteriów merytorycznych w minimalnym zakresie oznacza uzyskanie od każdego oceniającego co najmniej 60 punktów, a także co najmniej 60% punktów od każdego z obydwu oceniających za spełnienia poszczególnych kryteriów. Ostateczna</p>	<p>W przypadku projektów konkursowych: 15/9 albo 12/8 (dotyczy wyłącznie projektów, których wnioskowana kwota dofinansowania jest równa albo przekracza 2 mln zł).</p> <p>IOK w regulaminie konkursu określa podział punktów na każdą z części składowych kryterium.</p> <p>W przypadku projektów pozakonkursowych projekty niespełniające</p>

	<p>wskaźników,</p> <ul style="list-style-type: none"> – określenie wartości bazowej i docelowej wskaźnika rezultatu, – określenie wartości docelowej wskaźnika produktu, powiązanego ze wskaźnikiem rezultatu, – określenie, w jaki sposób i na jakiej podstawie mierzone będą wskaźniki realizacji celu/ów (ustalenie źródeł weryfikacji/ pozyskania danych do pomiaru wskaźników oraz częstotliwość ich pomiaru). 				<p>ocena projektu stanowi średnią arytmetyczną ogólnej liczby punktów przyznanych przez obydwu oceniających. Istnieje możliwość dokonania oceny kryterium i skierowania projektu do negocjacji we wskazanym w karcie oceny zakresie dotyczącym warunkowo dokonanej oceny.</p> <p>W przypadku projektów pozakonkursowych ocena spełniania kryterium polega na przypisaniu im wartości logicznych „tak”, „nie” albo stwierdzeniu, że kryterium nie dotyczy danego projektu. Przypisanie wnioskowi wartości „nie” powoduje przekazanie projektu do poprawy i uzupełnienia.</p>	<p>kryterium kierowane są do poprawy lub uzupełnienia.</p>
2.	<p>Dobór grupy docelowej - osób i/lub instytucji, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opis i uzasadnienie grupy docelowej, – potrzeby i oczekiwania uczestników w kontekście wsparcia, które ma być udzielane w ramach projektu, – bariery, na które napotykają uczestnicy projektu, – sposób rekrutacji 	<p>Opis grupy docelowej powinien zawierać istotne cechy uczestników (osób lub podmiotów), którzy zostaną objęci wsparciem. W ramach kryterium weryfikowany będzie sposób rekrutacji, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – plan i harmonogram jej przeprowadzenia; – katalog niedyskryminacyjnych kryteriów wyboru; – zapobieganie ewentualnym problemom związanym z rekrutacją grupy docelowej. 	✓	✓	<p>W przypadku projektów pozakonkursowych ocena spełniania kryterium polega na przypisaniu im wartości logicznych „tak”, „nie” albo stwierdzeniu, że kryterium nie dotyczy danego projektu. Przypisanie wnioskowi wartości „nie” powoduje przekazanie projektu do poprawy i uzupełnienia.</p>	<p>W przypadku projektów konkursowych:</p> <p style="text-align: center;">10/6</p> <p>IOK w regulaminie konkursu określa podział punktów na każdą z części składowych kryterium.</p> <p>W przypadku projektów pozakonkursowych projekty</p>

	uczestników projektu, w tym jakimi kryteriami posłuży się Wnioskodawca podczas rekrutacji.					niespełniające kryterium kierowane są do poprawy lub uzupełnienia.
3.	<p>Ryzyko nieosiągnięcia założeń projektu (dotyczy projektów, których wnioskowana kwota dofinansowania jest równa albo przekracza 2 mln zł), w tym opis:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sytuacji, których wystąpienie utrudni lub uniemożliwi osiągnięcie wartości docelowej wskaźników rezultatu, – sposobu identyfikacji wystąpienia takich sytuacji (zajścia ryzyka), – działań, które zostaną podjęte, aby zapobiec wystąpieniu ryzyka i jakie będą mogły zostać podjęte, aby zminimalizować skutki wystąpienia ryzyka. 	Wnioskodawca zobowiązany jest do zidentyfikowania sytuacji, których wystąpienie utrudni lub uniemożliwi osiągnięcie celów i/lub wskaźników. Dotyczy projektów, których kwota dofinansowania jest równa albo przekracza 2 mln zł.	✓	✓		<p>W przypadku projektów konkursowych:</p> <p style="text-align: center;">0/0 albo 3/2</p> <p>(dotyczy wyłącznie projektów, których wnioskowana kwota dofinansowania jest równa albo przekracza 2 mln zł).</p> <p>W przypadku <i>projektów pozakonkursowych</i> projekty niespełniające kryterium kierowane są do poprawy lub uzupełnienia.</p>
4.	Zadania, w tym: trafność doboru zadań i ich opis w kontekście osiągnięcia celów/wskaźników projektu, z uwzględnieniem trwałości rezultatów projektu,	Należy szczegółowo opisać zadania, które będą podejmowane i uzasadnić potrzebę ich realizacji w projekcie. W punkcie tym weryfikowane będą również wartości wskaźników, które zostaną osiągnięte w ramach zadań,	✓	✓		<p>W przypadku projektów konkursowych:</p> <p style="text-align: center;">25/15</p> <p>IOK w regulaminie konkursu określa</p>

	szczegółowy opis zadań (z udziałem Partnera/ów), formy wsparcia, racjonalności harmonogramu realizacji projektu.	<p>formy wsparcia obrazujące rodzaj działań i zajęć.</p> <p>Wnioskodawca powinien przypisać także Partnerów do zadań, za których wykonanie będą oni odpowiedzialni w ramach projektu, jak również uzasadnić wybór Partnerów do realizacji poszczególnych zadań (o ile dotyczy).</p> <p>Ocenie podlegać będzie również trwałość rezultatów projektu jak i racjonalności harmonogramu realizacji projektu.</p>				<p>podział punktów na każdą z części składowych kryterium.</p> <p>W przypadku <i>projektów pozakonkursowych</i> projekty niespełniające kryterium kierowane są do poprawy lub uzupełnienia.</p>
5.	<p>Zaangażowanie potencjału Wnioskodawcy i Partnerów (o ile dotyczy), w tym w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zasobów finansowych, jakie wniesie do projektu Wnioskodawca i Partnerzy (o ile dotyczy); – potencjał kadrowy i merytoryczny Wnioskodawcy i Partnerów (o ile dotyczy) i sposobu jego wykorzystania w ramach projektu (kluczowych osób, które zostaną zaangażowane do realizacji projektu oraz ich planowanej funkcji 	W ramach kryterium przeprowadzona zostanie ocena potencjału finansowego, kadrowego/ merytorycznego oraz technicznego Wnioskodawcy/Partnera.	✓	✓		<p>W przypadku projektów konkursowych:</p> <p style="text-align: center;">10/6</p> <p>IOK w regulaminie konkursu określa podział punktów na każdą z części składowych kryterium.</p> <p>W przypadku <i>projektów pozakonkursowych</i> projekty niespełniające kryterium kierowane są do poprawy lub uzupełnienia.</p>

	<p>w projekcie, <i>know-how</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> – potencjał techniczny, tj. posiadane lub pozyskane zaplecze, pomieszczenie, sprzęt, który Wnioskodawca/ Partnerzy (o ile dotyczy) mogą wykazać w projekcie i sposobu jego wykorzystania w ramach projektu. 					
6.	<p>Doświadczenie Wnioskodawcy i Partnerów, które przełoży się na realizację projektu, w odniesieniu do:</p> <ul style="list-style-type: none"> – obszaru, w którym będzie realizowany projekt, – grupy docelowej, do której kierowane będzie wsparcie, – terytorium, którego będzie dotyczyć realizacja projektu, <p>oraz wskazanie instytucji, które mogą potwierdzić potencjał społeczny Wnioskodawcy i Partnerów (o ile dotyczy).</p>	<p>Doświadczenie Wnioskodawcy/ Partnerów oceniane będzie w kontekście dotychczasowej jego działalności i możliwości weryfikacji jej rezultatów.</p>	✓	✓		<p>W przypadku projektów konkursowych:</p> <p style="text-align: center;">15/9</p> <p>IOK w regulaminie konkursu określa podział punktów na każdą z części składowych kryterium.</p> <p>W przypadku projektów pozakonkursowych projekty niespełniające kryterium kierowane są do poprawy lub uzupełnienia.</p>
7.	<p>Sposób zarządzania projektem.</p>	<p>Opis powinien zawierać informację w jaki sposób projekt będzie zarządzany.</p>	✓	✓		<p>W przypadku projektów konkursowych:</p>

						5/3 W przypadku projektów pozakonkursowych projekty niespełniające kryterium kierowane są do poprawy lub uzupełnienia.
8.	<p>Prawidłowość sporządzenia budżetu projektu, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kwalifikowalność wydatków, – niezbędność wydatków do realizacji projektu i osiągnięcia jego celów, – racjonalność i efektywność wydatków projektu, – poprawność opisu kwot ryczałtowych (o ile dotyczy), – zgodność ze standardem i cenami rynkowymi określonymi w regulaminie konkursu, – poprawność formalno-rachunkowa sporządzenia budżetu projektu. 	Ocenić podlegać będzie prawidłowość sporządzenia budżetu projektu.		✓	✓	<p>W przypadku projektów konkursowych:</p> <p style="text-align: center;">20/12</p> <p>IOK w regulaminie konkursu określa podział punktów na każdą z części składowych kryterium.</p> <p>W przypadku projektów pozakonkursowych projekty niespełniające kryterium kierowane są do poprawy lub uzupełnienia.</p>

KRYTERIA HORYZONTALNE					
Lp.	Nazwa kryterium	Definicja kryterium	Zastosowanie		Opis znaczenia
			Konkursowe	Pozakonkursowe	
1.	Zgodność projektu z prawodawstwem unijnym (w tym z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia ogólnego 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.) oraz zasadą zrównoważonego rozwoju.	<p>1) Ocenie podlega zgodność projektu z prawodawstwem unijnym, w tym w zakresie: zgodności z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia ogólnego 1303/2013 – tj. „Operacje nie mogą zostać wybrane do wsparcia z EFSI, jeśli zostały one fizycznie ukończone lub w pełni zrealizowane przed przedłożeniem instytucji zarządzającej wniosku o dofinansowanie w ramach programu operacyjnego, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez beneficjenta”.</p> <p>2) zasadą zrównoważonego rozwoju, która polega głównie na wspieraniu gospodarki efektywnie i racjonalnie korzystającej z zasobów, w tym m.in. przyjaznej środowisku.</p> <p>Wnioskodawca poprzez działania projektowe powinien wykazać pozytywny lub neutralny wpływ projektu na przedmiotową zasadę.</p>	✓	✓	<p>Weryfikacja „0-1”.</p> <p>W przypadku projektów konkursowych spełnienie kryterium jest konieczne do przyznania dofinansowania. Projekty niespełniające danego kryterium są odrzucane na etapie oceny formalnej/merytorycznej.</p> <p>W przypadku <i>projektów pozakonkursowych</i> projekty niespełniające przedmiotowego kryterium kierowane są do poprawy lub uzupełnienia.</p>
2.	Zgodność projektu z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.	<p>Wnioskodawca powinien wykazać we wniosku w jaki sposób będzie zapewniona realizacja w ramach projektu zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>Ocenie podlega zgodność projektu z ww. zasadą w oparciu o obowiązujące <i>Wytyczne</i></p>	✓	✓	

		<i>w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.</i>			
3.	Zgodność projektu z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn.	Wnioskodawca powinien zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu wskazać we wniosku o dofinansowanie, w tym w szczególności w opisie: grupy docelowej, zadań oraz zarządzania projektem w jaki sposób będzie zapewniona realizacja w ramach projektu zasady równości szans kobiet i mężczyzn. Ocena kryterium będzie prowadzona w oparciu o standard minimum (zgodnie z zapisami <i>Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020</i>).	✓	✓	
4.	Zgodność projektu z prawodawstwem krajowym w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji i zakresu projektu (m.in. z zasadami <i>Prawa zamówień publicznych, ochrony środowiska</i>).	Ocenie podlega zgodność projektu z prawodawstwem krajowym w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji i zakresu projektu.	✓	✓	
5.	Zgodność projektu z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa	Ocenie podlega zgodność projektu z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego oraz ze	✓	✓	

	<p>Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 oraz ze Szczegółowym Opisem Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, zapisami regulaminu danego konkursu, w tym zgodność w szczególności z:</p> <ul style="list-style-type: none"> - typem/ami projektów realizowanym/ i w ramach danego Działania/Poddziałania, - grupą docelową (ostatecznymi odbiorcami wsparcia) w ramach danego Działania/ Poddziałania, - poziomem wkładu własnego w ramach danego Działania/ Poddziałania, - zakresem i poziomem dla <i>cross-financingu</i> oraz środków trwałych dla danego Działania/ Poddziałania. 	<p>Szczegółowym Opisem Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (w tym zgodność z typem/ami projektów realizowanym/i w ramach danego Działania/ Poddziałania, grupą docelową (ostatecznymi odbiorcami wsparcia) w ramach danego Działania/Poddziałania, poziomem wkładu własnego w ramach danego Działania/ Poddziałania, <i>cross-financingu</i>, środków trwałych dla danego Działania/Poddziałania).</p>			
--	--	---	--	--	--

KRYTERIUM ETAPU NEGOCJACJI

Lp.	Nazwa kryterium	Definicja kryterium	Zastosowanie		Opis znaczenia
			Konkursowe	Pozakonkursowe	
1.	Zgodność projektu w zakresie spełnienia warunków postawionych przez oceniających lub przewodniczącego KOP.	<p>Etap negocjacji przez wprowadzone korekty projektu w oparciu o uwagi w zakresie spełnienia warunków postawionych przez oceniających lub przewodniczącego KOP może zakończyć się wynikiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pozytywnym, co oznacza uznanie kryterium za spełnione w przypadku: <ol style="list-style-type: none"> 1) wprowadzenia do wniosku wszystkich wymaganych zmian wskazanych przez oceniających lub przewodniczącego KOP w Kartach oceny merytorycznej lub udzielenie przez wnioskodawcę informacji i wyjaśnień wymaganych przez KOP; 2) akceptacji przez IOK stanowiska Wnioskodawcy oraz ustaleń wynikających z procesu negocjacji. <p>Okoliczności opisane w pkt. 1 lub 2 muszą zostać spełnione w celu pozytywnej oceny kryterium (w zależności od zakresu</p>	✓	Nie dotyczy	<p>Weryfikacja „0-1”.</p> <p>W przypadku projektów konkursowych spełnienie kryterium jest konieczne do przyznania dofinansowania. Projekty niespełniające danego kryterium są odrzucane na etapie negocjacji.</p>

		<p>negocjacji).</p> <ul style="list-style-type: none"> – negatywnym, co oznacza niespełnienie kryterium wyboru projektu bez możliwości dokonania kolejnej korekty/uzupełnienia w przypadku: <ol style="list-style-type: none"> 1) nie wprowadzenia do wniosku wszystkich wymaganych zmian wskazanych przez oceniających lub przewodniczącego KOP w Kartach oceny merytorycznej lub innych zmian wynikających z ustaleń dokonanych podczas negocjacji lub nieudzielenie przez wnioskodawcę informacji i wyjaśnień wymaganych przez KOP; 2) braku akceptacji przez IOK stanowiska Wnioskodawcy; 3) wprowadzenia do wniosku innych zmian, niż wynikające z ustaleń dokonanych podczas negocjacji. <p>Wystąpienie którejkolwiek z okoliczności opisanych w pkt. 1-3 oznacza niespełnienie</p>			
--	--	--	--	--	--

		kryterium. Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie Protokołu spełnienia kryterium wyboru projektów po zakończeniu etapu negocjacji.			
--	--	--	--	--	--

Załącznik IIb

**SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW DLA POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁAŃ/ PODDZIAŁAŃ
WSPÓŁFINANSOWANYCH Z EFS W RAMACH REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA LATA 2014 – 2020**

PODDZIAŁANIE 8.5.4

OŚ PRIORYTETOWA		Oś priorytetowa 8. Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo			
PRORYTET INWESTYCYJNY		10iv lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami			
DZIAŁANIE		Działanie 8.5 Rozwój i wysoka jakość szkolnictwa zawodowego oraz kształcenia ustawicznego			
PODDZIAŁANIE		Poddziałanie 8.5.4 Kształcenie ustawiczne – ZIT - Edukacja formalna i pozaformalna osób dorosłych (projekty konkursowe)			
KRYTERIA DOSTĘPU					
Lp.	Nazwa kryterium	Definicja	Opis znaczenia	Moment oceny (formalna/ merytoryczna)	Stosuje się do typu/typów projektu/ów (nr)
1.	Projekt jest skierowany do grup docelowych z terenu Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, które uczą się, pracują lub zamieszkują w rozumieniu przepisów Kodeksu Cywilnego na obszarze KOF.	Realizacja dedykowanego wsparcia dla osób z obszaru KOF wynika z terytorialnego rozkładu interwencji wskazanego w RPOWŚ 2014-2020. Obszar KOF obejmuje obszar tworzony przez Miasto Kielce oraz jednostki samorządu terytorialnego – Miasto i Gminę Chęciny, Miasto i Gminę Chmielnik, Miasto i Gminę Daleszyce, Gminę Górno, Gminę Masłów, Gminę Miedziana Góra, Miasto i Gminę Morawica, Gminę Piekoszów, Gminę Sitkówka-Nowiny, Gminę Strawczyn i Gminę Zagnańsk. Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie treści wniosku o	Weryfikacja „0-1”. Niespełnienie kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku.	Kryterium weryfikowane na etapie oceny formalnej.	1a, 1b, 1c

		dofinansowanie projektu.			
2.	Maksymalny okres realizacji projektu wynosi 24 miesiące.	Ograniczony czas realizacji projektu do 24 miesięcy pozwoli Beneficjentom precyzyjnie zaplanować przedsięwzięcia, co wpłynie na zwiększenie efektywności oraz sprawne rozliczanie finansowe wdrażanych projektów. Okres 24 miesięcy liczony jest jako pełne miesiące kalendarzowe. Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.	Weryfikacja „0-1” Niespełnienie kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku.	Kryterium weryfikowane na etapie oceny formalnej.	1a, 1b, 1c
3.	Realizacja wsparcia następuje na podstawie indywidualnie zdiagnozowanego zapotrzebowania każdego uczestnika projektu.	Kryterium ma na celu zapewnienie zindywidualizowanego podejścia w stosunku do każdego uczestnika projektu. Wnioskodawca zakłada w projekcie przeprowadzenie indywidualnej analizy potrzeb osoby dorosłej objętej wsparciem, z uwzględnieniem jej potencjału oraz predyspozycji. Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.	Weryfikacja „0-1”. Niespełnienie kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku.	Kryterium weryfikowane na etapie oceny merytorycznej.	1a, 1b, 1c

4.	Wsparcie uczestników w zakresie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych jest zakończone formalną oceną i/lub certyfikacją osiągniętych umiejętności, kompetencji czy kwalifikacji.	<p>Kryterium ma na celu zapewnienie, że działania realizowane w projekcie dadzą uczestnikom projektu możliwość uzyskania dokumentu potwierdzającego uzyskanie lub uzupełnienie kompetencji i/lub kwalifikacji.</p> <p>Wsparcie musi być realizowane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych.</p> <p>Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.</p>	Weryfikacja „0-1”. Niespełnienie kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku.	Kryterium weryfikowane na etapie oceny merytorycznej.	1a, 1b, 1c
KRYTERIA PREMIUJĄCE - weryfikowane na etapie oceny merytorycznej					
Lp.	Nazwa kryterium	Definicja	Opis znaczenia	Waga punktowa	Stosuje się do typu/typów projektu/ów (nr)
1.	Minimum 50% uczestników projektu stanowią osoby należące do co najmniej jednej z poniższych grup: – osoby w wieku 50 lat i więcej; – osoby nisko wykwalifikowane.	Osoby powyżej 50 roku życia są grupą społeczną doświadczającą szczególnych trudności związanych ze znalezieniem i utrzymaniem zatrudnienia. Przez osoby nisko wykwalifikowane należy rozumieć osoby posiadające wykształcenie do poziomu ISCED 2 włącznie, zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Kształcenia (ISCED 2011). Wykształcenie na poziomie ISCED 2 to poziom podstawowy oraz gimnazjalny. Stopień uzyskanego wykształcenia	Projekty, które otrzymały minimum punktowe od obydwu oceniających podczas oceny spełniania ogólnych kryteriów merytorycznych oraz spełniają kryteria premiujące otrzymują premię punktową (maksymalnie 35	10	1a, 1b, 1c

		<p>powinien być określany w dniu rozpoczęcia uczestnictwa w projekcie. Wiek uczestników liczony jest na podstawie daty urodzenia i ustalany w dniu rozpoczęcia udziału w projekcie.</p> <p>Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.</p>	<p>punktów).</p> <p>Ocena spełniania kryterium premiującego jest dokonywana poprzez przyznanie liczby punktów w zakresie określonym dla tego kryterium. Przyznanie określonej dla danego kryterium premiującego liczby punktów oznacza spełnienie kryterium. Nieprzyznanie punktów oznacza niespełnienie kryterium.</p> <p>Projekty, które nie spełniają kryteriów premiujących nie tracą punktów uzyskanych w ramach oceny merytorycznej.</p>		
2.	Projekt zakłada realizację wsparcia we współpracy z pracodawcami.	<p>Kryterium ma na celu zwiększenie zaangażowania się pracodawców w system kształcenia kadr na regionalnym rynku pracy, a jednocześnie ma sprzyjać zapewnieniu komplementarności i efektywności wsparcia oferowanego przez Wnioskodawcę.</p> <p>Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.</p>		10	1c
3.	Minimum 20% grupy docelowej projektu stanowią osoby z niepełnosprawnościami.	<p>Kryterium ma na celu ułatwienie dostępu wskazanej grupy do wsparcia w zakresie podnoszenia kwalifikacji i kompetencji w zakresie pozaszkolnych form kształcenia. Osoby z niepełnosprawnościami stanowią 12,9% ogółu ludności, zamieszkującej województwo świętokrzyskie (dane na podstawie opracowania „Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich</p>		5	1a, 1b, 1c

		<p>wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2014-2020”, wyd. Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej).</p> <p>Osoby niepełnosprawne stanowiły na koniec grudnia 2016 r. 6,4% ogółu bezrobotnej ludności w województwie świętokrzyskim (dane na podstawie „Informacji o poziomie i strukturze bezrobocia w województwie świętokrzyskim w 2016 r.”, wyd. Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach, styczeń 2017 r.)</p> <p>Dzięki uzyskaniu nowych umiejętności grupa uczestników będzie miała możliwość zwiększenia swoich szans na rynku pracy.</p> <p>Ilość osób z niepełnosprawnościami w treści wniosku należy wskazać procentowo</p> <p>Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.</p>			
4.	Projekt zakłada formy wsparcia prowadzące do zdobycia kompetencji i/lub kwalifikacji w zakresie inteligentnych i	Kryterium ma na celu umożliwienie uzyskania odpowiednich kwalifikacji i/lub kompetencji w ramach inteligentnych specjalizacji regionu, co zwiększy		5	1a, 1b, 1c

	<p>horyzontalnych specjalizacji województwa świętokrzyskiego.</p>	<p>konkurencyjność uczestników projektu na lokalnym rynku pracy. Dla województwa świętokrzyskiego określono cztery obszary gospodarki stanowiące inteligentne specjalizacje, tj.: sektor metalowo- odlewniczy, zasobooszczędne budownictwo, turystyka zdrowotna i prozdrowotna, nowoczesne rolnictwo i przetwórstwo spożywcze.</p> <p>Specjalizacje horyzontalne to: technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT), branża targowo-kongresowa oraz zrównoważony rozwój energetyczny.</p> <p>Realizacja form wsparcia wpisujących się w powyższe branże musi zakończyć się formalnym potwierdzeniem nabycia kompetencji i/lub kwalifikacji przez każdego z uczestników w okresie realizacji projektu.</p> <p>Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.</p>			
5.	<p>Projekt zakłada podnoszenie, uzupełnianie i zdobywanie kompetencji i/lub kwalifikacji w zakresie zawodów w „białym” i/lub „srebrnym” sektorze gospodarki.</p>	<p>Zapotrzebowanie na specjalizacje w „białym sektorze” i „srebrnej gospodarce” związane jest z intensywnie zachodzącymi procesami starzenia się społeczeństwa. Wzrost udziału osób starszych w liczbie ludności województwa świętokrzyskiego połączony jest z deficytem kadry medycznej „białego sektora” gospodarki.</p>		5	1a, 1b, 1c

		<p>Kryterium ma na celu dostosowanie systemu kształcenia do wymogów regionalnego rynku pracy. Zgodnie z wnioskami płynącymi ze sporządzonych analiz w zakresie zapotrzebowania na kształcenie w kierunkach i rozwijania miejsc pracy w obszarze „białego sektora”¹ oraz „srebrnej gospodarki”², w województwie świętokrzyskim rośnie popyt m.in. na pielęgniarki, rehabilitantów, ratowników medycznych, opiekunów osób starszych i niepełnosprawnych, dietetyków, diabetologów przygotowanych do pracy z osobami starszymi.</p> <p>Realizacja form wsparcia w powyższych obszarach i specjalizacjach musi zakończyć się formalnym potwierdzeniem nabycia umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji przez każdego uczestnika w okresie realizacji projektu.</p> <p>Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.</p>			
--	--	---	--	--	--

¹ „Analiza zapotrzebowania na kształcenie w kierunkach i rozwijanie miejsc pracy w obszarze „białego sektora” w województwie świętokrzyskim” Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Departament Polityki Regionalnej, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Kielce, Styczeń 2016 r.

² „Analiza zapotrzebowania na kształcenie w kierunkach i rozwijanie miejsc pracy w obszarze „srebrnej gospodarki” w województwie świętokrzyskim” Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Departament Polityki Regionalnej, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Kielce, Styczeń 2016 r.

Załącznik nr IIc – Kryteria oceny zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF

1. Kryteria obligatoryjne (ocena 0/1) – ocena zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF

Lp.	Kryterium	Definicja	Sposób weryfikacji
1.	Lokalizacja projektu na obszarze KOF	Projekt zakłada, że wsparcie jest skierowane dla grup docelowych z Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.	0 / 1 Niespełnienie kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku
2.	Zgodność wniosku z Celami/ Priorytetami Strategii ZIT KOF	Wnioskodawca uzasadnia, że działania w projekcie są odpowiedzią na problemy zdiagnozowane w Strategii ZIT KOF, dzięki czemu projekt przyczyni się do realizacji określonych w niej Celów/Priorytetów.	0 / 1 Niespełnienie kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku
3.	Zgodność przedmiotu projektu z zakresem Działań wskazanych w Matrycy logicznej Strategii ZIT KOF	Wnioskodawca zapewnia we wniosku, że wsparcie jest zgodne z zakresem Działań wskazanych w Matrycy logicznej Strategii ZIT KOF.	0 / 1 Niespełnienie kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku

2. Kryteria punktowane – ocena stopnia zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF

Ocena spełnienia kryteriów zgodności ze Strategią ZIT KOF jest dokonywana w ramach skali punktowej od 0 do 40 punktów niezależnie przez dwóch pracowników/ekspertów IP ZIT wybranych w drodze losowania. Warunkiem zamieszczenia projektu na liście rankingowej jest uzyskanie od każdego oceniającego co najmniej 10 punktów.

Lp.	Kryterium	Definicja	Liczba punktów	Maksymalna liczba punktów dla kryterium
1.	Obszar oddziaływania projektu	Ocenię będzie podlegać zasięg terytorialny oddziaływania projektu – stopień oddziaływania realizacji projektu na obszar KOF: a) projekt nie obejmuje pomocą ostatecznych odbiorców wsparcia z żadnej gminy KOF b) projekt obejmuje pomocą ostatecznych odbiorców wsparcia z terenu 1 gminy c) projekt obejmuje pomocą ostatecznych odbiorców wsparcia z terenu 2 gmin i więcej	0 pkt. 5 pkt. 10 pkt.	10 pkt. (kryterium punktowane obowiązkowe – minimalna wymagana ilość punktów wynosi 5 pkt.)
2.	Projekt jest realizowany w partnerstwie z podmiotami z terenu KOF	Ocenię będzie podlegać, czy projekt jest realizowany w partnerstwie – partnerem lub liderem jest podmiot, który posiada siedzibę na terenie KOF: a) projekt nie jest realizowany w partnerstwie z podmiotem z terenu KOF b) partnerstwo obejmuje 1 podmiot z terenu KOF c) partnerstwo obejmuje 2 i więcej podmiotów z terenu KOF	0 pkt. 5 pkt. 10 pkt.	10 pkt. (kryterium punktowane premiujące)
3.	Komplementarność projektu EFS – powiązanie z innymi projektami finansowanymi ze środków publicznych, które zostały zrealizowane lub są w trakcie realizacji na terenie KOF	Przez komplementarność rozumie się powiązanie z innymi projektami wskazanymi jako projekty bazowe finansowanymi ze środków publicznych, które zostały zrealizowane lub są w trakcie realizacji przez Wnioskodawcę lub Partnera/Partnerów na terenie KOF – obszar realizacji wskazanego projektu bazowego musi co najmniej w części pokrywać się z obszarem realizacji projektu zgłaszanego przez Wnioskodawcę:		10 pkt. (kryterium punktowane premiujące)

		<ul style="list-style-type: none"> a) projekt nie jest komplementarny z żadnym projektem na terenie KOF b) projekt jest komplementarny z jednym projektem na terenie KOF c) projekt jest komplementarny z co najmniej dwoma projektami na terenie KOF 	<p>0 pkt.</p> <p>5 pkt.</p> <p>10 pkt.</p>	
4.	<p>Poprawność doboru wskaźników produktu i rezultatu w projekcie oraz ich wpływ na osiągnięcie wartości docelowej określonej w Strategii ZIT KOF</p>	<p>Wnioskodawca zakłada w projekcie osiągnięcie wszystkich adekwatnych do realizowanych typów przedsięwzięć w ramach konkursu i obowiązkowych wskaźników produktu i rezultatu. Ocenie podlegają wartości docelowe wskaźników produktu w zakresie ich wpływu na osiągnięcie wartości docelowych wskaźników zawartych w Strategii ZIT KOF.</p> <p>Wpływ wskaźników podlega ocenie w następujący sposób: Wartość wskaźnika produktu w projekcie/wartość docelowa wskaźnika produktu wskazana w Strategii ZIT KOF x 100% <i>Uwaga! Jeśli wskaźników produktu obowiązkowych jest więcej niż jeden, to poziom liczy się poprzez wyliczenie średniej arytmetycznej.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> a) wnioskodawca nie wskazał obowiązujących wskaźników produktu i rezultatu b) osiągnięcie wskaźników produktu na poziomie 1-50% wartości docelowych określonych w Strategii ZIT KOF c) osiągnięcie wskaźników produktu na poziomie 51% i więcej wartości docelowych określonych w Strategii ZIT KOF 	<p>0 pkt.</p> <p>5 pkt.</p> <p>10 pkt.</p>	<p>10 pkt.</p> <p>(kryterium punktowane obowiązkowe – minimalna wymagana ilość punktów wynosi 5 pkt.)</p>

Załącznik nr III – Regulamin pracy KOP
z dnia 26 maja 2017 r.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

REGULAMIN PRACY
KOMISJI OCENY PROJEKTÓW
oceniającej projekty konkursowe współfinansowane
z EFS RPOWŚ na lata 2014-2020
w Departamencie Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego

Rozdział I

Postanowienia ogólne

1. Regulamin pracy Komisji Oceny Projektów oceniającej projekty konkursowe współfinansowane z EFS na lata 2014-2020 (zwanym dalej Regulaminem pracy KOP/Regulaminem) określa organizację, tryb oraz zasady pracy Komisji Oceny Projektów (zwanej dalej KOP).
2. Komisja Oceny Projektów działa zgodnie z zapisami:
 - 1) *Art. 44 Ustawy z dnia 11.07.2014 r, o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020* (zwanej dalej Ustawą).
 - 2) *Wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020.*
 - 3) Niniejszego Regulaminu.
3. Komisja Oceny Projektów stanowi niezależne ogniwo w systemie oceny wniosków o dofinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (RPOWŚ) w Departamencie Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego (zwanego dalej IZ DW EFS).
4. Komisja Oceny Projektów działa od początku procesu oceny wniosków o dofinansowanie projektów do rozstrzygnięcia konkursu. KOP powołana jest do oceny wszystkich wniosków, złożonych w ramach ogłoszonych przez IOK konkursów.
5. Po rozstrzygnięciu konkursu informacja **o składzie Komisji zamieszczana jest na stronie internetowej Instytucji Organizującej Konkurs (zwanej dalej IOK) oraz na stronie internetowej/portalu IP ZIT dla działań dotyczących ZIT.**
6. Osoby zatrudnione do pracy w Komisji powinny posiadać kwalifikacje odpowiadające specyfice i zakresowi odpowiednich Osi Priorytetowych. Każdy wniosek oceniany jest przez osoby, których wiedza i posiadane doświadczenie umożliwiają właściwą i rzetelną ocenę projektów.
7. Członkowie KOP są zobligowani do ukończenia Obligatoryjnego Programu Szkoleń potwierdzonego certyfikatem w terminie do 30 dni od dnia włączenia szkolenia do Obligatoryjnego Programu Szkoleń.
8. Nadzór nad Komisją Oceny Projektów sprawuje Dyrektor Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego.

Rozdział I

Zadania Komisji Oceny Projektów

Komisja Oceny Projektów odpowiedzialna jest za:

1. Zamieszczenie na stronie internetowej **planowanego harmonogramu** przeprowadzenia weryfikacji formalnej i merytorycznej wniosków w terminie **do 14 dni roboczych od daty zakończenia naboru wniosków**.
2. Przeprowadzenie etapu oceny formalnej, etapu oceny merytorycznej oraz etapu negocjacji zgodnie z wymogami i kryteriami formalnymi, merytorycznymi oraz kryterium etapu negocjacji określonymi w Regulaminie dla danego konkursu.
3. Organizację i udział w negocjacjach z wnioskodawcą obejmujących zmiany w zakresie merytorycznym i finansowym.
4. Sporządzenie listy ocenionych projektów.

Rozdział II

Skład Komisji Oceny Projektów

1. W skład Komisji Oceny Projektów wchodzi:
 - a. Przewodniczący KOP lub jego zastępca (jeżeli zostanie powołany),
 - b. Pracownicy (członkowie KOP) Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego zatrudnieni w Oddziale Oceny Projektów,
 - c. Eksperti (członkowie KOP) zgodnie z art. 49 ustawy, dokonujący oceny/wydający opinię ekspercką wniosków złożonych w odpowiedzi na nabory w trybie konkursowym,
 - d. Pracownicy Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego zatrudnieni w Oddziale Oceny Projektów wyznaczeni jako sekretarze KOP,
 - e. Pracownicy Biura ZIT, wyznaczeni w drodze Zarządzenia Wewnętrznego Dyrektora Wydziału Zarządzania Funduszami Europejskimi w sprawie szczegółowego zakresu Zadań Wydziału Zarządzania Funduszami Europejskimi, pełniący funkcję: Przewodniczącego Zespołu, Zastępcy Przewodniczącego Zespołu, Pracowników do oceny projektów oraz Sekretarzy Zespołu zgodnie z *Regulaminem pracy Zespołu do spraw oceny zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020 w ramach Komisji Oceny Projektów oceniającej projekty konkursowe współfinansowane z EFS RPOWŚ na lata 2014-2020* (zwanego dalej Zespołem).
 - f. Eksperti IP ZIT wybrani zgodnie z Procedurą naboru kandydatów na ekspertów i wskazani przez IP ZIT z Wykazu Kandydatów na Ekspertów RPOWŚ na lata 2014-2020 z dziedziny „Znajomość zagadnień związanych z realizacją Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego”.
2. **Wszyscy członkowie KOP oceniający wnioski ponoszą odpowiedzialność za jakość dokonywanych ocen tj. za: prawidłowe, rzetelne, terminowe i bezstronne oceny wniosków, jasność i przejrzystość wyników oceny.**
3. Dyrektor Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego **zarządzeniem może powołać do pracy w KOP pracowników innych Oddziałów IZ DW EFS** posiadających wymagane uprawnienia do oceny formalnej i/lub merytorycznej wniosków.
4. W przypadku konkursów dedykowanych ZIT KOF w skład Zespołu wchodzi pracownicy wyznaczeni w drodze Zarządzenia przez Dyrektora Wydziału Zarządzania Funduszami

Europejskimi Urzędu Miasta Kielce oraz eksperci wybrani zgodnie z Procedurą naboru kandydatów na ekspertów i wskazani przez IP ZIT z Wykazu Kandydatów na Ekspertów RPOWŚ na lata 2014-2020 z dziedziny „Znajomość zagadnień związanych z realizacją Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego” (zwani dalej ekspertami).

5. Członkowie KOP komunikują się ze sobą osobiście, telefonicznie, za pomocą poczty elektronicznej lub drogą pisemną.

Rozdział III

Przewodniczący Komisji Oceny Projektów

1. Kierownik Oddziału Oceny Projektów zostaje wyznaczony na Przewodniczącego Komisji Oceny Projektów.
2. Przewodniczący KOP nie uczestniczy w ocenie wniosków o dofinansowanie.
3. Przewodniczący KOP może wyznaczyć spośród członków Komisji swojego zastępcę. Wyznaczenie zastępcy następuje w formie pisemnego upoważnienia.
4. Przewodniczący KOP odpowiedzialny jest za:
 - a. zgodność pracy KOP z regulaminem konkursu i regulaminem pracy KOP,
 - b. sprawne funkcjonowanie KOP,
 - c. przeciwdziałanie próbom ingerowania z zewnątrz w dokonywaną ocenę przez podmioty niebiorące w niej udziału, w tym przeciwdziałanie ewentualnym próbom wywierania nacisków na oceniających,
 - d. zapewnienie bezstronności i przejrzystości prac KOP oraz zgodności z obowiązującymi przepisami,
 - e. weryfikowanie prawidłowości dokonanych ocen- punktacji w poszczególnych kryteriach merytorycznych. W przypadku stwierdzenia błędów zwraca kartę oceny pracownikowi oceniającemu celem naniesienia poprawek,
 - f. bieżącą ocenę pracy ekspertów zatrudnionych w IZ DW EFS,
 - g. zatwierdzenie protokołu z prac KOP,
 - h. przedłożenie Dyrektorowi/Zastępcy Dyrektora Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego listy ocenionych projektów.
5. W przypadku projektów dedykowanych ZIT KOF odpowiedzialność za prawidłowe i zgodne z przepisami funkcjonowanie Zespołu spoczywa na Dyrektorzce Wydziału Zarządzania Funduszami Europejskimi w Urzędzie Miasta Kielce zgodnie z zapisami *Regulaminu pracy Zespołu do spraw oceny zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020 w ramach Komisji Oceny Projektów oceniającej projekty konkursowe współfinansowane z EFS RPOWŚ na lata 2014-2020.*

Rozdział IV

Sekretarz Komisji Oceny Projektów

1. Funkcję sekretarza KOP w IZ DW EFS pełnią pracownicy zatrudnieni w Oddziale Oceny Projektów lub inni pracownicy wskazani w Zarządzeniu Dyrektora Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego. W celu usprawnienia funkcjonowania KOP do pełnienia tej funkcji wyznaczane są przez Przewodniczącego KOP, bądź jego Zastępcę co najmniej 2 osoby.

2. Sekretarz KOP bierze udział w pracach KOP, podpisuje deklarację poufności przed rozpoczęciem prac, lecz nie uczestniczy w ocenie merytorycznej wniosków o dofinansowanie projektu.

3. Zadaniem sekretarza KOP jest:

a) sporządzenie protokołu zawierającego informacje o przebiegu i wynikach oceny projektów,

b) obsługa organizacyjno-techniczna KOP,

c) dostarczenie niezbędnych materiałów członkom KOP,

d) gromadzenie i przekazywanie do miejsca przechowywania dokumentacji związanej z pracami KOP,

e) przygotowanie listy ocenionych projektów zawierającej w odniesieniu do każdego projektu co najmniej numer projektu z SL2014, tytuł projektu, nazwę wnioskodawcy, kwotę wnioskowanego dofinansowania, koszt całkowity projektu oraz wynik oceny. Jeżeli o dofinansowaniu decydowała liczba uzyskanych przez poszczególne projekty punktów lista powinna być uszeregowana od projektów, które uzyskały największą liczbę punktów do projektów ocenionych najniżej. Na liście uwzględnia się wszystkie projekty, które podlegały ocenie.

f) przeprowadzenie wyboru ekspertów i prowadzenie dokumentacji związanej z zaangażowaniem ekspertów do prac KOP w IZ DW EFS,

g) weryfikacja posiadania przez powoływanych do prac KOP w IZ DW EFS ekspertów w zakresie ważnego certyfikatu uprawniającego do dokonywania oceny z Obligatoryjnego Programu Szkoleń.

h) zwrócenie się do Ministerstwa Finansów z pisemnym wnioskiem o przekazanie informacji, czy dany wnioskodawca – zgodnie z oświadczeniem złożonym we wniosku – oraz wskazany/-ni we wniosku partner/-rzy (o ile projekt jest realizowany w partnerstwie) nie podlega/-ją wykluczeniu, o którym mowa w art. 207 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, ze zm.). Weryfikacja dokonywana jest przez Ministerstwo Finansów na podstawie rejestru podmiotów wykluczonych, o którym mowa w art. 210 ustawy o finansach publicznych oraz w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 23 czerwca 2010 r. w sprawie rejestru podmiotów wykluczonych z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich (Dz. U. 2016 poz. 657).

Instytucja Zarządzająca RPO może w tym samym terminie zwrócić się do Ministerstwa Sprawiedliwości (Biuro Informacyjne Krajowego Rejestru Karnego) z zapytaniem czy w stosunku do wnioskodawcy oraz partnera (jeśli projekt realizowany jest w partnerstwie) nie orzeczono zakazu dostępu do środków funduszy europejskich na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 769) lub na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2015 r. poz. 1212 ze zm.).

4. Sekretarz KOP weryfikuje kompletność i prawidłowość wypełnienia dokumentacji sporządzanej przez oceniających na etapie oceny merytorycznej, bez ingerencji w dokonaną ocenę.

Rozdział V

Eksperci

1. Za przeprowadzenie naboru kandydatów na ekspertów RPOWŚ na lata 2014-2020, opracowanie i aktualizacje Wykazu Kandydatów na Ekspertów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (dla działań finansowanych z EFS) odpowiedzialny jest w ramach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego Oddział Oceny Projektów Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego.

2. Nabór kandydatów na ekspertów do Wykazu Kandydatów na Ekspertów prowadzony jest zgodnie z Procedurą naboru kandydatów na ekspertów i prowadzenia Wykazu Kandydatów na Ekspertów RPOWŚ na lata 2014-2020 oraz Regulaminem pracy Komisji ds. naboru Ekspertów.

3. Z Wykazu Kandydatów na Ekspertów korzystają jednostki i podmioty prowadzące ocenę wniosków o dofinansowanie projektu w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020 tj. Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego, Urząd Miasta Kielce (w ramach projektów dedykowanych ZIT KOF) oraz Wojewódzki Urząd Pracy.

4. Powołanie ekspertów do pracy KOP w IZ DW EFS następuje poprzez:

a) wysłanie zapytania drogą elektroniczną wraz z listą Wnioskodawców, którzy złożyli wnioski w ramach konkursu do wszystkich ekspertów z danej dziedziny (którzy posiadają łącznie wiedzę teoretyczną, praktyczną oraz umiejętność oceny wniosków o dofinansowanie) z prośbą o informację zwrotną zawierającą deklarację uczestnictwa **w ocenie wniosku,**

b) wysłanie zapytania drogą elektroniczną wraz z listą Wnioskodawców, którzy złożyli wnioski w ramach konkursu do wszystkich ekspertów z danego obszaru problemowego (którzy wybrani zostali poprzez weryfikację złożonych ofert – kwestionariuszy osobowych wraz z załącznikami) z prośbą o informację zwrotną zawierającą deklarację uczestnictwa w wydaniu **opinii eksperckiej.**

Po otrzymaniu deklaracji od eksperta przekazanej drogą elektroniczną, o wyborze eksperta do pracy KOP decyduje kolejność zgłoszeń (odpowiedzi) ekspertów, którzy zadeklarowali chęć uczestnictwa w ocenie/wydaniu opinii eksperckiej IOK zawiera z wybranym kandydatem na eksperta umowę dotyczącą sporządzenia oceny formalnej i oceny/opinii merytorycznej przydzielonych mu wniosków o dofinansowanie projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (RPOWŚ) w ramach konkursu/naboru wniosków.

5. W przypadku oceny merytorycznej Ocenę/opinię ekspercką wydaje niezależnie co najmniej dwóch ekspertów.

6. Ocena/opinia eksperta odbywa się zgodnie z Regulaminem pracy KOP.

7. W przypadku rozbieżnej oceny, dokonywanej przez dwóch ekspertów, Przewodniczący KOP rozstrzyga, która z ocen jest prawidłowa, albo podejmuje decyzję o innym sposobie ich rozstrzygnięcia.

Rozdział VII

Miejsce dokonywania oceny.

1. Ocena wniosków o dofinansowanie projektów (z wyjątkiem oceny w zakresie zgodności ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020 oraz oceny/opinii dokonywanej/wydawanej przez ekspertów) przeprowadzana jest w siedzibie IOK lub w innym miejscu wskazanym przez IOK.
2. Do momentu zakończenia oceny KOP przechowuje wnioski w warunkach zapewniających poufność danych i informacji w nich zawartych.
3. Dokumentacja związana z oceną projektów przechowywana jest w warunkach zapewniających poufność danych i informacji w nich zawartych w tym:
 - a) oryginały kart oceny, oświadczenia dotyczące poufności itp. są przechowywane w sekretariacie KOP;
 - b) wnioski ocenione pozytywnie skierowane do dofinansowania (wraz z kopiami kart) po podpisaniu umowy zostają przekazane do Oddziału Wdrażania Projektów;
 - c) wnioski wycofane, ocenione negatywnie i ocenione pozytywnie, które nie uzyskały dofinansowania przechowywane są w sekretariacie KOP.
4. Wszystkie dokumenty po zakończeniu procedury związanej z oceną pozostające w KOP są archiwizowane

Rozdział VIII

Zasada bezstronności i poufności prac Komisji Oceny Projektów.

1. Członkowie KOP oraz wyznaczeni eksperci nie mogą być związani z projektodawcami stosunkiem osobistym lub służbowym tego rodzaju, że mogłoby to wywoływać wątpliwości co do bezstronności przeprowadzonych czynności.
2. Przewodniczący KOP, Zastępca Przewodniczącego KOP (jeżeli został wyznaczony), Przewodniczący Zespołu, każdy członek KOP w tym ekspert, na każdym etapie, przed przystąpieniem do oceny wniosku, jest zobowiązany do podpisania deklaracji poufności dla danego konkursu oraz oświadczenia o bezstronności dla ocenianego wniosku. Niepodpisanie deklaracji poufności oraz oświadczenia o bezstronności skutkuje brakiem możliwości oceny danego wniosku.

Rozdział IX

Etap oceny formalnej wniosku w IZ DW EFS

1. Ocenie formalnej podlega każdy złożony w trakcie trwania naboru wniosek o dofinansowanie (o ile nie został wycofany przez wnioskodawcę albo pozostawiony bez rozpatrzenia zgodnie z art. 43 ust. 1 ustawy).
2. Ocena formalna wniosku obejmuje sprawdzenie, czy wniosek spełnia:
 - a) wymogi formalne. Niespełnienie wymogów formalnych skutkuje wezwaniem beneficjenta do uzupełnienia braków formalnych lub oczywistych omyłek w terminie 7 dni kalendarzowych od daty otrzymania informacji (dopuszcza się możliwość wysłania pisma drogą elektroniczną). Uzupełnienie braków formalnych lub poprawienie oczywistych omyłek, zgodnie z art. 43 ust. 2 ustawy, nie może prowadzić do istotnej modyfikacji wniosku o dofinansowanie, co ocenia właściwa instytucja. W sytuacji gdy właściwa instytucja przed

wezwaniem do uzupełnienia wniosku uzna, że prowadziłyby to do istotnej modyfikacji wniosku, informuje wnioskodawcę o pozostawieniu wniosku bez rozpatrzenia. W przypadku braku uzupełnienia lub niepoprawienia oczywistej omyłki przez wnioskodawcę wniosek o dofinansowanie nie będzie rozpatrywany, a w konsekwencji nie zostanie dopuszczony do oceny, w myśl art. 43 ust. 1 ustawy bez możliwości wniesienia protestu. Taki sam skutek będzie miało uzupełnienie wniosku niezgodnie z wezwaniem, w tym z uchybieniem wyznaczonego terminu.

b) ogólne kryteria formalne,

c) wybrane kryteria dostępu (o ile zostały określone dla danego konkursu w załączniku „Kryteria” do SZOOP RPOWŚ na lata 2014-2020 oraz IOK wskazała we właściwym Regulaminie konkursu, że kryteria będą oceniane na etapie oceny formalnej).

3. Oceny formalnej wniosku o dofinansowanie, w oparciu o kryteria formalne, dokonuje jeden członek KOP.

4. Wniosek wraz z kartą oceny formalnej jest zatwierdzany przez Kierownika Oddziału Oceny Projektów.

5. Wybór wniosków o dofinansowanie projektu poddawanych ocenie formalnej członkom KOP jest losowy.

6. Za przeprowadzenie losowania wniosków o dofinansowanie projektu do oceny formalnej odpowiada Przewodniczący KOP lub jego Zastępca (jeżeli został wyznaczony). Losowanie jest przeprowadzane w obecności co najmniej trzech członków KOP.

7. Każdy z członków KOP przed rozpoczęciem oceny formalnej podpisuje deklarację poufności i oświadczenie o bezstronności, które stanowią część Karty oceny formalnej.

8. Wszystkie projekty, które przeszły pozytywnie etap oceny formalnej są rejestrowane w centralnym systemie informatycznym (SL 2014 - 2020) służącym do obsługi funduszy w ramach polityki spójności UE, o którym mowa w rozdziale 16 *Ustawy z dnia 13 lipca 2014r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020* w części dotyczącej wniosków o dofinansowanie – z uwzględnieniem jednolitej numeracji, o której mowa w *Wytycznych w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej*.

9. W przypadku negatywnej oceny formalnej, IOK przekazuje niezwłocznie wnioskodawcy pisemną informację (dopuszcza się możliwość wysłania pisma drogą elektroniczną) o zakończeniu oceny i jej wyniku wraz z pouczeniem o możliwości wniesienia protestu **w terminie 14 dni kalendarzowych** od daty otrzymania pisma.

10. IOK zamieszcza na swojej stronie internetowej listę wniosków o dofinansowanie projektu, które przeszły pozytywnie ocenę formalną. W przypadku projektów dedykowanych ZIT KOF, IZ DW EFS i IP ZIT zamieszczają na stronach internetowych/portalu ZIT KOF informację na temat wniosków o dofinansowanie, które spełniły wymogi formalne i zostały zakwalifikowane do oceny merytorycznej.

11. IZ DW EFS przeprowadza ewentualną procedurę odwoławczą.

12. W przypadku ponownej oceny dotyczącej etapu oceny formalnej IOK jest związana wynikami rozpatrzenia protestu.

Rozdział X

Etap oceny merytorycznej w IZ DW EFS

1. Przedmiotem oceny merytorycznej KOP są wyłącznie projekty ocenione przez IOK jako spełniające wymogi oraz kryteria formalne.
2. Oceny merytorycznej dokonuje co najmniej dwóch członków KOP. W przypadku gdy oceniający stwierdzi, że wniosek nie spełnia ogólnych kryteriów formalnych bądź kryteriów dostępu, których ocena dokonywana była na etapie oceny formalnej, kieruje wniosek do ponownej oceny formalnej ponieważ uchybienia te nie zostały dostrzeżone na etapie oceny formalnej. Wniosek, nie podlega dalszej ocenie merytorycznej, oceniający odnotowuje ten fakt na Karcie oceny merytorycznej.
3. Jeżeli oceniający uzna, że projekt **spełnia wszystkie kryteria dostępu** (o ile dotyczy), dokonuje oceny spełniania przez projekt wszystkich kryteriów horyzontalnych.
4. Jeżeli oceniający uzna, że projekt nie spełnia któregokolwiek z kryteriów dostępu odpowiednio odnotowuje ten fakt na Karcie oceny merytorycznej, uzasadnia decyzję o uznaniu danego kryterium za niespełnione i wskazuje, że projekt zostaje odrzucony i nie podlega dalszej ocenie.
5. Jeżeli oceniający uzna, że projekt **spełnia wszystkie kryteria horyzontalne** dokonuje oceny spełniania przez projekt wszystkich kryteriów merytorycznych.
6. Jeżeli oceniający uzna, że projekt nie spełnia któregokolwiek z kryteriów horyzontalnych, odpowiednio odnotowuje ten fakt na Karcie oceny merytorycznej, uzasadnia decyzję o uznaniu danego kryterium horyzontalnego za niespełnione i wskazuje, że projekt zostaje odrzucony i nie podlega dalszej ocenie.
7. W przypadku rozbieżnej oceny, dokonanej przez dwóch oceniających, Przewodniczący KOP rozstrzyga, która z ocen jest prawidłowa, albo podejmuje decyzję o innym sposobie ich rozstrzygnięcia.
8. Jeżeli projekt zostanie odrzucony z powodu niespełniania co najmniej jednego z kryteriów dostępu (o ile dotyczy) kryteriów horyzontalnych lub kryteriów merytorycznych IOK niezwłocznie po zakończeniu etapu oceny merytorycznej przekazuje Wnioskodawcy pisemną informację (dopuszcza się możliwość wysłania pisma drogą elektroniczną) o zakończeniu oceny projektu oraz jego negatywnej ocenie projektu wraz ze zgodnym z art. 46 ust. 5 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 z pouczeniem o możliwości wniesienia protestu, o którym mowa w art. 53 ust. 1 ww. ustawy w terminie 14 dni kalendarzowych od daty otrzymania pisma.
9. Pisemna informacja, o której mowa w pkt. 8 zawiera w postaci załącznika kopie kart oceny merytorycznej wraz z całą treścią wypełnionych Kart oceny merytorycznej z zastrzeżeniem, że IOK, przekazując wnioskodawcy tę informację, zachowuje zasadę anonimowości osób dokonujących oceny. Zgodnie z art. 45 ust. 2 ustawy po etapie oceny merytorycznej IOK zamieszcza na swojej **stronie internetowej** listę projektów zakwalifikowanych do etapu negocjacji.

10. Jeżeli oceniający uzna, że projekt spełnia wszystkie kryteria dostępu i horyzontalne, **dokonuje sprawdzenia spełnienia przez projekt wszystkich ogólnych kryteriów merytorycznych**, przyznając punkty w poszczególnych kategoriach oceny.

11. Za spełnienie wszystkich ogólnych kryteriów merytorycznych oceniający może przyznać maksymalnie 100 punktów. Ocena w każdej części wniosku o dofinansowanie jest przedstawiana w postaci liczb całkowitych (bez części ułamkowych).

12. W przypadku przyznania za spełnienie danego kryterium merytorycznego mniejszej niż maksymalna liczby punktów oceniający uzasadnia ocenę.

13. Zidentyfikowanie przez oceniającego wydatków niekwalifikowalnych i/lub zbędnych z punktu widzenia realizacji projektu w maksymalnej wysokości do 30% wartości projektu skutkuje odpowiednim zmniejszeniem liczby punktów przyznawanych w części V Budżet Projektu.

14. Zidentyfikowanie przez oceniającego wydatków niekwalifikowalnych, nieefektywnych i nieracjonalnych, niegodnych z cenami rynkowymi i/lub zbędnych z punktu widzenia realizacji projektu w wysokości przewyższającej 30% wartości projektu skutkuje negatywną oceną budżetu projektu (w części V Budżet Projektu).

15. Pozytywna ocena wniosku następuje w przypadku jeżeli wniosek otrzymał wymaganą liczbę punktów tj. od każdego z oceniających, którego ocena brana jest pod uwagę bezwarunkowo uzyskał co najmniej 60% punktów w poszczególnych punktach oceny merytorycznej.

16. W przypadku skierowania wniosku do negocjacji – uzasadnienie zawierane jest w dalszej części Karty oceny merytorycznej zawierającej zakres negocjacji.

17. Oceniający **dokonuje sprawdzenia spełnienia przez projekt wszystkich kryteriów premiujących**, o ile przyznał mu co najmniej 60% punktów w poszczególnych kategoriach oceny merytorycznej.

W zależności od zapisów zawartych w załączniku „Kryteria” do SZOOP RPOWŚ na lata 2014-2020 oraz Regulaminie dla danego konkursu ocena spełnienia kryteriów premiujących polega na:

a) przyznaniu 0 punktów jeśli projekt nie spełnia danego kryterium albo zdefiniowanej z góry liczby punktów równej wadze punktowej jeśli projekt spełnia kryterium albo

b) przyznaniu liczby punktów w ramach określonego wagą punktową limitu wyznaczonego minimalną i maksymalną liczbą punktów, które można uzyskać za dane kryterium w zależności od oceny stopnia spełnienia tego kryterium.

W przypadku dokonywania oceny w sposób, o którym mowa w lit. b. powyżej IOK w treści kryterium premiującego wskazuje warunki, które muszą zostać spełnione przez projekt, aby uzyskać określoną liczbę punktów w ramach określonego wagą punktową limitu wyznaczonego minimalną i maksymalną liczbą punktów, które można uzyskać za dane kryterium w zależności od oceny stopnia spełnienia tego kryterium.

W przypadku różnicy w ocenie spełniania przez projekt kryteriów premiujących między dwoma oceniającymi Przewodniczący KOP rozstrzyga, która z ocen spełniania przez projekt kryteriów premiujących jest prawidłowa albo podejmuje decyzję o innym sposobie jej rozstrzygnięcia. Decyzja Przewodniczącego KOP odnotowywana jest na Karcie oceny merytorycznej tego z oceniających, którego ocena spełniania przez projekt kryteriów premiujących jest nieprawidłowa.

18. W przypadku gdy wniosek od oceniającego uzyskał co najmniej 60% punktów w poszczególnych kategoriach oceny spełniania ogólnych kryteriów merytorycznych oraz

oceniający kieruje projekt do negocjacji, odpowiednio odnotowując ten fakt na Karcie oceny merytorycznej. Kierując projekt do negocjacji oceniający podaje w Karcie oceny merytorycznej zakres negocjacji wraz z uzasadnieniem poprzez zaproponowanie:

a) zmniejszenia wartości projektu w związku ze zidentyfikowaniem wydatków niekwalifikowanych, zawyżonych lub zbędnych z punktu widzenia realizacji projektu;

b) zmian dotyczących zakresu merytorycznego projektu.

19. Członek KOP potwierdza własnoręcznym podpisem fakt dokonania oceny na Karcie oceny merytorycznej.

20. **Procedura odwoławcza będzie prowadzona zgodnie z Regulaminem procedury odwoławczej dla IZ RPOWŚ na lata 2014-2020 załączanym każdorazowo do Regulaminu Konkursu.**

Rozdział XI

Ocena projektów w ramach ZIT KOF w trybie konkursowym

1. Ocena projektów w ramach ZIT dokonywana jest wspólnie przez IZ DW EFS i IP ZIT.

2. Ocena formalna i merytoryczna przeprowadzana jest zgodnie z poniższym schematem:

a) IZ DW EFS (w ramach KOP w IZ DW EFS) przeprowadza weryfikację formalną.

Ocena formalna dokonywana jest w oparciu o „Kartę oceny formalnej wniosku o dofinansowanie projektu konkursowego w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020”. Po pozytywnej ocenie formalnej informacja o wynikach oceny przekazywana jest **protokołem do IP ZIT** celem przeprowadzenia oceny merytorycznej w części A w zakresie zgodności ze Strategią ZIT KOF,

b) IZ DW EFS przeprowadza ewentualną procedurę odwoławczą,

c) IP ZIT zgodnie z zasadami przyjętymi przez IP ZIT w *Regulaminie Zespołu*, **przeprowadza ocenę merytoryczną w części A** w zakresie zgodności ze strategią ZIT KOF. Ocena przeprowadzana jest przez pracowników IP ZIT / ekspertów wybranych zgodnie z *Procedurą naboru kandydatów na ekspertów i prowadzenia Wykazu kandydatów na ekspertów w ramach RPOWŚ* wskazanych przez IP ZIT zgodnie z zasadami z *Regulaminu Zespołu*.

d) Ocena przeprowadzana jest na odrębnej Karcie oceny merytorycznej projektu konkursowego dla ZIT w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020 w oparciu o Kryteria oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF zatwierdzone przez Komitet Monitorujący RPOWŚ,

e) Ocena zgodności ze Strategią ZIT KOF jest dokonywana według *Kryteriów oceny zgodności projektów współfinansowanych z EFS ze Strategią ZIT KOF*, które obejmują:

- Kryteria obligatoryjne (ocena 0/1) – ocena zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF – niespełnienie któregokolwiek z kryteriów skutkuje odrzuceniem wniosku;

- Kryteria punktowane - ocena zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF – maksymalna liczba punktów przyznana za spełnienie tych kryteriów wynosi 40, a wymagane minimum to 10 punktów;

f) W przypadku wystąpienia rozbieżności w ocenie, wybierany jest dodatkowy oceniający, którego ocena jest rozstrzygająca.

g) W przypadku niespełnienia kryteriów zgodności ze Strategią ZIT KOF i niezyskania wymaganego minimum punktowego następuje odrzucenie projektu.

Dyrektor Wydziału Zarządzania Funduszami Europejskimi przekazuje, **w terminie do 5 dni roboczych** od zakończenia oceny, do Sekretariatu IZ DW EFS, protokołem Karty oceny merytorycznej z oceny części A oraz listy ocenionych projektów w zakresie zgodności ze Strategią ZIT KOF uszeregowanej od projektów, które uzyskały największą liczbę punktów do projektów najniżej ocenionych według liczby uzyskanych punktów w wyniku oceny merytorycznej w części A karty oceny merytorycznej (w przypadku projektów z równą liczbą punktów o kolejności na liście decyduje stopień osiągnięcia przez projekt wskaźników określonych w Strategii ZIT KOF na lata 2014-2020) wraz z protokołem z przeprowadzonej oceny w zakresie zgodności ze Strategią ZIT KOF zawierającym listę osób uczestniczących w ocenie zgodności ze Strategią ZIT KOF (karta A).

W przypadku oceny pozytywnej - karty oceny w oryginale w trzech egzemplarzach (jedna z podpisem i dwie bez podpisu) od każdego oceniającego.

W przypadku oceny negatywnej – karty oceny w dwóch egzemplarzach (jedna karta z podpisem i jedna bez podpisu) od każdego oceniającego.

h) **IZ DW EFS przeprowadza drugi etap oceny merytorycznej w części B Karty oceny merytorycznej**, która polega na potwierdzeniu kwalifikowalności projektu i ocenie jakościowej, zgodnie z kryteriami merytorycznymi dla danego konkursu, zatwierdzonymi przez KM RPOWŚ,

i) IZ DW EFS w uzasadnionych przypadkach przeprowadza procedurę negocjacyjną. Negocjacje mogą dotyczyć zakresu merytorycznego projektu, w tym jego budżetu.

Negocjacje są prowadzone do wyczerpania kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektów w konkursie – rozpoczynając od projektu, który uzyskał najlepszą ocenę w części A karty oceny merytorycznej. Negocjacje rozpoczynają się niezwłocznie po przekazaniu wszystkich kart oceny do Przewodniczącego KOP, jego Zastępcy albo innej osoby upoważnionej.

IOK wysyła pismo informujące o możliwości podjęcia negocjacji wyłącznie do tych Wnioskodawców, których projekty skierowane zostały do negocjacji oraz umożliwią maksymalne wyczerpanie kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektów w konkursie.

3. Po dokonanej ocenie **IZ DW EFS przekazuje informację o wynikach oceny merytorycznej do IP ZIT celem sporządzenia listy ocenionych projektów**, zawierającą wszystkie ocenione projekty **oraz listy pozytywnie ocenionych projektów z wyróżnieniem projektów wybranych do dofinansowania**,

4. Wybór wniosków o dofinansowanie w ramach oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF dokonywany jest **zgodnie z zasadami przyjętymi w Regulaminie Zespołu** .

Punkty z części A i B oceny merytorycznej nie sumują się. O kolejności wniosku o dofinansowanie na liście pozytywnie ocenionych projektów decyduje liczba uzyskanych punktów w wyniku oceny merytorycznej w części A karty oceny merytorycznej.

W przypadku projektów z równą liczbą punktów o kolejności na listach decyduje stopień osiągnięcia przez projekt wskaźników określonych w Strategii ZIT KOF na lata 2014-2020. W przypadku projektów z równą liczbą punktów i jednakowym stopniem osiągnięcia wskaźników Strategii ZIT KOF, o kolejności na listach decyduje ilość uzyskanych punktów z części B oceny merytorycznej. **IZ DW EFS nie ma wpływu na kolejność projektów na liście z wyjątkiem przypadku, w którym wniosek nie uzyska minimum punktowego w ramach oceny merytorycznej przeprowadzonej przez IZ DW EFS lub nie spełnia warunków kwalifikowania się w ramach RPOWŚ (część B karty oceny merytorycznej).**

Wpływ projektu na osiągnięcie wskaźników liczony jest wg wzoru wskazanego w kryterium nr 4 „Poprawność doboru wskaźników produktu i rezultatu w projekcie oraz ich wpływ na osiągnięcie wartości docelowej określonej w Strategii ZIT KOF”:

Wartość wskaźnika produktu w projekcie / wartość docelowa wskaźnika produktu wskazana w Strategii ZIT KOF x 100%

Jeśli wskaźników produktu obowiązkowych jest więcej niż jeden, to poziom liczy się poprzez wyliczenie średniej arytmetycznej.

5. Listy projektów, o których mowa w art. 44. ust 4 Ustawy **sporządzone przez IP ZIT podlegają zatwierdzeniu przez Prezydenta Miasta Kielce**, a następnie są przekazywane do IZ DW EFS **celem zatwierdzenia przez Zarząd Województwa.**

6. Po rozstrzygnięciu konkursu lista projektów ocenionych pozytywnie z wyróżnieniem projektów wybranych do dofinansowania publikowana na stronie internetowej IZ RPOWŚ, na Portalu oraz na portalu IP ZIT. Informacja o składzie Komisji Oceny Projektów publikowana na stronie internetowej IZ RPOWŚ oraz na stronie internetowej/portalu IP ZIT obejmującym osoby dokonujące oceny projektów w zakresie zgodności ze Strategią ZIT KOF.

7. IZ DW EFS przygotowuje i przekazuje do podpisu Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego umowy o dofinansowanie realizacji projektów.

8. IZ DW EFS przygotowuje listę zawartych umów o dofinansowanie którą zamieszcza na stronie internetowej IZ RPOWŚ, w siedzibie IZ DW EFS oraz przekazuje 1 egzemplarz do IP ZIT, celem zamieszczenia na portalu IP ZIT. DW EFS przekazuje do IP ZIT drogą elektroniczną skany umów o dofinansowanie dotyczące konkursów dedykowanych ZIT KOF w terminie **7 dni roboczych** od momentu ich zawarcia.

9. IZ DW EFS przeprowadza ewentualną procedurę odwoławczą (w przypadku odwołań dotyczących oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF, IZ DW EFS wystąpi do IP ZIT z prośbą o uzasadnienie oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF).

Rozdział XII

Analiza kart oceny merytorycznej oraz obliczanie liczby przyznanych punktów w IZ DW EFS

1. Wypełnione Karty oceny przekazywane są niezwłocznie Przewodniczącemu KOP, jego Zastępcy lub Sekretarzowi KOP.

2. Po otrzymaniu Kart oceny Przewodniczący KOP, jego Zastępca albo sekretarz KOP dokonuje weryfikacji kart pod względem formalnym, a także sprawdza, czy wystąpiły rozbieżności w ocenie dokonanej przez oceniających w zakresie spełniania kryteriów dostępu (o ile dotyczy), kryteriów horyzontalnych lub kryteriów premiujących (o ile dotyczy) oraz czy projekty skierowane zostały do negocjacji.

3. W przypadku wystąpienia rozbieżności w ocenie, o których mowa w pkt. 2 Przewodniczący KOP lub jego Zastępca rozstrzyga je albo podejmuje decyzję o innym sposobie ich rozstrzygnięcia. Decyzja Przewodniczącego KOP lub jego Zastępcy dokumentowana jest w protokole z prac KOP.

4. W przypadku różnicy stanowisk oceniających dotyczącej proponowanej kwoty dofinansowania Przewodniczący KOP może zdecydować, że po wypełnieniu przez oceniających i zatwierdzeniu Kart oceny merytorycznej dotyczących danego wniosku, z udziałem osób, które oceniały dany wniosek o dofinansowanie w ramach KOP i zajęły rozbieżne stanowiska uzgadniane będzie z poszanowaniem zasady niezbędności oraz racjonalności i efektywności wydatków **stanowisko negocjacyjne** w zakresie proponowanej kwoty dofinansowania.

Uzgadnianie stanowiska negocjacyjnego z udziałem osób, które oceniały dany wniosek o dofinansowanie w ramach KOP i zajęły rozbieżne stanowiska odbywa się bez uszczerbku dla zasady niezależności oceny. Nie ma także wpływu na wynik oceny wyrażony w Kartach oceny merytorycznej (nie decyduje o przyznaniu bądź nie przyznaniu danemu wnioskowi dofinansowania oraz o pozycji na liście).

5. W przypadku stwierdzenia, że ocena dokonana została w sposób wadliwy lub niepełny, w szczególności gdy wartość towarów/usług w ocenionym projekcie w opinii Przewodniczącego KOP lub jego Zastępcy jest zawyżona w stosunku do stawek rynkowych Przewodniczący KOP lub jego Zastępca może podjąć decyzję o:

- zwróceniu Karty oceny merytorycznej do poprawy przez oceniającego, który dokonał wadliwej lub niepełnej oceny (ze wskazaniem, które elementy oceny wg Przewodniczącego KOP zostały uznane za wadliwe lub niepełne) albo
- skierowaniu wniosku do ponownej oceny, którą przeprowadza inny oceniający wybrany w drodze losowania albo
- skierowaniu wniosku do negocjacji w kwestionowanym przez Przewodniczącego KOP zakresie (w szczególności w zakresie wskazanej we wniosku o dofinansowanie wartości towarów/usług, która w opinii Przewodniczącego KOP jest zawyżona w stosunku do stawek rynkowych); dotyczy to również sytuacji, w której żaden oceniających nie uznał w części G Karty oceny merytorycznej (w przypadku konkursów dedykowanych ZIT KOF - część B7 Karty), że podjęcie negocjacji jest celowe.

6. Przed przeprowadzeniem negocjacji (o ile dotyczy) Przewodniczący KOP, jego Zastępca albo inna osoba upoważniona oblicza średnią arytmetyczną punktów przyznanych za ogólne kryteria merytoryczne i premiujące. Tak obliczonych średnich ocen nie zaokrągla się, lecz przedstawia wraz z częścią ułamkową. Maksymalna możliwa do uzyskania średnia liczba

punktów za spełnianie kryteriów merytorycznych i premiujących wynosi 140 przy czym maksymalna liczba punktów za spełnianie kryteriów merytorycznych wynosi 100.

7. W przypadku gdy wniosek od każdego z obydwu oceniających uzyskał co najmniej 60% punktów w poszczególnych punktach oceny merytorycznej oraz różnica w liczbie punktów przyznanych przez dwóch oceniających za spełnianie ogólnych kryteriów merytorycznych jest mniejsza niż 30 punktów końcową ocenę projektu stanowi suma:

a) średniej arytmetycznej punktów ogółem z dwóch ocen wniosku za spełnianie ogólnych kryteriów merytorycznych oraz

b) premii punktowej przyznanej projektowi za spełnianie kryteriów premiujących.

Projekt, który uzyskał w trakcie oceny merytorycznej maksymalną liczbę punktów za spełnianie wszystkich ogólnych kryteriów merytorycznych (100 punktów) oraz wszystkich kryteriów premiujących (40 punktów), może uzyskać maksymalnie 140 punktów.

8. W przypadku gdy:

a) wniosek od jednego z oceniających uzyskał co najmniej 60% punktów w poszczególnych punktach oceny merytorycznej a od drugiego oceniającego uzyskał poniżej 60% punktów w co najmniej jednym punkcie oceny merytorycznej lub

b) wniosek od dwóch oceniających uzyskał co najmniej 60% punktów w poszczególnych punktach oceny merytorycznej oraz różnica w liczbie punktów przyznanych przez dwóch oceniających za spełnianie ogólnych kryteriów merytorycznych wynosi co najmniej 30 punktów projekt poddawany jest dodatkowej ocenie, którą przeprowadza przed skierowaniem projektu do ewentualnych negocjacji **trzeci oceniający** wybierany w drodze losowania.

W przypadku gdy wniosek od każdego z obydwu oceniających uzyskał mniej niż 60 punktów, końcową ocenę projektu stanowi średnia arytmetyczna punktów ogółem z dwóch ocen wniosku za spełnianie ogólnych kryteriów merytorycznych.

9. W przypadku dokonywania oceny projektu przez trzeciego oceniającego w wyniku spełnienia przesłanki, o której mowa w punkcie 8 ostateczną i wiążącą jego ocenę stanowi suma:

a) średniej arytmetycznej punktów ogółem za spełnianie ogólnych kryteriów merytorycznych z oceny trzeciego oceniającego oraz z tej oceny jednego z dwóch oceniających, która jest liczbowo bliższa ocenie trzeciego oceniającego oraz

b) premii punktowej przyznanej projektowi za spełnianie kryteriów premiujących o ile wniosek od każdego z oceniających, czyli trzeciego oceniającego i oceniającego, którego ocena jest liczbowo bliższa ocenie trzeciego oceniającego, bezwarunkowo uzyskał co najmniej 60% punktów w poszczególnych punktach oceny merytorycznej.

10. Jeżeli różnice między liczbą punktów przyznanych przez trzeciego oceniającego a liczbami punktów przyznanymi przez każdego z dwóch oceniających są jednakowe, ostateczną i wiążącą ocenę projektu stanowi suma:

a) średniej arytmetycznej punktów ogółem za spełnianie ogólnych kryteriów merytorycznych z oceny trzeciego oceniającego oraz z oceny tego z dwóch oceniających, który przyznał wnioskowi większą liczbę punktów oraz

b) premii punktowej przyznanej projektowi za spełnianie kryteriów premiujących, o ile wniosek od każdego z oceniających, czyli trzeciego oceniającego oraz tego z dwóch oceniających, który przyznał wnioskowi większą liczbę punktów i uzyskał co najmniej 60 % punktów od każdego z oceniających.

W przypadku różnicy w ocenie spełniania przez projekt kryteriów premiujących między trzecim oceniającym a:

a) oceniającym, którego ocena jest liczbowo bliższa ocenie trzeciego oceniającego albo

b) tym z dwóch oceniających, który przyznał wnioskowi większą liczbę punktów

Przewodniczący KOP rozstrzyga, która z ocen spełniania przez projekt kryteriów premiujących jest prawidłowa.

12. Końcowa ocena punktowa projektu stanowi średnią arytmetyczną ocen dokonanych przez dwóch członków KOP.

13. Końcowa ocena projektu powtórnie ocenianego w wyniku procedury odwoławczej jest ustalana jako suma średniej arytmetycznej wynikającej z dwóch pierwotnych ocen wniosku w zakresie tych jego części, które nie były przedmiotem procedury odwoławczej oraz średniej arytmetycznej, którą wniosek uzyskał w zakresie części uwzględnionych w procedurze odwoławczej.

Jednocześnie spełnianie przez wniosek warunków pozwalających na przyznanie premii punktowej za spełnienie kryteriów premiujących powinno być ustalone przez Przewodniczącego KOP lub jego Zastępcy z uwzględnieniem ocen stanowiących części składowe oceny końcowej wniosku poddanego powtórnej ocenie.

Rozdział XIII

Etap negocjacji

1. 1. Negocjacje są prowadzone do wyczerpania kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektów w konkursie – poczynając od projektu, który uzyskał najlepszą ocenę na etapie oceny merytorycznej i został skierowany do negocjacji.

2. W przypadku projektów z równą liczbą punktów negocjacje mogą być podejmowane najpierw dla projektu z większą liczbą punktów przyznanych za kryterium merytoryczne w kolejności:

a) ocena zgodności projektu z właściwym celem szczegółowym Priorytetu Inwestycyjnego,

b) zadania, w tym trafność doboru zadań i ich opis w kontekście osiągnięcia celów/wskaźników projektu,

c) dobór grupy docelowej – osób i/lub instytucji,

d) prawidłowość sporządzenia budżetu projektu,

e) doświadczenie Wnioskodawcy i Partnerów, które przełoży się na realizację projektu,

f) zaangażowanie potencjału Wnioskodawcy i Partnerów,

g) sposób zarządzania projektem.

3. Negocjacje rozpoczynają się niezwłocznie po przekazaniu wszystkich kart oceny do Przewodniczącego KOP, jego Zastępcy albo innej osoby upoważnionej. IOK wysyła wyłącznie do wnioskodawców, których projekty skierowane zostały do negocjacji oraz umożliwią maksymalne wyczerpanie kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektów w konkursie, pismo informujące o możliwości podjęcia negocjacji.

4. Pismo, o którym mowa w pkt. 2 zawiera całą treść wypełnionych Kart oceny albo kopie wypełnionych Kart oceny w postaci załączników, z zastrzeżeniem, że IOK przekazując wnioskodawcy tę informację, zachowuje zasadę anonimowości osób dokonujących oceny. Wnioskodawcy przesyłane jest również Stanowisko Negocjacyjne.

W przypadku akceptacji propozycji Komisji Oceny Projektów poprawiony wniosek (w wersji elektronicznej - LSI i 2 egz. w wersji papierowej) należy dostarczyć do Sekretariatu IZ DW EFS w nieprzekraczalnym terminie **5 dni kalendarzowych** od daty otrzymania pisma.

W przypadku braku akceptacji propozycji KOP istnieje możliwość przeprowadzenia negocjacji ustnych, jeżeli wnioskodawca skieruje pismo informujące o chęci podjęcia negocjacji w **terminie 5 dni kalendarzowych** od daty otrzymania pisma.

5. Negocjacje obejmują wszystkie kwestie wskazane przez oceniających w wypełnionych przez nich Kartach oceny oraz Stanowisku Negocjacyjnym (jeżeli takie zostało sporządzone).

6. Negocjacje projektów są przeprowadzane przez pracowników IOK powołanych do składu KOP. Mogą to być pracownicy OOP powołani do składu KOP oraz inni pracownicy IOK powołani Zarządzeniem Dyrektora/Zastępcę Dyrektora IOK do składu KOP, którzy dokonywali oceny projektów.

7. W przypadku nieobecności osób negocjujących Przewodniczący KOP lub jego Zastępca wyznacza osoby zastępujące, które zobowiązane są przeprowadzić negocjacje wskazanych projektów

8. Negocjacje projektów są przeprowadzane w formie pisemnej (w tym z wykorzystaniem elektronicznych kanałów komunikacji) lub ustnej (spotkanie obu stron negocjacji).

9. Z przeprowadzonych negocjacji ustnych (i pisemnych, jeśli IOK zdecyduje w takim przypadku o sporządzeniu protokołu) sporządza się podpisywany przez obie strony protokół ustaleń. Protokół zawiera opis negocjacji umożliwiający jego odtworzenie.

10. **Jeżeli w trakcie negocjacji:**

a) do wniosku nie zostaną wprowadzone wskazane przez oceniających lub Przewodniczącego KOP w Kartach oceny projektu zmiany **lub** inne zmiany wynikające z ustaleń dokonanych podczas negocjacji lub,

b) KOP nie uzyska od wnioskodawcy informacji i wyjaśnień dotyczących określonych zapisów we wniosku, wskazanych przez oceniających w Kartach oceny projektu lub Przewodniczącego KOP **lub**,

c) do wniosku zostały wprowadzone inne zmiany niż wynikające z ustaleń dokonanych podczas negocjacji lub braku akceptacji przez IOK stanowiska Wnioskodawcy

negocjacje kończą się wynikiem negatywnym - oznacza to niespełnienie **zerojedynkowego kryterium wyboru projektów** określonego w zakresie spełnienia warunków postawionych przez oceniających lub Przewodniczącego KOP.

Wnioskodawca ma możliwość maksymalnie trzykrotnej poprawy wniosku po negocjacjach (dwukrotnie na podstawie **Protokołu weryfikacji zgodności wniosku o dofinansowanie realizacji projektu z protokołem negocjacji/ustaleniami KOP**). Ostatecznie kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie **Protokołu spełnienia kryterium wyboru projektów po zakończeniu etapu negocjacji**.

W przypadku niepodjęcia negocjacji lub braku zgody na proponowane zmiany w trakcie negocjacji przez Wnioskodawcę, we wniosku którego stwierdzono wydatki niekwalifikowalne lub nieracjonalne i jednoczesnym przyjęciu takiego wniosku do dofinansowania, wnioskodawca zostanie poinformowany, że wydatki, których kwalifikowalność/ racjonalność została zakwestionowana na etapie oceny nie powinny być realizowane, ponieważ na etapie rozliczania i kontroli projektu zostaną uznane za niekwalifikowalne/nieracjonalne.

11. Przebieg negocjacji opisywany jest w protokole z prac KOP.

Rozdział XIV

Zakończenie oceny i rozstrzygnięcie konkursu

1. Po przeprowadzeniu analizy kart oceny, obliczeniu liczby przyznanych projektom punktów oraz przeprowadzonych negocjacjach (o ile dotyczy) KOP przygotowuje listę wszystkich projektów, które podlegały ocenie w ramach konkursu, uszeregowanych w kolejności malejącej liczby uzyskanych punktów.

2. O kolejności projektów na liście, o której mowa w pkt. 1 decyduje liczba punktów przyznana danemu projektowi za spełnienie ogólnych kryteriów merytorycznych i premiujących.

3. Zgodnie z art. 39 ust. 2 ustawy oraz Regulaminem Pracy KOP, projekt może zostać wybrany do dofinansowania, jeżeli otrzymał wymaganą liczbę punktów tj. od każdego z oceniających uzyskał co najmniej 60 % punktów w poszczególnych punktach oceny merytorycznej oraz liczba uzyskanych punktów pozwala na jego dofinansowanie w ramach alokacji dostępnej na konkurs.

4. Lista projektów, o której mowa w pkt. 1 wskazuje, które projekty:

a) zostały ocenione pozytywnie oraz zostały wybrane do dofinansowania;

b) zostały ocenione negatywnie w rozumieniu art. 53 ust. 2 ustawy i nie zostały wybrane do dofinansowania.

5. Rozstrzygnięcie konkursu odbywa się po przez zatwierdzenie listy, o której mowa w pkt. 1. Przewodniczący KOP lub jego Zastępca przekazuje listę ocenionych projektów Dyrektorowi/Zastępcy Dyrektora Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego celem akceptacji.

6. Dyrektor/Zastępca Dyrektora Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego może odrzucić listę ocenionych projektów jedynie w sytuacji zaistnienia nowych okoliczności nieznanych w momencie wyboru projektów, a mogących rzutować na wyniki oceny, bądź w przypadku uzasadnionego stwierdzenia, iż ocena nie została dokonana w sposób zgodny z niniejszym regulaminem.

7. Dyrektor/Zastępca Dyrektora Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego przekazuje listę ocenionych projektów Zarządowi Województwa Świętokrzyskiego celem zatwierdzenia. W przypadku konkursów dedykowanych ZIT KOF listy sporządzone przez IP ZIT podlegają zatwierdzeniu przez Prezydenta Miasta Kielce a następnie są przekazywane do IZ DW EFS celem zatwierdzenia przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego. Zatwierdzenie listy, o której mowa w pkt. 1 przez IOK kończy ocenę merytoryczną poszczególnych projektów.

8. Po zakończeniu oceny merytorycznej projektów IOK, przekazuje niezwłocznie wnioskodawcy pisemną informację o zakończeniu oceny jego projektu oraz o:

a) pozytywnej ocenie projektu oraz wybraniu go do dofinansowania albo

b) negatywnej ocenie projektu i niewybraniu go do dofinansowania wraz ze zgodnym z art. 46 ust. 5 ustawy pouczeniem o możliwości wniesienia protestu, o którym mowa w art. 53 ust. 1 oraz art. 54 ustawy.

9. Pisemna informacja, o której mowa w pkt.8 lit. a i b zawiera całą treść wypełnionych Kart oceny albo kopie wypełnionych Kart oceny, z zastrzeżeniem, że IOK, przekazując wnioskodawcy tę informację, zachowuje zasadę anonimowości osób dokonujących oceny.

Zgodnie z art. 46 ust. 4 ustawy po rozstrzygnięciu konkursu IOK zamieszcza na swojej stronie internetowej oraz na portalu listę projektów, które uzyskały wymaganą liczbę punktów, z wyróżnieniem projektów wybranych do dofinansowania, **nie później niż 7 dni kalendarzowych** od dnia rozstrzygnięcia konkursu.

Rozdział XV

Protokół z prac Komisji Oceny Projektów

1. Po zatwierdzeniu listy ocenionych projektów oraz listy projektów pozytywnie ocenionych z wyróżnieniem projektów wybranych do dofinansowania przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego Sekretarz KOP przygotowuje protokół. Protokół z prac KOP powinien w szczególności zawierać:

a) informacje dotyczące naboru,

b) informacje o regulaminie konkursu i jego zmianach, zawierające co najmniej datę zatwierdzenia regulaminu oraz jego zmian (o ile dotyczy),

c) podpisane przez członków KOP deklaracje poufności i oświadczenie o bezstronności,

d) upoważnienie dla Zastępcy Przewodniczącego (o ile Przewodniczący wyznaczył Zastępcę),

e) informację o obecności eksperta (o ile został powołany),

f) wyniki oceny formalnej i merytorycznej z uwzględnieniem liczby projektów ocenionych pozytywnie, negatywnie oraz informacją ile projektów wycofano z oceny,

g) informacje o przebiegu negocjacji,

h) opis zdarzeń niestandardowych, które miały miejsce w trakcie prac Komisji, do których należą zwłaszcza:

- ujawnienie istniejącego konfliktu interesów i innych okoliczności odnoszących się do niewłaściwego sprawowania funkcji przez członków KOP,
- wywieranie nacisków na członków KOP ze strony osób i podmiotów zewnętrznych lub wewnętrznych,
- wykrycie innych nieprawidłowości przebiegu prac KOP

i) wskazanie miejsca przechowywania dokumentacji związanej z oceną projektów (Karty ocen projektów, oświadczenia dotyczące bezstronności, itp.)

Załącznikiem do protokołu jest Regulamin pracy KOP.

Protokół podpisuje Sekretarz oraz Przewodniczący KOP lub jego Zastępca. Zaakceptowany przez Dyrektora/Zastępcę Dyrektora IZ DW EFS protokół zostaje zwrócony do Oddziału Oceny Projektów celem przechowania a następnie archiwizacji.

Rozdział XVI

Postanowienia Końcowe

1. Komisja działa na podstawie niniejszego Regulaminu.
2. Regulamin zostaje przyjęty przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego w formie uchwały.
3. Regulamin wchodzi w życie z dniem podjęcia uchwały.
4. Zmiana niniejszego Regulaminu następuje w sposób właściwy dla jego podjęcia.

Załączniki:

1. Wzór karty oceny formalnej wniosku o dofinansowanie projektu konkursowego w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020.
2. Wzór karty oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie projektu konkursowego w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020.
3. Wzór karty oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie projektu konkursowego dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020 – **CZĘŚĆ B**
4. Wzór oświadczenia pracownika o bezstronności.
5. Wzór deklaracji poufności dla osoby dokonującej oceny merytorycznej.
6. Wzór oświadczenia eksperta o bezstronności.
7. Wzór oświadczenia eksperta o poufności.
8. Regulamin pracy Zespołu do spraw oceny zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020 w ramach Komisji Oceny Projektów oceniającej projekty konkursowe współfinansowane z EFS RPOWŚ na lata 2014-2020.

Załącznik 1 – Wzór karty oceny formalnej wniosku o dofinansowanie projektu konkursowego w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

**KARTA OCENY FORMALNEJ WNIOSKU O DOFINANSOWANIE PROJEKTU KONKURSOWEGO
W RAMACH RPOWŚ NA LATA 2014-2020**

INSTYTUCJA ORGANIZUJĄCA KONKURS:	
NR KONKURSU:	
DATA WPLYWU WNIOSKU:	
NR KANCELARYJNY WNIOSKU:	
SUMA KONTROLNA WNIOSKU:	
TYTUŁ PROJEKTU:	
NAZWA WNIOSKODAWCY:	
OCENIAJĄCY:	

*Karta oceny formalnej jest wypełniana przez pracownika instytucji organizującej konkurs.
Osoba dokonująca oceny formalnej podpisuje Deklarację poufności oraz Oświadczenie o bezstronności.*

Deklaracja poufności

Zobowiązuję się do nieujawniania informacji dotyczących ocenianego przeze mnie projektu oraz że dołożę należytej staranności dla zapewnienia, aby informacje te nie zostały przekazane osobom nieuprawnionym.

Oświadczenie o bezstronności

Oświadczam, że nie zachodzi żadna z okoliczności, o których mowa w art. 24 § 1 i 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267, z późn. zm.), powodujących wyłączenie mnie z udziału w wyborze projektów tj., że:

- a) nie jestem wnioskodawcą ani nie pozostaję z wnioskodawcą w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że wynik oceny może mieć wpływ na moje prawa i obowiązki;*
- b) nie pozostaję w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia z wnioskodawcą lub członkami organów zarządzających lub organów nadzorczych wnioskodawcy;*
- c) nie jestem związany/-a z wnioskodawcą z tytułu przysposobienia, kurateli lub opieki;*
- d) nie jestem przedstawicielem wnioskodawcy ani nie pozostaję w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia z przedstawicielem wnioskodawcy, ani nie jestem związany/-a z przedstawicielem wnioskodawcy z tytułu przysposobienia, kurateli lub opieki;*
- e) nie pozostaję z wnioskodawcą w stosunku podrzędności służbowej.*

Jestem świadomy/-a, że przesłanki wymienione w lit. b-d powyżej dotyczą także sytuacji, gdy ustało małżeństwo, kuratela, przysposobienie lub opieka.

W przypadku powzięcia informacji o istnieniu jakiegokolwiek okoliczności mogącej budzić uzasadnione wątpliwości, co do mojej bezstronności w odniesieniu do przekazanego mi do oceny wniosku o dofinansowanie, zobowiązuję się do niezwłocznego jej zgłoszenia na piśmie instytucji, w której dokonywana jest ocena wniosku.

Data, miejscowość i podpis:

Część I – Wymogi formalne

A.	WERYFIKACJA BRAKÓW FORMALNYCH LUB OCZYWISTYCH OMYŁEK WE WNIOSKU	TAK¹	NIE²	BRAKI FORMALNE LUB OCZYWISTE OMYŁKI
Czy we wniosku stwierdzono braki formalne lub oczywiste omyłki?				
B.	DECYZJA W SPRAWIE SPEŁNIENIA WYMOGÓW FORMALNYCH	TAK (wypełnić część II)	NIE (odrzucić projekt)	UZASADNIENIE (w przypadku zaznaczenia odpowiedzi „NIE”)
Czy wniosek może zostać przekazany do oceny?				

Część II – Ogólne kryteria formalne

C.	OGÓLNE KRYTERIUM FORMALNE DOTYCZĄCE TERMINU ZŁOŻENIA WNIOSKU	TAK	NIE (odrzucić projekt)	NIE DOTYCZY	UZASADNIENIE (w przypadku zaznaczenia odpowiedzi „NIE”)
1.	Czy wniosek złożono w terminie wskazanym w regulaminie konkursu?				
D.	POZOSTAŁE OGÓLNE KRYTERIA FORMALNE (WYPEŁNIĆ JEŻELI W CZĘŚCI A ZAZNACZONO ODPOWIEDŹ „TAK”)	TAK	NIE (odrzucić projekt)	NIE DOTYCZY	UZASADNIENIE (w przypadku zaznaczenia odpowiedzi „NIE”)
1.	Czy wniosek został złożony we właściwej instytucji?				
2.	Czy Wnioskodawca jest podmiotem uprawnionym do ubiegania się o dofinansowanie?				

¹ W przypadku zaznaczenia „TAK” IOK wzywa Wnioskodawcę do uzupełnienia wniosku lub poprawienia w nim oczywistej omyłki w terminie 7 dni kalendarzowych od daty otrzymania informacji.

² W przypadku zaznaczenia odpowiedzi „NIE” wniosek zostaje przekazany do dalszej oceny.

3.	Czy wniosek został sporządzony w języku polskim?				
4.	Czy Wniosek został złożony w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach w wersji papierowej zgodnych z przekazaną wersją elektroniczną (suma kontrolna obu wersji musi być tożsama)?				
5.	Czy w ramach jednego konkursu Projektodawca : a) składa jako Lider- wyłącznie jeden wniosek o dofinansowanie projektu i/lub b) występuje jako Partner wyłącznie w jednym wniosku złożonym w ramach konkursu (nie dotyczy konkursu ogłoszonego w ramach Poddziałania 9.3.1 oraz konkursów w obszarze zdrowia)				
6.	Czy Wnioskodawca oraz Partner/Partnerzy (jeśli dotyczy) nie podlegają wykluczeniu z możliwości otrzymania dofinansowania ze środków Unii Europejskiej. (nie dotyczy projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego)	TAK	NIE (odrzucić projekt)		
7.	Potencjał finansowy Wnioskodawcy i Partnera (jeśli dotyczy). Czy Wnioskodawca oraz partnerzy krajowi ³ (o ile dotyczy), ponoszący wydatki w danym projekcie z EFS, posiadają łączny obrót za ostatni zatwierdzony rok obrotowy zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o <i>rachunkowości</i> (Dz. U. z 2013 r. poz. 330, z późn. zm.) (jeśli dotyczy) lub za ostatni zamknięty i zatwierdzony rok kalendarzowy równy lub wyższy od łącznych rocznych wydatków w ocenianym projekcie złożonym do instytucji (której dokonywana jest ocena formalna i merytoryczna wniosku) w odniesieniu do roku kalendarzowego, w którym wydatki są najwyższe ⁴ ?				

³ W przypadku podmiotów niebędących jednostkami sektora finansów publicznych jako obroty należy rozumieć wartość przychodów (w tym przychodów osiągniętych z tytułu otrzymanego dofinansowania na realizację projektów) osiągniętych w ostatnim zatwierdzonym roku przez danego Wnioskodawcę/ Partnera (o ile dotyczy) na dzień składania wniosku o dofinansowanie. W przypadku projektów, w których udzielane jest wsparcie zwrotne w postaci pożyczek lub poręczeń jako obrót należy rozumieć kwotę kapitału pożyczkowego i poręczeniowego, jakim dysponowali Wnioskodawca/ Partnerzy (o ile dotyczy) w poprzednim zamkniętym i zatwierdzonym roku obrotowym.

⁴ W przypadku gdy projekt trwa dłużej niż jeden rok kalendarzowy należy wartość obrotów odnieść do roku realizacji projektu, w którym wartość planowanych wydatków jest najwyższa.

8.	Czy Wnioskodawca w okresie realizacji projektu prowadzi biuro projektu (lub posiada siedzibę, filię, delegaturę oddział, czy inną prawnie dozwoloną formę organizacyjną działalności podmiotu) na terenie województwa świętokrzyskiego z możliwością udostępnienia pełnej dokumentacji wdrażanego projektu oraz zapewniające uczestnikom projektu możliwość osobistego kontaktu z jego kadrą.				
9.	Czy projekt jest skierowany do grup docelowych z obszaru województwa świętokrzyskiego (które w przypadku osób fizycznych uczą się, pracują, lub zamieszkują na obszarze województwa świętokrzyskiego w rozumieniu przepisów Kodeksu Cywilnego; w przypadku innych podmiotów – posiadają jednostkę organizacyjną na obszarze województwa świętokrzyskiego). (nie dotyczy Działań/Poddziałań realizowanych na obszarze ZIT i OSI*)				
10.	Czy w przypadku projektu partnerskiego spełnione zostały wymogi dotyczące: 1) wyboru Partnerów spoza sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 33 ust. 2-4 ustawy o <i>zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020 (o ile dotyczy)</i> oraz 2) braku powiązań, o których mowa w art. 33 ust. 6 ustawy o <i>zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020</i> oraz w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPOWS, pomiędzy podmiotami tworzącymi partnerstwo.				
11.	Czy projekt jest zgodny z zasadami dotyczącymi pomocy publicznej i pomocy de minimis?				
12.	Czy w przypadku projektów, w których wartość wkładu publicznego (środków publicznych) nie przekracza wyrażonej w PLN równowartości 100 000,00 EUR, zastosowana jest jedna z uproszczonych metod rozliczania wydatków? Do przeliczenia ww. kwoty na PLN stosowany będzie miesięczny obrachunkowy kurs wymiany stosowany przez KE aktualny na dzień ogłoszenia konkursu wskazany w regulaminie konkursu. W projektach obejmujących wystandaryzowane szkolenia z języka angielskiego, niemieckiego i francuskiego obowiązkowo należy zastosować stawki jednostkowe zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze edukacji na lata 2014-2020.				

E.	KRYTERIA DOSTĘPU	TAK	NIE	NIE DOTYCZY	UZASADNIENIE (w przypadku zaznaczenia odpowiedzi „NIE”)
...	(wypełnia IOK zgodnie z załącznikiem nr 3 do SZOOP RPOWŚ na lata 2014-2020)				
F.	DECYZJA W SPRAWIE SPEŁNIANIA KRYTERIÓW FORMALNYCH ORAZ DOSTĘPU	TAK	NIE	UWAGI	
1.	Czy wniosek spełnia wszystkie ogólne kryteria formalne oraz dostępu oceniane na etapie oceny formalnej i może zostać przekazany do oceny merytorycznej?				

*Działania/Podziałania są określone szczegółowo w Harmonogramie naborów wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na rok 2017.

Sporządzone przez:

Imię i nazwisko:

Komórka organizacyjna:

Data:

Podpis:

Zatwierdzone przez:

Imię i nazwisko:

Komórka organizacyjna:

Data:

Podpis:

Załącznik 2 – Wzór karty oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie projektu konkursowego w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

**KARTA OCENY MERYTORYCZNEJ WNIOSKU O DOFINANSOWANIE
PROJEKTU KONKURSOWEGO W RAMACH
RPOWŚ NA LATA 2014-2020**

NR PROJEKTU W SL2014:

INSTYTUCJA PRZYJMUJĄCA WNIOSEK:

NR KONKURSU:

SUMA KONTROLNA WNIOSKU:

TYTUŁ PROJEKTU:

NAZWA WNIOSKODAWCY:

OCENIAJĄCY:

CZĘŚĆ A. UCHYBIENIA FORMALNE (zaznaczyć właściwe znakiem „X”)	
Czy wniosek posiada uchybienia formalne, które nie zostały dostrzeżone na etapie oceny formalnej?	
☐ TAK – WSKAZAĆ UCHYBIENIA FORMALNE I PRZEKAZAĆ WNIOSEK DO PONOWNEJ OCENY FORMALNEJ	☐ NIE – WYPEŁNIĆ CZĘŚĆ B
UCHYBIENIA FORMALNE	
CZĘŚĆ B. KRYTERIA DOSTĘPU (zaznaczyć właściwe znakiem „X”)	
KRYTERIA DOSTĘPU DODATKOWE OCENIANE NA ETAPIE OCENY MERYTORYCZNEJ (wypełnia IOK zgodnie z załącznikiem nr 3 do SZOOP RPOWŚ na lata 2014-2020):	
Czy projekt spełnia wszystkie kryteria dostępu?	
☐ TAK	☐ NIE – UZASADNIĆ I ODRZUCIĆ PROJEKT
☐ NIE DOTYCZY	
UZASADNIENIE OCENY SPEŁNIANIA KRYTERIÓW DOSTĘPU (WYPEŁNIĆ W PRZYPADKU ZAZNACZENIA ODPOWIEDZI „NIE” POWYŻEJ)	
CZĘŚĆ C. KRYTERIA HORYZONTALNE (każdorazowo zaznaczyć właściwe znakiem „X”)	
1.	Czy projekt jest zgodny z prawodawstwem krajowym w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji i zakresu projektu (m.in. z zasadami <i>Prawa zamówień publicznych, ochrony środowiska</i>)?
☐ TAK	☐ NIE – UZASADNIĆ I ODRZUCIĆ PROJEKT
	Czy projekt należy do wyjątku, co do którego nie stosuje się standardu minimum?
☐ TAK	☐ NIE
2.	Wyjątki, co do których nie stosuje się standardu minimum: 1) profil działalności beneficjenta (ograniczenia statutowe), 2) zamknięta rekrutacja - projekt obejmuje (ze względu na swój zakres oddziaływania) wsparciem wszystkich pracowników/personel konkretnego podmiotu, wyodrębnionej organizacyjnie części danego podmiotu lub konkretnej grupy podmiotów wskazanych we wniosku o dofinansowanie projektu. W przypadku projektów które należą do wyjątków, zaleca się również planowanie działań zmierzających do przestrzegania zasady równości szans kobiet i mężczyzn.
	Standard minimum jest spełniony w przypadku uzyskania co najmniej 3 punktów za poniższe kryteria oceny.

1.	We wniosku o dofinansowanie projektu zawarte zostały informacje, które potwierdzają istnienie (albo brak istniejących) barier równościowych w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu.	
	☐ 0	☐ 1
2.	Wniosek o dofinansowanie projektu zawiera działania odpowiadające na zidentyfikowane bariery równościowe w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu.	
	☐ 0	☐ 1 ☐ 2
3.	W przypadku stwierdzenia braku barier równościowych, wniosek o dofinansowanie projektu zawiera działania, zapewniające przestrzeganie zasady równości szans kobiet i mężczyzn, tak aby na żadnym etapie realizacji projektu tego typu bariery nie wystąpiły.	
	☐ 0	☐ 1 ☐ 2
4.	Wskaźniki realizacji projektu zostały podane w podziale na płeć i/lub został umieszczony opis tego, w jaki sposób rezultaty przyczynią się do zmniejszenia barier równościowych, istniejących w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu.	
	☐ 0	☐ 1 ☐ 2
5.	We wniosku o dofinansowanie projektu wskazano jakie działania zostaną podjęte w celu zapewnienia równościowego zarządzania projektem.	
	☐ 0	☐ 1
Czy projekt jest zgodny z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn (na podstawie standardu minimum)?		
	☐ TAK	☐ NIE
3.	Czy projekt jest zgodny z prawodawstwem unijnym (w tym z art. 65 ust.6 Rozporządzenia ogólnego 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.) oraz zasadą zrównoważonego rozwoju?	
	☐ TAK	☐ NIE – UZASADNIĆ I ODRZUCIĆ PROJEKT
4.	Czy projekt jest zgodny z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami?	
	☐ TAK	☐ NIE – UZASADNIĆ I ODRZUCIĆ PROJEKT
5.	Czy projekt jest zgodny z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji?	
	☐ TAK	☐ NIE – UZASADNIĆ I ODRZUCIĆ PROJEKT
6.	Czy projekt jest zgodny z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 oraz Szczegółowym Opisem Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, zapisami regulaminu danego	

konkursu w tym zgodność w szczególności z: typem/amami projektów realizowanym/i w ramach danego Działania/Poddziałania, grupą docelową (ostatecznymi odbiorcami wsparcia) w ramach danego Działania/Poddziałania, poziomem wkładu własnego w ramach danego Działania/Poddziałania, zakresem i poziomem dla cross-finansingu oraz środków trwałych dla danego Działania/Poddziałania?	
☐ TAK	☐ NIE – UZASADNIĆ I ODRZUCIĆ PROJEKT

UZASADNIENIE OCENY SPEŁNIANIA KRYTERIÓW HORYZONTALNYCH (WYPEŁNIĆ W PRZYPADKU ZAZNACZENIA ODPOWIEDZI „NIE” W CZĘŚCI C)

CZĘŚĆ D. KRYTERIA MERYTORYCZNE

Nr części wniosku o dofinansowanie projektu oraz kryterium merytoryczne	Maksymalna / minimalna liczba punktów ogółem	Przyznana liczba punktów	Uzasadnienie oceny w przypadku przyznania liczby punktów mniejszej niż maksymalna
3.1 Ocena zgodności projektu z właściwym celem szczegółowym Priorytetu Inwestycyjnego Ryzyko nieosiągnięcia założeń projektu*	15/9 albo 12*/8* *(dotyczy wyłącznie projektów, których wnioskowana kwota dofinansowania jest równa albo przekracza 2 mln zł).		
a) wskazanie celu głównego projektu i opisanie, w jaki sposób projekt przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego Priorytetu Inwestycyjnego	2/1		
b) wskazanie celu szczegółowego Priorytetu Inwestycyjnego, do którego osiągnięcia przyczyni się realizacja projektu oraz określenie sposobu mierzenia realizacji wskazanego celu	3/2*		
c) ustalenie wskaźników realizacji celu – wskaźniki rezultatu i produktu, jednostek pomiaru wskaźników oraz określenie wartości bazowej i docelowej wskaźnika rezultatu, określenie wartości docelowej wskaźnika produktu, powiązanego ze wskaźnikiem rezultatu	5/4*		
d) określenie, w jaki sposób i na jakiej podstawie mierzone będą wskaźniki realizacji celu/ów (ustalenie źródeł weryfikacji/ pozyskania danych do pomiaru wskaźników oraz częstotliwość ich pomiaru).	5/4*		
3.2 Dobór grupy docelowej - osób i/lub instytucji, w tym:	10/6		

a) opis i uzasadnienie grupy docelowej, potrzeby i oczekiwania uczestników w kontekście wsparcia, które ma być udzielane w ramach projektu,	3		
b) bariery, na które napotykają uczestnicy projektu,	2		
c) sposób rekrutacji uczestników projektu, w tym jakimi kryteriami posłuży się Wnioskodawca podczas rekrutacji.	5		
3.3 Ryzyko nieosiągnięcia założeń projektu (dotyczy projektów, których wnioskowana kwota dofinansowania jest równa albo przekracza 2 mln zł), w tym opis:	3/2		
– sytuacji, których wystąpienie utrudni lub uniemożliwi osiągnięcie wartości docelowej wskaźników rezultatu, – sposobu identyfikacji wystąpienia takich sytuacji (zajścia ryzyka), – działań, które zostaną podjęte, aby zapobiec wystąpieniu ryzyka i jakie będą mogły zostać podjęte, aby zminimalizować skutki wystąpienia ryzyka.	3/2		
4.1 Zadania, w tym:	25/15		
a) trafność doboru zadań i ich opis w kontekście osiągnięcia celów/ wskaźników projektu, z uwzględnieniem trwałości rezultatów projektu,	10		
b) szczegółowy opis zadań (z udziałem partnera/ów), formy wsparcia,	10		
c) racjonalność harmonogramu realizacji projektu.	5		
4.3 Zaangażowanie potencjału Wnioskodawcy i partnerów (o ile dotyczy), w tym w szczególności:	10/6		
a) zasobów finansowych, jakie wniesie do projektu Wnioskodawca i Partnerzy (o ile dotyczy),	4		
b) potencjał kadrowy i merytoryczny Wnioskodawcy i Partnerów (o ile dotyczy) i sposobu jego wykorzystania w ramach projektu (kluczowych osób, które zostaną zaangażowane do realizacji projektu oraz ich planowanej funkcji w projekcie, <i>know-how</i>),	4		

c) potencjał techniczny, tj. posiadane lub pozyskane zaplecze, pomieszczenie, sprzęt, który Wnioskodawca/Partnerzy (o ile dotyczy) mogą wykazać w projekcie i sposobu jego wykorzystania w ramach projektu.	2		
4.4. Doświadczenie Wnioskodawcy i Partnerów, które przełoży się na realizację projektu, w odniesieniu do:	15/9		
a) obszaru, w którym będzie realizowany projekt,	5		
b) grupy docelowej, do której kierowane będzie wsparcie,	6		
c) terytorium, którego będzie dotyczyć realizacja projektu oraz wskazanie instytucji które mogą potwierdzić potencjał społeczny Wnioskodawcy i Partnerów (o ile dotyczy).	4		
4.5 Sposób zarządzania projektem.	5/3		
V. BUDŻET PROJEKTU Prawidłowość sporządzenia budżetu projektu, w tym:	20/12		
a) kwalifikowalność wydatków, racjonalność i efektywność wydatków projektu,	7		
b) niezbędność wydatków do realizacji projektu i osiągnięcia jego celów,	7		
c) zgodność ze standardem i cenami rynkowymi określonymi w Regulaminie Konkursu oraz poprawność opisu kwot ryczałtowych (o ile dotyczy),	4		
d) poprawność formalno-rachunkowa sporządzenia budżetu projektu.	2		
Łączna liczba uzyskanych punktów za kryteria merytoryczne:			
Czy wniosek otrzymał minimum 60% punktów w każdej z części 3.1, 3.2, 3.3*, 4.1, 4.3, 4.4 i 4.5 oraz V? *(dotyczy projektów, których wnioskowana kwota dofinansowania jest równa albo przekracza 2 mln zł)		☐ TAK WYPEŁNIĆ CZĘŚĆ E	☐ NIE WYPEŁNIĆ CZĘŚĆ F
CZĘŚĆ E. KRYTERIA PREMIUJĄCE (w odniesieniu do każdego kryterium jednokrotnie zaznaczyć właściwe znakiem „X” tylko gdy w polu powyżej zaznaczono „TAK”)			
Pola poniżej uzupełnia IOK zgodnie z właściwym załącznikiem nr 3 do SZOOP RPOWŚ na lata 2014-2020	Kryterium jest		
	spełnione	niespełnione	
	☐ – pkt	☐ – 0 pkt (UZASADNIĆ)	

	☐ – pkt	☐ – 0 pkt (UZASADNIĆ)			
	☐ – pkt	☐ – 0 pkt (UZASADNIĆ)			
	☐ – pkt	☐ – 0 pkt (UZASADNIĆ)			
	☐ – pkt	☐ – 0 pkt (UZASADNIĆ)			
Suma dodatkowych punktów za spełnianie kryteriów premiujących:					
CZĘŚĆ F. LICZBA PUNKTÓW I DECYZJA O MOŻLIWOŚCI REKOMENDOWANIA DO DOFINANSOWANIA					
ŁĄCZNA LICZBA PRYZNANYCH PUNKTÓW:					
CZY PROJEKT SPEŁNIA WYMAGANIA MINIMALNE (W TYM OTRZYMAŁ MINIMUM 60% PUNKTÓW W KAŻDEJ Z CZĘŚCI 3.1, 3.2, 3.3*, 4.1, 4.3, 4.4, 4.5, V ORAZ KRYTERIA DOSTĘPU I HORYZONTALNE) ABY MIEĆ MOŻLIWOŚĆ UZYSKANIA DOFINANSOWANIA? *(dotyczy projektów, których wnioskowana kwota dofinansowania jest równa albo przekracza 2 mln zł)					
☐ TAK	☐ NIE (UZASADNIĆ)				
CZĘŚĆ G. NEGOCJACJE (wypełnić jeżeli w części F zaznaczono odpowiedź „TAK”)					
CZY PROJEKT ZOSTAŁ SKIEROWANY DO NEGOCJACJI?					
☐ TAK	☐ NIE				
ZAKRES NEGOCJACJI (WYPEŁNIĆ JEŻELI POWYŻEJ ZAZNACZONO ODPOWIEDZ „TAK”)					
I. WYBRANE WARUNKI W ZAKRESIE KRYTERIUM DOTYCZĄCEGO BUDŻETU PROJEKTU					
1. Kwestionowane pozycje wydatków jako niekwalifikowalne					
Zadanie nr	Pozycja nr	Wartość pozycji	Uzasadnienie		
2. Kwestionowane wysokości wydatków					
Zadanie nr	Pozycja nr	Wartość pozycji	Proponowana wartość	Różnica	Uzasadnienie
3. Proponowana kwota dofinansowania:	 PLN			
II. POZOSTAŁE WARUNKI DOTYCZĄCE ZAKRESU MERYTORYCZNEGO PROJEKTU					
Lp.	Kryterium, którego	Warunek	Uzasadnienie		

	dotyczy warunków		

.....
podpis oceniającego

.....
data

Załącznik nr 3 – Wzór karty oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie projektu konkursowego dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020 - CZĘŚĆ B

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

**KARTA OCENY MERYTORYCZNEJ WNIOSKU O DOFINANSOWANIE PROJEKTU KONKURSOWEGO
DLA ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH W RAMACH RPOWŚ na lata 2014-2020
CZĘŚĆ B**

NR PROJEKTU W SL2014:.....

INSTYTUCJA PRZYJMUJĄCA WNIOSEK:

NR KONKURSU:

SUMA KONTROLNA WNIOSKU:.....

TYTUŁ PROJEKTU:

NAZWA WNIOSKODAWCY:.....

OCENIAJĄCY:

CZĘŚĆ B1. UCHYBIENIA FORMALNE (zaznaczyć właściwe znakiem „X”)		
Czy wniosek posiada uchybienia formalne, które nie zostały dostrzeżone na etapie oceny formalnej?		
☐ TAK – WSKAZAĆ UCHYBIENIA FORMALNE I PRZEKAZAĆ WNIOSEK DO PONOWNEJ OCENY FORMALNEJ	☐ NIE – WYPEŁNIĆ CZĘŚĆ B2	
UCHYBIENIA FORMALNE		
CZĘŚĆ B2. KRYTERIA DOSTĘPU (zaznaczyć właściwe znakiem „X”)		
KRYTERIA DOSTĘPU DODATKOWE OCENIANE NA ETAPIE OCENY MERYTORYCZNEJ (wypełnia IOK zgodnie z załącznikiem nr 3 do SZOOP RPOWŚ na lata 2014-2020):		
Czy projekt spełnia wszystkie kryteria dostępu?		
☐ TAK	☐ NIE – UZASADNIĆ I ODRZUCIĆ PROJEKT	☐ NIE DOTYCZY
UZASADNIENIE OCENY SPEŁNIANIA KRYTERIÓW DOSTĘPU (WYPEŁNIĆ W PRZYPADKU ZAZNACZENIA ODPOWIEDZI „NIE” POWYŻEJ)		
CZĘŚĆ B3. KRYTERIA HORYZONTALNE (každorazowo zaznaczyć właściwe znakiem „X”)		
1.	Czy projekt jest zgodny z prawodawstwem krajowym w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji i zakresu projektu (m. in. z zasadami <i>Prawa zamówień publicznych, ochrony środowiska</i>)?	
	☐ TAK	☐ NIE - UZASADNIĆ I ODRZUCIĆ PROJEKT
	Czy projekt należy do wyjątku, co do którego nie stosuje się standardu minimum?	
	☐ TAK	☐ NIE
2.	Wyjątki, co do których nie stosuje się standardu minimum: 3) profil działalności beneficjenta (ograniczenia statutowe), 4) zamknięta rekrutacja - projekt obejmuje (ze względu na swój zakres oddziaływania) wsparciem wszystkich pracowników/personel konkretnego podmiotu, wyodrębnionej organizacyjnie części danego podmiotu lub konkretnej grupy podmiotów wskazanych we wniosku o dofinansowanie projektu. W przypadku projektów które należą do wyjątków, zaleca się również planowanie działań zmierzających do przestrzegania zasady równości szans kobiet i mężczyzn.	
	Standard minimum jest spełniony w przypadku uzyskania co najmniej 3 punktów za poniższe kryteria oceny.	

1.	We wniosku o dofinansowanie projektu zawarte zostały informacje, które potwierdzają istnienie (albo brak istniejących) barier równościowych w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu.		
☐ 0		☐ 1	
2.	Wniosek o dofinansowanie projektu zawiera działania odpowiadające na zidentyfikowane bariery równościowe w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu.		
☐ 0		☐ 1	☐ 2
3.	W przypadku stwierdzenia braku barier równościowych, wniosek o dofinansowanie projektu zawiera działania, zapewniające przestrzeganie zasady równości szans kobiet i mężczyzn, tak aby na żadnym etapie realizacji projektu tego typu bariery nie wystąpiły.		
☐ 0		☐ 1	☐ 2
4.	Wskaźniki realizacji projektu zostały podane w podziale na płeć i/lub został umieszczony opis tego, w jaki sposób rezultaty przyczynią się do zmniejszenia barier równościowych, istniejących w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu.		
☐ 0		☐ 1	☐ 2
5.	We wniosku o dofinansowanie projektu wskazano jakie działania zostaną podjęte w celu zapewnienia równościowego zarządzania projektem.		
☐ 0		☐ 1	
Czy projekt jest zgodny z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn (na podstawie standardu minimum)?			
☐ TAK		☐ NIE	
3.	Czy projekt jest zgodny z prawodawstwem unijnym (w tym z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia ogólnego 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.) oraz zasadą zrównoważonego rozwoju)?		
☐ TAK		☐ NIE - UZASADNIĆ I ODRZUCIĆ PROJEKT	
4.	Czy projekt jest zgodny z zasadą równości szans i niedyskryminacji , w tym dostępności dla osób z niepełno sprawnościami?		
☐ TAK		☐ NIE - UZASADNIĆ I ODRZUCIĆ PROJEKT	
5.	Czy projekt jest zgodny z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji ?		

	☐ TAK	☐ NIE - UZASADNIĆ I ODRZUCIĆ PROJEKT
6.	Czy projekt jest zgodny z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 oraz Szczegółowym Opism Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, zapisami regulaminu danego konkursu w tym zgodność w szczególności z: typem/ami projektów realizowanym/i w ramach danego Działania/Poddziałania, grupą docelową (ostatecznymi odbiorcami wsparcia) w ramach danego Działania/Poddziałania, poziomem wkładu własnego w ramach danego Działania/Poddziałania, zakresem i poziomem dla cross-finansingu oraz środków trwałych dla danego Działania/Poddziałania?	
	☐ TAK	☐ NIE - UZASADNIĆ I ODRZUCIĆ PROJEKT
UZASADNIENIE OCENY SPEŁNIANIA KRYTERIÓW HORYZONTALNYCH (WYPEŁNIĆ W PRZYPADKU ZAZNACZENIA ODPOWIEDZI „NIE” W CZĘŚCI B3)		

CZĘŚĆ B4. KRYTERIA MERYTORYCZNE			
Nr części wniosku o dofinansowanie projektu oraz kryterium merytoryczne	Maksymalna / minimalna liczba punktów ogółem	Przyznana liczba punktów	Uzasadnienie oceny w przypadku przyznania liczby punktów mniejszej niż maksymalna
3.1 Ocena zgodności projektu z właściwym celem szczegółowym Priorytetu Inwestycyjnego Ryzyko nieosiągnięcia założeń projektu*	15/9 albo 12*/8* <small>*(dotyczy wyłącznie projektów, których wnioskowana kwota dofinansowania jest równa albo przekracza 2 mln zł).</small>		
e) wskazanie celu głównego projektu i opisanie, w jaki sposób projekt przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego Priorytetu Inwestycyjnego	2/1		
f) wskazanie celu szczegółowego Priorytetu Inwestycyjnego, do którego osiągnięcia przyczyni się realizacja projektu oraz określenie sposobu mierzenia realizacji wskazanego celu	3/2*		
g) ustalenie wskaźników realizacji celu – wskaźniki rezultatu i produktu, jednostek pomiaru wskaźników oraz określenie wartości bazowej i docelowej wskaźnika rezultatu, określenie wartości docelowej wskaźnika produktu, powiązanego ze wskaźnikiem rezultatu	5/4*		
h) określenie, w jaki sposób i na jakiej podstawie mierzone będą wskaźniki realizacji celu/ów (ustalenie źródeł weryfikacji/ pozyskania danych do pomiaru wskaźników oraz częstotliwość ich pomiaru).	5/4*		
3.2 Dobór grupy docelowej - osób i/lub instytucji, w tym:	10/6		
a) opis i uzasadnienie grupy docelowej, potrzeby i oczekiwania uczestników w kontekście wsparcia, które ma być udzielane w ramach projektu,	3		
b) bariery, na które napotykają uczestnicy projektu,	2		
c) sposób rekrutacji uczestników projektu, w tym jakimi kryteriami posłuży się Wnioskodawca podczas rekrutacji.	5		

3.3 Ryzyko nieosiągnięcia założeń projektu (dotyczy projektów, których wnioskowana kwota dofinansowania jest równa albo przekracza 2 mln zł), w tym opis:	3/2		
<ul style="list-style-type: none"> - sytuacji, których wystąpienie utrudni lub uniemożliwi osiągnięcie wartości docelowej wskaźników rezultatu, - sposobu identyfikacji wystąpienia takich sytuacji (zajścia ryzyka), - działań, które zostaną podjęte, aby zapobiec wystąpieniu ryzyka i jakie będą mogły zostać podjęte, aby zminimalizować skutki wystąpienia ryzyka. 	3/2		
4.1 Zadania, w tym:	25/15		
d) trafność doboru zadań i ich opis w kontekście osiągnięcia celów/ wskaźników projektu, z uwzględnieniem trwałości rezultatów projektu,	10		
e) szczegółowy opis zadań (z udziałem partnera/ów), formy wsparcia,	10		
f) racjonalność harmonogramu realizacji projektu.	5		
4.3 Zaangażowanie potencjału Wnioskodawcy i partnerów (o ile dotyczy), w tym w szczególności:	10/6		
d) zasobów finansowych, jakie wniesie do projektu Wnioskodawca i Partnerzy (o ile dotyczy),	4		
e) potencjał kadrowy i merytoryczny Wnioskodawcy i Partnerów (o ile dotyczy) i sposobu jego wykorzystania w ramach projektu (kluczowych osób, które zostaną zaangażowane do realizacji projektu oraz ich planowanej funkcji w projekcie, <i>know-how</i>),	4		
f) potencjał techniczny, tj. posiadane lub pozyskane zaplecze, pomieszczenie, sprzęt, który Wnioskodawca/Partnerzy (o ile dotyczy) mogą wykazać w projekcie i sposobu jego wykorzystania w ramach projektu.	2		
4.4. Doświadczenie Wnioskodawcy i Partnerów, które przełoży się na realizację projektu, w odniesieniu do:	15/9		
d) obszaru, w którym będzie realizowany projekt,	5		
e) grupy docelowej, do której kierowane będzie wsparcie,	6		

f) terytorium, którego będzie dotyczyć realizacja projektu oraz wskazanie instytucji które mogą potwierdzić potencjał społeczny Wnioskodawcy i Partnerów (o ile dotyczy).	4		
4.5 Sposób zarządzania projektem.	5/3		
V. BUDŻET PROJEKTU Prawidłowość sporządzenia budżetu projektu, w tym:	20/12		
e) kwalifikowalność wydatków, racjonalność i efektywność wydatków projektu,	7		
f) niezbędność wydatków do realizacji projektu i osiągnięcia jego celów,	7		
g) zgodność ze standardem i cenami rynkowymi określonymi w regulaminie konkursu oraz poprawność opisu kwot ryczałtowych (o ile dotyczy),	4		
h) poprawność formalno-rachunkowa sporządzenia budżetu projektu.	2		
Łączna liczba uzyskanych punktów za kryteria merytoryczne:			
Czy wniosek otrzymał minimum 60% punktów w każdej z części 3.1, 3.2, 3.3*, 4.1, 4.3, 4.4 i 4.5 oraz V? *(dotyczy projektów, których wnioskowana kwota dofinansowania jest równa albo przekracza 2 mln zł)		☐ TAK WYPEŁNIĆ CZĘŚĆ B5	☐ NIE WYPEŁNIĆ CZĘŚĆ B6
CZĘŚĆ B5. KRYTERIA PREMIUJĄCE (w odniesieniu do każdego kryterium jednokrotnie zaznaczyć właściwe znakiem „X” tylko gdy w polu powyżej zaznaczono „TAK”)			
Pola poniżej uzupełnia IOK zgodnie z właściwym załącznikiem nr 3 do SZOOP RPOWŚ na lata 2014-2020	Kryterium jest		
	spełnione	niespełnione	
	☐ – pkt	☐ – 0 pkt (UZASADNIĆ)	
	☐ – pkt	☐ – 0 pkt (UZASADNIĆ)	
	☐ – pkt	☐ – 0 pkt (UZASADNIĆ)	
	☐ – pkt	☐ – 0 pkt (UZASADNIĆ)	
	☐ – pkt	☐ – 0 pkt (UZASADNIĆ)	
Suma dodatkowych punktów za spełnianie kryteriów premiujących:			
CZĘŚĆ B6. LICZBA PUNKTÓW I DECYZJA O MOŻLIWOŚCI REKOMENDOWANIA DO DOFINANSOWANIA			
ŁĄCZNA LICZBA PRYZNANYCH PUNKTÓW:			

CZY PROJEKT SPEŁNIA WYMAGANIA MINIMALNE (W TYM OTRZYMAŁ MINIMUM 60% PUNKTÓW W KAŻDEJ Z CZĘŚCI 3.1, 3.2, 3.3*, 4.1, 4.3, 4.4, 4.5, V ORAZ KRYTERIA DOSTĘPU I HORYZONTALNE) ABY MIEĆ MOŻLIWOŚĆ UZYSKANIA DOFINANSOWANIA? *(dotyczy projektów, których wnioskowana kwota dofinansowania jest równa albo przekracza 2 mln zł)					
☐ TAK		☐ NIE (UZASADNIĆ)			
CZĘŚĆ B7. NEGOCJACJE (wypełnić jeżeli w części F zaznaczono odpowiedź „TAK”)					
CZY PROJEKT ZOSTAŁ OCENIONY WARUNKOWO I JEST KIEROWANY DO NEGOCJACJI?					
☐ TAK			☐ NIE		
ZAKRES NEGOCJACJI (WYPEŁNIĆ JEŻELI POWYŻEJ ZAZNACZONO ODPOWIEDŹ „TAK”)					
III. WYBRANE WARUNKI W ZAKRESIE KRYTERIUM DOTYCZĄCEGO BUDŻETU PROJEKTU					
1. Kwestionowane pozycje wydatków jako niekwalifikowalne					
Zadanie nr	Pozycja nr	Wartość pozycji	Uzasadnienie		
2. Kwestionowane wysokości wydatków					
Zadanie nr	Pozycja nr	Wartość pozycji	Proponowana wartość	Różnica	Uzasadnienie
3. Proponowana kwota dofinansowania:	PLN			
IV. POZOSTAŁE WARUNKI DOTYCZĄCE ZAKRESU MERYTORYCZNEGO PROJEKTU					
Lp.	Kryterium, którego dotyczy warunek	Warunek	Uzasadnienie		

.....
podpis oceniającego

.....
data

Załącznik nr 4 – Wzór - Oświadczenie pracownika o bezstronności

WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

OŚWIADCZENIE PRACOWNIKA O BEZSTRONNOŚCI

Imię i nazwisko :

Instytucja przyjmująca wniosek:

Oświadczam, że nie zachodzi żadna z okoliczności, o których mowa w art. 24 § 1 i 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267, z późn. zm.), powodujących wyłączenie mnie z udziału w wyborze projektów tj., że:

- a) nie jestem wnioskodawcą ani nie pozostaję z wnioskodawcą w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że wynik oceny może mieć wpływ na moje prawa i obowiązki;
- b) nie pozostaję w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia z wnioskodawcą lub członkami organów zarządzających lub organów nadzorczych wnioskodawcy;
- c) nie jestem związany/-a z wnioskodawcą z tytułu przysposobienia, kurateli lub opieki;
- d) nie jestem przedstawicielem wnioskodawcy ani nie pozostaję w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia z przedstawicielem wnioskodawcy, ani nie jestem związany/-a z przedstawicielem wnioskodawcy z tytułu przysposobienia, kurateli lub opieki;
- e) nie pozostaję z wnioskodawcą w stosunku podrzędności służbowej.

Jestem świadomy/-a, że przesłanki wymienione w lit. b-d powyżej dotyczą także sytuacji, gdy ustało małżeństwo, kuratela, przysposobienie lub opieka.

W przypadku powzięcia informacji o istnieniu jakiegokolwiek okoliczności mogącej budzić uzasadnione wątpliwości, co do mojej bezstronności w odniesieniu do przekazanego mi do oceny wniosku o dofinansowanie, zobowiązuję się do niezwłocznego jej zgłoszenia na piśmie instytucji, w której dokonywana jest ocena wniosku.

....., dnia r.

(miejsowość)

.....

(podpis)

Załącznik nr 5 – Wzór - Deklaracja poufności dla osoby dokonującej oceny merytorycznej

WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

DEKLARACJA POUFNOŚCI

Imię i nazwisko oceniającego:

Instytucja przyjmująca wniosek:

Niniejszym oświadczam, że zobowiązuję się do:

- 1) wypełniania moich obowiązków w sposób uczciwy i sprawiedliwy, zgodnie z posiadaną wiedzą;
- 2) niezatrzymywania kopii jakichkolwiek pisemnych lub elektronicznych informacji;
- 3) zachowania w tajemnicy i zaufaniu wszystkich informacji i dokumentów ujawnionych mi lub wytworzonych przeze mnie lub przygotowanych przeze mnie w trakcie lub jako rezultat oceny i zgadzam się, że informacje te powinny być użyte tylko dla celów oceny i nie mogą zostać ujawnione przeze mnie stronom trzecim.

....., dnia r.

(miejscowość)

.....

(podpis)

Załącznik nr 6 - Wzór - Oświadczenie eksperta o bezstronności

WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

OŚWIADCZENIE EKSPERTA O BEZSTRONNOŚCI

Imię i nazwisko eksperta:

Instytucja organizująca konkurs:

Numer konkursu:

Oświadczenie odnosi się do relacji eksperta z wszystkimi wnioskodawcami biorącymi udział w konkursie.

POUCZENIE: Oświadczenie jest składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, zgodnie z art. 49 ust. 8 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. poz. 1146) w zw. z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.).

Oświadczam, że nie zachodzi żadna z okoliczności, o których mowa w art. 24 § 1 i 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267, z późn. zm.), powodujących wyłączenie mnie z udziału w wyborze projektów tj., że:

- a) nie jestem wnioskodawcą ani nie pozostaję z wnioskodawcami w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że wynik oceny może mieć wpływ na moje prawa i obowiązki;
- b) nie pozostaję w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia z wnioskodawcami lub członkami organów zarządzających lub organów nadzorczych wnioskodawcy lub wnioskodawców;
- c) nie jestem związany/-a z wnioskodawcami z tytułu przysposobienia, kurateli lub opieki;
- d) nie jestem przedstawicielem żadnego z wnioskodawców ani nie pozostaję w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia z przedstawicielem żadnego z wnioskodawców, ani nie jestem związany/-a z przedstawicielem żadnego z wnioskodawców z tytułu przysposobienia, kurateli lub opieki;
- e) nie pozostaję z wnioskodawcami w stosunku podrzędności służbowej.

Jestem świadomy/-a, że przesłanki wymienione w lit. b-d powyżej dotyczą także sytuacji, gdy ustało małżeństwo, kuratela, przysposobienie lub opieka.

W przypadku powzięcia informacji o istnieniu jakiegokolwiek okoliczności mogącej budzić uzasadnione wątpliwości, co do mojej bezstronności w odniesieniu do przekazanego mi do oceny wniosku o dofinansowanie, zobowiązuję się do niezwłocznego jej zgłoszenia na piśmie instytucji organizującej konkurs.

....., dnia r.
(miejsowość)

.....
(Podpis eksperta)

Załącznik nr 7 – Wzór - Oświadczenie eksperta o poufności

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

OŚWIADCZENIE EKSPERTA O POUFNOŚCI

Imię i nazwisko eksperta:

Instytucja organizująca konkurs:

Niniejszym oświadczam, że zobowiązuję się do:

- 4) wypełniania moich obowiązków w sposób uczciwy i sprawiedliwy, zgodnie z posiadaną wiedzą;
- 5) niezatrzymywania kopii jakichkolwiek pisemnych lub elektronicznych informacji;
- 6) zachowania w tajemnicy i zaufaniu wszystkich informacji i dokumentów ujawnionych mi lub wytworzonych przeze mnie lub przygotowanych przeze mnie w trakcie lub jako rezultat oceny i zgadzam się, że informacje te powinny być użyte tylko dla celów oceny i nie mogą zostać ujawnione przeze mnie stronom trzecim.

....., dnia r.

(miejsowość)

.....

(podpis eksperta)

Regulamin pracy Zespołu do spraw oceny zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020

**w ramach Komisji Oceny Projektów oceniającej
projekty konkursowe współfinansowane z EFS RPO WŚ
na lata 2014-2020**

Rozdział I

Postanowienia ogólne

9. Regulamin określa zasady pracy Zespołu do spraw oceny zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020 w ramach Komisji Oceny Projektów oceniającej projekty konkursowe współfinansowane z EFS RPO WŚ na lata 2014-2020, (zwanego dalej Zespołem). Regulamin ma zastosowanie do prac Zespołu w ramach Komisji Oceny Projektów w tj. Departamencie Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego oraz Wojewódzkim Urzędzie Pracy.
10. Zespół działa zgodnie z zapisami:
 - 4) *Porozumienia w sprawie powierzenia zadań Instytucji Pośredniczącej w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020.*
 - 5) *Art. 44 Ustawy z dnia 11.07.2014 r., o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020* (zwanej dalej Ustawą).
 - 6) *Wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020.*
 - 7) *Regulaminu pracy Komisji Oceny Projektów oceniającej projekty konkursowe współfinansowane z EFS RPO WŚ na lata 2014-2020 w Departamencie Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego.*
 - 8) Niniejszego Regulaminu.
11. Zespół przeprowadza część A oceny merytorycznej (zgodność ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020) wniosków o dofinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (RPO WŚ).
12. Regulamin dotyczy konkursów dedykowanych Zintegrowanym Inwestycjom Terytorialnym.
13. Członkowie Zespołu wchodzi w skład Komisji Oceny Projektów. Prace Zespołu przeprowadzone są w siedzibie Biura ZIT. Nadzór nad pracami Zespołu sprawuje Dyrektor Wydziału Zarządzania Funduszami Europejskimi, a w przypadku nieobecności jego zadania określone w niniejszym regulaminie wykonuje inna upoważniona przez Dyrektora osoba.

Rozdział II

Skład Zespołu do spraw oceny zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020

2. W skład Zespołu wchodzi:
 - 1) Pracownicy Biura ZIT, wyznaczeni w drodze Zarządzenia Wewnętrznego Dyrektora Wydziału Zarządzania Funduszami Europejskimi w sprawie szczegółowego zakresu Zadań Wydziału Zarządzania Funduszami Europejskimi, pełniący funkcję:

Przewodniczącego Zespołu, Zastępcy Przewodniczącego Zespołu, Pracowników do oceny projektów oraz Sekretarza Zespołu.

- 2) Eksperci wybrani zgodnie z Procedurą naboru kandydatów na ekspertów i wskazani przez IP ZIT z Wykazu Kandydatów na Ekspertów RPO WŚ na lata 2014-2020 z dziedziny „Znajomość zagadnień związanych z realizacją Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego” (zwani dalej ekspertami). Warunkiem powołania przez właściwą instytucję eksperta, o którym mowa w art. 49 ustawy do składu Zespołu i oceny projektu jest posiadanie przez tego eksperta ważnego certyfikatu uprawniającego do dokonywania oceny z Obligatoryjnego Programu Szkoleń.
3. Zespół powołany jest do przeprowadzenia części A oceny merytorycznej wszystkich wniosków złożonych w ramach ogłoszonych konkursów w IZ DW EFS i IP WUP, które uzyskały pozytywną ocenę formalną.
4. Każdy projekt oceniany jest przez 2 oceniających. Oceniającymi są pracownicy Biura IP ZIT lub eksperci.
5. Przewodniczący Zespołu wysła drogą elektroniczną zaproszenie do udziału w ocenie projektów wszystkim ekspertom z Wykazu, o którym mowa w pkt. 1, ppkt 2).
6. Eksperci odpowiadają na zaproszenie, o którym mowa w pkt. 4, i zgłaszają chęć udziału w pracach Zespołu drogą elektroniczną na adres mailowy sekretariatu Biura ZIT.
7. O wyborze eksperta do oceny decyduje kolejność zgłoszeń.
8. IP ZIT podpisuje z ekspertem umowę, która stanowi załącznik nr 6 do niniejszego regulaminu.
9. Wynagrodzenie ekspertów finansowane jest z Projektu „Organizacja i funkcjonowanie Biura Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

Rozdział III

Zadania Zespołu do spraw oceny zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020

1. Przewodniczący Zespołu:
 - 1) Przewodniczący Zespołu nie uczestniczy w ocenie wniosków o dofinansowanie.
 - 2) Przewodniczący Zespołu odpowiada za przeprowadzenie losowania wniosków o dofinansowanie do oceny. Losowanie jest przeprowadzane w obecności co najmniej trzech członków Zespołu.
 - 3) Przewodniczący Zespołu odpowiedzialny jest za:
 - i. zgodność pracy Zespołu z Regulaminem konkursu, Regulaminem pracy KOP i Regulaminem Zespołu,

- j. sprawne funkcjonowanie Zespołu,
 - k. przeciwdziałanie próbom ingerowania z zewnątrz w dokonywaną ocenę przez podmioty niebiorące w niej udziału, w tym przeciwdziałanie ewentualnym próbom wywierania nacisków na oceniających,
 - l. zapewnienie bezstronności i przejrzystości prac Zespołu oraz zgodności z obowiązującymi przepisami,
 - m. weryfikowanie prawidłowości dokonanych ocen, punktacji w poszczególnych kryteriach merytorycznych. W przypadku stwierdzenia błędów zwraca kartę oceny pracownikowi oceniającemu celem naniesienia poprawek,
 - n. bieżącą ocenę pracy ekspertów zatrudnionych przez IP ZIT,
 - o. zatwierdzenie protokołu z prac Zespołu,
 - p. przedłożenie do Dyrektora Wydziału Zarządzania Funduszami Europejskimi listy ocenionych projektów oraz protokołów z prac Zespołu.
- 4) W przypadku nieobecności Przewodniczącego Zespołu jego obowiązki przejmuje Zastępca Przewodniczącego Zespołu.

2. Pracownik do oceny oraz ekspert odpowiedzialny jest za:

- 1) Przeprowadzenie części A oceny merytorycznej wniosków zgodnie z kryteriami zgodności ze Strategią ZIT KOF określonymi w *Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO WŚ na lata 2014-2020*.
- 2) Udział w procedurze odwoławczej – w przypadku odwołań dotyczących oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020, IZ DW EFS i IP WUP wystąpią z prośbą o uzasadnienie tej oceny.

3. Sekretarz Zespołu odpowiedzialny jest za:

- 1) Sporządzenie protokołu zawierającego informacje o przebiegu i wynikach części A oceny merytorycznej wniosków.
- 2) Sporządzenie Listy pozytywnie ocenionych projektów w zakresie zgodności ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020 celem przekazania do IZ DW EFS i IP WUP do dalszego etapu oceny.
- 3) Sporządzenie Listy ocenionych projektów zawierającej wszystkie ocenione projekty (po części A i B oceny merytorycznej) celem przekazania do IZ DW EFS i IP WUP.
- 4) Sporządzenie Listy projektów ocenionych pozytywnie z wyróżnieniem projektów wybranych do dofinansowania (po części A i B oceny merytorycznej) celem przekazania do IZ DW EFS i IP WUP.
- 5) Gromadzenie i archiwizacja dokumentacji związanej z pracami Zespołu.
- 6) Publikowanie na stronie internetowej IP ZIT listy, o której mowa w ppkt. 4. wraz ze składem Komisji Oceny Projektów obejmującym osoby dokonujące oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF.

Rozdział IV

Zasada bezstronności i poufności prac Zespołu do spraw oceny zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020.

3. Pracownicy do oceny oraz eksperci nie mogą być związani z projektodawcami stosunkiem osobistym lub służbowym tego rodzaju, że mogłoby to wywoływać wątpliwości co do bezstronności przeprowadzonych czynności.
4. Pracownicy do oceny oraz eksperci przed przystąpieniem do oceny wniosku są zobowiązani do podpisania deklaracji poufności i oświadczenia o bezstronności. Niepodpisanie deklaracji bezstronności i poufności skutkuje brakiem możliwości oceny danego wniosku.
5. Przewodniczący Zespołu, Zastępca Przewodniczącego Zespołu, a także Sekretarze Zespołu zobowiązani są do podpisania deklaracji poufności.

Rozdział V

Ocena zgodności ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020 – część A oceny merytorycznej

1. Przedmiotem oceny Zespołu są wyłącznie projekty ocenione przez IZ DW EFS i IP WUP jako spełniające wymogi oraz kryteria formalne.
2. Ocena zgodności ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020 jest dokonywana według Kryteriów oceny zgodności projektów współfinansowanych z EFS ze Strategią ZIT KOF, zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący RPO WŚ, które obejmują:
 1. Kryteria obligatoryjne (ocena 0/1) – ocena zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF – niespełnienie któregokolwiek z kryteriów skutkuje odrzuceniem wniosku;
 2. Kryteria punktowane – ocena stopnia zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF - maksymalna liczba punktów przyznana za spełnienie tych kryteriów wynosi 40, a wymagane minimum to 10 punktów.
3. Projekt, który uzyskał wymagane minimum punktowe zostaje umieszczony na liście pozytywnie ocenionych projektów.
4. W przypadku niespełnienia kryteriów zgodności ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020 i nieuzyskania wymaganego minimum punktowego następuje odrzucenie projektu.
5. W przypadku oceny pozytywnej – oceniający sporządza cztery egzemplarze karty oceny (dwie karty z podpisem i dwie bez podpisu). W przypadku oceny negatywnej – oceniający sporządza trzy egzemplarze karty oceny (dwie karty z podpisem i jedna bez podpisu).
6. Wypełnione karty oceny przekazywane są niezwłocznie do Przewodniczącego Zespołu.
7. Po otrzymaniu kart oceny Przewodniczący Zespołu dokonuje weryfikacji kart pod kątem prawidłowości ich wypełnienia, a także sprawdza, czy wystąpiły rozbieżności w ocenie dokonanej przez oceniających.

8. W przypadku wystąpienia rozbieżności w ocenie, o których mowa w pkt. 7, Przewodniczący Zespołu wyznacza innego członka Zespołu do ich rozstrzygnięcia.
9. Po zakończeniu oceny Sekretarz Zespołu sporządza protokół zawierający informacje o przebiegu i wynikach części A oceny merytorycznej oraz Listę ocenionych projektów w zakresie zgodności ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020. Listę podpisuje Przewodniczący Zespołu. Dyrektor Wydziału Zarządzania Funduszami Europejskimi zatwierdza listę .
10. Dyrektor Wydziału Zarządzania Funduszami Europejskimi przekazuje, w terminie do 5 dni roboczych od zakończenia oceny, do Sekretariatu IZ DW EFS, protokołem Karty oceny merytorycznej z oceny części A oraz listy ocenionych projektów w zakresie zgodności ze Strategią ZIT KOF uszeregowanej od projektów, które uzyskały największą liczbę punktów do projektów najniżej ocenionych według liczby uzyskanych punktów w wyniku oceny merytorycznej w części A karty oceny merytorycznej (w przypadku projektów z równą liczbą punktów o kolejności na liście decyduje stopień osiągnięcia przez projekt wskaźników określonych w Strategii ZIT KOF na lata 2014-2020) wraz z protokołem z przeprowadzonej oceny w zakresie zgodności ze Strategią ZIT KOF zawierającym listę osób uczestniczących w ocenie zgodności ze Strategią ZIT KOF (karta A).

W przypadku oceny pozytywnej - karty oceny w oryginale w trzech egzemplarzach (jedna z podpisem i dwie bez podpisu) od każdego oceniającego.

W przypadku oceny negatywnej – karty oceny w dwóch egzemplarzach (jedna karta z podpisem i jedna bez podpisu) od każdego oceniającego

Rozdział VI

Rozstrzygnięcie konkursu

10. Po przeprowadzeniu części B oceny merytorycznej IZ DW EFS i IP WUP przekazuje za protokołem do IP ZIT informację o jej wynikach oraz listę ocenionych projektów.
11. Sekretarz Zespołu przygotowuje:
 - 1) Listę ocenionych projektów zawierającą wszystkie ocenione projekty.
 - 2) Listę projektów ocenionych pozytywnie z wyróżnieniem projektów wybranych do dofinansowania (po części A i B oceny merytorycznej).
12. Punkty z części A i B oceny merytorycznej nie sumują się. O kolejności na listach, o których mowa w pkt. 2 decyduje ilość punktów uzyskana z oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020 – część A oceny merytorycznej.
13. W przypadku projektów z równą liczbą punktów o kolejności na listach decyduje stopień osiągnięcia przez projekt wskaźników określonych w Strategii ZIT KOF na lata 2014-2020. W przypadku projektów z równą liczbą punktów i jednakowym stopniem osiągnięcia wskaźników Strategii ZIT KOF, o kolejności na listach decyduje ilość uzyskanych punktów z części B oceny merytorycznej.

14. Dyrektor Wydziału Zarządzania Funduszami Europejskimi przekazuje zaparafowane listy, o których mowa w pkt. 2 do zatwierdzenia przez Prezydenta Miasta Kielce, a następnie po ich zatwierdzeniu i podpisaniu przez Prezydenta Miasta Kielce przekazuje za protokołem do IZ DW EFS i IP WUP.
15. Lista o której mowa pkt. 2 ppkt. 2 jest publikowana na stronie internetowej IZ RPO WŚ / IP WUP, na portalu oraz na stronie internetowej IP ZIT.
16. Po rozstrzygnięciu konkursu informacja o składzie Komisji Oceny Projektów obejmującym osoby dokonujące oceny formalnej i merytorycznej części A i B zamieszczana jest na stronie internetowej IZ RPO WŚ/IP WUP oraz na stronie internetowej IP ZIT.

Rozdział VII

Postanowienia końcowe

5. Zespół działa na podstawie niniejszego Regulaminu.
6. Niniejszy Regulamin zatwierdza Prezydent Miasta Kielce.
7. Regulamin wchodzi w życie z dniem podpisania i zatwierdzenia.
8. Wszelkie zmiany Regulaminu podlegają zatwierdzeniu przez Prezydenta Miasta Kielce.

Zatwierdzam:

Załączniki:

1. Wzór Karty oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie projektu konkursowego dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach RPO WŚ na lata 2014-2020 – CZĘŚĆ A.
2. Wzór oświadczenia pracownika o bezstronności.
3. Wzór deklaracji poufności dla osoby dokonującej oceny merytorycznej.
4. Wzór oświadczenia eksperta o bezstronności.
5. Wzór oświadczenia eksperta o poufności.
6. Wzór umowy dla eksperta do oceny merytorycznej wniosków o dofinansowanie.

Załącznik nr 1: Wzór Karty oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie projektu konkursowego dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020 – CZĘŚĆ A

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

**KARTA OCENY MERYTORYCZNEJ WNIOSKU O DOFINANSOWANIE PROJEKTU KONKURSOWEGO
DLA ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH W RAMACH RPOWŚ na lata 2014-2020
CZĘŚĆ A**

NR PROJEKTU W SL2014:.....
INSTYTUCJA PRZYJMUJĄCA WNIOSEK:
NR KONKURSU:
SUMA KONTROLNA WNIOSKU:.....
TYTUŁ PROJEKTU:
NAZWA WNIOSKODAWCY:.....
OCENIAJĄCY:

CZĘŚĆ A 1. KRYTERIA OBLIGATORYJNE(OCENA 0/1)- Ocena zgodności projektu ze Strategią ZIT KOF	
1.	Czy lokalizacja projektu obejmuje teren KOF? ☐ TAK ☐ NIE
2.	Czy wniosek jest zgodny z Celami/Priorytetami Strategii ZIT KOF? ☐ TAK ☐ NIE
3.	Czy przedmiot projektu jest zgodny z zakresem Działań wskazanych w Matrycy logicznej Strategii ZIT KOF? ☐ TAK ☐ NIE
Czy projekt spełnia wszystkie kryteria obligatoryjne?	
☐ TAK – WYPEŁNIĆ CZĘŚĆ A2 ☐ Nie – uzasadnić i odrzucić projekt	
Uzasadnienie oceny spełniania kryteriów obligatoryjnych (wypełnić w przypadku zaznaczenia odpowiedzi „NIE” powyżej)	

CZĘŚĆ A2 KRYTERIA PUNKTOWANE PREMIUJĄCE – ocena stopnia zgodności projektów ze Strategia ZIT KOF	Maksymalna liczba punktów ogółem	Liczba przyznanych punktów
1. Obszar oddziaływania projektu Ocenie będzie podlegać zasięg terytorialny oddziaływania projektu- stopień oddziaływania realizacji projektu na obszar KOF:	10/5 (kryterium obowiązkowe)	
a) Projekt nie obejmuje pomocą ostatecznych odbiorców wsparcia z żadnej gminy KOF	0	
b) Projekt obejmuje pomocą ostatecznych odbiorców wsparcia z terenu 1 gminy	5	
c) Projekt obejmuje pomocą ostatecznych odbiorców wsparcia z terenu 2 gmin i więcej	10	
2. Projekt jest realizowany w partnerstwie z podmiotami z terenu KOF Ocenie będzie podlegać, czy projekt jest realizowany w partnerstwie – partnerem lub liderem jest podmiot, który posiada siedzibę na terenie KOF:	10	

a) Projekt nie jest realizowany w partnerstwie z podmiotem z terenu KOF	0	
b) Partnerstwo obejmuje 1 podmiot z terenu KOF	5	
c) Partnerstwo obejmuje 2 i więcej podmiotów z terenu KOF	10	
<p>3. Komplementarność projektu EFS- powiązanie z innymi projektami finansowanymi ze środków publicznych, które zostały zrealizowane lub są w trakcie realizacji na terenie KOF</p> <p>Przez komplementarność rozumie się powiązanie z innymi projektami wskazanymi jako projekty bazowe finansowanymi ze środków publicznych, które zostały zrealizowane lub są w trakcie realizacji przez Wnioskodawcę lub Partnera/Partnerów na terenie KOF- obszar realizacji wskazanego projektu bazowego musi co najmniej w części pokrywać się z obszarem realizacji projektu zgłaszanego przez Wnioskodawcę:</p>	10	
a) Projekt nie jest komplementarny z żadnym projektem na terenie KOF	0	
b) Projekt jest komplementarny z jednym projektem na terenie KOF	5	
c) Projekt jest komplementarny z co najmniej dwoma projektami na terenie KOF	10	
<p>4. Poprawność doboru wskaźników produktu i rezultatu w projekcie oraz ich wpływ na osiągnięcie wartości docelowej określonej w Strategii ZIT KOF</p> <p>Wnioskodawca zakłada w projekcie osiągnięcie wszystkich adekwatnych do realizowanych typów przedsięwzięć w ramach konkursu i obowiązkowych wskaźników produktu i rezultatu. Ocenie podlegają wartości docelowe wskaźników produktu w zakresie ich wpływu na osiągnięcie wartości docelowych wskaźników zawartych w Strategii ZIT KOF.</p> <p>Wpływ wskaźników podlega ocenie w następujący sposób: Wartość wskaźnika produktu w projekcie /wartość docelowa wskaźnika produktu wskazana w Strategii ZIT KOF x 100%</p> <p><i>Uwaga! Jeśli wskaźników produktu obowiązkowych jest więcej niż jeden, to poziom liczy się poprzez wyliczenie średniej arytmetycznej.</i></p>	10/5 (kryterium obowiązkowe)	
a) Wnioskodawca nie wskazał obowiązujących wskaźników produktu i rezultatu	0	
b) Osiągnięcie wskaźników produktu na poziomie 1-50% wartości docelowych określonych w Strategii ZIT KOF	5	
c) Osiągnięcie wskaźników produktu na poziomie 51% i więcej wartości docelowych określonych w Strategii ZIT KOF	10	
ŁĄCZNA LICZBA PRYZNANYCH PUNKTÓW		
CZY PROJEKT SPEŁNIA WYMAGANE MINIMUM (UZYSKANIE OD KAŻDEGO OCENIAJĄCEGO MINIMUM 10 PUNKTÓW), ABY MÓGŁ ZOSTAĆ SKIEROWANY DO KOLEJNEGO ETAPU OCENY MERYTORYCZNEJ W CZĘŚCI B KARTY OCENY MERYTORYCZNEJ?		

☐ TAK	☐ NIE- UZASADNIĆ I ODRZUCIĆ PROJEKT
Uzasadnienie oceny spełniania kryteriów punktowanych premiujących (wypełnić w przypadku zaznaczenia odpowiedzi „NIE” powyżej)	

.....
podpis oceniającego

.....
data

.....
podpis zatwierdzającego

.....
data

Załącznik nr 2: Wzór oświadczenia pracownika o bezstronności

OŚWIADCZENIE PRACOWNIKA O BEZSTRONNOŚCI

Imię i nazwisko :

Instytucja przyjmująca wniosek:

Oświadczam, że nie zachodzi żadna z okoliczności, o których mowa w art. 24 § 1 i 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267, z późn. zm.), powodujących wyłączenie mnie z udziału w wyborze projektów tj., że:

- a) nie jestem wnioskodawcą ani nie pozostaję z wnioskodawcą w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że wynik oceny może mieć wpływ na moje prawa i obowiązki;
- b) nie pozostaję w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia z wnioskodawcą lub członkami organów zarządzających lub organów nadzorczych wnioskodawcy;
- c) nie jestem związany/-a z wnioskodawcą z tytułu przysposobienia, kurateli lub opieki;
- d) nie jestem przedstawicielem wnioskodawcy ani nie pozostaję w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia z przedstawicielem wnioskodawcy, ani nie jestem związany/-a z przedstawicielem wnioskodawcy z tytułu przysposobienia, kurateli lub opieki;
- e) nie pozostaję z wnioskodawcą w stosunku podrzędności służbowej.

Jestem świadomy/-a, że przesłanki wymienione w lit. b-d powyżej dotyczą także sytuacji, gdy ustało małżeństwo, kuratela, przysposobienie lub opieka.

W przypadku powzięcia informacji o istnieniu jakiegokolwiek okoliczności mogącej budzić uzasadnione wątpliwości, co do mojej bezstronności w odniesieniu do przekazanego mi do oceny wniosku o dofinansowanie, zobowiązuję się do niezwłocznego jej zgłoszenia na piśmie instytucji, w której dokonywana jest ocena wniosku.

....., dnia r.

(miejsowość)

.....

(podpis)

Załącznik nr 3: Wzór deklaracji poufności dla osoby dokonującej oceny merytorycznej

DEKLARACJA POUFNOŚCI

Imię i nazwisko oceniającego:

Instytucja przyjmująca wniosek: Instytucja Pośrednicząca ZIT

Niniejszym oświadczam, że zobowiązuję się do:

- 7) wypełniania moich obowiązków w sposób uczciwy i sprawiedliwy, zgodnie z posiadaną wiedzą;
- 8) niezatrzymywania kopii jakichkolwiek pisemnych lub elektronicznych informacji;
- 9) zachowania w tajemnicy i zaufaniu wszystkich informacji i dokumentów ujawnionych mi lub wytworzonych przeze mnie lub przygotowanych przeze mnie w trakcie lub jako rezultat oceny i zgadzam się, że informacje te powinny być użyte tylko dla celów oceny i nie mogą zostać ujawnione przeze mnie stronom trzecim.

....., dnia r.

(miejsowość)

.....

(podpis)

Załącznik nr 4: Wzór oświadczenia eksperta o bezstronności

OŚWIADCZENIE EKSPERTA O BEZSTRONNOŚCI

Imię i nazwisko eksperta:

Instytucja organizująca konkurs:

Numer konkursu:

Oświadczenie odnosi się do relacji eksperta z wszystkimi wnioskodawcami biorącymi udział w konkursie.

POUCZENIE: Oświadczenie jest składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, zgodnie z art. 49 ust. 8 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. poz. 1146) w zw. z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.).

Oświadczam, że nie zachodzi żadna z okoliczności, o których mowa w art. 24 § 1 i 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267, z późn. zm.), powodujących wyłączenie mnie z udziału w wyborze projektów tj., że:

- a) nie jestem wnioskodawcą ani nie pozostaję z wnioskodawcami w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że wynik oceny może mieć wpływ na moje prawa i obowiązki;
- b) nie pozostaję w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia z wnioskodawcami lub członkami organów zarządzających lub organów nadzorczych wnioskodawcy lub wnioskodawców;
- c) nie jestem związany/-a z wnioskodawcami z tytułu przysposobienia, kurateli lub opieki;
- d) nie jestem przedstawicielem żadnego z wnioskodawców ani nie pozostaję w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia z przedstawicielem żadnego z wnioskodawców, ani nie jestem związany/-a z przedstawicielem żadnego z wnioskodawców z tytułu przysposobienia, kurateli lub opieki;
- e) nie pozostaję z wnioskodawcami w stosunku podrzędności służbowej.

Jestem świadomy/-a, że przestanki wymienione w lit. b-d powyżej dotyczą także sytuacji, gdy ustało małżeństwo, kuratela, przysposobienie lub opieka.

W przypadku powzięcia informacji o istnieniu jakiegokolwiek okoliczności mogącej budzić uzasadnione wątpliwości, co do mojej bezstronności w odniesieniu do przekazanego mi do oceny wniosku o dofinansowanie, zobowiązuję się do niezwłocznego jej zgłoszenia na piśmie instytucji organizującej konkurs.

....., dnia r.

(miejsce)

.....

(Podpis eksperta)

Załącznik nr 5: Wzór oświadczenia eksperta o poufności

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

OŚWIADCZENIE EKSPERTA O POUFNOŚCI

Imię i nazwisko eksperta:

Instytucja organizująca konkurs:

Niniejszym oświadczam, że zobowiązuję się do:

- 10) wypełniania moich obowiązków w sposób uczciwy i sprawiedliwy, zgodnie z posiadaną wiedzą;
- 11) niezatrzymywania kopii jakichkolwiek pisemnych lub elektronicznych informacji;
- 12) zachowania w tajemnicy i zaufaniu wszystkich informacji i dokumentów ujawnionych mi lub wytworzonych przeze mnie lub przygotowanych przeze mnie w trakcie lub jako rezultat oceny i zgadzam się, że informacje te powinny być użyte tylko dla celów oceny i nie mogą zostać ujawnione przeze mnie stronom trzecim.

....., dnia r.

(miejsowość)

.....

(podpis eksperta)

URZĄD MIASTA KIELCE
Wydział Zarządzania Funduszami Europejskimi

Urząd Miasta Kielce
Al. Solidarności 34, piętro 8
25-323 Kielce
Tel. 41 36 76 553
www.um.kielce.pl

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Organizacja i funkcjonowanie

Biura Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego

*Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020
Umowa o dotację nr DPT/BDG-II/POPT/113/15*

UMOWA O DZIEŁO

NR

zawarta w dniu w Kielcach
pomiędzy **Gminą Kielce, Rynek 1, 25-303 Kielce,**
reprezentowaną przez:,
zwanym w dalszej części umowy **Zamawiającym,**
a

Panią/Panem
zamieszkałą/-tym
zwaną/y w dalszej części umowy **Ekspertem.**

§ 1

Przedmiot umowy

1. Zamawiający powierza wykonanie, a Ekspert zobowiązuje się wykonać dzieło polegające na **sporządzeniu oceny/opinii merytorycznej** przydzielonego mu wniosku o dofinansowanie projektu (nr wniosku:)
w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (RPO WŚ) w ramach naboru wniosków w trybie konkursowym.

2. Ocena/opinia, o której mowa w ust. 1 dokonywana jest w ramach prac Zespołu do spraw oceny zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF na lata 2014-2020 w ramach Komisji Oceny Projektów oceniającej projekty konkursowe współfinansowane z EFS RPO WŚ na lata 2014-2020 (zwanego dalej Zespołem) oraz zgodnie z Regulaminem pracy Zespołu obowiązującym u Zamawiającego.

§ 2

Obowiązki Eksperta

1. Ekspert przed przystąpieniem do oceny wniosku o dofinansowanie realizowanego w ramach RPO WŚ na lata 2014-2020 składa Zamawiającemu deklarację poufności i oświadczenie o bezstronności.
2. Ekspert nie może dokonać oceny/opinii wniosku, co do którego zachodzą podstawy wyłączenia Eksperta określone w art. 49 Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz.U. z 2014 r., poz. 1146).
3. Ekspert zobowiązuje się do:
 - a) wykonania oceny/opinii wniosku o dofinansowanie: bezstronnie, osobiście, profesjonalnie, z należytą starannością, rzetelnością oraz zgodnie ze swoją najlepszą wiedzą w dziedzinie, której dotyczy ocena/opinia;
 - b) przekazania wypełnionej *Karty oceny merytorycznej – część A / Formularza opinii eksperta* za pośrednictwem Poczty Polskiej przesyłką poleconą, firmy kurierskiej lub dostarczonej osobiście do siedziby Zamawiającego, w terminie wskazanym każdorazowo przez Zamawiającego;
 - c) zapoznania się z treścią Regulaminu konkursu.
4. Ekspert, w uzgodnieniu z Zamawiającym, może dokonać oceny/opinii osobiście w siedzibie Zamawiającego, jak również drogą korespondencyjną lub drogą elektroniczną. Decyzja, w jaki sposób ekspert dokonuje oceny, podejmowana jest z uwzględnieniem interesów obu stron (Zamawiającego oraz Eksperta). Przekazywanie dokumentów następuje w ogólnie przyjętych i stosowanych formach, w zależności od wyboru dokonanego przez Zamawiającego.
5. Ekspert oceniający wniosek w ramach pracy Zespołu nie może jednocześnie wyrażać opinii o tym samym wniosku.
6. Ekspert nie może przekazać praw i obowiązków wynikających z niniejszej umowy w całości lub części na rzecz osób trzecich.
7. Ekspert wyraża zgodę na korzystanie przez Zamawiającego oraz inne podmioty zaangażowane we wdrażanie RPO WŚ na lata 2014-2020 z wykonanej przez niego oceny/opinii.

§ 3

Obowiązki Zamawiającego

1. Zamawiający zobowiązuje się do współpracy z Ekspertem na każdym etapie wykonania dzieła będącego przedmiotem niniejszej Umowy.
2. Zamawiający, przekazuje w dniu podpisania umowy osobiście, drogą elektroniczną lub na adres do korespondencji wskazany przez Eksperta komplet dokumentów niezbędny do dokonania osobistej, rzetelnej i bezstronnej oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie projektu lub sporządzenia opinii o wniosku.

§ 4

Termin wykonania umowy

1. Rozpoczęcie wykonania dzieła strony ustalają na dzień zawarcia umowy.
2. Okres realizacji dzieła wynosi maksymalnie 3 dni robocze od dnia rozpoczęcia realizacji dzieła.

§ 5

Wynagrodzenie i warunki płatności

1. Z tytułu wykonania dzieła strony ustalają wynagrodzenie Eksperta na kwotę brutto ogółem: zł (słownie złotych:).
2. Cena brutto określona w ust. 1 jest ostateczna i nie podlega zmianie.
3. Powyższe wynagrodzenie jest finansowane ze środków Wydziału Zarządzania Funduszami Europejskimi Biura Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach realizacji projektu „Organizacja i funkcjonowanie Biura Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego” współfinansowanego z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.
4. Odbiór dzieła zostanie potwierdzony protokołem odbioru.
5. Zapłata wynagrodzenia Eksperta nastąpi w oparciu o przedstawioną fakturę/rachunek, na podstawie protokołu odbioru, o którym mowa w ust. 4 oraz po przekazaniu prawidłowo wypełnionego i podpisanego kompletu dokumentów (tj. oryginałów Kart oceny merytorycznej – część A / Formularzy opinii eksperta, oświadczenia o bezstronności i deklaracji poufności).
6. Wynagrodzenie ustalone zgodnie z ust. 1, zostanie wypłacone przelewem na rachunek bankowy wskazany przez Eksperta na fakturze/rachunku, w terminie 14 dni kalendarzowych od dnia otrzymania przez Zamawiającego prawidłowo wystawionej faktury/rachunku.
7. Wynagrodzenie nie przysługuje za ocenę/opinię wydaną z naruszeniem przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649) lub wytycznych wydanych na podstawie art. 35 ust. 3 tej ustawy.
8. Wynagrodzenie Eksperta za wykonanie przedmiotu umowy (tj. treść Karty oceny merytorycznej – część A wniosku przekazanego do oceny oraz treść sporządzonej opinii), obejmuje również przeniesienie na Zamawiającego autorskich praw majątkowych do przedmiotu umowy na wszelkich przewidzianych w ustawie (w szczególności w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych j.t. Dz. U. 2006 Nr 90 poz. 631) polach eksploatacji. Ekspert zezwala Zamawiającemu na wykonywanie praw zależnych, o których mowa w art. 2 ww. ustawy.

§ 6

Ocena pracy Eksperta

1. Zamawiający oświadcza, że praca Eksperta będzie poddawana ocenie na bieżąco w każdym przypadku, w którym został zaangażowany w określone czynności dotyczące wyboru projektów do dofinansowania.
2. Ocenie pracy Eksperta będą podlegać w szczególności:
 - a) posiadanie wiedzy, umiejętności, doświadczenia lub wymaganych uprawnień w dziedzinie objętej RPO WŚ na lata 2014-2020;
 - b) poprawność wypełnienia Karty oceny merytorycznej – część A lub Formularza opinii eksperta;
 - c) terminowość dokonania oceny/opinii wniosku o dofinansowanie projektu;
 - d) spójność uzasadnienia dokonanej oceny/opinii z dokonaną oceną/sporzadzoną opinią;
 - e) dokładność i dyspozycyjność.
3. Ocena pracy Eksperta może zakończyć się wynikiem pozytywnym lub negatywnym.
4. Pozytywny wynik oceny umożliwi uzyskanie przez Eksperta akredytacji, która oznacza, że współpraca przebiegała w sposób nienaganny oraz że Ekspert rozwijał wiedzę z zakresu RPO WŚ na lata 2014-2020.
5. Akredytację uzyskać można w przypadku łącznego spełnienia następujących warunków:
 - a) otrzymania co najmniej trzykrotnej pozytywnej oceny pracy przez eksperta;
 - b) udziału Eksperta w szkoleniach organizowanych przez IZ DW EFS, IP WUP z zakresu celów i sposobu realizacji RPO WŚ na lata 2014-2020, przydatnych dla prawidłowego wykonywania obowiązków eksperta.
6. Lista kandydatów, którzy otrzymali akredytację podlega publikacji na stronie internetowej RPO WŚ na lata 2014-2020 pod adresem: <http://www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl>.
7. Uzyskanie negatywnego wyniku oceny skutkuje wykreśleniem jego osoby z „Wykazu kandydatów na Ekspertów w ramach RPO WŚ na lata 2014-2020”.

§ 7

Kary umowne

1. W przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania umowy Ekspert zobowiązany będzie do zapłaty na rzecz Zamawiającego kary umownej w wysokości 1% wartości wynagrodzenia za każdy dzień zwłoki.
2. Nienależyte wykonanie umowy obejmuje w szczególności:
 - a) brak lub niepełne bądź z innych przyczyn nieprawidłowe wypełnienie Karty oceny merytorycznej projektu / Formularza opinii eksperta i/lub niedotrzymanie warunków dotyczących prawidłowości dokonanej oceny/opinii,
 - b) niedostarczenie w terminie Karty oceny merytorycznej/Formularza opinii eksperta wraz z uzasadnieniem.
3. Zamawiający zobowiązany będzie do zapłaty na rzecz Eksperta kary umownej w wysokości 1% wartości wynagrodzenia za każdy dzień zwłoki w przekazaniu dokumentacji, o której mowa w § 3 ust. 2.
4. W sytuacji, gdy kary umowne, przewidziane w ust. 1 i 3 nie pokrywają szkody, stronom przysługuje prawo żądania odszkodowania na zasadach ogólnych.

§ 8

Rozwiązanie umowy

1. Zamawiający może w każdym czasie rozwiązać umowę w przypadku:
 - a) gdy Ekspert przestał spełniać jeden z poniższych warunków:
 - korzystanie z pełni praw publicznych;
 - posiadanie pełnej zdolności do czynności prawnych;
 - niekaralność za przestępstwo umyślne lub za umyślne przestępstwo skarbowe;
 - b) gdy Ekspert złożył fałszywe oświadczenie dotyczące jego bezstronności względem podmiotu ubiegającego się o dofinansowanie;
 - c) gdy opinia wyrażona przez Eksperta budzi uzasadnione zastrzeżenia, co do jej rzetelności;
 - d) gdy Ekspert złożył do IZ rezygnację z pełnionej funkcji;
 - e) powzięcia informacji o zaistnieniu innych, niewymienionych w lit. a-d okoliczności, uniemożliwiających pełnienie funkcji Eksperta w sposób bezstronny lub rzetelny.
2. Dla skutecznego rozwiązania umowy wymagane jest pisemne oświadczenie Zamawiającego ze wskazaniem przyczyn rozwiązania. Rozwiązanie umowy następuje z chwilą doręczenia oświadczenia Zamawiającego.
3. Rozwiązanie umowy skutkuje odmową wypłaty wynagrodzenia za wydanie oceny/opinii lub żądaniem zwrotu już wypłaconego wynagrodzenia.

§ 9

Postanowienia końcowe

1. W sprawach nieuregulowanych niniejszą umową mają zastosowanie przepisy Kodeksu Cywilnego.
2. Wszelkie zmiany i uzupełnienia niniejszej umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.
3. Ewentualne spory powstałe na tle wykonywania niniejszej umowy Strony poddają orzecznictwu właściwego sądu w Kielcach.
4. Umowę sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze Stron.

Zamawiający

Ekspert

Urząd Miasta Kielce posiada
Certyfikat Zintegrowanego Systemu Zarządzania
wg normy PN-EN ISO 9001:2009, PN-ISO/IEC 27001:2014-12 i wymagań SPZK

Umowa o dofinansowanie projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020

Nr umowy:

Umowa o dofinansowanie projektu: *"tytuł projektu"* w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, zawarta w Kielcach w dniu pomiędzy:

Województwem Świętokrzyskim, z siedzibą w Kielcach, Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce, reprezentowanym przez Zarząd Województwa, pełniącym funkcję Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 zwanej dalej IZ, w imieniu którego działają:

.....
.....

a

[nazwa i adres Beneficjenta¹, NIP i REGON], zwaną/ym dalej „Beneficjentem”, reprezentowaną/ym przez:

.....
.....

Działając w szczególności na podstawie:

1. Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. C 326 z 26.10.2012);
2. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320) - zwanego dalej **rozporządzeniem ogólnym**;
3. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013);
4. Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013);
5. Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 26.06.2014);

¹ Beneficjent rozumiany jest jako Partner wiodący w przypadku realizowania projektu z Partnerem/ami wskazanymi we wniosku.

6. Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (tj. Dz. U z 2016 r. poz. 217);
7. Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (tj. Dz. U. z 2017.459);
8. Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, z późn. zm.) – zwana dalej UFP;
9. Ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 1047);
10. Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 2164) – zwana dalej PZP;
11. Ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2016.1808);
12. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (RPOWŚ) uchwalonego przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego i zatwierdzonego decyzją Komisji Europejskiej (nr **CCI 2014PL16M2OP013** – decyzja wykonawcza C (2016 5288 final) z dnia **11.08.2016**).

Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 postanawia, co następuje:

Definicje

§ 1.

Ilekcioć w umowie jest mowa o:

1. "beneficjencie" należy przez to rozumieć podmiot o którym mowa w art. 2 pkt 10 rozporządzenia ogólnego oraz podmiot, o którym mowa w art. 63 rozporządzenia ogólnego;
2. „beneficjencie pomocy” należy przez to rozumieć Beneficjenta pomocy w rozumieniu art. 2 pkt 16 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2016.1808);
3. „uczestniku projektu” oznacza to uczestnika projektu w rozumieniu *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*;
4. "dofinansowaniu" oznacza to współfinansowanie projektu ze środków Unii Europejskiej i z budżetu państwa;
5. „dotacji celowej” oznacza to współfinansowanie krajowe z budżetu państwa na dofinansowanie projektu przekazywane przez IZ zgodnie z art. 2 ust. 30 Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020;
6. „danych osobowych” oznacza to dane osobowe w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 922), dotyczące uczestników projektu, które muszą być przetwarzane przez IZ oraz Beneficjenta;
7. „Instytucji Zarządzającej” („IZ”) oznacza to Zarząd Województwa Świętokrzyskiego pełniący rolę Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020;
8. „SL2014” oznacza to główną aplikację centralnego systemu teleinformatycznego wykorzystywaną w procesie rozliczania projektu oraz komunikowania się z IZ/IP;
9. „nieprawidłowości” należy przez to rozumieć nieprawidłowość o której mowa w art. 2 pkt 36 rozporządzenia ogólnego;
10. „okresie trwałości” należy przez to rozumieć okres wynikający z art. 71 rozporządzenia ogólnego, kryteriów wyboru projektów, wskazanych w zał. Nr 3 do SzOOP na lata 2014-2020 oraz *Regulaminie Konkursu* dla danego Działania/Poddziałania;
11. „partnerze projektu” należy przez to rozumieć podmiot wnoszący do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe, realizujący wspólnie z Partnerem wiodącym projekt na warunkach określonych w porozumieniu albo umowie o partnerstwie;
12. „partnerze wiodącym” należy przez to rozumieć, w przypadku projektu realizowanego w partnerstwie, podmiot (Beneficjenta), z którym IZ podpisuje umowę o dofinansowanie projektu;

13. „płatności ze środków europejskich” oznacza to współfinansowanie pochodzące ze środków europejskich w części dotyczącej Europejskiego Funduszu Społecznego, przekazywanej Beneficjentowi przez Bank Gospodarstwa Krajowego na podstawie zlecenia płatności wystawionego przez IZ;
14. „programie” oznacza to Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 uchwalony przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego i przyjęty przez Komisję Europejską, odzwierciedlający cele zawarte we Wspólnych Ramach Strategicznych stanowiących załącznik do rozporządzenia ogólnego oraz w umowie partnerstwa;
15. „przetwarzaniu danych osobowych” oznacza to jakiegokolwiek operacje wykonywane na danych osobowych, takie jak zbieranie, utrwalanie, przechowywanie, opracowywanie, zmienianie, udostępnianie i usuwanie, a zwłaszcza te, które wykonuje się w systemach informatycznych w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 922);
16. „rachunku bankowym projektu” należy przez to rozumieć wyodrębniony dla potrzeb realizacji projektu rachunek bankowy Beneficjenta, na który trafia kwota dofinansowania;
17. „rachunku IZ” należy przez to rozumieć rachunek bankowy IZ właściwy dla zwrotów RPOWŚ 2014-2020 EFS, o numerze: **95 1020 2629 0000 9502 0342 7440**, udostępniony na stronie internetowej <http://www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl/realizuje-projekt/co-musisz-wiedziec-zeby-zrealizowac-projekt>;
18. „realizatorze projektu” należy przez to rozumieć jednostkę organizacyjną Beneficjenta realizującą projekt. Realizatorem nie może być jednostka posiadająca osobowość prawną. W sytuacji kiedy projekt realizowany jest przez wiele jednostek, do umowy o dofinansowanie należy załączyć wykaz wszystkich jednostek realizujących dany projekt. Realizator nie jest stroną umowy o dofinansowanie projektu;
19. „SzOOP” należy przez to rozumieć Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (wraz z załącznikami);
20. „wniosku o dofinansowanie projektu” oznacza to dokument przedkładany przez Beneficjenta do IZ w celu uzyskania środków finansowych na realizację projektu w ramach RPO WŚ, zwany dalej „wnioskiem” stanowiącym załącznik nr 1 do umowy;
21. „wydatkach kwalifikowalnych” należy przez to rozumieć wydatki lub koszty uznane za kwalifikowalne i spełniające kryteria, zgodnie z rozporządzeniem ogólnym, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 1301/2013, jak również w rozumieniu ustawy i przepisów rozporządzeń wydanych do ustawy, oraz zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*;
22. „wydatkach niekwalifikowalnych” należy przez to rozumieć każdy wydatek lub koszt poniesiony, który nie jest wydatkiem kwalifikowalnym;
23. „wydatkach niekwalifikowalnych nie stanowiących nieprawidłowości” należy przez to rozumieć wydatek niekwalifikowalny, który nie został zatwierdzony we wniosku o płatność;
24. „wytycznych” należy przez to rozumieć instrumenty prawne wydawane przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego określające ujednolicone warunki i procedury wdrażania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności na podstawie art. 5 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej na lata 2014–2020 (Dz. U. 2016 poz.217), w tym *Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*, *Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*, *Wytyczne w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020*;
25. „OWES” – należy przez to rozumieć Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej;²

² Wykreślić jeśli nie dotyczy.

26. „dniach roboczych” – oznacza to dni z wyłączeniem sobót i dni ustawowo wolnych od pracy w rozumieniu ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 90);
27. „projekcie” – oznacza to przedsięwzięcie, w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. 2016 poz. 217).

Przedmiot umowy

§ 2.

1. Okres realizacji projektu jest zgodny z okresem wskazanym we wniosku o dofinansowanie projektu.
2. Okres, o którym mowa w ust. 1, dotyczy realizacji zadań w ramach projektu.
3. Okres kwalifikowalności wydatków jest zgodny z okresem realizacji projektu.
4. Projekt będzie realizowany przez:.....³
5. Projekt będzie realizowany w partnerstwie z:.....⁴
6. Oś priorytetowa
- 1) Działanie
- 2) Poddziałanie

§ 3.

1. Całkowita wartość projektu wynosi:.....PLN (słownie ...).
2. Na warunkach określonych w niniejszej umowie, IZ przyznaje Beneficjentowi dofinansowanie na realizację projektu w łącznej kwocie nieprzekraczającej PLN (słownie:) i stanowiącej nie więcej niż % całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu, w tym:
 - 1) płatność ze środków europejskich w kwocie PLN (słownie), co stanowi% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu;
 - 2) dotację celową z budżetu krajowego w kwocie PLN (słownie), co stanowi% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu.⁵

§ 4.

1. Beneficjent w imieniu swoim oraz Partnerów⁶ oświadcza, że zapoznał się z treścią *Wytycznych*, o których mowa w § 1 ust. 24, oraz zapisami SzOOP i zobowiązuje się do realizacji projektu zgodnie z ich zapisami.
2. IZ zobowiązuje się informować Beneficjenta o zmianach *Wytycznych*, o których mowa w § 1 ust. 24. Powiadomienie następuje poprzez publikację na stronie internetowej IZ (www.rpo-swietokrzyskie.pl).
3. Przy wydatkowaniu środków przyznanych w ramach projektu Beneficjent zobowiązuje się stosować treść *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności*, o których mowa w § 1 ust. 24.
4. Ocena kwalifikowalności poniesionych wydatków dokonywana jest na podstawie *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności*, o których mowa w § 1 ust. 24, obowiązujących w dniu poniesienia wydatku. Przy czym do oceny prawidłowości wydatków oraz umów zawartych w ramach realizacji

³ W przypadku realizacji przez jednostkę organizacyjną Beneficjenta należy wpisać nazwę jednostki, adres, numer Regon lub/i NIP (w zależności od statusu prawnego jednostki realizującej). Nie dotyczy, jeżeli projekt będzie realizowany wyłącznie przez podmiot wskazany jako Beneficjent. Realizatorem nie może być jednostka posiadająca osobowość prawną. W sytuacji, kiedy jako Beneficjenta projektu wskazano jedną jednostkę (np. powiat), natomiast projekt faktycznie realizowany jest przez wiele jednostek (np. placówek oświatowych) do umowy o dofinansowanie należy załączyć wykaz wszystkich jednostek realizujących dany projekt.

⁴ Dotyczy projektów realizowanych w partnerstwie. Jeżeli projekt jest realizowany w partnerstwie należy podać nazwę podmiotu/jednostki adres, numer REGON i NIP.

⁵ Wykreślić jeśli nie dotyczy.

⁶ Dotyczy przypadku, gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

projektu w wyniku przeprowadzonych postępowań⁷, stosuje się wersję wytycznych obowiązującą w dniu wszczęcia postępowania, które zakończyło się podpisaniem danej umowy.

5. W przypadku, gdy ogłoszona w trakcie realizacji projektu (po podpisaniu umowy o dofinansowanie) wersja *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności*, wprowadza rozwiązania korzystniejsze dla Beneficjenta, warunkiem ewentualnego ich zastosowania w odniesieniu do wydatków poniesionych przed dniem obowiązywania nowej wersji tych *Wytycznych* jest pisemna akceptacja IZ.

§ 5.

1. Beneficjent zobowiązuje się do wniesienia wkładu własnego pieniężnego i/lub niepieniężnego⁸ w kwocie/wysokości PLN (słownie:), co stanowi ... % wydatków kwalifikowalnych projektu, z następujących źródeł⁹:
 - 1) ... w kwocie/wysokości ... PLN (słownie ...),
 - 2) ... w kwocie/wysokości ... PLN (słownie ...).W przypadku niewniesienia wkładu własnego w ww. kwocie/wysokości, IZ może kwotę przyznanego dofinansowania, o której mowa w § 3 proporcjonalnie obniżyć, z zachowaniem udziału procentowego określonego w § 3. Wkład własny, który zostanie rozliczony ponad ww. kwotę/wysokość może zostać uznany za niekwalifikowalny.¹⁰
2. (wykreślono).
3. Koszty pośrednie projektu rozliczane ryczałtem zdefiniowane w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności*, stanowią% poniesionych, udokumentowanych i zatwierdzonych w ramach projektu wydatków bezpośrednich.
4. IZ może obniżyć stawkę ryczałtową kosztów pośrednich w przypadkach rażącego naruszenia przez Beneficjenta procedur związanych z zarządzaniem projektem.
5. Wydatki w ramach Projektu na zakup środków trwałych oraz wydatki w ramach cross-financingu, o których mowa w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności*, na dzień podpisania niniejszej Umowy, stanowią łącznie ... % wydatków projektu i nie mogą przekroczyć ... % poniesionych wydatków kwalifikowalnych Projektu. Wydatki poniesione na zakup środków trwałych oraz cross-financing powyżej dopuszczalnych limitów (kwot) tych kategorii, określonych w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie, są niekwalifikowalne.
6. Wydatki w ramach projektu mogą obejmować koszt podatku od towarów i usług, zgodnie ze złożonym przez Beneficjenta/Partnerów¹¹ oświadczeniem stanowiącym załącznik nr 3 do umowy.¹²

§ 6.

1. Beneficjent zobowiązuje się do monitorowania i osiągnięcia wskaźników zgodnie z *Wytycznymi w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020* oraz *Wytycznymi w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020*.
2. Postęp realizacji wskaźników monitorowany jest w SL2014 na każdym etapie realizacji projektu. Beneficjent jest zobowiązany każdorazowo udostępnić dokumentację potwierdzającą stopień osiągnięcia wskaźników, w szczególności podczas kontroli prowadzonych w ramach projektu.

⁷ Dotyczy umów o udzielenie zamówień zgodnie z ustawą „Prawo zamówień publicznych” jak i umów dotyczących zamówień udzielanych zgodnie z zasadą konkurencyjności, o której mowa w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności*.

⁸ Niepotrzebne wykreślić.

⁹ Należy wskazać źródło pochodzenia wkładu własnego m.in. z: jednostki samorządu terytorialnego szczebla wojewódzkiego, powiatowego lub gminnego, Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i/lub środków prywatnych.

¹⁰ Dotyczy Beneficjentów zobowiązanych do wniesienia wkładu własnego.

¹¹ Dotyczy przypadku gdy projekt realizowany jest w ramach partnerstwa.

¹² Należy wykreślić, jeżeli Beneficjent i Partner nie będzie kwalifikował kosztu podatku od towaru i usług. W innym przypadku należy wskazać, który podmiot kwalifikuje w ramach projektu podatek VAT.

3. Beneficjent zobowiąże uczestników Projektu do dostarczenia w momencie przystąpienia do projektu, oświadczeń o niekorzystaniu z tego samego typu wsparcia w innych projektach współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
4. Beneficjent zobowiązuje się do pomiaru efektywności społecznej i efektywności zatrudnieniowej oraz do przedstawienia w trakcie rozliczania projektu a także w okresie jego trwałości informacji niezbędnych do weryfikacji tego kryterium na zasadach określonych w *Regulaminie Konkursu*¹³.
5. Beneficjent zobowiąże uczestników Projektu, na etapie ich rekrutacji do Projektu, do przekazania informacji dotyczących ich sytuacji po zakończeniu udziału w Projekcie zgodnie z zakresem danych określonych w *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego i realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020* (dotyczy wskaźników rezultatu bezpośredniego - do 4 tygodni od zakończenia udziału oraz rezultatu długoterminowego – po upływie co najmniej 4 tygodni po opuszczeniu przez uczestnika projektu do 6 m-cy lub w okresie dłuższym w zależności od specyfiki wsparcia i oczekiwanej zmiany)¹⁴.
6. Beneficjent zobowiąże uczestników Projektu na etapie ich rekrutacji do Projektu, do dostarczenia dokumentów potwierdzających osiągnięcie efektywności zatrudnieniowej i efektywności społecznej po zakończeniu udziału w Projekcie (do 3 miesięcy od zakończenia udziału w projekcie¹⁵)¹⁶.
7. Beneficjent zobowiązuje się do monitorowania i osiągnięcia wskaźników zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020*.¹⁷
 - 1) nazwa wskaźnika.....
wartość docelowa.....
 - 2) nazwa wskaźnika.....
wartość docelowa.....
8. Beneficjent zobowiązuje się do monitorowania jakości staży i praktyk zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020*. Wymagana jakość staży i praktyk sprawdzana będzie w trakcie kontroli na miejscu u Beneficjenta.¹⁸

§ 7.

1. Beneficjent zobowiązuje się do realizacji projektu w sposób, który zapewni osiągnięcie i utrzymanie celów, w tym wskaźników produktu i rezultatu zakładanych we wniosku w trakcie realizacji oraz w okresie trwałości projektu. Zobowiązuje się również do realizacji projektu zgodnie z wnioskiem, w tym:
 - 1) realizacji projektu w oparciu o harmonogram realizacji projektu określony we wniosku;
 - 2) zapewnienia realizacji projektu przez personel projektu posiadający kwalifikacje określone we wniosku;
 - 3) zachowania trwałości projektu lub wskaźników, o ile tak przewiduje właściwy *Regulamin Konkursu*;
 - 4) zbierania danych osobowych nt. uczestników projektu (osób lub podmiotów) w SL2014 zgodnie z *Wytycznymi w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*;
 - 5) przetwarzania danych osobowych zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych;
 - 6) zapewnienia stosowania zasady równości szans i niedyskryminacji a także równości szans kobiet i mężczyzn, zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości*

¹³ Należy wykreślić jeżeli nie dotyczy.

¹⁴ Należy wykreślić jeżeli nie dotyczy.

¹⁵ Przez 3 miesiące należy rozumieć okres co najmniej 90 dni kalendarzowych.

¹⁶ Należy wykreślić jeżeli nie dotyczy.

¹⁷ Dotyczy jedynie projektów realizowanych w ramach OWES.

¹⁸ Dotyczy projektów w których realizowane są staże w obszarze edukacji.

szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020, zamieszczonymi na stronie internetowej Instytucji Zarządzającej.

2. W przypadku dokonania zmian w projekcie, o których mowa w § 32 umowy, Beneficjent odpowiada za realizację projektu zgodnie z aktualnym wnioskiem (zatwierdzonym przez IZ).
3. Beneficjent zobowiązuje się niezwłocznie i pisemnie poinformować Instytucję Zarządzającą o problemach w realizacji projektu, w szczególności o zamiarze zaprzestania jego realizacji.
4. Na wezwanie IZ Beneficjent zobowiązuje się do przedstawienia dokumentów/oświadczeń związanych z realizacją projektu.
5. Beneficjent zobowiązuje się do informowania właściwych terytorialnie ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz organizacji partnerskie regionalne i lokalne, o których mowa w Programie Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020¹⁹ o realizowanym projekcie, prowadzonej rekrutacji oraz otrzymanych formach wsparcia.²⁰
6. Beneficjent zobowiązuje się do regularnego poddawania się procesowi akredytacji, konsekwencją niepoddania się kolejnej lub nieuzyskania akredytacji w okresie realizacji projektu jest zmiana decyzji o dofinansowaniu projektu lub rozwiązanie umowy o dofinansowanie projektu zgodnie z zapisami *Wytucznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.*²¹
7. Beneficjent zobowiązuje się do współpracy z pośrednikami finansowymi oferującymi instrumenty finansowe bezpośrednio podmiotom ekonomii społecznej. W ramach w/w współpracy Beneficjent przekazuje do pośredników finansowych informacje o podmiotach ekonomii społecznej, u których zidentyfikowano potrzebę rozwojową, której zrealizowanie wymaga skorzystania z instrumentu finansowego oraz uzgadnia zakres doradztwa dla w/w podmiotów ekonomii społecznej niezbędny do skorzystania z instrumentu finansowego i jego spłaty.²²

§ 8.

1. IZ nie ponosi odpowiedzialności wobec osób trzecich za szkody powstałe w związku z realizacją projektu.
2. W przypadku realizowania projektu w formie partnerstwa, umowa partnerstwa określa odpowiedzialność Beneficjenta oraz Partnerów wobec osób trzecich za działania wynikające z niniejszej umowy.²³
3. Beneficjent ponosi odpowiedzialność względem IZ za realizację projektu przez Partnera/ów.²⁴

Rozliczanie i płatności

§ 9.

1. Beneficjent zobowiązuje się do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji wydatków projektu w sposób przejrzysty, tak aby możliwa była identyfikacja poszczególnych operacji związanych z projektem, z wyłączeniem kosztów pośrednich, o których mowa w § 5.
2. Beneficjent ma obowiązek bieżącego monitorowania oraz ewidencjonowania transz dofinansowania w ramach projektu.
3. Obowiązki, o których mowa w ust. 1 i 2 dotyczą każdego z Partnerów, w zakresie tej części projektu, za której realizację odpowiada dany Partner.²⁵
4. Beneficjent jest zobowiązany do takiego opisywania dokumentacji księgowej projektu, o której mowa w ust. 1, aby widoczny był związek z projektem.

§ 10.

¹⁹ Wykreślić jeśli nie dotyczy.

²⁰ Dotyczy projektów realizowanych w ramach CT 9.

²¹ Jw.

²² Jw.

²³ Dotyczy projektów realizowanych w partnerstwie.

²⁴ Jw.

²⁵ Jw.

1. Dofinansowanie na realizację projektu, o którym mowa w § 3, na realizację projektu jest wypłacane w formie transz w wysokości określonej w harmonogramie płatności stanowiącym załącznik nr 2 do umowy, z zastrzeżeniem ust. 7 niniejszego paragrafu i § 11. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dofinansowanie może być wypłacane w formie refundacji kosztów poniesionych przez Beneficjenta lub Partnerów.²⁶
2. Beneficjent, w porozumieniu z IZ, sporządza harmonogram płatności w podziale na okresy rozliczeniowe, z zastrzeżeniem, iż datą graniczną ostatniego okresu rozliczeniowego w danym roku kalendarzowym jest 31 grudnia lub data zakończenia realizacji projektu określona we wniosku o dofinansowanie.
3. Beneficjent realizując projekt nie może przekroczyć łącznej kwoty wydatków kwalifikowalnych wynikającej z zatwierdzonego wniosku o dofinansowanie oraz zobowiązuje się do przestrzegania limitów wydatków wykazanych w odniesieniu do każdego zadania, z zastrzeżeniem § 32 ust. 2 i 3.
4. Beneficjent oraz Partnerzy²⁷ mają prawo do ponoszenia wydatków po okresie realizacji projektu, jednak nie dłużej niż do 31 grudnia 2023r., pod warunkiem, że wydatki te dotyczą okresu realizacji projektu oraz zostaną uwzględnione w końcowym wniosku o płatność.
5. Beneficjent jest rozliczany ze zrealizowanych zadań w ramach projektu.
6. Beneficjent może ponosić i rozliczać wydatki, które nie zostały uwzględnione w szczegółowym budżecie projektu pod warunkiem, że są bezpośrednio związane z realizacją zaplanowanych zadań, są efektywne, racjonalne oraz niezbędne do osiągnięcia celów projektu, z uwzględnieniem zapisów § 32.
7. W przypadku konieczności wnioskowania o kwotę inną niż wynika to z zatwierdzonego harmonogramu płatności, Beneficjent jest zobowiązany do niezwłocznej jego aktualizacji. Jeśli przedmiotowa zmiana nie zostanie zaakceptowana, IZ wypłaca środki w kwocie wynikającej z ostatniego zatwierdzonego harmonogramu płatności.
8. Beneficjent, w porozumieniu z IZ, może dokonywać zmian (aktualizacji) harmonogramu płatności. Każda zmiana harmonogramu płatności wymaga akceptacji IZ, która udzielana jest w **terminie 10 dni²⁸ roboczych** od dnia jej otrzymania. Do momentu akceptacji harmonogramu płatności, obowiązujący jest harmonogram płatności uprzednio zatwierdzony przez IZ. Zmiana ta nie wymaga aneksowania umowy.
9. Akceptacja przez IZ harmonogramu płatności, w zakresie minionych okresów rozliczeniowych nie zwalnia Beneficjenta z konsekwencji określonych w art. 189 ust. 3 UFP.
10. Beneficjent jest zobowiązany do aktualizacji harmonogramu płatności, o którym mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, wyłącznie w wersji elektronicznej za pośrednictwem SL2014. Harmonogram płatności, o którym mowa w ust. 1, może podlegać aktualizacji przed przekazaniem kolejnej transzy.
11. Harmonogram płatności na kolejne okresy rozliczeniowe może być aktualizowany tylko i wyłącznie przed upływem bieżącego okresu rozliczeniowego.
12. Dofinansowanie na realizację projektu może być przeznaczone na sfinansowanie przedsięwzięć zrealizowanych w ramach projektu przed podpisaniem niniejszej umowy, o ile wydatki zostaną uznane za kwalifikowalne zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz dotyczyć będą okresu realizacji projektu, o którym mowa w § 2 ust. 1 umowy.²⁹
13. Transze dofinansowania są przekazywane na następujący wyodrębniony dla **projektu rachunek bankowy Beneficjenta:**

Nazwa właściciela rachunku bankowego:

.....

Nr rachunku bankowego:

.....

²⁶ Dotyczy przypadku, gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

²⁷ Dotyczy przypadku, gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

²⁸ Jeżeli aktualizacja harmonogramu płatności jest dokonywana łącznie z innymi zmianami w projekcie obowiązuje termin wskazany w § 33 ust. 1 umowy.

²⁹ Nie dotyczy, gdy IZ w *Regulaminie Konkursu* ograniczy możliwość kwalifikowania wydatków wstecz.

i/lub

za pośrednictwem rachunku bankowego:³⁰

Nazwa właściciela rachunku bankowego:

.....
Nr rachunku bankowego:

-
14. Transze dofinansowania, o których mowa w § 11 umowy, z rachunku bankowego pośredniczącego, o którym mowa w ust. 13 niniejszego paragrafu są przekazywane bez zbędnej zwłoki na wyodrębniony dla projektu rachunek bankowy.³¹
 15. Beneficjent zobowiązuje się niezwłocznie poinformować IZ o zmianie wszystkich rachunków bankowych, o których mowa w ust. 13 niniejszego paragrafu. Przedmiotowa zmiana skutkuje koniecznością aneksowania umowy o dofinansowanie projektu.
 16. Odsetki bankowe od przekazanych Beneficjentowi transz dofinansowania podlegają zwrotowi na rachunek IZ na koniec roku budżetowego, a w przypadku końcowego wniosku o płatność przed upływem 30 dni kalendarzowych od dnia zakończenia okresu realizacji projektu, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej.
 17. Beneficjent przekazuje informacje do IZ o odsetkach (w tym również narosłych na rachunku bankowym Partnera)³², o których mowa w ust. 16 niniejszego paragrafu.
 18. Kwota dotacji celowej przekazana Beneficjentowi, o której mowa w § 3 ust. 2 pkt 2 umowy, która nie zostanie wydatkowana do końca danego roku, podlega zgłoszeniu do wykazu wydatków niewygasających w budżecie państwa z upływem danego roku, podlega zwrotowi na rachunek IZ w terminie do dnia 30 listopada tego roku. Beneficjent zobowiązuje się poinformować IZ na jej prośbę i w terminie przez nią określonym o powyższej kwocie.³³
 19. Kwota dotacji celowej, o której mowa w ust. 18 niniejszego paragrafu, w części niewydatkowanej przed upływem **10 dni roboczych** od terminu określonego w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 181 ust. 2 UFP podlega zwrotowi na rachunek IZ.³⁴
 20. Kwota dotacji celowej niewydatkowana i niezgłoszona zgodnie z ust. 18 podlega zwrotowi w terminie do dnia 31 grudnia danego roku budżetowego na rachunek IZ. W przypadku braku powyższego zwrotu mają zastosowanie zapisy art. 168 ust. 3 UFP.³⁵
 21. Kwota dofinansowania w formie płatności, o której mowa w § 3 ust. 2 pkt 1, niewydatkowana z końcem roku budżetowego, pozostaje na rachunku bankowym, o którym mowa w ust. 13, do dyspozycji Beneficjenta w następnym roku budżetowym.
 22. Beneficjent każdorazowo zobowiązany jest do niezwłocznego złożenia do IZ drogą elektroniczną za pośrednictwem SL2014 informacji dotyczącej zwrotu środków, zawierającej:
 - 1) numer projektu;
 - 2) wysokość środków w poszczególnych paragrafach klasyfikacji budżetowej³⁶;
 - 3) podział na kwotę należności głównej i kwotę odsetek ze wskazaniem na źródła finansowania (płatność ze środków europejskich i dotacja celowa);
 - 4) wskazanie daty transzy, z jakiej zostały przekazane środki, których dotyczy zwrot z uwzględnieniem źródeł finansowania;
 - 5) tytuł zwrotu (np. zwrot środków na koniec realizacji projektu, zwrot środków niekwalifikowanych, odsetki zgodne z art. 189 ust. 3 UFP, itp.).
 23. Środki, o których mowa w ust. 19 niniejszego paragrafu zostaną przekazane Beneficjentowi w kolejnym roku pod warunkiem ich dostępności i nie wymagają ponownego wnioskowania.³⁷

³⁰ Wykreślić jeśli nie dotyczy.

³¹ Wykreślić jeśli nie dotyczy drugiego rachunku.

³² Dotyczy przypadku gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

³³ Wykreślić jeśli nie występuje dotacja celowa.

³⁴ Wykreślić jeśli nie występuje dotacja celowa.

³⁵ Wykreślić jeśli nie występuje dotacja celowa.

³⁶ Dotyczy jednostek sektora finansów publicznych.

³⁷ Wykreślić jeśli nie występuje dotacja celowa.

24. Beneficjent oraz Partnerzy³⁸ nie może/gą przeznaczyć otrzymanych transz dofinansowania na cele inne niż związane z projektem, w szczególności na tymczasowe finansowanie swojej podstawowej, pozaprojektowej działalności. W przypadku naruszenia zdania pierwszego stosuje się § 15.
25. Beneficjent przekazuje odpowiednią część dofinansowania na pokrycie wydatków partnerów, zgodnie z umową o partnerstwie. Wszystkie płatności dokonywane w związku z realizacją niniejszej umowy, pomiędzy Beneficjentem a Partnerem bądź pomiędzy Partnerami, powinny być dokonywane za pośrednictwem rachunku bankowego, o którym mowa w ust. 13, pod rygorem uznania poniesionych wydatków za niekwalifikowalne.³⁹
26. Beneficjent zobowiązuje się ująć każdy wydatek kwalifikowalny we wniosku o płatność przekazywanym do IZ w terminie do 3 miesięcy od dnia jego poniesienia.⁴⁰

§ 11.

1. Strony ustalają następujące warunki przekazania transzy dofinansowania, z uwzględnieniem ust. 2-6:
 - 1) pierwsza transza dofinansowania przekazywana jest na podstawie złożonego wniosku o płatność w wysokości i terminie określonym w harmonogramie płatności, o którym mowa w § 10 ust. 1, pod warunkiem wniesienia zabezpieczenia, o którym mowa w § 18 ust. 1 umowy.⁴¹ Maksymalna wysokość pierwszej transzy jest ustalana indywidualnie dla każdego projektu przez IZ;
 - 2) kolejne transze dofinansowania (n+1) przekazywane są po złożeniu i zweryfikowaniu wniosku o płatność rozliczającego ostatnią transzę (n), zgodnie z § 12 ust. 3 oraz spełnieniu następujących warunków:
 - a) wykazaniu w tym wniosku o płatność wydatków kwalifikowalnych rozliczających co najmniej 70% łącznej kwoty transz dofinansowania otrzymanych na dzień odsyłania do poprawy wniosku i wydatki w tej wysokości nie wymagają składania przez Beneficjenta dalszych wyjaśnień;
 - b) zatwierdzeniu przez Instytucję Zarządzającą wniosku o płatność rozliczającego przedostatnią transzę dofinansowania (n-1), zgodnie z § 12 ust. 7;
 - c) niestwierdzeniu okoliczności, o których mowa w § 34 ust. 1.
2. Przekazanie transzy środków na dofinansowanie projektu, o której mowa w ust. 1, może nastąpić albo po zatwierdzeniu wniosku o płatność (w przypadku gdy wniosek o płatność jest prawidłowy) albo po odesłaniu Beneficjentowi wniosku do poprawy (w przypadku gdy wniosek o płatność wymaga dalszych korekt), przy spełnieniu warunków, o których mowa w ust. 1 pkt 2.
3. Nie jest możliwe przekazanie kolejnej transzy dofinansowania w przypadku braku zatwierdzenia wniosku o płatność za poprzedni okres rozliczeniowy.
 - 1) w chwili zatwierdzania do wypłaty kolejnej transzy dofinansowania IZ jest zobowiązana do uwzględnienia środków faktycznie przekazanych Beneficjentowi na dzień zatwierdzenia wniosku o płatność, w tym również po złożeniu przez Beneficjenta wniosku o płatność, co do których IZ dokonała zlecenia płatności;
 - 2) limit 70% dofinansowania rozpatrywany jest kumulatywnie. IZ dokonuje porównania rozliczonych dotychczas w ramach projektu wydatków, biorąc pod uwagę wydatki w zatwierdzonych uprzednio wnioskach o płatność, pomniejszonych o stwierdzone wydatki niekwalifikowalne/nieprawidłowości.
4. Transze dofinansowania wypłacane są:
 - 1) w przypadku środków, o których mowa w § 3 ust. 2 pkt. 1, przez Bank Gospodarstwa Krajowego, na podstawie zlecenia płatności wystawionego pod warunkiem dostępności środków w ramach upoważnienia, wydanego na podstawie art. 188 ust. 2 UFP do wydawania zgody na dokonywanie płatności;

³⁸ Dotyczy przypadku gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

³⁹ Dotyczy przypadku, gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa, z wyłączeniem Partnerów będących państwowymi jednostkami budżetowymi.

⁴⁰ Dotyczy beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych.

⁴¹ Wykreślić jeśli nie dotyczy.

- 2) w przypadku środków, o których mowa w § 3 ust. 2 pkt. 2, pod warunkiem dostępności środków na rachunku IZ.⁴²
5. Beneficjent składa wniosek o płatność oraz dokumenty niezbędne do rozliczenia Projektu w wersji elektronicznej przy użyciu SL2014 udostępnionego Beneficjentowi przez IZ zgodnie z zamieszczoną na stronie internetowej instrukcją, chyba że z przyczyn awarii systemu nie jest to możliwe. W przypadku niedostępności SL2014 Beneficjent zgłasza Instytucji Zarządzającej o zaistniałym problemie na adres e-mail..... Gdy awaria SL2014 zostanie potwierdzona przez pracownika IZ proces rozliczania projektu oraz komunikowania się z Instytucją Zarządzającą odbywa się drogą pisemną zgodnie z *Wytycznymi w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej*. Wszelka korespondencja papierowa, aby została uznana za wiążącą, musi zostać podpisana przez osoby uprawnione do składania oświadczeń w imieniu Beneficjenta. O usunięciu awarii SL2014 IZ informuje Beneficjenta na adres e-mail wskazany we wniosku, Beneficjent zaś zobowiązuje się uzupełnić dane w SL2014 w zakresie dokumentów przekazanych drogą pisemną w terminie **5 dni roboczych** od daty otrzymania tej informacji.⁴³ Natomiast gdy z powodów technicznych wykorzystanie profilu zaufanego ePUAP nie jest możliwe w takim przypadku uwierzytelnianie następuje przez podpisanie wniosku certyfikatem niekwalifikowanym SL2014.
6. Beneficjent zobowiązuje się do przedkładania wraz z wnioskiem o płatność, o którym mowa w § 12:
 - 1) informacji o wszystkich uczestnikach projektu, na warunkach określonych w *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*;
 - 2) zestawienia dokumentów zawierającego dane z dowodów księgowych, które dotyczą wydatków objętych przekazaniem wnioskiem o płatność;
 - 3) na wezwanie IZ Beneficjent przedkłada w terminie do **5 dni roboczych** w wersji elektronicznej dokumenty poświadczające prawidłowość i kwalifikowalność wydatków ujętych we wniosku o płatność⁴⁴ (zgodnie z metodyką przyjętą przez IZ), w tym w szczególności faktury lub inne dokumenty księgowe o równoważnej wartości dowodowej wraz z ich dowodami zapłaty, tj. wyciągi z rachunku bankowego, o którym mowa w §10 ust. 13 lub historie z tego rachunku oraz wyciągi z innych rachunków bankowych potwierdzające poniesienie wydatków ujętych we wniosku o płatność. W przypadku płatności gotówkowych raporty kasowe (bez załączników) lub podpisane przez Beneficjenta zestawienia płatności gotówkowych objętych wnioskiem o płatność oraz inne dokumenty źródłowe na podstawie, których wydatki zostały poniesione. W przypadku złożenia wersji papierowych w/w dokumentów muszą być one poświadczone za zgodność z oryginałem.
7. Beneficjent zobowiązuje się do poinformowania IZ o zaangażowaniu środków własnych na realizację projektu wraz z podaniem wysokości zaangażowanych środków. Powyższe nie wymaga uzyskania zgody IZ.

§ 12.

1. Beneficjent składa pierwszy wniosek o płatność, będący podstawą wypłaty pierwszej transzy dofinansowania, zgodnie § 11 ust. 1 pkt 1, w terminie do **7 dni roboczych** od dnia podpisania niniejszej umowy lub rozpoczęcia realizacji projektu.⁴⁵ Jednocześnie w w/w terminie beneficjent wprowadza harmonogram płatności do systemu SL2014.

⁴² Wykreślić jeśli nie występuje dotacja celowa.

⁴³ W zakresie nieuregulowanym stosuje się procedurę nr 4 określoną w załączniku nr 4 do *Wytycznymi w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej*.

⁴⁴ Nie dotyczy pierwszego wniosku o płatność będącego podstawą wypłaty pierwszej transzy dofinansowania.

⁴⁵ Jeżeli realizacja projektu następuje w późniejszym terminie niż podpisanie umowy.

2. Beneficjent składa drugi i kolejne wnioski o płatność zgodnie z harmonogramem płatności, o którym mowa w § 11 ust. 1, w terminie⁴⁶ do **10 dni roboczych**⁴⁷ od zakończenia okresu rozliczeniowego, z zastrzeżeniem, że końcowy wniosek o płatność, przy jednoczesnym zwrocie niewykorzystanych środków dofinansowania na rachunek IZ, składany jest w terminie do 30 dni kalendarzowych od dnia zakończenia okresu realizacji projektu. W przypadku niedokonania zwrotu w ww. terminie, stosuje się odpowiednio zapisy § 15 niniejszej umowy. Okres za jaki składany jest wniosek o płatność może zawierać niepełne miesiące/kwartały, niemniej jednak nie może być dłuższy niż 3 miesiące.
3. IZ dokonuje weryfikacji formalno-rachunkowej i merytorycznej wniosku o płatność, w terminie do **20 dni roboczych** od daty jego otrzymania, przy czym termin ten dotyczy zarówno pierwszej złożonej przez Beneficjenta wersji jak i kolejnych.⁴⁸

W przypadku gdy:

 - 1) Beneficjent zobowiązany jest na wezwanie IZ do złożenia dokumentów, o których mowa w §11 ust. 6 pkt. 3, termin weryfikacji wniosku o płatność wskazany w ust. 3 niniejszego paragrafu, zostaje wydłużony o czas oczekiwania na dokumenty w/w;
 - 2) w ramach projektu jest dokonywana kontrola i złożony został końcowy wniosek o płatność, termin jego weryfikacji ulega wstrzymaniu do dnia przekazania do IZ informacji o wykonaniu/zaniechaniu wykonania zaleceń pokontrolnych, chyba że wyniki kontroli zawarte w Informacji Pokontrolnej nie wskazują wystąpienia wydatków niekwalifikowalnych/nieprawidłowości w projekcie lub nie mają wpływu na rozliczenie końcowe projektu;
 - 3) dokonywana jest przez IZ kontrola doraźna na projekcie, termin weryfikacji każdego złożonego przez Beneficjenta wniosku o płatność ulega wstrzymaniu, chyba że IZ ma możliwość wyłączenia z wniosku o płatność zakwestionowanych wydatków i zatwierdzenia pozostałych wykazanych w danym wniosku o płatność;⁴⁹
 - 4) dokonywana jest kontrola planowa i złożony został wniosek o płatność⁵⁰, dokonywana jest jego weryfikacja z możliwością wyłączenia wydatków niekwalifikowalnych/nieprawidłowości w projekcie stwierdzonych na etapie kontroli;
 - 5) Beneficjent zobowiązany jest do przekazania w terminie **100 dni kalendarzowych** ostatecznych danych na temat realizacji wskaźnika ...(nazwa wskaźnika) oraz (o ile dotyczy) stopnia spełnienia kryterium efektywności zatrudnieniowej lub społeczno-zatrudnieniowej, termin weryfikacji końcowego wniosku o płatność zostaje wstrzymany do dnia przekazania ww. danych.
4. W przypadku stwierdzenia błędów w złożonym wniosku o płatność, IZ wzywa Beneficjenta do poprawienia lub uzupełnienia wniosku lub złożenia dodatkowych wyjaśnień w wyznaczonym terminie. IZ może w szczególności wezwać Beneficjenta do złożenia kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem dokumentów, w tym dokumentów księgowych dotyczących projektu.
5. Beneficjent zobowiązuje się do usunięcia błędów lub złożenia pisemnych wyjaśnień wyznaczonym przez IZ terminie. W przypadku niedotrzymania ww. terminu mają zastosowanie przepisy § 33 niniejszej umowy.
6. W przypadku niezłożenia przez Beneficjenta żądanych wyjaśnień lub niepoprawienia/nieupełnienia wniosku o płatność zgodnie z wymogami w terminie wyznaczonym przez IZ lub wystąpienia we wniosku o płatność wydatków uznanych za niekwalifikowalne/nieprawidłowe, IZ może podjąć decyzję o wyłączeniu części wydatków objętych wnioskiem, nie wstrzymując jego zatwierdzenia. IZ po przyjęciu wyjaśnień Beneficjenta dotyczących wyłączanych wydatków dokonuje ich ponownej kwalifikacji.

⁴⁶ Za termin złożenia wniosku o płatność do IZ uznaje się termin wpływu za pośrednictwem SL2014 lub w formie pisemnej (obowiązuje data nadania bądź złożenia w siedzibie DW EFS).

⁴⁷ W przypadku projektów partnerskich termin może ulec wydłużeniu, o ile Instytucja Zarządzająca wyraża na to zgodę.

⁴⁸ W przypadku złożenia pisma w terminie wcześniejszym niż wygenerowanie wniosku o płatność termin weryfikacji jest liczony od dnia wpływu wniosku o płatność.

⁴⁹ Nie dotyczy wniosku końcowego o płatność.

⁵⁰ Nie dotyczy wniosku końcowego o płatność.

7. IZ, po pozytywnym zweryfikowaniu wniosku o płatność, przekazuje Beneficjentowi w terminie, o którym mowa w ust. 3 niniejszego paragrafu, informację o wynikach weryfikacji wniosku o płatność przy czym informacja o zatwierdzeniu całości lub części wniosku o płatność powinna zawierać w szczególności:
 - 1) kwotę wydatków, które zostały uznane za niekwalifikowalne wraz z uzasadnieniem;
 - 2) zatwierdzone kwotę rozliczonego dofinansowania w podziale na środki, o których mowa w § 3 ust. 2 pkt 1 i 2 oraz kwotę wkładu własnego⁵¹ - wynikające z pomniejszenia kwoty wydatków rozliczanych we wniosku o płatność o wydatki niekwalifikowalne;
 - 3) kwotę zatwierdzonych wydatków niekwalifikowalnych/nieprawidłowości, które nie stanowią podstawy do wypłaty kolejnej transzy dofinansowania zgodnie z § 11.
8. W przypadku niezłożenia wniosku o płatność na kwotę stanowiącą co najmniej 70% łącznej kwoty przekazanych wcześniej transz dofinansowania lub w terminie wynikającym z harmonogramu płatności, od środków pozostałych do rozliczenia, przekazanych w ramach zaliczki, nalicza się odsetki jak dla zaległości podatkowych, liczone od dnia przekazania środków do dnia złożenia wniosku o płatność. Zapis dotyczy wniosków o płatność, które zgodnie z harmonogramem płatności, o którym mowa w § 11 ust. 1, składane są w celu przekazania kolejnej transzy dofinansowania oraz końcowego wniosku o płatność.
9. Odsetki, o których mowa w ust. 8, podlegają zwrotowi w pełnej wysokości na rachunek IZ.
10. Beneficjent zobowiązany jest do rozliczenia 100% otrzymanego dofinansowania w końcowym wniosku o płatność. Jeżeli z końcowego rozliczenia projektu wynika, iż w projekcie wystąpiły oszczędności, Beneficjent jest zobowiązany do zwrotu środków niewykorzystanych w projekcie do 30 dni kalendarzowych od zakończenia realizacji projektu zgodnie z § 35 ust. 4, w przeciwnym wypadku mają zastosowanie zapisy § 15 niniejszej umowy.
11. Beneficjent zobowiązuje się ująć każdy wydatek kwalifikowalny we wniosku o płatność przekazywanym do IZ w terminie do 3 miesięcy od dnia jego poniesienia.⁵²

§ 13.

1. Beneficjent ma obowiązek ujawniania wszelkich dochodów, które powstają w związku z realizacją projektu.
2. W przypadku gdy projekt generuje na etapie realizacji dochody, Beneficjent wykazuje we wnioskach o płatność wartość uzyskanego dochodu i dokonuje jego zwrotu w terminie zgodnym z § 10 ust. 16, z zastrzeżeniem ust. 3, na rachunek IZ. Od wygenerowanego dochodu nie są naliczane odsetki.
3. IZ może wezwać Beneficjenta do zwrotu dochodu w innym terminie niż wskazany w § 10 ust. 16.
4. W przypadku naruszenia postanowień ust. 1-3 niniejszego paragrafu, stosuje się odpowiednio przepisy § 15.

§ 14.

1. IZ może zawiesić wypłacanie transz dofinansowania w przypadku:
 - 1) nieprawidłowej realizacji projektu, w szczególności w przypadku opóźnienia w realizacji projektu wynikającej z winy Beneficjenta, w tym opóźnień w składaniu wniosków o płatność w stosunku do terminów przewidzianych umową;
 - 2) utrudniania kontroli realizacji projektu;
 - 3) dokumentowania realizacji projektu niezgodnie z postanowieniami niniejszej umowy;
 - 4) na wniosek instytucji kontrolnych;
 - 5) stwierdzenia wszelkich nieprawidłowości w trakcie realizacji projektu.
2. Zawieszenie transz dofinansowania, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, następuje wraz z pisemnym poinformowaniem Beneficjenta o przyczynach zawieszenia.
3. Uruchomienie płatności następuje po usunięciu lub przyjęciu wyjaśnień przyczyn wymienionych w ust. 1, w terminie określonym przez IZ.

⁵¹ Dotyczy Beneficjentów zobowiązanych do wniesienia wkładu własnego.

⁵² Dotyczy jednostek sektora finansów publicznych.

§ 15.

1. Jeżeli na podstawie wniosków o płatność lub czynności kontrolnych uprawnionych organów zostanie stwierdzone podwójne finansowanie lub dofinansowanie jest przez Beneficjenta:
 - 1) wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem;
 - 2) wykorzystane z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 UFP;
 - 3) pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości.Beneficjent zobowiązuje się do zwrotu całości lub części dofinansowania wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych liczonymi od dnia przekazania środków lub do wyrażenia zgody na pomniejszenie wypłaty kolejnej należnej mu transzy dofinansowania.
2. Odsetki, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, naliczane są zgodnie z art. 207 ust. 1 UFP od daty przekazania Beneficjentowi ostatniej transzy przed poniesieniem wydatków niekwalifikowalnych do dnia obciążenia rachunku bankowego Beneficjenta kwotą zwrotu.
3. Beneficjent zwraca środki, o których mowa w ust. 1, wraz z odsetkami, na pisemne wezwanie Instytucji Zarządzającej, w terminie 14 dni kalendarzowych od dnia doręczenia wezwania do zapłaty na rachunek bankowy wskazany przez IZ w tym wezwaniu, albo wyraża z wykorzystaniem SL2014, zgodę na pomniejszenie wypłaty kolejnej należnej mu transzy dofinansowania.
4. Beneficjent dokonuje również zwrotu na rachunek bankowy wskazany przez Instytucję Zarządzającą kwot korekt wydatków kwalifikowalnych, oraz kwot wynikających z ustaleń IZ lub innych podmiotów uprawnionych do kontroli w zakresie prawidłowości realizacji projektu.
5. Beneficjent jest zobowiązany przedstawić rozliczenie otrzymanych transz dofinansowania w formie wniosku o płatność w terminie 30 dni kalendarzowych od dnia zakończenia realizacji projektu oraz jednocześnie zwrócić niewykorzystaną część transz dofinansowania na rachunek IZ.
6. W przypadku niedokonania przez Beneficjenta zwrotu środków zgodnie z ust. 3 Instytucja Zarządzająca, po przeprowadzeniu postępowania określonego przepisami ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23), wydaje decyzję, o której mowa w art. 207 ust. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Od ww. decyzji Beneficjentowi przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
7. Decyzji, o której mowa w ust. 6, nie wydaje się, jeżeli Beneficjent dokonał zwrotu środków przed jej wydaniem.
8. Beneficjent dokonuje również zwrotu wydatków niekwalifikowalnych niestanowiących nieprawidłowości w tym korekt we wnioskach o płatność:
 - 1) w trakcie realizacji projektu, zwrot kwoty wydatku niekwalifikowalnego niestanowiącego nieprawidłowości następuje na rachunek bankowy projektu;
 - 2) na koniec realizacji projektu, zwrot kwoty wydatku niekwalifikowalnego niestanowiącego nieprawidłowości następuje na rachunek IZ.
9. Beneficjent dokonuje opisu przelewu zwracanych środków, o których mowa w ust. 1, 4 i 8, zgodnie z zaleceniami IZ, o których mowa w § 10 ust. 21.
10. Beneficjent jest zobowiązany do ponoszenia udokumentowanych kosztów podejmowanych wobec niego działań windykacyjnych, o ile nie narusza to przepisów prawa powszechnego.
11. Końcowe rozliczenie Projektu uwarunkowane jest przekazaniem przez Beneficjenta ostatecznych danych nt. spełnienia kryterium efektywności społecznej i efektywności zatrudnieniowej zgodnie z § 6 pkt. 4-7⁵³.

§ 16.

W przypadku stwierdzenia w projekcie nieprawidłowości wartość projektu określona w aktualnym wniosku, o którym mowa w § 3 ust. 1, ulega odpowiedniemu pomniejszeniu o kwotę nieprawidłowości. Pomniejszeniu ulega także wartość dofinansowania, o której mowa w § 3 ust. 2, w części w jakiej nieprawidłowość została sfinansowana ze środków dofinansowania. Kwota przypadająca na stwierdzoną w projekcie nieprawidłowość nie może zostać powtórnie wykorzystana w ramach projektu. Zmiany, o których mowa powyżej, nie wymaga formy aneksu do niniejszej umowy.

⁵³ Należy wykreślić jeżeli nie dotyczy.

Trwałość projektu

§ 17.⁵⁴

1. Beneficjent zobowiązuje się zgodnie z art. 71 Rozporządzenia ogólnego oraz właściwym *Regulaminie Konkursu* do zapewnienia trwałości:.....⁵⁵
2. Beneficjent niezwłocznie informuje IZ o wszelkich okolicznościach mogących powodować naruszenie trwałości projektu.
3. Beneficjent jest zobowiązany zgodnie z poleceniem zwrotu i w terminie wyznaczonym przez IZ zwrócić dofinansowanie wraz z odsetkami jak dla zaległości podatkowych zgodnie z art. 207 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, w przypadku gdy w okresie trwałości projektu wystąpią przesłanki wskazane w art. 71 Rozporządzenia ogólnego. Wartość dofinansowania przypadająca do zwrotu zostanie określona proporcjonalnie do okresu nieutrzymania trwałości.

Zabezpieczenie prawidłowej realizacji umowy

§ 18.⁵⁶

1. Zabezpieczeniem prawidłowej realizacji umowy jest składany przez Beneficjenta, nie później niż w terminie 15 dni roboczych, od dnia podpisania przez obie strony umowy (jednak nie później niż przed otrzymaniem zaliczki), weksel in blanco wraz z wypełnioną deklaracją wystawcy weksla in blanco.
2. Zwrot dokumentu stanowiącego zabezpieczenie umowy następuje na pisemny wniosek Beneficjenta po upływie okresu trwałości – jeśli dotyczy albo po upływie 12 miesięcy od ostatecznego rozliczenia umowy o dofinansowanie projektu tj.:
 - 1) zatwierdzenia końcowego wniosku o płatność;
 - 2) zwrocie środków niewykorzystanych przez Beneficjenta – jeśli dotyczy;
 - 3) w przypadku prowadzenia postępowania administracyjnego w celu wydania decyzji o zwrocie środków na podstawie przepisów o finansach publicznych lub postępowania sądowo-administracyjnego w wyniku zaskarżenia takiej decyzji, lub prowadzenia egzekucji administracyjnej (na podstawie ostatecznej i wykonalnej decyzji o zwrocie) zwrot zabezpieczenia może nastąpić po zakończeniu postępowania i odzyskaniu środków.
3. W przypadku niewystąpienia przez Beneficjenta z wnioskiem o zwrot zabezpieczenia w terminie wskazanym w ust. 2, zabezpieczenie zostanie komisyjnie zniszczone.

Kontrola i audyt⁵⁷

§ 19.

1. Beneficjent zobowiązuje się do:
 - 1) niezwłocznego informowania IZ o problemach w realizacji projektu, w szczególności o zamiarze zaprzestania jego realizacji;
 - 2) przesłania w formie elektronicznej w postaci zeskanowanego pisma zatwierdzonego przez osobę uprawnioną do reprezentowania Beneficjenta na adres **harmonogramyefs@sejmik.kielce.pl** kwartalnych harmonogramów udzielanych w ramach projektu form wsparcia, w szczególności szkoleń, kursów, konferencji, usług doradczych, poradnictwa, warsztatów, seminariów, studiów wyższych i podyplomowych, zgodnie z załącznikiem nr 5 do umowy, począwszy od dnia podpisania umowy/rozpoczęcia realizacji projektu⁵⁸. W przypadku zmiany harmonogramu, o którym mowa powyżej Beneficjent zobowiązuje się do przesłania zaktualizowanego harmonogramu na ww adres poczty elektronicznej IZ na 7 dni przed rozpoczęciem danej formy wsparcia. Niedopełnienie obowiązku przesłania zaktualizowanego harmonogramu skutkujące odbyciem przez IZ

⁵⁴ Dotyczy jeżeli projekt zakłada trwałość.

⁵⁵ Wskazać właściwe.

⁵⁶ Wykreślić jeśli nie dotyczy.

⁵⁷ Beneficjent jest zobowiązany do udostępnienia, na wniosek innych upoważnionych podmiotów kontrolujących, dokumentów i informacji na temat realizacji projektu niezbędnych do przeprowadzenia kontroli.

⁵⁸ Należy brać pod uwagę zdarzenie, które nastąpi wcześniej w czasie.

- beprzedmiotowej wizyty monitoringowej, zaplanowanej w oparciu o nieaktualny harmonogram może spowodować obciążenie Beneficjenta kosztami delegacji służbowej pracowników IZ;
- 3) niezwłocznego informowania o każdej kontroli przeprowadzonej w zakresie prawidłowości realizacji projektu, przez uprawnione podmioty inne niż IZ, Beneficjent jest zobowiązany przekazywać IZ kopie informacji pokontrolnych oraz zaleceń pokontrolnych lub innych równoważnych dokumentów sporządzonych przez instytucje kontrolujące, jeżeli wyniki kontroli dotyczą projektu, w terminie 14 dni od dnia otrzymania tych dokumentów;⁵⁹
 - 4) przedstawiania na pisemne wezwanie IZ wszelkich informacji i wyjaśnień związanych z realizacją projektu, w terminie określonym w wezwaniu w tym kopii dokumentów poświadczonych „za zgodność z oryginałem”;
 - 5) współpracy z podmiotami zewnętrznymi, realizującymi badanie ewaluacyjne na zlecenie IZ poprzez udzielanie każdorazowo na wnioski tych podmiotów dokumentów i informacji na temat realizacji projektu, niezbędnych do przeprowadzenia badania ewaluacyjnego.
2. Przepisy ust. 1 niniejszego paragrafu stosuje się w okresie realizacji projektu, o którym mowa w § 2 ust. 1 niniejszej umowy oraz zgodnie z przepisami art. 23 i 25 ustawy z dnia 11 lipca 2014 o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

§ 20.

1. Ocena kwalifikowalności poniesionego wydatku dokonywana jest w trakcie realizacji projektu poprzez ocenę wniosków o płatność oraz w trakcie kontroli projektu, w szczególności kontroli w miejscu realizacji projektu lub siedzibie Beneficjenta. Niemniej, na etapie oceny wniosku o dofinansowanie projektu dokonywana jest wstępna ocena kwalifikowalności planowanych wydatków. Przyjęcie danego projektu do realizacji i podpisanie z Beneficjentem umowy o dofinansowanie nie oznacza, że wszystkie wydatki, które Beneficjent przedstawi we wniosku o płatność w trakcie realizacji projektu zostaną uznane za kwalifikowalne. Ocena kwalifikowalności wydatków jest prowadzona także po zakończeniu realizacji projektu.
2. Beneficjent ponosi odpowiedzialność za realizację projektu zgodnie z właściwymi przepisami krajowymi oraz właściwymi wytycznymi.

§ 21.

1. Beneficjent zobowiązuje się poddać kontroli dokonywanej przez IZ oraz inne uprawnione podmioty w zakresie prawidłowości realizacji projektu.
2. Beneficjent ponosi odpowiedzialność za udostępnienie dokumentacji związanej z realizacją projektu dotyczącej każdego z Partnerów.⁶⁰
3. IZ zawiadamia podmiot kontrolowany o planowanych czynnościach kontrolnych, podając przewidywany czas trwania czynności kontrolnych, co najmniej 5 dni kalendarzowych przed rozpoczęciem kontroli. Za skuteczne uznaje się również zawiadomienie przekazane beneficjentowi drogą elektroniczną lub faksem. Zasada ta nie dotyczy kontroli doraźnych i wizyt monitoringowych, które mogą być przeprowadzone bez zapowiedzi.
4. IZ przeprowadza kontrole, w tym wizyty monitoringowe, zgodnie z przepisami art. 23 i 25 ustawy z dnia 11 lipca 2014 o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020. W zakresie nieuregulowanym ustawą zastosowanie mają *Wytyczne*, o których mowa w § 1 ust. 24.
5. Kontrole oraz audyty mogą być przeprowadzane w czasie wskazanym w art. 23 ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

⁵⁹ Należy brać pod uwagę dokument informujący o wynikach przeprowadzonej kontroli podpisany przez podmiot kontrolowany i kontrolujący.

⁶⁰ Dotyczy projektów realizowanych w partnerstwie.

6. Kontrola może zostać przeprowadzona w siedzibie Beneficjenta, w siedzibie Partnera⁶¹, w siedzibie IZ, jak i w każdym miejscu związanym z realizacją projektu. W przypadku Beneficjentów nieposiadających siedziby/oddziału na terenie województwa świętokrzyskiego, po zakończeniu realizacji projektu, IZ może wezwać Beneficjenta do dostarczenia pełnej dokumentacji związanej z realizacją projektu do siedziby IZ w celu przeprowadzenia czynności kontrolnych, a Beneficjent zobowiązuje się do dostarczenia dokumentacji, o której mowa powyżej.
7. Beneficjent zapewnia podmiotom, o których mowa w ust. 1, prawo wglądu we wszystkie dokumenty związane, jak i niezwiązane z realizacją projektu, o ile jest to konieczne do stwierdzenia kwalifikowalności wydatków w projekcie oraz zapewnia dostęp do pomieszczeń i terenu realizacji projektu, dostęp do związanych z projektem systemów teleinformatycznych i udziela wszelkich wyjaśnień dotyczących realizacji projektu.
8. W przypadku zlecenia usługi merytorycznej wykonawcy w ramach projektu Beneficjent zastrzega w umowie z wykonawcą prawo wglądu do dokumentów wykonawcy związanych z realizowanym projektem, w tym dokumentów finansowych oraz do przedłożenia ww. dokumentów na wezwanie IZ.⁶²
9. Ustalenia podmiotów, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu mogą prowadzić do korekty wydatków kwalifikowalnych rozliczonych w ramach projektu.
10. W wyniku kontroli na miejscu wydawana jest informacja pokontrolna, uzupełniana w razie konieczności o zalecenia pokontrolne lub rekomendacje. Beneficjent jest zobowiązany do podjęcia działań naprawczych lub wskazania sposobu wykorzystania rekomendacji w terminie określonym w informacji pokontrolnej lub przyczyn niepodjęcia odpowiednich działań.
11. Ustalenia podmiotów, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu mogą prowadzić do korekty wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu.

Przechowywanie i archiwizowanie dokumentacji

§ 22.

1. Beneficjent zobowiązuje się do przechowywania dokumentacji związanej z realizacją projektu z uwzględnieniem art. 140 rozporządzenia ogólnego w sposób zapewniający dostępność, poufność i bezpieczeństwo, z zastrzeżeniem ust. 4 niniejszego paragrafu, oraz do informowania IZ o miejscu przechowywania dokumentów związanych z realizowanym projektem.
2. Dokumenty zawierające pomoc publiczną udzielaną przedsiębiorcom Beneficjent zobowiązuje się przechowywać przez 10 lat, licząc od dnia jej przyznania, w sposób zapewniający poufność i bezpieczeństwo, o ile projekt dotyczy pomocy publicznej.⁶³
3. Przyjmuje się, że miejscem przechowywania dokumentów związanych z realizowanym projektem jest biuro projektu.
4. W przypadku zmiany miejsca przechowywania dokumentów, o których mowa w ust. 1 i 3 oraz w przypadku zawieszenia lub zaprzestania przez Beneficjenta działalności przed terminem, o którym mowa w ust. 1 i 2 niniejszego paragrafu, Beneficjent zobowiązuje się poinformować IZ o miejscu przechowywania dokumentów związanych z realizowanym projektem. Informacja ta jest wymagana w przypadku zmiany miejsca przechowywania dokumentów w terminie, o którym mowa w ust. 1 i 2⁶⁴.
5. W przypadku konieczności zmiany, w tym przedłużenia terminu, o którym mowa w ust. 1 i 2 niniejszego paragrafu, IZ powiadomi o tym pisemnie Beneficjenta przed upływem terminu określonego w ust. 1 i 2 niniejszego paragrafu.
6. Postanowienia ust. 1-5 stosuje się odpowiednio do Partnerów, z zastrzeżeniem, że obowiązek informowania o miejscu przechowywania całej dokumentacji projektu, w tym gromadzonej przez Partnerów dotyczy wyłącznie Beneficjenta.⁶⁵

⁶¹ Dotyczy projektów realizowanych w partnerstwie.

⁶² Wykreślić jeśli nie dotyczy.

⁶³ Dotyczy projektów, w których będzie udzielana pomoc publiczna i/lub pomoc de minimis.

⁶⁴ Jw.

⁶⁵ Dotyczy w przypadku gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

Pomoc publiczna⁶⁶

§ 23.

1. Pomoc udzielana w oparciu o niniejszą umowę jest zgodna ze wspólnym rynkiem oraz art. 107 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE 2012 C 326 z 26.10.2012) i dlatego jest zwolniona z wymogu notyfikacji zgodnie z art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.
2. Pomoc, o której mowa w ust. 1, udzielana jest na podstawie Rozporządzenia z dniar. w sprawie udzielenia pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020 (Dz. U.....) o numerze referencyjnym⁶⁷

§ 24.⁶⁸

1. Beneficjentowi przyznana zostaje pomoc publiczna lub pomoc de minimis w wysokości określonej we wniosku, zgodnie z którym Beneficjent jest zobowiązany do realizacji projektu.
2. W przypadku stwierdzenia, iż nie zostały dotrzymane warunki udzielania pomocy określone w rozporządzeniu, o którym mowa w § 23 ust. 2 niniejszej umowy, w szczególności gdy stwierdzone zostanie, że pomoc została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem oraz stwierdzone zostanie niedotrzymanie warunków dotyczących:
 - 1) w przypadku pomocy publicznej:
 - a) wystąpienia efektu zachęty;
 - b) dopuszczalnej intensywności pomocy, jeśli dotyczy danego rodzaju pomocy udzielanej w ramach niniejszej umowy;
 - 2) w przypadku pomocy de minimis:
 - a) dopuszczalnego pułapu pomocy de minimis określonego w rozporządzeniu, o którym mowa w § 23 ust. 2 niniejszej umowy,

Beneficjent zobowiązuje się do zwrotu całości lub części przyznanej pomocy wraz z odsetkami naliczanymi jak dla zaległości podatkowych od dnia udzielenia pomocy, na zasadach i w terminie określonym w § 15 ust. 2, 3 niniejszej umowy.

§ 25.⁶⁹

1. Beneficjent jako podmiot udzielający pomocy jest zobowiązany do wprowadzenia odpowiednio w umowie o udzieleniu pomocy zawieranej z Beneficjentem pomocy zapisów ujętych w § 23 i § 24.
2. Zobowiązuje się podmiot udzielający pomocy do wypełniania wszelkich obowiązków, jakie nakładają na niego przepisy prawa wspólnotowego i krajowego w zakresie pomocy publicznej i pomocy de minimis, w szczególności:
 - 1) sporządzania i przedstawiania Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm.);
 - 2) wydawania Beneficjentom pomocy zaświadczeń o pomocy de minimis.
3. Jeżeli na etapie kontroli projektu lub weryfikacji wniosków o płatność zostanie stwierdzone, że pomoc została przyznana niezgodnie z zasadami jej udzielania w wyniku niedopełnienia obowiązków przez podmiot udzielający pomocy, tj. Beneficjenta, wydatki objęte pomocą uznaje się za niekwalifikowalne i konieczne jest dokonanie ich zwrotu wraz z odsetkami naliczanymi jak dla zaległości podatkowych od dnia przekazania transzy przez IZ na zasadach i w terminie określonym w § 15 ust. 2, 3, 4 niniejszej umowy.

⁶⁶ Dotyczy projektów, w których będzie udzielana pomoc publiczna i/lub pomoc de minimis. Jeżeli nie dotyczy należy w miejsce treści przepisu paragrafu wprowadzić do umowy tekst: „Wykreślono”.

⁶⁷ W momencie zawierania umowy należy podać aktualny numer referencyjny.

⁶⁸ Dotyczy przypadku gdy Beneficjent jest jednocześnie Beneficjentem pomocy.

⁶⁹ Dotyczy przypadku gdy Beneficjent jest podmiotem udzielającym pomocy.

Konkurencyjność wydatków

§ 26.

1. Przy udzielaniu zamówienia w ramach Projektu Beneficjent stosuje ustawę PZP, zasadę konkurencyjności lub rozeznanie rynku na warunkach określonych w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu spójności na lata 2014-2020*.
2. Beneficjent jest zobowiązany uwzględniać aspekty społeczne przy udzielaniu następujących rodzajów zamówień:
 - usługi cateringowe.Jednocześnie Instytucja Zarządzająca rekomenduje uwzględnianie aspektów społecznych w przypadku realizacji zamówień publicznych w zakresie innym niż wskazany powyżej. W indywidualnych przypadkach możliwe jest przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego uzyskanie zgody Instytucji Zarządzającej, w oparciu o przedłożone uzasadnienie, na odstąpienie od obowiązku uwzględniania aspektów społecznych w danym zamówieniu publicznym.⁷⁰
3. W przypadku stwierdzenia naruszenia przez Beneficjenta ust. 1 Instytucja Zarządzająca uznaje taki wydatek za niekwalifikowalny w Projekcie i może żądać zwrotu całości dofinansowania związanego z takim wydatkiem lub zastosować korekty finansowe, zgodnie z załącznikiem nr 15 do Umowy o dofinansowanie.
4. Instytucja Zarządzająca zobowiązuje się powiadomić Beneficjenta o wszelkich zmianach Załącznika, o którym mowa w ust. 3. Powiadomienie następuje poprzez publikację na stronie internetowej Instytucji Zarządzającej pod adresem: www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl, a zmiana Załącznika nie powoduje potrzeby aneksowania Umowy.
5. W przypadku wejścia w życie rozporządzenia regulującego kwestię warunków obniżania wartości korekt finansowych oraz wydatków poniesionych nieprawidłowo związanych z udzielaniem zamówień załącznik wskazany w ust. 3 nie będzie stosowany.
6. Beneficjent zobowiązuje się do zlecania zadań na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, dokonywania zamówień z wykorzystaniem klauzul społecznych zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164, z późn. zm.), dokonywania zamówień u PES w przypadku zakupów nieobjętych ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych i zasadą konkurencyjności, o której mowa w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*.⁷¹
7. W przypadku projektów partnerskich ust. 1-3 mają zastosowanie również do Partnerów.⁷²

Reguła proporcjonalności

§ 27.

1. IZ stosuje regułę proporcjonalności na zakończenie projektu tj. przed zatwierdzeniem końcowego wniosku o płatność :
 - 1) w przypadku niespełnienia kryterium zatwierdzonego przez Komitet Monitorujący RPO dla danego projektu IZ może uznać wszystkie lub odpowiednią część wydatków dotychczas rozliczonych w ramach projektu za niekwalifikowalne;
 - 2) w przypadku nieosiągnięcia celu projektu, wyrażonego wskaźnikami produktu lub rezultatu bezpośredniego, a także niedotrzymania trwałości projektu, Instytucja Zarządzająca może uznać, w odpowiednim zakresie, za niekwalifikowane wydatki dotychczas rozliczone i wykazane we wnioskach o płatność.
2. Zastosowanie reguły proporcjonalności ma miejsce pod warunkiem, że nieosiągnięcie założeń merytorycznych projektu wynika z przyczyn leżących po stronie Beneficjenta. Podczas ustalania

⁷⁰ Wykreślić jeśli umowa będzie zawierana z Beneficjentem w ramach Poddziałania 9.2.1 oraz 9.2.2

⁷¹ Wykreślić jeśli nie dotyczy Poddziałania 9.2.1 i 9.2.2

⁷² Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

- stopnia nieosiągnięcia założeń merytorycznych projektu IZ bierze pod uwagę m.in.: stopień winy lub niedochowania należytej staranności przez Beneficjenta skutkujące nieosiągnięciem ww. założeń, okoliczności zewnętrzne mające na to wpływ, w szczególności opóźnienia ze strony podmiotu będącego stroną umowy w zawarciu umowy lub przekazywaniu środków na dofinansowanie projektu.
3. IZ może odstąpić od rozliczenia projektu zgodnie z regułą proporcjonalności lub obniżyć wysokość środków podlegających regule, jeśli Beneficjent o to wnioskuje i należycie uzasadnia przyczyny nieosiągnięcia założeń, w szczególności wykaże swoje starania zmierzające do osiągnięcia założeń projektu.
 4. Reguła proporcjonalności nie ma zastosowania w przypadku wystąpienia siły wyższej.
 5. W przypadku projektów partnerskich sposób egzekwowania przez Beneficjenta od Partnerów projektu skutków wynikających z zastosowania reguły proporcjonalności z powodu nieosiągnięcia założeń projektu z winy Partnera reguluje umowa partnerska.⁷³
 6. Wydatki niekwalifikowalne wynikające z zastosowania reguły proporcjonalności obejmują wydatki związane z tym zadaniem merytorycznym (zadaniami merytorycznymi), którego założenia nie zostały osiągnięte oraz koszty pośrednie.
 7. Kwota wydatków niekwalifikowanych ustalona w wyniku zastosowania reguły proporcjonalności nie stanowi nieprawidłowości. IZ wzywa Beneficjenta do zwrotu wydatków niekwalifikowanych bez odsetek w terminie 14 dni kalendarzowych od dnia otrzymania wezwania do zwrotu środków. W przypadku braku zwrotu środków IZ wystosuje wezwanie do zwrotu środków wraz z odsetkami liczonymi jak od zaległości podatkowych zgodnie z § 15 niniejszej umowy.

Zasady korzystania z centralnego systemu teleinformatycznego

§ 28.

1. Beneficjent jest zobowiązany do składania dokumentów, informacji i wyjaśnień związanych z realizacją projektu, których IZ wymaga, w szczególności:
 - 1) Beneficjent jest zobowiązany do składania wniosków o płatność z wypełnioną częścią sprawozdawczą z wykorzystaniem SL2014 oraz ich podpisywania i przesyłania z wykorzystaniem profilu zaufanego ePUAP lub certyfikatu kwalifikowanego. Jeżeli z powodów technicznych podpisanie dokumentu przez ePUAP będzie niemożliwe należy skorzystać z opcji podpisania wniosku certyfikatem niekwalifikowanym SL2014;
 - 2) Beneficjent na wezwanie IZ jest zobowiązany do aktualizacji dokumentów aplikacyjnych w wersji elektronicznej z wykorzystaniem LSI;
 - 3) Beneficjent jest zobowiązany do niezwłocznej aktualizacji harmonogramu składania wniosków o płatność w wersji elektronicznej z wykorzystaniem SL2014;
 - 4) Beneficjent jest obowiązany do niezwłocznej aktualizacji informacji o zamówieniach lub postępowaniach w projekcie w wersji elektronicznej z wykorzystaniem SL2014;⁷⁴
 - 5) W przypadku niedostarczenia dokumentów wskazanych w pkt 1-4 lub w przypadku stwierdzenia braków lub błędów w tych dokumentach Beneficjent może zostać zobowiązany do ich poprawy lub uzupełnienia w terminie wyznaczonym przez IZ RPO WŚ;
 - 6) Beneficjent jest zobowiązany do wprowadzania do systemu informatycznego SL2014 danych w zakresie angażowania personelu projektu zgodnie z *Wytocznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków*;
 - 7) Beneficjent jest zobowiązany do zbierania danych osobowych nt. uczestników projektu osób lub podmiotów w SL2014.
2. (wykreślono).
3. (wykreślono).
4. Dokumenty elektroniczne przedstawiane w ramach SL2014, jako załączniki do wniosków, muszą stanowić oryginały dokumentów elektronicznych lub odwzorowanie cyfrowe (skany) oryginałów

⁷³ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁷⁴ Jeśli dotyczy.

- dokumentów sporządzonych w wersji papierowej. Niedopuszczalne jest przedstawianie odwzorowania cyfrowego (skanu) kopii dokumentów.
5. Dla dokumentów elektronicznych wskazanych w ust. 1 SL2014 oblicza sumę kontrolną pliku, która pozwala sprawdzać integralność przedstawionych danych. Sumy kontrolne są przedstawiane na formularzach wniosków, co potwierdza że dany dokument elektroniczny znajduje się w repozytorium dokumentów projektu w SL2014 oraz może stanowić dowód w prowadzonych postępowaniach i procesach.
 6. W sytuacji, gdy istnieją ograniczenia w komunikowaniu się w formie elektronicznej z wykorzystaniem SL2014 lub komunikacji elektronicznej z wykorzystaniem platform elektronicznych ePUAP Beneficjent na pisemne wezwanie IZ oraz zgodnie z instrukcjami dotyczącymi wniosku o płatność jest zobowiązany do dostarczenia dokumentów w innej formie, w szczególności:
 - 1) załączników do wniosku o płatność przekraczających 50 stron A4 lub których oryginał nie został opracowany w wersji elektronicznej w systemie umożliwiającym weryfikację autentyczności pochodzenia, integralności treści i czytelności;
 - 2) dokumentów, które nie zostały zapisane w ogólnodostępnym formacie danych - zgodnie z krajowymi ramami interoperacyjności;⁷⁵
 - 3) dla platform elektronicznych ePUAP - plików i dokumentów elektronicznych, które łącznie przekraczają dopuszczalny poziom umożliwiający wysłanie dokumentu elektronicznego, tj. 20 MB.
 7. Jeśli weryfikacja autentyczności pochodzenia, integralności treści i czytelności dokumentów dostarczonych drogą elektroniczną nie jest możliwa wówczas Beneficjent może zostać zobowiązany do ich poprawy lub uzupełnienia w terminie wyznaczonym przez IZ.
 8. W przypadku utraty lub podejrzenia utraty wyłącznej kontroli nad wprowadzanymi do SL2014 danymi lub ich kradzieży albo w przypadku ich nieuprawnionego użycia lub podejrzenia nieuprawnionego użycia lub nieautoryzowanego dostępu do danych, Beneficjent jest zobowiązany skontaktować się z IZ w celu zablokowania dostępu do usług świadczonych w ramach SL2014 do czasu wyjaśnienia sprawy.
 9. Beneficjent jest zobowiązany do należytego zarządzania prawami dostępu w SL2014 dla osób uprawnionych do wykonywania w jego imieniu czynności związanych z realizacją projektu/projektów, zgodnie z *Regulaminem bezpieczeństwa informacji przetwarzanych w aplikacji głównej centralnego systemu teleinformatycznego*. Wszelkie działania w SL2014 osób uprawnionych są traktowane w sensie prawnym jako działanie Beneficjenta. Beneficjent i Partnerzy wyznacza/ją osoby uprawnione do wykonywania w jego/ich imieniu czynności związanych z realizacją Projektu i zgłasza/ją⁷⁶ je Instytucji Zarządzającej do pracy w SL2014. Zgłoszenie ww. osób, zmiana ich uprawnień lub wycofanie dostępu jest dokonywane na podstawie załącznika nr 14 do przedmiotowej umowy. Zmiana załącznika nie wymaga aneksowania umowy.
 10. Beneficjent nie może przekazywać danych o charakterze bezprawnym oraz zobowiązany jest stosować się do zasad dotyczących bezpieczeństwa podczas korzystania z SL2014. W tym celu powinien z należytą starannością chronić dane wykorzystywane na potrzeby systemu.
 11. Przedmiotem komunikacji wyłącznie przy wykorzystaniu SL2014 nie mogą być:
 - 1) Zmiany treści umowy;
 - 2) Kontrole na miejscu przeprowadzane w ramach Projektu;
 - 3) Dochodzenie zwrotu środków od Beneficjenta, w tym prowadzenie postępowania administracyjnego w celu wydania decyzji o zwrocie środków.

Ochrona danych osobowych

§ 29.

⁷⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych (tj. Dz.U. 2016 poz. 113).

⁷⁶ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

1. Przy przetwarzaniu danych osobowych Beneficjent przestrzega zasad wskazanych w niniejszym paragrafie, w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 922) oraz w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (Dz. U. Nr 100, poz. 1024).
2. IZ umocowuje Beneficjenta do powierzania przetwarzania danych osobowych podmiotom wykonującym zadania związane z udzieleniem wsparcia i realizacją projektu, w tym w szczególności realizującym badania ewaluacyjne, jak również podmiotom realizującym zadania związane z kontrolą, monitoringiem i sprawozdawczością prowadzone w ramach Programu, pod warunkiem niewyrażenia sprzeciwu przez IZ w terminie **7 dni roboczych** od dnia wpłynięcia informacji o zamiarze powierzania przetwarzania danych osobowych do IZ i pod warunkiem, że Beneficjent zawrze z każdym podmiotem, któremu powierza przetwarzanie danych osobowych umowę powierzenia przetwarzania danych osobowych w kształcie zasadniczo zgodnym z postanowieniami niniejszego paragrafu.
3. Zakres danych osobowych powierzanych przez Beneficjentów podmiotom, o których mowa w ust. 2, powinien być adekwatny do celu powierzenia oraz każdorazowo indywidualnie dostosowany przez Beneficjenta.
4. Beneficjent przed rozpoczęciem przetwarzania danych osobowych podejmie środki zabezpieczające zbiór danych, o których mowa w art. 36-39 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych oraz w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1. Jeżeli dokumenty istnieją wyłącznie w formie elektronicznej, systemy komputerowe Beneficjenta, w których przechowywane są wersje elektroniczne, muszą spełniać normy bezpieczeństwa zapewniające, że dokumenty te są zgodne z wymogami prawa krajowego i można się na nich oprzeć do celów kontroli i audytu.
5. Do przetwarzania danych osobowych mogą być dopuszczeni jedynie pracownicy Beneficjenta oraz pracownicy podmiotów, o których mowa w ust. 2 niniejszego paragrafu, posiadający imienne upoważnienie do przetwarzania danych osobowych.
6. IZ umocowuje Beneficjenta do wydawania i odwoływania jego pracownikom imiennych upoważnień do przetwarzania danych osobowych. Upoważnienia przechowuje Beneficjent w swojej siedzibie. Wzór upoważnienia do przetwarzania danych osobowych oraz wzór odwołania upoważnienia do przetwarzania danych osobowych są określane przez IZ.
7. IZ umocowuje Beneficjenta do dalszego umocowywania podmiotów do wydawania oraz odwoływania ich pracownikom upoważnień do przetwarzania danych osobowych. W takim wypadku stosuje się odpowiednie postanowienia dotyczące Beneficjentów w tym zakresie.
8. Beneficjent prowadzi ewidencję pracowników upoważnionych do przetwarzania danych osobowych w związku z wykonywaniem umowy.
9. Beneficjent jest zobowiązany do podjęcia wszelkich kroków służących zachowaniu w poufności danych osobowych przez pracowników mających do nich dostęp.
10. Beneficjent niezwłocznie informuje IZ o:
 - 1) wszelkich przypadkach naruszenia tajemnicy danych osobowych lub o ich niewłaściwym użyciu;
 - 2) wszelkich czynnościach z własnym udziałem w sprawach dotyczących ochrony danych osobowych prowadzonych w szczególności przed Generalnym Inspektorem Ochrony Danych Osobowych, urzędami państwowymi, policją lub przed sądem.
11. Beneficjent zobowiązuje się do udzielenia IZ, na każde jej żądanie, informacji na temat przetwarzania danych osobowych, o których mowa w niniejszym paragrafie, a w szczególności niezwłocznego przekazywania informacji o każdym przypadku naruszenia przez niego i jego pracowników obowiązków dotyczących ochrony danych osobowych.
12. Beneficjent umożliwi IZ lub podmiotom przez nią upoważnionym, w miejscach, w których są przetwarzane powierzone dane osobowe, dokonanie kontroli, zgodności z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych i rozporządzeniem, o którym mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, oraz z niniejszą umową przetwarzania powierzonych danych

- osobowych; zawiadomienie o zamiarze przeprowadzenia kontroli powinno być przekazane podmiotowi kontrolowanemu co najmniej 5 dni kalendarzowych przed rozpoczęciem kontroli.
13. W przypadku powzięcia przez IZ wiadomości o rażącym naruszeniu przez Beneficjenta zobowiązań wynikających z ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, z rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, lub z niniejszej umowy, Beneficjent umożliwi IZ lub podmiotom przez nią upoważnionym dokonanie kontroli, w celu, o którym mowa w ust. 12.
 14. Kontrolerzy IZ lub podmiotów przez nią upoważnionych oraz inne instytucje upoważnione, mają w szczególności prawo:
 - 1) wstępu, w godzinach pracy Beneficjenta, za okazaniem imiennego upoważnienia, do pomieszczenia, w którym jest zlokalizowany zbiór powierzonych do przetwarzania danych osobowych, oraz pomieszczenia, w którym są przetwarzane powierzone dane osobowe poza zbiorem danych osobowych, i przeprowadzenia niezbędnych badań lub innych czynności kontrolnych w celu oceny zgodności przetwarzania danych osobowych z ustawą, rozporządzeniem oraz niniejszą umową;
 - 2) żądać złożenia pisemnych lub ustnych wyjaśnień oraz wzywać i przeprowadzać rozmowy z pracownikami w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego;
 - 3) wglądu do wszelkich dokumentów i wszelkich danych mających bezpośredni związek z przedmiotem kontroli oraz sporządzania ich kopii;
 - 4) przeprowadzania oględzin urządzeń, nośników oraz systemu informatycznego służącego do przetwarzania danych osobowych.
 15. Beneficjent jest zobowiązany do zastosowania zaleceń dotyczących poprawy jakości zabezpieczenia danych osobowych oraz sposobu ich przetwarzania.

Obowiązki informacyjne

§ 30.

1. Beneficjent jest zobowiązany do wypełniania obowiązków informacyjnych i promocyjnych zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013r., Rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) nr 821/2014 z dnia 28 lipca 2014r., Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) nr 480/2014, Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 oraz zgodnie z instrukcjami i wskazówkami zawartymi w załączniku nr 4 do umowy.
2. Beneficjent jest zobowiązany w szczególności do:
 - 1) Oznaczenia znakiem Unii Europejskiej, znakiem Funduszy Europejskich i herbem województwa:
 - a) Wszystkich prowadzonych działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących projektu,
 - b) Wszystkich dokumentów związanych z realizacją projektu podawanych do wiadomości publicznej,
 - c) Wszystkich dokumentów i materiałów dla osób i podmiotów uczestniczących w projekcie;
 - 2) Umieszczania przynajmniej jednego plakatu o minimalnym formacie A3 lub odpowiednio tablicy informacyjnej i/lub pamiątkowej w miejscu realizacji projektu;
 - 3) Umieszczania opisu projektu na stronie internetowej, w przypadku posiadania strony internetowej;
 - 4) Przekazywania osobom i podmiotom uczestniczącym w projekcie informacji, że projekt uzyskał dofinansowanie przynajmniej w formie odpowiedniego oznakowania;
 - 5) Dokumentowania działań informacyjnych i promocyjnych prowadzonych w ramach projektu.
3. IZ udostępni Beneficjentowi obowiązujące logotypy do oznaczenia projektu.
4. Beneficjent udostępni IZ, na etapie realizacji projektu na potrzeby informacji i promocji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 oraz Europejskiego Funduszu Społecznego wszystkie utwory informacyjno-promocyjne powstałe w trakcie realizacji projektu, w postaci między innymi: materiałów zdjęciowych, materiałów audio wizualnych i prezentacji dotyczących projektu oraz udziela nieodpłatnie licencji niewyłącznej,

obejmującej prawo do korzystania z nich bezterminowo na terytorium Unii Europejskiej w zakresie następujących pól eksploatacji:

- 1) W zakresie utrwalania i zwielokrotniania utworu – wytwarzanie określoną techniką egzemplarzy utworu, w tym techniką drukarską, reprograficzną, zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową;
- 2) W zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których utwór utrwalono – wprowadzanie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy;
- 3) W zakresie rozpowszechniania utworu w sposób inny niż określony w pkt. 2 – publiczne wykonanie, wystawienie, wyświetlenie, odtworzenie oraz nadawanie i reemitowanie, a także publiczne udostępnianie utworu w taki sposób aby każdy mógł mieć do niego dostęp.

Działania informacyjne i promocyjne Beneficjenta zawierają dodatkowo informację: Projekt realizowany w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.⁷⁷

5. Wszystkie działania informacyjne i promocyjne związane z realizowanym Projektem powinny zostać udokumentowane (obligatoryjnie dokumentacja fotograficzna). Dokumentacja ta powinna być przechowywana razem z pozostałymi dokumentami projektowymi przez cały okres trwałości projektu oraz może zostać poddana kontroli. Dokumentacja może być przechowywana w formie papierowej albo elektronicznej.
6. Beneficjent zobowiązuje się do przedstawiania na wezwanie Instytucji Zarządzającej wszelkich informacji i wyjaśnień związanych z realizacją projektu, w terminie określonym w wezwaniu.
7. Postanowienia ust. 1-6 stosuje się również do Partnerów.⁷⁸

Prawa autorskie

§ 31.

1. Beneficjent zobowiązuje się do zawarcia z IZ odrębnej umowy przeniesienia autorskich praw majątkowych do utworów⁷⁹ wytworzonych w ramach projektu, obejmującej jednocześnie udzielenie licencji przez IZ na rzecz Beneficjenta w celu korzystania z ww. utworów. Umowa, o której mowa powyżej zawierana jest na pisemny wniosek IZ w ramach kwoty, o której mowa w § 3.
2. W przypadku zlecenia wykonawcy części zadań w ramach projektu lub realizacji w partnerstwie⁸⁰ umów obejmujących m.in. opracowanie utworu Beneficjent zobowiązuje się do zastrzeżenia w umowie z wykonawcą lub Partnerem⁸¹, że autorskie prawa majątkowe do ww. utworu przysługują Beneficjentowi.
3. IZ zastrzega możliwość uznania za niekwalifikowalne wszelkie koszty związane z wytworzonymi w ramach projektu utworami, w sytuacji gdy podpisanie umowy o przeniesieniu praw autorskich nie dojdzie do skutku z przyczyn leżących po stronie Beneficjenta.
4. Umowy, o których mowa w ust. 1 i 3, są sporządzane z poszanowaniem powszechnie obowiązujących przepisów prawa, w tym w szczególności ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 666).
5. Postanowienia ust. 1-4 dotyczą również Partnerów.⁸²

Zmiany w Projekcie

§ 32.

1. Beneficjent może dokonywać zmian w trakcie realizacji projektu pod warunkiem ich zgłoszenia w formie pisemnej IZ nie później niż na 1 miesiąc przed planowanym zakończeniem realizacji projektu oraz przekazania aktualnego wniosku i uzyskania pisemnej akceptacji IZ w **terminie 15**

⁷⁷ Dotyczy wyłącznie przypadku, gdy Projekt jest współfinansowany ze środków specjalnej linii budżetowej Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.

⁷⁸ Dotyczy przypadku gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁷⁹ Utwory w rozumieniu art. 1 ust. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 666) składające się na rezultaty projektu bądź związane merytorycznie z określonym rezultatem.

⁸⁰ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁸¹ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁸² Dotyczy przypadku gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

- dni roboczych**, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3 niniejszego paragrafu. Akceptacja, o której mowa w zdaniu pierwszym, dokonywana jest w formie pisemnej i nie wymaga formy aneksu do niniejszej umowy.
2. Beneficjent może dokonywać przesunięć w budżecie projektu określonym we wniosku o sumie kontrolnej:⁸³ do 10% wartości środków w odniesieniu do zadania, z którego przesuwane są środki jak i do zadania, na które przesuwane są środki w stosunku do zatwierdzonego wniosku bez konieczności zachowania wymogu o którym mowa w ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 3. Przesunięcia, o których mowa powyżej, nie mogą:
 - 1) zwiększać łącznej wysokości wydatków dotyczących cross-financingu w ramach projektu;
 - 2) zwiększać łącznej wysokości wydatków odnoszących się do zakupu środków trwałych;
 - 3) zwiększać łącznej wysokości wydatków ponoszonych poza terytorium kraju i UE;
 - 4) zwiększać łącznej wysokości wydatków dotyczących zlecenia usługi merytorycznej;
 - 5) wpływać na wysokość i przeznaczenie pomocy publicznej i/lub pomocy de minimis przyznanej Beneficjentowi w ramach projektu;⁸⁴
 - 6) dotyczyć kosztów rozliczanych ryczałtowo.⁸⁵
 3. W przypadku, gdy dokonane przez Beneficjenta przesunięcia, o których mowa w ust. 2 niniejszego paragrafu, powodują przesunięcia pomiędzy wydatkami bieżącymi i majątkowymi zaplanowanymi w budżecie projektu, Beneficjent zobligowany jest do zgłoszenia w formie pisemnej tego faktu IZ zgodnie z ust. 1.
 4. W przypadku wystąpienia oszczędności w projekcie powstałych w wyniku przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego lub zasady konkurencyjności, przekraczających 10% środków alokowanych na dane zadanie, mogą one być wykorzystane przez Beneficjenta wyłącznie za pisemną zgodą IZ pod warunkiem, że będzie się to wiązało ze zwiększeniem wartości wskaźników odnoszących się do celów projektu określonych we wniosku przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, chyba że Beneficjent wykaże konieczność przeznaczenia oszczędności na pokrycie wydatków poniesionych w wyższej wysokości niż zaplanowana w wyniku znaczącego wzrostu cen. IZ może również wyrazić zgodę na wykorzystanie oszczędności w przypadku, gdy Beneficjent wykaże nowe rezultaty w projekcie, które mają wpływ na określone przez IZ wskaźniki dla Programu. W przypadku braku zgody IZ oszczędności pomniejszają wartość projektu, a IZ może aneksować umowę pomniejszając wartość projektu.
 5. Wszelkie zmiany we wniosku zatwierdzone przez IZ, które mają wpływ na zapisy niniejszej umowy, wymagają formy aneksu.
 6. W razie zmian w prawie krajowym lub wspólnotowym, wpływających na wysokość wydatków kwalifikowalnych w projekcie, IZ ma prawo renegecjonować umowę z Beneficjentem, o ile w wyniku analizy wniosków o płatność i przeprowadzonych kontroli zachodzi podejrzenie nieosiągnięcia założonych we wniosku wskaźników projektu.
 7. W uzasadnionych przypadkach Beneficjent ma możliwość zgłaszania propozycji zmian do projektu wymagających aktualizacji wniosku z uwzględnieniem ust. 1-5 niniejszego paragrafu.
 8. W razie zmian w prawie unijnym, krajowym lub w dokumentach programowych, mających wpływ na realizowane działania w ramach projektu strony zobowiązują się renegecjonować zapisy niniejszej umowy tak aby dostosować je do wprowadzonych zmian.

Rozwiązanie umowy

§ 33.

1. IZ może rozwiązać niniejszą umowę w trybie natychmiastowym, w przypadku gdy:
 - 1) Beneficjent wykorzysta w całości bądź w części przekazane środki niezgodnie z umową, *Wytycznymi* o których mowa w § 1 ust. 24 oraz *Regulaminem Konkursu*,

⁸³ Należy podać numer sumy kontrolnej pierwotnej wersji wniosku.

⁸⁴ Dotyczy projektów, w których będzie udzielana pomoc publiczna i / lub pomoc de minimis.

⁸⁵ Dotyczy projektów, w ramach których wydatki są rozliczane ryczałtowo.

- 2) Beneficjent złoży podrobione, przerobione lub stwierdzające nieprawdę dokumenty w celu uzyskania wsparcia finansowego w ramach niniejszej umowy. Doszło do poważnych nieprawidłowości, w szczególności oszustwa;
 - 3) Beneficjent ze swojej winy nie rozpoczął realizacji projektu w ciągu 3 miesięcy od ustalonej we wniosku początkowej daty okresu realizacji projektu, zaprzestał realizacji projektu lub realizuje go w sposób niezgodny z niniejszą umową;
 - 4) Beneficjent nie przedłożył zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy zgodnie z § 18.⁸⁶
2. IZ może rozwiązać niniejszą umowę z zachowaniem jednomiesięcznego okresu wypowiedzenia, w przypadku gdy:
- 1) Beneficjent nie osiągnie zamierzonych w projekcie wskaźników, zgodnie z § 6 umowy, z przyczyn przez siebie zawinionych;
 - 2) Beneficjent odmówi poddania się kontroli, o której mowa w § 21;
 - 3) Beneficjent w ustalonym przez IZ terminie nie doprowadzi do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w tym nie dokona zwrotu wydatków niekwalifikowanych ustalonych na podstawie wniosków o płatność lub czynności kontrolnych uprawnionych organów;
 - 4) Beneficjent nie przedkłada zgodnie z umową wniosków o płatność, z zastrzeżeniem § 11 ust. 5;
 - 5) Beneficjent nie przedkłada uzupełnienia wniosku o płatność w terminach i zakresie wyznaczonym przez IZ;
 - 6) Beneficjent nie przestrzega przepisów ustawy PZP w zakresie, w jakim ta ustawa stosuje się do Beneficjenta;
 - 7) Beneficjent nie przestrzega zasady konkurencyjności w zakresie, w jakim ta zasada stosuje się do Beneficjenta;
 - 8) Beneficjent w sposób uporczywy uchyla się od wykonywania obowiązków, o których mowa w § 9 ust. 1-4 i § 19 ust. 1 pkt 4;
 - 9) Beneficjent odmówił podpisania aneksu w zakresie zmian wprowadzonych *Wytycznymi*, o których mowa w § 1 ust. 24;
 - 10) Beneficjent nie poddał się lub nie uzyskał akredytacji w okresie realizacji projektu, o której mowa w §7 ust. 6.⁸⁷

§ 34.

Umowa może zostać rozwiązana na wniosek każdej ze stron w przypadku wystąpienia okoliczności, które uniemożliwiają dalsze wykonywanie postanowień zawartych w umowie. W takim przypadku przepisy § 33 ust. 2 i § 36 stosuje się odpowiednio.

§ 35.

1. W przypadku rozwiązania umowy na podstawie § 33 ust. 1 pkt 1-3, Beneficjent zobowiązany jest do zwrotu całości lub części otrzymanego dofinansowania wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych liczonymi od dnia przekazania dofinansowania.
2. W przypadku rozwiązania umowy w trybie § 33 ust. 2, Beneficjent ma prawo do wydatkowania wyłącznie tej części otrzymanych transz dofinansowania, które odpowiadają prawidłowo zrealizowanej części projektu.
3. Beneficjent zobowiązuje się przedstawić rozliczenie otrzymanych transz dofinansowania, w formie wniosku o płatność.
4. Niewykorzystana część otrzymanych transz dofinansowania podlega zwrotowi na rachunek IZ w terminie 30 dni kalendarzowych od zakończenia realizacji projektu. W przypadku niedokonania zwrotu w ww. terminie, stosuje się przepisy § 15 umowy.

§ 36.

⁸⁶ Wykreślić jeśli nie dotyczy.

⁸⁷ Wykreślić jeśli nie dotyczy.

1. Rozwiązanie umowy, bez względu na to czy następuje na podstawie § 33 ust. 1 lub 2 lub § 34, nie zwalnia Beneficjenta z obowiązków wynikających z § 13, § 15, § 19, § 20, § 26, § 27, § 29, § 30, które zobowiązany jest on wykonywać w dalszym ciągu.
2. Przepis ust. 1 nie obejmuje sytuacji, gdy w związku z rozwiązaniem umowy Beneficjent zobowiązany jest do zwrotu całości otrzymanego dofinansowania.

Postanowienia końcowe

§ 37.

1. Prawa i obowiązki Beneficjenta wynikające z umowy nie mogą być przenoszone na osoby trzecie, bez zgody IZ. Powyższy przepis nie obejmuje przenoszenia praw w ramach partnerstwa.⁸⁸
2. Beneficjent zobowiązuje się wprowadzić prawa i obowiązki Partnerów wynikające z niniejszej umowy w zawartej z nimi umowie partnerstwa.⁸⁹

§ 38.

Beneficjent oświadcza, że nie podlega wykluczeniu, o którym mowa w art. 207 ust. 4 UFP.

§ 39.

1. Spory związane z realizacją niniejszej umowy strony będą starały się rozwiązać polubownie.
2. W przypadku braku porozumienia spór będzie podlegał rozstrzygnięciu przez sąd powszechny właściwy dla siedziby IZ za wyjątkiem sporów związanych ze zwrotem środków na podstawie przepisów o finansach publicznych.
3. W sprawach nieuregulowanych niniejszą umową zastosowanie mają odpowiednie reguły i zasady wynikające z Programu, a także odpowiednie przepisy prawa Unii Europejskiej oraz właściwe akty prawa krajowego.

§ 40.

1. Wszelkie wątpliwości związane z realizacją niniejszej umowy wyjaśniane będą w formie pisemnej.
2. Zmiany w treści umowy wymagają formy aneksu do umowy, z zastrzeżeniem § 10 ust. 7, § 16 oraz § 32 ust. 1.

§ 41.

1. Umowa została sporządzona w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.
2. Postanowienia umowy wchodzi w życie z dniem jej podpisania z mocą obowiązującą od dnia rozpoczęcia realizacji projektu, o którym mowa w § 2 ust. 1 umowy.
3. Integralną część niniejszej umowy stanowią następujące załączniki:
 - 1) załącznik nr 1: Wniosek o którym mowa w § 1 ust. 20,
 - 2) załącznik nr 2: Harmonogram płatności,
 - 3) załącznik nr 3: Oświadczenie o kwalifikowalności podatku VAT,
 - 4) załącznik nr 4: Obowiązki informacyjne Beneficjenta,
 - 5) załącznik nr 5: Wzór Kwartalnego harmonogramu przeprowadzonych w ramach projektu form wsparcia,
 - 6) załącznik nr 6: Oświadczenia Beneficjenta o niezaleganiu z opłacaniem składek ZUS,
 - 7) załącznik nr 7: Oświadczenie Beneficjenta o niezaleganiu z uiszczaniem podatków,
 - 8) załącznik nr 8: Oświadczenie o niepodleganiu karze zakazu dostępu do środków,
 - 9) załącznik nr 9: Oświadczenie uczestnika projektu,
 - 10) załącznik nr 10: Upoważnienie do przetwarzania danych osobowych na poziomie beneficjenta i podmiotów przez niego umocowanych,

⁸⁸ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁸⁹ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

- 11) załącznik nr 11: Odwołanie upoważnienia do przetwarzania danych osobowych na poziomie Beneficjenta i podmiotów przez niego umocowanych,
- 12) (wykreślono),
- 13) załącznik nr 13: Umowa/porozumienie partnerskie,⁹⁰
- 14) załącznik nr 14: Wzory wniosków osób uprawnionych do obsługi systemu SL2014,
- 15) załącznik nr 15: Warunki obniżania wartości korekt finansowych oraz wartości wydatków poniesionych nieprawidłowo,
- 16) załącznik nr 16: Wzór zakresu danych osobowych powierzonych do przetwarzania.

Podpisy:

.....
Instytucja Zarządzająca

.....
Beneficjent

⁹⁰ Należy wykreślić, jeśli nie dotyczy.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Decyzja o dofinansowanie projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020

Nr Decyzji:

Decyzja o dofinansowanie projektu: *"tytuł projektu"* w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, wydana w Kielcach na mocy Uchwały Zarządu Województwa Świętokrzyskiego Nr..... z dnia..... w sprawie przyznania dofinansowania Projektu własnego Województwa Świętokrzyskiego:

Za realizację Projektu odpowiedzialny(a) jest z siedzibą

Działając w szczególności na podstawie:

1. Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. C 326 z 26.10.2012);
2. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320) - zwanego dalej **rozporządzeniem ogólnym**;
3. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013);
4. Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013);
5. Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 26.06.2014);
6. Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (t. j. Dz. U z 2016 r. poz. 217);
7. Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (t. j. Dz. U. z 2017.459);
8. Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t. j. Dz. U. z 2016.1870) – zwana dalej UFP;
9. Ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1047);

10. Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 2164) – zwana dalej PZP;
11. Ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t.j. Dz. U. z 2016.1808);
12. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (RPO WŚ) uchwalonego przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego i zatwierdzonego decyzją Komisji Europejskiej (nr **CCI 2014PL16M2OP013** – decyzja wykonawcza C (2016 5288 final) z dnia **11.08.2016**).

Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 postanawia, co następuje:

Definicje

§ 1.

Ileokroć w Decyzji jest mowa o:

1. "beneficjencie" należy przez to rozumieć podmiot o którym mowa w art. 2 pkt 10 rozporządzenia ogólnego oraz podmiot, o którym mowa w art. 63 rozporządzenia ogólnego;
2. „beneficjencie pomocy” należy przez to rozumieć Beneficjenta pomocy w rozumieniu art. 2 pkt 16 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm.);
3. „uczestniku projektu” oznacza to uczestnika projektu w rozumieniu *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*;
4. "dofinansowaniu" oznacza to współfinansowanie projektu ze środków Unii Europejskiej i z budżetu państwa;
5. „dotacji celowej” oznacza to współfinansowanie krajowe z budżetu państwa na dofinansowanie projektu przekazywane przez IZ zgodnie z art. 2 ust. 30 Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020;
6. „danych osobowych” oznacza to dane osobowe w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 922), dotyczące uczestników projektu, które muszą być przetwarzane przez IZ oraz Beneficjenta;
7. „Instytucji Zarządzającej” („IZ”) oznacza to Zarząd Województwa Świętokrzyskiego pełniący rolę Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020;
8. „SL2014” oznacza to główną aplikację centralnego systemu teleinformatycznego wykorzystywaną w procesie rozliczania projektu oraz komunikowania się z IZ;
9. „nieprawidłowości” należy przez to rozumieć nieprawidłowość o której mowa w art. 2 pkt 36 rozporządzenia ogólnego;
10. „okresie trwałości” należy przez to rozumieć okres wynikający z art. 71 rozporządzenia ogólnego, z kryteriów wyboru projektów, wskazanych w zał. Nr 3 do SzOOP na lata 2014-2020 oraz regulaminie konkursu dla danego Działania/Poddziałania;
11. „partnerze projektu” należy przez to rozumieć podmiot wnoszący do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe, realizujący wspólnie z Partnerem wiodącym projekt na warunkach określonych w porozumieniu albo umowie o partnerstwie¹;
12. „partnerze wiodącym” należy przez to rozumieć, w przypadku projektu realizowanego w partnerstwie, podmiot (Beneficjenta), z którym IZ podpisuje Decyzję o dofinansowanie projektu;
13. „płatności ze środków europejskich” oznacza to współfinansowanie pochodzące ze środków europejskich w części dotyczącej Europejskiego Funduszu Społecznego, przekazywanej

¹ Dotyczy projektów realizowanych w ramach partnerstwa.

- Beneficjentowi przez Bank Gospodarstwa Krajowego na podstawie zlecenia płatności wystawionego przez IZ;
14. „programie” oznacza to Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 uchwalony przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego i przyjęty przez Komisję Europejską, odzwierciedlający cele zawarte we Wspólnych Ramach Strategicznych stanowiących załącznik do rozporządzenia ogólnego oraz w umowie partnerstwa;
 15. „przetwarzaniu danych osobowych” oznacza to jakiegokolwiek operacje wykonywane na danych osobowych, takie jak zbieranie, utrwalanie, przechowywanie, opracowywanie, zmienianie, udostępnianie i usuwanie, a zwłaszcza te, które wykonuje się w systemach informatycznych w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 922);
 16. „rachunku bankowym projektu” należy przez to rozumieć wyodrębniony dla potrzeb realizacji projektu rachunek bankowy Beneficjenta, na który trafia kwota dofinansowania;
 17. „rachunku IZ” należy przez to rozumieć rachunek bankowy IZ właściwy dla zwrotów RPOWŚ 2014-2020 EFS, o numerze: **95 1020 2629 0000 9502 0342 7440**, udostępniony na stronie internetowej <http://www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl/realizuje-projekt/co-musisz-wiedziec-zeby-zrealizowac-projekt>;
 18. „realizatorze projektu” należy przez to rozumieć jednostkę organizacyjną Beneficjenta realizującą projekt. Realizatorem nie może być jednostka posiadająca osobowość prawną. W sytuacji kiedy projekt realizowany jest przez wiele jednostek, do Decyzji o dofinansowanie należy załączyć wykaz wszystkich jednostek realizujących dany projekt. Realizator nie jest stroną Decyzji o dofinansowanie projektu;
 19. „SzOOP” należy przez to rozumieć Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (wraz z załącznikami);
 20. „wniosku o dofinansowanie projektu” oznacza to dokument przedkładany przez Beneficjenta do IZ w celu uzyskania środków finansowych na realizację projektu w ramach RPO WŚ, zwany dalej „wnioskiem” stanowiącym załącznik nr 1 do Decyzji;
 21. „wydatkach kwalifikowalnych” należy przez to rozumieć wydatki lub koszty uznane za kwalifikowalne i spełniające kryteria, zgodnie z rozporządzeniem ogólnym, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 1301/2013, jak również w rozumieniu ustawy i przepisów rozporządzeń wydanych do ustawy, oraz zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*;
 22. „wydatkach niekwalifikowalnych” należy przez to rozumieć każdy wydatek lub koszt poniesiony, który nie jest wydatkiem kwalifikowalnym;
 23. „wydatkach niekwalifikowalnych nie stanowiących nieprawidłowości” należy przez to rozumieć wydatek niekwalifikowalny, który nie został zatwierdzony we wniosku o płatność;
 24. „wytycznych” należy przez to rozumieć instrumenty prawne wydawane przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego określające ujednoczone warunki i procedury wdrażania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności na podstawie art. 5 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej na lata 2014–2020, w tym *Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*, *Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*, *Wytyczne w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020*;
 25. „Decyzji” - należy przez to rozumieć Uchwałę Zarządu Województwa Świętokrzyskiego w sprawie przyznania dofinansowania Projektu własnego Województwa Świętokrzyskiego;
 26. „dniach roboczych” – oznacza to dni z wyłączeniem sobót i dni ustawowo wolnych od pracy w rozumieniu ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 90);

27. „projekcie” – oznacza to przedsięwzięcie, w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020.

Przedmiot Decyzji

§ 2.

1. Okres realizacji projektu jest zgodny z okresem wskazanym we wniosku o dofinansowanie projektu.
2. Okres, o którym mowa w ust. 1, dotyczy realizacji zadań w ramach projektu.
3. Okres kwalifikowalności wydatków jest zgodny z okresem realizacji projektu.
4. Projekt będzie realizowany przez:.....²
5. Projekt będzie realizowany w partnerstwie z:.....³
6. Oś priorytetowa
- 1) Działanie
- 2) Poddziałanie

§ 3.

1. Całkowita wartość projektu wynosi PLN (słownie ...).
2. Na warunkach określonych w niniejszej Decyzji, IZ przyznaje Beneficjentowi dofinansowanie na realizację projektu w łącznej kwocie nieprzekraczającej PLN (słownie: ...) i stanowiącej nie więcej niż % całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu, w tym:
 - 1) płatność ze środków europejskich w kwocie ... PLN (słownie ...), co stanowi% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu;
 - 2) dotację celową z budżetu krajowego w kwocie ... PLN (słownie ...), co stanowi% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu.⁴

§ 4.

1. Beneficjent w imieniu swoim oraz Partnerów⁵ oświadcza, że zapoznał się z treścią *Wytycznych*, o których mowa w § 1 ust. 24, oraz zapisami SzOOP i zobowiązuje się do realizacji projektu zgodnie z ich zapisami.
2. IZ zobowiązuje się informować Beneficjenta o zmianach *Wytycznych*, o których mowa w § 1 ust. 24 na stronie internetowej IZ (www.rpo-swietokrzyskie.pl).
3. Przy wydatkowaniu środków przyznanych w ramach projektu Beneficjent zobowiązuje się stosować treść *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności*, o których mowa w § 1 ust. 24.
4. Ocena kwalifikowalności poniesionych wydatków dokonywana jest na podstawie *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności* o których mowa w § 1 ust. 24, obowiązujących w dniu poniesienia wydatku. Przy czym do oceny prawidłowości wydatków oraz umów zawartych w ramach realizacji projektu w wyniku przeprowadzonych postępowań⁶, stosuje się wersję wytycznych obowiązującą w dniu wszczęcia postępowania, które zakończyło się podpisaniem danej umowy.

² W przypadku realizacji przez jednostkę organizacyjną Beneficjenta należy wpisać nazwę jednostki, adres, numer Regon lub/i NIP (w zależności od statusu prawnego jednostki realizującej). Nie dotyczy, jeżeli projekt będzie realizowany wyłącznie przez podmiot wskazany jako Beneficjent. Realizatorem nie może być jednostka posiadająca osobowość prawną. W sytuacji, kiedy jako Beneficjenta projektu wskazano jedną jednostkę (np. powiat), natomiast projekt faktycznie realizowany jest przez wiele jednostek (np. placówek oświatowych) do Decyzji o dofinansowanie należy załączyć wykaz wszystkich jednostek realizujących dany projekt.

³ Dotyczy projektów realizowanych w partnerstwie. Jeżeli projekt jest realizowany w partnerstwie należy podać nazwę podmiotu/jednostki adres, numer REGON i NIP.

⁴ Wykreślić jeśli nie dotyczy.

⁵ Dotyczy przypadku, gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁶ Dotyczy umów o udzielenie zamówień zgodnie z ustawą „Prawo zamówień publicznych” jak i umów dotyczących zamówień udzielanych zgodnie z zasadą konkurencyjności, o której mowa w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności*.

5. W przypadku, gdy ogłoszona w trakcie realizacji projektu (po podpisaniu umowy o dofinansowanie) wersja *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności* wprowadza rozwiązania korzystniejsze dla Beneficjenta, warunkiem ewentualnego ich zastosowania w odniesieniu do wydatków poniesionych przed dniem obowiązywania nowej wersji tych *Wytycznych* jest pisemna akceptacja IZ.

§ 5.

1. Beneficjent zobowiązuje się do wniesienia wkładu własnego pieniężnego i/lub niepieniężnego⁷ w kwocie/wysokości PLN (słownie: ...), co stanowi ... % wydatków kwalifikowalnych projektu, z następujących źródeł⁸:
 - 1) ... w kwocie/wysokości ... PLN (słownie ...),
 - 2) ... w kwocie/wysokości ... PLN (słownie ...).W przypadku niewniesienia wkładu własnego w ww. kwocie/wysokości, IZ może kwotę przyznanego dofinansowania, o której mowa w § 3 proporcjonalnie obniżyć, z zachowaniem udziału procentowego określonego w § 3. Wkład własny, który zostanie rozliczony ponad ww. kwotę/wysokość może zostać uznany za niekwalifikowalny.⁹
2. (wykreślono).
3. Koszty pośrednie projektu rozliczane ryczałtem zdefiniowane w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności*, stanowią% poniesionych, udokumentowanych i zatwierdzonych w ramach projektu wydatków bezpośrednich.¹⁰
4. IZ może obniżyć stawkę ryczałtową kosztów pośrednich w przypadkach rażącego naruszenia przez Beneficjenta procedur związanych z zarządzaniem projektem.
5. Wydatki w ramach Projektu na zakup środków trwałych oraz wydatki w ramach cross-finansingu, o których mowa w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności*, na dzień podpisania niniejszej Decyzji, stanowią łącznie ... % wydatków projektu i nie mogą przekroczyć ... % poniesionych wydatków kwalifikowalnych Projektu. Wydatki poniesione na zakup środków trwałych oraz cross-finansing powyżej dopuszczalnych limitów (kwot) tych kategorii, określonych w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie, są niekwalifikowalne.
6. Wydatki w ramach projektu mogą obejmować koszt podatku od towarów i usług, zgodnie ze złożonym przez Beneficjenta/Partnerów¹¹ oświadczeniem stanowiącym załącznik nr 3 do Decyzji.¹²

§ 6.

1. Beneficjent zobowiązuje się do monitorowania i osiągnięcia wskaźników zgodnie z *Wytycznymi w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020* oraz *Wytycznymi w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020*.
2. Postęp realizacji wskaźników monitorowany jest w SL2014 na każdym etapie realizacji projektu. Beneficjent jest zobowiązany każdorazowo udostępnić dokumentację potwierdzającą stopień osiągnięcia wskaźników, w szczególności podczas kontroli prowadzonych w ramach projektu.
3. Beneficjent zobowiąże uczestników Projektu do dostarczenia w momencie przystąpienia do projektu, oświadczeń o niekorzystaniu z tego samego typu wsparcia w innych projektach współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

⁷ Niepotrzebne wykreślić.

⁸ Należy wskazać źródło pochodzenia wkładu własnego m.in. z: jednostki samorządu terytorialnego szczebla wojewódzkiego, powiatowego lub gminnego, Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i/lub środków prywatnych.

⁹ Dotyczy Beneficjentów zobowiązanych do wniesienia wkładu własnego.

¹⁰ Dotyczy przypadku gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa ponadnarodowego.

¹¹ Dotyczy przypadku gdy projekt realizowany jest w ramach partnerstwa.

¹² Należy wykreślić, jeżeli Beneficjent i Partner nie będzie kwalifikował kosztu podatku od towaru i usług. W innym przypadku należy wskazać, który podmiot kwalifikuje w ramach projektu podatek VAT.

4. Beneficjent zobowiązuje się do pomiaru efektywności społecznej i efektywności zatrudnieniowej oraz do przedstawienia w trakcie rozliczania projektu a także w okresie jego trwałości informacji niezbędnych do weryfikacji tego kryterium na zasadach określonych w *Regulaminie Konkursu*.¹³
5. Beneficjent zobowiąże uczestników Projektu, na etapie ich rekrutacji do Projektu, do przekazania informacji dotyczących ich sytuacji po zakończeniu udziału w Projekcie zgodnie z zakresem danych określonych w *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego i realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020* (dotyczy wskaźników rezultatu bezpośredniego - do 4 tygodni od zakończenia udziału oraz rezultatu długoterminowego – po upływie co najmniej 4 tygodni po opuszczeniu przez uczestnika projektu do 6 m-cy lub w okresie dłuższym w zależności od specyfiki wsparcia i oczekiwanej zmiany)¹⁴.
6. Beneficjent zobowiąże uczestników Projektu na etapie ich rekrutacji do Projektu, do dostarczenia dokumentów potwierdzających osiągnięcie efektywności zatrudnieniowej i efektywności społecznej lub społeczno-zatrudnieniowej po zakończeniu udziału w Projekcie (do 3 miesięcy od zakończenia udziału w projekcie)¹⁵¹⁶.
7. Beneficjent zobowiązuje się do monitorowania i osiągnięcia wskaźników zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020*.¹⁷
 - 1) nazwa wskaźnika.....
wartość docelowa.....
 - 2) nazwa wskaźnika.....
wartość docelowa.....
8. Beneficjent zobowiązuje się do monitorowania jakości staży i praktyk zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020*. Wymagana jakość staży i praktyk sprawdzana będzie w trakcie kontroli na miejscu u Beneficjenta.¹⁸

§ 7.

1. Beneficjent zobowiązuje się do realizacji projektu w sposób, który zapewni osiągnięcie i utrzymanie celów, w tym wskaźników produktu i rezultatu zakładanych we wniosku w trakcie realizacji oraz w okresie trwałości projektu. Zobowiązuje się również do realizacji projektu zgodnie z wnioskiem, w tym:
 - 1) realizacji projektu w oparciu o harmonogram realizacji projektu określony we wniosku;
 - 2) zapewnienia realizacji projektu przez personel projektu posiadający kwalifikacje określone we wniosku;
 - 3) zachowania trwałości projektu lub wskaźników, o ile tak przewiduje właściwy Regulamin Konkursu;
 - 4) zbierania danych osobowych nt. uczestników projektu (osób lub podmiotów) w SL2014 zgodnie z *Wytycznymi w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*;
 - 5) przetwarzania danych osobowych zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych;
 - 6) zapewnienia stosowania zasady równości szans i niedyskryminacji a także równości szans kobiet i mężczyzn, zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości*

¹³ Należy wykreślić jeżeli nie dotyczy.

¹⁴ Należy wykreślić jeżeli nie dotyczy.

¹⁵ Przez 3 miesiące należy rozumieć okres co najmniej 90 dni kalendarzowych.

¹⁶ Należy wykreślić jeżeli nie dotyczy.

¹⁷ Dotyczy jedynie projektów realizowanych w ramach OWES.

¹⁸ Dotyczy projektów w których realizowane są staże w obszarze edukacji.

szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020, zamieszczonymi na stronie internetowej Instytucji Zarządzającej.

2. W przypadku dokonania zmian w projekcie, o których mowa w § 32 Decyzji Beneficjent odpowiada za realizację projektu zgodnie z aktualnym wnioskiem (zatwierdzonym przez IZ).
3. Beneficjent zobowiązuje się niezwłocznie i pisemnie poinformować Instytucję Zarządzającą o problemach w realizacji projektu, w szczególności o zamiarze zaprzestania jego realizacji.
4. Na wezwanie IZ Beneficjent zobowiązuje się do przedstawienia dokumentów/oświadczeń związanych z realizacją projektu.
5. Beneficjent zobowiązuje się do informowania właściwych terytorialnie ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz organizacji partnerskie regionalne i lokalne, o których mowa w Programie Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020¹⁹ o realizowanym projekcie, prowadzonej rekrutacji oraz otrzymanych formach wsparcia.²⁰
6. Beneficjent zobowiązuje się do regularnego poddawania się procesowi akredytacji, konsekwencją niepoddania się kolejnej lub nieuzyskania akredytacji w okresie realizacji projektu jest zmiana decyzji o dofinansowaniu projektu lub rozwiązanie Decyzji o dofinansowanie projektu zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.*²¹
7. Beneficjent zobowiązuje się do współpracy z pośrednikami finansowymi oferującymi instrumenty finansowe bezpośrednio podmiotom ekonomii społecznej. W ramach w/w współpracy Beneficjent przekazuje do pośredników finansowych informacje o podmiotach ekonomii społecznej, u których zidentyfikowano potrzebę rozwojową, której zrealizowanie wymaga skorzystania z instrumentu finansowego oraz uzgadnia zakres doradztwa dla w/w podmiotów ekonomii społecznej niezbędny do skorzystania z instrumentu finansowego i jego spłaty. ²²

§ 8.

1. IZ nie ponosi odpowiedzialności wobec osób trzecich za szkody powstałe w związku z realizacją projektu.
2. W przypadku realizowania projektu w formie partnerstwa, umowa partnerstwa określa odpowiedzialność Beneficjenta oraz Partnerów wobec osób trzecich za działania wynikające z niniejszej Decyzji.²³
3. Beneficjent ponosi odpowiedzialność względem IZ za realizację projektu przez Partnera/ów.²⁴

Rozliczanie i płatności

§ 9.

1. Beneficjent zobowiązuje się do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji wydatków projektu w sposób przejrzysty, tak aby możliwa była identyfikacja poszczególnych operacji związanych z projektem, z wyłączeniem kosztów pośrednich, o których mowa w § 5.
2. Beneficjent ma obowiązek bieżącego monitorowania oraz ewidencjonowania transz dofinansowania w ramach projektu.
3. Obowiązki, o których mowa w ust. 1 i 2 dotyczą każdego z Partnerów, w zakresie tej części projektu, za której realizację odpowiada dany Partner.²⁵
4. Beneficjent jest zobowiązany do takiego opisywania dokumentacji księgowej projektu, o której mowa w ust.1, aby widoczny był związek z projektem.

¹⁹ Wykreślić jeśli nie dotyczy.

²⁰ Dotyczy projektów realizowanych w ramach CT 9; w przypadku pozostałych CT wskazać zgodnie z właściwymi wytycznymi.

²¹ Jw.

²² Jw.

²³ Dotyczy projektów realizowanych w partnerstwie.

²⁴ Jw.

²⁵ Jw.

§ 10.

1. Dofinansowanie na realizację projektu, o którym mowa w § 3, jest wypłacane w formie transz w wysokości określonej w harmonogramie płatności stanowiącym załącznik nr 2 do Decyzji, z zastrzeżeniem ust. 7 niniejszego paragrafu i § 11. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dofinansowanie może być wypłacane w formie refundacji kosztów poniesionych przez Beneficjenta lub Partnerów²⁶.
2. Beneficjent, w porozumieniu z IZ, sporządza harmonogram płatności w podziale na okresy rozliczeniowe, z zastrzeżeniem, iż datą graniczną ostatniego okresu rozliczeniowego w danym roku kalendarzowym jest 31 grudnia lub data zakończenia realizacji projektu określona we wniosku o dofinansowanie.
3. Beneficjent realizując projekt nie może przekroczyć łącznej kwoty wydatków kwalifikowalnych wynikającej z zatwierzonego wniosku o dofinansowanie oraz zobowiązuje się do przestrzegania limitów wydatków wykazanych w odniesieniu do każdego zadania, z zastrzeżeniem § 32 ust. 2 i 3.
4. Beneficjent oraz Partnerzy²⁷ mają prawo do ponoszenia wydatków po okresie realizacji projektu, jednak nie dłużej niż do 31 grudnia 2023r., pod warunkiem, że wydatki te dotyczą okresu realizacji projektu oraz zostaną uwzględnione w końcowym wniosku o płatność.
5. Beneficjent jest rozliczany ze zrealizowanych zadań w ramach projektu.
6. Beneficjent może ponosić i rozliczać wydatki, które nie zostały uwzględnione w szczegółowym budżecie projektu pod warunkiem, że są bezpośrednio związane z realizacją zaplanowanych zadań, są efektywne, racjonalne oraz niezbędne do osiągnięcia celów projektu, z uwzględnieniem zapisów § 32.
7. W przypadku konieczności wnioskowania o kwotę inną niż wynika to z zatwierdanego harmonogramu płatności, Beneficjent jest zobowiązany do niezwłocznej jego aktualizacji. Jeśli przedmiotowa zmiana nie zostanie zaakceptowana, IZ wypłaca środki w kwocie wynikającej z ostatniego zatwierzonego harmonogramu płatności.
8. Beneficjent, w porozumieniu z IZ, może dokonywać zmian (aktualizacji) harmonogramu płatności. Każda zmiana harmonogramu płatności wymaga akceptacji IZ, która udzielana jest w **terminie 10 dni²⁸ roboczych** od dnia jej otrzymania. Do momentu akceptacji harmonogramu płatności, obowiązujący jest harmonogram płatności uprzednio zatwierdzony przez IZ. Zmiana ta nie wymaga aneksowania Decyzji.
9. Akceptacja przez IZ harmonogramu płatności, w zakresie minionych okresów rozliczeniowych nie zwalnia Beneficjenta z konsekwencji określonych w art. 189 ust. 3 UFP.
10. Beneficjent jest zobowiązany do aktualizacji harmonogramu płatności, o którym mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu wyłącznie w wersji elektronicznej za pośrednictwem SL2014. Harmonogram płatności, o którym mowa w ust. 1, może podlegać aktualizacji przed przekazaniem kolejnej transzy.
11. Harmonogram płatności na kolejne okresy rozliczeniowe może być aktualizowany tylko i wyłącznie przed upływem bieżącego okresu rozliczeniowego.
12. Dofinansowanie na realizację projektu może być przeznaczone na sfinansowanie przedsięwzięć zrealizowanych w ramach projektu przed podpisaniem niniejszej Decyzji, o ile wydatki zostaną uznane za kwalifikowalne zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz dotyczyć będą okresu realizacji projektu, o którym mowa w § 2 ust. 1 Decyzji.²⁹
13. Transze dofinansowania są przekazywane na następujący wyodrębniony dla **projektu rachunek bankowy Beneficjenta:**

²⁶ Dotyczy przypadku, gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

²⁷ Dotyczy przypadku, gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

²⁸ Jeżeli aktualizacja harmonogramu płatności jest dokonywana łącznie z innymi zmianami w projekcie obowiązuje termin wskazany w § 33 ust. 1 Decyzji.

²⁹ Nie dotyczy, gdy IZ w Regulaminie konkursu ograniczy możliwość kwalifikowania wydatków wstecz.

Nazwa właściciela rachunku bankowego:
Nr rachunku bankowego:
i/lub

za pośrednictwem rachunku bankowego :

Nazwa właściciela rachunku bankowego:
Nr rachunku bankowego:.....³⁰

14. Transze dofinansowania, o których mowa w § 11 Decyzji, z rachunku bankowego pośredniczącego, o którym mowa w ust. 13 niniejszego paragrafu są przekazywane bez zbędnej zwłoki na wyodrębniony dla projektu rachunek bankowy.³¹
15. Beneficjent zobowiązuje się niezwłocznie poinformować IZ o zmianie wszystkich rachunków bankowych, o których mowa w ust. 13 niniejszego paragrafu. Przedmiotowa zmiana skutkuje koniecznością aneksowania Decyzji o dofinansowanie projektu.
16. Odsetki bankowe od przekazanych Beneficjentowi transz dofinansowania podlegają zwrotowi na rachunek IZ na koniec roku budżetowego, a w przypadku końcowego wniosku o płatność przed upływem 30 dni kalendarzowych od dnia zakończenia okresu realizacji projektu, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej.
17. Beneficjent przekazuje informacje do IZ o odsetkach (w tym również narosłych na rachunku bankowym Partnera)³², o których mowa w ust. 16 niniejszego paragrafu.
18. Kwota dotacji celowej przekazana Beneficjentowi, o której mowa w § 3 ust. 2 pkt 2 Decyzji, która nie zostanie wydatkowana do końca danego roku, podlega zgłoszeniu do wykazu wydatków niewygasających w budżecie państwa z upływem danego roku i podlega zwrotowi na rachunek IZ w terminie do dnia 30 listopada tego roku. Beneficjent zobowiązuje się poinformować IZ na jej prośbę i w terminie przez nią określonym o powyższej kwocie.³³
19. Kwota dotacji celowej, o której mowa w ust. 18 niniejszego paragrafu, w części niewydatkowanej przed upływem **10 dni roboczych** od terminu określonego w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 181 ust. 2 UFP podlega zwrotowi na rachunek IZ.³⁴
20. Kwota dotacji celowej niewydatkowana i niezgłoszona zgodnie z ust. 18 podlega zwrotowi w terminie do dnia 31 grudnia danego roku budżetowego na rachunek IZ. W przypadku braku powyższego zwrotu mają zastosowanie zapisy art. 168 ust. 3 UFP.³⁵
21. Kwota dofinansowania w formie płatności, o której mowa w § 3 ust. 2 pkt 1, niewydatkowana z końcem roku budżetowego, pozostaje na rachunku bankowym, o którym mowa w ust. 13, do dyspozycji Beneficjenta w następnym roku budżetowym.
22. Beneficjent każdorazowo zobowiązany jest do niezwłocznego złożenia do IZ drogą elektroniczną za pośrednictwem SL2014 informacji dotyczącej zwrotu środków, zawierającej:
 - 1) numer projektu;
 - 2) wysokość środków w poszczególnych paragrafach klasyfikacji budżetowej³⁶
 - 3) podział na kwotę należności głównej i kwotę odsetek ze wskazaniem na źródła finansowania (płatność ze środków europejskich i dotacja celowa);
 - 4) wskazanie daty transzy, z jakiej zostały przekazane środki, których dotyczy zwrot z uwzględnieniem źródeł finansowania;
 - 5) tytuł zwrotu (np. zwrot środków na koniec realizacji projektu, zwrot środków niekwalifikowanych, odsetki zgodnie z art. 189 ust. 3 UFP, itp.).
23. Środki, o których mowa w ust. 19 niniejszego paragrafu zostaną przekazane Beneficjentowi w kolejnym roku pod warunkiem ich dostępności i nie wymagają ponownego wnioskowania.³⁷

³⁰ Wykreślić jeśli nie dotyczy.

³¹ Wykreślić jeśli nie dotyczy drugiego rachunku.

³² Dotyczy przypadku gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

³³ Wykreślić jeśli nie występuje dotacja celowa.

³⁴ Wykreślić jeśli nie występuje dotacja celowa.

³⁵ Wykreślić jeśli nie występuje dotacja celowa.

³⁶ Dotyczy jednostek sektora finansów publicznych.

³⁷ Wykreślić jeśli nie występuje dotacja celowa.

24. Beneficjent oraz Partnerzy³⁸ nie może/gą przeznaczyć otrzymanych transz dofinansowania na cele inne niż związane z projektem, w szczególności na tymczasowe finansowanie swojej podstawowej, pozaprojektowej działalności. W przypadku naruszenia zdania pierwszego stosuje się § 15.
25. Beneficjent przekazuje odpowiednią część dofinansowania na pokrycie wydatków Partnerów, zgodnie z umową o partnerstwie. Wszystkie płatności dokonywane w związku z realizacją niniejszej Decyzji, pomiędzy Beneficjentem a Partnerem bądź pomiędzy Partnerami, powinny być dokonywane za pośrednictwem rachunku bankowego, o którym mowa w ust. 14, pod rygorem uznania poniesionych wydatków za niekwalifikowalne.³⁹
26. Beneficjent zobowiązuje się ująć każdy wydatek kwalifikowalny we wniosku o płatność przekazywanym do IZ w terminie do 3 miesięcy od dnia jego poniesienia.⁴⁰

§ 11.

1. Strony ustalają następujące warunki przekazania transzy dofinansowania, z uwzględnieniem ust. 2-6:
 - 1) pierwsza transza dofinansowania przekazywana jest na podstawie złożonego wniosku o płatność w wysokości i terminie określonym w harmonogramie płatności, o którym mowa w § 10 ust. 1. Maksymalna wysokość pierwszej transzy jest ustalana indywidualnie dla każdego projektu przez IZ;
 - 2) kolejne transze dofinansowania (n+1) przekazywane są po złożeniu i zweryfikowaniu wniosku o płatność rozliczającego ostatnią transzę (n), zgodnie z § 12 ust. 3 oraz spełnieniu następujących warunków:
 - a) wykazaniu w tym wniosku o płatność wydatków kwalifikowalnych rozliczających co najmniej 70% łącznej kwoty transz dofinansowania otrzymanych na dzień odsyłania do poprawy wniosku i wydatki w tej wysokości nie wymagają składania przez Beneficjenta dalszych wyjaśnień,
 - b) zatwierdzeniu przez Instytucję Zarządzającą wniosku o płatność rozliczającego przedostatnią transzę dofinansowania (n-1), zgodnie z § 12 ust. 7,
 - c) niestwierdzeniu okoliczności, o których mowa w § 33 ust. 1.
2. Przekazanie transzy środków na dofinansowanie projektu, o której mowa w ust. 1, może nastąpić albo po zatwierdzeniu wniosku o płatność (w przypadku gdy wniosek o płatność jest prawidłowy) albo po odesłaniu Beneficjentowi wniosku do poprawy (w przypadku gdy wniosek o płatność wymaga dalszych korekt), przy spełnieniu warunków, o których mowa w ust. 1 pkt 2.
3. Nie jest możliwe przekazanie kolejnej transzy dofinansowania w przypadku braku zatwierdzenia wniosku o płatność za poprzedni okres rozliczeniowy.
 - 1) w chwili zatwierdzania do wypłaty kolejnej transzy dofinansowania IZ jest zobowiązana do uwzględnienia środków faktycznie przekazanych Beneficjentowi na dzień zatwierdzenia wniosku o płatność, w tym również po złożeniu przez Beneficjenta wniosku o płatność, co do których IZ dokonała zlecenia płatności;
 - 2) limit 70% dofinansowania rozpatrywany jest kumulatywnie. IZ dokonuje porównania rozliczonych dotychczas w ramach projektu wydatków, biorąc pod uwagę wydatki w zatwierdzonych uprzednio wnioskach o płatność, pomniejszonych o stwierdzone wydatki niekwalifikowalne/nieprawidłowości.
4. Transze dofinansowania wypłacane są:
 - 1) w przypadku środków, o których mowa w § 3 ust. 2 pkt. 1, przez Bank Gospodarstwa Krajowego, na podstawie zlecenia płatności wystawionego pod warunkiem dostępności

³⁸ Dotyczy przypadku gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

³⁹ Dotyczy przypadku, gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa, z wyłączeniem Partnerów będących państwowymi jednostkami budżetowymi.

⁴⁰ Dotyczy beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych.

- środków w ramach upoważnienia, wydanego na podstawie art. 188 ust. 2 UFP do wydawania zgody na dokonywanie płatności;
- 2) w przypadku środków, o których mowa w § 3 ust. 2 pkt. 2, pod warunkiem dostępności środków na rachunku IZ.⁴¹
 5. Beneficjent składa wnioski o płatność oraz dokumenty niezbędne do rozliczenia Projektu w wersji elektronicznej przy użyciu SL2014 udostępnionego Beneficjentowi przez IZ zgodnie z zamieszczoną na stronie internetowej instrukcją, chyba że z przyczyn awarii systemu nie jest to możliwe. W przypadku niedostępności SL2014 Beneficjent zgłasza Instytucji Zarządzającej o zaistniałym problemie na adres e-mail..... Gdy awaria SL2014 zostanie potwierdzona przez pracownika IZ proces rozliczania projektu oraz komunikowania się z Instytucją Zarządzającą odbywa się drogą pisemną zgodnie z *Wytycznymi w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020*. Wszelka korespondencja papierowa, aby została uznana za wiążącą, musi zostać podpisana przez osoby uprawnione do składania oświadczeń w imieniu Beneficjenta. O usunięciu awarii SL2014 IZ informuje Beneficjenta na adres e-mail wskazany we wniosku, Beneficjent zaś zobowiązuje się uzupełnić dane w SL2014 w zakresie dokumentów przekazanych drogą pisemną w terminie **5 dni roboczych** od daty otrzymania tej informacji.⁴² Natomiast gdy z powodów technicznych wykorzystanie profilu zaufanego ePUAP nie jest możliwe w takim przypadku uwierzytelnianie następuje przez podpisanie wniosku certyfikatem niekwalifikowanym SL2014.
 6. Beneficjent zobowiązuje się do przedkładania wraz z wnioskiem o płatność, o którym mowa w § 12:
 - 1) informacji o wszystkich uczestnikach projektu, na warunkach określonych w *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*;
 - 2) na wezwanie IZ Beneficjent przedkłada w terminie do **5 dni roboczych**, w wersji elektronicznej wszelkie dokumenty inne niż te wymagane w ramach składanego wniosku o płatność, tj. między innymi dokumenty równoważne fakturom, wyciągi z rachunku bankowego, o którym mowa w §10 ust. 13 lub historie z tego rachunku oraz wyciągi z innych rachunków bankowych potwierdzające poniesienie wydatków ujętych we wniosku o płatność. W przypadku płatności gotówkowych raporty kasowe (bez załączników) lub podpisane przez Beneficjenta zestawienia płatności gotówkowych objętych wnioskiem o płatność oraz inne dokumenty źródłowe na podstawie, których wydatki zostały poniesione. W przypadku złożenia wersji papierowych w/w dokumentów muszą być one poświadczane za zgodność z oryginałem.
 7. Beneficjent zobowiązuje się do poinformowania IZ o zaangażowaniu środków własnych na realizację projektu wraz z podaniem wysokości zaangażowanych środków. Powyższe nie wymaga uzyskania zgody IZ.
 8. W celu otrzymania transzy dofinansowania Beneficjent składa do IZ Dyspozycję przekazania środków finansowych na rachunek bankowy, o którym mowa w § 10 ust. 13. Dyspozycja sporządzana jest w 3 egzemplarzach. IZ dokonuje weryfikacji Dyspozycji zgodnie ze złożonym wnioskiem o płatność i aktualnym harmonogramem płatności. Po akceptacji Dyspozycji IZ niezwłocznie przekazuje do Banku Gospodarstwa Krajowego zlecenie płatności. Po wpływie płatności w zakresie środków europejskich na rachunek bankowy, o którym mowa w § 10 ust. 13 pkt 1), IZ przekazuje Dyspozycję do Departament Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego. Departament Budżetu i Finansów na podstawie Dyspozycji uruchamia transzę dofinansowania na rachunek bankowy, o którym mowa w § 10 ust. 13.

§ 12.

⁴¹ Wykreślić jeśli nie występuje dotacja celowa.

⁴² W zakresie nieuregulowanym stosuje się procedurę nr 4 określoną w załączniku nr 4 do *Wytycznych w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej*.

1. Beneficjent składa pierwszy wniosek o płatność, będący podstawą wypłaty pierwszej transzy dofinansowania, zgodnie § 11 ust. 1 pkt 1, w terminie do **7 dni roboczych** od dnia podpisania niniejszej Decyzji lub rozpoczęcia realizacji projektu.⁴³ Jednocześnie w w/w terminie beneficjent wprowadza harmonogram płatności do systemu SL2014.
2. Beneficjent składa drugi i kolejne wnioski o płatność zgodnie z harmonogramem płatności, o którym mowa w § 11 ust. 1, w terminie⁴⁴ do **10 dni roboczych**⁴⁵ od zakończenia okresu rozliczeniowego, z zastrzeżeniem, że końcowy wniosek o płatność, przy jednoczesnym zwrocie niewykorzystanych środków dofinansowania na rachunek IZ, składany jest w terminie do 30 dni kalendarzowych od dnia zakończenia okresu realizacji projektu. W przypadku niedokonania zwrotu w ww. terminie, stosuje się odpowiednio zapisy § 15 niniejszej Decyzji. Okres za jaki składany jest wniosek o płatność może zawierać niepełne miesiące/kwartały niemniej jednak nie może być dłuższy niż 3 miesiące.
3. IZ dokonuje weryfikacji formalno-rachunkowej i merytorycznej wniosku o płatność, w terminie do **20 dni roboczych** od daty jego otrzymania, przy czym termin ten dotyczy zarówno pierwszej złożonej przez Beneficjenta wersji jak i kolejnych.⁴⁶

W przypadku gdy:

- 1) Beneficjent zobowiązany jest na wezwanie IZ do złożenia dokumentów, o których mowa w §11 ust. 6 pkt. 2, termin weryfikacji wniosku o płatność wskazany w ust. 3 niniejszego paragrafu, zostaje wydłużony o czas oczekiwania na dokumenty w/w;
 - 2) w ramach projektu jest dokonywana kontrola i złożony został końcowy wniosek o płatność, termin jego weryfikacji ulega wstrzymaniu do dnia przekazania do IZ informacji o wykonaniu/zaniechaniu wykonania zaleceń pokontrolnych, chyba że wyniki kontroli zawarte w Informacji Pokontrolnej nie wskazują wystąpienia wydatków niekwalifikowalnych/nieprawidłowości w projekcie lub nie mają wpływu na rozliczenie końcowe projektu;
 - 3) dokonywana jest przez IZ kontrola doraźna na projekcie, termin weryfikacji każdego złożonego przez Beneficjenta wniosku o płatność ulega wstrzymaniu, chyba że IZ ma możliwość wyłączenia z wniosku o płatność zakwestionowanych wydatków i zatwierdzenia pozostałych wykazanych w danym wniosku o płatność;⁴⁷
 - 4) dokonywana jest kontrola planowa i złożony został wniosek o płatność⁴⁸, dokonywana jest jego weryfikacja z możliwością wyłączenia wydatków niekwalifikowalnych/nieprawidłowości w projekcie stwierdzonych na etapie kontroli;
 - 5) Beneficjent zobowiązany jest do przekazania w terminie **100 dni kalendarzowych** ostatecznych danych na temat realizacji wskaźnika(nazwa wskaźnika) oraz (o ile dotyczy) stopnia spełnienia kryterium efektywności zatrudnieniowej lub społeczno-zatrudnieniowej, termin weryfikacji końcowego wniosku o płatność zostaje wstrzymany do dnia przekazania ww. danych.
4. W przypadku stwierdzenia błędów w złożonym wniosku o płatność, IZ wzywa Beneficjenta do poprawienia lub uzupełnienia wniosku lub złożenia dodatkowych wyjaśnień w wyznaczonym terminie. IZ może w szczególności wezwać Beneficjenta do złożenia kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem dokumentów, w tym dokumentów księgowych dotyczących projektu.
 5. Beneficjent zobowiązuje się do usunięcia błędów lub złożenia pisemnych wyjaśnień w wyznaczonym przez IZ terminie. W przypadku niedotrzymania ww. terminu mają zastosowanie przepisy § 33 niniejszej Decyzji.

⁴³ Jeżeli realizacja projektu następuje w późniejszym terminie niż podpisanie Decyzji.

⁴⁴ Za termin złożenia wniosku o płatność do IZ uznaje się termin wpływu za pośrednictwem SL2014 lub w formie pisemnej (obowiązuje data nadania bądź złożenia w siedzibie DW EFS).

⁴⁵ W przypadku projektów partnerskich termin może ulec wydłużeniu, o ile Instytucja Zarządzająca wyraża na to zgodę.

⁴⁶ W przypadku złożenia pisma w terminie wcześniejszym niż wygenerowanie wniosku o płatność termin weryfikacji jest liczony od dnia wpływu wniosku o płatność.

⁴⁷ Nie dotyczy wniosku końcowego o płatność.

⁴⁸ Nie dotyczy wniosku końcowego o płatność.

6. W przypadku niezłożenia przez Beneficjenta żądanych wyjaśnień lub niepoprawienia/nieuzupełnienia wniosku o płatność zgodnie z wymogami w terminie wyznaczonym przez IZ lub wystąpienia we wniosku o płatność wydatków uznanych za niekwalifikowalne/nieprawidłowe, IZ może podjąć decyzję o wyłączeniu części wydatków objętych wnioskiem, nie wstrzymując jego zatwierdzenia. IZ po przyjęciu wyjaśnień Beneficjenta dotyczących wyłączanych wydatków dokonuje ich ponownej kwalifikacji.
7. IZ, po pozytywnym zweryfikowaniu wniosku o płatność, przekazuje Beneficjentowi w terminie, o którym mowa w ust. 3 niniejszego paragrafu, informację o wynikach weryfikacji wniosku o płatność przy czym informacja o zatwierdzeniu całości lub części wniosku o płatność powinna zawierać w szczególności:
 - 1) kwotę wydatków, które zostały uznane za niekwalifikowalne wraz z uzasadnieniem;
 - 2) zatwierdzoną kwotę rozliczonego dofinansowania w podziale na środki, o których mowa w § 3 ust. 2 pkt 1 i 2 oraz kwotę wkładu własnego⁴⁹ - wynikające z pomniejszenia kwoty wydatków rozliczanych we wniosku o płatność o wydatki niekwalifikowalne;
 - 3) kwotę zatwierdzonych wydatków niekwalifikowalnych/nieprawidłowości, które nie stanowią podstawy do wypłaty kolejnej transzy dofinansowania zgodnie z § 11.
8. W przypadku niezłożenia wniosku o płatność na kwotę stanowiącą co najmniej 70% łącznej kwoty przekazanych wcześniej transz dofinansowania lub w terminie wynikającym z harmonogramu płatności, od środków pozostałych do rozliczenia, przekazanych w ramach zaliczki, nalicza się odsetki jak dla zaległości podatkowych, liczone od dnia przekazania środków do dnia złożenia wniosku o płatność. Zapis dotyczy wniosków o płatność, które zgodnie z harmonogramem płatności, o którym mowa w § 11 ust. 1, składane są w celu przekazania kolejnej transzy dofinansowania oraz końcowego wniosku o płatność.
9. Odsetki, o których mowa w ust. 8, podlegają zwrotowi w pełnej wysokości na rachunek IZ.
10. Beneficjent zobowiązany jest do rozliczenia 100% otrzymanego dofinansowania w końcowym wniosku o płatność. Jeżeli z końcowego rozliczenia projektu wynika, iż w projekcie wystąpiły oszczędności, Beneficjent jest zobowiązany do zwrotu środków niewykorzystanych w projekcie do 30 dni kalendarzowych od zakończenia realizacji projektu zgodnie z § 35 ust. 4, w przeciwnym wypadku mają zastosowanie zapisy § 15 niniejszej Decyzji.
11. Beneficjent zobowiązuje się ująć każdy wydatek kwalifikowalny we wniosku o płatność przekazywanym do IZ w terminie do 3 miesięcy od dnia jego poniesienia.⁵⁰

§ 13.

1. Beneficjent ma obowiązek ujawniania wszelkich dochodów, które powstają w związku z realizacją projektu.
2. W przypadku gdy projekt generuje na etapie realizacji dochody, Beneficjent wykazuje we wnioskach o płatność wartość uzyskanego dochodu i dokonuje jego zwrotu w terminie zgodnym z § 10 ust. 16, z zastrzeżeniem ust. 3, na rachunek IZ. Od wygenerowanego dochodu nie są naliczane odsetki.
3. IZ może wezwać Beneficjenta do zwrotu dochodu w innym terminie niż wskazany w § 10 ust. 16.
4. W przypadku naruszenia postanowień ust. 1-3 niniejszego paragrafu, stosuje się odpowiednio przepisy § 15.

§ 14.

1. IZ może zawiesić wypłacanie transz dofinansowania w przypadku:
 - 1) nieprawidłowej realizacji projektu, w szczególności w przypadku opóźnienia w realizacji projektu wynikającej z winy Beneficjenta, w tym opóźnień w składaniu wniosków o płatność w stosunku do terminów przewidzianych Decyzją;

⁴⁹ Dotyczy Beneficjentów zobowiązanych do wniesienia wkładu własnego.

⁵⁰ Dotyczy jednostek sektora finansów publicznych.

- 2) utrudniania kontroli realizacji projektu;
 - 3) dokumentowania realizacji projektu niezgodnie z postanowieniami niniejszej Decyzji;
 - 4) na wnioski instytucji kontrolnych;
 - 5) stwierdzenia wszelkich nieprawidłowości w trakcie realizacji projektu.
2. Zawieszenie transz dofinansowania, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, następuje wraz z pisemnym poinformowaniem Beneficjenta o przyczynach zawieszenia.
 3. Uruchomienie płatności następuje po usunięciu lub przyjęciu wyjaśnień przyczyn wymienionych w ust. 1, w terminie określonym przez IZ.

§ 15.

1. Jeżeli na podstawie wniosków o płatność lub czynności kontrolnych uprawnionych organów zostanie stwierdzone podwójne finansowanie lub dofinansowanie jest przez Beneficjenta:
 - 1) wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem;
 - 2) wykorzystane z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 UFP;
 - 3) pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości,Beneficjent zobowiązuje się do zwrotu całości lub części dofinansowania wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych liczonymi od dnia przekazania środków lub do wyrażenia zgody na pomniejszenie wypłaty kolejnej należnej mu transzy dofinansowania.
2. Odsetki, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, naliczane są zgodnie z art. 207 ust. 1 UFP od daty przekazania Beneficjentowi ostatniej transzy przed poniesieniem wydatków niekwalifikowalnych do dnia obciążenia rachunku bankowego Beneficjenta kwotą zwrotu.
3. Beneficjent zwraca środki, o których mowa w ust. 1, wraz z odsetkami, na pisemne wezwanie Instytucji Zarządzającej, w terminie 14 dni kalendarzowych od dnia doręczenia wezwania do zapłaty na rachunek IZ w tym wezwaniu, albo wyraża z wykorzystaniem SL2014, zgodę na pomniejszenie wypłaty kolejnej należnej mu transzy dofinansowania.
4. Beneficjent dokonuje również zwrotu na rachunek bankowy wskazany przez Instytucję Zarządzającą kwot korekt wydatków kwalifikowalnych, oraz kwot wynikających z ustaleń IZ lub innych podmiotów uprawnionych do kontroli w zakresie prawidłowości realizacji projektu.
5. Beneficjent jest zobowiązany przedstawić rozliczenie otrzymanych transz dofinansowania w formie wniosku o płatność w terminie 30 dni kalendarzowych od dnia zakończenia realizacji projektu oraz jednocześnie zwrócić niewykorzystaną część transz dofinansowania na rachunek bankowy wskazany przez IZ.
6. W przypadku niedokonania przez Beneficjenta zwrotu środków zgodnie z ust. 3 Instytucja Zarządzająca, po przeprowadzeniu postępowania określonego przepisami ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23), wydaje decyzję, o której mowa w art. 207 ust. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Od ww. decyzji Beneficjentowi przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
7. Decyzji, o której mowa w ust. 6, nie wydaje się, jeżeli Beneficjent dokonał zwrotu środków przed jej wydaniem.
8. Beneficjent dokonuje również zwrotu wydatków niekwalifikowalnych niestanowiących nieprawidłowości w tym korekt we wnioskach o płatność:
 - 1) w trakcie realizacji projektu, zwrot kwoty wydatku niekwalifikowalnego niestanowiącego nieprawidłowości następuje na rachunek bankowy projektu;
 - 2) na koniec realizacji projektu, zwrot kwoty wydatku niekwalifikowalnego niestanowiącego nieprawidłowości następuje na rachunek IZ.
9. Beneficjent dokonuje opisu przelewu zwracanych środków, o których mowa w ust. 1, 4 i 8, zgodnie z zaleceniami IZ, o których mowa w § 10 ust. 21.
10. Beneficjent jest zobowiązany do ponoszenia udokumentowanych kosztów podejmowanych wobec niego działań windykacyjnych, o ile nie narusza to przepisów prawa powszechnego.

11. Końcowe rozliczenie Projektu uwarunkowane jest przekazaniem przez Beneficjenta ostatecznych danych nt. spełnienia kryterium efektywności społecznej i efektywności zatrudnieniowej zgodnie z § 6 pkt. 4-7⁵¹.

§ 16.

W przypadku stwierdzenia w projekcie nieprawidłowości wartość projektu określona w aktualnym wniosku, o którym mowa w § 3 ust. 1, ulega odpowiedniemu pomniejszeniu o kwotę nieprawidłowości. Pomniejszeniu ulega także wartość dofinansowania, o której mowa w § 3 ust. 2, w części w jakiej nieprawidłowość została sfinansowana ze środków dofinansowania. Kwota przypadająca na stwierdzoną w projekcie nieprawidłowość nie może zostać powtórnie wykorzystana w ramach projektu. Zmiany, o których mowa powyżej, nie wymagają formy aneksu do niniejszej Decyzji.

Trwałość projektu

§ 17.⁵²

1. Beneficjent zobowiązuje się zgodnie z art. 71 Rozporządzenia ogólnego oraz właściwym Regulaminem konkursu do zapewnienia trwałości:.....⁵³
2. Beneficjent niezwłocznie informuje IZ o wszelkich okolicznościach mogących powodować naruszenie trwałości projektu.
3. Beneficjent jest zobowiązany zgodnie z poleceniem zwrotu i w terminie wyznaczonym przez IZ zwrócić dofinansowanie wraz z odsetkami jak dla zaległości podatkowych zgodnie z art. 207 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, w przypadku gdy w okresie trwałości projektu wystąpią przesłanki wskazane w art. 71 Rozporządzenia ogólnego. Wartość dofinansowania przypadająca do zwrotu zostanie określona proporcjonalnie do okresu nieutrzymania trwałości.

Zabezpieczenie prawidłowej realizacji Decyzji

§ 18.⁵⁴

(wykreślono)

Kontrola i audyt⁵⁵

§ 19.

1. Beneficjent zobowiązuje się do:
 - 1) niezwłocznego informowania IZ o problemach w realizacji projektu, w szczególności o zamiarze zaprzestania jego realizacji;
 - 2) przesłania w formie elektronicznej w postaci zeskanowanego pisma zatwierdzonego przez osobę uprawnioną do reprezentowania Beneficjenta na adres **harmonogramyefs@sejmik.kielce.pl** kwartalnych harmonogramów udzielanych w ramach projektu form wsparcia, w szczególności szkoleń, kursów, konferencji, usług doradczych, poradnictwa, warsztatów, seminariów, studiów wyższych i podyplomowych, zgodnie z załącznikiem nr 5 do Decyzji, począwszy od dnia podpisania Decyzji/rozpoczęcia realizacji projektu⁵⁶. W przypadku zmiany harmonogramu, o którym mowa powyżej Beneficjent zobowiązuje się do przesłania zaktualizowanego harmonogramu na ww. adres poczty elektronicznej na 7 dni przed rozpoczęciem danej formy wsparcia. Niedopełnienie obowiązku

⁵¹ Należy wykreślić jeżeli nie dotyczy.

⁵² Dotyczy jeżeli projekt zakłada trwałość.

⁵³ Wskazać właściwe.

⁵⁴ Nie dotyczy Beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych. W takiej sytuacji należy w miejsce treści przepisu paragrafu wprowadzić do Decyzji tekst: „Nie dotyczy.”

⁵⁵ Beneficjent jest zobowiązany do udostępnienia, na wniosek innych upoważnionych podmiotów kontrolujących, dokumentów i informacji na temat realizacji projektu niezbędnych do przeprowadzenia kontroli.

⁵⁶ Należy brać pod uwagę zdarzenie, które nastąpi wcześniej w czasie.

- przesłania zaktualizowanego harmonogramu skutkujące odbyciem przez IZ bezprzedmiotowej wizyty monitoringowej, zaplanowanej w oparciu o nieaktualny harmonogram może spowodować obciążenie Beneficjenta kosztami delegacji służbowej pracowników IZ;
- 3) niezwłocznego informowania o każdej kontroli przeprowadzonej w zakresie prawidłowości realizacji projektu, przez uprawnione podmioty inne niż IZ, Beneficjent jest zobowiązany przekazywać IZ kopie informacji pokontrolnych oraz zaleceń pokontrolnych lub innych równoważnych dokumentów sporządzonych przez instytucje kontrolujące, jeżeli wyniki kontroli dotyczą projektu, w terminie 14 dni od dnia otrzymania tych dokumentów;⁵⁷
 - 4) przedstawiania na pisemne wezwanie IZ wszelkich informacji i wyjaśnień związanych z realizacją projektu, w terminie określonym w wezwaniu w tym kopii dokumentów poświadczonych „za zgodność z oryginałem”;
 - 5) współpracy z podmiotami zewnętrznymi, realizującymi badanie ewaluacyjne na zlecenie IZ poprzez udzielanie każdorazowo na wnioski tych podmiotów dokumentów i informacji na temat realizacji projektu, niezbędnych do przeprowadzenia badania ewaluacyjnego.
2. Przepisy ust. 1 niniejszego paragrafu stosuje się w okresie realizacji projektu, o którym mowa w § 2 ust. 1 niniejszej Decyzji oraz zgodnie z przepisami art. 23 i 25 ustawy z dnia 11 lipca 2014 o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

§ 20.

1. Ocena kwalifikowalności poniesionego wydatku dokonywana jest w trakcie realizacji projektu poprzez ocenę wniosków o płatność oraz w trakcie kontroli projektu, w szczególności kontroli w miejscu realizacji projektu lub siedzibie Beneficjenta. Niemniej, na etapie oceny wniosku o dofinansowanie projektu dokonywana jest wstępna ocena kwalifikowalności planowanych wydatków. Przyjęcie danego projektu do realizacji i podpisanie z Beneficjentem Decyzji o dofinansowanie nie oznacza, że wszystkie wydatki, które Beneficjent przedstawi we wniosku o płatność w trakcie realizacji projektu zostaną uznane za kwalifikowalne. Ocena kwalifikowalności wydatków jest prowadzona także po zakończeniu realizacji projektu.
2. Beneficjent ponosi odpowiedzialność za realizację projektu zgodnie z właściwymi przepisami krajowymi oraz właściwymi wytycznymi.

§ 21.

1. Beneficjent zobowiązuje się poddać kontroli dokonywanej przez IZ oraz inne uprawnione podmioty w zakresie prawidłowości realizacji projektu.
2. Beneficjent ponosi odpowiedzialność za udostępnienie dokumentacji związanej z realizacją projektu dotyczącej każdego z Partnerów.⁵⁸
3. IZ zawiadamia podmiot kontrolowany o planowanych czynnościach kontrolnych, podając przewidywany czas trwania czynności kontrolnych, co najmniej 5 dni kalendarzowych przed rozpoczęciem kontroli. Za skuteczne uznaje się również zawiadomienie przekazane beneficjentowi drogą elektroniczną lub faksem. Zasada ta nie dotyczy kontroli doraźnych i wizyt monitoringowych, które mogą być przeprowadzone bez zapowiedzi.
4. IZ przeprowadza kontrole, w tym wizyty monitoringowe, zgodnie z przepisami art. 23 i 25 ustawy z dnia 11 lipca 2014 o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020. W zakresie nieuregulowanym ustawą zastosowanie mają *Wytyczne*, o których mowa w § 1 ust. 24.

⁵⁷ Należy brać pod uwagę dokument informujący o wynikach przeprowadzonej kontroli podpisany przez podmiot kontrolowany i kontrolujący.

⁵⁸ Dotyczy projektów realizowanych w partnerstwie.

5. Kontrole oraz audyty mogą być przeprowadzane w czasie wskazanym w art. 23 ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020.
6. Kontrola może zostać przeprowadzona w siedzibie Beneficjenta, w siedzibie Partnera⁵⁹, w siedzibie IZ, jak i w każdym miejscu związanym z realizacją projektu. W przypadku Beneficjentów nieposiadających siedziby/oddziału na terenie województwa świętokrzyskiego, po zakończeniu realizacji projektu, IZ może wezwać Beneficjenta do dostarczenia pełnej dokumentacji związanej z realizacją projektu do siedziby IZ w celu przeprowadzenia czynności kontrolnych, a Beneficjent zobowiązuje się do dostarczenia dokumentacji, o której mowa powyżej.
7. Beneficjent zapewnia podmiotom, o których mowa w ust. 1, prawo wglądu we wszystkie dokumenty związane, jak i niezwiązane z realizacją projektu, o ile jest to konieczne do stwierdzenia kwalifikowalności wydatków w projekcie oraz zapewnia dostęp do pomieszczeń i terenu realizacji projektu, dostęp do związanych z projektem systemów teleinformatycznych i udziela wszelkich wyjaśnień dotyczących realizacji projektu.
8. W przypadku zlecenia usługi merytorycznej wykonawcy w ramach projektu Beneficjent zastrzega w umowie z wykonawcą prawo wglądu do dokumentów wykonawcy związanych z realizowanym projektem, w tym dokumentów finansowych oraz do przedłożenia ww. dokumentów na wezwanie IZ.⁶⁰
9. Ustalenia podmiotów, o których mowa w ust.1 niniejszego paragrafu mogą prowadzić do korekty wydatków kwalifikowalnych rozliczonych w ramach projektu.
10. W wyniku kontroli na miejscu wydawana jest informacja pokontrolna, uzupełniana w razie konieczności o zalecenia pokontrolne lub rekomendacje. Beneficjent jest zobowiązany do podjęcia działań naprawczych lub wskazania sposobu wykorzystania rekomendacji w terminie określonym w informacji pokontrolnej lub przyczyn niepodjęcia odpowiednich działań.
11. Ustalenia podmiotów, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu mogą prowadzić do korekty wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu.

Przechowywanie i archiwizowanie dokumentacji

§ 22.

1. Beneficjent zobowiązuje się do przechowywania dokumentacji związanej z realizacją projektu z uwzględnieniem art. 140 rozporządzenia ogólnego w sposób zapewniający dostępność, poufność i bezpieczeństwo, z zastrzeżeniem ust. 4 niniejszego paragrafu, oraz do informowania IZ o miejscu przechowywania dokumentów związanych z realizowanym projektem.
2. Dokumenty zawierające pomoc publiczną udzielaną przedsiębiorcom Beneficjent zobowiązuje się przechowywać przez 10 lat, licząc od dnia jej przyznania, w sposób zapewniający poufność i bezpieczeństwo, o ile projekt dotyczy pomocy publicznej.⁶¹
3. Przyjmuje się, że miejscem przechowywania dokumentów związanych z realizowanym projektem jest biuro projektu.
4. W przypadku zmiany miejsca przechowywania dokumentów, o których mowa w ust. 1 i 3 oraz w przypadku zawieszenia lub zaprzestania przez Beneficjenta działalności przed terminem, o którym mowa w ust. 1 i 2 niniejszego paragrafu, Beneficjent zobowiązuje się poinformować IZ o miejscu przechowywania dokumentów związanych z realizowanym projektem. Informacja ta jest wymagana w przypadku zmiany miejsca przechowywania dokumentów w terminie, o którym mowa w ust. 1 i 2⁶².

⁵⁹ Dotyczy projektów realizowanych w partnerstwie.

⁶⁰ Wykreślić jeśli nie dotyczy.

⁶¹ Dotyczy projektów, w których będzie udzielana pomoc publiczna i/lub pomoc de minimis.

⁶² Dotyczy projektów, w których będzie udzielana pomoc publiczna i/lub pomoc de minimis.

5. W przypadku konieczności zmiany, w tym przedłużenia terminu, o którym mowa w ust. 1 i 2 niniejszego paragrafu, IZ powiadomi o tym pisemnie Beneficjenta przed upływem terminu określonego w ust. 1 i 2 niniejszego paragrafu.
6. Postanowienia ust. 1-5 stosuje się odpowiednio do Partnerów, z zastrzeżeniem, że obowiązek informowania o miejscu przechowywania całej dokumentacji projektu, w tym gromadzonej przez Partnerów dotyczy wyłącznie Beneficjenta.⁶³

Pomoc publiczna⁶⁴

§ 23.

1. Pomoc udzielana w oparciu o niniejszą Decyzję jest zgodna ze wspólnym rynkiem oraz art. 107 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE 2012 C 326 z 26.10.2012) i dlatego jest zwolniona z wymogu notyfikacji zgodnie z art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.
2. Pomoc, o której mowa w ust. 1, udzielana jest na podstawie Rozporządzenia z dniar. w sprawie udzielenia pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020 (Dz. U.....) o numerze referencyjnym⁶⁵

§ 24.⁶⁶

1. Beneficjentowi przyznana zostaje pomoc publiczna lub pomoc de minimis w wysokości określonej we wniosku, zgodnie z którym Beneficjent jest zobowiązany do realizacji projektu.
2. W przypadku stwierdzenia, iż nie zostały dotrzymane warunki udzielania pomocy określone w rozporządzeniu, o którym mowa w § 23 ust. 2 niniejszej Decyzji, w szczególności gdy stwierdzone zostanie, że pomoc została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem oraz stwierdzone zostanie niedotrzymanie warunków dotyczących:
 - 1) w przypadku pomocy publicznej:
 - a) wystąpienia efektu zachęty,
 - b) dopuszczalnej intensywności pomocy, jeśli dotyczy danego rodzaju pomocy udzielanej w ramach niniejszej Decyzji;
 - 2) w przypadku pomocy de minimis:
 - a) dopuszczalnego pułapu pomocy de minimis określonego w rozporządzeniu, o którym mowa w § 23 ust. 2 niniejszej Decyzji,

Beneficjent zobowiązuje się do zwrotu całości lub części przyznanej pomocy wraz z odsetkami naliczanymi jak dla zaległości podatkowych od dnia udzielenia pomocy, na zasadach i w terminie określonym w § 15 ust. 2, 3 niniejszej Decyzji.

§ 25.⁶⁷

1. Beneficjent jako podmiot udzielający pomocy jest zobowiązany do wprowadzenia odpowiednio w umowie o udzieleniu pomocy zawieranej z Beneficjentem pomocy zapisów ujętych w § 23 i § 24.
2. Zobowiązuje się podmiot udzielający pomocy do wypełniania wszelkich obowiązków, jakie nakładają na niego przepisy prawa wspólnotowego i krajowego w zakresie pomocy publicznej i pomocy de minimis, w szczególności:
 - 1) sporządzania i przedstawiania Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca

⁶³ Dotyczy w przypadku gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁶⁴ Dotyczy projektów, w których będzie udzielana pomoc publiczna i/lub pomoc de minimis. Jeżeli nie dotyczy należy w miejsce treści przepisu paragrafu wprowadzić do Decyzji tekst: „Wykreślono”.

⁶⁵ W momencie zawierania Decyzji należy podać aktualny numer referencyjny.

⁶⁶ Dotyczy przypadku gdy Beneficjent jest jednocześnie Beneficjentem pomocy.

⁶⁷ Dotyczy przypadku gdy Beneficjent jest podmiotem udzielającym pomocy.

2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm.);

- 2) wydawania Beneficjentom pomocy zaświadczeń o pomocy de minimis.
3. Jeżeli na etapie kontroli projektu lub weryfikacji wniosków o płatność zostanie stwierdzone, że pomoc została przyznana niezgodnie z zasadami jej udzielania w wyniku niedopełnienia obowiązków przez podmiot udzielający pomocy, tj. Beneficjenta, wydatki objęte pomocą uznaje się za niekwalifikowalne i konieczne jest dokonanie ich zwrotu wraz z odsetkami naliczanymi jak dla zaległości podatkowych od dnia przekazania transzy przez IZ na zasadach i w terminie określonym w § 15 ust. 2, 3, 4 niniejszej Decyzji.

Konkurencyjność wydatków

§ 26.

1. Przy udzielaniu zamówienia w ramach Projektu Beneficjent stosuje ustawę PZP, zasadę konkurencyjności lub rozeznanie rynku na warunkach określonych w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu spójności na lata 2014-2020*.
2. Beneficjent jest zobowiązany uwzględniać aspekty społeczne przy udzielaniu następujących rodzajów zamówień:
 - usługi cateringowe.Jednocześnie Instytucja Zarządzająca rekomenduje uwzględnianie aspektów społecznych w przypadku realizacji zamówień publicznych w zakresie innym niż wskazany powyżej. W indywidualnych przypadkach możliwe jest przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego uzyskanie zgody Instytucji Zarządzającej, w oparciu o przedłożone uzasadnienie, na odstąpienie od obowiązku uwzględniania aspektów społecznych w danym zamówieniu publicznym.⁶⁸
3. W przypadku stwierdzenia naruszenia przez Beneficjenta zasad określonych w ust. 1 Instytucja Zarządzająca uznaje taki wydatek za niekwalifikowalny w Projekcie i może żądać zwrotu całości dofinansowania związanego z takim wydatkiem lub zastosować korekty finansowe, zgodnie z załącznikiem nr 15 do Decyzji o dofinansowanie.
4. Instytucja Zarządzająca zobowiązuje się powiadomić Beneficjenta o wszelkich zmianach Załącznika, o którym mowa w ust. 3. Powiadomienie następuje poprzez publikację na stronie internetowej Instytucji Zarządzającej pod adresem: www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl, a zmiana Załącznika nie powoduje potrzeby aneksowania Decyzji.
5. W przypadku wejścia w życie rozporządzenia regulującego kwestię warunków obniżania wartości korekt finansowych oraz wydatków poniesionych nieprawidłowo związanych z udzielaniem zamówień załącznik wskazany w ust. 3 nie będzie stosowany.
6. Beneficjent zobowiązuje się do zlecenia zadań na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, dokonywania zamówień z wykorzystaniem klauzul społecznych zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164, z późn. zm.), dokonywania zamówień u PES w przypadku zakupów nieobjętych ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych i zasadą konkurencyjności, o której mowa w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*.⁶⁹
7. W przypadku projektów partnerskich ust. 1-3 mają zastosowanie również do Partnerów.⁷⁰

⁶⁸ Wykreślić jeśli umowa będzie zawierana z Beneficjentem w ramach Poddziałania 9.2.1 oraz 9.2.2.

⁶⁹ Wykreślić jeśli nie dotyczy Poddziałania 9.2.1 i 9.2.2.

⁷⁰ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

Reguła proporcjonalności

§ 27.

1. IZ stosuje regułę proporcjonalności na zakończenie projektu tj. przed zatwierdzeniem końcowego wniosku o płatność :
 - 1) w przypadku niespełnienia kryterium zatwierdzonego przez Komitet Monitorujący RPO dla danego projektu IZ może uznać wszystkie lub odpowiednią część wydatków dotychczas rozliczonych w ramach projektu za niekwalifikowalne;
 - 2) w przypadku nieosiągnięcia celu projektu, wyrażonego wskaźnikami produktu lub rezultatu bezpośredniego, a także niedotrzymania trwałości projektu, Instytucja Zarządzająca może uznać, w odpowiednim zakresie, za niekwalifikowane wydatki dotychczas rozliczone i wykazane we wnioskach o płatność.
2. Zastosowanie reguły proporcjonalności ma miejsce pod warunkiem, że nieosiągnięcie założeń merytorycznych projektu wynika z przyczyn leżących po stronie Beneficjenta. Podczas ustalania stopnia nieosiągnięcia założeń merytorycznych projektu IZ bierze pod uwagę m.in.: stopień winy lub niedochowania należytej staranności przez Beneficjenta skutkujące nieosiągnięciem ww. założeń, okoliczności zewnętrzne mające na to wpływ, w szczególności opóźnienia ze strony podmiotu będącego stroną umowy w zawarciu umowy lub przekazywaniu środków na dofinansowanie projektu.
3. IZ może odstąpić od rozliczenia projektu zgodnie z regułą proporcjonalności lub obniżyć wysokość środków podlegających regule, jeśli Beneficjent o to wnioskuje i należycie uzasadnia przyczyny nieosiągnięcia założeń, w szczególności wykaże swoje starania zmierzające do osiągnięcia założeń projektu.
4. Reguła proporcjonalności nie ma zastosowania w przypadku wystąpienia siły wyższej.
5. W przypadku projektów partnerskich sposób egzekwowania przez Beneficjenta od Partnerów projektu skutków wynikających z zastosowania reguły proporcjonalności z powodu nieosiągnięcia założeń projektu z winy Partnera reguluje umowa partnerska.⁷¹
6. Wydatki niekwalifikowalne wynikające z zastosowania reguły proporcjonalności obejmują wydatki związane z tym zadaniem merytorycznym (zadaniami merytorycznymi), którego założenia nie zostały osiągnięte oraz koszty pośrednie.
7. Kwota wydatków niekwalifikowanych ustalona w wyniku zastosowania reguły proporcjonalności nie stanowi nieprawidłowości. IZ wzywa Beneficjenta do zwrotu wydatków niekwalifikowanych bez odsetek w terminie 14 dni kalendarzowych od dnia otrzymania wezwania do zwrotu środków. W przypadku braku zwrotu środków IZ wystosuje wezwanie do zwrotu środków wraz z odsetkami liczonymi jak od zaległości podatkowych zgodnie z § 15 niniejszej Decyzji.

Zasady korzystania z centralnego systemu teleinformatycznego

§ 28.

1. Beneficjent jest zobowiązany do składania dokumentów, informacji i wyjaśnień związanych z realizacją projektu, których IZ wymaga, w szczególności:
 - 1) Beneficjent jest zobowiązany do składania wniosków o płatność z wypełnioną częścią sprawozdawczą z wykorzystaniem SL2014 oraz ich podpisywania i przesyłania z wykorzystaniem platform elektronicznych ePUAP;
 - 2) Beneficjent na wezwanie IZ jest zobowiązany do aktualizacji dokumentów aplikacyjnych w wersji elektronicznej z wykorzystaniem LSI;
 - 3) Beneficjent jest zobowiązany do niezwłocznej aktualizacji harmonogramu składania wniosków o płatność w wersji elektronicznej z wykorzystaniem SL2014;

⁷¹ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

- 4) Beneficjent jest obowiązany do niezwłocznej aktualizacji informacji o zamówieniach lub postępowaniach w projekcie w wersji elektronicznej z wykorzystaniem SL2014;⁷²
 - 5) w przypadku niedostarczenia dokumentów wskazanych w pkt 1-4 lub w przypadku stwierdzenia braków lub błędów w tych dokumentach Beneficjent może zostać zobowiązany do ich poprawy lub uzupełnienia w terminie wyznaczonym przez IZ RPO WŚ;
 - 6) Beneficjent jest zobowiązany do wprowadzania do systemu informatycznego SL2014 danych w zakresie angażowania personelu projektu zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków*;
 - 7) Beneficjent jest zobowiązany do zbierania danych osobowych nt. uczestników projektu osób lub podmiotów w SL2014.
2. (wykreślono).
 3. (wykreślono).
 4. Dokumenty elektroniczne przedstawiane w ramach SL2014, jako załączniki do wniosków, muszą stanowić oryginały dokumentów elektronicznych lub odwzorowanie cyfrowe (skany) oryginałów dokumentów sporządzonych w wersji papierowej. Niedopuszczalne jest przedstawianie odwzorowania cyfrowego (skanu) kopii dokumentów.
 5. Dla dokumentów elektronicznych wskazanych w ust. 1 SL2014 oblicza sumę kontrolną pliku, która pozwala sprawdzać integralność przedstawionych danych. Sumy kontrolne są przedstawiane na formularzach wniosków, co potwierdza że dany dokument elektroniczny znajduje się w repozytorium dokumentów projektu w SL2014 oraz może stanowić dowód w prowadzonych postępowaniach i procesach.
 6. W sytuacji, gdy istnieją ograniczenia w komunikowaniu się w formie elektronicznej z wykorzystaniem SL2014 lub komunikacji elektronicznej z wykorzystaniem platform elektronicznych ePUAP Beneficjent na pisemne wezwanie IZ oraz zgodnie z instrukcjami dotyczącymi wniosku o płatność jest zobowiązany do dostarczenia dokumentów w innej formie, w szczególności:
 - 1) załączników do wniosku o płatność przekraczających 50 stron A4 lub których oryginał nie został opracowany w wersji elektronicznej w systemie umożliwiającym weryfikację autentyczności pochodzenia, integralności treści i czytelności;
 - 2) dokumentów, które nie zostały zapisane w ogólnodostępnym formacie danych – zgodnie z krajowymi ramami interoperacyjności;⁷³
 - 3) dla platform elektronicznych ePUAP - plików i dokumentów elektronicznych, które łącznie przekraczają dopuszczalny poziom umożliwiający wysłanie dokumentu elektronicznego, tj. 20 MB.
 7. Jeśli weryfikacja autentyczności pochodzenia, integralności treści i czytelności dokumentów dostarczonych drogą elektroniczną nie jest możliwa wówczas Beneficjent może zostać zobowiązany do ich poprawy lub uzupełnienia w terminie wyznaczonym przez IZ.
 8. W przypadku utraty lub podejrzenia utraty wyłącznej kontroli nad wprowadzanymi do SL2014 danymi lub ich kradzieży albo w przypadku ich nieuprawnionego użycia lub podejrzenia nieuprawnionego użycia lub nieautoryzowanego dostępu do danych, Beneficjent jest zobowiązany skontaktować się z IZ w celu zablokowania dostępu do usług świadczonych w ramach SL2014 do czasu wyjaśnienia sprawy.
 9. Beneficjent jest zobowiązany do należytego zarządzania prawami dostępu w SL2014 dla osób uprawnionych do wykonywania w jego imieniu czynności związanych z realizacją projektu/projektów, zgodnie z regulaminem bezpieczeństwa informacji przetwarzanych w aplikacji głównej centralnego systemu teleinformatycznego. Wszelkie działania w SL2014 osób

⁷² Jeśli dotyczy.

⁷³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych (Dz.U. 2016 poz. 113).

- uprawnionych są traktowane w sensie prawnym jako działanie Beneficjenta. Beneficjent i Partnerzy wyznacza/ją osoby uprawnione do wykonywania w jego/ich imieniu czynności związanych z realizacją Projektu i zgłasza/ją⁷⁴ je Instytucji Zarządzającej do pracy w SL2014. Zgłoszenie ww. osób, zmiana ich uprawnień lub wycofanie dostępu jest dokonywane na podstawie załącznika nr 14 do przedmiotowej Decyzji. Zmiana załącznika nie wymaga aneksowania Decyzji.
10. Beneficjent nie może przekazywać danych o charakterze bezprawnym oraz zobowiązany jest stosować się do zasad dotyczących bezpieczeństwa podczas korzystania z SL2014. W tym celu powinien z należytą starannością chronić dane wykorzystywane na potrzeby systemu.
 11. Przedmiotem komunikacji wyłącznie przy wykorzystaniu SL2014 nie mogą być:
 - 1) Zmiany treści Decyzji;
 - 2) Kontrole na miejscu przeprowadzane w ramach Projektu;
 - 3) Dochodzenie zwrotu środków od Beneficjenta, w tym prowadzenie postępowania administracyjnego w celu wydania decyzji o zwrocie środków.

Ochrona danych osobowych

§ 29.

1. Przy przetwarzaniu danych osobowych Beneficjent przestrzega zasad wskazanych w niniejszym paragrafie, w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 922) oraz w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (Dz. U. Nr 100, poz. 1024).
2. IZ umocowuje Beneficjenta do powierzania przetwarzania danych osobowych podmiotom wykonującym zadania związane z udzieleniem wsparcia i realizacją projektu, w tym w szczególności realizującym badania ewaluacyjne, jak również podmiotom realizującym zadania związane z kontrolą, monitoringiem i sprawozdawczością prowadzone w ramach Programu, pod warunkiem niewyrażenia sprzeciwu przez IZ w terminie **7 dni roboczych** od dnia wpłynięcia informacji o zamiarze powierzania przetwarzania danych osobowych do IZ i pod warunkiem, że Beneficjent zawrze z każdym podmiotem, któremu powierza przetwarzanie danych osobowych umowę powierzenia przetwarzania danych osobowych w kształcie zasadniczo zgodnym z postanowieniami niniejszego paragrafu.
3. Zakres danych osobowych powierzanych przez Beneficjentów podmiotom, o których mowa w ust. 2, powinien być adekwatny do celu powierzenia oraz każdorazowo indywidualnie dostosowany przez Beneficjenta.
4. Beneficjent przed rozpoczęciem przetwarzania danych osobowych podejmie środki zabezpieczające zbiór danych, o których mowa w art. 36-39 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych oraz w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1. Jeżeli dokumenty istnieją wyłącznie w formie elektronicznej, systemy komputerowe Beneficjenta, w których przechowywane są wersje elektroniczne, muszą spełniać normy bezpieczeństwa zapewniające, że dokumenty te są zgodne z wymogami prawa krajowego i można się na nich oprzeć do celów kontroli i audytu.
5. Do przetwarzania danych osobowych mogą być dopuszczeni jedynie pracownicy Beneficjenta oraz pracownicy podmiotów, o których mowa w ust. 2 niniejszego paragrafu, posiadający imienne upoważnienie do przetwarzania danych osobowych.
6. IZ umocowuje Beneficjenta do wydawania i odwoływania jego pracownikom imiennych upoważnień do przetwarzania danych osobowych. Upoważnienia przechowuje Beneficjent w swojej siedzibie; wzór upoważnienia do przetwarzania danych osobowych oraz wzór odwołania upoważnienia do przetwarzania danych osobowych są określane przez IZ.

⁷⁴ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

7. IZ umocowuje Beneficjenta do dalszego umocowywania podmiotów do wydawania oraz odwoływania ich pracownikom upoważnień do przetwarzania danych osobowych. W takim wypadku stosuje się odpowiednie postanowienia dotyczące Beneficjentów w tym zakresie.
8. Beneficjent prowadzi ewidencję pracowników upoważnionych do przetwarzania danych osobowych w związku z wykonywaniem Decyzji.
9. Beneficjent jest zobowiązany do podjęcia wszelkich kroków służących zachowaniu w poufności danych osobowych przez pracowników mających do nich dostęp.
10. Beneficjent niezwłocznie informuje IZ o:
 - 1) wszelkich przypadkach naruszenia tajemnicy danych osobowych lub o ich niewłaściwym użyciu;
 - 2) wszelkich czynnościach z własnym udziałem w sprawach dotyczących ochrony danych osobowych prowadzonych w szczególności przed Generalnym Inspektorem Ochrony Danych Osobowych, urzędami państwowymi, policją lub przed sądem.
11. Beneficjent zobowiązuje się do udzielenia IZ, na każde jej żądanie, informacji na temat przetwarzania danych osobowych, o których mowa w niniejszym paragrafie, a w szczególności niezwłocznego przekazywania informacji o każdym przypadku naruszenia przez niego i jego pracowników obowiązków dotyczących ochrony danych osobowych.
12. Beneficjent umożliwi IZ lub podmiotom przez nią upoważnionym, w miejscach, w których są przetwarzane powierzone dane osobowe, dokonanie kontroli, zgodności z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych i rozporządzeniem, o którym mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, oraz z niniejszą Decyzją przetwarzania powierzonych danych osobowych; zawiadomienie o zamiarze przeprowadzenia kontroli powinno być przekazane podmiotowi kontrolowanemu co najmniej 5 dni kalendarzowych przed rozpoczęciem kontroli.
13. W przypadku powzięcia przez IZ wiadomości o rażącym naruszeniu przez Beneficjenta zobowiązań wynikających z ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, z rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, lub z niniejszej Decyzji, Beneficjent umożliwi IZ lub podmiotom przez nią upoważnionym dokonanie kontroli, w celu, o którym mowa w ust. 12.
14. Kontrolerzy IZ lub podmiotów przez nią upoważnionych oraz inne instytucje upoważnione, mają w szczególności prawo:
 - 1) wstępu, w godzinach pracy Beneficjenta, za okazaniem imiennego upoważnienia, do pomieszczenia, w którym jest zlokalizowany zbiór powierzonych do przetwarzania danych osobowych, oraz pomieszczenia, w którym są przetwarzane powierzone dane osobowe poza zbiorem danych osobowych, i przeprowadzenia niezbędnych badań lub innych czynności kontrolnych w celu oceny zgodności przetwarzania danych osobowych z ustawą, rozporządzeniem oraz niniejszą Decyzją;
 - 2) żądać złożenia pisemnych lub ustnych wyjaśnień oraz wzywać i przeprowadzać rozmowy z pracownikami w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego;
 - 3) wglądu do wszelkich dokumentów i wszelkich danych mających bezpośredni związek z przedmiotem kontroli oraz sporządzania ich kopii;
 - 4) przeprowadzania oględzin urządzeń, nośników oraz systemu informatycznego służącego do przetwarzania danych osobowych.
15. Beneficjent jest zobowiązany do zastosowania zaleceń dotyczących poprawy jakości zabezpieczenia danych osobowych oraz sposobu ich przetwarzania.

Obowiązki informacyjne

§ 30.

1. Beneficjent jest zobowiązany do wypełniania obowiązków informacyjnych i promocyjnych zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013r., Rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) nr 821/2014 z dnia 28 lipca 2014r., Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) nr 480/2014, Rozporządzenia Parlamentu

Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 oraz zgodnie z instrukcjami i wskazówkami zawartymi w załączniku nr 4 do Decyzji.

2. Beneficjent jest zobowiązany w szczególności do:
 - 1) Oznaczenia znakiem Unii Europejskiej, znakiem Funduszy Europejskich i herbem województwa:
 - a) Wszystkich prowadzonych działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących projektu,
 - b) Wszystkich dokumentów związanych z realizacją projektu podawanych do wiadomości publicznej,
 - c) Wszystkich dokumentów i materiałów dla osób i podmiotów uczestniczących w projekcie;
 - 2) Umieszczania przynajmniej jednego plakatu o minimalnym formacie A3 lub odpowiednio tablicy informacyjnej i/lub pamiątkowej w miejscu realizacji projektu;
 - 3) Umieszczania opisu projektu na stronie internetowej, w przypadku posiadania strony internetowej;
 - 4) Przekazywania osobom i podmiotom uczestniczącym w projekcie informacji, że projekt uzyskał dofinansowanie przynajmniej w formie odpowiedniego oznakowania;
 - 5) Dokumentowania działań informacyjnych i promocyjnych prowadzonych w ramach projektu.
3. IZ udostępnia Beneficjentowi obowiązujące logotypy do oznaczania projektu.
4. Beneficjent udostępnia IZ, na etapie realizacji projektu na potrzeby informacji i promocji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 oraz Europejskiego Funduszu Społecznego wszystkie utwory informacyjno-promocyjne powstałe w trakcie realizacji projektu, w postaci między innymi: materiałów zdjęciowych, materiałów audio wizualnych i prezentacji dotyczących projektu oraz udziela nieodpłatnie licencji niewyłącznej, obejmującej prawo do korzystania z nich bezterminowo na terytorium Unii Europejskiej w zakresie następujących pól eksploatacji:
 - 1) W zakresie utrwalania i zwielokrotniania utworu – wytwarzanie określoną techniką egzemplarzy utworu, w tym techniką drukarską, reprograficzną, zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową;
 - 2) W zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których utwór utrwalono – wprowadzanie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy;
 - 3) W zakresie rozpowszechniania utworu w sposób inny niż określony w pkt. 2 – publiczne wykonanie, wystawienie, wyświetlenie, odtworzenie oraz nadawanie i reemitowanie, a także publiczne udostępnianie utworu w taki sposób aby każdy mógł mieć do niego dostęp.
Działania informacyjne i promocyjne Beneficjenta zawierają dodatkowo informację: Projekt realizowany w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.⁷⁵
5. Wszystkie działania informacyjne i promocyjne związane z realizowanym Projektem powinny zostać udokumentowane (obligatoryjnie dokumentacja fotograficzna). Dokumentacja ta powinna być przechowywana razem z pozostałymi dokumentami projektowymi przez cały okres trwałości projektu oraz może zostać poddana kontroli. Dokumentacja może być przechowywana w formie papierowej albo elektronicznej.
6. Beneficjent zobowiązuje się do przedstawiania na wezwanie Instytucji Zarządzającej wszelkich informacji i wyjaśnień związanych z realizacją projektu, w terminie określonym w wezwaniu.
7. Postanowienia ust. 1-6 stosuje się również do Partnerów.⁷⁶

Prawa autorskie

§ 31.

⁷⁵ Dotyczy wyłącznie przypadku, gdy Projekt jest współfinansowany ze środków specjalnej linii budżetowej Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.

⁷⁶ Dotyczy przypadku gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

1. Beneficjent zobowiązuje się do zawarcia z IZ odrębnej umowy przeniesienia autorskich praw majątkowych do utworów⁷⁷ wytworzonych w ramach projektu, obejmującej jednocześnie udzielenie licencji przez IZ na rzecz Beneficjenta w celu korzystania z ww. utworów. Umowa, o której mowa powyżej zawierana jest na pisemny wniosek IZ w ramach kwoty, o której mowa w § 3.
2. W przypadku zlecenia wykonawcy części zadań w ramach projektu lub realizacji w partnerstwie⁷⁸ umów obejmujących m.in. opracowanie utworu Beneficjent zobowiązuje się do zastrzeżenia w umowie z wykonawcą lub Partnerem⁷⁹, że autorskie prawa majątkowe do ww. utworu przysługują Beneficjentowi.
3. IZ zastrzega możliwość uznania za niekwalifikowalne wszelkie koszty związane z wytworzonymi w ramach projektu utworami, w sytuacji gdy podpisanie umowy o przeniesieniu praw autorskich nie dojdzie do skutku z przyczyn leżących po stronie Beneficjenta.
4. Umowy, o których mowa w ust. 1 i 3, są sporządzane z poszanowaniem powszechnie obowiązujących przepisów prawa, w tym w szczególności ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz. U. z 2016 r. Nr 90, poz. 666).
5. Postanowienia ust. 1-4 dotyczą również Partnerów.⁸⁰

Zmiany w Projekcie

§ 32.

1. Beneficjent może dokonywać zmian w trakcie realizacji projektu pod warunkiem ich zgłoszenia w formie pisemnej IZ nie później niż na 1 miesiąc przed planowanym zakończeniem realizacji projektu oraz przekazania aktualnego wniosku i uzyskania pisemnej akceptacji IZ w **terminie 15 dni roboczych**, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3 niniejszego paragrafu. Akceptacja, o której mowa w zdaniu pierwszym, dokonywana jest w formie pisemnej i nie wymaga formy aneksu do niniejszej Decyzji.
2. Beneficjent może dokonywać przesunięć w budżecie projektu określonym we wniosku o sumie kontrolnej:⁸¹ do 10% wartości środków w odniesieniu do zadania, z którego przesuwane są środki jak i do zadania, na które przesuwane są środki w stosunku do zatwierdzonego wniosku bez konieczności zachowania wymogu o którym mowa w ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 3. Przesunięcia, o których mowa powyżej, nie mogą:
 - 1) zwiększać łącznej wysokości wydatków dotyczących cross-financingu w ramach projektu;
 - 2) zwiększać łącznej wysokości wydatków odnoszących się do zakupu środków trwałych;
 - 3) zwiększać łącznej wysokości wydatków ponoszonych poza terytorium kraju i UE;
 - 4) zwiększać łącznej wysokości wydatków dotyczących zlecenia usługi merytorycznej;
 - 5) wpływać na wysokość i przeznaczenie pomocy publicznej i/lub pomocy de minimis przyznanej Beneficjentowi w ramach projektu;⁸²
 - 6) dotyczyć kosztów rozliczanych ryczałtowo.⁸³
3. W przypadku, gdy dokonane przez Beneficjenta przesunięcia, o których mowa w ust. 2 niniejszego paragrafu, powodują przesunięcia pomiędzy wydatkami bieżącymi i majątkowymi zaplanowanymi w budżecie projektu, Beneficjent zobligowany jest do zgłoszenia w formie pisemnej tego faktu IZ zgodnie z ust. 1.
4. W przypadku wystąpienia oszczędności w projekcie powstałych w wyniku przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego lub zasady konkurencyjności, przekraczających

⁷⁷ Utwory w rozumieniu art. 1 ust. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2016 r., Nr 90, poz. 666) składające się na rezultaty projektu bądź związane merytorycznie z określonym rezultatem.

⁷⁸ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁷⁹ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁸⁰ Dotyczy przypadku, gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁸¹ Należy podać numer sumy kontrolnej pierwotnej wersji wniosku.

⁸² Dotyczy projektów, w których będzie udzielana pomoc publiczna i / lub pomoc de minimis.

⁸³ Dotyczy projektów, w ramach których wydatki są rozliczane ryczałtowo.

10% środków alokowanych na dane zadanie, mogą one być wykorzystane przez Beneficjenta wyłącznie za pisemną zgodą IZ pod warunkiem, że będzie się to wiązało ze zwiększeniem wartości wskaźników odnoszących się do celów projektu określonych we wniosku przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, chyba że Beneficjent wykaże konieczność przeznaczenia oszczędności na pokrycie wydatków poniesionych w wyższej wysokości niż zaplanowana w wyniku znaczącego wzrostu cen. IZ może również wyrazić zgodę na wykorzystanie oszczędności w przypadku, gdy Beneficjent wykaże nowe rezultaty w projekcie, które mają wpływ na określone przez IZ wskaźniki dla Programu. W przypadku braku zgody IZ oszczędności pomniejszają wartość projektu, a IZ może aneksować Decyzję pomniejszając wartość projektu.

5. Wszelkie zmiany we wniosku zatwierdzone przez IZ, które mają wpływ na zapisy niniejszej Decyzji, wymagają formy aneksu.
6. W razie zmian w prawie krajowym lub wspólnotowym, wpływających na wysokość wydatków kwalifikowalnych w projekcie, IZ ma prawo renegotjować Decyzję z Beneficjentem, o ile w wyniku analizy wniosków o płatność i przeprowadzonych kontroli zachodzi podejrzenie nieosiągnięcia założonych we wniosku wskaźników projektu.
7. W uzasadnionych przypadkach Beneficjent ma możliwość zgłaszania propozycji zmian do projektu wymagających aktualizacji wniosku z uwzględnieniem ust. 1-5 niniejszego paragrafu.
8. W razie zmian w prawie unijnym, krajowym lub w dokumentach programowych, mających wpływ na realizowane działania w ramach projektu strony zobowiązują się renegotjować zapisy niniejszej umowy tak aby dostosować je do wprowadzonych zmian.

Uchylenie Uchwały wraz z Decyzją

§ 33.

1. IZ może uchylić Uchwałę wraz z Decyzją w trybie natychmiastowym, w przypadku gdy:
 - 1) Beneficjent wykorzysta w całości bądź w części przekazane środki niezgodnie z Decyzją, *Wytycznymi* o których mowa w § 1 ust. 24 oraz regulaminem konkursu;
 - 2) Beneficjent złoży podrobione, przerobione lub stwierdzające nieprawdę dokumenty w celu uzyskania wsparcia finansowego w ramach niniejszej Decyzji. Doszło do poważnych nieprawidłowości, w szczególności oszustwa;
 - 3) Beneficjent ze swojej winy nie rozpoczął realizacji projektu w ciągu 3 miesięcy od ustalonej we wniosku początkowej daty okresu realizacji projektu, zaprzestał realizacji projektu lub realizuje go w sposób niezgodny z niniejszą Decyzją.
2. IZ może rozwiązać niniejszą Decyzję z zachowaniem jednomiesięcznego okresu wypowiedzenia, w przypadku gdy:
 - 1) Beneficjent nie osiągnie zamierzonych w projekcie wskaźników, zgodnie z § 6 Decyzji, z przyczyn przez siebie zawinionych;
 - 2) Beneficjent odmówi poddania się kontroli, o której mowa w § 21;
 - 3) Beneficjent w ustalonym przez IZ terminie nie doprowadzi do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w tym nie dokona zwrotu wydatków niekwalifikowanych ustalonych na podstawie wniosków o płatność lub czynności kontrolnych uprawnionych organów;
 - 4) Beneficjent nie przedkłada zgodnie z Decyzją wniosków o płatność, z zastrzeżeniem § 11 ust. 5;
 - 5) Beneficjent nie przedkłada uzupełnienia wniosku o płatność w terminach i zakresie wyznaczonym przez IZ;
 - 6) Beneficjent nie przestrzega przepisów ustawy PZP w zakresie, w jakim ta ustawa stosuje się do Beneficjenta;
 - 7) Beneficjent nie przestrzega zasady konkurencyjności w zakresie, w jakim ta zasada stosuje się do Beneficjenta;

- 8) Beneficjent w sposób uporczywy uchyla się od wykonywania obowiązków, o których mowa
§ 9 ust. 1-4 i § 19 ust. 1 pkt 4;
- 9) Beneficjent odmówił podpisania aneksu w zakresie zmian wprowadzonych *Wytocznymi*, o których mowa w § 1 ust. 24.
- 10) Beneficjent nie poddał się lub nie uzyskał akredytacji w okresie realizacji projektu, o której mowa w §7 ust. 6.⁸⁴

§ 34.

Decyzja może zostać uchylona na wniosek każdej ze stron w przypadku wystąpienia okoliczności, które uniemożliwiają dalsze wykonywanie postanowień zawartych w Decyzji. W takim przypadku przepisy § 33 ust. 2 i § 36 stosuje się odpowiednio.

§ 35.

1. W przypadku uchylenia Decyzji na podstawie § 33 ust. 1 pkt 1-3, Beneficjent zobowiązany jest do zwrotu całości lub części otrzymanego dofinansowania wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych liczonymi od dnia przekazania dofinansowania.
2. W przypadku uchylenia Decyzji w trybie § 33 ust. 2, Beneficjent ma prawo do wydatkowania wyłącznie tej części otrzymanych transz dofinansowania, które odpowiadają prawidłowo zrealizowanej części projektu.
3. Beneficjent zobowiązuje się przedstawić rozliczenie otrzymanych transz dofinansowania, w formie wniosku o płatność.
4. Niewykorzystana część otrzymanych transz dofinansowania podlega zwrotowi na rachunek IZ w terminie 30 dni kalendarzowych od zakończenia realizacji projektu. W przypadku niedokonania zwrotu w ww. terminie, stosuje się przepisy § 15 Decyzji.

§ 36.

1. Uchylenie decyzji, bez względu na to czy następuje na podstawie § 33 ust. 1 lub 2 lub § 34, nie zwalnia Beneficjenta z obowiązków wynikających z § 13, § 15, § 19, § 20, § 26, § 27, § 29, § 30, które zobowiązany jest on wykonywać w dalszym ciągu.
2. Przepis ust. 1 nie obejmuje sytuacji, gdy w związku z uchyleniem decyzji Beneficjent zobowiązany jest do zwrotu całości otrzymanego dofinansowania.

Postanowienia końcowe

§ 37.

1. Prawa i obowiązki Beneficjenta wynikające z Decyzji nie mogą być przenoszone na osoby trzecie, bez zgody IZ. Powyższy przepis nie obejmuje przenoszenia praw w ramach partnerstwa.⁸⁵
2. Beneficjent zobowiązuje się wprowadzić prawa i obowiązki Partnerów wynikające z niniejszej Decyzji w zawartej z nimi umowie partnerstwa.⁸⁶

§ 38.

Beneficjent oświadcza, że nie podlega wykluczeniu, o którym mowa w art. 207 ust. 4 UFP.

§ 39.

1. Spory związane z realizacją niniejszej Decyzji strony będą starały się rozwiązać polubownie.
2. (wykreślono).

⁸⁴ Wykreślić jeśli nie dotyczy.

⁸⁵ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁸⁶ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

3. W sprawach nieuregulowanych niniejszą Decyzją zastosowanie mają odpowiednie reguły i zasady wynikające z Programu, a także odpowiednie przepisy prawa Unii Europejskiej oraz właściwe akty prawa krajowego.

§ 40.

1. Wszelkie wątpliwości związane z realizacją niniejszej Decyzji wyjaśniane będą w formie pisemnej.
2. Zmiany w treści Decyzji wymagają formy aneksu do Decyzji, z zastrzeżeniem § 10 ust. 7, § 16 oraz § 32 ust. 1.

§ 41.

1. Decyzja została sporządzona w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.
2. Postanowienia Decyzji wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia rozpoczęcia realizacji projektu, o którym mowa w § 2 ust. 1 Decyzji.
3. Integralną część niniejszej Decyzji stanowią następujące załączniki:
 - 1) załącznik nr 1: Wniosek o którym mowa w § 1 ust. 20,
 - 2) załącznik nr 2: Harmonogram płatności,
 - 3) załącznik nr 3: Oświadczenie o kwalifikowalności podatku VAT,
 - 4) załącznik nr 4: Obowiązki informacyjne Beneficjenta,
 - 5) załącznik nr 5: Wzór Kwartalnego harmonogramu przeprowadzonych w ramach projektu form wsparcia,
 - 6) załącznik nr 6: Oświadczenia Beneficjenta o niezaleganiu z opłacaniem składek ZUS,
 - 7) załącznik nr 7: Oświadczenie Beneficjenta o niezaleganiu z uiszczaniem podatków,
 - 8) załącznik nr 8: Oświadczenie o niepodleganiu karze zakazu dostępu do środków,
 - 9) załącznik nr 9: Oświadczenie uczestnika projektu,
 - 10) załącznik nr 10: Upoważnienie do przetwarzania danych osobowych na poziomie Beneficjenta i podmiotów przez niego umocowanych,
 - 11) załącznik nr 11: Odwołanie upoważnienia do przetwarzania danych osobowych na poziomie Beneficjenta i podmiotów przez niego umocowanych,
 - 12) (wykreślono),
 - 13) załącznik nr 13: Umowa/porozumienie partnerskie,⁸⁷
 - 14) załącznik nr 14: Wzory wniosków osób uprawnionych do obsługi systemu SL2014,
 - 15) załącznik nr 15: Warunki obniżania wartości korekt finansowych oraz wartości wydatków poniesionych nieprawidłowo,
 - 16) załącznik nr 16: Wzór zakresu danych osobowych powierzonych do przetwarzania.

W imieniu Instytucji Zarządzającej RPO WŚ na lata 2014-2020:

Podpisy:

.....

.....

⁸⁷ Należy wykreślić, jeśli nie dotyczy.

.....

.....

Umowa o dofinansowanie projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020

Nr umowy:

Umowa o dofinansowanie projektu: *"tytuł projektu"* w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, zawarta w Kielcach w dniu pomiędzy:

Województwem Świętokrzyskim, z siedzibą w Kielcach, Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce, reprezentowanym przez Zarząd Województwa, pełniącym funkcję Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 zwanej dalej IZ, **w imieniu którego działają:**

.....
.....

a

[nazwa i adres Beneficjenta¹, NIP i REGON], zwaną/ym dalej „Beneficjentem”,
reprezentowanym przez:

.....
.....

Działając w szczególności na podstawie:

1. Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. C 326 z 26.10.2012);
2. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320) - zwanego dalej **rozporządzeniem ogólnym**;
3. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013);
4. Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013);

¹ Beneficjent rozumiany jest jako Partner wiodący w przypadku realizowania projektu z Partnerem/ami wskazanymi we wniosku.

5. Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 26.06.2014);
6. Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (tj. Dz. U z 2016 r. poz. 217);
7. Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (tj. Dz. U. z 2017.459);
8. Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, z późn. zm.) – zwana dalej UFP;
9. Ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 1047);
10. Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 2164) – zwana dalej PZP;
11. Ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2016.1808);
12. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (RPOWŚ) uchwalonego przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego i zatwierdzonego decyzją Komisji Europejskiej (nr **CCI 2014PL16M2OP013** – decyzja wykonawcza C (2016 5288 final) z dnia **11.08.2016**).

Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 postanawia, co następuje:

Definicje

§ 1.

Ilekróć w umowie jest mowa o:

1. "beneficjencie" należy przez to rozumieć podmiot o którym mowa w art. 2 pkt 10 rozporządzenia ogólnego oraz podmiot, o którym mowa w art. 63 rozporządzenia ogólnego;
2. „beneficjencie pomocy” należy przez to rozumieć Beneficjenta pomocy w rozumieniu art. 2 pkt 16 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2016.1808);
3. „uczestniku projektu” oznacza to uczestnika projektu w rozumieniu *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*;
4. "dofinansowaniu" oznacza to współfinansowanie projektu ze środków Unii Europejskiej i z budżetu państwa;
5. „dotacji celowej” oznacza to współfinansowanie krajowe z budżetu państwa na dofinansowanie projektu przekazywane przez IZ zgodnie z art. 2 ust. 30 Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020;
6. „danych osobowych” oznacza to dane osobowe w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 922), dotyczące uczestników projektu, które muszą być przetwarzane przez IZ oraz Beneficjenta;
7. „Instytucji Zarządzającej” („IZ”) oznacza to Zarząd Województwa Świętokrzyskiego pełniący rolę Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020;
8. „SL2014” oznacza to główna aplikację centralnego systemu teleinformatycznego wykorzystywaną w procesie rozliczania projektu oraz komunikowania się z IZ/IP;
9. „nieprawidłowości” należy przez to rozumieć nieprawidłowość o której mowa w art. 2 pkt 36 rozporządzenia ogólnego;
10. „okresie trwałości” należy przez to rozumieć okres wynikający z art. 71 rozporządzenia ogólnego, z kryteriów wyboru projektów, wskazanych w zał. Nr 3 do SzOOP na lata 2014-2020 oraz regulaminie konkursu dla danego Działania/Poddziałania;

11. „partnerze projektu” należy przez to rozumieć podmiot wnoszący do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe, realizujący wspólnie z Partnerem wiodącym projekt na warunkach określonych w porozumieniu albo umowie o partnerstwie;
12. „partnerze wiodącym” należy przez to rozumieć, w przypadku projektu realizowanego w partnerstwie, podmiot (Beneficjenta), z którym IZ podpisuje umowę o dofinansowanie projektu;
13. „płatności ze środków europejskich” oznacza to współfinansowanie pochodzące ze środków europejskich w części dotyczącej Europejskiego Funduszu Społecznego, przekazywanej Beneficjentowi przez Bank Gospodarstwa Krajowego na podstawie zlecenia płatności wystawionego przez IŻ;
14. „programie” oznacza to Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 uchwalony przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego i przyjęty przez Komisję Europejską, odzwierciedlający cele zawarte we Wspólnych Ramach Strategicznych stanowiących załącznik do rozporządzenia ogólnego oraz w umowie partnerstwa;
15. „przetwarzaniu danych osobowych” oznacza to jakiegokolwiek operacje wykonywane na danych osobowych, takie jak zbieranie, utrwalanie, przechowywanie, opracowywanie, zmienianie, udostępnianie i usuwanie, a zwłaszcza te, które wykonuje się w systemach informatycznych w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 922);
16. „rachunku bankowym projektu” należy przez to rozumieć wyodrębniony dla potrzeb realizacji projektu rachunek bankowy Beneficjenta, na który trafia kwota dofinansowania;
17. „rachunku IZ” należy przez to rozumieć rachunek bankowy iż właściwy dla zwrotów RPOWŚ 2014-2020 EFS, o numerze: **95 1020 2629 0000 9502 0342 7440**, udostępniony na stronie internetowej <http://www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl//realizuje-projekt/co-musisz-wiedziec-zeby-zrealizowac-projekt>;
18. „realizatorze projektu” należy przez to rozumieć jednostkę organizacyjną Beneficjenta realizującą projekt. Realizatorem nie może być jednostka posiadająca osobowość prawną. W sytuacji kiedy projekt realizowany jest przez wiele jednostek, do umowy o dofinansowanie należy załączyć wykaz wszystkich jednostek realizujących dany projekt. Realizator nie jest stroną umowy o dofinansowanie projektu;
19. „SzOOP” należy przez to rozumieć Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (wraz z załącznikami);
20. „wniosku o dofinansowanie projektu” oznacza to dokument przedkładany przez Beneficjenta do IZ w celu uzyskania środków finansowych na realizację projektu w ramach RPO WŚ, zwany dalej „wnioskiem” stanowiącym załącznik nr 1 do umowy;
21. „wydatkach kwalifikowalnych” należy przez to rozumieć wydatki lub koszty uznane za kwalifikowalne i spełniające kryteria, zgodnie z rozporządzeniem ogólnym, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 1301/2013, jak również w rozumieniu ustawy i przepisów rozporządzeń wydanych do ustawy, oraz zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*;
22. „wydatkach niekwalifikowalnych” należy przez to rozumieć każdy wydatek lub koszt poniesiony, który nie jest wydatkiem kwalifikowalnym;
23. „wydatkach niekwalifikowalnych nie stanowiących nieprawidłowości” należy przez to rozumieć wydatek niekwalifikowalny, który nie został zatwierdzony we wniosku o płatność;
24. „wytycznych” należy przez to rozumieć instrumenty prawne wydawane przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego określające ujednoczone warunki i procedury wdrażania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności na podstawie art. 5 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej na lata 2014–2020, w tym *Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz*

Funduszu Spójności na lata 2014-2020, Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020, Wytyczne w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020.

25. (wykreślono).
26. „Kwoty ryczałtowe” – nieprzekraczające wyrażonej w PLN równowartości kwoty 100.000 EUR wkładu publicznego na poziomie projektu, przeliczonej na PLN z wykorzystaniem miesięcznego obrachunkowego kursu wymiany stosowanego przez KE aktualnego na dzień ogłoszenia konkursu w przypadku projektów konkursowych lub ogłoszenia naboru projektów pozakonkursowych.
27. „Stawki ryczałtowe” – stanowiące określony procent jednej lub kilku kategorii kosztów, w tym stawka ryczałtowa obejmująca koszty personelu projektu w ramach programów EWT, liczona jako maksymalnie 20% kosztów bezpośrednich innych niż koszty personelu.
28. „dniach roboczych” – oznacza to dni z wyłączeniem sobót i dni ustawowo wolnych od pracy w rozumieniu ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 90);
29. „projekcie” – oznacza to przedsięwzięcie, w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. 2016 poz. 217).

Przedmiot umowy

§ 2.

1. Okres realizacji projektu jest zgodny z okresem wskazanym we wniosku o dofinansowanie projektu.
2. Okres, o którym mowa w ust. 1, dotyczy realizacji zadań w ramach projektu.
3. Okres kwalifikowalności wydatków jest zgodny z okresem realizacji projektu.
4. Projekt będzie realizowany przez:.....²
5. Projekt będzie realizowany w partnerstwie z:.....³
6. Oś priorytetowa
- 1) Działanie
- 2) Poddziałanie

§ 3.

1. Całkowita wartość projektu wynosiPLN (słownie ...).
2. Na warunkach określonych w niniejszej umowie, IZ przyznaje Beneficjentowi dofinansowanie na realizację projektu w łącznej kwocie nieprzekraczającej PLN (słownie: ...) i stanowiącej nie więcej niż % całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu, w tym:
 - 1) płatność ze środków europejskich w kwocie ... PLN (słownie ...), co stanowi% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu;
 - 2) dotację celową z budżetu krajowego w kwocie PLN (słownie), co stanowi% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu.⁴

² W przypadku realizacji przez jednostkę organizacyjną Beneficjenta należy wpisać nazwę jednostki, adres, numer Regon lub/i NIP (w zależności od statusu prawnego jednostki realizującej). Nie dotyczy, jeżeli projekt będzie realizowany wyłącznie przez podmiot wskazany jako Beneficjent. Realizatorem nie może być jednostka posiadająca osobowość prawną. W sytuacji, kiedy jako Beneficjenta projektu wskazano jedną jednostkę (np. powiat), natomiast projekt faktycznie realizowany jest przez wiele jednostek (np. placówek oświatowych) do umowy o dofinansowanie należy załączyć wykaz wszystkich jednostek realizujących dany projekt.

³ Dotyczy projektów realizowanych w partnerstwie. Jeżeli projekt jest realizowany w partnerstwie należy podać nazwę podmiotu/jednostki adres, numer REGON i NIP.

⁴ Wykreślić jeśli nie dotyczy.

§ 4.

1. Beneficjent w imieniu swoim oraz Partnerów⁵ oświadcza, że zapoznał się z treścią *Wytycznych*, o których mowa w § 1 ust. 24, oraz zapisami SzOOP i zobowiązuje się do realizacji projektu zgodnie z ich zapisami.
2. IZ zobowiązuje się informować Beneficjenta o wszelkich zmianach *Wytycznych*, o których mowa w § 1 ust. 24 na stronie internetowej IZ (www.rpo-swietokrzyskie.pl).
3. Przy wydatkowaniu środków przyznanych w ramach projektu Beneficjent zobowiązuje się stosować treść *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności*, o których mowa w § 1 ust. 24.
4. Ocena kwalifikowalności poniesionych wydatków dokonywana jest na podstawie *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności* o których mowa w § 1 ust. 24, obowiązujących w dniu poniesienia wydatku. Przy czym do oceny prawidłowości wydatków oraz umów zawartych w ramach realizacji projektu w wyniku przeprowadzonych postępowań⁶, stosuje się wersję w/w *Wytycznych* obowiązującą w dniu wszczęcia postępowania, które zakończyło się podpisaniem danej umowy.
5. W przypadku, gdy ogłoszona w trakcie realizacji projektu (po podpisaniu umowy o dofinansowanie) wersja *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności* wprowadza rozwiązania korzystniejsze dla Beneficjenta, warunkiem ewentualnego ich zastosowania w odniesieniu do wydatków przed dniem obowiązywania nowej wersji tych *Wytycznych* jest pisemna akceptacja IZ.

§ 5.

1. Beneficjent zobowiązuje się do wniesienia wkładu własnego pieniężnego i/lub niepieniężnego⁷ w kwocie/wysokości PLN (słownie: ...), co stanowi ... % wydatków kwalifikowalnych projektu, z następujących źródeł⁸:
 - 1) w kwocie/wysokości ... PLN (słownie ...),
 - 2) w kwocie/wysokości ... PLN (słownie ...).W przypadku niewniesienia wkładu własnego w ww. kwocie/wysokości, IZ może kwotę przyznanego dofinansowania, o której mowa w § 3 proporcjonalnie obniżyć, z zachowaniem udziału procentowego określonego w § 3. Wkład własny, który zostanie rozliczony ponad ww. kwotę/wysokość może zostać uznany za niekwalifikowalny.⁹
2. (wykreślono).
3. Koszty pośrednie projektu rozliczane ryczałtem zdefiniowane w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności*, stanowią% zatwierdzonych w ramach projektu wydatków bezpośrednich.
4. IZ może obniżyć stawkę ryczałtową kosztów pośrednich w przypadkach rażącego naruszenia przez Beneficjenta procedur związanych z zarządzaniem projektem.
5. Wydatki w ramach Projektu na zakup środków trwałych oraz wydatki w ramach cross-finansingu, o których mowa w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności*, na dzień podpisania niniejszej Umowy, stanowią łącznie ... % wydatków projektu i nie mogą przekroczyć ... % poniesionych wydatków kwalifikowalnych Projektu. Wydatki poniesione na zakup środków trwałych oraz cross-finansingu powyżej dopuszczalnych limitów (kwot) tych kategorii, określonych w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie, są niekwalifikowalne.
6. Wydatki w ramach projektu mogą obejmować koszt podatku od towarów i usług, zgodnie ze złożonym przez Beneficjenta/Partnerów¹⁰ oświadczeniem stanowiącym załącznik nr 3 do umowy.¹¹

⁵ Dotyczy przypadku, gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁶ Dotyczy umów o udzielenie zamówień zgodnie z ustawą „Prawo zamówień publicznych” jak i umów dotyczących zamówień udzielanych zgodnie z zasadą konkurencyjności, o której mowa w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności*.

⁷ Niepotrzebne wykreślić.

⁸ Należy wskazać źródło pochodzenia wkładu własnego m.in. z: jednostki samorządu terytorialnego szczebla wojewódzkiego, powiatowego lub gminnego, Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i/lub środków prywatnych.

⁹ Dotyczy Beneficjentów zobowiązanych do wniesienia wkładu własnego.

¹⁰ Dotyczy przypadku gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

¹¹ Należy wykreślić, jeżeli Beneficjent i Partner nie będzie kwalifikował kosztu podatku od towaru i usług. W innym przypadku należy wskazać, który podmiot kwalifikuje w ramach projektu podatek VAT.

§ 6.

1. Beneficjent zobowiązuje się do realizacji projektu w sposób, który zapewni osiągnięcie i utrzymanie celów, w tym wskaźników produktu i rezultatu zakładanych we wniosku w trakcie realizacji oraz w okresie trwałości projektu. Zobowiązuje się również do realizacji projektu zgodnie z wnioskiem, w tym:
 - 1) realizacji projektu w oparciu o harmonogram realizacji projektu określony we wniosku;
 - 2) zapewnienia realizacji projektu przez personel projektu posiadający kwalifikacje określone we wniosku;
 - 3) zachowania trwałości projektu lub wskaźników, o ile tak przewiduje właściwy Regulamin Konkursu;
 - 4) zbierania danych osobowych nt. uczestników projektu (osób lub podmiotów) w SL2014 zgodnie z *Wytycznymi w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*;
 - 5) przetwarzania danych osobowych zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych;
 - 6) zapewnienia stosowania zasady równości szans i niedyskryminacji a także równości szans kobiet i mężczyzn, zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020*, zamieszczonymi na stronie internetowej Instytucji Zarządzającej.
2. W przypadku dokonania zmian w projekcie, o których mowa w § 32 umowy Beneficjent odpowiada za realizację projektu zgodnie z aktualnym wnioskiem (zatwierdzonym przez IZ).
3. Beneficjent zobowiązuje się niezwłocznie i pisemnie poinformować Instytucję Zarządzającą o problemach w realizacji projektu, w szczególności o zamiarze zaprzestania jego realizacji.
4. Na wezwanie IZ Beneficjent zobowiązuje się do przedstawienia dokumentów/oświadczeń związanych z realizacją projektu.
5. Beneficjent zobowiązuje się do informowania właściwych terytorialnie ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz organizacji partnerskie regionalne i lokalne, o których mowa w Programie Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020¹² o realizowanym projekcie, prowadzonej rekrutacji oraz otrzymanych formach wsparcia.¹³
6. Beneficjent zobowiązuje się do regularnego poddawania się procesowi akredytacji, konsekwencją niepoddania się kolejnej lub nieuzyskania akredytacji w okresie realizacji projektu jest zmiana decyzji o dofinansowaniu projektu lub rozwiązanie umowy o dofinansowanie projektu zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020*.¹⁴
7. Beneficjent zobowiązuje się do współpracy z pośrednikami finansowymi oferującymi instrumenty finansowe bezpośrednio podmiotom ekonomii społecznej. W ramach w/w współpracy Beneficjent przekazuje do pośredników finansowych informacje o podmiotach ekonomii społecznej, u których zidentyfikowano potrzebę rozwojową, której zrealizowanie wymaga skorzystania z instrumentu finansowego oraz uzgadnia zakres doradztwa dla w/w podmiotów ekonomii społecznej niezbędny do skorzystania z instrumentu finansowego i jego spłaty.¹⁵

§ 7.

1. IZ nie ponosi odpowiedzialności wobec osób trzecich za szkody powstałe w związku z realizacją projektu.

¹² Wykreślić jeśli nie dotyczy.

¹³ Dotyczy projektów realizowanych w ramach CT 9.

¹⁴ Jw.

¹⁵ Jw.

2. W przypadku realizowania projektu w formie partnerstwa, umowa partnerstwa określa odpowiedzialność Beneficjenta oraz Partnerów wobec osób trzecich za działania wynikające z niniejszej umowy.¹⁶
3. Beneficjent ponosi odpowiedzialność względem IZ za realizację projektu przez Partnera/ów.¹⁷

Kwoty ryczałtowe

§ 8.

1. Beneficjent rozlicza wydatki w ramach projektu w oparciu o kwoty ryczałtowe:
 - 1) Za wykonanie zadania przyznaje się kwotę ryczałtową.....,
 - 2) Za wykonanie zadania przyznaje się kwotę ryczałtową.....
2. Na wydatki związane z cross-finansowaniem przyznaje się kwotę:
 - 1)zł w ramach kwoty ryczałtowej, o której mowa w ust. 1 pkt 1,
 - 2)zł w ramach kwoty ryczałtowej, o której mowa w ust. 1 pkt 2.
3. Na wydatki związane z zakupem środków trwałych przyznaje się kwotę:
 - 1)zł w ramach kwoty ryczałtowej, o której mowa w ust. 1 pkt 1,
 - 2)zł w ramach kwoty ryczałtowej, o której mowa w ust. 1 pkt 2.
4. Dokumentami potwierdzającymi wykonanie:
 - 1) kwoty ryczałtowej, o której mowa w ust. 1 pkt 1 są:
 - a) załączone do wniosku o płatność:.....,
 - b) dostępne podczas kontroli na miejscu:.....
 - 2) kwoty ryczałtowej, o której mowa w ust. 1 pkt 2 są:
 - a) załączone do wniosku o płatność:.....,
 - b) dostępne podczas kontroli na miejscu:.....
5. W związku z kwotami ryczałtowymi, o których mowa w ust. 1 Beneficjent zobowiązuje się osiągnąć co najmniej następujące wskaźniki rezultatu i produktów:
 - 1) w ramach kwoty ryczałtowej, o której mowa w ust. 1 pkt 1 (nazwa wskaźnika i jego wartość docelowa),
 - 2) w ramach kwoty ryczałtowej, o której mowa w ust. 1 pkt 2 (nazwa wskaźnika i jego wartość docelowa).
6. Wskaźniki, o których mowa w ust. 5 mogą podlegać zmianie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, po zatwierdzeniu przez Instytucję Zarządzającą.
7. W przypadku nieosiągnięcia w ramach kwoty ryczałtowej wskaźników, o których mowa w ust. 5 uznaje się, iż Beneficjent nie wykonał zadania prawidłowo oraz nie rozliczył przyznanej kwoty ryczałtowej.
8. Wydatki, które Beneficjent poniósł na zadanie objęte kwotą ryczałtową, która nie została uznana za rozliczoną, uznaje się za niekwalifikowalne.
9. Beneficjent zobowiązuje się do pomiaru efektywności społecznej i efektywności zatrudnieniowej oraz do przedstawienia w trakcie rozliczania projektu a także w okresie jego trwałości, informacji niezbędnych do weryfikacji tego kryterium na zasadach określonych w *Regulaminie Konkursu*¹⁸.
10. Beneficjent zobowiąże uczestników Projektu, na etapie ich rekrutacji do Projektu, do przekazania informacji dotyczących ich sytuacji po zakończeniu udziału w Projekcie zgodnie z zakresem danych określonych w *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego i realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020* (dotyczy wskaźników rezultatu bezpośredniego - do 4 tygodni od zakończenia udziału oraz rezultatu długoterminowego – po upływie co najmniej 4 tygodni po opuszczeniu przez uczestnika projektu do 6 m-cy lub w okresie dłuższym w zależności od specyfiki wsparcia i oczekiwanej zmiany)¹⁹.

¹⁶ Dotyczy projektów realizowanych w partnerstwie.

¹⁷ Jw.

¹⁸ Należy wykreślić jeśli nie dotyczy.

¹⁹ Należy wykreślić jeżeli nie dotyczy.

11. Beneficjent zobowiąże uczestników Projektu na etapie ich rekrutacji do Projektu, do dostarczenia dokumentów potwierdzających osiągnięcie efektywności zatrudnieniowej i efektywności społecznej po zakończeniu udziału w Projekcie (do 3 miesięcy od zakończenia udziału w projekcie²⁰)²¹.
12. Beneficjent zobowiąże uczestników Projektu do dostarczenia w momencie przystąpienia do projektu, oświadczeń o niekorzystaniu z tego samego typu wsparcia w innych projektach współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
13. Beneficjent zobowiązuje się do monitorowania i osiągnięcia wskaźników zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020*.²²
 - 1) nazwa wskaźnika.....
wartość docelowa.....
 - 2) nazwa wskaźnika.....
wartość docelowa.....
14. Beneficjent zobowiązuje się do monitorowania jakości staży i praktyk zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020*. Wymagana jakość staży i praktyk sprawdzana będzie w trakcie kontroli na miejscu u Beneficjenta.²³

Rozliczanie i płatności

§ 9.

1. Beneficjent nie ma obowiązku gromadzenia i opisywania dokumentów księgowych.
2. Beneficjent ma obowiązek bieżącego monitorowania oraz ewidencjonowania transz dofinansowania w ramach projektu.
3. Obowiązki, o których mowa w ust. 1 i 2 dotyczą każdego z Partnerów, w zakresie tej części projektu, za której realizację odpowiada dany Partner.²⁴

§ 10.

1. Dofinansowanie na realizację projektu, o którym mowa w § 3, na realizację projektu jest wypłacane w formie transz w wysokości określonej w harmonogramie płatności stanowiącym załącznik nr 2 do umowy, z zastrzeżeniem ust. 6 niniejszego paragrafu i § 11. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dofinansowanie może być wypłacane w formie refundacji kosztów poniesionych przez Beneficjenta lub Partnerów.²⁵
2. Beneficjent, w porozumieniu z IZ, sporządza harmonogram płatności w podziale na okresy rozliczeniowe, z zastrzeżeniem, iż datą graniczną ostatniego okresu rozliczeniowego w danym roku kalendarzowym jest 31 grudnia lub data zakończenia realizacji projektu określona we wniosku o dofinansowanie.
3. Beneficjent realizując projekt nie może przekroczyć łącznej kwoty wydatków kwalifikowalnych wynikającej z zatwierzonego wniosku o dofinansowanie oraz zobowiązuje się do przestrzegania limitów wydatków wykazanych w odniesieniu do każdego zadania.
4. Beneficjent oraz Partnerzy²⁶ mają prawo do ponoszenia wydatków po okresie realizacji projektu, jednak nie dłużej niż do 31 grudnia 2023r., pod warunkiem, że wydatki te dotyczą okresu realizacji projektu oraz zostaną uwzględnione w końcowym wniosku o płatność.
5. Beneficjent jest rozliczany ze zrealizowanych zadań w ramach projektu.

²⁰ Przez 3 miesiące należy rozumieć okres co najmniej 90 dni kalendarzowych.

²¹ Należy wykreślić jeżeli nie dotyczy.

²² Dotyczy jedynie projektów realizowanych w ramach OWES.

²³ Dotyczy projektów w których realizowane są staże w obszarze edukacji.

²⁴ Dotyczy przypadku, gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

²⁵ Dotyczy przypadku, gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

²⁶ Dotyczy przypadku, gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

6. W przypadku konieczności wnioskowania o kwotę inną niż wynika to z zatwierdzonego harmonogramu płatności, Beneficjent jest zobowiązany do niezwłocznej jego aktualizacji. Jeśli przedmiotowa zmiana nie zostanie zaakceptowana, IZ wypłaca środki w kwocie wynikającej z ostatniego zatwierdzonego harmonogramu płatności.
7. Beneficjent, w porozumieniu z IZ, może dokonywać zmian (aktualizacji) harmonogramu płatności. Każda zmiana harmonogramu płatności wymaga akceptacji IZ, która udzielana jest w **terminie 10 dni²⁷ roboczych** od dnia jej otrzymania. Do momentu akceptacji harmonogramu płatności, obowiązujący jest harmonogram płatności uprzednio zatwierdzony przez IZ. Zmiana ta nie wymaga aneksowania umowy.
8. Akceptacja przez IZ harmonogramu płatności, w zakresie minionych okresów rozliczeniowych nie zwalnia Beneficjenta z konsekwencji określonych w art. 189 ust. 3 UFP.
9. Beneficjent jest zobowiązany do aktualizacji harmonogramu płatności, o którym mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, wyłącznie w wersji elektronicznej za pośrednictwem SL2014 Harmonogram płatności, o którym mowa w ust. 1, może podlegać aktualizacji przed przekazaniem kolejnej transzy.
10. Harmonogram płatności na kolejne okresy rozliczeniowe może być aktualizowany tylko i wyłącznie przed upływem bieżącego okresu rozliczeniowego.
11. Dofinansowanie na realizację projektu może być przeznaczone na sfinansowanie przedsięwzięć zrealizowanych w ramach projektu przed podpisaniem niniejszej umowy, o ile wydatki zostaną uznane za kwalifikowalne zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz dotyczyć będą okresu realizacji projektu, o którym mowa w § 2 ust. 1 umowy.²⁸
12. Transze dofinansowania są przekazywane na następujący wyodrębniony dla **projektu rachunek bankowy Beneficjenta:**
Nazwa właściciela rachunku bankowego:
Nr rachunku bankowego:
i/lub
za pośrednictwem rachunku bankowego:²⁹
Nazwa właściciela rachunku bankowego:
Nr rachunku bankowego:
13. Transze dofinansowania, o których mowa w § 11 umowy, z rachunku bankowego pośredniczącego, o którym mowa w ust. 12 niniejszego paragrafu są przekazywane bez zbędnej zwłoki na wyodrębniony dla projektu rachunek bankowy.³⁰
14. Beneficjent zobowiązuje się niezwłocznie poinformować IZ o zmianie wszystkich rachunków bankowych, o których mowa w ust. 12 niniejszego paragrafu. Przedmiotowa zmiana skutkuje koniecznością aneksowania umowy o dofinansowanie projektu.
15. Odsetki bankowe od przekazanych Beneficjentowi transz dofinansowania podlegają zwrotowi na rachunek IZ na koniec roku budżetowego, a w przypadku końcowego wniosku o płatność przed upływem 30 dni kalendarzowych od dnia zakończenia okresu realizacji projektu, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej.
16. Beneficjent przekazuje informacje do IZ o odsetkach (w tym również narosłych na rachunku bankowym Partnera)³¹, o których mowa w ust. 15 niniejszego paragrafu.
17. Kwota dotacji celowej przekazana Beneficjentowi, o której mowa w § 3 ust. 2 pkt 2 umowy, która nie zostanie wydatkowana do końca danego roku, podlega zgłoszeniu do wykazu wydatków niewygasających w budżecie państwa z upływem danego roku, podlega zwrotowi na rachunek IZ

²⁷ Jeżeli aktualizacja harmonogramu płatności jest dokonywana łącznie z innymi zmianami w projekcie obowiązuje termin wskazany w § 33 ust. 1 umowy.

²⁸ Nie dotyczy, gdy IZ w Regulaminie konkursu ograniczy możliwość kwalifikowania wydatków wstecz.

²⁹ Wykreślić jeśli nie dotyczy.

³⁰ Wykreślić jeśli nie dotyczy drugiego rachunku.

³¹ Dotyczy przypadku gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

- w terminie do dnia 30 listopada tego roku. Beneficjent zobowiązuje się poinformować IZ na jej prośbę i w terminie przez nią określonym o powyższej kwocie.
18. Kwota dotacji celowej, o której mowa w ust. 17 niniejszego paragrafu, w części niewydatkowanej przed upływem **10 dni roboczych** od terminu określonego w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 181 ust. 2 UFP podlega zwrotowi na rachunek IZ.³²
 19. Kwota dotacji celowej niewydatkowana i niezgłoszona zgodnie z ust. 18 podlega zwrotowi w terminie do dnia 31 grudnia danego roku budżetowego na rachunek IZ. W przypadku braku powyższego zwrotu mają zastosowanie zapisy art. 168 ust. 3 UFP.³³
 20. Kwota dofinansowania w formie płatności, o której mowa w § 3 ust. 2 pkt 1, niewydatkowana z końcem roku budżetowego, pozostaje na rachunku bankowym, o którym mowa w ust. 12, do dyspozycji Beneficjenta w następnym roku budżetowym.³⁴
 21. Beneficjent każdorazowo zobowiązany jest do niezwłocznego złożenia do IZ drogą elektroniczną za pośrednictwem SL2014 informacji dotyczącej zwrotu środków, zawierającej:
 - 1) numer projektu;
 - 2) wysokość środków w poszczególnych paragrafach klasyfikacji budżetowej³⁵
 - 3) podział na kwotę należności głównej i kwotę odsetek ze wskazaniem na źródła finansowania (płatność ze środków europejskich i dotacja celowa);
 - 4) wskazanie daty transzy, z jakiej zostały przekazane środki, których dotyczy zwrot z uwzględnieniem źródeł finansowania;
 - 5) tytuł zwrotu (np. zwrot środków na koniec realizacji projektu, zwrot środków niekwalifikowanych, odsetki zgodnie z art. 189 ust. 3 UFP, itp.).
 22. Środki, o których mowa w ust. 18 niniejszego paragrafu zostaną przekazane Beneficjentowi w kolejnym roku pod warunkiem ich dostępności i nie wymagają ponownego wnioskowania.
 23. Beneficjent oraz Partnerzy³⁶ nie może/gą przeznaczyć otrzymanych transz dofinansowania na cele inne niż związane z projektem, w szczególności na tymczasowe finansowanie swojej podstawowej, pozaprojektowej działalności. W przypadku naruszenia zdania pierwszego stosuje się § 15.
 24. Beneficjent przekazuje odpowiednią część dofinansowania na pokrycie wydatków partnerów, zgodnie z umową o partnerstwie. Wszystkie płatności dokonywane w związku z realizacją niniejszej umowy, pomiędzy Beneficjentem a Partnerem bądź pomiędzy Partnerami, powinny być dokonywane za pośrednictwem rachunku bankowego, o którym mowa w ust. 12, pod rygorem uznania poniesionych wydatków za niekwalifikowalne.³⁷

§ 11.

1. Strony ustalają następujące warunki przekazania transzy dofinansowania, z uwzględnieniem ust. 2-6:
 - 1) pierwsza transza dofinansowania przekazywana jest na podstawie złożonego wniosku o płatność w wysokości i terminie określonym w harmonogramie płatności, o którym mowa w § 10 ust. 1, pod warunkiem wniesienia zabezpieczenia, o którym mowa w § 18 ust. 1 umowy³⁸. Maksymalna wysokość pierwszej transzy jest ustalana indywidualnie dla każdego projektu przez IZ.
 - 2) kolejne transze dofinansowania (n+1) przekazywane są po złożeniu i zweryfikowaniu wniosku o płatność rozliczającego ostatnią transzę (n), zgodnie z § 12 ust. 3 oraz spełnieniu następujących warunków:

³² Wykreślić jeśli nie występuje dotacja celowa.

³³ Wykreślić jeśli nie występuje dotacja celowa.

³⁴ Wykreślić jeśli nie występuje dotacja celowa.

³⁵ Dotyczy jednostek sektora finansów publicznych.

³⁶ Dotyczy przypadku gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

³⁷ Dotyczy przypadku, gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa, z wyłączeniem Partnerów będących państwowymi jednostkami budżetowymi.

³⁸ Wykreślić jeśli nie dotyczy.

- a) wykazaniu w tym wniosku o płatność wydatków kwalifikowalnych rozliczających co najmniej 70% łącznej kwoty transz dofinansowania otrzymanych na dzień odsyłania do poprawy wniosku i wydatki w tej wysokości nie wymagają składania przez Beneficjenta dalszych wyjaśnień;
 - b) zatwierdzeniu przez Instytucję Zarządzającą wniosku o płatność rozliczającego przedostatnią transzę dofinansowania (n-1), zgodnie z § 12 ust. 7;
 - c) niestwierdzeniu okoliczności, o których mowa w § 33 ust. 1.
2. Przekazanie transzy środków na dofinansowanie projektu, o której mowa w ust. 1, może nastąpić albo po zatwierdzeniu wniosku o płatność (w przypadku gdy wniosek o płatność jest prawidłowy) albo po odesłaniu Beneficjentowi wniosku do poprawy (w przypadku gdy wniosek o płatność wymaga dalszych korekt), przy spełnieniu warunków, o których mowa w ust. 1 pkt 2.
 3. Nie jest możliwe przekazanie kolejnej transzy dofinansowania w przypadku braku zatwierdzenia wniosku o płatność za poprzedni okres rozliczeniowy.
 - 1) w chwili zatwierdzania do wypłaty kolejnej transzy dofinansowania IZ jest zobowiązana do uwzględnienia środków faktycznie przekazanych Beneficjentowi na dzień zatwierdzenia wniosku o płatność, w tym również po złożeniu przez Beneficjenta wniosku o płatność, co do których IZ dokonała zlecenia płatności;
 - 2) limit 70% dofinansowania rozpatrywany jest kumulatywnie. IZ dokonuje porównania rozliczonych dotychczas w ramach projektu wydatków, biorąc pod uwagę wydatki w zatwierdzonych uprzednio wnioskach o płatność, pomniejszonych o stwierdzone wydatki niekwalifikowalne/nieprawidłowości.
 4. Transze dofinansowania wypłacane są:
 - 1) w przypadku środków, o których mowa w § 3 ust. 2 pkt. 1, przez Bank Gospodarstwa Krajowego, na podstawie zlecenia płatności wystawionego pod warunkiem dostępności środków w ramach upoważnienia, wydanego na podstawie art. 188 ust. 2 UFP do wydawania zgody na dokonywanie płatności;
 - 2) w przypadku środków, o których mowa w § 3 ust. 2 pkt. 2, pod warunkiem dostępności środków na rachunku IZ.
 5. Beneficjent składa wniosek o płatność oraz dokumenty niezbędne do rozliczenia Projektu w wersji elektronicznej sporządzony przy użyciu SL2014 udostępnionego Beneficjentowi przez IZ zgodnie z zamieszczoną na stronie internetowej instrukcją, chyba że z przyczyn awarii systemu nie jest to możliwe. W przypadku niedostępności SL2014 Beneficjent zgłasza Instytucji Zarządzającej o zaistniałym problemie na adres e-mail..... Gdy awaria SL2014 zostanie potwierdzona przez pracownika IZ proces rozliczania projektu oraz komunikowania się z Instytucją Zarządzającą odbywa się drogą pisemną zgodnie z *Wytycznymi w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020*. Wszelka korespondencja papierowa, aby została uznana za wiążącą, musi zostać podpisana przez osoby uprawnione do składania oświadczeń w imieniu Beneficjenta. O usunięciu awarii SL2014 IZ informuje Beneficjenta na adres e-mail wskazany we wniosku, Beneficjent zaś zobowiązuje się uzupełnić dane w SL2014 w zakresie dokumentów przekazanych drogą pisemną w terminie **5 dni roboczych** od daty otrzymania tej informacji.³⁹ Natomiast gdy z powodów technicznych wykorzystanie profilu zaufanego ePUAP nie jest możliwe w takim przypadku uwierzytelnianie następuje przez podpisanie wniosku certyfikatem niekwalifikowalnym SL2014.
 6. Beneficjent zobowiązuje się do przedkładania wraz z wnioskiem o płatność, o którym mowa w § 12:
 - 1) informacji o wszystkich uczestnikach projektu, na warunkach określonych w *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*;

³⁹ W zakresie nieuregulowanym stosuje się procedurę nr 4 określoną w załączniku nr 4 do *Wytycznych w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej*.

- 2) dokumentów potwierdzających wykonanie zadania o których mowa w § 8 ust. 4.
7. Beneficjent zobowiązuje się do poinformowania IZ o zaangażowaniu środków własnych na realizację projektu wraz z podaniem wysokości zaangażowanych środków. Powyższe nie wymaga uzyskania zgody IZ.

§ 12.

1. Beneficjent składa pierwszy wniosek o płatność, będący podstawą wypłaty pierwszej transzy dofinansowania, zgodnie § 11 ust. 1 pkt 1, w terminie do **7 dni roboczych** od dnia podpisania niniejszej umowy lub rozpoczęcia realizacji projektu⁴⁰. Jednocześnie w w/w terminie beneficjent wprowadza harmonogram płatności do systemu SL2014.
2. Beneficjent składa drugi i kolejne wnioski o płatność zgodnie z harmonogramem płatności, o którym mowa w § 11 ust. 1, w terminie⁴¹ do **10 dni roboczych**⁴² od zakończenia okresu rozliczeniowego, z zastrzeżeniem, że końcowy wniosek o płatność, przy jednoczesnym zwrocie niewykorzystanych środków dofinansowania na rachunek IZ, składany jest w terminie do 30 dni kalendarzowych od dnia zakończenia okresu realizacji projektu. W przypadku niedokonania zwrotu w ww. terminie, stosuje się odpowiednio zapisy § 15 niniejszej umowy. Okres za jaki składany jest wniosek o płatność może zawierać niepełne miesiące / kwartały niemniej jednak nie może być dłuższe niż 3 miesiące.
3. IZ dokonuje weryfikacji formalno-rachunkowej i merytorycznej wniosku o płatność, w terminie do **20 dni roboczych** od daty jego otrzymania, przy czym termin ten dotyczy zarówno pierwszej złożonej przez Beneficjenta wersji jak i kolejnych.⁴³

W przypadku gdy:

- 1) Beneficjent zobowiązany jest na wezwanie IZ w terminie do 5 dni roboczych do złożenia dokumentów źródłowych dotyczących uczestników projektu, termin weryfikacji wniosku o płatność wskazany w ust. 3 niniejszego paragrafu, zostaje wydłużony o czas oczekiwania na dokumenty w/w;
- 2) w ramach projektu jest dokonywana kontrola i złożony został końcowy wniosek o płatność, termin jego weryfikacji ulega wstrzymaniu do dnia przekazania do IZ informacji o wykonaniu/zaniechaniu wykonania zaleceń pokontrolnych, chyba że wyniki kontroli zawarte w Informacji Pokontrolnej nie wskazują wystąpienia wydatków niekwalifikowalnych/nieprawidłowości w projekcie lub nie mają wpływu na rozliczenie końcowe projektu;
- 3) dokonywana jest przez IZ kontrola doraźna na projekcie, termin weryfikacji każdego złożonego przez Beneficjenta wniosku o płatność ulega wstrzymaniu, chyba że IZ ma możliwość wyłączenia z wniosku o płatność zakwestionowanych wydatków i zatwierdzenia pozostałych wykazanych w danym wniosku o płatność;⁴⁴
- 4) dokonywana jest kontrola planowa i złożony został wniosek o płatność⁴⁵, dokonywana jest jego weryfikacja z możliwością wyłączenia wydatków niekwalifikowalnych/nieprawidłowości w projekcie stwierdzonych na etapie kontroli;
- 5) Beneficjent zobowiązany jest do przekazania w terminie **100 dni kalendarzowych** ostatecznych danych na temat realizacji wskaźnika ...(nazwa wskaźnika) oraz (o ile dotyczy) stopnia spełnienia kryterium efektywności zatrudnieniowej lub społeczno-zatrudnieniowej,

⁴⁰ Jeżeli realizacja projektu następuje w późniejszym terminie niż podpisanie umowy.

⁴¹ Za termin złożenia wniosku o płatność do IZ uznaje się termin wpływu za pośrednictwem SL2014 lub w formie pisemnej (obowiązuje data nadania bądź złożenia w siedzibie DW EFS).

⁴² W przypadku projektów partnerskich termin może ulec wydłużeniu, o ile Instytucja Zarządzająca wyraża na to zgodę.

⁴³ W przypadku złożenia pisma w terminie wcześniejszym niż wygenerowanie wniosku o płatność termin weryfikacji jest liczony od dnia wpływu wniosku o płatność.

⁴⁴ Nie dotyczy wniosku końcowego o płatność.

⁴⁵ Nie dotyczy wniosku końcowego o płatność.

termin weryfikacji końcowego wniosku o płatność zostaje wstrzymany do dnia przekazania ww. danych.

4. W przypadku stwierdzenia błędów w złożonym wniosku o płatność, IZ wzywa Beneficjenta do poprawienia lub uzupełnienia wniosku lub złożenia dodatkowych wyjaśnień w wyznaczonym terminie. IZ może w szczególności wezwać Beneficjenta do złożenia kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem dokumentów dotyczących projektu.
5. Beneficjent zobowiązuje się do usunięcia błędów lub złożenia pisemnych wyjaśnień w wyznaczonym przez IZ terminie. W przypadku niedotrzymania ww. terminu mają zastosowanie przepisy § 33 niniejszej umowy.
6. W przypadku niezłożenia przez Beneficjenta żądanych wyjaśnień lub niepoprawienia/nieuzupełnienia wniosku o płatność zgodnie z wymogami w terminie wyznaczonym przez IZ lub wystąpienia we wniosku o płatność wydatków uznanych za niekwalifikowalne/nieprawidłowe, IZ może podjąć decyzję o wyłączeniu części wydatków objętych wnioskiem, nie wstrzymując jego zatwierdzenia. IZ po przyjęciu wyjaśnień Beneficjenta dotyczących wyłączanych wydatków dokonuje ich ponownej kwalifikacji.
7. IZ, po pozytywnym zweryfikowaniu wniosku o płatność, przekazuje Beneficjentowi w terminie, o którym mowa w ust. 3 niniejszego paragrafu, informację o wynikach weryfikacji wniosku o płatność przy czym informacja o zatwierdzeniu całości lub części wniosku o płatność powinna zawierać w szczególności:
 - 1) kwotę wydatków, które zostały uznane za niekwalifikowalne wraz z uzasadnieniem;
 - 2) zatwierdzoną kwotę rozliczonego dofinansowania w podziale na środki, o których mowa w § 3 ust. 2 pkt 1 i 2 oraz kwotę wkładu własnego⁴⁶ - wynikające z pomniejszenia kwoty wydatków rozliczanych we wniosku o płatność o wydatki niekwalifikowalne;
 - 3) kwotę zatwierdzonych wydatków niekwalifikowalnych/nieprawidłowości, które nie stanowią podstawy do wypłaty kolejnej transzy dofinansowania zgodnie z § 11.
8. W przypadku niezłożenia wniosku o płatność na kwotę stanowiącą co najmniej 70% łącznej kwoty przekazanych wcześniej transz dofinansowania lub w terminie wynikającym z harmonogramu płatności, od środków pozostałych do rozliczenia, przekazanych w ramach zaliczki, nalicza się odsetki jak dla zaległości podatkowych, liczone od dnia przekazania środków do dnia złożenia wniosku o płatność. Zapis dotyczy wniosków o płatność, które zgodnie z harmonogramem płatności, o którym mowa w § 11 ust. 1, składane są w celu przekazania kolejnej transzy dofinansowania oraz końcowego wniosku o płatność.
9. Odsetki, o których mowa w ust. 8, podlegają zwrotowi w pełnej wysokości na rachunek IZ.
10. Beneficjent zobowiązany jest do rozliczenia 100% otrzymanego dofinansowania w końcowym wniosku o płatność.

§ 13.

1. Beneficjent ma obowiązek ujawniania wszelkich dochodów, które powstają w związku z realizacją projektu.
2. W przypadku gdy projekt generuje na etapie realizacji dochody, Beneficjent wykazuje we wnioskach o płatność wartość uzyskanego dochodu i dokonuje jego zwrotu w terminie zgodnym z § 10 ust. 15, z zastrzeżeniem ust. 3, na rachunek IZ. Od wygenerowanego dochodu nie są naliczane odsetki.
3. IZ może wezwać Beneficjenta do zwrotu dochodu w innym terminie niż wskazany w § 10 ust. 15.
4. W przypadku naruszenia postanowień ust. 1-3 niniejszego paragrafu, stosuje się odpowiednio przepisy § 15.

⁴⁶ Dotyczy Beneficjentów zobowiązanych do wniesienia wkładu własnego.

§ 14.

1. IZ może zawiesić wypłacanie transz dofinansowania w przypadku:
 - 1) nieprawidłowej realizacji projektu, w szczególności w przypadku opóźnienia w realizacji projektu wynikającej z winy Beneficjenta, w tym opóźnień w składaniu wniosków o płatność w stosunku do terminów przewidzianych umową;
 - 2) utrudniania kontroli realizacji projektu;
 - 3) dokumentowania realizacji projektu niezgodnie z postanowieniami niniejszej umowy;
 - 4) na wniosek instytucji kontrolnych;
 - 5) stwierdzenia wszelkich nieprawidłowości w trakcie realizacji projektu.
2. Zawieszenie transz dofinansowania, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, następuje wraz z pisemnym poinformowaniem Beneficjenta o przyczynach zawieszenia.
3. Uruchomienie płatności następuje po usunięciu lub przyjęciu wyjaśnień przyczyn wymienionych w ust. 1, w terminie określonym przez IZ.

§ 15.

1. Jeżeli na podstawie wniosków o płatność lub czynności kontrolnych uprawnionych organów zostanie stwierdzone podwójne finansowanie lub dofinansowanie jest przez Beneficjenta:
 - 1) wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem;
 - 2) wykorzystane z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 UFP;
 - 3) pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości.Beneficjent zobowiązuje się do zwrotu całości lub części dofinansowania wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych liczonymi od dnia przekazania środków lub do wyrażenia zgody na pomniejszenie wypłaty kolejnej należnej mu transzy dofinansowania.
2. Odsetki, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, naliczane są zgodnie z art. 207 ust. 1 UFP od daty przekazania Beneficjentowi ostatniej transzy przed poniesieniem wydatków niekwalifikowalnych do dnia obciążenia rachunku bankowego Beneficjenta kwotą zwrotu.
3. Beneficjent zwraca środki, o których mowa w ust. 1, wraz z odsetkami, na pisemne wezwanie Instytucji Zarządzającej, w terminie 14 dni kalendarzowych od dnia doręczenia wezwania do zapłaty na rachunek bankowy wskazany przez IZ w tym wezwaniu, albo wyraża z wykorzystaniem SL2014, zgodę na pomniejszenie wypłaty kolejnej należnej mu transzy dofinansowania.
4. Beneficjent dokonuje również zwrotu na rachunek bankowy wskazany przez Instytucję Zarządzającą kwot korekt wydatków kwalifikowalnych, oraz kwot wynikających z ustaleń IZ lub innych podmiotów uprawnionych do kontroli w zakresie prawidłowości realizacji projektu.
5. Beneficjent jest zobowiązany przedstawić rozliczenie otrzymanych transz dofinansowania w formie wniosku o płatność w terminie 30 dni kalendarzowych od dnia zakończenia realizacji projektu oraz jednocześnie zwrócić niewykorzystaną część transz dofinansowania na rachunek IZ.
6. W przypadku niedokonania przez Beneficjenta zwrotu środków zgodnie z ust. 3 Instytucja Zarządzająca, po przeprowadzeniu postępowania określonego przepisami ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23), wydaje decyzję, o której mowa w art. 207 ust. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Od ww. decyzji Beneficjentowi przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
7. Decyzji, o której mowa w ust. 6, nie wydaje się, jeżeli Beneficjent dokonał zwrotu środków przed jej wydaniem.
8. Beneficjent dokonuje również zwrotu wydatków niekwalifikowalnych niestanowiących nieprawidłowości w tym korekt we wnioskach o płatność:
 - 1) w trakcie realizacji projektu, zwrot kwoty wydatku niekwalifikowalnego niestanowiącego nieprawidłowości następuje na rachunek bankowy projektu;
 - 2) na koniec realizacji projektu, zwrot kwoty wydatku niekwalifikowalnego niestanowiącego nieprawidłowości następuje na rachunek IZ.

9. Beneficjent dokonuje opisu przelewu zwracanych środków, o których mowa w ust. 1, 4 i 8, zgodnie z zaleceniami IZ, o których mowa w § 10 ust. 21.
10. (wykreślono).
11. Beneficjent jest zobowiązany do ponoszenia udokumentowanych kosztów podejmowanych wobec niego działań windykacyjnych, o ile nie narusza to przepisów prawa powszechnego.
12. Końcowe rozliczenie Projektu uwarunkowane jest przekazaniem przez Beneficjenta ostatecznych danych nt. spełnienia kryterium efektywności społecznej i efektywności zatrudnieniowej zgodnie z § 8 pkt. 9-11⁴⁷.

§ 16.

W przypadku stwierdzenia w projekcie nieprawidłowości wartość projektu określona w aktualnym wniosku, o którym mowa w § 3 ust. 1, ulega odpowiedniemu pomniejszeniu o kwotę nieprawidłowości. Pomniejszeniu ulega także wartość dofinansowania, o której mowa w § 3 ust. 2, w części w jakiej nieprawidłowość została sfinansowana ze środków dofinansowania. Kwota przypadająca na stwierdzoną w projekcie nieprawidłowość nie może zostać powtórnie wykorzystana w ramach projektu. Zmiany, o których mowa powyżej, nie wymaga formy aneksu do niniejszej umowy.

Trwałość projektu

§ 17.⁴⁸

1. Beneficjent zobowiązuje się zgodnie z art. 71 Rozporządzenia ogólnego oraz właściwym Regulaminie konkursu do utrzymania trwałości⁴⁹
2. Beneficjent niezwłocznie informuje IZ o wszelkich okolicznościach mogących powodować naruszenie trwałości projektu.
3. Beneficjent jest zobowiązany zgodnie z poleceniem zwrotu i w terminie wyznaczonym przez IZ zwrócić dofinansowanie wraz z odsetkami jak dla zaległości podatkowych zgodnie z art. 207 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, w przypadku gdy w okresie trwałości projektu wystąpią przesłanki wskazane w art. 71 Rozporządzenia ogólnego. Wartość dofinansowania przypadająca do zwrotu zostanie określona proporcjonalnie do okresu niutrzymania trwałości.

Zabezpieczenie prawidłowej realizacji umowy

§ 18.⁵⁰

1. Zabezpieczeniem prawidłowej realizacji umowy jest składany przez Beneficjenta, nie później niż w terminie **15 dni roboczych**, od dnia podpisania przez obie strony umowy (jednak nie później niż przed otrzymaniem zaliczki) weksel in blanco wraz z wypełnioną deklaracją wystawcy weksla in blanco.⁵¹
2. Zwrot dokumentu stanowiącego zabezpieczenie umowy następuje na pisemny wniosek Beneficjenta po upływie okresu trwałości – jeśli dotyczy albo po upływie 12 miesięcy od ostatecznego rozliczenia umowy o dofinansowanie projektu tj.:
 - 1) zatwierdzenia końcowego wniosku o płatność;
 - 2) zwrocie środków niewykorzystanych przez Beneficjenta – jeśli dotyczy;
 - 3) w przypadku prowadzenia postępowania administracyjnego w celu wydania decyzji o zwrocie środków na podstawie przepisów o finansach publicznych lub postępowania sądowo-

⁴⁷ Należy wykreślić jeżeli nie dotyczy.

⁴⁸ Dotyczy jeżeli projekt zakłada trwałość.

⁴⁹ Wskazać właściwe.

⁵⁰ Nie dotyczy Beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych. W takiej sytuacji należy w miejsce treści przepisu paragrafu wprowadzić do umowy tekst: „Nie dotyczy.”

⁵¹ W przypadku, gdy wartość dofinansowania projektu przekracza limit określony w rozporządzeniu z dnia 18 grudnia 2009 r. w sprawie warunków i trybu udzielania i rozliczania zaliczek oraz zakresu i terminów składania wniosków o płatność w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich wydanym na podstawie art. 189 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, stosuje się odpowiednio przepisy ww. rozporządzenia.

administracyjnego w wyniku zaskarżenia takiej decyzji, lub prowadzenia egzekucji administracyjnej (na podstawie ostatecznej i wykonalnej decyzji o zwrocie) zwrot zabezpieczenia może nastąpić po zakończeniu postępowania i odzyskaniu środków.

3. W przypadku niewystąpienia przez Beneficjenta z wnioskiem o zwrot zabezpieczenia w terminie wskazanym w ust. 2, zabezpieczenie zostanie komisyjnie zniszczone.

Kontrola i audyt⁵²

§ 19.

1. Beneficjent zobowiązuje się do:
 - 1) niezwłocznego informowania IZ o problemach w realizacji projektu, w szczególności o zamiarze zaprzestania jego realizacji;
 - 2) przesłania w formie elektronicznej w postaci zeskanowanego pisma zatwierdzonego przez osobę uprawnioną do reprezentowania Beneficjenta na adres **harmonogramyefs@sejmik.kielce.pl** kwartalnych harmonogramów udzielanych w ramach projektu form wsparcia, w szczególności szkoleń, kursów, konferencji, usług doradczych, poradnictwa, warsztatów, seminariów, studiów wyższych i podyplomowych, zgodnie z załącznikiem nr 5 do umowy, począwszy od dnia podpisania umowy/rozpoczęcia realizacji projektu⁵³. W przypadku zmiany harmonogramu, o którym mowa powyżej Beneficjent zobowiązuje się do przesłania zaktualizowanego harmonogramu na ww. adres poczty elektronicznej IZ na 7 dni przed rozpoczęciem danej formy wsparcia. Niedopełnienie obowiązku przesłania zaktualizowanego harmonogramu skutkujące odbyciem przez IZ bezprzedmiotowej wizyty monitoringowej, zaplanowanej w oparciu o nieaktualny harmonogram może spowodować obciążenie Beneficjenta kosztami delegacji służbowej pracowników IZ;
 - 3) niezwłocznego informowania o każdej kontroli przeprowadzonej w zakresie prawidłowości realizacji projektu, przez uprawnione podmioty inne niż IZ, Beneficjent jest zobowiązany przekazywać IZ kopie informacji pokontrolnych oraz zaleceń pokontrolnych lub innych równoważnych dokumentów sporządzonych przez instytucje kontrolujące, jeżeli wyniki kontroli dotyczą projektu, w terminie 14 dni od dnia otrzymania tych dokumentów.⁵⁴
 - 4) przedstawiania na pisemne wezwanie IZ wszelkich informacji i wyjaśnień związanych z realizacją projektu, w terminie określonym w wezwaniu w tym kopii dokumentów poświadczonych „za zgodność z oryginałem”;
 - 5) współpracy z podmiotami zewnętrznymi, realizującymi badanie ewaluacyjne na zlecenie IZ poprzez udzielanie każdorazowo na wniosek tych podmiotów dokumentów i informacji na temat realizacji projektu, niezbędnych do przeprowadzenia badania ewaluacyjnego.
2. Przepisy ust. 1 niniejszego paragrafu stosuje się w okresie realizacji projektu, o którym mowa w § 2 ust. 1 niniejszej umowy oraz zgodnie z przepisami art. 23 i 25 ustawy z dnia 11 lipca 2014 o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

§ 20.

1. Ocena kwalifikowalności poniesionego wydatku dokonywana jest w trakcie realizacji projektu poprzez ocenę wniosków o płatność oraz w trakcie kontroli projektu, w szczególności kontroli w miejscu realizacji projektu lub siedzibie Beneficjenta. Niemniej, na etapie oceny wniosku o dofinansowanie projektu dokonywana jest wstępna ocena kwalifikowalności planowanych

⁵² Beneficjent jest zobowiązany do udostępnienia, na wniosek innych upoważnionych podmiotów kontrolujących, dokumentów i informacji na temat realizacji projektu niezbędnych do przeprowadzenia kontroli.

⁵³ Należy brać pod uwagę zdarzenie, które nastąpi wcześniej w czasie.

⁵⁴ Należy brać pod uwagę dokument informujący o wynikach przeprowadzonej kontroli podpisany przez podmiot kontrolowany i kontrolujący.

wydatków. Przyjęcie danego projektu do realizacji i podpisanie z Beneficjentem umowy o dofinansowanie nie oznacza, że wszystkie wydatki, które Beneficjent przedstawi we wniosku o płatność w trakcie realizacji projektu zostaną uznane za kwalifikowalne. Ocena kwalifikowalności wydatków jest prowadzona także po zakończeniu realizacji projektu.

2. Beneficjent ponosi odpowiedzialność za realizację projektu zgodnie z właściwymi przepisami krajowymi oraz właściwymi wytycznymi.

§ 21.

1. Beneficjent zobowiązuje się poddać kontroli dokonywanej przez IZ oraz inne uprawnione podmioty w zakresie prawidłowości realizacji projektu.
2. Beneficjent ponosi odpowiedzialność za udostępnienie dokumentacji związanej z realizacją projektu dotyczącej każdego z Partnerów.⁵⁵
3. IZ zawiadamia podmiot kontrolowany o planowanych czynnościach kontrolnych, podając przewidywany czas trwania czynności kontrolnych, co najmniej 5 dni kalendarzowych przed rozpoczęciem kontroli. Za skuteczne uznaje się również zawiadomienie przekazane beneficjentowi drogą elektroniczną lub faksem. Zasada ta nie dotyczy kontroli doraźnych i wizyt monitoringowych, które mogą być przeprowadzone bez zapowiedzi.
4. IZ przeprowadza kontrole, w tym wizyty monitoringowe, zgodnie z przepisami art. 23 i 25 ustawy z dnia 11 lipca 2014 o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020. W zakresie nieuregulowanym ustawą zastosowanie mają *Wytyczne*, o których mowa w § 1ust. 24.
5. Kontrole oraz audyty mogą być przeprowadzane w czasie wskazanym w art. 23 ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020.
6. Kontrola może zostać przeprowadzona w siedzibie Beneficjenta, w siedzibie Partnera⁵⁶, w siedzibie IZ, jak i w każdym miejscu związanym z realizacją projektu. W przypadku Beneficjentów nieposiadających siedziby/oddziału na terenie województwa świętokrzyskiego, po zakończeniu realizacji projektu, IZ może wezwać Beneficjenta do dostarczenia pełnej dokumentacji związanej z realizacją projektu do siedziby IZ w celu przeprowadzenia czynności kontrolnych, a Beneficjent zobowiązuje się do dostarczenia dokumentacji, o której mowa powyżej.
7. Beneficjent zapewnia podmiotom, o których mowa w ust. 1, dostęp do wszystkich dokumentów, o których mowa w § 8 ust. 4 przez cały okres ich przechowywania określony w § 22 oraz zapewnia dostęp do pomieszczeń i terenu realizacji projektu, dostęp do związanych z projektem systemów teleinformatycznych i udziela wszelkich wyjaśnień dotyczących realizacji projektu.
8. Ustalenia podmiotów, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu mogą prowadzić do korekty wydatków kwalifikowalnych rozliczonych w ramach projektu.
9. W wyniku kontroli wydawana jest informacja pokontrolna, uzupełniana w razie konieczności o zalecenia pokontrolne lub rekomendacje. Beneficjent jest zobowiązany do podjęcia działań naprawczych lub wskazania sposobu wykorzystania rekomendacji w terminie określonym w informacji pokontrolnej lub przyczyn niepodjęcia odpowiednich działań.
10. Ustalenia podmiotów, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu mogą prowadzić do korekty wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu.

Przechowywanie i archiwizowanie dokumentacji

§ 22.

1. Beneficjent zobowiązuje się do przechowywania dokumentacji związanej z realizacją projektu z uwzględnieniem art. 140 rozporządzenia ogólnego w sposób zapewniający dostępność, poufność

⁵⁵ Dotyczy projektów realizowanych w partnerstwie.

⁵⁶ Dotyczy projektów realizowanych w partnerstwie.

- i bezpieczeństwo, z zastrzeżeniem ust. 4 niniejszego paragrafu, oraz do informowania IZ o miejscu przechowywania dokumentów związanych z realizowanym projektem.
2. Dokumenty zawierające pomoc publiczną udzielaną przedsiębiorcom Beneficjent zobowiązuje się przechowywać przez 10 lat, licząc od dnia jej przyznania, w sposób zapewniający poufność i bezpieczeństwo, o ile projekt dotyczy pomocy publicznej.⁵⁷
 3. Przyjmuje się, że miejscem przechowywania dokumentów związanych z realizowanym projektem jest biuro projektu.
 4. W przypadku zmiany miejsca przechowywania dokumentów, o których mowa w ust. 1 i 3 oraz w przypadku zawieszenia lub zaprzestania przez Beneficjenta działalności przed terminem, o którym mowa w ust. 1 i 2 niniejszego paragrafu, Beneficjent zobowiązuje się poinformować IZ o miejscu przechowywania dokumentów związanych z realizowanym projektem. Informacja ta jest wymagana w przypadku zmiany miejsca przechowywania dokumentów w terminie, o którym mowa w ust. 1 i 2.⁵⁸
 5. W przypadku konieczności zmiany, w tym przedłużenia terminu, o którym mowa w ust. 1 i 2 niniejszego paragrafu, IZ powiadomi o tym pisemnie Beneficjenta przed upływem terminu określonego w ust. 1 i 2 niniejszego paragrafu.
 6. Postanowienia ust. 1-5 stosuje się odpowiednio do Partnerów, z zastrzeżeniem, że obowiązek informowania o miejscu przechowywania całej dokumentacji projektu, w tym gromadzonej przez Partnerów dotyczy wyłącznie Beneficjenta.⁵⁹

Pomoc publiczna⁶⁰

§ 23.

1. Pomoc udzielana w oparciu o niniejszą umowę jest zgodna ze wspólnym rynkiem oraz art. 107 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE 2012 C 326 z 26.10.2012) i dlatego jest zwolniona z wymogu notyfikacji zgodnie z art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.
2. Pomoc, o której mowa w ust. 1, udzielana jest na podstawie Rozporządzenia z dniar. w sprawie udzielenia pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020 (Dz. U.....) o numerze referencyjnym⁶¹

§ 24.⁶²

1. Beneficjentowi przyznana zostaje pomoc publiczna lub pomoc de minimis w wysokości określonej we wniosku, zgodnie z którym Beneficjent jest zobowiązany do realizacji projektu.
2. W przypadku stwierdzenia, iż nie zostały dotrzymane warunki udzielania pomocy określone w rozporządzeniu, o którym mowa w § 23 ust. 2 niniejszej umowy, w szczególności gdy stwierdzone zostanie, że pomoc została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem oraz stwierdzone zostanie niedotrzymanie warunków dotyczących:
 - 1) w przypadku pomocy publicznej:
 - a) wystąpienia efektu zachęty,
 - b) dopuszczalnej intensywności pomocy, jeśli dotyczy danego rodzaju pomocy udzielanej w ramach niniejszej umowy,
 - 2) w przypadku pomocy de minimis:

⁵⁷ Dotyczy projektów, w których będzie udzielana pomoc publiczna i/lub pomoc de minimis.

⁵⁸ Dotyczy projektów, w których będzie udzielana pomoc publiczna i/lub pomoc de minimis.

⁵⁹ Dotyczy w przypadku gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁶⁰ Dotyczy projektów, w których będzie udzielana pomoc publiczna i/lub pomoc de minimis. Jeżeli nie dotyczy należy w miejsce treści przepisu paragrafu wprowadzić do umowy tekst: „Nie dotyczy.”

⁶¹ W momencie zawierania umowy należy podać aktualny numer referencyjny.

⁶² Dotyczy przypadku gdy Beneficjent jest jednocześnie Beneficjentem pomocy.

a) dopuszczalnego pułapu pomocy de minimis określonego w rozporządzeniu, o którym mowa w § 23 ust. 2 niniejszej umowy,
Beneficjent zobowiązuje się do zwrotu całości lub części przyznanej pomocy wraz z odsetkami naliczanymi jak dla zaległości podatkowych od dnia udzielenia pomocy, na zasadach i w terminie określonym w § 15 ust. 2, 3 niniejszej umowy.

§ 25.⁶³

1. Beneficjent jako podmiot udzielający pomocy jest zobowiązany do wprowadzenia odpowiednio w umowie o udzieleniu pomocy zawieranej z Beneficjentem pomocy zapisów ujętych w § 23 i § 24.
2. Zobowiązuje się podmiot udzielający pomocy do wypełniania wszelkich obowiązków, jakie nakładają na niego przepisy prawa wspólnotowego i krajowego w zakresie pomocy publicznej i pomocy de minimis, w szczególności:
 - 1) sporządzania i przedstawiania Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm.),
 - 2) wydawania Beneficjentom pomocy zaświadczeń o pomocy de minimis.
3. Jeżeli na etapie kontroli projektu lub weryfikacji wniosków o płatność zostanie stwierdzone, że pomoc została przyznana niezgodnie z zasadami jej udzielania w wyniku niedopełnienia obowiązków przez podmiot udzielający pomocy, tj. Beneficjenta, wydatki objęte pomocą uznaje się za niekwalifikowalne i konieczne jest dokonanie ich zwrotu wraz z odsetkami naliczanymi jak dla zaległości podatkowych od dnia przekazania transzy przez IZ na zasadach i w terminie określonym w § 15 ust. 2, 3, 4 niniejszej umowy.

Konkurencyjność wydatków

§ 26. (wykreślono)

Reguła proporcjonalności

§ 27.

1. Projekt rozliczany jest na etapie końcowego wniosku o płatność pod względem finansowym proporcjonalnie do stopnia osiągnięcia założeń merytorycznych określonych we wniosku o dofinansowanie projektu, co jest określane jako „reguła proporcjonalności”, o której mowa w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków*.
2. W przypadku projektów partnerskich, sposób egzekwowania przez beneficjenta od partnerów projektu skutków wynikających z zastosowania reguły proporcjonalności z powodu nieosiągnięcia założeń projektu z winy partnera reguluje umowa partnerska.

Zasady korzystania z centralnego systemu teleinformatycznego

§ 28.

1. Beneficjent jest zobowiązany do składania dokumentów, informacji i wyjaśnień związanych z realizacją projektu, których IZ wymaga, w szczególności:
 - 1) Beneficjent jest zobowiązany do składania wniosków o płatność z wypełnioną częścią sprawozdawczą z wykorzystaniem SL2014 oraz ich podpisywania i przesyłania z wykorzystaniem profilu zaufanego ePUAP lub certyfikatu kwalifikowanego. Jeżeli z powodów technicznych podpisanie dokumentu przez ePUAP będzie niemożliwe należy skorzystać z opcji podpisania wniosku certyfikatem niekwalifikowanym SL2014;

⁶³ Dotyczy przypadku gdy Beneficjent jest podmiotem udzielającym pomocy.

- 2) Beneficjent na wezwanie IZ jest zobowiązany do aktualizacji dokumentów aplikacyjnych w wersji elektronicznej z wykorzystaniem LSI;
 - 3) Beneficjent jest zobowiązany do niezwłocznej aktualizacji harmonogramu składania wniosków o płatność w wersji elektronicznej z wykorzystaniem SL2014;
 - 4) Beneficjent jest obowiązany do niezwłocznej aktualizacji informacji o zamówieniach lub postępowaniach w projekcie w wersji elektronicznej z wykorzystaniem SL2014;⁶⁴
 - 5) w przypadku niedostarczenia dokumentów wskazanych w pkt 1-4 lub w przypadku stwierdzenia braków lub błędów w tych dokumentach Beneficjent może zostać zobowiązany do ich poprawy lub uzupełnienia w terminie wyznaczonym przez IZ RPO WŚ;
 - 6) Beneficjent jest zobowiązany do wprowadzania do systemu informatycznego SL2014 danych w zakresie angażowania personelu projektu zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków*;
 - 7) Beneficjent jest zobowiązany do zbierania danych osobowych nt. uczestników projektu osób lub podmiotów w SL2014.
2. (wykreślono).
 3. (wykreślono).
 4. Dokumenty elektroniczne przedstawiane w ramach SL2014, jako załączniki do wniosków, muszą stanowić oryginały dokumentów elektronicznych lub odwzorowanie cyfrowe (skany) oryginałów dokumentów sporządzonych w wersji papierowej. Niedopuszczalne jest przedstawianie odwzorowania cyfrowego (skanu) kopii dokumentów.
 5. Dla dokumentów elektronicznych wskazanych w ust. 1 SL2014 oblicza sumę kontrolną pliku, która pozwala sprawdzać integralność przedstawionych danych. Sumy kontrolne są przedstawiane na formularzach wniosków, co potwierdza że dany dokument elektroniczny znajduje się w repozytorium dokumentów projektu w SL2014 oraz może stanowić dowód w prowadzonych postępowaniach i procesach.
 6. W sytuacji, gdy istnieją ograniczenia w komunikowaniu się w formie elektronicznej z wykorzystaniem SL2014 lub komunikacji elektronicznej z wykorzystaniem platform elektronicznych ePUAP Beneficjent na pisemne wezwanie IZ oraz zgodnie z instrukcjami dotyczącymi wniosku o płatność jest zobowiązany do dostarczenia dokumentów w innej formie, w szczególności:
 - 1) załączników do wniosku o płatność przekraczających 50 stron A4 lub których oryginał nie został opracowany w wersji elektronicznej w systemie umożliwiającym weryfikację autentyczności pochodzenia, integralności treści i czytelności;
 - 2) dokumentów, które nie zostały zapisane w ogólnodostępnym formacie danych – zgodnie z krajowymi ramami interoperacyjności;⁶⁵
 - 3) dla platform elektronicznych ePUAP - plików i dokumentów elektronicznych, które łącznie przekraczają dopuszczalny poziom umożliwiający wysłanie dokumentu elektronicznego, tj. 20 MB.
 7. Jeśli weryfikacja autentyczności pochodzenia, integralności treści i czytelności dokumentów dostarczonych drogą elektroniczną nie jest możliwa wówczas Beneficjent może zostać zobowiązany do ich poprawy lub uzupełnienia w terminie wyznaczonym przez IZ.
 8. W przypadku utraty lub podejrzenia utraty wyłącznej kontroli nad wprowadzanymi do SL2014 danymi lub ich kradzieży albo w przypadku ich nieuprawnionego użycia lub podejrzenia nieuprawnionego użycia lub nieautoryzowanego dostępu do danych, Beneficjent jest zobowiązany skontaktować się z IZ w celu zablokowania dostępu do usług świadczonych w ramach SL2014 do czasu wyjaśnienia sprawy.

⁶⁴ Jeśli dotyczy.

⁶⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych (tj. Dz.U. 2016 poz. 113).

9. Beneficjent jest zobowiązany do należytego zarządzania prawami dostępu w SL2014 dla osób uprawnionych do wykonywania w jego imieniu czynności związanych z realizacją projektu/projektów, zgodnie z Regulaminem bezpieczeństwa informacji przetwarzanych w aplikacji głównej centralnego systemu teleinformatycznego. Wszelkie działania w SL2014 osób uprawnionych są traktowane w sensie prawnym jako działanie Beneficjenta. Beneficjent i Partnerzy wyznacza/ją osoby uprawnione do wykonywania w jego/ich imieniu czynności związanych z realizacją Projektu i zgłasza/ją⁶⁶ je Instytucji Zarządzającej do pracy w SL2014. Zgłoszenie ww. osób, zmiana ich uprawnień lub wycofanie dostępu jest dokonywane na podstawie załącznika nr 14 do przedmiotowej umowy. Zmiana załącznika nie wymaga aneksowania umowy.
10. Beneficjent nie może przekazywać danych o charakterze bezprawnym oraz zobowiązany jest stosować się do zasad dotyczących bezpieczeństwa podczas korzystania z SL2014. W tym celu powinien z należytą starannością chronić dane wykorzystywane na potrzeby systemu.
11. Przedmiotem komunikacji wyłącznie przy wykorzystaniu SL2014 nie mogą być:
 - 1) Zmiany treści umowy;
 - 2) Kontrole na miejscu przeprowadzane w ramach Projektu;
 - 3) Dochodzenie zwrotu środków od Beneficjenta, w tym prowadzenie postępowania administracyjnego w celu wydania decyzji o zwrocie środków.

Ochrona danych osobowych

§ 29.

1. Przy przetwarzaniu danych osobowych Beneficjent przestrzega zasad wskazanych w niniejszym paragrafie, w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 922) oraz w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (Dz. U. Nr 100, poz. 1024).
2. IZ umocowuje Beneficjenta do powierzania przetwarzania danych osobowych podmiotom wykonującym zadania związane z udzieleniem wsparcia i realizacją projektu, w tym w szczególności realizującym badania ewaluacyjne, jak również podmiotom realizującym zadania związane z kontrolą, monitoringiem i sprawozdawczością prowadzone w ramach Programu, pod warunkiem niewyrażenia sprzeciwu przez IZ w terminie **7 dni roboczych** od dnia wpłynięcia informacji o zamiarze powierzania przetwarzania danych osobowych do IZ i pod warunkiem, że Beneficjent zawrze z każdym podmiotem, któremu powierza przetwarzanie danych osobowych umowę powierzenia przetwarzania danych osobowych w kształcie zasadniczo zgodnym z postanowieniami niniejszego paragrafu.
3. Zakres danych osobowych powierzanych przez Beneficjentów podmiotom, o których mowa w ust. 2, powinien być adekwatny do celu powierzenia oraz każdorazowo indywidualnie dostosowany przez Beneficjenta.
4. Beneficjent przed rozpoczęciem przetwarzania danych osobowych podejmie środki zabezpieczające zbiór danych, o których mowa w art. 36-39 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych oraz w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1. Jeżeli dokumenty istnieją wyłącznie w formie elektronicznej, systemy komputerowe Beneficjenta, w których przechowywane są wersje elektroniczne, muszą spełniać normy bezpieczeństwa zapewniające, że dokumenty te są zgodne z wymogami prawa krajowego i można się na nich oprzeć do celów kontroli i audytu.
5. Do przetwarzania danych osobowych mogą być dopuszczeni jedynie pracownicy Beneficjenta oraz pracownicy podmiotów, o których mowa w ust. 2 niniejszego paragrafu, posiadający imienne upoważnienie do przetwarzania danych osobowych.

⁶⁶ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

6. IZ umocowuje Beneficjenta do wydawania i odwoływania jego pracownikom imiennych upoważnień do przetwarzania danych osobowych. Upoważnienia przechowuje Beneficjent w swojej siedzibie; wzór upoważnienia do przetwarzania danych osobowych oraz wzór odwołania upoważnienia do przetwarzania danych osobowych są określane przez IZ.
7. IZ umocowuje Beneficjenta do dalszego umocowywania podmiotów do wydawania oraz odwoływania ich pracownikom upoważnień do przetwarzania danych osobowych. W takim wypadku stosuje się odpowiednie postanowienia dotyczące Beneficjentów w tym zakresie.
8. Beneficjent prowadzi ewidencję pracowników upoważnionych do przetwarzania danych osobowych w związku z wykonywaniem umowy.
9. Beneficjent jest zobowiązany do podjęcia wszelkich kroków służących zachowaniu w poufności danych osobowych przez pracowników mających do nich dostęp.
10. Beneficjent niezwłocznie informuje IZ o:
 - 1) wszelkich przypadkach naruszenia tajemnicy danych osobowych lub o ich niewłaściwym użyciu;
 - 2) wszelkich czynnościach z własnym udziałem w sprawach dotyczących ochrony danych osobowych prowadzonych w szczególności przed Generalnym Inspektorem Ochrony Danych Osobowych, urzędami państwowymi, policją lub przed sądem.
11. Beneficjent zobowiązuje się do udzielenia IZ, na każde jej żądanie, informacji na temat przetwarzania danych osobowych, o których mowa w niniejszym paragrafie, a w szczególności niezwłocznego przekazywania informacji o każdym przypadku naruszenia przez niego i jego pracowników obowiązków dotyczących ochrony danych osobowych.
12. Beneficjent umożliwi IZ lub podmiotom przez nią upoważnionym, w miejscach, w których są przetwarzane powierzone dane osobowe, dokonanie kontroli, zgodności z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych i rozporządzeniem, o którym mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, oraz z niniejszą umową przetwarzania powierzonych danych osobowych; zawiadomienie o zamiarze przeprowadzenia kontroli powinno być przekazane podmiotowi kontrolowanemu co najmniej 5 dni kalendarzowych przed rozpoczęciem kontroli.
13. W przypadku powzięcia przez IZ wiadomości o rażącym naruszeniu przez Beneficjenta zobowiązań wynikających z ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, z rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, lub z niniejszej umowy, Beneficjent umożliwi IZ lub podmiotom przez nią upoważnionym dokonanie kontroli, w celu, o którym mowa w ust. 12.
14. Kontrolerzy IZ lub podmiotów przez nią upoważnionych oraz inne instytucje upoważnione, mają w szczególności prawo:
 - 1) wstępu, w godzinach pracy Beneficjenta, za okazaniem imiennego upoważnienia, do pomieszczenia, w którym jest zlokalizowany zbiór powierzonych do przetwarzania danych osobowych, oraz pomieszczenia, w którym są przetwarzane powierzone dane osobowe poza zbiorem danych osobowych, i przeprowadzenia niezbędnych badań lub innych czynności kontrolnych w celu oceny zgodności przetwarzania danych osobowych z ustawą, rozporządzeniem oraz niniejszą umową;
 - 2) żądać złożenia pisemnych lub ustnych wyjaśnień oraz wzywać i przeprowadzać rozmowy z pracownikami w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego;
 - 3) wglądu do wszelkich dokumentów i wszelkich danych mających bezpośredni związek z przedmiotem kontroli oraz sporządzania ich kopii;
 - 4) przeprowadzania oględzin urządzeń, nośników oraz systemu informatycznego służącego do przetwarzania danych osobowych.
15. Beneficjent jest zobowiązany do zastosowania zaleceń dotyczących poprawy jakości zabezpieczenia danych osobowych oraz sposobu ich przetwarzania.

Obowiązki informacyjne

§ 30.

1. Beneficjent jest zobowiązany do wypełniania obowiązków informacyjnych i promocyjnych zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013r., Rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) nr 821/2014 z dnia 28 lipca 2014r., Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) nr 480/2014, Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 oraz zgodnie z instrukcjami i wskazówkami zawartymi w załączniku nr 4 do umowy.
2. Beneficjent jest zobowiązany w szczególności do:
 - 1) Oznaczenia znakiem Unii Europejskiej, znakiem Funduszy Europejskich i herbem województwa:
 - a) Wszystkich prowadzonych działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących projektu,
 - b) Wszystkich dokumentów związanych z realizacją projektu podawanych do wiadomości publicznej,
 - c) Wszystkich dokumentów i materiałów dla osób i podmiotów uczestniczących w projekcie;
 - 2) Umieszczania przynajmniej jednego plakatu o minimalnym formacie A3 lub odpowiednio tablicy informacyjnej i/lub pamiątkowej w miejscu realizacji projektu;
 - 3) Umieszczania opisu projektu na stronie internetowej, w przypadku posiadania strony internetowej;
 - 4) Przekazywania osobom i podmiotom uczestniczącym w projekcie informacji, że projekt uzyskał dofinansowanie przynajmniej w formie odpowiedniego oznakowania;
 - 5) Dokumentowania działań informacyjnych i promocyjnych prowadzonych w ramach projektu.
3. IZ udostępnia Beneficjentowi obowiązujące logotypy do oznaczania projektu.
4. Beneficjent udostępnia IZ, na etapie realizacji projektu na potrzeby informacji i promocji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 oraz Europejskiego Funduszu Społecznego wszystkie utwory informacyjno-promocyjne powstałe w trakcie realizacji projektu, w postaci między innymi: materiałów zdjęciowych, materiałów audio wizualnych i prezentacji dotyczących projektu oraz udziela nieodpłatnie licencji niewyłącznej, obejmującej prawo do korzystania z nich bezterminowo na terytorium Unii Europejskiej w zakresie następujących pól eksploatacji:
 - 1) W zakresie utrwalania i zwielokrotniania utworu – wytwarzanie określoną techniką egzemplarzy utworu, w tym techniką drukarską, reprograficzną, zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową;
 - 2) W zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których utwór utrwalono – wprowadzanie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy;
 - 3) W zakresie rozpowszechniania utworu w sposób inny niż określony w pkt. 2 – publiczne wykonanie, wystawienie, wyświetlenie, odtworzenie oraz nadawanie i reemitowanie, a także publiczne udostępnianie utworu w taki sposób aby każdy mógł mieć do niego dostęp.Działania informacyjne i promocyjne Beneficjenta zawierają dodatkowo informację: Projekt realizowany w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.⁶⁷
5. Wszystkie działania informacyjne i promocyjne związane z realizowanym Projektem powinny zostać udokumentowane (obligatoryjnie dokumentacja fotograficzna). Dokumentacja ta powinna być przechowywana razem z pozostałymi dokumentami projektowymi przez cały okres trwałości projektu oraz może zostać poddana kontroli. Dokumentacja może być przechowywana w formie papierowej albo elektronicznej.
6. Beneficjent zobowiązuje się do przedstawiania na wezwanie Instytucji Zarządzającej wszelkich informacji i wyjaśnień związanych z realizacją projektu, w terminie określonym w wezwaniu.

⁶⁷ Dotyczy wyłącznie przypadku, gdy projekt jest współfinansowany ze środków specjalnej linii budżetowej Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.

7. Postanowienia ust. 1-6 stosuje się również do Partnerów.⁶⁸

Prawa autorskie

§ 31.

1. Beneficjent zobowiązuje się do zawarcia z IZ odrębnej umowy przeniesienia autorskich praw majątkowych do utworów⁶⁹ wytworzonych w ramach projektu, obejmującej jednocześnie udzielenie licencji przez IZ na rzecz Beneficjenta w celu korzystania z ww. utworów. Umowa, o której mowa powyżej zawierana jest na pisemny wniosek IZ w ramach kwoty, o której mowa w § 3.
2. W przypadku zlecenia wykonawcy części zadań w ramach projektu lub realizacji w partnerstwie⁷⁰ umów obejmujących m.in. opracowanie utworu Beneficjent zobowiązuje się do zastrzeżenia w umowie z wykonawcą lub Partnerem⁷¹, że autorskie prawa majątkowe do ww. utworu przysługują Beneficjentowi.
3. IZ zastrzega możliwość uznania za niekwalifikowalne wszelkie koszty związane z wytworzonymi w ramach projektu utworami, w sytuacji gdy podpisanie umowy o przeniesieniu praw autorskich nie dojdzie do skutku z przyczyn leżących po stronie Beneficjenta.
4. Umowy, o których mowa w ust. 1 i 3, są sporządzane z poszanowaniem powszechnie obowiązujących przepisów prawa, w tym w szczególności ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 666).
5. Postanowienia ust. 1-4 dotyczą również Partnerów.⁷²

Zmiany w Projekcie

§ 32.

1. Beneficjent może dokonywać zmian w trakcie realizacji projektu pod warunkiem ich zgłoszenia w formie pisemnej IZ nie później niż na 1 miesiąc przed planowanym zakończeniem realizacji projektu oraz przekazania aktualnego wniosku i uzyskania pisemnej akceptacji IZ w **terminie 15 dni roboczych**, z zastrzeżeniem ust. 2 niniejszego paragrafu. Akceptacja, o której mowa w zdaniu pierwszym, dokonywana jest w formie pisemnej i nie wymaga formy aneksu do niniejszej umowy.
2. Zmiany w projekcie nie mogą dotyczyć zwiększenia kwot, o których mowa w § 8 ust. 1-3.
3. W razie zmian w prawie unijnym, krajowym lub w dokumentach programowych, mających wpływ na realizowane działania w ramach projektu strony zobowiązują się re negocjować zapisy niniejszej umowy tak aby dostosować je do wprowadzonych zmian.

Rozwiązanie umowy

§ 33.

1. IZ może rozwiązać niniejszą umowę w trybie natychmiastowym, w przypadku gdy:
 - 1) Beneficjent wykorzysta w całości bądź w części przekazane środki niezgodnie z umową, *Wytycznymi* o których mowa w § 1 ust. 24 oraz regulaminem konkursu;
 - 2) Beneficjent złoży podrobione, przerobione lub stwierdzające nieprawdę dokumenty w celu uzyskania wsparcia finansowego w ramach niniejszej umowy. Doszło do poważnych nieprawidłowości, w szczególności oszustwa;
 - 3) Beneficjent ze swojej winy nie rozpoczął realizacji projektu w ciągu 3 miesięcy od ustalonej we wniosku początkowej daty okresu realizacji projektu, zaprzestał realizacji projektu lub realizuje go w sposób niezgodny z niniejszą umową;

⁶⁸ Dotyczy przypadku gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁶⁹ Utwory w rozumieniu art. 1 ust. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2016 r., 666) składające się na rezultaty projektu bądź związane merytorycznie z określonym rezultatem.

⁷⁰ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁷¹ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁷² Dotyczy przypadku gdy projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

- 4) Beneficjent nie przedłożył zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy zgodnie z § 18.⁷³
2. IZ może rozwiązać niniejszą umowę z zachowaniem jednomiesięcznego okresu wypowiedzenia, w przypadku gdy:
 - 1) Beneficjent nie osiągnie zamierzonych w projekcie wskaźników, zgodnie z § 8 umowy, z przyczyn przez siebie zawinionych;
 - 2) Beneficjent odmówi poddania się kontroli, o której mowa w § 21;
 - 3) Beneficjent w ustalonym przez IZ terminie nie doprowadzi do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w tym nie dokona zwrotu wydatków niekwalifikowanych ustalonych na podstawie wniosków o płatność lub czynności kontrolnych uprawnionych organów;
 - 4) Beneficjent nie przedkłada zgodnie z umową wniosków o płatność, z zastrzeżeniem § 11 ust. 5;
 - 5) Beneficjent nie przedkłada uzupełnienia wniosku o płatność w terminach i zakresie wyznaczonym przez IZ;
 - 6) Beneficjent nie przestrzega przepisów ustawy PZP w zakresie, w jakim ta ustawa stosuje się do Beneficjenta;
 - 7) Beneficjent nie przestrzega zasady konkurencyjności w zakresie, w jakim ta zasada stosuje się do Beneficjenta;
 - 8) Beneficjent w sposób uporczywy uchyla się od wykonywania obowiązków, o których mowa w § 9 ust. 1-3 i § 19 ust. 1 pkt 4;
 - 9) Beneficjent odmówił podpisania aneksu w zakresie zmian wprowadzonych *Wytocznymi*, o których mowa w § 1 ust. 24;
 - 10) Beneficjent nie poddał się lub nie uzyskał akredytacji w okresie realizacji projektu, o której mowa w § 6 ust. 6.⁷⁴

§ 34.

Umowa może zostać rozwiązana na wniosek każdej ze stron w przypadku wystąpienia okoliczności, które uniemożliwiają dalsze wykonywanie postanowień zawartych w umowie. W takim przypadku przepisy § 33 ust. 2 i § 36 stosuje się odpowiednio.

§ 35.

1. W przypadku rozwiązania umowy na podstawie § 33 ust. 1 pkt 1-3, Beneficjent zobowiązany jest do zwrotu całości lub części otrzymanego dofinansowania wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych liczonymi od dnia przekazania dofinansowania.
2. W przypadku rozwiązania umowy w trybie § 33 ust. 2, Beneficjent ma prawo do wydatkowania wyłącznie tej części otrzymanych transz dofinansowania, które odpowiadają prawidłowo zrealizowanej części projektu, z zastrzeżeniem § 5 ust. 2.
3. Beneficjent zobowiązuje się przedstawić rozliczenie otrzymanych transz dofinansowania, w formie wniosku o płatność.
4. Niewykorzystana część otrzymanych transz dofinansowania podlega zwrotowi na rachunek IZ w terminie 30 dni kalendarzowych od zakończenia realizacji projektu. W przypadku niedokonania zwrotu w ww. terminie, stosuje się przepisy § 15 umowy.

§ 36.

1. Rozwiązanie umowy, bez względu na to czy następuje na podstawie § 33 ust. 1 lub 2 lub § 34, nie zwalnia Beneficjenta z obowiązków wynikających z § 13, § 15, § 19, § 20, § 26, § 27, § 29, § 30, które zobowiązany jest on wykonywać w dalszym ciągu.
2. Przepis ust. 1 nie obejmuje sytuacji, gdy w związku z rozwiązaniem umowy Beneficjent zobowiązany jest do zwrotu całości otrzymanego dofinansowania.

⁷³ Wykreślić jeśli nie dotyczy.

⁷⁴ Wykreślić jeśli nie dotyczy.

Postanowienia końcowe

§ 37.

1. Prawa i obowiązki Beneficjenta wynikające z umowy nie mogą być przenoszone na osoby trzecie, bez zgody IZ. Powyższy przepis nie obejmuje przenoszenia praw w ramach partnerstwa.⁷⁵
2. Beneficjent zobowiązuje się wprowadzić prawa i obowiązki Partnerów wynikające z niniejszej umowy w zawartej z nimi umowie partnerstwa.⁷⁶

§ 38.

Beneficjent oświadcza, że nie podlega wykluczeniu, o którym mowa w art. 207 ust. 4 UFP.

§ 39.

1. Spory związane z realizacją niniejszej umowy strony będą starały się rozwiązać polubownie.
2. W przypadku braku porozumienia spór będzie podlegał rozstrzygnięciu przez sąd powszechny właściwy dla siedziby IZ za wyjątkiem sporów związanych ze zwrotem środków na podstawie przepisów o finansach publicznych.
3. W sprawach nieuregulowanych niniejszą umową zastosowanie mają odpowiednie reguły i zasady wynikające z Programu, a także odpowiednie przepisy prawa Unii Europejskiej oraz właściwe akty prawa krajowego.

§ 40.

1. Wszelkie wątpliwości związane z realizacją niniejszej umowy wyjaśniane będą w formie pisemnej.
2. Zmiany w treści umowy wymagają formy aneksu do umowy, z zastrzeżeniem § 10 ust. 7, § 16 oraz § 32 ust. 1.

§ 41.

1. Umowa została sporządzona w dwóch jednobrzmiących, po jednym dla każdej ze stron.
2. Postanowienia umowy wchodzi w życie z dniem jej podpisania z mocą obowiązującą od dnia rozpoczęcia realizacji projektu, o którym mowa w § 2 ust. 1 umowy.
3. Integralną część niniejszej umowy stanowią następujące załączniki:
 - 1) załącznik nr 1: Wniosek o którym mowa w § 1 ust. 20,
 - 2) załącznik nr 2: Harmonogram płatności,
 - 3) załącznik nr 3: Oświadczenie o kwalifikowalności podatku VAT,
 - 4) załącznik nr 4: Obowiązki informacyjne Beneficjenta,
 - 5) załącznik nr 5: Wzór Kwartalnego harmonogramu przeprowadzonych w ramach projektu form wsparcia,
 - 6) załącznik nr 6: Oświadczenia Beneficjenta o niezaleganiu z opłacaniem składek ZUS,
 - 7) załącznik nr 7: Oświadczenie Beneficjenta o niezaleganiu z uiszczaniem podatków,
 - 8) załącznik nr 8: Oświadczenie o niepodleganiu karze zakazu dostępu do środków,
 - 9) załącznik nr 9: Oświadczenie uczestnika projektu,
 - 10) załącznik nr 10: Upoważnienie do przetwarzania danych osobowych na poziomie Beneficjenta i podmiotów przez niego umocowanych,
 - 11) załącznik nr 11: Odwołanie upoważnienia do przetwarzania danych osobowych na poziomie Beneficjenta i podmiotów przez niego umocowanych,
 - 12) (wykreślono),

⁷⁵ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

⁷⁶ Dotyczy przypadku, gdy Projekt jest realizowany w ramach partnerstwa.

- 13) załącznik nr 13: Umowa/porozumienie partnerskie,⁷⁷
- 14) załącznik nr 14: Wzory wniosków osób uprawnionych do obsługi systemu SL2014,
- 15) załącznik nr 15: Warunki obniżania wartości korekt finansowych oraz wartości wydatków poniesionych nieprawidłowo,
- 16) załącznik nr 16: Wzór zakresu danych osobowych powierzonych do przetwarzania.

Podpisy:

.....
Instytucja Zarządzająca

.....
Beneficjent

⁷⁷ Należy wykreślić, jeśli nie dotyczy.

Załącznik nr VII - Taryfikator cen rynkowych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Taryfikator cen rynkowych najczęściej finansowanych w ramach danej grupy projektów, towarów lub usług

1. Wykaz dopuszczalnych stawek dla towarów i usług określa przykładowe występujące koszty w projektach finansowanych z RPOWŚ na lata 2014-2020 dla EFS.
2. Stawki rynkowe zostały opracowane na podstawie średniej otrzymanej z szacowania co najmniej 3 ofert rynkowych. W przypadku, gdy uzyskanie 3 ofert nie było możliwe, szacowanie oparto na mniejszej liczbie ofert.
3. Stawki ujęte w katalogu są stawkami dopuszczalnymi (uwzględniającymi wartość brutto wydatku), co jednak nie oznacza automatycznego akceptowania przez oceniających stawek założonych w budżecie.
4. Przyjęcie dopuszczalnej stawki nie oznacza również, że będzie akceptowana w każdym budżecie – przy ocenie będą brane pod uwagę takie czynniki jak: specyfika projektu, stopień złożoności projektu, wielkość grupy docelowej, miejsce realizacji.
5. W przypadku przekroczenia ww. stawki Beneficjent jest zobowiązany do zawarcia we wniosku o dofinansowanie/wniosku o płatność uzasadnienia zaistniałej sytuacji.
6. Jeśli koszt nie został ujęty w katalogu istnieje możliwość odniesienia się do ceny podobnej kategorii kosztowej.
7. Wykaz dopuszczalnych stawek dla towarów i usług nie stanowi katalogu zamkniętego i może być rozszerzany o nowe pozycje przez Instytucję Zarządzającą – Departament Wdrażania EFS (Instytucję Organizującą Konkurs).
8. Wykaz dopuszczalnych stawek dla towarów i usług stanowi załącznik nr VII do Regulaminu Konkursu dla ***Poddziałania 8.5.4 Kształcenie ustawiczne ZIT Edukacja formalna i pozaformalna osób dorosłych***

Nazwa szkolenia/ kursu	Stawka na osobę	Liczba godzin
Przykładowe kwalifikacyjne kursy zawodowe / kursy podnoszące kwalifikacje i umiejętności zawodowe (ceny kursów/ szkoleń nie obejmują kosztów egzaminów)		
Wózki widłowe (jezdniowe)	534,00	44
Operator koparko-ładowarki	1670,00	176

Spawanie metodą MIG/ MAG	2334,00	145
Spawanie metodą TIG	2184,00	103
Kurs prawa jazdy kat. B	1344,00	60
Kurs prawa jazdy kat. C	1807,00	50
Kurs prawa jazdy kat. C+E	1830,00	45
Kurs prawa jazdy kat. D	3464,00	80
Kwalifikacja wstępna dla kierowców autobusów i ciężarówek	3275,00	280
Kwalifikacja wstępna dla kierowców autobusów i ciężarówek – przyspieszona	2350,00	140
Opiekun w żłobku lub klubie dziecięcym	1450,00	280
Operator CNC/ Obsługa obrabiarek sterowanych numerycznie	1510,00	nie mniej niż 50
Betoniarz - zbrojarz	1550,00	nie mniej niż 120
Murarz – tynkarz	1440,00	nie mniej niż 100
Opiekuna środowiskowa	1502,00	nie mniej niż 320
Dietetyk I stopnia	664,00	nie mniej niż 30
Rachunkowość/ księgowość (kurs podstawowy)	1855,00	nie mniej niż 82
Kurs na kandydatów na księgowego – I stopień	1730,00	nie mniej niż 82
Kurs na kandydatów na księgowego – II stopień	3125,00	nie mniej niż 180
Kurs na kandydatów na księgowego – III stopień	3535,00	nie mniej niż 204
Kadry i płace	1581,00	nie mniej niż 112
Opiekun osoby starszej i niepełnosprawnej	450,00	nie mniej niż 40
Masażysta	1784,00	nie mniej niż 120
Kurs obsługi kasy fiskalnej	167,00	nie mniej niż 5
Opiekunka dziecięca	700,00	nie mniej niż 60
Wydatki towarzyszące		

Materiały biurowe dla beneficjentów - zeszyt A4, teczka, zakreślacze, ołówek, długopis, gumka, segregator	komplet	34,00
Wynajem sal na spotkania indywidualne	godzina	37,00
Wynajem sal konferencyjnych	godzina	75,00 (sala do 60 osób)
Przerwa kawowa	osoba	14,80
Lunch/ obiad	osoba	28,00
Sprzęt		
Drukarka laserowa kolorowa ¹ lub ²	sztuka	895,00
Urządzenie wielofunkcyjne ¹ lub ²	sztuka	422,00
Kserokopiarka ¹ lub ²	sztuka	4155,00
Projektor ¹ lub ²	sztuka	2684,00
Laptop z systemem operacyjnym (na potrzeby zajęć, platformy, szkoleń) ¹ lub ²	sztuka	3224,00
Komputer stacjonarny z systemem operacyjnym i monitorem (na potrzeby zajęć, platformy, szkoleń) ¹ lub ²	sztuka	3 762,00
Odtwarzacz CD ¹	sztuka	850,00
Odtwarzacz DVD ¹	sztuka	195,00
Koszt uruchomienia sprzętu informatycznego (instalacja systemu, sterowników, konfiguracja)	usługa	117,00

¹ Wydatek powinien być kwalifikowalny w ramach projektów w wyjątkowych przypadkach, gdy Wnioskodawca nie posiada wystarczającego zaplecza technicznego (np. projekt jest realizowany przez szkołę i urządzenia te są niezbędne do prowadzenia zajęć) oraz jest to niezbędny sprzęt do realizacji konkretnego zakresu merytorycznego danego zadania.

² Wyposażenie stanowiska pracy personelu projektu (z wyłączeniem personelu, który zgodnie z Wytocznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 ujęty jest w kosztach pośrednich) jest kwalifikowalne w przypadku spełnienia łącznie następujących warunków:

- Osoba dla której przeznaczone jest wyposażenie zatrudniona jest na podstawie umowy o pracę w wymiarze co najmniej ½ etatu;
- Wnioskodawca wskazał we wniosku o dofinansowanie, że nie posiada wystarczającego zaplecza technicznego – wyposażenia stanowiska pracy do realizacji projektu.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Załącznik nr VIII – Wzór minimalnego zakresu umowy o partnerstwie na rzecz realizacji projektu

WZÓR¹

Umowa o partnerstwie na rzecz realizacji projektu (tytuł projektu)

Umowa o partnerstwie na rzecz realizacji projektu (*tytuł projektu*) w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (RPO WŚ 2014-2020) współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego, zwana dalej „umową”, zawarta na podstawie art. 33 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2014 r. poz. 1146, z późn. zm.) w dniu między:

.....
(nazwa beneficjenta)

z siedzibą w
(adres siedziby)

reprezentowaną przez
(imię i nazwisko osoby uprawnionej do podejmowania decyzji wiążących)
zwaną dalej „Partnerem wiodącym”

a

.....
(nazwa partnera)

z siedzibą w
(adres siedziby)

reprezentowaną przez
(imię i nazwisko osoby uprawnionej do podejmowania decyzji wiążących)
zwaną dalej „Partnerem nr 1”

a

.....
(nazwa partnera)

z siedzibą w
(adres siedziby)

reprezentowaną przez
(imię i nazwisko osoby uprawnionej do podejmowania decyzji wiążących)

¹ Wzór umowy stanowi minimalny zakres i może być przez strony uzupełniony o postanowienia niezbędne dla realizacji projektu. Nie mogą one być sprzeczne z systemem realizacji RPO WŚ 2014-2020. W uzasadnionych przypadkach wzór umowy może być modyfikowany za zgodą IOK. W przypadku realizacji projektu, którego wydatki rozliczane są w oparciu o metody uproszczone wskazane w Wytycznych należy zmodyfikować zapisy umowy o partnerstwie odpowiednio do zapisów wzoru umowy o dofinansowanie projektu załączonego do regulaminu konkursu.

zwaną dalej „Partnerem nr 2”

a

.....
(nazwa partnera)
z siedzibą w
(adres siedziby)
reprezentowaną przez
(imię i nazwisko osoby uprawnionej do podejmowania decyzji wiążących)
zwaną dalej „Partnerem nr 3”

łącznie zwanymi dalej „stronami”.

§ 1.

Przedmiot umowy

1. Ustanawia się partnerstwo na rzecz realizacji projektu (*tytuł projektu*), realizowanego w ramach Osi Priorytetowej Działania Poddziałania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, zwanego dalej „projektem”.
2. Strony umowy stwierdzają zgodnie, że wskazane w ust. 1 partnerstwo zostało utworzone w celu realizacji projektu, którego opis stanowi wniosek o dofinansowanie o numerze SL2014²
3. Umowa określa zasady funkcjonowania partnerstwa, zasady współpracy Partnera wiodącego i Partnerów oraz współpracy między Partnerami przy realizacji projektu, o którym mowa w ust. 1.
4. Okres realizacji projektu jest zgodny z okresem wskazanym we wniosku o dofinansowanie i dotyczy realizacji zadań w ramach projektu.

§ 2.

Odpowiedzialności Partnerów

Strony umowy ponoszą odpowiedzialność za prawidłową realizację umowy o dofinansowanie projektu, która zostanie zawarta przez Partnera wiodącego z Instytucją Zarządzającą, w zakresie przypisanych zadań. Niemniej jednak to Partner wiodący ponosi pełną odpowiedzialność za prawidłową realizację projektu.

§ 3.

Zakres odpowiedzialności Partnera wiodącego

1. Strony stwierdzają zgodnie, że (nazwa beneficjenta) pełni funkcję Partnera wiodącego odpowiedzialnego za:
 - 1) reprezentowanie Partnerów przed Instytucją Zarządzającą RPO WŚ 2014-2020;
 - 2) koordynowania, w tym monitorowania i nadzorowania prawidłowości działań Partnerów przy realizacji zadań zawartych w projekcie;
 - 3) zapewnienie udziału Partnerów w podejmowaniu decyzji i realizacji zadań, na zasadach określonych w niniejszej umowie;
 - 4) wsparcie Partnerów w realizacji powierzonych zadań;
 - 5) zapewnienie sprawnego systemu komunikacji z Partnerami oraz Instytucją Zarządzającą;
 - 6) zapewnienie prawidłowości operacji finansowych, w szczególności poprzez wdrożenie systemu zarządzania i kontroli finansowej projektu;

²Wypełnić w przypadku, kiedy na etapie podpisywania umowy o partnerstwie jest znany numer SL2014 wniosku o dofinansowanie projektu.

- 7) pozyskiwanie, gromadzenie i archiwizację dokumentacji związanej z realizacją zadań partnerstwa;
 - 8) przedkładanie wniosków o płatność do Instytucji Zarządzającej celem rozliczenia wydatków w projekcie oraz otrzymania środków na dofinansowanie zadań Partnera wiodącego i Partnerów, w tym monitorowanie wskaźników zadeklarowanych we wniosku;
 - 9) gromadzenie informacji o uczestnikach projektu i przekazywanie ich do Instytucji Zarządzającej;
 - 10) informowanie Instytucji Zarządzającej o problemach w realizacji projektu, w tym o zamiarze zaprzestania jego realizacji lub o zagrożeniu nieosiągnięcia zaplanowanych wskaźników określonych we wniosku o dofinansowanie;
 - 11) zapewnienie zachowania zasady równości szans i płci w ramach partnerstwa zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełno sprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020*;
 - 12) prowadzenie rejestru udzielonej w ramach partnerstwa pomocy publicznej na potrzeby monitorowania i zgodności z zasadami pomocy publicznej³;
 - 13) koordynację działań partnerstwa na rzecz upowszechniania informacji o nim i jego celów;
 - 14) zapewnienie przestrzegania przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 907, z późn. zm.)⁴;
 - 15) wypełnianie obowiązków wynikających z umowy o dofinansowanie projektu.
2. Partnerzy upoważniają Partnera wiodącego do reprezentowania partnerstwa wobec osób trzecich w działaniach związanych z realizacją projektu, w tym do zawarcia w ich imieniu i na ich rzecz umowy o dofinansowanie projektu z Instytucją Zarządzającą. Zakres upoważnienia został określony w pełnomocnictwach dla Partnera wiodącego do reprezentowania Partnerów stanowiących załącznik nr 1 do niniejszej umowy.
 3. Partner wiodący nie może bez uzyskania uprzedniej zgody Partnerów, akceptować lub przedstawiać propozycji zmian zakresu projektu lub warunków jego realizacji, o ile strony nie postanowią inaczej.
 4. Partnerzy zobowiązują się do zawarcia z Partnerem wiodącym odrębnej umowy przeniesienia autorskich praw majątkowych do utworów wytworzonych w ramach projektu, z jednoczesnym udzieleniem licencji na rzecz Partnerów na korzystanie z ww. utworów. Umowa ta sporządzona zostanie z poszanowaniem powszechnie obowiązujących przepisów prawa, w tym w szczególności ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631, z późn. zm.).
 5. Partner wiodący jest zobowiązany do współpracy z podmiotami zewnętrznymi realizującymi badania ewaluacyjne na zlecenie Instytucji Zarządzającej lub poprzez udzielenie każdorazowo na wniosek tych podmiotów dokumentów i informacji na temat realizacji projektu, niezbędnych do przeprowadzenia badania ewaluacyjnego.

§ 4.

Zakres i forma udziału Partnerów

1. Wskazane poniżej strony umowy pełnią funkcję Partnerów projektu. Oznacza to, że wszyscy Partnerzy są współrealizującymi projekt, o którym mowa w § 1 ust. 1 niniejszej umowy, odpowiedzialnymi za realizację jednego lub kilku zadań określonych w projekcie. Partnerzy są także zobowiązani do osiągnięcia zadeklarowanych wskaźników produktu i rezultatu określonych we wniosku o dofinansowanie.
2. Strony ustalają następujący podział zadań między Partnerami:
 - 1)
(nazwa Partnera wiodącego)
jest odpowiedzialny za realizację następujących zadań określonych w projekcie:
 - a)
(nazwa zadania zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie)

³ Wykreślić, jeśli nie dotyczy.

⁴ Wykreślić, jeśli nie dotyczy.

- b)
(nazwa zadania zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie)
- 2)
(nazwa Partnera nr 1)
jest odpowiedzialny za realizację następujących zadań w projekcie:
- a)
(nazwa zadania zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie)
- b)
(nazwa zadania zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie)
- 3)
(nazwa Partnera nr 2)
jest odpowiedzialny za realizację następujących zadań w projekcie:
- a)
(nazwa zadania zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie)
- b)
(nazwa zadania zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie)
- 4)
(nazwa Partnera nr 3)
jest odpowiedzialny za realizację następujących zadań w projekcie:
- a)
(nazwa zadania zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie)
- b)
(nazwa zadania zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie)
3. Strony wykonują samodzielnie przyjęte na siebie zadania, wobec czego:
- 1) nie jest dopuszczalne zlecenie zadań lub istotnych ich części pomiędzy podmiotami partnerstwa, w tym kierowanie zapytań ofertowych do pozostałych podmiotów partnerstwa podczas udzielania zamówień publicznych w ramach projektu, a także angażowanie pracowników lub współpracowników Partnera wiodącego lub Partnera przez inny podmiot partnerstwa w zakresie obowiązków tych osób, które wynikają z zatrudnienia przez jeden z podmiotów partnerstwa;
 - 2) zlecenie części zadań podmiotom nie będącym stroną umowy, zwanym dalej „wykonawcami”, może dotyczyć jedynie części zadań powierzonych Partnerowi zgodnie z ust. 2, o ile przewiduje tak wniosek o dofinansowanie projektu.
4. Wykonanie części zadań przez wykonawcę wymaga uprzedniej zgody Partnera wiodącego wyrażonej na piśmie oraz zatwierdzenia zmiany wniosku o dofinansowanie realizacji projektu przez Instytucję Zarządzającą.
5. Partnerzy zapewniają, że wykonawcy będą przestrzegać postanowień umowy oraz odpowiadają przed Partnerem wiodącym za wszelkie działania lub zaniechania wykonawcy jak za swoje działania lub zaniechania.
6. Zmiany w przydziale zadań do wykonania lub w zakresie i sposobie wykonywania powierzonego Partnerowi zadania wymaga jego zgody, wyrażonej na piśmie. Wszelkie zmiany w partnerstwie polegające na zmianie jego składu, zakresu zadań partnerów, zwiększeniu lub zmniejszeniu liczby partnerów lub rezygnacji z partnerstwa, wymagają zgłoszenia do Instytucji Zarządzającej i uzyskania jej pisemnej akceptacji.

§ 5.

Obowiązki Partnerów

1. Strony umowy zobowiązane są do:
- 1) aktywnego uczestnictwa i współpracy w działaniach Partnerstwa mających na celu realizację projektu, o którym mowa w § 1 ust. 1;
 - 2) informowania Partnera wiodącego o planowanych zmianach w zadaniach Partnera realizowanych w ramach projektu celem uzyskania jego akceptacji;
 - 3) stosowania przyjętego systemu przepływu informacji i komunikacji między stronami;
 - 4) udzielania na wniosek Partnera wiodącego informacji i wyjaśnień co do zadań realizowanych w ramach projektu, w terminie i formie umożliwiającej Partnerowi wiodącemu wywiązać się z jego obowiązków względem Instytucji Zarządzającej;

- 5) niezwłocznego informowania Partnera wiodącego o przeszkodach przy realizacji zadań, w tym o ryzyku zaprzestania realizacji zadań lub o zagrożeniu nieosiągnięcia zaplanowanych wskaźników określonych we wniosku o dofinansowanie;
- 6) informowania Partnera wiodącego o udziale Partnera w innych projektach finansowanych z funduszy strukturalnych, w tym informowania o wysokości środków przyznanych Partnerowi lub uczestnikom projektu, które kwalifikują się do pomocy publicznej⁵;
- 7) poddania się kontroli w zakresie prawidłowej realizacji zadań w projekcie prowadzonej przez Partnera wiodącego, Instytucję Zarządzającą oraz inne uprawnione do kontroli podmioty, w tym:
 - a) wgląd w dokumenty, w tym dokumenty księgowe⁶, związane z realizacją zadań bezpośrednio przez strony umowy lub wykonawców oraz dokumenty niezwiązane bezpośrednio z realizacją projektu, o ile jest to konieczne do stwierdzenia kwalifikowalności wydatków w ramach projektu, w tym dokumenty elektroniczne;
 - b) umożliwienie uprawnionym podmiotom przeprowadzenia czynności kontrolnych, w tym dostępu do swojej siedziby i miejsca realizacji zadań bezpośrednio przez strony umowy lub wykonawców, udzielania informacji i wyjaśnień podmiotowi przeprowadzającemu kontrolę;
- 8) współpracy z podmiotami zewnętrznymi, realizującymi badanie ewaluacyjne na zlecenie Instytucji Zarządzającej poprzez udzielenie każdorazowo na wniosek tych podmiotów lub Partnera wiodącego dokumentów i informacji na temat realizacji projektu, niezbędnych do przeprowadzenia badania ewaluacyjnego;
- 9) wykorzystania środków finansowych wyłącznie na realizację zadań powierzonych na mocy niniejszej umowy, zgodnie z § 4 ust. 2;
- 10) informowania uczestników projektu o pochodzeniu środków przeznaczonych na realizację zadań powierzonych na mocy umowy;
- 11) wykorzystywania materiałów informacyjnych i wzorów dokumentów przekazanych przez Partnera wiodącego oraz oznaczania materiałów promocyjnych, edukacyjnych, informacyjnych i szkoleniowych związanych z realizacją zadania powierzonego na mocy umowy zgodnie z zasadami określonymi w niniejszej umowie;
- 12) prowadzenia wyodrębnionej ewidencji wydatków projektu w sposób przejrzysty, zgodnie z zasadami określonymi w programie, tak aby była możliwa identyfikacja poszczególnych operacji związanych z projektem⁷;
- 13) wydatkowania środków zgodnie z przepisami prawa zamówień publicznych lub zasadą konkurencyjności⁸ zawartą w umowie o dofinansowanie projektu, o ile zasada ta ma zastosowanie do Partnerów i Partnera wiodącego;
- 14) otwarcia wyodrębnionego rachunku bankowego na środki otrzymane w formie zaliczki/refundacji⁹ w ramach projektu oraz informowania o wszelkich zmianach numeru rachunku w trakcie realizacji zadań;
- 15) przedstawiania Partnerowi wiodącemu informacji finansowych i sprawozdawczych w terminach i formie umożliwiającej przygotowanie wniosków o płatność wymaganych w umowie o dofinansowanie;
- 16) gromadzenia i archiwizacji dokumentacji projektu w terminach określonych w umowie o dofinansowanie projektu;
- 17) zawarcia z Partnerem wiodącym odrębnej umowy przeniesienia autorskich praw majątkowych do utworów wytworzonych w ramach projektu, z jednoczesnym udzieleniem licencji na rzecz Partnerów na korzystanie z ww. utworów;

⁵ Wykreślić, jeśli nie dotyczy.

⁶ Nie dotyczy Partnera, który realizuje zadania rozliczane wyłącznie uproszczoną metodą.

⁷ Nie dotyczy Partnera, który realizuje zadania rozliczane wyłącznie uproszczoną metodą.

⁸ Nie dotyczy w zakresie wskazanym w podrozdziale 6.5.3 pkt. 1 lit b Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.

⁹ W przypadku otrzymywania środków w formie zaliczki Partner ma obowiązek otwarcia wyodrębnionego rachunku bankowego.

§ 6.

Organizacja wewnętrzna Partnerstwa

W celu prawidłowego zarządzania Partnerstwem oraz zapewnienia podejścia partnerskiego w realizacji projektu, o którym mowa w § 1 ust. 1, strony ustalają następujący system organizacji wewnętrznej Partnerstwa:

.....
.....
(należy opisać przyjęte w ramach Partnerstwa rozwiązania dotyczące jego organizacji wewnętrznej; opis powinien zawierać co najmniej wskazanie:

- struktury organizacyjnej projektu,
- sposób podejmowania decyzji w ramach partnerstwa,
- sposób dokumentowania podejmowanych decyzji,
- sposób oceny realizacji projektu,
- system komunikacji w partnerstwie,
- system zapewnienia równości szans w ramach partnerstwa zgodnie z „Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020”,
- sposób postępowania w przypadku naruszenia lub niewywiązywania się przez któregokolwiek z partnerów z postanowień niniejszej umowy,
- system zarządzania i wewnętrznej kontroli finansowej w ramach partnerstwa).

§ 7.

Zagadnienia finansowe¹⁰

1. Środki finansowe przekazywane Partnerom przez Partnera wiodącego stanowią finansowanie kosztów ponoszonych przez Partnerów w związku z wykonaniem zadań określonych w niniejszej umowie, a nie świadczenie usług na rzecz Partnera wiodącego.
2. Strony uzgadniają następujący podział środków finansowych na realizację projektu w ramach kwoty dofinansowania projektu w łącznej kwocie nie większej niż ... PLN i stanowiącej nie więcej niż ... % wydatków kwalifikowanych projektu:
 - 1) na realizację *zadania/zadań* Partnera wiodącego w łącznej kwocie nie większej niż ... PLN;
 - 2) na realizację *zadania/zadań* Partnera nr 1 w łącznej kwocie nie większej niż ... PLN;
 - 3) na realizację *zadania/zadań* Partnera nr 2 w łącznej kwocie nie większej niż ... PLN;
 - 4) na realizację *zadania/zadań* Partnera nr 3 w łącznej kwocie nie większej niż ... PLN.
3. Budżet Partnera wiodącego i Partnerów w ramach projektu, uwzględniający podział środków finansowych na realizację zadań powierzonych Partnerowi wiodącemu i poszczególnym Partnerom, stanowi załącznik nr 2 do umowy.
4. Strony zobowiązują się do wniesienia wkładu własnego zgodnie z wysokością wskazaną w załączniku, o którym mowa w ust. 3. W przypadku niewniesienia wkładu własnego we wskazanej wysokości kwota dofinansowania, o której mowa w ust. 2, może zostać proporcjonalnie obniżona¹¹.
5. Partner wiodący przekazuje Partnerom środki na finansowanie kosztów realizacji zadań, o których mowa w § 4, w formie zaliczki. W szczególnie uzasadnionych przypadkach środki na finansowanie kosztów mogą być wypłacane w formie refundacji kosztów poniesionych przez Partnerów.

¹⁰ Należy wykreślić w przypadku, gdy żaden z partnerów realizujących zadania nie ponosi z tego tytułu wydatków i tym samym nie wystąpią przepływy finansowe w ramach projektu. Dotyczy to także obowiązku wnoszenia wkładu własnego przez partnerów.

¹¹ Zapis dotyczy wyłącznie przypadku, gdy w ramach projektu wnoszony jest wkład własny przez Partnera wiodącego i partnerów.

6. W przypadku, gdy środki przekazywane są Partnerowi w formie zaliczki, środki przekazywane są na następujący wyodrębniony rachunek bankowy¹²
Odsetki bankowe od środków na wyodrębnionym rachunku Partnera stanowią dochód budżetu państwa i podlegają zwrotowi, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej.
7. Środki na finansowanie kosztów realizacji zadań przekazywane są zgodnie z harmonogramem płatności stanowiącym załącznik nr 3 do niniejszej umowy. Aktualizacja harmonogramu nie wymaga formy aneksu do niniejszej umowy.
8. Przy wydatkowaniu środków w ramach projektu, strony umowy stosują się do aktualnych *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*.
9. Pierwsza transza zaliczki wypłaca jest Partnerom w wysokości i terminie określonym w harmonogramie płatności, o którym mowa w ust. 7, pod warunkiem wniesienia przez Partnera zabezpieczenia, o którym mowa w ust. 15¹³.
10. Strony ustalają następujące warunki przekazania kolejnych transz środków, o których mowa w ust. 5:
 - 1) złożenie przez Partnerów do Partnera wiodącego częściowego wniosku o płatność w systemie teleinformatycznym SL2014 w zakresie realizowanych przez siebie zadań oraz wyciągów bankowych rachunku, o którym mowa w ust. 6, w terminie do ... dnia od zakończenia okresu rozliczeniowego, na podstawie których Partner wiodący składa wniosek o płatność do Instytucji Zarządzającej;
 - 2) złożenie informacji o wszystkich uczestnikach zadania/zadań realizowanego/nych przez Partnera;
 - 3) zatwierdzenie częściowego wniosku o płatność, o którym mowa w pkt 1 przez Partnera wiodącego;
 - 4) złożenie zbiorczego wniosku o płatność do Instytucji Zarządzającej celem otrzymania środków na dofinansowanie projektu; w przypadku wątpliwości ze strony Instytucji Zarządzającej do dokumentów Partnerów, udzielają oni - za pośrednictwem Partnera wiodącego - odpowiednich wyjaśnień umożliwiających zatwierdzenie wydatków w ramach danego wniosku o płatność lub zobowiązani są do przedstawienia dokumentów potwierdzających kwalifikowalność wydatków;
 - 5) zatwierdzenie wniosku o płatność przez Instytucję Zarządzającą;
 - 6) dostępność środków na wyodrębnionym rachunku bankowym Partnera wiodącego.
11. Gdy z przyczyn technicznych nie jest możliwe złożenie częściowego wniosku o płatność, o którym mowa w ust. 10 pkt 1, Partnerzy składają do Partnera wiodącego wersję papierową częściowego wniosku o płatność, przy jednoczesnym zobowiązaniu się do złożenia częściowego wniosku za pośrednictwem systemu teleinformatycznego SL2014 niezwłocznie po ustaniu ww. przeszkód.
12. Partner wiodący przekazuje płatności Partnerom w terminie nie dłuższym niż 10 dni roboczych od dnia otrzymania środków na rachunek wyodrębniony projektu wynikających z zatwierdzenia przez Instytucję Zarządzającą, zbiorczego wniosku o płatność, o którym mowa w ust. 10 pkt 4¹⁴.
13. Wszystkie płatności dokonywane w związku z realizacją projektu pomiędzy Partnerem wiodącym lub pomiędzy Partnerami, są dokonywane za pośrednictwem wyodrębnionych dla projektu rachunków bankowych¹⁵.
14. Partner wiodący może wstrzymać przekazywanie płatności na rzecz Partnera w przypadku stwierdzenia lub powzięcia uzasadnionego podejrzenia zaistnienia nieprawidłowości w realizowaniu postanowień niniejszej umowy lub w realizacji zadań, w szczególności w przypadku nieterminowego realizowania zadań, utrudniania kontroli realizacji zadań,

¹² Należy odpowiednio zmienić w zależności od ilości partnerów otrzymujących środki w formie zaliczki.

¹³ Należy wykreślić, jeśli strony postanowią, że zabezpieczenie nie jest wymagane.

¹⁴ W przypadku, gdy Partner wiodący, będący państwową jednostką budżetową, dokonuje płatności w ramach projektu za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego, na podstawie przepisów o finansach publicznych, termin 10 dni roboczych dotyczy wystawienia zlecenia płatności do Banku Gospodarstwa Krajowego do dnia zatwierdzenia częściowego wniosku o płatność, o którym mowa w ust. 10 pkt 1 umowy przez Partnera wiodącego. W zakresie dotacji celowej termin dotyczy 10 dni roboczych od dnia zatwierdzenia ww. wniosku o płatność przez Partnera wiodącego.

¹⁵ Nie dotyczy sytuacji, gdy przepisy odrębne wymagają przepływu środków przez rachunek dochodów podmiotu tworzącego partnerstwo, lub gdy wypłata środków odbywać się będzie z ogólnego rachunku bankowego utworzonego do obsługi Osi Priorytetowej/Działania przez Instytucję Zarządzającą.

dokumentowania realizacji zadań niezgodnie z postanowieniami niniejszej umowy, odmowy lub niedotrzymania terminu przekazania dokumentów potwierdzających kwalifikowalność wydatków lub na wniosek instytucji kontrolnych.

15. Strony postanawiają, że zabezpieczenie prawidłowej realizacji niniejszej umowy jest ustanawiane przez Partnera wiodącego oraz Partnerów, w części, w jakiej odpowiadają za realizację projektu¹⁶.
16. Strony zobowiązane są do ujawniania wszelkich przychodów, które powstają w związku z realizacją projektu.
17. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowego wydatkowania środków przez Partnerów, środki podlegają zwrotowi wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych.
18. Kwota dotacji celowej przekazana Partnerom, która nie zostanie wydatkowana do końca danego roku, podlega zgłoszeniu do wykazu wydatków niewygasających w budżecie państwa z upływem danego roku, podlega zwrotowi na rachunek bankowy Partnera wiodącego w terminie do dnia 25 listopada tego roku.
19. Kwota dotacji celowej, o której mowa w ust. 18 niniejszego paragrafu, w części niewydatkowanej przed upływem 15 dni roboczych od terminu określonego w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 181 ust.2 UFP podlega zwrotowi na rachunek Partnera wiodącego.
20. Kwota dotacji celowej niewydatkowana i niezgłoszona zgodnie z ust. 19 podlega zwrotowi w terminie do dnia 24 grudnia danego roku budżetowego na rachunek Partnera wiodącego. W przypadku braku powyższego zwrotu mają zastosowanie zapisy art. 168 ust.3 UFP.
21. Partnerzy zobowiązują się do rozliczenia całości otrzymanego od Partnera wiodącego dofinansowania, zgodnie z ust. 10. W przypadku nierozliczenia całości otrzymanego dofinansowania, podlega ono zwrotowi na rachunek bankowy Partnera wiodącego w terminie ... dni od dnia zakończenia projektu.
22. Projekt rozliczany jest na etapie końcowego wniosku o płatność pod względem finansowym proporcjonalnie do stopnia osiągnięcia założeń merytorycznych określonych we wniosku o dofinansowanie projektu, co jest określane jako „reguła proporcjonalności”. W przypadku, gdy założenia projektu nie zostały osiągnięte z winy Partnera ustala się, co następuje¹⁷:
.....
.....
23. Partnerzy mają obowiązek zachowania zasady trwałości projektu, o której mowa w art. 71 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.
24. Partnerzy mają obowiązek zachowania trwałości rezultatów zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie.
25. Partnerzy mają obowiązek wykorzystywać środki trwale nabyte w ramach projektu po zakończeniu jego realizacji na działalność statutową lub przekazać je nieodpłatnie podmiotowi niedziałającemu dla zysku.

§ 8.

Ochrona danych osobowych

Przy przetwarzaniu danych osobowych uczestników projektu Partnerzy przestrzegają zasad wskazanych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2135) oraz w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (Dz. U. Nr 100, poz. 1024).

¹⁶ Nie dotyczy partnerów będących jednostkami sektora finansów publicznych. Należy dostosować do uregulowań przyjętych w ramach danego partnerstwa. Należy również wskazać formy zabezpieczenia składanego przez poszczególne podmioty oraz termin, na jakie zabezpieczenie jest ustanawiane.

¹⁷ Należy wskazać sposób egzekwowania przez Partnera wiodącego od Partnerów skutków wynikających z zastosowania reguły proporcjonalności z powodu nieosiągnięcia założeń projektu z winy Partnerów.

§ 9.

Wykorzystywanie systemu teleinformatycznego SL2014 przez Partnerów

1. Partnerzy zobowiązują się do wykorzystywania systemu teleinformatycznego SL2014 w ramach realizowanych zadań określonych w projekcie. W tym celu Partnerzy wyznaczają osoby uprawnione do wykonywania w ich imieniu czynności związanych z realizacją projektu i zgłaszają je Instytucji Zarządzającej do pracy w systemie teleinformatycznym SL2014. Zgłoszenie ww. osób, zmiana ich uprawnień lub wycofanie dostępu jest dokonywane na podstawie wniosku o nadanie/zmianę/wycofanie dostępu dla osoby uprawnionej określonego w *Wytycznych w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020*. Lista osób uprawnionych do reprezentowania Partnera w zakresie obsługi systemu SL2014 stanowić będzie załącznik do umowy o dofinansowanie projektu. Wykorzystywanie systemu SL2014 przez Partnerów realizowane będzie w zakresie określonym w formularzu, na podstawie którego następuje zgłoszenie do Instytucji Zarządzającej ww. osób.
2. Przekazywanie przez Partnerów dokumentów drogą elektroniczną nie zwalnia ich z obowiązku przechowywania oryginałów dokumentów i ich udostępniania podczas kontroli.
3. Partnerzy zobowiązują się do przestrzegania postanowień aktualnej Instrukcji Użytkownika B udostępnionej przez Instytucję Zarządzającą.

§ 10.

Obowiązki informacyjne

1. Partner wiodący udostępnia Partnerom obowiązujące logotypy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 do oznaczania projektu.
2. Partnerzy oświadczają, że zapoznali się z *Podręcznikiem wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji* oraz *Kartą wizualizacji RPO WŚ na lata 2014-2020*. W trakcie realizacji projektu Partnerzy powinni przestrzegać określonych w nich reguł dotyczących informowania o projekcie i oznaczenia projektu.
3. Wszystkie działania informacyjne i promocyjne Partnerów oraz każdy dokument, który jest podawany do wiadomości publicznej lub jest wykorzystywany przez uczestników projektu, w tym wszelkie zaświadczenia o uczestnictwie lub inne certyfikaty zawierają informacje o otrzymaniu wsparcia z Unii Europejskiej, w tym Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z Programu za pomocą:
 - 1) znaku Funduszy Europejskich z nazwą Programu;
 - 2) znaku Unii Europejskiej z nazwą Europejski Fundusz Społeczny.
4. Partnerzy zobowiązują się do wykorzystania materiałów informacyjnych i wzorów dokumentów udostępnianych przez Partnera wiodącego zgodnie z wytycznymi zawartymi w dokumentach, o których mowa w ust. 2.
5. Partnerzy udostępniają Partnerowi wiodącemu na potrzeby informacji i promocji Europejskiego Funduszu Społecznego i udzielają nieodpłatnie licencji niewyłącznej, obejmującej prawo do korzystania z utworów w postaci: materiałów zdjęciowych, audiowizualnych oraz prezentacji dotyczących projektu.

§ 11.

Obowiązki w zakresie przechowywania dokumentacji

1. Partnerzy zobowiązują się do przechowywania dokumentacji związanej z realizowaną przez nich częścią projektu w sposób zapewniający dostępność, poufność i bezpieczeństwo, z zastrzeżeniem ust. 3, oraz do informowania Partnera wiodącego o miejscu archiwizacji dokumentów związanych z realizowanym projektem. Partnerzy zobowiązują się do przechowywania ww. dokumentacji z uwzględnieniem art. 140 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.
2. W przypadku zmiany miejsca archiwizacji dokumentów oraz w przypadku zawieszenia lub zaprzestania przez Partnera działalności przed terminem wskazanym w ww. rozporządzeniu, Partner zobowiązuje się pisemnie poinformować Partnera wiodącego o miejscu archiwizacji dokumentów związanych z realizowanym projektem.

3. Dokumenty dotyczące pomocy publicznej/pomocy de minimis udzielanej przedsiębiorcom Partnerzy zobowiązują się przechowywać 10 lat, licząc od dnia jej przyznania, w sposób zapewniający poufność i bezpieczeństwo, o ile projekt dotyczy pomocy publicznej.

§ 12.

Odpowiedzialność cywilna stron

Strony umowy ponoszą wyłączną odpowiedzialność za wszystkie czynności związane z realizacją powierzonego/ych im zadania/zadań wobec osób trzecich, w tym odpowiedzialność za straty przez nie poniesione w związku z realizacją zadania/zadań lub w związku z odstąpieniem stron od umowy.

§ 13.

Zmiany w umowie

1. Strony umowy mogą zgłaszać propozycje zmian umowy z zastrzeżeniem ust. 2-3.
2. Zmiany w umowie, w tym załączników do umowy, mogą nastąpić wyłącznie na zasadach określonych w § 6.
3. Zmiany w umowie skutkujące koniecznością wprowadzenia zmian w umowie o dofinansowanie projektu, w tym załączników do umowy o dofinansowanie projektu mogą zostać wprowadzone wyłącznie w terminie umożliwiającym Partnerowi wiodącemu zachowanie terminów dokonywania zmian określonych w umowie o dofinansowanie projektu. Zmiany, o których mowa w zdaniu pierwszym, nie mogą być niezgodne z postanowieniami umowy o dofinansowanie.

§ 14.

Okres obowiązywania umowy

Umowa wchodzi w życie z dniem podpisania, pod warunkiem podpisania umowy o dofinansowanie realizacji projektu pomiędzy Partnerem wiodącym a Instytucją Zarządzającą.

§ 15.

Rozwiązanie umowy

1. Umowa może zostać rozwiązana przed terminem określonym w umowie o dofinansowanie w następujących przypadkach:
 - 1) na podstawie porozumienia stron;
 - 2) w przypadku wystąpienia okoliczności uniemożliwiających dalsze wykonywanie zobowiązań wynikających z umowy;
 - 3) w przypadku niezyskania dofinansowania projektu;
 - 4) w razie rozwiązania umowy o dofinansowanie projektu przez Instytucję Zarządzającą;
2. Strony mogą wypowiedzieć umowę jednemu lub większej liczbie Partnerów w przypadku rażącego naruszenia obowiązków wynikających z niniejszej umowy lub umowy o dofinansowanie projektu. O zamiarze dokonania wypowiedzenia, o którym mowa w zdaniu pierwszym, Partner wiodący informuje Instytucję Zarządzającą. Strony zobowiązują się do podjęcia negocjacji mających na celu zapewnienie prawidłowej realizacji projektu, w tym kontynuacji zadania powierzonego stronie, z którą rozwiązana została umowa¹⁸.
3. Partnerzy działając jednomyślnie mogą wypowiedzieć umowę Partnerowi wiodącemu w przypadku rażącego naruszenia przez niego obowiązków wynikających z umowy lub umowy o dofinansowanie projektu¹⁹.

§ 16.

Postępowanie w sprawach spornych

¹⁸ W tym ustępie istnieje możliwość wskazania katalogu konkretnych przypadków skutkujących rozwiązaniem umowy.

¹⁹ W tym ustępie istnieje możliwość wskazania katalogu konkretnych przypadków skutkujących rozwiązaniem umowy z Partnerem wiodącym.

1. Spory mogące wynikać w związku z realizacją umowy strony będą starały się rozwiązać polubownie.
2. W przypadku niemożności rozstrzygnięcia sporu w trybie określonym w ust. 1, strony ustalają zgodnie, że spór zostanie poddany pod rozstrzygnięcie²⁰

§ 17.

Postanowienia dodatkowe²¹

.....
.....

§ 18.

Postępowanie w sprawach nieuregulowanych niniejszą umową

W sprawach nieuregulowanych umową zastosowanie mają odpowiednie przepisy prawa krajowego i wspólnotowego.

§ 19.

Postanowienia końcowe

1. Strony zapewniają zgodność niniejszej umowy z umową o dofinansowanie projektu.
2. Umowę sporządzono w jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.
3. Integralną część umowy stanowią następujące załączniki:
 - 1) Załącznik nr 1: Pełnomocnictwa dla Partnera wiodącego do reprezentowania Partnerów;
 - 2) Załącznik nr 2: Budżet projektu z podziałem na Partnera wiodącego i Partnerów;
 - 3) Załącznik nr 3: Harmonogram płatności.

Podpisy:

W imieniu Partnera wiodącego

W imieniu Partnera nr 1

W imieniu Partnera nr 2

W imieniu Partnera nr 3

²⁰ Należy określić przyjęty przez Partnerstwo tryb rozwiązania sporu, np. sąd powszechny lub sąd polubowny.

²¹ Dotyczy Partnerstw, które przyjmują rozwiązania wykraczające poza wspólne wymagane minimum zakresu przedmiotowego umowy o partnerstwie.

Załącznik nr IX – Regulamin procedury odwoławczej dla IZ RPOWŚ na lata 2014-2020

Zasady wnoszenia i rozpatrywania protestów

§ 1

Podstawa prawna

Podstawę prawną do wniesienia protestu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020 (dalej RPOWŚ) stanowi ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 zwana dalej: ustawą.

§ 2

Zakres zastosowania Regulaminu

1. Niniejszy Regulamin określa terminy i tryb odwoływania się od negatywnego wyniku oceny projektów składanych w ramach RPOWŚ.
2. Niniejszy regulamin ma zastosowanie dla projektów ocenianych w ramach konkursu.

§ 3

Środek odwoławczy

1. W przypadku negatywnej oceny projektu Wnioskodawcy przysługuje prawo wniesienia protestu w celu ponownego sprawdzenia złożonego wniosku w zakresie spełniania kryteriów wyboru projektów.
2. Protest jest jedynym środkiem odwoławczym na etapie przedsądowym.

§ 4

Sposób złożenia protestu

1. Protest jest wnoszony w terminie 14 dni od dnia doręczenia pisemnej informacji o zakończeniu oceny projektu i jej wyniku wraz z uzasadnieniem oceny i podaniem liczby punktów otrzymanych przez projekt lub informacji o spełnieniu albo niespełnieniu kryteriów wyboru projektów, zgodnie z zawartym w informacji pouczeniem (art. 46 ust. 5 ustawy).

2. Protest jest wnoszony w formie pisemnej i zawiera (art. 54 ust. 2 ustawy):
 - 1) oznaczenie instytucji właściwej do rozpatrzenia protestu;
 - 2) oznaczenie Wnioskodawcy;
 - 3) numer wniosku o dofinansowanie projektu;
 - 4) wskazanie kryteriów wyboru projektów, z których oceną Wnioskodawca się nie zgadza, wraz z uzasadnieniem;
 - 5) wskazanie zarzutów o charakterze proceduralnym w zakresie przeprowadzonej oceny, jeżeli zdaniem Wnioskodawcy naruszenia takie miały miejsce, wraz z uzasadnieniem;
 - 6) podpis Wnioskodawcy lub osoby upoważnionej do jego reprezentowania, z załączeniem oryginału lub kopii dokumentu poświadczającego umocowanie takiej osoby do reprezentowania Wnioskodawcy.
3. Protest wnoszony jest do Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego (DWEFS)
4. Protest wnoszony jest w formie pisemnej:
 - a) osobiście – Sekretariat I piętro, pok. 105,
 - b) za pośrednictwem operatora pocztowego na adres:

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego
ul. H. Sienkiewicza 27, 25-007 Kielce

5. Protest nie może być złożony za pomocą faksu. Protest może zostać złożony za pomocą platformy ePUAP (drogą elektroniczną)
6. Zgodnie z art. 78 § 1 Kodeksu cywilnego (dalej kc) do zachowania pisemnej formy czynności prawnej wystarcza złożenie własnoręcznego podpisu na dokumencie obejmującym treść oświadczenia woli. Pisma i dokumenty mogą być przekazywane także drogą elektroniczną, przy czym zgodnie z art. 78 § 2 kc oświadczenie woli złożone w postaci elektronicznej musi być opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Dokument przesłany faksem stanowi jedynie kopię oryginału, w związku z czym nie będzie traktowany jako spełniający wymóg pisemności wniesionego środka odwoławczego.
7. Do obliczania terminów w ramach procedury odwoławczej stosuje się przepisy art. 57 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (dalej: kpa), tj.:
 - a) termin oznaczony w dniach kończy się z upływem ostatniego dnia;
 - b) przy obliczaniu terminów podanych w dniach brane są pod uwagę dni kalendarzowe;
 - c) jeżeli początkiem terminu oznaczonego w dniach jest pewne zdarzenie, przy obliczaniu terminu nie uwzględnia się dnia, w którym to zdarzenie nastąpiło;
 - d) jeżeli koniec terminu do wykonania czynności przypada na dzień uznany ustawowo za wolny od pracy lub w sobotę, termin upływa następnego dnia następującego po dniu lub dniach wolnych od pracy.
8. Określone w Regulaminie terminy uznaje się za zachowane, jeżeli przed ich upływem pismo wpłynęło do DWEFS lub zostanie nadane w polskiej placówce pocztowej operatora

wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (tj. Poczta Polska S.A.), zgodnie z art. 57 § 5 kpa.

9. Korespondencję dotyczącą protestu doręcza się na adres Wnioskodawcy wskazany w złożonym proteście. O zmianie adresu Wnioskodawca powinien powiadomić DWEFS, w terminie 7 dni od zmiany adresu, pod rygorem uznania, że korespondencja przekazana na jego dotychczasowy adres, została skutecznie doręczona.
10. IZ RPOWŚ doręcza pisma zgodnie z art. 39 kpa.
11. Jeżeli pismo zostanie zwrócone z adnotacją „nie podjęto w terminie” lub równoznaczną, pismo uznaje się za doręczone zgodnie z art. 44 kpa.
12. W przypadku ustanowienia przez Wnioskodawcę dwóch lub więcej pełnomocników pisma w toku postępowania odwoławczego doręcza się jednemu z nich. W sytuacji, w której Wnioskodawca wskazał, który z ustanowionych pełnomocników został przez niego ustanowiony do doręczeń, pisma doręcza się ustanowionemu do doręczeń pełnomocnikowi.
13. W przypadku wniesienia protestu niespełniającego wymogów formalnych, o których mowa w ust. 2, lub zawierającego oczywiste omyłki, DWEFS wzywa Wnioskodawcę do jego uzupełnienia lub poprawienia oczywistych omyłek, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania, pod rygorem pozostawienia protestu bez rozpatrzenia (art. 54 ust. 3 ustawy).
14. Za oczywiste omyłki uznaje się błędy rachunkowe w wykonaniu działania matematycznego, błędy pisarskie oraz inne oczywiste omyłki rozumiane jako: omyłki widoczne, polegające na niezamierzonym przekręceniu, opuszczeniu wyrazu, błędy logiczne lub mające postać innej niedokładności przypadkowej bądź też wady procesu myślowo-redakcyjnego. Oczywista omyłka powinna być możliwa do poprawienia bez odwoływania się do innych dokumentów, a jej poprawa nie wywołuje zmiany merytorycznej treści protestu.
15. Uzupełnienie protestu, o którym mowa w ust. 15, może nastąpić wyłącznie w odniesieniu do wymogów formalnych, tj. oznaczenie instytucji właściwej do rozpatrzenia protestu, oznaczenie Wnioskodawcy, numer wniosku o dofinansowanie projektu, podpis Wnioskodawcy lub osoby upoważnionej do jego reprezentowania, z załączeniem oryginału lub kopii dokumentu poświadczającego umocowanie takiej osoby do reprezentowania Wnioskodawcy (art. 54 ust. 4 ustawy).
16. Wezwanie, o którym mowa w ust. 15, wstrzymuje bieg terminu, o którym mowa w § 7 ust. 1 (art. 54 ust. 5 ustawy).
17. Na prawo Wnioskodawcy do wniesienia protestu nie wpływa negatywnie błędne pouczenie lub brak pouczenia, o którym mowa w ust. 1 (art. 54 ust. 6 ustawy).

§ 5

Zakres przedmiotowy

1. Wnioskodawcy przysługuje prawo do wniesienia protestu w przypadku negatywnej oceny projektu.

2. Negatywną oceną projektu jest ocena, w zakresie spełniania przez projekt kryteriów wyboru projektów, w ramach której:
 - 1) projekt nie uzyskał wymaganej liczby punktów lub nie spełnił kryteriów wyboru projektów, na skutek czego nie może być wybrany do dofinansowania albo skierowany do kolejnego etapu oceny;
 - 2) projekt uzyskał wymaganą liczbę punktów lub spełnił kryteria wyboru projektów, jednak kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w konkursie nie wystarcza na wybranie go do dofinansowania (zgodnie z art. 53 ust. 2 ustawy).
3. W przypadku, gdy kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w konkursie nie wystarcza na wybranie projektu do dofinansowania, okoliczność ta nie może stanowić wyłącznej przesłanki wniesienia protestu (art. 53 ust. 3 ustawy).
4. Protest może dotyczyć każdego etapu oceny projektu, zarówno formalnej, jak i merytorycznej.
5. Nie dopuszcza się możliwości kwestionowania w ramach protestu zasadności kryteriów oceny.
6. W przypadku, gdy zdaniem Wnioskodawcy ocena została przeprowadzona niezgodnie z więcej niż jednym kryterium oceny, wszystkie te kryteria należy wskazać w jednym proteście. Wszystkie zarzuty Wnioskodawcy, dotyczące danego etapu oceny, muszą zostać ujęte w jednym proteście.
7. Rozszerzenie zakresu przedmiotowego protestu przez Wnioskodawcę w trakcie postępowania odwoławczego jest niedopuszczalne. W takim przypadku DWEFS odnosi się do zarzutów przedstawionych w pierwotnie złożonym proteście.

§ 6

Pozostawienie protestu bez rozpatrzenia

1. Protest pozostawia się bez rozpatrzenia, jeżeli mimo prawidłowego pouczenia został wniesiony:
 - a) po terminie;
 - b) przez podmiot wykluczony z możliwości dofinansowania;
 - c) bez spełnienia wymogów formalnych, tj. bez wskazania kryteriów wyboru projektów, z których oceną Wnioskodawca się nie zgadza, wraz z uzasadnieniem (art. 59 ust. 1 ustawy);
 - d) bez uzupełnienia lub poprawy w proteście oczywistych omyłek, nieprawidłowego uzupełnienia lub poprawy w proteście oczywistych omyłek w terminie 7 dni od otrzymania wezwania DWEFS (art. 54 ust. 3 ustawy);
 - e) w przypadku gdy wyczerpana została kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w ramach Działania.
2. O pozostawieniu protestu bez rozpatrzenia, IZ RPOWŚ informuje Wnioskodawcę w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia, w którym otrzymała protest, wraz z podaniem uzasadnienia.
3. Na pozostawienie protestu bez rozpatrzenia Wnioskodawcy przysługuje możliwość wniesienia skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego zgodnie z § 12.

4. Zastosowanie się Wnioskodawcy do błędnego pouczenia, otrzymanego w toku oceny projektu lub niepodjęcie odpowiednich czynności w związku z brakiem pouczenia, nie może działać na szkodę Wnioskodawcy.

§ 7

Rozpatrywanie protestu

1. Protest rozpatrywany jest w ciągu 30 dni od dnia wpływu protestu do DWEFS. W uzasadnionych przypadkach, termin ten może zostać przedłużony, np. w przypadku konieczności skorzystania z pomocy ekspertów. W tej sytuacji, termin rozpatrzenia protestu nie może przekroczyć łącznie 60 dni od dnia jego otrzymania. O przedłużeniu terminu rozpatrywania protestu DWEFS informuje Wnioskodawcę na piśmie wraz z wyznaczeniem nowego terminu na jego rozpatrzenie.
2. W trakcie rozpatrywania protestu DWEFS zobowiązana jest do:
 - a) zapoznania się z wynikami pierwotnej oceny projektu;
 - b) zapoznania się z treścią protestu złożonego przez Wnioskodawcę wraz z jego uzasadnieniem, a w szczególności do wnikliwego przeanalizowania zgłoszonych zarzutów;
 - c) sprawdzenia zgodności złożonego wniosku o dofinansowanie projektu z tym kryterium lub kryteriami, które zostały wskazane w proteście.
3. Na etapie wnoszenia/rozstrzygania protestu, Wnioskodawca nie może wnosić dodatkowych dokumentów, których nie dołączył w trakcie oceny projektu, a które mogłyby rzutować na jej wynik.
4. DWEFS może protest:
 - a) uwzględnić – w przypadku, gdy na podstawie zebranych informacji i dokumentacji uzna za zasadne żądanie Wnioskodawcy skierować projekt do właściwego etapu oceny
 - b) nie uwzględnić –
 - c) pozostawić bez rozpatrzenia – zgodnie z § 6.
5. Nie uwzględniając protestu IZ RPOWŚ przekazuje Wnioskodawcy informację o negatywnym wyniku rozpatrzenia protestu wraz z pouczeniem o możliwości wniesienia skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego zgodnie z § 12.
6. W sytuacji, gdy zarzuty w proteście dotyczą błędów rachunkowych w sumowaniu lub wyliczeniu średniej arytmetycznej punktów przyznanych wnioskowi w ramach oceny merytorycznej i projekt może zostać skorygowany przez sekretarza Komisji Oceny Projektów, protest zostaje rozpatrzony pozytywnie, jednak nie podlega ponownej ocenie a jedynie zostaje skierowany na posiedzenie Komisji Oceny Projektów celem dokonania korekty.
7. Wyniki ponownie przeprowadzonej oceny wniosku w zakresie złożonego protestu są wiążące. Oznacza to, iż Wnioskodawcy nie przysługuje ponowne złożenie protestu w tym zakresie. Wnioskodawcy przysługuje jednak złożenie skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego zgodnie z § 12.

§ 8

Sposób zawiadomienia Wnioskodawcy o wyniku rozpatrzenia

Przekazana Wnioskodawcy pisemna informacja o rozpatrzeniu protestu zawiera:

- a) treść rozstrzygnięcia w przedmiocie protestu;
- b) szczegółowe uzasadnienie podjętego rozstrzygnięcia; uzasadnienie zawiera odniesienie do każdego z zarzutów podnoszonych w obrębie poszczególnych kryteriów a także zarzutów o charakterze proceduralnym;
- c) w przypadku rozstrzygnięcia uwzględniającego protest, informację o ostateczności podjętego rozstrzygnięcia i o dalszym sposobie postępowania wynikającym z treści podjętego rozstrzygnięcia;
- d) w przypadku rozstrzygnięcia nieuwzględniającego protestu, pouczenie o możliwości wniesienia skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego na zasadach określonych w § 12.

§ 9

Wycofanie protestu

1. Wycofanie protestu należy złożyć do DWEFS (§ 4 ust. 5).
2. Dopuszczalne jest wycofanie protestu przez podmiot, który go złożył. Wycofanie protestu następuje na piśmie do czasu upływu terminu na jego rozpatrzenie lub do czasu wydania rozstrzygnięcia w sprawie. DWEFS nie zwraca protestu Wnioskodawcy. Wycofanie protestu kończy procedurę odwoławczą w odniesieniu do danego projektu. Wycofany protest nie może zostać ponownie złożony.

§ 10

Wylączenia

1. W celu zachowania obiektywizmu, z rozpatrywania protestu wyłączona jest osoba w sprawie, która (art. 60 i 67 ustawy):
 - a) była zaangażowane w przygotowanie projektu lub jego ocenę;
 - b) jest stroną albo pozostaje z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy może mieć wpływ na jej prawa lub obowiązki;
 - c) bierze udział w sprawie dotyczącej swego małżonka oraz krewnych i powinowatych do drugiego stopnia;
 - d) bierze udział w sprawie dotyczącej osoby związanej z nią z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli;
 - e) brała udział w sprawie, w której była świadkiem lub biegłym albo była lub jest przedstawicielem jednej ze stron, albo w której przedstawicielem strony jest jedna z osób wymienionych w pkt 2 i 3;
 - f) brała udział w wydaniu zaskarżonej oceny;
 - g) z powodu której wszczęto przeciw niej dochodzenie służbowe, postępowanie dyscyplinarne lub karne;
 - h) w której jedną ze stron jest osoba pozostająca wobec niej w stosunku nadrzędności służbowej.

2. Powody wyłączenia pracownika od udziału w postępowaniu trwają także po ustaniu małżeństwa (pkt b), przysposobienia, opieki lub kurateli (pkt c).
3. Bezpośredni przełożony pracownika jest obowiązany na jego żądanie lub na żądanie strony albo z urzędu wyłączyć go od udziału w postępowaniu, jeżeli zostanie uprawdopodobnione istnienie okoliczności niewymienionych w ust. 1, które mogą wywołać wątpliwość co do bezstronności pracownika.
4. Czynności o charakterze technicznym, niezwiązanym z oceną projektu, które nie miały wpływu na wydanie określonego rozstrzygnięcia w odniesieniu do projektu, wykonywane przez osobę określoną w ust. 1, nie są podstawą do jej wyłączenia.
5. W przypadku wyłączenia osoby z rozpatrywania protestu jej bezpośredni przełożony wyznacza na jej miejsce inną osobę.
6. Osoba rozpatrująca protest, przed przystąpieniem do czynności związanych z jego rozpatrzeniem, potwierdza niewystępowanie okoliczności mogących budzić wątpliwość, co do bezstronnej oceny protestu, wypełniając deklarację o poufności i bezstronności.

§ 11

Korzystanie z opinii ekspertów oraz zespołów doradczych

1. Możliwe jest korzystanie przez DWEFS z opinii ekspertów bądź zespołów doradczych, w szczególności w przypadku, gdy protest dotyczy etapu oceny merytorycznej projektu, a do stwierdzenia jakości i rzetelności przeprowadzonej oceny niezbędna jest fachowa specjalistyczna wiedza merytoryczna.
2. Eksperti oraz członkowie zespołów doradczych podlegają wyłączeniu z rozpatrywania protestu na zasadach określonych w § 10 ust. 6 stosuje się odpowiednio.

§ 12

Skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego

1. W przypadku nieuwzględnienia protestu, negatywnej ponownej oceny projektu lub pozostawienia protestu bez rozpatrzenia, w tym w przypadku, o którym mowa w art. 59 ust. 1 lub art. 66 ust. 2 pkt 1 ustawy, Wnioskodawca może w tym zakresie wnieść skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach, zgodnie z art. 3 § 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (art. 61 ust. 1 ustawy).
2. Skarga wnoszona jest przez Wnioskodawcę w terminie 14 dni od dnia otrzymania informacji, o której mowa w art. 58 ust. 1, art. 59 albo art. 66 ust. 2 pkt 1 ustawy, wraz z kompletną dokumentacją w sprawie bezpośrednio do wojewódzkiego sądu administracyjnego. Skarga podlega wpisowi stałemu (na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2003 r. w sprawie wysokości oraz szczegółowych zasad pobierania wpisu w postępowaniu przed sądami administracyjnymi, wydanemu na podstawie art. 233 oraz art. 219 § 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi).
3. W wyniku rozpoznania skargi sąd może:
 - 1) uwzględnić skargę, stwierdzając, że:

- a) ocena projektu została przeprowadzona w sposób naruszający prawo i naruszenie to miało istotny wpływ na wynik oceny, przekazując jednocześnie sprawę do ponownego rozpatrzenia przez DWEFS;
 - b) pozostawienie protestu bez rozpatrzenia było nieuzasadnione, przekazując sprawę do rozpatrzenia przez; DWEFS
- 2) oddalić skargę w przypadku jej nieuwzględnienia;
 - 3) umorzyć postępowanie w sprawie, jeżeli jest ono bezprzedmiotowe.
4. Na prawo Wnioskodawcy do wniesienia skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego nie wpływa negatywnie błędne pouczenie lub brak pouczenia (art. 63 ustawy).

§ 13

Skarga kasacyjna

1. Skargę kasacyjną, wraz z kompletną dokumentacją, może wnieść bezpośrednio do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie:
 - a) Wnioskodawca,
 - b) IZ RPOWŚ,
 - w terminie 14 dni od dnia doręczenia rozstrzygnięcia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach (art. 62 ustawy).

§ 14

Postanowienia końcowe

1. Procedura odwoławcza nie wstrzymuje zawierania umów z Wnioskodawcami, których projekty zostały zakwalifikowane do dofinansowania, w tym nie wstrzymuje biegu procedury wyboru projektów (art. 65 ustawy).
2. Do procedury odwoławczej nie stosuje się przepisów kodeksu postępowania administracyjnego, z wyjątkiem przepisów dotyczących wyłączenia pracowników organu, doręczeń i sposobu obliczania terminów (art. 67 ustawy).
3. Rozpatrzenie protestu nie stanowi decyzji administracyjnej.

Załącznik nr X – Źródła i sposoby angażowania wkładu własnego

1) Zaangażowanie **wkładu niepieniężnego** w realizację projektu może polegać na wykazaniu wyceny m.in. następujących kosztów:

Koszt	Zasady wnoszenia wkładu
Udostępnianie/użyczenie budynków, pomieszczeń, urządzeń, wyposażenia na potrzeby projektu	<ol style="list-style-type: none">1) Budynki nie muszą być własnością Beneficjenta/Partnera, mogą być np. udostępnione przez inne podmioty np. gminę.2) W przypadku wykorzystania nieruchomości na rzecz projektu jej wartość nie przekracza wartości rynkowej.3) Wydatki poniesione na wycenę wkładu niepieniężnego są kwalifikowalne.4) Wkład związany z udostępnianiem pomieszczeń, urządzeń, wyposażenia – jest kwalifikowalny w wysokości odpowiadającej kosztom utrzymania lub wynajmu danej infrastruktury.5) Brak możliwości wykazania w budżecie projektu własnego sprzętu zakupionego z EFS w perspektywie finansowej 2007-2013 (niemniej jednak – można go wykazać jako potencjał techniczny nie podlegający wycenie).
Świadczenia wykonywane przez wolontariuszy na podstawie ustawy <i>o działalności pożytku publicznego i wolontariacie</i>	<ol style="list-style-type: none">1) Wartość wkładu niepieniężnego w przypadku świadczeń wykonywanych przez wolontariuszy określa się z uwzględnieniem ilości czasu poświęconego na jej wykonanie oraz średniej wysokości wynagrodzenia (wg stawki godzinowej lub dziennej) za dany rodzaj pracy obowiązującej u danego pracodawcy lub w danym regionie (wyliczonej np. w oparciu o dane GUS) lub płacy minimalnej określonej na podstawie obowiązujących przepisów,

	<p>w zależności od zapisów wniosku o dofinansowanie projektu.</p> <p>2) Wycena nieodpłatnej dobrowolnej pracy może uwzględniać wszystkie koszty, które zostałyby poniesione w przypadku jej odpłatnego wykonywania przez podmiot działający na zasadach rynkowych; wycena uwzględnia zatem koszt składek na ubezpieczenia społeczne oraz wszystkie pozostałe koszty wynikające z charakteru danego świadczenia.</p>
<p>Wkład niepieniężny w formie dodatków lub wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią (pracodawców) uczestnikom danego projektu</p>	<p>1) Możliwość wnoszenia wkładu strony trzeciej dotyczy wyłącznie projektów skierowanych do pracodawców (firm, jednostek samorządowych, etc.), którzy delegują swoich pracowników na szkolenie.</p> <p>2) Wkład wnoszony w tym przypadku dotyczy wynagrodzenia za czas udziału w projekcie.</p> <p>3) Podstawą wniesienia wkładu własnego przez strony trzecie powinna być stosowna umowa z Beneficjentem oraz zgodność poniesionych wydatków z przepisami krajowymi.</p>
<p>Wkład niepieniężny w innej formie</p>	<p>1) Wartość wkładu niepieniężnego powinna być potwierdzona dokumentami o wartości dowodowej równoważnej fakturom.</p> <p>2) Wartość przypisana wkładowi niepieniężnemu nie przekracza stawek rynkowych.</p>

Szczegółowe zasady wnoszenia wkładu niepieniężnego uregulowane są w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR, EFS oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*.

2) **Wkład w postaci finansowej** wykazywany przez Projektodawcę w projekcie może pochodzić z następujących źródeł:

Wkład finansowy	Zasady wnoszenia wkładu
<p>Opłaty związane z udziałem uczestników w projekcie</p>	<p>1) Możliwość wykorzystania opłat nie może ograniczać udziału w projekcie grupom docelowym wspieranym z EFS, w związku z tym w przypadku wsparcia kierowanego do osób pozostających bez zatrudnienia lub wykluczonych społecznie opłaty nie powinny być pobierane; natomiast jest to możliwe w przypadku rodziców wnoszących opłatę za opiekę przedszkolną lub żłobkową za dzieci, osób uczestniczących w kształceniu ustawicznym, np. szkoleniach językowych dla dorosłych osób pracujących, etc.</p> <p>2) Opłaty powinny być symboliczne i nie stanowić istotnej bariery uczestnictwa w projekcie.</p> <p>3) Informacja na temat pobierania opłat od uczestników powinna zostać zawarta we wniosku o dofinansowanie projektu i powinna podlegać ocenie pod kątem celowości i ewentualnego ograniczenia dostępu do projektu dla potencjalnych uczestników projektu przez IOK.</p>
<p>Środki pozyskane przez podmiot będący Beneficjentem z innych programów krajowych/ regionalnych /lokalnych, pod warunkiem, że zasady realizacji tych programów nie zabraniają wnoszenia ich środków do projektów EFS</p> <p><u>(zagrożenie podwójnym finansowaniem wydatków)</u></p>	<p>1) Zasady realizacji programów, z których Beneficjent uzyskał środki, nie mogą zabraniać ich wykazania jako wkładu własnego do projektu EFS (przykładem takich środków z innych programów, które mogą stanowić wkład własny do innych projektów jest Fundusz Inicjatyw Obywatelskich).</p> <p>2) Beneficjent nie może angażować jako wkład własny jedynie środków pozyskanych w ramach innych programów/grantów, w których jasno określono, że nie mogą one stanowić wkładu własnego w projektach współfinansowanych ze środków UE.</p>
<p>Wpłaty pracodawców z tytułu</p>	<p>1) Możliwość wnoszenia wkładu własnego</p>

<p>uzyskanego wsparcia, w tym z tytułu uzyskanej pomocy publicznej (z wyłączeniem pomocy <i>de minimis</i>*)</p>	<p>w takiej formie dotyczy wyłącznie projektów skierowanych do firm prywatnych, które uzyskują pomoc publiczną w związku z uzyskanym w ramach projektu wsparciem.</p> <p>2) Wkład własny wnoszony jest na podstawie umowy pomiędzy Beneficjentem a pracodawcą, który uzyskuje pomoc publiczną.</p>
<p>Środki finansowe będące w dyspozycji danej instytucji lub pozyskane przez tą instytucję z innych źródeł (np. od sponsorów, darczyńców – tak publicznych jak i prywatnych), w tym środki przeznaczone na wynagrodzenie kadry zaangażowanej przez Beneficjenta w realizację projektu EFS, które nie jest finansowane ze środków dofinansowania</p>	<p>1) Środki własne / dotacje / granty pozyskane przez podmiot na finansowanie swojej podstawowej działalności.</p> <p>2) W przypadku organizacji pozarządowych to również możliwość zaangażowania środków pozyskanych z ustawą o <i>działalności pożytku publicznego i wolontariacie</i>, np. środki pozyskane w ramach 1%, środki ze zbiorów publicznych, darowizny, nawiązki sądowe.</p> <p>3) W przypadku wykazywania wynagrodzenia kadry – dotyczy to osób powiązanych z Beneficjentem, które zostaną zaangażowane w realizację projektu, w szczególności osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, które Beneficjent oddeleguje do realizacji projektu; w takim przypadku należy wykazać szacunkowy wymiar czasu pracy personelu projektu (etat / liczba godzin) niezbędny do realizacji zadania/zadań; ponadto do rozliczania kwalifikowalności wynagrodzenia takiej osoby stosuje się zapisy <i>Wytucznych kwalifikowalności wydatków</i> w zakresie personelu projektu.</p>

* Pomoc *de minimis* stanowi odrębny od pomocy publicznej rodzaj pomocy państwa.

- 3) Wartość wkładu niepieniężnego musi być należycie potwierdzona dokumentami o wartości dowodowej równoważnej fakturom, nie powinna przekraczać kosztów ogólnie przyjętych na danym rynku – dotyczy to również przypadku

udostępnienia nieruchomości.

- 4) Wydatki poniesione na wycenę wkładu niepieniężnego są kwalifikowalne.
- 5) W przypadku nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariuszy, powinny zostać spełnione łącznie następujące warunki:
 - a) wolontariusz musi być świadomy charakteru swojego udziału w realizacji projektu (tzn. świadomy nieodpłatnego udziału);
 - b) w umowie o wolontariacie należy zdefiniować zakres wykonywanej przez wolontariusza nieodpłatnej pracy (określić jego stanowisko w projekcie) natomiast zadania wykonywane i wykazywane przez wolontariusza muszą być zgodne z tytułem jego nieodpłatnej pracy (stanowiska);
 - c) w ramach wolontariatu nie może być wykonywana nieodpłatna praca dotycząca zadań, które są realizowane przez personel projektu dofinansowany w ramach projektu.
- 6) W przypadku wniesienia wkładu niepieniężnego do projektu, współfinansowanie z EFS oraz innych środków publicznych (krajowych) nie będących wkładem własnym Wnioskodawcy, nie może przekroczyć wartości całkowitych wydatków kwalifikowalnych pomniejszonych o wartość wkładu niepieniężnego.
- 7) W ramach wkładu własnego, kwalifikowalne są również dodatki lub wynagrodzenia wypłacane przez stronę trzecią na rzecz uczestników danego projektu, np. wkład wnoszony przez pracodawcę w przypadku szkoleń dla przedsiębiorców w formie wynagrodzenia pracownika skierowanego na szkolenie i poświadczone Beneficjentowi poniesione zgodnie z przepisami krajowymi, z uwzględnieniem ustawy o *rachunkowości*:
 - a) jego wysokość musi wynikać z dokumentacji księgowej podmiotu wypłacającego i powinna odnosić się do okresu, w którym uczestnik uczestniczy w projekcie i może podlegać kontroli;
 - b) wkład ten, rozliczany jest na podstawie oświadczenia składanego przez podmioty wypłacające, pozwalającego na identyfikację poszczególnych uczestników projektu oraz wysokości wkładu w odniesieniu do każdego z nich.
- 8) Wkład własny lub jego część może być wniesiony w ramach kosztów pośrednich.

Podstawowe informacje dotyczące uzyskiwania kwalifikacji w ramach projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego

W ramach programów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w perspektywie finansowej 2014-2020 jednym ze wskaźników rezultatu jest *liczba osób, które uzyskały kwalifikacje*. Jest to wskaźnik wspólny, który obowiązkowo monitorowany jest we wszystkich projektach EFS. Jest to również wskaźnik kluczowy w niektórych obszarach interwencji EFS np. w ramach projektów dotyczących aktywizacji zawodowej (priorytet inwestycyjny 8i – *liczba osób które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu*) lub aktywizacji społeczno-zawodowej (priorytet inwestycyjny 9i – *liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu*). W przypadku takich projektów EFS, wskaźnik ten jest wymagany do spełnienia i brak jego realizacji może powodować niekwalifikowalność wydatków z tytułu zastosowania reguły proporcjonalności. Istotne jest więc, aby beneficjenci i instytucje uczestniczące w systemie wdrażania EFS rozumieli jak należy interpretować wskaźnik dotyczący uzyskiwania kwalifikacji w projektach EFS.

Niniejszy dokument został opracowany przez Ministerstwo Rozwoju we współpracy z Instytutem Badań Edukacyjnych i Ministerstwem Edukacji Narodowej na podstawie *Raportu Referencyjnego. Odniesienie Polskiej Ramy Kwalifikacji na rzecz Uczenia się przez całe życie do europejskiej ramy kwalifikacji* opracowanego przez Instytut Badań Edukacyjnych oraz ustawy o *Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji* z dnia 22 grudnia 2015 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 64). Ma być odpowiedzią na liczne wątpliwości dotyczące interpretacji pojęć odnoszących się do uzyskiwania kwalifikacji w projektach współfinansowanych ze środków EFS.

Materiał jest interpretacją Ministerstwa Rozwoju i jego rolą nie jest ogólne definiowanie kwalifikacji, ale wyjaśnienie, w jaki sposób mierzyć wskaźniki EFS dot. uzyskiwania kwalifikacji. Opracowanie będzie obowiązywać do czasu pełnego uruchomienia Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji i ujęcia w nim odpowiedniej liczby tzw. kwalifikacji rynkowych. Ministerstwo przekaże informację o terminie, do kiedy powyższe zasady będą miały charakter obowiązujący w kontekście realizacji projektów współfinansowanych z EFS, a od kiedy za kwalifikacje będzie można uznać wyłącznie te określone w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji.

1. Pojęcie kwalifikacji

Kwalifikacja to określony zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w walidacji oraz formalnie potwierdzone przez instytucję uprawnioną do certyfikowania.

Zgodność z ustalonymi wymaganiami oznacza, że wymagania dotyczące efektów uczenia się (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), składających się na daną kwalifikację opisane są w języku efektów uczenia się. Ponadto, dla kwalifikacji powinny być również określone wymagania dotyczące walidacji, a proces nadawania kwalifikacji (walidacji i certyfikowania) powinien być objęty zasadami zapewniania jakości.

Opisanie kwalifikacji za pomocą **efektów uczenia się** jest ważne z kilku powodów. Po pierwsze, pozwala w przejrzysty sposób przedstawić wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osób posiadających kwalifikację. Stanowi więc cenne źródło informacji dla osób planujących swoją ścieżkę rozwoju osobistego i zawodowego oraz dla pracodawców. Po drugie, podejście oparte na efektach uczenia się w centrum uwagi stawia osiągnięcia osób uczących się. Dzięki temu każda osoba – niezależnie od miejsca uczenia się i czasu poświęconego na uczenie się – może formalnie potwierdzić swoją wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne oraz przygotowanie do podejmowania określonych zadań. Po trzecie, rozwiązanie to umożliwia odniesienie kwalifikacji do jednego z ośmiu

poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji¹, a za jej pośrednictwem do Europejskiej Ramy Kwalifikacji. Ułatwi w ten sposób porównywanie ze sobą kwalifikacji funkcjonujących na krajowym i międzynarodowym rynku pracy.

Efekty uczenia się dla danej kwalifikacji powinny zostać opisane w sposób zrozumiały dla osób rozpoczynających naukę, powinny być konkretne i jednoznaczne oraz możliwe do osiągnięcia. Ponadto muszą być mierzalne i możliwe do zaobserwowania oraz do zweryfikowania. Podczas formułowania wyrażen opisujących efekty uczenia się pomocne jest korzystanie z czasowników opisujących czynności, działania, które potrafi wykonać osoba posiadająca daną kwalifikację.

Przykłady efektów uczenia się:

Kwalifikacja	Źródło informacji nt. kwalifikacji i efektów uczenia się	Wybrane efekty uczenia się dla danej kwalifikacji <i>Osoba ucząca się:</i>
Lekarz weterynarii	Program kształcenia na studiach jednolitych magisterskich na kierunku Weterynaria	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zasady żywienia zwierząt, układa i analizuje dawki pokarmowe – opisuje i wyjaśnia procesy metaboliczne na poziomie molekularnym, komórkowym – wykonuje badania przed- i poubojowe oraz ocenia jakość produktów pochodzenia zwierzęcego
Magister farmacji	Program kształcenia na studiach jednolitych magisterskich na kierunku Farmacja	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje wpływ środków dezynfekujących i antyseptycznych na drobnoustroje – wykorzystuje techniki biologii molekularnej w diagnostyce mikrobiologicznej
Świadectwo ukończenia szkoły podstawowej	Podstawa programowa edukacji wczesnoszkolnej w zakresie matematyki (klasy I-III)	<ul style="list-style-type: none"> – liczy w przód i w tył od danej liczby po 1 – waży przedmioty używając kilogram, dekagram, gram
Świadectwo dojrzałości (matura)	Nowa podstawa programowa Geografia – liceum (zakres podstawowy)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia na czym polegają zmiany na rynku pracy w skali globalnej, regionalnej i wynikające z rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych – dokonuje oceny zjawiska uzależnienia produkcji energii na świecie od źródeł zaopatrzenia surowców nieodnawialnych, potrafi wyjaśnić twierdzenie „ropa rządzi światem”

Przykłady zestawów efektów uczenia się i kryteriów ich weryfikacji, oparte na pilotażowych opisach kwalifikacji opracowanych w projekcie przygotowującym wdrożenia krajowego systemu kwalifikacji*

Kwalifikacja	Źródło informacji nt. kwalifikacji i efektów uczenia się	Efekty uczenia się da wybranego zestawu danej kwalifikacji	Kryteria weryfikacji przypisane danym efektom uczenia się
Planowanie i realizacja animacji czasu wolnego (zestaw: Realizacja	Projekt kwalifikacji*	Realizuje program imprezy	<ul style="list-style-type: none"> – Dostosowuje sposób realizacji imprezy do oczekiwań i możliwości uczestników – Zapewnia świadczenia zastępcze w przypadku braku możliwości realizacji

¹ Polska Rama Kwalifikacji – opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom europejskich ram kwalifikacji. Kwalifikacje, które zostaną wpisane do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji będą miały przypisany odpowiedni poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji.

imprezy)		Sprawuje opiekę nad uczestnikami imprezy	programu
			<ul style="list-style-type: none"> - Prezentuje procedury postępowania w sytuacjach niebezpiecznych - Stosuje przepisy prawa dotyczące zapewnienia uczestnikom imprezy bezpieczeństwa - Prezentuje różnorodne sposoby rozwiązywania sytuacji problemowych - Udziela uczestnikom imprezy niezbędnej pomocy zgodnie z obowiązującymi przepisami i zasadami etyki zawodowej
Konserwowanie nadwozia pojazdów samochodowych (zestaw: Przygotowanie do realizacji usługi mycia i konserwacji nadwozia)	Projekt kwalifikacji*	Konsultuje z klientem zakres mycia i konserwacji nadwozia pojazdu	<ul style="list-style-type: none"> - Określa zakres mycia i konserwacji nadwozia pojazdu - Przyjmuje zamówienie na usługę mycia i konserwacji
		Dobiera środki, urządzenia i technologie wykorzystywane podczas mycia i konserwacji nadwozia pojazdu	<ul style="list-style-type: none"> - Dobiera technologię mycia i konserwacji poszczególnych elementów nadwozia pojazdu - Rozpoznaje lakiery stosowane na nadwoziach pojazdów - Rozpoznaje materiały z których wykonane są zderzaki, lusterka, listwy boczne - Dobiera urządzenia wykorzystywane podczas mycia i konserwacji nadwozia pojazdu - Dobiera środki stosowane do mycia i konserwacji nadwozia pojazdu
		Określa koszty wykonania usługi	<ul style="list-style-type: none"> - Określa na podstawie cennika koszty mycia i konserwacji nadwozia pojazdu - Sporządza rachunek za wykonaną usługę mycia i konserwacji

* Projekty kwalifikacji przygotowane w ramach projektu „Opracowanie założeń merytorycznych i instytucjonalnych wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji oraz Krajowego Rejestru Kwalifikacji na rzecz uczenia się przez całe życie”.

Walidacja to wieloetapowy proces sprawdzania, czy – niezależnie od sposobu uczenia się – efekty uczenia się wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Walidacja poprzedza certyfikowanie. Walidacja obejmuje identyfikację i dokumentację posiadanych efektów uczenia się oraz ich weryfikację w odniesieniu do wymagań określonych dla kwalifikacji. Walidacja powinna być prowadzona w sposób trafny (weryfikowane są te efekty uczenia się, które zostały określone dla danej kwalifikacji) i rzetelny (wynik weryfikacji jest niezależny od miejsca, czasu, metod oraz osób przeprowadzających walidację). Walidację wieńczy podjęcie i wydanie decyzji, jakie efekty uczenia się można potwierdzić, jakie zaś nie.

Certyfikowanie to procedura, w wyniku której osoba ucząca się otrzymuje od upoważnionej instytucji formalny dokument stwierdzający, że osiągnęła określoną kwalifikację. Certyfikowanie następuje po walidacji, w wyniku wydania pozytywnej decyzji stwierdzającej, że wszystkie efekty uczenia się wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. W przypadku niektórych kwalifikacji walidacja i certyfikowanie są prowadzone przez różne podmioty (np. egzamin na prawo jazdy przeprowadza Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego, natomiast dokument, tj. prawo jazdy, wydaje starosta powiatu). Certyfikaty i inne dokumenty potwierdzające uzyskanie kwalifikacji powinny być **rozpoznawalne** i **uznawane** w danym sektorze lub branży.

Z uwagi na trwające prace nad wdrożeniem Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, nie jest możliwe wskazanie pełnej listy instytucji certyfikujących oraz samych kwalifikacji. Za kwalifikacje należy uznać

te, które są nadawane w systemie oświaty i szkolnictwa wyższego oraz te nadawane przez organy władz publicznych i samorządowych, (np.: Urząd Dozoru Technicznego). Natomiast w zakresie pozostałych kwalifikacji ważnych dla rynku pracy, każda instytucja będąca stroną umowy o dofinansowanie (IP, IZ) decyduje o uznaniu danego dokumentu za potwierdzający uzyskanie kwalifikacji na podstawie powyższych przesłanek (walidacji, certyfikowania, rozpoznawalności i uznawalności w danej branży). Właściwa instytucja powinna dokonać weryfikacji uznania kwalifikacji na etapie uzgodnionym z Beneficjentem. Sposób i etap dokonywania uzgodnień w zakresie uznania kwalifikacji powinien być określony przez właściwą instytucję w regulaminie konkursu lub w umowie o dofinansowanie. Dopuszcza się sytuację, w której wniosek o dofinansowanie nie precyzuje tematyki szkoleń (jest ona ustalana w trakcie realizacji projektu np. na podstawie IPD), wówczas beneficjent powinien zostać zobowiązany do dostarczenia właściwej instytucji (będącej stroną umowy) informacji stanowiącej podstawę do potwierdzenia uznania kwalifikacji, co do zasady przed rozpoczęciem szkolenia. Beneficjent projektu powinien zostać zobowiązany do dostarczenia informacji o podstawie prawnej lub innych uregulowaniach, które stanowią podstawę dla instytucji do przeprowadzenia procedury certyfikowania oraz uzasadnienie dla potwierdzenia rozpoznawalności certyfikatu w danym sektorze lub branży, w zakresie której wydane zostaną certyfikaty.

Docelowym katalogiem możliwych do uzyskania w Polsce kwalifikacji będą kwalifikacje, które zostaną wpisane do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji (o którym mówi *ustawa o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji*), dla których zostanie określony poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji. Wpis kwalifikacji do ZRK będzie możliwy po spełnieniu określonych procedur (przygotowania opisu kwalifikacji, wymagań dotyczących walidacji oraz zasad zapewniania jakości).

2. Możliwości uzyskiwania kwalifikacji

a. Kwalifikacje nadawane w systemie oświaty i szkolnictwa wyższego

Podstawą prawną regulującą uzyskiwanie kwalifikacji są:

- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 1991 nr 95 poz. 425 z późn.zm.),
- ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. 2005 nr 164 poz. 1365),
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz.U. 2012 poz. 7),
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz.U. 2012 poz. 186).

Kwalifikacje w zawodzie

Uczniowie kończący naukę w zasadniczych szkołach zawodowych lub technikach przystępują do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodach (egzaminu zawodowego). Do tego samego egzaminu przystąpić mogą również uczniowie szkół policealnych, w których prowadzone było kształcenie zawodowe, osoby, które ukończyły naukę zawodu u rzemieślnika oraz uczestnicy kwalifikacyjnego kursu zawodowego (jednej z pozaszkolnych form kształcenia). Kwalifikacyjny kurs zawodowy jest prowadzony według programu nauczania uwzględniającego podstawę programową kształcenia w zawodach, w zakresie wybranej kwalifikacji. Kwalifikacyjny kurs zawodowy może być organizowany zarówno przez publiczne jak i niepubliczne szkoły o uprawnieniach szkół publicznych prowadzące kształcenia zawodowe, publiczne i niepubliczne placówki i ośrodki, o których mowa w art. 68a ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie oświaty, jak również przez instytucje rynku pracy, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i rynku pracy oraz podmioty prowadzące działalność oświatową, o której mowa w art. 83a ust. 2. ustawy o systemie oświaty. Egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie prowadzą Okręgowe Komisje Egzaminacyjne (OKE). (Wymogi dotyczące organizacji kwalifikacyjnych kursów zawodowych reguluje Rozporządzenie MEN w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych z dnia 11 stycznia 2012 r.).

b. Kwalifikacje nadawane poza systemami oświaty i szkolnictwa wyższego przez organy władz publicznych i samorządów zawodowych

Do tej grupy należą kwalifikacje nadawane przez ministrów, szefów urzędów centralnych, instytutów badawczo-rozwojowych (m.in: Urząd Dozoru Technicznego, Transportowy Dozór Techniczny, Instytut Spawalnictwa, Urząd Regulacji Energetyki, Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego) i innych podmiotów (np. izby rzemieślnicze, samorządy zawodowe).

Podstawą prawną regulującą uzyskiwanie kwalifikacji są ustawy lub rozporządzenia, które regulują uzyskiwanie kwalifikacji zgodnie ze wspomnianymi wcześniej przesłankami (walidacja, certyfikacja).

Przygotowanie zawodowe dorosłych

Przykładem procesu prowadzącego do uzyskania kwalifikacji jest przygotowanie zawodowe dorosłych realizowane przez instytucje rynku pracy. Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2004 nr 99 poz. 1001) przygotowanie zawodowe dorosłych stanowi formę praktycznej nauki zawodu dorosłych lub przyuczenia do pracy dorosłych, realizowaną bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą. Ten instrument aktywizacji musi być realizowany zgodnie z programem przygotowania zawodowego obejmującym nabywanie umiejętności praktycznych i wiedzy teoretycznej oraz zakończyć się egzaminem potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie, egzaminem czeladniczym, mistrzowskim lub egzaminem sprawdzającym.

c. Kwalifikacje rynkowe

Do czasu pełnego uruchomienia Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji można wskazać przykłady kwalifikacji spoza systemów oświaty i szkolnictwa wyższego, które **mają znaczenie w określonych środowiskach działalności społecznej lub zawodowej** oraz **mają stworzony własny system walidacji i certyfikowania**. Ponadto pomimo braku regulacji ze strony państwa polskiego, **kwalifikacjami są również certyfikaty, dla których wypracowano już system walidacji i certyfikowania efektów uczenia się na poziomie międzynarodowym**. Do takich kwalifikacji należą m.in.:

➤ Kwalifikacje finansowe

- Dyplomowany Pracownik Bankowy (Związek Banków Polskich);
- Specjalista ds. rachunkowości (Stowarzyszenie Księgowych w Polsce);
- Certyfikat z zakresu zarządzania ryzykiem (Warszawski Instytut Bankowy);
- Certyfikat Dealera WIB/ACI Polska (Warszawski Instytut Bankowy);
- Certyfikat z zakresu controllingu bankowego (Warszawski Instytut Bankowy);
- Certyfikowany Konsultant Finansowy (Związek Banków Polskich);
- Specjalista ds. Analizy Kredytowej (Związek Banków Polskich);
- certyfikaty z zakresu doradztwa finansowego, oparte na standardzie EFPA (European Financial Planning Association);
- Certyfikat ogólnobankowy ECB EFCB (EBTN/SSKBP) (Warszawski Instytut Bankowy).

➤ Kwalifikacje komputerowe/informatyczne:

- Certyfikaty kwalifikacji komputerowych;
- Certyfikat EPP e-Urzędnik;
- Europejski Certyfikat Zawodu Informatyka na poziomie bazowym (EUCIP CORE);
- Oracle Certyfikat Java;
- Certyfikaty Microsoft.

➤ Kwalifikacje językowe

- Certyfikaty potwierdzające znajomość języków obcych wg klasyfikacji „Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment” - „Europejski System Opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie”.

➤ Kwalifikacje zarządzania projektami:

- np.: Prince2 Foundation, PRINCE2 Practitioner, PMI, PMP, PMBOK.

Wykazane powyżej certyfikaty i kwalifikacje stanowią jedynie przykłady i nie należy ich traktować jako zamkniętej listy.

3. Instytucje certyfikujące

Przez instytucję certyfikującą należy rozumieć podmiot, który uzyskał uprawnienia do certyfikowania, spełniając wymogi określone w ustawie o ZSK z dnia 22 grudnia 2015 r., a w okresie przejściowym także podmiot, który spełnia podstawowe wymogi określone w ustawie o ZSK. Instytucjami certyfikującymi mogą być np.: uczelnie, szkoły, okręgowe komisje egzaminacyjne, instytucje szkoleniowe, stowarzyszenia zawodowe, organy administracji publicznej.

Instytucje certyfikujące mogą samodzielnie przeprowadzać walidację (w takiej sytuacji procesy walidacji i certyfikacji muszą być odpowiednio rozdzielone). Zgodnie z art. 47 ust. 2 ustawy o ZSK z dnia 22 grudnia 2015 r. instytucje certyfikujące mogą przekazywać ją do **instytucji walidujących**, np. centrów egzaminacyjnych, instytucji szkoleniowych, które posiadają stosowne akredytacje, szkół. W przypadku upoważnienia instytucji walidującej do przeprowadzenia walidacji odpowiedzialność za prawidłowo przeprowadzany proces spoczywa na instytucji certyfikującej (Art. 47 ust. 3 ustawy o ZSK).

W projektach realizowanych ze środków EFS można wykazywać wyłącznie kwalifikacje, których jakość gwarantują odpowiednie procedury i nadzór sprawowany przez konkretny podmiot. Aby zapewnić jakość walidacji i certyfikowania instytucje certyfikujące muszą zapewnić rozdzielenie procesów kształcenia i szkolenia od walidacji (Art.63 ust. 3 pkt 1 ustawy o ZSK).

Przykłady instytucji pełniących role instytucji certyfikujących dla różnych kwalifikacji:

Nazwa kwalifikacji	INSTYTUCJA CERTYFIKUJĄCA
Kwalifikacje ze szkolnictwa zawodowego	Okręgowe Komisje Egzaminacyjne
Kwalifikacje rzemieślnicze	Izby rzemieślnicze (Egzaminy przeprowadzają komisje egzaminacyjne przy izbach rzemieślniczych)
ECDL	Polskie Towarzystwo Informatyczne (Egzaminy przeprowadzają Centra Egzaminacyjne akredytowane przez PTI)
Licencje lotnicze	Urząd Lotnictwa Cywilnego
Kwalifikacje w sektorze bankowym i finansowym	Warszawski Instytut Bankowości
Uprawnienia budowlane	Okręgowa Komisja Kwalifikacyjna Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa
Uprawnienia budowlane w telekomunikacji	Stowarzyszenie Budowniczych Telekomunikacji
Specjalizacje lekarskie	Centrum Egzaminów Medycznych
Dyplomowany księgowy	Stowarzyszenie Księgowych w Polsce (Egzaminy przeprowadzają Oddziały Okręgowe Stowarzyszenia Księgowych w Polsce)
Trener Organizacji Pozarządowych	Stowarzyszenie Trenerów Organizacji Pozarządowych
Prawo jazdy (wszystkie kategorie)	Starosta powiatu/Prezydent miasta (Egzaminy przeprowadza Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego)

Obsługa i konserwacja urządzeń technicznych	Urząd Dozoru Technicznego Transportowy Dozór Techniczny
Instalator mikro- i małych instalacji OZE	Urząd Dozoru Technicznego
Eksploatacja urządzeń, instalacji i sieci energetycznych	Urząd Regulacji Energetyki
Spawacz	Instytut Spawalnictwa Urząd Dozoru Technicznego, Polski Rejestr Statków
Rzecznik patentowy	Samorząd Rzeczników Patentowych
Adwokat	Samorząd Adwokacki
Marynarz	Urząd Morski
Inspektor dozoru jądrowego	Państwowa Agencja Atomistyki
Biegły rewident	Krajowa Izba Biegłych Rewidentów
Logistyk	Krajowa Organizacja Certyfikująca Europejskiego Towarzystwa Logistycznego (Egzaminy przeprowadza Instytut Logistyki i Magazynowania)
Operator wózka widłowego	Urząd Dozoru Technicznego lub Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego
Agent ubezpieczeń	Komisja Nadzoru Finansowego (Egzaminy przeprowadza Zakład Ubezpieczeń)
Uprawnienie tankowania gazu LPG na stacjach paliw	Transportowy Dozór Techniczny
Tłumacz przysięgły	Minister Sprawiedliwości (Egzaminy przeprowadza Państwowa Komisja Egzaminacyjna)
Barman	Stowarzyszenie Polskich Barmanów
Operator żurawi wieżowych	Urząd Dozoru Technicznego
Operator urządzeń transportu bliskiego – podesty ruchome przejezdne	Urząd Dozoru Technicznego
Uprawnienie do wykonywania zawodu Siostry PCK	Polski Czerwony Krzyż
Elektryk	Urząd Regulacji Energetyki
Palacz kotłów CO	Urząd Regulacji Energetyki

Wykazane powyżej instytucje certyfikujące i kwalifikacje stanowią jedynie przykłady i nie należy ich traktować jako zamkniętej listy.

Informacje nt. instytucji certyfikujących osoby, akredytowanych przez Polskie Centrum Akredytacji, można znaleźć na stronie internetowej www.pca.gov.pl (zakładka: akredytowane podmioty/jednostki certyfikujące osoby). Wykaz akredytowanych jednostek certyfikujących znajduje się również na stronie Rady Głównej Instytutów Badawczych (zakładka: Laboratoria Akredytowane/Wykaz akredytowanych jednostek certyfikujących).

Lista sprawdzająca do weryfikacji czy dany dokument można uznać za potwierdzający kwalifikację na potrzeby mierzenia wskaźników monitorowania EFS dot. uzyskiwania kwalifikacji

Pytanie	TAK	NIE
I. Uznawane kwalifikacje		
1. Czy wydany dokument jest potwierdzeniem uzyskania kwalifikacji w zawodzie?		
2. Czy dokument został wydany przez organy władz publicznych lub samorządów zawodowych na podstawie ustawy lub rozporządzenia?		
3. Czy dokument potwierdza uprawnienia do wykonywania zawodu na danym stanowisku (tzw. uprawnienia stanowiskowe) i jest wydawany po przeprowadzeniu walidacji?		
4. Czy dokument jest certyfikatem, dla którego wypracowano system walidacji i certyfikowania efektów uczenia się na poziomie międzynarodowym?		
<p>Jeżeli <u>co najmniej jedna</u> z odpowiedzi jest <u>twierdząca</u>, <u>dany dokument można uznać za potwierdzający uzyskanie kwalifikacji</u>.</p> <p>Jeżeli na żadne z powyższych pytań nie udzielono odpowiedzi twierdzącej, należy przejść do pkt II.</p>		
II. Warunki umożliwiające uznanie danego dokumentu za potwierdzający uzyskanie kwalifikacji		
1. Czy dokument potwierdzający uzyskanie kwalifikacji zawiera opis efektów uczenia się?		
2. Czy procesy kształcenia oraz walidacji są realizowane z zapewnieniem rozdzielności funkcji?		
3. Czy dokument potwierdzający uzyskanie kwalifikacji jest rozpoznawalny i uznawalny w danej branży/sektorze, tzn. czy otrzymał pozytywne rekomendacje od: <ul style="list-style-type: none"> • co najmniej 5 pracodawców danej branży/ sektorów lub • związku branżowego, zrzeszającego pracodawców danej branży/ 		

sektorów?		
Jeżeli na <u>każde</u> z powyższych pytań z części II listy odpowiedź jest <u>twierdząca</u>, dany dokument można uznać za potwierdzający uzyskanie kwalifikacji.		

Najczęściej zadawane pytania w zakresie uzyskiwania kwalifikacji

1. **Pytanie:** czy do wskaźnika liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu można wliczać osoby, które ukończyły szkolenie „Opiekun nad dziećmi w wieku do lat 3”. Zgodnie z Ustawą z dn. 4 lutego 2011r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, opiekunem w żłobku lub klubie dziecięcym może być m.in. osoba, która posiada co najmniej wykształcenie średnie oraz przed zatrudnieniem jako opiekun odbyła stosowne 280-godzinne szkolenie (z czego co najmniej 80 godzin w formie zajęć praktycznych).

Odpowiedź: Ustawa z dn. 4 lutego 2011r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 reguluje, kto może być opiekunem w żłobku lub klubie dziecięcym; w art. 16 ust. 2 wskazane zostało, że odbycie 280 godzinowego szkolenia, w tym co najmniej 80 godzin zajęć praktycznych uprawnia osobę do wykonywania zawodu opiekuna w żłobku lub klubie dziecięcym. Zatem osoby chcące pracować jako opiekun w żłobku lub klubie dziecięcym, a które nie posiadają kwalifikacji określonych w art. 16 ust. 1, muszą w tym celu odbyć szkolenie zgodne z programami zatwierdzonymi przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, przy czym inne szkolenia nie dają uprawnień do wykonywania zawodu. W ustawie nie został jednak zawarty wymóg dotyczący walidacji, a jest to proces niezbędny do nabycia kwalifikacji. Zatem wydanie zaświadczenia o ukończeniu kursu nie można uznać za nabycie kwalifikacji. Natomiast jeśli po odbyciu szkolenia i zajęć praktycznych zostanie przeprowadzona walidacja efektów uczenia się (pomimo braku tego wymogu w ustawie) oraz na jej podstawie zostanie wydane zaświadczenie/certyfikat na którym zostaną opisane zdobyte efekty uczenia się, potwierdzający możliwość pracy danej osoby jako opiekuna w żłobku lub klubie dziecięcym, można uznać, że osoby te uzyskały kwalifikację.

2. **Pytanie:** czy do wskaźnika liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu można wliczać osoby, które ukończyły szkolenia: "Szkolenie stanowiskowe: Operator Sprzętu Lotniskowego/Bagażowy", "Szkolenie stanowiskowe: pracownik sprzątający samoloty" oraz "Szkolenie stanowiskowe: Agent Obsługi Pasażerskiej". Uczestnicy uzyskali zaświadczenia o ukończeniu kursu wydane zgodnie z załącznikiem nr 5 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 622). Warunkiem ich otrzymania było uzyskanie pozytywnego wyniku egzaminu wewnętrznego przeprowadzonego przez instytucję szkolącą. Uczestnicy projektu nie mogliby podjąć pracy na lotnisku bez ukończenia wspomnianego kursu. Natomiast lotnisko nie uzyska certyfikacji, jeżeli osoby zatrudnione na poszczególnych stanowiskach pracy nie uzyskają kwalifikacji na wskazanych kursach.

Odpowiedź: Zgodnie z definicją wskaźnika liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu, przez uzyskanie kwalifikacji należy rozumieć formalny wynik walidacji i certyfikowania przeprowadzonych przez właściwe organy, potwierdzający tym samym osiągnięcie efektów uczenia się spełniających określone wymagania. Tym samym uczestnika można uwzględnić w ww. wskaźniku, jeżeli zda formalny egzamin potwierdzający zdobyte kwalifikacje.

W opisanym Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury w sprawie Krajowego Programu Szkolenia w zakresie ochrony lotnictwa cywilnego warunkiem koniecznym do uzyskania prawa do wykonywania zawodu Operator Sprzętu Lotniskowego/Bagażowy, pracownika sprzątającego samoloty oraz Agenta Obsługi Pasażerskiej jest ukończenie jednego z ww. szkoleń zorganizowanych przez uprawnioną instytucję szkolącą, w ramach których zostały zdefiniowane efekty uczenia się, jakie powinni osiągnąć uczestnicy szkolenia. Jeżeli po ukończeniu szkolenia zostanie przeprowadzona walidacja zdobytych efektów uczenia się oraz wydany zostanie certyfikat uprawniający do wykonywania zawodu, można uznać, że osoby te, uzyskały kwalifikację.

3. **Pytanie:** czy do wskaźnika liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu można wliczać osoby, które ukończyły szkolenia typu Nowoczesny Sprzedawca i otrzymały zaświadczenie o ukończeniu szkolenia o ukończeniu kursu wydane zgodnie z załącznikiem nr 5 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 622).

Odpowiedź: Uczestnika można uwzględnić w ww. wskaźniku, jeżeli efekty uczenia się zdobyte w ramach szkolenia zostały poddane walidacji a jej wynik był pozytywny. Uczestnicy, którzy po ukończeniu kursu otrzymują jedynie zaświadczenie o ukończeniu szkolenia (przykład szkolenia nr 1 –

Nowoczesny sprzedawca) nie będą mogły być ujmowane w powyższym wskaźniku. Szkolenie typu Nowoczesny Sprzedawca może natomiast prowadzić do nabycia kompetencji w rozumieniu projektów realizowanych ze środków EFS, pod warunkiem zrealizowania wszystkich etapów nabycia kompetencji zgodnie z Wytycznymi w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych [na lata 2014-2020 (załącznik nr 2 Wspólna Lista Wskaźników Kluczowych – definicja wskaźników dot. kompetencji). Sprawdzenie czy nastąpiło nabycie kompetencji może nastąpić np. poprzez egzamin wewnętrzny pisemny lub ustny w postaci rozmowy oceniającej. We wniosku o dofinansowanie lub regulaminie konkursu należy zdefiniować grupę docelową, która będzie objęta wsparciem oraz standard wymagań, tj. efekty uczenia się, które osiągną uczestnicy w wyniku przeprowadzonych działań projektowych. Po zakończeniu realizacji szkolenia należy dokonać weryfikacji nabycia kompetencji (np. test, rozmowa oceniająca, itd.) i porównać wyniki ze standardem wymagań. Realizacja szkolenia zgodnie z powyższymi etapami będzie prowadziła do potwierdzenia nabycia kompetencji przez uczestników (zgodnie z definicją wskaźnika na nabycie kompetencji zawartej na Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych) oraz pozwoli na spełnienie wymogów określonych w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020. Uczestnicy tego szkolenia nie będą mogli jednak zostać wliczeni do wskaźnika dot. uzyskania kwalifikacji.

4. **Pytanie:** *Proszę o informację, czy certyfikaty wydawane przez fundację ECCC są wystarczającym potwierdzeniem zdobycia kwalifikacji cyfrowych?*

Odpowiedź: Szkolenie kończy się egzaminem, na podstawie którego kursant otrzymuje certyfikat ECCC. Jest to standard certyfikacji kompetencji informatycznych, który został opracowany w Polsce, z uwzględnieniem dotychczasowego dorobku w zakresie edukacji informatycznej, jak również wymagań w obszarze powszechnego potwierdzania kompetencji zawodowych. Jako szkolenie uznane w określonych srodowiskach zakończone walidacją i certyfikowaniem można uznać je za kwalifikowalne i spełniające wymogi „Wytycznych monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020”.

5. **Pytanie:** *Czy potwierdzenie uzyskania kwalifikacji powinno być zgodne z ramą kwalifikacji?*

Odpowiedź: Przez uzyskanie kwalifikacji należy rozumieć formalny wynik walidacji i certyfikowania przeprowadzonych przez właściwe organy, potwierdzający tym samym osiągnięcie efektów uczenia się spełniających określone standardy. W związku z powyższym, uczestnik może zostać wykazany we wskaźniku pod warunkiem, że uzyskane przez niego efekty uczenia się zostały poddane weryfikacji w ramach walidacji (np. z wykorzystaniem metody egzaminu). Należy przy tym podkreślić, że walidacja oraz certyfikowanie muszą zostać przeprowadzone przez uprawnioną do tego instytucję. Tym samym zdanie tzw. egzaminu wewnętrznego przeprowadzonego przez organizatora szkolenia (np. kursu bukieciarstwa czy obsługi kasy fiskalnej) i otrzymanie zaświadczenia/certyfikatu potwierdzającego ukończenie kursu nie jest jednoznaczne z uzyskaniem kwalifikacji.

Polska Rama Kwalifikacji składa się z 8 poziomów kwalifikacji, które odpowiadają Europejskim Ramom Kwalifikacji i każda kwalifikacja, która zostanie wpisana do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji będzie miała przypisany poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji.

6. **Pytanie:** *Czy do wskaźnika rezultatu: liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu, można wliczać osoby, które otrzymały zaświadczenie/certyfikat wydany przez jednostkę szkoleniową?*

Odpowiedź: Samo wydanie zaświadczenia/certyfikatu nie jest jednoznaczne z uzyskaniem kwalifikacji. Zgodnie z definicją wskaźnika: liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu, kwalifikacje należy rozumieć jako formalny wynik walidacji i certyfikowania przeprowadzonych przez właściwe organy, potwierdzający tym samym osiągnięcie efektów uczenia się spełniających określone standardy. W związku z tym, aby uczestnik mógł zostać wykazany we wskaźniku, to czego się nauczył musi zostać poddane weryfikacji w ramach walidacji, np. z wykorzystaniem metody egzaminu. Po uzyskaniu pozytywnego wyniku walidacji następuje wydanie certyfikatu w ramach procedury certyfikowania. W przypadku kwalifikacji rynkowych (nie uregulowanych przepisami prawa) powinna zostać spełniona przesłanka rozpoznawalności w danej

branży. Dopiero wtedy taką osobę można uwzględnić we wskaźniku określającym liczbę osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu.

Przykład: po ukończeniu (realizowanego w ramach projektu) kwalifikacyjnego kursu zawodowego uczestnik przystępuje do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie, w zakresie danej kwalifikacji, przeprowadzanego przez okręgową komisję egzaminacyjną. Osoba, która ukończy kwalifikacyjny kurs zawodowy i zda egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie w zakresie danej kwalifikacji, otrzymuje świadectwo potwierdzające kwalifikacje w zawodzie i dopiero w tym momencie może zostać uwzględniona we wskaźniku monitorowanym w projekcie. Podobnie w przypadku kursu językowego, uwzględnienie uczestnika we wskaźniku może mieć miejsce dopiero po zdaniu przez niego uznanego egzaminu np. FCE – samo uczestnictwo w kursie i „zdanie” testu przeprowadzonego przez szkołę językową na zakończenie semestru nie może być traktowane jako uzyskanie kwalifikacji.

7. **Pytanie:** *Wnioskodawca jako Niepubliczna Placówka Kształcenia i Doskonalenia Zawodowego będzie przeprowadzać szkolenia językowe. Czy może również przeprowadzać egzaminy zewnętrzne jako licencjonowany ośrodek przeprowadzający egzaminy językowe? Czy jednak musi to być jednostka zewnętrzna?*

Odpowiedź: Jeżeli projektodawca jest licencjonowanym ośrodkiem przeprowadzającym zewnętrzne egzaminy językowe może osobiście przeprowadzić walidację efektów uczenia się, czyli sprawdzić czy efekty uczenia się wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte, zgodnie z międzynarodowymi standardami egzaminacyjnymi.

Należy jednak pamiętać, że konieczne jest zapewnienie uzyskania przez uczestników szkoleń certyfikatu zewnętrznego, potwierdzającego zdobycie określonego poziomu biegłości językowej (zgodnie z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego), np. TELC, TOEFL itp.

8. **Pytanie:** *Jesteśmy placówką kształcenia ustawicznego zarejestrowaną w ewidencji placówek oświatowych. Od kilku lat prowadzimy system certyfikacji dla kwalifikacji w danym zawodzie np. florysty. Posiadamy wewnętrzne dokumenty określające zasady certyfikacji dla danych kwalifikacji, przez certyfikację rozumie się poświadczenie, sprawdzonych w trybie egzaminów, kwalifikacji nabytych w zakresie danego zawodu/specjalizacji. Certyfikacja obejmuje kilka poziomów kształcenia, których zakończenie wynikiem pozytywnym stanowi podstawę potwierdzenia kwalifikacji. Rozróżnia się certyfikacje dla osób niepełnosprawnych i pełnosprawnych. Czy wskazana wyżej walidacja i certyfikacja prowadzona przez firmę może zostać uznana za spełnienie wymagań walidacji i certyfikacji określonych w dokumencie "Podstawowe informacje dotyczące uzyskiwania kwalifikacji w ramach projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego"?*

Nakreślając sytuację, wnioskodawca jest niepubliczną placówką kształcenia ustawicznego i praktycznego wpisaną do ewidencji placówek oświatowych prowadzoną zgodnie z ustawą o oświacie. Po przeprowadzeniu szkolenia i po zdaniu egzaminu, placówka może wydać kursantowi zaświadczenie o ukończeniu kursu na druku MEN, którego wzór jest załączony do w/w Rozporządzenia MEN w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych, niepubliczne centra kształcenia ustawicznego i praktycznego. Czy w opisanym przypadku Wnioskodawca spełni warunek uzyskania przez uczestnika kwalifikacji, których osiągnięcie zostało formalnie potwierdzone przez upoważnioną do tego instytucję zgodnie z ustalonymi standardami?

Odpowiedź: W pierwszej części pytania wnioskodawca zapewnia, że posiada wewnętrzny system walidacji i certyfikowania, jednak brak bardziej szczegółowych informacji na ten temat. Z drugiej części informacji wynika, iż wnioskodawca po przeprowadzonym egzaminie wydaje uczestnikowi projektu zaświadczenie o ukończeniu kursu na druku MEN. Wydanie takiego zaświadczenia nie jest wystarczającą podstawą do uznania nabycia kwalifikacji.

9. **Pytanie:** *Jednym ze wskaźników rezultatu bezpośredniego (obligatoryjnym) jest liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu.*

uczestnikami projektu będzie 20 osób upośledzeniem umysłowym. Potwierdzeniem zdobycia kwalifikacji zawodowych (formalnie) jest zdanie egzaminu zewnętrznego przeprowadzonego przez Komisję OKE. W przypadku potencjalnych uczestników projektu, można pisać o zdobyciu kwalifikacji w takich zawodach jak np.: pokojówka, pracownik gospodarczy, czy pomoc kuchenna. Jednakże nawet w takich zawodach, osoby te nie zdadzą egzaminu zewnętrznego, ponieważ mimo, iż z częścią praktyczną są one w stanie sobie poradzić, tak z częścią teoretyczną nie (osoby nie potrafią złożyć nawet podpisu – problemy z pisaniem). Czy w przypadku potencjalnych uczestników projektów jest wymagany egzamin zewnętrzny przeprowadzony np. przez OKE jako formalne potwierdzenie kwalifikacji? Czy te osoby mogą być w jakiś sposób potraktowane uprzywilejowanie? tzn. np. potwierdzenie kwalifikacji zawodowych nie będzie musiało wiązać z egzaminem zewnętrznym?

Odpowiedź: W przypadku wymienionych zawodów oraz ze względu na wskazany opis sytuacji, należy przeanalizować, czy w omawianym przypadku będziemy mieli do czynienia z walidacją i certyfikowaniem, potwierdzających ewentualne uzyskanie kwalifikacji. Niemniej jednak wsparcie udzielone w projekcie może prowadzić do nabycia kompetencji w rozumieniu projektów z EFS (zgodnie z definicją kompetencji na potrzeby wskaźników określonych na Wspólnej Liście Wskaźników Kluczowych 2014-2020). Należy jednocześnie mieć na uwadze, iż wskaźniki rezultatu bezpośredniego i produktu należy stosować z uwzględnieniem grupy docelowej oraz typu wsparcia zaplanowanych w danym projekcie.

11. Pytanie: *Co w przypadku, gdyby podmiot kształcenia ustawicznego stworzył i przeprowadził walidację i po uzyskaniu zaświadczenia o ukończeniu kursu uczestnicy przystąpiliby do egzaminu. Czy w tej sytuacji zaliczylibyśmy uczestników do wskaźnika Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia?*

Odpowiedź: Osoby, które ukończyły kurs zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych i uzyskały zaświadczenie o ukończeniu kursu nie mogą zostać objęte wskaźnikiem *liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia*. Natomiast jeśli po ukończeniu kursu osoby przystąpią do egzaminu i go zdadzą, to wtedy można je wliczyć do wskaźnika.

12. Pytanie: *Czy uczestnik kwalifikacyjnego kursu zawodowego związanego z obsługą wózków jezdniowych podnośnikowych oraz obsługą koparek i koparko-ładowarek może być wykazany we wskaźniku liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia?*

Odpowiedź: Wymienione kursy, tj. z obsługi wózków jezdniowych podnośnikowych oraz z obsługi koparek i koparko-ładowarek nie mogą być realizowane w formie kwalifikacyjnych kursów zawodowych. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego określa w jakim zakresie mogą być organizowane kwalifikacyjne kursy zawodowe.

Wymienione w pytaniu kursy mogłyby zostać przeprowadzone zgodnie z § 3 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych, tj. jako kursy, inne niż wymienione w pkt 1-3, umożliwiające uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych, pod warunkiem zorganizowania ich przez podmioty, o których mowa w przedmiotowym rozporządzeniu. Wówczas, w przypadku zdania egzaminu przed właściwą komisją egzaminacyjną uczestnik może zostać objęty wskaźnikiem (ukończenie procesu certyfikowaniem). Certyfikowanie to procedura, w wyniku której osoba ucząca się otrzymuje od upoważnionej instytucji formalny dokument, stwierdzający, że osiągnęła określoną kwalifikację. Certyfikowanie następuje po walidacji..

W przypadku kursu operatora koparki i koparko-ładowarki nie pozostawia wątpliwości, iż osoby, które ukończą kurs i zdadzą egzamin potwierdzony dokumentem wydanym przez instytucję certyfikującą (Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego) będą objęte wskaźnikiem *liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia*.

13. Pytanie: *Czy w przypadku organizacji egzaminu dla uczestników projektu jako wskaźnik, który musimy spełnić, będzie się liczyło podejście do egzaminu czy jego zdanie?*

Odpowiedź: Liczy się jedynie zdany egzamin. Definicja wskaźnika pn. *liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu* zamieszczona na Wspólnej Liście Wskaźników Kluczowych 2014-2020 wymaga uzyskania kwalifikacji a nie tylko podejścia do egzaminu.

14. Pytanie: *Proszę o wyjaśnienie kwestii szczegółowości opisu zgodności wydawanego certyfikatu zewnętrznego potwierdzającego zdobycie określonych kompetencji cyfrowych, które określa standard wymagań dla kompetencji informatycznych, które powinni osiągnąć uczestnicy projektu (określony w załączniku nr 2 do Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020)*

Odpowiedź: W przypadku szkoleń językowych certyfikaty muszą potwierdzić poziom biegłości języka zgodnie z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia językowego, natomiast w zakresie TIK certyfikat powinien potwierdzić uzyskanie kompetencji cyfrowych, zgodnie ze standardem wymagań określonym w załączniku nr 2 do Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014 -2020. Istotne jest, aby certyfikat potwierdził zdobycie kwalifikacji w zakresie obszarów i efektów uczenia się określonych we wniosku o dofinansowanie, zgodnie ze standardem DIGCOMP. Nie jest konieczne zawieranie szczegółowego opisu samych efektów uczenia się, wystarczającym będzie przypisanie im jedynie odpowiedniego poziomu (A, B lub C) uzyskanego przez uczestnika.

15. Pytanie: *Co to znaczy certyfikat rozpoznawalny w branży? Np. w przypadku fryzjera czy kelnera jakie to są certyfikaty?*

Odpowiedź: Jest to certyfikat wystawiony przez instytucję uprawnioną do nadawania kwalifikacji i wydawania formalnego dokumentu. Instytucjami certyfikującymi mogą być np. uczelnie, okręgowe komisje egzaminacyjne, instytucje szkoleniowe, stowarzyszenia zawodowe, czy organy administracji publicznej.

16. Pytanie: *Co w przypadku, gdyby podmiot kształcenia ustawicznego stworzył i przeprowadził walidację i po uzyskaniu zaświadczenia o ukończeniu kursu uczestnicy przystąpiliby do egzaminu. Czy w tej sytuacji zaliczylibyśmy uczestników do wskaźnika liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia?*

Odpowiedź: Osoby, które ukończyły kurs zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych i przeszły proces walidacji przeprowadzony przez podmiot kształcenia ustawicznego (uzyskały zaświadczenie o ukończeniu kursu) nie mogą zostać objęte wskaźnikiem *liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia*. Jednakże w/w wskaźnik obejmuje osoby, które po ukończonym kursie zdadzą egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe, tj. ukończą proces certyfikowania. Certyfikowanie to procedura, w wyniku której osoba ucząca się otrzymuje od

upoważnionej instytucji formalny dokument, stwierdzający, że osiągnęła określoną kwalifikację.
Certyfikowanie następuje po walidacji.

ANALIZA ZAPOTRZEBOWANIA NA KSZTAŁCENIE W KIERUNKACH I ROZWIJANIE MIEJSC PRACY W OBSZARZE „SREBRNEJ GOSPODARKI” W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM

Dokument opracowany w celu realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020

Kielce, Styczeń 2016 r.

Obserwatorium Rozwoju
Regionalnego
Departament Polityki
Regionalnej
Urząd Marszałkowski
Województwa
Świętokrzyskiego

Spis treści

WSTĘP	3
KONCEPCJA SREBRNEJ GOSPODARKI W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH....	9
OCENA ZAPOTRZEBOWANIA	13
WNIOSKI.....	30
BIBLIOGRAFIA.....	34

WSTĘP

Występujący w całym kraju proces starzenia się społeczeństwa powoduje wzrost udziału w populacji osób w wieku poprodukcyjnym. Jest to grupa wiekowa o specyficznych preferencjach i potrzebach. Konieczność zaspokojenia potrzeb seniorów jest szansą na pojawienie się ofert kierowanych do tej grupy konsumentów. Są to produkty i usługi związane ze zdrowiem, kulturą, turystyką, edukacją i rozrywką, ale też ułatwiające życie codzienne, opiekę, rehabilitację oraz rekreację. Na rynku pracy powstaje popyt na zawody związane ze „srebrną gospodarką”. Z drugiej jednak strony wzrost udziału osób starszych w społeczeństwie wiąże się ze zwiększeniem wartości wypłacanych świadczeń społecznych, koniecznością podniesienia nakładów na opiekę medyczną i usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne co przekłada się na wzrost obciążeń publicznych, którym muszą sprostać budżety samorządów i państwa.

Wpisanie *srebrnej gospodarki*¹ w system ekonomiczny jest możliwe tylko wtedy, jeśli starość traktuje się nie jako obciążenie, ale jako naturalny, nieunikniony i nieodwracalny proces, a zachodzące procesy demograficzne, zwłaszcza zmniejszająca się liczba urodzeń, spadek umieralności i wydłużanie się przeciętnego trwania życia niosą określone konsekwencje, z którymi trzeba sobie poradzić².

Koncepcja „srebrnej gospodarki” wywodzi się z Japonii. Za początek srebrnej gospodarki można uznać zaproponowanie 15 września 1973 roku przez Japońskie Koleje Narodowe „srebrnych siedzeń” dla starszych obywateli i osób niesamodzielných. Koncepcja przedstawia ideał systemu gospodarczego zorientowanego na potrzeby seniorów, a w konsekwencji wszystkich grup wiekowych. W samym jego centrum znajduje się gerontechnologia stanowiąca nowy wzorzec naukowo-badawczy i wdrożeniowy. **Gerontechnologia rozumiana jest jako nauka o technologii i starzeniu się, której celem jest poprawa życia codziennego ludzi starszych.** Zdobycze gerontechnologii w praktyce przekładają się na szereg ułatwień technologicznych dla seniorów np. przystosowane telefony, tablety, systemy teleopieki (pozwalające wezwanie pomocy), strony internetowe bez barier funkcjonalnych, przyrządy poprawiające słuch i wzrok, podnośniki schodowe, rozwiązania zwiększające jazdę samochodem i wiele innych.

Wzrost liczby seniorów stymuluje rozwój „srebrnej gospodarki”, która oferuje nowe ogromne możliwości wzrostu ekonomicznego. Obejmuje ona bowiem zbiór produktów i usług z wielu istniejących już sektorów.

Spośród przyszłościowych segmentów o potencjalnym dużym znaczeniu dla osób starszych, można wymienić m.in.:

- zastosowanie technologii informacyjnych (IT) w lecznictwie zamkniętym i ambulatoryjnym;
- adaptacje mieszkań i usługi ułatwiające życie, w coraz większym stopniu opartych na IT;
- dziedziny gerontologicznie istotne dla ekonomii zdrowia, w tym technologie medyczne i e-zdrowie,
- technologie wspierające słuch i wzrok, protetyka i ortopedia;
- edukacja i kultura jako odpowiedź na chęć zdobycia wyższych stopni edukacji i zagospodarowania czasu wolnego;

¹ *Srebrna gospodarka (silver economy) to system ekonomiczny ukierunkowany na wykorzystanie potencjału osób starszych i uwzględniający ich potrzeby (Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Długofalowa polityka senioralna w Polsce na lata 2014-2020 w zarysie.)*

² *Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Długofalowa polityka senioralna w Polsce na lata 2014-2020 w zarysie.*

- mobilność i promowanie jej elementów, np. bezpieczeństwa ruchu samochodowego;
- wypoczynek, podróże, kultura, komunikacja i rozrywka;
- *fitness* i *wellness* jako odpowiedź na zwiększanie świadomości zdrowego stylu życia;
- usługi ułatwiające codzienne życie i inne prace domowe;
- ubezpieczenia odnoszące się głównie do form ryzyka właściwych starszemu wiekowi;
- usługi finansowe zwłaszcza w dziedzinie ochrony kapitału, utrzymania bogactwa i zapobiegania utracie oszczędności.³

Samo pojęcie „srebrna gospodarka” rozumiana jest coraz szerzej, jako ogół podejmowanych przez różnorodne podmioty działań ukierunkowanych już nie tylko na osoby starsze, ale również i na instytucje/organizacje, których klientami/pracownikami są seniorzy, zaś coraz częściej grupa docelowa nie jest definiowana poprzez odwołanie się do jakiegoś wieku, uchodzącego za starość, lecz przez odwołanie się do cyklu życia i konieczności uprzedniego przygotowania się do fazy starości⁴.

„Srebrny rynek” powinien być uznany za pole działań strategicznych z punktu widzenia zarówno podnoszenia jakości życia osób starszych i ogółu społeczeństwa, jak i zapewnienia możliwości trwałego, niezakłóconego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Do głównych obszarów wchodzących w skład „srebrnej gospodarki” należą:

- 1) zapewnienie jak najdłuższej aktywności zawodowej - zaopatrzenie jednostek w zaktualizowane kwalifikacje, umiejętności i wiedzę niezbędne do pomyślnej kontynuacji kariery zawodowej;
- 2) zaopatrzenie organizacji w wiedzę i umiejętność dostosowywania warunków i organizacji pracy do wymagań starzejących się zasobów pracy;
- 3) zapewnienie jak najdłuższej samodzielności - w skład tego działu wchodzi zapewnianie usług umożliwiających dłuższe przebywanie w domu (sprząatanie, zakupy, usługi pielęgnacyjne), dostarczanie wiedzy o występowaniu i korzystaniu z „protez cywilizacyjnych” (wszelkie przyrządy w tym i roboty domowe, udogodnienia, których celem jest kompensacja utraconej sprawności); organizacja usług transportowych, jak i działalność firm przygotowujących tzw. inteligentne mieszkania (lokale, w których dzięki zastosowaniu elektroniki mamy do czynienia z występowaniem systemu urzędzeń wspierających samodzielne życie);
- 4) zagospodarowanie czasu seniorów - w skład tego działu wchodzi zarówno edukacja, rozrywka, jak i rekreacja, turystyka;
- 5) dbałość o swoje zdrowie i swój wizerunek - wszelkie działania mające poprawić stan zdrowia, sprawność (w tym przede wszystkim te o charakterze prewencyjnym), jak i podnoszące samoocenę jednostki dzięki odpowiedniemu makijażowi, ubiorowi;
- 6) zapewnianie integracji społecznej - działania ukierunkowane na osiągnięcie wyższego poczucia wspólnotowości pomiędzy różnymi grupami społecznymi, w tym i przedstawicielami różnych pokoleń, przybierające najczęściej charakter pracy w wolontariacie;

³ Andrzej Klimczuk <http://odpowiedzialnybiznes.pl/artykuly/srebrna-gospodarka-jako-odpowiedz-sektora-prywatnego-wobec-starzenia-sie-spoleczenstwa>.

⁴ Demografia i Gerontologia Społeczna – Biuletyn Informacyjny 2012, Nr 7.

- 7) dostarczenie usług finansowych „wrażliwych na wiek” - doradztwo odnoszące się do sposobów zabezpieczenia posiadanego kapitału, gospodarowania posiadanymi środkami (w tym i planowania ich powolnego upływniania), oszczędzania z myślą o sfinansowaniu okresu własnej starości⁵.

W województwie świętokrzyskim zachodzą wyraźne procesy starzenia się społeczeństwa, ponadto przewiduje się, że nasze województwo będzie jednym z regionów w których proces ten przebiegał będzie najszybciej. Według prognozy GUS w 2050 r. wiek środkowy (mediana wieku) wyniesie 55,9 roku, tj. o 3,4 roku więcej niż dla Polski ogółem. Prognozuje się, że w 2050 r. ponad 36% społeczeństwa będą stanowiły osoby powyżej 65 roku życia⁶. Region świętokrzyski w kolejnych latach znajdzie się także wśród 3 województw najsilniej dotkniętych depopulacją obok opolskiego, lubuskiego i podlaskiego.

W 2014 roku udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności wyniósł 20,4% (gorszy wynik osiągnęło tylko woj. łódzkie – 21,2%)⁷. W kolejnych latach liczba mieszkańców świętokrzyskiego będzie się zmniejszać. Zgodnie z prognozą w stosunku do roku 2013 (przyjęty w publikacji GUS rok bazowy) w województwie do 2035 roku ubędzie 151,7 tys. a do roku 2050 aż 291,3 tys. osób⁸. Prognozuje się, że liczba ludności miast w województwie świętokrzyskim w 2050 r. będzie o 35,1% mniejsza niż w 2013 r., podczas gdy na wsi ubytek wyniesie 13,1%. **Współczynnik urbanizacji zmniejszy się w tym okresie z 44,8% do 37,7%. Prognoza na lata 2013-2050 dla województwa świętokrzyskiego przewiduje jeden z największych w kraju (po województwie opolskim) spadków liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.⁹**

W 2050 r. (w porównaniu z 2013 r.) w miastach województwa świętokrzyskiego najbardziej zmniejszy się liczba osób w wieku 30-34 lata (o 66,9%) oraz 25-29 lat (o 65,2%), a na wsi w wieku 20-24 lata (o 49,4%) oraz w wieku 25-29 lat (o 46,9%). **Zarówno w miastach, jak i na wsi zwiększy się natomiast grupa ludności w wieku 85 lat i więcej - odpowiednio 3,5-krotnie i niemal 2,5-krotnie. Znacznie przybędzie także osób w wieku 70-74 lata - kolejno o 66,1% i o 112,3%.¹⁰ Nasilający się proces starzenia ludności regionu najdobitniej ukazuje przewidywany udział ludności w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem w 2050 roku, który w woj. świętokrzyskim wyniesie 36%. Co trzeci mieszkaniec województwa w 2050 roku będzie zatem osobą w wieku starszym, przy czym większy udział osób 65+ wystąpi w miastach regionu (40,4%) a mniejszy na wsi (33,3%). Według prognoz GUS gorsza sytuacja wystąpi tylko w województwie opolskim (36,1%).¹¹**

Na przestrzeni kilku ostatnich lat w województwie świętokrzyskim notuje się stały ubytek migracyjny. W regionie saldo migracji wewnętrznych międzywojewódzkich na pobyt stały od wielu lat (dostępne dane z BDL GUS od 1995 r.) utrzymuje się w przedziale wartości ujemnych. W 2014 r. województwo pod względem opisywanego wskaźnika plasowało się na 13. miejscu (-2464) i obok warmińsko-

⁵ Demografia i Gerontologia Społeczna – Biuletyn Informacyjny 2012, Nr 7.

⁶ Prognoza demograficzna na lata 2014-2050 dla województwa świętokrzyskiego, GUS 2015.

⁷ Opracowanie własne na podstawie GUS/BDL.

⁸ Prognoza demograficzna na lata 2014-2050 dla województwa świętokrzyskiego, GUS 2015.

⁹ Tamże

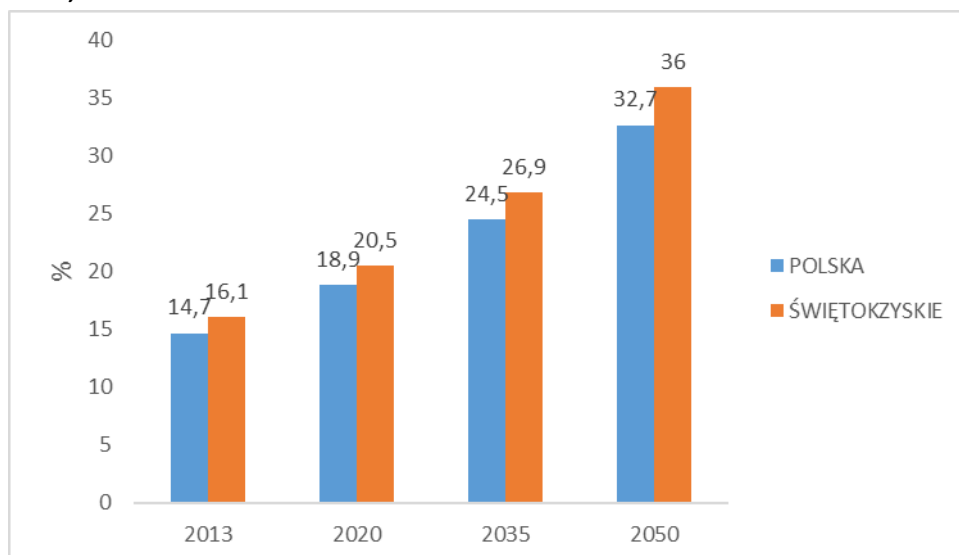
¹⁰ Tamże

¹¹ Prognoza ludności na lata 2014-2050, GUS Warszawa 2014.

mazurskiego (-2794), śląskiego (-3633) i lubelskiego (-5125) należało do regionów o najmniej korzystnym saldzie migracji.

Wykres 1. Udział ludności w wieku 65 i więcej w populacji ogółem w (%) w latach 2013, 2020, 2035, 2050.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności na lata 2014-2050, GUS Warszawa 2014.

Niekorzystną sytuację pod tym względem w woj. świętokrzyskim obrazuje również saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt czasowy. W tym przypadku mniej korzystną wartość wskaźnika osiągnęło województwo podkarpackie i lubelskie.

Tabela 1. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt czasowy wg województw w 2014 roku

Jednostka terytorialna	Saldo migracji
LUBELSKIE	-5851
PODKARPACKIE	-5075
ŚWIĘTOKRZYSKIE	-3879
ŚLĄSKIE	-3648
ŁÓDZKIE	-3005
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	-2544
PODLASKIE	-2129
LUBUSKIE	-1540
KUJAWSKO-POMORSKIE	-975
OPOLSKIE	740

ZACHODNIOPOMORSKIE	1226
DOLNOŚLĄSKIE	2656
POMORSKIE	2702
WIELKOPOLSKIE	3163
MAZOWIECKIE	7772
MAŁOPOLSKIE	10387

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Ludność województwa migruje głównie do dużych aglomeracji miejskich w poszukiwaniu pracy lub w celu kontynuowania nauki. Prognozowane zmiany będą oddziaływać na wiele obszarów takich jak: rynek pracy, ochrona zdrowia, system pomocy społecznej a także system edukacji, w którym popyt na usługi edukacyjne będzie sukcesywnie maleć, przy czym w poszczególnych okresach będzie to dotyczyło różnych grup dzieci i młodzieży objętych systemem szkolnictwa¹². W roku szkolnym 2013/2014 w województwie świętokrzyskim ogólna liczba dzieci i młodzieży – uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz liceów ogólnokształcących wynosiła 122 455 i w porównaniu do roku szkolnego 2011/2012 zmalała o 5 741 osób.¹³ W miastach mieszkało 563 842 osób, co stanowiło 45% analizowanej subpopulacji a na wsi 699 334 osób (55%).

W polskim systemie edukacyjnym zbyt małą wagę przywiązywano i przywiązuje się do przygotowania do starości. W ramach obowiązującej edukacji przekazywana wiedza o człowieku powinna obejmować wszystkie etapy jego życia. W potocznym myśleniu uznaje się, że przygotowanie do starości odbywa się w naturalnym środowisku wychowawczym, jakim jest rodzina. Tymczasem zmiana modelu rodziny nie zawsze pozwala dziecku doświadczyć starości. Aby ludzie starsi mogli się godnie starzeć, trzeba u ludzi młodych rozwijać odpowiedni stosunek do nich, poprzez zorganizowane zadania edukacyjne. Wśród edukatorów powinny znaleźć się osoby starsze, gdyż umożliwi to dialog międzypokoleniowy.¹⁴

Natomiast edukacja seniorów musi nawiązywać do planu życiowego, potrzeb i możliwości człowieka starszego. Celem edukacji w starości jest włączenie osób starszych w system edukacji obejmującej uczenie się przez całe życie, rozumiane jako wielowymiarowy proces, nadający sens życiu, na tle przemian cywilizacyjnych, społecznych i kulturowych. To również pomoc w rozumieniu życia w zmieniającej się rzeczywistości, dostosowanie do zachodzących przemian. Wśród obecnych podmiotów oferujących usługi edukacyjne dla osób starszych znajdują się organizacje pozarządowe, podmioty samorządowe, sektor prywatny. Na szczególną uwagę zasługują Uniwersytety Trzeciego Wieku, które walcząc z negatywnym stereotypem, przeciwstawiają się pasywnej starości.¹⁵ Do najczęstszych obszarów edukacyjnych w ofercie Uniwersytetów Trzeciego Wieku należą edukacja prozdrowotna, obywatelska i w zakresie nowych technologii. Oprócz Uniwersytetów Trzeciego Wieku renesans przeżywają również kluby seniora, akademie 50+ czy 60+. Są to miejsca gdzie seniorzy mogą

¹² Raport końcowy Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz systemu edukacji w województwie świętokrzyskim w kontekście przyszłej perspektywy finansowej 2014-2020.

¹³ Rocznik Statystyczny Województw 2014, GUS 2015.

¹⁴ Raport końcowy Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz systemu edukacji w województwie świętokrzyskim w kontekście przyszłej perspektywy finansowej 2014-2020.

¹⁵ Raport końcowy Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz systemu edukacji w województwie świętokrzyskim w kontekście przyszłej perspektywy finansowej 2014-2020.

przyjść, zintegrować się z innymi, oferujące różnorodne formy aktywizacji – kursy, warsztaty, dyskusje, gimnastykę, wycieczki itp. W roku 2014 łączna liczba świetlic i klubów uznawanych jako Kluby Seniora, działających na terenie gmin województwa świętokrzyskiego, zajmujących się rozwojem życia kulturalnego, oświatowego, towarzyskiego i rekreacyjnego osób starszych wyniosła 112 placówek i zwiększyła się o 11 w porównaniu do roku 2013.¹⁶

W dniu 17 marca 2015 r. Rada Ministrów przyjęła program wieloletni „Senior-WIGOR” na lata 2015 – 2020. Celem strategicznym Programu jest wsparcie seniorów poprzez dofinansowanie działań jednostek samorządu terytorialnego w rozwoju na ich terenie sieci Dziennych Domów „Senior-WIGOR”, ze szczególnym uwzględnieniem jednostek samorządu, charakteryzujących się niskimi dochodami lub wysokim odsetkiem seniorów w populacji ogółem lub brakiem infrastruktury pomocy społecznej służącej do realizacji usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób starszych poza miejscem ich zamieszkania. Celem Programu jest w szczególności zapewnienie wsparcia seniorom (osobom nieaktywnym zawodowo w wieku 60+) poprzez umożliwienie korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym oferty prozdrowotnej, obejmującej także usługi w zakresie aktywności ruchowej lub kinezyterapii, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej, w zależności od potrzeb stwierdzonych w środowisku lokalnym. Obecnie osoby powyżej 50 roku życia mogą korzystać ze szkoleń i staży finansowanych przez Europejski Fundusz Społeczny. Urzędy pracy mają również ofertę szkoleń dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy finansowanych z Funduszu Pracy. Od 2014 roku dodatkowym instrumentem finansowania szkoleń dla osób 50+ jest Krajowy Fundusz Szkoleniowy, stanowiący część Funduszu Pracy. Kompleksowa oferta szkoleniowa jest dostępna za pośrednictwem powiatowych urzędów pracy¹⁷.

Jednym z kluczowych elementów *srebrnej gospodarki* są tzw. białe miejsca pracy – sektor usług opiekuńczych i zdrowotnych świadczonych głównie dla osób starszych, którego znaczenie wzrasta wraz ze zwiększającą się liczbą osób starszych w populacji. Obecność „białych” zawodów w gronie zawodów pożądanych w przyszłości jest efektem procesów demograficznych tj. starzenia się społeczeństwa.

W przypadku świadczeń zdrowotnych skierowanych do seniorów zauważa się wyraźne braki w dostępności do wolnych miejsc w szpitalach, poradniach geriatrycznych, jak również długi okres oczekiwania na miejsce w zakładach opieki terminowej. Należy zatem spodziewać się rosnącego zapotrzebowania na specjalistów z tej dziedziny i kreowania nowych miejsc pracy szczególnie wśród rehabilitantów, opiekunów osób niepełnosprawnych, kardiologów, onkologów, psychiatrów.

Warto zauważyć, że w chwili obecnej system służby zdrowia wydaje się być niedostatecznie przygotowany na wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle społeczeństwa zarówno w skali kraju jak i regionów zwłaszcza w zakresie liczby specjalistycznych oddziałów zakładów opieki zdrowotnej ukierunkowanych na profesjonalną obsługę ludzi starszych. Rosnąca liczba osób starszych zwiększa zapotrzebowanie na tworzenie nowych stanowisk pracy w zakresie opieki i pomocy dla tej grupy wiekowej. Można więc sądzić, że zapotrzebowanie na usługi związane z ochroną zdrowia będzie rosło.

¹⁶ Ocena zasobów pomocy społecznej województwa świętokrzyskiego za 2014 rok, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Kielce 2015.

¹⁷ <http://wiadomosci.onet.pl/szkolenia-i-staze-dla-osob-50-plus/kz231>

KONCEPCJA SREBRNEJ GOSPODARKI W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH

W dokumencie **Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu** w priorytecie *Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji* jednym z celów wyznaczonych do osiągnięcia do roku 2020 jest wzrost stopy zatrudnienia osób w wieku 20-62 lat z obecnych 69% do co najmniej 75% między innymi wskutek zwiększenia liczby pracujących kobiet i osób starszych oraz lepszej integracji migrantów na rynku pracy. Problem starzejącego się społeczeństwa został poruszony również w Priorytecie *Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniająca spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną*. Komisja europejska chce wspierać nowe sposoby utrzymania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, aktywność osób starszych oraz zwiększyć równouprawnienie płci. Ważne będzie także wspieranie zdrowia i aktywności osób starszych, aby umożliwić osiągnięcie spójności społecznej oraz wyższej wydajności¹⁸.

W dokumencie **Umowa Partnerstwa 2014-2020 (UP)** w ramach celu tematycznego 8 *Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników* zwrócono uwagę m.in. na niekorzystną sytuację osób starszych po 50 roku życia, którzy mają problem ze znalezieniem zatrudnienia. UP przewiduje wsparcie na rozwój przedsiębiorczości rozumianej jako zakładanie, prowadzenie i rozwijanie własnej działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne, poszukujące pracy i nieaktywne zawodowo, zwłaszcza te, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy tj. osoby młode do 30 roku życia, osoby starsze po 50 roku życia, kobiety, osoby niepełnosprawne, osoby długotrwale bezrobotne oraz niskowyzkwalifikowane, a także zwiększenie przeżywalności nowopowstałych przedsiębiorstw¹⁹.

W **UP** w celu tematycznym 10 *Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie* położono nacisk na zaangażowanie środków w interwencję w zakresie poprawy jakości i skuteczności programów kształcenia oraz zwiększania liczby osób kształcących się w zawodach medycznych, a następnie podejmujących pracę w tym zawodzie z uwzględnieniem mechanizmów zapobiegających zjawisku tzw. „luki pokoleniowej” w niektórych specjalizacjach, występujących w Polsce trendów demograficznych oraz migracji młodych lekarzy. Działania wspierające podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadr medycznych oraz liczby praktykujących przedstawicieli zawodów medycznych będą bezpośrednio przyczyniać się do zwiększania jakości i dostępności do świadczonych przez nich usług w tym również usług dla osób starszych²⁰.

W celu tematycznym 9 *Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją* wskazano, że interwencje podejmowane ze środków UE koncentrować się będą na zwiększeniu dostępności do wysokiej jakości opieki zdrowotnej poprzez działania projakościowe (standardy opieki, monitorowanie potrzeb zdrowotnych, wprowadzanie rozwiązań służących

¹⁸ *Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.*

¹⁹ *Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa*

²⁰ *Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa*

efektywnej koordynacji procesu leczenia) oraz inwestycje infrastrukturalne (EFRR) w jednostkach udzielających świadczeń w zakresie chorób które są główną przyczyną dezaktywacji zawodowej, a także – w celu przeciwdziałania negatywnym trendom demograficznym - w dziedzinach medycyny ukierunkowanych na opiekę nad matką i dzieckiem, jak również na osoby starsze (przede wszystkim w obszarze geriatрії). W przypadku osób starszych istotne są interwencje w zakresie zapewniania dostępności opieki medycznej w ramach najbliższego otoczenia osób starszych oraz zapewnienia świadczeń hospitalizacyjnych odpowiednio dostosowanych do potrzeb osób z tej grupy²¹.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego do 2020 roku (SRKL) opiera się na koncepcji polegającej na budowaniu kapitału ludzkiego w pięciu etapach życia: 1) wczesne dzieciństwo, 2) edukacja szkolna, 3) edukacja na poziomie wyższym, 4) aktywność zawodowa, uczenie się dorosłych i rodzicielstwo, 5) starość. Budowa kapitału społecznego na każdym z etapów życia jest równie ważna i żaden z etapów nie może być bagatelizowany. Twórcy strategii jednoznacznie stwierdzają, że system funkcjonowania państwa w obszarze polityki senioralnej będzie wymagać udoskonalenia. W diagnozie stanu obecnego jako jedne z głównych problemów uniemożliwiających wykorzystanie kapitału ludzkiego na etapie „Starość” zauważono m.in.:

- niewystarczająco rozbudowany system usług skierowanych do osób starszych, niepozwalający na maksymalne wydłużenie ich samodzielności i aktywności;
- ograniczoną dostępność do priorytetowych, w kontekście prognoz demograficznych i epidemiologicznych, świadczeń zdrowotnych oraz deficyty w zasobach kadry medycznej;
- niską aktywność zawodową i społeczną osób starszych;
- wymagający udoskonalenia system opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, zwłaszcza niesamodzielnymi;
- organizacja opieki nad osobami niesamodzielnymi jest rozproszona i brak jest właściwej koordynacji między systemem opieki zdrowotnej a pomocą społeczną;
- brak jednolitego systemu kwalifikacji do opieki długoterminowej, standardów i właściwego dostępu do tych usług;
- słabo rozwinięty jest rynek opieki długoterminowej (zbyt niska liczba miejsc długoterminowej opieki stacjonarnej, niewystarczająca liczba świadczeń w ramach opieki dziennej, brak wsparcia osób świadczących usługi na rzecz członków rodziny, niski udział organizacji pozarządowych w tych działaniach);
- ograniczony jest dostęp do świadczeń geriatrycznych, zarówno ambulatoryjnych jak i szpitalnych, oraz do świadczeń rehabilitacyjnych. Szczególnym problemem jest deficyt specjalistów z dziedziny geriatрії oraz innych profesjonalistów sprawujących opiekę nad osobami w wieku geriatrycznym.²²

W ramach **SRKL do 2020** celu szczegółowego 2. *Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych* przewiduje się działania zmierzające do poprawy obecnej sytuacji m.in.:

- stworzenie warunków do rozwoju „srebrnej gospodarki”;
- promowanie edukacji osób starszych, zarówno w wymiarze formalnym, jak i poza formalnym, zwłaszcza z uwzględnieniem rozwoju kompetencji cyfrowych; rozszerzenie oferty edukacyjnej

²¹ Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa.

²² Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, Warszawa, czerwiec 2013 r.

adresowanej do seniorów oraz lepsze dopasowanie jej do potrzeb tej grupy wiekowej; kształcenie ustawiczne oraz wsparcie szkoleń osób w wieku 50+;

- wspieranie aktywności społecznej osób starszych, w tym rozwój wolontariatu;
- zwiększenie dostępności oraz podniesienie jakości usług społecznych adresowanych do osób starszych poprzez wsparcie działań samopomocowych oraz tworzenie sieci wyszkolonych wolontariuszy;
- poprawienie dostępności do ambulatoryjnych i szpitalnych świadczeń zdrowotnych w zakresie geriatry;
- rozwój i upowszechnianie wiedzy i rozwiązań wspomagających tworzenie zdrowych i bezpiecznych warunków pracy dla osób starszych.²³

W **Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020** podkreślono, że sytuacja demograficzna w świętokrzyskim jest jedną z najbardziej niekorzystnych w kraju, co stanowi istotną i narastającą barierę w rozwoju społeczno-gospodarczym. Stwierdzono również, że w województwie zaznaczają się bardziej zaawansowane niż w innych, polskich regionach procesy depopulacji, dezurbanizacji i starzenia się ludności, których szczególnie niekorzystne oddziaływanie odczuwalne będzie w regionie wcześniej niż na innych obszarach Polski. Przeciwdziałanie niekorzystnym trendom demograficznym jest niewątpliwie zadaniem trudnym i złożonym, wymagającym podejścia kompleksowego. Jako jeden z atutów województwa w kontekście możliwości rozwoju usług prozdrowotnych dedykowanych dla osób starszych twórcy strategii zauważyli duży potencjał uzdrowisk województwa. W ramach celu strategicznego 3. *Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki, Celu szczegółowego 3.1 Sprzyjanie kumulowaniu kapitału ludzkiego czyli zdrowi, kreatywni i wykształceni ludzie jako podstawa myślenia o pomyślnej przyszłości* założono dążenie do stworzenia w woj. świętokrzyskim Specjalnej Strefy Demograficznej. W ramach SSD przewiduje się działania kierowane przede wszystkim do rodzin, uwzględniające m.in. tworzenie nowych oraz wsparcie istniejących miejsc pracy, poprawę systemu edukacji i opieki nad dziećmi oraz rozwój usług dla osób starszych. Szczególny nacisk w ramach srebrnej gospodarki położony będzie m.in. na rozwój systemu usług umożliwiających zapobieganie występowaniu różnych form wykluczenia społecznego w szczególności wobec osób starszych, a także niesamodzielnych i niepełnosprawnych, wspieranie, poprawę dostępności i wzrost efektywności kształcenia ustawicznego, w systemie szkolnictwa wyższego wzrost roli dyscypliny nauk o życiu (Life Science), będącej odpowiedzią na potrzeby generowane przez negatywne trendy demograficzne, rozwój wydziału lekarskiego, działającego w ścisłej kooperacji z wyspecjalizowanymi ośrodkami służby zdrowia w województwie świętokrzyskim.

W strategii przewidziano także działania mające na celu poprawę jakości i dostępności usług społecznych, poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną (edukacyjną, zdrowia, pomocy społecznej, kultury), które ujęte zostały przez twórców najważniejszego regionalnego dokumentu strategicznego w ramach celu strategicznego 1. *Koncentracja na poprawie infrastruktury regionalnej, celu szczegółowego 1.2 Poprawa infrastruktury społecznej i usług publicznych, czyli wzrost kapitału społecznego, wsparcie zatrudnienia i wyższa jakość życia w regionie.*

²³ *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, Warszawa, czerwiec 2013 r.*

W **Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020** wskazano, że na zachodzące procesy depopulacji i starzenia się społeczeństwa istotny wpływ ma niski współczynnik dzietności oraz wysoki stopień migracji (szczególnie wśród ludzi młodych i wykształconych), co z kolei przekłada się na deficyt siły roboczej na regionalnym rynku pracy. Kolejnym problemem przed jakim stoi województwo świętokrzyskie jest niska aktywność zawodowa ludności, na którą wpływa m.in. zbyt wczesna rezygnacja z zatrudnienia przez osoby w wieku produkcyjnym na skutek trudności w pogodzeniu życia zawodowego i prywatnego, złego stanu zdrowia czy braku odpowiednich kwalifikacji do zmieniającego się rynku pracy. Dlatego koniecznym jest podejmowanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców regionu, którzy w chwili obecnej stanowią zasoby siły roboczej. Uzasadnieniem takiego kierunku działań są również zapisy w **Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020**, gdzie wskazano, że sprzyjanie kumulowaniu kapitału ludzkiego, czyli zdrowych, kreatywnych i wykształconych ludzi powinno stanowić podstawę do myślenia o korzystnej gospodarce²⁴.

W ramach **RPOWŚ 2014-2020** Osi 8 *Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo* uwzględniono podjęcie działań zapobiegających niekorzystnym tendencjom demograficznym związanych ze starzeniem się społeczeństwa oraz zmniejszenia odsetka osób w wieku aktywności zawodowej. Interwencja będzie skoncentrowana na działaniach wydłużających wiek aktywności zawodowej i lepszym wykorzystaniu rynku pracy.

W założeniach **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020** w Osi Priorytetowej 10 *Otwarty rynek pracy* uwzględniono podjęcie działań związanych z promowaniem i podnoszeniem kompetencji i kwalifikacji zawodowych wśród pracowników wymagających szczególnego wsparcia, w tym osób powyżej 50 roku życia i z niskimi kwalifikacjami. Działania zawarte w RPOWŚ 2014-2020 uwzględniać będą również możliwość rozwijania miejsc pracy w „białym sektorze” oraz w „srebrnej i zielonej gospodarce”. Zasadne jest tworzenie nowych miejsc pracy dla osób w wieku 50+ aby umożliwić seniorom podnoszenie swoich kompetencji i kwalifikacji zawodowych. W obecnych czasach dynamicznych zmian, gdzie wiedza szybko się dezaktualizuje, niemożliwie jest bazowanie jedynie na wykształceniu raz nabytym, koniecznym staje się nieustanne podnoszenie posiadanych kompetencji. Kreowanie nowych stanowisk pracy kierowanych dla osób starszych jak również szkolenia zawodowe w celu podniesienia kwalifikacji są więc niezbędne.

W ramach Osi Priorytetowej 7 **RPOWŚ** *Sprawne usługi publiczne* zwrócono uwagę na stale rosnące zapotrzebowanie na podstawową i specjalistyczną opiekę medyczną oraz pomoc społeczną w związku z obserwowanym w regionie wzrostem odsetka osób w wieku poprodukcyjnym oraz wydłużającą się przeciętną długością życia mieszkańców. Mając na uwadze niską dostępność do tych usług, braki w infrastrukturze ośrodków w zakresie aparatury i sprzętu medycznego, istotne jest wspieranie i modernizowanie istniejącej infrastruktury. W celu zapewnienia powszechnego i równomiernego dostępu do wysokiej jakości usług wraz ze skróceniem czasu oczekiwania na świadczenia, zakres interwencji obejmować będzie inwestycje w infrastrukturę podmiotów leczniczych, wykonujących na terenie województwa świętokrzyskiego działalność leczniczą

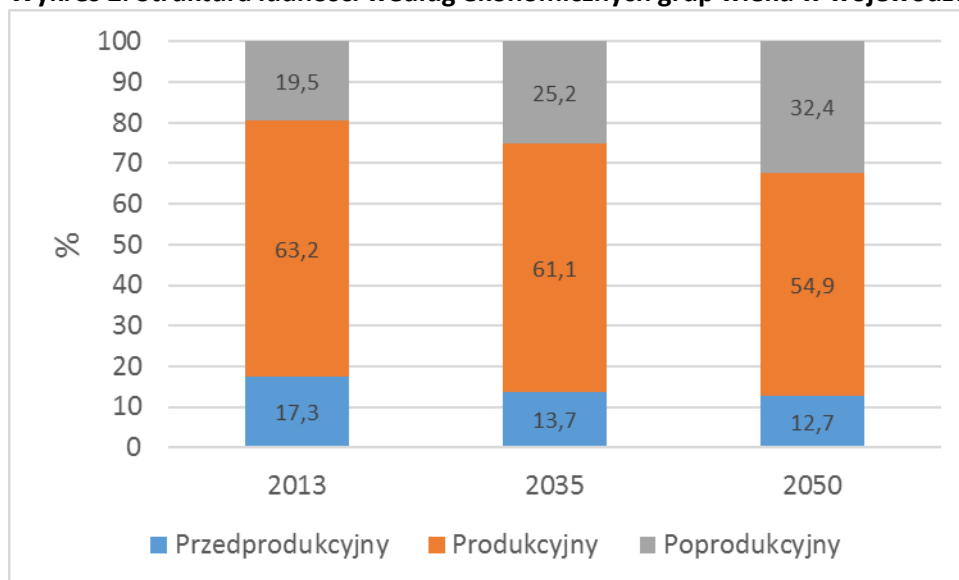
²⁴ Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020.

finansowaną ze środków publicznych. Wspierane będą także działania ukierunkowane na infrastrukturę służącą profilaktyce zdrowia osób w wieku produkcyjnym, mające na celu wydłużenie aktywności zawodowej tych osób²⁵.

OCENA ZAPOTRZEBOWANIA

Według danych GUS w województwie świętokrzyskim w strukturze ekonomicznej ludności przewiduje się postępujący wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności z 19,5% w 2013 roku (przyjęty rok bazowy) do 25,2% w 2035 roku i do 32,4% w 2050 roku. Udział liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2013 roku wyniósł odpowiednio 63,2% i 17,3%. **Do roku 2050 prognozuje się zmniejszenie odsetka liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie osób do wartości odpowiednio 54,9% i 12,7%.**

Wykres 2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w województwie świętokrzyskim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy demograficznej na lata 2014-2050 dla województwa świętokrzyskiego, GUS, 2015.

W 2014 roku według danych GUS, w Polsce udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności w 2014 roku wynosił 19,0%. W regionie świętokrzyskim wartość tego wskaźnika ukształtowała się na poziomie 20,4%, bardziej niekorzystny wynik wystąpił tylko w przypadku województwa łódzkiego – 21,2%. Najniższe (najkorzystniejsze) wartości tego wskaźnika odnotowano w województwach warmińsko-mazurskim – 17% oraz 17,7% w województwie wielkopolskim, podkarpackim i pomorskim.

²⁵ Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020.

Tabela 2. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności w Polsce w 2014 roku.

Jednostka terytorialna	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności w 2014 w %
POLSKA	19
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	17
PODKARPACKIE	17,7
WIELKOPOLSKIE	17,7
POMORSKIE	17,7
LUBUSKIE	18
MAŁOPOLSKIE	18,2
KUJAWSKO-POMORSKIE	18,4
ZACHODNIOPOMORSKIE	18,7
PODLASKIE	19
MAZOWIECKIE	19,5
LUBELSKIE	19,5
OPOLSKIE	19,6
DOLNOŚLĄSKIE	19,7
ŚLĄSKIE	20
ŚWIĘTOKRZYSKIE	20,4
ŁÓDZKIE	21,2

Źródło: GUS (BDL)

Niekorzystnie przedstawia się w województwie także aktywność zawodowa seniorów. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej aktywnych zawodowo pracujących 2014 r. na obszarze kraju wynosiła 4 359 tys. osób. Najwięcej osób po 50 roku życia aktywnych zawodowo pracowało w województwach: mazowieckim – 695 tys. (15,94% takich osób w kraju), śląskim – 493 tys. (11,31%), łódzkim – 368 tys. (8,44%). Najmniej osób aktywnych zawodowo pracujących w tej grupie wiekowej znajdowało się w województwach opolskim – 108 tys., lubuskim – 119 tys., podlaskim – 139 tys. i warmińsko-mazurskim - 145 tys. **Województwo świętokrzyskie pod tym względem zajęło dwunaste miejsce wśród województw Polski z wartością 171 tys. osób (3,92%).**

Tabela 3. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej aktywnych zawodowo pracujących w Polsce w 2014 roku.

Jednostka terytorialna	Liczba osób w wieku 50 i więcej aktywnych zawodowo pracujących w tys. w 2014
POLSKA	4359
OPOLSKIE	108
LUBUSKIE	119
PODLASKIE	139

WARMIŃSKO-MAZURSKIE	145
ŚWIĘTOKRZYSKIE	171
ZACHODNIOPOMORSKIE	183
KUJAWSKO-POMORSKIE	216
PODKARPACKIE	217
POMORSKIE	234
LUBELSKIE	292
DOLNOŚLĄSKIE	305
WIELKOPOLSKIE	335
MAŁOPOLSKIE	342
ŁÓDZKIE	368
ŚLĄSKIE	493
MAZOWIECKIE	695

Źródło: GUS (BDL)

Stuzba zdrowia zarówno w kraju jak i w województwie wydaje się być niedostatecznie przygotowana na konsekwencje, które niesie ze sobą wzrost udziału osób starszych w ogólnej populacji. Według GUS w 2014 r. w Polsce w szpitalach ogólnych działało 38 oddziałów geriatrycznych. Najwięcej oddziałów zanotowano w województwie śląskim – 12 (31,58%), lubelskim – 4 (10,53%) i dolnośląskim – 4 (10,53%). **W regionie świętokrzyskim znajdowały się dwa takie oddziały (5,26%).** Niekorzystna sytuacja występuje w województwach warmińsko-mazurskim, pomorskim i mazowieckim gdzie w 2014 roku brakowało tego typu oddziałów w szpitalach ogólnych. W październiku 2015 roku w województwie mazowieckim w Szpitalu Wolskim powstał pierwszy oddział geriatryczny w tamtym regionie do tej pory zlokalizowane były tam dwa pododdziały, które nie miały jednak statusu samodzielnego oddziału.²⁶

Tabela 4. Liczba oddziałów geriatrycznych wg poszczególnych województw w Polsce w 2014 roku.

Jednostka terytorialna	Liczba oddziałów geriatrycznych w 2014
POLSKA	38
PODLASKIE	1
LUBUSKIE	1
WIELKOPOLSKIE	1
ZACHODNIOPOMORSKIE	1
KUJAWSKO-POMORSKIE	1
ŁÓDZKIE	2
ŚWIĘTOKRZYSKIE	2
OPOLSKIE	2
PODKARPACKIE	3

²⁶ <http://wiadomosci.onet.pl/warszawa/warszawa-szpital-wolski-ma-oddzial-geriatrii/szvhw>

MAŁOPOLSKIE	4
LUBELSKIE	4
DOLNOŚLĄSKIE	4
ŚLĄSKIE	12

Źródło: GUS (BDL)

Analiza stanu personelu medycznego w regionie wykazuje, że pod względem liczby lekarzy przypadających na 10 tysięcy mieszkańców woj. świętokrzyskie w 2014 roku zajmowało 9 miejsce, a wskaźnik z wartością 46 znalazł się poniżej średniej wartości dla kraju – 52.

Tabela 5. Lekarze (personel pracujący ogółem) na 10 tys. ludności w Polsce w 2014 roku.

Jednostka terytorialna	lekarze (personel pracujący ogółem) na 10 tys. Ludności w 2014 roku
POLSKA	52
OPOLSKIE	35
PODKARPACKIE	39
WIELKOPOLSKIE	39
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	40
LUBUSKIE	42
ZACHODNIOPOMORSKIE	45
ŚWIĘTOKRZYSKIE	46
KUJAWSKO-POMORSKIE	46
PODLASKIE	49
POMORSKIE	50
DOLNOŚLĄSKIE	52
ŚLĄSKIE	57
LUBELSKIE	58
MAŁOPOLSKIE	59
ŁÓDZKIE	63
MAZOWIECKIE	68

Źródło: GUS (BDL)

Znacznie lepiej przedstawia się liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. mieszkańców, która w 2014 roku dla regionu wynosiła 74, przy średniej krajowej 68.

Tabela 6. Pielęgniarki i położne (personel pracujący ogółem) na 10 tys. ludności w Polsce w 2014 roku.

Jednostka terytorialna	pielęgniarki i położne (personel pracujący ogółem) na 10 tys. Ludności w 2014 roku
POLSKA	68

POMORSKIE	55
WIELKOPOLSKIE	56
ZACHODNIOPOMORSKIE	59
LUBUSKIE	62
OPOLSKIE	62
KUJAWSKO-POMORSKIE	62
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	63
ŁÓDZKIE	66
DOLNOŚLĄSKIE	67
PODLASKIE	69
PODKARPACKIE	72
MAŁOPOLSKIE	73
LUBELSKIE	73
ŚLĄSKIE	74
ŚWIĘTOKRZYSKIE	74
MAZOWIECKIE	76

Źródło: GUS (BDL)

Zastrzeżenia może budzić jednak poziom wykształcenia pielęgniarek w województwie. Tytuł magistra posiadało w 2014 roku 1281 spośród 8459 wszystkich pracujących pielęgniarek, co uplasowało region pod tym względem na 12 miejscu. Wśród położnych w świętokrzyskim tytuł magistra posiadało w 2014 roku 155 osób – 10 lokata w Polsce.

Tabela 7. Pielęgniarki i położne (personel pracujący ogółem) mgr w Polsce w 2014 roku.

Jednostka terytorialna	pielęgniarki (personel pracujący) mgr w 2014 roku	Położne (personel pracujący) mgr w 2014 roku
POLSKA	26348	3822
OPOLSKIE	275	31
LUBUSKIE	429	54
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	860	59
ZACHODNIOPOMORSKIE	923	61
ŚWIĘTOKRZYSKIE	1281	155
PODLASKIE	1380	150
POMORSKIE	1393	234
ŁÓDZKIE	1556	281
DOLNOŚLĄSKIE	1668	241
PODKARPACKIE	1691	288
LUBELSKIE	1839	343
KUJAWSKO-POMORSKIE	1979	107
ŚLĄSKIE	2022	396

WIELKOPOLSKIE	2331	547
MAŁOPOLSKIE	2765	316
MAZOWIECKIE	3956	559

Źródło: GUS (BDL)

Niepokoić może również struktura wiekowa personelu medycznego w regionie. Szacuje się, że przeciętny wiek specjalistów z zakresu służby zdrowia (lekarz, pielęgniarka) to około 50 lat. Na rynku brakuje młodych specjalistów, którzy z różnych pobudek wybierają pracę na emigracji. Działania zmierzające do podwyższenia liczby kształconych specjalistów sektora zdrowotnego i stworzenie dogodnych do pozostania w województwie warunków są zatem w pełni uzasadnione.

Województwo świętokrzyskie (650) obok opolskiego (511) i lubuskiego (622) było w 2014 roku jednym z regionów o najmniejszej liczbie osób kadry medycznej w zespołach ratownictwa medycznego.

Znacznie lepiej wygląda sytuacja województwa, jeżeli w ramach omawianego wskaźnika uwzględnimy dodatkowo liczbę ludności. Pod względem kadry medycznej w zespołach ratownictwa medycznego przypadającej na 10 tys. ludności woj. świętokrzyskie znalazło się na 4. miejscu, a wartość wskaźnika 5,1 była w tym przypadku większa od ogólnopolskiej (4,8).

Tabela 8. Kadra medyczna pracująca w zespołach ratownictwa medycznego/kadry medycznej w zespołach ratownictwa medycznego na 10 tys. ludności w Polsce w 2014 roku.

Jednostka terytorialna	Kadry medycznej pracującej w zespołach ratownictwa medycznego w 2014 roku	Kadry medycznej pracującej na 10 tys. ludności w 2014 roku*
POLSKA	18558	4,8
WIELKOPOLSKIE	1403	4
ŚLĄSKIE	1870	4,1
POMORSKIE	983	4,3
MAŁOPOLSKIE	1471	4,4
KUJAWSKO-POMORSKIE	947	4,5
ŁÓDZKIE	1186	4,7
MAZOWIECKIE	2497	4,7
ZACHODNIOPOMORSKIE	841	4,9
DOLNOŚLĄSKIE	1438	4,9
ŚWIĘTOKRZYSKIE	650	5,1
OPOLSKIE	511	5,1
LUBELSKIE	1227	5,7
PODLASKIE	692	5,8
PODKARPACKIE	1268	6
LUBUSKIE	622	6,1
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	952	6,6

Źródło: GUS (BDL),* Wyliczenia własne na podstawie GUS (BDL)(liczba mieszkańców na podst. faktycznego miejsca zamieszkania w 2014 roku)

Wzrost odsetka seniorów w społeczeństwie w oczywisty sposób wiąże się z wzrostem popytu na usługi opiekuńcze, pielęgnacyjne, rehabilitacyjne itp.

W 2014 r. według danych GUS, w Polsce działało w sumie 388 zakładów opiekuńczo-leczniczych zajmujących się opieką, leczeniem, rehabilitacją w tym osób w podeszłym wieku. Najwięcej takich placówek było w województwach: mazowieckim – 49 (12,63%), śląskim – 44 (11,34%) i dolnośląskim- 43 (11,08%), zaś najmniej w województwie zachodniopomorskim – 11 (2,84%) i podlaskim -11 (2,84%). W województwie świętokrzyskim w 2014 roku znajdowało się 14 zakładów opiekuńczo-leczniczych co podobnie jak w przypadku woj. warmińsko-mazurskiego stanowiło ex aequo piąty najniższy wynik w Polsce (3,6%).

Tabela 9. Liczba zakładów opiekuńczo-leczniczych/Liczba mieszkańców w województwach przypadająca na jeden zakład opiekuńczo-leczniczy w tys./Liczba pacjentów w Polsce w 2014 roku.

Jednostka terytorialna	Liczba zakładów opiekuńczo-leczniczych ogółem w 2014	Liczba mieszkańców w województwach przypadająca na jeden zakład opiekuńczo-leczniczy w tys. w 2014*	Liczba pacjentów zakładów opiekuńczo-leczniczych w 2014
POLSKA	388	99,2	44199
PODLASKIE	11	108,4	705
ZACHODNIOPOMORSKIE	11	155,9	1015
LUBUSKIE	13	78,5	1612
WIELKOPOLSKIE	13	267,1	1387
ŚWIĘTOKRZYSKIE	14	90,2	1678
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	14	103,1	1358
OPOLSKIE	18	55,6	1723
LUBELSKIE	22	97,6	2087
PODKARPACKIE	23	92,6	2559
KUJAWSKO-POMORSKIE	23	90,9	2271
ŁÓDZKIE	26	96,3	3266
POMORSKIE	26	88,5	3074
MAŁOPOLSKIE	38	88,6	4854
DOLNOŚLĄSKIE	43	67,6	4476
ŚLĄSKIE	44	104,2	4698
MAZOWIECKIE	49	108,9	7436

Źródło: GUS (BDL),* Wyliczenia własne na podstawie GUS (BDL)(liczba mieszkańców na podst. faktycznego miejsca zamieszkania w 2014 roku)

Nieco lepiej województwo wypada pod względem liczby mieszkańców przypadających na jeden zakład opiekuńczo-leczniczy. Choć wartość wskaźnika dla regionu w 2014 roku na poziomie 90,2 tys.

była poniżej średniej krajowej to uplasowała świętokrzyskie na szóstym miejscu. W 2014 roku z usług zakładów opiekuńczo-leczniczych w woj. świętokrzyskim skorzystało 1678 osób co stanowiło 3,8% wszystkich takich osób w Polsce.

Województwami z najmniejszą liczbą mieszkańców przypadającą na zakład opiekuńczo – leczniczy były: opolskie (55,6 tys.), dolnośląskie (67,6 tys.) oraz lubuskie (78,5 tys.). Najmniej korzystna wartość wskaźnika wystąpiła w przypadku woj. wielkopolskiego, gdzie na jedną tego typu placówkę przypadało aż 267,1 tys. mieszkańców.

W Polsce w 2014 roku funkcjonowało 155 zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych. Najwięcej takich placówek znajdowało się w województwach śląskim – 24 (15,48%), mazowieckim – 22 (14,19%), i dolnośląskim - 21 (13,55%). Województwo opolskie było województwem gdzie odnotowano tylko jeden zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy. Niewiele lepiej pod tym względem sytuacja wyglądała w województwach świętokrzyskim, małopolskim, lubuskim gdzie liczba takich zakładów wynosiła 2 (1,29%), a liczba ich pacjentów w 2014 roku jedynie 89.

Tabela 10. Liczba zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych/Liczba mieszkańców przypadająca na jeden zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy w tys./Liczba pacjentów w Polsce w 2014 roku.

Jednostka terytorialna	Liczba zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych ogółem w 2014 roku	Liczba mieszkańców przypadająca na jeden zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy w tys. w 2014 roku*	Liczba Pacjentów zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych w 2014 roku
POLSKA	155	248,2	14509
OPOLSKIE	1	1000,9	169
MAŁOPOLSKIE	2	1684,2	147
ŚWIĘTOKRZYSKIE	2	631,6	89
LUBUSKIE	2	510,2	145
POMORSKIE	4	575,5	344
ŁÓDZKIE	6	417,4	504
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	6	240,7	680
LUBELSKIE	7	306,8	682
WIELKOPOLSKIE	10	347,3	951
KUJAWSKO-POMORSKIE	11	190	1073
PODLASKIE	12	99,3	1006
ZACHODNIOPOMORSKIE	12	143	1055
PODKARPACKIE	13	163,8	1115
DOLNOŚLĄSKIE	21	138,5	1659
MAZOWIECKIE	22	242,5	1873
ŚLĄSKIE	24	191,1	3017

Źródło: GUS (BDL),* Wyliczenia własne na podstawie GUS (BDL)(liczba mieszkańców na podst. faktycznego miejsca zamieszkania w 2014 roku)

Pod względem liczby mieszkańców przypadających na jeden zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy województwo świętokrzyskie znalazło się na dalekim 14. miejscu, a wartość wskaźnika 631,6 tys. była ponad dwukrotnie większa od średniej ogólnopolskiej. Najtrudniejsza sytuacja (pod względem omawianej cechy) dotyczyła woj. małopolskiego, na jeden zakład tego typu przypadało tu aż 1,68 mln osób. Najmniej mieszkańców na jeden zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy przypadało w woj. podlaskim (99,3 tys.). **Liczba tego typu zakładów w województwie nie jest wystarczająca już w chwili obecnej. Przy 257 771 osobach w wieku poprodukcyjnym potrzeby tej części społeczeństwa z pewnością nie są zaspokojone z uwagi na ograniczoną liczbę dostępnych miejsc w placówkach.**

W 2014 roku w kraju zlokalizowanych było tylko 6 stacjonarnych zakładów rehabilitacji leczniczej, niestety nie wszystkie województwa dysponują takimi placówkami. Najwięcej bo aż 2 zakłady funkcjonowały w województwie zachodniopomorskim. **Województwo świętokrzyskie obok innych takich jak: śląskie, podkarpackie, małopolskie, lubelskie, podlaskie, warmińsko-mazurskie, łódzkie, lubuskie, opolskie, pomorskie nie dysponowało stacjonarnymi zakładami rehabilitacji leczniczej.**

Tabela 11. Liczba stacjonarnych zakładów rehabilitacji leczniczej w poszczególnych województwach w Polsce w 2014 roku.

Jednostka terytorialna	Liczba stacjonarnych zakładów rehabilitacji leczniczej ogółem w 2014
POLSKA	6
MAZOWIECKIE	1
WIELKOPOLSKIE	1
DOLNOŚLĄSKIE	1
KUJAWSKO-POMORSKIE	1
ZACHODNIOPOMORSKIE	2

Źródło: GUS (BDL)

Osoby starsze często korzystają z usług placówek stacjonarnej opieki społecznej. Placówki te zaspokajają niezbędne potrzeby bytowe, opiekuńcze, edukacyjne i religijne pensjonariuszy. Uczestnikami mogą być osoby samotne, niezdolne do prowadzenia samodzielnego gospodarstwa domowego, osoby pozbawione kontaktów społecznych, niezdolne do pracy, osoby starsze.

Najwięcej placówek stacjonarnej pomocy społecznej w kraju znajdowało się w województwach: mazowieckim – 246 (co stanowi 14,68% ogółu placówek tego typu w kraju), śląskim – 209 (12,47%) i małopolskim – 158 (9,43%). Najmniej placówek tego typu odnotowano w województwie lubuskim – 42 (2,51%), podlaskim – 49 (2,92%), opolskim – 58 (3,46%) i świętokrzyskim – 65 (3,89%).

Tabela 12. Liczba placówek stacjonarnej pomocy społecznej/Liczba mieszkańców w tys. na jedną placówkę stacjonarnej pomocy społecznej w Polsce w 2014 roku.

Jednostka terytorialna	Liczba placówek stacjonarnej pomocy społecznej w 2014	Liczba mieszkańców w tys. przypadająca na jedną placówkę stacjonarnej pomocy społecznej*
POLSKA	1676	23
OPOLSKIE	58	17,3
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	75	19,3
ŚWIĘTOKRZYSKIE	65	19,4
POMORSKIE	111	20,7
MAŁOPOLSKIE	158	21,3
MAZOWIECKIE	246	21,7
ZACHODNIOPOMORSKIE	79	21,7
ŚLĄSKIE	209	21,9
PODLASKIE	49	24,3
LUBUSKIE	42	24,3
ŁÓDZKIE	101	24,8
WIELKOPOLSKIE	139	25
LUBELSKIE	85	25,3
DOLNOŚLĄSKIE	110	26,4
PODKARPACKIE	80	26,6
KUJAWSKO-POMORSKIE	69	30,3

Źródło: GUS (BDL),* Wyliczenia własne na podstawie GUS (BDL)(liczba mieszkańców na podst. faktycznego miejsca zamieszkania w 2014 roku)

Dostępność do opisywanych jednostek w regionie można określić na poziomie dobrym (3 lokata w kraju). Najkorzystniej w rankingu przedstawia się wskaźnik dla woj. opolskiego (17,3 tys.) i warmińsko-mazurskiego (19,3 tys.). Ostatnie miejsce pod tym względem zajęło woj. kujawsko-pomorskie, gdzie na jedną placówkę stacjonarnej opieki społecznej przypadało aż 30,3 tys. mieszkańców.

Populacja, w której w przewadze występują osoby w wieku senioralnym charakteryzuje się występowaniem zwiększonej zachorowalności na różne schorzenia. Osoby starsze (zwłaszcza te w wieku 65+) najczęściej skarżą się na zaburzenia pamięci, wahania nastroju, zaburzenia mowy i spowolnienie ruchowe (lub kłopoty z poruszaniem się), problemy ze słuchem i pogorszenie wzroku. Problem stanowią także dolegliwości sercowe i układu krążenia i oddechowe. Większość seniorów zmaga się z różnego rodzaju zaburzeniami zdrowotnymi w związku z czym wzrasta popyt na farmaceutyki (leki, suplementy diety, witaminy), usługi medyczne, około medyczne, pielęgnacyjne i opiekuńcze.

Dostępność do aptek w województwie świętokrzyskim określić można na poziomie zbliżonym do średniej krajowej. Liczba ludności na jedną aptekę ogólnodostępną dla regionu w 2014 roku wynosiła niewiele ponad 3 tys. osób przy najkorzystniejszym wskaźniku dla woj. lubelskiego (2,6 tys.) a najmniej korzystnym dla woj. kujawsko-pomorskiego (3,6 tys.).

Tabela 13. Liczba ludności na aptekę ogólnodostępną /punkt apteczny w tys. w Polsce w 2014 roku.

Jednostka terytorialna	Liczba ludności w tys. na aptekę ogólnodostępną	Liczba ludności w tys. na punkt apteczny
POLSKA	3	29,4
LUBELSKIE	2,6	39,1
ŁÓDZKIE	2,9	29,5
WIELKOPOLSKIE	2,9	30,7
DOLNOŚLĄSKIE	2,9	39,3
MAŁOPOLSKIE	3	23,2
ŚWIĘTOKRZYSKIE	3	20,7
MAZOWIECKIE	3,1	36,5
PODLASKIE	3,1	18,1
ŚLĄSKIE	3,2	41,7
LUBUSKIE	3,2	18,9
ZACHODNIOPOMORSKIE	3,2	41,8
PODKARPACKIE	3,3	16,3
OPOLSKIE	3,3	20,9
POMORSKIE	3,4	48
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	3,5	32,8
KUJAWSKO-POMORSKIE	3,6	23,8

Źródło: Wyliczenia własne na podstawie GUS (BDL)(liczba mieszkańców na podst. faktycznego miejsca zamieszkania w 2014 roku)

Sytuacja województwa świętokrzyskiego pod względem liczby ludności przypadającej na jeden punkt apteczny jest lepsza niż w przypadku dostępności do aptek. W tym przypadku wartość wskaźnika na poziomie 20,7 tys. jest korzystniejsza od średniej krajowej (4. miejsce wśród województw).

Na rynku leków i suplementów diety w Polsce odnotowuje się dynamiczny rozwój, na który nie miała wpływu nawet niekorzystna sytuacja gospodarcza związana z globalnym kryzysem finansowym. **W związku ze wzrostem popytu na farmaceutyki przewiduje się dalszy rozwój branży co wymusi obecność na rynku odpowiedniej liczby techników i magistrów farmacji. Wzrośnie również zainteresowanie kształceniem w kierunku zdobywania takich kwalifikacji.**

Tabela 14. Liczba farmaceutów pracujących na 10 tys. mieszkańców w Polsce w 2014 roku.

Jednostka terytorialna	Farmaceuci na 10 tys. mieszkańców
POLSKA	7,2
ZACHODNIOPOMORSKIE	5,3
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	5,4
LUBUSKIE	5,8
OPOLSKIE	5,8
PODKARPACKIE	6
ŚWIĘTOKRZYSKIE	6
KUJAWSKO-POMORSKIE	6,2
PODLASKIE	7
WIELKOPOLSKIE	7,2
ŚLĄSKIE	7,3
POMORSKIE	7,4
DOLNOŚLĄSKIE	7,5
MAŁOPOLSKIE	7,8
MAZOWIECKIE	8,1
ŁÓDZKIE	8,4
LUBELSKIE	8,7

Źródło: Wyliczenia własne na podstawie GUS (BDL)(liczba mieszkańców na podst. faktycznego miejsca zamieszkania w 2014 roku)

W 2014 roku w województwie na każde 10 tys. mieszkańców przypadało 6 pracujących farmaceutów. Dla większości województw (10) wskaźnik był korzystniejszy niż w przypadku woj. świętokrzyskiego. **Analizując powyższe dane można wysunąć tezę, że liczba farmaceutów w regionie wydaje się być niewystarczająca już w chwili obecnej. Zapotrzebowanie na tego typu specjalistów z pewnością będzie wzrastało z uwagi na silniejsze niż w innych województwach procesy starzenia się społeczeństwa.**

Starzenie się jest następstwem jak i przyczyną wielu istotnych zmian w życiu człowieka – przemian o podłożu biologicznym, psychologicznym, społecznym czy ekonomicznym. Zmiany te determinują potrzeby i motywacje seniorów. Osoby starsze coraz chętniej inwestują swoje pieniądze w zdrowie oraz starają się prowadzić zdrowy tryb życia. Coraz większa świadomość społeczna w tym zakresie w połączeniu z bogaceniem się społeczeństwa sprawia, że seniorzy coraz częściej decydują się na spędzenie wolnego czasu przez aktywny wypoczynek, turystykę, rekreacje czy odnowę biologiczną. Dogodnym miejscem do skorzystania z usług leczniczych, zabiegów z wykorzystaniem naturalnych surowców oraz regeneracji sił witalnych w woj. świętokrzyskim są uzdrowiska położone w Solcu-Zdroju i Busku-Zdroju. Obie miejscowości dysponują bogatą i dobrze wyposażoną bazą sanatoryjną i pensjonatową. Moda na Wellness i SPA jest ściśle związana z postępującą degradacją środowiska, a co za tym idzie coraz mniej zdrowymi warunkami życia oraz z jego tempem. Zabiegane, zestresowane i przepracowane społeczeństwo potrzebuje relaksu, wypoczynku i podreperowania zdrowia. To wszystko tworzy grunt pod turystyczny i medyczny biznes

oraz stanowi dobry prognostyk dla dalszego rozwoju branży w przyszłości. Z badania przeprowadzonego przez Obserwatorium Rozwoju Regionalnego UMWS w 2012 roku wynika, że zdecydowana większość kuracjuszy świętokrzyskich uzdrowisk to osoby w wieku powyżej 45 lat (87% badanej próby). Sama tylko grupa w wieku powyżej 60 roku życia stanowiła 37%. Choć większość badanych jako źródło finansowania pobytu podała dofinansowanie NFZ lub ZUS to co trzeci kuracjusz finansował swój pobyt ze środków własnych.²⁷ **Przewidywany dalszy rozwój branży uzdrowiskowej będzie generował na rynku popyt na lekarzy, pielęgniarki, rehabilitantów, kosmetyczki, masażyistów, dietetyków, a także na zawody z sektorów pośrednio związanych z uzdrowiskowym jak: handel, turystyka, rozrywka, edukacja.**

Analiza leczonych/kuracjuszy stacjonarnych w szpitalach i sanatoriach uzdrowiskowych potwierdza znaczenie omawianego sektora dla województwa świętokrzyskiego. W 2014 roku z usług uzdrowiskowych skorzystało 54 830 osób co stanowiło 7,78% wszystkich leczonych i kuracjuszy w kraju (6. miejsce w Polsce). Trzeba także zaznaczyć, że w trzech województwach nie było możliwości skorzystania z tego typu usług z uwagi na brak szpitali i sanatoriów uzdrowiskowych (woj. lubuskie, wielkopolskie, opolskie).

Tabela 15. Liczba leczonych/kuracjuszy stacjonarnych w szpitalach uzdrowiskowych i sanatoriach uzdrowiskowych w 2014 roku w Polsce.

Jednostka terytorialna	Leczeni/kuracjusze w szpitalach uzdrowiskowych i sanatoriach uzdrowiskowych	Udział leczonych/kuracjuszy w szpitalach uzdrowiskowych i sanatoriach uzdrowiskowych Polska=100*
POLSKA	704789	100
MAZOWIECKIE	1021	0,14
ŁÓDZKIE	1917	0,27
PODLASKIE	2279	0,32
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	5559	0,79
POMORSKIE	24886	3,53
LUBELSKIE	25614	3,63
ŚLĄSKIE	35318	5,01
ŚWIĘTOKRZYSKIE	54830	7,78
PODKARPACKIE	55134	7,82
MAŁOPOLSKIE	86050	12,21
DOLNOŚLĄSKIE	98314	13,95
KUJAWSKO-POMORSKIE	130966	18,58
ZACHODNIOPOMORSKIE	182901	25,95

Źródło: GUS (BDL), * wyliczenia własne na podstawie GUS (BDL)

²⁷ Świętokrzyskie uzdrowiska - potencjał dla inteligentnej specjalizacji regionu, UMWS 2012

Wraz ze wzrostem w społeczeństwie odsetka osób starszych rośnie również liczba osób, które zakończyły już aktywność zawodową. Nie oznacza to jednak, że z chwilą przejścia na emeryturę seniorzy przestają interesować się otaczającym ich światem i zachodzącymi w nim zmianami. W czasie, kiedy już nie wiążą obowiązki zawodowe, człowiek chce zrealizować marzenia, których do tej pory nie miał możliwości spełnić, odkrywa nowe interesujące go dziedziny.

Światowe trendy stylu życia z zachowaniem w wieku starszym pełnej aktywności, kształcenia ustawicznego wpływają na wzrost zainteresowania seniorów do korzystania z ofert edukacyjnych. Takie potrzeby zaspokajane są w głównej mierze przez Uniwersytety Trzeciego Wieku.

W Polsce w 2014 roku działa 477 UTW. Największą ilość takich instytucji posiada województwo mazowieckie – 73 (15,30%), małopolskie – 49 (10,27%) i dolnośląskie – 47 (9,85%). **Najmniej bo zaledwie 8 (1,68%) tego typu placówek odnotowano w województwie świętokrzyskim.**

Tabela 16. Liczba Uniwersytetów Trzeciego Wieku/ Liczba ludności w tys. w wieku poprodukcyjnym na jeden Uniwersytet Trzeciego Wieku w Polsce w 2014 roku.

Jednostka terytorialna	Liczba UTW wg województw w 2014	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na jeden UTW w 2014 roku.*
POLSKA	477	15,3
KUJAWSKO-POMORSKIE	43	9
LUBUSKIE	20	9,2
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	21	11,7
DOLNOŚLĄSKIE	47	12,2
MAŁOPOLSKIE	49	12,5
MAZOWIECKIE	73	14,3
ZACHODNIOPOMORSKIE	21	15,3
WIELKOPOLSKIE	38	16,1
POMORSKIE	24	17
OPOLSKIE	11	17,8
ŁÓDZKIE	29	18,3
LUBELSKIE	21	19,9
PODLASKIE	11	20,5
ŚLĄSKIE	44	20,8
PODKARPACKIE	17	22,2
ŚWIĘTOKRZYSKIE	8	32,2

Źródło: Baza UTW zamieszczona na stronie Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku * Wyliczenia własne na podstawie bazy UTW oraz GUS (BDL)(liczba mieszkańców na podst. faktycznego miejsca zamieszkania w 2014 roku)

Pod względem dostępności do Uniwersytetów Trzeciego Wieku region również znalazł się na ostatnim miejscu w kraju. Na jeden UTW przypadało tu 32,2 tys. osób w wieku poprodukcyjnym (dwukrotnie więcej niż średnia dla Polski). Uniwersytety Trzeciego Wieku pełnią ważną rolę w aktywizacji osób starszych. Ich głównym celem jest umożliwianie seniorom zdobywania i aktualizowania swojej wiedzy oraz poprawa jakości życia starszego pokolenia. Ich działalność

przyczynia się do poprawy jakości życia osób starszych poprzez zaspokajanie takich potrzeb jak: samokształcenie, poszerzanie wiedzy i nabywanie nowych umiejętności, działania na rzecz społeczności lokalnej, bycia pomocnym innym (np. poprzez wolontariat), wypełnienie wolnego czasu, utrzymywanie więzi towarzyskich, stymulacja psychiczna i fizyczna. **W kontekście ważnej roli społecznej jaką pełnią UTW ich liczba w województwie wydaje się niewystarczająca. Aby dorównać do średniej dostępności dla Polski w woj. świętokrzyskim konieczne byłoby założenie kolejnych 8 uniwersytetów. Wiązałoby się z powstaniem nowych miejsc pracy i zwiększyło zapotrzebowanie na kształcenie, szkolenie i odpowiednie przygotowanie kadry pracowniczej UTW.** Obecnie działalność UTW finansowana jest ze składek członkowskich, dofinansowania z budżetu miasta lub regionu, różnych form sponsoringu, grantów czy z wypracowanych przez uczelnie środków. Od założenia pierwszego w Polsce UTW w 1975 roku sukcesywnie rośnie ich liczba. **Po 40 latach funkcjonuje w kraju 477 takich instytucji a ich znaczenie dla lokalnych społeczności ciągle wzrasta. W kolejnych latach wraz ze wzrostem udziału seniorów w populacji wzrośnie również zapotrzebowanie na usługi edukacyjne oferowane przez UTW.**

Z punktu widzenia wzrostu kapitału ludzkiego korzystnym jest by seniorzy pozostawali jak najdłużej aktywni zawodowo. Osoby starsze często z racji swojego wieloletniego doświadczenia są cennymi, sumiennymi pracownikami o dużej wiedzy teoretycznej i praktycznej.

Instytucjami mającymi istotny wpływ na wydłużenie okresu aktywności zawodowej osób starszych są urzędy pracy. W latach 2011-2013 powiatowe urzędy pracy zaktywizowały 8,3 tys. bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia. W 2012 roku zaktywizowano więcej bezrobotnych po 50 roku życia niż w 2011 r. – o 1 203 osoby (56,7%), natomiast w 2013 roku nastąpiło zmniejszenie liczby zaktywizowanych osób starszych o 430 osób (o 12,9%)²⁸.

Tabela 17. Liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia uczestnicząca w aktywnych programach rynku pracy w latach 2011-2013 w województwie świętokrzyskim.

Forma aktywizacji	Liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia uczestnicząca w aktywnych programach rynku pracy		
	2011	2012	2013
Ogółem, w tym:	2 120	3 323	2 893
Przygotowanie zawodowe dorosłych	0	0	2
Inne	43	49	37
Podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	180	213	145
Podjęcia działalności gospodarczej	137	180	174
Szkolenia	143	411	278
Prace społecznie użyteczne	410	412	384
Prace interwencyjne	463	589	539
Roboty publiczne	480	661	547
Staże	264	808	787

Źródło: Opracowanie własne na podstawie publikacji „Pokolenie 50+ na rynku pracy w województwie świętokrzyskim w latach 2011-2013, WUP, Kielce 2014”.

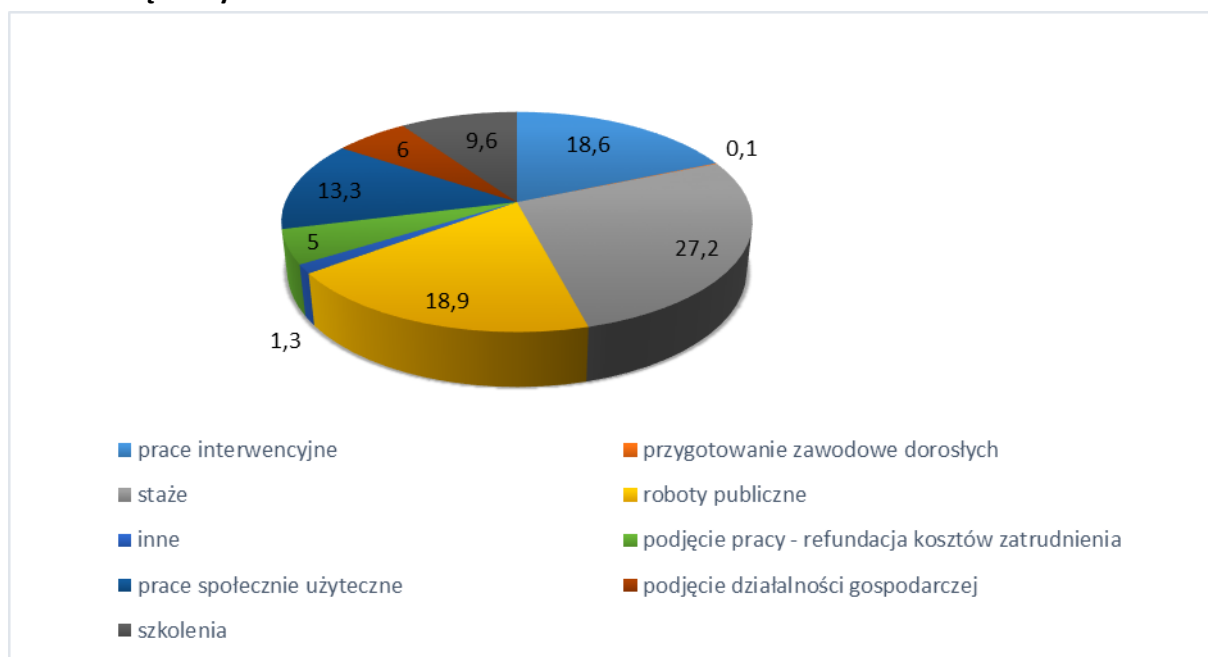
W 2013 roku aktywnymi programami rynku pracy objęte zostały 2 893 osoby w wieku powyżej 50 roku życia tj. 13,5% ogółu bezrobotnych aktywizowanych przez powiatowe urzędy pracy.

²⁸ Pokolenie 50+ na rynku pracy w województwie świętokrzyskim w latach 2011-2013, WUP, Kielce 2014.

Podobnie jak w latach ubiegłych największym zainteresowaniem w omawianej grupie wiekowej cieszyły się staże – podjęło je 787 bezrobotnych. Kolejną pozycję zajęły roboty publiczne, które podjęło 547 bezrobotnych osób starszych. Trzecią lokatę wśród form aktywizacji osób starszych zajmują prace interwencyjne. W 2013 roku podjęło je 539 bezrobotnych. Ważną formę aktywizacji zawodowej stanowią szkolenia, z których skorzystało 278 osób czyli 9,61% ogółu bezrobotnych, mniej o 21 osób niż w 2012 roku. 174 bezrobotnych (6% ogółu) w tej grupie wiekowej podjęło działalność gospodarczą²⁹.

Wykres 3. Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w grupie powyżej 50 roku życia w 2013 roku w świętokrzyskim w %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie publikacji „Pokolenie 50+ na rynku pracy w województwie świętokrzyskim w latach 2011-2013, WUP, Kielce 2014”.

Aktywność seniorów na rynku pracy ograniczona jest w znacznej mierze niskim popytem wśród pracodawców na zatrudnianie osób starszych. W Polsce notowany jest jeden z najniższych wskaźników zatrudnienia osób po 50 roku życia. Pracodawcy chętniej zatrudniają osoby młode gdyż postrzegają je jako bardziej produktywne, często lepiej wykształcone i posiadające kwalifikacje bardziej dostosowane do aktualnych potrzeb. Dodatkowo wynagrodzenia młodszych pracowników są niższe (co jest szczególnie istotne w okresie trudności gospodarczych). Pracodawcy nie chcą zatrudniać osób starszych, często bowiem uważają, że są one mało wydajne, pracują wolniej, częściej chorują, boją się zmian, nie chcą podnosić swoich kwalifikacji, są niepodatne na nowinki techniczne i naukowe. Należy zaznaczyć, że podejście takie ma charakter stereotypowy, gdyż starsi pracownicy posiadają wieloletnie doświadczenie zawodowe, którego często brakuje pracownikom młodym oraz mają ustabilizowane życie rodzinne. Oprócz tego, pracownicy w dojrzałym wieku często nie mają aż tylu obowiązków domowych, zwykle nie wychowują dzieci, dlatego mają czas, aby bardziej angażować się w sprawy firmy i silniej skupić się na pracy. **Dlatego też w celu wydłużenia wieku**

²⁹ Tamże

aktywności zawodowej i podnoszenia wydajności starszych pracowników kompleksowego podejścia wymagają kwestie związane z poprawą warunków pracy, promocją zatrudnienia starszych pracowników, organizacją pracy, zarządzaniem w miejscu pracy (w tym zarządzaniem wiekiem), trafnym rozpoznawaniem i poprawą kompetencji/kwalifikacji, a także zwiększaniem możliwości zatrudniania kobiet przez rozwój usług umożliwiających godzenie życia rodzinnego i zawodowego.³⁰

Zachęcanie rosnącej liczby starszych pracowników do pozostania w zatrudnieniu jest uzasadnione tylko wówczas, gdy równoległe podejmowane są działania zmierzające do utrzymywania zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej pracownika oraz podnoszenia jego kwalifikacji, a także działania ukierunkowane na modyfikację zadań w celu dostosowania ich do zmieniających się wraz z wiekiem możliwości pracownika. W obowiązku pracodawcy powinno być dostosowanie tempa pracy do osób starszych, wprowadzenie elastycznych godzin pracy, stwarzanie możliwości rozwoju zawodowego i kariery w każdym wieku jak również ograniczenie ciężkiej pracy fizycznej.

Część seniorów jest zainteresowana aktywnym stylem życia, w związku z czym powinno się zwiększyć ofertę m.in. w zakresie kształcenia przez całe życie i usług rehabilitacyjnych oraz wspierać rozwój infrastruktury kulturalnej, oświatowej, rekreacyjnej i turystycznej. Zasadne są też inwestycje w komunikację miejską, organizację przestrzeni bez zbędnych barier architektonicznych oraz wsparcie zrzeszeń grup osób starszych.

Proces starzenia się społeczeństwa odczytywany jest jako społeczne zagrożenie, głównie ze względu na obawy zwiększenia się wartości wypłacanych świadczeń społecznych, wzrost nakładów na opiekę medyczną i usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne co przekłada się na wzrost obciążeń publicznych. Konieczne zatem staje się podejmowanie działań mających z wyprzedzeniem zmniejszać niekorzystne konsekwencje wzrostu starzenia się ludności jak np. aktywizowanie osób starszych. Z drugiej strony wzrost odsetka seniorów stanowić może bodziec dla rozwoju gospodarki i otwiera nowe możliwości dla rozwoju dziedzin opartych na dostarczaniu usług i dóbr dedykowanych dla osób w tym przedziale wiekowym.

³⁰Przemiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa: konsekwencje dla lokalnych rynków pracy w Polsce, 2013 r.

WNIOSKI

Województwo świętokrzyskie znajduje się w grupie województw o najtrudniejszej sytuacji demograficznej w kraju, związanej z ubytkiem ludności jak i procesami starzenia się społeczeństwa (od roku 2004 do 2014 liczba ludności regionu zmniejszyła się o 25 517 osób - w 2014 r. wynosiła 1 263 176 osób).

W kolejnych latach liczba mieszkańców województwa będzie się zmniejszać oraz wyraźnie pogorszy się struktura wiekowa ludności. według danych GUS w perspektywie 35 lat udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności zacznie spadać z 17,3% w 2013 r. do 12,7% w 2050 r. i odpowiednio 63,2% w 2013 r. do 54,9% w 2050 r. Do 2050 r. grupa osób w wieku emerytalnym wzrośnie do 32,4% wobec 19,5% w 2013 roku. **Należy zaznaczyć, że już w chwili obecnej w regionie udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności jest bardzo wysoki. W 2014 roku ukształtował się na poziomie 20,4%, gorszy wynik osiągnęło tylko województwo łódzkie z wartością 21,2%.**

W regionie świętokrzyskim notowana jest jedna z najniższych wartości aktywnych czynnie zawodowo osób pracujących powyżej 50 roku życia, ich liczba wynosiła 171 tys. (3,92%).

System opieki społecznej i zdrowotnej nad osobami starszymi w województwie wydaje się być niedostosowany do potrzeb starzejącej się populacji.

Pod względem liczby lekarzy przypadających na 10 tysięcy mieszkańców woj. świętokrzyskie w 2014 roku zajmowało 9 miejsce, a wskaźnik z wartością 46 znalazł się poniżej średniej wartości dla kraju – 52. Liczba pielęgniarek w regionie wydaje się na chwilę obecną wystarczająca, jednak zarówno w przypadku lekarzy jak i pielęgniarek oraz położnych w województwie występuje znaczne przestrzenne zróżnicowanie terytorialne. Najlepsza sytuacja dostępności do lekarza i niższego personelu medycznego charakteryzuje miasto Kielce oraz powiat ziemski kielecki, gdzie pracuje ponad połowa wszystkich lekarzy w województwie oraz znaczna liczba pielęgniarek i położnych (45,29%)³¹. W większości powiatów natomiast obserwujemy braki kadrowe personelu medycznego. W związku z rosnącą liczbą osób starszych istnieje konieczność podejmowania działań zmierzających do wzrostu zainteresowania absolwentów i studentów wydziałów lekarskich do podejmowania kształcenia, dostępnych form szkoleniowych w zakresie geriatry oraz zwiększenia dostępności do łóżek na oddziałach geriatrycznych poprzez dostosowanie infrastruktury podmiotów leczniczych do zwiększającej się liczby osób chorych w podeszłym wieku. Szczególnie na obszarach wiejskich należy starać się o utworzenie poradni geriatrycznych lub prowadzić konsultacje geriatryczne.

W szpitalach ogólnych w kraju znajduje się tylko 38 Oddziałów geriatrycznych. W samym województwie świętokrzyskim funkcjonują jedynie dwa takie oddziały.

Niepokojąca jest także niekorzystna struktura wiekowa pracującego personelu medycznego w województwie. Szacuje się, że przeciętny wiek lekarza/pielęgniarki to około 50 lat. Brakuje młodych specjalistów, którzy opuszczają region wybierając pracę poza jego granicami. Koniecznym wydaje się podjęcie działań zmierzających do podwyższenia liczby kształconych

³¹ Wyliczenia własne na podst. GUS (BDL)

specjalistów sektora zdrowotnego (również tych z ukierunkowaniem na leczenie osób starszych) oraz stworzenie dogodnych do pozostania w województwie warunków.

Zastrzeżenia budzi także poziom wykształcenia pielęgniarek w województwie. Tytuł magistra posiadało w 2014 roku 1281 z pośród 8459 wszystkich pracujących pielęgniarek. Wśród położnych w świętokrzyskim tytuł magistra posiadało w 2014 roku jedynie 155 osób. **Niewielki odsetek (15,46%³²) pielęgniarek i położnych posiadających tytuł magistra zwraca uwagę na konieczność podwyższenia kompetencji (kształcenia) obecnej kadry niższego szczebla medycznego, oraz zapewnienie warunków dostatecznie motywujących przyszłe pielęgniarki do zdobywania wykształcenia wyższego.**

Długotrwała opieka nad niedołącznymi i poważnie chorymi osobami starszymi w województwie świętokrzyskim spoczywa głównie na rodzinie – niedostatecznie wspomaganiej usługami medycznymi i pozamedycznymi systemu opiekuńczego państwa.

Na terenie województwa świętokrzyskiego liczba placówek stacjonarnej pomocy społecznej w 2014 roku wynosiła 65, co stanowiło 3,88% w skali kraju. Liczba takich placówek plasuje region świętokrzyski na 12 miejscu w Polsce.

Województwo wypada również niekorzystnie pod względem liczby placówek zajmujących się leczeniem, opieką, pielęgnacją i rehabilitacją osób starszych. Według dostępnych danych GUS/BDL z 2014 roku ilość zakładów opiekuńczo-leczniczych i zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych jest bardzo mała w stosunku do kraju. Liczba zakładów opiekuńczo-leczniczych wynosiła 14 co stanowi 3,6% tego typu placówek w skali kraju (1678 pacjentów w 2014 roku), a zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych tylko 2 (1,29%). Liczba pacjentów zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych w 2014 roku w województwie wynosiła jedynie 89 osób. **Ilość tego typu zakładów w województwie nie jest wystarczająca już w chwili obecnej. Przy 257,8 tys. osób w wieku poprodukcyjnym potrzeby tej części społeczeństwa z pewnością nie są zaspokojone z uwagi na ograniczoną liczbę dostępnych miejsc w placówkach.**

Podobnie pesymistycznie przedstawia się sytuacja liczebności stacjonarnych zakładów rehabilitacji leczniczej. Tylko 5 województw w kraju dysponuje takimi placówkami. Województwo świętokrzyskie znajduje się w gronie województw, w których niestety brakuje omawianych zakładów. Większość osób starszych w woj. świętokrzyskim nie prowadzi aktywnego stylu życia. Niska aktywność fizyczna przekłada się na problemy z nadwagą wśród osób starszych co w konsekwencji może prowadzić do zwiększonej zachorowalności na choroby układu krwionośnego i ruchowego. Zdolność do samozarządzania procesem leczniczym tych osób jest ograniczona i wymaga wsparcia instytucjonalnego.

Obecnie opiekę nad osobami starszymi świadczą opiekunowie nieformalni. **Opieka sprawowana prywatnie lub poza oficjalnym rynkiem pracy nie jest monitorowana. Włączenie tych osób w rynek pracy jest szansą na zmniejszenie bezrobocia a z drugiej strony zwiększyłoby to popyt na usługi szkoleniowe w tej dziedzinie. Z punktu widzenia opieki nad osobami starszymi w województwie świętokrzyskim zauważalny jest niedobór wykwalifikowanych opiekunów osób starszych i niepełnosprawnych oraz lekarzy geriatrów.**

Szczególny nacisk w regionie należy położyć na kształcenie zawodowe ukierunkowane na opiekę medyczną i pielęgnacyjną nad osobami starszymi, kształcenie rehabilitantów, psychologów, dietetyków, diabetologów przygotowanych do pracy z osobami starszymi.

³² Wyliczenia własne na podst. GUS (BDL)

Korzystnym będzie również pełne wykorzystanie potencjału miejscowości uzdrowiskowych świętokrzyskiego oraz zaplecza medycznego miasta Kielce.

Większość seniorów z racji swojego wieku zmagają się z różnego rodzaju zaburzeniami zdrowotnymi co przekłada się na wzrost popytu na farmaceutyki (leki, preparaty lecznicze, suplementy diety, zioła). Rynek ten w Polsce dynamicznie się rozwija i jest „odporny” na zmiany koniunkturalne w gospodarce. **W związku z przewidywanym dalszym wzrostem popytu na farmaceutyki prognozuje się dalszy rozwój branży, co wpłynie na wzrost liczby techników i magistrów farmacji. Wzrośnie również zainteresowanie kształceniem w kierunku zdobywania takich kwalifikacji.**

Coraz większa świadomość społeczna w zakresie zdrowego stylu życia sprawia, że seniorzy coraz częściej decydują się na spędzenie wolnego czasu przez aktywny wypoczynek, turystykę, rekreację czy odnowę biologiczną. Dogodnym miejscem do skorzystania z usług leczniczych, zabiegów z wykorzystaniem naturalnych surowców oraz regeneracji sił witalnych w województwie są miejscowości Uzdrowiskowe (Busko-Zdrój, Solec Zdrój). Wyniki badania przeprowadzonego w 2012 roku przez Oddział Obserwatorium Rozwoju Regionalnego wykazały, że zdecydowana większość kuracjuszy świętokrzyskich uzdrowisk to osoby w wieku powyżej 45 roku życia (87% badanej próby), a **sama tylko grupa osób w wieku powyżej 60 roku życia stanowiła 37%. Tak wysoki udział seniorów w ogóle kuracjuszy świadczy o znaczeniu tej grupy dla branży uzdrowiskowej. Przewidywany dalszy rozwój branży będzie generował na rynku popyt na lekarzy, pielęgniarki, rehabilitantów, kosmetyczki, masażyści, dietetyków, a także na zawody z sektorów pośrednio związanych z uzdrowiskowym: handel, turystyka, rozrywka, edukacja.**

W kontekście aktywności umysłowej seniorów regionu istotne jest wspieranie i propagowanie idei uczenia się przez całe życie. **W 2014 roku w województwie świętokrzyskim funkcjonowało niestety tylko 8 Uniwersytetów Trzeciego Wieku, co stanowi najniższy wskaźnik występowania tego typu placówek w kraju (1,68% skali Polski). W najprężniej działającym ośrodku naukowym regionu w Kielcach istnieje tylko jeden UTW. Zapotrzebowanie na kształcenie tego typu jest duże i utworzenie kolejnych takich uczelni byłoby zasadne ze względu na rosnącą liczbę emerytów i zmianę ich stylu życia. Wydaje się, że w związku z przewidywanym jednym z największych w kraju udziale osób w wieku 65+ w całej populacji liczba placówek prowadzących działalność edukacyjną, aktywizującą i integrującą osoby starsze w województwie będzie stale rosła.**

W celu zmniejszenia obciążeń związanych z wypłatą świadczeń emerytalnych, umożliwienia pozostania na rynku pracy oraz zapewnienia dalszego rozwoju seniorom ważne jest aktywizowanie osób starszych. Takie działania w ramach swoich kompetencji statutowych pełni Urzędy Pracy. Wśród form aktywizacji zawodowej prowadzonej przez UP, z których skorzystały osoby w wieku starszym największą popularnością w latach 2011-2013 cieszyły się: staże (27,2% osób starszych aktywizowanych w tym okresie), roboty publiczne (18,9%) i prace interwencyjne (18,6%). Z informacji uzyskanej z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Kielcach wynika, że owa instytucja w 2014 roku nie przeprowadzała szkoleń oraz form uczenia się dla grupy osób 50+ i 60+. **Obecnie w województwie świętokrzyskim obserwuje się deficyt odpowiednich szkoleń i form uczenia się dla osób w wieku 50+ i 60+ służących lepszemu dostosowaniu się do warunków panujących na rynku pracy.** Upowszechnienie oferty edukacyjnej poprzez rozwój szkoleń przeznaczonych dla osób 50+ powinno należeć do priorytetowych działań polskiego rządu.

W ostatnich latach zarówno w Europie jak i w Polsce obserwujemy proces starzenia się społeczeństwa spowodowany w głównej mierze spadkiem liczby urodzeń, wzrostem długości życia, a dodatkowo w naszym kraju emigracją ludzi młodych w wieku produkcyjnym. Kryzys demograficzny a szczególnie proces starzenia się społeczeństwa zarówno w kraju jak i w województwie może być motorem dla rozwoju nowej gałęzi gospodarki związanej z usługami dla seniorów. **Niekorzystny proces demograficzny może zatem stać się szansą dla gospodarki regionu pod warunkiem uzyskania przewagi konkurencyjnej. Istotnym atutem może być w tym kontekście atrakcyjność cenowa przy jednoczesnym wysokim poziomie kwalifikacji personelu medycznego i opiekuńczego, kształconego w oparciu o nowo powstały kierunek medyczny UJK, walorów uzdrowiskowych czy relatywnie dobrego stanu środowiska przyrodniczego regionu.** Gospodarka senioralna musi być ukierunkowana na pełne wykorzystanie potencjału osób starszych uwzględniając jednocześnie ich potrzeby. Nieuniknionym zjawiskiem w kolejnych latach będzie wzrost zapotrzebowania na usługi i dobra kierowane do osób starszych. Przed branżą senioralną otworzą się nowe perspektywy, co daje szansę na wzrost popytu i rozwój nie tylko w zakresie produktów i usług stricte medycznych ale także z sektorów powiązanych oraz innych służących zaspokajaniu potrzeb rosnącej liczby seniorów np.: turystyka, kultura, rozrywka, ubezpieczenia itp.

Bibliografia:

Literatura

1. *Demografia i Gerontologia Społeczna* – Biuletyn Informacyjny 2012, Nr 7.
2. *Długofalowa polityka senioralna w Polsce na lata 2014-2020 w zarysie*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.
3. *Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*.
4. *Pokolenie 50+ na rynku pracy w województwie świętokrzyskim w latach 2011-2013*, WUP, Kielce 2014.
5. *Prognoza demograficzna na lata 2014-2050 dla województwa świętokrzyskiego*, GUS 2015.
6. *Prognozy ludności na lata 2014-2050*, GUS Warszawa 2014
7. *Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa*
8. *Raport końcowy Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz systemu edukacji w województwie świętokrzyskim w kontekście przyszłej perspektywy finansowej 2014-2020*.
9. *Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020*.
10. *Rocznik Statystyczny Województw 2014*
11. *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020*, Warszawa, czerwiec 2013 r

Strony internetowe:

1. http://senior.gov.pl/program_senior_wigor/pokaz/119
2. <http://kielce.tvp.pl/19131363/wiecej-klubow-seniora-w-swietokrzyskiem>
3. <http://wiadomosci.onet.pl/szkolenia-i-staze-dla-osob-50-plus/kz23l>
4. GUS/BDL
5. <http://odpowiedzialnybiznes.pl>

ANALIZA ZAPOTRZEBOWANIA NA KSZTAŁCENIE W KIERUNKACH I ROZWIJANIE MIEJSC PRACY W OBSZARZE „BIAŁEGO SEKTORA” W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM

Dokument opracowany w celu realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020

Kielce, Styczeń 2016 r.

Obserwatorium Rozwoju Regionalnego
Departament Polityki Regionalnej
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

Spis treści

WSTĘP.....	2
KONCEPCJA BIAŁEJ GOSPODARKI W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH	2
OCENA ZAPOTRZEBOWANIA	5
WNIOSKI	17
BIBLIOGRAFIA	19

WSTĘP

Zapotrzebowanie na kształcenie w kierunkach tzw. „białego sektora” jest koniecznością podyktowaną rozwojem miejsc pracy w tych dziedzinach. „Białe miejsca pracy” to stanowiska i/lub czynności podejmowane w lecznictwie, ochronie zdrowia (np. leczenie, opieka szpitalna, ambulatoryjna oraz rehabilitacja), farmaceutyce, w jednostkach medyczno–opiekuńczych (np. żłobek, hospicjum, dzienne domy opieki medycznej / dzienne domy opiekuńczo-rehabilitacyjne oraz organizacje pozarządowe) i w usługach paramedycznych (ratownictwo drogowe, górskie, wodne) oraz w przemyśle produktów (wyrobów i usług) medycznych.¹

KONCEPCJA BIAŁEJ GOSPODARKI W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH

Komisja Europejska przywiązuje duże znaczenie do stymulowania rozwoju tzw. białych miejsc pracy. Obecność „białych” zawodów w gronie zawodów pożądanых w przyszłości jest w znacznej mierze efektem procesów demograficznych, tj. starzenia się społeczeństwa. Procesy te generują rosnący popyt nie tylko na lekarzy i pielęgniarki, ale także na rehabilitantów, ratowników medycznych itp. Wzrost zapotrzebowania na „białe” miejsca pracy oraz usługi sektora medycznego wynika przede wszystkim ze zmieniającej się struktury wiekowej. W najbliższych latach dynamicznie rosnąć będzie liczba osób starszych. W regionie zachodzą silne procesy starzenia się społeczeństwa. Prognozuje się, że w 2050 r. ponad 36% społeczeństwa będą stanowiły osoby powyżej 65 roku życia². Efektem tych zmian demograficznych będzie dynamiczny wzrost popytu na usługi „białego sektora”.

W dokumencie Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu w ramach priorytetu: *Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniająca spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną* zauważono konieczność zintensyfikowania wysiłków na rzecz zmniejszenia nierówności w obszarze zdrowia tak, aby rozwój przyniósł korzyści wszystkim.³ W dokumencie **Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa** w celu tematycznym 10 *Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie* zwrócono uwagę na zaangażowanie środków w interwencję w zakresie poprawy jakości i skuteczności programów kształcenia oraz zwiększania liczby osób kształcących się w zawodach medycznych, a następnie podejmujących pracę w tym zawodzie z uwzględnieniem mechanizmów zapobiegających zjawisku tzw. „luki pokoleniowej” w niektórych specjalizacjach, występujących w Polsce trendów demograficznych oraz migracji młodych lekarzy. Działania wspierające podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadr medycznych oraz liczby praktykujących przedstawicieli zawodów medycznych będą bezpośrednio przyczyniać się do zwiększania jakości i dostępności do świadczonych przez nich usług.⁴

¹ Definicja wskazana w opracowaniu: „Analiza zapotrzebowania na „białe i zielone miejsca pracy” w województwie śląskim oraz wskazanie branż kreujących miejsca pracy w odniesieniu do wsparcia oferowanego w ramach RPO WSL na lata 2014 - 2020” Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Katowice, grudzień 2015 r.

² *Prognoza demograficzna na lata 2014-2050 dla województwa świętokrzyskiego, GUS 2015.*

³ *Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.*

⁴ *Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa*

W umowie znalazła się również diagnoza stanu zdrowia w Polsce, który zgodnie z nią jest znacznie gorszy niż w innych krajach UE. Niższa długość życia dorosłych Polaków w porównaniu z mieszkańcami UE-15 wynika z większego zagrożenia chorobami będącymi najczęstszymi przyczynami zgonów, dotyczy to zwłaszcza populacji w wieku aktywności zawodowej (25-64 lata). Zgodnie z raportem „Polska 2030 Wyzwania rozwojowe” funkcjonowanie służby zdrowia wymaga poprawy, w szczególności w zakresie dostępu do lekarzy specjalistów i usług rehabilitacji. Istniejący poziom zatrudnienia kadr w sektorze ochrony zdrowia jest już dziś nieadekwatny do występujących potrzeb społecznych i znacząco odbiega od standardów w innych krajach europejskich.

Aktualnie w Polsce na 1 000 mieszkańców praktykuje 2,2 lekarzy i jest to wartość najniższa spośród wszystkich krajów UE – o 1,3 mniejsza niż średnia dla tych krajów. Podobna sytuacja ma miejsce w odniesieniu do pielęgniarek, których liczba na 1 000 mieszkańców plasuje Polskę pośród sześciu krajów UE o najniższej wartości tego wskaźnika. Ponadto, jak wskazuje raport OECD, jednym z istotnych problemów w obszarze zdrowia jest wysoki odsetek niezaspokojonych potrzeb zdrowotnych z powodu długiego oczekiwania na usługę. Zdaniem twórców dokumentu poprawa powinna nastąpić przede wszystkim w zakresie dostępu do świadczeń zdrowotnych (ogólnych i specjalistycznych), a także do rehabilitacji i geriatry. Diagnozowanym problemem jest także nierówny dostęp do świadczeń ratownictwa medycznego, a także dostępność oddziałów szpitalnych w podmiotach leczniczych, zajmujących się problemami zdrowotnymi związanymi z chorobami układu krążenia, nowotworowymi, układu kostno-mięśniowo-stawowego, układu oddechowego i chorób psychicznych, jak też dostępność oddziałów dziecięcych oraz ginekologicznych i położniczych.⁵

W **Strategii Rozwoju Kraju 2020** podkreślono, że w celu usprawnienia funkcjonowania systemu konieczna jest cyfryzacja ochrony zdrowia (e-zdrowie). Zbudowana zostanie baza danych usług medycznych i baza danych o zdrowiu Polaków. Lekarz będzie miał dostęp do pełnej historii choroby pacjenta, aby uszczelnić i usprawnić system, który stanie się bardziej przejrzysty i funkcjonalny, a jednocześnie zwiększy się efektywność świadczenia usług medycznych.⁶

W przypadku specjalistycznej opieki zdrowotnej głównym powodem społecznego niezadowolenia w kontekście dostępu do usług są odległe terminy wizyt. Problem w dużej mierze spowodowany jest dysfunkcjami systemowymi wpływającymi na dysproporcje terytorialne, tj. z niewystarczających zasobów kadrowych i infrastrukturalnych w poszczególnych dziedzinach medycyny oraz niewystarczających środków na zakontraktowanie przez Narodowy Fundusz Zdrowia odpowiedniej liczby świadczeń w poszczególnych województwach.⁷ Autorzy SRK 2020 zwracają również uwagę, że zjawisko deficytu osób o wykształceniu medycznym może się pogłębić ze względu na ich odpływ do pracy poza granice kraju.

W ramach celu 4 *Efektywne świadczenie usług publicznych* Strategii „Sprawne Państwo” 2020 i celu szczegółowego 5.1. *Efektywny system ochrony zdrowia* przewidziano działania zmierzające do poprawy dostępności świadczeń zdrowotnych oraz ulepszenia zarządzania systemem opieki zdrowotnej i informacją medyczną. Planuje się czynności związane z poprawą systemu gromadzenia i zarządzania informacją dotyczącą funkcjonowania opieki zdrowotnej i osób wykonujących zawody medyczne, usprawnienie planowania kadr medycznych, poprawę skuteczności leczenia oraz

⁵ Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa.

⁶ Strategia Rozwoju Kraju 2020, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa wrzesień 2012.

⁷ Strategia Rozwoju Kraju 2020, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa wrzesień 2012.

usprawnienie przepływów finansowych i identyfikacji świadczeniobiorców w ramach systemu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego. Podejmowane będą działania mające na celu zmniejszanie nierówności w zdrowiu, poprawę dostępu do świadczeń zdrowotnych, w szczególności zabiegów ratujących życie, do świadczeń wysokospecjalistycznych, np. transplantacji narządów, do świadczeń w zakresie leczenia onkologicznego, leczenia chorób rzadkich oraz zapewnienie lepszej dostępności systemu ochrony zdrowia do krwi i składników krwiopochodnych oraz zapewnienie samowystarczalności Polski w tym zakresie.⁸

Zapisy **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego do 2020 roku** potwierdzają, że występujący w całym kraju problem z dostępem do świadczeń zdrowotnych dotyczy również województwa. Znaczącym problemem w regionie jest zapewnienie powszechnego i równomiernego dostępu do wysokiej jakości specjalistycznych usług zdrowotnych, zmniejszenie deficytów infrastruktury, aparatury i sprzętu medycznego oraz skrócenia czasu oczekiwania na świadczenia.⁹

W ramach tego samego dokumentu stwierdzono również, że:

- Popyt na lekarzy i opiekę medyczną wzrasta z powodu starzenia się mieszkańców regionu świętokrzyskiego. Dlatego też samorząd województwa musi dołożyć wszelkich starań by wzmocnić struktury uczelniane regionu w tym zakresie.
- Powodem utworzenia kierunków lekarskich na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach jest zwiększenie dostępności do innowacyjnych technologii medycznych, których podstawą jest nowoczesna aparatura badawcza, co w konsekwencji wpłynie na renomę regionu świętokrzyskiego w zakresie świadczenia wysokospecjalistycznych usług medycznych.

W ramach Osi Priorytetowej 7 RPOWŚ *Sprawne usługi publiczne* zwrócono uwagę na stale rosnące zapotrzebowanie na podstawową i specjalistyczną opiekę medyczną oraz pomoc społeczną w związku z obserwowanym w regionie wzrostem odsetka osób w wieku poprodukcyjnym oraz wydłużającą się przeciętną długością życia mieszkańców. Mając na uwadze niską dostępność do tych usług, braki w infrastrukturze ośrodków w zakresie aparatury i sprzętu medycznego, istotne jest wspieranie i modernizowanie istniejącej infrastruktury. W celu zapewnienia powszechnego i równomiernego dostępu do wysokiej jakości usług wraz ze skróceniem czasu oczekiwania na świadczenia, zakres interwencji obejmować będzie inwestycje w infrastrukturę podmiotów leczniczych, wykonujących na terenie województwa świętokrzyskiego działalność leczniczą finansowaną ze środków publicznych.

Działania mające na celu poprawę jakości i dostępności usług społecznych, poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną (edukacyjną, zdrowia, pomocy społecznej, kultury) ujęte zostały przez twórców najważniejszego regionalnego dokumentu strategicznego w **Strategii rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020** w ramach celu strategicznego 1. *Koncentracja na poprawie infrastruktury regionalnej*, podcelu 1.2 *Poprawa infrastruktury społecznej i usług publicznych, czyli wzrost kapitału społecznego, wsparcie zatrudnienia i wyższa jakość życia w regionie*.

W **Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020** zawarto zachętę dla władz samorządowych regionu do jak najpełniejszego wykorzystania środków unijnych w celu usprawnienia materialnego i organizacyjnego, m. in. takich instytucji jak szpitale, sanatoria,

⁸ Strategia Sprawne Państwo 2020, Warszawa 20 grudnia 2012 rok.

⁹ Załącznik nr 1 do RPOWŚ 2014-2020.

domy pomocy społecznej, szkoły, przedszkola oraz organizacje pozarządowe. Zwrócono uwagę, że „jest to szczególna sfera oddziaływania na rozwój regionalny, wiążąca się ze stosunkowo szybko odczuwalnymi efektami przez społeczność regionu. Odpowiednio zaprogramowane wsparcie rozwoju instytucji społecznych (nie o charakterze punktowym, ale kompleksowym) pozwoli na progres w zakresie kapitału społecznego regionu, m. in. poprzez wzrost identyfikacji mieszkańców z województwem, wynikający z poprawy jakości świadczonych usług przez instytucje społeczne oraz animacji życia społecznego i budowania poczucia odpowiedzialności za region.

OCENA ZAPOTRZEBOWANIA

Obecność „białych” zawodów w gronie zawodów pożądaných w przyszłości, a w związku z tym duże zapotrzebowanie na kształcenie młodzieży w tych kierunkach, jest efektem procesów demograficznych, tj. starzenia się społeczeństwa. Procesy te stwarzają znacznie zwiększone zapotrzebowanie zarówno na lekarzy i pielęgniarki, jak i na rehabilitantów, ratowników medycznych, opiekunów (asystentów) osoby starszej itp. **W województwie świętokrzyskim zachodzą intensywne procesy starzenia się społeczeństwa. Województwo świętokrzyskie jest jednym z regionów, w których proces ten będzie przebiegał najszybciej. Według prognozy GUS w 2050 r. wiek środkowy (mediana wieku) wyniesie 55,9 roku, tj. o 3,4 roku więcej niż dla Polski ogółem. Prognozuje się, że w 2050 r. ponad 36% społeczeństwa będą stanowiły osoby powyżej 65 roku życia¹⁰. Zaznaczyć należy, że już w chwili obecnej udział osób w wieku poprodukcyjnym, czyli mężczyzn w wieku 65 lat i więcej oraz kobiet w wieku 60 lat i więcej w ogóle społeczeństwa jest wysoki i w 2014 roku wynosił 20,4% (gorszy wynik osiągnęło tylko województwo łódzkie – 21,2%)¹¹. Wzrost udziału osób starszych w liczbie ludności województwa w kolejnych latach połączony z aktualnie odczuwalnym deficytem kadry medycznej sprawi, że w regionie popyt i potrzeba zarówno na kształcenie kadry „białego sektora”, jak i rozwijanie w nim miejsc pracy będzie bardzo szybko rosło. Niezbędnym jest zadbanie o zmianę stereotypów myślenia i generalnie podejścia do szeroko pojętej polityki senioralnej, a w szczególności w systemie służby zdrowia. Konieczne będzie odpowiednie przygotowanie na wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle społeczeństwa, zarówno w skali kraju, jak i regionów, zwłaszcza w zakresie liczby specjalistycznych oddziałów zakładów opieki zdrowotnej ukierunkowanych na profesjonalną obsługę pacjentów. Obsługa ta będzie wymagała zwiększonej liczby specjalistów w zakresie zawodów medycznych, czyli zarówno lekarzy specjalistów, jak i personel pielęgniarski oraz pozostały personel pomocniczy. Rosnąca liczba osób starszych zwiększa zapotrzebowanie przede wszystkim na kształcenie fachowej kadry „białego sektora”, ale także wzrasta popyt na tworzenie nowych stanowisk pracy w zakresie opieki i pomocy grupie osób w wieku poprodukcyjnym. Niewątpliwie zapotrzebowanie na usługi związane z ochroną zdrowia będzie zasadniczo rosło. W chwili obecnej należałoby także podjąć kroki w kierunku podjęcia i zaoferowania obecnie pracującym w „białym sektorze” możliwości dodatkowego kształcenia w kierunkach związanych z wiekiem poprodukcyjnym oraz przekwalifikowania, czy zwiększenia kwalifikacji personelu służby zdrowia, tak aby zapewnić profesjonalną opiekę zarówno osobom w wieku senioralnym, jak i wszystkim pacjentom. Asystenci i technicy dentyści, fizjoterapeuci**

¹⁰ Prognoza demograficzna na lata 2014-2050 dla województwa świętokrzyskiego, GUS 2015.

¹¹ Opracowanie własne na podstawie GUS/BDL.

i masażyści, opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej oraz terapeuci zajęciowi, to zawody z branży medycznej, zwane w „Barometrze zawodów 2016”¹² zrównoważonymi, a więc takimi, które nie są ani deficytowe ani nadwyżkowe, ale na które w najbliższym czasie zapotrzebowanie będzie sukcesywnie wzrastało.

Potrzeba kształcenia w zawodach „białego sektora” jest uzasadniona przede wszystkim zwiększającym się popytem na rynku pracy, ale także wzrostem zainteresowania młodzieży kształceniem na kierunkach medycznych. Na przestrzeni ostatnich lat z dostępnych danych GUS/BDL widoczne jest, że studia medyczne wybiera coraz więcej osób. Studenci z województwa świętokrzyskiego wybierają najbliższe miasta, w których prowadzony jest nabór na kierunki medyczne, tj. Warszawa, Łódź, Katowice, Kraków. Najwięcej osób studiuje w województwie mazowieckim, śląskim i łódzkim oraz małopolskim, co obrazuje poniższa tabela. Spośród absolwentów z województwa świętokrzyskiego w 2015 r., którzy w maju, czerwcu i sierpniu przystąpili do wszystkich egzaminów obowiązkowych, świadectwo dojrzałości uzyskało 83% zdających¹³ i był to wynik wyższy od ubiegłorocznego o 1%. W województwie świętokrzyskim funkcjonuje 15 szkół wyższych, w których w 2014 r. (dostępne dane z GUS/BDL) kształciło się 33 760 studentów (o 4 742 osoby mniej niż w roku 2013, kiedy liczba ta wynosiła 38 502 studentów). Liczba osób na wyższych uczelniach sukcesywnie spada na przestrzeni ostatnich lat. Tendencja taka widoczna jest we wszystkich województwach Polski. Mimo, że liczba osób studiujących z roku na rok nie tylko w województwie świętokrzyskim, ale i w całym kraju jest coraz niższa, to należy zauważyć, że studia medyczne cieszą się dużym zainteresowaniem wśród studentów.

Tabela 1. Liczba studentów medycyny w latach 2011-2013 w województwach ościennych województwa świętokrzyskiego.

Jednostka terytorialna	studenci					
	szkoły publiczne			szkoły niepubliczne		
	ogółem			ogółem		
	ogółem			ogółem		
	medyczna			medyczna		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
ŁÓDZKIE	7419	7815	7809	1864	1721	2031
ŚWIĘTOKRZYSKIE	2073	1910	1793	2609	2654	2183
MAŁOPOLSKIE *	9661	9895	10122	2079	2314	2386
ŚLĄSKIE *	10156	10361	10458	4037	3723	3334
MAZOWIECKIE	11147	11280	11296	4406	5081	4897
POLSKA	95852	96355	96404	31457	31593	29019

W Position Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014–2020 wskazano, wprawdzie, że w Świętokrzyskim wskaźniki dotyczące łóżek szpitalnych i personelu medycznego kształtują się

¹² Barometr zawodów 2016. Raport podsumowujący badanie w województwie świętokrzyskim. WUP na zlecenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Kraków, 2015 r.

¹³ http://www.komisja.pl/pobierz/matura/raporty/2015/inf_maj_sierpien_26.pdf

na poziomie ogólnopolskim, a dostęp do leczenia szpitalnego jest na poziomie krajowym lub w niektórych obszarach lepszym, to z analizy czasów oczekiwania na dostęp do lecznictwa szpitalnego należy stwierdzić, iż jest on zdecydowanie zbyt długi¹⁴. W województwie świętokrzyskim w 2013 roku na jedno łóżko w szpitalach ogólnych przypadało 204 osoby, średnia dla Polski – 205, zaś w 2014 r. liczba ta uległa zmniejszeniu i wynosiła 200, przy średniej dla Polski utrzymującej się na poziomie 205 osób.

Tabela 2. Liczba ludności na łóżko w szpitalach ogólnych w 2013 r. i 2014 r.

Jednostka terytorialna	Liczba ludności na łóżko w szpitalach w 2013 r.	Liczba ludności na łóżko w szpitalach w 2014 r.
POLSKA	205	205
ŚLĄSKIE	178	178
ŁÓDZKIE	187	188
LUBELSKIE	187	189
DOLNOŚLĄSKIE	193	195
ŚWIĘTOKRZYSKIE	204	200
PODLASKIE	204	202
MAZOWIECKIE	200	204
ZACHODNIOPOMORSKIE	205	205
OPOLSKIE	204	206
PODKARPACKIE	209	207
KUJAWSKO-POMORSKIE	217	211
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	217	217
WIELKOPOLSKIE	237	222
MAŁOPOLSKIE	226	225
LUBUSKIE	229	230
POMORSKIE	243	247

Źródło: GUS (BDL)

Biorąc pod uwagę liczbę lekarzy posiadających prawo wykonywania zawodu region świętokrzyski plasował się wśród województw w 2013 r. na 13 miejscu (3 678 lekarzy), zaś w 2014 r. na 14 pozycji (3 664 lekarzy). Najgorzej, zarówno w 2013 r., jak i w 2014 r., było w województwie lubuskim, (2 452 lekarzy w 2013 r. i 2 503 w 2014 r.) i opolskim (w 2013 r. – 2 512 lekarzy, w 2014 r. – 2 653 lekarzy).

¹⁴ Załącznik nr 1 do RPOWŚ 2014-2020.

Tabela 3. Liczba lekarzy posiadających prawo do wykonywania zawodu ogółem w Polsce i w województwach w 2013 r. i 2014 r.

Jednostka terytorialna	ogółem		Jednostka terytorialna	ogółem	
	2013			2014	
	osoba			osoba	
POLSKA	138 585		POLSKA	142 371	
LUBUSKIE	2 452		OPOLSKIE	2 503	
OPOLSKIE	2 512		LUBUSKIE	2 653	
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	3 618		ŚWIĘTOKRZYSKIE	3 664	
ŚWIĘTOKRZYSKIE	3 678		WARMIŃSKO-MAZURSKIE	3 755	
PODLASKIE	5 019		PODLASKIE	5 126	
PODKARPACKIE *	5 324		PODKARPACKIE *	5 323	
ZACHODNIOPOMORSKIE	6 188		ZACHODNIOPOMORSKIE	6 176	
KUJAWSKO-POMORSKIE	6 278		KUJAWSKO-POMORSKIE	6 270	
LUBELSKIE	8 194		LUBELSKIE	8 162	
POMORSKIE	8 495		POMORSKIE	8 748	
ŁÓDZKIE	11 058		WIELKOPOLSKIE	10 765	
WIELKOPOLSKIE	11 095		ŁÓDZKIE	11 019	
DOLNOŚLĄSKIE	11 349		DOLNOŚLĄSKIE	11 634	
MAŁOPOLSKIE *	12 435		MAŁOPOLSKIE *	12 780	
ŚLĄSKIE *	17 018		ŚLĄSKIE *	16 968	
MAZOWIECKIE	24 990		MAZOWIECKIE	25 606	

Źródło: GUS (BDL)

W odniesieniu do czasu oczekiwania na dostęp do leczenia szpitalnego, szczególnie niekorzystnie przedstawia się dostęp do poradni kardiologicznych, gdzie na wizytę czeka się średnio 105 dni, podczas gdy w Polsce 82 dni. Istotnym problemem w regionie jest niskie wyposażenie w wysokospecjalistyczną aparaturę diagnostyczną. Z raportu Departamentu Ochrony Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego na temat dostępności mieszkańców województwa świętokrzyskiego do wybranych świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych w 2012 r. wynika, że w 2012 roku czas oczekiwania na świadczenia w leczeniu szpitalnym był najdłuższy na oddziałach: chirurgicznym dla dzieci (180 dni), neurochirurgicznym (109 dni), chorób zakaźnych (78 dni) i chirurgii szczękowo twarzowej (62 dni). W zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej najwięcej osób oczekiwało w poradniach: okulistycznej (38 osób), dermatologicznej (30 osób) oraz kardiologicznej (14 osób). Największa liczba osób oczekujących na specjalistyczne świadczenia zdrowotne w 2012 r. wystąpiła w poradniach: okulistycznej (7 263 osób), chirurgii urazowo-ortopedycznej (2 893 osób), kardiologicznej (2 106 osób) oraz neurologicznej (1 709 osób), a najdłuższy czas oczekiwania na usługi w poradniach specjalistycznych dotyczył: proktologii (115 dni), neurochirurgii (108 dni), endokrynologii (107 dni) oraz urologii (106 dni).

W zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, największa liczba osób oczekiwała na leczenie w poradni zdrowia psychicznego (218 osób), a najdłuższy czas oczekiwania pacjentów zanotowano

na oddziale psychiatrycznym dla chorych somatycznie (47 dni) i w poradni dla dzieci z autyzmem (27 dni).

W regionie ograniczona jest również dostępność do zakładów lecznictwa uzdrowiskowego (szpitale i sanatoria). Na leczenie w szpitalu uzdrowiskowym w 2012 r. oczekiwali łącznie 452 osoby, (22,7% leczonych w 2012 r.). Na listach oczekujących było najczęściej pacjentów pragnących podjąć leczenie związane ze schorzeniami narządu ruchu (205 osób – 45,4%) oraz układu oddechowego (116 osób – 25,7%). Czas oczekiwania na leczenie wyniósł około 12 miesięcy. Na leczenie w sanatorium uzdrowiskowym oczekiwało 13 159 osób (114,6% świadczeń w 2012 roku). Największą grupę stanowili pacjenci ze schorzeniami narządu ruchu (10 148 osób – 77,1%) oraz schorzeniami układu krążenia (1 541 osób – 11,7%). Czas oczekiwania na leczenie wyniósł około 12 miesięcy¹⁵.

Analiza danych dotyczących głównych przyczyn zgonów i zachorowań w regionie wskazuje na konieczność skierowania środków finansowych dwutorowo. Z jednej strony należy położyć nacisk na odpowiednie kształcenie kadr w specjalizacjach lekarskich i personelu medycznego w celu ich powiększenia, zwłaszcza w specjalizacjach deficytowych, czyli tych, które w poradniach zanotowały rekordowe liczby oczekujących pacjentów, z drugiej zaś przeznaczyć środki w kierunku przeciwdziałania chorobom, ułatwienia dostępu do wysokiej jakości usług opieki zdrowotnej, wydłużenia wieku aktywności zawodowej i zdrowego starzenia. Realizacja działań ukierunkowanych na ochronę zdrowia i profilaktykę umożliwi poprawę jakości życia mieszkańców regionu świętokrzyskiego, jakości udzielonych przez podmioty lecznicze świadczeń zdrowotnych, poprawę ich dostępności oraz dostosowanie zakresu usług do zmieniających się potrzeb zdrowotnych mieszkańców¹⁶.

Ze względu na wzrastającą zachorowalność na choroby onkologiczne i inne nieuleczalne w województwie wzrasta zapotrzebowanie na opiekę paliatywną i hospicyjną. Obserwuje się jednak, że liczba placówek oferujących pomoc osobom przewlekle chorym w Województwie Świętokrzyskim jest niewystarczająca i odbiega od średniej krajowej, która w roku 2014 wynosiła 81,8 łóżek. Liczba łóżek w hospicjach, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych na 100 tys. mieszkańców plasuje województwo świętokrzyskie na 12 miejscu z 69,7 łóżek w 2014 r.

Tabela 4. Liczba łóżek w hospicjach, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych na 100 tys. ludności w latach 2012-2014.

Jednostka terytorialna	łóżka w hospicjach, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych na 100 tys. ludności		
	2012	2013	2014
	-	-	-
DOLNOŚLĄSKIE	125,6	112,2	122,2
WIELKOPOLSKIE	39,1	37,5	32,1
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	51,2	54,9	54,5
ZACHODNIOPOMORSKIE	31,3	53,5	56,1

¹⁵ Załącznik nr 1 do RPOWŚ 2014-2020.

¹⁶ Załącznik nr 1 do RPOWŚ 2014-2020

PODLASKIE	53,2	65,7	68,5
POMORSKIE	66,4	65,2	69,3
ŁÓDZKIE	56	58,4	69,3
ŚWIĘTOKRZYSKIE	54,1	57,5	69,7
LUBELSKIE	60,2	68,7	74,9
KUJAWSKO-POMORSKIE	74,6	75,4	76,2
POLSKA	76,1	78	81,8
MAŁOPOLSKIE *	84,2	85,2	91,4
PODKARPACKIE *	95,8	94,4	95,6
LUBUSKIE	97,2	96,2	96,1
ŚLĄSKIE *	85,4	88,2	97,5
MAZOWIECKIE	96,2	98,8	97,8
OPOLSKIE	99,1	102,4	103

Źródło: GUS (BDL)

Ze względu na bardzo niską liczbę łóżek i wyjątkowo duże zapotrzebowanie na opiekę w tego typu placówkach, niezmiernie ważnym jest zarówno kształcenie wyspecjalizowanego personelu, jak i wspieranie rozwoju dziedziny „białego sektora”.

Zgodnie z danymi GUS w Polsce w 2014 r. było 255 szpitali i sanatoriów uzdrowiskowych (w 2013 r. 259)¹⁷, w tym najwięcej, bo niemalże połowa z nich znajduje się w województwach: dolnośląskim – 52 (w 2013 r. – 54), zachodniopomorskim – 44 (w 2013 r. – 48) i małopolskim – 46 (w 2013 r. – 44). Przeważająca większość uzdrowisk w kraju mieści się na terenach podgórskich i górskich. Niektóre ulokowane są też na wybrzeżu, bądź w pasie środkowym Polski. Spośród 102 gmin województwa świętokrzyskiego – dwie: Busko-Zdrój i Solec-Zdrój, posiada status gminy uzdrowiskowej¹⁸. Według Stowarzyszenia Gmin Uzdrawiskowych RP, Polska w chwili obecnej posiada 45 uzdrowisk statutowych i wiele miejscowości o walorach potencjalnie uzdrowiskowych¹⁹.

Według badań przeprowadzonych w 2012 roku przez Obserwatorium Rozwoju Regionalnego Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach ponad 96% kuracjuszy zadeklarowało chęć ponownego skorzystania z ofert uzdrowiska „Solec-Zdrój” i „Busko-Zdrój” oraz powrotu na ziemię świętokrzyską.

Na terenie województwa świętokrzyskiego w 2014 r. znajdowało się łącznie 16 obiektów, w tym: 15 szpitali i sanatoriów uzdrowiskowych oraz 1 obiekt zaliczany do grupy uzdrowiskowych zakładów przyrodoleczniczych, przychodni uzdrowiskowych.

Postęp cywilizacyjny, a w szczególności jego tempo, rodzi liczne niebezpieczeństwa dla fizycznego i psychicznego zdrowia człowieka. Mniejszy poziom aktywności ruchowej, podstawowe błędy żywieniowe, brak odpoczynku, stres oraz tempo życia składa się na coraz gorszy stan zdrowia społeczeństwa. Dlatego stale wzrasta zapotrzebowanie na leczenie, w tym szczególnie na rehabilitację, co stwarza dużą potrzebę kształcenia kadry dla „białego sektora”. Na płaszczyźnie tej

¹⁷ Dane z BDL.

¹⁸ *Świętokrzyskie uzdrowiska – potencjał dla inteligentnej specjalizacji regionu*, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego – Obserwatorium Rozwoju Regionalnego Departament Polityki Regionalnej, Kielce 2012, s. 10.

¹⁹ www.sgurp.pl

pojawiają się możliwości działania dla uzdrowisk, które wspomagają regenerację sił witalnych, odnowę biologiczną i odprężenie psychiczne. Uzdrowiska coraz częściej odwiedzane są nie tylko przez kuracjuszy kierowanych przez specjalistyczne ośrodki zdrowotne, ale również osoby chcące poprawić i wzmocnić swój stan zdrowia. Świętokrzyskie uzdrowiska, ze swoimi unikatowymi i wysoce cennymi złożami wód mineralnych, są jednymi z najbardziej znanych uzdrowisk balneologicznych na świecie, co pozwala wykorzystać i promować długoletnią markę, zwiększając szanse na zachęcenie i przyciągnięcie klienta nie tylko „dbającego o zdrowie” oraz szeroko pojętą regenerację i odnowę biologiczną, ale także seniorów pragnących skorzystać z walorów zdrowotnych uzdrowisk. W ślad za uzdrowiskami rozwija się turystyczny i medyczny biznes związany z wellness i SPA, który stwarza bogatą ofertę dla ludzi potrzebujących relaksu, wypoczynku i podreperowania witalności organizmu. Posiadając wiedzę o ogromnym zainteresowaniu osób tego typu placówkami, zakłady uzdrowiskowe i samorządy gmin zgłaszają potrzebę modernizacji i rozwoju bazy leczniczej, jak również zapotrzebowanie na budowę nowych obiektów, w których zatrudnienie znajdą wykształceni, pełni energii ludzie chcący doskonalić swój warsztat pracy w dziedzinie „białego sektora”. Stąd też ogromny popyt na kształcenie i doskonalenie odpowiednio przygotowanego personelu. Poprawa infrastruktury społecznej i usług publicznych oraz podniesienie poziomu i rozwój kształcenia w kierunkach medyczno-rehabilitacyjnych, przyczynić się może do wzrostu kapitału społecznego, wsparcia zatrudnienia, a tym samym wyższej jakości życia w regionie.

Analiza stanu personelu medycznego w regionie wykazuje, że pod względem liczby lekarzy przypadających na 10 tysięcy mieszkańców województwo świętokrzyskie w 2014 roku zajmowało 9 miejsce, a wskaźnik z wartością 46 znalazł się poniżej średniej wartości dla kraju – 52.

Tabela 5. Lekarze (personel pracujący ogółem) na 10 tys. ludności w 2014 roku

Jednostka terytorialna	lekarze (personel pracujący ogółem) na 10 tys. ludności w 2014 roku
POLSKA	52
OPOLSKIE	35
PODKARPACKIE	39
WIELKOPOLSKIE	39
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	40
LUBUSKIE	42
ZACHODNIOPOMORSKIE	45
ŚWIĘTOKRZYSKIE	46
KUJAWSKO-POMORSKIE	46
PODLASKIE	49
POMORSKIE	50
DOLNOŚLĄSKIE	52
ŚLĄSKIE	57
LUBELSKIE	58
MAŁOPOLSKIE	59
ŁÓDZKIE	63

MAZOWIECKIE	68
-------------	----

Źródło: GUS (BDL)

Ponad połowa wszystkich lekarzy czynnych zawodowo w województwie świętokrzyskim w 2014 roku pracowała w powiecie miasta Kielce. Kolejną pod względem liczebności grupę stanowili lekarze z powiatu kieleckiego ziemskiego (446), starachowickiego (393) i koneckiego (282). Najmniej liczna kadra lekarzy charakteryzowała powiaty: kazimierski (60), pińczowski (111), opatowski i włoszczowski (po 129).

Tabela 6. Lekarze (personel pracujący ogółem) według powiatów w 2014 roku

Jednostka terytorialna	Lekarze (personel pracujący ogółem) według powiatów w 2014 roku
Świętokrzyskie	5780
Powiat kazimierski	60
Powiat pińczowski	111
Powiat opatowski	129
Powiat włoszczowski	129
Powiat jędrzejowski	181
Powiat staszowski	241
Powiat sandomierski	270
Powiat buski	271
Powiat skarżyski	280
Powiat konecki	282
Powiat ostrowiecki	352
Powiat starachowicki	393
Powiat kielecki	446
Powiat m. Kielce	2635

Źródło: GUS (BDL)

Niewystarczająca wydaje się być liczba lekarzy dentyistów w województwie. W 2014 roku na każde 10 tysięcy ludności przypadało 4,6 lekarzy o tej specjalizacji (14 miejsce w Polsce). Gorsza sytuacja wystąpiła tylko w województwach opolskim (3,6) i wielkopolskim (2,9).

Tabela 7. Lekarze dentyści (personel pracujący ogółem) na 10 tys. ludności w 2014 roku

Jednostka terytorialna	lekarze (personel pracujący ogółem) na 10 tys. ludności w 2014 roku
POLSKA	5,8
WIELKOPOLSKIE	2,9
OPOLSKIE	3,6
ŚWIĘTOKRZYSKIE	4,6

POMORSKIE	4,7
ŚLĄSKIE	4,8
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	5
KUJAWSKO-POMORSKIE	5,1
DOLNOŚLĄSKIE	5,4
PODKARPACKIE	6,2
ZACHODNIOPOMORSKIE	6,2
PODLASKIE	6,3
ŁÓDZKIE	6,7
MAZOWIECKIE	7,2
MAŁOPOLSKIE	7,2
LUBUSKIE	7,2
LUBELSKIE	8,1

Źródło: Wyliczenia własne na podst. GUS (BDL)

Znacznie lepiej przedstawia się liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. mieszkańców, która w 2014 roku dla regionu wynosiła 74, przy średniej krajowej 68.

Tabela 8. Pielęgniarki i położne (personel pracujący ogółem) na 10 tys. ludności w 2014 roku

Jednostka terytorialna	pielęgniarki i położne (personel pracujący ogółem) na 10 tys. ludności w 2014 roku
POLSKA	68
POMORSKIE	55
WIELKOPOLSKIE	56
ZACHODNIOPOMORSKIE	59
LUBUSKIE	62
OPOLSKIE	62
KUJAWSKO-POMORSKIE	62
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	63
ŁÓDZKIE	66
DOLNOŚLĄSKIE	67
PODLASKIE	69
PODKARPACKIE	72
MAŁOPOLSKIE	73
LUBELSKIE	73
ŚLĄSKIE	74
ŚWIĘTOKRZYSKIE	74
MAZOWIECKIE	76

Źródło: GUS (BDL)

Podobnie, jak w przypadku personelu lekarskiego, najwięcej pielęgniarek i położnych pracowało w powiecie miejskim Kielce (łącznie 3 413 osoby, 36,7% wszystkich pielęgniarek i położnych z województwa). Duża liczba pielęgniarek pracowała także w powiecie kieleckim ziemskim (909), nieco mniej w buskim (622) i ostrowieckim (588).

Tabela 9. Pielęgniarki i położne (personel pracujący ogółem) według powiatów w 2014 roku

Jednostka terytorialna	Pielęgniarki (personel pracujący ogółem) według powiatów w 2014 roku	Położne (personel pracujący ogółem) według powiatów w 2014 roku
Świętokrzyskie	8459	831
Powiat kazimierski	84	5
Powiat opatowski	150	15
Powiat kielecki	909	21
Powiat pińczowski	200	21
Powiat włoszczowski	247	24
Powiat buski	622	34
Powiat konecki	517	36
Powiat jędrzejowski	267	38
Powiat starachowicki	535	49
Powiat sandomierski	494	49
Powiat staszowski	426	49
Powiat ostrowiecki	588	52
Powiat skarżyski	380	65
Powiat m. Kielce	3040	373

Źródło: GUS (BDL)

Drugim z kolei powiatem o największej liczbie położnych był powiat ostrowiecki. Liczne grupy położnych zlokalizowane były także w powiatach: starachowickim, sandomierskim i staszowskim (po 49).

Zastrzeżenia może budzić poziom wykształcenia pielęgniarek w województwie. Tytuł magistra posiadało w 2014 roku 1 281 spośród 8 459 wszystkich pracujących pielęgniarek, co uplasowało region pod tym względem na 12 miejscu. Wśród położnych w świętokrzyskim tytuł magistra posiadało w 2014 roku 155 osób – co dawało 10 lokatę w Polsce.

Tabela 10. Pielęgniarki i położne (personel pracujący ogółem) mgr w 2014 roku.

Jednostka terytorialna	pielęgniarki (personel pracujący) mgr w 2014 roku	Położne (personel pracujący) mgr w 2014 roku
POLSKA	26 348	3 822
OPOLSKIE	275	31
LUBUSKIE	429	54

WARMIŃSKO-MAZURSKIE	860	59
ZACHODNIOPOMORSKIE	923	61
KUJAWSKO-POMORSKIE	1 979	107
PODLASKIE	1 380	150
ŚWIĘTOKRZYSKIE	1 281	155
POMORSKIE	1 393	234
DOLNOŚLĄSKIE	1 668	241
ŁÓDZKIE	1 556	281
PODKARPACKIE	1 691	288
MAŁOPOLSKIE	2 765	316
LUBELSKIE	1 839	343
ŚLĄSKIE	2 022	396
WIELKOPOLSKIE	2 331	547
MAZOWIECKIE	3 956	559

Źródło: GUS (BDL)

Niepokoić może również struktura wiekowa personelu medycznego w województwie. Szacuje się, że przeciętny wiek specjalistów z zakresu służby zdrowia (lekarz, pielęgniarka) to około 50 lat. Brakuje młodych specjalistów, wybierają oni pracę na emigracji, a głównym powodem wydaje się motyw dochodowy.

Większość powiatów województwa charakteryzuje zbyt mała liczba personelu medycznego, a zawody związane ze służbą zdrowia są deficytowe, co potwierdzają wyniki badania „Barometr zawodów”.

W ramach ogólnopolskiego badania „Barometr zawodów” realizowanego na zlecenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej przez powiatowe urzędy pracy we współpracy z prywatnymi agencjami zatrudnienia (realizowane po raz pierwszy w województwie świętokrzyskim badanie jest krótkookresową prognozą zapotrzebowania na pracowników w regionie w 2016 roku) zdiagnozowano siedem zawodów deficytowych w województwie świętokrzyskim. W grupie najbardziej pożądaných profesji w 2016 roku znajdują się m. in.

- Lekarze - **deficyt poszukujących pracy dotyczyć będzie następujących powiatów: opatowskiego, ostrowieckiego, pińczowskiego, staszowskiego, włoszczowskiego oraz Kielc;**
- pielęgniarki – podstawą zatrudnienia są aktualne uprawnienia (w większości przypadków w rejestrach pozostają osoby bez aktualnych uprawnień, bez prawa do wykonywania zawodu). **W 9 powiatach wystąpi deficyt (tj.: buskim, kieleckim, koneckim, opatowskim, ostrowieckim, sandomierskim, starachowickim, staszowskim, włoszczowskim), w pozostałych powiatach będzie miała miejsce równowaga.**²⁰

Strategia Rozwoju Kraju 2010 zakłada wzmocnienie zastosowań technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) m. in. w obszarze e-zdrowia przewiduje usługi telemedyczne i projekty związane z podnoszeniem kwalifikacji kadry z zakresu nowoczesnych technologii w ochronie zdrowia

²⁰ „Barometr zawodów” Raport podsumowujący badanie w woj. świętokrzyskim Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach, 2015 r.

oraz wdrażanych usług. W tym celu i w ramach tego obszaru należałoby inwestować i przeznaczyć środki na wdrożenie systemów e-zdrowia w podmiotach leczniczych świadczących specjalistyczne usługi zdrowotne, a zwłaszcza przygotować personel do profesjonalnej obsługi takich systemów. Wzrośnie zatem w znacznym stopniu zapotrzebowanie na kształcenie i podniesienie kwalifikacji przy posługiwaniu się systemami e-zdrowia.

Należy także zwrócić uwagę na ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym (w tym placówki wsparcia dziennego przeznaczonego dla dzieci i młodzieży, osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów). Należy założyć także tworzenie międzysektorowych zespołów opieki nad osobami z chorobami przewlekłymi oraz kształcenie kadr opieki nad osobami niesamodzielnymi i sprawującymi pieczę zastępczą. Projekty w tym zakresie powinny obejmować także działania na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej opiekunów osób zależnych.

Zasadnym jest kształcenie kadr „białego sektora” i propagowanie inteligentnej specjalizacji zakładającej rozwój produktów i usług służących profilaktyce i leczeniu chorób cywilizacyjnych, w tym systemów monitoringu i teleopieki. Specjalizacja taka bazuje na znajdujących się w województwie uzdrowiska, których potencjał można wykorzystywać przez cały rok. Źródła mineralne mogą służyć nie tylko do kąpeli leczniczych, ale również jako surowiec do produkcji leków. Ponadto lokalizacja województwa świętokrzyskiego w centralnej Polsce i odpowiednia dostępność transportowa może stać się czynnikiem sprzyjającym rozwojowi turystyki medycznej zakładanemu w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020.

WNIOSKI

Należy wspierać „biały sektor”, a działania powinny być nastawione na zmiany systemowe w zakresie kształcenia, zatrudniania pracowników oraz finansowania służby zdrowia i opieki społecznej, a także zmiany mentalności nastawione na promowanie podejmowania kształcenia i pracy zawodowej w sektorze. Starzenie się społeczeństwa powoduje, że działania dotyczące ochrony zdrowia i pomocy społecznej będą się coraz silniej afiliować, dlatego wskazana jest integracja tych dwóch sektorów. Stale i znaczenie będzie wzrastać liczba „białych miejsc” pracy, zarówno w kraju, jak i w województwie świętokrzyskim.

Według zespołu badawczego Uniwersytetu Erazma w Rotterdamie, Holenderskiej Organizacji Badań Stosowanych oraz Centrum Innowacji Społecznych z Wiednia, wzrośnie zapotrzebowanie na miejsca pracy w zawodach takich, jak lekarz (także stomatolodzy i farmaceuci), specjaliści w zawodach powiązanych (higienistki, dietetycy, asystenci medyczni i stomatologiczni, fizjoterapeuci, technicy), pielęgniarki i położne, pracownicy socjalni (pracownicy pomocy społecznej i opieki osobistej), pracownicy wspomagający (m. in. pracownicy biurowi, dostawcy usług związanych z zapewnieniem czystości, wyżywienia, konserwacją i utrzymaniem obiektów).²¹

Analiza przeprowadzona na potrzeby dokumentu „Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa” wykazała, że istniejący w kraju poziom zatrudnienia kadr w sektorze ochrony zdrowia jest aktualnie nieadekwatny do występujących potrzeb społecznych i znacząco odbiega od standardów w innych krajach europejskich. W chwili obecnej w Polsce na 1 000 mieszkańców praktykuje 2,2 lekarzy i jest to wartość najniższa spośród wszystkich krajów UE – o 1,3 mniejsza niż średnia dla tych krajów. Podobna sytuacja ma miejsce w odniesieniu do pielęgniarek, których liczba na 1 000 mieszkańców plasuje Polskę pośród sześciu krajów UE o najniższej wartości tego wskaźnika.²²

Zachodzące procesy demograficzne nasilą zauważalny już deficyt wśród tych zawodów. Województwo świętokrzyskie pod względem liczby lekarzy przypadających na 10 tys. mieszkańców plasowało się w 2014 roku poniżej średniej ogólnopolskiej na 9 miejscu, niekorzystny był również udział lekarzy dentyistów (14 miejsce w Polsce). Można się zatem spodziewać, że przy obecnym stanie kadry oraz jednym z największych przewidywanych udziałów osób starszych w ogóle społeczeństwa deficyt lekarzy w województwie będzie miał silniejszy charakter niż w innych regionach kraju. Znamienne dla województwa jest również znaczne przestrzenne zróżnicowanie terytorialne praktykujących lekarzy, pielęgniarek i położnych. Zdecydowanie najlepiej sytuacja dostępności do lekarza i niższego personelu medycznego charakteryzuje powiat miasto Kielce oraz powiat ziemski kielecki, gdzie pracuje ponad połowa wszystkich lekarzy w województwie oraz znaczna liczba pielęgniarek i położnych (45,29%) . W pozostałych regionach liczba personelu medycznego wydaje się być niewystarczająca. Zgodnie z konkluzjami opartymi na badaniach koordynowanych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach „barometr zawodów” wśród siedmiu przewidywanych w 2016 roku zawodów deficytowych w województwie znaleźli się zarówno lekarze, jak i pielęgniarki. Niepokoić może także średnia wieku personelu medycznego. Szacuje się, że przeciętny wiek

²¹ Dijkgraaf E., Zee van der F. (red.), 2009, Investing in the Future of Jobs and Skills. Scenarios, implications and options in anticipation of future skills and knowledge needs, DG EMPL project VC/2007/0866.

²² Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa

specjalistów z zakresu służby zdrowia (lekarz, pielęgniarka) to około 50 lat. Generalnie w województwie brakuje młodych specjalistów, zauważalne jest także zjawisko migracji zarobkowej lekarzy i pielęgniarek. W tym kontekście szczególnie istotne jest powstanie wydziału lekarskiego na UJK oraz szeroko pojęte kształcenie kadr „białego sektora”. Uniwersytet, dający możliwości kształcenia lekarzy różnych specjalności i szeroko pojętego personelu medycznego, stwarza także szansę na zatrzymanie młodych osób, które chcą się kształcić w regionie.

BIBLIOGRAFIA

Literatura

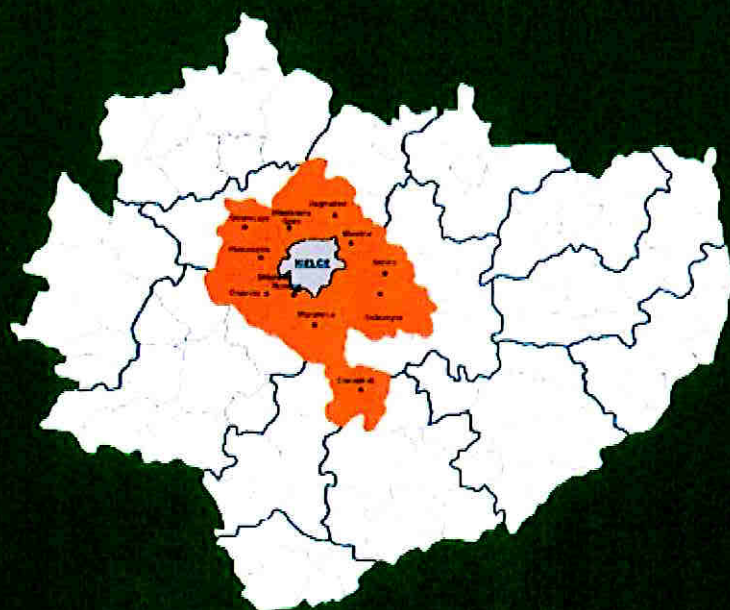
1. Dijkgraaf E., Zee van der F. (red.), 2009, "Investing in the Future of Jobs and Skills. Scenarios, implications and options in anticipation of future skills and knowledge needs", DG EMPL project VC/2007/0866;
2. „Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”;
3. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego: „Strategia Rozwoju Kraju 2020”, Warszawa wrzesień 2012;
4. Prognoza demograficzna na lata 2014-2050 dla województwa świętokrzyskiego, GUS 2015;
5. Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa;
6. Strategia Sprawne Państwo 2020, Warszawa 20 grudnia 2012 rok;
7. Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego – Obserwatorium Rozwoju Regionalnego Departament Polityki Regionalnej: „Świętokrzyskie uzdrowiska – potencjał dla inteligentnej specjalizacji regionu”, Kielce 2012, s. 10;
8. Urząd Statystyczny W Kielcach: Bank Danych Lokalnych;
9. Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach: „Barometr zawodów” Raport podsumowujący badanie w woj. świętokrzyskim, 2015 r.;
10. Załącznik nr 1 do RPOWŚ 2014-2020.

Strony internetowe

1. www.komisja.pl/pobierz/matura/raporty/2015/inf_maj_sierpien_26.pdf;
2. www.sgurp.pl.

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Aktualizacja

luty 2016

Zatwierdzam

PREZYDENT MIASTA
Wojciech Juchaczewski
11 02 2016

SPIS TREŚCI:

1. PODSTAWA PRAWNA STRATEGII ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH KIELECKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO NA LATA 2014-2020	7
2. DELIMITACJA OBSZARU FUNKCJONALNEGO	8
3. SPÓJNOŚĆ Z KRAJOWYMI ORAZ UNIJNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI	11
4. OBSZAR WSPARCIA STRATEGII ZIT KOF I WYMIAR TERYTORIALNY WSPARCIA	19
5. DIAGNOZA STRATEGICZNA	21
5.1 NOTA METODOLOGICZNA	21
5.2 POTENCJAŁ SPOŁECZNO- GOSPODARCZY	22
5.2.1 Demografia	22
5.2.2 Bezrobocie	24
5.2.3 Pomoc Społeczna	30
5.2.4 Ochrona zdrowia	37
5.2.5 Edukacja	43
5.2.6 Gospodarka i przedsiębiorczość	50
5.3 POTENCJAŁ TURYSTYCZNY I PRZYRODNICZY	60
5.4 INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO	70
5.4.1 Gospodarka wodno-ściekowa	70
5.4.2 Dostępność transportowa	72
5.4.3 Gospodarka niskoemisyjna	83
5.4.4 Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii	92
5.5 SYTUACJA BUDŻETOWA GMIN WCHODZĄCYCH W SKŁAD POROZUMIENIA KOF	98
6. ANALIZA SWOT KIELECKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO. IDENTYFIKACJA WYZWAŃ STRATEGICZNYCH	104
6.1 WYZWANIA STRATEGICZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW KOF	112
6.2 WYZWANIA STRATEGICZNE W OPINII PRZEDSIĘBIORCÓW Z OBSZARU KOF	113
6.3 WYZWANIA STRATEGICZNE W OPINII GMIN KOF	114
6.4 PODSUMOWANIE WYZWAŃ STRATEGICZNYCH – ANALIZA PROBLEMÓW KOF	115
7. MISJA I WIZJA ROZWOJU KOF DO 2020 ROKU	125
7.1 MISJA:	125
7.2 WIZJA ROZWOJU:	125
8. CELE STRATEGICZNE	127
8.1 OPIS SPOSOBU REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH	127
8.1.1 Cel 1: Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy	127
8.1.2 Priorytety ZIT realizowane w ramach celu 1 współfinansowane z RPO (Oś 8 PI 8iv, 8vi, Oś 10 PI 8i, 8iii):	128
8.1.3 Cel 2: Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa drogowego	130
8.1.4 Priorytety ZIT realizowane w ramach celu 2 współfinansowane z RPO (Oś.6, PI 7b. i 4e):	131
8.1.5 Cel 3: Rozwój oferty zdrowotnej, socjalnej i edukacyjnej, w tym poprawa jakości nauczania.	133
8.1.6 Cel 4: Zwiększenie atrakcyjności turystycznej KOF.	136
8.1.7 Priorytety ZIT realizowane w ramach celu 4 współfinansowane z RPO (Oś.6, PI 6d.):	137
8.1.8 Cel 5: Poprawa efektywności energetycznej oraz inwestycje w odnawialne źródła energii.	138
8.1.9 Priorytety ZIT realizowane w ramach celu 5 współfinansowane z RPO (Oś.6, PI 4c. i 4e.):	140
8.2 WSKAŹNIKI PRODUKTU	142
8.3 WSKAŹNIKI REZULTATU	142
9. TRYB WYBORU PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI W RAMACH ZIT KIELECKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO	143
10. SYSTEM MONITORINGU I EWALUACJI STRATEGII	153
10.1 WSKAŹNIKI KONTEKSTOWE, A WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH	157
10.2 WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH	160
11. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII ZIT KOF	162

12. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII ZIT KOF	173
BIBLIOGRAFIA	184
SPIS TABEL	185
SPIS RYSUNKÓW	186
SPIS WYKRESÓW	186
ZAŁĄCZNIK NR 1: SZCZEGÓŁOWA LISTA PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH REALIZOWANYCH W FORMULE ZIT W TRYBIE POZAKONKURSOWYM	188
ZAŁĄCZNIK NR 2: LISTA PROJEKTÓW KOMPLEMENTARNYCH ZIDENTYFIKOWANYCH PRZEZ POROZUMIENIE ZIT PRZEWIDYWANYCH DO REALIZACJI W TRYBIE POZAKONKURSOWYM Z PROGRAMU OPERACYJNEGO POLSKA WSCHODNIA	234
ZAŁĄCZNIK NR 3: ALOKACJA NA PROJEKTY DOTYCZĄCE KOMPLEKSOWEJ MODERNIZACJI ENERGETYCZNEJ BUDYNKÓW MIESZKALNYCH NA TERENIE KIELECKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO MOŻLIWYCH DO REALIZACJI W TRYBIE KONKURSOWYM Z PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO	236
ZAŁĄCZNIK NR 4: SPRAWOZDANIE Z PRZEBIEGU PRAC NAD STRATEGIĄ ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH DLA KIELECKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO NA LATA 2014-2020 I ZAANGAŻOWANIA PARTNERÓW W JEJ OPRACOWANIE	237
ZAŁĄCZNIK NR 5: WSKAŹNIKI PRODUKTU	250
ZAŁĄCZNIK NR 6: WSKAŹNIKI REZULTATU	256
ZAŁĄCZNIK NR 7: KRYTERIA OCENY ZGODNOŚCI PROJEKTÓW WSPÓŁFINANSOWANYCH Z EFS ZE STRATEGIĄ ZIT	262
ZAŁĄCZNIK NR 8: DOKUMENTY DOTYCZĄCE TRANSPORTU PUBLICZNEGO NA TERENIE GMIN KIELECKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO – OSOBNY TOM	266
ZAŁĄCZNIK NR 8A: KONCEPCJA ROZWOJU TRANSPORTU PUBLICZNEGO KIELECKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO	266
ZAŁĄCZNIK NR 8B: PLAN TRANSPORTOWY GMINY KIELCE ORAZ GMIN PRZYLEGŁYCH TWORZĄCYCH WSPÓLNĄ KOMUNIKACJĘ ZBIOROWĄ	266
ZAŁĄCZNIK NR 8C: KOMPLEKSOWE BADANIE RUCHU KIELCE 2015 – RAPORT Z BADAŃ	266

Wykaz stosowanych skrótów

BDL GUS	Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
CATI	Wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny (Computer Assisted Telephone Interview)
DW EFRR	Departament Wdrażający EFRR w UM WŚ
DW EFS	Departament Wdrażający EFS W UM WŚ
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
GUS	Główny Urząd Statystyczny
ICT	Technologie informacyjne i komunikacyjne (Information and Communications Technology)
IP ZIT	Instytucja Pośrednicząca w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020
IZ RPOWŚ	Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego – Zarząd Województwa Świętokrzyskiego – Zarząd Wojewódzki działający przy pomocy Departamentu Polityki Regionalnej
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego
KE	Komisja Europejska
KM	Komitet Monitorujący
KOF	Kielecki Obszar Funkcjonalny
KS	Komitet Sterujący
MIR	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
MOF OW	Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodek Wojewódzki
MRR	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
OKE	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PO IiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020
PO PT	Program Operacyjny Pomoc Techniczna
PO PW	Program Operacyjny Polska Wschodnia
RPO WŚ	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020
SZOOP	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych
TEN-T	Transeuropejskie Sieci Transportowe
UM WŚ	Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
UP	Umowa Partnerstwa

WUP	Wojewódzki Urząd Pracy
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
KE	Komisja Europejska

1. PODSTAWA PRAWNA STRATEGII ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH KIELECKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO NA LATA 2014-2020

Planowanie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce przebiega zgodnie z Rozporządzeniami PE i R (UE) Nr 1301/2013 oraz 1303/2013, Umową Partnerstwa przyjętą przez Radę Ministrów w dniu 8.01.2014, ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 379) oraz dokumentem *Zasady Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce* z lipca 2013, zatwierdzonym przez Ministra Rozwoju Regionalnego. Podstawą prawną niniejszej strategii jest *Porozumienie z dnia 14 stycznia 2014 (z późniejszymi zmianami) określające zasady współpracy przy programowaniu i wdrażaniu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz jej współfinansowania i realizacji* podpisane przez Miasto Kielce, Gminę i Miasto Chęciny, Miasto i Gminę Chmielnik, Miasto i Gminę Daleszyce, Gminę Górno, Gminę Masłów, Gminę Miedziana Góra, Gminę Morawica, Gminę Piekoszów, Gminę Sitkówka-Nowiny, Gminę Strawczyn oraz Gminę Zagnańsk.

2. DELIMITACJA OBSZARU FUNKcjONALNEGO

Kielecki Obszar Funkcjonalny (KOF) należy do mniejszych obszarów funkcjonalnych w kraju i składa się obecnie z 12 gmin. W roku 2012 liczba mieszkańców wg faktycznego miejsca zamieszkania KOF wynosiła 340 317 mieszkańców. Delimitacja KOF przebiegała w dwóch etapach: na podstawie delimitacji Ministerstwa Rozwoju Regionalnego oraz dodatkowym badaniu i uwzględnieniu nowych przesłanek, ostatecznie liczebność gmin KOF została ustalona na 12.

Delimitacja przeprowadzona w 2013 roku na potrzeby MRR została oparta na 7 wskaźnikach podzielonych na 3 grupy:¹

- Wskaźniki funkcjonalne
 - F1: liczba wyjeżdżających do pracy najmniej do rdzenia MOF na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym powyżej 50 (2006)
 - F2: liczba zameldowań z rdzenia MOF na 1000 mieszkańców powyżej 3 (2009)
- Wskaźniki społeczno-gospodarcze
 - S1: udział pracujących w zawodach pozarolniczych jako stosunek do średniej wojewódzkiej powyżej 75% (2002)
 - S2: liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców jako stosunek do średniej wojewódzkiej powyżej 75% (2011)
 - S3: udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu w odniesieniu do analogicznego wskaźnika obliczonego dla rdzenia MOF powyżej 50% (2011)
- Wskaźniki morfologiczne
 - M1: gęstość zaludnienia (bez lasów i wód) w stosunku do średniej wojewódzkiej powyżej 50%
 - M2: liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2002-2011 w stosunku do średniej wojewódzkiej powyżej 75%

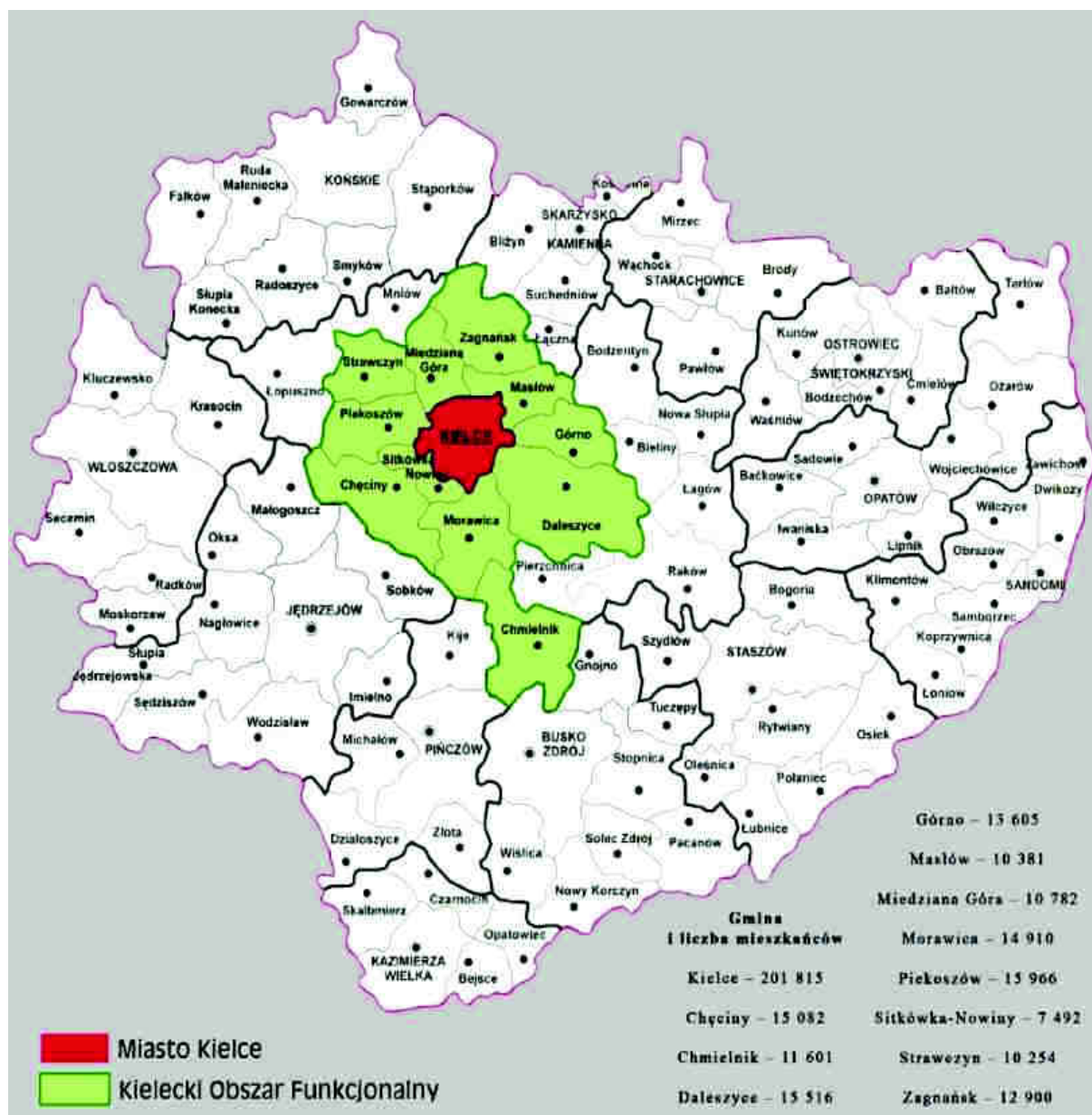
Dodatkowo, w Planie Zagospodarowania Województwa, dokonano szczegółowej analizy ruchu budowlanego we wszystkich gminach województwa, ze szczególnym uwzględnieniem zasięgu zjawiska suburbanizacji. W tym celu wystąpiono do wszystkich Starostów w woj. świętokrzyskim z prośbą o udostępnienie wykazu pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych wydanych w latach 2004-2012. Aby zwaloryzować ruch budowlany w otoczeniu Kielc wystąpiono z dodatkowym wnioskiem

¹ Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, 2013, *Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich*.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

o wyodrębnienie w ogólnej liczbie wydanych pozwoleń - inwestorów z Kielc. Następnie przeliczono średnią liczbę pozwoleń wydanych dla inwestorów z Kielc w gminach pretendujących do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego (obecna nazwa to Kielecki Obszar Funkcjonalny). Przeprowadzono także szczegółową analizę rozmieszczenia ruchu budowlanego wykorzystując zdjęcia satelitarne oraz mapy studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wszystkich gmin podkieleckich.

Rysunek 2.1 Kielecki Obszar Funkcjonalny

Źródło: Opracowanie własne

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

W efekcie wyznaczono Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego Kielce, który tworzą: miasto rdzeniowe – Kielce oraz 11 gmin tj.: Gmina Zagnańsk, Gmina Masłów, Gmina Górno, Miasto i Gmina Daleszyce, Gmina Morawica, Gmina Sitkówka – Nowiny, Miasto i Gmina Chęciny, Gmina Piekoszów, Gmina Miedziana Góra, Miasto i Gmina Chmielnik i Gmina Strawczyn (Rysunek 2.1 – bez gminy Suchedniów).

Zasięg Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego musiał uzyskać akceptację gmin, wchodzących w jego skład. Ostateczny kształt MOF OW został przyjęty na spotkaniu konsultacyjnym zorganizowanym w dniu 30 września 2013 r. przez Marszałka Województwa Świętokrzyskiego. Efektem tego spotkania było podpisanie Stanowiska w sprawie przyjęcia ostatecznego zasięgu MOF OW Kielce, przez przedstawicieli miasta Kielce oraz gmin włączonych w granice obszaru funkcjonalnego miasta Kielce.

3. SPÓJNOŚĆ Z KRAJOWYMI ORAZ UNIJNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

Strategia ZIT KOF jest spójna z dokumentami takimi jak:

- lokalne dokumenty strategiczne wszystkich JST Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego,
- regionalne dokumenty strategiczne w szczególności Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2020, Strategia rozwoju turystyki w województwie świętokrzyskim na lata 2014-2020, grudzień 2014 (projekt), Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego Województwa Świętokrzyskiego, Program Rozwoju Infrastruktury Transportowej Województwa świętokrzyskiego na lata 2014-2020;
- krajowe dokumenty strategiczne i ich projekty, m.in. Średnio- i Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie; pakiet legislacyjny dla polityki spójności przyjęty przez PE i Radę UE 17 grudnia 2013, Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030; Założenia Krajowej Polityki Miejskiej; Umowa Partnerstwa przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 8.01.2014; projekty programów operacyjnych dotyczących polityki spójności, w tym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020; Strategia Europa 2020.

W szczególności Strategia ZIT KOF jest zgodna z:

- obszarem *równoważenia potencjału rozwojowego regionów* realizującym cel główny Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju do roku 2030,
- celem III.3.2. Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju do roku 2020: *Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich*,
- celem 1.1. Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego: *Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych*,
- celem 1, 4 i 5 Krajowej Polityki Miejskiej (projekt): *Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia (cel 1); Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom niekontrolowanej suburbanizacji (cel 4); Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych (cel 5)*,

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

- celem 4 Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020: *Koncentracja na zwiększeniu roli ośrodków miejskich w stymulowaniu rozwoju gospodarczego regionu,*
- celem 2.1.5. Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego (z roku 2002): *Krajowy ośrodek równoważenia rozwoju — miasto wojewódzkie Kielce wraz z potencjalnym obszarem metropolitalnym,*
- celem strategicznym Świętokrzyskiej Strategii Badań i Innowacyjności: *Do roku 2020 w województwie świętokrzyskim zapanuje kultura sprzyjająca innowacjom, przedsiębiorczości i konkurencyjności, która pomoże stworzyć nowe i trwałe miejsca pracy dla wysoko wykwalifikowanych pracowników oraz wesprze wzrost gospodarczy, który będzie szybszy niż średnia krajowa,*
- celami operacyjnymi B, C, D Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014 – 2020 Krajowe ramy strategiczne: *Przeciwdziałanie negatywnym trendom demograficznym poprzez rozwój opieki nad matką i dzieckiem oraz osobami starszymi (Cel B); Poprawa efektywności i organizacji systemu opieki zdrowotnej w kontekście mieniającej się sytuacji demograficznej i epidemiologicznej oraz wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji w ochronie zdrowia (Cel C); Wsparcie systemu kształcenia kadr medycznych w kontekście dostosowania zasobów do zmieniających się potrzeb społecznych (Cel D).*

Jeżeli chodzi o zakres tematyczny Strategii ZIT, spójność ze Strategią Rozwoju Województwa, Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 oraz dokumentami krajowymi i europejskimi przedstawiono w Tabeli 3.1. Spójność z RPO i dokumentami wyższego rzędu poniżej.

Tabela 3.1. Spójność z RPO i dokumentami wyższego rzędu

Cel strategii ZIT	Cel tematyczny UE	Priorytet inwestycyjny RPO	Spójność z celami strategii wyższego rzędu ²
1. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy	8. Promowanie trwałego wysokiej jakości zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	8i. Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukującym pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników.	1. Europa 2020 – podkreśla się potrzebę podniesienia aktywności zawodowej oraz zatrudnienia (szczególnie kobiet i osób starszych) oraz wspierania gospodarki cechującej się wysokim poziomem zatrudnienia. 2. PP – zatrudnienie i spójność społeczna powinny pozostać dla Polski przedmiotem głównego zainteresowania. Inwestycje w dziedzinie zatrudnienia i włączenia społecznego powinny skupiać się na integracji najsłabszych grup społecznych na rynku pracy: osób starszych, kobiet,

² Na podstawie RPO WŚ.

			<p>młodzieży oraz osób narażonych na ryzyko dyskryminacji i wykluczenia społecznego.</p> <p>3. SRK 2020 – podkreśla konieczność podejmowania działań na rzecz wspierania podejmowania zatrudnienia i utrzymania aktywności zawodowej, upowszechnianie elastycznych form zatrudnienia.</p> <p>4. SRWŚ 2020 - wskazuje na konieczność stymulowania rozwoju gospodarczego oraz tworzenia nowych miejsc pracy szczególnie w kontekście zachodzących zmian demograficznych oraz silnie zaznaczającego się w regionie bezrobocia.</p>
		<p>8iii. Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.</p>	<p>1. Europa 2020 podkreśla konieczność podejmowania działań na rzecz wspierania wysokiego poziomu zatrudnienia i podnoszenia aktywności zawodowej społeczeństwa.</p> <p>2. PP – wskazuje konieczność działań służących uwolnieniu potencjału przedsiębiorczości, promowaniu samozatrudnienia, włączając w te działania również badaczy i pracowników akademickich; wspierania tworzenia nowych źródeł zatrudnienia dla osób odchodzących z rolnictwa oraz priorytetowego traktowania osób w najgorszej sytuacji na rynku pracy.</p> <p>3. SRK 2020 wskazuje na konieczność podejmowania działań na rzecz wspierania podejmowania zatrudnienia, w tym poprzez likwidację barier związanych z założeniem, prowadzeniem oraz rozwijaniem własnej działalności gospodarczej.</p> <p>4. SRWŚ 2020 wskazuje konieczność stymulowania rozwoju gospodarczego oraz tworzenia nowych miejsc pracy szczególnie w kontekście zachodzących zmian demograficznych oraz silnie zaznaczającego się bezrobocia. Podkreśla znaczenie sektora MŚP w rozwoju gospodarki regionalnej.</p>
		<p>8iv. Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę.</p>	<p>1. Europa 2020 – działania na rzecz równouprawnienia płci wskazuje jako niezbędny czynnik do osiągnięcia spójności społecznej i rozwoju oraz podniesienia aktywności zawodowej.</p> <p>2. PP wskazuje, że udział kobiet w rynku pracy powinien się znacząco zwiększyć, a promowanie równości mężczyzn i kobiet oraz godzenia życia zawodowego i prywatnego powinny stać się priorytetem w ramach WRS.</p> <p>3. KPR wskazuje na potrzebę wsparcia działań na rzecz godzenia ról rodzinnych i zawodowych kobiet i mężczyzn.</p>

			<p>4. SRK 2020 wskazuje na konieczność podjęcia działań na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego, m.in. zwiększanie dostępności różnych form instytucjonalnej opieki nad dziećmi oraz osobami niesamodzielnymi i w podeszłym wieku.</p> <p>5. SRWŚ 2020 wskazuje na konieczność stymulowania rozwoju gospodarczego oraz tworzenia nowych miejsc pracy szczególnie w kontekście zachodzących zmian demograficznych oraz silnie zaznaczającego się bezrobocia, w tym godzenie życia zawodowego i prywatnego.</p>
		<p>8vi. Aktywne i zdrowe starzenie się</p>	<p>1. Europa 2020 podkreśla konieczność wspierania zdrowia i aktywności osób starszych.</p> <p>2. PP – wskazuje osoby starsze jako jedną z najsłabszych grup na rynku pracy. Wskaźnik zatrudnienia starszych pracowników należy do najniższych w Europie. Należy wspierać działania na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia się, zwiększać wskaźnik zatrudnienia starszych pracowników i poprawiać ich zdolność do zatrudnienia.</p> <p>3. SRK 2020 – należy wydłużać aktywność zawodową społeczeństwa, w tym poprzez podnoszenie świadomości wśród pracodawców.</p> <p>4. KPR – podkreśla konieczność realizacji działań na rzecz podnoszenia aktywności zawodowej osób starszych.</p> <p>5. Aktywne i zdrowe starzenie się jest ponadto przedmiotem Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na 2012 – 2013, Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu na 2012-2017 oraz Świętokrzyskiego Programu Pomocy Społecznej na 2012-2017.</p>
<p>2. Poprawa dostępności komunikacyjnych i bezpieczeństwa drogowego</p>	<p>4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach</p>	<p>4e. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmianę klimatu</p>	<p>1. Interwencja związana z gospodarką niskoemisyjną wpisuje się w realizację polityki klimatycznej UE – polityki ograniczania emisji gazów cieplarnianych. Głównym celem gospodarki niskoemisyjnej jest ograniczenie emisji CO₂, który w dużej mierze generowany jest przez transport w obrębie aglomeracji miejskich.</p> <p>2. SRWŚ 2020 wskazuje, iż należy dążyć do osiągnięcia korzystnych rezultatów ekonomicznych, przy jednoczesnym odciążeniu środowiska naturalnego. Osiągnięciu tego celu mają służyć m.in. działania ukierunkowane na wsparcie gospodarki niskoemisyjnej: rozwój niskoemisyjnych źródeł energii.</p>

	7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniach najważniejszych infrastruktur sieciowych	7 b. Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi	<p>1. SRWŚ 2020 wskazuje na konieczność poprawy infrastruktury regionalnej, w tym: m. in. infrastruktury transportowej.</p> <p>2. W Strategii Europa 2020 jednoznacznie wskazano na konieczność działań w celu zapewnienia, by sieci transportowe i logistyczne umożliwiły sektorowi przemysłu w Unii skuteczny dostęp do jednolitego rynku i rynków międzynarodowych</p> <p>3. Strategia Rozwoju Transportu do 2020 realizacja interwencji w zakresie rozwoju infrastruktury transportowej – drogowej, kolejowej oraz zapewnieniu bezpieczeństwa ruchu drogowego, kolejowego etc.</p> <p>4. Dokument KE Stanowisko służb komisji w sprawie opracowania umowy o partnerstwie i programów w Polsce na lata 2014 – 2020 zwraca uwagę na niwelowanie znaczących niedoborów w infrastrukturze transportowej, będące poważną barierą wzrostu gospodarczego.</p>
3. Rozwój oferty zdrowotnej, socjalnej i edukacyjnej, w tym poprawa jakości nauczania	9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	9iv. ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	<p>1. Europa 2020 – rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu jest jednym z trzech głównych priorytetów Strategii.</p> <p>2. PP – podkreśla potrzebę zwiększenia wysokiej jakości świadczeń zdrowotnych.</p> <p>3. KPPUiWS – podkreśla konieczność przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży (Priorytet I), wspierania aktywnej integracji w społeczności lokalnej (Priorytet III), oraz zapobiegania niepewności mieszkaniowej (Priorytet V).</p> <p>4. SRK 2020 – wskazuje na konieczność wzmocnienia spójności społecznej i terytorialnej oraz integracji społecznej w tym zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.</p> <p>5. KPR – w zakresie przeciwdziałania ubóstwu wymienia podniesienie jakości usług integracji i pomocy społecznej.</p> <p>6. SRWŚ 2020, wskazuje na konieczność przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i poprawę dostępu i jakości do usług publicznych szczególnie na terenach wiejskich.</p> <p>7. Interwencja zgodna z Wieloletnim regionalnym planem działań na rzecz ekonomii społecznej w WŚ do roku 2020.</p>
	10. Inwestowanie w kształcenie,	10a. inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się	<p>1. PP wskazuje na konieczność poprawy jakości edukacji, zwłaszcza w zakresie kształcenia zawodowego i szkolnictwa</p>

<p>szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie</p>	<p>przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej</p>	<p>wyższego wraz ze wsparciem infrastruktury, promowania równego dostępu do wysokiej jakości edukacji wczesnoszkolnej oraz inwestycje w infrastrukturę przedszkolną szczególnie na obszarach miejskich gdzie liczba placówek jest niewystarczająca.</p> <p>2. SRWŚ 2020 wskazuje na konieczność poprawy jakości kształcenia na wszystkich poziomach edukacji, poprawy dostępności i wzrost efektywności kształcenia ustawicznego; podniesienia prestiżu uczelni regionalnych, umiejętnego profilowania wykształcenia, z naciskiem na kierunki ścisłe oraz uczynienia ze sfery edukacji zasadniczego czynnika rozwoju regionu.</p>
	<p>10i. Ograniczenie i zapobieganie i przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i poza formalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.</p>	<p>1. Europa 2020 – wskazuje na konieczność przeciwdziałania przedwczesnemu kończeniu nauki.</p> <p>2. PP wskazuje konieczność poprawy jakości edukacji, dostosowania kształcenia do potrzeb rynku pracy; promowania równego dostępu do wysokiej jakości edukacji wczesnoszkolnej oraz inwestycje w infrastrukturę przedszkolną.</p> <p>3. KPR – wskazuje na potrzebę zwiększania jakości edukacji, w tym poprawy dostępu do edukacji przedszkolnej oraz dopasowania kształcenia do potrzeb rynku pracy.</p> <p>4. SRK 2020 – wskazuje, że wiedza, kwalifikacje i umiejętności zawodowe są najważniejszymi cechami kapitału ludzkiego zwiększającymi zdolność do zatrudnienia.</p> <p>5. SRWŚ 2020 wskazuje potrzebę zwiększenia dostępu do wysokiej jakości edukacji, dopasowanej do potrzeb regionu, w tym dla osób o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zwiększenia dostępności do miejsc przedszkolnych.</p> <p>6. Interwencja priorytetu jest też zgodna z SRKL, Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego oraz Perspektywą uczenia się przez całe życie.</p>
	<p>10iii. Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i poza formalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym</p>	<p>1. KPR wskazuje na konieczność podjęcie działań w zakresie upowszechnienia polityki uczenia się przez całe życie, ze szczególnym uwzględnieniem upowszechniania uczenia się dorosłych.</p> <p>2. SRK 2020 wskazuje, że wiedza staje się podstawowym czynnikiem rozwoju. Dlatego też szczególnie ważne jest upowszechnienie uczenia się dorosłych.</p> <p>3. Zakres interwencji priorytetu jest zgodny również ze Strategią Rozwoju</p>

		poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji	Kapitału Ludzkiego oraz Perspektywę uczenia się przez całe życie.
		10iv. Lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	<p>1. KPR postuluje zmiany w obszarze szkolnictwa zawodowego w celu podniesienia jakości i efektywności kształcenia zawodowego i ustawicznego w kontekście rynku pracy.</p> <p>2. SRWŚ 2020 postuluje konieczność poprawy jakości kształcenia na wszystkich poziomach edukacji, poprawy dostępności i wzrost efektywności kształcenia ustawicznego; podniesienia prestiżu uczelni regionalnych, umiejętnego profilowania wykształcenia, z naciskiem na kierunki ścisłe oraz uczynienia ze sfery edukacji zasadniczego czynnika rozwoju regionu.</p> <p>3. Zakres interwencji priorytetu jest zgodny również ze Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego.</p>
4. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej KOF	6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	6d. Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program "Natura 2000" i zieloną infrastrukturę	<p>1. PP – ochrona zasobów naturalnych (powietrza, wody i gleby) oraz zabezpieczenie bioróżnorodności stanowią ciągłe wyzwania dla Polski.</p> <p>2. Konieczność realizacji działań w zakresie polityki ochrony bioróżnorodności zawarta została SRWŚ 2020, Cel szczegółowy - Energia versus emisja, czyli próba rozwiązania dylematu, jak nie szkodzić jednocześnie środowisku i gospodarce.</p> <p>3. Interwencja priorytetu jest zgodna z Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Świętokrzyskiego - Cel średniookresowy do 2019 r.: Zachowanie i wzmocnienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej województwa.</p>
5. Poprawa efektywności energetycznej oraz inwestycje w odnawialne źródła energii	4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	<p>4c. Wspieranie efektywności energetycznej inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym</p> <p>4e. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu</p>	<p>1. Europa 2020, DSRK, SRK 2020, określają konieczność zwiększenia efektywności energetycznej, zwiększenia produkcji i wykorzystania OZE oraz zmniejszenia emisji CO₂, a także poprawy jakości powietrza.</p> <p>2. SRWŚ 2020 wskazuje, iż należy dążyć do osiągnięcia korzystnych rezultatów</p>

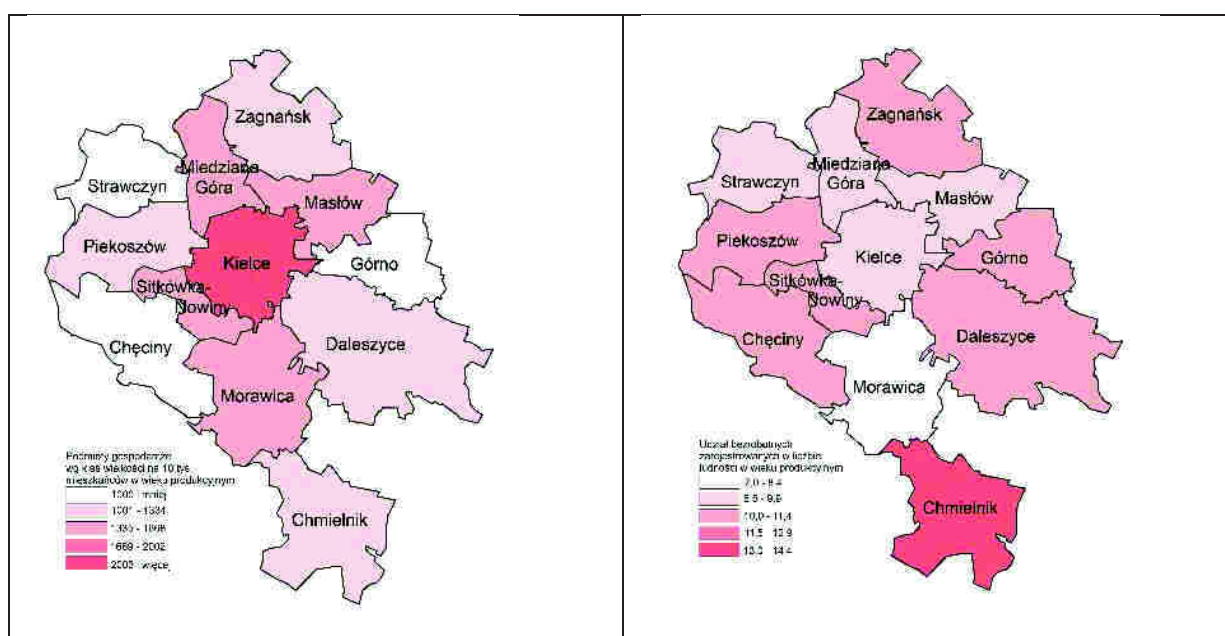
			ekonomicznych, przy jednoczesnym odciążeniu środowiska naturalnego. Osiągnięciu tego celu mają służyć m.in. działania ukierunkowane na wsparcie gospodarki niskoemisyjnej: rozwój niskoemisyjnych źródeł energii; wprowadzenie nowoczesnych, innowacyjnych.
--	--	--	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPO WŚ

4. OBSZAR WSPARCIA STRATEGII ZIT KOF I WYMIAR TERYTORIALNY WSPARCIA

Obszarem wsparcia Strategii ZIT KOF są wszystkie gminy Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego zgodnie z delimitacją przedstawioną w rozdziale 2. W szczególności, dla działań związanych z rozwojem rynku pracy, koncentracja wsparcia powinna zostać ukierunkowana na gminy Chmielnik, Daleszyce, Górno, Zagnańsk, Chęciny, Sitkówka-Nowiny i Piekoszów, gdzie występuje najwyższy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

Rysunek 4.1 Obszar koncentracji wsparcia w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i rynku pracy

Źródło: Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL GUS

Działania ukierunkowane na wspieranie przedsiębiorczości, powinny być realizowane na całym obszarze KOF, ponieważ wskaźnik przedsiębiorczości mierzony liczbą podmiotów gospodarczych na 10 000 mieszkańców jest niższy niż średnia krajowa we wszystkich gminach z wyjątkiem Kielc (Rysunek 4.1). Jednocześnie na całym obszarze KOF powinny być realizowane działania związane z inwestycjami w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej, jako że stanowią podstawę do rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego w gospodarce opartej na wiedzy.

Dla działań z zakresu pomocy społecznej terenem wsparcia jest cały obszar KOF, ze szczególnym uwzględnieniem gmin Chmielnik, Górno oraz Miedziana Góra, w których udział ludności korzystającej z pomocy jest najwyższy.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Również działania w zakresie opieki nad dziećmi i osobami starszymi oraz wszelkie aktywności podejmowane w zakresie ochrony zdrowia realizowane będą na obszarze całego KOF.

Dla działań związanych z:

- wspieraniem efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, oraz
- promowaniem strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu,

obszarem wsparcia jest cały obszar KOF do tej pory w większości gmin KOF były prowadzone działania z tego zakresu, niemniej jednak stanowią one jedynie niewielki procent tego, co jest zarówno wymagane (dokumenty strategiczne, prawodawstwo PL i UE) jak i oczekiwane (badanie ankietowe gmin i proponowane działania).

Dla działań związanych z ochroną i przywróceniem różnorodności biologicznej, ochroną i rekultywacją gleby oraz promowaniem usług ekosystemowych, w tym programu Natura 2000 oraz zielonej infrastruktury, terenem wsparcia jest cały obszar KOF, ze szczególnym uwzględnieniem gmin o wyższym niż średnia KOF udziale terenów chronionych - Morawicy, Chęciny, Zagnańsk, Chmielnika i Daleszyc (patrz część diagnostyczna) oraz terenów o walorach przyrodniczych z pomnikami przyrody, z których 45% występuje na terenie gminy Kielce, 37% łącznie na terenie gmin Daleszyc i Zagnańsk, natomiast 18% w pozostałych gminach KOF.

Działania związane ze zwiększaniem mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi, powinny być realizowane na całym obszarze KOF, ze względu na stosunkowo niską dostępność przestrzenną tego terenu (patrz część diagnostyczna).

5. DIAGNOZA STRATEGICZNA

5.1 Nota metodologiczna

Diagnoza strategiczna KOF została przeprowadzona na podstawie danych pierwotnych i wtórnych. Dane pierwotne pozyskano na podstawie badań własnych zrealizowanych w okresie styczeń-marzec 2014 przez Konsorcjum firm: Lider Projekt Sp. z o.o. z Poznania, Instytut Badawczy IPC Sp. z o.o. z Wrocławia oraz BSPR Sp. z o.o. z Poznania. Badania objęły mieszkańców i przedsiębiorców z obszaru KOF i zostały uzupełnione danymi wtórnymi pochodzącymi z GUS oraz przekazanymi przez samorządy gminne.

Analiza danych statystycznych została przeprowadzona na podstawie BDL GUS na najniższym możliwym poziomie dostępnych danych (w niektórych przypadkach wyłącznie na poziomie powiatu). Podstawowym celem analizy statystycznej była identyfikacja różnic i podobieństw poszczególnych gmin tworzących KOF, a następnie zestawienie ich z wynikami badań mieszkańców i przedsiębiorców.

Aktualizacja diagnozy strategicznej KOF została przeprowadzona w kwietniu 2015 przez firmę EPRD Biuro Polityki Gospodarczej i Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. z Kielc.

Głównym celem badania mieszkańców było przeprowadzenie diagnozy społecznej obejmującej kwestie oceny sytuacji gospodarczej, kierunków poruszania się po wskazanym obszarze oraz oceny jakości usług publicznych tak, aby określić powiązania między poszczególnymi miastami i gminami KOF. Badanie zostało zrealizowane techniką PAPI (ang. *Pen and Pencil Interview*), czyli osobistej, bezpośredniej (twarzą w twarz) rozmowie z respondentem, przeprowadzanej przez ankietera przy użyciu specjalnie przygotowanego formularza – ustrukturalizowanego kwestionariusza, zawierającego wystandaryzowane pytania dotyczące określonego problemu lub zagadnienia, uporządkowane w odpowiedniej kolejności i pogrupowane w pewne bloki tematyczne.

Głównym celem badania przedsiębiorców było natomiast uzyskanie opinii przedsiębiorców na temat warunków prowadzenia działalności gospodarczej i powiązań gospodarczych na terenie KOF. Badanie zostało zrealizowane techniką CATI (Computer Assisted Telephone Interview). W trakcie wywiadu telefonicznego przeprowadzono rozmowy z odpowiednio dobranymi respondentami, korzystając ze wsparcia komputera.

Dodatkowo, przeprowadzono także badanie ankietowe samorządów gmin KOF, pogłębione wywiady grupowe z mieszkańcami oraz indywidualne wywiady eksperckie z władzami i przedstawicielami kluczowych aktorów lokalnych. W części diagnostycznej poniżej przedstawiono skrócone wyniki analiz statystycznych.

5.2 POTENCJAŁ SPOŁECZNO- GOSPODARCZY

5.2.1 Demografia

Biorąc pod uwagę liczbę ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania, stan ludności na terenie KOF w latach 2009-2012 był stabilny (tabela poniżej). W 2009 roku liczba mieszkańców KOF wynosiła 339 711 osób, a w 2012 nieznacznie wzrosła osiągając 340 317 mieszkańców. Wynik ten należy uznać za pozytywny na tle wysokiego ujemnego salda migracji w województwie świętokrzyskim – w niekorzystnej sytuacji demograficznej regionu, obszar funkcjonalny Kielc zachował stabilną liczbę mieszkańców, nie udało się jednak przyciągnąć wielu nowych mieszkańców spoza KOF, co w dłuższej perspektywie może stanowić zagrożenie dla tego rejonu.

W większości gmin KOF w badanym okresie liczba mieszkańców minimalnie wzrastała. Wyjątkiem była gmina Chmielnik, gdzie w 2012 roku liczba mieszkańców nieznacznie spadła oraz miasto Kielce, które zanotowało największy ubytek mieszkańców: 3 897 osób w badanym okresie. Prawdopodobnie, większość mieszkańców przeprowadziła się na tereny podmiejskie, do innych gmin KOF. Trend ten jest dość naturalny dla obszarów, na których występują procesy aglomeracyjne, powinien jednak prowadzić do rozpoczęcia realizacji polityki zatrzymywania mieszkańców w obszarze rdzeniowym tak, aby nie doprowadzić do wyludnienia i zapaści społeczno-gospodarczej centrum miasta.

Tabela 5.1. Ludność gmin należących do KOF w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
Chęciny	15 082	15 136	15 082
Chmielnik	11 601	11 572	11 566
Daleszyce	15 516	15 534	15 556
Górno	13 605	13 710	13 770
Masłów	10 381	10 468	10 468
Miedziana Góra	10 782	10 949	11 074
Morawica	14 910	15 129	15 373
Piekoszów	15 966	16 146	16 284
Sitkówka-Nowiny	7 492	7 531	7 587
Strawczyn	10 254	10 288	10 346
Zagnańsk	12 900	12 916	12 993
Kielce	201 815	200 938	199 870

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie BDL GUS

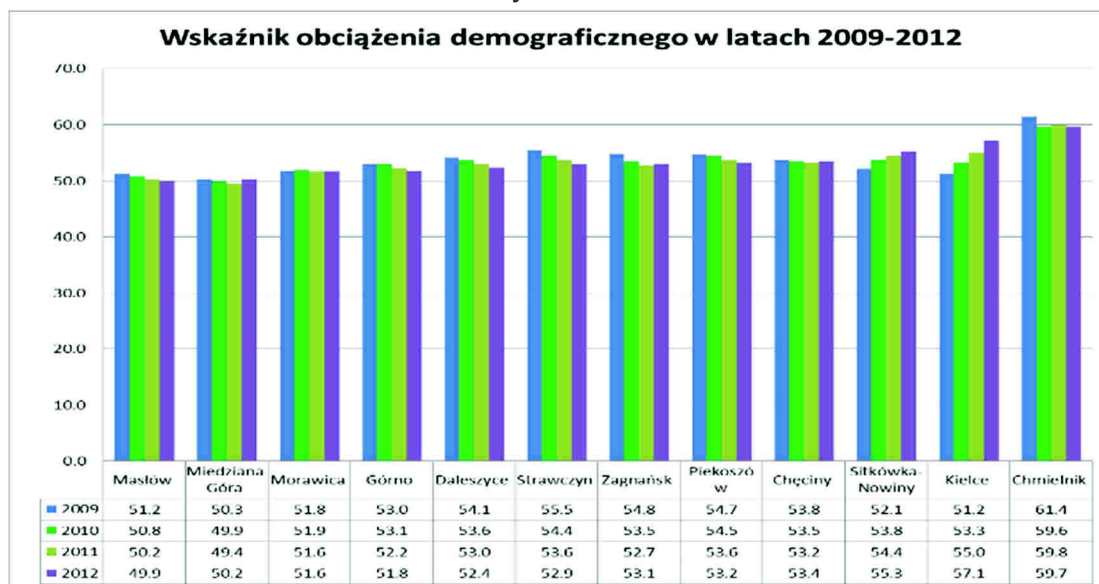
Porównanie gmin KOF pod względem potencjału demograficznego (wyłączając Kielce, które jako miasto rdzeniowe mają przeważającą liczbę mieszkańców) wskazuje, że do gmin większych, o liczbie ludności powyżej średniej (wynoszącej 12 671 osób

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

w gminie) dla całego obszaru można zaliczyć gminy: Zagnańsk, Górnó, Morawicę, Chęciny, Daleszyce oraz Piekoszów. Najmniejszą gminą KOF jest Sitkówka-Nowiny z liczbą mieszkańców nieco powyżej 7 500. Liczba mieszkańców pozostałych, mniejszych gmin waha się na poziomie od 10 000 do ponad 11 500 osób.

Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminach KOF (liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w latach 2009-2012 ulegał nieznacznym wahaniom na terenie poszczególnych gmin KOF (szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie). W gminach Masłów, Morawica, Górnó, Daleszyce, Strawczyn i Piekoszów stopniowo nieznacznie spadał. W tym samym okresie w gminach Miedziana Góra, Zagnańsk, Chęciny i Chmielnik zaobserwowano nierównomierne wahania tego wskaźnika, a w gminach Kielce i Sitkówka-Nowiny jego stały wzrost.

Wykres 5.1.

Źródło: Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL GUS

W 2012 roku średnia wartość wskaźnika obciążenia demograficznego dla kraju wynosiła 56,6, a w województwie świętokrzyskim 58,2. Wśród gmin KOF tylko w dwóch (Kielce i Chmielnik) wskaźnik ten był wyższy niż średnia krajowa, a w Chmielniku przewyższał on również średnią dla województwa. W tych gminach sytuacja demograficzna jest więc niekorzystna. Powyżej średniej dla KOF pod względem wskaźnika obciążenia demograficznego, znajdują się gminy Sitkówka-Nowiny, Chmielnik i Kielce.

Dane te można porównać z udziałem osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności. W 2012 roku dla Polski średni udział tej grupy ekonomicznej wynosił 17,8%, podczas gdy dla województwa świętokrzyskiego było to aż 19,2%. Wśród gmin KOF najbardziej niekorzystną strukturę demograficzną mają Kielce, gdzie udział ludności w wieku

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

poprodukcyjnym wynosi aż 20,7%, czyli o 1,5% przekracza średnią województwa. Wysokim udziałem tej grupy ekonomicznej charakteryzuje się również Chmielnik (18,1%). Gminy o najniższym udziale liczby ludności w wieku poprodukcyjnym to Górno (11,8%) i Morawica (12,2%).

Tabela 5.2. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Jednostka terytorialna	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
	2012	2012	2012
POLSKA	18,3	63,9	17,8
ŚWIĘTOKRZYSKIE	17,6	63,2	19,2
Chęciny	19,0	65,2	15,8
Chmielnik	19,3	62,6	18,1
Daleszyce	20,5	65,6	13,8
Górno	22,3	65,9	11,8
Masłów	20,3	66,7	13,0
Miedziana Góra	20,3	66,6	13,2
Morawica	21,8	66,0	12,2
Piekoszów	21,3	65,3	13,5
Sitkówka-Nowiny	19,9	64,4	15,7
Strawczyn	22,1	65,4	12,5
Zagnańsk	16,9	65,3	17,7
Kielce	15,6	63,7	20,7

Źródło: Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL GUS

Analiza struktury demograficznej KOF na tle kraju wskazuje, że tylko w sześciu gminach KOF liczba ludności w wieku produkcyjnym jest wyższa od przeciętnej. W Kielcach wyższa od przeciętnej jest liczba ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, a w pozostałych gminach w wieku przedprodukcyjnym. Sytuację tę należy uznać za niepokojącą, szczególnie, że jest ona także niekorzystna w pozostałej części województwa, jako że nawet w przypadku uruchomienia impulsów rozwoju gospodarczego, gminy KOF mogą mierzyć się z brakiem rąk do pracy. W prognozie demograficznej do roku 2030 przewidywany jest jednak wzrost liczby ludności KOF, z wyłączeniem Kielc, które będą dotknięte zarówno dalszym spadkiem liczby ludności, jak i pogorszeniem się struktury demograficznej. Konieczne jest zatem podjęcie pilnych działań interwencyjnych w mieście Kielce, którego pozycja jako obszaru rdzeniowego województwa może szybko ulegać osłabieniu.

5.2.2 Bezrobocie

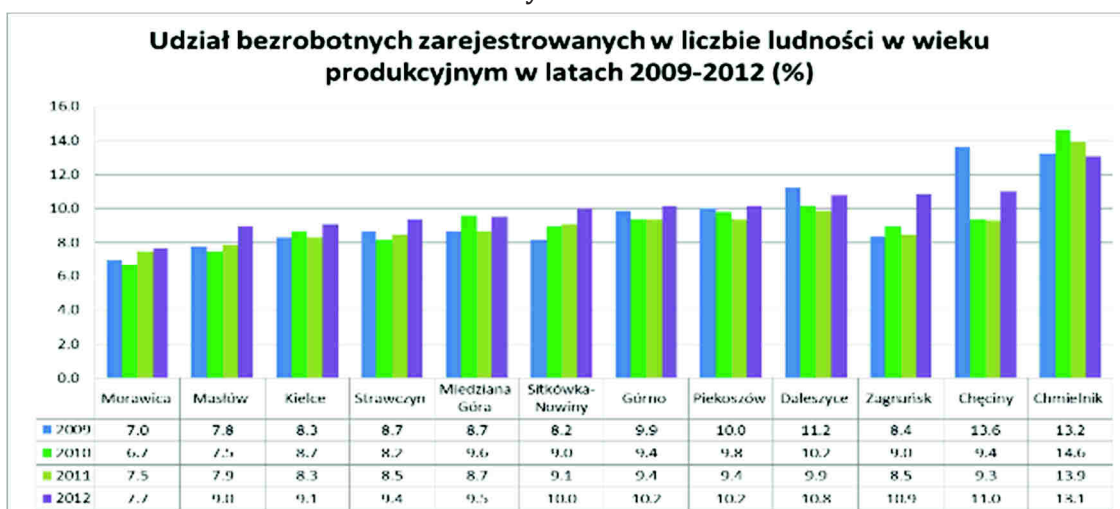
Średni poziom bezrobocia obliczony dla województwa wynosi 15,9% i kształtuje się na poziomie wyższym niż średnia krajowa (13%). Na poziomie powiatów, w których leży KOF, w powiecie miasto Kielce stopa bezrobocia nie przekracza 12% jest stosunkowo niska i znajduje się poniżej średniej krajowej (13%). Natomiast w powiecie kieleckim,

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

gdzie leżą pozostałe gminy KOF, stopa bezrobocia jest dość wysoka (17,1-22%), co znacznie przekracza średni poziom bezrobocia w województwie.

Na poziomie gmin, dostępne dane obejmują udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (wskaźnik osiągający zazwyczaj niższe wartości niż stopa bezrobocia ze względu na metodykę obliczania). Analizując poziom tego wskaźnika w latach 2009-2012 w gminach KOF, można stwierdzić, że udział bezrobotnych był najwyższy w gminach Chmielnik (13,1%), Chęciny (11%), Zagnańsk (10,9%) i Daleszyce (10,8%). Gminą o najniższym udziale bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w KOF była Morawica, gdzie wskaźnik ten osiągnął 7,7% (na wykresie i rysunku poniżej przedstawiono szczegółowe dane).

Wykres 5.2.

Źródło: Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL GUS

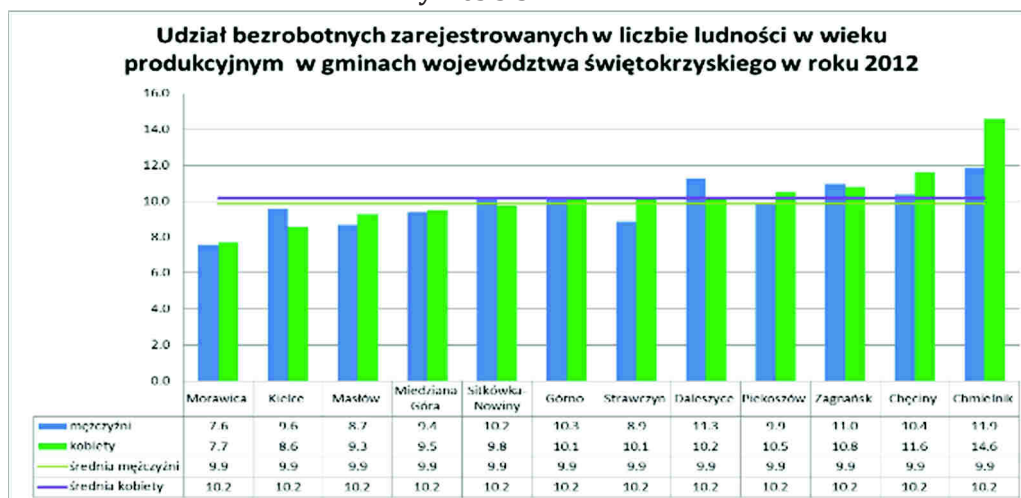
Rysunek 5.1. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w podziale na gminy

Źródło: Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL GUS

W porównaniu z rokiem 2011, we wszystkich gminach KOF z wyjątkiem Chmielnika, udział bezrobotnych wzrósł, szczególnie w gminach Chęciny i Zagnańsk. W poprzednich latach (od 2009 roku) wskaźnik ulegał wahaniom, nieprzerwany wzrost notując jedynie w gminie Sitkówka-Nowiny. Gminy KOF, w których udział bezrobotnych przekracza średnią dla obszaru funkcjonalnego to Górno, Piekoszów, Daleszyce, Zagnańsk, Chęciny i Chmielnik. W gminach tych należy podjąć szczególnie intensywne działania w zakresie walki z bezrobociem.

Wykres 5.3.

Źródło: Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL GUS

W podziale bezrobotnych na płeć, sytuacja w gminach KOF jest zróżnicowana. W gminach Chmielnik, Chęciny, Piekoszów, Strawczyn, Miedziana Góra, Masłów i Morawica udział bezrobotnych płci żeńskiej jest wyższy niż płci męskiej, w najwyższym stopniu w Chmielniku i Chęcinach (wykres powyżej). W pozostałych gminach przeważa udział bezrobotnych płci męskiej, w najwyższym stopniu w gminach Daleszyce i Kielce.

Jeżeli chodzi o strukturę wiekową bezrobotnych, dane dostępne są na poziomie powiatów. W powiecie miasto Kielce, wśród bezrobotnych płci żeńskiej w 2012 roku ponad 1/3 stanowiły osoby w wieku 25-34 lata, czyli w wieku po ukończeniu studiów magisterskich. Prawie 1/5 bezrobotnych płci żeńskiej była w wieku 35-44 lata, a ponad 1/4 w wieku 45-54 lata. Są to grupy docelowe, na które należy skierować szczególnie intensywne działania interwencyjne. Struktura wiekowa wśród bezrobotnych kobiet i mężczyzn kształtuje się podobnie. Największe różnice można zaobserwować w grupie wiekowej 24 i mniej, gdzie udział bezrobotnych płci męskiej jest o 7% wyższy niż płci żeńskiej, co może oznaczać, że mężczyźni w powiecie miasto Kielce szybciej kończą edukację i trafiają na rynek pracy. Równocześnie, udział bezrobotnych płci męskiej w grupie wiekowej 25-34 lata jest o 6% niższy niż wśród kobiet, co potwierdza ten wniosek.

W powiecie kieleckim można zaobserwować odmienną sytuację, jeśli chodzi o strukturę wiekową bezrobotnych według płci. Wśród kobiet, udział grupy wiekowej 25-34 lata wzrasta aż do 36%, podczas gdy udział grup wiekowych 35-44 i 45-54 jest podobny do występującego w powiecie miasto Kielce. Bardzo niski jest natomiast udział grupy wiekowej 55 i więcej – wynosi on 5% w porównaniu z 11% w powiecie miasto Kielce. Wśród bezrobotnych płci męskiej w powiecie kieleckim przeważają bezrobotni w wieku 25-34 lata, ale udział grupy wiekowej 24 lata i mniej jest również wysoki, aż o 9%

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

wyższy niż w powiecie miasto Kielce. O 6% mniejszy jest natomiast udział grupy 55 i więcej. W powiecie miasto Kielce, największą, 8-procentową różnicę w strukturze bezrobotnych według płci można zaobserwować w grupie wiekowej 25-34 lata.

Bezrobocie ma także ścisły związek z udzielaniem pomocy społecznej, która szerzej została opisana w kolejnym podrozdziale. Poniższa tabela, przedstawia liczbę rodzin w gminach KOF, którym udzielane jest wsparcie ze względu na brak pracy. Szczególnie duży wzrost między rokiem 2011, a 2013 nastąpił w gminach Masłów (o 33%), Kielce (o 26%) i Piekoszów (o 25%). Spadek liczby rodzin, którym udzielana jest pomoc ze względu na bezrobocie nastąpił jedynie w gminie Chmielnik (o 11%).

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Tabela 5.3. Liczba rodzin w gminach KOF, którym udzielone zostało wsparcie w latach 2011-2012 ze względu na brak pracy .

	2011	2012	2013
Chęciny	384	420	409
Chmielnik	261	251	234
Daleszyce	558	582	608
Górno	316	357	356
Kielce	3 540	4 069	4 829
Masłów	145	176	217
Miedziana Góra	164	151	155
Morawica	143	135	170
Piekoszów	166	190	224
Sitkówka Nowiny	207	220	262
Strawczyn	103	99	109
Zagnańsk	243	274	263

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie danych Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Złą sytuację w zakresie bezrobocia potwierdzają wyniki uzyskane w badaniu mieszkańców, w którym respondenci zostali poproszeni o ocenę możliwości znalezienia pracy na terenie gminy, której są mieszkańcami. Oceny te dokonywane były na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało *bardzo trudno*, zaś 5 – *bardzo łatwo*. Oceny sformułowane przez mieszkańców Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego okazały się bardzo negatywne – średnia ocen dla całej badanej populacji wynosiła jedynie 1,56. Najtrudniejsza sytuacja występuje w gminach Masłów i Zagnańsk – niemal wszyscy mieszkańcy tych gmin uczestniczący w badaniu uznali, iż znalezienie zatrudnienia na terenie ich gmin jest bardzo trudne (średnie 1,06 oraz 1,1). Co ciekawe, trudności w znalezieniu pracy wykazywali również mieszkańcy stolicy województwa świętokrzyskiego – w Kielcach możliwość znalezienia zatrudnienia oceniono zaledwie na 1,59. Najwyższe oceny uzyskano wśród mieszkańców gminy Sitkówka-Nowiny – była to jedyna gmina, w której średnie ocen możliwości znalezienia pracy przekroczyły poziom 2,0 (średnia 2,23), choć należy podkreślić, że nadal jest to ocena negatywna. Powyższe dane wskazują wyraźnie, iż sytuacja na rynku pracy w obszarze KOF jest trudna, a mieszkańcy mają bardzo ograniczoną możliwości znalezienia pracy w swoich gminach.

Do zmiany obecnych, niezbyt przychylnych uwarunkowań, niezbędne jest podjęcie działań zaplanowanych w długiej perspektywie, które ukierunkowane będą na podniesienie poziomu integracji społecznej oraz kształtowanie pożądanych postaw: aktywności społecznej i zawodowej, współpracy, zaufania, zaradności oraz innowacyjności. Działania te powinny koncentrować się na poziomie społeczności lokalnych poszczególnych gmin, by dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców. Poniesienie skuteczności powinno zostać oparte o współpracę wielu typów podmiotów i intensyfikację działań.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Ponadto należy zwrócić uwagę na innych aspekt w zjawisku bezrobocia. Pracodawcy poszukują pracowników o określonych umiejętnościach, dobrze przygotowanych do wykonywania konkretnych, praktycznych zadań. Istnieje zatem konieczność modernizacji systemu edukacji oraz powiązania kierunków kształcenia i doszkalania z wymogami, które niosą ze sobą rozwój gospodarczy oraz przekazywania osobom kształcącym się i podnoszącym/zmieniającym swoje kwalifikacje wiedzy i kompetencji zarówno o charakterze praktycznym i ogólnym.

5.2.3 Pomoc Społeczna

Pomoc społeczna

Powody korzystania z pomocy i wsparcia

Pomoc społeczna stanowi jeden z elementów systemu zabezpieczenia społecznego i należy do zadań własnych gminy. Zakres świadczenia usług z zakresu pomocy społecznej na każdym szczeblu administracji publicznej (w tym dla gmin), został szczegółowo wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. (Dz. U. z 2009r. Nr 175 poz. 1362 ze zm.).

Działania podjęte przez gminę w obszarze pomocy społecznej mają na celu przede wszystkim: zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, umożliwienie im funkcjonowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także doprowadzenie w miarę możliwości do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. Istotnym obszarem zadań stawianych pomocy społecznej, są działania profilaktyczne mające na celu zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie sami rozwiązać.³

Na terenie gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego łącznie ponad 28 500 osób korzystało ze świadczeń pomocy społecznej w 2013r. Należy zauważyć, że na przestrzeni lat 2011-2013 odnotowuje się stały wzrost liczby mieszkańców korzystających z pomocy. Należy także podkreślić, że w październiku w 2012r. zmieniły się kryteria dochodowe uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej, co automatycznie zwiększyło możliwość ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej szerszej liczbie mieszkańców.

³ Świętokrzyski Program Pomocy Społecznej na lata 2012 – 2017, Samorząd Województwa Świętokrzyskiego regionalny Ośrodek Polityki Społecznej lipiec 2012

Tabela 5.4. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminach należących do obszaru KOF w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
Chęciny	1028	1167	1045
Chmielnik	2042	1940	1991
Daleszyce	1134	1172	1233
Górno	2320	2326	2499
Kielce	13060	13386	15386
Masłów	505	592	681
Miedziana Góra	1276	1588	1817
Morawica	1260	1297	1244
Piekoszów	1200	1037	716
Sitkówka Nowiny	533	651	927
Strawczyn	764	594	588
Zagnańsk	440	458	405
Razem	25 562	26 208	28 532

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o. o. na podstawie danych z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego

Odniesienie ilości osób korzystających z pomocy społecznej do ogólnej liczby mieszkańców danej gminy, pozwala na pozyskanie informacji o stopniu zubożenia społeczeństwa. Z poniższej tabeli wynika, że największy odsetek osób korzystających z opieki w stosunku do ogółu mieszkańców występuje na terenie gmin Chmielnik, Górno oraz Miedziana Góra, co świadczy o wysokim stopniu zubożenia społeczeństwa w tych regionach. Należy jednak podkreślić, że w większości gmin obszaru KOF w latach 2011-2013 odnotowano wzrost udziału osób korzystających z pomocy społecznej w odniesieniu do ogółu mieszkańców, co wskazuje na pogorszenie sytuacji życiowej mieszkańców regionu.

Tabela 5.5. Udział osób korzystających z pomocy społecznej w odniesieniu do ogółu mieszkańców

	2011	2012	2013
Chęciny	6,82%	7,71%	6,93%
Chmielnik	17,60%	16,76%	17,21%
Daleszyce	7,31%	7,54%	7,93%
Górno	17,05%	16,97%	18,15%
Kielce	6,47%	6,66%	7,70%
Masłów	4,86%	5,66%	6,51%
Miedziana Góra	11,83%	14,50%	16,41%
Morawica	8,45%	8,57%	8,09%
Piekoszów	7,52%	6,42%	4,40%
Sitkówka Nowiny	7,11%	8,64%	12,22%
Strawczyn	7,45%	5,77%	5,68%
Zagnańsk	3,41%	3,55%	3,12%
Razem	7,5%	7,7%	8,4%

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego oraz BDL GUS

Szczególnie istotnym jest także wskazanie powodów ubiegania się o pomoc społeczną na terenie gmin objętych Kieleckim Obszarem Funkcjonalnym. Najczęściej podawane przyczyny trudnej sytuacji uprawniającej do uzyskania świadczenia z pomocy społecznej przedstawiono poniżej:

Tabela 5.6. Liczba osób korzystających z pomocy na terenie KOF według powodów dzielenia wsparcia

	2011	2012	2013
bezrobocie	6230	6924	7836
niepełnosprawność	5770	5893	6632
długotrwała lub ciężka choroba	5699	6504	6990
bezradność (problemy)	741	1967	2103
alkoholizm	724	894	977
potrzeba ochrony macierzyństwa	658	655	705
bezdomność	455	483	710
klęski żywiołowe i ekologiczne	115	131	582
opuszczenie zakładu karnego	220	238	210
zdarzenia losowe	64	39	92
sieroctwo	197	213	58
narkomania	22	40	30

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Z analizy powyższych danych wynika, że problemy bezrobocia (problem bezrobocia opisano szerzej w poprzednim podrozdziale), niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby należą do najczęstszych przyczyn ubiegania się o pomoc na terenie KOF, co wskazuje, iż są to jedne z największych problemów społecznych regionu. Samorząd powinien zatem podjąć działania zarówno aktywizujące bezrobotnych, jak i prowadzić programy umożliwiające poprawę zdrowia mieszkańców, w tym zapewnić dostępność do rehabilitacji społecznej i zdrowotnej.

Należy także zauważyć, że w latach 2011-2013 na terenie gmin obszaru KOF odnotowano znaczny wzrost liczby udzielonych świadczeń z tytułu bezradności. Bezradność przejawia się trudnościami w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny. Wszelka pomoc w takim wypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania właściwych postaw rodzicielskich. Zjawisko bezradności polega na utwierdzeniu siebie i państwa, że w wyniku nierówności szans bądź z innej istotnej przyczyny jednostka nie może samodzielnie sobie radzić (np. na rynku pracy), a więc potrzebuje opieki państwa (m.in. przez pomoc socjalną). Kolejnym negatywnym zjawiskiem jest wzrost liczby osób korzystających z pomocy z tytułu problemów alkoholowych. Uzależnienie od alkoholu i innych substancji odurzających często uniemożliwia pełne uczestnictwo w życiu społecznym.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że gminy należące do terenu KOF powinny podjąć szereg działań, które pozwolą na przeciwdziałanie tym zjawiskom.⁴

Aktywizacja mieszkańców - Współpraca samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi

Pod względem zaangażowania społecznego mierzonego liczbą fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 000 mieszkańców w obszarze KOF dominuje miasto Kielce, z liczbą 41 organizacji non-profit na 10 000 w 2013 roku mieszkańców, co przekracza zarówno średnią dla województwa świętokrzyskiego (29), jak i średnią krajową (32). Ogólnie gminy KOF można podzielić na 3 grupy:

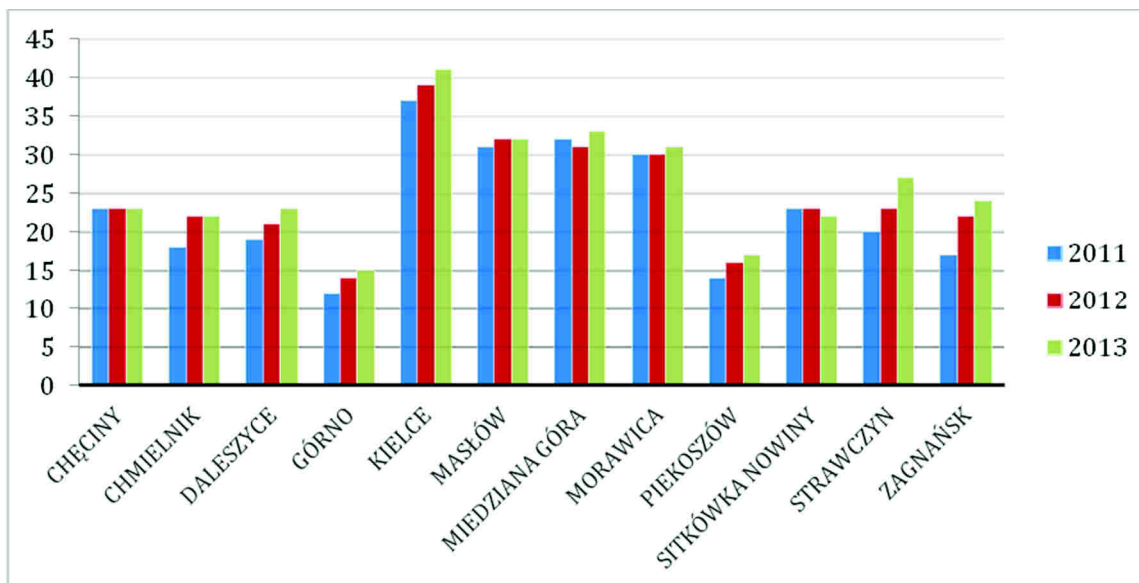
- gminy, w których funkcjonuje do 20 organizacji na 10 000 mieszkańców, do których należą Górno i Piekoszów;
- od 20 do 29 organizacji, do których należą Daleszyce, Chmielnik, Zagnańsk, Chęciny, Sitkówka-Nowiny i Strawczyn;
- oraz 30 i powyżej organizacji, do których należą Morawica, Miedziana Góra, Maślów i Kielce.

⁴ Rozdział opracowano w oparciu o materiały i informacje przygotowane przez Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Powyżej średniej dla KOF (26 organizacji na 10 000 mieszkańców) znalazły się wyłącznie gminy z trzeciej grupy, które można uznać za najaktywniejsze społecznie. W latach 2011-2013 w większości gmin zaobserwowano wzrost wskaźnika aktywności społecznej, mierzonego liczbą organizacji pozarządowych na 10 000 mieszkańców (dane przedstawiono na poniższym wykresie).

Wykres 5.4. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tysięcy mieszkańców w latach 2011-2013

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie BDL GUS

Współpraca gmin z organizacjami społecznymi jest niezwykle istotna z punktu widzenia mieszkańców. Ramy ich współdziałania zostały określone w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Jednym z podstawowych zadań samorządu jest obowiązek prowadzenia działalności w sferze zadań publicznych, we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy. Współdziałanie gmin i organizacji pozarządowych może dotyczyć przede wszystkim: pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób, wspierania rodziny, działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ochrony i promocji zdrowia.

Działania te mają na celu: tworzenie warunków dla powstawania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnych, zwiększenie udziału podmiotów pozarządowych w realizację zadań publicznych służące lepszemu zaspokajaniu potrzeb społecznych i poprawie życia mieszkańców, wzmocnienie potencjału ludzkiego,

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

organizacyjnego, wizerunkowego i kooperacyjnego – sektora pozarządowego służące lepszej realizacji zadań publicznych i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.⁵

Z analizy powyższych danych wynika, że gminy obszaru KOF posiadają szereg zdiagnozowanych problemów społecznych takich jak bezradność społeczna, alkoholizm, bezdomność, których rozwiązywanie może być realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Każda z gmin posiada odpowiedni potencjał w postaci fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, które mogą przyczynić się do zwiększenia zaangażowania społecznego, oraz przeciwdziałania problemom społecznym występującym na terenie gmin KOF.

Dodatkowo należy wskazać, że na terenie większości gmin funkcjonują ośrodki kultury, kluby, świetlice oraz ośrodki wsparcia, z których mogą korzystać mieszkańcy. Jest to potencjał samorządów, który może zostać wykorzystany celem rozwijania pasji młodych ludzi, ich zainteresowań, pomocy w nauce, czy też kultywowania tradycji lokalnych. Świetlice gminne i ośrodki wsparcia mogą pełnić zarówno funkcje wychowawcze, kulturotwórcze, dydaktyczne, jak i opiekuńcze. Rozbudowa działań z tego zakresu może wspomóc poprawę aktywności mieszkańców w tym minimalizację ich problemów osobistych, co przyczyni się do minimalizacji wykluczenia społecznego w regionie.

Opieka nad dziećmi do lat 3

Kolejnym problemem występującym na terenie gmin KOF jest ograniczony dostęp do usług opiekuńczych nad dziećmi w wieku do lat 3, co utrudnia powrót rodziców na rynek pracy. Poniżej przedstawiono liczbę dzieci w wieku do lat 3 oraz liczbę miejsc w żłobkach w gminach objętych terenem KOF.

⁵ Program Współpracy Samorządu Województwa Świętokrzyskiego z Organizacjami Pozarządowymi na 2013r.

Tabela 5.7. Liczba dzieci do lat 3 oraz liczba dzieci objętych opieką w żłobkach w gminach KOF w latach 2011-2013

Gmina	Liczba dzieci do lat 3			Liczba dzieci objętych opieką w żłobkach		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Chęciny	407	413	420	0	0	0
Chmielnik	376	371	352	0	0	0
Daleszyce	551	492	465	0	0	0
Górno	503	506	472	0	0	0
Kielce	6049	5849	5596	515	581	752
Masłów	317	281	248	0	0	0
Miedziana Góra	343	367	373	0	0	0
Morawica	528	505	475	0	0	0
Piekoszów	525	507	523	0	0	26
Sitkówka Nowiny	237	207	207	0	30	29
Strawczyn	370	348	324	0	0	0
Zagnańsk	352	349	345	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie BDL GUS

Analizując sytuację w zakresie zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3 w poszczególnych gminach, należy stwierdzić, że jedynie na terenie 3 gmin tj. Kielce, Piekoszów i Strawczyn część dzieci do lat 3 objętych jest opieką w żłobkach. Dodatkowo należy wskazać, że na terenie gminy Morawica w 2014r. oddano do użytkowania żłobek, w którym zapewniono opiekę dla 24 dzieci.⁶

Uwzględniając powyższe dane należy stwierdzić, iż istnieje znaczny niedobór w zakresie zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3. W większości gmin w ogóle nie zostały stworzone żłobki, natomiast w gminach, gdzie zapewniono częściową opiekę nad dziećmi, liczba uprawnionych do korzystania z opieki w żłobkach znacznie przekracza liczbę miejsc przez nich oferowaną. Dodatkowo należy podkreślić, że zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat, wpływa także pozytywnie na rynek pracy – obecnie brak zapewnionej opieki nad dziećmi powoduje znaczne trudności w powrocie do pracy rodziców.

⁶ Informacja pobrana ze strony internetowej Gminy Morawica.

Opieka nad osobami starszymi

Istotnym aspektem społecznym jest także opieka nad osobami starszymi. W statystyce polskiej przyjmuje się, że osoby starsze, to osoby powyżej 65 lat (według kryterium biologicznego). Zarówno w Polsce, jak i w regionie Świętokrzyskim (w tym na terenie KOF) występuje obecnie niekorzystne zjawisko demograficzne, jakim jest „starzenie się społeczeństwa” tj. wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji. W poniższej tabeli przedstawiono udział osób starszych w ogóle ludności gmin obszaru KOF w latach 2011-2013.

Tabela 5.8. Udział osób starszych w ogóle ludności gmin KOF

	2011	2012	2013
Udział osób starszych w ogóle ludności KOF	13,74%	14,28%	14,88%

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie BDL GUS

Powyższe dane jednoznacznie potwierdzają występowanie rosnącego zjawiska „starzenia się społeczeństwa”. O niekorzystnych tendencjach w strukturze wiekowej społeczeństwa regionu świadczy także zwiększająca się liczba udzielonych porad geriatrycznych. Istotny wpływ na sytuację tej grupy wiekowej ma przede wszystkim niska pozycja ekonomiczna (świadczenia społeczne zbyt niskie w stosunku do rosnących potrzeb), oraz postawy społeczne wobec ludzi starszych.

Zmieniająca się sytuacja osób starszych wskazuje, że istnieje zapotrzebowanie na wypracowanie i wsparcie realizacji lokalnych programów pomocowych skierowanych do osób starszych. Korzystnym będzie także prowadzenie szkoleń z zakresu opieki nad osoby starszymi, oraz akcji uaktywniających społeczeństwo, w tym osoby starsze.⁷

5.2.4 Ochrona zdrowia

Podstawowa opieka zdrowotna jest zadaniem publicznym o znaczeniu lokalnym leżącym w gestii samorządu gminnego. **Ochrona zdrowia** w myśl art. 7 ust. 1 pkt 5 Ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. 1990 nr 16 poz. 95), służy zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej i jest jednym z istotnych zadań własnych gminy.

Na gruncie obowiązującego ustawodawstwa nie znajdziemy definicji pojęcia opieki zdrowotnej, można ją jednak rozumieć jako ogół środków mających na celu zapobieganie i leczenie chorób. Podstawą do realizacji systemu opieki zdrowotnej w Polsce jest Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.).

⁷ Opracowano na podstawie dokumentu O sytuacji ludzi starszych, Warszawa 2012.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

W art. 6 ww. Ustawy sformułowano katalog zadań władz publicznych w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej, które obejmują w szczególności:

- 1) tworzenie warunków funkcjonowania systemu ochrony zdrowia,
- 2) analizę i ocenę potrzeb zdrowotnych oraz czynników powodujących ich zmiany,
- 3) promocję zdrowia i profilaktykę, mające na celu tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu,
- 4) finansowanie w trybie i na zasadach określonych ustawą świadczeń opieki zdrowotnej.

Programy profilaktyczne

Poprzez profilaktykę zdrowotną należy rozumieć wszelkie działania mające na celu zapobieganie niekorzystnym zjawiskom w obszarze zdrowia. Program zdrowotny to zespół zaplanowanych i zamierzonych działań z zakresu opieki zdrowotnej ocenianych jako skuteczne, bezpieczne i uzasadnione, umożliwiające w określonym terminie osiągnięcie założonych celów, polegające na wykrywaniu i zrealizowaniu określonych potrzeb zdrowotnych oraz poprawy stanu zdrowia określonej grupy świadczeniobiorców. Programy profilaktyczne odgrywają istotną rolę w działaniach służby zdrowia w myśl zasady „lepiej zapobiegać niż leczyć”.

Oceniając aktywność w zakresie realizacji programów profilaktycznych wśród mieszkańców gmin należących do KOF należy stwierdzić, że w latach 2011-2013 był to aspekt na bieżąco realizowany, przynoszący wymierne korzyści dla zdrowia mieszkańców regionu. Tematyka przeprowadzanych programów profilaktycznych na terenie gmin KOF dotyczyła m.in. chorób zakaźnych, chorób oczu, słuchu, wad postawy, chorób reumatycznych, chorób układu krążenia itp. Mieszkańcy korzystali także z innych programów profilaktycznych realizowanych na terenie całego województwa. Główną tematykę zrealizowanych programów w poszczególnych gminach przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 5.9. Najważniejsze programy zdrowotne zrealizowane w latach 2011-2012 na terenie gmin z obszaru KOF

Gmina	Nazwa programu
Chęciny	Program profilaktyki raka szyjki macicy
	Program profilaktyki raka piersi
	Profilaktyka cukrzycy
	Program profilaktyki wad słuchu
	Profilaktyka wad wzroku
	Program profilaktyki chorób układu krążenia
	Profilaktyka osteoporozy
Kielce	Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych
	Program profilaktyki zakażeń meningokokowych
	Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego HPV
	Program profilaktyki zakażeń wirusem grypy
Masłów	Program profilaktyki zakażeń meningokokowych
	Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych
Miedziana Góra	Program profilaktyki raka piersi
	Program profilaktyki chorób układu krążenia
	Zapobieganie chorobom zakaźnym
	Program profilaktyki zapalenia opon mózgowych
	Profilaktyka cukrzycy
	Profilaktyka fluorkowa
	Program profilaktyki zakażeń wirusem grypy
	Program profilaktyki chorób układu krążenia
Sitkówka Nowiny	Program profilaktyki zakażeń meningokokowych
	Program profilaktyki zakażeń wirusem grypy
	Program profilaktyki wad postawy
	Program zapobiegania otyłości i jej powikłań
	Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego HPV
	Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych
Zagnańsk	Program profilaktyki zakażeń meningokokowych
	Program profilaktyki zakażeń wirusem grypy
	Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego HPV
Daleszyce	Program profilaktyki raka szyjki macicy
	Program profilaktyki chorób układu krążenia
	Profilaktyka cukrzycy
	Profilaktyka chorób zakaźnych
	Program profilaktyki chorób układu krążenia
	Program profilaktyki zakażeń wirusem grypy
Piekoszów	Profilaktyka fluorkowa
	Program profilaktyki chorób układu krążenia
	Profilaktyka chorób gruźlicy
	Program pierwszej pomocy przedmedycznej
	Program profilaktyki zakażeń wirusem grypy

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie Informacja o programach zdrowotnych realizowanych w Województwie Świętokrzyskim w latach 2011-2012.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Efektom zrealizowanych programów zdrowotnych było prowadzenie profilaktyki różnych chorób w tym zakaźnych. Programami zostało objęte łącznie ponad sto tysięcy osób, w tym mężczyźni, kobiety, dzieci, młodzież i osoby starsze w różnej grupie wiekowej, w zależności od tematyki zdrowotnego programu. Jednostkami wdrażającymi i realizującymi programy były gminy województwa świętokrzyskiego.

Tworzenie programów zdrowotnych jest zadaniem dość złożonym, ale przynoszącym wiele korzyści społecznych. Istotnym jest jednak, by tworzone programy odpowiadały na potrzeby mieszkańców. Realizacja programu powinna się bowiem przekładać na poprawę jakości życia osób biorących w nim udział. Koniecznym jest zatem przeanalizowanie obecnych problemów społecznych i zdrowotnych na danym obszarze.

Uwzględniając powody korzystania z pomocy (szczegółowo przedstawiono je w podrozdziale dotyczącym pomocy społecznej) należy stwierdzić, że znaczna część osób korzysta ze wsparcia z powodów związanych z problemami o podłożu zdrowotnym lub psychicznym. Ponad połowa udzielanych świadczeń przyznawanych jest z tytułu niepełnosprawności lub ciężkiej choroby. Świadczy to o znacznym zapotrzebowaniu na prowadzenie profilaktyki związanej z różnymi rodzajami niepełnosprawności, realizację programów zdrowotnych związanych z rehabilitacją medyczną i usprawnianiem narządów ruchu, oraz programów profilaktycznych mających na celu zmniejszenie ryzyka wystąpienia niepełnosprawności lub zachorowań (w tym ograniczenie ryzyka wystąpienia chorób zawodowych). Istotna jest również intensyfikacja działań w zakresie promocji aktywności ruchowej oraz prowadzenia zdrowego stylu życia.

Z informacji przedstawionych w raporcie Ocena stanu zdrowia mieszkańców Województwa Świętokrzyskiego (grudzień 2014r.) wynika, że realizacja programów profilaktycznych o szerokim zasięgu przyczynia się do zwiększenia wiedzy i świadomości zdrowotnej mieszkańców. Jednocześnie należy podkreślić fakt, iż oczekiwania społeczeństwa są zdecydowanie większe od ilości obecnie realizowanych różnego rodzaju programów i akcji profilaktycznych. Dodatkowo koniecznym jest stałe podnoszenie kwalifikacji osób świadczących usługi zdrowotne, by posiadali oni odpowiednią wiedzę pozwalającą na odpowiednio wczesne wykrycie jednostki chorobowej i rozpoczęcie odpowiedniego leczenia u chorego.

Realizacja programu szczepień ochronnych oraz badań przesiewowych

Zapobieganie chorobom na terenie KOF znajduje odzwierciedlenie przede wszystkim w realizacji szczepień ochronnych zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień. Należy podkreślić, że wykonawstwo obowiązkowych szczepień ochronnych w regionie jest bardzo wysokie i przynosi wymierne efekty poprzez ograniczenie zachorowalności

na określone choroby. Poniżej przedstawiono główne programy zrealizowane w 2014r. na terenie gmin objętych obszarem KOF:

Tabela 5.10. Programy szczepień zrealizowane w 2014r. w gminach objętych obszarem KOF

Gmina	Nazwa programu
Chęciny	Program szczepień przeciwko grypie
Daleszyce	Program szczepień przeciwko grypie
Kielce	Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych Program profilaktyki zakażeń meningokokowych Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego Program szczepień przeciwko grypie
Masłów	Program zdrowotny dotyczący szczepień przeciwko pneumokokom Program zdrowotny na lata 2013 - 2018 dotyczący szczepień przeciwko meningokokom
Morawica	Program profilaktyki zakażeń meningokokowych Program szczepień przeciwko grypie
Piekoszów	Program "Grypa - lepiej zapobiegać niż leczyć"
Sitkówka Nowiny	Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych u dzieci Program profilaktyki zakażeń meningokokowych u dzieci i młodzieży Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego Program szczepień przeciwko grypie
Zagnańsk	Program szczepień profilaktycznych dzieci i młodzieży Program szczepień ochronnych przeciwko grypie na lata 2013 - 2017 Pilotażowy program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie Akcja informacyjna Państwowej Inspekcji Sanitarnej Samorządowe Programy Zdrowotne, www.szczepienia.gis.gov.pl

Dodatkowo należy wskazać, że na terenie całego województwa świętokrzyskiego (w tym na terenie gmin należących do KOF) od kilku lat przeprowadzane są badania przesiewowe wśród ludności dotyczące w szczególności: raka piersi, raka szyjki macicy, raka prostaty. Z badań prowadzonych przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego opublikowanych w raporcie Ocena stanu zdrowia mieszkańców Województwa Świętokrzyskiego, wynika, że prowadzenie tego typu badań przesiewowych i innych programów profilaktycznych o szerokim zasięgu, przynosi wymierne korzyści dla zdrowia społeczeństwa, dlatego też działania te należy kontynuować w kolejnych latach.

Opieka nad noworodkami

W ostatnich latach na terenie całego kraju, jak i na terenie KOF odnotowuje się zmniejszoną liczbę urodzeń. Spadek ten dotyczy zarówno terenów miejskich, jak i wiejskich. W poniższej tabeli przedstawiono Liczbę urodzeń żywych na 1000 ludności zamieszkującej gminy KOF.

Tabela 5.11. Liczba urodzeń żywych na 1000 ludności zamieszkującej gminy KOF

	2011	2012	2013
Chęciny	8,8	11,1	9,6
Chmielnik	12,4	10,2	8,4
Daleszyce	10,8	9,7	11,0
Górno	11,3	13,7	11,4
Kielce	9,1	9,1	8,4
Masłów	9,0	8,8	8,5
Miedziana Góra	11,7	11,8	11,2
Morawica	10,4	12,4	9,9
Piekoszów	10,8	10,9	10,7
Sitkówka Nowiny	9,1	8,6	8,7
Strawczyn	11,8	9,7	11,1
Zagnańsk	9,2	9,7	9,1

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie BDL GUS

W ostatnich latach obserwuje się stały spadek liczby urodzeń przypadających na 1000 ludności. Jest to zgodne z ogólnopolskim problemem demograficznym związanym z trendem ujemnego przyrostu naturalnego. Dodatkowo należy wskazać, że od kilku lat województwo świętokrzyskie uzyskuje niechlubne czołowe miejsca w rankingach województw dotyczących umieralności noworodków. Podczas, gdy średnia ilość zgonów niemowląt na 1000 urodzeń w Polsce w 2013 roku wynosiła 4,6 ‰, to na terenie województwa osiągnięto wskaźnik 4,9 ‰. W celu analizy umieralności noworodków na terenie gmin KOF, należy odnieść się do danych dotyczących powiatu kieleckiego (większość dzieci z regionu rodzi się w szpitalach położonych na terenie miasta wojewódzkiego: Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach, Świętokrzyskie Centrum Matki i Noworodka Szpital Specjalistyczny w Kielcach, Szpital Kielecki św. Aleksandra w Kielcach). Średnia umieralność noworodków na 1000 urodzeń w powiecie kieleckim wyniosła w 2013r. 5,9‰. Powyższe dane świadczą o ciągłej złej sytuacji w zakresie śmiertelności noworodków w regionie. Z informacji przekazywanych przez krajowego konsultanta w dziedzinie neonatologii prof. Ewa Helwich wynika, iż: Trzeba poprawić świadomość ciężarnych pacjentek, które nie dbają o siebie, zbyt ciężko pracują i za późno zgłaszają się do lekarza. To właśnie z tego powodu problemem w regionie świętokrzyskim jest zbyt duża liczba martwych ciąż i porodów wcześniaków z masą poniżej jednego kilograma, czyli na granicy przeżycia.

Uwzględniając wagę problemu śmiertelności okołoporodowej w powiecie kieleckim (w tym w gminach należących do KOF) oraz powiecie miasto Kielce istotnym jest zatem zintensyfikowanie działań pozwalających na wczesne wykrywanie wad rozwojowych u noworodków, niemowląt i małych dzieci (w tym wad dotyczących układu krążenia, zaburzenia słuchu, wzroku, mowy) oraz podnoszenie kwalifikacji osób świadczących usługi zdrowotne. Dodatkowo należy wskazać, że zmiany organizacyjne wprowadzone

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

w ostatnich latach (w tym uzyskanie najwyższego poziomu referencyjności przez szpitale w regionie) oraz realizacja specjalnych programów przyczyniły się do poprawy sytuacji w zakresie śmiertelności okołoporodowej w 2014r.⁸

Dodatkowo należy wskazać, że mieszkańcy KOF uczestniczący w badaniu ankietowym uznali, iż najważniejszą dziedziną funkcjonowania gminy jest ochrona zdrowia i bezpieczeństwo publiczne (wskaźnik na poziomie 0,95). Odpowiedź ta najczęściej była umieszczana przez respondentów na 1 miejscu w tworzonych rankingach (16,7% wszystkich wskazań z 1 miejsca). Mieszkańcy zostali poproszeni także o wskazanie przykładowych inwestycji we wskazanych obszarach tematycznych, które powinny być realizowane wspólnie przez co najmniej kilka gmin. Więcej niż połowa badanych (57%) zaproponowała działania w obszarze zdrowie.

Powyższe dowodzi faktu, iż istnieje potrzeba ciągłego finansowania projektów z zakresu zdrowia, zarówno w celu podniesienia jakości usług zdrowotnych dla mieszkańców, jak również przeprowadzania programów profilaktycznych, które pozwalają na podniesienie świadomości zdrowotnej mieszkańców.

5.2.5 Edukacja

Jedną z ważniejszych inwestycji społecznych, mającą swoje odbicie zarówno w sferze gospodarczej jak i politycznej jest edukacja. Wykształcenie i kompetencje ludzi stają się najważniejszymi wartościami współczesnego świata oraz społeczeństw, które swój sukces oparły na wiedzy. Bardzo duże znaczenie odgrywa nie tylko kształcenie na poziomie wyższym, ale także pozostałe etapy edukacji, w tym w szczególności zawodowe i ogólnokształcące. Nie bez znaczenia pozostaje także edukacja przedszkolna oraz ta realizowana w szkołach podstawowych oraz gimnazjach. Poniższy podrozdział stanowi podsumowanie najważniejszych informacji w obszarze edukacji na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Edukacja przedszkolna

Na przestrzeni ostatnich 3 lat w większości gmin należących do Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego można zaobserwować wzrost liczby dzieci w wieku od 3 do 6 lat (szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli). Analizując ten okres najwięcej dzieci w wieku przedszkolnym przybyło w gminie Zagnańsk (wzrost o 11,5%) oraz Miedziana Góra (wzrost o 10,5%). Spadek liczby dzieci w analizowanym wieku nastąpił jedynie w gminie Chęciny (spadek o 2,7%).

⁸<http://www.tvp.pl/tvp-regionalna/aktualnosci/zdrowie/coraz-nizsza-smiertelnosc-swietokrzyskich-noworodkow/15645762>.

Tabela 5.12. Liczba dzieci w wieku 3-6 lat w gminach KOF w latach 2011-2013.

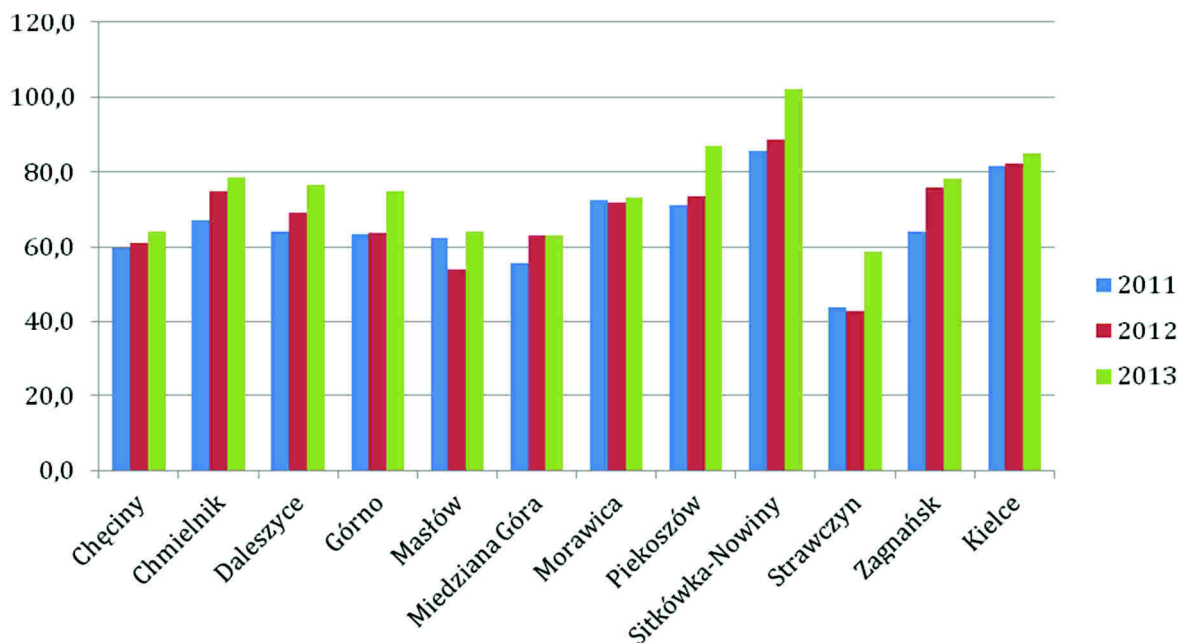
Jednostka terytorialna	dzieci w wieku 3 - 6 lat		
	2011	2012	2013
Chęciny	636	661	619
Chmielnik	468	475	493
Daleszyce	682	704	722
Górno	658	680	702
Masłów	469	491	500
Miedziana Góra	459	478	513
Morawica	710	740	778
Piekoszów	727	762	773
Sitkówka-Nowiny	334	352	348
Strawczyn	460	463	485
Zagnańsk	432	448	488
Kielce	7255	7662	7807

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na postawienie danych BDL

Powyższe dane znalazły także odzwierciedlenie w rosnącej w ostatnich latach liczbie przedszkoli i punktów przedszkolnych na obszarze KOF. Wg danych GUS w 2013 roku funkcjonowało 75 przedszkoli (wzrost o 7% w stosunku do 2012r.) oraz 319 punktów przedszkolnych (wzrost o 6% w porównaniu z rokiem 2012). Mimo tego, w dalszym ciągu odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym nieznacznie przekracza 75%, a w większości gmin kształtuje się pomiędzy 60, a 80% (wykres poniżej).

Najniższy odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym dotyczy gminy Strawczyn 58,6% i jest to niewiele mniej niż połowa odsetka dzieci uczęszczających do przedszkola w gminie Sitkówka- Nowiny, gdzie ten wskaźnik jest najwyższy w KOF i wynosi 102%. We wszystkich analizowanych gminach można zaobserwować trwały wzrostowy trend dzieci objętych opieką przedszkolną.

Wykres 5.5. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objęty edukacją przedszkolną w roku 2011-2013.dzieci

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie BDL

Innym istotnym problemem, oprócz dostępności miejsc w przedszkolach i dzieci objętych tą edukacją, jest modernizacja i wyposażenie istniejących obiektów oraz jakość oferowanych usług. Ten problem został zauważony m.in. w Strategii Rozwoju Miasta Kielce na lata 2007-2020, gdzie można przeczytać, że to nie dostępność miejsc w przedszkolach stanowi problem, a jakość opieki, która nie rośnie wraz z oczekiwaniami rodziców związanymi ze świadczeniem usług opiekuńczo-wychowawczych.

Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

Według statystyk Banku Danych Lokalnych w 2013 roku do 110 szkół podstawowych działających na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego uczęszczało 18 071 uczniów. Współczynnik scholaryzacji dla dzieci w wieku 7-12 lat dla obszaru funkcjonalnego w 2013 roku wyniósł 97%. Najwyższy, przekraczający 100% odnotowano w Kielcach oraz w gminach Zagnańsk, Sitkówka-Nowiny i Morawica, zaś najniższy w gminie Masłów (76,03%).

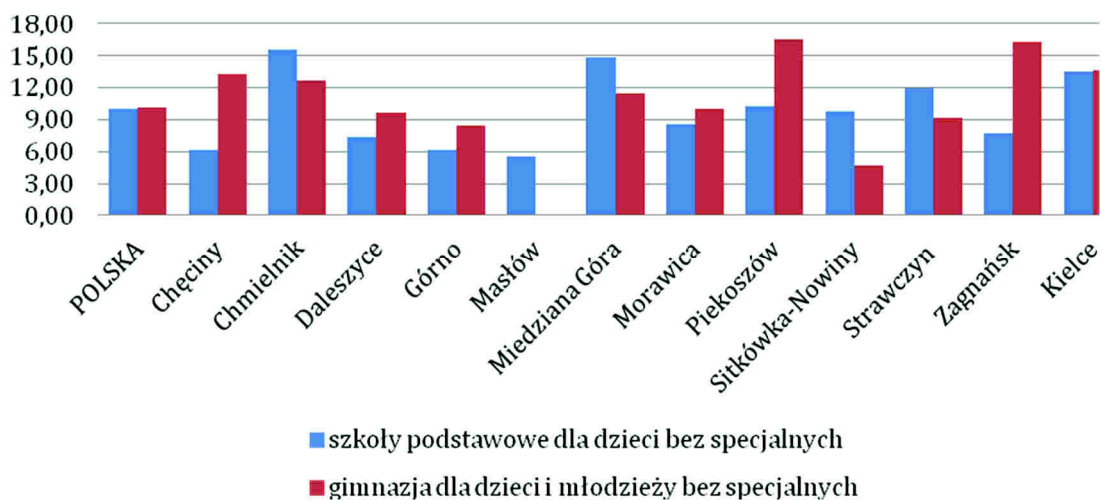
Do 63 gimnazjów na terenie analizowanego obszaru uczęszczało 9 568 uczniów, a współczynnik scholaryzacji wyniósł 88%. Ponownie najwyższy poziom odnotowano w Kielcach, zaś najniższy w gminie Masłów.

Podejmowane w ostatnich latach działania jednostek samorządu terytorialnego oraz możliwość wykorzystania zewnętrznego dofinansowania sprawiły, że zarówno szkoły podstawowe, jak i gimnazja są coraz lepiej wyposażone, a w budynkach oświatowych

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

zrealizowano wiele inwestycji. Jednak w dalszym ciągu część szkół i placówek oświatowych nie spełnia wymaganych standardów w zakresie bazy dydaktycznej i materiałowej, w tym np. nie są wyposażone w dostateczną ilość sprzętu komputerowego oraz sprzętu komputerowego posiadającego dostęp do sieci Internet. W szkołach podstawowych i gimnazjalnych na terenie obszaru funkcjonalnego w 2012 roku jeden komputer z dostępem do szerokopasmowego Internetu przeznaczony dla uczniów przypadał średnio na 21 osób, podczas, gdy średnia dla kraju wynosi 16. Sytuację w poszczególnych gminach przedstawia poniższy wykres.

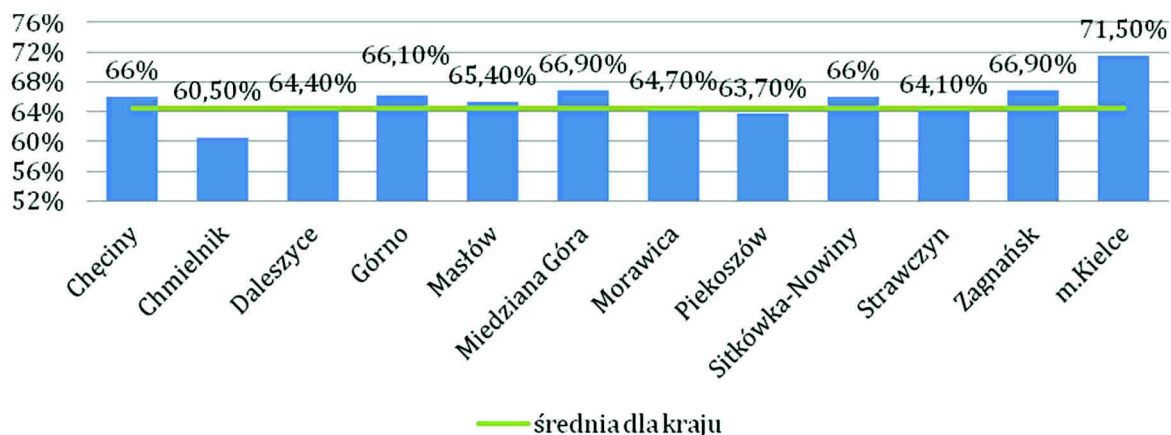
Wykres 5.6. Średnia liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w poszczególnych gminach KOF przypadających na jeden komputer z dostępem do Internetu ogółem przeznaczony do użytku uczniów w 2012 roku

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie danych BDL

Należy także zwrócić uwagę, że oprócz podjęcia inicjatyw zmierzających do unowocześnienia i doposażenia szkół, równie ważne jest poświęcenie uwagi w zakresie jakości i zwiększania poziomu nauczania. Bezpośrednie tego efekty będzie można obserwować analizując wyniki osiągnięte przez uczniów podczas egzaminów zewnętrznych, zarówno na zakończenie szkoły podstawowej jak i gimnazjum.

Wykres 5.7. Zdawalność egzaminu 6- klasistów w gminach KOF w 2014 roku.

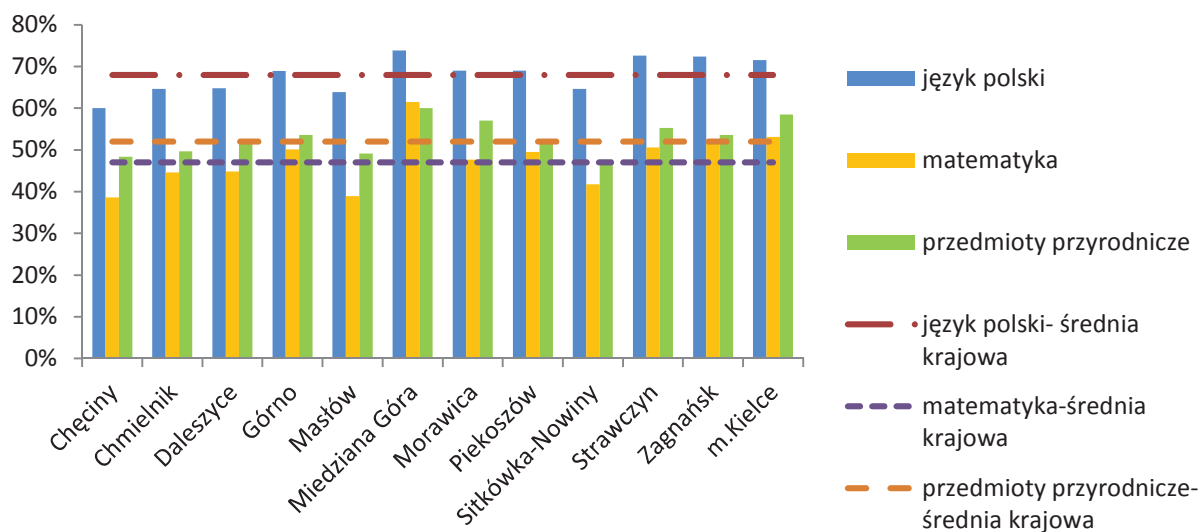

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie danych OKE w Łodzi

Powyższe wykresy pokazują wyniki egzaminacyjne osiągnięte przez uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych, opracowane na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi. Na poziomie szkoły podstawowej najlepiej test 6-klasistów zdali uczniowie z Kielc, a ich wynik jest znacznie wyższy niż średnia dla kraju. Najgorzej w tym zestawieniu poradzili sobie uczniowie ze szkół podstawowych z Chmielnika, Piekoszowa, Strawczyna i Daleszyc, których wyniki były niższe niż średnia krajowa.

Inaczej przedstawiają się wyniki egzaminu gimnazjalnego. Analizując zdawalność języka polskiego, matematyki i przedmiotów przyrodniczych można zaobserwować, że najlepsze wyniki osiągnęli uczniowie z gminy Miedziana Góra. Zaś porównywalne wyniki do uczniów z Kielc, osiągnęli jeszcze gimnazjaliści z gminy Zagnańsk. Najsłabiej egzamin zdali uczniowie z gmin Chęciny, Masłów i Sitkówka- Nowiny. Niepokoić może, że wyniki w wielu gminach nie są nawet zbliżone do średnich krajowych.

Wykres 5.8. Zdawalność egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego, matematyki i przedmiotów przyrodniczych wśród uczniów z KOF w 2014 roku.

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie danych OKE w Łodzi

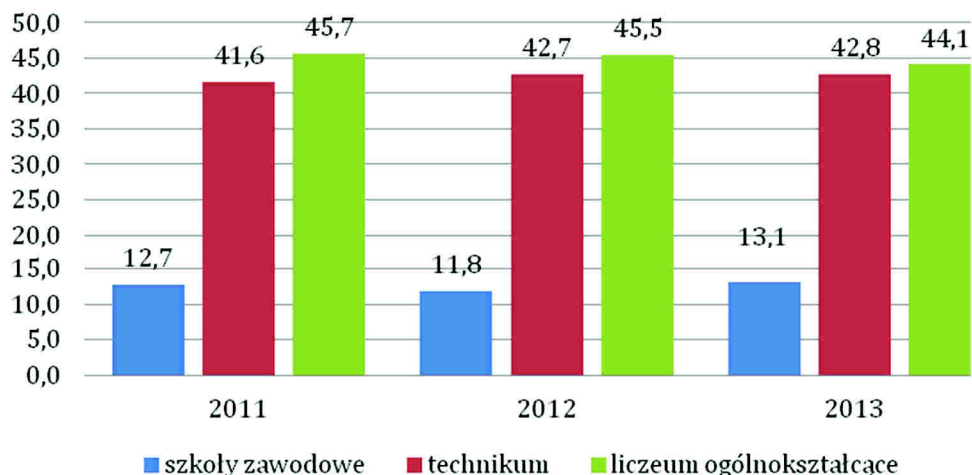
Na podstawie przeprowadzonej diagnozy oraz propozycji projektów zgłoszonych przez gminy należące do obszaru funkcjonalnego można stwierdzić, że w obszarze edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym problemem jest niedostatecznie rozwinięta infrastruktura, a poprawy wymaga także jakość kształcenia.

Edukacja zawodowa

Kształcenie zawodowe na terenie KOF realizowane jest w liceach profilowanych, technikach, technikach uzupełniających, zasadniczych szkołach zawodowych oraz w ramach kursów skierowanych do osób bezrobotnych. Według danych GUS na terenie województwa świętokrzyskiego znajdują się 172 takie placówki, w tym 40 ma siedziby na terenie KOF. Oprócz stolicy województwa szkoły zawodowe znajdują się na terenie gmin Chęciny, Chmielnik, Morawica, Sitkówka-Nowiny i Zagnańsk.

Na podstawie danych GUS można zauważyć rosnącą popularność kształcenia zawodowego na obszarze KOF. Udział absolwentów szkół zawodowych i techników rośnie wobec spadku absolwentów liceów ogólnokształcących. Szczególnie dużą popularnością, biorąc pod uwagę średnią krajową, cieszą się technika (średnia dla kraju w 2013r. wyniosła 31%). Znacznie mniejszy odsetek absolwentów, mimo rosnącej tendencji, dotyczy szkół zawodowych, w których średnia dla kraju w 2013r. wyniosła 16,7%.

Wykres 5.9. Udział absolwentów poszczególnych typów szkół w obszarze ZIT w latach 2011-2013

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie danych BDL

Szczegółowe dane dotyczące kształcenia zawodowego są jednak niepokojące. Wg informacji pozyskanych z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi, w roku szkolnym 2013/2014, egzamin dla uczniów szkół zawodowych, absolwentów oraz osób, które ukończyły kwalifikacyjne kursy zawodowe w województwie świętokrzyskim zdawało 4 940 osób, z czego jedynie 57% otrzymało świadectwa potwierdzające kwalifikacje zawodowe.

Niekorzystnie przedstawiają się także statystyki dotyczące egzaminów maturalnych na poziomie zawodowym. Niski jest odsetek osób składających deklarację przystąpienia do tego egzaminu. Najwięcej deklaracji, 32,9% złożyli uczniowie techników. W pozostałych placówkach odsetek ten nie przekracza 2%.

Tabela 5.13. Odsetek uczniów składających deklarację zdawania egzaminów maturalnych wg typów szkół zawodowych w województwie świętokrzyskim w 2014 r.

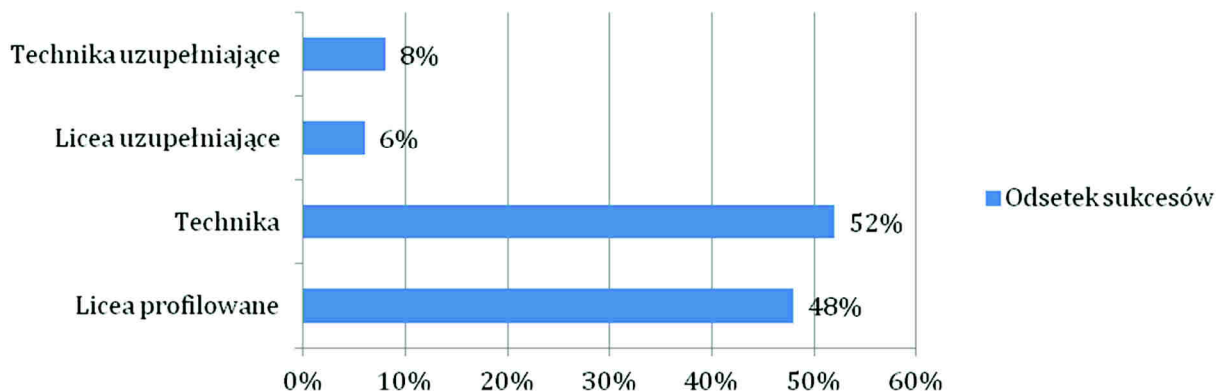
Typ szkoły	Odsetek zdających
Licea profilowane	1,3%
Technika	32,9%
Licea uzupełniające	0,4%
Technika uzupełniające	1,0%

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie danych OKE w Łodzi

Podczas egzaminów maturalnych, uczniowie osiągają niskie wyniki. W technikach na terenie KOF, zdawalność egzaminu maturalnego wynosi 52%, zaś w liceach profilowanych 48%. W technikach i liceach uzupełniających poziom zdanych egzaminów, nie przekracza 10%.

Wykres 5.10.

Zdawalność egzaminu maturalnego w różnych typach szkół w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie danych OKE w Łodzi

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy oraz propozycji projektów zgłoszonych w trakcie wywiadów z mieszkańcami gmin należących do obszaru funkcjonalnego można stwierdzić, że w przypadku placówek kształcenia zawodowego istnieje potrzeba aktualizacji wiedzy i kompetencji nauczycieli, w tym w szczególności realizujących kształcenie zawodowe, po to by ich wiedza odpowiadała aktualnemu rozwojowi danej dziedziny i była zgodna ze zmieniającymi się trendami na rynku pracy. Ponadto niewystarczająca jest ilość dostępnych kursów i szkoleń zawodowych, które podnosiłyby wiedzę i umiejętności uczniów. Zdiagnozowano również brak nowoczesnej, szybko i profesjonalnie odpowiadającej na potrzeby rynku pracy instytucji, która przyczyni się do poprawy poziomu kształcenia zawodowego, a tym samym osób wchodzących na rynek pracy.

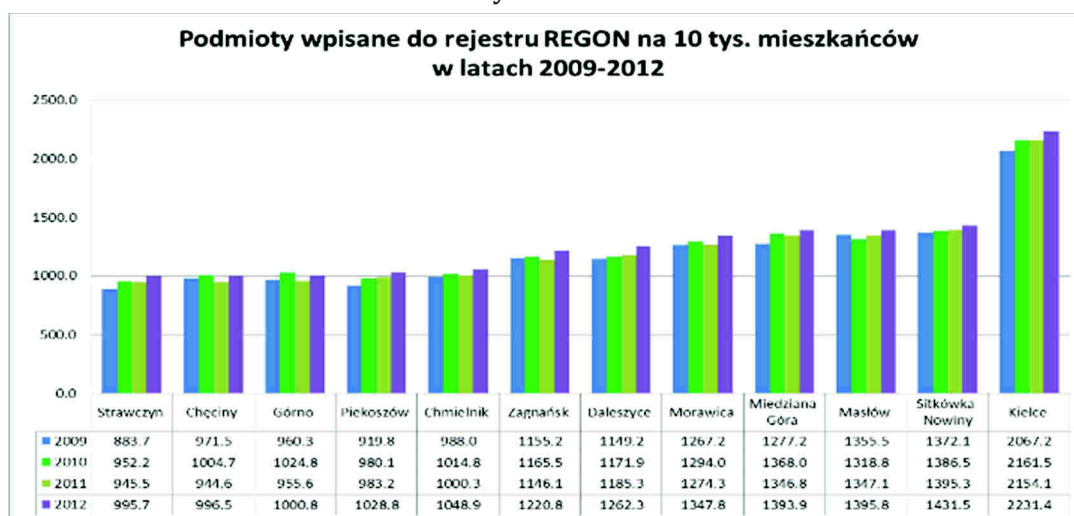
5.2.6 Gospodarka i przedsiębiorczość

Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 000 mieszkańców jest w naukach społeczno-gospodarczych interpretowana jako wskaźnik przedsiębiorczości. Średnio w Polsce w 2012 roku było 1 615,6 na 10 000 mieszkańców, podczas gdy średnia dla województwa świętokrzyskiego wynosiła 1 342,1. W ramach KOF wskaźnik przedsiębiorczości wyższy niż średnia krajowa wykazały jedynie Kielce (2 231,4), a wyższy niż średnia województwa: Sitkówka-Nowiny, Masłów, Miedziana Góra i Morawica (wykres poniżej). Pozostałe gminy KOF plasują się w okolicy średniej dla powiatu kieleckiego (1 087,1) lub nieco powyżej (gminy Zagnańsk i Daleszyce). Ogólnie, wskaźnik przedsiębiorczości dla KOF jest niski, co w powiązaniu z wysoką stopą bezrobocia wskazuje na istotne problemy rozwoju gospodarczego obszaru funkcjonalnego.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

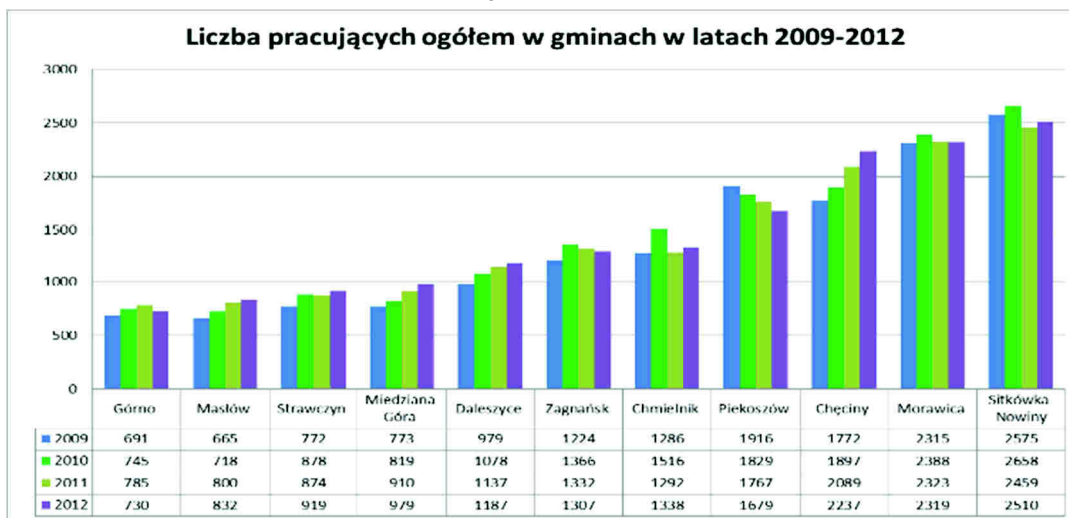
W latach 2009-2012 jedynie dwie gminy KOF zarejestrowały niewielki trend rosnący wskaźnika przedsiębiorczości w całym badanym okresie, były to Piekoszów i Daleszyce. W pozostałych gminach obserwowano niewielkie wahania liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, przy czym w 2012 roku, we wszystkich gminach zanotowano wzrost tego wskaźnika. Porównanie gmin KOF wskazuje, że jedynie 5 gmin (Kielce, Sitkówka-Nowiny, Masłów, Miedziana Góra i Morawica) przewyższa średnią KOF pod względem wskaźnika przedsiębiorczości. W pozostałych gminach sytuacja w zakresie poziomu przedsiębiorczości jest szczególnie niekorzystna.

Wykres 5.11.

Źródło: Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL GUS

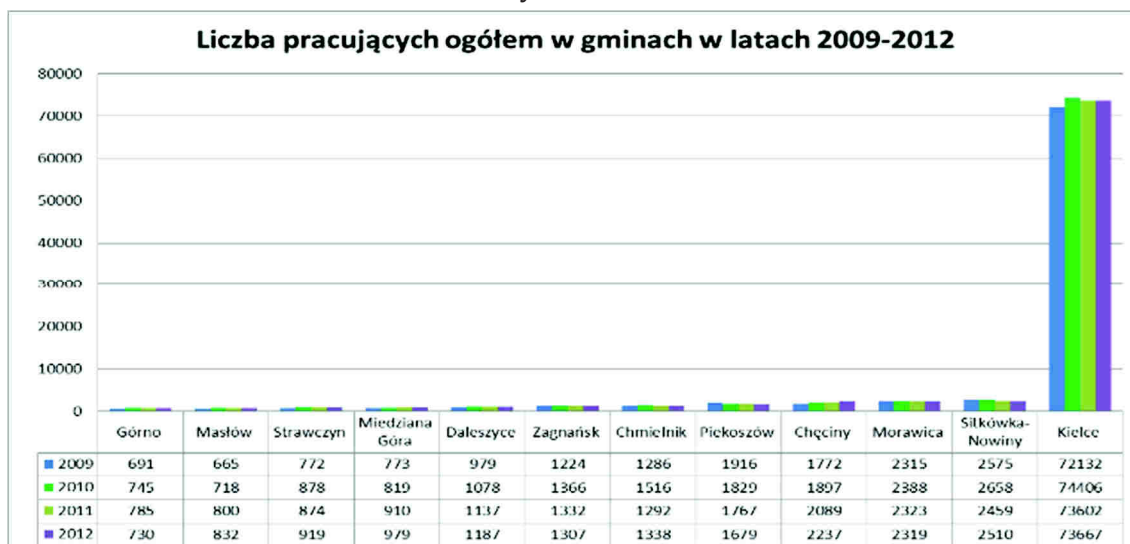
Wykres 5.12.

Źródło: Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL GUS

Również liczba pracujących ogółem podlegała wahanom w latach 2009-2012, (wykres powyżej). Najsilniejsze wahania tego wskaźnika zaobserwowano w gminach Sitkówka-Nowiny i Chmielnik, nieco słabsze w gminach Zagnańsk, Morawica i Górnó. Stały trend rosnący wystąpił w gminach Masłów, Miedziana Góra i Daleszyce, a silny trend spadkowy w Piekoszowie. Pod względem liczby pracujących dominującą pozycję w KOF mają Kielce (wykres poniżej) z liczbą 73 667 pracujących w 2012 roku. Kolejną pod względem liczby pracujących jest Sitkówka-Nowiny z liczbą 2510, można więc stwierdzić, że obszar rdzeniowy KOF jest zarazem podstawowym rynkiem pracy dla mieszkańców obszaru funkcjonalnego.

Wykres 5.13.

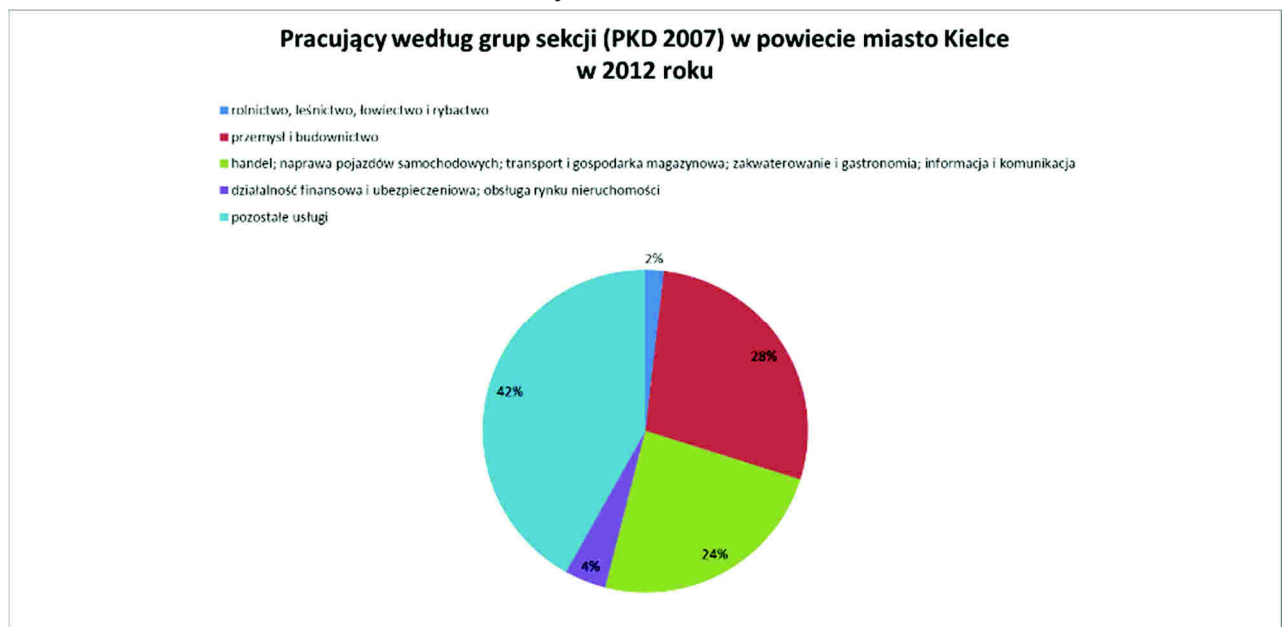

Źródło: Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL GUS

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Pod względem struktury gospodarczej, powiat miasto Kielce (najniższy poziom dostępnych danych) wykazuje cechy gospodarki miejskiej z niskim, 2-procentowym udziałem rolnictwa w strukturze pracujących wg grup sekcji PKD (wykres poniżej). Ponad połowa mieszkańców KOF pracuje w sekcjach przemysł i budownictwo (28%) oraz handel, transport i zakwaterowanie (24%). 46% struktury pracujących tworzą osoby zatrudnione w sektorze usług, co w sumie daje 70% zatrudnionych w handlu i usługach, z czego 4% w usługach zaawansowanych, co jest wyznacznikiem średnio zaawansowanej gospodarki miejskiej (w krajach wysoko rozwiniętych, np. Wielkiej Brytanii, udział ten dochodzi do 90%). Obserwując zmiany w strukturze pracujących pomiędzy rokiem 2009, a 2012 w powiecie miasto Kielce można zaobserwować niewielkie przesunięcia. O 1% zwiększyła się liczba pracujących w rolnictwie oraz sekcji pozostałe usługi. Równocześnie zanotowano 1-procentowe spadki zatrudnienia w przemyśle i handlu.

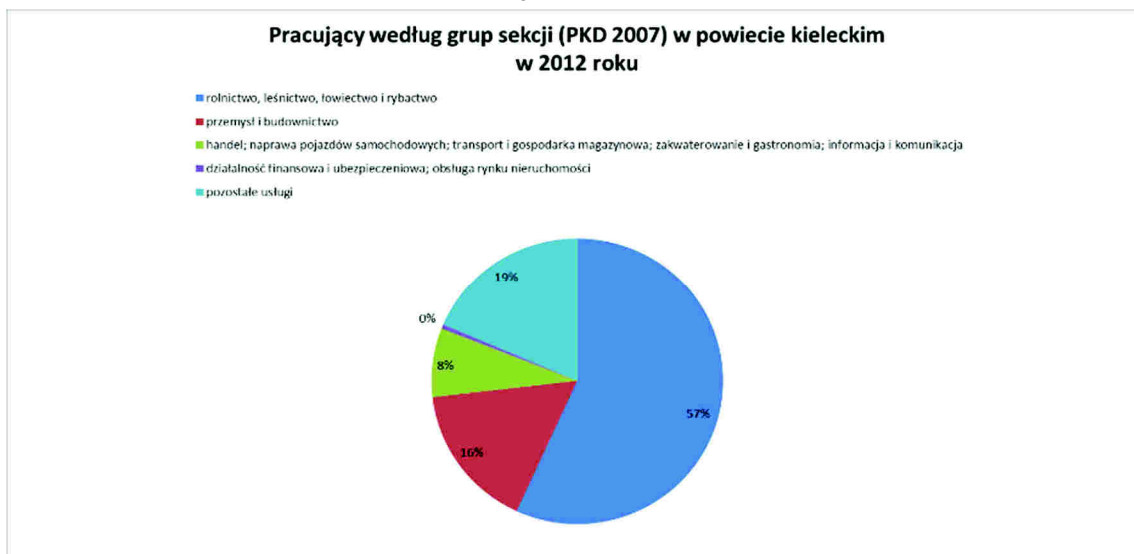
Wykres 5.14.

Źródło: Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL GUS

W odróżnieniu od miasta Kielce, powiat kielecki, do którego należą pozostałe gminy KOF ma typową strukturę rolniczą, z 57% zatrudnienia w sektorze rolnictwa w 2012 roku (wykres poniżej). Kolejnym pod względem wielkości zatrudnienia sektorem są usługi podstawowe 19% (przy zerowym zatrudnieniu w usługach zaawansowanych). 16% zatrudnionych pracuje w przemyśle i budownictwie, a 8% w handlu, transporcie i zakwaterowaniu.

Wykres 5.15.

Źródło: Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL GUS

W porównaniu do 2009 roku można zaobserwować 1-procentowy wzrost zatrudnienia w rolnictwie i usługach podstawowych oraz 2-procentowy wzrost zatrudnienia w handlu przy jednoczesnym spadku zatrudnienia w usługach zaawansowanych i w przemyśle. Ogółem, strukturę gospodarki zarówno w powiecie Kielce, jak i kieleckim w latach 2009-2012 można uznać za stabilną, choć w powiecie kieleckim znacznie odbiega ona od typowej struktury gospodarki miejskiej.

Pod względem wykształcenia mieszkańców KOF można zaobserwować znaczące różnice na poziomie powiatów miasto Kielce i powiat kielecki (dane ze spisu powszechnego). W powiecie miasto Kielce prawie $\frac{1}{4}$ mieszkańców stanowią osoby z wykształceniem wyższym, a osoby bez wykształcenia, z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym stanowią 13% populacji. Sytuacja ta ulega odwróceniu w powiecie kieleckim, gdzie wykształcenie wyższe posiada jedynie 11% ludności, a wykształcenie podstawowe i gimnazjalne oraz osoby bez wykształcenia stanowią aż 28% populacji.

Poniżej przedstawiono strukturę podmiotów gospodarczych działających w obszarze KOF w podziale na sekcje w 2013r.

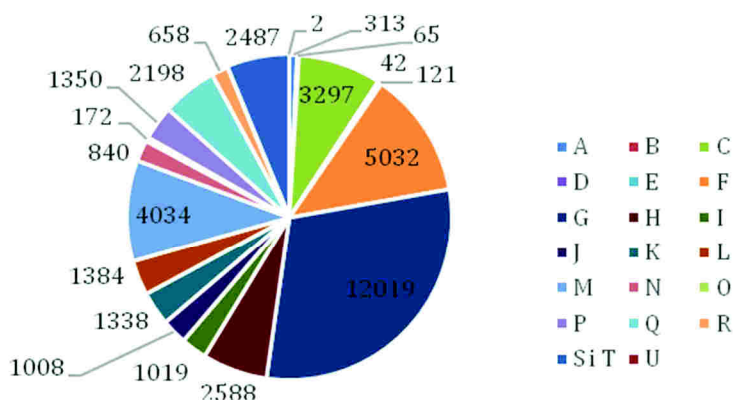
Tabela 5.14. Sekcje podmiotów gospodarczych według PKD

Sekcja	Nazwa
Sekcja A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
Sekcja B	górnictwo i wydobywanie
Sekcja C	przetwórstwo przemysłowe
Sekcja D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Sekcja E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Sekcja F	budownictwo
Sekcja G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Sekcja H	transport i gospodarka magazynowa
Sekcja I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Sekcja J	informacja i komunikacja
Sekcja K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa
Sekcja L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Sekcja M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Sekcja N	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
Sekcja O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
Sekcja P	edukacja
Sekcja Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna
Sekcja R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
Sekcje S,T,U	pozostała działalność

Źródło: Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL GUS

Wykres 5.16.

Podmioty gospodarcze działające w obszarze KOF w podziale na sekcje w 2013r.

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie BDL

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Analizę struktury gospodarczej można prowadzić również na podstawie udziału liczby podmiotów gospodarczych w poszczególnych sekcjach PKD (wykres powyżej). Wyjaśnienia co do nazw sekcji umieszczono przed wykresem. We gminach KOF największy procentowo udział podmiotów gospodarczych występuje w sekcji G (handel) który stanowi około 30% ogółu podmiotów. Druga pod względem wielkości udziału w strukturze gospodarki sekcja to sekcja F (budownictwo), której udział wynosi 13%. Do innych znaczących sekcji należą sekcja C (przetwórstwo przemysłowe) z udziałem na poziomie 8% oraz sekcja H (transport i gospodarka magazynowa) z udziałem 6%. We wszystkich badanych gminach niski jest udział podmiotów z sekcji A (rolnictwo) – waha się on od 0-3%.

Atrakcyjność inwestycyjna

Istotnym elementem analizy struktury gospodarczej jest źródło pochodzenia kapitału i atrakcyjność dla inwestycji zagranicznych. Dane dla lokalizacji kapitału zagranicznego dostępne są na poziomie powiatów i wskazują, że powiat m. Kielce przyciągnął przeważającą większość podmiotów z kapitałem zagranicznym (blisko 80% inwestorów lokowało środki na terenie powiatu Kielce), przy jedynie 21-procentowym udziale powiatu kieleckiego (wykres poniżej).

Wykres 5.17.

Źródło: Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL

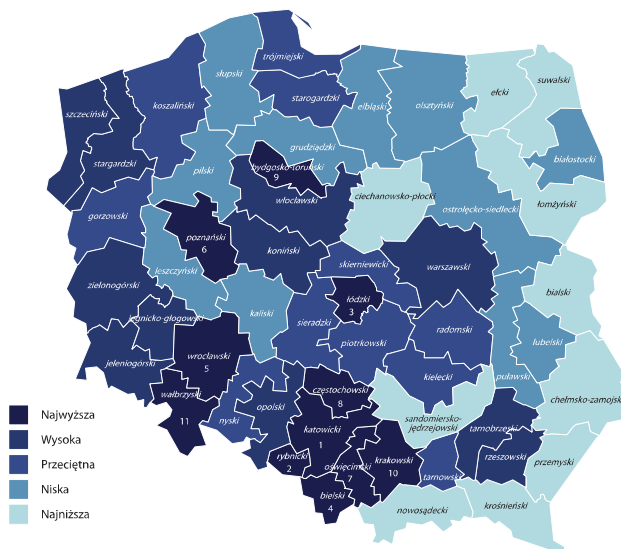
Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową (IBnGR) definiuje atrakcyjność inwestycyjną jako zdolność skłonienia do inwestycji poprzez oferowanie kombinacji korzyści

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

lokalizacji⁹. (Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, 2009, s. 5). Opracowany przez IBnGR syntetyczny wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej jest opracowywany na podstawie czynników lokalizacji przedsiębiorstw takich jak: dostępność transportowa, koszty pracy, wielkość i jakość zasobów pracy, chłonność rynku zbytu, poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej i społecznej, poziom rozwoju gospodarczego oraz poziom bezpieczeństwa powszechnego.

Analizy atrakcyjności inwestycyjnej realizowane corocznie przez IBnGR¹⁰ wskazują na przeciętną atrakcyjność podregionu kieleckiego dla działalności przemysłowej, co odpowiada również zidentyfikowanej strukturze gospodarczej powiatów miasto Kielce i kieleckiego. Sytuacja jest lepsza w zakresie atrakcyjności dla działalności usługowej, gdzie podregion kielecki osiągnął ocenę wysoką, jest to jednak ocena niższa niż większości innych podregionów o funkcjach rdzeniowych dla obszarów funkcjonalnych w Polsce. Podobnie jak w zakresie usług, atrakcyjność podregionu dla działalności zaawansowanej technologicznie jest wysoka, ale niższa niż większość innych obszarów rdzeniowych w kraju (szczegółowe dane przedstawiono na poniższych rysunkach).

Rysunek 5.2. Atrakcyjność podregionów dla działalności przemysłowej w roku 2013

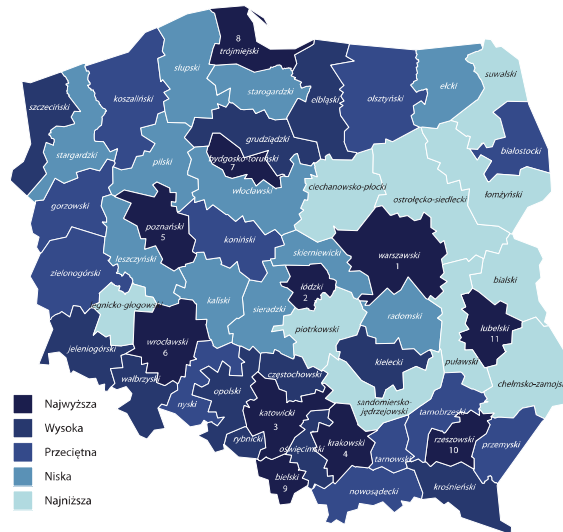

Źródło: Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, 2013, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski*, Gdańsk

⁹ Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, 2009, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski*, Gdańsk, s.5.

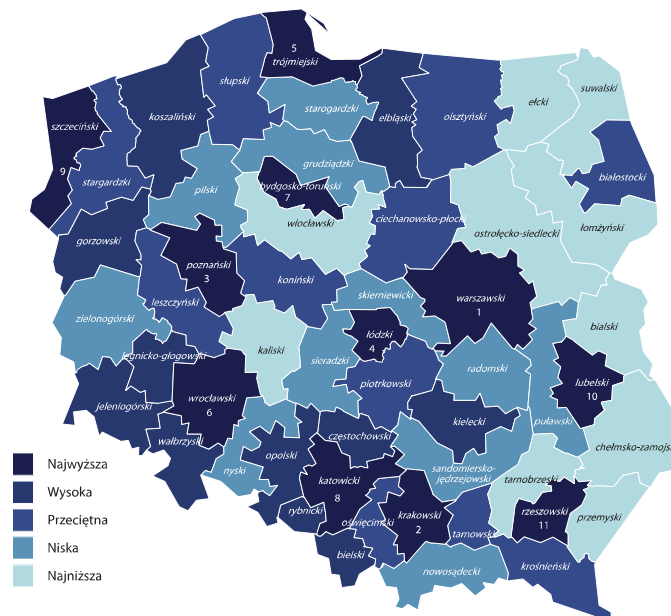
¹⁰ Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, 2013, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski*, Gdańsk.

Rysunek 5.3. Atrakcyjność podregionów dla działalności usługowej w roku 2013

Źródło: Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, 2013, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski*, Gdańsk

Rysunek 5.4. Atrakcyjność podregionów dla działalności zaawansowanej technologicznie w roku 2013

Źródło: Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, 2013, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski*, Gdańsk

Mimo zidentyfikowanych problemów w rozwoju gospodarczym KOF, przedsiębiorcy uczestniczący w badaniu wyrażali raczej pozytywne opinie na temat dostosowania

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

zasobów ludzkich gminy/miasta do potrzeb lokalnego rynku pracy. Za odpowiednie uznało je łącznie 68% respondentów, zaś zdanie przeciwne wyraziło jedynie 15% badanych. Pozostali (17%) nie potrafili ocenić, czy zasoby ludzkie miasta/gminy odpowiadają potrzebom lokalnego rynku pracy.

W ramach prowadzonego badania zarówno mieszkańcy, jak i przedsiębiorcy, dokonywali oceny sytuacji gospodarczej i prognoz na kolejne lata. Uzyskane w nadaniu mieszkańcom oceny zmian sytuacji gospodarczej miejscowości zamieszkania w okresie ostatnich dwóch lat dokonane przez respondentów nie są optymistyczne. Jedynie co czwarty badany (25%) zauważył polepszenie sytuacji gospodarczej w okresie ostatnich dwóch lat, w tym jedynie 4% uznało ją za zdecydowanie lepszą. Sytuacja odwrotna – pogorszenie sytuacji gospodarczej wystąpiła zdaniem 35% badanych, przy czym aż 11% zauważyło jej zdecydowane pogorszenie. Z kolei żadnych zmian sytuacji gospodarczej swojej miejscowości zamieszkania nie zauważyło 29% respondentów.

Prognozy zmian sytuacji gospodarczej swojej miejscowości również nie są optymistyczne (Jedynie 23% respondentów uważa, że w najbliższych dwóch latach sytuacja gospodarcza miejscowości zamieszkania polepszy się. Pogorszenie się sytuacji gospodarczej prognozowało 27% badanych, a brak zmian – kolejne 27% uczestników badania). W porównaniu do pytania poprzedniego widoczny jest wzrost odsetka braków odpowiedzi – niemal co czwarty respondent (24%) nie potrafił dokonać prognozy zmian sytuacji gospodarczej miejscowości zamieszkania w dwuletniej perspektywie.

Podobnie jak oceny zmian w okresie ostatnich dwóch lat, również prognozy na najbliższe dwa lata okazały się bardzo zróżnicowane w zależności od miejsca zamieszkania respondentów. Największą wiarą w poprawę sytuacji gospodarczej w swojej miejscowości zamieszkania charakteryzowali się mieszkańcy gminy Morawica (58%), a także Sitkówka-Nowiny (49%) i miasta Chęciny (46%), czyli ci, którzy najczęściej obserwowali pozytywne zmiany gospodarcze w ostatnich dwóch latach. Z kolei pogorszenie się sytuacji gospodarczej miejscowości zamieszkania w perspektywie najbliższych dwóch lat najczęściej przewidywali respondenci mieszkający na obszarze wiejskim gminy Daleszyce (54%), w gminie Masłów (51%) oraz w gminie Górnio (43%) – czyli ci, którzy najczęściej wskazywali na pogorszenie się sytuacji gospodarczej miejscowości zamieszkania w ostatnich dwóch latach.

Również badanie przedsiębiorców wskazało na raczej niewysokie oceny sytuacji gospodarczej – maksymalny uzyskany wynik na poziomie gminy to 3,25 w 5-stopniowej skali. W ramach oceny sytuacji gospodarczej na terenie miasta czy gminy, w której prowadzona jest działalność gospodarcza respondenci dokonywali ocen na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało ocenę najniższą, a 5 ocenę najwyższą. Średnia ocen obecnej sytuacji gospodarczej na tej pięciostopniowej skali wśród przedsiębiorców z terenu Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego wyniosła 2,78. Warto zauważyć, że im większa firma, tym

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

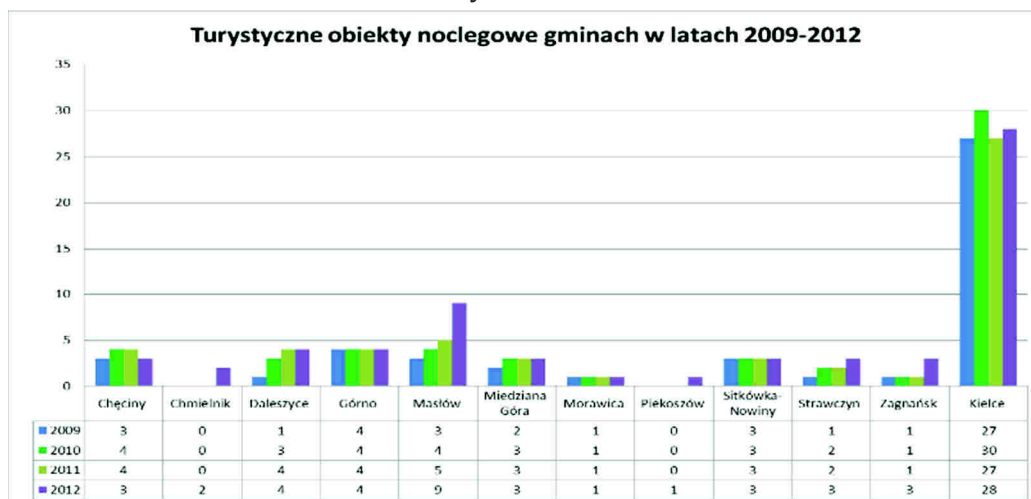
lepsze oceny obecnej sytuacji gospodarczej w mieście/gminie. Średnia ocen sytuacji gospodarczej sformułowanych przez przedstawicieli firm zatrudniających do 9 pracowników kształtowała się na poziomie 2,76, podczas gdy przedstawiciele firm zatrudniających 250 i więcej pracowników obecną sytuację gospodarczą w swoim mieście/gminie ocenili na 3,17.

Podsumowując sytuację w obszarze gospodarki, można stwierdzić, że wykazuje ona pewne problemy strukturalne, w tym szczególnie bardzo duży udział rolnictwa w zatrudnieniu w powiecie kieleckim i niewielki udział usług zaawansowanych charakterystycznych dla gospodarek metropolitalnych. Niepokojący jest również niski wskaźnik przedsiębiorczości oraz niekorzystna ocena obecnej i prognozowanej sytuacji gospodarczej przez mieszkańców i przedsiębiorców. Wspieranie rozwoju gospodarczego powinno więc być jednym z obszarów priorytetowych interwencji w ramach strategii dla obszaru funkcjonalnego.

5.3 Potencjał turystyczny i przyrodniczy

Jednym z kluczowych elementów gospodarki regionu świętokrzyskiego, w tym KOF jest turystyka. Ze względu na uwarunkowania przyrodnicze i środowiskowe, obszar KOF posiada bardzo duży potencjał dla rozwoju branży, w szczególności turystyki krajoznawczej, edukacyjnej, rekreacyjnej i biznesowej.

Wykres 5.18.

Źródło Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL

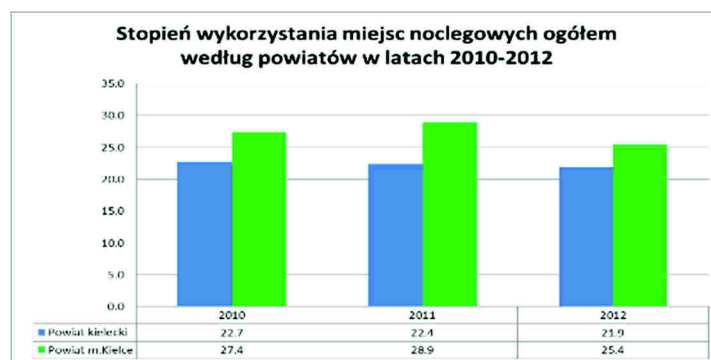
Pod względem potencjału turystycznego, jako możliwego obszaru ożywienia gospodarczego KOF, Miasto Kielce dominuje wśród innych gmin KOF, mając na wadze liczbę obiektów noclegowych (w roku 2012 było ich 28), jest jednak także gminą, w której występują największe wahania tej liczby. Pozostałe gminy KOF wspólnie

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

posiadają 33 obiekty noclegowe, z których najwięcej (9), znajduje się w gminie Masłów. Indywidualny potencjał pojedynczych gmin jest w tym zakresie niewielki, choć w 4 gminach w latach 2009-2012 przybywało pojedynczych obiektów noclegowych. Były to Zagnańsk, Strawczyn, Daleszyce, Miedziana Góra. Również w Kielcach powstał jeden nowy obiekt noclegowy w stosunku do stanu z 2009 roku (Wykres 5.18). Wykorzystanie miejsc noclegowych (dane na poziomie powiatów) jest niewielkie. W powiecie kieleckim w 2012 roku wykorzystane było 21,9% miejsc noclegowych, w powiecie miasto Kielce liczba ta wynosiła 24,6%, natomiast wykorzystanie miejsc noclegowych na całym obszarze KOF wyniosło 32,7%. W przypadku miasta Kielce i powiatu kieleckiego nastąpił spadek wykorzystania w stosunku do roku 2011 (wykres 5.19).

Wykres 5.19

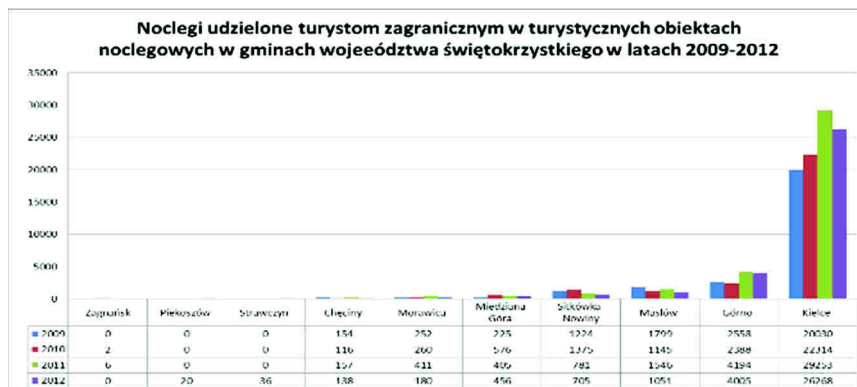
Wykres 5.19

Źródło Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL

Turyści zagraniczni trafiali głównie do Kielc, przy czym do roku 2011 obserwowano coroczny wzrost ich liczby, a w 2012 spory spadek (Wykres 5. 20.). Oprócz Kielc, tylko 6 gmin KOF przyjęło ponad 100 turystów, a dwie (Masłów i Górno) powyżej 1000. W porównaniu z innymi stolicami województw, liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym w Kielcach w roku 2012 była najniższa (Tabela 5.15), co wskazuje, że atrakcyjność turystyczna miasta jako obszaru rdzeniowego KOF jest niska.

Wykres 5.20.

Źródło Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL

Tabela 5.15. Noclegi udzielone turystom zagranicznym w stolicach regionów w 2012 roku

Jednostka terytorialna	Udzielone noclegi ogółem
Łódź	192 286
Warszawa	1 792 801
Kraków	2 114 277
Katowice	132 020
Lublin	79 999
Rzeszów	46 198
Białystok	107 883
Kielce	26 268
Gorzów Wielkopolski	31 154
Poznań	324 003
Szczecin	226 856
Wrocław	478 759
Opole	32 997
Bydgoszcz	62 155
Toruń	88 636
Gdańsk	504 928
Olsztyn	56 823

Źródło Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL

Zasoby przyrodnicze i turystyczne

Kielecki Obszar Funkcjonalny położony jest w obrębie Wyżyny Środkowomazowieckiej w granicach mezoregionu Gór Świętokrzyskich. Na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego funkcjonuje Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych, w skład którego wchodzi 8 parków krajobrazowych, z których następujące parki krajobrazowe obejmują tereny KOF:

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

- Cisowsko-Orłowiński Park Krajobrazowy (C-OPK) – obejmuje gminy: Daleszyce, Górno oraz leżące poza granicami KOF gminy Bieliny, Łągów, Pierzchnica i Raków;
- Suchedniowsko-Oblęgarski Park Krajobrazowy (S-OPK) - obejmuje swym zasięgiem gminy: Miedziana Góra, Strawczyn, Zagnańsk, oraz leżące poza granicami KOF gminy Bliżyn, Łączna, Stąporków, Mniów i Suchedniów oraz miasto Skarżysko-Kamienna;
- Chęcińsko- Kielecki Park Krajobrazowy (Ch-KPK) - obejmuje gminy: Chęciny, Morawica, Piekoszów, Sitkówka - Nowiny, część miasta Kielce oraz gminy leżące poza granicami KOF: Małogoszcz i Sobków;
- Szaniecki Park Krajobrazowy (SzPK) - obejmujący swym zasięgiem gminę Chmielnik oraz leżące poza granicami KOF gminy Busko-Zdrój, Solec-Zdrój, Stopnica, Kije.

Na tej niewielkiej powierzchni obecne są skały i skamieniałości wszystkich okresów dziejów Ziemi, począwszy od skał kambryjskich z początków ery paleozoicznej, a na trzeciorzędowych i czwartorzędowych skończywszy. Na obszarze, który obejmuje KOF znajduje się 10 parków o przeznaczeniu spacerowo – wypoczynkowym, ich uzupełnieniem są mniejsze parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej, których w obszarze KOF jest łącznie ponad 360 ha. Na terenie KOF znajduje się obecnie 110 pomników przyrody (w tym 50 na terenie Kielc), do których można zaliczyć tak znane jak m.in. liczący sobie ponad 700 lat Dąb Bartek w Zagnańsku.

Obszar KOF należy do jednych z najmocniej objętych ochroną przyrody obszarów na terenie kraju. W obrębie KOF znajduje się 16 wydzielonych obszarów Natura 2000, których całkowita powierzchnia obejmuje ponad 89 316 ha (893,16km²). Znaczna część tej powierzchni znajduje się w obrębie gmin należących do KOF:

1. Dolina Krasnej (PLH260001) powiat kielecki- gminy: Końskie, Stąporków, Bliżyn, Mniów, Zagnańsk, powierzchnia całkowita 2 384,1 ha
2. Łysogóry (PLH260002) powiat kielecki – gminy Bieliny, Bodzentyn, Górno, Masłów, Nowa Słupia, Waśniów, Łączna, Pawłów, powierzchnia całkowita 8 081,3 ha
3. Lasy Suchedniowskie (PLH260010) powiat kielecki – gminy: Stąporków, Skarżysko-Kamienna, Bliżyn, Miedziana Góra, Mniów, Strawczyn, Zagnańsk, Łączna, Suchedniów, powierzchnia całkowita 19 120,9 ha
4. Dolina Bobrzy (PLH260014) powiat kielecki – gminy: Miedziana Góra, Piekoszów, Strawczyn, Kielce, powierzchnia całkowita 612,7 ha
5. Dolina Czarnej Nidy (PLH260016) powiat kielecki- gminy: Chęciny, Morawica, Daleszyce, powierzchnia całkowita 1 191,5 ha
6. Dolina Warkocza (PLH260021) powiat kielecki – gminy: Górno, Daleszyce, powierzchnia całkowita 337,9 ha
7. Ostoja Barcza (PLH260025) powiat kielecki- gminy: Masłów, Zagnańsk, Łączna, powierzchnia całkowita 1 523,5 ha

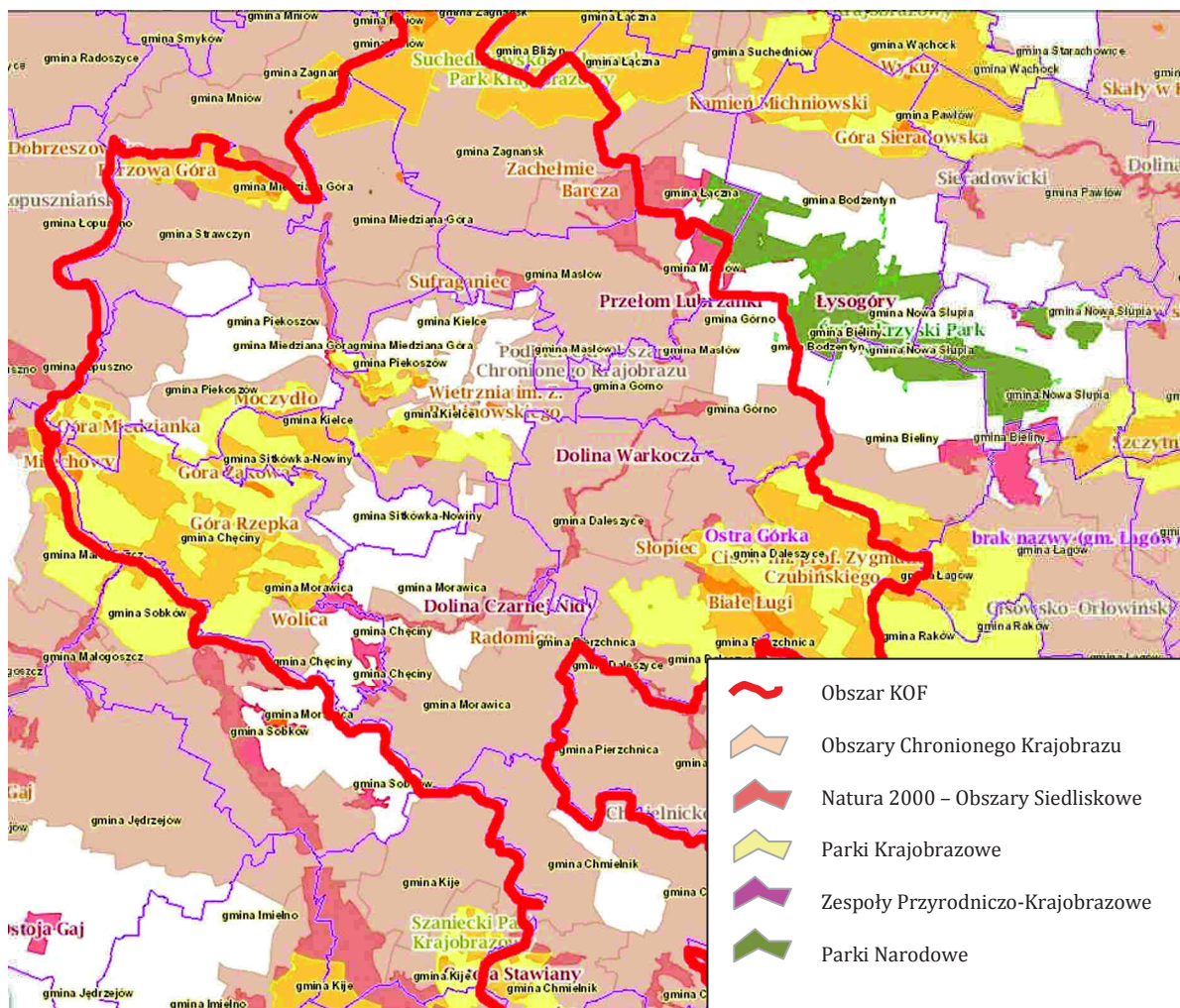

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

8. Ostoja Sobkowsko-Korytnicka (PLH260032) powiaty kielecki i sandomiersko-jędrzejowski – gminy: Imielno, Sobków, Chęciny, Morawica, powierzchnia całkowita 2 204,1 ha
9. Ostoja Stawiany (PLH260033) powiaty kielecki i sandomiersko-jędrzejowski – gminy: Kije, Chmielnik, Pińczów, powierzchnia całkowita 1 194,5 ha
10. Ostoja Szaniecko-Solecka (PLH260034) powiaty kielecki i sandomiersko-jędrzejowski – gminy: Busko-Zdrój, Pińczów, Chmielnik, Nowy Korczyn, Pacanów, Gnojno, Solec-Zdrój, Stopnica, Wiślica, powierzchnia całkowita 8 072,9 ha
11. Ostoja Wierzejska (PLH260035) powiat kielecki – gmina Masłów, powierzchnia całkowita 224,6 ha
12. Przełom Lubrzanki (PLH260037) powiat kielecki- gminy: Górno, Masłów, powierzchnia całkowita 272,6 ha
13. Lasy Cisowsko-Orłowińskie (PLH260040) powiat kielecki – gminy: Bieliny, Górno, Łągów, Pierzchnica, Raków, Daleszyce, powierzchnia całkowita 10 406,9 ha
14. Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie (PLH260041) powiaty kielecki i sandomiersko-jędrzejowski – gminy: Krasocin, Małogoszcz, Sobków, Chęciny, Łopuszno, Piekosów, Sitkówka-Nowiny, Kielce, powierzchnia całkowita 8 616,5 ha
15. Dolina Nidy (PLB260001) powiaty kielecki i sandomiersko-jędrzejowski – gminy: Nowy Korczyn, Opatowiec, Busko-Zdrój, Wiślica, Imielno, Sobków, Chęciny (12,6 ha), Kije, Michałów, Pińczów, Złota, powierzchnia całkowita 19 956,1 ha
16. Dolina Białej Nidy (PLH260013) powiat sandomiersko-jędrzejowski, gminy: Moskorzew, Radków, Jędrzejów, Małogoszcz, Nagłowice, Oksa, Sobków, Chęciny (5,74 ha), Włoszczowa, powierzchnia całkowita 5 116,8 ha

Poniższa mapa pokazuje obszary objęte ochroną w obrębie gmin KOF.

Rysunek 5.5 Obszary chronione na terenie KOF

Źródło: Opracowanie EPRD Sp. z o.o. na podstawie www.gdos.gov.pl

Ze względu na usytuowanie oraz warunki topograficzne zdecydowaną większość powiatu kieleckiego, w tym obszar KOF stanowi zlewnia rzeki Nidy¹¹. Do najważniejszych szlaków wodnych z terenu KOF zaliczamy rzeki takie jak: Bobrza, Czarna Nida, Lubrzanka, Łososina (Wierna Rzeka), Warkocz, Pierzchnianka, Trupień, Stokowa, Morawka, Wschodnia, Silnica, Sufraganiec. Rzeki te stanowią podstawę zasilania dla funkcjonujących na obszarze KOF zbiorników wodnych, z których najważniejsze przedstawia poniższa tabela.

¹¹ Źródło: Program ochrony środowiska dla powiatu kieleckiego - aktualizacja na lata 2012-2015 w perspektywie do roku 2019.

Tabela 5.16. Zbiorniki wodne na terenie KOF

Nazwa	Powierzchnia ha	Gmina
Cedzyna	64,0	Górno i Masłów
Borków	35,7	Daleszyce
Bolmin	13,1	Chęciny
Umer	11,9	Zagnańsk
Lipowica	11,0	Chęciny
Strawczyn	9,7	Strawczyn
Zalew kielecki	9,0	Kielce
Wojciechów	7,2	Daleszyce
Morawica	6,6	Morawica
Andrzejówka	2,3	Chmielnik
Borowa Góra	1,7	Zagnańsk
Ciekoty	1,5	Masłów
Zachełmie	1,3	Zagnańsk
RAZEM	175,0	

Źródło: Analiza własne EPRD Sp. z o.o.

Wymienione powyżej kluczowe zbiorniki wodne w obszarze KOF o łącznej powierzchni około 175 ha, pełnią w większości funkcje retencyjno i/lub rekreacyjne i stanowią podstawowe miejsce wypoczynku mieszkańców regionu oraz osób przyjezdnych, wypoczywających na obszarze KOF.

Brak odpowiedniego zagospodarowania istniejących akwenów, jest podstawowym ograniczeniem ich wykorzystania w celach turystycznych i rekreacyjnych. W przeważającej części tereny wokół zbiorników są w złym stanie. Podstawowym mankamentem jest zachwaszczenie brzegów i nieuporządkowanie zieleni niskiej, utrudniające dostęp do lustra wody. Brak podstawowej infrastruktury w postaci parkingów, ścieżek spacerowych i rowerowych, oświetlenia, ławeczek, chodników, niewielka ilość miejsc wydzielonych do plażowania czy biwakowania, wytyczonych miejsc do wędkowania, odpowiedniego zaplecza sanitarnego, uniemożliwia odpowiednie eksponowanie walorów tych zbiorników.

Kolejnym problemem są powstające wokół zbiorników nielegalne wysypiska śmieci, z których zanieczyszczenia są zmywane do wody w trakcie opadów atmosferycznych. Brak odpowiedniego odseparowania zbiorników od rowów melioracyjnych powoduje, iż w okresach wzmożonych opadów i roztopów tereny te zalewane są przez zanieczyszczone wody z okolicznych gospodarstw.

Zidentyfikowane braki w infrastrukturze oraz zagospodarowaniu terenu mają negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze wokół akwenów, a brak działań eliminujących te problemy wpływa na pogłębianie niekorzystnego stanu i prowadzi

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

do dalszej degradacji środowiska. Istniejący stan rzeczy przekłada się także bezpośrednio na poziom atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej diagnozowanych obszarów.

Obszary zbiorników wodnych występujących na obszarze KOF cechują się znaczącymi wartościami przyrodniczymi oraz kluczowym znaczeniem dla zachowania równowagi ekologicznej na obszarze ich występowania.

Tereny te są bardzo zróżnicowane i pełnią ważną rolę w regulacji stosunków wodnych, zapewnieniu miejsc bytowania roślin i zwierząt, a także możliwość ich przemieszczania się. Niejednokrotnie są to też tereny charakteryzujące się różnorodnymi właściwościami w zakresie siedlisk zwierzęcych i zbiorowisk roślinnych.

Należy zaznaczyć, iż tereny cenne przyrodniczo to nie tylko obszary objęte ochroną, obejmują one także obszary cechujące się znaczącymi wartościami przyrodniczymi wrażliwymi na przekształcenia lub zagrożone przekształceniami. Brak odpowiedniego zagospodarowania zarówno zbiorników wodnych znajdujących się na obszarze KOF jak i obszarów powiązanych z tymi zbiornikami, może powodować niekorzystne zmiany w środowisku i jest dla tych stref szczególnie dotkliwie, co może stać się przyczyną ich całkowitego zniszczenia. Dotyczy to zwłaszcza cennych obszarów o znaczeniu lokalnym, które nie są objęte specjalnymi formami ochrony przyrody, w związku z czym jedyną szansą na zachowanie ich unikatowego charakteru są właściwe działania infrastrukturalne pozwalające w odpowiedni sposób ukierunkować wykorzystanie tych zasobów.

Ochrona i odpowiednie zagospodarowanie terenów wokół zbiorników ma kluczowe znaczenie dla wizerunku i atrakcyjności tych miejsc jako obszarów szczególnie cennych przyrodniczo. Podjęcie czynności zmierzających do zwiększenia efektywności wykorzystania istniejących zasobów przyrodniczych, w bezpośredni sposób przełoży się na wzrost atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej terenów z nimi powiązanych, a tym samym całego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Turystyka krajoznawcza

Turystyka obszaru KOF przez lata była ściśle powiązana z turystyką krajoznawczą Gór Świętokrzyskich. Działające w Kielcach PTTK opracowało szlaki turystyczne tego regionu, jako dostępnego lokalizacyjnie w skali kraju, jak również łatwego dla samego turysty. Góry Świętokrzyskie odznaczają się bogatymi walorami przyrodniczymi, a także historycznymi i religijnymi.

Prowadzona na obszarze Gór Świętokrzyskich, w tym w szczególności w Kielcach i ich okolicach, eksploatacja złóż skalnych, pozwoliła na odkrycie wielu ciekawych formacji geologicznych. W Kielcach, jako jedynym mieście w Polsce, na terenie nieczynnego

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

od ponad 50 lat kamieniołomu Kadzielnia utworzony został ścisły rezerwat przyrody nieożywionej, w którym powstał park rekreacyjny oraz amfiteatr, jako główny element projektu zagospodarowania przestrzennego dawnego wyrobiska¹². Innymi przykładami zagospodarowania byłych kamieniołomów na cele społeczne, w tym rekreacyjne i edukacyjne są rezerwaty skalne na Ślichowicach, Biesak – Białogon czy rezerwat przyrody nieożywionej Wietrznia, stanowiący doskonałe miejsce spacerowe i edukacyjne (edukacja geologiczna) w ramach powstałego Geoparku Kielce wraz z Centrum Geoedukacji. Przez dno dawnych wyrobisk przebiega specjalnie przygotowana ścieżka edukacyjna, gdzie z licznych tablic można dowiedzieć się wielu informacji na temat przeszłości geologicznej terenu obecnych Kielc. Podobnie w pozostałych gminach Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego występują liczne odsłonięcia geologiczne naturalne, jak również powstałe z przyczyn antropogenicznych.

Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- Góra Zamkowa, rezerwaty Góra Zelejowa, Góra Rzepka, Jaskinia Raj oraz pomnik przyrody Jaskinia Piekło, Rezerwat Góra Miedzianka – gmina Chęciny,
- Rezerwat Chelosiowa Jama oraz Moczydło – gmina Piekoszów,
- Rezerwat przyrody Barania Góra i Rezerwat przyrody Perzowa Góra – gmina Strawczyn,
- Rezerwat Kręgi Kamienne – gmina Miedziana Góra,
- Rezerwat przyrody Zachełmie i Rezerwat przyrody Barcza – gmina Zagnańsk,
- Pomnik przyrody nieożywionej Diabelski Kamień i Skałka Kamieńczyk – gmina Masłów,
- Rezerwat Cisów, Rezerwat Zamczysko i Rezerwat Białe Ługi – gmina Daleszyce,
- Rezerwat przyrody Radomice – gmina Morawica.

Poza powyżej wskazanymi przykładami miejsc o znaczeniu turystycznym na obszarze KOF występują także liczne obiekty o znaczeniu historycznym. Walory turystyczne i rekreacyjne w oparciu o spuściznę historyczną regionu to czynniki, które pośrednio wpływają na atrakcyjność terenów KOF.

Wśród najbardziej znanych zabytków tego obszaru można wymienić:

- Pałac Biskupów Krakowskich, Katedra Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, Klasztor i Kościół na wzgórzu Karczówka, Kościół p.w. św. Wojciecha, Kościół p.w. Świętej Trójcy, Kościół Garnizonowy, Kościół Ewangelicki, Dworek Laszczyków, Pałacyk Zielińskiego, Park Miejski, Cmentarz "Stary" – gmina Kielce,

¹² Źródło: <http://amfiteatr-kadzielnia.pl/>.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

- Ruiny zamku gotyckiego z 1306 roku, Zespół Klasztorny Franciszkanów z II połowy XIV w., kościół parafialny pod wezwaniem Św. Bartłomieja, Klasztor Klarysek z II połowy XVII w. i pozostałości małomiasteczkowej zabudowy z renesansowym domem zwanym Niemczówką – gmina Chęciny,
- Późnogotycki kościół Św. Trójcy z XVI w., kościół p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP, synagoga wzniesiona w II poł. XVIII w., układ urbanistyczny miasta wraz z licznymi kamienicami w Chmielniku, późnorenesansowy klasztor i kościół z Sanktuarium Marki Bożej Loretańskiej oraz zespół pałacowy Tarnoskała w Piotrkowicach, kościół gotycki p.w. św. Jakuba Starszego w Sędziejowicach – gmina Chmielnik,
- Kościół parafialny w Daleszycach p.w. św. Michała Archanioła z XV wieku i kościół p.w. św. Wojciecha w Cisowie – gmina Daleszyce,
- Kościół p.w. Św. Jacka Odrowąża z XVII w. – gmina Górno,
- Park podworski w Ciekotach z XVIII w., kaplica MB Częstochowskiej w Domaszowicach z XIX w., kaplica w Woli Kopcowej z XIX w. – gmina Masłów,
- Późnorenesansowy kościół parafialny Świętej Trójcy, wielki piec hutniczy oraz mur oporowy – gmina Miedziana Góra,
- Ośrodek Tradycji Garncarstwa, kościół w Lisowie z przełomu XV i XVI w. i kościół w Brzezinach z 1646 r. – gmina Morawica,
- Ruiny pałacu w Podzamczu Piekoszowskim z XVII w. i Sanktuarium Maryjne w Piekoszowie – gmina Piekoszów,
- Ruiny młyna wodnego z 1880 w m. Trzcianki – gmina Sitkówka – Nowiny,
- Rezydencja Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku, dwa kościoły z XVII w. w Strawczyni i w Chełmcach i pozostałości pieca hutniczego z XVIII w. w Kuźniakach – gmina Strawczyn,
- Dąb Bartek i ruiny huty "Józef" w m. Samsonów – gmina Zagnańsk.

Turystyka krajoznawcza Gór Świętokrzyskich, będąca głównym „motorem napędowym” dla rozwoju turystyki województwa świętokrzyskiego, może stać się doskonałą alternatywą dla wyjazdów do najbardziej popularnych miejsc turystycznych w Polsce, jak wybrzeże Morza Bałtyckiego, Pojezierze Mazurskie czy też południowe rejony górskie (m.in. Zakopane).

Ze względu na bogactwo geologiczne Gór Świętokrzyskich i ich bioróżnorodność, w ciągu ostatnich lat turyści świadomie wybierają region świętokrzyski, jako cel wycieczek rodzinnych i poznawczych. Wciąż jednak, pomimo prowadzonych starań, wiele miejsc o wysokiej wartości turystycznej, jest nieudostępnionych do turystycznego zwiedzania. Do najważniejszych z nich można zaliczyć obszary przemysłowe, jak i były kamieniołomy oraz wyrobiska. Tereny te, są w znacznym stopniu niedostępne dla zwiedzających. Poruszanie się po nich może być niebezpieczne (urwiska i osuwiska skalne), może zakłócać równowagę przyrodniczą lub narazić poszczególne miejsca na degradację.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Problem stanowi również niewystarczająca promocja i informacja o cennych przyrodniczo miejscach oraz obiektach. Brak kompleksowych działań w tym zakresie sprawia, iż wiele z nich jest nadal nieznanymi. Niewystarczająca świadomość i wiedza turystów odwiedzających obszar KOF powoduje, iż nie dostrzegają oni cennych przyrodniczo zasobów, stanowiących największą atrakcję turystyczną regionu. Spowodowane jest to brakiem odpowiednio przygotowanej oferty dotyczącej edukacji ekologicznej oraz słabym rozpowszechnieniem materiałów edukacyjnych przeznaczonych dla turystów odwiedzających region, w tym dzieci i młodzieży szkolnej.

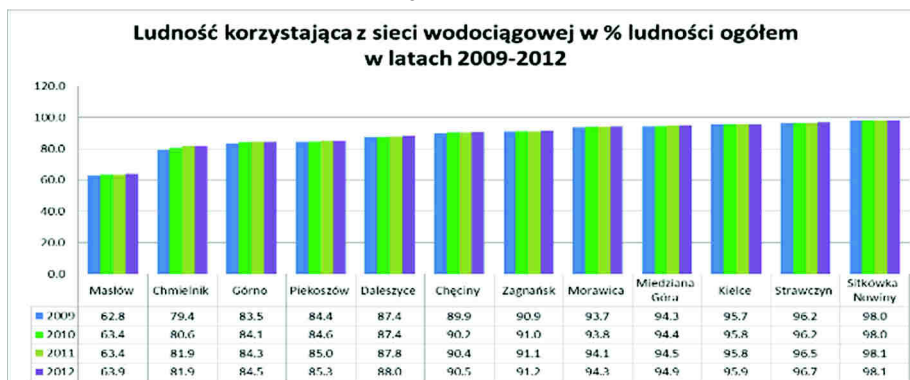
Dla zwiększenia atrakcyjności turystycznej KOF, szczególnie ważne jest prowadzenie szeregu działań mających na celu zagospodarowanie i uporządkowanie terenów wokół istniejących zbiorników wodnych jako miejsc o szczególnych walorach przyrodniczych, zorganizowanie tras i szlaków turystycznych (pieszych i rowerowych), zapewnienie bazy noclegowej i rekreacyjnej, udostępnienie właściwego zaplecza do obsługi zwiedzających, w tym punktów informacyjnych czy ośrodków o znaczeniu popularyzatorsko – edukacyjnym, m.in. związanym z rozwojem edukacji geologicznej. Występujące na obszarze KOF zasoby przyrodnicze stanowią ogromny potencjał w budowaniu kompleksowego produktu turystycznego i poprzez ich odpowiednie ukształtowanie mogą przyczynić się do rozwoju całego regionu.

5.4 Infrastruktura i środowisko

5.4.1 Gospodarka wodno-ściekowa

W zakresie podstawowej infrastruktury technicznej, sytuacja gmin KOF jest zróżnicowana. Stosunkowo dobrze wygląda sytuacja w obszarze sieci wodociągowej, gdzie w 11 z 12 gmin KOF ponad 80% ludności korzysta z sieci wodociągowej, choć w żadnej z gmin nie osiągnięto wskaźnika 100%. W siedmiu gminach udało się natomiast przekroczyć poziom 90%. W ramach KOF znacząco odstaje gmina Masłów, gdzie z sieci wodociągowej korzysta jedynie 63,9% ludności (Wykres 5.20). Obserwacja zmian sytuacji w czasie wskazuje, że we wszystkich gminach następuje stopniowa niewielka poprawa sytuacji. Najlepiej zwodociągowaną gminą KOF jest Sitkówka-Nowiny, gdzie z sieci wodociągowej korzysta 98,1% ludności.

Wykres 5.20.

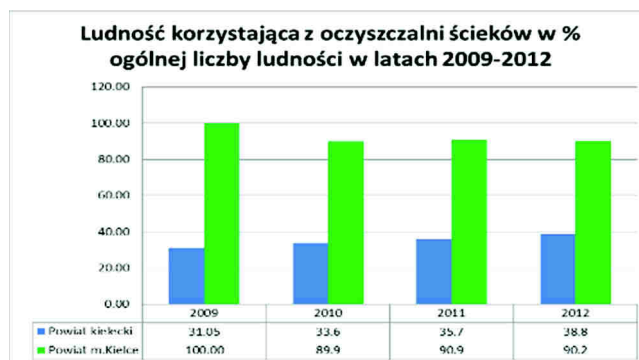

Źródło: Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL

Jeśli chodzi o ludność korzystającą z oczyszczalni ścieków

Wykres 5.21), dane dostępne są na poziomie powiatu. Można tu zaobserwować znaczącą różnicę między powiatem miasto Kielce, a powiatem kieleckim, na niekorzyść tego ostatniego. W 2012 roku 90,2% ludności powiatu miasto Kielce korzystało z oczyszczalni ścieków, podczas gdy w powiecie kieleckim było to jedynie 38,8%. Co ciekawe, w latach 2009-2012 liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków rosła w powiecie kieleckim, podczas gdy zmniejszała się w powiecie miasto Kielce – w roku 2009 wskaźnik korzystania z oczyszczalni ścieków wynosił tam 100%.

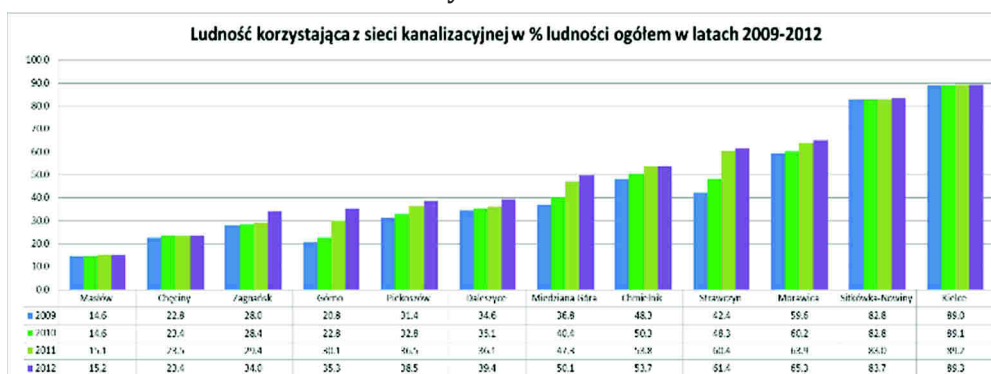
Wykres 5.21.

Źródło: Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL

Pod względem poziomu skanalizowania, różnice pomiędzy gminami KOF są bardzo wyraźne i wynoszą od 15,2% do 89,3% ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej (Wykres 5.22). Jedyną gminą poza Kielcami, w której występuje wysoki wskaźnik skanalizowania jest gmina Siatkówka-Nowiny, a gminy skanalizowane powyżej średniej dla KOF, to Miedziana Góra, Chmielnik, Strawczyn, Morawica, Sitkówka Nowiny i Kielce. We wszystkich gminach KOF można zaobserwować stopniową poprawę poziomu skanalizowania w latach 2009-2012, jednak w tym zakresie wymagane są dalsze intensywne działania.

Wykres 5.22.

Źródło: Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że poziom rozwoju infrastruktury wodno – kanalizacyjnej na terenie gmin KOF jest niezadowolający. Najlepiej wygląda sytuacja pod względem poziomu zwodociągowania, natomiast poziom skanalizowania i pokrycie oczyszczalniami ścieków jest niewystarczające. Według opinii mieszkańców problemem jest również zbyt wysoka cena usług publicznych świadczonych w ramach infrastruktury technicznej. W opinii przedsiębiorców, odnośnie warunków prowadzenia działalności gospodarczej na terenie KOF, średnia z ocen punktowych dla systemu wodno – kanalizacyjnego, kształtowała się na poziomie 3,6 (oceny dokonywane były na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało ocenę najniższą, a 5 ocenę najwyższą).

5.4.2 Dostępność transportowa¹³

Kielce, jako obszar rdzeniowy KOF, nie są w równym stopniu dostępne czasowo za pomocą różnych środków transportu, ze wszystkich gmin obszaru funkcjonalnego (Rysunek 5.6). Obszary o wysokiej dostępności są zlokalizowane wzdłuż drogi krajowej nr 7, a dostępność czasowa Kielc z gmin nie zlokalizowanych wzdłuż tej drogi jest niższa. Przez województwo świętokrzyskie nie przebiega, ani nie jest planowana żadna autostrada. Obecnie przebiega jedynie fragment drogi S7 na odcinku Chęciny-Skarżysko-Kamienna, który został zakwalifikowany jako droga ekspresowa, podobnie jak niewielki fragment drogi S74 (z Kielc w stronę Górna). Zewnętrzna dostępność Kielc w stosunku do innych dużych miast w Polsce jest niska.

Jeżeli chodzi o wewnętrzne połączenia drogowe w KOF, długość dróg powiatowych w zasadzie nie zmieniała się w latach 2009-2012 w powiecie kieleckim i w powiecie miasto Kielce. Przybywało natomiast dróg gminnych o nawierzchni twardej i dróg

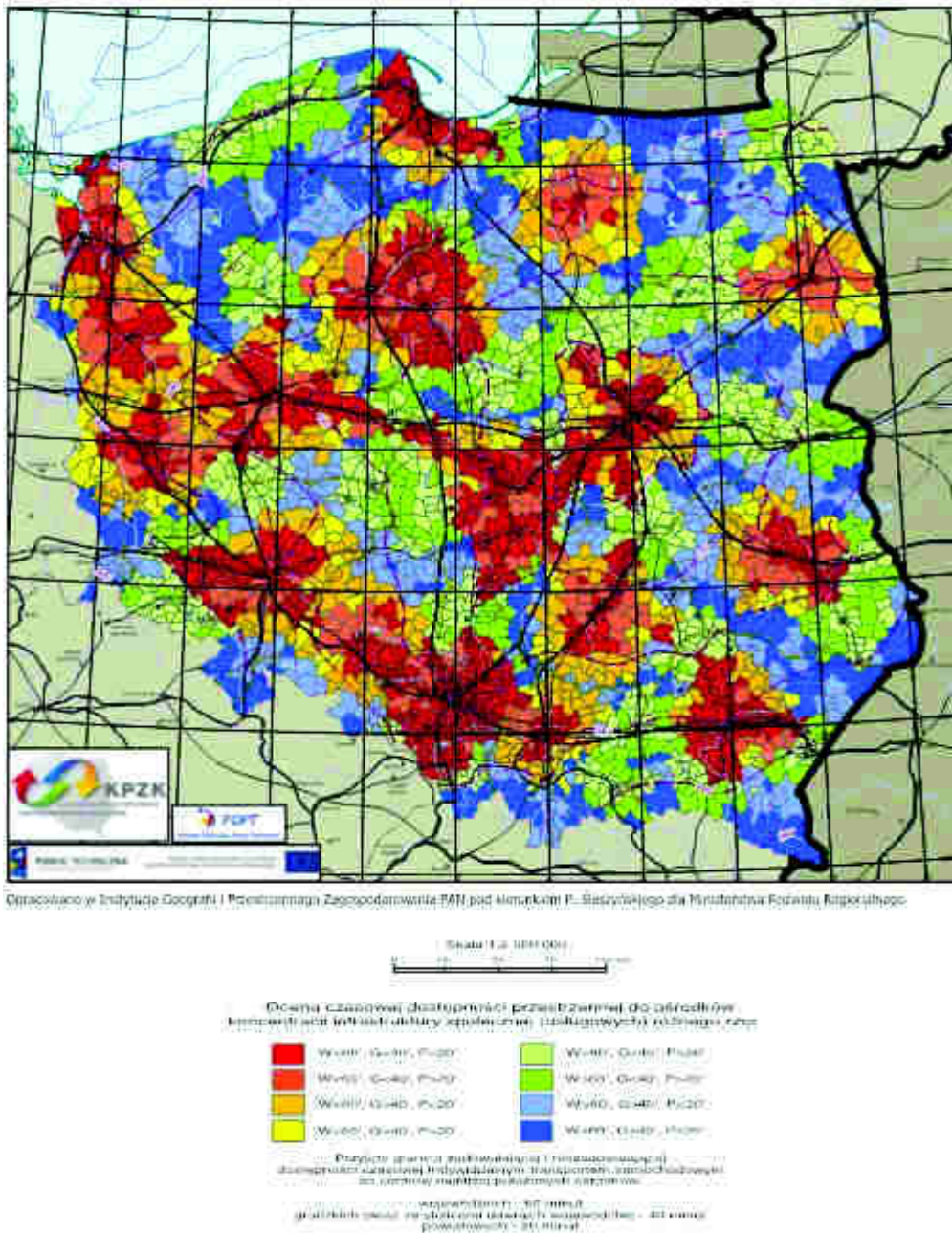
¹³ Rozdział opracowano w oparciu o m.in.:

a) „Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego województwa świętokrzyskiego” – Projekt do konsultacji społecznych
b) <http://greenvelo.pl>.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

o nawierzchni ulepszonej w powiecie kieleckim (Wykres 5.23). Drogi gminne o nawierzchni twardej i drogi o nawierzchni ulepszonej stanowią odpowiednio 41 i 38% dróg w powiecie miasto Kielce (dane za rok 2012), pozostałe 21% dróg ma nawierzchnię gruntową.

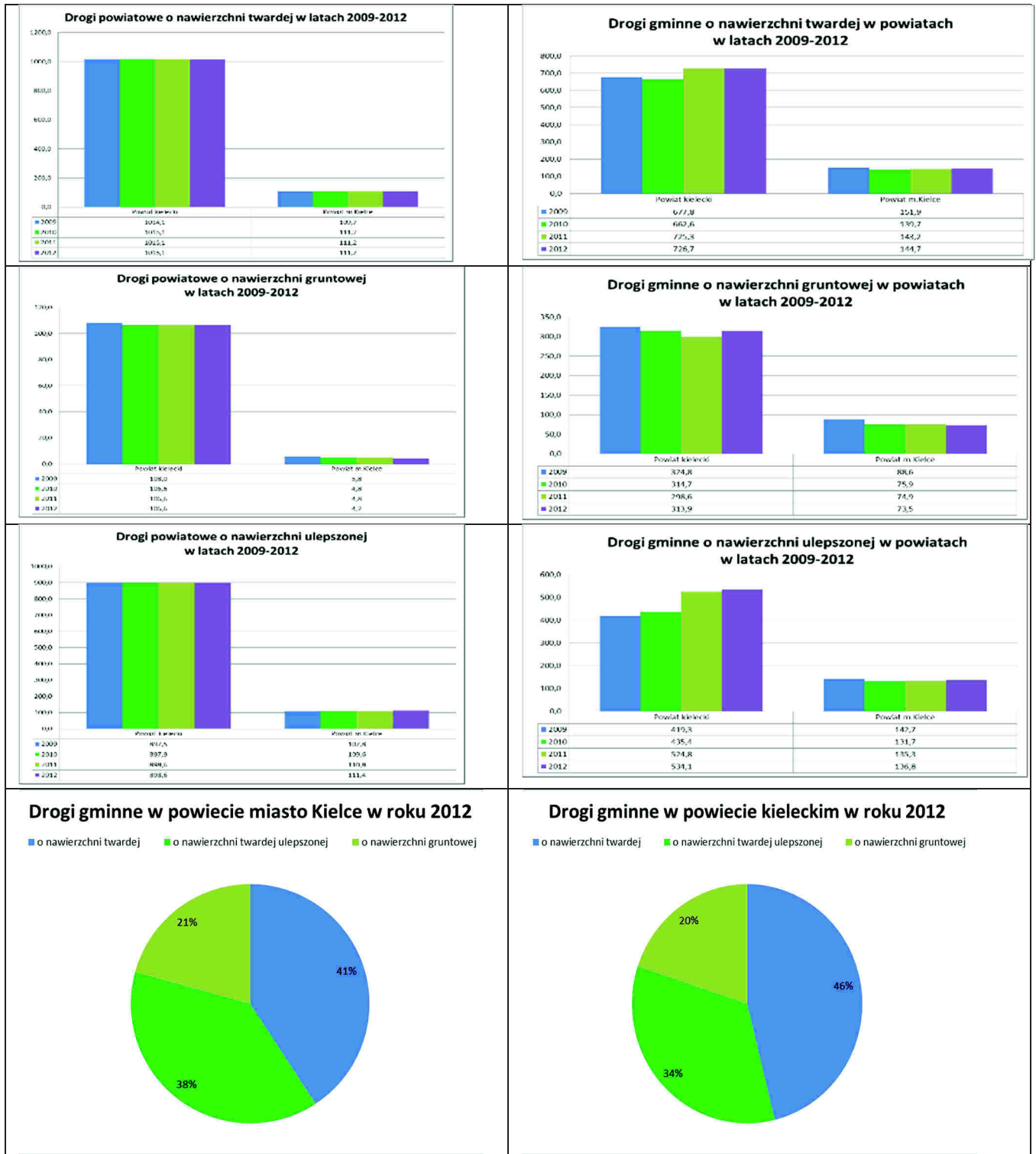
Rysunek 5.6 Dostępność czasowa Kielc jako ośrodka koncentracji infrastruktury społecznej na poziomie wojewódzkim

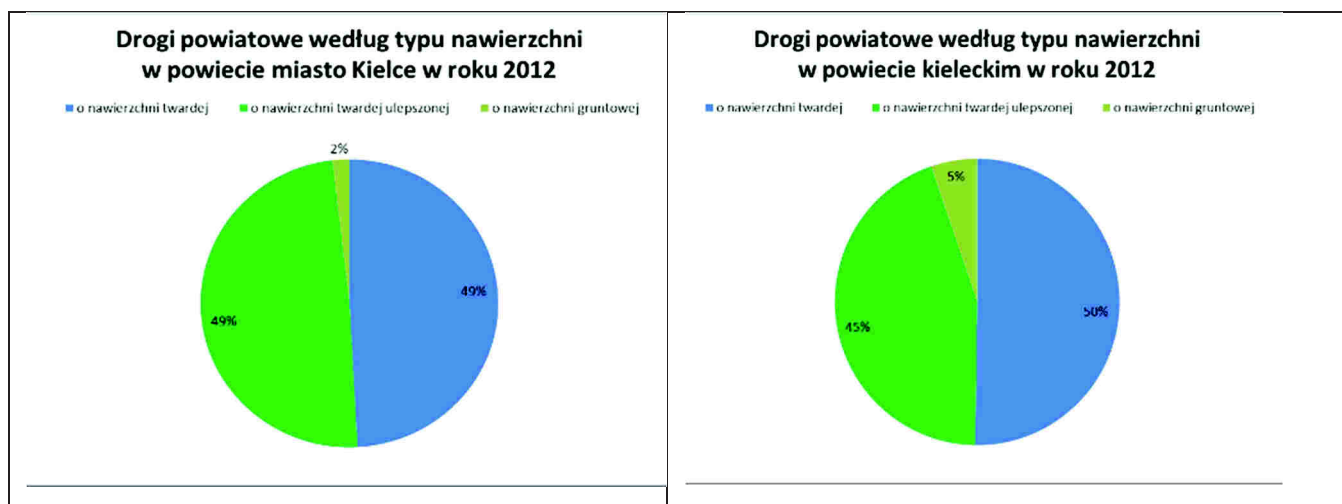

Źródło: koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, mapa diagnostyczna nr 3, http://www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_przestrzenna/kpz/strony/koncepcja_przestrzenne_go_zagospodarowania_kraju.aspx

Wykres 5.23. Drogi powiatowe i gminne w KOF

Źródło: Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL GUS

Udział dróg powiatowych o nawierzchni gruntowej w powiecie miasto Kielce wynosił w 2012 roku jedynie 2%, a drogi o nawierzchni twardej i ulepszonej stanowiły po 49%. Sytuacja w powiecie kieleckim jest podobna. W zakresie dróg gminnych – 46% ma nawierzchnię twardą, a 34% ulepszoną. Pozostałe drogi mają nawierzchnię gruntową. W przypadku dróg powiatowych udział dróg o nawierzchni gruntowej wynosi jedynie 5%, 50% dróg ma nawierzchnię twardą, a 45% ulepszoną (Wykres 23). Drogi gminne na całym obszarze KOF wymagają więc dalszych działań w zakresie poprawy jakości nawierzchni. Jeżeli chodzi o bezpieczeństwo na drogach, 87% wypadków drogowych z ofiarami śmiertelnymi zdarzyło się na drogach w powiecie kieleckim i był to aż 6-procentowy wzrost w stosunku do roku poprzedniego.

Komunikacja publiczna

Jednym z istotnych zagadnień ekonomicznych, społecznych i ekologicznych w funkcjonowaniu miast i obszarów zurbanizowanych jest zrównoważony transport publiczny, który odgrywa przede wszystkim rolę socjalną, stwarzając osobom niemającym dostępu do innych form transportu możliwość sprawnego przemieszczania się. Ponadto transport publiczny rozwiązuje problemy funkcjonalne związane z nadmiernym zatłoczeniem ulic miejskich oraz poprzez ograniczenie ruchu samochodowego, a tym samym ograniczenie emisji spalin komunikacyjnych, sprzyja również aspektom ekologicznym.

Świadczenie usług publicznych w transporcie kolejowym zaspokaja przede wszystkim potrzeby osób dojeżdżających do pracy i szkół oraz w kierunku powrotnym. W miarę możliwości i przepustowości linii kolejowych, rozkład jazdy pociągów tworzony jest bez większych korekt czasowych tak, aby zapewnić mieszkańcom regionu ciągłość połączeń w danym kierunku, głównie w godzinach szczytu porannego i po godz. 14:00

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Przewozy kolejowe w regionie wykonywane są przez „Przewozy Regionalne” spółka z o.o. (pociągi Regio, InterRegio) oraz PKP Intercity S.A. (pociągi TLK). Pociągi TLK oraz InterRegio stanowią uzupełnienie oferty przewozowej w zakresie komunikacji z innymi regionami Polski. Połączenia te obsługują głównie ruch wykraczający poza teren województwa świętokrzyskiego (14 pociągów TLK, w tym 3 pociągi kursujące tylko raz w roku oraz 1 pociąg InterRegio). Wspomniane pociągi zatrzymują się tylko na większych stacjach: Kielce, Skarżysko Kam., Jędrzejów, Sędziszów, Włoszczowa.

Spółka „Przewozy Regionalne” na zlecenie organizatora kolejowych regionalnych przewozów pasażerskich (Marszałek Województwa), obsługuje połączenia na następujących liniach kolejowych:

- nr 8 i nr 25: Kielce – Skarżysko Kamienna – Ostrowiec Świętokrzyski (29 pociągów);
- nr 8 i nr 62: Kielce – Sędziszów – *granica województwa* - Kraków/ Katowice (39 pociągów);
- nr 61: Kielce – Włoszczowa – *granica województwa* – Częstochowa (19 pociągów).

Większość połączeń kolejowych odbywa się w relacjach pokrywających się z odcinkami wymienionymi powyżej. Są to relacje, wynikające z potrzeb lokalnego rynku, gdzie potoki podróży ciążą do większych miejscowości województwa. Połączenia kolejowe na terenie KOF obejmują następujące gminy: Kielce, Piekoszów, Sitkówka Nowiny, Chęciny, Zagnańsk, Miedziana Góra.

W transporcie drogowym publiczny przewóz osób i ich bagażu w określonych odstępach czasu i określonymi trasami nazywany jest przewozem regularnym. Wykonywanie przewozów regularnych w transporcie drogowym wymaga uzyskania stosownego zezwolenia. Zgodnie ze stanem na koniec 2013 roku w województwie świętokrzyskim udzielono 351 takich zezwoleń, w tym 181 dla przedsiębiorstw PKS, a 170 dla prywatnych przewoźników. Udzielono 230 zezwoleń, których linie swoim zasięgiem obejmują teren województwa świętokrzyskiego, natomiast 121 – to zezwolenia na wykonywanie linii wykraczających swoim zasięgiem poza obszar województwa świętokrzyskiego.

Przewóz regularny osób w regionie odbywa się na 62 zbiorczych liniach komunikacyjnych. Obsługa komunikacyjna podróży odbywa się w około 36,4% taborem stanowiącym własność PKS, w około 20,4 % przez przewoźników miejskich, obsługujących również miejscowości poza granicami miast oraz w około 43,2 % z wykorzystaniem taboru będącego własnością przewoźników prywatnych. Na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego połączenia realizowane są przez przewoźników

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

prywatnych, PKS oraz ZTM Kielce, który obsługuje wszystkie gminy KOF z wyjątkiem gminy Chmielnik¹⁴ i Strawczyn.

Obszary w pobliżu głównych dróg powiatowych (na trasach Włoszczowa – Jędrzejów – Pińczów – Busko Zdrój, Pińczów – Kielce – Starachowice, Skarżysko-Kamienna – Końskie) są jednymi z najlepiej skomunikowanych. Do dobrze skomunikowanych należą również regiony, w których podróżni mają dostęp zarówno do transportu autobusowego, jak i kolejowego (wzdłuż tras Jędrzejów – Kielce – Skarżysko-Kamienna – Starachowice, Ostrowiec Świętokrzyski – Opatów – Sandomierz, Włoszczowa – Kielce). Wysoki poziom transportu publicznego występuje również na obszarach na północnym zachodzie oraz wschodzie województwa (zwłaszcza wzdłuż tras Włoszczowa – Końskie – Kielce, Kazimierza Wielka – Busko Zdrój – Morawica, Staszów – Opatów – Górnio – Ostrowiec Świętokrzyski). Obszary o najmniejszej dostępności do komunikacji międzypowiatowej, znajdują się na południowym wschodzie od Kielc, szczególnie w pobliżu trasy Kielce – Staszów.

Obszary nieobsłużone komunikacją to głównie tereny wiejskie, oddalone od głównych potoków transportowych. Największe obszary nieobsługiwane przez transport publiczny to przede wszystkim użytki rolne i lasy.

Miasto Kielce i poszczególne gminy KOF odgrywają kluczową rolę w opisanym wyżej systemie komunikacyjnym regionu. Zidentyfikowane korytarze komunikacji publicznej przebiegające z i do Kielc przez teren gmin KOF, wchodzi w skład korytarzy komunikacyjnych szczebla powiatowego i wojewódzkiego, a tym samym usprawniają komunikację publiczną regionu. Dobrze rozwinięta infrastruktura komunikacyjna KOF, jest zatem czynnikiem niezbędnym dla zrównoważonego rozwoju zarówno gmin KOF, jak i całego województwa i ma pozytywny wpływ na stan środowiska naturalnego oraz komfort życia mieszkańców.

Jeżeli chodzi o dostępność wewnętrzną KOF, w badaniu mieszkańców poproszono o ocenę łatwości dostania się za pomocą różnych środków transportu ze swojego miejsca zamieszkania do wyznaczonych obszarów Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Ocen dokonywali na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało ocenę *najniższą*, a 5 ocenę *najwyższą*.

Do wszystkich miast i gmin KOF wymienionych na poniższym wykresie najłatwiej, zdaniem badanych, dotrzeć za pomocą samochodu. Średnie oceny łatwości dojazdu do wybranych miejscowości transportem publicznym wahały się od 3,13 (obszar wiejski gminy Daleszyce) do 4,29 (miasto Chmielnik), zaś transportem niepublicznym: od 3,56 (obszar wiejski gminy Daleszyce) do 4,09 (obszar wiejski gminy Chęciny).

¹⁴ Gmina Chmielnik jest obsługiwana przez transport komercyjny MPK.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Zdecydowanie najniższe oceny łatwości dostania się do wybranych miejscowości dotyczyły transportu kolejowego – najniższe wystąpiły w przypadku gminy Górno (2,00), gminy Daleszyce oraz miasta Chęciny (średnie 2,03).

Podobne wyniki uzyskano w badaniu przedsiębiorców. Do większości miast i gmin KOF najłatwiej, zdaniem badanych, dotrzeć za pomocą samochodu. W przypadku Kielc średnia ocen dla tego środka transportu wynosiła 3,98. Nieznacznie niższe oceny sformułowano w stosunku do obszaru wiejskiego gminy Chęciny (średnia 3,92). Lepszą dostępnością samochodową charakteryzowały się miasta Chęciny (średnia 4,34), Chmielnik (średnia 4,32) oraz Daleszyce (średnia 4,0), a także obszar wiejski gminy Chmielnik (średnia 4,0). Zdaniem badanych przedsiębiorców, do gminy Górno oraz obszaru wiejskiego gminy Daleszyce najłatwiej jest dotrzeć za pomocą transportu publicznego (średnie 4,34 oraz 3,92). Sformułowane przez respondentów oceny łatwości dotarcia do gmin Sitkówka-Nowiny oraz Zagnańsk wskazują, iż najłatwiej jest to zrobić samochodem (średnie 4,18 i 3,89). W przypadku gmin Masłów, Miedziana Góra oraz Piekoszków respondenci najwyżej oceniali łatwość dotarcia za pośrednictwem transportu publicznego, zaś w stosunku do gmin Morawica i Strawczyn na jednakowym poziomie oceniono możliwość dotarcia do nich transportem publicznym (średnia 3,28 oraz 3,31), jak i niepublicznym (średnia 3,34 oraz 3,36).

Podsumowując, KOF cechuje się niską i średnią dostępnością transportową zewnętrzną, zwłaszcza jeśli chodzi o drogi szybkiego ruchu. Miasto Kielce nie ma też lotniska. Poprawa dostępności zewnętrznej jest w niewielkim zakresie zależna od przedstawicieli miast i gmin KOF, mają na nią wpływ głównie władze krajowe. Pod względem powiązań transportowych wewnątrz KOF, najsilniejsze powiązania, zarówno przy podróżach mieszkańców, jak i przedsiębiorców występują na kierunku gminy KOF – Kielce. Niepokojące jest, że najważniejszym środkiem transportu mieszkańców jest samochód, choć w części gmin dość wysoko oceniany jest także transport publiczny. Głównym zadaniem KOF w zakresie dostępności transportowej powinno być prowadzenie działań lobbystycznych w zakresie poprawy dostępności zewnętrznej, a także ujednoczenie dostępności wewnętrznej, szczególnie w zakresie transportu publicznego. Wzmocnienie powiązań funkcjonalnych pomiędzy mniejszymi gminami KOF poprawiłoby spójność wewnętrzną obszaru funkcjonalnego.

Ścieżki rowerowe

Kolejnym ważnym elementem, mającym na celu zrównoważony rozwój systemu transportu i komunikacji obszaru KOF, jest infrastruktura przeznaczona dla ruchu rowerowego. W tabeli poniżej przedstawiano dostępność ścieżek rowerowych w gminach KOF na tle regionu.

Tabela 5.17 Ścieżki rowerowe Gmin KOF na tle regionu w latach 2011-2013

Jednostka terytorialna	Rok		
	2011	2012	2013
	km	km	km
ŚWIĘTOKRZYSKIE	97,5	105,6	137,6
Powiat kielecki	23,8	23,8	37,4
Gminy KOF, w tym:	18,5	20,5	25,2
Miasto i Gmina Chmielnik	0,0	0,0	1,6
Miasto i Gmina Daleszyce	0,0	0,0	1,3
Gmina Masłów	1,8	1,8	1,8
Gmina Piekoszów	0,0	0,0	1,8
Miasto Kielce	16,7	18,7	18,7

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie BDL

Tylko na terenie niektórych gmin KOF zostały wytyczone ścieżki rowerowe, mimo to długość istniejących ścieżek rowerowych na obszarze KOF stanowi ok. 67% w powiecie kieleckim i ok. 18% w województwie świętokrzyskim.

Wytyczone ścieżki rowerowe oraz szlaki rowerowe w gminach KOF lokalizowane są przede wszystkim w ciągach dróg publicznych. Jedynie na terenie miasta Kielce oraz w niektórych gminach KOF (krótkie odcinki), wyznaczone są drogi dla rowerów, stanowiące wydzielone pasy jezdne. Lokalizacja szlaków i ścieżek rowerowych w drogach publicznych wiąże z dużym ograniczeniem bezpieczeństwa w ruchu rowerowym, ale też z utrudnieniem w ruchu pojazdów mechanicznych.

Mając powyższe na uwadze konieczne jest wspieranie działań mających na celu budowę i rozbudowę bezpiecznej infrastruktury dla ruchu rowerowego na terenie KOF.

Budowa dróg dla rowerów pozwoli na wytworzenie spójnego systemu będącego podstawą dla realizacji systemu komunikacji rowerowej. Alternatywny środek transportu jakim jest rower, daje mieszkańcom możliwość realizacji potrzeb transportowych w sposób ekologiczny, szybki i bezpieczny. Rozwój infrastruktury rowerowej umożliwi stały wzrost udziału podróży niezmotoryzowanych, w ogólnej ich liczbie.

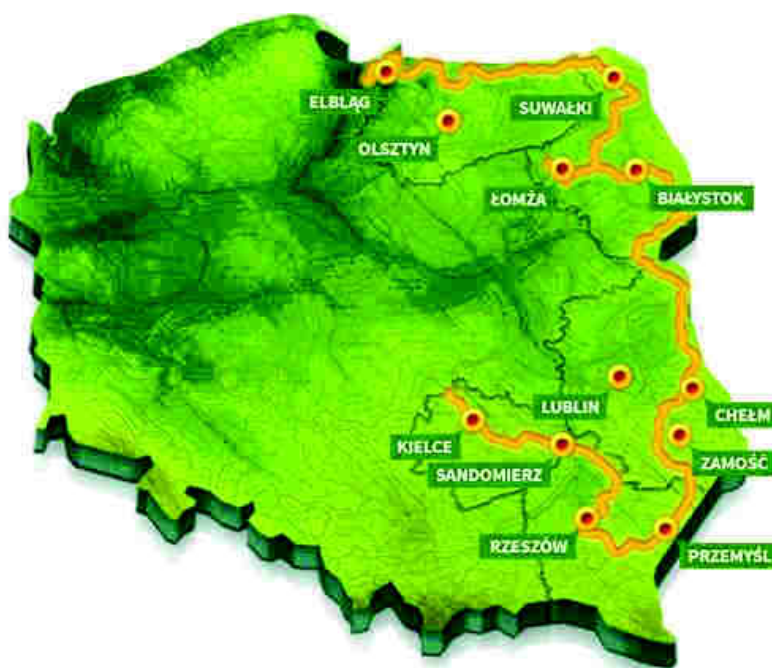
Rozbudowa i budowa systemu dróg rowerowych umożliwi uzyskanie efektu sieciowego, który zapewnia wygodne, komfortowe i bezpieczne wykorzystywanie roweru jako środka transportu. Rozbudowa systemu dróg rowerowych (ścieżek rowerowych) pozwala stworzyć, alternatywny dla samochodowego, ekologiczny model komunikacji. Rozwój ruchu rowerowego poprzez rozbudowę infrastruktury pozwala promować aktywną mobilność miejską oraz efektywniej gospodarować zasobami.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Promocja ruchu rowerowego pozytywnie wpłynie na postrzeganie KOF jako prężnego, nowoczesnego i dynamicznie się rozwijającego obszaru. Stolica województwa¹⁵, którego ważną częścią gospodarki jest turystyka, powinno kształtować ekologiczne formy transportu, a tym samym pozytywnie wpływać na środowisko naturalne. Planowane do realizacji projekty powinny obejmować m.in.: budowę, przebudowę i rozbudowę dróg dla rowerów, ciągów pieszo-rowerowych oraz skrzyżowań.

Dodatkowo nowoprojektowane odcinki dróg rowerowych powinny nawiązywać do przebiegu Trasy Rowerowej w Polsce Wschodniej, który umożliwia dostęp do europejskiej sieci tras rowerowych. Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej to pięć projektów regionalnych, które utworzą spójną trasę rowerową biegnącą przez pięć województw: lubelskie (ok. 350 km), podkarpackie (ok. 430 km), podlaskie (ok. 590 km), świętokrzyskie (ok. 190 km) i warmińsko-mazurskie (ok. 420 km). Będzie ona przeprowadzona przez atrakcyjne obszary, m.in. miejsca cenne przyrodniczo, zabytki, ważne węzły komunikacyjne, przesiadkowe. W projekcie zaplanowano modernizację już istniejących tras rowerowych, budowę nowych, wykorzystanie istniejących dróg o niewielkim natężeniu ruchu, utworzenie sieci miejsc postojowych i odpowiednie oznakowanie całego szlaku.

Rysunek 5.7 Orientacyjny przebieg „Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej”

Źródło: <http://greenvelo.pl>

¹⁵ Wg danych Pełnomocnika Prezydenta Kielc ds. infrastruktury rowerowej w 2015r. długość ścieżek rowerowych w Kielcach wynosi 34,3 km, z czego 33% miało nawierzchnię z kostki betonowej, 19,1% z asfaltu, a do wykonania 11% jako rodzaj nawierzchni wskazano tłuczeń.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

W województwie świętokrzyskim omawiana trasa będzie przebiegać od granicy z województwem podkarpackim w Sandomierzu przez Klimontów, Iwaniska, Raków, Kielce do Sielki Wielkiej (gmina Końskie). Szacowana długość trasy w województwie to 190 km.

Rysunek 5.8 Przybliżony przebieg trasy przez obszar gmin KOF

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie <http://greenvelo.pl/>

Mając na uwadze powyższą analizę, zdiagnozowane problemy występujące w obszarze KOF w zakresie dostępności transportowej obejmują m.in.:

- brak wystarczającej i odpowiedniej i spójnej infrastruktury drogowej oraz ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- brak pełnego dostosowania infrastruktury transportowej do potrzeb osób niepełnosprawnych - niewidomych i niedowidzących,
- niewystarczającą punktualność i niezawodność obsługi komunikacyjnej,
- niezadowalający stan środków komunikacji zbiorowej

Kielecki Obszar Funkcjonalny w swojej polityce winien dążyć do stworzenia spójnego systemu transportowego, w tym dostosowanie m.in. przewozów do spodziewanego ruchu drogowego, a także uniwersalnych potrzeb i aspiracji rozwojowych społeczeństwa, m.in. poprzez działania:

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

- wykorzystanie obiektów do obsługi ruchu pasażerskiego i/lub towarowego obsługujących kilka rodzajów transportu (autobusowy, kolejowy, drogowy),
- wyposażenie w/w obiektów w odpowiednią ilość miejsc parkingowych, powierzchni przeładunkowych lub magazynowych,
- dostosowanie w/w obiektów oraz środków transportowych do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa poprzez właściwą organizację ruchu, systemy monitoringu i zabezpieczeń,
- optymalizację czasu podróży pomiędzy poszczególnymi węzłami komunikacyjnymi, przy użyciu dostępnych rodzajów infrastruktury transportowej i rowerowej,
- instalacje elektronicznych systemów informacyjnych dotyczących zintegrowanych rozkładów jazdy,
- instalacje elektronicznych systemów dystrybucji biletów,
- odseparowanie ruchu pieszego i rowerowego od ruchu pojazdów,
- budowę dodatkowych pasów jezdni do obsługi komunikacji miejskiej,
- instalację systemów monitoringu ruchu w miastach, w tym monitoringu bus-pasów,
- instalację Inteligentnych Systemów Transportowych,
- zakup nowoczesnego, ekologicznego taboru autobusowego.

W praktyce oznaczać to będzie kreowanie systemu zrównoważonego publicznego transportu zbiorowego. Zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, zwiększenie dostępności obszarów miejskich oraz zapewnienie wysokiej jakości mobilności mieszkańców i transportu, obejmujących dojazd do obszaru miejskiego, przejazd przez ten obszar, jak również przemieszczanie się w jego obrębie, jest jednym z wielu czynników warunkujących rozwój obszarów funkcjonalnych.

W odniesieniu do powyższego, działania mające na celu kreowanie systemu zrównoważonego publicznego transportu zbiorowego powinny być realizowane z uwzględnieniem Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej.

Zagadnienia związane z transportem publicznym na terenie gmin KOF zawarte są w Załączniku nr 8 w następujących dokumentach:

- Koncepcji Rozwoju Transportu Publicznego kieleckiego obszaru funkcjonalnego (Załącznik 8a);
- Planie transportowym gminy Kielce oraz gmin przyległych tworzących wspólną komunikację zbiorową (Załącznik 8b);
- Kompleksowe badanie ruchu Kielce 2015 – Raport z badań (Załącznik 8c)

5.4.3 Gospodarka niskoemisyjna¹⁶

Jedną z głównych przyczyn zanieczyszczeń powietrza jest tzw. niska emisja. Niska emisja na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego związana jest z indywidualnymi środkami ciepłowniczymi w gospodarstwach domowych, które w przeważającej ilości wykorzystują jako źródło energii węgiel kamienny, często gorszego gatunku. Spala się w nich także różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne, które mogą być źródłem emisji dioksyn, ponieważ proces spalania jest niepełny i zachodzi w niższych temperaturach. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, związaną z okresem grzewczym.

Walka z niską emisją to przede wszystkim:

- likwidacja niskosprawnych kotłowni i pieców, w tym likwidacja palenisk domowych i małych kotłowni przez podłączenie obiektów do miejskich sieci ciepłowniczych,
- popieranie przedsięwzięć polegających na likwidacji małych lokalnych ciepłowni węglowych i przechodzeniu na zasilanie odbiorców z sieci ciepłowniczej,
- pozyskiwanie nowych odbiorców ciepła z sieci ciepłowniczej poprzez współfinansowanie inwestycji w zakresie przyłączy i węzłów ciepłowniczych,
- stopniowa wymiana zużytych odcinków sieci ciepłowniczej i gazowej na systemy rurociągów preizolowanych, racjonalne planowanie remontów i konserwacji,
- podłączanie ciepłej wody użytkowej związanej z likwidacją palenisk gazowych.

¹⁶ Opracowano w oparciu o:

- a) Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta Kielce
- b) „Lokalny plan rewitalizacji Miasta Chęciny”
- c) „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Chmielnik”
- d) Projekt aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Miasta i Gminy Daleszyce”
- e) „Strategia Rozwoju Gminy Górno”
- f) „Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Masłów na lata 2009-2015”
- g) „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Morawica na lata 2014 – 2020
- h) „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miedziana Góra na lata 2012-2015 w perspektywie do 2019r.”
- i) „Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Piekoszów” – Aktualizacja
- j) http://www.nowiny.com.pl/PL/infrastruktura_lokalna.html
- k) „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Strawczyn”
- l) „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Zagnańsk na lata 2014-2030”
- m) Przeciwdziałanie niskiej emisji na terenach zwartej zabudowy mieszkalnej, Praca zbiorowa pod redakcją mgra inż. Radosława Sadlok, Stowarzyszenie na rzecz efektywności energetycznej i rozwoju odnawialnych źródeł energii „HELIOS” 2014.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

- Zapewnienie ekologicznego transportu publicznego

Ciepło sieciowe jest jednym z najbardziej efektywnych źródeł niskoemisyjnego ogrzewania domów.

Sytuacja związana z systemem ciepłowniczym na terenach gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego przedstawia się następująco:

Miasto Kielce

Na terenie miasta działa dwóch operatorów sieci ciepłowniczych to jest:

- Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Spółka z o.o. w Kielcach,
- Kielecka Spółdzielnia Mieszkaniowa (dalej KSM),

którzy zarządzają trzema niezależnymi systemami ciepłowniczymi.

System ciepłowniczy MPEC Sp. z o.o. jest największym systemem ciepłowniczym na terenie miasta Kielce, który zaopatruje w ciepło i ciepłą wodę użytkową spółdzielnie mieszkaniowe, budynki jednorodzinne, budynki użyteczności publicznej, zakłady produkcyjne, zlokalizowane w następujących obszarach Kielc: os. Ślichowice, os. Pod Dalnią, os. Czarnów, Herby, os. Jagiellońskie, os. Podkarczówka, os. Uroczysko, os. Na Stoku, os. Świętokrzyskie, os. Szydłówek, os. Słoneczne Wzgórze, os. Bocianek, os. Sady, rejon Politechniki oraz rejon ul. Bp Kaczmarka i os. Chęcińskie.

System zasilany jest przez Elektrociepłownię Kielce (dalej EC Kielce S.A.) i kotłownię „Hauke Bosaka”.

Ze źródła EC Kielce S.A. woda grzewcza wyprowadzona jest do odbiorców obsługiwanych przez MPEC Sp. z o.o. za pomocą:

- magistrali „Zachód” (2 x DN 400 oraz 1 x DN700),
- magistrali Południowo – Zachodniej (2 x DN600),
- magistrali Południowej (2 x DN 400/300/200),
- magistrali „Wschód” (2 x DN600),
- magistrali „Północ” (2 x DN600)

Natomiast z kotłowni „Hauke Bosaka” woda grzewcza wyprowadzana jest poprzez:

- magistralę zasilającą os. Barwinek (1 x DN300, 1 x DN350),
- magistralę biegnącą wzdłuż ulicy gen. J. Hauke Bosaka (2 x DN125),

Sieci magistralne i rozdzielcze stanowią własność MPEC Sp. z o. o.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Stan techniczny EC Kielce S.A. zarówno od strony jednostek kotłowych, jak i urządzeń pomocniczych oceniany jest jako dobry lub bardzo dobry, w przeciwieństwie do stanu magistrali „Wschód”. Magistrala ta dostarcza ciepło na potrzeby centralnego ogrzewania i centralnej ciepłej wody dla 35% mieszkańców miasta Kielce i jest największą oraz najmniej dofinansowaną magistralą kieleckiego systemu ciepłowniczego. Magistra „Wschód” wykonana jest w przestarzałej technologii kanałowej z izolacjami cieplnymi w płaszczu azbestowo-cementowym. Okres eksploatacji wynosi ponad 40 lat, a jej stan techniczny stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa energetycznego ciągłej dostawy ciepła dla odbiorców.

Stan techniczny kotłowni „Hauke Bosaka” zarówno od strony źródeł ciepła jak i urządzeń pomocniczych jest dobry. Sprawność wytwarzania ciepła znajduje się na dobrym poziomie i wynosiła w roku 2014 ponad 74%.

System ciepły Kieleckiej Spółdzielni Mieszkaniowej składa się z dwóch niezależnych systemów zasilanych z kotłowni miałowych WLM-I przy ul. Szczecińskiej oraz WLM-II przy ul. Żniwnej.

Obie kotłownie funkcjonują wyłącznie na potrzeby centralnego ogrzewania dostarczając ciepło głównie dla ogrzewania zasobów mieszkaniowych oraz zakładów przemysłowych, obiektów usługowo-handlowych, szkół, przedszkoli i innych obiektów zlokalizowanych w zasięgu sieci ciepłowniczej (os. Sandomierskie, os. Czarneckiego, budynki mieszkalne oraz użyteczności publicznej w rejonie ulicy Zagórskiej, Żeromskiego, Kieleckie Centrum Kultury, os. Zagórska-Północ, os. Zagórska-Południe, zakłady przemysłowe w rejonie ulicy Zbożowej, Rolnej i Górnej).

Z kotłowni WLM-I przy ul. Szczecińskiej woda grzewcza wyprowadzona jest do odbiorców za pomocą magistrali w kierunku północnym (2x DN 200), w kierunku południowym (2x DN 250). Natomiast z kotłowni WLM-II przy ul. Żniwnej woda grzewcza wyprowadzona jest poprzez magistralę w kierunku północnym (2 x DN 300), w kierunku południowym (2 x DN 300).

Sieci magistralne i rozdzielcze stanowią własność KSM.

Stan techniczny kotłowni WLM-I i WLM-II zarówno od strony źródeł ciepła, jak i urządzeń pomocniczych jest zadawalający i gwarantuje wystarczający poziom bezpieczeństwa produkcji ciepła. Wskaźniki charakteryzujące sprawność wytwarzania ciepła kształtują się na stosunkowo niskim poziomie.

Gmina i Miasto Chęciny

Na obszarze miasta i gminy brak jest scentralizowanych systemów zbiorowego zaopatrzenia w ciepło. Jedyna kotłownia komunalna (na paliwo stałe - węgiel)

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

funkcjonuje na potrzeby osiedla Sosnówka. Do zaopatrzenia w ciepło budynków użyteczności publicznej, usług, zakładów stosuje się kotłownie w większości na paliwo stałe. W zabudowie zagrodowej i jednorodzinnej do ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych wykorzystywane są urządzenia tradycyjne: trzony kuchenne, piece ceramiczne lub wewnętrzne instalacje centralnego ogrzewania z własnych kotłowni na paliwo stałe, a w nielicznych przypadkach na paliwo płynne i gazowe (olej opałowy i gaz ziemny).

Miasto i Gmina Chmielnik

Największym producentem ciepła w gminie Chmielnik jest Zakład Usług Komunalnych w Chmielniku Sp. z o.o., Zrecze Duże 1A, który doradza ciepło do spółdzielni mieszkaniowej, wspólnot mieszkaniowych, budynku stanowiącego własność gminy, w którym mieści się CIS i spółdzielnia socjalna, mieszkań socjalnych. ZUK eksploatuje pięć kotłowni opalanych gazem oraz jedną opalaną węglem. Posiada sieć ciepłowniczą o długości ok. 1 km, która zaopatruje w ciepło 15 budynków mieszkalnych wielorodzinnych i jeden administracyjno-usługowy.

Poza ZUK sp. z o.o. gospodarka cieplna w gminie realizowana jest przez kotłownie lokalne (przy szpitalu, przy przychodni zdrowia, przy Zespole Szkół nr 3, przy ZDZ Kielce oddział w Chmielniku, przy szkole podstawowej, w Domu Pomocy Społecznej w Łagiewnikach). Źródłem ciepła w gospodarstwach domowych są kotłownie indywidualne, które wykorzystują do produkcji energii przede wszystkim węgiel kamienny.

Miasto i Gmina Daleszyce

Na terenie Gminy Daleszyce nie istnieje centralny system ciepłowniczy, brak jest również sieci ciepłowniczej, którą ciepło byłoby dostarczane np. z sąsiednich gmin. Brak sieci ciepłowniczej na większą skalę jest przede wszystkim wynikiem małej wartości gęstości cieplnej w rejonach Miasta i Gminy Daleszyce oraz niskiej wartości wskaźnika zapotrzebowania na moc w rejonach.

Zaopatrzenie w ciepło jest realizowane głównie przez kotłownie indywidualne (budownictwo jednorodzinne) oraz przez większe kotłownie lokalne do ogrzewania szkół lub innych obiektów użyteczności publicznej. Większość istniejących obiektów i mieszkań na terenie gminy jest zasilanych w ciepło na potrzeby grzewcze oraz na przygotowanie ciepłej wody użytkowej, z własnych indywidualnych źródeł ciepła. Ze względu na fakt, że wszystkie piece lub kotłownie indywidualne zasilają tylko obiekty, w których są zainstalowane należy zakładać, że są to źródła ciepła o mocach rzędu kilku kilowatów, a w nielicznych przypadkach gdy kotłownia ogrzewa większy obiekt istnieją źródła ciepła o mocach kilkudziesięciu kilowatów.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Głównym źródłem ciepła są kotłownie węglowe, które są zainstalowane w ponad 95% obiektów na terenie gminy. Źródła ciepła, w których są zainstalowane kotłownie na paliwa ekologiczne stanowią zaledwie 4,6%. Najmniej obiektów ogrzewanych jest za pomocą gazu ziemnego (0,7%) oraz energii elektrycznej. Należy również założyć, że w związku z dużym zalesieniem gminy, w istniejących piecach węglowych spala się również drewno.

Gmina Górno

Na terenie Gminy Górno nie istnieją centralne systemy zaopatrzenia w ciepło w postaci scentralizowanych źródeł ciepła i sieci ciepłych. W zabudowie zagrodowej na terenie gminy do ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych wykorzystywane są urządzenia tradycyjne kuchenne i piecowe na paliwo stałe. Wyjątek stanowi nowe budownictwo jednorodzinne wyposażone na ogół w wewnętrzne instalacje centralnego ogrzewania z własnymi kotłowniami na paliwo stałe. Dla zaopatrzenia w ciepło budynków użyteczności publicznej usługowych i zakładów ze względu na dużą kubaturę wykorzystuje się lokalne kotłownie. Na terenie gminy Górno w kilku przypadkach zastosowano „przyjazne” dla środowiska technologie spalania paliw (gaz, olej, odsiarczanie spalin).

Gmina Masłów

Na obszarze gminy Masłów nie występują zorganizowane systemy ciepłownicze. W siedliskach zagrodowych i zabudowie mieszkaniowej dominuje ogrzewanie piecowe. Część budynków mieszkalnych posiada instalacje centralnego ogrzewania zasilane z własnych kotłowni opalanych paliwem i coraz częściej gazem. Większe źródła ciepła istnieją w budynkach użyteczności publicznej (wspólna kotłownia dla Szkoły podstawowej i Urzędu Gminy).

Biorąc pod uwagę stan zainwestowania gminy i brak zespołów zabudowy wymagających dostaw większej ilości ciepła do celów grzewczych i przygotowania ciepłej wody użytkowej, nie zachodzi potrzeba tworzenia na tym terenie zorganizowanych systemów ciepłowniczych.

Gmina Morawica

Zaopatrzenie Gminy Morawica w ciepło oparte jest o kotłownie lokalne, zlokalizowane z reguły przy obiektach użyteczności publicznej np. szkoły, obiekty służby zdrowia, zakłady przemysłowe, itp. oraz o ogrzewanie indywidualne. Na terenie Gminy nie występują rozległe sieci ciepłownicze oraz brak jest dużych źródeł ciepła powyżej 5,8 [MW]. Dla własnych potrzeb duże kotłownie posiadają:

- Kopalnia Wapienia,

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Bilcza,
- Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii.

Kotłownia ŚCP jest największym tego typu obiektem w Gminie. Wyprowadzone są z niej krótkie odcinki sieci ciepłej do zasilania w ciepło oraz ciepłą wodę budynków szpitalnych. Łączna długość sieci ciepłej na terenie szpitala wynosi 900 m.

Ciepło dostarczane jest na potrzeby ogrzewania i wentylacji obiektów, podgrzewania wody użytkowej oraz zastosowania technologicznego u odbiorców przemysłowych.

Gmina Miedziana Góra

W gminie Miedziana Góra nie występują zorganizowane systemy ciepłownicze. Zaopatrzenie w ciepło jest realizowane głównie przez kotłownie lokalne i indywidualne paleniska domowe opalane głównie węglem. Większe źródła ciepła istnieją w budynkach użyteczności publicznej (Trzy kotłownie gazowe – Szkoła w Ćmińsku, Szkoła w Kostomłotach Drugich oraz kotłownia obsługująca Urząd Gminy, Zakład Gospodarki Komunalnej i Ośrodek Zdrowia w Miedzianej Górze; Kotłownia olejowa Szkoły w Porzeczu; Kotłownia Węglowa na ekogroszek w Ośrodku Zdrowia w Ćmińsku).

Gmina Piekoszów

Gmina Piekoszów nie posiada sieci ciepłowniczej. Właściciele gospodarstw domowych organizują systemy grzewcze we własnym zakresie. Głównie są to piece c.o. na węgiel i koks. Obiekty użyteczności publicznej zlokalizowane na terenie gminy Piekoszów, zaopatrywane są w ciepło poprzez kotłownie indywidualne opalane głównie węglem i olejem opałowym.

Gmina Sitkówka-Nowiny

Na terenie gminy zaopatrzenie w ciepło jest realizowane głównie przez kotłownie indywidualne (budownictwo jednorodzinne) oraz przez kotłownie lokalne. Na terenie osiedla Nowiny znajduje się kotłownia o mocy 6,6 MW, z której wyprowadzona jest sieć ciepła do budownictwa wielorodzinnego, znajdującego się na terenie osiedla. Podstawowym paliwem w istniejących kotłowniach jest węgiel kamienny. Wśród lokalnych kotłowni przeważają źródła ciepła opalane paliwami ekologicznymi np: olejem opałowym. Są one usytuowane w Bolechowicach przy szkole, przy Remizie OSP i przy szkole w Kowali, przy pływalni "Perła", przy Zespole Szkół Ponadpodstawowych w Nowinach.

Gmina Strawczyn

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Na terenie Gminy Strawczyn nie istnieje scentralizowany system ciepłowniczy. Zapotrzebowanie na ciepło przeznaczone do centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej pokrywane są w większości przypadków przez indywidualne kotłownie węglowo-miałowe. Nieliczne instytucje do ogrzewania wykorzystują olej opałowy lub biomasę.

Gmina Zagnańsk

Na terenie Gminy Zagnańsk nie istnieją centralne systemy zaopatrzenia w ciepło w postaci scentralizowanych źródeł ciepła i sieci ciepłych. Obszar gminy charakteryzuje się niską gęstością cieplną, przeważają zabudowania mieszkaniowe, głównie jako zabudowa mieszkaniowa zagrodowa oraz zabudowa jednorodzinna (domy wolnostojące prywatne, mieszanka starej i nowej zabudowy). Większa koncentracja zabudowy występuje na obszarze miejscowości Zagnańsk.

Potrzeby cieplne Gminy Zagnańsk pokrywane są za pomocą rozproszonych lokalnych kotłowni zlokalizowanych bezpośrednio przy odbiorcach ciepła. Budynki mieszkalne, użyteczności publicznej jak i sfery gospodarczej zasilane są z własnych źródeł ciepła w postaci:

- kotłowni lokalnych, pracujących dla potrzeb obiektów użyteczności publicznej, budynków wielorodzinnych Wspólnot Mieszkaniowych oraz funkcjonujących zakładów produkcyjnych. Kotłownie lokalne wytwarzają ciepło na potrzeby zasilanego budynku lub budynków i zlokalizowane są w różnych częściach gminy,
- indywidualnych źródeł ciepła małych mocy, głównie są to wbudowane kotłownie c.o. oraz trzony piecowe.

Zdiagnozowane potrzeby inwestycyjne dotyczą głównie modernizacji/przebudowy i budowy sieci ciepłowniczych. W szczególności modernizacji należy poddać magistralę „Wschód” kieleckiej sieci ciepłowniczej. Jej przebudowa na sieć ciepłowniczą bezkanałową z zastosowaniem rur preizolowanych umożliwi usunięcie szkodliwych izolacji ciepłych z płaszczem azbestowo-cementowym, zapewni niezawodność dostaw energii cieplnej oraz spowoduje zmniejszenie strat ciepła na przesyle, co wpłynie na zmniejszenie zużycia paliwa i tym samym zmniejszenie emisji do atmosfery szkodliwych pyłów i gazów. Ponadto modernizacja sieci ciepłowniczej wpłynie na obniżenie kosztów eksploatacji, w tym kosztów konserwacji i usuwania ewentualnych awarii oraz poprawi jakość świadczonych usług.

Ze względu na potrzeby społeczno-gospodarcze rozwoju miasta istnieje także konieczność rozbudowy sieci ciepłowniczej umożliwiając przyłączenie do miejskiego systemu ciepłowniczego zarówno nowopowstających osiedli i rejonów mieszkaniowych

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

jak i istniejących obiektów zasilanych indywidualnymi źródłami ciepła, redukując tym samym tzw. niską emisję.

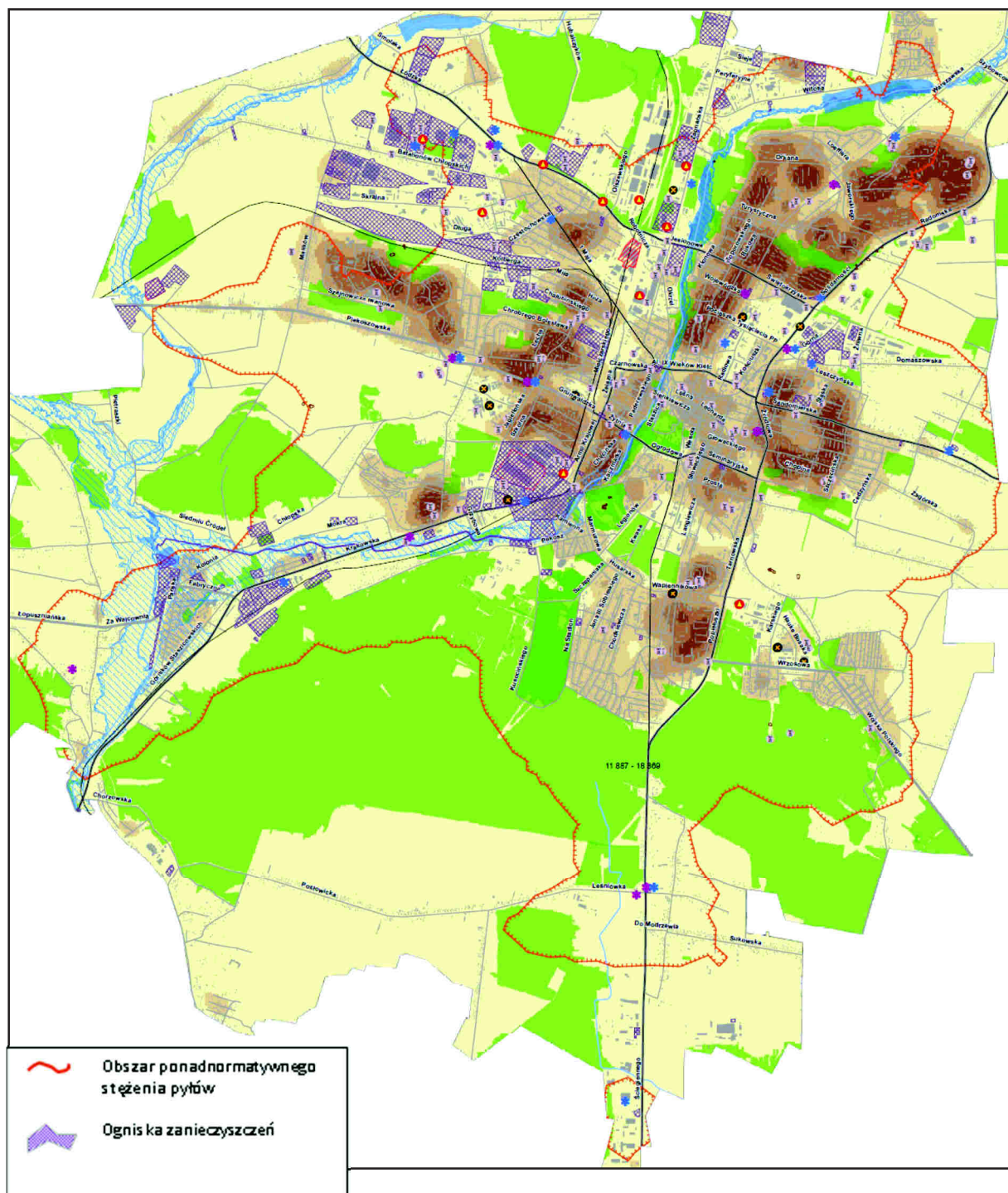
W przypadku obszarów charakteryzujących się niską gęstością cieplną, na których nie istnieją centralne systemy ciepłownicze, potrzeby inwestycyjne dotyczą głównie:

- gazyfikacji gmin i stopniowego zastępowania źródeł wykorzystujących węgiel źródłami wykorzystującymi gaz sieciowy,
- rozwój i modernizacja ciepłownictwa opartego o lokalne kotłownie i wykorzystujące OZE, w tym modernizacja niskosprawnych kotłowni i pieców, w przypadku gmin na których gazyfikacja z różnych przyczyn nie jest możliwa.

Duży wpływ na wielkość zjawiska niskiej emisji ma wielkość emisji komunikacyjnej, której źródłem jest powstawanie produktów spalania w silnikach samochodowych.

Na podstawie „Mapy potencjalnych zagrożeń dla środowiska i ludzi miasta Kielce” stwierdza się, że obszary zurbanizowane miasta Kielce są obciążone ponadnormatywnym stężeniem pyłów PM10. Ogniskami tych zanieczyszczeń, są niescentralizowane kotłownie (kotłownie lokalne i indywidualne), zakłady przemysłowe i produkcyjne, ale również komunikacja samochodowa, w której największy udział ma osobowa komunikacja samochodowa.

Rysunek 5.9 Mapy potencjalnych zagrożeń dla środowiska i ludzi miasta Kielce

Źródło: UM Kielce

5.4.4 Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii¹⁷

Zmniejszanie się dostępnych zasobów surowców energetycznych oraz zanieczyszczenie środowiska to jedne z ważniejszych zagadnień XXI wieku. Problem ten eliminuje się poprzez wdrażanie zrównoważonej polityki energetycznej służącej zmniejszeniu konsumpcji energii, szczególnie energii ze źródeł konwencjonalnych oraz zwiększenie poziomu wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, a w rezultacie ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i substancji szkodliwych do atmosfery, w tym przede wszystkim CO₂.

Zgodnie z Obwieszczeniem Ministra Gospodarki w sprawie szczegółowego wykazu przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej (MP z 11.01.2013, poz. 15), do przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej zalicza się m.in.:

- przedsięwzięcia termomodernizacyjne i remontowe w rozumieniu ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów (Dz. U. Nr 223, poz. 1459, z późn. zm.),
- przedsięwzięcia w zakresie modernizacji lub wymiany oświetlenia wewnętrznego i zewnętrznego, w tym oświetlenia ulicznego oraz zastosowania nowoczesnych i energooszczędnych systemów sterowania oświetleniem,
- przedsięwzięcia polegające na zastąpieniu niskoefektywnych energetycznie lokalnych i indywidualnych źródeł ciepła opalanych węglem, koksem, gazem lub olejem opałowym źródłami charakteryzującymi się wyższą efektywnością energetyczną, w tym odnawialnymi źródłami energii, ciepłem wytwarzanym w kogeneracji lub ciepłem odpadowym z instalacji przemysłowych.

W gminach KOF potrzeby w zakresie głębokiej modernizacji budynków są ogromne. Większość budynków użyteczności publicznej, jak również wielorodzinnych została oddana do użytku w czasach, kiedy rozwiązania budowlane nie uwzględniały izolacji cieplnej budynków, a właściwą temperaturę zapewniały systemy grzewcze pobierające duże ilości energii. Na przestrzeni ostatnich lat ceny energii wzrosły, co skłania jej użytkowników do szukania oszczędności. Istotne stały się również czynniki ekologiczne.

¹⁷ Opracowano w oparciu o:

- a) Artykuł merytoryczny „Potencjał energetyczny województwa świętokrzyskiego – możliwości produkcji biomasy pochodzenia rolniczego na cele energetyczne” – Krąg Innowacji Efektywne wykorzystanie energii
- b) Prezentacja „Wsparcie finansowe OZE i EWE na poziomie regionalnym w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020” - Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego Departament Polityki Regionalnej
- c) Prezentacja „Możliwości rozwoju mikroinstalacji i ich wpływ na efektywne wykorzystanie energii” – Instytut OZE
- d) <http://www.eo.org.pl>

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Przestarzałe rozwiązania prowadzą nie tylko do dużych strat energii, narażając użytkowników na pokaźne straty finansowe ale powodują również zużywanie dużej ilości paliw i energii i wywołują znaczną emisję szkodliwych czynników do powietrza atmosferycznego.

Podobnie sytuacja wygląda w kwestiach dotyczących oświetlenia ulicznego. Przeprowadzone inwestycje wymiany oświetlenia ulicznego na energooszczędne dotyczą jedynie pojedynczych ulic w trzech gminach Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (Kielce, Daleszyce).

Województwo świętokrzyskie charakteryzuje się dużą różnorodnością środowiska naturalnego, co stwarza warunki dla rozwoju w regionie większości dostępnych technologii wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. Korzystne warunki dla pozyskania hydroenergii (elektrownie wodne) oraz energii słonecznej (kolektory słoneczne i ogniwa fotowoltaiczne) występują niemalże na obszarze całego regionu. Natomiast dla energii wiatrowej (turbiny wiatrowe) są to głównie północna i północno-wschodnia część województwa. Należy również zaznaczyć, że w regionie nie brak ugorów i odłogów, porzuconych trwałych użytków zielonych (łąki oraz pastwiska), na których w sposób łatwy i bez większych nakładów można przywrócić produkcję rolniczą ukierunkowaną na pozyskiwanie biomasy (opał z biomasy i biogazownie rolnicze).

Niektóre z gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego podjęły już działania w zakresie podnoszenia efektywności energetycznej, gospodarki niskoemisyjnej i odnawialnych źródeł energii.

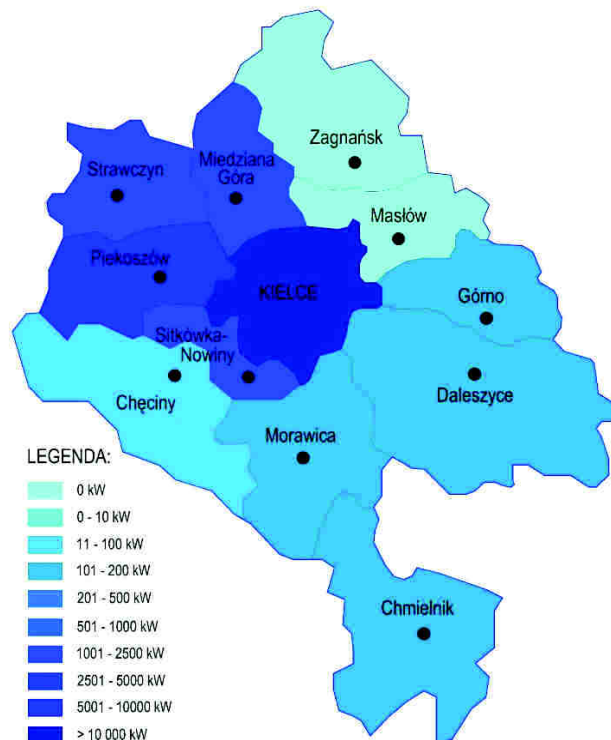
Na podstawie danych z 2013 roku w gminach KOF zainstalowana moc elektryczna instalacje OZE wynosi 3,57 MW, w tym:

- energia wodna – 8 instalacji o łącznej mocy elektrycznej 0,33 MW,
- biogaz – 3 instalacje o łącznej mocy elektrycznej 1,97 MW,
- energia wiatru – 16 turbin wiatrowych o łącznej mocy elektrycznej 1,26 MW,
- energia słoneczna – 3 instalacje o łącznej mocy elektrycznej 0,01 MW.

Natomiast moc cieplna instalacji OZE w gminach KOF wynosi łącznie 17,35 MW , w tym:

- biogaz – 3 instalacje o łącznej zainstalowanej mocy cieplnej 1,82 MW,
- biomasa – 7 instalacje o łącznej zainstalowanej mocy cieplnej 15,15 MW,
- energia geotermalna – 2 instalacje o łącznej zainstalowanej mocy cieplnej 0,25 MW,
- energia słońca – 3 instalacje o łącznej zainstalowanej mocy elektrycznej 0,13 MW.

**Rysunek 5.10 Kielecki Obszar Funkcjonalny wg mocy odnawialnych źródeł energii
(łącznie zainstalowana moc ciepła i elektryczna)**

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o.

Podjęte przez gminy KOF działania nie skupiały się jedynie na budowie instalacji OZE. Obejmowały również inne działania, których celem było podnoszenie efektywności energetycznej, gospodarki niskoemisyjnej i odnawialnych źródeł energii. Działania te obejmowały:

Miasto Kielce:

- termomodernizacja części obiektów oświatowych,
- częściowa wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, zastosowanie systemów regulacji oświetlenia ulicznego,
- wdrażanie systemu monitoringu zużycia mediów (energii elektrycznej, ciepła, gazu, wody, paliw stałych i ciekłych) w jednostkach organizacyjnych Gminy Kielce,
- grupowy zakup energii elektrycznej dla obiektów należących do Gminy Kielce (obiektów kubaturowych, oświetlenia ulicznego, sygnalizacji świetlnej itp.),
- program pilotażowy instalacji fotowoltaicznej na wybranym obiekcie Gminy Kielce (w trakcie realizacji),
- zakup nowego taboru przez MPK Kielce,
- Przyjęcie "Programu Ograniczenia Niskiej Emisji na terenie Miasta Kielce",

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

- Dotacje na dofinansowanie kosztów wykonania demontażu palenisk węglowych; Zakupu i montażu nowego źródła ogrzewania; Zakupu, montażu, wymiany lub modernizacji instalacji związanej z nowym źródłem ogrzewania; Modernizacji systemu odprowadzania spalin niezbędnego do prawidłowego funkcjonowania nowego źródła ogrzewania; Podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej w zakresie wykonania wewnętrznej instalacji centralnego ogrzewania oraz ciepłej wody użytkowej z wyłączeniem urządzeń węzła cieplnego; Zakupu i montażu instalacji odnawialnego źródła energii,
- zakończenie w październiku 2015 r. opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Kielce.

Gmina i Miasto Chęciny:

- Termomodernizacja wybranych budynków użyteczności publicznej (szkoły, urząd gminy),
- budowa elektrowni wodnej w Wolicy,
- zakończenie w październiku 2015 r. opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Chęciny.

Miasto i Gmina Chmielnik:

- termomodernizacja wybranych obiektów użyteczności publicznej w Gminie Chmielnik (świątlice wiejskie),
- w trakcie prac nad opracowaniem Planu gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Chmielnik,
- przebudowa miejskiej kotłowni węglowej na gazową.

Miasto i Gmina Daleszyce:

- termomodernizacja budynku Komisariatu Policji w Daleszycach,
- wymiana okien w szkołach podstawowych,
- modernizacja wybranych odcinków oświetlenia ulicznego, w tym wymiana opraw oświetleniowych na efektywniejsze,
- modernizacja ogrzewania (kotłownia, c.o.) w szkole podstawowej,
- budowa małej elektrowni wodnej w Daleszycach,
- budowa małej elektrowni wodnej w Sukowie,
- budowa małej elektrowni wodnej w Marzyszu,
- instalacja automatycznego zespołu spalania rozdrobnionego drewna.
- w trakcie prac nad opracowaniem Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla miasta i Gminy Daleszyce

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Gmina Górno:

- budowa małej elektrowni wodnej w Cedzynie,
- rozbudowa i przebudowa, w tym docieplenie budynku szkoły w Krajnie,
- instalacja kolektorów słonecznych,
- zakończenie we wrześniu 2015 r. opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Górno.

Gmina Masłów:

- instalacja paneli fotowoltaicznych w Centrum Edukacyjnym Szklany Dom,
- zakończenie w czerwcu 2015 r. opracowania Planem Gospodarki Niskoemisyjnej.

Gmina Morawica:

- opracowanie w 2014 r. Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Morawica.
- budowa systemu kolektorów słonecznych oraz pompy ciepła dla ogrzewania wody użytkowej i basenowej,
- termomodernizacja budynków wybranych szkół na terenie Gminy Morawica, w tym wymiana źródła ciepła na gazowe lub olejowe,
- instalacja systemu kolektorów słonecznych i modernizacja kotłowni w Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii w Morawicy,
- systemy kolektorów słonecznych i pompy ciepła do podgrzewania ciepłej wody użytkowej w domach mieszkalnych w różnych lokalizacjach na terenie Gminy,
- budowa małej elektrowni wodnej w Bieleckich Młynach,
- budowa małej elektrowni wodnej w Morawicy.

Gmina Miedziana Góra:

- zakończenie w lipcu 2015 r. opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Miedziana Góra,
- budowa małej elektrowni wodnej w Bobrzy,
- budowa elektrowni wiatrowych.

Gmina Piekoszów:

- rozpoczęcie prac przeprowadzenia termomodernizacji Zespołu Placówek Oświatowych w Piekoszowie wraz z instalacją nowoczesnego systemu zarządzania ogrzewaniem,
- budowa biogazowni rolniczo-utylicacyjnej,
- instalacja kotłów na biomase w Zakładach Rzeźniczo-Wędliniarskich i Gminnym Ośrodku Kultury,

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

- w trakcie prac nad opracowaniem Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Piekoszów.

Gmina Sitkówka-Nowiny:

- przebudowa i termomodernizacja budynku krytej pływalni Perła GOKSiR,
- budowa elektrowni na biogaz pozyskiwany na oczyszczalni ścieków.
- w trakcie prac nad opracowaniem Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Sitkówka-Nowiny

Gmina Strawczyn:

- budowa centrum Sportowo-rekreacyjnego w Strawczynku – Etap III Budowa krytej pływalni z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii: solary, kotły na biomasę, energia geotermalna,
- rozbudowa instalacji solarnej na terenie Centrum Sportowo-Rekreacyjnego w Strawczynku,
- termomodernizacja wybranych budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Strawczyn,
- budowa elektrowni na biogaz pozyskiwany na składowisku odpadów,
- zakończenie w sierpniu 2015 r. opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Strawczyn.

Gmina Zagnańsk:

- termomodernizacja budynku urzędu gminy w Zagnańsku,
- zakończenie w listopadzie 2015 r. opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Zagnańsk.

Pomimo podjętych działań, potrzeby inwestycyjne Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii są duże, dlatego też niezbędne jest dalsze prowadzenie działań na rzecz ww. tematów, w tym przede wszystkim:

- Termomodernizacja obiektów na terenie gmin KOF, w tym termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,
- Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gmin KOF, w tym wymiana oświetlenia na energooszczędne oraz wdrażanie efektywnych energetycznie systemów sterowania oświetleniem,
- Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, w tym montaż instalacji OZE wspomagających konwencjonalne systemy wytwarzania energii elektrycznej oraz ciepła.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej oraz zwiększenie poziomu wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, przyczyni się, poza wyżej wymienionym ograniczeniem emisji gazów cieplarnianych i substancji szkodliwych, do atmosfery także do:

- spełnienia przez Polskę wymogów stawianych przez Komisję Europejską w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami,
- poprawy konkurencyjności regionalnej gospodarki poprzez zmniejszenie energochłonności sektora publicznego i prywatnego,
- podniesienia konkurencyjności regionu poprzez zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego,
- realizacji polityki zrównoważonego rozwój w obszarze rozwiązań środowiskowych, energetycznych i turystycznych.

5.5 Sytuacja budżetowa gmin wchodzących w skład porozumienia KOF

Dochody budżetów gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrastają. Wartość średnia dochodów gmin na 1 mieszkańca dla całego obszaru funkcjonalnego przekraczała w latach 2009-2013 średnią dla województwa świętokrzyskiego. Najwyższe dochody odnotowują miasto Kielce oraz bezpośrednio granicząca od strony południowej ze stolicą województwa gmina wiejska Sitkówka-Nowiny. Sitkówka-Nowiny należy od lat do najbogatszych gmin województwa, główne źródła dochodów gminy stanowią podatki od nieruchomości: od firm działających na terenie gminy oraz od osób fizycznych. Ważnym źródłem dochodów są także podatek dochodowy od osób fizycznych oraz dochody z tytułu opłaty eksploatacyjnej z kopalń pracujących na terenie gminy. Obecność dużych firm i wysokość płaconych podatków nie zawsze świadczą jednak o ogólnej sytuacji finansowej gminy. Przykładem jest gmina Piekoszów – obecnie jedna z najbardziej zadłużonych gmin w województwie, pomimo relatywnie dobrego przelicznika dochodów własnych na 1 mieszkańca.

Tabela 5.18. Dochody gmin na 1 mieszkańca, w zł

Jednostka terytorialna	Gminy łącznie z miastami na prawach powiatu				
	dochody ogółem na 1 mieszkańca				
	2009	2010	2011	2012	2013
Chęciny	2163,85	2347,85	2511,62	2904,19	3333,09
Chmielnik	2615,32	2948,47	4016,10	3476,37	3651,41
Daleszyce	2352,98	2809,89	2919,15	3537,61	3408,03
Górno	2628,26	2594,11	2641,02	2808,34	2872,33
Masłów	2356,86	2723,51	2558,73	2389,62	2529,89
Miedziana Góra	2886,45	2744,76	2903,45	2692,21	2573,15
Morawica	3111,26	2690,91	3877,49	3235,20	3384,92
Piekoszów	2259,28	2573,75	3029,21	2618,30	2843,32
Sitkówka-Nowiny	4983,79	5018,13	5132,11	5839,68	5840,48

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Strawczyn	3053,78	4153,72	3358,41	3126,92	3114,57
Zagnańsk	2303,75	2461,07	2641,55	2512,84	2811,57
Kielce	3938,32	4521,26	5094,17	4874,69	5121,33
Średnia KOF	3434,55	3862,30	4304,36	4149,46	4340,59
Średnia świętokrzyskie	2738,29	3189,09	3229,19	3221,42	3333,70

Źródło: Opracowanie własne Lider Projekt na podstawie BDL

Wydatki gmin KOF w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowały się w 2013 r. od 2,2 tys. zł do 5,6 tys. zł. W strukturze wydatków na koniec 2013 r. największy udział wynagrodzeń w wydatkach ogółem odnotowano w gminach Miedziana Góra i Piekoszów (odpowiednio 43% i 40%), a najniższy w gminach Daleszyce i Chęciny (około 24%). Najwyższe wydatki majątkowe inwestycyjne większość gmin odnotowała w latach 2010-2011. W 2013 r. udział wydatków na inwestycje w wydatkach ogółem był bardzo zróżnicowany i kształtował się od 1% w gminie Miedziana Góra do 38% w gminie Chęciny. W strukturze wydatków budżetów gmin województwa świętokrzyskiego według działów dominuje oświata i wychowanie. Najwięcej na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca przeznaczyły gminy Sitkówka-Nowiny i Kielce (odpowiednio 2,2 tys. zł i 1,4 tys. zł), a najmniej Zagnańsk, Chęciny, Daleszyce, Masłów, Miedziana Góra (około 1 tys. zł).

Tabela 5.19. Wydatki gmin na 1 mieszkańca, w zł

Jednostka terytorialna	Gminy łącznie z miastami na prawach powiatu				
	wydatki ogółem na 1 mieszkańca				
	2009	2010	2011	2012	2013
Chęciny	2287,11	2764,12	3091,23	3307,14	3432,33
Chmielnik	2827,36	3187,72	4564,39	3749,40	3796,41
Daleszyce	2417,67	2959,86	3523,04	3920,12	3213,05
Górno	2804,73	2965,99	2859,43	2582,55	2766,33
Masłów	2350,48	3171,67	2601,61	2312,45	2595,32
Miedziana Góra	3576,60	3271,73	3242,70	2380,61	2236,49
Morawica	3720,94	3720,92	3910,78	2925,57	3511,51
Piekoszów	2632,44	2705,10	3286,10	2916,21	2765,82
Sitkówka-Nowiny	5412,90	5844,47	5721,70	5780,66	5604,89
Strawczyn	3190,75	5687,59	3754,97	2980,12	3114,37
Zagnańsk	2498,89	3195,21	2919,89	2892,73	2915,34
Kielce	4338,53	4839,9	5588,06	5433,06	5307,89
Średnia KOF	3781,70	4272,14	4739,07	4512,12	4438,39
Średnia świętokrzyskie	2995,13	3601,47	3487,54	3354,42	3319,71

Źródło: Opracowanie własne Lider Projekt na podstawie BDL

W 2013 r. budżety wszystkich gmin łącznie zamknęły się deficytem, który wyniósł 33,3 mln zł. Spośród 12 gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego 6 gmin (Chęciny,

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Chmielnik, Masłów, Morawica, Zagnańsk, Kielce) zamknęło rok budżetowy deficytem środków finansowych, a w pozostałych 6 gminach wynik finansowy był dodatni.

Do przedstawienia sytuacji budżetowej gmin wchodzących w skład Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego wykorzystano opracowane przez Ministerstwo Finansów¹⁸ Wskaźniki do oceny sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego w latach 2010-2012. Wskaźniki zaproponowane przez Ministerstwo Finansów pozwalają zyskać ogólny pogląd w sytuacji budżetowej gmin.

Tabela 5.20. Wskaźniki budżetowe

Jednostka terytorialna	Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem			Wskaźnik samofinansowania		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Chęciny	11,1%	7,8%	7,2%	50,2%	45,6%	64,3%
Chmielnik	2,5%	1,1%	0,8%	57,9%	67,0%	68,7%
Daleszyce	8,8%	6,1%	10,8%	79,8%	50,3%	75,6%
Górno	8,1%	6,1%	11,1%	45,0%	56,2%	239,9%
Masłów	5,0%	2,0%	9,7%	56,0%	89,3%	135,6%
Miedziana Góra	6,3%	6,8%	7,9%	61,1%	71,6%	263,8%
Morawica	18,7%	15,6%	17,0%	42,6%	98,2%	139,3%
Piekoszów	1,4%	4,9%	0,2%	58,0%	69,0%	30,5%
Sitkówka-Nowiny	16,4%	10,0%	5,9%	51,6%	51,4%	107,4%
Strawczyn	15,4%	10,9%	12,4%	54,6%	67,4%	136,0%
Zagnańsk	3,4%	0,5%	1,4%	28,6%	61,1%	39,0%
Kielce	3,9%	2,9%	2,9%	70,9%	69,4%	56,6%

Źródło: „Wskaźniki do oceny sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego w latach 2010-2012” Ministerstwo Finansów, Warszawa, październik 2013 r.

W analizowanym okresie wszystkie gminy KOF odnotowały dodatnią wartość wyniku bieżącego (różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi), czyli nadwyżkę operacyjną, która wskazuje na potencjalne zdolności i możliwości gmin do spłaty zobowiązań oraz do finansowania wydatków o charakterze inwestycyjnym.

Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem określa stopień, w jakim gmina mogłaby zaciągnąć nowe zobowiązania, w stosunku do osiągniętych dochodów. Najwyższe wartości tego wskaźnika mają dwie gminy- Morawica i Strawczyn, co świadczy o tym, że gminy te posiadają większe możliwości inwestycyjne lub większą możliwość zwiększenia wydatków bieżących niż pozostałe gminy KOF.

¹⁸ http://www.finanse.mf.gov.pl/budzet-panstwa/finanse-samorzadow/opracowania/-/asset_publisher/v3Cc/content/wskazniki-do-oceny-sytuacji-finansowej-jednostek-samorzadu-terytorialnego-w-latach-2010-2012.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Wartość wskaźnika samofinansowania obrazuje stopień w jakim gmina finansuje inwestycje środkami własnymi, czyli im wyższa jest ta relacja, tym mniejsze ryzyko utraty płynności finansowej w związku z nadmiernymi kosztami obsługi zadłużenia, jednakże jego wysoka wartość może również świadczyć o niskim poziomie realizowanych inwestycji w stosunku do własnych możliwości.

Tabela 5.21. Wskaźniki dla zobowiązań

Jednostka terytorialna	Udział zobowiązań ogółem w dochodach ogółem			Zobowiązania ogółem bez zobowiązań na projekty unijne w dochodach ogółem		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Chęciny	32,4%	55,7%	56,5%	32,4%	43,1%	44,4%
Chmielnik	44,0%	47,5%	57,5%	44,0%	47,5%	57,5%
Daleszyce	24,9%	47,5%	50,5%	24,9%	47,5%	50,5%
Górno	45,1%	52,0%	39,9%	45,1%	52,0%	39,9%
Masłów	38,8%	36,2%	31,2%	26,7%	24,4%	20,6%
Miedziana Góra	58,0%	49,7%	41,8%	58,0%	0,0%	0,0%
Morawica	38,4%	35,9%	37,4%	38,4%	35,9%	37,4%
Piekoszów	47,4%	48,1%	79,5%	47,4%	48,1%	79,5%
Sitkówka-Nowiny	29,7%	41,8%	29,3%	29,7%	41,8%	29,3%
Strawczyn	38,0%	58,5%	57,7%	13,4%	19,9%	21,8%
Zagnańsk	34,3%	40,5%	61,1%	34,3%	40,5%	52,9%
Kielce	27,3%	37,5%	53,0%	22,6%	27,8%	36,0%

Źródło: „Wskaźniki do oceny sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego w latach 2010-2012” Ministerstwo Finansów, Warszawa, październik 2013 r.

Wskaźniki przedstawione w powyższej tabeli obrazują poziom zadłużenia, czyli udział zobowiązań ogółem jednostki samorządu terytorialnego w dochodach ogółem. Udział zobowiązań ogółem w dochodach ogółem uwzględnia wszystkie zobowiązania gmin, natomiast w drugim wskaźniku zobowiązania ogółem są pomniejszone o zobowiązania na projekty unijne.

Zgodnie z przepisem art. 170 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych, obowiązującym do końca 2013r.¹⁹, łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec roku budżetowego nie może przekroczyć 60% wykonanych dochodów ogółem tej jednostki.

¹⁹ Od 2014 roku poziom zadłużenia będzie ustalany w nowy sposób. Gminy wyliczą indywidualny wskaźnik zadłużenia uwzględniający sytuację finansową samorządu w ciągu ostatnich 3 lat, w tym nadwyżkę budżetową oraz dochody ze sprzedaży majątku.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Łączna kwota długu Gminy Piekoszów²⁰ (uwzględniająca zobowiązania wymagalne) na koniec 2012 roku przekroczyła dopuszczalny poziom 60 % wykonanych dochodów ogółem. Również na dzień 30 czerwca 2013 roku przekroczyła 60% planowanych na 2013 rok dochodów, co narusza art. 170 ustawy o finansach publicznych z dnia 30 czerwca 2005 roku. Znaczny wzrost długu na koniec 2012 r. spowodowany był zwiększeniem na 31.12.2012 r. zobowiązań wymagalnych o kwotę ponad 7 mln zł w stosunku do stanu z 30.06.2012 r. Niekorzystną sytuację w zakresie kształtowania się kwoty długu pogłębiło niespłacenie z dochodów kredytu krótkoterminowego w kwocie 3 mln zł zaciągniętego w I półroczu 2012 r. celem sfinansowania przejściowego deficytu budżetu²¹.

Tabela 5.22. Wskaźniki dla zobowiązań

Jednostka terytorialna	Obciążenie dochodów ogółem obsługą zadłużenia bez rat kapitałowych na projekty unijne			Udział zobowiązań wymagalnych w zobowiązaniach ogółem		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Chęciny	2,4%	6,0%	6,3%	2,4%	1,5%	1,5%
Chmielnik	10,9%	6,1%	7,9%	0,0%	0,0%	0,0%
Daleszyce	9,8%	8,8%	9,8%	0,0%	2,6%	0,3%
Górno	11,2%	13,8%	12,7%	0,0%	0,0%	0,0%
Masłów	3,6%	5,9%	7,6%	0,0%	0,0%	0,0%
Miedziana Góra	7,1%	13,1%	14,8%	0,0%	0,0%	0,0%
Morawica	0,2%	2,6%	9,4%	0,0%	0,0%	0,0%
Piekoszów	5,7%	9,6%	11,0%	5,6%	5,3%	23,1%
Sitkówka-Nowiny	0,5%	7,9%	8,8%	0,0%	0,0%	0,0%
Strawczyn	0,7%	2,5%	4,4%	0,0%	0,0%	0,0%
Zagnańsk	2,8%	6,5%	11,2%	0,0%	0,0%	0,0%
Kielce	6,4%	9,4%	3,8%	0,0%	0,0%	0,1%

Źródło: „Wskaźniki do oceny sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego w latach 2010-2012” Ministerstwo Finansów, Warszawa, październik 2013 r.

Poziom obsługi zadłużenia, czyli udział wydatków na obsługę zadłużenia obejmujących odsetki i spłaty rat kapitałowych od zaciągniętych kredytów i pożyczek, wykupu papierów wartościowych i obligacji samorządowych w dochodach ogółem nie może przekroczyć 15% (art. 169 ust. 1 ustawy o finansach publicznych). Na granicy tego

²⁰ W październiku 2014 r. Gmina Piekoszów otrzymała niskoprocentową pożyczkę z budżetu państwa w ramach postępowania naprawczego, która pozwoli na odzyskanie płynności finansowej i spłatę całości długów wymagalnych.

²¹ Uchwała Nr 117/2013 Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Kielcach z dnia 10 października 2013 roku w sprawie przyjęcia raportu o stanie gospodarki finansowej Gminy Piekoszów (http://bip.kielce.rio.gov.pl/temp/zdjecia_art/2483/RAPORT_PIEKOSZOW_2013.pdf).

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

poziomu jest gmina Miedziana Góra, co świadczy o zwiększonym ryzyku wystąpienia niewypłacalności Gminy.

Udział zobowiązań wymagalnych w zobowiązaniach ogółem większy od zera świadczy o nieterminowym wywiązywaniu się z płatności. Najwyższą wartość tego wskaźnika osiągnęła gmina Piekoszów.

Wielkość pozyskanych środków europejskich pozyskanych przez gminy KOF wyniosła w 2013 r. ponad 152 mln zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca najwięcej środków w analizowanym okresie pozyskały gminy: Strawczyn, Kielce, Morawica, Daleszyce i Chmielnik.

Tabela 5.23. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

Jednostka terytorialna	Środki w dochodach budżetu gminy na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w zł			
	2010	2011	2012	2013
Chęciny	2542598,31	5293476,16	7450084,92	9018282,6
Chmielnik	2457585,33	6155382,26	5803687,45	7086085,7
Daleszyce	5662162,72	6743877,86	12258356,53	5326261,1
Górno	2641763,85	2663302,56	3555946,48	1265766,8
Masłów	5021204,18	3471851,29	398053,66	249881,5
Miedziana Góra	5400327,32	4493235,83	3835424,67	1794355,8
Morawica	4052195,08	16851462,77	2893783,74	6395824,9
Piekoszów	1145592,78	6159310,75	1763468,79	1694631,4
Sitkówka-Nowiny	602929,41	242460,47	1065157,05	162368,7
Strawczyn	13385254,57	5760325,22	2648665,93	3496622,8
Zagnańsk	1486224,17	4946775,71	2306959,39	4190224,0
Kielce	80290350,29	149284632,1	90533955,12	111788198,0
KOF	124688188,01	212066092,97	134513543,73	152468503,22
świętokrzyskie	440699089,12	497826846,38	376797411,10	349666323,77

Źródło: Opracowanie własne Lider Projekt na podstawie BDL

6. ANALIZA SWOT KIELECKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO. IDENTYFIKACJA WYZWAŃ STRATEGICZNYCH

Analiza SWOT została przygotowana na podstawie przeprowadzonej w diagnozie (wersja pełna diagnozy stanowi załącznik do niniejszej strategii) analizy danych statystycznych, wyników badań przedsiębiorców i mieszkańców ZIT oraz warsztatu strategicznego z władzami ZIT, na którym skupiono się na uzupełnieniu i wyjaśnieniu danych czysto statystycznych. Źródła danych wykorzystanych w analizie SWOT każdorazowo przedstawiono w dodatkowej kolumnie. D oznacza skróconą wersję diagnozy umieszczoną w niniejszej strategii, DZ pełną wersję diagnozy stanowiącą załącznik do strategii, BM – wnioski z badania mieszkańców ZIT, a W – opinię wyrażoną przez uczestników warsztatów (przedstawiciele władz gmin ZIT). Pozostałe źródła zostały wskazane osobno.

Tabela 6.1. Analiza SWOT Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Potencjał społeczno-gospodarczy	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrastająca liczba ludności w większości gmin KOF należących do powiatu kieleckiego • Duży udział ludności z wyższym wykształceniem w Kielcach • Silna identyfikacja mieszkańców ze swoimi miejscowościami • Stabilna struktura gospodarcza • Kilka podmiotów gospodarczych stanowiących rozpoznawalne marki krajowe • Kilka dobrych organizacji gospodarczych nakierowanych na wspieranie przedsiębiorczości • Dobre wyposażenie techniczne jednostek służby zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> • KOF przyciąga mniej nowych mieszkańców niż inne obszary funkcjonalne wokół stolic regionów • Wyższa niż w innych obszarach metropolitarnych stopa bezrobocia i ograniczona ilość ofert pracy • Przewidywane wyludnianie się rdzenia KOF, miasta Kielce • Stosunkowo słaba przedsiębiorczość i zbyt słaby wzrost już działających firm • Mało firm stanowiących silne marki regionalne czy krajowe • Brak wspólnej oferty inwestycyjnej i promującej potencjał gospodarczy dla KOF • Pomimo działań organizacji gospodarczych słaba współpraca biznesowa pozwalająca na wykorzystywanie ekonomii skali i efektów synergii

<ul style="list-style-type: none"> • Wykonawstwo szczepień ochronnych w regionie utrzymuje się na poziomie wyższym niż średnia Polski • Realizacja programów zdrowotnych obejmująca znaczną liczbę populacji • Dobrze zdiagnozowane zjawiska i problemy społeczne 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająco rozwinięte szkolnictwo zawodowe i jego niedostosowanie do potrzeb rynku pracy • Nierówny dostęp do opieki przedszkolnej na terenie KOF • Niewystarczająca liczba placówek opieki nad dziećmi do lat 3 • Niski poziom dostosowania kwalifikacji do wymogów rynku pracy • Zbyt duże bezrobocie szczególnie wśród ludzi młodych i niskie zainteresowanie przedsiębiorców w zatrudnianiu absolwentów • Niewystarczające wyposażenie szkół podstawowych i gimnazjalnych, szczególnie w sprzęt komputerowy • Niższe od średniej krajowej wyniki egzaminów gimnazjalnych w większości szkół na obszarze KOF • W większości gmin udział osób korzystających z pomocy społecznej jest wyższy niż średnia krajowa • Polityka prorodzinna niedostosowana do zmieniających się trendów demograficznych • Ciągły spadek liczby urodzeń w regionie • Śmiertelność noworodków wyższa niż średnia obliczona dla kraju • Mała liczba działań uaktywniających ludność 50+ • Wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych i starszych • Niska aktywność mieszkańców regionu • Rosnąca liczba mieszkańców leczonych w poradniach odwykowych z powodu używania alkoholu
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Nowa polityka miejska i środki na jej realizację • Znaczące środki przeznaczone na rozwój 	<ul style="list-style-type: none"> • Szybki rozwój ościennych obszarów metropolitalnych Krakowa i Warszawy

<p>przedsiębiorstw w nowym okresie programowania</p> <ul style="list-style-type: none">• Umieszczenie w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju lokalizacji lotniska na obszarze KOF• Zwiększenie poziomu współpracy jednostek nakierowanych na interwencje w sferze społecznej• Rosnąca popularność kształcenia zawodowego• Wprowadzenie rozwiązań systemowych, wynikających z nowej podstawy programowej, kładących nacisk na praktyczne przygotowanie na stanowisko pracy• Podniesienie atrakcyjności kształcenia we współpracy z pracodawcami, w oparciu o nową zmodernizowaną bazę techniczną• Inteligentne specjalizacje regionu szansą rozwoju KOF• Wzrost zainteresowania ludności realizowanymi programami profilaktycznymi,• Rozwijanie współpracy samorządów z instytucjami pozarządowymi w zakresie aktywizacji społeczeństwa• Realizacja projektów z udziałem partnerstw gmin• Rozwój nowatorskich form przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym• Możliwość współfinansowania ze środków UE programów w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu	<ul style="list-style-type: none">• Słaba pozycja konkurencyjna KOF wśród innych obszarów metropolitalnych• Baza techniczno-dydaktyczna szkół zawodowych uniemożliwiająca realizację praktycznej nauki zawodu i nowego systemu potwierdzania kwalifikacji zawodowych• Starzenie się społeczeństwa, przy jednoczesnym braku zapewnienia kompleksowych usług i świadczeń skierowanych do osób starszych
--	---

Potencjał infrastruktury i środowiskowy

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Duża ilość przewoźników prywatnych „busy”, realizujących połączenia wewnątrz KOF • Rozwinięta sieć połączeń drogowych wewnątrz KOF • Duża atrakcyjność lokalizacji gmin KOF w kontekście rozwoju ścieżek rowerowych, szlaków rowerowych i turystyki rowerowej • Aktywna postawa władz Gmin w zakresie działań na rzecz ochrony środowiska • Korzystne warunki dla rozwoju technologii wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych • Systematyczne i konsekwentne działania Kielc w zakresie rozwoju infrastruktury transportu publicznego w rdzeniu KOF 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewykorzystanie kolei jako środka transportu aglomeracyjnego • Niewystarczająca zewnętrzna i wewnętrzna dostępność komunikacyjna KOF • Wciąż niezadowalający stan dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych w KOF • Niejednolity poziom funkcjonowania transportu publicznego, przewaga samochodów prywatnych, jako głównego środka transportu • Niski poziom powiązań funkcjonalnych między gminami KOF (poza Kielcami), w tym powiązań transportowych • Niewystarczający poziom dostosowania środków transportowych do potrzeb osób niepełnosprawnych • Niewystarczająca infrastruktura do ruchu rowerowego do wykorzystywania przez mieszkańców i turystów • Poza obszarem miasta Kielce, brak scentralizowanych systemów ciepłowniczych na terenach gmin należących do KOF • Brak spójnych planów gospodarki niskoemisyjnej na obszarze KOF, • Pomimo znaczących inwestycji wciąż zbyt niski poziom skanalizowana KOF • Znaczące zadłużenie gmin i ograniczone możliwości finansowania tzw. wkładu własnego

	<ul style="list-style-type: none"> • Przyzwyczajenie społeczne do przemieszczania się własnymi środkami transportu • Ograniczone zasoby finansowe u prywatnych przewoźników na modernizację/wymianę posiadanego zaplecza pojazdów • Niski poziom zainteresowania mieszkańców w przyłączaniu się do scentralizowanych systemów ciepłowniczych jak też przechodzenia na paliwa gazowe
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijająca się sieć komunikacji miejskiej i infrastruktury transportu publicznego, realizowanej przez Gminę Kielce • Znaczący zakres już zrealizowanych inwestycji drogowych , • Istotna poprawa w jakości usług świadczonych przez komunikację publiczną, • Odciążenie ruchu na drogach KOF poprzez zmniejszenie udziału transportu osobowego w ruchu drogowym na rzecz transportu publicznego oraz rowerów, • Realizacja projektu „Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej” na terenie gmin KOF • Wsparcie finansowe ze środków zewnętrznych • Zmniejszenie emisji do atmosfery szkodliwych pyłów i gazów, • Obniżenie kosztów eksploatacji, w tym kosztów konserwacji i usuwania ewentualnych awarii infrastruktury publicznej, • Większe zainteresowanie samorządów gospodarką paliwowo-energetyczną i efektywnością energetyczną, w tym ograniczeniem niskiej emisji, 	<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie słabej jakości materiałów i technologii realizacji prac na rzecz poprawy efektywności energetycznej przyczyniających się do nieuzyskania zakładanych efektów energooszczędnych • Niestabilność/niepewność prawa w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii • Wysokie koszty urządzeń i instalacji do produkcji energii z OZE i niski poziom efektywności ekonomicznej takich przedsięwzięć

- Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych, w tym wymagania UE i PL obligujące do realizacji inwestycji na rzecz redukcji niskiej emisji, ograniczenia emisji CO₂, wykorzystania OZE, zmniejszenia energochłonności budynków i zmniejszenie zużycia energii elektrycznej.
- Podniesienie świadomości społecznej dotyczącej odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej, dzięki działaniom informacyjnym, edukacyjnym i promocyjnym

Potencjał przyrodniczy i turystyczny

Mocne strony

- Położenie – obszar KOF zlokalizowany jest w odległościach nieprzekraczających 200 km od największych aglomeracji w Polsce tj. Aglomeracji Śląskiej, Aglomeracji Warszawskiej, Aglomeracji Łódzkiej i Aglomeracji Krakowskiej
- Atrakcyjność przyrodniczo-krajobrazowa – licznie występujące unikalne walory przyrodnicze i krajobrazowe
- Środowisko naturalne – większość obszaru KOF objęta jest ochroną przyrodniczą, w tym Natura 2000
- Zróżnicowanie terenu – obszar KOF w całości znajduje się w obrębie Gór Świętokrzyskich posiadających wysokie walory przyrodnicze
- Budowa geologiczna – na obszarze KOF występują w wielu

Słabe strony

- Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna i rekreacyjna, w tym brak uporządkowania i dostosowania terenów o wysokim potencjale turystycznym do ruchu turystycznego, a także aktywnego wypoczynku
- Bardzo słaba informacja turystyczna, mało efektywne portale internetowe
- Niska dostępność wyspecjalizowanych organizatorów turystycznych na terenie KOF
- Brak marki kojarzącej się z obszarem KOF – marka KOF nie jest kojarzona z żadnym charakterystycznym obiektem czy atrakcją turystyczną
- Słaba oferta usług mogących stanowić zaplecze kulturalne i

<p>miejscach odkryte skały i skamieniałości wszystkich okresów dziejów Ziemi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kultura polska – obszar KOF obejmuje w części Staropolskie Zagłębie Przemysłowe, posiada znane produkty regionalne i bogatą historię regionu • Zabytki – występujące na terenie KOF liczne zabytki świeckie i sakralne, • Turystyka biznesowa – duży potencjał miasta Kielce w zakresie rozwoju turystyki biznesowej i powiązanego przemysłu wystawienniczego 	<p>rozrywkowe dla turystów odwiedzających teren KOF</p> <ul style="list-style-type: none"> • Słabe wykorzystanie obiektów noclegowych • Duże rozproszenie i punktowy charakter oferty turystycznej, co znacząco ogranicza możliwość zbudowania atrakcyjnej oferty dla turystów spoza regionu • Niski poziom koordynacji działań informacyjnych i promocyjnych pomiędzy partnerami publicznymi, a przedsiębiorcami
<p style="text-align: center;">Szanse</p>	<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie unikalnych walorów przyrodniczych na cele turystyczne wsparte ośrodkami edukacyjnymi • Rozbudowa i poprawa stanu infrastruktury oraz zagospodarowania terenu wokół obiektów, takich jak akweny wodne, byłe kamieniołomy, szlaki turystyczne itp. • Stworzenie wspólnej marki kojarzącej się z obszarem KOF • Prowadzenie rozbudowanych kampanii reklamowych promujących teren KOF, jako alternatywę dla innych krajowych i zagranicznych atrakcji turystycznych • Wzrost jakości usług około turystycznych, w tym m.in. usług hotelowych, atrakcji turystycznych, zagospodarowania wolnego czasu, oferty rozrywkowej i edukacyjnej • Wzrost dostępności do kapitału ze środków UE na rzecz rozwoju przedsiębiorstw okołoturystycznych • prowadzenie działań proturystycznych przy współpracy z 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczone wydatki społeczeństwa na turystykę i rekreację • Zwiększenie nakładów na rozwój turystyki w innych regionach kraju, w tym wzbogacanie oferty turystycznej silnych turystycznie regionów kraju • Zwiększenie nakładów na rozwój turystyki w innych krajach, w tym wzbogacanie oferty turystycznej silnych turystycznie krajów popularnych wśród Polaków.)

<p>innymi gminami i partnerami KOF, jako oferty wspólnej</p> <ul style="list-style-type: none">• zwiększenie nakładów i działań zmierzających do wykreowania i udostępnienia w internecie informacji o ofercie turystycznej realizowanej na terenie KOF• włączenie obszarów geologicznych na terenie Kielc do sieci Geoparków Europejskich	
---	--

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o.

6.1 Wyzwania strategiczne w opinii mieszkańców KOF

Dla oceny wyzwań strategicznych posłużono się wynikami badań mieszkańców, przedsiębiorców oraz samorządów gminnych, a także wynikami eksperckich wywiadów pogłębionych oraz analizą SWOT.

W ramach przeprowadzonych badań, mieszkańcom zostały przedstawione wybrane dziedziny funkcjonowania gminy, a ich zadaniem było wybranie trzech dziedzin (zasługujących na szczególną uwagę ze strony władz lokalnych) i uporządkowanie zgodnie z przyznaną wagą. Respondenci wybierali spośród następujących dziedzin: *gospodarka komunalna i mieszkaniowa, kultura, szkoły i przedszkola, ochrona środowiska, lokalna przedsiębiorczość, obsługa mieszkańców w urzędzie, ład przestrzenny, ochrona zdrowia i bezpieczeństwo publiczne, turystyka, sport i rekreacja, drogi, Internet, wodociągi i kanalizacja oraz komunikacja publiczna*. Możliwe było również wskazanie innych ważnych według respondenta obszarów funkcjonowania gminy. Wśród tych innych dziedzin znalazły się głównie kwestie związane ze *stworzeniem miejsc pracy i przeciwdziałania bezrobociu*, ale także m.in. *gospodarka, handel, ośrodki kultury religijnej, rozrywka, miejsca pomocy, ochrona, boiska szkolne, chodniki, inwestycje, udostępnianie terenów pod budownictwo czy zaopatrzenie w gaz*. Należy podkreślić, że nie wszystkie te obszary znajdują się w gestii gminy, z punktu widzenia mieszkańców są jednak postrzegane jako sprawy istotne.

Na podstawie rankingów stworzonych przez pojedynczych respondentów utworzono zbiorcze wskaźniki ważności poszczególnych dziedzin funkcjonowania gminy. Wskaźniki te powstały poprzez przyznanie określonej wagi każdej pozycji: najważniejsze dziedziny funkcjonowania gminy, tzn. umieszczone przez respondenta na pozycji 1, otrzymały wagę 3, dziedziny z pozycji 2 otrzymały wagę 2, zaś dziedziny znajdujące się na pozycji 3 – wagę 1.

Mieszkańcy uczestniczący w badaniu uznali, iż najważniejszą dziedziną funkcjonowania gminy jest *ochrona zdrowia i bezpieczeństwo publiczne* (wskaźnik na poziomie 0,95). Odpowiedź ta najczęściej była umieszczana przez respondentów na 1 miejscu w tworzonych rankingach (16,7% wszystkich wskazań z 1 miejsca). Drugim pod względem ważności obszarem działalności gminy okazały się *szkoły i przedszkola* (wskaźnik 0,65), zaś trzecim – *gospodarka komunalna i mieszkaniowa* (wskaźnik 0,61). Na dalszych miejscach znalazły się *drogi* (0,60), *lokalna przedsiębiorczość* (0,58), a także *wodociągi i kanalizacja, kultura, sport i rekreacja, obsługa mieszkańców w urzędach* oraz pozostałe dziedziny funkcjonowania gminy.

Mieszkańcy zostali poproszeni także o wskazanie przykładowych inwestycji we wskazanych obszarach tematycznych, które powinny być realizowane wspólnie przez co najmniej kilka gmin. Najwięcej przykładów pożądaných inwestycji znalazło się

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

w obszarze *drogi* – 63% uczestników badania wskazało proponowane inwestycje w tym zakresie. Więcej niż połowa badanych (57%) zaproponowała działania w obszarze zdrowie, powyżej 40% respondentów w obszarach: *gospodarka komunalna, transport zbiorowy, kultura i edukacja*. Najmniej inwestycji zostało przez mieszkańców zaproponowanych w obszarach: *gospodarka mieszkaniowa* (33% badanych) oraz *bezpieczeństwo i porządek publiczny* (35%).

6.2 Wyzwania strategiczne w opinii przedsiębiorców z obszaru KOF

Kwestionariusz ankiety z przedstawicielami firm z Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego poruszał również kwestie związane z oczekiwaniami przedsiębiorców wobec działalności władz lokalnych. Przedsiębiorcom zostały przedstawione wybrane dziedziny funkcjonowania gminy, a ich zadaniem było wybranie trzech i uszeregowanie od najbardziej do najmniej ważnych. Respondenci wybierali spośród następujących dziedzin: *gospodarka komunalna i mieszkaniowa, kultura, szkoły i przedszkola, ochrona środowiska, lokalna przedsiębiorczość, obsługa mieszkańców w urzędzie, ład przestrzenny, ochrona zdrowia i bezpieczeństwo publiczne, turystyka, sport i rekreacja, drogi, Internet, wodociągi i kanalizacja oraz komunikacja publiczna*. Możliwe było również wskazanie innych ważnych według respondenta obszarów funkcjonowania gminy. Wśród tych innych dziedzin funkcjonowania gminy znalazły się m.in.: *opieka zdrowotna, pomoc osobom niepełnosprawnym, rozwiązywanie problemów z parkowaniem, utworzenie miejsc prorodzinnych dla matek i dzieci czy utworzenie nowych zakładów pracy*.

Na podstawie rankingów stworzonych przez pojedynczych respondentów utworzono zbiorcze wskaźniki ważności poszczególnych dziedzin funkcjonowania gminy. Wskaźniki te powstały poprzez przyznanie określonej wagi każdej pozycji: najważniejsze dziedziny funkcjonowania gminy, tzn. umieszczone przez respondenta na pozycji 1, otrzymały wagę 3, dziedziny z pozycji 2 otrzymały wagę 2, zaś dziedziny znajdujące się na pozycji 3 – wagę 1. Suma punktów uzyskanych dla każdej dziedziny została podzielona przez liczbę respondentów.

Przedsiębiorcy uczestniczący w badaniu nie mieli wątpliwości – za najważniejszą kwestię związaną z oczekiwaniami przedsiębiorców wobec działalności władz lokalnych uznano *drogi* (wskaźnik na poziomie 1,50). Odpowiedź ta najczęściej była umieszczana przez respondentów na 1 miejscu w tworzonych rankingach (37,5% wszystkich wskazań z 1 miejsca). Przedsiębiorcy oczekują też ze strony władz wsparcia lokalnej przedsiębiorczości i ten obszar okazał się drugim pod względem ważności obszarem działalności gminy (wskaźnik 0,78), zaś trzecim – *gospodarka komunalna i mieszkaniowa* (wskaźnik 0,63). Na dalszych miejscach znalazła się *ochrona zdrowia i bezpieczeństwo publiczne, szkoły i przedszkola, ład przestrzenny, kultura, sport i rekreacja* oraz pozostałe dziedziny funkcjonowania gminy.

W kolejnym pytaniu przedsiębiorcy zostali poproszeni o wskazanie przykładowych inwestycji we wskazanych obszarach tematycznych, które powinny być realizowane wspólnie przez co najmniej kilka gmin. Najwięcej przykładów pożądaných inwestycji znalazło się w obszarze *drogi* – 62% uczestników badania wskazało proponowane inwestycje w tym zakresie. Tym samym potwierdzone zostały przedstawione powyżej wyniki wskazujące, iż według przedsiębiorców KOF najważniejszym obszarem działalności gminy powinny być właśnie drogi.

6.3 Wyzwania strategiczne w opinii gmin KOF

W ramach realizowanych badań przeprowadzono również ankietę wśród gmin KOF, prosząc o opinię wójtów, burmistrzów i prezydentów oraz osoby odpowiedzialne za dziedziny objęte badaniem. Poproszono w niej o wskazanie 5 kluczowych wyzwań rozwojowych dla gmin w 7 obszarach: rynek pracy i gospodarka, pomoc społeczna i bezpieczeństwo, edukacja, kapitał społeczny, transport, walory gminy, infrastruktura techniczna i energetyka. Na ankietę odpowiedziały wszystkie gminy KOF, wyniki analizy przedstawiono poniżej.

Dla obszaru gospodarka badane gminy nie wskazują jednego, jasno określonego kierunku interwencji. Wskazania wybrane przez 3 gminy to: *tworzenie miejsc pracy, walka z bezrobociem, polityka inwestycyjna oraz rozwój przedsiębiorczości i wsparcie nowopowstających przedsiębiorstw*. Dominują więc wskazania związane z rozwojem rynku pracy i przedsiębiorczości, brakuje jednak wspólnej wizji rozwoju gospodarczego współdzielonej przez większość gmin KOF, co jest widoczne w rozproszeniu udzielanych odpowiedzi. Jednocześnie, problemy rozwoju gospodarczego zostały uwidocznione w diagnozie, stąd warto rozważyć stworzenia wspólnego programu działań wspierających gospodarkę i odpowiadających na problemy dotyczące gminy KOF.

W obszarze pomocy społecznej i bezpieczeństwa, odpowiedzi gmin są jeszcze bardziej rozproszone niż w obszarze gospodarki. Największą liczbę wskazań (4) uzyskało budownictwo socjalne, a po nim po dwa wskazania wsparcie dla rodzin dotkniętych uzależnieniami oraz przemocą w rodzinie. Dwa wskazania otrzymała również wzrastająca liczba osób kierowana do domów opieki społecznej. Pomoc społeczna jest zadaniem własnym, w którym każda z gmin wypracowała własne rozwiązania, i mierzy się z różnymi problemami. W ramach strategii KOF uwaga powinna zostać skierowana na wspólne wyzwania, w tym m.in. na rozwiązanie kwestii budownictwa socjalnego oraz poprawienie dostępu do usług opieki społecznej takich jak ośrodki czy domy pomocy społecznej – nierównomierny dostęp do tych usług został wykazany w diagnozie.

Do najczęściej wskazywanych wyzwań dotyczących obszaru edukacja i kapitał społeczny zaliczono rozbudowę i doposażenie placówek oświatowych (4 wskazania) oraz remonty szkół (3 wskazania). Po dwa wskazania uzyskały poprawa dostępu

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

do opieki przedszkolnej, edukacja w zakresie podnoszenia świadomości obywatelskiej, kształcenie na potrzeby rynku pracy, kształcenie ustawiczne oraz zajęcia dodatkowe dla uczniów. Również w tym obszarze można zauważyć zróżnicowane potrzeby gmin i brak wspólnej wizji rozwoju. Priorytety z punktu widzenia gmin rozbiegają się również z potrzebami mieszkańców, którzy najczęściej wskazywali na kwestie opieki przedszkolnej i rozbudowę oferty zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży.

W ramach obszaru transport najczęściej wskazywano kwestie związane z komunikacją publiczną, która otrzymała również stosunkowo dużo wskazań mieszkańców. Jest to z pewnością ważny obszar współpracy między gminami KOF, zwłaszcza, że poprawa jakości połączeń w tym zakresie, zwiększy również integrację wewnętrzną i powiązania funkcjonalne między gminami KOF. Rozwój międzygminnego transportu publicznego może mieć wpływ na poprawę komunikacji między miejscowościami poszczególnych gmin – kwestia, ta otrzymała dwa wskazania. Również 4 wskazania otrzymała poprawa stanu dróg gminnych będąca także priorytetem mieszkańców i przedsiębiorców.

W zakresie infrastruktury technicznej i energetyki najwięcej wskazań uzyskała rozbudowa bądź utworzenie sieci gazowej (4 wskazania). Na kolejnym miejscu, odpowiednio po 3 wskazania znalazły się rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej i zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Kolejne kwestie energetyczne, które otrzymały po 2 wskazania to polityka efektywnego wykorzystania energii i zmniejszenie kosztów oświetlenia ulic. 2 wskazania otrzymała również kwestia ścieków komunalnych i deszczowych, która wymaga rozwiązania. Najważniejsze poruszane kwestie można więc podsumować jako rozwój infrastruktury technicznej oraz efektywność energetyczna i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

6.4 Podsumowanie wyzwań strategicznych – analiza problemów KOF

Podsumowaniem przedstawionych zebranych danych, a zarazem wstępem do przeprowadzenia analizy SWOT, będzie analiza problemów rozwojowych oraz przedstawienie kluczowych wyzwań rozwojowych jak stoją przed gminami Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Kluczowe problemy zidentyfikowane w niniejszym dokumencie można podzielić w następujący sposób:

- W obszarze potencjału społeczno-gospodarczego problemami strategicznymi są:

- Niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach i żłobkach

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Zidentyfikowany został znaczny niedobór w zakresie zapewnienia opieki na dziećmi do lat 3 oraz dziećmi w wieku przedszkolnym. W większości gmin analizowanego obszaru nie funkcjonuje opieka żłobkowa, a tam gdzie opieka nad najmłodszymi dziećmi działa, liczba miejsc jest niewystarczająca. W obszarze przedszkoli oprócz potrzeby stworzenia nowych miejsc niezbędna jest także modernizacja istniejących obiektów oraz wyłożona praca nad jakością i zakresem oferowanych usług.

- Infrastruktura i poziom nauczania szkół podstawowych i gimnazjalnych na obszarze KOF wymaga wsparcia

Niewątpliwym problemem w tym obszarze są braki infrastrukturalne budynków szkolnych oraz wyposażenia sal lekcyjnych. Analizowane wyniki egzaminów pokazują także niedobory w zakresie jakości i poziomu nauczania. Jakość kształcenia w KOF nie zyskuje wysokich not. Szkoły w mniejszych miejscowościach nie wytrzymują konkurencji szkół kieleckich choć i te nie są przez mieszkańców Kielc ocenione najwyżej. Składa się na to wiele czynników takich jak: efektywność, dostosowanie nauczania do potrzeb rynku pracy, poziom nauczania, osiągnięcia edukacyjne, poziom kadry nauczycielskiej czy oferta zajęć dodatkowych.

- Szkolnictwo zawodowe nie podąża za zmianami gospodarczymi

W przypadku placówek kształcenia zawodowego istnieje przede wszystkim potrzeba aktualizacji wiedzy i kompetencji nauczycieli, po to by ich wiedza odpowiadała aktualnemu rozwojowi danej dziedziny i była zgodna ze zmieniającymi się trendami na rynku pracy. Problemem jest także niewystarczająca ilość dostępnych kursów i szkoleń zawodowych, które podnosiłyby wiedzę i umiejętności uczniów. Brak jest nowoczesnej, profesjonalnej instytucji, która swoją ofertą obejmie obszar edukacji ustawicznej i wpłynie na poprawę poziomu kształcenia zawodowego.

- Konieczność wsparcia oferty socjalnej i zdrowotnej

W większości gmin udział osób korzystających z pomocy społecznej jest wyższy niż średnia krajowa. Polityka prorodzinna niedostosowana jest do zmieniających się trendów demograficznych, co powoduje zbyt małą liczbę działań uaktywniających ludność 50+ oraz wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych i starszych.

Lokalny rynek pracy boryka się z problemami takimi jak brak zatrudnienia, umowy śmieciowe i brak perspektyw dla młodych osób, które poszukują ich w stolicy albo za granicą. Mieszkańcy potrzebują lokalnych zakładów pracy.

Służba zdrowia w Kielcach i okolicy boryka się z wieloma poważnymi problemami, z których najważniejsze to: brak specjalistów, bardzo trudny dostęp do lekarza, przepełnione przychodnie, głównie przez osoby starsze, dostęp do lekarza

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

w weekendy – w weekendy nie ma żadnej pomocy medycznej, można liczyć tylko na wizytę prywatną, długie kolejki do specjalistów w ramach NFZ

Konieczna jest zatem poprawa warunków w zakresie:

- dostępu do lekarzy specjalistów
 - zmniejszenia kolejek do lekarzy i krótszych terminów oczekiwania na wizyty lekarskie czy badania
 - zwiększenia liczby placówek medycznych, głównie przychodni
 - podniesienia jakości opieki medycznej i lepsze funkcjonowanie całej służby zdrowia
 - obniżenia cen leków
 - bezpłatnego leczenia, usług medycznych i zabiegów.
- Wysoka stopa bezrobocia oraz niski poziom przedsiębiorczości

Mimo tego, że stopa bezrobocia na terenie KOF jest wyższa niż średnia krajowa, nie podejmowane były wspólne działania instytucji rynku pracy z obszaru KOF mająca na celu w długiej perspektywie ukierunkowanie na podniesienie poziomu integracji społecznej i budowanie postaw przedsiębiorczych osób bezrobotnych. W zestawieniu z danymi wskazującymi na niski wskaźnik przedsiębiorczości na analizowanym obszarze można uznać, że jest to jeden z ważniejszych problemów rozwojowych obszaru funkcjonalnego.

- W obszarze turystycznym i przyrodniczym problemem strategicznym jest:

- Słabo rozwinięta infrastruktura oraz oferta turystyczna i rekreacyjna

Występujące na analizowanym obszarze zasoby przyrodnicze stanowią ogromny potencjał w budowaniu kompleksowego produktu turystycznego. Na przeszkodzie do ich pełnego wykorzystania stoją m.in. brak odpowiedniego zagospodarowania istniejących zbiorników wodnych i terenów wokół nich, niewystarczająca liczba wytyczonych tras i szlaków turystycznych zarówno pieszych jak i rowerowych oraz niedostateczne zaplecze do obsługi zwiedzających. Problemem jest także baza turystyczna i noclegowa, która wymaga dostosowania do rosnących wymagań turystów.

- W obszarze infrastruktury i środowiska strategicznymi problemami są:

- Zagadnienia związane z obszarem ochrony środowiska

Zidentyfikowanym problemem na obszarze KOF jest funkcjonowanie przestarzałych rozwiązań w zakresie termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej. Prowadzą one nie tylko do dużych strat energii, narażając użytkowników na straty finansowe, ale wywołują również znaczną emisję szkodliwych czynników do

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

powietrza atmosferycznego. Ważnym problemem jest także oświetlenie uliczne, które wymaga wymiany na energooszczędne.

Na analizowanym obszarze występuje duża różnorodność środowiska naturalnego, jednak korzystne warunki do rozwoju technologii wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych nie są w wystarczający sposób wykorzystywane. Istotnym problemem jest także niska emisja w obszarze komunikacji, której źródłem jest powstawanie produktów spalania w silnikach samochodowych. W celu jej zredukowania, rozwoju wymagają ścieżki rowerowe na analizowanym obszarze. Wsparcie tego rodzaju komunikacji nie tylko ograniczy emisję spalin, ale także zmniejszy zatępienie ulic.

Niektóre z gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego podjęły już działania w zakresie podnoszenia efektywności energetycznej, gospodarki niskoemisyjnej i odnawialnych źródeł energii.

Na podstawie danych z 2013 roku w gminach KOF zainstalowana moc elektryczna instalacji OZE wynosi 3,57 MW, natomiast moc cieplna instalacji OZE w gminach KOF wynosi łącznie 17,35 MW.

Podjęte przez gminy KOF działania nie skupiały się jedynie na budowie instalacji OZE. Obejmowały również inne działania, których celem było podnoszenie efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej, w tym: opracowanie planów gospodarki niskoemisyjnej, termomodernizacja części obiektów oświatowych, częściowa wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne. Przeprowadzone inwestycje wymiany oświetlenia ulicznego na energooszczędne dotyczyły jednak tylko ulic w kilku gminach Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Pomimo podjętych działań, potrzeby inwestycyjne Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii są duże, dlatego też niezbędne jest dalsze prowadzenie działań na rzecz ww. tematów, w tym przede wszystkim:

- Termomodernizacja obiektów na terenie gmin KOF, w tym termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,
- Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gmin KOF, w tym wymiana oświetlenia na energooszczędne oraz wdrażanie efektywnych energetycznie systemów sterowania oświetleniem,
- Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, w tym montaż instalacji OZE wspomagających konwencjonalne systemy wytwarzania energii elektrycznej oraz ciepła.

Działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej oraz zwiększenie poziomu wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, przyczyni się do realizacji krajowej polityki zrównoważonego rozwoju w obszarze rozwiązań środowiskowych i energetycznych.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

- Niedostatecznie rozbudowana infrastruktura transportu zbiorowego i transportu drogowego oraz problem bezpieczeństwa drogowego

Dominujące powiązania transportowe wewnątrz KOF występują w kierunku gminy KOF- Kielce, ponadto jako najważniejszy i najszybszy środek transportu mieszkańców został wskazany samochód. Wsparcia wymaga więc transport publiczny, który wzmocniłby powiązania funkcjonalne pomiędzy mniejszymi gminami KOF i poprawiłby spójność wewnętrzną obszaru funkcjonalnego. Zidentyfikowane braki dotyczą także połączeń drogowych.

Istotna jest również jakość połączeń drogowych, która przekłada się na bezpieczeństwo transportu. Na obszarze KOF odnotowywany jest wzrost wypadków drogowych z ofiarami śmiertelnymi, co wskazuje na potrzebę modernizacji połączeń drogowych. Dotyczy to także ścieżek rowerowych, które zlokalizowane są przede wszystkim w ciągach dróg publicznych, co wiąże się z ograniczeniem bezpieczeństwa ruchu. W związku z powyższym konieczne jest wsparcie działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa drogowego.

W ramach analizy wyzwań strategicznych wybrano 5 najważniejszych (wg kolejności wskazań) wyzwań wskazanych przez mieszkańców, przedsiębiorców i władze gmin i porównano główne inwestycje proponowane w ramach każdego z obszarów. Za najważniejsze wyzwania rozwojowe KOF uznano te, które powtarzały się wśród wszystkich grup podmiotów oraz wynikały z analizy SWOT. Warto podkreślić, że zarówno wyzwania zidentyfikowane na podstawie diagnozy, jak również w badaniach ankietowych, wpisują się w wyzwania zidentyfikowane w strategii Europa 2020, w szczególności:

- Rozwój systemów gospodarczych (rozwój przedsiębiorstw i zmniejszenie bezrobocia),
- Wyzwania związane ze zmianami klimatu i zasobami (kwestie energetyczne i strategię niskoemisyjną oraz gospodarkę odpadami)
- Starzenie się społeczeństwa (rozwój opieki społecznej i zwiększenie liczby aktywnych zawodowo)

Wyzwania te przekładają się na trzy priorytety Strategii Europa 2020:

- Rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji,
- Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
- Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Tabela 6.2. Podsumowanie wyzwań rozwojowych

Kluczowe wyzwania			
Z punktu widzenia mieszkańców	Z punktu widzenia przedsiębiorców	Z punktu widzenia gmin	Zidentyfikowane w analizie SWOT
Drogi (wg kolejności wskazań): <ul style="list-style-type: none"> • remonty, modernizacja i naprawy już istniejących dróg • budowa nowych ciągów transportowo-komunikacyjnych, w tym chodników i poboczy • zamontowanie oświetlenia • budowa ścieżek rowerowych 	Drogi (wg kolejności wskazań): <ul style="list-style-type: none"> • remonty, modernizacja i naprawy już istniejących dróg • budowa nowych ciągów transportowo-komunikacyjnych • konieczność budowy obwodnic • budowa ścieżek rowerowych 	Drogi i transport (wg kolejności wskazań): <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa stanu dróg gminnych • Ograniczenie kosztów pokrywanych z budżetu gminy na komunikację zbiorową, uporządkowanie systemu transportu publicznego i dostosowanie go do potrzeb mieszkańców 	Drogi i transport: <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa stanu dróg • Polepszenie jakości transportu publicznego
Zdrowie ²² (wg kolejności wskazań): <ul style="list-style-type: none"> • poprawa dostępu do lekarzy specjalistów • zmniejszenie kolejek do lekarzy i krótszych terminów oczekiwania na wizyty lekarskie czy badania • zwiększenie liczby placówek medycznych, głównie przychodni 	Kultura i rekreacja (wg kolejności wskazań): <ul style="list-style-type: none"> • inwestycje w ścieżki rowerowe • inwestycje w place zabaw dla dzieci i boiska • zwiększenie liczby kin, teatrów, wydarzeń kulturalnych, miejsc 	Gospodarka komunalna (wg kolejności wskazań): <ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie/rozbudowa sieci gazowej • Podłączenie do sieci wodno-kanalizacyjnej wszystkich mieszkańców • Zwiększenie wykorzystania 	Zdrowie: <ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja społeczeństwa • Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa

²² Opieka zdrowotna zajęła wysokie miejsce w opinii mieszkańców, należy jednak zwrócić uwagę, że większość wymienionych propozycji poprawy stanu obecnego leży poza zakresem obowiązków gminy w obszarze ochrony zdrowia i nie może być zrealizowane przez gminy KOF.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie jakości opieki medycznej i lepsze funkcjonowanie całej służby zdrowia • obniżenie cen leków • bezpłatne leczenie, usługi medyczne i zabiegi 	<p>rozrywki, ośrodków kultury</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie liczby parków, skwerów i terenów zielonych. 	<p>odnawialnych źródeł energii</p>	
<p>Gospodarka komunalna (wg kolejności wskazań):</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej • obniżenie cen wywozu odpadów i ścieków • poprawa gospodarki odpadami i ściekami (częstsze wywożenie śmieci) • budowa oczyszczalni ścieków • budowa sieci wodociągowej • budowa schroniska dla zwierząt • budowa sieci gazowej 	<p>Zdrowie (wg kolejności wskazań):</p> <ul style="list-style-type: none"> • powstanie nowych przychodni, klinik, ośrodków zdrowia czy szpitali • ułatwienia w rejestracji telefonicznej czy internetowej • poprawa dostępu mieszkańców do lekarzy, szczególnie lekarzy specjalistów • zmniejszenie kolejek do lekarzy • budowa hospicjum 	<p>Pomoc społeczna (wg kolejności wskazań):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa warunków mieszkaniowych osób potrzebujących, budownictwo socjalne 	<p>Gospodarka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie pozycji konkurencyjnej KOF względem sąsiednich obszarów funkcjonalnych • Wzrost aktywności zawodowej oraz dostosowanie kompetencji pracowników do potrzeb pracodawców
<p>Transport zbiorowy (wg kolejności wskazań):</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie częstotliwości kursowania komunikacji zbiorowej • obniżenie cen biletów 	<p>Edukacja (wg kolejności wskazań):</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój infrastruktury przedszkolnej • inwestycje w infrastrukturę żłobkową • inwestycje w infrastrukturę szkolną • inwestycje w infrastrukturę 	<p>Edukacja (wg kolejności wskazań):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa i doposażenie placówek oświatowych 	<p>Atrakcyjność turystyczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promocja zasobów turystycznych KOF wraz z ich zagospodarowaniem

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

<ul style="list-style-type: none"> • poprawa ilości i jakości taboru autobusowego i busowego • wybudowanie/zmodernizowanie przystanki autobusowe • komunikacja publiczna powinna być punktualna i jeździć zgodnie z rozkładem 	<p>edukacji wyższej²³</p>		
<p>Edukacja (wg kolejności wskazań):</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizacja dodatkowych zajęć dla dzieci i młodzieży • inwestycje w zakresie infrastruktury przedszkolnej • budowa nowych placówek szkolnych, utrzymanie dotychczasowych czy przywrócenie zamkniętych placówek • poprawa kompetencji i doświadczenia nauczycieli, poprawa jakości kadry nauczycielskiej • podniesienie jakości nauczania, 	<p>Gospodarka komunalna (wg kolejności wskazań):</p> <ul style="list-style-type: none"> • inwestycje w obszarze kanalizacji • działania w zakresie instalacji gazowej • działania w zakresie instalacji wodociągowej, • działania w zakresie oczyszczalni ścieków • poprawa porządku na ulicach 	<p>Turystyka (wg kolejności wskazań):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie jednolitego systemu informacji i promocji turystycznych na terenie gminy, np. audiobook, lokalizator GPS, mapy, multimedialny przewodnik • Poprawienie standardów w obiektach noclegowych własności gminnej oraz obiektów rekreacyjnych 	<p>Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie produkcji energii z OZE • Ograniczenie niskiej emisji

²³ Inwestycje w infrastrukturę edukacji wyższej zostały wskazane przez mieszkańców, należy jednak zwrócić uwagę, że propozycja ta leży poza zakresem obowiązków gminy w obszarze edukacji i nie może być zrealizowane przez gminy KOF.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

<p>jakości oświaty i szkolnictwa, podniesienie poziomu nauczania</p>			
<p>Kultura (wg kolejności wskazań):</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa ośrodków kultury, świetlic i miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży • więcej imprez kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych i masowych, na które wstęp jest darmowy • inwestycje w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną • obniżenie kosztów uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, tzn. niższych biletów wstępu • poprawa dostosowania oferty kulturalnej do potrzeb mieszkańców i jej uatrakcyjnienie 			<p>Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie produkcji energii z OZE • Ograniczenie niskiej emisji

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie danych Lider Projekt

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Po przeprowadzeniu podsumowania można stwierdzić, że do najważniejszych wyzwań rozwojowych KOF w opinii mieszkańców, przedsiębiorców i gmin, a także po analizie SWOT należą:

- poprawa stanu dróg oraz wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej KOF,
- rozwój infrastruktury usług komunalnych, w tym w szczególności wodno-kanalizacyjnej i gazowej,
- edukacja, szczególnie poprawa dostępu do opieki przedszkolnej, poprawa wyposażenia i stany technicznego oraz jakości nauczania w szkołach oraz oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży,
- rozwój gospodarczy, w tym wspieranie przedsiębiorczości, tworzenie miejsc pracy oraz wsparcie bezrobotnych
- rozwój turystyki i oferty kulturalnej dla mieszkańców i przyjezdnych,
- rozwój usług publicznych w celu poprawy jakości życia i odpowiedzi na wyzwania społeczne

Wstępna identyfikacja wyzwań strategicznych została potwierdzona w ramach wywiadów eksperckich z przedstawicielami władz oraz kluczowych instytucji i organizacji w poszczególnych gminach (zrealizowano po 3 wywiady w każdej z gmin). Kluczowe kwestie poruszane w wywiadach to:

- Konieczność współpracy i koordynacji przedsięwzięć międzygminnych,
- Konieczność zwiększania świadomości zarówno mieszkańców, jak i władz gmin nt. konieczności współpracy w ramach KOF – na dziś nie jest ona wystarczająca,
- Realizacja działań w kluczowych obszarach takich jak: rozwój sieci komunikacyjnej, infrastruktury, kanalizacji, turystyki, inwestycje w odnawialne źródła energii, podniesienie poziomu edukacji, wspieranie młodych przedsiębiorców.

Ze względu na zalecenia zawarte w dokumencie *Zasady Realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce* oraz opinię liderów KOF, dodano kolejne wyzwanie strategiczne:

- Poprawa efektywności energetycznej oraz inwestycje w odnawialne źródła energii.

Wyzwanie to jest uzasadnione, również ze względu na doświadczenia gmin KOF w realizacji projektu predefiniowanego finansowanego przez Związek Miast Polskich w tym zakresie.

Zidentyfikowane wyzwania strategiczne będą podstawą określenia misji, wizji i celów strategicznych KOF.

7. MISJA I WIZJA ROZWOJU KOF DO 2020 ROKU

7.1 Misja:

Kielecki Obszar Funkcjonalny terenem atrakcyjnym do zamieszkania i pracy dzięki integracji i spójności terytorialnej

Opis: Misją gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, działających w porozumieniu, jest współpraca w zakresie realizacji Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych odpowiadającej na wyzwania społeczne, gospodarcze i przestrzenne dotyczące mieszkańców i przedsiębiorców obszaru funkcjonalnego. Naszym celem jest utrzymanie liczby mieszkańców KOF i przyciągnięcie nowych osób poprzez stałą poprawę jakości życia oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i tworzenie nowych miejsc pracy. Chcemy to osiągnąć poprzez stałą współpracę ze sferą nauki i gospodarki.

7.2 Wizja rozwoju:

Silni dzięki współpracy

Opis wizji:

W 2020 roku, dzięki podjętej współpracy, gminy KOF zrealizowały kilkanaście wspólnych projektów z dziedziny gospodarki, transportu i komunikacji, rozwoju infrastruktury technicznej i turystycznej oraz poprawy jakości życia. Dzięki wspólnym działaniom udało się wypracować sprawne mechanizmy współpracy i wspólną wizję rozwoju w kluczowych dziedzinach. Zarówno mieszkańcy, przedsiębiorcy, jak i same gminy coraz częściej postrzegają KOF jako zintegrowany obszar funkcjonalny.

Największym wyzwaniem strategicznym KOF jest rozwój gospodarczy oraz poprawa sytuacji na rynku pracy. Dzięki wspólnym programom rozwoju przedsiębiorczości, walki z bezrobociem i podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej gmin KOF powstają nowe firmy i miejsca pracy, a mieszkańcy nie muszą poszukiwać zatrudnienia poza regionem.

Realizacja zaplanowanych przedsięwzięć znacznie poprawi jakość życia. Najmłodszy mieszkańcy mają zapewnioną opiekę w żłobkach i przedszkolach, a jakość nauczania i oferta edukacyjna są na wysokim poziomie.

Gminy są także dobrze powiązane komunikacyjnie – w roku 2020 mieszkańcy mogą łatwo przemieszczać się pomiędzy poszczególnymi gminami KOF, jak i dojechać do Kielc. Dzięki rozwojowi i integracji komunikacji publicznej znacznie wzrósł udział

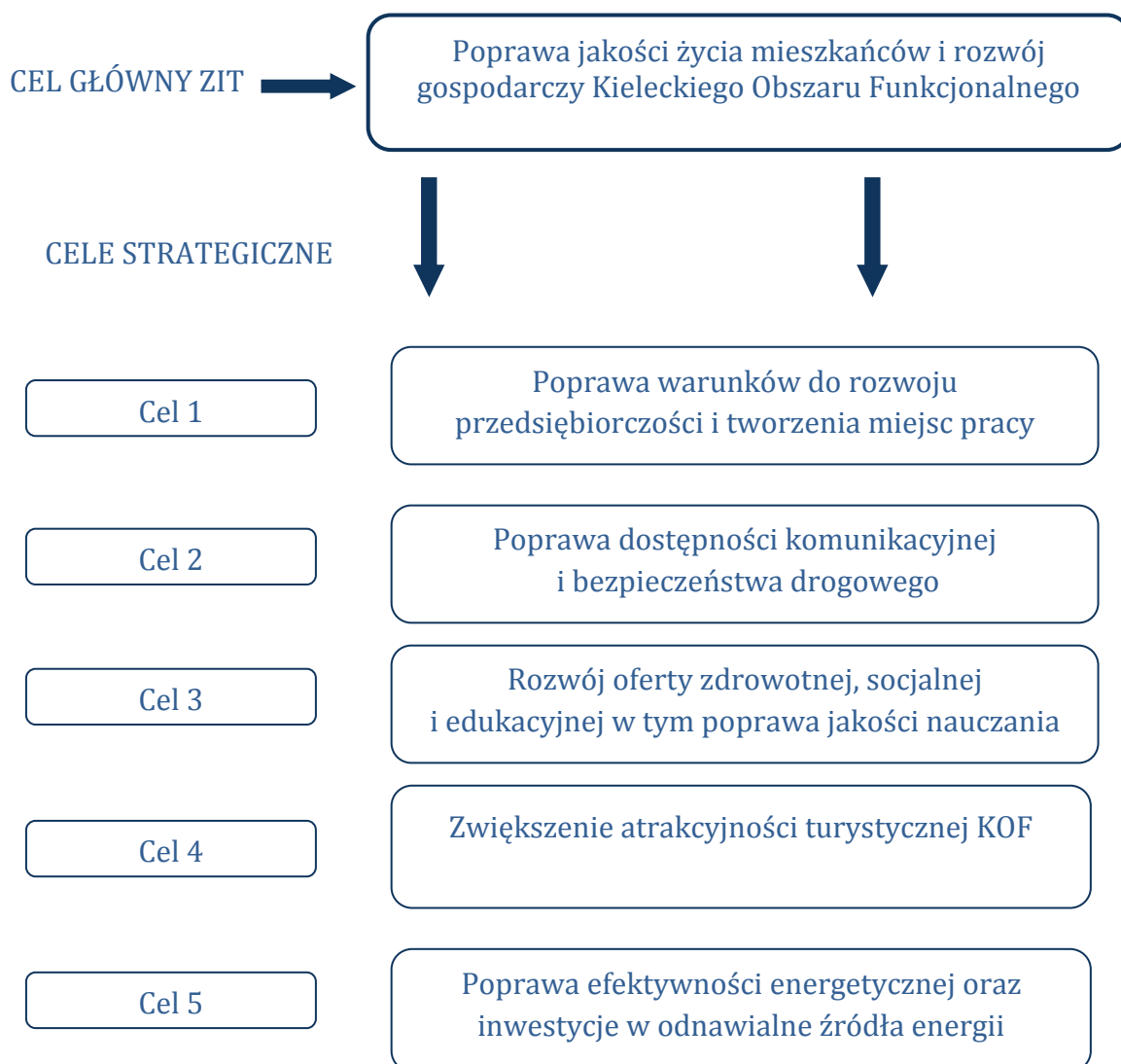

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

transportu publicznego, jako środka komunikacji. Poprawił się dostęp do usług komunalnych, w szczególności sieci wodno-kanalizacyjnej i gazowej. Gminy lepiej gospodarują energią.

Podjęte działania promocyjne i wspólna oferta turystyczna pozwoliły na zwiększenie liczby turystów docierających z otaczających regionów i pozostałej części województwa świętokrzyskiego. Kielecki Obszar Funkcjonalny jest znany z dobrej jakości życia i wypoczynku, jako: „Miejsce dla ludzi”. Coraz więcej osób docenia walory KOF i wybiera go jako miejsce życia i pracy.

8. CELE STRATEGICZNE

8.1 Opis sposobu realizacji celów strategicznych

Terytorialny obszar wsparcia dla wszystkich celów wskazano w rozdziale 4.

8.1.1 Cel 1. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy

Rozwój gospodarczy jest priorytetem dla władz, mieszkańców i przedsiębiorców działających na terenie KOF. Ze względu na to, że jest to jeden rynek pracy, którego silnym rdzeniem jest miasto Kielce, niezbędna jest współpraca wszystkich gmin w celu podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej, zwiększenia popytu na pracę oraz wsparcia rozwoju przedsiębiorczości.

Działania strategiczne planowane do realizacji w ramach celu strategicznego to m.in.:

1. Promocja i wsparcie samozatrudnienia
2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych
3. Wsparcie osób powracających na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka

Wskazane działania skupiają się wokół dwóch głównych, powiązanych ze sobą obszarów. Ich wzmocnienie znacząco wpłynie na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze ZIT.

W pierwszym z nich uwaga skupiona jest na osobach bezrobotnych powyżej 29 roku życia oraz osobach powracających po przerwie związanej z urodzeniem dziecka. W podejmowanych działaniach należy zwrócić uwagę na osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji w tym m.in. kobiety, osoby powyżej 50 roku życia, osoby długotrwale bezrobotne, osoby z niskimi kwalifikacjami zawodowymi. Proponowane formy wsparcia mogą obejmować m.in. tworzenie żłobków, pośrednictwo/poradnictwo zawodowe, szkolenia/staże zawodowe, kursy, subsydiowane zatrudnienie, staże, refundacje.

Drugi obszar, także skierowany do osób pozostających bez zatrudnienia powinien koncentrować się na zastosowaniu instrumentów aktywizacyjnych polegających na przyznaniu bezzwrotnych dotacji wraz ze wsparciem pomostowym. Osobami, które wymagają szczególnej uwagi są m.in. osoby bezrobotne i poszukujące pracy, w tym kobiety, osoby powyżej 50 roku życia, z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotne, niskokwalifikowane.

8.1.2 Priorytety ZIT realizowane w ramach celu 1 współfinansowane z RPO (Oś 8 PI 8iv, 8vi, Oś 10 PI 8i, 8iii):

W ramach celu 1 planuje się realizację projektów miękkich pogrupowane wokół następujących **priorytetów**:

1. Rozwój przedsiębiorczości osób bezrobotnych
2. Zwiększenie zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i powracających na rynek pracy

Mogą one być finansowane z priorytetów inwestycyjnych EFS zawartych w RPO:

- 8i: dostęp do zatrudnienia dla osób poszukującym pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników;
- 8iii: Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw;

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

- 8iv: Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę,
- 8vi: Aktywne i zdrowe starzenie się.

Wyżej wymienione priorytety inwestycyjne realizowane będą poprzez projekty wybierane w trybie konkursowym.

Działania w zakresie rozwoju przedsiębiorczości będą realizowane również z PO Polska Wschodnia 2014-2020 i będą dotyczyły Priorytetu Inwestycyjnego 3a. Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości. Możliwość realizacji tych działań jest uwarunkowana od rozstrzygnięć konkursów ogłaszanych w ramach PO Polska Wschodnia 2014-2020.

Projekty, których wybór będzie odbywał się trybie konkursowym przedstawia Tabela 8.1.

Tabela 8.1 Lista projektów przewidywanych do realizacji w trybie konkursowym z Programu Operacyjnego Polska Wschodnia PI 3a

Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020					
PI 3a. Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości					
Lp.	Nazwa i opis projektu	Wnioskodawca	Szacunkowa wartość całkowita /mln PLN/	Szacunkowa wartość kosztów kwalifikowanych /mln PLN/	Szacunkowa kwota dofinansowania /mln PLN/
1.	<p>Platforma startowa Kieleckiego Parku Technologicznego</p> <p>Projekt pn. Platforma startowa Kieleckiego Parku Technologicznego zakłada zwiększenie potencjału KPT do świadczenia usług na rzecz przedsiębiorstw w zakresie tworzenia warunków sprzyjających powstawaniu i rozwijaniu innowacyjnych i technologicznych MŚP typu startup. Dzięki realizacji inwestycji KPT będzie dysponować ofertą dla młodych i przedsiębiorczych osób głównie z województwa świętokrzyskiego do rozwoju swoich pomysłów biznesowych i zakładania nowych firm typu startup. Oferta Platformy startowej KPT skierowana będzie do osób do 35 roku życia, w szczególności do absolwentów szkół wyższych oraz studentów ostatnich lat studiów, chcących uruchomić i rozwijać własne firmy w województwie świętokrzyskim w oparciu o zgłoszony pomysł bądź koncepcję. Wsparcie grupy docelowej będzie prowadzone w formule kompleksowego programu akceleracji pomysłów, poczynając od wstępnej oceny pomysłów i doradztwa, poprzez indywidualne wsparcie w rozwoju pomysłu biznesowego i strategii przedsiębiorstwa, a także wsparcia związanego z rozwinięciem działalności typu startup. W ramach platformy startowej, KPT zapewni m.in. opiekę w formie branżowego monitoringu, coachingu (np. biznesowego, marketingowego, technologicznego) i innych usług, niezbędnych do przeprowadzania prac nad rozwojem nowego pomysłu biznesowego, w tym obejmujących testowanie i weryfikowanie pomysłów i koncepcji, aż do</p>	Kielecki Park Technologiczny	20,00	17,00	14,45

<p>momentu przygotowania zweryfikowanego rynkowo modelu biznesowego. Kielecki Park Technologiczny jako animator Platformy zapewni odpowiedni system monitorowania postępów inkubacji oraz prowadzonej po wyjściu z Platformy działalności gospodarczej wspartych przedsiębiorstw. Projekt obejmuje poszerzenie wachlarza i profesjonalizację usług Kieleckiego Parku Technologicznego w zakresie tworzenia Platformy startowej. Projekt zakłada etapowe działania tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wstępną ocenę pomysłów i indywidualne wsparcie doradcze, - wsparcie rozwoju pomysłów biznesowych i strategii przedsiębiorstwa, - wsparcie związane z rozwinięciem działalności w regionie nowych innowacyjnych przedsiębiorstw typu startup. <p>W ramach platformy startowej, KPT zapewni m.in. opiekę w formie branżowego monitoringu, coachingu (np. biznesowego, marketingowego, technologicznego) i innych usług, niezbędnych do przeprowadzania prac nad rozwojem nowego pomysłu biznesowego, w tym obejmujących testowanie i weryfikowanie pomysłów i koncepcji, aż do momentu przygotowania zweryfikowanego rynkowo modelu biznesowego. Kielecki Park Technologiczny jako animator Platformy zapewni odpowiedni system monitorowania postępów inkubacji oraz prowadzonej po wyjściu z Platformy działalności wspartych gospodarczej przedsiębiorstw.</p>				
--	--	--	--	--

Miarą osiągnięcia celu strategicznego będzie realizacja wskaźników produktu i wskaźników rezultatu opisanych w podpunktach 8.2. i 8.3.

8.1.3 Cel 2: Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa drogowego

Zewnętrzna dostępność komunikacyjna, w tym powiązanie z innymi dużymi ośrodkami miejskimi w kraju i za granicą transportem drogowym, kolejowym i lotniczym jest istotnym warunkiem podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej obszaru KOF, ale także poprawy jakości życia mieszkańców poprzez ułatwienie dostępu do usług wyższego rzędu. Obecnie, obszar KOF wykazuje się średnią dostępnością drogową i kolejową, nie posiada dostępu do lotniska (najbliższe lotnisko w Balicach jest oddalone o około 2 godziny drogi samochodem). Ze względu na to, że połączenia drogowe, kolejowe i lotnicze warunkujące zewnętrzną dostępność komunikacyjną KOF leżą poza zakresem działania samorządów lokalnych, można prowadzić jedynie działania lobbystyczne poparte pogłębioną analizą kosztów i korzyści możliwych do osiągnięcia dzięki poprawie sytuacji.

Jeżeli chodzi o dostępność wewnętrzną, jest ona czynnikiem integrującym terytorium i zwiększającym jego spójność. Poprawia także dostęp mieszkańców do usług publicznych – wg danych zawartych w diagnozie jest on dziś nierównomierny w poszczególnych gminach KOF, niewystarczająco rozwinięte są także połączenia drogowe, kolejowe i transport publiczny między poszczególnymi gminami, a także pomiędzy niektórymi gminami a Kielcami, których pozycja jako obszaru rdzeniowego jest bardzo mocna (koncentrują większość podróży mieszkańców związanych z pracą, zakupami czy funkcjami społecznymi i kulturalnymi). Wynika stąd konieczność takiej poprawy połączeń drogowych i kolejowych oraz rozwój transportu zbiorowego do i z Kielc, jak również w samych Kielcach, aby dostęp czasowy wszystkich mieszkańców do stolicy obszaru był w miarę możliwości podobny, przy jednoczesnym zachowaniu możliwości zrównoważonej mobilności w samych Kielcach, gdzie

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

koncentrują się wszystkie funkcjonalne powiązania KOF – centrum administracyjne, gospodarcze, edukacyjne, zdrowotne, kulturalne dla mieszkańców KOF.

Działania strategiczne planowane do realizacji w ramach celu strategicznego to m.in.:

1. Rozbudowa i poprawa jakości dróg na obszarze KOF tak, aby zwiększyć wewnętrzną i zewnętrzną integrację obszaru funkcjonalnego oraz bezpieczeństwo drogowe.
2. Rozwój i integracja systemu komunikacji publicznej.
3. Poprawa ilości i jakości taboru autobusowego.
4. Budowa obwodnic Kielc.
5. Działania na rzecz zwiększenia dostępności zewnętrznej KOF, w tym w szczególności transportem samochodowym i lotniczym.
6. Wykorzystanie transportu kolejowego do poprawy połączeń między gminami KOF a Kielcami.

Wybrane działania koncentrują się na wzmocnieniu wewnętrznej spójności KOF, w szczególności poprzez poprawę stanu technicznego oraz rozwój transportu publicznego na terenie KOF. Jeżeli chodzi o dostępność zewnętrzną, planowane są jedynie działania lobbystyczne. Działania w zakresie rozwoju transportu zintegrowanego powinny prowadzić do zwiększenia wykorzystania transportu publicznego przez mieszkańców i przedsiębiorców KOF w swoich codziennych podróżach. Obecnie, zgodnie z przeprowadzonymi badaniami, głównym środkiem transportu jest samochód.

8.1.4 Priorytety ZIT realizowane w ramach celu 2 współfinansowane z RPO (Oś.6, PI 7b. i 4e):

Priorytety wypracowane wspólnie przez gminy KOF:

1. Budowa i przebudowa dróg różnych kategorii na terenie miasta Kielce i obszaru funkcjonalnego Kielc usprawniających połączenia komunikacyjne z jego rdzeniem.
2. Zrównoważona mobilność miejska – budowa centrów przesiadkowych
3. Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego na obszarze KOF

PI 7b zakłada realizację inwestycji, które bezpośrednio wpłyną na podniesienie standardów połączeń drogowych na drogach o różnej kategorii na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Inwestycje w ramach priorytetu polegać będą na budowie, przebudowie dróg różnych kategorii należących do sieci połączeń gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego z jego rdzeniem. Realizacja celu przedmiotowego priorytetu wpływać będzie na zwiększenie mobilności mieszkańców oraz służyć będzie poprawie dostępności do ośrodków rozwoju gospodarczego, do rynku pracy, edukacji czy też

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

opieki zdrowotnej. Interwencja w ramach priorytetu ukierunkowana będzie również na inwestycje dotyczące poprawy bezpieczeństwa i przepustowości ruchu drogowego na tych drogach. Realizacja inwestycji w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 7b będzie zgodna z zapisami wynikającymi z Umowy Partnerstwa i Programem Rozwoju Infrastruktury Transportowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020, uchwalonym Uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego nr XVII/247/15 z dnia 27.11.2015 r. Program diagnozuje potrzeby inwestycyjne regionu, w celu zapewnienia prawidłowego działania węzłów w infrastrukturze drogowej i korytarzy komunikacyjnych. Będzie to osiągnięte poprzez modernizację i usprawnienie samych węzłów jak też, rozbudowę i modernizację ich powiązań drogami krajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi. Realizacja projektów pozakonkursowych w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 7b, znajduje odzwierciedlenie w opisanym dokumencie planistycznym, a tym samym uzasadnia ich realizację.

Drugim priorytetem inwestycyjnym jest priorytet 4e., w ramach którego realizowane będą inwestycje związane z poprawą stanu infrastruktury np. w zakresie oświetlenia miejskiego, wsparciem ekologicznego transportu publicznego oraz zrównoważonej mobilności miejskiej (w tym m.in. bus-pasy, ciągi piesze, ścieżki rowerowe, **centra przesiadkowe**, ITS). Projekty planowane do realizacji nie będą zawierać elementów polegających na budowie lub przebudowie dróg.

Realizacja inwestycji w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 4e będzie zgodna z zapisami wynikającymi z Umowy Partnerstwa, Planów Gospodarki Niskoemisyjnej przygotowywanych przez każdą z gmin KOF i Programu Rozwoju Infrastruktury Transportowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020. Plany Gospodarki Niskoemisyjnej będą zawierały odniesienia do określonych elementów mobilności miejskiej.

Szczegółowa lista projektów strategicznych realizowanych w formule ZIT w ramach ww. Priorytetów Inwestycyjnych, wybieranych w trybie pozakonkursowym stanowi załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu.

Działania w tym zakresie będą realizowane również z PO Polska Wschodnia 2014-2020. Możliwość realizacji tych działań jest uwarunkowana od rozstrzygnięć konkursów ogłaszanych w ramach PO Polska Wschodnia 2014-2020.

Projekty, których wybór będzie odbywał się trybie konkursowym przedstawia Tabela 8.2.

Tabela 8.2 Lista projektów przewidywanych do realizacji w trybie konkursowym z Programu Operacyjnego Polska Wschodnia PI 7b

Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020					
PI 7b. Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi					
Lp.	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Szacunkowa wartość całkowita /mln PLN/	Szacunkowa wartość kosztów kwalifikowanych /mln PLN/	Szacunkowa kwota dofinansowania /mln PLN/
1.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 764 na odcinku od DK 73 do granicy Miasta Kielce	Gmina Kielce	86,30	76,90	65,37
2.	Rozbudowa DK 74 w Kielcach w ciągu ul. Łódzkiej, na odcinku od ul. Hubalczyków do ul. Zakładowej	Gmina Kielce	40,00	37,30	31,70
3.	Przebudowa i rozbudowa DK 73 w Kielcach w ciągu ul. Radomskiej, na odcinku od granicy miasta do ul. Jaworskiego	Gmina Kielce	202,50	188,80	160,48
4.	Budowa nowego przebiegu DW 786 w Kielcach na odcinku od granicy miasta do Węzła Drogowego Kielce-Zachód na połączeniu DK 74 z S7	Gmina Kielce	110,00	105,20	89,42
5.	Rozbudowa DW 764 na odcinku: granica miasta Kielce - granica gminy Daleszyce wraz z budową obwodnic m. Suków i Daleszyce	Województwo Świętokrzyskie	116,00	116,00	98,60
6.	Rozbudowa DW 762 na odcinku: węzeł Kielce Południe (S7) - granica gminy Chęciny	Województwo Świętokrzyskie	37,00	37,00	31,45
7.	Budowa południowej obwodnicy Morawicy w ciągu DW 766 od skrzyżowania z projektowaną obwodnicą DK73	Województwo Świętokrzyskie	27,00	27,00	22,95
8.	Budowa północnej obwodnicy Chmielnika w ciągu DW 765 od skrzyżowania z DK73	Województwo Świętokrzyskie	25,00	25,00	21,50
9.	Budowa nowego przebiegu DW763 na odcinku: węzeł Kielce Południe (S7) – projektowany węzeł na DK73	Województwo Świętokrzyskie	112,00	112,00	95,20
10.	Rozbudowa DW 745 na odcinku: granica miasta Kielce – Masłów - Mąchocice	Województwo Świętokrzyskie	71,00	71,00	60,35
11.	Rozbudowa DW 761 na odcinku Piekoszów-węzeł Jaworznia (S7)	Województwo Świętokrzyskie	8,00	8,00	6,80

Miarą osiągnięcia celu strategicznego będzie realizacja wskaźników produktu i wskaźników rezultatu opisanych w podpunktach 8.2. i 8.3.

8.1.5 Cel 3: Rozwój oferty zdrowotnej, socjalnej i edukacyjnej, w tym poprawa jakości nauczania.

Zgodnie z badaniami mieszkańców i analizą potrzeb gmin, zidentyfikowano potrzebę rozwoju infrastruktury edukacyjnej na każdym szczeblu nauczania, począwszy od poprawy dostępności opieki nad dziećmi, poprzez rozwój oferty edukacyjnej szkół podstawowych i gimnazjów, oraz dostosowanie oferty szkół ponadgimnazjalnych do

potrzeb rynku pracy. Wskazywano także na potrzeby związane z kształceniem przez całe życie i stałą budową kompetencji mieszkańców.

Działania strategiczne planowane do realizacji w ramach celu strategicznego to m.in.:

1. Zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach i poprawa dostępu do nich we wszystkich gminach KOF.
2. Rozwój oferty edukacyjnej szkół na terenie KOF, w tym zajęć pozalekcyjnych.
3. Rozbudowa i doposażenie placówek oświatowych.
4. Rozwój oferty kształcenia zawodowego dla branż obecnych na terenie KOF.
5. Edukacja na rzecz innowacyjności i promocja postaw innowacyjnych.
6. Wsparcie zmiany oferty edukacyjnej szkół zawodowych i średnich na dostosowaną do potrzeb rynku prac.
7. Stworzenie systemu szkoleń oraz przekwalifikowania dla mieszkańców KOF.
8. Budowa i wyposażenie Centrum Kształcenia Praktycznego.
9. Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem.
10. Realizacja programów zdrowotnych.

Zaplanowane działania przedstawiono w odniesieniu do poziomów edukacji. Dojmującym problemem dla wielu mieszkańców KOF, zwłaszcza spoza Kielc, jest dostępność do opieki w przedszkolach, ważnej nie tylko dla rozwoju dzieci, ale także możliwości zawodowych opiekunów. Należy więc podjąć działania zwiększające liczbę miejsc w przedszkolach w ramach potrzeb na terenie poszczególnych gmin (patrz diagnoza) tak, aby dzieci miały zapewnioną opiekę w pobliżu swojego miejsca zamieszkania.

Na poziomie edukacji podstawowej, gimnazjalnej oraz szkolnictwa zawodowego potrzebne są dwa rodzaje działań – doposażenie i remonty szkół oraz rozwój oferty edukacyjnej szkół na terenie KOF, w tym zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży – było to jedno z istotnych działań wskazywanych przez mieszkańców. Pozwoli ono na wzmocnienie kompetencji indywidualnych i społecznych dzieci poprzez umożliwienie im dostępu do różnorodnej oferty zajęć rozwojowych i edukacyjnych. Szczególnie zadbać należy o zajęcia ukierunkowane były m.in. na przedmioty matematyczno-przyrodnicze, ICT, języki obce oraz te dzięki którym rozwijana będzie kreatywność, innowacyjność i umiejętność pracy zespołowej. Osiągnięcie zakładanych rezultatów nie będzie możliwe także bez realizacji projektów podnoszących kompetencje zawodowe nauczycieli kształcenia ogólnego.

Realizacja działań w obszarze wsparcia szkolnictwa zawodowego (także w szkołach dla dorosłych i policealnych) powinna korespondować z zidentyfikowanym i monitorowanym zapotrzebowaniem na zawody oraz służyć wzmocnieniu praktycznej wiedzy uzyskiwanej we współpracy z przedsiębiorcami. Dlatego oprócz inwestycji

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

związanych z doposażeniem szkół należy zwrócić uwagę m.in. na obszar poradnictwa zawodowego czy realizacji staży oraz kursów i szkoleń zakończonych zewnętrznym egzaminem.

Ze względu na wybrane w ramach ZIT projekty strategiczne, główny nacisk w obszarze działań edukacyjnych zostanie położony na rozwój szkoleń zawodowych i uczenia się przez całe życie (w tym systemu przekwalifikowania dla mieszkańców gmin KOF). Zmiany w ofercie edukacyjnej pozwolą stosunkowo szybko przezwyciężyć występujące na terenie KOF problemy na rynku pracy oraz wysokie bezrobocie. Skierowanie działań do osób, które z własnej inicjatywy chcą podnieść swoją wiedzę i umiejętności (należy objąć szczególnym wsparciem m.in. osoby powyżej 50 roku życia i o niskich kwalifikacjach) powinno być realizowane poprzez zapewnienie im elastycznych form uczenia się zarówno w systemie edukacji formalnej jak i pozaformalnej. Głównym projektem realizowanym w obszarze rdzeniowym KOF w odpowiedzi na te wyzwania jest budowa Centrum Kształcenia Praktycznego.

W obszarze ochrony zdrowia przedstawiono działania pozwalające przede wszystkim na zwiększenie świadomości zdrowotnej mieszkańców (realizacja programów profilaktycznych), jak również realizację programów zdrowotnych skierowanych do grup docelowych wymagających wsparcia. Wsparcie powinno być także kierowane na poprawę dostępu obywateli do podstawowych usług o charakterze profilaktycznym, opiekuńczym oraz rodzinnym. Szczególna uwaga podczas realizacji tych działań powinna być zwrócona m.in. na osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem.

Priorytety ZIT realizowane w ramach celu 3 współfinansowane z RPO (Oś 6 PI 10a; Oś 8 PI 10i, 10iii, 10iv; Oś 9 PI 9iv):

Priorytety w ramach celu 3 obejmują:

1. Poprawa oferty edukacyjnej na każdym poziomie nauczania
2. Inwestycje w infrastrukturę służącą do szkoleń zawodowych i uczenia się przez całe życie, z uwzględnieniem infrastruktury ośrodków i centrów egzaminacyjnych.
3. Aktywna integracja społeczna
4. Zdrowe społeczeństwo podstawą rozwoju KOF

Działania infrastrukturalne będą realizowane w ramach priorytetu inwestycyjnego 10a. (RPO), a wsparcie dotyczyć będzie budowy, rozbudowy i modernizacji jednostek dydaktycznych, zakupu niezbędnego wyposażenia na potrzeby działalności placówki oraz wsparcia infrastruktury szkolnictwa zawodowego i nauczania pozaformalnego. Ponadto, ze środków EFS można realizować działania miękkie w ramach priorytetów inwestycyjnych:

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

- 10i. Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.
- 10iii. Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji.
- 10iv. Lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
- 9iv. Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym

Wyżej wymienione priorytety inwestycyjne realizowane będą poprzez projekty wybierane w trybie konkursowym.

Miarą osiągnięcia celu strategicznego będzie realizacja wskaźników produktu i wskaźników rezultatu opisanych w podpunktach 8.2. i 8.3.

8.1.6 Cel 4: Zwiększenie atrakcyjności turystycznej KOF.

Obszar KOF, w szczególności ze względu na swoje walory przyrodnicze ma potencjał do rozwoju turystyki lokalnej i ponadlokalnej, w tym weekendowej z sąsiednich województw. Ze względu na stały rozwój Targów Kielce, można się także spodziewać rozwoju turystyki biznesowej. Aby ten potencjał w pełni wykorzystać, potrzebne jest jednak po stworzeniu przejrzystego i atrakcyjnego systemu informacji o możliwościach rekreacyjnych i noclegowych na obszarze KOF. Należy także odpowiednio przygotować tereny cenne przyrodniczo, m.in. poprzez system identyfikacji wizualnej, rozwój sieci ścieżek rowerowych oraz stworzenie miejsc postojowych i punktów informacyjnych. Potrzeba także stałego rozwoju infrastruktury sportowej, turystycznej i rowerowej tak, aby chętnie korzystali z niej mieszkańcy i turyści.

Działania strategiczne planowane do realizacji w ramach celu strategicznego to m.in.:

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

1. Zagospodarowanie lokalnych zasobów przyrodniczych i ekologicznych na potrzeby rekreacji, turystyki i edukacji wraz z ich promocją
2. Rozwój infrastruktury sportowej, turystycznej, rekreacyjnej

8.1.7 Priorytety ZIT realizowane w ramach celu 4 współfinansowane z RPO (Oś.6, PI 6d.):

Priorytety wypracowane wspólnie przez gminy KOF obejmują:

1. Działania inwestycyjne umożliwiające wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych wraz z promocją, np. zbiorniki wodne, stawy, tereny wypoczynkowe, ścieżki dydaktyczne,
2. Rozbudowa, modernizacja i doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, Geopark, ogrody botaniczne) oraz prowadzenie działań/kampanii informacyjno-edukacyjnych.

Realizacja priorytetu inwestycyjnego 6d. (RPO), przyczyni się do poprawy i ochrony obszarów cennych przyrodniczo na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz wykorzystania tych zasobów dla rozwoju turystyki. Prowadzone działania będą miały na celu m.in. podniesienie standardu bazy technicznej i wyposażenia, opracowanie planów lub programów ochrony dla obszarów cennych przyrodniczo. Zwiększona zostanie ochrona różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, geoparki i ekoparki. Działania wpisujące się w realizację przedmiotowego priorytetu inwestycyjnego przyczynią się również do przywrócenia walorów przyrodniczych, turystycznych i rekreacyjnych zbiorników wodnych na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Tworzone będą również warunki dla prowadzenia działalności gospodarczej w oparciu o zasoby przyrodnicze regionu, poprzez ich promocję i zagospodarowanie do celów zrównoważonego i przyjaznego środowiska rozwoju turystyki, a także budowę i modernizację niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków (również na terenach chronionych). Działania miękkie aktywizujące mieszkańców (osoby starsze) można dodatkowo realizować z priorytetu 8vi. EFS: aktywne i zdrowe starzenie się.

Szczegółowa lista projektów strategicznych realizowanych w formule ZIT w ramach ww. Priorytetów Inwestycyjnych, wybieranych w trybie pozakonkursowym stanowi załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu. W załączniku nr 2 przedstawiono natomiast listę projektów komplementarnych.

Miarą osiągnięcia celu strategicznego będzie realizacja wskaźników produktu i wskaźników rezultatu opisanych w podpunktach 8.2. i 8.3.

8.1.8 Cel 5: Poprawa efektywności energetycznej oraz inwestycje w odnawialne źródła energii.

Poprawa efektywności energetycznej jest jednym z największych wyzwań dla sektora publicznego i prywatnego w całym kraju tak, aby możliwe było zmniejszenie emisji CO₂ i osiągnięcie zaplanowanych na 2020 rok wyników. Biorąc pod uwagę duże zapotrzebowanie na wsparcie inwestycji w zakresie modernizacji energetycznej obiektów użyteczności publicznej wskazanych przez jednostki samorządu terytorialnego tworzące ZIT, Priorytet Inwestycyjny ukierunkowany jest na wsparcie kompleksowych projektów z zakresu głębokiej modernizacji energetycznej wyłącznie w budynkach użyteczności publicznej.

Jak wskazuje Umowa Partnerstwa, realizacja projektów służących zwiększeniu efektywności energetycznej dokonywana będzie na podstawie audytu energetycznego. Interwencja w ramach priorytetu obejmować będzie również wsparcie termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej, w tym wymiany wyposażenia tych obiektów na energooszczędne.

Optymalizacja energetyczna stworzy również warunki do efektywnego zarządzania środkami publicznymi dzięki zmniejszeniu nakładów finansowych samorządów KOF z tytułu bieżącej eksploatacji będących w ich gestii nieruchomości publicznych. Z tego powodu konieczna jest również modernizacja infrastruktury publicznej – na obszarze KOF zdecydowano, że priorytetowe zadania będą dotyczyły termomodernizacji budynków i obiektów publicznych oraz modernizacji oświetlenia ulicznego, co pozwoli na wygenerowanie znaczących oszczędności w zakresie zużycia energii cieplnej i energii elektrycznej. Ponadto należy dążyć do stopniowej zmiany struktury wykorzystywanych źródeł energii, na korzyść wzrastającego udziału źródeł odnawialnych. Należy także przygotować i wdrożyć plany gospodarki niskoemisyjnej w każdej gminie. **Obecnie gminy KOF są w trakcie opracowywania takich planów – dla każdej z gmin z osobna, do realizacji których się zobowiązały.** Opracowywane plany będą zgodne z załącznikiem nr 9 do regulaminu konkursu nr 2/POIiŚ/9.3/2013 „Szczegółowe zalecenia dotyczące struktury planu gospodarki niskoemisyjnej” i będą obejmować:

- zakres działań na szczeblu gminy,
- objęcie całości obszaru geograficznego gminy,
- skoncentrowanie się na działaniach niskoemisyjnych i efektywnie wykorzystujących zasoby, w tym poprawie efektywności energetycznej, wykorzystaniu OZE, czyli wszystkich działań mających na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza w tym pyłów, dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz emisji dwutlenku węgla, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów, na których odnotowano przekroczenia dopuszczalnych stężeń w powietrzu,

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

- współuczestnictwo podmiotów będących producentami i/lub odbiorcami energii (z wyjątkiem instalacji objętych systemem EU ETS) ze szczególnym uwzględnieniem działań w sektorze publicznym,
- objęcie planem obszarów, w których władze lokalne mają wpływ na zużycie energii w perspektywie długoterminowej (w tym planowanie przestrzenne),
- podjęcie działań mających na celu wspieranie produktów i usług efektywnych energetycznie (np. zamówienia publiczne),
- podjęcie działań mających wpływ na zmiany postaw konsumpcyjnych użytkowników energii (współpraca z mieszkańcami i zainteresowanymi stronami, działania edukacyjne),
- spójność z nowotworzonymi bądź aktualizowanymi założeniami do planów zaopatrzenia w ciepło, chłód i energię elektryczną bądź paliwa gazowe (lub założeniami do tych planów) i programami ochrony powietrza .

Niektóre z gmin KOF podjęły już działania w zakresie podnoszenia efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej. Należały do nich:

- W gminie Chęciny: termomodernizacja budynków użyteczności publicznej (szkoły, urząd gminy) oraz budowa elektrowni wodnej w Wolicy
- W gminie Kielce:
 - termomodernizacja obiektów oświatowych,
 - wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, zastosowanie systemów regulacji oświetlenia ulicznego,
 - wdrażanie systemu monitoringu zużycia mediów (energii elektrycznej, ciepła, gazu, wody, paliw stałych i ciekłych) w jednostkach organizacyjnych Gminy Kielce,
 - grupowy zakup energii elektrycznej dla obiektów należących do Gminy Kielce (obiektów kubaturowych, oświetlenia ulicznego, sygnalizacji świetlnej itp.),
 - program pilotażowy instalacji fotowoltaicznej na wybranym obiekcie Gminy Kielce (w trakcie realizacji),
 - zakup nowego taboru przez MPK Kielce,
 - Przyjęcie "Programu Ograniczenia Niskiej Emisji na terenie Miasta Kielce",
 - Dotacje na dofinansowanie kosztów wykonania demontażu palenisk węglowych; zakupu i montażu nowego źródła ogrzewania; zakupu, montażu, wymiany lub modernizacji instalacji związanej z nowym źródłem ogrzewania; modernizacji systemu odprowadzania spalin niezbędnego do prawidłowego funkcjonowania nowego źródła ogrzewania; podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej w zakresie wykonania wewnętrznej instalacji centralnego ogrzewania oraz ciepłej

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

wody użytkowej z wyłączeniem urządzeń węzła ciepłego; zakupu i montażu instalacji odnawialnego źródła energii.

- W gminie Masłów: Opracowanie Programu Ograniczania Niskiej Emisji dla Gminy Masłów oraz stworzenie bazy danych emisji CO₂ oraz instalacja paneli fotowoltaicznych w Centrum Edukacyjnym Szklany Dom oraz energooszczędnego oświetlenia ledowego.
- W gminie Morawica: Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Morawica; Budowa systemu kolektorów słonecznych oraz pompy ciepła dla ogrzewania wody użytkowej i basenowej; Termomodernizacja budynków szkół na terenie Gminy Morawica, w tym wymiana źródła ciepła na gazowe lub olejowe; Instalacja systemu kolektorów i modernizacja kotłowni w Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii w Morawicy; Systemy kolektorów słonecznych i pompy ciepła do podgrzewania ciepłej wody użytkowej w domach mieszkalnych w różnych lokalizacjach na terenie Gminy
- W gminie Strawczyn: Budowa centrum Sportowo-rekreacyjnego w Strawczynku – Etap III Budowa krytej pływalni z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii: solary, kotły na biomasę, energia geotermalna; Rozbudowa instalacji solarnej na terenie Centrum Sportowo-Rekreacyjnego w Strawczynku; Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Strawczyn.

Działania strategiczne planowane do realizacji w ramach celu strategicznego to m.in.:

1. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w każdej gminie.
2. Modernizacja oświetlenia ulicznego.
3. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
4. Realizacja planów gospodarki niskoemisyjnej.
5. Uporządkowanie i rozwój systemu ścieżek rowerowych w KOF.

8.1.9 Priorytety ZIT realizowane w ramach celu 5 współfinansowane z RPO (Oś.6 , PI 4c. i 4e.):

Priorytety wypracowane wspólnie przez gminy KOF obejmują:

1. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej wraz z wykorzystaniem OZE.
2. Modernizacja oświetlenia gminnego.
3. Zrównoważona mobilność miejska – ścieżki rowerowe.

PI 4c ma za zadanie wsparcie kompleksowych projektów dotyczących poprawy efektywności wykorzystania energii w budynkach użyteczności publicznej.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Rezultatem realizacji przedmiotowego priorytetu będzie uzyskanie niższego zużycia energii, m.in. w zakresie ogrzewania, oświetlenia pomieszczeń, ewentualnego chłodzenia, wentylacji czy przygotowania ciepłej wody; interwencja w ramach priorytetu obejmować będzie również wsparcie termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej, w tym wymiany wyposażenia tych obiektów na energooszczędne. Jeśli chodzi o priorytet 4e., koncentruje się on na zwiększeniu efektywności energetycznej oraz ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych w miastach – w tym celu **dofinansowanie znajdą projekty, realizujące założenia planów niskoemisyjnych dla poszczególnych gmin m.in. w zakresie dotyczącym poprawy stanu infrastruktury np. w zakresie oświetlenia miejskiego, wsparcie ekologicznego transportu publicznego oraz zrównoważonej mobilności miejskiej** (w tym np. **ścieżki rowerowe**, centra przesiadkowe, infrastruktura transportu publicznego).

Szczegółowa lista projektów strategicznych, wybieranych w trybie pozakonkursowym, realizowanych w formule ZIT stanowi załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu. W załączniku nr 2 przedstawiono natomiast listę projektów komplementarnych wybieranych w trybie pozakonkursowym. Załącznik nr 3 przedstawia alokację na projekty wybierane w trybie konkursowym, których realizacja jest uzależniona od wyników konkursu.

Miarą osiągnięcia celu strategicznego będzie realizacja wskaźników produktu i wskaźników rezultatu opisanych w podpunktach 8.2. i 8.3.

8.2 Wskaźniki produktu

Ze względu na sposób finansowania realizacji strategii ZIT (zagwarantowane środki na realizację tylko niektórych celów strategicznych), zostały dobrane wskaźniki dla celów 1-5, zgodne z zapisami RPOWŚ i uszczegółowieniem. Lista wskaźników znajduje się w Załączniku nr 5.

Wskaźniki produktu dotyczą jedynie działań finansowanych w ramach ZIT. Pozostałe działania będą realizowane w miarę dostępnych środków oraz z innych osi priorytetowych RPO

8.3 Wskaźniki rezultatu

Lista wskaźników Rezultatu, zgodna z zapisami RPOWŚ i uszczegółowieniem znajduje się w Załączniku nr 6.

9. TRYB WYBORU PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI W RAMACH ZIT KIELECKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO

Jednym z celów narzędzia ZIT w Polsce, zgodnie z dokumentem pt.: „Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce” opracowanym przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, jest realizacja projektów zintegrowanych i komplementarnych, które w sposób kompleksowy będą odpowiadać na problemy miast i ich obszarów funkcjonalnych. Projekty wskazane do realizacji w ramach instrumentu ZIT, powinny zatem w sposób całościowy rozwiązywać zdiagnozowane problemy i wpływać na osiągnięcie założonych celów strategicznych. W związku z powyższym poza podstawowymi kryteriami wyboru projektów, jakie zostaną ustanowione przez Komitet Monitorujący RPO WŚ, konieczne jest określenie kryteriów zapewniających zgodność projektów ze Strategią ZIT KOF. Biuro ZIT jest odpowiedzialne za przyjmowanie propozycji projektów planowanych do realizacji w trybie pozakonkursowym przy wsparciu EFRR w ramach Strategii ZIT KOF, składanych przez uprawnionych beneficjentów i przedstawienie wstępnej listy projektów do zaopiniowania przez Komitet Sterujący ZIT KOF.

Szczegółowe zadania i obowiązki Instytucji Pośredniczącej, której funkcję pełni Prezydent Miasta Kielce, w tym zadania w zakresie wyboru projektów, określone zostały w Porozumieniu w sprawie powierzenia zadań Instytucji Pośredniczącej w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020, zawartym w maju 2015 roku w Kielcach pomiędzy IZ RPO WŚ, a Instytucją Pośredniczącą ZIT.

Wybór projektów strategicznych realizowanych w ramach instrumentu ZIT prowadzony będzie pozakonkursowym.

Tryb pozakonkursowy

W trybie pozakonkursowym wybierane będą projekty strategiczne realizowane w ramach następujących celów:

Cel ZIT	Oś priorytetowa	Priorytet inwestycyjny UE	Fundusz
Cel 2: Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa drogowego	6	7b i 4e	EFRR
Cel 3: Rozwój oferty zdrowotnej, socjalnej i edukacyjnej, w tym poprawa jakości nauczania	6	10a	EFRR
Cel 4: Zwiększenie atrakcyjności turystycznej KOF	6	6d	EFRR

Cel 5: Poprawa efektywności energetycznej oraz inwestycje w odnawialne źródła energii;	6	4c i 4e	EFRR
--	---	---------	------

Kryteria i procedura wyboru projektów strategicznych realizowanych w trybie pozakonkursowym

Przedsięwzięcia zgłoszone do realizacji w ramach ZIT KOF w trybie pozakonkursowym, podlegają ocenie komisyjnej prowadzonej przez Biuro ZIT, pod kątem spójności z przyjętymi dla ZIT KOF założeniami oraz wpływu na rozwój i integralność Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (ocena 0/1). Poniżej zaproponowane kryteria wyboru projektów strategicznych wybieranych w trybie pozakonkursowym zostały zaakceptowane przez Komitet Monitorujący:

- Zgodność projektu z celami strategicznymi i priorytetami Strategii ZIT KOF.
- Komplementarność projektu z innymi przedsięwzięciami zrealizowanymi, realizowanymi bądź planowanymi do realizacji na obszarze KOF, celem zapewnienia wysokiej synergii działań prowadzonych w danym obszarze tematycznym.
- Ponadlokalna skala oddziaływania przedsięwzięcia – projekt przyczyni się do rozwiązania problemu zidentyfikowanego na obszarze KOF (Strategia ZIT KOF: diagnoza i analiza SWOT), w odniesieniu do podejmowanej tematyki.
- Czy projekt przyczynia się do osiągnięcia wskaźników określonych w Strategii ZIT KOF?
- Czy projekt przyczynia się do realizacji wskaźników określonych w RPO WŚ 2014-2020?

Za przeprowadzenie procedury wyboru projektów strategicznych w trybie pozakonkursowym w ramach instrumentu ZIT, odpowiedzialna będzie Instytucja Zarządzająca RPO WŚ. IP ZIT uczestniczy w procesie zatwierdzania kryteriów wyboru projektów oraz poprzez zapewnienie udziału swoich przedstawicieli w Komitecie Monitorującym RPO WŚ.

Procedura wyboru projektów strategicznych w trybie pozakonkursowym oparta została na realizacji 3 procedur:

1. Procedura zgłaszania projektów pozakonkursowych w ramach ZIT
 - (a) Poinformowanie partnerów KOF o rozpoczęciu przyjmowania fiszek projektów planowanych do realizacji w formule ZIT,
 - (b) Przyjmowanie propozycji projektów w formie fiszek projektowych, planowanych do realizacji przy wsparciu Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Strategii ZIT KOF, zgłaszanych przez uprawnionych beneficjentów do Biura ZIT

- (c) Ocena przez Biuro ZIT fiszek po kątem spójności z przyjętymi dla ZIT KOF założeniami oraz wpływu na rozwój i integralność Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (ocena 0/1)
- (d) Lista projektów, które zostały wybrane w procedurze zgłoszenia projektów, po zaopiniowaniu przez KS i zatwierdzeniu przez Prezydenta Miasta stanowi Załącznik do Strategii ZIT KOF: „Szczegółowa lista projektów strategicznych realizowanych w formule ZIT w trybie pozakonkursowym”.
- (e) Strategia ZIT KOF wraz z załącznikami podlega zaopiniowaniu przez IZ RPOWŚ w tym przeprowadzeniu procesu identyfikacji projektów strategicznych (dołączenie listy projektów strategicznych do SZOOP lub przyjęcie uchwałą Strategii ZIT KOF przez Zarząd Województwa) a następnie zaopiniowaniu przez MliR.

2. Procedura oceny projektów strategicznych pozakonkursowych w ramach ZIT

- (a) Po pozytywnym zaopiniowaniu Strategii ZIT KOF przez MliR, podjęciu uchwały w sprawie wydania pozytywnej opinii przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, Oddział Wdrażania Projektów DW EFRR niezwłocznie rozpoczyna procedurę przygotowania i zawierania pre-umów. IP ZIT zamieszcza uchwałę Zarządu Województwa Świętokrzyskiego na portalu ZIT KOF, Strategię ZIT KOF, oraz listę beneficjentów, z którymi będą podpisywane pre-umowy.
- (b) Pracownik Biura IP ZIT, stanowisko ds. wdrażania mechanizmu ZIT monitoruje gotowość beneficjentów do podpisania pre-umów o dofinansowanie projektów, wszelkich opóźnień i innych zagrożeń oraz proponowanie działań naprawczych
- (c) Tabele, które są częścią raportu Kierownik Biura ZIT przesyła drogą elektroniczną do Kierownika Oddziału Zarządzania RPOWŚ.
- (d) Kopia pre-umowy zostaje przekazana do Instytucji Pośredniczącej ZIT do celów monitorowania
- (e) Po zakończeniu procedury podpisywania pre-umów przez IZ DW EFRR, Biuro ZIT monitoruje na bieżąco gotowość beneficjentów do złożenia wniosków o dofinansowanie projektów, wraz ze wszystkimi wymaganymi załącznikami, zgodnie z podpisaną pre-umową.
- (f) Pracownik Biura ZIT, stanowisko ds. wdrażania mechanizmu ZIT przygotowuje raport z przygotowania projektów ZIT zgodnie z załącznikiem nr EFRR.VI.1 i przekazuje za pismem przewodnim do Sekretariatu DW EFRR w terminie do 15 dnia każdego miesiąca następującego po kwartale sprawozdawczym.
- (g) Tabele, które są częścią raportu, kierownik Biura ZIT przesyła drogą elektroniczną do Koordynatora Wieloosobowego Stanowiska ds. Sprawozdawczości i Raportowania EFRR.
- (h) IZ DW EFRR rozpoczyna procedurę przyjmowania wniosków o dofinansowanie. W przypadku niezłożenia przez beneficjenta wniosku o dofinansowanie IZ DW EFRR przekazuje do IP ZIT wnioski o wykreślenie ze „Szczegółowej listy projektów strategicznych realizowanych w formule ZIT w trybie pozakonkursowym”

- (i) Pracownik Biura ZIT opracowuje propozycję kryteriów wyboru projektów w zakresie zgodności ze Strategią ZIT KOF, przedstawia kryteria oceny do zaopiniowania przez Komitet Sterujący i przekazuje do zaopiniowania przez IZ DW EFRR. Następnie kryteria zostają przekazane do zatwierdzenia przez Komitet Monitorujący.
- (j) Ocena projektów pozakonkursowych w ramach ZIT odbywa się zgodnie ze schematem:
- Ocena formalna wniosków przeprowadzona jest przez IZ DW EFRR
 - IP ZIT zamieszcza na portalu ZIT KOF informację o wynikach oceny formalnej.
 - Ocena merytoryczna wniosków przeprowadzona jest wspólnie przez IP ZIT oraz IZ DW EFRR.
 - Pracownicy Biura ZIT dokonują oceny w zakresie kryteriów zgodności ze Strategią ZIT KOF (0/1) na etapie oceny merytorycznej
 - Ocena zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF zostanie przeprowadzona przez Zespół do spraw oceny zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF, zwany dalej Zespołem.
 - W skład Zespołu będzie wchodzić czworo pracowników Biura ZIT.
 - Zespół powoływany jest przez Dyrektora WZFE w drodze Zarządzenia wraz z podaniem imiennego składu Zespołu.
 - Ocena zgodności ze Strategią ZIT KOF projektów odbywa się w siedzibie IZ DW EFRR.
 - Pracownicy Biura ZIT są każdorazowo wzywani do oceny zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF w trakcie procedury oceny merytorycznej wniosków prowadzonej przez IZ DW EFRR.
 - Członkowie Zespołu dokonują oceny w zakresie strategicznej zgodności ze Strategią ZIT KOF (ocena 0/1).
 - Wniosek podlega niezależnej ocenie przez dwóch losowo wybranych członków Zespołu, uwzględniając zasadę „podwójnej pary oczu”.
 - W przypadku nie osiągnięcia konsensusu w ocenie projektu, wybierany jest dodatkowy oceniający, którego ocena jest rozstrzygająca.
 - Wszystkie osoby przeprowadzające ocenę projektów są zobowiązane do zachowania poufności danych zawartych we wnioskach.
 - Przed przystąpieniem do oceny strategicznej osoby oceniające zobowiązane są do podpisania deklaracji poufności i oświadczenia o bezstronności w odniesieniu do każdego ocenianego przez siebie projektu, wg wzoru stanowiącego załącznik do Regulaminu przeprowadzania oceny projektów pozakonkursowych (w tym ZIT) współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020. W przypadku pozostałych uczestników procesu oceny wniosku o dofinansowanie (w tym osób nie dokonujących oceny) wymagane jest podpisanie przez nich Deklaracji o poufności.
 - Osoby dokonujące oceny wniosków posługują się Kartą oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie w trybie pozakonkursowym.

- Negatywny wynik oceny strategicznej wniosku skutkuje jego odrzuceniem.

3. Procedura wyboru projektów pozakonkursowych w ramach ZIT

- (a) Negatywny wynik oceny merytorycznej wniosku skutkuje odrzuceniem wniosku.
- (b) Pozytywny wynik oceny wniosku skutkuje rozpoczęciem procedury podpisania umowy
- (c) Po podjęciu Uchwały Zarządu Województwa informacja o podpisanych umowach zostaje zamieszczona na portalu IP ZIT

Należy zaznaczyć, że etap realizacji projektów będzie poprzedzony szczegółową analizą możliwych wariantów lokalizacji, technologii wykonania i oddziaływania na środowisko. Jeżeli analiza wariantów realizacji inwestycji wykaże prawdopodobieństwo ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a przede wszystkim na siedliska i gatunki naturalne, to wówczas zrezygnuje się z realizacji danej inwestycji i rozpatrywane będą inne rozwiązania.

Tryb konkursowy

Ze względu na przyjęty zakres wdrażania w Załączniku nr 7 do Strategii przedstawiono kryteria dotyczące oceny wpływu projektu na realizację Strategii ZIT KOF oraz oceny zintegrowanego zasięgu oddziaływania, ponieważ tylko te kryteria będą podległy ocenie przez IP ZIT KOF. Kryteria mają na celu zapewnienie, że wybrane do dofinansowania projekty w jak największym stopniu przyczynią się do realizacji Strategii ZIT KOF.

Ocena spełniania kryteriów będzie polegać na przyznaniu punktów w ramach wskazanych kryteriów. Przyjęto założenie, że liczba punktów możliwych do przyznania wynosi 40. Projekt otrzyma pozytywną ocenę zgodności ze Strategią ZIT KOF jeśli uzyska nie mniej niż 10 punktów.

Proces wyboru projektów w trybie konkursowym składa się z następujących etapów:

- ogłoszenie konkursu,
- nabór wniosków,
- ocena wniosków,
- wybór projektów:
 - podjęcie decyzji o dofinansowaniu realizacji projektu,
 - ogłoszenie wyników konkursu,
 - podpisanie umów o dofinansowanie projektów.

Nabór projektów będzie realizowany wg następujących procedur:

1. Procedura naboru projektów konkursowych współfinansowanych z EFS w ramach ZIT we współpracy z IZ DWEFS
 - (a) Opracowanie przez IZ DWEFS kryteriów wyboru projektów, które po konsultacjach społecznych i zatwierdzeniu przez KM RPOWŚ 2014-2020 stanowią załącznik do SZOOP.
 - (b) Opracowanie przez IP ZIT kryteriów oceny strategicznej zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF, zaopiniowanych przez KS i Radę Programową umożliwiających ocenę zgodności oraz stopnia spełnienia przez projekt kryteriów zgodności ze Strategią ZIT KOF. Przedstawienie kryteriów do IZ DWEFS i IP WUP celem weryfikacji pod kątem niedyskryminacji i przejrzystości. IZ DWEFS przekazuje kryteria do IZ DPR. IZ DPR przekazuje do akceptacji przez Komitet Monitorujący.
 - (c) IP ZIT przygotowuje propozycję harmonogramu konkursów w zakresie Działań/Poddziałań dedykowanych dla ZIT i przekazuje go do IZ DWEFS do konsultacji. IZ DWEFS przekazuje harmonogram do IZ DPR, celem przedstawienia Zarządowi Województwa do zatwierdzenia.
 - (d) IZ DWEFS we współpracy z IP ZIT opracowuje regulamin konkursu.
 - (e) Ogłoszenie konkursowe zamieszczane jest przez IZ DWEFS w terminie, co najmniej 30 dni kalendarzowych przed planowanym rozpoczęciem naboru na stronie internetowej www.rpo-świętokrzyskie.pl, portalu IP ZIT oraz Portalu Funduszy Europejskich. Zamieszczenie dokumentacji konkursowej (ogłoszenie konkursowe, regulamin konkursu wraz z załącznikami) następuje po zatwierdzeniu dokumentacji przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego.
 - (f) Beneficjent składa wnioski o dofinansowanie w formie papierowej (dwa egzemplarze) i elektronicznej (LSI) wraz z wymaganymi na tym etapie załącznikami sporządzone zgodnie z Regulaminem Konkursu do Sekretariatu IZ DWEFS dla osi priorytetowych 8, 9.
 - (g) IZ DWEFS przyjmuje wnioski, rejestruje go w Dzienniku korespondencji zgodnie z instrukcją kancelaryjną, każdy wniosek opatrywany jest informacją o dacie wpływu.

2. Procedura oceny projektów konkursowych w ramach ZIT (EFS)

Ocena projektów w ramach ZIT dokonywana wspólnie przez IZ DWEFS i IP ZIT.

Ocena formalna i ocena merytoryczna przeprowadzana jest zgodnie z poniższym schematem:

- (a) IZ DWEFS (w ramach KOP) przeprowadza weryfikację formalną. Po pozytywnej weryfikacji formalnej wnioski podlegają rejestracji w SL2014. Ocena formalna dokonywana jest w oparciu o „Kartę oceny formalnej projektu konkursowego RPOWŚ na lata 2014-2020”. Po zakończeniu oceny formalnej sporządzany jest protokół zawierający informacje o przebiegu i wynikach oceny.
- (b) IZ DWEFS i IP ZIT zamieszczają na stronach internetowych / portalu ZIT KOF informację na temat wniosków o dofinansowanie, które spełniły wymogi

- formalne i zostały zakwalifikowane do oceny merytorycznej. IZ DWEFS przeprowadza ewentualną procedurę odwoławczą.
- (c) Następnie za protokołem po ocenie formalnej informacja o wynikach oceny przekazywana jest do IP ZIT celem przeprowadzenia oceny merytorycznej w zakresie zgodności ze Strategią ZIT KOF. Ocena ta przeprowadzana jest w oparciu o Kryteria oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF zatwierdzone przez Komitet Monitorujący RPOWŚ.
- (d) IP ZIT (w ramach KOP) przeprowadza część A oceny merytorycznej wniosku w zakresie zgodności ze Strategią ZIT KOF. Ocena ta dokonywana jest przez pracowników IP ZIT / ekspertów wybranych zgodnie z regulaminem wyboru ekspertów w ramach RPOWŚ wskazanych przez IP ZIT, zgodnie z zasadami przyjętymi przez IP ZIT. Ocena dokonywana jest w oparciu o „Kartę oceny merytorycznej projektu konkursowego dla ZIT w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020”.
- (e) Pracownicy IP ZIT powoływani są przez Dyrektora WZFE w drodze Zarządzenia
- (f) Ocena zgodności ze Strategią ZIT KOF projektów odbywa się zgodnie z zasadami przyjętymi przez IP ZIT.
- (g) Dostęp do wniosków o dofinansowanie pracownicy IP ZIT uzyskują za pośrednictwem LSI. Natomiast eksperci wskazani przez IP ZIT uzyskują dostęp do wniosku o dofinansowanie drogą mailową od pracownika IP ZIT wskazanego przez Dyrektora WZFE. Przekazywane dla eksperta wnioski o dofinansowanie są w formacie PDF uprzednio skompresowane i zabezpieczone hasłem. Hasło zostaje przekazane osobnym pismem/mailem/drogą telefoniczną do eksperta wskazanego przez IP ZIT.
- (h) Pracownicy Biura ZIT/eksperci wskazani przez IP ZIT dokonują oceny zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF w części A oceny merytorycznej wniosków o dofinansowanie.
- (i) Każdy z wniosków podlega ocenie przez dwóch pracowników Biura ZIT/ekspertów wskazanych przez IP ZIT.
- (j) W przypadku nie osiągnięcia konsensusu w ocenie projektu, wybierany jest dodatkowy oceniający, którego ocena jest rozstrzygająca.
- (k) Wszystkie osoby przeprowadzające ocenę projektów są zobowiązane do zachowania poufności danych zawartych we wnioskach.
- (l) Przed przystąpieniem do oceny strategicznej osoby oceniające zobowiązane są do podpisania deklaracji poufności i oświadczenia o bezstronności w odniesieniu do każdego ocenianego przez siebie projektu, wg wzoru stanowiącego załącznik do Regulaminu Komisji Oceny Projektów wybieranych w trybie konkursowym opracowanego przez IZ DW EFS. W przypadku pozostałych uczestników procesu oceny wniosku o dofinansowanie (w tym osób nie dokonujących oceny) wymagane jest podpisanie przez nich Deklaracji poufności.
- (m) Ocena zgodności ze Strategią ZIT KOF jest dokonywana według *Kryteriów oceny zgodności projektów współfinansowanych z EFS ze Strategią ZIT KOF*, które obejmują:
- Kryteria obligatoryjne (ocena 0/1) – ocena zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF – niespełnienie któregokolwiek z kryteriów skutkuje odrzuceniem wniosku

- Kryteria punktowane – ocena stopnia zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF - Maksymalna liczba punktów przyznana za spełnienie tych kryteriów wynosi 40, a wymagane minimum to 10 punktów.
 - (n) Dyrektor WZFE przekazuje w terminie do 5 dni roboczych od zakończenia oceny do Sekretariatu IZ DWEFS protokołem karty oceny merytorycznej z oceny części A w zakresie zgodności ze Strategią ZIT. W przypadku oceny pozytywnej - karty oceny w oryginale w trzech egzemplarzach (jedna z podpisem i dwie bez podpisu) od każdego oceniającego. W przypadku oceny negatywnej – karty oceny w dwóch egzemplarzach (jedna karta z podpisem i jedna bez podpisu) od każdego oceniającego.
 - (o) IZ DWEFS przeprowadza drugi etap oceny merytorycznej w części B karty, która polega na potwierdzeniu kwalifikowalności projektu i ocenie jakościowej, zgodnie z kryteriami merytorycznymi dla danego konkursu, zatwierdzonymi przez KM RPOWŚ.
 - (p) Po zakończeniu oceny merytorycznej sporządzany jest protokół zawierający informacje o przebiegu i wynikach oceny.
 - (q) IZ DWEFS w uzasadnionych przypadkach przeprowadza procedurę negocjacyjną. Procedura negocjacyjna stanowi część oceny merytorycznej.
3. Procedura wyboru projektów konkursowych w ramach ZIT (EFS)
- (a) Wybór wniosków o dofinansowanie w ramach oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF dokonywany jest zgodnie z zasadami przyjętymi przez IP ZIT. O kolejności wniosku o dofinansowanie na liście pozytywnie ocenionych projektów decyduje liczba uzyskanych punktów w wyniku oceny merytorycznej w części A karty oceny. IZ DWEFS nie ma wpływu na kolejność projektów na liście z wyjątkiem przypadku, w którym wniosek nie uzyska minimum punktowego w ramach oceny merytorycznej przeprowadzonej przez IZ DWEFS lub nie spełnia warunków kwalifikowania się w ramach RPOWŚ (część B oceny merytorycznej).
 - (b) Listy sporządzone przez IP ZIT podlegają zatwierdzeniu przez Prezydenta Miasta Kielce a następnie są przekazywane do IZ DW EFS celem zatwierdzenia przez Zarząd Województwa.
 - (c) Lista projektów ocenionych pozytywnie z wyróżnieniem projektów wybranych do dofinansowania jest publikowana na stronie internetowej IZ RPOWŚ, na Portalu oraz na portalu IP ZIT.
 - (d) IZ DWEFS przeprowadza ewentualną procedurę odwoławczą (w przypadku odwołań dotyczących oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF, IZ DWEFS wystąpi do IP ZIT z prośbą o uzasadnienie oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF).
 - (e) IZ DWEFS przygotowuje i przekazuje do podpisu Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego umowy o dofinansowanie realizacji projektów.
 - (f) IZ DWEFS przygotowuje listę zawartych umów o dofinansowanie którą zamieszcza na stronie internetowej IZ RPOWŚ, w siedzibie IZ DWEFS oraz przekazuje 1 egzemplarz do IP ZIT, celem zamieszczenia na portalu IP ZIT.
4. Procedura naboru projektów konkursowych w ramach ZIT EFS we współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Kielcach

Wybór projektów zgłaszanych w ramach priorytetów inwestycyjnych 8i, 8iii oraz 8v Osi Priorytetowej 10 RPOWŚ dokonywany będzie dla projektów w formule ZIT w trybie procedury konkursowej.

- (a) Opracowanie przez IP WUP kryteriów wyboru projektów, które po konsultacjach społecznych i zatwierdzeniu przez KM RPOWŚ 2014-2020 stanowią załącznik do SZOOP.
 - (b) Opracowanie przez IP ZIT kryteriów oceny strategicznej zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF, zaopiniowanych przez KS i Radę Programową umożliwiających ocenę zgodności oraz stopnia spełnienia przez projekt kryteriów zgodności ze Strategią ZIT KOF. Przedstawienie kryteriów do IZ DWEFS i IP WUP celem weryfikacji pod kątem niedyskryminacji i przejrzystości. IZ DWEFS przekazuje kryteria do IZ DPR. IZ DPR przekazuje do akceptacji przez Komitet Monitorujący.
 - (c) IP ZIT przygotowuje propozycję harmonogramu konkursów w zakresie Działań/Poddziałań dedykowanych dla ZIT i przekazuje go do IP WUP do konsultacji. IP WUP przekazuje harmonogram do IZ DWEFS, celem przedstawienia Zarządowi Województwa do zatwierdzenia.
 - (d) IP WUP we współpracy z IP ZIT opracowuje regulamin konkursu.
 - (e) Ogłoszenie konkursowe zamieszczane jest przez IP WUP w terminie, co najmniej 30 dni kalendarzowych przed planowanym rozpoczęciem naboru na stronie internetowej www.rpo-świętokrzyskie.pl, stronie IP WUP, portalu IP ZIT oraz Portalu Funduszy Europejskich. Zamieszczenie dokumentacji konkursowej (ogłoszenie konkursowe, regulamin konkursu wraz z załącznikami) następuje po zatwierdzeniu dokumentacji przez Dyrektora IP WUP.
 - (f) Beneficjent składa wnioski o dofinansowanie w formie papierowej (dwa egzemplarze) i elektronicznej (LSI) wraz z wymaganymi na tym etapie załącznikami sporządzone zgodnie z Regulaminem Konkursu do Kancelarii IP WUP dla osi priorytetowej 10.
 - (g) IP WUP przyjmuje wnioski, rejestruje go w Dzienniku korespondencji zgodnie z instrukcją kancelaryjną, każdy wniosek opatrywany jest informacją o dacie wpływu.
5. Procedura oceny projektów konkursowych w ramach ZIT EFS we współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Kielcach
- (a) IP WUP (w ramach KOP) przeprowadza weryfikację formalną. Po pozytywnej weryfikacji formalnej wnioski podlega rejestracji w SL2014. Ocena formalna dokonywana jest w oparciu o „Kartę oceny formalnej projektu konkursowego RPOWŚ na lata 2014-2020. Po zakończeniu oceny formalnej sporządzany jest protokół zawierający informacje o przebiegu i wynikach oceny.
 - (b) IP WUP i IP ZIT zamieszczają na stronach internetowych / portalu ZIT KOF informację na temat wniosków o dofinansowanie, które spełniły wymogi formalne i zostały zakwalifikowane do oceny merytorycznej. IP WUP przeprowadza ewentualną procedurę odwoławczą.
 - (c) Następnie za protokołem po ocenie formalnej informacja o wynikach oceny przekazywana jest do IP ZIT celem przeprowadzenia oceny merytorycznej w zakresie zgodności ze Strategią ZIT KOF. Ocena ta przeprowadzana jest

- w oparciu o Kryteria oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF zatwierdzone przez Komitet Monitorujący RPOWŚ.
- (d) IP ZIT (w ramach KOP) przeprowadza część A oceny merytorycznej wniosku w zakresie zgodności ze Strategią ZIT KOF. Ocena ta dokonywana jest przez pracowników IP ZIT / ekspertów wybranych zgodnie z regulaminem wyboru ekspertów w ramach RPOWŚ wskazanych przez IP ZIT, zgodnie z zasadami przyjętymi przez IP ZIT. Ocena dokonywana jest w oparciu o „Kartę oceny merytorycznej projektu konkursowego dla ZIT w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020”.
- (e) Pracownicy IP ZIT wskazani przez IP ZIT powoływani są przez Dyrektora WZFE w drodze Zarządzenia
- (f) Ocena zgodności ze Strategią ZIT KOF projektów odbywa się zgodnie z zasadami przyjętymi przez IP ZIT.
- (g) Dostęp do wniosków o dofinansowanie Pracownicy IP ZIT uzyskują za pośrednictwem LSI. Natomiast eksperci wskazani przez IP ZIT uzyskują dostęp do wniosku o dofinansowanie drogą mailową od pracownika IP ZIT wskazanego przez Dyrektora WZFE. Przekazywane dla eksperta wnioski o dofinansowanie są w formacie PDF uprzednio skompresowane i zabezpieczone hasłem. Hasło zostaje przekazane osobnym pismem/mailem/drogą telefoniczną do eksperta wskazanego przez IP ZIT.
- (h) Pracownicy Biura ZIT/eksperti wskazani przez IP ZIT dokonują oceny zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF w części A oceny merytorycznej wniosków o dofinansowanie.
- (i) Każdy z wniosków podlega ocenie przez dwóch pracowników Biura IP ZIT/ekspertów wskazanych przez IP ZIT.
- (j) W przypadku nie osiągnięcia konsensusu w ocenie projektu, wybierany jest dodatkowy oceniający, którego ocena jest rozstrzygająca.
- (k) Wszystkie osoby przeprowadzające ocenę projektów są zobowiązane do zachowania poufności danych zawartych we wnioskach.
- (l) Przed przystąpieniem do oceny strategicznej osoby oceniające zobowiązane są do podpisania deklaracji poufności i oświadczenia o bezstronności w odniesieniu do każdego ocenianego przez siebie projektu, wg wzoru stanowiącego załącznik do Regulaminu Komisji Oceny Projektów wybieranych w trybie konkursowym opracowanego przez IP WUP. W przypadku pozostałych uczestników procesu oceny wniosku o dofinansowanie (w tym osób nie dokonujących oceny) wymagane jest podpisanie przez nich Deklaracji poufności.
- (m) Ocena zgodności ze Strategią ZIT KOF jest dokonywana według *Kryteriów oceny zgodności projektów współfinansowanych z EFS ze Strategią ZIT KOF*, które obejmują:
- Kryteria obligatoryjne (ocena 0/1) – ocena zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF – niespełnienie któregokolwiek z kryteriów skutkuje odrzuceniem wniosku
 - Kryteria punktowane – ocena stopnia zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF - Maksymalna liczba punktów przyznana za spełnienie tych kryteriów wynosi 40 a wymagane minimum to 10 punktów.
- (n) Dyrektor WZFE przekazuje w terminie do 5 dni roboczych od zakończenia oceny do Sekretariatu IP WUP protokołem karty oceny merytorycznej

- z oceny części A w zakresie zgodności ze Strategią ZIT. W przypadku oceny pozytywnej - karty oceny w oryginale w trzech egzemplarzach (jedna z podpisem i dwie bez podpisu) od każdego oceniającego. W przypadku oceny negatywnej – karty oceny w dwóch egzemplarzach (jedna karta z podpisem i jedna bez podpisu) od każdego oceniającego.
- (o) IP WUP przeprowadza drugi etap oceny merytorycznej w części B karty, która polega na potwierdzeniu kwalifikowalności projektu i ocenie jakościowej, zgodnie z kryteriami merytorycznymi dla danego konkursu, zatwierdzonymi przez KM RPOWŚ.
 - (p) Po zakończeniu oceny merytorycznej sporządzany jest protokół zawierający informacje o przebiegu i wynikach oceny.
 - (q) IP WUP w uzasadnionych przypadkach przeprowadza procedurę negocjacyjną. Procedura negocjacyjna stanowi część oceny merytorycznej.
 - (r) IP WUP przekazuje informację o wynikach oceny merytorycznej do IP ZIT celem sporządzenia listy ocenionych projektów zawierającą wszystkie ocenione projekty oraz listy pozytywnie ocenionych projektów z wyróżnieniem projektów wybranych do dofinansowania.
6. Procedura wyboru projektów konkursowych w ramach ZIT EFS we współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Kielcach
- (a) Wybór wniosków o dofinansowanie w ramach oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF dokonywany jest zgodnie z zasadami przyjętymi przez IP ZIT. O kolejności wniosku o dofinansowanie na liście pozytywnie ocenionych projektów decyduje liczba uzyskanych punktów w wyniku oceny merytorycznej w części A karty oceny. IP WUP nie ma wpływu na kolejność projektów na liście z wyjątkiem przypadku, w którym wniosek nie uzyska minimum punktowego w ramach oceny merytorycznej przeprowadzonej przez IP WUP lub nie spełnia warunków kwalifikowania się w ramach RPOWŚ (część B oceny merytorycznej).
 - (b) Listy sporządzone przez IP ZIT podlegają zatwierdzeniu przez Prezydenta Miasta Kielce a następnie są przekazywane do IP WUP celem zatwierdzenia przez Dyrektora WUP.
 - (c) Lista projektów ocenionych pozytywnie z wyróżnieniem projektów wybranych do dofinansowania jest publikowana na stronie internetowej IP WUP, na portalu oraz na portalu IP ZIT.
 - (d) IP WUP przeprowadza ewentualną procedurę odwoławczą (w przypadku odwołań dotyczących oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF, IP WUP wystąpi do IP ZIT z prośbą o uzasadnienie oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF).
 - (e) Dyrektor IP WUP podpisuje umowy o dofinansowanie realizacji projektów.
 - (f) IP WUP przygotowuje listę zawartych umów o dofinansowanie którą zamieszcza na stronie internetowej IP WUP, w siedzibie IP WUP oraz przekazuje 1 egzemplarz do IP ZIT, celem zamieszczenia na portalu IP ZIT.

10. SYSTEM MONITORINGU I EWALUACJI STRATEGII

Monitoring i ewaluacja strategii rozwojowych nabierają w ostatnich latach coraz większego znaczenia. W literaturze i praktyce międzynarodowej coraz częściej mówi się

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

też o konieczności mierzenia tzw. wartości publicznej generowanej przez działania administracji publicznej, która jest swego rodzaju zwrotem z inwestycji publicznej. Działania promujące przedsiębiorczość powinny więc przynosić zwiększenie liczby miejsc pracy, inwestycje w kulturę, wzrost udziału w kulturze itp. Cele i działania strategiczne powinny być postrzegane przez pryzmat dążenia do precyzyjnego mierzenia wartości dodanej w usługach publicznych.

Innym ważnym trendem ostatnich lat, jeśli chodzi o monitoring działań strategicznych jest odejście od dużej liczby mierzonych wskaźników na rzecz zwiększenia użyteczności i funkcjonalności stosowanych rozwiązań. Coraz większe znaczenie przywiązuje się do tzw. *impact assessment* – oceny wpływu, która zaleca powiązanie systemu wskaźników strategicznych z rzeczywistymi działaniami realizowanymi w ramach wdrażania strategii. Podstawą decyzji strategicznych powinny być w takim razie związki przyczynowo-skutkowe między zrealizowanymi działaniami a zmianami zachodzącymi w danym obszarze. *Impact assessment* wpisuje się w koncepcję polityki opartej na faktach i dowodach (*fact-based; evidence-based policy*).

Z drugiej strony, wiele pozostających w świadomości publicznej ważnych wskaźników rozwoju miasta i jego obszaru funkcjonalnego, takich jak poziom PKB per capita czy stopa bezrobocia, zależy od dużej liczby czynników o charakterze wewnętrznym i zewnętrznym. Wiele z tych czynników pozostaje poza gestią władz, bardzo trudne jest więc wskazanie bezpośrednio podejmowanych działań o charakterze strategicznym ze zmianami wskaźników typu PKB. W związku z tym, można je traktować jedynie jako tzw. wskaźniki kontekstowe, tzn. wskazujące ogólny kierunek rozwoju miasta w poszczególnych obszarach. Jednocześnie są one dobrą podstawą priorytetyzacji działań strategicznych – działania w obszarach, w których wyniki są słabe powinny być intensyfikowane, a w przypadku braku zmian, redefiniowane. Ze względu na rozwiązania przyjęte na szczeblu krajowym i regionalnym, zaproponowane w niniejszej strategii wskaźniki rezultatu mają charakter wskaźników kontekstowych i są zgodne z przyjętymi w Regionalnym Programie Operacyjnym.

Wreszcie, zmienia się znaczenie samej funkcji monitoringu strategicznego. Powinien on być przede wszystkim podstawą do podejmowania decyzji i być dopasowany do potrzeb osób na wysokich funkcjach kierowniczych i zarządczych. Z tego powodu musi przekazywać proste i stosunkowo łatwe w interpretacji wyniki, na podstawie których można szybko podjąć decyzję o kierunkach dalszych działań. Ponadto, ze względu na publiczną funkcję dokumentów strategicznych jednostek terytorialnych i zasadę transparentności, wyniki powinny być łatwo dostępne dla szerokiego grona aktorów i interesariuszy strategii, zainteresowanych postępami w jej realizacji. Dane z systemu monitoringu powinny mieć więc funkcję komunikacyjną i możliwość prezentacji graficznej w skróconej formie.

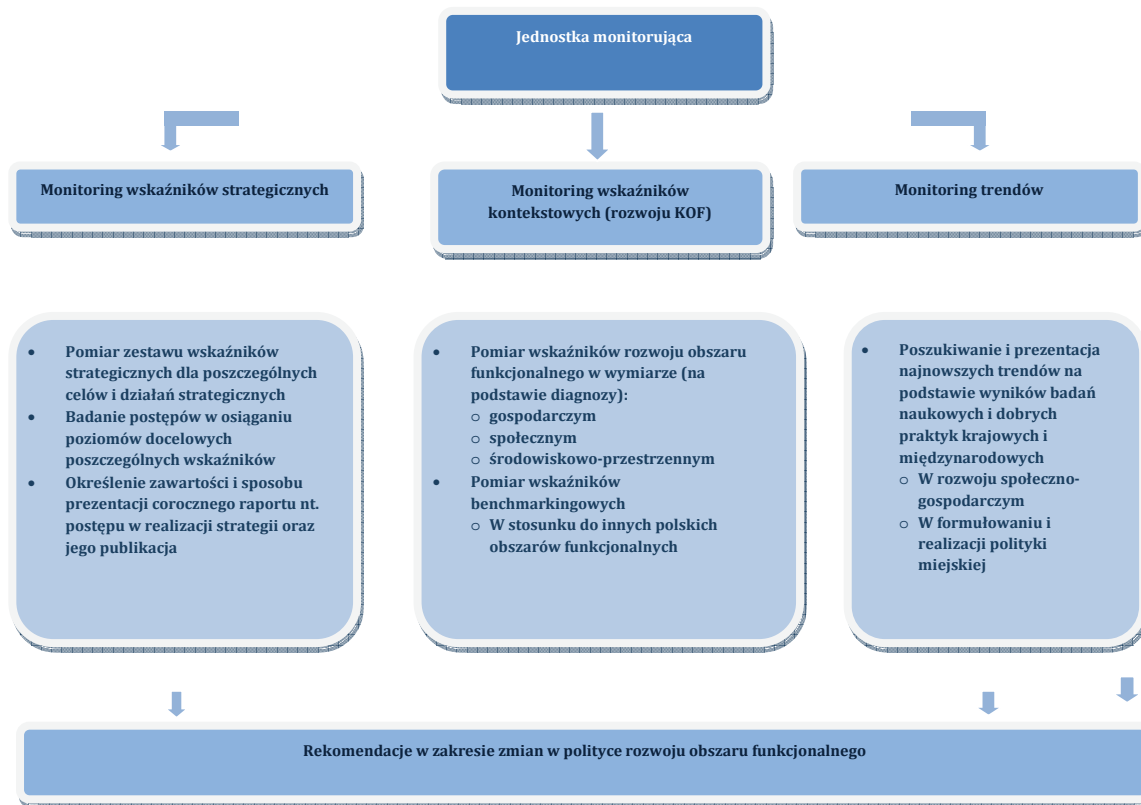

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

W przypadku monitoringu o charakterze strategicznym, system monitoringu powinien odpowiadać na pytanie, w jaki sposób realizacja strategii przyczynia się do realizacji założonej wizji i głównych celów strategicznych. Powinien on się składać się z kilku poziomów:

- Poziomu wskaźników kontekstowych związanych z wizją rozwoju oraz realizacją celów strategicznych (w niniejszej strategii taki charakter mają wskaźniki rezultatu). Wskaźniki kontekstowe obrazują ogólny poziom rozwoju danego obszaru (dane typu stopa bezrobocia czy PKB), na które prowadzone działania mają niewielki wpływ. Wskaźniki rezultatu przyjęte w RPO WŚ mają charakter wskaźników kontekstowych, które w tej formie zostały przyjęte również w niniejszej strategii.
- Wskaźników obrazujących realizację celów (wskaźniki rezultatu – rozdział 8.2.) i działań strategicznych (wskaźniki produktu – rozdział 8.3.),
- Analizy porównawczej z innymi obszarami funkcjonalnymi w Polsce w obszarach gospodarka i rynek pracy, demografia i społeczeństwo, infrastruktura i środowisko,
- Analizy przyszłych trendów rozwojowych takich jak zmieniające się wzorce pracy i zamieszkania ludności, nowe rozwiązania w zakresie polityki miejskiej i przestrzennej, nowe rozwiązania technologiczne usprawniające funkcjonowanie miast itp.

Rysunek 10.1 Podstawowe moduły systemu monitoringu strategicznego

Źródło: Opracowanie Lider Projekt

Podstawowe elementy modelu przedstawiono na Rycinie 10. Można wyznaczyć trzy podstawowe moduły analizy: ogólny poziom rozwoju obszaru funkcjonalnego, poziom realizacji celów strategicznych oraz poziom analizy trendów. Istotna jest także operacjonalizacja systemu – przydzielenie odpowiedzialności za realizację monitoringu konkretnej jednostce. Jej funkcje mogą być realizowane w ramach Biura KOF. Wyznaczenie takiej jednostki pozwoli powiązać funkcje planowania i zarządzania strategicznego.

Jednostka monitorująca powinna współpracować zarówno z bezpośrednimi realizatorami strategii – zarówno wewnątrz urzędów gmin KOF, jak i w jednostkach podległych, oraz z dysponentami danych statystycznych, w szczególności oddziałem GUS specjalizującym się w statystyce miejskiej. Do podstawowych zadań jednostki monitorującej powinno należeć:

- zbieranie danych w ramach każdego z modułów,
- przetwarzanie danych tak, aby była możliwa ich graficzna prezentacja oraz interpretacja,
- komunikacja wyników monitoringu władzom gmin obszaru funkcjonalnego, interesariuszom strategii oraz mieszkańcom obszaru funkcjonalnego,

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

- przygotowywanie rekomendacji w zakresie zmian polityki rozwoju obszaru funkcjonalnego, zmian w ramach poszczególnych celów strategicznych i całej strategii.

Raport z monitoringu strategii powinien się ukazywać corocznie, do końca I kwartału roku następującego po roku, którego dotyczy raport. Jako, że wyniki monitoringu powinny służyć podejmowaniu decyzji zarządczych, będą one przedstawiane Komitetowi Sterującemu do akceptacji na pierwszym posiedzeniu zwołanym po zakończeniu III kwartału.

Obok prowadzonego na bieżąco monitoringu, proces realizacji Strategii ZIT KOF będzie podlegał okresowej ewaluacji. Głównym celem ewaluacji będzie badania i ocena procesu wdrażania Strategii ZIT KOF z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia. Ewaluacja będzie dokonywana w cyklach 3- letnich jak zadania zlecone zewnętrznemu podmiotowi. Do ewaluacji zostaną wykorzystane narzędzia ilościowe i jakościowe. Na jej podstawie powstanie raport zawierający m.in. opis procedury badawczej, wyniki badań oraz wnioski i rekomendacje będące podstawą do ewentualnej modyfikacji zapisów Strategii.

10.1 Wskaźniki kontekstowe, a wskaźniki realizacji celów strategicznych

Jeżeli chodzi o funkcjonowanie poszczególnych modułów monitoringu, pierwszy poziom stanowią wskaźniki kontekstowe. Funkcjonują one na poziomie celów strategicznych i w niniejszej strategii zgodnie z wytycznymi krajowymi i regionalnymi, mają również charakter wskaźników rezultatu. Przy definiowaniu systemu wskaźników kontekstowych przyjęto następujące zasady:

- minimalizowanie liczby wskaźników dla zachowania czytelności wyników monitoringu,
- maksymalna dostępność danych potrzebnych do analizy – w miarę możliwości brak konieczności prowadzenia dodatkowych badań,
- graficzna prezentacja wyników umożliwiająca szybką ocenę i porównanie sytuacji w ramach poszczególnych obszarów

Do wskaźników ogólnego rozwoju obszaru funkcjonalnego należą trendy i zjawiska postrzegane jako „dowód” sukcesu i właściwego kierunku rozwoju miasta, jednak zależne od zespołu czynników wewnętrznych i zewnętrznych. W związku z tym trudno jest udowodnić bezpośredni wpływ jakichkolwiek działań strategicznych na ich zmiany. Wskaźniki kontekstowe powinny być analizowane w porównaniu z innymi referencyjnymi obszarami funkcjonalnymi na zasadzie benchmarkingu. Dla KOF,

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

w Polsce, powinny to być obszary funkcjonalne o podobnej wielkości (300 000 – 400 000 mieszkańców) takie jak:

- Aglomeracja opolska²⁴
- Aglomeracja rzeszowska
- Aglomeracja białostocka.

Proponowane do benchmarkingu wskaźniki w obszarze demografia i społeczeństwo to:

- liczba ludności,
- saldo migracji,
- odsetek ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 os. w wieku produkcyjnym,
- fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców.

W obszarze gospodarka i rynek pracy proponuje się porównywać:

- udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym,
- podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności,
- dochody z podatku PIT na 1 mieszkańca,
- dochody z podatku CIT na 1 pracującego.

W obszarze infrastruktura i środowisko proponuje się porównywać:

- Udział korzystających z sieci wodociągowej w % ogółu ludności,
- Udział korzystających z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności,
- Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności,
- Udział terenów prawnie chronionych w przestrzeni publicznej.

Wartości tych wskaźników za rok 2012 przedstawiono w tabeli 11.

Kolejną grupą wskaźników są wskaźniki związane z realizacją celów strategicznych (wskaźniki rezultatu). Każdemu z obszarów powinny odpowiadać wskaźniki dające podstawowy obraz sytuacji w danym zakresie. Proponowane w tym obszarze wskaźniki mają charakter głównie kontekstowy, a ich zadaniem jest obrazowanie tendencji rozwojowych w ramach poszczególnych obszarów. Propozycja wskaźników obejmuje wskaźniki łatwo dostępne i możliwie najściślej związane poszczególnymi obszarami. Dla każdego ze wskaźników, po dokonaniu diagnozy, należy określić poziom bazowy i docelowy. Wybrane wskaźniki przedstawiono w rozdziale 8.2.

²⁴ Wszystkie aglomeracje definiowano zgodnie z dokumentem „Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich” opracowanym na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.

Tabela 10.1. Benchmarking z innymi obszarami funkcjonalnymi

Wskaźnik	Aglomeracja białostocka	Aglomeracja kielecka	Aglomeracja opolska	Aglomeracja rzeszowska
Demografia i społeczeństwo				
liczba ludności	388 851	318 457	333 989	364 897
saldo migracji	970	- 123	- 351	1286
odsetek ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 os. w wieku produkcyjnym	52,85	55,28	51,71	55,73
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	32,33	33,35	32,16	33,41
Gospodarka i rynek pracy				
udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	8,60	9,44	6,29	8,68
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	1041,6	1188,9	1128,6	974,5
dochody z podatku PIT na 1 mieszkańca	806,3	774,9	710,9	687,2
dochody z podatku CIT na 1 pracującego	166,0	165,3	221,3	179,4
Infrastruktura i środowisko				
Udział korzystających z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	92,2	92,9	95,5	85,0
Udział korzystających z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności	86,1	71,6	67,1	77,8
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności	88,6	72,2	74,6	88,3
Udział terenów prawnie chronionych w przestrzeni publicznej	30,9	89,4	41,6	24,7

Źródło: Opracowanie własne Lider Projekt

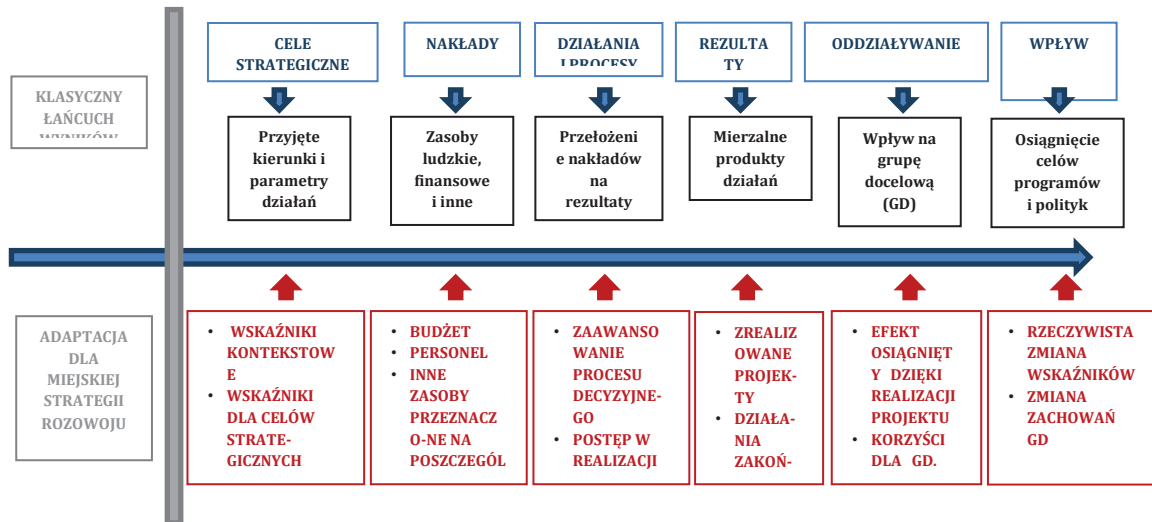

10.2 Wskaźniki realizacji działań strategicznych

W koncepcji monitoringu działań strategicznych wykorzystano elementy strategicznego łańcucha wyników (Rycina 11) obrazującego pełen proces zmiany zachodzący w wyniku realizacji strategii. Koncepcję łańcucha wywodzącą się z założeń *impact evaluation* zaadaptowano dla potrzeb miejskich strategii rozwoju. Pierwsze z przedstawionych ogniw, cele strategiczne podlegają pomiarowi za pomocą wskaźników kontekstowych oraz wskaźników realizacji celów strategicznych (wskaźników benchmarkingowych – Tabela 5 oraz wskaźników rezultatu – rozdział 8.1.). Kolejne ogniwa, w szczególności nakłady oraz rezultaty tworzą podstawową grupę wskaźników realizacji celów i działań strategicznych.

Analiza nakładów opiera się na założeniu, że do realizacji każdego programu potrzebne są odpowiednie zasoby ludzkie, finansowe i organizacyjne, bez których niemożliwe jest przeprowadzenie zaplanowanych działań. Każdy cel i działanie powinny w związku z tym posiadać budżet oraz być przyporządkowany do właściwej jednostki organizacyjnej, a w jej ramach właściwych pracowników. Proponowana ocena nakładów opiera się na zaplanowaniu środków niezbędnych do realizacji poszczególnych działań w kolejnych latach, a następnie porównanie ich z nakładami rzeczywiście przeznaczonymi do realizacji zadań. Taka analiza pozwoli na ocenę efektów działań w odpowiednim kontekście - jeżeli na realizację danego działania zostały przeznaczone niewystarczające zasoby, należy się spodziewać zmniejszenia oczekiwanych efektów. Proponowany system oceny uwzględnia porównanie procenta niezbędnych nakładów z procentem realizacji procesu realizowanym w ramach kolejnego ogniwa. Nakłady na realizację celów i działań strategicznych powinny być na bieżąco mierzone w trakcie realizacji projektu.

Rysunek 10.2. Strategiczny łańcuch wyników

Źródło: Opracowanie Lider Projekt

Po zakończeniu każdego z działań następuje analiza osiągniętych produktów czyli założonych wyników każdego projektu (np. zakończone/oddane do użytku inwestycje). Produktów powinna obejmować porównanie założeń z osiągniętymi efektami i przyczyny ewentualnych zmian, powinna się także odnosić do zużytych nakładów. Wskaźniki produktu dla strategii ZIT KOF przedstawiono w Tabeli nr 8.2.

Ogniwa rezultatu to ogniwa mierzące efekt zmiany, do którego powinna prowadzić strategia. Analiza rozpoczyna się od badania efektów realizacji poszczególnych działań i celów oraz korzyści dla poszczególnych grup docelowych – np. mieszkańców lub przedsiębiorców.

Dla wskaźników produktu i rezultatu zostały określone wartości bazowe i docelowe.

11. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII ZIT KOF

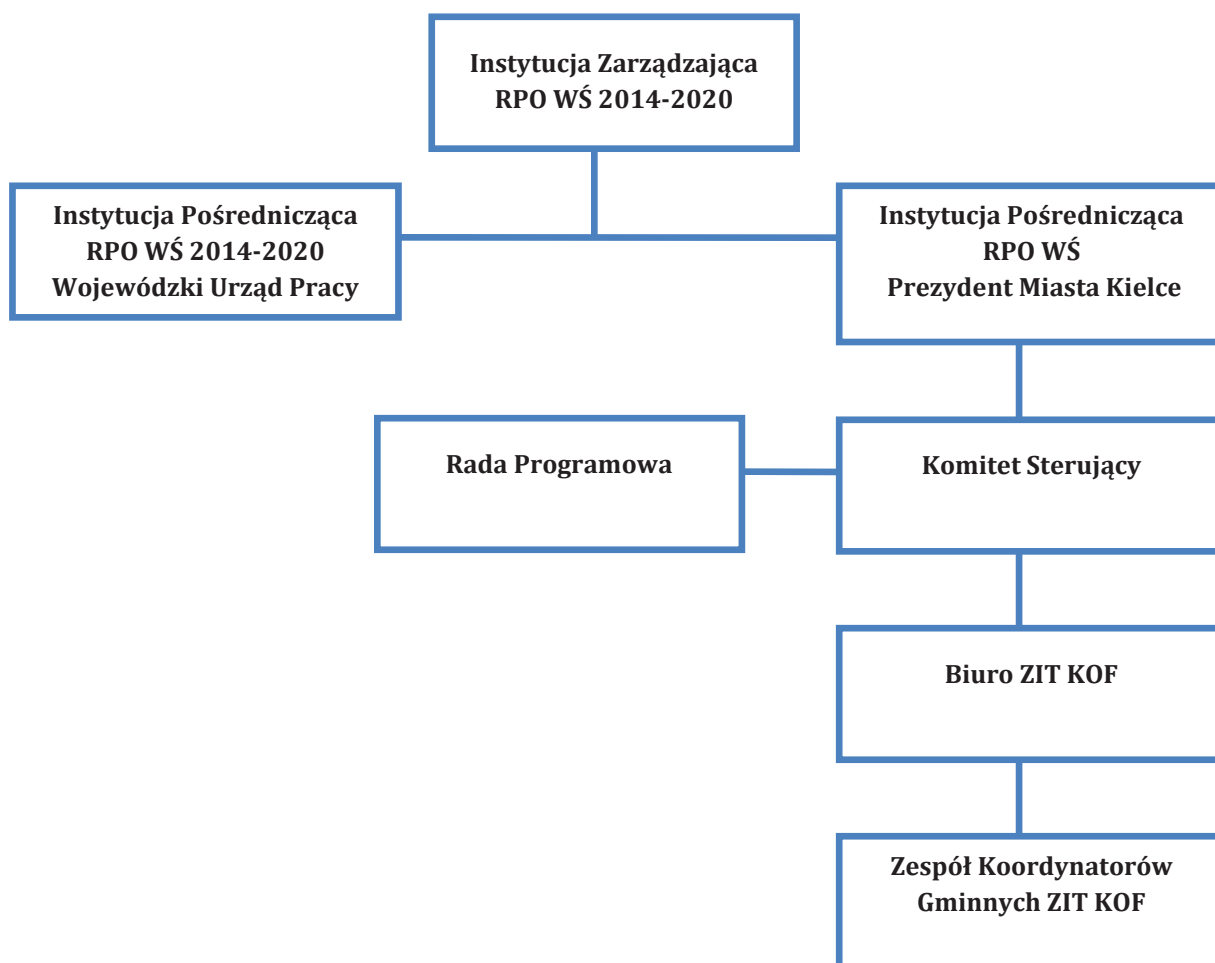
Zgodnie z podpisanym Porozumieniem z dnia 14 stycznia 2014r., zmienionym aneksem w maju 2015r., miasto Kielce oraz gminy KOF, przyjęły sobie za zadanie współpracę przy programowaniu i wdrażaniu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz jej współfinansowaniu i realizacji. Prezydent Miasta Kielce reprezentuje wszystkie gminy ZIT w procesie negocjacji, ustanawiania i realizacji instrumentu ZIT wobec Ministerstwa, IZ RPO oraz innych podmiotów. Prezydent Miasta Kielce pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej na zasadach, które będą wynikać z porozumienia, o którym mowa w art. 10 ust. 1 Ustawy z dnia 11 lipca 2014r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz.U.2014, poz.1146).

Zadania związane z wdrażaniem Strategii ZIT KOF będą realizowane przez Porozumienie ZIT KOF we współpracy z Instytucją Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020 (IZ RPO WM). W dniu 29 czerwca 2015r zostało podpisane Porozumienie w sprawie powierzenia zadań Instytucji Pośredniczącej w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020.

Struktura organizacyjna ZIT KOF

Porozumienie ZIT KOF oraz podpisane w dniu 29 czerwca 2015r Porozumienie w sprawie powierzenia zadań Instytucji Pośredniczącej w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, precyzują podział kompetencji wewnątrz struktury. Schemat organizacyjny i opis powierzonych zadań przedstawiono poniżej.

Rysunek 11.1. Struktura organizacyjna porozumienia ZIT KOF

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o.

Instytucja Pośrednicząca RPO WŚ

Status Instytucji Pośredniczącej posiada Prezydent Miasta Kielce.

Zadania:

1. Opracowanie i przedłożenie zaopiniowanej przez KS ZIT KOF Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020, do zatwierdzenia przez IZ RPO WŚ i właściwe ministerstwa.
2. Aktualizowanie Strategii ZIT KOF w trybie zaopiniowania przez KS ZIT KOF i przedłożenie do IZ RPO WŚ.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

3. Opracowanie kryteriów oceny zgodności ze Strategią ZIT KOF dotyczących wyboru projektów w trybie konkursowym i pozakonkursowym w formule ZIT oraz przedstawienie do zaopiniowania przez IZ RPOWŚ.
4. Współpraca IZ RPOWŚ w przygotowaniu harmonogramów naboru wniosków o dofinansowanie projektów z obszaru ZIT KOF.
5. Udział w ocenie wniosków w ramach Komisji Oceny Projektów pracowników IP ZIT i/lub wskazanych przez nią ekspertów w zakresie weryfikacji projektów pod kątem zgodności ze Strategią ZIT KOF.
6. Udział w procedurze odwoławczej w zakresie oceny zgodności ze strategią ZIT KOF.
7. Monitorowanie i sprawozdawczość z realizacji Priorytetów Inwestycyjnych realizowanych w ramach ZIT w ramach RPOWŚ.
8. Ochrona i przetwarzanie danych osobowych z zapewnieniem bezpieczeństwa i poufności danych zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych, w zależności od zakresu zadań.
9. Monitorowanie gotowości beneficjentów do złożenia wniosków, wszelkich opóźnień i innych zagrożeń oraz proponowanie i wdrażanie działań naprawczych po uprzednim przedłożeniu do akceptacji IZ RPOWŚ, w trybie pozakonkursowym.
10. Prowadzenie archiwizacji dokumentów związanych w realizacją powierzonych zadań oraz przekazanie w terminie 3 miesięcy od zakończenia realizacji Porozumienia, IZ RPOWŚ całości dokumentacji związanej z realizacją powierzonych zadań.
11. Gromadzenie danych systemu informatycznego dotyczącego stanu realizacji Działań i Poddziałań w ramach ZIT. IP ZIT ma dostęp do SL2014, jedynie w celach analityczno - sprawozdawczych w zakresie danych dotyczących obszaru KOF.

Zgodnie z zapisami zawartego Porozumienia oraz Regulaminu Organizacyjnego UMWŚ nadzór nad w/w powierzonymi zadaniami Instytucji Pośredniczącej pełnić będzie Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego we współpracy z Departamentami Wdrażającymi: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Europejski Fundusz Społeczny.

Komitet Sterujący

Komitet zrzesza burmistrzów i wójtów gmin KOF pracujących pod przewodnictwem Prezydenta Miasta Kielce.

Zadania:

1. Opiniowanie Strategii ZIT KOF;
2. Opiniowanie zmian w załącznikach do Strategii ZIT KOF dotyczących listy projektów strategicznych realizowanych w formule ZIT oraz listy projektów komplementarnych;

3. Opiniowanie kryteriów wyboru projektów do ZIT KOF;
4. Opiniowanie sprawozdań z realizacji projektów w ramach ZIT KOF;
5. Opiniowanie innych dokumentów niezbędnych w procesie wdrażania Strategii ZIT KOF wymaganych przez IZ RPO.

Rada Programowa

W skład Rady wchodzi 12 członków będących przedstawicielami środowisk naukowych, organizacji pozarządowych, gospodarczych i biznesowych oraz przedstawiciel Marszałka Województwa Świętokrzyskiego.

Zadania:

1. Opiniowanie projektów dokumentów stanowiących podstawę do podejmowania merytorycznych decyzji przez Komitet Sterujący ZIT KOF;
2. Opiniowanie kryteriów wyboru projektów w ramach ZIT KOF oraz kierunków wydatkowania środków;
3. Udział w konsultacji dokumentów strategicznych wypracowanych w ramach ZIT KOF.

Biuro ZIT KOF

Biuro ZIT KOF tworzone jest w drodze Zarządzenia Nr 192/2015 Prezydenta Miasta Kielce z dnia 28 maja 2015r w sprawie nadania Urzędowi Miasta Regulaminu Organizacyjnego

Realizuje zadania w trzech obszarach:

1. Zadania powierzone Prezydentowi Miasta Kielce jako Instytucji Pośredniczącej w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020. W tym w szczególności:
 - a) opracowanie i przedłożenie zaopiniowanej przez KS ZIT KOF Strategii Zintegrowanych Inwestycji Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020, do zatwierdzenia przez IZ RPOWS i Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju,
 - b) aktualizowanie Strategii ZIT KOF w trybie zaopiniowania przez KS ZIT KOF i przedłożenie do IZ RPOWS i Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju,
 - c) opracowanie kryteriów oceny zgodności ze Strategią ZIT dotyczących wyboru projektów w trybie konkursowym i pozakonkursowym w formule ZIT oraz przedstawienie do zaopiniowania przez IZ RPO WS,

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

- d) współpraca z IZ RPOWŚ w przygotowaniu harmonogramów naboru wniosków o dofinansowanie projektów z obszaru ZIT KOF,
 - e) prowadzenie działań promocyjnych i komunikacyjnych w tym zamieszczenie na stronie internetowej informacji o konkursie i naborze projektów,
 - f) udział w ocenie wniosków w ramach Komisji Oceny Projektów działających w IZ ROPWŚ, pracowników IP ZIT i/lub wskazanych przez nią ekspertów w zakresie weryfikacji projektów pod kątem zgodności ze Strategią ZIT KOF,
 - g) udział w procedurze odwoławczej w zakresie oceny zgodności ze strategią ZIT KOF.
 - h) monitorowanie i sprawozdawczość z realizacji Priorytetów Inwestycyjnych realizowanych w ramach ZIT w ramach RPOWŚ,
 - i) sporządzanie sprawozdań rocznych i końcowego z realizacji priorytetów inwestycyjnych w zakresie zadań powierzonych IP ZIT w RPOWŚ,
 - j) ochrona i przetwarzanie danych osobowych z zapewnieniem bezpieczeństwa i poufności danych zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych, w zależności od zakresu zadań,
 - k) monitorowanie gotowości beneficjentów do złożenia wniosków, wszelkich opóźnień i innych zagrożeń oraz proponowanie i wdrażanie działań naprawczych po uprzednim przedłożeniu do akceptacji IZ RPOWŚ,
 - l) prowadzenie archiwizacji dokumentów związanych w realizacją powierzonych zadań oraz przekazanie w terminie 3 miesięcy od zakończenia realizacji „Porozumienia w sprawie powierzenie zadań IP w ramach ZIT RPOWS na lata 2014-2020”, IZ RPOWŚ całości dokumentacji związanej z realizacją powierzonych zadań,
 - m) gromadzenie danych systemu informatycznego dotyczącego stanu realizacji działań i poddziałań w ramach ZIT. IP ZIT ma dostęp do SL2014, jedynie w celach analityczno-sprawozdawczych w zakresie danych dotyczących obszaru KOF,
2. Zadania związane z budowaniem i rozwojem partnerstwa w ramach Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, w tym w szczególności:
- a) przygotowanie procedury aktualizacji Strategii ZIT KOF na lata 2014-2020,
 - b) współpraca z Instytucją Zarządzającą RPO w zakresie przygotowywania projektu RPO WŚ w zakresie Osi Priorytetowej 6 – Rozwój Miast,
 - c) współpraca z IZ RPOWŚ Szczegółowego Opisu Procedur dla Osi 6 Rozwój Miast RPO WŚ,
 - d) obsługa merytoryczna Instytucji Pośredniczącej, Komitetu Sterującego, Rady Programowej w tym przygotowywanie projektów porozumień, uchwał, umów, zarządzeń oraz innych dokumentów niezbędnych do prac Instytucji Pośredniczącej, Komitetu Sterującego i Rady Programowej,
 - e) uczestnictwo w pracach zmierzających do opracowania narzędzia informatycznego służącego komunikacji wewnątrz partnerstwa KOF (wybór wykonawcy i współpraca w zakresie tworzenia narzędzia informatycznego),

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

- f) wdrożenie i administrowanie narzędziem informatycznym służącym komunikacji wewnątrz partnerstwa KOF,
 - g) obsługa administracyjno-organizacyjna Biura ZIT KOF,
 - h) monitorowanie wskaźników realizacji Strategii ZIT, analiza realizacji celów strategicznych,
 - i) przygotowanie sprawozdań z realizacji Strategii ZIT KOF,
 - j) prowadzenie ewaluacji w oparciu o Plan ewaluacji RPO WŚ,
 - k) przeprowadzenie procedury zamówień publicznych na wyłonienie podmiotu ewaluacyjnego Strategię ZIT KOF,
 - l) analiza porównawcza KOF z innymi obszarami funkcjonalnymi w Polsce,
 - m) analiza trendów rozwojowych dla Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego,
 - n) gromadzenie danych systemu informatycznego dotyczącego stanu realizacji działań i poddziałań w ramach ZIT,
 - o) opracowanie dodatkowych analiz i ekspertyz niezbędnych do realizacji zadań Instytucji Pośredniczącej (wybór wykonawcy i współpraca w zakresie opracowania dokumentów),
 - p) obsługa administracyjna prac Komitetu Sterującego oraz Rady ZIT KOF.
3. Zadania wynikające z realizacji projektu w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020, w tym w szczególności:
- 1) przygotowanie i realizowanie projektu, w celu prawidłowego wykonywania zadań Instytucji Pośredniczącej, pn. „Organizacja i funkcjonowanie Biura Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych” finansowanego z PO PT 2007-2013 oraz PO PT 2014-2020, w tym m.in.:
 - a. przygotowanie wniosku o dofinansowanie i złożenie do Ministerstwa odpowiedzialnego za rozwój regionalny
 - b. przygotowanie załączników do wniosku o dofinansowanie
 - c. terminowa realizacja zadań zgodnie z harmonogramem i budżetem,
 - d. prowadzenie monitoringu i sprawozdawczości dla projektu,
 - e. przygotowywanie wniosków o płatność,
 - f. organizacja konferencji i szkoleń
 - g. promocja projektu,
 - h. utworzenie i prowadzenie strony internetowej projektu,
 - i. utworzenie oraz przechowywanie dokumentacji i korespondencji projektowej,
 - j. prowadzenie procedur udzielenia zamówień publicznych dla projektu finansowanego w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020,
 - k. przygotowywanie i składanie rocznych wniosków aplikacyjnych do Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020,
 - 2) stała współpraca z innymi Wydziałami Urzędu Miasta min. Wydziałem Budżetu, Wydziałem Księgowości Urzędu, Wydziałem Prawnym,

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Wydziałem Organizacyjnym Urzędu Miasta Kielce przy wdrażaniu projektu z Pomocy technicznej

- 3) współpraca z instytucjami kontrolującymi i audytowymi i innymi instytucjami zewnętrznymi.

W zakresie swoich zadań Biuro ZIT KOF stosuje regulaminy wewnętrzne Urzędu Miasta Kielce (w tym m.in. regulamin zamówień publicznych, regulamin wynagrodzeń, regulamin organizacyjny, instrukcję kancelaryjną, politykę bezpieczeństwa, przepisy bhp, regulacje dot. finansów itp.) oraz procedury wynikające z Opisu Funkcji i Procedur (OFIP) i Instrukcji wykonawczych dla IP ZIT.

Pracodawcą dla zatrudnionych pracowników Biura ZIT KOF jest Urząd Miasta Kielce.

Zespół Koordynatorów Gminnych ZIT KOF

Składa się z 11 Koordynatorów powołanych przez każdą z gmin wchodzących w skład KOF. W dniu 29 lipca 2015r. został powołany również Koordynator Gminny ZIT w Gminie Kielce.

Zadania:

1. współpraca z Biurem ZIT KOF m.in. w zakresie: sprawozdawczości projektowej, monitoringu Strategii, opracowywania raportów z realizacji zadań i osiągniętych wskaźników, przygotowywania innych opracowań,
2. przygotowywanie sprawozdań i raportów z realizacji ZIT na terenie gminy,
3. koordynacja przygotowania i realizacji w gminie projektów kwalifikujących się do wsparcia w ramach ZIT,
4. współpraca z innymi Koordynatorami w gminach KOF w zakresie prawidłowego przygotowania i realizacji ZIT.

Zasady realizacji Strategii ZIT KOF

Podstawową zasadą przyjętą przy realizacji Strategii ZIT KOF jest relacja dobrego partnerstwa pomiędzy gminami członkowskimi. Strategia będzie realizowana głównie poprzez projekty współfinansowane ze środków zewnętrznych w szczególności w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020. Po wstępnej ocenie i zakwalifikowaniu do realizacji przez Komitet Sterujący, będą one dalej przekazywane do Instytucji Zarządzającej RPO, która dokona ich weryfikacji pod względem formalno-prawnym oraz zgodności z celami RPO. W miarę możliwości na wdrażanie zaplanowanych projektów i działań będą także pozyskiwane inne środki, np. z innych programów europejskich i krajowych.

Przewiduje się dwa tryby realizacji projektów ZIT:

- Jako wiązki projektów komplementarnych realizowanych wspólnie w ramach poszczególnych priorytetów i celów strategicznych, gdzie każda gmina samodzielnie koordynuje i rozlicza działania na swoim terenie.
- Jako projekty kilku gmin koordynowane przez jednego lidera wyłonionego spośród gmin KOF lub podmiotu zewnętrznego

Zadania i obowiązki dotyczące wyboru projektów

Zasady i system wyboru projektów na poziomie ZIT został szczegółowo opisany w rozdziale 9. Poniżej zaprezentowano podstawowe zadania i obowiązki Instytucji Pośredniczącej ZIT w zakresie wyboru projektów konkursowych i pozakonkursowych.

Tabela 11.1. Zadania i obowiązki IP ZIT w zakresie wyboru projektów

Tryb konkursowy		Tryb pozakonkursowy:
We współpracy z IZ DWEFS	We współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Kielcach	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Opiniowanie i ewentualne poddanie konsultacjom społecznym kryteriów wyboru projektów stanowiących załącznik do SZOOP; 2. Opracowanie kryteriów oceny zgodności ze strategią ZIT (po wcześniejszym zaopiniowaniu przez Komitet Sterujący ZIT), umożliwiających ocenę stopnia spełnienia przez projekt kryteriów zgodności ze strategią ZIT. Przedstawienie kryteriów do IZ DW EFS celem weryfikacji pod kątem niedyskryminacji i przejrzystości, a następnie przekazanie do zaopiniowania IZ RPO WŚ oraz do zatwierdzenia Komitetowi Monitorującemu RPO WŚ. 3. Przygotowanie harmonogramu konkursów i przekazanie go do IZ RPO WŚ 4. Opracowanie Regulaminu Konkursu 5. Zamieszczenie ogłoszenia na portalu ZIT KOF; 6. Zamieszczenie informacji na temat wniosków o dofinansowanie, które spełniły wymogi formalne i zostały zakwalifikowane do oceny merytorycznej; 7. Przeprowadzenie oceny merytorycznej w zakresie zgodności ze Strategią ZIT; 8. Zatwierdzenie ostatecznej listy projektów 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie kryteriów oceny zgodności ze Strategią ZIT (po wcześniejszym zaopiniowaniu przez Komitet Sterujący ZIT) umożliwiających ocenę stopnia spełniania przez projekt kryteriów zgodności ze Strategią ZIT. Przedstawienie kryteriów do IP WUP celem weryfikacji pod kątem niedyskryminacji i przejrzystości, a następnie przekazanie do zaopiniowania IZ DW EFS oraz do zatwierdzenia przez KM RPOWŚ; 2. Przygotowanie harmonogramu konkursów i przekazanie IZ DW EFS do akceptacji; 3. Opracowanie Regulaminu Konkursu; 4. Zamieszczenie ogłoszenia o konkursie na portalu ZIT KOF; 5. Zamieszczenie na stronie internetowej informacji na temat wniosków o dofinansowanie, które spełniły wymogi formalne i zostały zakwalifikowane do oceny merytorycznej; 6. Przeprowadzenie oceny merytorycznej wniosku w zakresie zgodności ze strategią ZIT; 7. Przygotowanie informacji na temat wyników oceny merytorycznej i przekazanie jej wraz z kartami oceny do IP WUP; 8. Zatwierdzenie listy projektów wybranych do dofinansowania 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przyjmowanie propozycji projektów planowanych do realizacji przy wsparciu Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Strategii ZIT, składanych przez uprawnionych beneficjentów. 2. Wypracowanie propozycji kryteriów wyboru projektów w zakresie zgodności ze Strategią ZIT i przekazanie do zaopiniowania przez IZ DW EFRR oraz do zatwierdzenia przez Komitet Monitorujący RPO WŚ. 3. Ocena projektów w zakresie kryteriów zgodności lub stopnia zgodności ze Strategią ZIT KOF. 4. Przedstawienie wstępnej listy projektów do zaopiniowania przez Komitet Sterujący ZIT KOF. 5. Przedstawienie Strategii ZIT do zaopiniowania przez IZ RPOWŚ, w tym weryfikacja listy projektów pod kątem zgodności z RPOWŚ. 6. Monitorowanie przez Biuro ZIT gotowości beneficjentów do podpisania pre-umów o dofinansowanie projektów.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

wybranych do dofinansowania; 9. Udział w przeprowadzeniu procedury odwoławczej w zakresie dokonanej oceny; 10. Zamieszczenie na portalu ZIT KOF listy zawartych umów.	9. Publikacja na stronach internetowych listy projektów wybranych do dofinansowania 10. Udział w przeprowadzeniu procedury odwoławczej w zakresie dokonanej oceny; 11. Publikacja listy zawartych umów o dofinansowanie.	7. Monitorowanie przez Biuro ZIT gotowości beneficjentów do złożenia wniosków o dofinansowanie projektów, wraz ze wszystkimi wymaganymi załącznikami, zgodnie z podpisaną pre-umową.
---	--	--

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o .

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Artykuł 47 *Ustawy z dnia 3.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 ze zm.) nakłada obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko m.in. w przypadku projektów dokumentów takich jak polityki, strategie, plany lub programy, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57 w/w ustawy, organ opracowujący projekt dokumentu stwierdzi, że wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, lub że realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Przez strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko (zgodnie z art. 3, ust. 1, pkt. 14 *Ustawy*) rozumie się postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu, obejmujące w szczególności:

- a) uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- b) sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko,
- c) uzyskanie wymaganych ustawą opinii,
- d) zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

Prognoza oddziaływania na środowisko *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020* została opracowana w czerwcu 2014 roku (aktualizacja lipiec 2015 r.) W Prognozie przeanalizowano możliwy wpływ na środowisko skutków, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji zamierzeń *Strategii*. Dokument uzyskał opinię Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Opracowane dokumenty podlegają konsultacjom społecznym.

W przypadku aktualizacji zapisów przyjętej już *Strategii* można odstąpić od przeprowadzenia ponownej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (art. 48 cyt. *Ustawy*). Może to dotyczyć wyłącznie przypadków wprowadzania zmian stanowiących niewielkie modyfikacje przyjętego już dokumentu. Wówczas organ opracowujący projekt dokumentu może, po uzgodnieniu z właściwymi organami odstąpić od przeprowadzenia oceny strategicznej.

12. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII ZIT KOF

Strategia ZIT KOF będzie realizowana głównie poprzez projekty współfinansowane ze środków zewnętrznych w szczególności w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego. W miarę możliwości na wdrażanie zaplanowanych projektów i działań będą także pozyskiwane inne środki, np. z Krajowych Programów Operacyjnych (w tym m.in. PO Polska Wschodnia na lata 2014-2020, PO Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020) i innych programów europejskich i krajowych. Alokację na wdrażanie projektów strategicznych w ramach priorytetów inwestycyjnych określonych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 12.1 Alokacja finansowa w ramach RPO na realizację Strategii ZIT KOF dla projektów realizowanych z EFRR

Fundusz	Oś priorytetowa	Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny	Szacunkowa alokacja (mln EUR)
EFRR	Oś priorytetowa 6. <i>Rozwój miast</i>	<u>Cel tematyczny 4.</u>	<u>Priorytet 4c.</u> Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym	13,60
			<u>Priorytet 4e.</u> Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące dla zmiany klimatu	11,59
		<u>Cel tematyczny 6.</u>	<u>Priorytet 6d.</u>	10,23
		Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz efektywnego gospodarowania zasobami	Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych także poprzez program Natura 2000 i zieloną infrastrukturę	

		<p><u>Cel tematyczny 7.</u></p> <p>Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych</p>	<p><u>Priorytet 7b.</u> Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi</p>	25,91
		<p><u>Cel tematyczny 10.</u></p> <p>Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenie się przez całe życie</p>	<p><u>Priorytet 10a.</u> Inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej</p>	7,23
EFS (koperty finansowe)	Oś priorytetowa 8. <i>Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo</i>	<p><u>Cel tematyczny 8.</u></p> <p>Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników</p>	<p><u>Priorytet 8iv.</u> Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę.</p>	0,20
			<p><u>Priorytet 8vi .</u> Aktywne i zdrowe starzenie się</p>	
		<p><u>Cel tematyczny 10.</u></p> <p>Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenie się przez</p>	<p><u>Priorytet 10i.</u> Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek</p>	2,20
				2,40

		całe życie	kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia	
			<u>Priorytet 10iii</u> Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji	1,50
			<u>Priorytet 10iv.</u> Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	1,50
EFS (koperty finansowe)	Oś priorytetowa 9. <i>Włączenie społeczne i walka z ubóstwem</i>	<u>Cel tematyczny 9.</u> Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	<u>Priorytet 9iv.</u> Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym (RPO)	0,80
EFS (koperty finansowe)	Oś priorytetowa 10. <i>Otwarty rynek pracy</i>	<u>Cel tematyczny 8.</u> Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie	<u>Priorytet 8i.</u> Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne	2,50

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

		mobilności pracowników	inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	
			<u>Priorytet: 8iii</u> . Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	2,70
Razem EFRR+EFS				82,40

Źródło: Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020

Tabela 12.2. Matryca logiczna strategii ZIT oraz korespondujących osi priorytetowych w ramach RPO²⁵

Cel ZIT	Działanie ZIT	Priorytet ZIT	Oś priorytetowa RPO	Cel tematyczny UE	Priorytet inwestycyjny UE	Wsparcie UE w mln EUR	Środki własne na dofinansowanie (mln EUR)	Fundusz	Udział wsparcia UE w całości środków PO	
									EFS %	EFRR %
1. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy	1. Promocja i wsparcie samozatrudnienia	1. Rozwój przedsiębiorczości osób bezrobotnych	Oś priorytetowa 10. <i>Otwarty rynek pracy</i>	8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	8i. dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	2,50	0,44	EFS	0,18	
	2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	2. Zwiększenie zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i powracających na rynek pracy	Oś priorytetowa 8. <i>Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo</i>		8iii. Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	2,70	0,48	EFS	0,20	
	3. Wsparcie osób powracających na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem /wychowaniem dziecka									

²⁵ Matryca uwzględnia tylko cele realizowane ze środków ZIT.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

					8vi. Aktywne i zdrowe starzenie się	2,20	0,39	EFS	0,16	
					8iv Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę.	0,20	0,03	EFS	0,01	
2. Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa drogowego	1. Rozbudowa i poprawa jakości dróg na obszarze KOF tak, aby zwiększyć wewnętrzną i zewnętrzną integrację obszaru funkcjonalnego. oraz poprawę bezpieczeństwo drogowe 2. Rozwój i integracja systemu komunikacji publicznej 3. Poprawa ilości i jakości taboru	1. Budowa i przebudowa dróg różnych kategorii na terenie miasta Kielce i obszaru funkcjonalnego Kielc usprawniających połączenia komunikacyjne z jego rdzeniem 2. Zrównoważona mobilność miejska – budowa centrów przesiadkowych 3. Poprawa bezpieczeństwa	Oś priorytetowa 6. <i>Rozwój miast</i>	4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach 7. Promowanie zrównoważonego transport i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniach najważniejszych infrastruktur sieciowych	4e. promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące dla zmiany klimatu	11,59	2,04	EFRR		0,85

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

	autobusowego 4. Budowa obwodnic Kielc 5. Działania na rzecz zwiększenia dostępności zewnętrznej KOF, w tym w szczególności transportem samochodowym i lotniczym 6. Wykorzystanie transportu kolejowego do poprawy połączeń między gminami KOF a Kielcami.	uczestników ruchu drogowego na obszarze KOF			7b. Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi łagodzące dla zmiany klimatu	25,91	4,57	EFRR		0,75
3. Rozwój oferty zdrowotnej, socjalnej i edukacyjnej, w tym poprawa jakości nauczania	1. Zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach i poprawa dostępu do nich we wszystkich gminach KOF 2. Rozwój oferty edukacyjnej szkół na terenie KOF, w tym zajęć pozalekcyjnych 3. Rozbudowa i doposażenie placówek oświatowych 4. Rozwój oferty kształcenia	1. Poprawa oferty edukacyjnej na każdym poziomie nauczania 2. Inwestycje w infrastrukturę służącą do szkoleń zawodowych i uczenia się przez całe życie, z uwzględnieniem infrastruktury ośrodków i centrów egzaminacyjnych 3. Aktywna integracja społeczna 4. Zdrowe	Oś priorytetowa 8. <i>Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo</i> Oś priorytetowa 6. <i>Rozwój miast</i> Oś priorytetowa 9. <i>Włączenie społeczne i walka z ubóstwem</i>	10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia	2,40	0,42	EFS	0,18	

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

	zawodowego dla branż obecnych na terenie KOF	społeczeństwo podstawą rozwoju KOF			umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia					
	5. Edukacja na rzecz innowacyjności i promocja postaw innowacyjnych				10iii. wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji	1,50	0,26	EFS	0,11	
	6. Wsparcie zmiany oferty edukacyjnej szkół zawodowych i średnich na dostosowaną do potrzeb rynku prac									
	7. Stworzenie systemu szkoleń oraz przekwalifikowania dla mieszkańców KOF									
	8. Budowa i wyposażenie Centrum Kształcenia Praktycznego									
	9. Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem									
	10. Realizacja programów zdrowotnych				10iv. lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów	1,50	0,26	EFS	0,11	

					kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami					
					10a inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	7,23	1,27	EFRR		0,53
					9iv. ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	0,80	0,14	EFS	0,06	

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

4.Zwiększenie atrakcyjności turystycznej KOF	<p>1. Zagospodarowanie lokalnych zasobów przyrodniczych i ekologicznych na potrzeby rekreacji, turystyki i edukacji wraz z ich promocją</p> <p>2.Rozwój infrastruktury sportowej, turystycznej, rekreacyjnej</p>	<p>1.Działania inwestycyjne umożliwiające wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych wraz z promocją, np. zbiorniki wodne, stawy widokowe, tereny wypoczynkowe, ścieżki dydaktyczne</p> <p>2.Rozbudowa, modernizacja i doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, Geopark, ogrody botaniczne) oraz prowadzenie działań/kampanii informacyjno-edukacyjnych</p>	Oś priorytetowa 6. <i>Rozwój miast</i>	6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	6d. ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej , ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych , także poprzez Programu Natura 2000 oraz zieloną infrastrukturę	10,23	1,80	EFRR		0,75
5. Poprawa efektywności energetycznej oraz inwestycje w odnawialne źródła energii	<p>1.Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w każdej gminie</p> <p>2.Modernizacja oświetlenia ulicznego</p> <p>3.Zwiększenie wykorzystania</p>	<p>1.Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej wraz z wykorzystaniem OZE</p> <p>2.Modernizacja oświetlenia gminnego</p> <p>3.Zrównoważona mobilność miejska -</p>	Oś priorytetowa 6. <i>Rozwój miast</i>	4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4c. wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach	13,64	2,40	EFRR		1,0

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

	odnawialnych źródeł energii	ścieżki rowerowe.			publicznych i sektorze mieszkaniowym					
	4.Realizacja planów gospodarki niskoemisyjnej									
	5.Uporządkowanie i rozwój systemu ścieżek rowerowych w KOF.									

Źródło: Opracowanie Lider Projekt na podstawie RPO WŚ

BIBLIOGRAFIA

1. Baza danych BDL GUS,
2. GUS, Departament Badań Demograficznych i rynku pracy, 2013, *Miesięczna informacja o bezrobociu rejestrowanym w Polsce we wrześniu 2013 roku*
3. Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, 2013, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski*, Gdańsk
4. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, mapa diagnostyczna nr 3, http://www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_przestrzenna/kpzk/strony/koncepcja_przestrzennego_zagospodarowania_kraju.aspx
5. Matusiak M, 2012, *Koncepcja systemu monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030*, Urząd Miasta Poznania
6. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, 2013, *Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich*
7. Porozumienie z dnia 14 stycznia 2014r. określające zasady współpracy przy programowaniu i wdrażaniu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz jej współfinansowania i realizacji (z późniejszymi zmianami)
8. Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020,
9. US Kielce, 2014, Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego w styczniu
10. *Zasady Realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce*, dokument z lipca 2013
11. „Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego województwa świętokrzyskiego” – Projekt do konsultacji społecznych
12. Przeciwdziałanie niskiej emisji na terenach zwartej zabudowy mieszkalnej, Praca zbiorowa pod redakcją mgr inż. Radosława Sadlok, Stowarzyszenie na rzecz efektywności energetycznej i rozwoju odnawialnych źródeł energii „HELIOS” 2014
13. „Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta Kielce”
14. „Lokalny plan rewitalizacji Miasta Chęciny”
15. „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Chmielnik”
16. „Projekt aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Miasta i Gminy Daleszyce”
17. „Strategia Rozwoju Gminy Górno”
18. „Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Masłów na lata 2009-2015”
19. „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Morawica na lata 2014 – 2020
20. „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miedziana Góra na lata 2012-2015 w perspektywie do 2019r.”
21. „Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Piekoszów” – Aktualizacja
22. „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Strawczyn”
23. „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Zagnańsk na lata 2014-2030”
24. Artykuł merytoryczny „Potencjał energetyczny województwa świętokrzyskiego – możliwości produkcji biomasy pochodzenia rolniczego na cele energetyczne” – Krąg Innowacji Efektywne wykorzystanie energii
25. Prezentacja „Wsparcie finansowe OZE i EWE na poziomie regionalnym w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020” - Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego Departament Polityki Regionalnej

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

26. Prezentacja „Możliwości rozwoju mikroinstalacji i ich wpływ na efektywne wykorzystanie energii” – Instytut OZE
27. Świętokrzyski Program Pomocy Społecznej na lata 2012 – 2017, Samorząd Województwa Świętokrzyskiego regionalny Ośrodek Polityki Społecznej lipiec 2012
28. Dane udostępnione przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego
29. Informacja o programach zdrowotnych realizowanych w Województwie Świętokrzyskim w latach 2011-2012
30. Akcja informacyjna Państwowej Inspekcji Sanitarnej Samorządowe Programy Zdrowotne, www.szczepienia.gis.gov.pl
31. Ocena stanu zdrowia mieszkańców Województwa Świętokrzyskiego, Kielce 2014
32. Program ochrony środowiska dla powiatu kieleckiego - aktualizacja na lata 2012-2015 w perspektywie do roku 2019

SPIS TABEL

TABELA 3.1. SPÓJNOŚĆ Z RPO I DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU	12
TABELA 5.1. LUDNOŚĆ GMIN NALEŻĄCYCH DO KOF W LATACH 2011-2013	22
TABELA 5.2. UDZIAŁ LUDNOŚCI WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU W % LUDNOŚCI OGÓLEM.....	24
TABELA 5.3. LICZBA RODZIN W GMINACH KOF, KTÓRYM UDZIELONE ZOSTAŁO WSPARCIE W LATACH 2011-2012 ZE WZGLĘDU NA BRAK PRACY	29
TABELA 5.4. LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINACH NALEŻĄCYCH DO OBSZARU KOF W LATACH 2011-2013.....	31
TABELA 5.5. UDZIAŁ OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W ODNIESIENIU DO OGÓŁU MIESZKAŃCÓW.....	32
TABELA 5.6. LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY NA TERENIE KOF WEDŁUG POWODÓW DZIELENIA WSPARCIA.....	32
TABELA 5.7. LICZBA DZIECI DO LAT 3 ORAZ LICZBA DZIECI OBJĘTYCH OPIEKĄ W ŻŁOBKACH W GMINACH KOF W LATACH 2011-2013.....	36
TABELA 5.8. UDZIAŁ OSÓB STARSZYCH W OGÓLE LUDNOŚCI GMIN KOF.....	37
TABELA 5.9. NAJWAŻNIEJSZE PROGRAMY ZDROWOTNE ZREALIZOWANE W LATACH 2011-2012 NA TERENIE GMIN Z OBSZARU KOF	39
TABELA 5.10. PROGRAMY SZCZEPIEŃ ZREALIZOWANE W 2014R. W GMINACH OBJĘTYCH OBSZAREM KOF	41
TABELA 5.11. LICZBA URODZEŃ ŻYWYCH NA 1000 LUDNOŚCI ZAMIESZKUJĄCEJ GMINY KOF	42
TABELA 5.12. LICZBA DZIECI W WIEKU 3-6 LAT W GMINACH KOF W LATACH 2011-2013.	44
TABELA 5.13. ODSETEK UCZNIÓW SKŁADAJĄCYCH DEKLARACJĘ ZDAWANIA EGZAMINÓW MATURALNYCH WG TYPÓW SZKÓŁ ZAWODOWYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM W 2014 R.....	49
TABELA 5.14. SEKCJE PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH WEDŁUG PKD.....	55
TABELA 5.15. NOCLEGI UDZIELONE TURYSTOM ZAGRANICZNYM W STOLICACH REGIONÓW W 2012 ROKU.....	62
TABELA 5.16. ZBIORNIKI WODNE NA TERENIE KOF	66
TABELA 5.17. ŚCIEŻKI ROWEROWE GMIN KOF NA TLE REGIONU W LATACH 2011-2013.....	79
TABELA 5.18. DOCHODY GMIN NA 1 MIESZKAŃCA, W ZŁ	98
TABELA 5.19. WYDATKI GMIN NA 1 MIESZKAŃCA, W ZŁ.....	99
TABELA 5.20. WSKAŹNIKI BUDŻETOWE	100

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

TABELA 5.21. WSKAŹNIKI DLA ZOBOWIĄZAŃ	101
TABELA 5.22. WSKAŹNIKI DLA ZOBOWIĄZAŃ	102
TABELA 5.23. FINANSOWANIE I WSPÓŁFINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH	103
TABELA 6.1. ANALIZA SWOT KIELECKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO	104
TABELA 6.2. PODSUMOWANIE WYZWAŃ ROZWOJOWYCH.....	120
TABELA 8.1 LISTA PROJEKTÓW PRZEWIDYWANYCH DO REALIZACJI W TRYBIE KONKURSOWYM Z PROGRAMU OPERACYJNEGO POLSKA WSCHODNIA PI 3A	129
TABELA 8.2 LISTA PROJEKTÓW PRZEWIDYWANYCH DO REALIZACJI W TRYBIE KONKURSOWYM Z PROGRAMU OPERACYJNEGO POLSKA WSCHODNIA PI 7B	133
TABELA 10.1. BENCHMARKING Z INNYMI OBSZARAMI FUNKCJONALNYMI.....	159
TABELA 11.1. ZADANIA I OBOWIĄZKI IP ZIT W ZAKRESIE WYBORU PROJEKTÓW.....	170
TABELA 12.1 ALOKACJA FINANSOWA W RAMACH RPO NA REALIZACJĘ STRATEGII ZIT KOF DLA PROJEKTÓW REALIZOWANYCH Z EFRR.....	173
TABELA 12.2. MATRYCA LOGICZNA STRATEGII ZIT ORAZ KORESPONDUJĄCYCH OSI PRIORYTETOWYCH W RAMACH RPO	177

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 2.1 KIELECKI OBSZAR FUNKCJONALNY.....	9
RYSUNEK 4.1 OBSZAR KONCENTRACJI WSPARCIA W ZAKRESIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I RYNKU PRACY	19
RYSUNEK 5.1. UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM W PODZIALE NA GMINY	26
RYSUNEK 5.2. ATRAKCYJNOŚĆ PODREGIONÓW DLA DZIAŁALNOŚCI PRZEMYSŁOWEJ W ROKU 2013.....	57
RYSUNEK 5.3. ATRAKCYJNOŚĆ PODREGIONÓW DLA DZIAŁALNOŚCI USŁUGOWEJ W ROKU 2013.....	58
RYSUNEK 5.4. ATRAKCYJNOŚĆ PODREGIONÓW DLA DZIAŁALNOŚCI ZAAWANSOWANEJ TECHNOLOGICZNIE W ROKU 2013.....	58
RYSUNEK 5.5 OBSZARY CHRONIONE NA TERENIE KOF.....	65
RYSUNEK 5.6 DOSTĘPNOŚĆ CZASOWA KIELC JAKO OŚRODKA KONCENTRACJI INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ NA POZIOMIE WOJEWÓDZKIM	73
RYSUNEK 5.7 ORIENTACYJNY PRZEBIEG „TRASY ROWEROWE W POLSCE WSCHODNIEJ”	80
RYSUNEK 5.8 PRZYBLIŻONY PRZEBIEG TRASY PRZEZ OBSZAR GMIN KOF.....	81
RYSUNEK 5.9 MAPY POTENCJALNYCH ZAGROZEŃ DLA ŚRODOWISKA I LUDZI MIASTA KIELCE.....	91
RYSUNEK 5.10 KIELECKI OBSZAR FUNKCJONALNY WG MOCY ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (ŁĄCZNIE ZAINSTALOWANA MOC CIEPLNA I ELEKTRYCZNA).....	94
RYSUNEK 10.1 PODSTAWOWE MODUŁY SYSTEMU MONITORINGU STRATEGICZNEGO	156
RYSUNEK 10.2. STRATEGICZNY ŁAŃCUCH WYNIKÓW	161
RYSUNEK 11.1. STRUKTURA ORGANIZACYJNA POROZUMIENIA ZIT KOF.....	163

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 5.1. WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO W LATACH 2009-2012	23
WYKRES 5.2. UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM W LATACH 2009-2012 UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBI ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE LIDER PROJEKT NA PODSTAWIE BDL GUS.....	25

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

WYKRES 5.3. UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM W GMINACH.....	27
WYKRES 5.4. FUNDACJE, STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE SPOŁECZNE NA 10 TYSIĘCY MIESZKAŃCÓW W LATACH 2011-2013	34
WYKRES 5.5. ODSETEK DZIECI W WIEKU 3-6 LAT OBJĘTY EDUKACJĄ PRZEDSZKOLNĄ W ROKU 2011-2013.DZIECI.....	45
WYKRES 5.6. UCZNIOWIE PRZYPADAJĄCY NA 1 KOMPUTER Z DOSTĘPEM DO INTERNETU PRZEZNACZONY DLA UCZNIÓW W 2012 ROKU.....	46
WYKRES 5.7. ZDAWALNOŚĆ EGZAMINU 6- KLASISTÓW W GMINACH KOF W 2014 ROKU.....	47
WYKRES 5.8. ZDAWALNOŚĆ EGZAMINU GIMNAZJALNEGO Z JĘZYKA POLSKIEGO, MATEMATYKI I PRZEDMIOTÓW PRZYRODNICZYCH WŚRÓD UCZNIÓW Z KOF W 2014 ROKU.	48
WYKRES 5.9. UDZIAŁ ABSOLWENTÓW POSZCZEGÓLNYCH TYPÓW SZKÓŁ W OBSZARZE ZIT W LATACH 2011-2013.....	49
WYKRES 5.10. ODSETEK ZDAWALNOŚCI EGZAMINU MATURALNEGO W RÓŻNYCH TYPACH SZKÓŁ ZAWODOWYCH KOF W 2014R.	50
WYKRES 5.11. PODMIOTU WPISANE DO REJESTRU REGON NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW W LATACH 2009-2012	51
WYKRES 5.12. LICZBA PRACUJĄCYCH OGÓŁEM W GMINACH W LATACH 2009-2012	52
WYKRES 5.13. LICZBA PRACUJĄCYCH OGÓŁEM W LATACH 2009-2012	52
WYKRES 5.14. PRACUJĄCY WEDŁUG GRUP SEKCJI (PKD 2007) W POWIECIE MIASTO KIELCE W 2012 ROKU.....	53
WYKRES 5.15. PRACUJĄCY WEDŁUG GRUP SEKCJI (PKD 2007) W POWIECIE KIELECKIM W 2012 ROKU	54
WYKRES 5.16. PODMIOTY GOSPODARCZE DZIAŁAJĄCE W OBSZARZE KOF W PODZIALE NA SEKCJE W 2013R.....	55
WYKRES 5.17. KAPITAŁ ZAGRANICZNY WEDŁUG POWIATÓW W ROKU 2012	56
WYKRES 5.18. TURYSTYCZNE OBIEKTY NOCLEGOWE W GMINACH W LATACH 2009-2012.....	60
WYKRES 5.19 ODSETEK WYKORZYSTANIA MIEJSC NOCLEGOWYCH W LATACH 2010-2012 W KOF.....	61
WYKRES 5.20. LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ W % LUDNOŚCI OGÓŁEM W LATACH 2009-2012.....	71
WYKRES 5.21. LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW W % OGÓLNEJ LICZBY LUDNOŚCI W LATACH 2009-2012	71
WYKRES 5.22. L LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI KANALIZACYJNEJ W % LUDNOŚCI OGÓŁEM W LATACH 2009-2012	72
WYKRES 5.23. DROGI POWIATOWE I GMINNE W KOF.....	74

ZAŁĄCZNIK NR 1: SZCZEGÓŁOWA LISTA PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH REALIZOWANYCH W FORMULE ZIT W TRYBIE POZAKONKURSOWYM

Lp.	Wyszczególnienie		Wnioskodawca	Szacunkowa wartość całkowita /mln PLN/	Szacunkowa wartość kosztów kwalifikowanych /mln PLN/	Szacunkowa kwota dofinansowania /mln PLN/
	Projekt	Opis				
I.	4c. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych będących w zasobach mieszkaniowych gminy wraz z wykorzystaniem OZE					
I.1.	Alokacja wynikająca z ZIT w ramach RPOWŚ				67,90	57,73
I.2.	Podsumowanie proponowanych projektów				67,90	57,73
I.3.	Różnica (I.2.-I.1.)				0,00	0,00
1.	Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Kielce, w ramach ZIT	<p>Projekt zakłada głęboką kompleksową termomodernizację istniejących obiektów użyteczności publicznej wybudowanych w latach 60-70 XX w. polegającą na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dociepleniu ścian zewnętrznych i fundamentowych (do optymalnej głębokości), - wykonaniu docieplenia dachów wraz z wymianą istniejącego pokrycia i remontem podłoża; - wymianie obróbek blacharskich; - wymianie instalacji odgromowej; - wymianie stolarki okiennej oraz drzwi zewnętrznych, - wymianie parapetów zewnętrznych i wewnętrznych; - modernizacji instalacji elektrycznej na energooszczędną, - modernizacji instalacji co, wentylacji i klimatyzacji, - modernizacji instalacji wodno-kanalizacyjnej, <p>Nie przewiduje się zmiany źródła ciepła, ponieważ w zaplanowanych do dofinansowania obiektach ciepło dostarczane jest z MPEC.</p> <p>Dzięki planowanemu projektowi, budynki użyteczności publicznej zostaną poddane kompleksowej modernizacji energetycznej przez co zostanie zwiększona efektywności energetyczna, nastąpi racjonalne wykorzystanie energii, zmniejszenie sezonowych strat ciepła oraz zmniejszenie kosztów ponoszonych na opłaty eksploatacyjne.</p> <p>W skład projektu wchodzi następujące zadania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 ul. Kryształowa 6 i Malachitowa 1 w Kielcach. 	Kielce	10,21	8,37	7,11

		<p>2. Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej – Szkoła Podstawowa nr 28 ul. Szymanowskiego 5 w Kielcach. 3. Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej - Zespół Szkół Informatycznych ul. Hauke Bosaka 1 w Kielcach 4. Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej - Przedszkole Samorządowe nr 28 ul. Różana 12 w Kielcach</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Lp.</th> <th>Nazwa placówki</th> <th>Adres</th> <th>Powierzchnia użytkowa [m2]</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="2">1.</td> <td>Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2</td> <td>Kielce, ul. Kryształowa 6</td> <td>1641,76</td> </tr> <tr> <td>Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2</td> <td>Kielce, ul. Malachitowa 1 - Internat</td> <td>355,26</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>Szkoła Podstawowa nr 28 ul. Szymanowskiego 5</td> <td>Kielce, ul. Szymanowskiego 5</td> <td>2 660,96</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>Zespół Szkół Informatycznych</td> <td>Kielce, ul. Hauke-Bosaka 1</td> <td>3 915,41</td> </tr> <tr> <td>4.</td> <td>Przedszkole Samorządowe nr 28</td> <td>Kielce, ul. Różana 12</td> <td>708,50</td> </tr> </tbody> </table> <p>Określenie szczegółowego zakresu robót dla poszczególnych zadań będzie możliwe po opracowaniu dokumentacji projektowej. Wówczas, szczegółowy zakres zostanie Państwu przekazany w celu uszczegółowienia projektu.</p> <p>Wartości wskaźników: Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.) - 4 Wartość wskaźnika „Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych” oraz wskaźnika „Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych” określony zostanie po opracowaniu dokumentów z których będą wynikać ww. wskaźniki, przewidywany termin ich określenia nastąpi w IV kw. 2016 r.</p>	Lp.	Nazwa placówki	Adres	Powierzchnia użytkowa [m2]	1.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2	Kielce, ul. Kryształowa 6	1641,76	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2	Kielce, ul. Malachitowa 1 - Internat	355,26	2.	Szkoła Podstawowa nr 28 ul. Szymanowskiego 5	Kielce, ul. Szymanowskiego 5	2 660,96	3.	Zespół Szkół Informatycznych	Kielce, ul. Hauke-Bosaka 1	3 915,41	4.	Przedszkole Samorządowe nr 28	Kielce, ul. Różana 12	708,50				
Lp.	Nazwa placówki	Adres	Powierzchnia użytkowa [m2]																										
1.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2	Kielce, ul. Kryształowa 6	1641,76																										
	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2	Kielce, ul. Malachitowa 1 - Internat	355,26																										
2.	Szkoła Podstawowa nr 28 ul. Szymanowskiego 5	Kielce, ul. Szymanowskiego 5	2 660,96																										
3.	Zespół Szkół Informatycznych	Kielce, ul. Hauke-Bosaka 1	3 915,41																										
4.	Przedszkole Samorządowe nr 28	Kielce, ul. Różana 12	708,50																										
2.	Termomodernizacja placówek publicznych na terenie gminy Chęciny	<p>Działania projektowe obejmują zakres prac w 3 budynkach użyteczności publicznej – szkoły podstawowe, dla których organem prowadzącym jest Gmina Chęciny. Obecnie głównym problemem w zakresie budynków jest ich zły stan techniczny (brak docieplenia zewnętrznego, zły stan instalacji CO, okien itp.). Budynki wymagają znacznych nakładów finansowych na podniesienie ich sprawności energetycznej. Nieszczelne okna i drzwi, licznie występujące mostki termiczne na ścianach i stropach powodują trudności z utrzymaniem właściwej temperatury w pomieszczeniach i wiążą się z ponoszeniem dużych kosztów na zapewnienie odpowiednich ilości opału. Projekt obejmuje wykonanie prac zwiększających efektywne wykorzystanie energii w 3 placówkach publicznych w zakresie: ocieplenie i wykonanie elewacji budynku, ocieplenie stropów, stropodachów, wymiana stolarki okiennej wraz z parapetami wew. i zew., wymiana drzwi zewnętrznych, modernizację instalacji c.o. wraz z wymianą pieca na olej opałowy, wymianę pokrycia dachowego wraz z rynnami i blacharką, wymiana instalacji elektrycznej wraz z wymianą opraw na energooszczędne, przebudowa systemu wentylacji, montaż termostatów i zaworów podpionowych.</p> <p>W kosztach kwalifikowalnych zostaną ujęte koszty związane z opracowaniem dokumentacji: audytu energetycznego dla wszystkich budynków, projektów itp.</p> <p>Rezultatem projektu będzie: - zmniejszenie emisji CO₂, pyłów i gazów do atmosfery, - zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych</p>	Chęciny	10,21	10,21	8,68																							

		<p>- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego poprzez znaczne zmniejszenie zapotrzebowania na energię powszechnie dostępną.</p> <p>Realizacja projektu pozwoli znacznie zmniejszyć emisję zanieczyszczeń do atmosfery, występujących obecnie, jak i bardziej efektywnie gospodarować energią ciepłą w poszczególnych placówkach. Wskutek wykonania prac termomodernizacyjnych zmniejszy się wykorzystanie paliwa w kotłowniach co wpłynie na zmniejszenie emisji CO₂, pyłów i gazów oraz zapotrzebowanie na energię elektryczną w poszczególnych placówkach. Przez wykonanie przedmiotowych prac obniżą się znacznie koszty utrzymania placówek.</p> <p>Przyjęte rozwiązania techniczne w sposób optymalny zapewnią rozwiązanie występujących obecnie problemów. Wymiana instalacji centralnego ogrzewania, okien, dachu i docieplenie budynków znacząco obniży straty ciepła, a przede wszystkim zmniejszy emisję dwutlenku węgla i gazów do atmosfery.</p> <p>Wartości wskaźników: Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (sztuk) -3 Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (kWh/rok) -62 400 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - Oszacowanie wskaźnika nastąpi w chwili przygotowywania dokumentacji do konkursu</p>				
3.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Chmielnik	<p>Przedmiotem projektu jest termomodernizacja czterech budynków użyteczności publicznej pełniących ważne funkcje w życiu publicznym i społecznym gminy (budynek Urzędu Miasta i Gminy Chmielnik - Plac Kościelny 5, Przedszkole w Chmielniku, Środowiskowy Dom Samopomocy w Chmielniku, budynek gimnazjum w Chmielniku.). Planowane rozwiązania techniczne i technologiczne zapewnią możliwość długookresowego funkcjonowania infrastruktury. Poprzez wykonanie termomodernizacji budynków, modernizacji instalacji centralnego ogrzewania, źródeł ciepła oraz źródeł światła uzyskane zostaną korzyści mające wpływ na poprawę warunków ekologicznych i ekonomicznych, a także na atrakcyjność obszaru oraz świadomość społeczną.</p> <p>W celu osiągnięcia założonych celów zostaną podjęte następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocieplenie obiektów, - wymiana okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, - przebudowa systemów grzewczych, systemów wentylacji, systemów wodno-kanalizacyjnych stanowiących integralny system instalacji wewnętrznych, - wymiana źródła ciepła w 2 budynkach poprzez likwidację kotłowni na opał stały i zainstalowanie kotłów na gaz, - instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach, - instalacja systemów chłodzących, w tym również z OZE itp. <p>Zakres optymalnych działań termomodernizacji dla poszczególnych budynków wynikał będzie ze sporządzonych audytów energetycznych.</p> <p>Stan istniejący na obszarze, na którym realizowany będzie projekt/uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/przedmiot projektu: Na terenie gminy Chmielnik znajdują się obiekty użyteczności publicznej z których w szczególności cztery ma bardzo zły stan techniczny. W związku z powyższym występują duże straty ciepła i emisja do atmosfery szkodliwych substancji i gazów cieplarnianych. Wiąże się to z większymi kosztami eksploatacji i utrzymania placówek, które odgrywają dużą rolę w życiu publicznym gminy. Planowane rozwiązania technologiczne zapewnią możliwość długookresowego funkcjonowania infrastruktury. Poprzez wykonanie termomodernizacji budynków, modernizacji instalacji centralnego ogrzewania, źródeł ciepła oraz źródeł światła uzyskane zostaną korzyści mające wpływ na poprawę warunków ekologicznych i ekonomicznych. Projekt przyczyni się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenia efektywności energetycznej; - racjonalnego wykorzystania energii - zmniejszenia sezonowych strat ciepła przez poszczególne budynki; - zmniejszenie kosztów ponoszonych na opłaty eksploatacyjne. <p>Realizacja projektu będzie niezbędnym czynnikiem, który wpłynie na poprawę efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, a więc warunków ekologicznych i ekonomicznych, a także mających wpływ na atrakcyjność obszaru oraz</p>	Chmielnik	6,52	6,52	5,54

		<p>świadomość społeczną. Zwiększenie efektywności energetycznej, która łączy w sobie cele gospodarcze i społeczne, przyczyni się dodatkowo do zmniejszenia emisyjności gospodarki.</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się do obniżenia energochłonności budynków wskutek zmiany w systemach ogrzewania, działań modernizacyjnych budynków wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne które wpłyną na zmniejszenie emisji do atmosfery tlenków azotu i siarki, pyłów i gazów cieplarnianych, oszczędność w zużyciu energii cieplnej i elektrycznej. Wykorzystanie OZE wpłynie na zmniejszenie zużycia surowców energetycznych.</p> <p>Wartości wskaźników: Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (sztuk) - 4 Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (kWh/rok) -400 000 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych -zostanie oszacowany przed terminem złożenia wniosku o dofinansowanie</p>				
4.	<p>Zmniejszenie zapotrzebowania na energię poprzez termomodernizację, modernizację urzędzeń energetycznych budynków użyteczności publicznej z wykorzystaniem OZE na obszarze Gminy Daleszyce w ramach ZIT</p>	<p>Stan istniejący Budynki użyteczności publicznej w zasobach gminy Daleszyce tj. Szkoła Podstawowa w Niestachowie, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Sukowie, Ośrodek Zdrowia w Sukowie, Szkoła Podstawowa w Borkowie, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Daleszycach, są to obiekty energochłonne nie posiadające energooszczędnych instalacji C.O, C.W.U, w budynkach powstają duże straty ciepła poprzez przestarzałą stolarkę okienną i drzwiową a szczególnie ze względu na brak izolacji termicznej ścian i dachów budynków.</p> <p>Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu Realizacja projektu pozwoli na poprawienie stanu technicznego obiektów w szczególności zmniejszenie energochłonności obiektów w energię cieplną i elektryczną co jednocześnie zmniejszy emisję gazów cieplarnianych do atmosfery. Przedsięwzięcie poprawi komfort korzystania z pomieszczeń. Projekt obejmuje kompleksową termomodernizację obiektów użyteczności publicznej będących w zasobach gminy Daleszyce. Przedsięwzięcie będzie realizowało następujące celce wskazane w kontrakcie terytorialnym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • redukcja poziomu wykluczenia społecznego; • rozwój miasta wojewódzkiego i obszarów powiązanych funkcjonalnie oraz miast regionalnych i subregionalnych. <p>Jednocześnie potrzeba termomodernizacji budynków wynikać będzie z tworzonego dla gminy Daleszyce Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.</p> <p>Przedmiot projektu W ramach projektu wykonywane będą ocieplenia obiektów poprzez ocieplenie ścian zewnętrznych i wewnętrznych na poddaszach oraz docieplanie stropów i stropodachów, wymiana okien i drzwi zewnętrznych, a także modernizacja instalacji C.O i C.W.U., wymiana oświetlenia energetycznego. W niektórych obiektach zainstalowane będą rekuperatory, pompy ciepła, wentylacje, klimatyzacje, kolektory słoneczne. Dopasowanie metody i technologii wykonania prac będzie uzależnione od wyników audytów energetycznych budynków. Działaniami takimi planuje się objąć budynki użyteczności publicznej w miejscowościach: Daleszyce, Niestachów, Suków i Borków. Inwestycja będzie poprzedzona przeprowadzonym dla każdego budynku audytem energetycznym oraz będzie wynikać z Planu Gospodarki Niskoemisyjnej w zakresie ograniczenia emisji CO₂, gazów cieplarnianych czyli ograniczenia szeroko pojętej niskiej emisji.</p> <p>Rezultatem inwestycji jest termomodernizacja 6 szt. Budynków publicznych.</p> <p>Wartości wskaźników : Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków(szt.) - 6 Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (kWh/rok)-2 500 000 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych- Przybliżony termin określenia wskaźnika marzec 2016 (po opracowaniu i zatwierdzeniu Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Daleszyce)</p>	Daleszyce	7,87	7,87	6,69

5.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Górnó	<p>Projekt obejmuje modernizację budynków polegającą na m.in.: wymianę pieców na opał stały na kotły spalające biomasę, ociepleniu obiektów, wymianie oświetlenia na energooszczędne, przebudowie systemów grzewczych, systemów wentylacji i klimatyzacji, systemów wodno-kanalizacyjnych, instalacji systemów chłodzących, instalacji urządzeń energooszczędnych najnowszej generacji. Termomodernizacją objęte będą budynki, które obecnie są w złym stanie technicznym, tj. kompleks budynków Urzędu Gminy Górnó w ilości 3 szt , budynek Szkoły Podstawowej w Skorzeszycach oraz budynek Zespołu Szkół w Bęczkowie. W budynku Urzędu Gminy Górnó oraz budynku Szkoły Podstawowej w Skorzeszycach zostaną wymienione piece grzewcze na kotły spalające biomasę oraz instalacja OZE. W 3 budynkach Urzędu zostanie wymienione pokrycie dachowe. W budynkach zostanie wykonana głęboka kompleksowa modernizacja zgodnie z wykonanymi audytami energetycznymi. Poprzez wykonanie termomodernizacji budynków, modernizacji centralnego ogrzewania wraz z instalacją termostatów i zaworów podpionowych, ocieplenia obiektów, wymianę źródeł ciepła oraz światła Gmina uzyska duże korzyści mające wpływ na warunki ekologiczne i ekonomiczne.</p> <p>Projekt przyczyni się do poprawy efektywności wykorzystania energii w budynkach użyteczności publicznej na terenie Gminy Górnó a tym samym Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego poprzez jej racjonalne wykorzystanie i zmniejszenie sezonowych strat ciepła. Rezultatem realizacji tego projektu będzie uzyskanie niższego zużycia energii m.in. w zakresie ogrzewania, oświetlenia pomieszczeń, ewentualnego chłodzenia, wentylacji czy przygotowania ciepłej wody.</p> <p>W wyniku prac termomodernizacyjnych zmniejszy się wykorzystanie paliwa w kotłowniach co ma istotny wpływ na zmniejszenie emisji CO₂, pyłów i gazów do atmosfery. Przyjęte rozwiązania techniczne zawarte w audytach energetycznych budynków przeznaczonych do termomodernizacji powodują osiągnięcie zmniejszenia rocznego zapotrzebowania na energię zużywaną na potrzeby ogrzewania i podgrzewania wody powyżej 25%.</p> <p>Dodatkowo budynki poprzez ocieplenie ścian zewnętrznych uzyskają odświeżony i estetyczny wygląd.</p> <p>Realizacja celu tego priorytetu inwestycyjnego ukierunkowana jest na zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego poprzez znaczne zmniejszenie zapotrzebowania na energię powszechnie dostępną.</p> <p>Celem projektu jest poprawa efektywności wykorzystania energii w budynkach użyteczności publicznej na terenie Gminy Górnó a tym samym Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.</p> <p>Wartości wskaźników : Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.) - 5 Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (kWh/rok)-600 000 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (Tony równoważnika CO₂) - 150</p>	Górnó	4,28	4,28	3,64
6.	Termomodernizacja z OZE w budynkach użyteczności publicznej na terenie Gminy Masłów	<p>Stan istniejący</p> <p>Obecnie w obiekcie Zespołu Szkół w Masłowie Pierwszym wewnętrzna instalacja centralnego ogrzewania zasilana jest bezpośrednio z kotłowni z piecem na olej opałowy lekki. Szkoła jest bardzo energochłonna z racji zastosowania starej technologii budowlanej.</p> <p>Kompleks szkolny w Mąchocicach-Scholasterii wymaga wykonania ocieplenia zewnętrznego murów oraz fundamentów, docieplenia poddasza, wymiany okien i drzwi zewnętrznych, wymiany instalacji centralnego ogrzewania, modernizacji systemu wentylacji.</p> <p>Ośrodek zdrowia w Mąchocicach Kapitulnych wymaga ocieplenia ścian zewnętrznych i usprawnienia instalacji c.o. W ośrodku świadczone są usługi zdrowotne w ramach kontraktu z NFZ, nie ma prywatnych gabinetów lekarskich.</p> <p>Przedmiotem projektu jest termomodernizacja w budynkach użyteczności publicznej połączona z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii do pozyskiwania energii elektrycznej (systemy fotowoltaiczne).</p> <p>Zakres obejmuje: Zespół Szkół w Masłowie Pierwszym (2 budynki), kompleks szkolny z halą sportową w Mąchocicach-Scholasterii (2 budynki), budynek ośrodka zdrowia w Mąchocicach Kapitulnych (1 budynek). Szczegółowy zakres prac termomodernizacyjnych będzie wynikał z audytów energetycznych dla każdego budynku.</p> <p>Uzasadnienie</p> <p>Niniejsza inwestycja wynika z Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Masłów oraz przyczyni się do ograniczenia emisji gazów</p>	Masłów	3,63	3,63	3,09

		<p>cieplarnianych, efektywnego wykorzystania energii i jednocześnie do realizacji planu gospodarki niskoemisyjnej Gminy Masłów, a tym samym do osiągnięcia celu PI 4c oraz przyczyni się do osiągnięcia wskaźnika – liczba zmodernizowanych energetycznie budynków: 5. Zastąpienie energii pozyskiwanej z konwencjonalnych źródeł (olej opałowy) – energią słoneczną poprzez zastosowanie ogniw fotowoltaicznych oraz termomodernizacja przyniosą konkretne korzyści w postaci zarówno oszczędności paliwa, energii jak oraz ograniczenia emisji CO2 i gazów cieplarnianych.</p> <p>Wartości wskaźników : Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.)- 5 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (tony równoważnika CO2)- 70 Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (kWh/rok) - 250 000 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.) - 0 Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa) (EPC) (osoby) - 0</p>				
7.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Miedziana Góra	<p>Część budynków już korzysta alternatywnej formy co – wykorzystywany jest gaz, docieplono urząd gminy, opracowano "Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miedziana Góra" Nadal jednak polityka efektywności energetycznej musi być prowadzona w budynkach użyteczności publicznej. Przedmiotem projektu będzie: 1.Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół w Kostomłotach Drugich i Zespołu Szkół w Ćmińsku oraz w SP w Porzeczcu -zastosowanie odnawialnych źródeł energii -wymiana stolarki drzwiowej i okiennej zewnętrznej -ocieplenie ścian -przebudowa dachu i orynnowania -wymiana parapetów -wymiana źródeł ciepła c.o. oraz wymiana i regulacja instalacji c.o. -wymiana instalacji elektrycznych i oświetlenia wewnętrznego na energooszczędne -wymiana systemu wentylacji i klimatyzacji 2.Termomodernizacja budynku ośrodka zdrowia w Kostomłotach Drugich, -zastosowanie odnawialnych źródeł energii -wymiana stolarki drzwiowej i okiennej zewnętrznej -ocieplenie ścian w tym poddasza -przebudowa dachu i orynnowania, kominów -wymiana parapetów -wymiana i regulacja instalacji c.o. -remont pochylni dla niepełnosprawnych w zakresie niezbędnym do ocieplenia budynku W związku z faktem iż w w/w budynkach znajdują się poza ośrodkami zdrowia mieszkania komunalne, i tak: na łączną powierzchnię ośrodka zdrowia w Kostomłotach Drugich wynoszącą 747,49 m2, powierzchnia mieszkań komunalnych wynosi 190,80m2, zaś na łączną powierzchnię ośrodka zdrowia w Ćmińsku wynoszącą 327,75 m2, powierzchnia mieszkań komunalnych wynosi 158,40 m2, za wynajem których pobierany jest czynsz regulowany, Urząd Gminy Miedziana Góra poniesie koszty prac termomodernizacyjnych w częściach mieszkalnych. Orientacyjne wartości powierzchni użytkowych budynków: 1)Zespołu Szkół w Kostomłotach Drugich – 3 603 m2; 2)Zespołu Szkół w Ćmińsku – 4 600 m2; 3)Szkoly Podstawowej w Porzeczcu – 1 100 m2, Ośrodka Zdrowia w Kostomłotach Drugich – 557 m2. Dostępne metody i technologia prac uzależniona będzie od wyników audytu energetycznego budynków i dokumentacji technicznej. Rezultaty: Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, Zmniejszenie emisji CO2, pyłów i gazów do atmosfery, Wygenerowanie oszczędności w zakresie zużycia energii cieplnej i energii elektrycznej,</p>	Miedziana Góra	9,01	9,01	7,66

		<p>Zmiana struktury wykorzystywanych źródeł energii na korzyść źródeł odnawialnych, Stopniowe wdrożenie planu gospodarki niskoemisyjnej, Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń zwłaszcza powietrza, Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego poprzez znaczne zmniejszenie zapotrzebowania na energię powszechnie dostępną. Jest to projekt który dotyczących kompleksowej, głębokiej modernizacji energetycznej budynków dlatego zastosujemy indywidualne liczniki ciepła, ciepłej wody oraz chłodu. Dodatkowo zainstalujemy termostaty i zawory podpionowe, jeżeli będzie to wynikać z przeprowadzonego audytu energetycznego. Dzięki realizacji projektu nastąpi zwiększenie efektywności energetycznej budynków o min. 25%. Projekt skutkować będzie redukcją CO2 w odniesieniu do istniejących instalacji (o co najmniej 30% w przypadku zamiany spalnego paliwa).</p> <p>Wartości wskaźników: Wskaźnik produktu - liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.) - 4 Wskaźnik rezultatu – szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - Przybliżony termin oszacowania wskaźnika: rok 2016</p>				
8.	<p>Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Morawica</p> <p>Zadanie 1. Termomodernizacja budynku byłego pawilonu szpitalnego w Morawicy</p> <p>Zadanie 2. Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Brzezinach</p>	<p>Głównym celem realizacji projektu jest poprawa efektywności wykorzystania energii w budynkach użyteczności publicznej co pozwoli na niższe zużycie energii m.in. w zakresie ogrzewania , oświetlenia pomieszczeń , chłodzenia, wentylacji lub ciepłej wody użytkowej.</p> <p>Gmina jest właścicielem budynku , który do stycznia 2008 roku stanowił pawilon szpitalny, od tego czasu jest wyłączony z użytkowania. W przyszłości stanowił będzie budynek użyteczności publicznej o funkcji biurowej i schroniska młodzieżowego. W budynku swoją siedzibę miał będzie Zakład Gospodarki Komunalnej w Morawicy Sp. z o.o. oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Morawicy. Budynek wymaga kompleksowej termomodernizacji w tym : docieplenie ścian zewnętrznych, kompleksową termomodernizację stropodachu niewentylowanego, wymiana pokrycia dachowego, obróbek blacharskich , renowacja kominów, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej zewnętrznej, wymiana instalacji elektrycznej , wymiana oświetlenia na energooszczędne, budowa instalacji odgromowej i instalacji paneli fotowoltaicznych, budowa instalacji ciepłej wody użytkowej z montażem kolektorów słonecznych, budowa instalacji wentylacji nawiewno – wywiewnej z odzyskiem ciepła, wymiana instalacji wod – kan (z wyłączeniem przyborów i armatury) , modernizacja źródła ciepła – wymiana istniejącego na kocioł gazowy wraz z instalacją i grzejnikami. W ramach projektu występują również roboty niekwalifikowane związane z przebudową i adaptacją pomieszczeń znajdujących się w budynku do nowych funkcji . Po zakończeniu realizacji projektu budynek pozostanie własnością Gminy Morawica.</p> <p>W ramach projektu przewiduje się również wykonanie następujących prac w budynku Zespołu Szkół w Brzezinach: wymiana stolarki okiennej drzwiowej zewnętrznej, częściowa wymiana instalacji centralnego ogrzewania i kotłów gazowych, docieplenie ścian zewnętrznych. W wyniku opracowanego audytu energetycznego, w celu zmniejszenia zapotrzebowania na energię konieczna jest również wymiana dachu na stropodach. Wykonanie ocieplenia istniejącego dachu jest niemożliwe ze względu na konieczność zachowania wymaganych wysokości pomieszczeń dla tego typu obiektów.</p> <p>Ewentualne inne roboty termo modernizacyjne będą wynikiem przeprowadzonego audytu energetycznego budynku.</p> <p>Wartości wskaźników: Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (Szt.) -2 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (Tony równoważnika CO2) -6 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.) - 2 Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (kWh/rok) - 150 000</p>	Morawica	5,42	5,42	4,61
9.	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności	<p>Planowane przedsięwzięcie zakłada termomodernizację budynków użyteczności publicznej. Obecnie są to budynki wzniesione w technologii odbiegającej od współczesnych norm w zakresie energochłonności w związku z czym wykazują duże zapotrzebowanie energetyczne.</p> <p>Celem projektu jest podniesienie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej a w efekcie zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną oraz zużycie paliw kopalnych. Wskaźniki produktu –3 budynki poddane modernizacji</p>	Piekoszów	9,96	9,96	8,46

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

	publicznej w gminie Piekoszów	<p>energetycznej.</p> <p>Termomodernizacja budynków:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budynek Urzędu Gminy Piekoszów ul. Częstochowska 66a. Piekoszów - budynek ZUK Piekoszów ul. Czarnowska 54a, Piekoszów - budynek placówki oświatowej w miejscowości Łosień <p>Zakres rzeczowy</p> <ul style="list-style-type: none"> - termomodernizacja elewacji z wymianą okien drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, przebudową systemów grzewczych wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła zasilanego biomasą , przebudowa systemu wentylacji wraz z dociepleniem dachów oraz wyposażenie w instalację solarną i mikrokogeneracyjną zgodnie z wynikami audytu energetycznego. <p>W obszarze realizacji planowanej inwestycji nie znajduje się obszar Natura 2000. Planowane inwestycje są poza obszarami chronionymi.</p> <p>Projekt zgodny jest z zasadami horyzontalnymi Unii Europejskiej w zakresie ograniczenia niskiej emisji CO₂ oraz Strategią Rozwoju Kraju 2020 i Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 „Regionalny Program Operacyjny Województwa” oraz będzie się wpisywał w Plan Gospodarki Niskoemisyjnej.</p> <p>Wartości wskaźników: Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (Szt.) -3 Obecnie nie jest możliwe określenie wartości wskaźnika p.n. „Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych” jak również „Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach użyteczności publicznej”- powyższe wskaźniki zostaną oszacowane na etapie wykonywania audytu energetycznego oraz PGN tj. w IV kw. 2016 roku.</p>				
10	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej poprzez inwestycje w energię pochodzącą ze źródeł energii odnawialnej na terenie Gminy Sitkówka -Nowiny	<p>Krótki opis projektu:</p> <p>Zarówno Gmina Sitkówka-Nowiny, jak i cały kraj stoją przed koniecznością zwiększenia efektywności energetycznej min. budynków użyteczności publicznej. Realizacja projektu przyczyni się do zwiększenia efektywności energetycznej na terenie Gminy Sitkówka-Nowiny. Planowane jest wsparcie dla 2 budynków użyteczności publicznej z terenu Gminy, które będą korzystały z energii odnawialnej. Będzie to Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Nowinach znajdujący się przy ul. Gimnazjalnej 1, a także budynek ośrodka zdrowia w Sitkówce, umiejscowiony pod adresem – Sitkówka 16. W budynku Ośrodka Zdrowia w Sitkówce prowadzona jest działalność w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. W obu budynkach założono poprawę efektywności energetycznej, zakres prac będzie ustalony na podstawie audytu energetycznego, który będzie przeprowadzony w ramach projektu. W przypadku budynku ZSP (ul. Gimnazjalna 1) wstępnie założono uzyskanie poprawy efektywności energetycznej przez remont stropu i dachu i przez to ocieplenie budynku, wymianę niektórych okien i drzwi zewnętrznych, przebudowę systemu grzewczego na gazowy, instalacją z wykorzystaniem OZE do podgrzewania wody użytkowej, instalacją systemów chłodzących, w tym z wykorzystaniem OZE, instalacją innych urządzeń i systemów energooszczędnych najnowszej generacji. W przypadku budynku mieszczącego się w Sitkówce 16, zaplanowano wstępnie wymianę okien i drzwi zewnętrznych, przebudowę i modernizację systemu grzewczego i kotłowni, wykonanie instalacji z wykorzystaniem OZE do podgrzewania wody użytkowej, instalacją systemów chłodzących, w tym z wykorzystaniem OZE, instalacją innych urządzeń i systemów energooszczędnych najnowszej generacji. Po wykonaniu audytu energetycznego możliwe będzie oszacowanie wartości wskaźnika pn. „Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych” oraz wskaźnika pn. „Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych”. Audyty dla obu budynków zaplanowano na II kwartał 2016 r. Oba te budynki są wykorzystywane przez gminne jednostki budżetowe i nie występuje ryzyko wystąpienia pomocy publicznej.</p> <p>Rezultatami realizacji projektu będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Poprawa jakości powietrza na terenie oddziaływania kotłowni zaopatrujących w ciepło modernizowane budynki. •Redukcja zanieczyszczeń powietrza poprzez obniżenie ilości substancji zanieczyszczających wprowadzanych do powietrza z procesów energetycznego spalania paliwa •Zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło. •Redukcja ubytków ciepła z budynków, która pozwoli na znaczne oszczędności kosztów energii. 	Sitkówka-Nowiny	1,44	1,44	1,23

		<p>•Poprawa warunków pracy w budynkach użyteczności publicznej, a także podwyższenie bezpieczeństwa użytkowników budynku.</p> <p>Stan istniejący na obszarze, na którym realizowany będzie projekt/uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/przedmiot projektu: Stan obecny: 1.Wieloskrzydłowy budynek Zespołu Szkół Ponadpodstawowych znajdujący się przy ul. Gimnazjalnej 1 w Nowinach wymaga termomodernizacji. Obecnie Gmina jest na etapie prac związanych z częściową wymianą dwuspadowego dachu z blachy, przewiduje się zakończenie tych prac w 2015r. Budynek ogrzewany jest kotłownią na olej opałowy, brak w nim zamontowanych urządzeń wykorzystujących OZE. Kotłownia ogrzewa zarówno budynek jak i dostarcza ciepłą wodę użytkową. Zamontowana stolarka okienna i drzwiowa ma obecnie ok 15 lat. Grubość ścian zew. wynosi 24,38 cm (porohterm) + 10 cm styropianu. Powierzchnia użytkowa budynku to 4905,50 m2. W budynku umiejscowiona jest również hala sportowa z trybunami. Jako zespół szkół budynek funkcjonuje od 2003r. 2.Budynek znajdujący się w Sitkówce pod adresem Sitkówka 16 częściowo wykorzystywany jest przez Samorządowy Zakład Opieki Zdrowotnej w Nowinach, funkcjonuje w nim oddział przychodni. Pozostałą część budynku Gmina Sitkówka-Nowiny chce przeznaczyć na świetlicę dla mieszkańców. Budynek ten wybudowany został w latach 70-tych lub 80-tych, wymaga prac termomodernizacyjnych. Budynek posiada wielospadowy dach, ściany najprawdopodobniej wykonane są z ceramiki. Powierzchnia użytkowa budynku to 220,50 m2. Stolarka okienna i drzwiowa jest zużyta, nieefektywna. Budynek posiada kotłownię na olej opałowy, która ogrzewa zarówno budynek jak i dostarcza ciepłą wodę użytkową. Ściany budynku wymagają docieplenia, brak w nim instalacji wykorzystujących OZE. Docieplenia wymaga również strop.</p> <p>Oba ww. budynki są budynkami użyteczności publicznej, nie są i nie będą wykorzystywane komercyjnie. Termomodernizacja przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię obu budynków, i w efekcie do obniżenia kosztów ich użytkowania oraz zmniejszenia oddziaływania na środowisko poprzez znaczące zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych. Inwestycja ma na celu poprawienie stanu technicznego budynków. Aktualnie izolacja termiczna w/w obiektów nie jest zadowalająca. Budynki wykazują znaczne straty ciepła, które są spowodowane niewłaściwą konstrukcją budowlaną. Obiekty te mają nieszczelne ściany, stropy, natomiast stolarka okienna i drzwiowa jest mocno zniszczona.</p> <p>W efekcie, w okresie zimowym w budynkach następuje znaczne wychłodzenie pomieszczeń, co uniemożliwia utrzymanie właściwej temperatury w czasie sezonu grzewczego. Ponadto, instalacje centralnego ogrzewania są przestarzałe, a rozwiązania techniczne niesprawne.</p> <p>Wartości wskaźników : Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (Szt.) - 2 Po wykonaniu audytu energetycznego możliwe będzie oszacowanie wartości wskaźnika pn. „Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych” oraz wskaźnika pn. „Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych”. Audyty dla obu budynków zaplanowano na II kwartał 2016 r.</p>				
11	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej Gminy Zagnańsk wraz z wykorzystaniem OZE	<p>Przedsięwzięcie realizuje cel związany z rozwojem miasta wojewódzkiego i obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie oraz miast regionalnych i subregionalnych. Prace termomodernizacji budynków będą wynikać z przeprowadzonych audytów energetycznych. Projekt zakłada głęboką kompleksową modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej wraz z wykorzystaniem OZE. Wykonywane będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocieplenie obiektów, - wymiana okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, - wymiana źródeł ciepła w celu likwidacji pieców grzewczych na opał stały oraz przebudowa systemów grzewczych z zastosowaniem m.in. kotłów na paliwa gazowe, pomp ciepła, ogniw fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych, - przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji, 	Zagnańsk	1,19	1,19	1,02

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

		<p>- instalacja urządzeń energooszczędnych, - instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach, - instalacja systemów chłodzących, w tym również z OZE, - przeprowadzenie audytów energetycznych jako elementu koniecznego do realizacji projektu.</p> <p>Zadanie obejmuje termomodernizację 3 obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Zagnańsk. Są to obiekty: budynek Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zagnańsku, budynek Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Samsonowie, budynek Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Kajetanowie. Przewidywanym rezultatem przedsięwzięcia będzie zmniejszenie zużycia energii elektrycznej oraz zużycie emisji CO₂ w budynkach użyteczności publicznej na terenie Gminy Zagnańsk. Zadanie będzie wynikać z Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Zagnańsk.</p> <p>Wartości wskaźników: Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (Szt.) - 3 Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych - oszacowanie w II kwartale 2016 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - oszacowanie w II kwartale 2016</p>				
II.	7b. Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi					
II.1.	Alokacja wynikająca z ZIT w ramach RPOWŚ				129,01	109,66
II.2.	Podsumowanie proponowanych projektów				129,01	109,66
II.3.	Różnica (II.2.-II.1.)				0,00	0,00
1.	Przedłużenie drogi wojewódzkiej na odcinku od drogi krajowej 74 do drogi krajowej 73 poprzez rozbudowę ciągu ulic Zagnańskiej i Witosa w Kielcach oraz budowę nowego połączenia ul Witosa z ul. Radomską	<p>Obecnie nawierzchnia jezdni ul. Zagnańskiej i ul. Witosa jest w złym stanie technicznym, brak jest odpowiedniego odwodnienia drogi a oświetlenie uliczne jest stare i nie spełniające obecnych standardów, przepustowość dróg w tym obszarze miasta jest mocno ograniczona. Ulicą Zagnańską i Witosa odbywa się wzmożony ruch pojazdów ciężkich, a istniejące natężenia ruchu wpływają na przekroczenia dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń i hałasu na terenach sąsiadujących. W związku z powyższym realizacja przedmiotowego przedsięwzięcia przyczyni się do poprawy dostępności komunikacyjnej terenów o funkcji magazynowo-składowej i mieszkaniowej oraz dostępności do sąsiednich gmin (Gmina Zagnańsk i Masłów), rozbudowy systemu komunikacji zbiorowej, poprawy dostępności do węzła Zagnańska - Jesionowa (w ciągu drogi krajowej nr 74), równomiernego rozłożenia ruchu na sieć uliczną w północnej części miasta Kielce. Powyższe działania wpłyną pozytywnie na jakość życia mieszkańców, podniesienie bezpieczeństwa drogowego regionu oraz zwiększenie możliwości rozwojowych Kielc i Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Po realizacji projektu ciąg ulic będzie droga wojewódzka, połączy dwie drogi krajowe (73 i 74) i umożliwi włączenie do węzłów na drodze ekspresowej S7. Działania w ramach projektu przyczyniać się będą do wzrostu ekonomicznej aktywności regionu oraz jego atrakcyjności dla inwestorów, turystów biznesowych, jak również mieszkańców.</p> <p>Wstępny zakres projektu obejmuje m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowę ul. Zagnańskiej na odcinku od ul. Jesionowej do ul. Witosa o długości ok. 1,7 km; • Rozbudowę ul. Witosa na odcinku od ul. Zagnańskiej do ul. Warszawskiej o długości ok. 2,8 km; • Budowę przedłużenia ul. Witosa do ul. Radomskiej o długości ok. 0,8 km; • Przebudowę/rozbudowę istniejących i budowę nowych skrzyżowań; • Zapewnienie dostępu komunikacyjnego terenów przyległych poprzez budowę dróg zbierająco-rozprowadzających, dojazdowych, skrzyżowań i zjazdów; 	Kielce	121,1	98,96	84,12

		<ul style="list-style-type: none"> • Budowę chodników i ścieżek rowerowych; • Budowę obiektów mostowych; • Budowę systemu odwodnienia wraz z oczyszczalniami wód deszczowych; • Budowę oświetlenia ulicznego; • Przebudowę kolidującej infrastruktury technicznej; • Rozbiórkę kolidujących obiektów (np. ogrodzeń, budynków, itp.); • Przeniesienie części cmentarza (beziemne mogiły); • Inne: wycinkę drzew i krzewów, budowę urządzeń ochrony środowiska, innych obiektów niezbędnych do realizacji przedmiotowego zadania inwestycyjnego. <p>Projekt jest komplementarny do następujących projektów, planowanych do realizacji, wpisanych na listę projektów do Strategii ZIT:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój infrastruktury transportu publicznego w Kielcach - planowany do realizacji z POPW 2014-2020. 2. Rozwój komunikacji publicznej w Kielcach - planowany do realizacji z POPW 2014-2020. 3. Zwiększenie atrakcyjności transportu zbiorowego poprzez budowę Centrum Komunikacyjnego i poprawę dostępności komunikacyjnej Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach - planowany do realizacji z POPW 2014-2020 4. Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 764 na odcinku od DK 73 do granicy Miasta Kielce - planowany do realizacji z POPW 2014-2020 5. Rozbudowa ul. Łódzkiej w Kielcach (DK 74) na odcinku od ul. Hubalczyków do ul. Zakładowej - planowany do realizacji z POPW 2014-2020 6. Budowa nowego odcinka drogi wojewódzkiej nr 786 w zachodniej części miasta Kielce (odcinek od granicy miasta do ul. Wystawowej) - planowany do realizacji z POPW 2014-2020 7. Przebudowa i rozbudowa odcinka ul. Radomskiej w Kielcach (DK 73) - planowany do realizacji z POPW 2014-2020 8. Rozbudowa ul. Łopuszniańskiej w Kielcach - planowany do realizacji z RPOWŚ - ZIT <p>Wartości wskaźników: Całkowita długość nowych dróg (km) - 5,3 km Nośność wybudowanej/przebudowanej drogi (KN/oś)-115</p>				
2	Rozbudowa ul. Łopuszniańskiej w Kielcach	<p>Celem projektu jest zwiększenie dostępności Kielce w zakresie infrastruktury drogowej. Rozbudowa ul. Łopuszniańskiej (droga wojewódzka nr 761) planowana jest na odcinku od skrzyżowania z ul. Aleksandrówka do granicy miasta, umożliwi komunikacyjne włączenie się miasta od strony zachodniej do drogi ekspresowej S7 - Kraków - Warszawa (na węzle Kielce -Jaworzna).</p> <p>Długość odcinka planowanego do rozbudowy wynosi około 2000m. W zakres projektu planuje się: przebudowę jezdni, budowę i przebudowę chodników, zjazdów na działki, budowę ścieżki rowerowej, budowę kanalizacji deszczowej wraz z oczyszczalnią wód deszczowych, budowę/przebudowę oświetlenia ulicznego oraz przebudowę lub zabezpieczenie istniejącej infrastruktury podziemnej i napowietrznej. Zakres projektu obejmuje także modernizację istniejącego wiaduktu nad linią kolejową oraz budowę kładki pieszo-rowerowej na długości modernizowanego wiaduktu.</p> <p>Realizacja przedmiotowej inwestycji przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa i warunków komunikacyjnych oraz do zwiększenia nośności i przepustowości zmodernizowanego odcinka drogi, między innymi poprzez budowę zatok autobusowych, przy założeniu jednoczesnej poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Rozbudowa drogi przyczyni się także do podniesienia parametrów technicznych i eksploatacyjnych drogi, zwiększy komfort jazdy, usprawni i polepszy ruch pieszych i rowerzystów. Inwestycja przyczyni się także do rozwoju ekonomicznego obszarów położonych w jej sąsiedztwie.</p> <p>Realizacja projektu to kontynuacja działań w kierunku poprawy dostępności komunikacyjnej oraz podniesienia standardów połączeń drogowych na terenie Miasta Kielce, będącego rdzeniem Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.</p>	Kielce	31,70	30,05	25,54

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

		<p>Projekt jest komplementarny do inwestycji zrealizowanej przez GDDKiA ze środków POIS 2007-2013 w zakresie budowy S7 oraz przebudowy węzła w Jaworzni.</p> <p>Projekt jest komplementarny do następujących projektów, planowanych do realizacji, wpisanych na listę projektów do Strategii ZIT:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój infrastruktury transportu publicznego w Kielcach - planowany do realizacji z POPW 2014-2020. 2. Rozwój komunikacji publicznej w Kielcach - planowany do realizacji z POPW 2014-2020. 3. Zwiększenie atrakcyjności transportu zbiorowego poprzez budowę Centrum Komunikacyjnego i poprawę dostępności komunikacyjnej Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach - planowany do realizacji z POPW 2014-2020 4. Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 764 na odcinku od DK 73 do granicy Miasta Kielce - planowany do realizacji z POPW 2014-2020 5. Rozbudowa ul. Łódzkiej w Kielcach (DK 74) na odcinku od ul. Hubalczyków do ul. Zakładowej - planowany do realizacji z POPW 2014-2020 6. Budowa nowego odcinka drogi wojewódzkiej nr 786 w zachodniej części miasta Kielce (odcinek od granicy miasta do ul. Wystawowej) - planowany do realizacji z POPW 2014-2020 7. Przebudowa i rozbudowa odcinka ul. Radomskiej w Kielcach (DK 73) - planowany do realizacji z POPW 2014-2020 8. Przedłużenie drogi wojewódzkiej na odcinku od drogi krajowej 74 do drogi krajowej 73 poprzez rozbudowę ciągu ulic Zagnańskiej i Witosa w Kielcach oraz budowę nowego połączenia ul Witosa z ul. Radomską - planowany do realizacji z RPOWŚ - ZIT. <p>Wartości wskaźników: Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (km) -2,0 Nośność wybudowanej/przebudowanej drogi (KN/oś) - 115</p>				
III.	10.a. Inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej					
III.1.	Alokacja wynikająca z ZIT w ramach RPOWŚ			36,00	30,60	
III.2.	Podsumowanie proponowanych projektów			36,00	30,60	
III.3.	Różnica (III.2.-III.1.)			0,00	0,00	
1.	Budowa Kieleckiego Centrum Kształcenia Praktycznego na rzecz wzrostu gospodarczego regionu świętokrzyskiego	<p>Projekt pn. Budowa Kieleckiego Centrum Kształcenia Praktycznego na rzecz wzrostu gospodarczego regionu świętokrzyskiego zakłada zwiększenie potencjału Miasta Kielce i Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego do świadczenia usług edukacyjnych i szkoleniowych w zakresie kształcenia zawodowego i praktycznego dla inteligentnej specjalizacji regionalnej – branży metalowo-odlewniczej.</p> <p>Stan istniejący</p> <p>Obszar planowanego przedsięwzięcia znajduje się w północnej części Miasta Kielce w okolicach ul. Łódzkiej i Olszewskiego, na terenach przemysłowych, sąsiadujących z Kieleckim Parkiem Technologicznym oraz dużymi zakładami produkcyjnymi Odlewnia Chemar sp. z o.o., Chemar Rurociągi sp. z o.o., CK Bytów sp. z o.o., SICES sp. z o.o., Tegno sp. z o.o. Utech Technics sp. z o.o., Vive Textile sp. z o.o. Beneficjent jest w trakcie procesu nabywania odpowiedniej nieruchomości gruntowej.</p> <p>Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu</p> <p>Sytuacja na rynku pracy ma kluczowe znaczenie w kontekście utworzenia Centrum Kształcenia Praktycznego w Kielcach. Prowadzone przez ostatnie lata reformy szkolnictwa doprowadziły do momentu, w którym znaczenie edukacji zawodowej zostało zmarginalizowane. Położono nacisk na kształcenie średnie oraz wyższe, zapominając o praktycznej nauce zawodu. Aby zatem zapewnić długookresowy rozwój gospodarczy oraz obniżyć bezrobocie, konieczny jest powrót do kształcenia zawodowego w nowym wymiarze i z nową jakością. Praktyka gospodarcza wskazuje, że tylko wysokiej klasy specjaliści są w stanie tworzyć wartość</p>	Kielce	44,28	36,00	30,60

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

	<p>dodaną dla gospodarki a kompetencje i kwalifikacje w przypadku wielu zawodów tworzy nie tylko teoria, ale przede wszystkim praktyka. Dlatego tak istotne znaczenie ma jakość kształcenia praktycznego, odpowiednie przygotowanie do wykonywania zawodu oraz dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynkowych.</p> <p>Jednym z podstawowych problemów edukacji w województwie jest niedopasowanie oferty edukacyjnej do realiów rynku pracy i potrzeb zgłaszanych przez przedsiębiorców w szczególności w branży metalowo-odlewniczej. Istotne zagrożenia wynikają również z nierówności w dostępie do usług edukacyjnych, jakości nauczania oraz niskiej świadomości społeczeństwa dotyczącej konieczności uzupełniania kwalifikacji. Jak wskazano w zaktualizowanej Strategii Rozwoju Polski Wschodniej do roku 2020 mieszkańców województw Polski Wschodniej w tym świętokrzyskiego charakteryzuje mniejszy niż średnio w kraju poziom umiejętności cyfrowych oraz szczególnie trudna sytuacja absolwentów na rynku pracy, które mogą być przyczynami wykluczenia społecznego.</p> <p>Analiza zjawisk związanych z uwarunkowaniami gospodarczymi w Mieście Kielce i regionie pokazuje, że ośrodek kształcenia zawodowego powinien w swojej działalności koncentrować się na bardzo ścisłym powiązaniu z przedsiębiorstwami reprezentującymi branżę metalowo-odlewniczą wskazaną jako inteligentną specjalizację woj. świętokrzyskiego a praktyczna nauka zawodu odpowiadać na potrzeby pracodawców. Dlatego kluczowe jest stworzenie placówki, która będzie reagować na zmiany zapotrzebowania rynkowego na określone zawody z ważnym ogniwem jakim powinien być monitoring i analiza zmian w gospodarce.</p> <p>Pomimo istnienia wielu różnych ośrodków kształcenia zawodowego w województwie świętokrzyskim w ostatnich latach w szkołach zawodowych uczyła się jedynie co trzecia osoba w wieku 15-19 lat. Powodem tego stanu jest małe zainteresowanie praktyczną nauką zawodu na rzecz kształcenia ogólnego oraz niska dostępność do placówek edukacyjnych takich jak ośrodki kształcenia praktycznego i ustawicznego.</p> <p>Ważnym ogniwem łączącym większość ośrodków jest stan infrastruktury tych placówek. Przeprowadzona przez Beneficjenta ocena pracowni i warsztatów do nauki zawodu wśród publicznych szkół zawodowych potwierdza, że większość z nich jest wyposażona w przestarzałe, mało nowoczesne pomoce dydaktyczne tj. maszyny, urządzenia, których stan jest niezadowolający. W efekcie następuje stopniowe powiększanie się dystansu w dostępie do edukacji oraz jej jakości w stosunku do najlepszych województw.</p> <p>Brak odpowiedniej infrastruktury do praktycznej nauki zawodu oraz nieumiejętność dostosowania kształcenia do zmieniających się warunków otoczenia i potrzeb rynku pracy dodatkowo marginalizuje te ośrodki i powoduje, że młodzi ludzie rezygnują z edukacji zawodowej na rzecz szkolnictwa ogólnokształcącego.</p> <p>Jednocześnie przeprowadzone przez Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach w roku 2015 badanie zapotrzebowania na zawody i kwalifikacje w województwie świętokrzyskim potwierdzają, że do roku 2020 przedsiębiorcy z branży metalowo-odlewniczej będą potrzebować ok 6.500 wyspecjalizowanych pracowników takich jak: operatorzy maszyn min. tokarek, skrawarek, frezarek, obrabiarek, maszyn budowlanych, monterów i elektromechaników.</p> <p>Istotnym problemem województwa świętokrzyskiego jest także niski udział osób w wieku 25-64 lata w kształceniu ustawicznym. Uczenie się przez całe życie (ang. LLL, tj. lifelong learning) stanowi podstawowy czynnik zwiększania jakości kapitału ludzkiego przekładający się bezpośrednio na poziom i jakość zatrudnienia. Stały rozwój gospodarczy, dynamiczny postęp techniczny i zmiany w technologiach informacyjno-komunikacyjnych, uzależniają szanse na rynku pracy od uczestnictwa w kształceniu ustawicznym, obejmującym zarówno podnoszenie jak i zdobywanie nowych kwalifikacji i wykształcenia.</p> <p>Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 wskazuje, że walka z wykluczeniem społecznym i zjawiskiem ubóstwa powinna się skupiać m.in. na poprawie dostępu do podstawowych usług publicznych, w tym do wysokiej jakości edukacji m.in. kształcenia praktycznego i ustawicznego.</p> <p>Konieczne stają się zatem działania, zmierzające do zwiększenia w społeczeństwie odsetka osób aktywnych zawodowo, również wśród osób starszych. Realizacja tego założenia wymagać będzie zapewnienia odpowiedniego poziomu inwestycji w systemy kształcenia i szkolenia, w szczególności w zakresie kształcenia praktycznego i ustawicznego.</p> <p>Zgłoszone do realizacji przedsięwzięcie jest odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby społeczno-gospodarcze regionu oraz zgodne z założeniami PI 10a stanowi inwestycję w edukację, umiejętności uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej. Utworzenie nowoczesnej infrastruktury kieleckiego Centrum Kształcenia Praktycznego służyć będzie</p>				
--	--	--	--	--	--

	<p>rozwojowi wysoko wykwalifikowanych zasobów ludzkich w regionie świętokrzyskim dla inteligentnej specjalizacji regionalnej – branży metalowo-odlewniczej oraz ich aktywizacji społecznej i zawodowej z uwzględnieniem umiejętności w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych. Wzrost kapitału ludzkiego jest podstawą gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, która stanowi jeden z fundamentów Strategii Europa 2020. Mieszkańcy województwa świętokrzyskiego stanowią kapitał warunkujący dalszy rozwój regionu, stąd konieczność budowania potencjału ludzkiego poprzez działania w zakresie podnoszenia dostępu do wysokiej jakości edukacji.</p> <p>Projekt wpisuje się jednocześnie we wsparcie określonej w dokumentach strategicznych regionu inteligentnej specjalizacji regionalnej – branży metalowo- odlewniczej.</p> <p>Zgłoszenie projektu do dofinansowania w ramach RPOWŚ 2014-2020 rozwiązuje zasadniczy problem ograniczający wzrost społeczno-gospodarczy regionu, do którego należy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niezadawalający stan infrastruktury szkolnictwa zawodowego, - różnice w dostępie i jakości kształcenia praktycznego i ustawicznego, - niski udział społeczeństwa w kształceniu ustawicznym, - niedopasowanie oferty edukacyjnej do realiów rynku pracy i potrzeb zgłaszanych przez przedsiębiorców, w szczególności z branży metalowo-odlewniczej <p>Wskazane bariery mają wpływ na opóźnienie wzrostu gospodarczego regionu, który nie dysponuje wysoko wykwalifikowaną kadrą z praktyczną wiedzą i umiejętnościami dostosowanymi do potrzeb rynku. Ograniczenie to wpływa na niski poziom życia w regionie, utrzymujące się bezrobocie, przyspieszone negatywne procesy demograficzne oraz niższy niż średnia krajowa poziom wykształcenia ludności.</p> <p>Zgodnie z zapisami Regionalnego Programu Operacyjnego uzasadnieniem utworzenia nowej infrastruktury Centrum Kształcenia Praktycznego w Kielcach jest zmiana podejścia do sposobu prowadzenia ośrodka, które polega na nowym sposobie kształcenia zawodowego. CKP w Kielcach będzie pełnił rolę centrum nauki zawodu dla publicznych szkół zawodowych prowadzonych przez Gminę Kielce oraz innych szkół na podstawie odpowiednich umów dwustronnych. Ośrodek będzie charakteryzować wysoka jakość prowadzonej nauki zawodu. Wybór zawodów, w których będzie odbywać się kształcenie nastąpi w porozumieniu z organami szkół zawodowych oraz przedsiębiorcami branży metalowo-odlewniczej i instytucjami rynku pracy na podstawie analizy zmian trendów rynkowych i prognozowanego zapotrzebowania w perspektywie 3-5 lat.</p> <p><u>Obecnie na terenie Miasta Kielce nie istnieje publiczna placówka oświatowa, która pełniłaby funkcję centrum kształcenia praktycznego lub zawodowego.</u></p> <p>Istniejące szkoły zawodowe nie wypełniają roli CKP, prowadzone kształcenie zawodowe nie odpowiada formom CKP oraz CKZiU w a związku z tym rozmią się z potrzebami rynku, jak również zmieniającymi się uwarunkowaniami dotyczącymi przygotowania osób na rynek pracy oraz kierunkiem zmian jakie nakładają w tym zakresie Komisja Europejska oraz władze krajowe.</p> <p>Przystąpienie do realizacji przedsięwzięcia związanego z utworzeniem CKP w Kielcach zostało poprzedzone analizą możliwości jego realizacji na bazie istniejącej infrastruktury szkół zawodowych.</p> <p>Przeprowadzone badanie wskazało, iż zlokalizowanie placówki w obecnej infrastrukturze np. szkół zawodowych nie jest możliwe. Dodatkowo rozbudowa istniejących placówek i stworzenie w ich ramach CKP nie jest możliwa ze względu na ograniczenia infrastrukturalne, gdyż ograniczeniem jest wielkość oraz stan obecnych nieruchomości gruntowych i kubaturowych. Nieruchomości, na których znajdują się szkoły zawodowe są zbyt małe a ich powiększenie poprzez zakup dodatkowego terenu nie jest możliwy lub pociąga za sobą zbyt wysokie koszty.</p> <p>W związku z tym ponoszenie nakładów finansowych na obiekty, których wielkość jest ograniczona powoduje konieczność rozdrobnienia i dekoncentracji ośrodka a w efekcie wyższe koszty zarówno adaptacji obecnych, istniejących obiektów, jak również w przyszłości kosztów zarządzania i kształcenia uczniów i słuchaczy.</p> <p>W modelu rozporozonym dostosowanie, modernizacja i adaptacja istniejącej przestarzałej infrastruktury kubaturowej ograniczonej możliwościami rozwojowymi, ze względu na granice nieruchomości wymaga większych nakładów finansowych niż stworzenie nowego ośrodka.</p>				
--	---	--	--	--	--

	<p>Ponadto duża część obiektów została zbudowana przed kilkadziesiąt laty, niektóre nawet w latach 60-70 tych co dodatkowo powoduje problem niskiej efektywności energetycznej i konieczności poważnych inwestycji w dostosowanie do obecnych wymagań w tym zakresie.</p> <p>Wszystkie obiekty, których lokalizacja była brana pod uwagę ingerencja w ich architekturę, zmiany konstrukcyjne, przebudowa są niezasadne zarówno finansowo, jak również z punktu widzenia ich funkcji i modelu działania CKP jaki zakłada Beneficjent.</p> <p>Stworzenie jednego silnego Centrum nauki zawodów pozwoli również ograniczyć koszty związane z częściowym i fragmentarycznym wyposażeniem i doposażeniem szkół, które nie podnosi jakości kształcenia tych ośrodków a tylko stanowi przejściowe i wynikające z danej chwili rozwiązanie problemów i potrzeb.</p> <p>W kontekście ekonomicznym realizacja takiego modelu jest uzasadniona ze względu na stworzenie jednego ośrodka, wyposażonego w nowoczesną infrastrukturę do praktycznej nauki zawodu służącego wszystkim publicznym szkołom zawodowym w mieście i regionie.</p> <p>Ważnym czynnikiem ekonomicznej opłacalności stworzenia CKP Kielce w nowej infrastrukturze jest koncentracja w jednym miejscu dostosowanego do realizacji procesu nauki zawodu ośrodka, który pozwoli na kształcenie w określonych profesjach osób z terenu całego Miasta Kielce oraz regionu a przez to uniknięcie kosztów tworzenia wielu podobnych ośrodków na mniejszą skalę, powodujących rozdrobnienie a w efekcie prowadzących do niepełnego wykorzystania warsztatów i pracowni w nich zlokalizowanych.</p> <p>Powstanie placówki w dużej mierze pozwoli wyeliminować dublowanie wydatków na modernizację istniejących obiektów oraz na wyposażenie szkół i placówek kształcących w zawodach, co bezpośrednio wpływa na efektywność finansową i gospodarność.</p> <p>Stworzenie jednego silnego i kompleksowego ośrodka i scentralizowanie nauki zawodu dla uczniów i słuchaczy również pozwoli na ograniczenie wydatków związanych z prowadzeniem i utrzymaniem kilku ośrodków tego samego typu. Wiąże się to z kosztami zarówno eksploatacji obiektów, zatrudnienia personelu, utrzymania dobrostanu urządzeń i maszyn w pracowniach i warsztatach.</p> <p>Tak więc kluczowym powodem stworzenia od podstaw nowego ośrodka jest więc skupienie w ramach jednej infrastruktury pracowni i warsztatów do nauki zawodu dla szkół, które będą realizować zajęcia praktyczne na zasadzie komplementarności w stosunku do prowadzonych zajęć teoretycznych.</p> <p>Utworzenie Centrum Kształcenia Praktycznego w Kielcach zostało poprzedzone szerokimi konsultacjami społecznymi i instytucjonalnymi z wieloma środowiskami, które jednoznacznie potwierdziły konieczność utworzenia takiego ośrodka.</p> <p>Szczegółowe założenia związane z pogłębioną analizą i uzasadnieniem utworzenia CKP w Kielcach zostaną zaprezentowane w studium wykonalności inwestycji.</p> <p><u>Przedmiot projektu</u></p> <p>Przedmiotem projektu jest utworzenie nowej infrastruktury edukacyjnej do praktycznej nauki zawodu Miasta Kielce i KOF poprzez stworzenie oraz wyposażenie pracowni i warsztatów do kształcenia zawodowego w systemie dualnym w formie centrum kształcenia praktycznego. Zakres działań inwestycyjnych projektu obejmować będzie budowę nowoczesnego obiektu, umożliwiającego dualną naukę zawodu w bezpośrednim powiązaniu z przedsiębiorstwami z branży metalowo-odlewniczej. W ramach projektu przewidziany jest również zakup niezbędnego wyposażenia, tj. wszelkiego typu stanowisk, aparatów i urządzeń, które odpowiadają faktycznym warunkom wykonywania pracy w przedsiębiorstwach z przedmiotowej branży.</p> <p>Nowo tworzona infrastruktura Centrum będzie odpowiedzią na wzmacnianie regionalnych potencjałów i koncentracji na rozwoju inteligentnych specjalizacji województwa świętokrzyskiego zgodnie z kierunkami wskazanymi przez Komisję Europejską.</p> <p>W związku z tym, docelowy model funkcjonowania Centrum będzie oparty na kształceniu osób na potrzeby przedsiębiorstw inteligentnej specjalizacji regionalnej – branży metalowo-odlewniczej.</p> <p>Działania inwestycyjne projektu wynikają z koncepcji utworzenia CKP, w ramach której opracowana została analiza funkcjonalno – użytkowa oraz badanie uwarunkowań determinujących utworzenie CKP w Kielcach przeprowadzone podczas szerokich konsultacji społeczno-instytucjonalnych, które w jednoznaczny sposób dowiodły potrzebę stworzenia ośrodka.</p> <p><u>Wizja i model CKP</u></p> <p>Celem działalności Centrum będzie realizowanie zadań z zakresu przygotowania zawodowego młodzieży i dorosłych, wynikających z programów nauczania dla danego zawodu dla branży metalowo-odlewniczej, a także innych zadań zleconych przez szkoły i organ prowadzący w ścisłej współpracy z przedsiębiorstwami i instytucjami rynku pracy – model dualny nauki zawodu a więc zarówno w</p>				
--	---	--	--	--	--

	<p>placówce jaką jest CKP oraz na stanowisku pracy u pracodawcy.</p> <p>W związku z tym model funkcjonowania CKP w Kielcach oparty został na stworzeniu od podstaw nowoczesnej infrastruktury, w której prowadzona będzie dualna nauka zawodu w kilku specjalnościach dla branży metalowo-odlewniczej, jako inteligentnej specjalizacji województwa świętokrzyskiego a placówka będzie pełnił rolę realizatora zajęć praktycznych dla szkół zawodowych w Mieście Kielce na podstawie odrębnych umów zawartych z tymi szkołami w ścisłym powiązaniu z przedsiębiorstwami. Kształcenie będzie również realizowane na potrzeby instytucji rynku pracy oraz zlecenie przedsiębiorców.</p> <p>Podstawowa zmiana jakościowa wyróżniająca placówkę dotyczy nowoczesnego podejścia do praktycznej nauki zawodu w systemie dualnym dla inteligentnej specjalizacji regionalnej – branży metalowo-odlewniczej.</p> <p>W Centrum Kształcenia Praktycznego w Kielcach rozwijana będzie wiedza praktyczna, ukierunkowana na odpowiednie przygotowanie zawodowe, ograniczone natomiast zostanie zastosowanie nauczania teoretycznego.</p> <p>Wśród podstawowych zmian w zakresie jakości CKP Kielce należy wskazać poziom kształcenia oraz metody nauczania. Nową placówkę będą wyróżniać nowoczesne pracownie do nauki zawodu wyposażone w urządzenia i maszyny znajdujące się w przedsiębiorstwach z branży metalowo-odlewniczej a więc zostaną stworzone rzeczywiste warunki miejsca pracy. Aby zapewnić wysoką jakość procesu edukacyjnego w proces kształcenia zostaną zaangażowani mistrzowie i instruktorzy praktycznej nauki zawodu pochodzący z przedsiębiorstw. Ponadto baza warsztatowa będzie umożliwiać naukę zawodu oraz prowadzenie kursów kwalifikacyjnych dla wielu zawodów, co pozwoli na kształcenie w jednym miejscu specjalistów w wielu dziedzinach, a więc zdobycie wielopłaszczyznowych kwalifikacji przez jedną osobę lub słuchacza.</p> <p>Metody nauczania będą nastawione na rozwiązywanie konkretnych problemów jakie zgłaszają przedsiębiorcy z branży metalowo-odlewniczej lub występują w rzeczywistości rynkowej i gospodarczej. Takie podejście wynika z potwierdzonych badań, iż nauka przynosi najlepsze efekty jeśli ma wymiar praktyczny i dotyczy faktycznie występujących zagadnień.</p> <p>Kolejną zmianą jakościową CKP Kielce będzie rozwijanie i ustanawianie ciągłych i trwałych form współpracy z przedsiębiorstwami z branży metalowo-odlewniczej np. zaangażowania w zakresie udziału przedsiębiorstw w nauce zawodu, czy nauki na urządzeniach, produktach tych firm.</p> <p>Kierunki kształcenia prowadzone w CKP będą ściśle związane z potrzebami przedsiębiorstw i będą odpowiadać na wyzwania, jakie niesie ze sobą inteligentna specjalizacja województwa świętokrzyskiego. W tym celu przeprowadzono proces konsultacji z przedstawicielami branży metalowo-odlewniczej, jako jednej z kluczowych specjalizacji oraz opracowano wstępną analizę wraz koncepcją dla ośrodka, która pozwoliła na wyodrębnienie specjalności w ramach przedmiotowej inteligentnej specjalizacji, w jakich istnieje zapotrzebowanie rynkowe na zawody. Należą do nich między innymi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) operatorzy obróbki skrawaniem konwencjonalne i niekonwencjonalne 2) programiści maszyn CNC 3) elektromonterzy, monterzy 4) spawacze 5) tokarze 6) ślusarze 7) frezerzy 8) wytaczacze 9) konstruktorzy 10) odlewnicy <p>Centrum Kształcenia Praktycznego w Kielcach będzie realizować swoje zadania jako jednostka oświatowa, dla której organem prowadzącym jest Gmina Kielce. Zgodnie ze statutem, Centrum jest jednostką budżetową a więc należy do sektora finansów publicznych.</p> <p>Inwestycja wpisuje się zatem w plan transformacji województwa świętokrzyskiego w nowej perspektywie finansowania, wspierając edukację i szkolenia jako ważny instrument zmiany gospodarczej regionu oraz koncentracji wsparcia w zakresie rozwoju inteligentnej specjalizacji regionalnej – branży metalowo-odlewniczej. Założenia projektu skoncentrowane zostały na realizacji kluczowych celów wzrostu gospodarczego województwa świętokrzyskiego opartego na wiedzy, z uwzględnieniem</p>				
--	---	--	--	--	--

		<p>kompetencji w zakresie ICT. Realizacja inwestycji przyczyni się również do utworzenia nowych, wysoko wyspecjalizowanych miejsc pracy oraz wzrostu zatrudnienia w ramach wsparcia inteligentnej specjalizacji regionalnej – branży metalowo-odlewniczej.</p> <p>Wartości wskaźników:</p> <p>Liczba wspartych obiektów Infrastruktury kształcenia zawodowego (szt.) - 1 Potencjalna liczba użytkowników nowo utworzonej infrastruktury do praktycznej nauki zawodu (osoby) - 2638 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.) - 1</p>																																																				
IV.	4e..Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu																																																					
IV.1.	Alokacja wynikająca z ZIT w ramach RPOWŚ				57,74	49,06																																																
IV.2.	Podsumowanie proponowanych projektów				57,74	49,06																																																
IV.3.	Różnica (IV.2.-IV.1.)				0,00	0,00																																																
IV.1.1	Alokacja wynikająca z ZIT w ramach RPOWŚ – modernizacja oświetlenia ulicznego				32,38	27,51																																																
IV.2.1	Podsumowanie proponowanych projektów				32,38	27,51																																																
IV.3.1	Różnica (IV.2.1-IV.1.1)				0,00	0,00																																																
1.	Poprawa efektywności energetycznej Kielc poprzez modernizację oświetlenia ulicznego w gminie Kielce	<p>Aktualnie użytkowane oświetlenie uliczne na przedmiotowych ulicach w związku z przestarzałą konstrukcją oraz złym stanem technicznym wymagają remontu. Większość majątku przewidzianego do modernizacji jest własnością PGE Dystrybucja S.A., który w ramach prowadzonych zadań inwestycyjnych zostanie zdemontowany i przekazany ich właścicielowi a wybudowane kompleksowe punkty oświetleniowe będą stanowiły majątek Gminy Kielce. W wyniku przeprowadzonej modernizacji oświetlenia ulicznego zmniejszeniu ulegnie energochłonność układu oświetlenia co pociąga za sobą zmniejszenie emisji dwutlenku węgla do atmosfery. Modernizacja oświetlenia ulicznego wpisuje się w zadania przewidziane do realizacji we właśnie opracowywany plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Kielce mającym na celu ograniczenie emisji CO2 do atmosfery. Modernizacja oświetlenia układu drogowego znacząco wpłynie na poprawienie parametrów oświetlenia ulicznego oraz zwiększenie bezpieczeństwa i komfortu użytkownika.</p> <p>Wykaz ulic przewidziany do modernizacji oświetlenia ulicznego wraz z ilością oprav :</p> <table border="0"> <tr><td>1</td><td>ul. Paderewskiego</td><td>62</td></tr> <tr><td>2</td><td>ul. Sandomierska (od Poleskiej do granic miasta)</td><td>39</td></tr> <tr><td>3</td><td>ul. Okrzei</td><td>22</td></tr> <tr><td>4</td><td>ul. Poleska</td><td>21</td></tr> <tr><td>5</td><td>ul. Leszczyńska</td><td>44</td></tr> <tr><td>6</td><td>ul. Solidarności</td><td>21</td></tr> <tr><td>7</td><td>ul. Wrzosowa</td><td>37</td></tr> <tr><td>8</td><td>ul. Kruszelnickiego</td><td>22</td></tr> <tr><td>9</td><td>ul. Klonowa</td><td>44</td></tr> <tr><td>10</td><td>ul. Warszawska</td><td>116</td></tr> <tr><td>11</td><td>ul. Orkana</td><td>78</td></tr> <tr><td>12</td><td>ul. Tatrzńska</td><td>32</td></tr> <tr><td>13</td><td>ul. Jaworskiego</td><td>38</td></tr> <tr><td>14</td><td>ul. Kaczmarka</td><td>25</td></tr> <tr><td>15</td><td>ul. Kołtąja</td><td>11</td></tr> <tr><td>16</td><td>ul. Głowackiego</td><td>6</td></tr> </table>	1	ul. Paderewskiego	62	2	ul. Sandomierska (od Poleskiej do granic miasta)	39	3	ul. Okrzei	22	4	ul. Poleska	21	5	ul. Leszczyńska	44	6	ul. Solidarności	21	7	ul. Wrzosowa	37	8	ul. Kruszelnickiego	22	9	ul. Klonowa	44	10	ul. Warszawska	116	11	ul. Orkana	78	12	ul. Tatrzńska	32	13	ul. Jaworskiego	38	14	ul. Kaczmarka	25	15	ul. Kołtąja	11	16	ul. Głowackiego	6	Kielce	5,13	5,13	4,36
1	ul. Paderewskiego	62																																																				
2	ul. Sandomierska (od Poleskiej do granic miasta)	39																																																				
3	ul. Okrzei	22																																																				
4	ul. Poleska	21																																																				
5	ul. Leszczyńska	44																																																				
6	ul. Solidarności	21																																																				
7	ul. Wrzosowa	37																																																				
8	ul. Kruszelnickiego	22																																																				
9	ul. Klonowa	44																																																				
10	ul. Warszawska	116																																																				
11	ul. Orkana	78																																																				
12	ul. Tatrzńska	32																																																				
13	ul. Jaworskiego	38																																																				
14	ul. Kaczmarka	25																																																				
15	ul. Kołtąja	11																																																				
16	ul. Głowackiego	6																																																				

		17 Al. Legionów (od ul. Gagarina do ul. Husarskiej) 43 18 ul. Urzędnicza 13 19 ul. Nowy Świat 16 20 ul. Targowa 14 21 ul. Śląska 9 22 ul. Podklasztorna do ul. Krakowskiej do ul. Gipsowej 18 23 ul. Jagiellońska 96 24 ul. Staszica 15 Wartości wskaźników : Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego (szt.) - 847				
2.	Modernizacja oświetlenia ulicznego w Gminie Chęciny	<p>Obecnie na terenie Gminy Chęciny zdecydowana większość oświetlenia ulicznego jest przestarzała technicznie, zbyt energochłonna i awaryjna. Natomiast środki przeznaczane na pokrycie kosztów energii elektrycznej, zużywanej na cele oświetlenia miejsc publicznych i dróg, znajdujących się na terenie gminy, jak również opłat za konserwację tegoż oświetlenia, stanowią kilka procent budżetu gminy.</p> <p>Podstawowa modernizacja systemu polega na wymianie istniejących opraw z sodowymi źródłami światła na energooszczędne, dzięki czemu nastąpi istotne zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, wynikających z produkcji energii elektrycznej oraz ograniczenie zużycia paliw pierwotnych. Oprawy tego typu pozwalają na uzyskanie znacznie większej ilości światła przy zmniejszonym zużyciu energii elektrycznej. Konieczność modernizacji oświetlenia ulic w Gminie Chęciny wynika przede wszystkim ze stanu technicznego i awaryjności oświetlenia. Najważniejszym argumentem za modernizacją jest możliwość redukcji wydatków na energię elektryczną i konserwację punktów świetlnych.</p> <p>Dzięki realizacji projektu modernizacji oświetlenia ulic w Gminie Chęciny osiągnięte zostaną następujące korzyści:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie emisji dwutlenku węgla, - zwiększenie bezpieczeństwa ruchu kołowego i przechodniów na drogach, - uzyskanie wymiernych oszczędności finansowych poprzez obniżenie mocy zainstalowanej urządzeń oświetleniowych, - obniżenie energochłonności całego systemu oświetlenia ulicznego gminy, - unowocześnienie oświetlenia, - poprawa jego jakości i standardu, - poprawa wizerunku zewnętrznego gminy. <p>Planowana w ramach projektu modernizacja oświetlenia ulic w Gminie Chęciny doprowadzi w efekcie do radykalnego obniżenia mocy zainstalowanej urządzeń oświetleniowych oraz energochłonności oświetlenia w przeliczeniu na jeden punkt świetlny a co za tym idzie, do ograniczenia zużycia energii elektrycznej, a następnie emisji gazów do atmosfery.</p> <p>Wartości wskaźników: liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego (Szt.) - 1200 ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej (MWh/rok) -197 szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych -Oszacowanie wskaźnika nastąpi w chwili przygotowywania dokumentacji do konkursu</p>	Chęciny	1,99	1,99	1,69
3.	Modernizacja oświetlenia na terenie Gminy Chmielnik	<p>Przedmiotem projektu jest modernizacja, oświetlenia na terenie gminy Chmielnik. Planowana jest wymiana energochłonnych żarowych źródeł światła na źródła charakteryzujące się dużą sprawnością i małym poborem energii. W wyniku modernizacji zastosowane zostaną urządzenia sterujące do racjonalnego zarządzania i gospodarowania energią. W ramach modernizacji wymieniona zostanie przestarzała i awaryjna infrastruktura oświetlenia dróg, parkingów, parków i innych miejsc publicznych. Planowane jest także zagęszczenie oświetlenia z zastosowaniem najnowszej generacji energooszczędnych źródeł światła.</p> <p>Planowana w ramach projektu modernizacja oświetlenia doprowadzi w efekcie do radykalnego obniżenia mocy zainstalowanych urządzeń oświetleniowych oraz energochłonności oświetlenia w przeliczeniu na jeden punkt świetlny a następnie emisji gazów do atmosfery.</p> <p>Stan istniejący na obszarze, na którym realizowany będzie projekt/uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/przedmiot projektu: Większość oświetlenia ulicznego i miejsc publicznych w gminie jest przestarzała technicznie, zbyt energochłonna i awaryjna. Środki</p>	Chmielnik	2,49	2,49	2,12

		<p>przeznaczone na pokrycie kosztów energii elektrycznej zużywanej na cele oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy, jak również opłat za konserwację tegoż oświetlenia są wysokie.</p> <p>Celem modernizacji oświetlenia ulicznego jest jego racjonalizacja, zarówno pod względem zastosowanych urządzeń jak i zużycia energii elektrycznej. Wynikiem racjonalizacji oświetlenia ulicznego jest szereg korzystnych efektów ekonomicznych, społecznych i ekologicznych. Zaliczamy do nich:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie zużycia energii elektrycznej; • zmniejszenie kosztów: energii elektrycznej na cele oświetlenia ulicznego oraz konserwacji instalacji oświetleniowej; • ilościowe i jakościowe dostosowanie oświetlenia ulicznego do aktualnie obowiązujących normatywów prawnych; • ograniczenie emisji dwutlenku węgla do atmosfery w drodze redukcji zużycia energii elektrycznej; • zwiększenie bezpieczeństwa ruchu kołowego i pieszego • wzrost poczucia bezpieczeństwa i zadowolenia mieszkańców • poprawę wizerunku obszaru zurbanizowanego. <p>Wartości wskaźników: Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego (szt.)- 500 Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej (MWh/rok) - 40 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - zostanie oszacowany przed terminem złożenia wniosku o dofinansowanie.</p>				
4.	<p>Wsparcie gospodarki niskoemisyjnej poprzez modernizację oświetlenia ulicznego ZIT KOF na obszarze Gminy Daleszyce</p>	<p>Stan istniejący Istniejące urządzenia oświetlenia ulicznego są urządzeniami energochłonnymi, niejednokrotnie montowanymi w latach 1980-1990. Nie posiadają odpowiednich zabezpieczeń wymaganych aktualnymi normami dotyczącymi wymaganej siły źródła światła jak i zapotrzebowania energetycznego.</p> <p>W związku z powyższym zachodzi konieczność wymiany oświetlenia na nowoczesne lampy energooszczędne zmniejszające zapotrzebowanie energetyczne jednocześnie zmniejszające emisje gazów cieplarnianych. Jednocześnie wymiana oświetlenia będzie wynikać z tworzonego dla gminy Daleszyce Planu Gospodarki Niskoemisyjnej jako jedno z działań priorytetowych za sprawą którego nastąpi redukcja zanieczyszczeń do powietrza (CO2).</p> <p>Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu Ekonomicznie uzasadniona jest wymiana oświetlenia na nowoczesne lampy energooszczędne zmniejszające zapotrzebowanie energetyczne jednocześnie zmniejszające emisje gazów cieplarnianych. Ponadto realizacja projektu przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa przestrzeni publicznej w szczególności dróg – równomiernie doświetlonych. Przedsięwzięcie będzie realizowało następujący cel wskazany w kontrakcie terytorialnym tj. „Podnoszenie standardów i stworzenie spójnego układu komunikacyjnego stymulującego rozwój regionu”.</p> <p>Przedmiot projektu W ramach realizacji projektu zostanie przeprowadzona kompleksowa modernizacja oświetlenia ulicznego obejmująca 800 szt. lamp oświetleniowych na terenie gminy Daleszyce w następujących miejscowościach: Daleszyce, Kranów, Niestachów Suków, Mójcza, Marzysz, Borków, Komórki, Szczecno, Trzemosna ,Słopiec, Danków, Smyków, Sieraków, Niwy, Cisów, Widełki. Rezultatem inwestycji będzie modernizacja oświetlenia ulicznego obejmująca 800 szt. lamp oświetleniowych.</p> <p>Wartości wskaźników : Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia ulicznego (szt.)-800 Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej (MWh/rok) -700 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych -Przybliżony termin określenia wskaźnika marzec 2016 (po opracowaniu i zatwierdzeniu Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Daleszyce</p>	Daleszyce	3,78	3,78	3,22

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

5.	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Górno	<p>Na terenie Gminy Górno oświetlenie uliczne jest w złym stanie technicznym. Corocznie lampy są wymieniane z uwagi na ich awaryjność związaną z wieloletnim funkcjonowaniem. Dominują oprawy z wyładowczymi źródłami światła w zdecydowanej większości sodowymi (oprawy ze źródłami rtęciowymi stanowią około 40 % stanu całkowitego). Oprawy instalowane były przed wielu laty stąd dominacja powszechnej wówczas mocy opraw sodowych ze źródłami światła 150 W. Stan słupów jest dobry. Zachodzi potrzeba instalacji nowych opraw wraz z wysięgnikami. W systemie pracuje duża ilość opraw o niewłaściwie dobranej mocy. Ich wymiana będzie generowała duże oszczędności w zużyciu energii elektrycznej i jej kosztach. Projekt obejmuje modernizację oświetlenia ulicznego polegającego na wymianie opraw na energooszczędne w ilości 1400 szt. (ilość wynika z opracowanej dokumentacji” Modernizacja oświetlenia drogowego na terenie Gminy Górno”). Celem projektu jest promowanie strategii niskoemisyjnej oraz uzyskanie niższego zużycia energii na terenie gminy Górno a tym samym Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, co przełoży się na zmniejszenie emitowanego CO₂. Realizacja projektu przyczyni się do poprawy stanu infrastruktury w zakresie oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Górno a tym samym Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz oszczędności energii. Projekt przyczyni się do zwiększenia efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej – oświetlenie dróg wpłynie na poprawę bezpieczeństwa drogowego oraz zaspokoi potrzeby mieszkańców i ich jakość życia.</p> <p>Wartości wskaźników : Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia ulicznego (szt.)-1400 Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej (MWh/rok) -600 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (tony równoważnika CO₂)- 500</p>	Górno	3,04	3,04	2,58
----	---	---	-------	------	------	-------------

6.	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Masłów	<p><u>Stan istniejący</u> systemu oświetlenia ulicznego w Gminie Masłów jest wysoce niezadowolający. W przeważającej części wymaga zmodernizowania. W dużej części oprawy są wyeksploatowane, chociaż w przeważającej części ich wiek nie przekracza 15-20 lat. Występują oprawy rtęciowe. Oprawy te są różnych producentów, a więc ich wygląd estetyczny nie jest spójny. Wiele opraw posiada obudowy blaszane i skorodowane, w związku z czym wyglądają nieestetycznie oraz przyczyniają się do uszkodzeń opraw, co w przypadku lamp rtęciowych wywołuje szkodliwe promieniowanie. Oprawy sodowe w wielu miejscach mimo wysokiej mocy nie spełniają wymogów obecnej normy oświetleniowej PN-EN 13 201. W wielu miejscach powstaje zjawisko braku równomierności oświetlenia, efektem czego są ciemne niedoświetlone miejsca pomiędzy słupami. Duża część opraw jest wyeksploatowana, posiada otwarte klosze lub ich nie ma, występują utlenione odbłyśniki lub również ich brak. Stwierdza się znaczne techniczne zużycie tych opraw, wymagają one natychmiastowej wymiany na nowe. Szacujemy utratę sprawności początkowej tej grupy opraw o minimum 75%. System sterowania oświetleniem ulicznym wymaga modernizacji w celu dostosowania go do wymogów energooszczędności. Obecnie zamontowane oprawy to: model SR200 o mocy 250 W i model Ambar 150 o mocy 150 W. <u>Przedmiotem</u> projektu jest m. in. modernizacja energooszczędnych opraw sodowych i zastąpienie oprawami o wyższej efektywności oraz modernizacja systemu sterowania. Szczegółowy przedmiot projektu będzie wynikał z audytu energetycznego. <u>Uzasadnienie</u> Planowana modernizacja oświetlenia odpowiada na zapotrzebowanie zarówno poprawienia efektywności energetycznej jak również istotnie poprawia wizerunek Gminy sprzyjając rozwojowi ekonomicznemu Gminy poprzez zwiększenie zainteresowania inwestorów prywatnych oraz zwiększenie frekwencji turystów. Niniejsza inwestycja przyczyni się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i jednocześnie do realizacji planu gospodarki niskoemisyjnej Gminy Masłów, a tym samym do osiągnięcia celu PI 4.e oraz przyczyni się do osiągnięcia wskaźnika – liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego: 1 100 szt.</p> <p>Wartości wskaźników: Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego (szt.) - 1 100 Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej (MWh/rok) - 300 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (Tony równoważnika CO2) -200 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.)- 0 Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa) (EPC) (osoby) - 0</p>	Masłów	2,34	2,34	1,99
7.	Modernizacja oświetlenia drogowego na terenie Gminy Miedziana Góra	<p>Wymianie podlegać będzie ok 1200szt opraw starego typu posiadających źródło światła w postaci żarówek rtęciowych i sodowych. Część opraw jest wyeksploatowanych bądź uległy zjawisku korozji. Większość opraw nie spełnia wymaganej normy oświetleniowej. Większość opraw jest różnych producentów więc wygląd estetyczny jest niespójny. Zamontowane zostaną nowoczesne energooszczędne oprawy. Jeśli zaistnieje konieczność, wymianie ulegną także słupy. W skutek tego działania przewiduje się zmniejszenie zużycia energii elektrycznej o minimum 50%. Ponadto w związku ze zwiększoną trwałością opraw zmniejszeniu ulegną koszty ponoszone na konserwację oświetlenia. Wymianie ulegnie również sterowanie systemu poprzez wyniesienie układów pomiarowych poza stacje trafo. Prace będą prowadzone w obszarach, na których oświetlenie uliczne nie spełnia wymogów norm technicznych i środowiskowych. Przeprowadzone prace modernizacyjne doprowadzą do m.in.: oszczędności energii finalnej, przeciwdziałaniu zmianom klimatu, stopniowemu wdrożeniu planu gospodarki niskoemisyjnej, zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego poprzez znaczne zmniejszenie zapotrzebowania na energię powszechnie dostępną. Przeprowadzenie modernizacji oświetlenia ulicznego poprawi jego parametry oraz spowoduje zmniejszenie zużycia energii elektrycznej na potrzeby oświetlenia ulicznego, co przełoży się na zmniejszenie emitowanego CO2. Nastąpi radykalne obniżenie mocy zainstalowanych urządzeń oświetleniowych oraz energooszczędności oświetlenia w przeliczeniu na punkt oświetleniowy co daje ograniczenie zużycia energii elektrycznej a przez to emisji gazów do atmosfery. Projekt wpłynie na poprawę bezpieczeństwa drogowego i jakości życia mieszkańców gminy.</p>	Miedziana Góra	1,79	1,79	1,52

		Dostępne metody i technologia prac uzależniona będzie od wyników audytu energetycznego i dokumentacji technicznej. Wartości wskaźników: Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego (szt.) - 1200 Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej (MWh/rok) - 908 MWh/rok Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (tony równoważnika CO2) - 908 t/rok				
8.	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Morawica	Na obszarze realizacji projektu oświetlenia uliczne stanowią lampy rtęciowe i częściowo sodowe. W ramach projektu planuje się wymianę istniejącego oświetlenia ulicznego przy drogach na terenie Gminy Morawica na oświetlenie LEDOWE w ilości ok. 1000 lamp. Planuje się także o uzupełnienie i zagęszczenie istniejących odcinków oświetlenia ulicznego w technologii LEDOWEJ. Przewiduje się także wymianę układów sterowania oświetleniem ulicznym w celu zwiększenia oszczędności energii. Celem projektu jest ograniczenie zużycia energii elektrycznej a tym samym zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery. Wartości wskaźników: Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego (Szt.) -1000 Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej (MWh/rok) -150 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (tony równoważnika CO2) - 150	Morawica	2,94	2,94	2,50
9.	Zwiększenie efektywności energetycznej poprzez wymianę i modernizację oświetlenia ulicznego na energooszczędne w gminie Piekoszów	Celem projektu jest podniesienie efektywności energetycznej poprzez modernizację oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Piekoszów, polegającej na wymianie bądź modernizacji punktów oświetleniowych wraz instalacją zasilającą i sterującą na nowoczesne energooszczędne . Wskaźniki produktu – 1350 szt. zmodernizowanych źródeł oświetlenia Gminnego. Obecny stan oświetlenia ulicznego stanowią przestarzałe energochłonne lampy które wykazują małą skuteczność oświetlenia w stosunku do pobranej energii. Podstawą określenia zakresu prac modernizacji będzie audyt efektywności energetycznej oraz inwentaryzacja. Realizacja projektu odbywać się będzie w tylko w miejscach gdzie obecnie istnieje oświetlenie. Z uwagi na charakterystykę oświetlenia ledowego może zachodzić potrzeba wymiany całej linii oświetleniowej wraz ze słupami i zasilaniem celem uzyskania odpowiedniej efektywności oświetlenia. Wartości wskaźników : Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego (Szt.) – 1350 Obecnie nie jest możliwe określenie wartości wskaźnika p.n. „szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych” jak również „Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej”- powyższe wskaźniki zostaną oszacowane na etapie wykonywania audytu efektywności energetycznej oraz PGN tj. w IV kw. 2016 roku	Piekoszów	3,09	3,09	2,62
10	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Sitkówka – Nowiny	Obecnie na obszarze Gminy Sitkówka-Nowiny jest ok. 1500 punktów świetlnych oświetlenia ulicznego. Wiele z nich wymaga modernizacji lub wymiany. W ramach projektu przewidziano do wymiany ok. 200 punktów świetlnych w miejscach wymagających najpilniejszej interwencji – wzięto pod uwagę wymianę punktów oświetleniowych wykorzystujących obecnie lampy rtęciowe. Założono zmianę na oświetlenie efektywniejsze energetycznie. Dokładana liczba zmodernizowanych punktów będzie możliwa do ustalenia po dokonaniu audytu oświetleniowego stanu aktualnego, który został zaplanowany na 2015r. Wstępnie zaplanowano do modernizacji lampy znajdujące się przy drodze wojewódzkiej nr 762 relacji Kielce – Małogoszcz oraz niektóre na terenie miejscowości Nowiny. Są to instalacje wymagające najpilniejszej interwencji, energochłonne, a jednocześnie umiejscowione przy najbardziej ruchliwych drogach. Modernizacja tego oświetlenia będzie kolejnym etapem modernizacji oświetlenia na terenie Gminy Sitkówka-Nowiny. W ramach projektu przewidziano jedynie modernizację istniejących punktów oświetleniowych, modernizację zabezpieczeń, modernizację okablowania, ewentualnie w razie konieczności zagęszczenie istniejących punktów oświetleniowych. Wartości wskaźników: Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego (Szt.)- 200	Sitkówka-Nowiny	0,50	0,50	0,42

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

11	Wdrożenie systemu efektywności energetycznej oświetlenia ulicznego na terenie gminy Strawczyn.	<p>Inwestycja obejmować będzie kompleksową:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizację istniejących opraw oświetleniowych (wymiana z sodowych na LEDowe) - dowieszenie brakujących lamp (dowieszenie lamp na już istniejących słupach) - dobudowę nowych punktów świetlnych (między już istniejącym słupami) w celu uzupełnienia istniejących ciągów i dostosowania ich do obowiązujących norm, w charakterze zagęszczenia. Udział zagęszczenia do ogółu wyniesie do 7%. - budowę i wprowadzenie nowoczesnego systemu sterowania energią, który ograniczy straty energii na poszczególnych odcinkach. <p>Projekt ten zakłada zastosowanie nowoczesnych, innowacyjnych opraw oświetleniowych z wysoko wydajnymi źródłami światła. Zakłada się, że łącznie wymienionych i dowieszonych zostanie 1890 opraw oświetleniowych. Projekt pozytywnie wpłynie na bezpieczeństwo zarówno użytkowników ruchu drogowego jak również mieszkańców gminy. Zadanie przyczyni się do wsparcia efektywności energetycznej na terenie gminy Strawczyn. Część inwestycji będących przedmiotem projektu będzie realizowana w obszarze Natura 2000.</p> <p>Celem inwestycji będzie oszczędność energii i obniżenie emisji substancji szkodliwych do powietrza na obszarze KOF.</p> <p>Wartości wskaźników: Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego (Szt.)-1890 Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej (MWh/rok) - 370 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych- Wskaźnik zostanie oszacowany w 2016 roku w audycie energetycznym</p>	Strawczyn	4,64	4,64	3,94
12	Modernizacja oświetlenia gminnego na terenie Gminy Zagnańsk	<p>Projekt przewiduje modernizację oświetlenia gminnego poprzez przebudowę 50 stacji oświetleniowych, 50 punktów oświetleniowych wraz z uzupełnieniem przerw w istniejącym ciągu oświetleniowym (20 punktów), co wpłynie na poprawę bezpieczeństwa na drodze. W ramach zadania przewidziana jest wymiana starych opraw oświetlenia zewnętrznego na energooszczędne (m.in. LED), jak również zastąpienie przestarzałych stacji - nowymi. W związku z istniejącymi przestarzałymi stacjami oświetleniowymi istnieje konieczność ich wymiany na nowe, które zapewnią bezawaryjność, co wpłynie na bezpieczeństwo mieszkańców. W roku 2015 zmodernizowane zostało ok. 85% oświetlenia ulicznego występującego na terenie Gminy Zagnańsk. Do pełnej modernizacji niezbędna jest wymiana przestarzałych skrzynek oświetleniowych na nowe. Wymiana skrzynek wraz z osprzętem dokonana będzie w oparciu o najnowsze rozwiązania występujące na rynku, co zagwarantuje możliwość sterowania całym systemem oświetleniowym na terenie Gminy. Takie rozwiązanie wpłynie na zmniejszenie kosztów poboru energii elektrycznej jak i funkcjonowania całego sprzętu. Zakres inwestycji (50 stacji oświetleniowych wraz z okablowaniem i osprzętem, 70 punktów oświetleniowych w technologii LED) oraz zastosowane rozwiązania technologiczne, ponadto jakość użytych materiałów wpływa na wysoki koszt zakupu i montażu urządzeń. Projekt przewiduje sporządzenie szczegółowego programu funkcjonalno-użytkowego opisującego specyfikację techniczną planowanego do montażu sprzętu oraz audyt oświetleniowy.</p> <p>Zadanie przyczyni się w ogromnej mierze do obniżenia kosztów zużycia energii elektrycznej oraz poprawi jakość życia mieszkańców Gminy. Zadanie wynikać będzie z Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dotyczącego Gminy Zagnańsk. Realizacja projektu zakończy proces modernizacji oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Zagnańsk. Projekt wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców gminy oraz zwiększy bezpieczeństwo w ruchu drogowym w odniesieniu do całego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.</p> <p>Zadanie w swym zakresie obejmuje teren całej gminy a w szczególności sołectwa Zagnańsk, Samsonów, Kajetanów, Długojów, Tumlin, Szałas, Kołomań i Kaniów. Zadanie jest kontynuacją zrealizowanego w ramach Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej projektu pn. „Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Zagnańsk”, który objął ok. 85% oświetlenia ulicznego występującego na terenie Gminy Zagnańsk. W celu zmodernizowania całego oświetlenia gminnego, czego efektem będzie zmniejszenie emisji CO2 oraz wzrost oszczędności w skali roku, koniecznym jest zmodernizowanie 50 punktów oświetleniowych wraz z uzupełnieniem przerw w istniejących ciągach (20 sz.).</p> <p>Wartości wskaźników: Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego (stacja oświetleniowa) (Szt.)- 50</p>	Zagnańsk	0,65	0,65	0,55

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

		Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego (punkt oświetleniowy) (Szt.) - 70 Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej - oszacowanie w I kwartale 2017 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - oszacowanie w I kwartale 2017				
IV.1.2.	Alokacja wynikająca z ZIT w ramach RPOWŚ - zrównoważona mobilność miejska budowa ścieżek rowerowych				23,91	20,32
IV.2.2.	Podsumowanie proponowanych projektów				23,91	20,32
IV.3.2.	Różnica (IV.2.2-IV.1.2)				0,00	0,00
1.	Budowa i modernizacja sieci ścieżek rowerowych w gminie Kielce jako element zrównoważonej mobilności miejskiej	<p>Realizacja dróg dla rowerów w ciągu ulic Kielc pozwoli na budowę spójnego systemu dróg dla rowerów będących podstawą dla realizacji systemu komunikacji rowerowej. Alternatywny środek transport jakim jest rower, daje mieszkańcom możliwość realizacji potrzeb transportowych w sposób ekologiczny, szybki i bezpieczny. Rozwój infrastruktury rowerowej umożliwi stały wzrost udziału podróży niezmotoryzowanych w ogólnej ich liczbie. Wytypowane odcinki dróg rowerowych łączą się z przebiegiem Trasy Rowerowej w Polsce Wschodniej (szlak Green Velo), który umożliwi dostęp do europejskiej sieci tras rowerowych. Stanowią również wyprowadzenie ruchu rowerowego w kierunku gmin sąsiednich oraz obsługują liczne obiekty użyteczności publicznej na terenie Kielc (szkoły, dworce, obiekty handlowe, itp.). Wzrost udziału ruchu rowerowego w ogólnej liczbie podróży będzie przyczyniał się do obniżenia poziomu CO2 oraz promował aktywną mobilność miejską. Powstałe w ramach projektu min. 12 km infrastruktury dostępnej dla rowerzystów stanowić będzie wzrost o 30% w stosunku do stanu obecnego. Budowa i przebudowa odcinków dróg rowerowych (jw.) będzie uzupełnieniem i połączeniem istniejącej obecnie infrastruktury. Rozbudowa systemu dróg rowerowych umożliwi uzyskanie efektu sieciowego, który zapewnia wygodne, komfortowe i bezpieczne wykorzystywanie roweru jako środka transportu. Rozbudowa systemu dróg rowerowych (ścieżek rowerowych) pozwoli stworzyć, alternatywny dla samochodowego, ekologiczny model komunikacji. Rozwój ruchu rowerowego poprzez rozbudowę infrastruktury pozwoli promować aktywną mobilność miejską oraz efektywniej gospodarować zasobami. Promocja ruchu rowerowego pozytywnie wpłynie na postrzeganie Kielc jako prężnego, nowoczesnego i dynamicznie się rozwijającego miasta. Stolica województwa, którego ważną częścią gospodarki jest turystyka, powinno kształtować ekologiczne formy transportu, a tym samym pozytywnie wpływać na środowisko naturalne. Projektu obejmuje min :budowę, przebudowę i rozbudowę dróg dla rowerów, ciągów pieszo-rowerowych oraz skrzyżowań.</p> <p>Wartości wskaźników: Długość wybudowanych lub przebudowanych dróg dla rowerów (km)-12 km Liczba osób korzystających z dróg dla rowerów - na obecną chwilę nie jest to możliwe (będzie to prawdopodobnie możliwe w IV kwartale 2016) Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - na obecną chwilę nie jest to możliwe (będzie to prawdopodobnie możliwe w IV kwartale 2016)</p>	Kielce	10,21	10,21	8,68
2.	Zrównoważona mobilność miejska - budowa ścieżek rowerowych - Chęciny	<p>W ramach działań projektowych zostaną wytyczone ścieżki rowerowe, które stanowią wyprowadzenie ruchu rowerowego w kierunku gmin sąsiednich oraz obsługują liczne obiekty użyteczności publicznej na terenie Gminy Chęciny. Wzrost udziału ruchu rowerowego w ogólnej liczbie podróży będzie przyczyniał się do obniżenia poziomu CO2 oraz promował aktywną mobilność miejską.</p> <p>Wytyczenie dróg rowerowych daje mieszkańcom możliwość realizacji potrzeb transportowych w sposób ekologiczny, szybki i bezpieczny. Rozwój infrastruktury rowerowej umożliwi stały wzrost udziału podróży niezmotoryzowanych w ogólnej ich liczbie.</p>	Chęciny	0,70	0,70	0,59

		<p>Budowa dróg rowerowych będzie uzupełnieniem i połączeniem istniejącej obecnie infrastruktury. Zapoczątkuje stworzenie efektu sieciowego, który zapewni wygodne, komfortowe i bezpieczne wykorzystywanie roweru jako środka transportu. Budowa systemu dróg rowerowych (ścieżek rowerowych) pozwoli stworzyć, alternatywny dla samochodowego, ekologiczny model komunikacji. Rozwój ruchu rowerowego poprzez rozbudowę infrastruktury pozwoli promować aktywną mobilność miejską oraz efektywniej gospodarować zasobami. Realizacja działań projektowych pozwoli kształtować ekologiczne formy transportu, a tym samym pozytywnie wpływać na środowisko naturalne.</p> <p>Projekt zakłada budowę ścieżki rowerowej o długości ok. 10 km wraz z wymaganym oznakowaniem i wyznaczeniem poboczny postojowych.</p> <p>Mając na uwadze zwiększenie efektywności energetycznej oraz ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w miastach konieczna jest poprawa stanu infrastruktury w zakresie zrównoważonej mobilności miejskiej. Projekt ma na celu łagodzenie poważnych problemów, takich jak gazy cieplarniane, zależność energetyczna i niska jakość powietrza, które wpływają na zdrowie i jakość życia mieszkańców. Efektem realizacji projektu będzie przyjazna przestrzeń dla rowerzystów a przede wszystkim poprawa jakości lokalnego powietrza.</p> <p>Wartości wskaźników: Długość wybudowanych lub przebudowanych dróg dla rowerów (km)-10 Liczba osób korzystających z dróg dla rowerów (osoby/rok)-4 500 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych -Oszacowanie wskaźnika nastąpi w chwili przygotowywania dokumentacji do konkursu</p>				
3.	<p>Wsparcie dla zrównoważonej mobilności miejskiej ZIT KOF na obszarze Gminy Daleszyce poprzez budowę ścieżek rowerowych na terenie Gminy Daleszyce</p>	<p>Stan istniejący Gmina Daleszyce licząca ponad 15,5 tys. mieszkańców jest największą powierzchniowo gminą powiatu kieleckiego, która zlokalizowana jest w cennych przyrodniczo terenach rozległych terenów „NATURA 2000” i Cisowsko-Orłowski Parku Krajobrazowego, gdzie najciekawszym miejscem jest Rezerwat Przyrodniczy „Białe Ługi”. W miejscowości Daleszyce zlokalizowane są najważniejsze instytucje publiczne tj. UMiG, ośrodek zdrowia, Straż Miejska, ZUK, MGOPS, MGOK, PUP, biblioteka publiczna oraz inne podmioty usługowe min. bank, pasaż handlowy. Obecnie na terenie gminy nie ma ścieżek rowerowych jako ekologicznych form dojazdu do powyżej przedstawionych instytucji i podmiotów. Obecnie ruch rowerowy odbywa się po sieci dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich co powoduje utrudnienia w ruchu oraz naraża uczestników ruchu na utratę zdrowia i życia. Na terenie gminy planowany jest świętokrzyski odcinek Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo.</p> <p>Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu</p> <p>Budowa ciągu ścieżek rowerowych spowoduje poprawę bezpieczeństwa uczestników ruchu rowerowego co przyczyni się do rozwoju niemotoryzowanych form transportu indywidualnego w ramach promowania strategii niskoemisyjnych. Sieć ścieżek rowerowych umożliwi bezpieczne i wygodne przemieszczanie się rowerem po gminie zapewniając bezpośredni dojazd do najważniejszych instytucji publicznych w gminie tj. ośrodki zdrowia, bank, szkoły, Urząd Miasta i Gminy, Straż Miejska, Zakład Usług Komunalnych, MGOPS, MGOK, PUP, biblioteki publiczne, pasaż handlowy, ułatwi dostęp do publicznego transportu zbiorowego MZK prywatnych przewoźników. Ścieżki rowerowe umożliwią połączenie z sąsiednimi gminami zarówno w codziennym dojeździe mieszkańców do pracy czy po zakupy, zwiększając jednocześnie integrację społeczną między mieszkańcami sąsiadujących sołectw i gmin. Budowa ścieżek rowerowych zwiększy ekologiczne formy indywidualnego transportu oraz uatrakcyjni komunikację w gminie.</p> <p>Realizacja inwestycji umożliwi połączenie szlaków rowerowych zapewniając dogodne połączenie obszarów zlokalizowanych na terenie gminy Daleszyce z terenem KOF. Zwiększenie dostępności szlaku rowerowego od strony KOF wpłynie pozytywnie na wzrost zrównoważonego systemu transportowego na tym terenie. Jednocześnie budowa ścieżek rowerowych wynikać będzie z tworzonego dla gminy Daleszyce Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. Ścieżki te będą tworzyć gminną sieć ścieżek rowerowych</p>	Daleszyce	0,94	0,94	0,80

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

		<p>łąjących się z świętokrzyskim odcinkiem Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo oraz będą się komplementarnie uzupełniać z planowaną inwestycją budowy centrum przesiadkowego w miejscowości Suków. Powstała sieć ścieżek rowerowych jako ekologiczna forma komunikacji publicznej wpisuje się swoim celem i zakresem w priorytet inwestycyjny dotyczący „zrównoważonej intermodalnej mobilności miejskiej” przez co będzie powodować: zmniejszenie wykorzystywania samochodów osobowych, lepszą integrację gałęzi transportu, niższą emisję zanieczyszczeń powietrza, hałasu oraz niższe zatłoczenie i poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego. Inwestycja ta ułatwi połączenie miejsc atrakcyjnych na wskazanym obszarze, poprawi jego atrakcyjność, funkcjonalność i ograniczy degradację przyrody. Urząd Gminy będzie prowadził działania promocyjne zachęcające do ekologicznych form przemieszczania się wykorzystując ścieżki rowerowe, centrum przesiadkowe oraz komunikację zbiorową.</p> <p>Przedmiot projektu</p> <p>Przedmiotem projektu jest budowa 20km ciągu ścieżek rowerowych tworzących następujące ciągi: Pierwszy ciąg - Widelki- Niwy-Daleszyce, Kranów, Suków i Kielce, drugi ciąg – Daleszyce, Słopiec, Borków, Marzysz, Suków i Kielce, trzeci ciąg – Daleszyce, Górno i Kielce. Rezultatem inwestycji jest powstanie ścieżek rowerowych o długości 20 km. Ścieżki rowerowe zostaną zaprojektowane zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999r w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.(Dz. U. 1999 Nr. 43 poz.430 z póź. zm.).</p> <p>Wartości wskaźników: Długość ścieżek rowerowych (km) - 20 Liczba osób korzystających z dróg dla rowerów (osoby/rok)- 4000 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - Przybliżony termin określenia wskaźnika marzec 2016 (po opracowaniu i zatwierdzeniu Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Daleszyce)</p>				
4.	Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Górno	<p>W ramach projektu zakłada się poprawę stanu infrastruktury transportu publicznego oraz zrównoważonej mobilności mieszkańców w zakresie budowy ścieżek rowerowych. Obecnie ruch rowerowy odbywa się samoistnymi ścieżkami, które mają negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze i bezpieczeństwo rowerzystów. Brak tablic informacyjnych uniemożliwia turystom zapoznanie się z historią i atrakcjami Gminy Górno.</p> <p>Celem projektu jest wsparcie zrównoważonej mobilności mieszkańców oraz transportu ekologicznego na terenie Gminy Górno, a tym samym Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Projekt przyczyni się do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza (CO2) poprzez rozwój niezmotoryzowanego transportu indywidualnego. Budowa dróg rowerowych ma na celu stworzenie alternatywy dla codziennego przemieszczania się samochodem zarówno mieszkańców Gminy Górno oraz gmin sąsiednich, a tym samym odciążenie ruchu na drogach. Planowane ścieżki rowerowe będą zapewniać bezpośredni dojazd do ważnych instytucji publicznych w gminie tj. Urzędu Gminy, Ośrodków Zdrowia, szkół oraz ułatwią dojazd do publicznego transportu zbiorowego. Projekt będzie wykonywany w dwóch etapach. Etap I obejmuje budowę ścieżek rowerowych o nawierzchni z mieszanki asfaltowych o długości około 2000 mb wokół zbiornika wodnego w miejscowości Cedzyna i Leszczyny łączących gminę z miastem Kielce i gminą Masłów. Rozpocznie się od ronda kończącego drogę szybkiego ruchu S-74 i przebiegać będzie w bezpośrednim sąsiedztwie z zalewem w Cedzynie, następnie wzdłuż drogi gminnej połączy Gminę Górno z Gminą Masłów. Etap II obejmuje budowę ścieżek rowerowych o nawierzchni z mieszanki asfaltowych o długości około 3000 mb w miejscowości Górno od granicy z Gminą Daleszyce do dawnego kamieniołomu (działka nr 1168/2 będąca własnością Gminy Górno). Projekt realizowany będzie m.in. na niezabudowanej nieruchomości położonej w centrum miejscowości Cedzyna i Leszczyny (etap I) oraz w bezpośrednim sąsiedztwie z obiektami użyteczności publicznej w miejscowości Górno (etap II). Realizacja projektu wpisuje się w stworzenie bazy, miejsca spędzania wolnego czasu na rzecz rozrywki, edukacji, popularyzacji okolicy i tradycji. Zagospodarowany teren obejmował będzie oświetlone ciągi rowerowe z miejscami parkingowymi dla rowerów. Działka przeznaczona do zagospodarowania znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej przebiegającej wzdłuż całej miejscowości Cedzyna co sprawi, iż będzie to również atrakcyjne miejsce zarówno dla mieszkańców jak i podróżujących turystów. Projekt ma na celu łagodzenie poważnych problemów takich jak gazy cieplarniane i niska jakość powietrza mających istotny wpływ na zdrowie i jakość życia mieszkańców.</p> <p>Wartości wskaźników: Długość dróg dla rowerów (km) - 5</p>	Górno	2,99	2,99	2,54

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

		Liczba osób korzystających z dróg dla rowerów (osoby/rok) - 1500 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (Tony równoważnika CO2)- 11				
5.	Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych w Gminie Masłów	<p><u>Stan istniejący</u> Na terenie Gminy Masłów istnieją wytyczone trasy rowerowe o nawierzchni gruntowej o łącznej długości 30 km, które kończą się wraz z granicami administracyjnymi Gminy. Gmina Masłów posiada jedynie krótki odcinek infrastruktury rowerowej wzdłuż lotniska. Ścieżka ta znajdująca się w centrum Gminy nie ma żadnego połączenia z sąsiednimi gminami, w tym z Kielcami. Z tego powodu ruch rowerowy odbywa się drogami pozbawionymi ciągów rowerowych, co negatywnie wpływa na bezpieczeństwo rowerzystów i uczestników ruchu drogowego. Ścieżka przy lotnisku nie łączy się również z Trasami Rowerowymi w Polsce Wschodniej obejmującymi pięć województw. Konieczne jest zapewnienie ciągłości i połączenie ścieżek w jedną sieć oraz integracja układu komunikacyjnego samochodowego i autobusowego ze ścieżkami rowerowymi. Przedmiotem projektu jest budowa ścieżki rowerowej o nawierzchni asfaltobetonowej, utworzenie miejsc wypoczynkowych dla rowerzystów (zadaszona wiatka, stolik, siedziska, tablica informacyjna, kosz na śmieci, stojaki na rowery).</p> <p><u>Uzasadnienie</u> Dzięki realizacji niniejszego projektu powstanie droga rowerowa łącząca Gminę Masłów z Kielcami. Powstanie węzeł integrujący ścieżki rowerowe z transportem autobusowym i samochodowym, co zmieni charakter komunikacji z Kielcami. Budowa dróg dla rowerów pozwoli na wytworzenie spójnego systemu będącego podstawą dla realizacji systemu komunikacji rowerowej. Alternatywny środek transportu, jakim jest rower, daje mieszkańcom możliwość realizacji potrzeb transportowych w sposób ekologiczny, szybki i bezpieczny. Rozwój infrastruktury rowerowej umożliwi stały wzrost udziału podróży niezmotoryzowanych, w ogólnej ich liczbie. To zachęta dla mieszkańców do korzystania ze środka transportu jakim jest rower nie tylko w celach rekreacyjnych. Wzrost świadomości mieszkańców pozwoli na wykorzystanie roweru jako ekologicznego i ekonomicznego środka lokomocji przy dotarciu do szkoły, czy pracy w Kielcach. Promocja ruchu rowerowego pozytywnie wpłynie na postrzeganie Gminy Masłów jako prężnego, nowoczesnego i dynamicznie się rozwijającego obszaru. Oddziałująca pozytywnie na zdrowy tryb życia oraz środowisko. Inwestycja spowoduje rozwinięcie szlaku rowerowego GREEN Velo, który wybiega poza granice Województwa Świętokrzyskiego, zatem będzie oddziaływać poza granice KOF-u. Realizacja projektu umożliwi uzyskanie efektu sieciowego, który zapewni wygodne, komfortowe i bezpieczne wykorzystywanie roweru jako środka transportu. Realizacja projektu Gminy Masłów jest komplementarna z projektem Świętokrzyskiego Zarządu Dróg, gdyż planowana inwestycja połączy ścieżkę rowerową biegnącą wzdłuż DW745 z Kielcami. Niniejsza inwestycja wynika z Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Masłów, zatem przyczyni się do osiągnięcia celu PI 4.e (ograniczenie emisji substancji szkodliwych do powietrza) oraz osiągnięcia wskaźnika – długość dróg dla rowerów: 2 km.</p> <p>Wartości wskaźników: Długość dróg dla rowerów (km) -2 Liczba osób korzystających z dróg dla rowerów (osoby/rok) - 3 500 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (tony równoważnika CO2) - 2 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.) - 0 Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa) (EPC) (osoby) - 0</p>	Masłów	1,85	1,85	1,57

6.	Budowa ciągów rowerowych w gminie Piekoszów	<p>Celem projektu jest zwiększenie zrównoważonej mobilności mieszkańców Gminy Piekoszów, wzrost poziomu atrakcyjności roweru, jako zrównoważonego i ekologicznego środka transportu, usprawnienie połączeń rowerowych poprawa wizerunku gminy, jako miejsca promującego ekologiczne formy podróżowania.</p> <p>Obecnie na terenie gminy jest słabo rozwinięta sieć ścieżek rowerowych budowa nowych umożliwi korzystanie z alternatywnego środka komunikacji jakim jest rower.</p> <p>Zadanie 1 Planowane jest wybudowanie ścieżki rowerowej w technologii bitumicznej na podbudowie z kruszywa wraz z odwodnieniem oraz oświetlenie w technologii solarno-ledowej na długości około 1,8 km poprzez tereny sąsiadujące z rezerwatem Chelosiowa Jama będące w obszarze NATURA 2000 w miejscowości Jaworznia, Janów, Szczukowice, Piekoszów. Przeprowadzenie inwestycji umożliwi skomunikowanie części wschodniej Gminy Piekoszów z Zachodnią częścią miasta Kielce. Przebieg ścieżki rowerowej stanowić będzie alternatywę dla DW 761 i umożliwi wyprowadzeniem ruchu rowerów z niniejszej drogi która nie jest przystosowana do bezpiecznego poruszania się nią przez rowerzystów. Jednocześnie budowa ścieżki rowerowej przyczyni się do podniesienia dostępności atrakcyjnych miejsc na terenie gminy.</p> <p>Zadanie 2 Wybudowanie ścieżki rowerowej w technologii bitumicznej na podbudowie z kruszywa wraz z odwodnieniem oraz oświetlenie w technologii solarno-ledowej o długości około 1,3 km z centrum Piekoszowa w stronę zachodnią Gminy do miejscowości Wincentów celem ograniczenia ruchu rowerowego na równoległej drodze powiatowej i zaoferowanie lokalnej społeczności alternatywnego dojazdu do centrum gminy.</p> <p>Projekt zgodny jest z zasadami horyzontalnymi Unii Europejskiej w zakresie ograniczenia niskiej emisji CO₂ oraz Strategią Rozwoju Kraju 2020 i Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020, Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, Strategią ZIT, oraz będzie wynikał z Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.</p> <p>Obecnie nie jest możliwe określenie wartości wskaźnika p.n. „szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych”- wskaźnik zostanie oszacowany na etapie wykonywania studium wykonalności tj. w II kw. 2017 roku.</p> <p>W odniesieniu do wskaźnika p.n. „Liczba osób korzystających z dróg dla rowerów” punkt wyjścia stanowią dane z pomiarów natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej nr 761 przeprowadzone w roku 2010. Wartość w/w wskaźnika to szacunkowa liczba osób korzystających z dróg dla rowerów którzy skorzystają z alternatywnej komunikacji i przejedzie projektowaną drogą rowerową.</p> <p>Wartości wskaźników : Długość dróg dla rowerów (km) - 3,1 Liczba osób korzystających z dróg dla rowerów (osoby/rok) - 2500</p>	Piekoszów	2,14	2,14	1,82
7.	Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Sitkówka – Nowiny.	<p>Krótki opis projektu: Ścieżki rowerowe na terenie Gminy Sitkówka-Nowiny zostaną zaprojektowane i wykonane zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. 1999 Nr 43 poz. 430 z póź. zm.) Głównym celem projektu jest obniżenie emisji substancji szkodliwych do powietrza na terenie KOF poprzez stworzenie warunków do ekologicznego transportu rowerowego na terenie gminy Sitkówka-Nowiny dla mieszkańców i turystów. Wstępnie zaplanowano wykonanie nawierzchni ścieżek z mieszanek asfaltowych. Docelowo założono utworzenie ścieżek rowerowych na terenie gminy w sołectwach Bolechowice, Kowala, Szewce - Zawada, Wola Murowana, Zgórsko – Zagrody z uwzględnieniem miejscowości i przysiółków oraz gmin sąsiadujących. Gmina Sitkówka – Nowiny graniczy od strony północno – wschodniej z m. Kielce i gminą Piekoszów, od strony południowo – zachodniej z miastem i gminą Chęciny a od strony południowo – wschodniej z gminą Morawica. Przedsięwzięcie zakłada wykorzystanie istniejących ciągów komunikacyjnych w postaci dróg wojewódzkich, dróg powiatowych, dróg gminnych w powiązaniu z istniejącymi szlakami dróg leśnych i wewnętrznych. Miejsca początku lub końca ścieżek na granicy z sąsiadującymi gminami ustalono w sposób umożliwiający połączenie planowanych lub istniejących szlaków. Możliwość realizacji poszczególnych odcinków ścieżek musi zostać poprzedzona opracowaniem dokumentacji projektowo – kosztorysowej i wykonawczej, uzyskaniem wymaganych uzgodnień od zarządcy dróg i właścicieli terenu oraz uzyskaniu wymaganych prawem pozwoleń. W chwili obecnej</p>	Sitkówka-Nowiny	1,54	1,54	1,31

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

	<p>Gmina Sitkówka-Nowiny posiada dokument pn. „Koncepcję budowy sieci ścieżek rowerowych na terenie gminy Sitkówka-Nowiny”. Planuje się wykonanie nawierzchni na określonych odcinkach, oznakowanie całości tras, wykonanie miejsc parkingowych dla rowerów. Oszacowanie wskaźnika pn. „Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych” (tony równoważnika CO2) na obecną chwilę nie jest możliwe, zostanie ono dokonane w I kwartale 2016r.</p> <p>Do głównych rezultatów osiągniętych w ramach realizacji projektu należeć będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost zainteresowania turystyką rowerową oraz rozwój działalności instytucji, organizacji w zakresie rozszerzenia turystycznej oferty programowej dla mieszkańców powiatu i turystów, - poprawa bezpieczeństwa osób poruszających się po drogach i ścieżkach rowerowych, - wzrost atrakcyjności gminy i regionu, zwłaszcza pod względem turystyki i infrastruktury technicznej, - wzrost zatrudnienia, poprzez powstanie punktów obsługi rowerzystów (sklepów, serwisów), - powstanie gospodarstw agroturystycznych i innych mniejszych obiektów rekreacyjnych, - poprawa zdrowia mieszkańców gminy i powiatu, poprzez propagowanie zdrowego stylu życia i udział w aktywnych formach spędzania wolnego czasu. <p>Stan istniejący na obszarze, na którym realizowany będzie projekt/uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/przedmiot projektu:</p> <p>Obecnie na terenie Gminy Sitkówka-Nowiny funkcjonują nieliczne ścieżki rowerowe. Istnieje ścieżka rowerowa o długości ok 7 km od msc. Zawada do Kamieniołomu „Szewce” o nawierzchni głównie gruntowej, miejscami szutrowej, wykonana przez Gminę Sitkówka-Nowiny. Kolejna istniejąca ścieżka rowerowa to ścieżka relacji Zgórsko-Zawada umiejscowiona jest wzdłuż drogi powiatowej 0278T. Trasa tej ścieżki od msc. Zgórsko do msc. Szewce przebiega po oddzielnym od jezdni pasem zieleni utwardzonym asfaltem pasie o szer. ok 1,5 m, a od początku miejscowości Szewce do końca msc. Zawada ścieżka ta umiejscowiona jest w oznakowanym pasie jezdni, która na ten cel została poszerzona na całej długości. Istnieją również leśne trasy rowerowe łączące min. Kielce z Chęcunami, a przebiegające przez teren Gminy Sitkówka-Nowiny. Istniejące ścieżki rowerowe będą wraz ze ścieżkami powstałymi w wyniku realizacji projektu tworzyć rozbudowaną sieć ścieżek rowerowych obejmujących swoim zasięgiem całą gminę. Tak rozbudowana sieć ścieżek ma na celu stworzenie warunków do transportu rowerowego w szczególności dla mieszkańców, ale również turystów. Beneficjent planuje ubiegać się o środki z RPOWŚ na rewitalizację terenu Gminnego Ośrodka Kultury „Perła”, gdzie zaplanowano min. powstanie wypożyczalni rowerów w sąsiedztwie schroniska dla młodzieży VENTUS, co będzie komplementarne względem przedmiotowego projektu. Na terenie gminy zaplanowano także powstanie przy leśniczówce w Szewcach parkingu wraz z infrastrukturą (wiaty, ławki, stoliki, toalety), w ramach projektu realizowanego z PO Infrastruktura i Środowisko. Beneficjentem tego projektu są Lasy Państwowe, a partnerem będzie Gmina Sitkówka-Nowiny – celem tego projektu jest powstanie tzw. zielonych punktów oraz ścieżek rowerowych przebiegających po terenach leśnych przez obszar wielu gmin, a także łączących się z gminnymi sieciami ścieżek rowerowych. Parking przy leśniczówce w Szewcach będzie tym tzw. zielonym punktem, do którego będzie można podjechać samochodem, przesiąść się na rower i rozpocząć turystykę rowerową po trasach rowerowych Gminy Sitkówka-Nowiny i okolic. Będzie również miejscem odpoczynku dla turystów rowerowych. Punkt ten będzie wykorzystywany przez znaczną liczbę mieszkańców gminy, Kielc i terenu KOF, jak również będzie komplementarny względem przedmiotowego projektu. Stan dróg, a nade wszystko natężenie ruchu drogowego na drogach powoduje, że poruszanie się po drogach rowerem niesie za sobą, już od dłuższego czasu poważne niebezpieczeństwo. Pomimo tego ruch rowerowy w gminie jest dość duży, a projekt ma na celu wprowadzenie roweru jako alternatywnego wobec ruchu samochodowego oraz komunikacji zbiorowej środka transportu. Wydzielenie i budowa ścieżek rowerowych będzie temu sprzyjało, zwiększy bezpieczeństwo rowerzystów, zmniejszy ryzyko utraty przez nich zdrowia, a nawet życia. Ruch i aktywność fizyczna przeciwdziała też powstawaniu chorób cywilizacyjnych. Alternatywny model komunikacji ekologicznej, pozwala skutecznie promować aktywność, co wpływa również pozytywnie na wizerunek całej gminy. Rozwój infrastruktury rowerowej umożliwi stały wzrost udziału podróży niezmotoryzowanych w ich ogólnej liczbie. Budowa dróg rowerowych zapewni efekt sieciowy, umożliwiając wykorzystanie roweru jako środka transportu. Sieć ścieżek na terenie gminy będzie umożliwiała dojazd rowerem do gminnych budynków użyteczności publicznej, jak również będzie stanowiła połączenie z gminami sąsiednimi oraz bezpośrednio z miastem Kielce. Gmina Sitkówka-Nowiny w swoich działaniach promocyjnych poprzez np. Gminny Ośrodek Kultury –u „Perła” kładzie nacisk na praktykę rowerową, rodzinne wycieczki, aktywny wypoczynek</p>				
--	---	--	--	--	--

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

		<p>oraz zastąpienie samochodu rowerem. GOK „Perła” sukcesywnie, kilka razy w roku organizuje rajdy rowerowe, w tym rodzinne rajdy rowerowe, a w wrześniu 2015r. dodatkowo w gminie Sitkówka-Nowiny odbył się finałowy trzeci etap wyścigu w ramach „LOTTO Poland Bike Marathon”, w którym wzięło udział kilkuset zawodników na różnych dystansach. Budowa ścieżek rowerowych przyczyni się także do polepszenia stanu środowiska naturalnego m.in. poprzez zmniejszenie ilości emitowanych do atmosfery spalin.</p> <p>Wartości wskaźników : Długość ścieżek rowerowych (km) - 10 Oszacowanie wskaźnika pn. „Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych” (tony równoważnika CO2) na obecną chwilę nie jest możliwe, zostanie ono dokonane w I kwartale 2016r</p>				
8.	Rozwijanie infrastruktury niskoemisyjnej poprzez budowę ścieżek rowerowych na terenie Gminy Zagnańsk	<p>W ramach projektu istnieje potrzeba stworzenia tzw. „sieci ścieżek rowerowych” poprzez budowę nowych oraz poprawę warunków użytkowych istniejących ścieżek, wraz z ich oznakowaniem, utworzeniem miejsc obsługi podróżnych, miejsc postojowych oraz zagospodarowaniem terenu wokół nich. Zadanie będzie wynikało z Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Zagnańsk. Projekt wspiera ekologiczny transport publiczny oraz zakłada budowę w pełni zagospodarowanej ścieżki rowerowej o długości 7 km, która będzie połączona z istniejącymi ścieżkami na terenie gminy. Przyczyni się to do stworzenia alternatywy dla codziennego przemieszczania się mieszkańców autami osobowymi, co doprowadzi do przeniesienia się mieszkańców na tańszy i zdrowszy sposób transportu. Głównym rolą przedsięwzięcia jest stworzenie drogi rowerowej usprawniającej transport, co pośrednio będzie również pełnił funkcję turystyczno – rekreacyjną, dzięki czemu propagowany będzie zdrowy i mobilny sposób poruszania się. Przedsięwzięcie połączy trasy rowerowe z głównymi trasami jezdny. Ścieżka rowerowa będzie wykonana poprzez utwardzenie terenu na istniejącym stałym gruncie a w miejscach przyjezdniowych teren zostanie utwardzony poprzez zastosowanie mieszanek asfaltowych np. polimeroasfaltu. Ze względu na realizację ścieżek rowerowych na terenach leśnych, wskazana technologia umożliwia mniejszą ingerencję w środowisko i otoczenie. Dodatkowo technika polimeroasfaltowa zapewni większą trwałość, efektywność oraz bezpieczeństwo i komfort. Przedsięwzięcie wpłynie na poprawę atrakcyjności Gminy Zagnańsk oraz Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Zadanie obejmuje swym zakresem budowę ścieżki rowerowej, która będzie wiodła od Miasta Kielce, przez teren sołectw: Jaworze, Barków, Zagnańsk, Janaszów i Samsonów.</p> <p>Wartości wskaźników: Długość dróg dla rowerów (km) - 7 Liczba osób korzystających z dróg dla rowerów - Oszacowanie w II kwartale 2016</p>	Zagnańsk	3,54	3,54	3,01
IV.1.3.	Alokacja wynikająca z ZIT w ramach RPOWŚ - zrównoważona mobilność miejska budowa centrów przesiadkowych				1,45	1,23
IV.2.3.	Podsumowanie proponowanych projektów				1,45	1,23
IV.3.3.	Różnica (IV.2.3-IV.1.3)				0,00	0,00
1.	Wspieranie działań w zakresie zrównoważonej mobilności ZIT KOF na obszarze Gminy Daleszyce, poprzez budowę centrum przesiadkowego	<p>Stan istniejący Obecnie na terenie Gminy Daleszyce liczącej ponad 15,5 tys. mieszkańców - w miejscowości Suków, gdzie planuje się do realizacji projekt brak jest właściwej infrastruktury komunikacji publicznej zapewniającej możliwość bezpiecznego przemieszczania się mieszkańców gminy i KOF. Na tym obszarze znajdują się miejsca atrakcyjne turystycznie, rekreacyjnie i bogato przyrodnicze, niestety pozbawione są właściwej organizacji logistycznej ruchu lokalnego. Samą miejscowość Suków zamieszkuje około 2.1 tys. osób. Z obserwacji migracji ludności wynika, iż teren gminy Daleszyce jest miejscem osiedlania się ludności głównie napływającej z miasta Kielce. Przyczyną są sprzyjające warunki mieszkania w gminie zlokalizowanej przy mieście wojewódzkim w którym duża część mieszkańców gminy pracuje codziennie dojeżdżając do pracy komunikacją zbiorową bądź indywidualną, wykorzystując drogi gminne, powiatowe i wojewódzkie. Obecnie w gminie funkcjonują dwie linie komunikacji MKK tj. linia 11 i 33 dla której nie ma pętli autobusowej. Średni dobowy ruch na drodze wojewódzkiej nr 764 (przeprowadzony w 2010 r.) na odcinku Kielce-Daleszyce dla</p>	Daleszyce	1,45	1,45	1,23

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

		<p>pojazdów ogółem wynosi 9 793 poj. z czego samochody osobowe i mikrobusy stanowią 8 754 poj. Natomiast ta sama droga na odcinku Daleszyce-Raków dla pojazdów ogółem wynosi 4 171 poj. z czego samochody osobowe i mikrobusy stanowią 3 478 poj. Z przedstawionych liczb wynika, iż znacznie większa część osób przemieszczająca się w kierunku miasta Kielce to osoby z terenu gminy Daleszyce (głównie dojeżdżający do pracy). W miejscowości Suków planowana jest przebudowa obwodnicy Daleszyc i Sukowa z uwagi na fakt zatłoczenia drogi wojewódzkiej. Zatłoczenie drogi wojewódzkiej i dróg gminnych powoduje duże zanieczyszczenie powietrza spalinami pojazdów z których emitowane są np.: dwutlenek węgla, tlenek węgla, tlenki azotu czy cząstki stałe. Duże natężenie ruchu powoduje kolizje i wypadki komunikacyjne co naraża podróżujących na utratę zdrowia i życia.</p> <p>Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się do poprawienia stanu infrastruktury komunikacji lokalnej sprzyjającej usprawnieniu mobilności miejskiej i korzystania z atrakcyjności obszaru gminy Daleszyce i KOF. Realizacja niniejszego projektu z jednej będzie ograniczać emisję gazów cieplarnianych tj. emisję zanieczyszczeń do powietrza (CO₂, CO, NO_x i PM) oraz zredukuje hałas, ograniczy zatłoczenie w ruchu drogowym, co wpisuje się w planowane działania wynikające z opracowywanego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Daleszyce (z niniejszego planu będą wynikać szacowane wskaźniki redukcji zanieczyszczeń). Z drugiej strony centrum przesiadkowe zlokalizowane przy projektowanej obecnie obwodnicy poprawi bezpieczeństwo komunikacji drogowej oraz uczyni transport publiczny bardziej atrakcyjnym dla użytkowników na terenie Gminy Daleszyce w kontekście łączenia się tego rodzaju mobilności w sprawny i funkcjonalny system mobilności miejskiej KOF. Centrum przesiadkowe włączone do sieci mobilności miejskiej spowoduje, iż zwiększy się ilość osób korzystających z komunikacji miejskiej zarówno wśród osób dojeżdżających do pracy, którzy będą pozostawiać auta na parkingu centrum czy też osób przemieszczających się turystycznie po tym terenie. Należy zauważyć, iż obserwuje się trend osiedlania się napływowej ludności na terenie gminy z uwagi na atrakcyjność warunków bytowych i bliskości miasta wojewódzkiego – Kielc. Niniejsze przedsięwzięcie wpisuje się swoim celem i zakresem w priorytet inwestycyjny dotyczący „zrównoważonej intermodalnej mobilności miejskiej” przez co będzie realizowane: zmniejszenie wykorzystywania samochodów osobowych, lepsza integracja gałęzi transportu, niższa emisja zanieczyszczeń powietrza, hałasu, niższe zatłoczenie oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego. Centrum przesiadkowe będzie wzajemnie się uzupełniało z planowanymi do budowy ścieżkami rowerowymi w tym również z odcinkiem Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo. Ponadto Urząd Gminy będzie prowadził działania promocyjne zachęcające do ekologicznych form przemieszczania się wykorzystując ścieżki rowerowe i centrum przesiadkowe.</p> <p>Przedmiot projektu</p> <p>W ramach projektu przewiduje się wybudowanie jednego centrum przesiadkowego w miejscowości Suków na terenie gminy Daleszyce. W ramach działania zostanie wybudowana zajeżdźnia (zatoka przystankowa), parking rowerowy, parking samochodowy dla osób przyjeżdżających, by mogli pozostawić swoje środki lokomocji i kontynuować dalej podróż publicznymi środkami lokomocji. Centrum przesiadkowe będzie wyposażone m.in. w poczekalnię z zapleczem sanitarno-socjalnym, miejscem dla matki z dzieckiem, a powstała infrastruktura będzie przystosowana do korzystania przez osoby niepełnosprawne. Infrastruktura centrum przesiadkowego będzie wyposażona w technologie informacyjno - komunikacyjne, jak interaktywny rozkład jazdy i informacji turystycznej, bezpłatny dostęp do internetu. Rezultatem inwestycji jest powstanie 1 szt. centrum przesiadkowego.</p> <p>Wartości wskaźników: Liczba zmodernizowanych dworców i centrów przesiadkowych (szt.) -1 Liczba osób korzystających z zintegrowanych węzłów przesiadkowych (osoby/rok) - 4000 Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - Przybliżony termin określenia wskaźnika marzec 2016 (po opracowaniu i zatwierdzeniu Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Daleszyce)</p>				
V.	6d. Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu natura 2000 oraz zielonej infrastruktury					
V.1.	Alokacja wynikająca z ZIT w ramach RPOWŚ				50,94	43,30
V.2.	Podsumowanie proponowanych projektów				50,94	43,30

V.3.	Różnica (V.2.-V.1.)				0,00	0,00
V.1.1	Alokacja wynikająca z ZIT w ramach RPOWŚ - możliwe sfinansowanie projektów obejmujących działania inwestycyjne umożliwiające wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych wraz z promocją np. zbiorniki wodne, stawy widokowe, tereny wypoczynkowe, ścieżki dydaktyczne				32,52	27,64
V.2.1	Podsumowanie proponowanych projektów				32,52	27,64
V.3.1	Różnica (V.2.1-V.1.1)				0,00	0,00
1	Działania inwestycyjne na terenie Gminy Chęciny umożliwiające wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych wraz z ich promocją	<p>Na terenie Gminy Chęciny znajdują się dwa akwenty wodne. Jednym z nich jest zbiornik w Lipowicy o powierzchni lustra wody ok. 9 ha. Niekontrolowany rozwój bazy turystycznej i rekreacyjnej oraz penetracja turystyczna obszaru wokół zbiornika w Lipowicy jako terenu cennego przyrodniczo, negatywnie wpływa na ochronę różnorodności biologicznej. Omawiany obszar, na którym planowane są działania, leży na terenie Parku Krajobrazowego i Natura 2000 – Dolina Czarnej Nidy. To obszar o ogromnym potencjale przyrodniczym.</p> <p>Celem projektu jest rozszerzenie działań na rzecz poprawy ochrony obszarów cennych przyrodniczo Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego poprzez podjęcie działań mających na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania człowieka na przyrodę nieożywioną i ożywioną w obrębie zbiornika wodnego położonego w Gminie Chęciny. Realizacja zadań w ramach projektu pozwoli na kanalizację ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo. Obszar objęty działaniami projektowymi jest najbardziej narażony na niekontrolowaną presję odwiedzających na miejsca występowania chronionych gatunków roślin i zwierząt.</p> <p>Zakres działań obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wytyczenie trasy rowerowej wokół zbiornika wodnego, w celu ukierunkowania ruchu turystycznego i zabezpieczenia miejsc przyrodniczo cennych w bezpośrednim otoczeniu zbiornika, - wyznaczenie ścieżki edukacyjnej wraz z oznakowaniem, - wyznaczenie punktów widokowych wraz z ustawieniem małej architektury (altany, ławki, kosze), pozwalających na obserwację gatunków roślin i zwierząt żyjących na omawianym obszarze, - budowa kładki z tarasem widokowym celem umożliwienia obserwacji gatunków zwierząt i roślin. Możliwość budowy kładki z tarasem widokowym będzie uzgodniona z właściwym organem na etapie opracowywania dokumentacji. <p>Podstawowe elementy projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oznakowanie ścieżki (wytyczenie ścieżki edukacyjnej i trasy rowerowej, tabliczki z opisem gatunków roślin i zwierząt), - zagospodarowanie terenu wokół zbiornika (nasadzenie roślinności), - mała architektura (ławki, kosze, tablice informacyjne), - parking dla samochodów osobowych wraz z oświetleniem. <p>Rezultatem projektu będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ochrona obszarów cennych przyrodniczo; - promocja terenów atrakcyjnych przyrodniczo w obszarze KOF; <p>Dzięki realizacji założeń projektu w miejscowości Lipowica stworzone zostaną warunki dla prowadzenia działalności gospodarczej w oparciu o zasoby przyrodnicze regionu, a także zabezpieczenie miejsc przyrodniczo cennych na terenach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody. Efektem realizacji projektu będzie wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach stanowiących atrakcje przyrodnicze, a także przyjazna przestrzeń dla mieszkańców.</p> <p>Wartości wskaźników ; Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych (sztuk)-1 Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (odwiedziny/rok)-5 000</p>	Chęciny	2,04	2,04	1,74

2	Zagospodarowanie zbiornika wodnego "Andrzejówka" wraz z terenem przyległym w celu ochrony i promocji różnorodności biologicznej.	<p>Przedmiotem projektu będzie zagospodarowanie zbiornika wodnego „ Andrzejówka” oraz terenu przyległego w celu ochrony i promocji różnorodności biologicznej przy wykorzystaniu lokalnych zasobów przyrodniczych. Zakres prac będzie obejmował konserwację zbiornika polegającą na oczyszczaniu dna w celu stworzenia optymalnych warunków dla bytowania zwierząt wodnych, utworzenie placu i pomostu widokowego do obserwacji zwierząt wodnych. Wokół zbiornika utworzona zostanie ścieżka edukacyjna, na trasie której rozmieszczone zostaną tablice informujące o gatunkach roślin i zwierząt, tropach zwierząt, przedstawiające okazy gatunków zagrożonych itp.; altany widokowe; ławki; kosze itp. W ramach poszerzenia wiedzy edukacyjnej na temat różnorodności biologicznej przewiduje się również nasadzenia nowych gatunków roślin dostosowanych do warunków glebowych i klimatycznych . Utworzenie ścieżki edukacyjnej przyczyni się do zwiększenia rozpoznawania stanu oraz zmian i zagrożeń różnorodności biologicznej. Uzupełnieniem realizacji zadania będzie uzbrojenie terenu w wodociąg, kanalizację, uporządkowanie terenu w zakresie dróg wewnętrznych dojazdowych i miejsc postojowych (koszty niekwalifikowane). Niezbędne jest wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej całego terenu. Działania inwestycyjne nakierowane będą na ochronę istniejącej przyrody i różnorodności biologicznej z jednoczesnym udostępnieniem jej mieszkańcom i zapoznaniem ich z elementem rodzimej przyrody. Zaplanowane zadania inwestycyjne są zgodne z podziałem interwencji pomiędzy programy operacyjne ustanowionym w projekcie linii demarkacyjnej.</p> <p>Stan istniejący na obszarze, na którym realizowany będzie projekt/uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/przedmiot projektu: Zbiornik „Andrzejówka” znajduje się w stanie zdegradowanym, zaniedbanym, pozbawionym jakiegokolwiek infrastruktury chroniącej i promującej istniejącą przyrodę. Pomimo faktu, że zbiornik jest zaniedbany i pozbawiony jakiegokolwiek zagospodarowania cieszy się zainteresowaniem miejscowej ludności i turystów. Jest to dowód na to, że mieszkańcy wyrażają potrzebę zagospodarowania istniejącego zdegradowanego zbiornika wodnego i terenu przyległego na potrzeby wypoczynku oraz poznawania rodzimej przyrody. Celem Projektu jest przywrócenie zdegradowanemu obszarowi, na którym znajduje się zbiornik „Andrzejówka” funkcji promującej przyrodę i różnorodności biologiczną wśród mieszkańców i turystów. Realizacja projektu wpłynie na zwiększenie efektywności wykorzystania i poznania zasobów przyrodniczych. Lepsze zagospodarowanie terenu wokół zbiornika pozwoli na ochronę miejscowej flory i fauny. Jednocześnie pozwoli wybudować wśród miejscowej społeczności właściwy stosunek do przyrody i jej ochrony, ze szczególnym uwzględnieniem rzadko występujących gatunków. Będzie to także dobre miejsce do edukacji ekologicznej młodego pokolenia.</p> <p>Wartości wskaźników: Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych(szt.) -1 Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (odwiedziny/rok)- 500</p>	Chmielnik	2,64	2,64	2,24
3	Budowa platformy widokowej w msc. Daleszyce oraz zagospodarowanie miejsc wokół świetlic wiejskich w msc. Cisów i Widełki jako zwiększenie	<p>Stan istniejący</p> <p>Teren planowany do zagospodarowania obecnie jest terenem zaniedbanym, opuszczonym i nie odwiedzany przez mieszkańców a także przyjezdnych mimo, iż stanowi ciekawy zakątek naszej gminy o dużej różnorodności przyrodniczej terenów NATURA 2000 oraz Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego - miejsc wrażliwych na niekontrolowany sposób zwiedzania. Na tym obszarze znajdują się również dwa miejsca, które mogą stanowić punkty przygotowawczo-startowe dla planowanej ścieżki dydaktycznej - w Cisowie i Widełkach. W chwili obecnej miejsca te są niezagospodarowane. Obecny stan ogranicza możliwość właściwego wykorzystania cennych zasobów przyrodniczych.</p> <p>Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu</p> <p>W celu powstrzymania dalszej degradacji zasobów przyrodniczych niezbędne jest zagospodarowanie terenu po byłej kopalni</p>	Daleszyce	0,94	0,94	0,80

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

	<p>efektywności wykorzystania zasobów przyrodniczych KOF na terenie gminy Daleszyce.</p>	<p>kamienia oraz terenów w miejscowościach Cisów i Widelki znajdujących się w Cisowsko-Orłowski Parku Krajobrazowym oraz bliskiej odległości rezerwatu przyrodniczego „Białe Ługi”. Modernizacja i doposażenie infrastruktury Cisowsko-Orłowskiego Parku Krajobrazowego czy terenu Natura 2000 jest działaniem niezbędnym w celu kanalizacji ruchu turystycznego po cennych turystycznie zasobach przyrodniczych gminy i Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Zagospodarowanie terenu po kopalni poprzez modernizację i doposażenie w infrastrukturę informacyjno-edukacyjną w tym wydzielenia miejsca obserwacji przyrody oraz zagospodarowanie terenów startowych ścieżki dydaktycznej w Cisowie i Widelkach. Doposażeniem ich również w infrastrukturę informacyjno-edukacyjną spowoduje lepszą organizację ruchu turystycznego przy jednoczesnym ograniczeniu niekontrolowanych tras zwiedzania miejsc przyrodniczych. Połączenie miejsc informacyjno-edukacyjnych z miejscem odpoczynku, gdzie turyści będą mogli spożyć własny posiłek i chwilę wypocząć przed dalszą podróżą ograniczy niekontrolowany wypoczynek w tym niszczenie i zaśmiecenie terenu przyrody. Działania te są niezbędne do poprawy i ochrony obszarów cennych przyrodniczo oraz ich wykorzystania dla rozwoju turystyki a zagospodarowanie terenu służyć będzie integracji społeczności lokalnej. Realizacja wpłynie również na podniesienie estetyki miejscowości i wzrostu ich atrakcyjności dla turystów.</p> <p>Przedmiot projektu</p> <p>Przedmiotem projektu jest zagospodarowanie terenu po byłej kopalni kamienia poprzez wykonanie prac związanych z oczyszczeniem terenu z części samosiewów, przeprowadzenie prac związanych z wyrównaniem terenu, zorganizowaniu miejsc postojowych przy drodze dojazdowej (droga powiatowa Górno-Daleszyce) dla kilku samochodów, organizacja ciągu pieszo-rowerowego (około 500mb.) do zagospodarowanej platformy widokowej. Wydzielenie i zagospodarowanie platformy widokowej oraz wyposażenie w infrastrukturę informacyjno-edukacyjną: oświetlenia miejsca z wykorzystaniem OZE, altanę widokową z miejscami siedzącymi służącymi zarówno do obserwacji rozległej przestrzeni przyrody jak i odpoczynku, tablice przedstawiające zasoby przyrodnicze i szlaki turystyczne. W celu zapewnienia funkcjonalności planuje się doposażenie oraz drobną infrastrukturę służącą wypocznikowi jak ławeczki kosze na śmieci czy wydzielone miejsca na pozostawienie rowerów, budowę zaplecza sanitarnego.</p> <p>Na terenie miejscowości Cisów i Widelki planuje się utworzenie miejsc startowo – przygotowawczych ścieżki dydaktycznej poprzez uporządkowanie terenu, nasadzenia, oświetlenie wykorzystujące OZE, doposażenie w infrastrukturę informacyjno-edukacyjną, wydzielenie miejsc postoju samochodów, budowę zaplecza sanitarnego, doposażenie terenu w drobna infrastrukturę jak ławeczki, kosze na śmieci czy wydzielone miejsca na pozostawienie rowerów. Wszystkie zagospodarowywane miejsca będą dostępne dla osób niepełnosprawnych co pozwoli zniwelować bariery wykluczające te osoby z czynnego korzystania i poznawania cennych przyrodniczo terenów.</p> <p>Wartości wskaźników: Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych lub rekreacyjnych (szt.) - 3 Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (odwiedziny/rok)- 2000.</p>				
4	<p>Zagospodarowanie terenu wokół kamieniołomu w miejscowości Górno</p>	<p>Projekt zostanie zrealizowany na działce nr 1168/2 w miejscowości Górno będącej własnością Gminy, na której znajdował się kamieniołom. Teren znajduje się w centralnej części miejscowości w bezpośrednim sąsiedztwie z drogą krajową nr 74 Kielce – Łągów.</p> <p>Jego realizacja przyczyni się do poprawy i ochrony obszarów cennych przyrodniczo na terenie gminy Górno a tym samym Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz wykorzystania tych zasobów dla rozwoju turystyki. Zagospodarowanie terenu wokół kamieniołomu zapobiegnie degradacji środowiska i przyczyni się do jego ochrony.</p> <p>Projekt zakłada poprawę i ochronę obszarów cennych przyrodniczo poprzez stworzenie bazy edukacyjnej i miejsca spędzania wolnego czasu na rzecz rozrywki, popularyzacji okolicy i tradycji. Projekt będzie obejmował m.in.</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa ścieżki edukacyjnej, - budowę oświetlonego ciągu pieszego wraz z barierkami ochronnymi wokół niezagospodarowanej części terenu po byłym kamieniołomie, - niezbędnym elementem projektu służącym do pokonania znacznej różnicy poziomów pomiędzy skarpią a jej podnóżem, 	Górno	1,50	1,50	1,28

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

		<p>wynoszącej ok. 10 m będzie budowa podświetlonych schodów, które składać się będą z 3 biegów oraz z 2 odcinków spocznikowych znajdujących się na zboczu i u podnóża skarpy. Będzie można obserwować różnorodność biologiczną na wszystkich poziomach (10 m),</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonanie tablic informacyjnych o obiekcie, - teren będzie dostępny dla mieszkańców gminy Górno oraz sąsiednich gmin. <p>Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu zorganizowanego spędzania wolnego czasu. Zaspokoi potrzeby społeczne i kulturalne mieszkańców wsi, przyczyni się do poprawy wizerunku gminy Górno oraz promocji na rynku lokalnym, regionalnym i krajowym. Zagospodarowanie terenu będzie służyć integracji społeczności lokalnej, zaangażowaniu wolnego czasu mieszkańców w edukację i rozrywkę. Jego realizacja wpłynie na podniesienie estetyki miejscowości, wzrost jej atrakcyjności dla turystów oraz mieszkańców gminy Górno.</p> <p>Celem projektu jest zachowanie i ochrona obszarów cennych przyrodniczo na terenie gminy Górno a tym samym Kieleckiego obszaru Funkcjonalnego m.in. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowę oświetlonego ciągu pieszego, usytuowanego w górnej części skarpy wraz z barierkami ochronnymi wokół niezagospodarowanej części terenu po byłym kamieniołomie. Zastosowanie ciągów pieszych wraz z oświetleniem wskaże trasy komunikacji zabezpieczając ingerencję pieszych w naturalne środowisko starego kamieniołomu oraz najbliższego jego otoczenia jednocześnie oświetlając piękne widoki na pozostałości po kamieniołomie. - niezbędnym elementem projektu służącym do pokonania znacznej różnicy poziomów pomiędzy skarpią a jej podnóżem, wynoszącej ok. 10 m będzie budowa podświetlonych schodów, które składać się będą z 3 biegów oraz z 2 odcinków spocznikowych znajdujących się na zboczu i u podnóża skarpy; - wykonanie tablic informacyjnych o obiekcie <p>Realizacja projektu przyczyni się do poprawy i ochrony obszarów cennych przyrodniczo na terenie Gminy Górno oraz w dużym stopniu zwiększy atrakcyjność znajdującego się wokół terenu.</p> <p>Wartości wskaźników : Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych (szt.) - 1 Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (odwiedziny/rok) – 1000.</p>				
5	Zagospodarowanie terenu wokół zalewu w miejscowości Cedzyna i Leszczyny	<p>Miejscowości Cedzyna i Leszczyny znajdują się w Podkieleckim Obszarze Chronionego Krajobrazu, który chroni wody powierzchniowe rzeki Lubrzanki, w części której został wybudowany zalew. Rzeka Lubrzanka jest siedliskiem małży- skójki gruboskorupowej Unio Crassus. Zwierzęta te ze względu na specyficzny sposób odżywiania – filtrację wody są wrażliwe na zanieczyszczenia chemiczne i fizyczne w swoim środowisku życia. Skójka gruboskorupowa jest przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000. Ponadto występują następujące gatunki zwierząt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ptaki: zimorodek, gąsiorek (pojedyncze pary, populacje migrujące), - ssaki: bóbr europejski, wydra, - ryby: brzanka, minóg ukraiński, - bezkręgowce: czerwończyk nieparek, przeplatka aurinia. <p>Wzdłuż linii brzegowej zalewu zostanie utworzona ścieżka edukacyjna mająca na celu popularyzację w zakresie ochrony przyrody i zrównoważonego rozwoju. Na tablicach znajdują się informacje o występujących na obszarze objętym zagospodarowaniem gatunkach roślin i zwierząt. Zagospodarowanie terenu wokół zalewu przyczyni się do ochrony wód powierzchniowych oraz uchroni od dalszej degradacji. Warunki środowiskowe zostaną zachowane.</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się do poprawy i ochrony obszarów cennych przyrodniczo na terenie gminy Górno a tym samym Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz wykorzystania tych zasobów dla rozwoju turystyki wokół zbiornika wodnego w Cedzynie. Jest to jedyny zbiornik służący mieszkańcom gminy Górno oraz sąsiednich gmin należących do Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Obecnie teren wokół zbiornika jest w złym stanie. Większość terenu to nieużytki, tereny zachwaszczone z nieuporządkowaną zielenią niską oraz dzikie wysypiska mające negatywny wpływ na czystość gleby i wody w zbiorniku.</p>	Górno	1,84	1,84	1,56

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

		<p>Aby uniknąć dalszej degradacji środowiska wokół zalewu konieczne jest jego zagospodarowanie, które przyczyni się do ochrony obszarów cennych przyrodniczo. Projekt zakłada poprawę i ochronę obszarów cennych przyrodniczo poprzez stworzenie bazy rekreacyjnej, miejsca spędzania wolnego czasu na rzecz rozrywki, popularyzacji okolicy i tradycji w poszanowaniu przyrody. Projekt będzie obejmował m.in.</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowę ścieżki edukacyjnej, - budowę oświetlonego ciągu pieszego z dopuszczonym ruchem rowerów odpowiednio oznakowanego wraz z elementami małej architektury, - budowa parkingów i dojazdów z drogi publicznej znajdującej się w bezpośrednim sąsiedztwie (droga powiatowa nr 0316T) - budowa miejsc wypoczynku, stałych koszy na śmieci, - budowa zaplecza sanitarnego dla turystów oraz na potrzeby kąpieliska, - dodatkowe uzbrojenie terenu niezbędne do realizacji projektu polegające na budowie sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i energetycznej do zaplecza sanitarnego dla turystów oraz na potrzeby kąpieliska, - wykonanie tablic informacyjnych o obiekcie. <p>Koszty uzbrojenia terenu polegające na budowie sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i energetycznej do zaplecza sanitarnego dla turystów oraz na potrzeby kąpieliska w wysokości ok. 30 tys. zł będą w całości pokryte z budżetu gminy (wydatki niekwalifikowalne).</p> <p>Teren wokół zbiornika będzie dostępny dla mieszkańców gminy Górno oraz sąsiednich gmin należących do Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu aktywnego i zorganizowanego spędzania wolnego czasu. Zaspokoi potrzeby społeczne i kulturalne mieszkańców wsi, przyczyni się do poprawy wizerunku gminy Górno oraz promocji turystycznej na rynku lokalnym, regionalnym i krajowym. Zagospodarowanie terenu będzie służyć integracji społeczności lokalnej, rozwojowi organizacji społecznych, zaangażowaniu wolnego czasu mieszkańców w edukację i rozrywkę. Jego realizacja wpłynie na podniesienie estetyki miejscowości, wzrost jej atrakcyjności dla turystów oraz mieszkańców gminy Górno.</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się do poprawy i ochrony obszarów cennych przyrodniczo na terenie Gminy Górno oraz w dużym stopniu zwiększy atrakcyjność znajdującego się wokół zbiornika terenu.</p> <p>Wartości wskaźników : Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych (szt.) - 1 Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (odwiedziny/rok) - 1500 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.) - 1</p>				
6	Zagospodarowanie terenu wokół Zalewu Cedzyna na terenie Gminy Masłów	<p>Stan istniejący</p> <p>Zalew Cedzyna znajduje się na terenie dwóch gmin – Masłów i Górno. Powstał w latach 70. XX W. Do zbiornika przylega Las Wolski, który do czasu powstania zbiornika był intensywnie wykorzystywany gospodarczo, m. in. do pozyskiwania drzewa oraz do wypasania zwierząt. Od momentu powstania zbiornika funkcja Lasu ulegała systematycznej zmianie, tj. z jednej strony stał się miejscem rekreacyjnym, a z drugiej – na skutek ograniczenia funkcji gospodarczej nastąpiło jego unaturalnienie poprzez ograniczenie presji gospodarczej na środowisko leśne. W wyniku przemiany pojawiły się gatunki dotychczas niewystępujące w Lesie, np. sarny, ptaki leśne. Budowa zalewu przyczyniła się również do utworzenia pośrednich stref łączących Las z terenami wodnymi, pojawiły się gatunki ptactwa typowe dla środowiska wodnego oraz ryby i zwierzęta wodne. Zatem obecnie na obszarze planowanej inwestycji występuje różnorodność gatunkowa oraz różnorodność ekosystemowa.</p> <p>Obszar wokół zbiornika znajdujący się po stronie Gminy Masłów jest chętnie odwiedzany przez wędkarzy oraz stanowi miejsce rekreacji spacerowej i rowerowej. Obecnie teren położony wokół zbiornika znajduje się w złym stanie – brakuje ścieżek rowerowych, tras pieszych, elementów małej architektury, kładki nad strumieniem wpadającym do zalewu oraz parkingu przy ulicy Letniskowej, zaplecza sanitarnego. Brakuje również połączenia komunikacyjnego pieszego i rowerowego z miejscowością Cedzyna. Problemem jest także nielegalne wysypisko śmieci. Z kolei brak parkingu powoduje, że samochody parkowane są na terenie lasu, co ma negatywny wpływ na środowisko.</p>	Masłów	2,59	2,59	2,20

		<p>Uzasadnienie Las Wolski powinien zostać właściwie udostępniony, tj. ścieżki do zbiornika uległy znacznej dekapitalizacji. Wymagają więc gruntownej rewitalizacji i modernizacji tego obszaru pod kątem udostępnienia go dla edukacji ekologicznej poprzez powstanie infrastruktury ułatwiającej wykorzystanie bioróżnorodności obszaru oraz utworzenie stanowisk obserwacyjnych i właściwego użytkowania obszaru przez turystów i mieszkańców okolicznych terenów znacznie zurbanizowanych. Las Wolski z Zalewem Cedzyna stanowi dla okolicznych mieszkańców zaplecze dla edukacji przyrodniczej na przykładzie ekosystemu leśnego w połączeniu z ekosystemem wodnym. Niniejsza inwestycja przyczyni się do ochrony obszaru cennego przyrodniczo i stworzenia miejsca rekreacyjnego na bazie istniejącego Zalewu Cedzyna. Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika zapobiegnie degradacji środowiska naturalnego i przyczyni się do ochrony roślinności wodnej jak i leśnej. Realizacja inwestycji połączy funkcjonalnie tereny cenne przyrodniczo gminy Masłów z terenami Gminy Górno i projektowaną infrastrukturą po stronie Gminy Górno. Zostanie zlikwidowany nielegalny parking leśny i śmietnisko mające negatywny wpływ na środowisko naturalne dookoła zbiornika. Planowany projekt jest komplementarny z inwestycją planowaną przez Gminę Górno wokół Zalewu na terenach należących do tej gminy. Przedmiot projektu Przedmiotem projektu jest budowa ciągu komunikacyjnego wzdłuż brzegów Zalewu Cedzyna obejmującego m.in.: ścieżkę rowerową, ścieżkę spacerową, oświetlenie, kładkę nad strumieniem wpadającym do zbiornika łączącą Wolę Kopcową z Cedzyną, parking przy ulicy Letniskowej, elementy małej architektury (tablica informacyjna, ławy drewniane, kosze na śmieci), stanowiska obserwacyjne bioróżnorodności roślinnej i zwierzęcej w postaci altan, ścieżki nadrzewne do obserwacji ptaków, ścieżkę edukacyjną dla dzieci (z przystankami wyposażonymi w urządzenia), zaplecze sanitarne. Szczegółowy zakres inwestycji zostanie określony w dokumentacji projektowej. Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach potwierdził możliwość realizacji kładki nad strumieniem wpadającym do zbiornika. Przedmiot projektu jest komplementarny z przedmiotem projektu planowanym przez Gminę Górno (m. in. oświetlenie, ciągi pieszo-jezdne, place zabaw, urządzenia sportowo-siłowe oraz scenę plenerową wraz z placem dla publiczności i miejscami parkingowymi dla samochodów).</p> <p>Wartości wskaźników: Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych (szt.) - 1 Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (odwiedziny/rok) -1 800 Liczba osób korzystających ze szlaków turystycznych (osoby/rok) -1 050 Długość szlaków turystycznych (km) - 0,5 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.)- 0 Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa) (EPC) (osoby) - 0</p>				
--	--	--	--	--	--	--

7	<p>Zagospodarowanie terenu wokół zbiorników wodnych w Gminie Morawica Zadanie 1. Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika w Morawicy Zadanie 2. Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika w Bilczy</p>	<p>Realizacja tego projektu przyczyni się do poprawy i ochrony obszarów cennych przyrodniczo na terenie KOF oraz przyczyni się do przywrócenia walorów przyrodniczych, turystycznych i rekreacyjnych zbiorników wodnych na terenie KOF-u.</p> <p>W chwili obecnej teren wokół zbiornika wodnego w Morawicy częściowo porasta las sosnowy, częściowo to nieużytki, tereny zachwaszczone i z nieuporządkowaną zielenią niską, na terenie tym są dzikie wysypiska śmieci, co może negatywnie wpływać na czystość gleby i wody w zbiorniku. Aby uniknąć dalszej degradacji tego terenu zostanie zagospodarowany teren wokół istniejącego zbiornika w Morawicy m.in. poprzez przesunięcie części kąpieliska co zwiększy powierzchnię niezakłóconego bytowania ryb i miejsca przeznaczonego na tarlisko, ścieżek rowerowych, ciągów pieszo – jezdnych, oświetlenia energooszczędnego, pomostu widokowego. Dla potrzeb wybudowania sanitariatów planuje się również budowę sieci wod-kan, co przyczyni się do zmniejszenia zanieczyszczeń wód gruntowych i wód rzeki Morawka. Działania te spowodują przywrócenie walorów turystycznych i rekreacyjnych tego obszaru. Zapobiegną dewastacji pozostałych terenów zielonych wokół zbiornika, ich rozdeptywanie i zajeżdżanie. Obszar przewidziany do zagospodarowania znajduje się wokół zbiornika wodnego wybudowanego na ujściowym odcinku rzeki Morawka do rzeki Czarna Nida. Dolina Czarnej Nidy stanowi obszar Natura 2000. Na zagospodarowanym terenie zostaną zamontowane tablice informacyjne dotyczące gatunków roślin i zwierząt występujących na danym obszarze. Infrastruktura wytworzona w wyniku realizacji tego projektu pozostanie własnością Gminy Morawica.</p> <p>W ramach projektu zostanie wykonane również zagospodarowanie terenu wokół zbiornika w Bilczy. Obecnie teren, na którym realizowany będzie projekt stanowią rowy melioracyjne o skarpach ziemnych oraz nieużytki z nieuporządkowaną zielenią. W okresie opadów i roztopów teren ten jest zalewany przez wody doprowadzane tymi rowami melioracyjnymi. W ramach zagospodarowania tego terenu zostanie uporządkowany sposób dojścia i poruszania się po terenie poprzez budowę ciągów pieszo – jezdnych (ścieżek edukacyjnych) co oddzieli obszar zabudowany od powierzchni biologicznie czynnej. Uniemożliwi to zadeptywanie i rozjeżdżanie terenów zielonych. Ochroni to zwierzęta i rośliny występujące na tym obszarze. Jako dodatkowe elementy zagospodarowania tego obszaru przewiduje się zainstalowanie elementów małej architektury w postaci lamp oświetlenia ulicznego, ławek, koszy na śmieci. Planowane jest także urządzenie terenów zielonych poprzez nowe nasadzenia roślin drzewiastych i krzewiastych w nawiązaniu do istniejących kompozycji naturalnych. Opisany teren znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie Podkieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, bezpośrednio sąsiaduje z dużym kompleksem leśnym. Stanowi w tym rejonie ostoję zieleni między osiedlami mieszkaniowymi a terenami zielonymi. Na zagospodarowanym terenie zostaną zamontowane tablice informacyjne dotyczące gatunków roślin i zwierząt występujących na danym obszarze. Infrastruktura wytworzona w wyniku realizacji tego projektu pozostanie własnością Gminy Morawica.</p> <p>Wartości wskaźników: Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych (Szt.) -2 Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (Odwiedziny/rok) - 6 000</p>	Morawica	6,58	6,58	5,59
8	<p>Zachowanie bioróżnorodności w rezerwach na terenie gminy Piekoszów</p>	<p>Na terenie gminy znajduje się rezerwat przyrody Chelosiowa Jama oraz Moczydło tereny te są objęte również ochroną NATURA 2000. Rezerваты wskazane w niniejszym dokumencie są niezwykle cenne ze względów przyrodniczych – siedliska nietoperzy oraz geologicznych – zjawiska krasowe. Obecnie jest to obszar pogórnicy i nieuporządkowany. Celem projektu jest zwiększenie zrównoważonego rozwoju tego obszaru oraz jego ochrona z zachowaniem bio różnorodności. Podejmowane działania wynikać będą bezpośrednio z planów ochrony. W ramach projektu planowane jest wybudowanie ścieżek dydaktycznych wraz ze stanowiskami edukacyjnymi (elementy jaskiniowe) przedstawiającymi naturalne środowisko fauny i flory jaskiniowej oraz zaprezentowanie cyklu życia nietoperzy. Zostanie również utworzone stanowisko obserwacyjne wraz z niezbędnymi elementami małej architektury w planowanym do realizacji ekoparku tj. obszarze zagospodarowanego roślinnością występującą naturalnie na chronionym obszarze. Działania podejmowane w ramach projektu przyczynią się do większego zrozumienia i poznania populacji nietoperzy zamieszkujących chronione tereny oraz skanalizowania ruch wokół tych terenów i zwiększenia ich atrakcyjności bez uszczerbku dla samego ekosystemu.</p> <p>Wartości wskaźników:</p>	Piekoszów	0,85	0,85	0,72

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

		Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych (szt) - 2 Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzających w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (odwiedziny/rok) - 1500				
9	Budowa ścieżki edukacyjno-przyrodniczej na terenie Gminy Sitkówka-Nowiny.	<p>Krótki opis projektu: Przebieg trasy ścieżki zaplanowano przez obszar dwóch Gmin tj. Gminy Chęciny i Gminy Sitkówka-Nowiny. Początek i koniec ścieżki byłby przy Jaskini Raj. Idąc od Jaskini Raj, ścieżka prowadziłaby najpierw do ul. Dobrzączki, a następnie schodami do szczytu góry Miejskiej, następnie biegłaby po szczycie góry Miejskiej aż do zejścia wąwozem do kamieniołomu Szewce. Następnie droga powrotna ścieżki biegłaby od kamieniołomu Szewce drogą leśną po zboczu góry Miejskiej w kierunku ul. Dobrzączki, a dalej ulicą Dobrzączki do Jaskini Raj. Początek i koniec ścieżki byłby obok Jaskini Raj, na terenie Gminy Chęciny. Ścieżka byłaby pętlą, o długości ok 3 km, na swojej trasie obok obiektów które należałoby wybudować, prowadziłaby również do Kamieniołomu Szewce. Wstępnie ścieżka wymagałaby nakładów zarówno na terenie Gminy Chęciny jak i na terenie Gminy Sitkówka-Nowiny, ale zdecydowana większość byłaby po stronie Gminy Sitkówka-Nowiny. Ścieżka wymaga również zgody lasów Państwowych. Wstępnie przewiduje się wykonanie w ramach ścieżki :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tablic informacyjnych na całej długości ścieżki, • Szeregu stanowisk przyrodniczych na całej długości ścieżki (np. badanie wieku drzew, stanowiska z lokalnymi roślinami, stanowiska z gniazdami ptaków, stanowiska zapachowe, stanowiska z różnymi podłożami, wyszukiwanie roślin i drzew po obrazach – zabawa dydaktyczna, badanie wieków drzew, itp.) • Szeregu stanowisk geologicznych na całej długości ścieżki (tablice informacyjne obrazujące lokalne bogactwo geologiczne) • Utwardzenia nawierzchni ścieżki, • Schodów prowadzących od ul. Dobrzączki na górę Miejską, • Wieży obserwacyjnej na górze Miejskiej z zainstalowanymi lunetami, umożliwiającego obserwację lokalnych ptaków oraz roślinności i przyrody, • Tarasu edukacyjno-przyrodniczego „w koronę drzew” - byłaby to ścieżka w formie pomostu wychodzącego ze szczytu góry Miejskiej- pomost byłby na jednym poziomie, prowadząc przez poszczególne partie drzew rosnących na zboczu. Idąc tym pomostem użytkownicy będą mieli możliwość obejrzenia z bliska poszczególnych partii drzew, wraz ze szczytem- koroną drzew. • Stworzenie promocyjnej strony internetowej ścieżki wraz z przykładowymi scenariuszami lekcji poznawczo przyrodniczych z wykorzystaniem przedmiotowej ścieżki , stworzenie filmu obrazującego lokalne zasoby przyrodnicze, • budowę i wyposażenie wiaty przy kamieniołomie Szewce, gdzie przewidziano prowadzenie lekcji poznawczo przyrodnicze wg scenariuszy dostępnych na stronie promocyjnej ścieżki, wiatka będzie przeznaczona dla grup maksymalnie ok. 30 osobowych, • Oznakowanie <p>Ścieżka taka byłaby nową atrakcją dla turystów odwiedzających Jaskinię Raj, przy jaskini jest już funkcjonująca infrastruktura towarzysząca taka jak: parking, bar. Stan istniejący na obszarze, na którym realizowany będzie projekt/uzasadnienie potrzeby realizacji projektu/przedmiot projektu: Obecnie obszar na którym zaplanowano realizację projektu stanowią w większości drogi i ścieżki leśne nieutwardzone, jedynie ulica Dobrzączki jest utwardzona kruszywem, również przedłużenie tej ulicy w kierunku kamieniołomu „Szewce” jest utwardzone kruszywem. Pozostałe ścieżki mają nawierzchnię gruntową. Są to tereny będące w dyspozycji lasów państwowych. Gmina Sitkówka-Nowiny zwróciła się już z pismem do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu o wyłączenie obszaru objętego projektem z produkcji leśnej. Dodatkowo teren ten objęty jest obszarem NATURA 2000. Nowa ścieżka edukacyjno-przyrodnicza z wieżą widokową i tarasem tzw. „spacer w koronę drzew” w sąsiedztwie atrakcyjnej turystycznie jaskini Raj, będzie dodatkową atrakcją zarówno dla wycieczek szkolnych jak i dla turystów i mieszkańców. Na terenie przez który przebiega ścieżka występują skały prawie wszystkich okresów geologicznych od kambry (paleozoik) po holocen (kenozoik). W licznych jaskiniach i załomach obserwowano rzadkie gatunki nietoperzy między innymi: mroczek późny, mopek, nocek duży. Drzewostan na terenie objętym projektem stanowi specyficzny przyrodniczo las grądowy. Turyści będą mogli pozostawić samochód (autobus) na już istniejącym parkingu dla turystów odwiedzających Jaskinię Raj i dodatkowo skorzystać z oferty ścieżki. Z kolei po ulicy</p>	Sitkówka-Nowiny	4,04	4,04	3,43

		<p>Marmurowej w Szewcach, łączącej się z ul. Dobrzączki przewidziano również jedną z tras zaplanowanej sieci ścieżek rowerowych, co umożliwi dogodny dostęp do ścieżki edukacyjno-przyrodniej również dla turystów rowerowych. Jaskinię „Raj” odwiedza rocznie ok 90 tys. turystów. Ostrożnie założono, że tylko ok 25-30 % z nich skorzysta ze ścieżki edukacyjno –przyrodniczej. Zakładając że przejście ścieżki zajmie ok godziny, będzie to ciekawa oferta zwłaszcza dla wycieczek szkolnych. W tej części Kieleckiego Obszaru Funkcyjnego nie ma tarasu widokowego, bezsprzecznie będzie to znacząca ponadlokalna atrakcja i cel wypadów rodzinnych i turystycznych. Z góry Miejskiej roztacza się piękny widok na zamek w Chęcinach oraz na okolicę, w szczególności na pasmo Zgórskie gór Świętokrzyskich. Odwiedzający ścieżkę, oprócz niezapomnianych widoków będą mieli przede wszystkim możliwość poznania lokalnych gatunków drzew, roślin, ptaków, poobcowania z przyrodą, poznania lokalnych ciekawostek przyrody żywej i nieożywionej, poznania lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Dzięki powstaniu ścieżki chroniona będzie lokalna różnorodność biologiczna, a powstałe elementy infrastruktury umożliwią właściwe eksponowanie i ochronę tych zasobów przyrodniczych.</p> <p>Wartości wskaźników: Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych (produkt) (Szt.) - 1 Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (odwiedziny/rok) (Szt.) - 30 000</p>				
10	Ochrona terenów cennych przyrodniczo na terenie Gminy Strawczyn - ścieżka dydaktyczna	<p>Projekt wpisuje się w realizację celu tematycznego 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami, priorytet inwestycyjny 6d Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu Natura 2000 oraz zielonej infrastruktury realizowanego w ramach osi 6 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020.</p> <p>Teren Gminy Strawczyn leży w Suchedniowsko-Oblęgarskim Parku Krajobrazowym i jego otulinie. Część gminy pokrywa również Natura 2000. Park został utworzony w celu ochrony unikatowych zasobów przyrodniczych regionu świętokrzyskiego oraz licznych obiektów Staropolskiego Zagłębia Przemysłowego, ponieważ łączy on na swoim obszarze bogactwo przyrodnicze z bogactwem zasobów kulturowych.</p> <p>Bioróżnorodność występująca na terenie gminy, decyduje o jej walorach naturalnych ale także turystycznych i rekreacyjnych. Kontakt z przyrodą jest człowiekowi niezbędny do prawidłowego funkcjonowania, zarówno w sferze psychicznej, jak intelektualnej i fizycznej. Odpoczynek poza zgiełkiem i hałasem w okresie wolnym od pracy czy nauki jest coraz częściej doceniany jako skuteczna forma wypoczynku.</p> <p>Zachowanie bioróżnorodności jest istotne z naukowego punktu widzenia, pozwala poznać prawidłowości funkcjonowania biosfery i zapobiec ewentualnym negatywnym skutkom działalności człowieka. Piękno krajobrazu zajmuje istotne miejsce w tradycji i kulturze zarówno naszego narodu, jak i ludzkości. Należy efektywnie korzystać z zasobów naturalnych środowiska, mając na uwadze poszanowanie zasady zrównoważonego rozwoju.</p> <p>W ramach tej inwestycji planuje wykorzystać już istniejące „zaplecze” mające na celu pokazanie cennych zasobów przyrodniczych na terenie gminy Strawczyn.</p> <p>Od dłuższego czasu zauważa się niezorganizowany ruch turystyczny na terenie Parku i w jego otulinie. Po leśnych drogach odbywa się nieskanalizowany ruch rowerowy, motorowy, quadowy oraz pieszy (nordic walking) . Stan środowiska z sezonu na sezon ulega pogorszeniu. Tereny chronione są dewastowane przez mieszkańców i turystów (zaśmiecanie, niszczenie roślinności będącej pod ochroną).</p> <p>W celu uporządkowania ruchu ingerującego w środowisko naturalne planuje się jego sformalizowanie poprzez zorganizowanie ścieżki dydaktycznej. Jej głównym celem będzie edukacja poprzez obserwację obiektów i zasobów w ich naturalnym środowisku, ochrona tego środowiska, a to z kolei przełoży się na wzbogacenie oferty turystycznej Gminy, oraz regulację ruchu turystycznego. Przebieg ścieżki dydaktycznej planowany jest na już istniejących duktach leśnych oblęgarskich lasów, nieopodal Pałacu Henryka Sienkiewicza, w Suchedniowsko-Oblęgarskim Parku Krajobrazowym oraz obszarze Natura 2000. Działania będą prowadzone tak, by ingerencja w środowisko naturalne była jak najmniejsza. Ścieżka dydaktyczna zostanie odpowiednio oznakowana. Elementami</p>	Strawczyn	2,95	2,95	2,51

		<p>zapleczka będą tablice informacyjne z zadaszeniami stanowiącymi ochronę przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi, wiaty obserwacyjne, dydaktyczne, punkty obserwacyjne, miejsca postojowe z elementami małej architektury (m.in.ławki, kosze na śmieci czy też niezbędne oświetlenie) dla odwiedzających do obsługi ścieżki, budynki sanitarne itp. Planuje się by jej przebieg łączył się z Muzeum H. Sienkiewicza (Oblęgorek).</p> <p>Alternatywą lokalizacji dla wyżej opisanej ścieżki (w przypadku wystąpienie problemów z odkupieniem gruntów pod inwestycję) będzie istniejąca ścieżka(dojście) na Perzową Górę w m. Hucisko. Ścieżka ta biegnie przez Rezerwat Gologiczno-Przyrodniczy Perzowa Góra. Kamiennieo-drewniane schody prowadzą do skalnej groty Świętej Rozalii na Perzowej Górze.</p> <p>W ramach inwestycji planowane są również działania promujące zasoby przyrodnicze, m.in. poprzez informacje w prasie, na stronie internetowej beneficjenta, tablice pamiątkowe, broszury informacyjne.</p> <p>Wartości wskaźników: Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych (Szt.)-1 Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (Szt.)-1 Liczba osób korzystających ze szlaków turystycznych (osoby/rok)- 30 000</p>				
11	Ochrona terenów cennych przyrodniczo na terenie Gminy Strawczyn –ścieżka narciarsko-biegowo-rowerowa	<p>Projekt wpisuje się w realizację celu tematycznego 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami, priorytet inwestycyjny 6d Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu Natura 2000 oraz zielonej infrastruktury realizowanego w ramach osi 6 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020.</p> <p>Teren Gminy Strawczyn leży w Suchedniowsko-Oblęgarskim Parku Krajobrazowym i jego otulinie. Część gminy pokrywa również Natura 2000. Park został utworzony w celu ochrony unikatowych zasobów przyrodniczych regionu świętokrzyskiego oraz licznych obiektów Staropolskiego Zagłębia Przemysłowego, ponieważ łączy on na swoim obszarze bogactwo przyrodnicze z bogactwem zasobów kulturowych.</p> <p>Bioróżnorodność występująca na terenie gminy, decyduje o jej naturalnych walorach ale także walorach turystycznych i rekreacyjnych. Kontakt z przyrodą jest człowiekowi niezbędny do prawidłowego funkcjonowania, zarówno w sferze psychicznej, jak intelektualnej i fizycznej. Odpoczynek poza zgiełkiem i hałasem w okresie wolnym od pracy czy nauki jest coraz częściej doceniany jako skuteczna forma wypoczynku.</p> <p>Zachowanie bioróżnorodności jest istotne z naukowego punktu widzenia, pozwala poznać prawidłowości funkcjonowania biosfery i zapobiec ewentualnym negatywnym skutkom działalności człowieka. Piękno krajobrazu zajmuje istotne miejsce w tradycji i kulturze zarówno naszego narodu, jak i ludzkości. Należy efektywnie korzystać z zasobów naturalnych środowiska, mając na uwadze poszanowanie zasady zrównoważonego rozwoju.</p> <p>Planuje się przygotować inwestycję, wykorzystującą już istniejące „zapleczce” mające na celu pokazanie cennych zasobów przyrodniczych na terenie gminy Strawczyn.</p> <p>Od dłuższego czasu zauważa się niezorganizowany ruch turystyczny na terenie Parku i w jego otulinie. Po leśnych drogach odbywa się nieskanalizowany ruch rowerowy, motorowy, quadowy oraz pieszy (nordic walking) a zimą także narciarski. Stan środowiska z sezonu na sezon ulega pogorszeniu. Tereny chronione są dewastowane przez mieszkańców i turystów (zaśmiecanie, niszczenie roślinności będącej pod ochroną).</p> <p>W celu uporządkowania ruchu ingerującego w środowisko naturalne planuje się zorganizowanie trasy narciarsko-biegowo-rowerowej . Jej celem będzie edukacja poprzez obserwację obiektów i zasobów w ich naturalnym środowisku, wzbogacenie oferty turystycznej Gminy, oraz regulacja obecnie niekontrolowanego ruchu. Planowane jest, że będzie ona biegła przez stawczyńskie lasy, nieopodal zbiornika wodnego Strawczyn, użytku ekologicznego w Strawczynie (oczko bagienne), w otulinie Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego. Korzyścią zarówno dla społeczności lokalnej jak i wszystkich odwiedzających, którzy będą korzystać z planowanej trasy jest pozytywny wpływ aktywnego wypoczynku na zachowanie zdrowia i dobrej kondycji. Projekt przyczyni się ponadto do poprawy i ochrony obszarów cennych przyrodniczo na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz wykorzystania tych zasobów dla rozwoju turystyki.</p> <p>Działania będą prowadzone tak, by ingerencja w środowisko naturalne była jak najmniejsza. Trasa zostanie odpowiednio</p>	Strawczyn	2,67	2,67	2,27

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

		<p>oznakowana. Elementami zaplecza będą tablice informacyjne z zadaszeniami stanowiącymi ochronę przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi, wiaty obserwacyjne, dydaktyczne, punkty obserwacyjne, miejsca postojowe z elementami małej architektury (m.in.ławki, kosze na śmieci czy też niezbędne oświetlenie) dla odwiedzających do obsługi ścieżki, niezbędne budynki sanitarne itp. Zmodernizowana trasa zostanie połączona z istniejącym już szlakiem rowerowym biegnącym po Gminie Strawczyn. Planuje się również promocję obszarów cennych przyrodniczo, m.in. poprzez informacje w prasie, na stronie internetowej beneficjenta, tablice pamiątkowe, broszury informacyjne.</p> <p>Wartości wskaźników: Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych (Szt.)-1 Liczba osób korzystających ze szlaków turystycznych (osoby/rok)-5 000</p>				
12	Wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych poprzez zagospodarowanie terenów przy zbiornikach wodnych - Zagnańsk	<p>Projekt przewiduje zagospodarowanie terenu wokół 3 istniejących zbiorników wodnych na terenie Gminy Zagnańsk. Zbiorniki wodne znajdują się w msc. Kaniów, Umer oraz Zachełmie. Projekt będzie służył ochronie terenów cennych przyrodniczo. Realizacja zadania przyczyni się poprawy stanu flory i fauny na terenie Gminy.</p> <p>Zadanie ma na celu ukierunkować ruch turystyczny odbywający się wokół zbiorników wodnych, w celu ochrony obszarów cennych przyrodniczo na terenie Gminy Zagnańsk, która znajduje się w otulinie Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego, jak również występujących na tym obszarze gatunków zwierząt. Obszary cenne przyrodniczo będą zabezpieczone przed ich dewastacją, teren zostanie skanalizowany do ukierunkowanego ruchu na tym obszarze. Wybudowane zostaną ciągi piesze, parkingi, urządzenia małej architektury np. (ławki, altany), tablice dydaktyczne. Zadanie ma na celu ochronę gatunków zwierząt i roślin chronionych (np. bóbr, bluszcz pospolity). Projekt oraz przyjęte rozwiązania, pozytywnie wpłyną na ochronę środowiska naturalnego.</p> <p>Zagospodarowanie terenów przy zbiornikach wodnych posłuży dla celów zrównoważonego i przyjaznego środowisku rozwoju turystyki.</p> <p>Wartości wskaźników : Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych (Szt.) - 3 Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (odwiedziny/rok) - 10 000</p>	Zagnańsk	3,88	3,88	3,30
V.2.1	Alokacja wynikająca z ZIT w ramach RPOWŚ - możliwe sfinansowanie projektów z zakresu: rozbudowy, modernizacji i doposażenia ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m. in. Parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, Geopark, ogrody botaniczne) oraz prowadzenie działań/kampanii informacyjno - edukacyjnych				18,42	15,66
V.2.2	Podsumowanie proponowanych projektów				18,42	15,66
V.3.2	Różnica (V.2.2-V.1.2)				0,00	0,00
1.	Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej na terenach przyrodniczo cennych administrowanych przez Geopark Kielce	<p>Obszary przyrodniczo cenne administrowane przez Geopark Kielce stanowią obecnie ważne obiekty turystyczne ściągające rokrocznie łącznie kilkaset tysięcy odwiedzających. Dwa kluczowe obiekty (rezerваты) przyrodnicze generujące największy ruch turystyczny: Kadzielnia i Wietrznia są najbardziej narażone na niekontrolowaną presję odwiedzających na miejsca występowania chronionych gatunków roślin i zwierząt. Obecnie istniejąca infrastruktura na terenie i w sąsiedztwie w/w rezerwatów tylko częściowo spełnia powyższe założenia. Z tego powodu głównym założeniem realizacji zadań inwestycyjnych w ramach projektu jest kanalizacja ruchu turystycznego na obszarach przyrodniczo cennych w celu ograniczenia negatywnego oddziaływania turystyki na przyrodę nieożywioną i ożywioną rezerwatów. Dodatkowe założenie stanowi budowa ścieżek edukacyjnych, pełniących funkcję dydaktyczną zgodną z zadaniami ochronnymi rezerwatów Wietrznia i Kadzielnia. W ramach zadania 2 przewiduje się również doposażenie ośrodka prowadzącego działalność w zakresie edukacji ekologicznej – Centrum Geoedukacji w Kielcach.</p> <p>Projekt podzielony jest na dwa kluczowe zadania inwestycyjne:</p>	Kielce	13,94	13,94	11,85

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

	<p>Zadanie 1: Ochrona i wykorzystanie zasobów przyrodniczych Rezerwatu i Parku Kadzielnia – Zadanie 2: Ochrona i wykorzystanie zasobów przyrodniczych Rezerwatu Wietrznia wraz z doposażeniem Centrum Geoedukacji</p> <p>Zadanie 1 - Ochrona i wykorzystanie zasobów przyrodniczych Rezerwatu i Parku Kadzielnia Zadanie inwestycyjne obejmujące stworzenie kompleksowej infrastruktury turystycznej i edukacyjnej służącej ochronie terenów przyrodniczo cennych na kieleckiej Kadzielni. W ramach zadania planowana jest budowa niezbędnej infrastruktury służącej ukierunkowaniu ruchu turystycznego i zabezpieczeniu miejsc przyrodniczo cennych w bezpośrednim otoczeniu rezerwatu Kadzielnia, w następującym zakresie: - Projekt i budowa ścieżki edukacyjnej wraz z kładką, schodami terenowymi i zabezpieczeniami w bezpośrednim otoczeniu Rezerwatu Kadzielnia - Odtworzenie i zabezpieczenie zbiornika wodnego w bezpośrednim sąsiedztwie Rezerwatu Kadzielnia Zadanie 2 – Ochrona i wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych Rezerwatu Wietrznia wraz z doposażeniem Centrum Geoedukacji W ramach zadania planowana jest budowa infrastruktury w postaci ścieżki edukacyjnej, uzupełnionej o barierki ochronne i schody terenowe. Proponowana infrastruktura ma służyć ukierunkowaniu ruchu turystycznego na obszarze przyrodniczo cennym w obrębie rezerwatu przyrody nieożywionej Wietrznia oraz funkcjom dydaktycznym, wynikającym z zadań ochronnych Rezerwatu Wietrznia. Główny cel budowy infrastruktury stanowi ukierunkowanie ruchu turystycznego w celu zmniejszenia negatywnego oddziaływania zwiedzających na cenne przyrodniczo fragmenty rezerwatu ze stanowiskami rzadkich i chronionych gatunków roślinności i zwierząt. Zakłada się, że zmniejszenie antropopresji może mieć korzystny wpływ na stan środowiska przyrodniczego w obrębie występowania siedlisk rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. Część zadania dotycząca doposażenia Centrum Geoedukacji zawiera w sobie następujące działania: - dostawa wraz z montażem interaktywnych elementów wraz z zawartością multimedialną, w obrębie części ekspozycyjnej Centrum Geoedukacji - produkcja filmu 8 minutowego w technologii 3D, dedykowanego do kapsuły/kina 5D - modernizacja Sali Konferencyjnej Centrum Geoedukacji w zakresie dostosowania do projekcji filmów edukacyjnych w technologii 3D wraz z produkcją filmu 45-minutowego o Geoparku Kielce. Realizacja zadania „Doposażenie Centrum Geoedukacji” zakłada wykorzystanie innowacyjnych technologii multimedialnych, połączonych z efektami aktualnych badań naukowych, w zakresie nowoczesnej edukacji geologicznej dzieci i młodzieży. Proponowany projekt jest komplementarny względem projektu utworzenia „Geoparku Chęcińsko-Kieleckiego” aplikującego do sieci krajowych i europejskich geoparków. Infrastruktura powstała w ramach Geoparku Kielce będzie jednocześnie ważnym elementem edukacyjnym planowanego Geoparku Chęcińsko-Kieleckiego. Zakłada się, że w granicach projektowanego Geoparku Chęcińsko-Kieleckiego znajdują się tereny administrowane obecnie przez Geopark Kielce oraz wchodzące w skład Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego wraz z terenami otaczającymi. Obszar ten, charakteryzuje się jednym z największych potencjałów dziedzictwa geologicznego i kulturowego w Polsce. Specyfika ta powoduje, że rozwój społeczno-ekonomiczny tego obszaru opiera się na planach wykorzystania wspomnianych wartości i strategii łączącej zaangażowanie w ten proces samorządów i społeczności lokalnych, organizacji pozarządowych oraz instytucji sektora nauki i biznesu. Wykorzystanie dziedzictwa geologicznego dla zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego jest podstawowym założeniem obszarów funkcjonujących w ramach europejskiej sieci geoparków (European Geoparks Network) – organizacji działającej pod auspicjami UNESCO. Uzyskanie statusu geoparku europejskiego jest, zatem jednym z głównych elementów strategii rozwoju obszaru chęcińsko-kieleckiego na najbliższe lata. W ramach realizacji projektu „Geopark Chęcińsko-Kielecki” przewiduje się współpracę partnerską z gminami Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego: Chęciny, Sitkówka-Nowiny, Morawica oraz Piekoszków.</p> <p>Wartości wskaźników: Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych (szt.)- 2</p>				
--	--	--	--	--	--

		<p>Liczba ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej objętych wsparciem (szt.)-1</p> <p>Liczba osób korzystających z ośrodków edukacji ekologicznej (Osoby/rok) - wartość docelowa dla pełnego roku następującego po roku zakończenia realizacji projektu - 41 500</p> <p>Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (Osoby/rok) - wartość docelowa dla roku następującego po roku zakończenia realizacji projektu - 2 500</p> <p>Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.) - 1</p>				
2	<p>Drobna infrastruktura turystyczna i elementy informacyjno-promocyjne w obrębie Geoparku Chęcińsko-Kieleckiego</p>	<p>Projekt jest partnerski z Miastem Kielce. Teren, na którym planowana jest inwestycja obejmuje najatrakcyjniejsze przyrodniczo obszary w gminie Chęciny, częściowo leżące na terenie Parku Krajobrazowego, rezerwatów przyrody i terenów Natura 2000. Teren nie znajduje się w granicach terenu górniczego i nie będzie podlegał wpływowi eksploatacji górniczej. W ramach realizacji inwestycji nie będą wycinane drzewa oraz nie zostanie naruszona w sposób trwały lokalna przyroda. Projekt wpisuje się w cel szczegółowy: poprawa i ochrona obszarów cennych przyrodniczo na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz wykorzystanie tych zasobów dla rozwoju turystyki, RPOWŚ 2014-2020 w ramach osi priorytetowej 6.</p> <p>Celem projektu jest rozszerzenie działań na rzecz poprawy ochrony obszarów cennych przyrodniczo Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego poprzez podjęcie działań ograniczających negatywne oddziaływanie turystyki na przyrodę nieożywioną i ożywioną w obrębie Chęcińsko – Kieleckiego GEOPARKU w części położonej na terenie Gminy Chęciny. Realizacja zadań w ramach projektu pozwoli na kanalizację ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo. Obszar objęty działaniami projektowymi jest najbardziej narażony na niekontrolowaną presję odwiedzających na miejsca występowania chronionych gatunków roślin i zwierząt.</p> <p>W ramach zadania planowana jest budowa niezbędnej infrastruktury służącej ukierunkowaniu ruchu turystycznego i zabezpieczeniu miejsc przyrodniczo cennych w bezpośrednim otoczeniu Chęcińsko – Kieleckiego GEOPARKU, w następującym zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projekt i budowa ścieżki edukacyjnej wraz z oznakowaniem (punkty widokowe, wiaty, kosze tablice informacyjne z opisem gatunków roślin i zwierząt) - wyznaczenie punktów widokowych wraz z ustawieniem małej architektury (altany, ławki, kosze), pozwalających na obserwację gatunków roślin i zwierząt żyjących na omawianym obszarze oraz walorów przyrodniczych. Proponowana infrastruktura ma służyć ukierunkowaniu ruchu turystycznego na obszarze przyrodniczo cennym oraz funkcjom dydaktycznym. Główny cel budowy infrastruktury stanowi ukierunkowanie ruchu turystycznego w celu zmniejszenia negatywnego oddziaływania zwiedzających na cenne przyrodniczo fragmenty Chęcińsko Kieleckiego GEOPARKU ze stanowiskami rzadkich i chronionych gatunków roślinności i zwierząt. Zakłada się, że zmniejszenie antropopresji może mieć korzystny wpływ na stan środowiska przyrodniczego w obrębie występowania siedlisk rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. <p>Wartości wskaźników: liczba przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych (sztuk)-1 liczba osób korzystających ze szlaków turystycznych – (osoby/rok) – 74 388</p>	Chęciny	0,20	0,20	0,17

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

3	Modernizacja i doposażenie ośrodka prowadzącego działalność edukacji ekologicznej w miejscowości Widełki na terenie Gminy Daleszyce	<p>Stan istniejący</p> <p>Miejscowość Widełki położona jest w Cisowsko-Orłowińskim Parku Krajobrazowych, gdzie najciekawszym miejscem jest Rezerwat Przyrodniczy „Białe Ługi”, znajdują się tam cenne przyrodniczo tereny oraz góra Zamczysko miejsce pradawnych kultów. W pobliskim Cisowie znajduje się ścieżka dydaktyczno-historyczna prowadząca min. do obozowiska oddziału partyzanckiego „Wybranieckich” który to w czasie okupacji w latach 1939-1945 zapisał się w historii regionu chroniąc przed okupantem miejscową ludność. Ośrodek prowadzący działalność edukacji ekologicznej zlokalizowany w tak bogatym przyrodniczo i historycznie miejscu ma doskonały zasób natury do wykorzystania w celu realizacji swoich celów. Niestety siedziba ośrodka zlokalizowana w przejętym budynku szkoły wymaga głębokiej modernizacji i doposażenia. Budynek po opuszczonej szkole podstawowej znajdujący się na tym terenie, jest obecnie w bardzo złym stanie technicznym. Budynek stanowi zagrożenie dla środowiska naturalnego z uwagi na brak kanalizacji czy oczyszczalni ścieków, co może doprowadzić do degradacji gleby i skażenia wód gruntowych (na terenie tym znajduje się jedynie przestarzały bezodpływowy zbiornik na nieczystości). Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu</p> <p>Modernizacja i doposażenie infrastruktury ośrodka edukacji ekologicznej w miejscowości Widełki, który prowadzi swoją działalność wykorzystując bogactwo naturalnej flory i fauny Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego czy terenu Natura 2000 jest działaniem niezbędnym aby wzbogacić infrastrukturę wykorzystywaną do edukacji ekologicznej w szczególności wśród dzieci i młodzieży szkolonej z terenu Woj. Świętokrzyskiego. Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży jest kluczowym działaniem prewencyjnym w ochronie środowiska. Zarówno modernizacja jak i doposażenie ośrodka spowoduje, iż ośrodek będzie wyposażony w nowoczesną infrastrukturę przyjazną środowisku przy wykorzystaniu, której będzie możliwa edukacja poprzez łączenie wykorzystania nowoczesnego sprzętu multimedialnego z tradycyjnymi wyprawami edukacyjnymi po szlakach edukacyjnych okolicznej przyrody chronionej. Celem projektu jest poprawa i ochrona obszarów cennych przyrodniczo oraz ich wykorzystania dla rozwoju turystyki i edukacji ekologicznej poprzez modernizację i doposażenie ośrodka edukacji ekologicznej. W wyniku realizacji projektu będzie możliwe realizowanie projektów edukacji ekologicznej np. „Zielone Szkoły”. Ponadto planowane do realizacji projekty finansowane z EFS będą stanowiły gwarancję prawidłowego funkcjonowania ośrodka edukacji ekologicznej w okresie trwałości przedstawianego projektu. Wsparcie ośrodka będzie również służyć rozwojowi turystyki ekologicznej w gminie Daleszyce i KOF.</p> <p>Przedmiot projektu</p> <p>W ramach projektu planuje się modernizację i doposażenie ośrodka poprzez głęboką modernizację budynku ośrodka m.in.: wymianę okien i drzwi, termomodernizację obiektu z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, zamontowanie przydomowej oczyszczalni ścieków, zagospodarowanie pomieszczeń w budynku, z przystosowaniem dla potrzeb osób niepełnosprawnych oraz doposażenie obiektu w niezbędny sprzęt do prowadzenia działań informacyjno-edukacyjnych takich jak sprzęt multimedialny, kompleksowe doposażenie. W otoczeniu budynku planuje się zagospodarować teren poprzez stworzenie uporządkowanych terenów zieleni z elementami wystaw ekologicznych oraz rozległych terenów trawiastych. Planuje się również wyposażenie terenu ośrodka w małą architekturę jak wyznaczone miejsca postojowe dla samochodów i rowerów, ciągi komunikacyjne, latarnie oświetleniowe, ławeczki, kosze na śmieci.</p> <p>Wartości wskaźników : Liczba ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej objętych wsparciem (szt.) -1 Liczba osób korzystających z ośrodków edukacji ekologicznej (Osoby/rok) - 1000</p>	Daleszyce	0,60	0,60	0,51
4	Utworzenie w Gminie Zagnańsk ośrodka edukacji ekologicznej pn. „Centrum Edukacyjne Fauny i Flory Gór	<p>W ramach zadania zostanie przeprowadzony II etap realizacji projektu polegającego na utworzeniu ośrodka edukacji ekologicznej pn. „Utworzenie Centrum Flory i Fauny Gór Świętokrzyskich”. Głównym celem zadania jest poprawa i ochronę obszarów cennych przyrodniczo na rzecz zachowania wszystkich elementów różnorodności biologicznej w miejscach ich naturalnego występowania oraz zagrożonych gatunków, podgatunków i odmian. Zadanie przyczyni się również do zwiększenia wiedzy w zakresie edukacji ekologicznej. Realizacja projektu odnosi się do ośrodka, który zostanie wybudowany w I etapie realizacji przedsięwzięcia w ramach, którego wybudowany zostanie budynek wraz z niezbędną infrastrukturą. Elementem uzupełniającym dla projekt będzie jego oddziaływanie na rzecz infrastruktury i ruchu turystycznego.</p>	Zagnańsk	3,68	3,68	3,13

<p>Świętokrzyskich w Zagnańsku”</p>	<p>Zakres prac II etapu obejmuje: wyposażenie ośrodka edukacji ekologicznej w niezbędny sprzęt biurowy i multimedialny wraz z osprzętem, stworzenie produktu ekologicznego (stała ekspozycja flory i fauny Gór Świętokrzyskich – multimedialne i wizualne prezentacje), utworzenie 4 punktów dydaktycznych na terenie gminy Zagnańsk, oznakowanie miejsc na terenie gminy tablicami interaktywnymi i promocyjnymi, elementy małej architektury, pieszce ścieżki dydaktyczne wraz z niezbędną infrastrukturą oraz modernizacja parkingu. Budynek zostanie wyposażony w sprzęt komputerowy i audio-wizualny oraz Internet szerokopasmowy. Stworzona zostanie strona internetowa przedstawiająca wszystkie informacje ośrodka edukacji ekologicznej. Przeprowadzona zostanie kampania promocyjna zadania poprzez informacje w mediach, foldery, plakaty i ulotki. Głównym zadaniem ośrodka będą działania na rzecz trwałego zachowania wszystkich elementów różnorodności biologicznej oraz zagrożonych gatunków. Ukazany będzie proces tworzenia się flory i fauny Gór Świętokrzyskich na przestrzeni milionów lat, powstanie stała ekspozycja naturalnych zasobów i bogactw świętokrzyskich. Oprócz promocji ośrodka zadanie przewiduje oraz promocję miejsc cennych przyrodniczo (punkty dydaktyczne).</p> <p>Utworzone 4 punkty dydaktyczne, będą stanowić miejsca informacji przyrodniczo-turystycznej. Każdy z punktów zostanie wyposażony w ścieżki dydaktyczne, tablice multimedialne, tablice informacyjne, dostęp do Internetu (wi-fi) oraz w niezbędną infrastrukturę turystyczną: wiaty, ławki, stojaki na rowery i kosze na śmieci. Ponadto w każdym z punktów zamontowany zostanie monitoring i oświetlenie. Całość zadania stworzy kompleks edukacyjny o wysokim standardzie.</p> <p>W ramach zadania opracowany zostanie program autorski, który będzie służyć kształtowaniu postaw świadomego zaangażowania na rzecz ochrony środowiska wśród dzieci i młodzieży i osób dorosłych. Przyczyni się do popularyzacji określonych zachowań, głównie poprzez upowszechnianie wiedzy na temat znaczenia i wartości środowiska naturalnego dla prawidłowego rozwoju człowieka. Stworzony zostanie program zajęć edukacyjnych, w ramach którego będą się odbywać warsztaty ekologiczne dla grup szkolnych i naukowych z całej Polski. Program będzie odsyłał do miejsc dydaktycznych o szczególnym znaczeniu ekologicznym oraz będzie elementem usługi rozpowszechnianej w ramach przedmiotowego zadania. Programu będzie przetłumaczony w 4 językach, przygotowane będą audiobooki, prezentacje i wizualizacje. W ramach ośrodka utworzona zostanie sala bioróżnorodności, w której odbywać się będą warsztaty i zajęcia ekologiczno-przyrodnicze, obrazujące żywy proces tworzenia się flory i fauny. Miejsmem realizacji zadania jest teren leżący przy pomniku przyrody Dąb Bartek w msc. Zagnańsk (Ośrodek główny leżący na terenie parkingu), oraz teren 4 punktów dydaktycznych: Pomnik przyrody „Dąb Bartek w msc. Zagnańsk, ”Ruiny Huty Józefa w msc. Samsonów, Rezerwat archeologiczno-geologiczny „Góra Grodowa” w msc. Tumlin oraz Rezerwat Zachełmie w msc. Zachełmie. Powstanie produkt w ramach którego utworzony zostanie system promocji i edukacji obiektów i miejsc atrakcyjnych przyrodniczo i turystycznie na terenie Gminy Zagnańsk.. Projekt oraz przyjęte rozwiązania pozytywnie wpłyną na ochronę środowiska naturalnego. Zadanie ma na celu ukierunkować i skanalizować ruch turystyczny na terenie gminy, w celu ochrony obszarów cennych przyrodniczo. Obszary cenne przyrodniczo będą zabezpieczone przed ich dewastacją, teren zostanie skanalizowany do ukierunkowanego ruchu turystycznego na tym obszarze.</p> <p>Wartości wskaźników: Liczba ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej objętych wsparciem (Szt.) - 1 Liczba osób korzystających z ośrodków edukacji ekologicznej (osoby/rok) - 20 000 Liczba nowo utworzonych miejsc pracy - pozostałe formy [EPC] - 3</p>				
-------------------------------------	---	--	--	--	--

ZAŁĄCZNIK NR 2: LISTA PROJEKTÓW KOMPLEMENTARNYCH ZIDENTYFIKOWANYCH PRZEZ POROZUMIENIE ZIT PRZEWIDYWANYCH DO REALIZACJI W TRYBIE POZAKONKURSOWYM Z PROGRAMU OPERACYJNEGO POLSKA WSCHODNIA

Lp.	Wyszczególnienie		Wnioskodawca	Szacunkowa wartość całkowita /mln PLN/	Szacunkowa wartość kosztów kwalifikowanych /mln PLN/	Szacunkowa kwota dofinansowania /mln PLN/
	Projekt	Opis				
LISTA PODSTAWOWA						
Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020						
I.	PI 4e. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu					
I.1.	Podsumowanie proponowanych projektów			295,10	259,29	220,40
1.	Rozwój infrastruktury transportu publicznego w Kielcach	<p>Celem projektu jest zwiększenie wykorzystania transportu miejskiego w Kielcach oraz zapewnienie wysokiej jakości mobilności miejskiej. Gmina Kielce planuje realizację kompleksowego projektu w zakresie rozbudowy istniejących sieci transportu miejskiego, który w Kielcach opiera się na komunikacji autobusowej.</p> <p>W ramach projektu przewiduje realizację 4 zadań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zakup 25 sztuk autobusów o napędzie spełniającym co najmniej normę Euro 6. 2. Zakup i montaż 30 szt. elektronicznych tablic informacyjnych. 3. Rozbudowa ul. Wapiennikowej w Kielcach wraz z rozbudową skrzyżowań: z ul. Ściegiennego i Husarską oraz z ul. Ks. J. Popiełuszki i Armii Ludowej w Kielcach 4. Przebudowa ul. Cmentarnej na odcinku od ul. Sandomierskiej do ul. Zielnej wraz z przebudową parkingu przy cmentarzu Cedzyna w Kielcach. <p>Realizacja wszystkich zadań projektowych przyczyni się do osiągnięcia niskoemisyjnej i zrównoważonej mobilności miejskiej, która wynika z opracowywanego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla miasta Kielce. Rezultatem realizacji projektu będzie podniesienie efektywności układu transportowego miasta oraz zwiększenie jego atrakcyjności, co powinno przełożyć się na wzrost roli transportu zbiorowego w Kielcach. Zharmonizowana infrastruktura transportowa przyczyni się do redukcji zanieczyszczeń powietrza, zmniejszenia hałasu komunikacyjnego oraz załoczenia, prowadząc do poprawy jakości życia mieszkańców.</p>	Gmina Kielce	99,80	87,83	74,66

2.	Rozwój komunikacji publicznej w Kielcach	<p>Celem projektu jest zwiększenie wykorzystania transportu miejskiego w Kielcach, zapewnienie wysokiej jakości mobilności miejskiej, poprawa efektywności oraz spójności funkcjonalnej istniejących i przyszłych układów transportowych zewnętrznych i wewnętrznych poprzez modernizację i zwiększenie przepustowości nowoczesnego węzła-zwornika transportowego ww. systemów – Centrum Komunikacyjnego, integracja wszystkich form transportu zbiorowego kołowego w jednej spójnej funkcjonalnie lokalizacji, tj. regionalnym Centrum Komunikacyjnym oraz poprawa dostępności komunikacyjnej największej uczelni wyższej w regionie - Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Projekt zakłada realizację 9 następujących zadań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zakup, montaż i uruchomienie ITS (m.in. sterowanie ruchem, monitoring bus-pasów, rozbudowa sygnalizacji świetlnej o panel licznika czasu pozostałego do zmiany świateł) 2. Zakup i montaż 150 automatów do sprzedaży biletów w autobusach komunikacji miejskiej 3. Zakup i montaż wewnętrznych tablic LCD "koralikowych" wizualizujących przebieg trasy danej linii - 230 sztuk 4. Dopuszczenie 150 autobusów w urządzenia systemu zapowiedzi głosowych 5. Budowa przedłużenia ul. Olszewskiego w kierunku skrzyżowania ulic: Zagnańskiej z Witosa 6. Budowa drogi oznaczonej w mpzpt "Dąbrowa II" symbolem KL 004 w Kielcach (przedłużenie ul. Wincentego z Kielc do ul. Warszawskiej) wraz z budową nowej pętli autobusowej 7. Budowa pętli autobusowej przy ul. Zagnańskiej wraz z przebudową ul. Zagnańskiej od ul. Witosa do granicy miasta 8. Budowa Centrum Komunikacyjnego wraz z Systemem Informacji dla Pasażerów (na bazie dworca PKS) 9. Poprawa dostępności komunikacyjnej Uniwersytetu Jana Kochanowskiego poprzez rozbudowę ul. Domaszowskiej i ul. Żniwnej wraz z rozbudową skrzyżowania al. Tysiąclecia PP z al. Solidarności. 	Gmina Kielce	195,30	171,46	145,74
----	--	---	--------------	--------	--------	--------

**ZAŁĄCZNIK NR 3: ALOKACJA NA PROJEKTY DOTYCZĄCE KOMPLEKSOWEJ MODERNIZACJI ENERGETYCZNEJ
BUDYNKÓW MIESZKALNYCH NA TERENIE KIELECKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO MOŻLIWYCH DO
REALIZACJI W TRYBIE KONKURSOWYM Z PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO**

Lp.	Wyszczególnienie		Wnioskodawca	Szacunkowa wartość całkowita /mln PLN/	Szacunkowa wartość kosztów kwalifikowanych /mln PLN/	Szacunkowa kwota dofinansowania /mln PLN/	Tryb wyboru projektu
	Projekt	Opis					
ALOKACJA NA PROJEKTY W ZAKRESIE MIESZKALNICTWA, zgodnie z pismem DPI-I-860-24-SP/15 z dnia 3.02.2015							
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020							
I.	PI 4iii. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym						
1.	Projekty dotyczące kompleksowej modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego	Zgodnie z pismem DPI-I-860-24-SP/15 z dnia 3.02.2015r, alokacja przyznana Związkowi ZIT KOF wynosi 7.017.737 EUR. Przyjmując przelicznik uwzględniony w ww. piśmie, tj. 1 EUR = 4,2324 PLN, alokacja dla ZIT KOF w PLN wynosi 29.701.870,08. Potencjalni beneficjenci projektów będą ubiegać się o środki składając wnioski do operatora instrumentu finansowego. Szczegółowy zakres inwestycji wynikał będzie z przeprowadzonych ex-ante audytów energetycznych.				29,70	konkursowy

ZAŁĄCZNIK NR 4: SPRAWOZDANIE Z PRZEBIEGU PRAC NAD STRATEGIĄ ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI TERYTORIALNYCH DLA KIELECKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO NA LATA 2014-2020 I ZAANGAŻOWANIA PARTNERÓW W JEJ OPRACOWANIE

Strategia ZIT KOF została opracowana przez konsorcjum firm Lider Projekt, IPC oraz BSPR w ramach zamówienia publicznego ogłoszonego przez Urząd Miasta Kielce w ramach dialogu konkurencyjnego. Dokument został odebrany przez lidera porozumienia, zaopiniowany przez KS ZIT KOF, poddany ocenie i konsultowany przez MliR. Strategia została zaktualizowana z uwzględnieniem uwag MliR i przedłożona do zaopiniowania wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w trybie art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r.

W ramach angażowania partnerów w prace nad strategią, skupiono się na poznaniu potrzeb interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych strategii. W ramach współpracy z interesariuszami zewnętrznymi przeprowadzono:

- Diagnozę społeczną mieszkańców Kielc i gmin je otaczających,
- Diagnozę społeczną przedsiębiorców z terenu Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego,
- Badanie fokusowe „Rozwój Kielc i obszarów je otaczających należących do Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego” – badanie miało równocześnie charakter warsztatu konsultacyjnego z mieszkańcami,
- Badanie eksperckie na temat rozwoju Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego - badanie miało równocześnie charakter warsztatu konsultacyjnego z przedsiębiorcami, instytucjami otoczenia biznesu i władzami gmin KOF.

Szczegółowe informacje nt. przeprowadzonych badań oraz główne wnioski z trzech głównych analiz przedstawiono w rozdziale 1.

W ramach współpracy z interesariuszami wewnętrznymi przeprowadzono:

- Dodatkową ankietę dla samorządów gminnych uzupełniającą punkt widzenia gmin członkowskich KOF,
- warsztat strategiczny z władzami KOF,
- 3 spotkania z dyrekcją i pracownikami Wydziału Projektów Strukturalnych i Strategii Miasta.

Warsztat strategiczny przeprowadzono 12 marca 2014. Wzięli w nim udział reprezentanci wszystkich gmin – burmistrzowie, wójtowie oraz koordynatorzy ZIT,

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

przedstawiciele Urzędu Miasta Kielce oraz przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego. Na spotkaniu przedstawiono wyniki diagnozy strategicznej i przeprowadzonych badań i dyskutowano:

- Analizę SWOT
- Główne kierunki rozwojowe KOF
- Kryteria wyboru projektów ZIT
- Strukturę zarządzania KOF

Wnioski z warsztatu uwzględniono w dokumencie strategicznym.

Spotkania z dyrekcją i pracownikami Wydziału Projektów Strukturalnych i Strategii Miasta dotyczyły dostosowania dokumentu do potrzeb interesariuszy wewnętrznych strategii.

Interesariusze są ważnym elementem mającym wpływ na budowanie i realizację Strategii ze względu na zintegrowany charakter przedsięwzięć przewidzianych w niej do realizacji. Są to zarówno osoby indywidualne, jednostki budżetowe Miasta Kielce, Spółki miejskie, szkoły, przedszkola i żłobki, instytucje około biznesowe, Samorząd Województwa Świętokrzyskiego, jednostki samorządu wojewódzkiego, jednostki administracji rządowej i jej agencje, przedsiębiorcy, przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego wchodzący w skład Komitetu Sterującego ZIT KOF, koordynatorzy gminni, Rada Programowa złożona z członków będących przedstawicielami środowisk naukowych, organizacji pozarządowych, gospodarczych i biznesowych, przedstawiciela Marszałka Województwa Świętokrzyskiego ale przede wszystkim są to mieszkańcy Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Rada Programowa jako ciało doradcze i opiniotwórcze uczestniczy w konsultacjach dokumentów strategicznych wypracowanych w ramach ZIT KOF, a co za tym idzie ma znaczący wpływ na budowanie Strategii ZIT KOF.

We wdrażanie Strategii ZIT KOF włączeni będą lokalni partnerzy z terenu KOF poprzez udział w cyklicznych spotkaniach oraz konferencjach. Ponadto współpracę z mieszkańcami KOF zainteresowanymi realizacją Strategii ZIT KOF prowadzić będą władze gmin należących do KOF przy użyciu metod powszechnie stosowanych w związku z partycypacją społeczną, takich jak bezpośrednie spotkania, punkty konsultacyjne, strony internetowe i inne.

Podsumowując, można więc powiedzieć, że dokument strategiczny łączy punkt widzenia interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Zostanie też poddany konsultacjom społecznym.

1. Cele i charakterystyka przeprowadzonych badań:

1.1. Diagnoza społeczna mieszkańców Kielc i gmin je otaczających

Głównym celem badania było przeprowadzenie diagnozy społecznej mieszkańców z terenu Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (KOF), obejmującego swoim zasięgiem obszar następujących miast i gmin województwa świętokrzyskiego: Kielce, Chęciny, Chmielnik, Daleszyce, Górno, Masłów, Miedziana Góra, Morawica, Piekoszów, Sitkówka-Nowiny, Strawczyn oraz Zagnańsk. Tematyka badania obejmowała kwestie oceny sytuacji gospodarczej, kierunków poruszania się po wskazanym obszarze oraz oceny jakości usług publicznych, a jej celem było określenie powiązań między poszczególnymi miastami i gminami KOF. W realizowanym techniką PAPI badaniu będącym diagnozą mieszkańców z terenu Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego uczestniczyło łącznie 1057 respondentów. Struktura próby pod względem miejsca zamieszkania, płci i wieku zgodnie z założeniami metodologicznymi odpowiadała rozkładowi tych cech w populacji wszystkich mieszkańców z terenu KOF.

Badanie zostało zrealizowane techniką PAPI (ang. *Pen and Pencil Interview*). Wywiad bezpośredni PAPI polega na osobistej, bezpośredniej (twarzą w twarz) rozmowie z respondentem, przeprowadzanej przez ankietera przy użyciu specjalnie przygotowanego formularza – ustrukturalizowanego kwestionariusza, zawierającego (zazwyczaj) wystandaryzowane pytania dotyczące określonego problemu lub zagadnienia, uporządkowane w odpowiedniej kolejności i pogrupowane w pewne bloki tematyczne. Kwestionariusz swoją konstrukcją steruje przebiegiem wywiadu. Wywiady realizowane podczas poszczególnych projektów badawczych są przeprowadzane w identycznych warunkach. Prowadzone są przez specjalnie przeszkolonych ankieterów w mieszkaniach, miejscach pracy, na ulicy lub innych uczęszczanych miejscach. W trakcie wywiadu można zastosować dodatkowe metody zbierania informacji, np. obserwację zachowań respondenta i jego reakcji na określone pytania czy prezentowane materiały pomocnicze. Specjalnie dla potrzeb badania mieszkańców z terenu Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego opracowany został kwestionariusz ankietowy. Zawierał on 22 pytania merytoryczne poruszające kwestie związane z zamieszkiwaniem w poszczególnych miastach i gminach Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Uzupełnieniem kwestionariusza było 6 tzw. pytań metryczkowych, które pozwoliły dokonać charakterystyki uczestniczących w badaniu respondentów. Raport z badania stanowi załącznik do Strategii ZIT KOF.

1.2. Diagnoza społeczna przedsiębiorców z terenu Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego

Głównym celem badania było przeprowadzenie diagnozy społecznej przedsiębiorców z terenu Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (KOF), obejmującego swoim zasięgiem obszar następujących miast i gmin województwa świętokrzyskiego: Kielce, Chęciny, Chmielnik, Daleszyce, Górno, Masłów, Miedziana Góra, Morawica, Piekoszów, Sitkówka-Nowiny, Strawczyn oraz Zagnańsk. W realizowanym techniką CATI badaniu będącym diagnozą przedsiębiorców z terenu Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego uczestniczyło łącznie 603 przedstawiciele firm z terenu KOF. Struktura próby pod względem miejsca rejestracji przedsiębiorstwa oraz jego wielkości (mierzonej liczbą zatrudnionych) zgodnie z założeniami metodologicznymi odpowiadała rozkładowi tych cech w populacji wszystkich przedsiębiorstw z terenu KOF.

Badanie zostało zrealizowane techniką CATI (Computer Assisted Telephone Interview). W trakcie wywiadu telefonicznego ankietier przeprowadza rozmowę z odpowiednio dobranym respondentem, korzystając ze wsparcia komputera. Używając telefonu ankietier zadaje pytania widoczne na ekranie i zapisuje (i/lub nagrywa) odpowiedzi respondenta, które są automatycznie wprowadzane do pamięci komputera. Na bieżąco kontrolowane są postępy badania oraz sprawdzana jest praca ankietierów telefonicznych, a wyniki dostępne są niemal natychmiast po zakończeniu badania. Taka procedura likwiduje przepisywanie i proces kodowania ankiet papierowych, zmniejsza liczbę błędów ankieterskich, oszczędza czas i dostarcza wszystkich niezbędnych danych statystycznych.

Specjalnie dla potrzeb badania przedsiębiorców z terenu KOF opracowany został kwestionariusz ankietowy. Zawierał on 23 pytania merytoryczne poruszające kwestie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej w poszczególnych miastach i gminach Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Uzupełnieniem kwestionariusza było 6 tzw. pytań metryczkowych, które pozwoliły dokonać charakterystyki badanych przedsiębiorstw i uczestniczących w badaniu respondentów. Raport z badania stanowi załącznik do Strategii ZIT KOF.

1.3. Badanie fokusowe „Rozwój Kielc i obszarów je otaczających należących do Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego”

Zasadniczym celem badania było uzyskanie pogłębionej diagnozy społeczno zawodowej mieszkańców Kielc i obszarów je otaczających należących do Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, poznanie ich opinii na temat rynku pracy, dostępności transportowej, oferowanych na tym terenie usług publicznych oraz ogólnej oceny ich miejsca zamieszkania. Analiza została przeprowadzona w oparciu o opinię respondentów mieszkańców miejscowości w wybranych gminach oraz mieście wojewódzkim.

W prezentowanym przedsięwzięciu postawiono trzy podstawowe pytania problemowe:

1. Jak mieszkańcy Kielc i obszarów je otaczających oceniają warunki bytowe w swojej miejscowości a w szczególności lokalny rynek pracy?
2. Jak wygląda obecnie dostępność transportowa na obszarze Kielc i przyległych gmin?
3. Jakie usługi publiczne są oferowane na terenie Kielc i obszarów je otaczających oraz jaka jest ich efektywność?

Dyskusja w trakcie sesji fokusowej przebiegała w oparciu o scenariusz moderatora.

W ramach tej fazy badania przeprowadzono trzy około dwugodzinne sesje fokusowe. Uczestniczyły w nich w sumie 24 osoby w wieku 19-56 lat (9 mężczyzn i 15 kobiet), mieszkańcy Kielc (Ostra Górka, Białogon, Czarnów, Pakosz), Mójczy, Chmielnika, Daleszyc, Przededworza, Morawicy, Lubani, Zalesic, Komórek, Masłowa. Sesje fokusowe zostały przeprowadzone w marcu 2014r. Raport z badania stanowi załącznik do Strategii ZIT KOF.

1.4. Badanie eksperckie na temat rozwoju Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego

Głównym celem badania było przeprowadzenie konsultacji dotyczących Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (KOF) z liderami opinii z terenu KOF, obejmującego swoim zasięgiem obszar następujących miast i gmin województwa świętokrzyskiego: Kielce, Chęciny, Chmielnik, Daleszyce, Górno, Masłów, Miedziana Góra, Morawica, Piekoszów, Sitkówka-Nowiny, Strawczyn oraz Zagnańsk.

Tematyka badania obejmowała atuty funkcjonowania w KOF, bariery jego rozwoju i sposoby ich przewycięzania, rolę gminy w KOF i oczekiwania wobec lidera partnerstwa, a także analizę obecnej i przyszłej sytuacji w ramach każdego z wyzwań strategicznych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.

W ramach badania zrealizowano 36 wywiadów eksperckich IDI w 12 gminach Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego – w każdej z gmin należących do KOF przeprowadzono po 3 indywidualne wywiady pogłębione. Liderami opinii były osoby postrzegane jako autorytety, które ze względu na swoje zdolności, kwalifikacje, stanowisko lub pozycję społeczną oddziałują na poglądy innych ludzi, a także posiadają wiedzę na temat KOF oraz na temat postaw i preferencji innych ludzi ze swojego otoczenia. Byli to przedstawiciele władz samorządowych (wójtowie, burmistrzowie, przewodniczący rad gminy, członkowie gminnych komisji ds. rozwoju), przedstawiciele lokalnych stowarzyszeń i organizacji pozarządowych.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Badanie z ekspertami zostało zrealizowane techniką indywidualnych wywiadów pogłębionych IDI. Indywidualne wywiady pogłębione (z języka angielskiego: *Individual In-Depth Interview* – IDI) jest to badanie jakościowe, którego istotą jest uzyskiwanie szczegółowych informacji od jednego respondenta, bez wpływu osób trzecich. Takie wywiady prowadzi się, kiedy są poruszane zagadnienia kontrowersyjne, osobiste, intymne oraz podczas badania złożonych, wieloetapowych procesów postępowania, a takim m.in. jest analiza strategii obszarów funkcjonalnych. W przypadku wywiadu IDI bardzo ważną rolę odgrywa osoba prowadząca wywiad. Badacz musi być osobą wzbudzającą zaufanie respondenta poprzez swoją wysoką kulturę zachowania i rozmowy, a także eliminującą jego onieśmienie czy niechęć. Ankieter przeprowadzający wywiad korzysta ze specjalnie przygotowanego do tego celu scenariusza, który w przypadku tego badania zawierał dziesięć kwestii problemowych.

1.5. Główne wnioski z przeprowadzonych badań i konsultacji

W realizowanym techniką PAPI badaniu będącym diagnozą mieszkańców z terenu Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego uczestniczyło łącznie 1057 respondentów. Struktura próby pod względem miejsca zamieszkania, płci i wieku zgodnie z założeniami metodologicznymi odpowiadała rozkładowi tych cech w populacji wszystkich mieszkańców z terenu KOF.

Mieszkańcami KOF są w większości osoby z długoletnim stażem zamieszkania w swojej miejscowości (16 lat i więcej), a jednocześnie deklarujące przywiązanie do swojego miasta czy gminy. Mimo tych deklaracji, mając możliwość przeprowadzenia się w inne miejsce, 41% respondentów przeniosłoby się do innego miasta w Polsce, na wieś lub nawet za granicę.

Sytuacja materialna mieszkańców KOF jest bardzo zróżnicowana – choć większość respondentów deklarowała, iż uzyskiwane dochody są wystarczające do zaspokojenia bieżących wydatków, to na odłożenie lub zainwestowanie nadwyżek finansowych może pozwolić sobie jedynie co dziesiąty mieszkaniec. Należy podkreślić, że aż 30% respondentów przyznało, iż pieniędzy nie wystarcza im nawet na bieżące wydatki. Lepiej oceniana była sytuacja mieszkaniowa. Jak złą określał ją co dziesiąty badany, a oceny pozytywne stanowiły 46% wszystkich wskazań.

Stolica województwa świętokrzyskiego jest swoistym centrum życia rodzinno-towarzyskiego mieszkańców KOF. To właśnie w Kielcach, zgodnie z deklaracjami respondentów, najczęściej posiadają oni rodzinę (76%), znajomych (75%) oraz bliskich przyjaciół (60%). Dla pozostałych miast/gmin uzyskiwano zdecydowanie niższe odsetki wskazań (co mogło jednak wynikać z mniejszego ich udziału w badanej populacji). Warto zauważyć, iż najbardziej rozbudowaną okazała się sieć znajomych – respondenci częściej wskazywali na posiadanie w poszczególnych miastach/gminach KOF znajomych niż rodziny czy bliskich przyjaciół.

Mieszkańcy Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego nie planują w najbliższym czasie budowy/kupna domu, kupna mieszkania czy kupna działki budowlanej. Sporadycznie pojawiały się wskazania na posiadanie planów w ww. zakresie, przy czym najczęstszą lokalizacją przyszłego domu, mieszkania czy działki budowlanej było miasto Kielce.

Mieszkańcy KOF nie oceniają pozytywnie zmian sytuacji gospodarczej miejscowości zamieszkania w okresie ostatnich dwóch lat – jedynie co czwarty respondent zauważył polepszenie sytuacji gospodarczej, a 35% obserwował jej pogorszenie. Również prognozy zmian sytuacji gospodarczej w perspektywie najbliższych dwóch lat nie są optymistyczne – tylko 22% respondentów przypuszczało, iż sytuacja gospodarcza się polepszy, a po 27% uważało, że nastąpi pogorszenie lub sytuacja gospodarcza się nie zmieni.

Zdaniem badanych mieszkańców Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, **główną dziedziną gospodarki w ich miejscowości zamieszkania jest handel**, rzadziej turystyka i przemysł spożywczy, a także rolnictwo, usługi dla mieszkańców, usługi dla firm, finanse, przemysł mineralny czy drzewno-papierniczy.

Możliwość znalezienia pracy na terenie swojej gminy oceniona została przez mieszkańców KOF bardzo źle – na skali od 1 (bardzo trudne) do 5 (bardzo łatwe) średnia ocen wynosiła jedynie 1,56. Najgorsza sytuacja dotyczy gmin Masłów (1,06) i Zagnańsk (1,1), stosunkowo najlepsza – gminy Sitkówka-Nowiny (2,23). Co ciekawe, również stolica województwa świętokrzyskiego nie jest miejscem, w którym łatwo znaleźć pracę – przeważały oceny wskazujące na trudność znalezienia pracy w Kielcach (średnia ocen 1,59).

Mimo znacznych trudności ze zalezieniem pracy na terenie swojej gminy, nie wszyscy mieszkańcy KOF chcieliby do dobrej pracy dojeżdżać, a odsetek chętnych pokonywać określoną odległość malał wraz ze wzrostem tej odległości. W celu zdobycia dobrej pracy 65% badanych byłoby skłonnych dojeżdżać maksymalnie 10 kilometrów, 58% - maksymalnie 20 kilometrów, a 46% - więcej niż 20 kilometrów. Z kolei przeprowadzkę do innej gminy rozważałoby jedynie 34% badanych. Wskazuje to na ograniczoną mobilność mieszkańców KOF, być może warunkowaną wcześniej sygnalizowanym przywiązaniem do swoich miejscowości zamieszkania. Warto dodać, iż obecnie dojazd z domu do pracy (z pracy co domu) zajmuje respondentom ok. 24 minuty.

Po obszarze KOF mieszkańcy najczęściej poruszają się samochodami prywatnymi, przy czym większość z nich jeździ wyłącznie do Kielc. W przypadku pozostałych gmin i miejscowości odsetek wskazań na brak podróży w tym kierunku mieścił się w przedziale od 80% (miasto Chęciny) do 89% (gmina Masłów). Dominację prywatnego transportu samochodowego na terenie KOF potwierdzają oceny łatwości dostania się do

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

wszystkich miast/gmin za pomocą różnych środków transportu. Oceny formułowane na skali od 1 (najniższe) do 5 (najwyższe) wskazują, że niemal do wszystkich miast/gmin (oprócz gminy Sitkówka-Nowiny), najłatwiej dotrzeć właśnie samochodem (średnie ocen od 4,18 dla gminy Morawica do 4,75 dla miasta Chęciny). Średnie oceny łatwości dotarcia do wskazanych miast i gmin transportem niepublicznym (busy) kształtowały się w granicach ok. 4, transportem niepublicznym – ok. 3,5, zaś koleją – jedynie ok. 2.

Niezależnie od celu, spośród wszystkich miast i gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego **mieszkańcy tego terenu najczęściej jeżdżą do stolicy województwa**. Dla większości z nich Kielce są centrum życia zawodowego, edukacyjnego i kulturalnego, ale również miejscem zakupów i korzystania z rozrywek (basen, pływalnia, puby, dyskoteki, spotkania towarzyskie, kina, teatry, koncerty) czy usług (specjalistycznych medycznych, kosmetycznych, fryzjerskich, naprawy samochodów). **Lokalnie mieszkańcy najczęściej korzystają z usług lekarzy rodzinnych, organizują edukację dla dzieci, naprawiają samochody oraz uczestniczą w nabożeństwach religijnych.**

W okresie ostatnich dwóch lat mieszkańcy KOF obserwowali polepszenie sytuacji w zakresie następujących dziedzin życia w swoim mieście/gminie: infrastruktury technicznej, stanu dróg i chodników (średnia 3,4), infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (średnia 3,19) oraz handlu i usług (średnia 3,05). Z kolei pogorszenie części obserwowane było w dziedzinach związanych ze służbą zdrowia (średnia ocen 2,69) oraz opieką socjalną i polityką prorodzinną (średnia 2,8).

Również atrakcyjność miasta/gminy zamieszkania w wybranych sferach, oceniana na skali od 1 (nieatrakcyjne) do 5 (atrakcyjne) nie kształtowała się na wysokim poziomie. **Najwyższą średnią uzyskano dla odpowiedzi „mieszkanie w miejscowości zamieszkania” (3,55)**, z kolei jako przeciętne (średnie ocen ok. 3) oceniono możliwość nauki oraz wypoczynku w miejscowości zamieszkania. Najśłabsza okazała się atrakcyjność gminy pod względem prowadzenia interesów (2,35) oraz pracy (2,3).

Oceniając jakość funkcjonowania dziedzin i usług publicznych na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego analizie poddano 23 elementy. Zastosowana skala ocen od 1 (bardzo źle) do 5 (bardzo dobrze) pozwoliła porównać ze sobą wszystkie wyróżnione dziedziny/usługi publiczne. **Pozytywnie (tj. średnie ocen powyżej 3,0) oceniono jakość dostarczanej wody (średnia 3,52), edukację w szkole podstawowej, edukację w gimnazjum, wychowanie przedszkolne, rozwój turystyki, edukację w szkole średniej zawodowej, ochronę przyrody oraz częstotliwość odbioru odpadów.** Jednakże dla większości dziedzin/usług publicznych sformułowane oceny kształtowały się na poziomie poniżej przeciętnej (tj. poniżej 3,0), przy czym najgorzej oceniano zwalczanie bezrobocia (1,82), dostęp do lekarzy specjalistów, cenę za odprowadzanie ścieków, wspieranie przedsiębiorczości i stawki za odbiór odpadów.

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

Postawieni w sytuacji konieczności wyboru trzech spośród 14 zaproponowanych dziedzin funkcjonowania gminy oraz uszeregowania ich w kolejności od najważniejszej do najmniej ważnej, **mieszkańcy KOF najczęściej wskazywali na (1) ochronę zdrowia i bezpieczeństwo publiczne, (2) szkoły i przedszkola oraz (3) gospodarkę komunalną i mieszkaniową.**

Mieszkańcy Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego wykazywali się znaczną ilością pomysłów odnośnie inwestycji, które mogłyby być podejmowane wspólnie przez co najmniej kilka gmin. W **obszarze gospodarki komunalnej** najczęściej zwracano uwagę na budowę sieci kanalizacyjnej i konieczność obniżenia cen za odbiór śmieci, ścieki i wodę, w **zakresie dróg** dominowały wskazania na potrzebę budowy nowych oraz remontów, napraw i modernizacji już istniejących dróg. W **obszarze transportu zbiorowego** mieszkańcy postulowali najczęściej konieczność zwiększania liczby połączeń i częstsze kursowanie autobusów i busów, zaś w **obszarze edukacji** jako kluczowe wymieniano inwestycje związane z dodatkowymi zajęciami dla dzieci i młodzieży. Obszar **kultury** to miejsce na działania związane z budową ośrodków kultury, świetlic i miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży, a także organizacja imprez masowych, w obszarze **zdrowia** najważniejsza okazała się poprawa dostępu do lekarzy specjalistów, z kolei w **gospodarce mieszkaniowej** działania powinny dotyczyć przede wszystkim obniżenia czynszu, opłat i podatków, a także zwiększonej dostępności mieszkań socjalnych i komunalnych. W ostatnim z obszarów, **bezpieczeństwo i porządek publiczny**, do wspólnych inwestycji co najmniej kilku gmin, powinno należeć przede wszystkim zwiększenie liczby patroli policyjnych na ulicach miast i w gminach.

Wnioski uszczegóławiające badanie mieszkańców uzyskano w ramach badań fokusowych. Najważniejsze z nich zaprezentowano poniżej.

Mieszkańcy małych miejscowości ale też i miasta wojewódzkiego **przemieszczają się w kierunku większych miejscowości a nawet poza granice kraju;** celem ich podróży jest przede wszystkim praca zawodowa, edukacja, ale też sprawy codzienne: opieka medyczna, zakupy, sprawy urzędowe, rozrywka.

Lokalny rynek pracy boryka się z problemami takimi jak brak zatrudnienia, umowy śmieciowe i brak perspektyw dla młodych osób, które poszukują ich w stolicy albo za granicą. Mieszkańcy **potrzebują lokalnych zakładów pracy.**

Transport to jeden z ważniejszych elementów codzienności mieszkańców Kielc i obszarów przyległych. **Najczęściej poruszają się autobusem** dlatego zdecydowanie **należy poprawić dostępność** tego środka komunikacji oraz jakość usług. **Konieczna jest też poprawa stanu i bezpieczeństwa dróg.**

Jakość kształcenia nie jest zadowalająca. Poziom jest równany w dół, brak jest zajęć pozalekcyjnych a nauczyciele w coraz mniejszym stopniu angażują się w nauczanie,

skupiają się głównie na utrzymaniu miejsca pracy.

Potrzebna jest sprawnie działająca i powszechnie dostępna służba zdrowia, dostęp do specjalistów i zminimalizowanie konieczności korzystania z prywatnej opieki medycznej.

Zmiana w gospodarce odpadami nie powinna była mieć miejsca, gdyż jej rezultatem jest nie tylko bałagan ale też drastyczny wzrost opłat i ogólna dezorientacja.

Mieszkańcy **zadowoleni są z ostatnich inwestycji** w ich miejscowościach, doceniają ogólną poprawę wyglądu i nowe obiekty w ich okolicy jednak **żał im zieleni**, której jest coraz mniej, a której bardzo potrzebują.

Kulturalna oferta Kielc jest różnorodna i satysfakcjonująca jednak dostęp do niej jest ograniczony: dla mieszkańców Kielc przez za wysokie ceny biletów zaś dla mieszkańców małych miejscowości dodatkowo przez dużą odległość. **Najlepiej służą im biblioteki**.

Telekomunikacja w Kielcach i okolicy działa bez zarzutu. Internet jest dostępny bez większych problemów choć na pewno potrzebny jest większy zasięg i nowe przekaźniki.

Mieszkańcom Kielc i obszarów przyległych **najbardziej potrzebne są miejsca spotkań, kluby, adresowane do szerokiego grona odbiorców**, przede wszystkim do osób starszych, do młodzieży, do dzieci.

Taki obraz sytuacji wyłania się z wypowiedzi praktycznie wszystkich osób biorących udział w dyskusji. **Najpoważniejsza jest sytuacja na lokalnym rynku pracy oraz jej konsekwencje**. Tym bardziej cenią tych gospodarzy w ich okolicy, którzy wykazują się przedsiębiorczością – nie dość, że poradzili sobie, że podnieśli atrakcyjność miejscowości to jeszcze - a może nawet przede wszystkim - dali pracę swoim. **Rozmówcy lubią swoją miejscowość, doceniają pozytywne zmiany i starania władz** ale z sentymentem wspominają czasy, kiedy ich życie koncentrowało się w ich miejscowości: wszystkich utrzymywały lokalne, rodzime zakłady a w klubach i świetlicach kwitło życie towarzyskie. **Badani są przekonani, że warto przywrócić te elementy dawnej rzeczywistości, które sprawdziły się najlepiej, że przyniesie to korzyść nie tylko im samym ale też miastu czy gminie**. Wierzą, że przy staraniach różnych środowisk to jest możliwe.

Ocenę sytuacji przez przedsiębiorców uzyskano w ramach badań CATI z przedsiębiorcami – najważniejsze wnioski zaprezentowano poniżej.

W realizowanym techniką CATI badaniu będącym diagnozą przedsiębiorców z terenu Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego uczestniczyło łącznie **603 przedstawicieli firm**

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

z terenu KOF. Struktura próby pod względem miejsca rejestracji przedsiębiorstwa oraz jego wielkości (mierzonej liczbą zatrudnionych) zgodnie z założeniami metodologicznymi odpowiadała rozkładowi tych cech w populacji wszystkich przedsiębiorstw z terenu KOF.

Na podstawie ocen sformułowanych przez badanych przedsiębiorców w zakresie obecnej sytuacji gospodarczej w swoim mieście/gminie, obecnej sytuacji przedsiębiorstwa oraz warunków do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy można powiedzieć, iż teren **Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego charakteryzuje się średnim poziomem „przyjazności” dla przedsiębiorców, z tendencją wzrostową** (oceny na skali od 1 do 5). Interesujący jest fakt, iż mimo nie najwyższych ocen obecnej sytuacji gospodarczej w mieście/gminie (2,78) respondenci lepiej oceniali zarówno sytuację swojego przedsiębiorstwa (3,19) jak i warunki do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy (3,14). Należy zwrócić uwagę na różnice w odpowiedziach przedsiębiorców małych i dużych: w każdym z powyżej wymienionych obszarów oceny przedstawicieli firm zatrudniających 250 i więcej pracowników kształtowały się na poziomie zdecydowanie wyższym niż oceny sformułowane przez przedsiębiorców zatrudniających maksymalnie 9 pracowników.

Dla rozwoju przedsiębiorstw z terenu KOF ważne są różne elementy ich otoczenia: przejrzystość regulacji prawnych, dostęp do nowoczesnych technologii, możliwość podnoszenia kwalifikacji przez pracowników, możliwość znalezienia na rynku pracy odpowiednio wykwalifikowanych pracowników, pomoc lokalnych instytucji oraz jakość obsługi przez lokalne instytucje władzy samorządowej. Najwyższe oceny na skali 1-5, wskazujące na największą wagę danego elementu, uzyskano w kategorii jakość obsługi przez lokalne instytucje władzy samorządowej (4,62) oraz przejrzystość regulacji prawnych (4,59), najniższe zaś – w kategorii dostęp do nowoczesnych technologii (4,29).

Stosunkowo najczęściej (45-47%) respondenci deklarowali, że instytucje publiczne, tj. urząd skarbowy, urząd gminy/miasta oraz starostwo powiatowe, nie mają wpływu na prowadzoną przez nich działalność – nie ułatwiają jej, ale także nie utrudniają. Opinie wskazujące na utrudnianie prowadzenia działalności najczęściej formułowane były wobec urzędu skarbowego (27%).

Rozszerzenie zakresu działalności przedsiębiorstw deklarowano w nieco więcej niż co trzeciej badanej firmie (35%), przy czym rozszerzenie to obejmować będzie przeważnie wprowadzenie nowych produktów i usług (70%). W najbliższym czasie swoją działalność najczęściej planują poszerzyć przedsiębiorcy z gminy Masłów i miasta Daleszyce, a także gmin Piekoszów, Morawica, Górno i miasta Kielce.

Podobny odsetek przedsiębiorców deklaruwał posiadanie planów inwestycyjnych na najbliższe 12 miesięcy (36%). Inwestycje będą dotyczyły przeważnie zakupu maszyn i sprzętu (48%), zdecydowanie rzadziej przedsiębiorcy planują inwestycje w kadry, tj. zatrudnienie (29%) lub szkolenia pracowników (17%). Inwestycje w okresie najbliższych 12 miesięcy najczęściej planowali przedsiębiorcy z gminy Masłów, obszaru wiejskiego Daleszyc, gminy Strawczyn oraz Górno.

Przedsiębiorcy wyrażali przeważnie przekonanie o dopasowaniu zasobów ludzkich miasta/gminy do potrzeb rynku pracy. Oceny pozytywne sformułowała większość badanych (68%), oceny negatywne zaś – co siódmy respondent (15%).

Oceny infrastruktury energetycznej, komunikacyjnej, wodno-kanalizacyjnej, oświatowej, gazowej i transportowej dokonane przez przedsiębiorców z terenu KOF nie wskazują na zdecydowaną przewagę któregoś z elementów. **Najwyżej oceniono infrastrukturę energetyczną (średnia 3,66 na skali od 1 do 5), najniżej zaś – infrastrukturę transportową (średnia 3,44).** Jak widać, różnica między najwyżej i najgorzej ocenianym elementem wynosiła jedynie 0,22.

Po terenie KOF przedsiębiorcy poruszają się głównie samochodami prywatnymi, zdecydowanie rzadziej transportem publicznym, przy czym najczęściej bywają w stolicy województwa świętokrzyskiego, Kielcach. To właśnie w Kielcach badani przedstawiciele firm najczęściej prowadzą sprawy firmowe (87%) i organizują spotkania z klientami (71%), ale także „załatwiają” formalności w bankach (79%) i urzędach: urzędzie miasta (80%), ZUSie (82%) czy urzędzie skarbowym (82%).

Do poszczególnych miejscowości KOF, zdaniem przedsiębiorców, najłatwiej dostać się samochodem albo transportem publicznym. Spośród czterech możliwych środków transportu (samochód, transport publiczny, transport niepubliczny oraz kolej), w przypadku 9 wyróżnionych obszarów najwyżej oceniono łatwość dotarcia właśnie samochodem. Były to: miasto Chęciny, miasto Chmielnik, gmina Sitkówka-Nowiny, gmina Chmielnik – obszar wiejski, miasto Daleszyce, inny obszar, miasto Kielce, miasto Chęciny oraz gmina Zagnańsk. **Do 5 gmin najłatwiej dotrzeć transportem publicznym** (gmina Daleszyce – obszar wiejski, gmina Masłów, gmina Piekoszów, gmina Miedziana Góra, gmina Górno), **zaś jedynie do dwóch – transportem niepublicznym** (gminy Morawica i Strawczyn). Dla żadnej z miejscowości nie wskazano na transport kolejowy jako najłatwiejszy sposób dostania się – wobec kolei (jako środka transportu) formułowane były przeważnie najniższe oceny.

W przypadku terenów poza KOF badany przedsiębiorcom najłatwiej jest dotrzeć do województwa mazowieckiego (średnia 3,75 na skali od 1 do 5) oraz stolicy województwa świętokrzyskiego – Kielc (3,74). Nieco trudniej przedsiębiorcom podróżuje się do obszaru w promieniu kilkudziesięciu kilometrów od siedziby firmy

Funkcjonalnego na lata 2014-2020

(3,67), województwa lubelskiego (3,56) oraz podkarpackiego (3,41). Na podobnym poziomie ukształtowały się oceny możliwości dojazdu z siedziby firmy do pozostałych województw sąsiadujących ze świętokrzyskim: małopolskiego, śląskiego i łódzkiego (3,33-3,36). Najniżej oceniono dostępność pozostałych województw Polski – możliwość dojazdu do nich oceniono przeciętnie na 3,25.

Większość firm uczestniczących w badaniu (65%) swoją działalność prowadzi także poza obszarem miasta/miny, w której znajduje się siedziba firmy. Natomiast odpowiedzi respondentów na pytanie dotyczące pochodzenia klientów wskazują na występowanie pewnego dualizmu: 46% badanych przedsiębiorców w przeważającej części posiada klientów z tego samego miasta/gminy, w której znajduje się ich firma, u 42% respondentów klienci w przeważającej większości pochodzą spoza ich miasta/gminy.

Niewielki odsetek przedsiębiorców z terenu KOF planuje w najbliższym czasie otworzenie nowych oddziałów czy przeniesienie firmy do któregośkolwiek ze wskazanych miast i gmin KOF. Jeśli takie działania są planowane, najczęściej dotyczą Kielc.

Pracownicy badanych przedsiębiorstw najczęściej pochodzą z miast należących do KOF. Większość z nich (75%) mieszka w Kielcach, zdecydowanie mniejsze odsetki pochodzą z miasta Chęciny (17%), Chmielnik (14%) czy Daleszyce (13%). Dla pozostałych gmin odsetek wskazań na pochodzenie pracowników plasował się w przedziale od 7% (Zagnańsk i Strawczyn) do 12% (Górno, Miedziana Góra i Morawica).

Również jeśli chodzi o lokalizację współpracujących firm widoczna jest znaczna przewaga stolicy województwa. Z firmami mieszczącymi się w Kielcach kooperuje 67% badanych przedsiębiorstw. Dla pozostałych gmin i miejscowości odsetek wskazań na posiadanie klientów pochodzących z tych obszarów nie przekraczał kilkunastu procent.

Zdaniem przedsiębiorców KOF, **najważniejszą dziedziną funkcjonowania gminy, zasługującą na szczególną uwagę ze strony władz lokalnych, są drogi.** W tym obszarze tematycznym respondenci zaproponowali najwięcej inwestycji (62% wskazań). **Drugim pod względem ważności obszarem działalności gminy okazała się lokalna przedsiębiorczość, zaś trzecim – gospodarka komunalna i mieszkaniowa.** Na dalszych miejscach znalazły się kolejno: ochrona zdrowia i bezpieczeństwo publiczne, szkoły i przedszkola, ład przestrzenny, kultura, sport i rekreacja oraz pozostałe dziedziny funkcjonowania gminy. Wyraźnie jednak dla przedsiębiorców z terenu Kieleckiego Obszaru Tematycznego dominujące jest znaczenie dróg.

ZAŁĄCZNIK NR 5: WSKAŹNIKI PRODUKTU

Cel ZIT	Priorytet inwestycyjny	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1. Poprawa warunków rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy	8i	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie	osoba	EFS	492	714	1206	SL2014	Raz na rok
	8i	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	osoba	EFS	107	198	305	SL2014	Raz na rok
	8i	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	osoba	EFS	35	68	103	SL2014	Raz na rok
	8i	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoba	EFS	18	28	46	SL2014	Raz na rok
	8i	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoba	EFS	63	69	132	SL2014	Raz na rok
	8i	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	osoba	EFS	146	212	358	SL2014	Raz na rok

	8i	Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	osoba	EFS	Podlega monitorowaniu				
	8iii	Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	osoba	EFS	-	-	137	SL2014	Raz na rok
	8iii	Liczba osób pozostających bez pracy odchodzących z rolnictwa, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie*	osoba	EFS	-	-	25	SL2014	Raz na rok
	8iv	Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie	osoba	EFS	-	-	20	SL2014	Raz na rok
	8iv	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	sztuka	EFS	-	-	22	SL2014	Raz na rok
	8vi	Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS	osoba	EFS	-	-	11 232	SL2014	Raz na rok
2. Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa drogowego	4.e	Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego	szt.	EFRR	N/D	N/D	6100	SL2014	Raz na rok
	7.b	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI)	km	EFRR	N/D	N/D	2	SL2014	Raz na rok

		Całkowita długość nowych dróg (CI)	km	EFRR	N/D	N/D	5	SL2014	Raz na rok
3. Rozwój oferty zdrowotnej, socjalnej i edukacyjnej, w tym poprawa jakości nauczania	9iv	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	osoba	EFS	-	-	437	SL2014	Raz na rok
	9iv	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie	osoba	EFS	-	-	50	SL2014	Raz na rok
	10.a	Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	szt.	EFRR	N/D	N/D	1	SL2014	Raz na rok
		Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI)	os.	EFRR	N/D	N/D	2638	SL2014	Raz na rok
	10i	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	osoba	EFS	-	-	409	SL2014	Raz na rok
	10i	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego	sztuka	EFS	-	-	123	SL2014	Raz na rok

		dofinansowanych w programie							
	10i	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie	osoba	EFS	-	-	2121	SL2014	Raz na rok
	10i	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	osoba	EFS	-	-	294	SL2014	Raz na rok
	10i	Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie	szt.	EFS	-	-	12	SL2014	Raz na rok
	10iii	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, objętych wsparciem w programie	osoba	EFS	-	-	1009	SL2014	Raz na rok
	10iii	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoba	EFS	-	-	1009	SL2014	Raz na rok
	10iii	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoba	EFS	-	-	3364	SL2014	Raz na rok
	10iv	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia (bez udziału pracodawców) w programie* * wskaźnik specyficzny	osoba	EFS	-	-	295	SL2014	Raz na rok
	10iv	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	osoba	EFS	-	-	295	SL2014	Raz na rok

	10iv	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie	osoba	EFS	-	-	23	SL2014	Raz na rok
	10iv	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	osoba	EFS	-	-	112	SL2014	Raz na rok
	10iv	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego	szt.	EFS	-	-	5	SL2014	Raz na rok
	10iv	Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie	szt.	EFS	-	-	1	SL2014	Raz na rok
4. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej KOF	6.d	Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych	szt.	EFRR	N/D	N/D	10	SL2014	Raz na rok
5. Poprawa efektywności energetycznej oraz inwestycje w odnawialne źródła energii	4.c	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	EFRR	N/D	N/D	15	SL2014	Raz na rok
		Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI)	tony równoważnika CO ₂	EFRR	N/D	N/D	2 827	SL2014	Raz na rok

		Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI)	kWh/rok	EFRR	N/D	N/D	51 173 056	SL2014	Raz na rok
	4.e	Długość ścieżek rowerowych	km	EFRR	N/D	N/D	34	SL2014	Raz na rok
		Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI)	tony równoważnika CO2	EFRR	N/D	N/D	5 490	SL2014	Raz na rok

Załącznik nr 6: Wskaźniki rezultatu

Cel ZIT	Priorytet inwestycyjny RPO WŚ	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1. Poprawa warunków rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy	8i	Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (C)						
	8i	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie (C)	osoby	55%	2013	55%	SL 2014	Raz na rok
	8i	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (C)	osoby	54%	2013	54%	SL 2014	Raz na rok
	8i	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie (C)	osoby	41%	2013	41%	SL 2014	Raz na rok
	8i	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)	osoby	53%	2013	53%	SL 2014	Raz na rok
	8i	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C)						
	8i	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie (C)	osoby	39%	2013	39%	SL 2014	Raz na rok

	8i	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (C)	osoby	39%	2013	39%	SL 2014	Raz na rok
	8i	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie (C)	osoby	39%	2013	39%	SL 2014	Raz na rok
	8i	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)	osoby	39%	2013	39%	SL 2014	Raz na rok
	8i	Liczba osób pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (C)						
	8i	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie (C)	osoby	59%	2013	59%	Ewaluacja	Dwukrotnie w okresie programowania
	8i	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (C)	osoby	57%	2013	57%	Ewaluacja	Dwukrotnie w okresie programowania
	8i	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie (C)	osoby	40%	2013	40%	Ewaluacja	Dwukrotnie w okresie programowania
	8i	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)	osoby	41%	2013	41%	Ewaluacja	Dwukrotnie w okresie programowania
	8i	Liczba utworzonych mikro-przedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego	szt.	Podlega monitorowaniu				

	8i	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej.	szt.	Podlega monitorowaniu				
	8iii	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	szt.	Podlega monitorowaniu				
	8iv	Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowywaniem dziecka, po opuszczeniu programu	osoba	45%	2013	90%	SL 2014	Raz na rok
	8iv	Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu	osoba	45%	2013	90%	SL 2014	Raz na rok
	8iv	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	osoba	46%	2013	46%	SL 2014	Raz na rok
2. Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa drogowego	7.b	Liczba ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych odnotowanych na obszarze KOF	Os.	35	2013	33	Komenda Wojewódzka Policji w Kielcach	Raz na rok
3. Rozwój oferty zdrowotnej, socjalnej i edukacyjnej w tym	8vi	Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne	osoba	N/D	2013	15 952	SL2014	Raz na rok

poprawa jakości nauczania	9iv	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu.	Szt.	90%	2013	90%	SL2014	Raz na rok
	9iv	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych istniejących po zakończeniu projektu.	Szt.	90%	2013	90%	SL2014	Raz na rok
	9iv	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu	Szt.	47%	2013	23%	SL2014	Raz na rok
	10i	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu	osoba	100%	2013	90%	SL2014	Raz na rok
	10i	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoba	74%	2013	80%	SL2014	Raz na rok
	10iii	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu	osoba	74%	2013	80%	SL2014	Raz na rok

		programu						
	10iii	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	osoba	70%	2013	80%	SL2014	Raz na rok
	10iii	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	osoba	74%	2013	80%	SL2014	Raz na rok
	10iv	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoba	74%	2013	80%	SL2014	Raz na rok
	10iv	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących wyposażenie zakupione dzięki EFS	Szt.	97%	2013	97%	SL2014	Raz na rok
	10iv	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia	osoba	74%	2013	80%	SL2014	Raz na rok
	10.a	Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu i szkoleniu	%	3,1	2013	3,2	GUS	Raz na rok

		Odsetek uczniów publicznych samorządowych szkół ponadgimnazjalnych w powiecie M. Kielce korzystających z nowo utworzonej infrastruktury do praktycznej nauki zawodu	%	21,74%	2013	24,8%	System Informacji Oświatowej	Raz na rok
4. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej KOF	6.d	Stopień wykorzystania miejsc noclegowych na obszarze KOF	%	18,2	2013	18,3	GUS	Raz na rok
5. Poprawa efektywności energetycznej oraz inwestycje w odnawialne źródła energii	4.c	Sprzedaż energii ciepłej w ciągu roku w budynkach użyteczności w obszarze wchodzącym w skład KOF	[GJ]	137 332,0	2013	135,932,0	GUS	Raz na rok
	4.e	Liczba dni w ciągu roku, w których odnotowano dobowe przekroczenia emisji pyłu PM 10 na obszarze KOF	Dzień	80	2013	72	Obliczenia własne na podstawie WIOŚ	Raz na rok

ZAŁĄCZNIK NR 7: KRYTERIA OCENY ZGODNOŚCI PROJEKTÓW WSPÓŁFINANSOWANYCH Z EFS ZE STRATEGIĄ ZIT

1. Kryteria obligatoryjne (ocena 0/1) – ocena zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF

Lp.	Kryterium	Definicja	Sposób weryfikacji
1.	Lokalizacja projektu na obszarze KOF	Projekt zakłada, że wsparcie jest skierowane dla grup docelowych z Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego.	0 / 1 Niespełnienie kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku
2.	Zgodność wniosku z Celami / Priorytetami Strategii ZIT KOF	Wnioskodawca uzasadnia, że działania w projekcie są odpowiedzią na problemy zdiagnozowane w Strategii ZIT KOF, dzięki czemu projekt przyczyni się do realizacji określonych w niej Celów / Priorytetów.	0 / 1 Niespełnienie kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku
3.	Zgodność przedmiotu projektu z zakresem Działań wskazanych w Matrycy logicznej Strategii ZIT KOF	Wnioskodawca zapewnia we wniosku, że wsparcie jest zgodne z zakresem Działań wskazanych w Matrycy logicznej Strategii ZIT KOF.	0 / 1 Niespełnienie kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku

2. Kryteria punktowane – ocena stopnia zgodności projektów ze Strategią ZIT KOF

Ocena spełnienia kryteriów zgodności ze Strategią ZIT KOF jest dokonywana w ramach skali punktowej od 0 do 40 punktów niezależnie przez dwóch pracowników / ekspertów IP ZIT wybranych w drodze losowania. Warunkiem zamieszczenia projektu na liście rankingowej jest uzyskanie od każdego oceniającego co najmniej 10 punktów.

L.p.	Kryterium	Definicja	Liczba punktów	Maksymalna liczba punktów dla kryterium
1.	Obszar oddziaływania projektu	<p>Ocenie będzie podlegać zasięg terytorialny oddziaływania projektu – stopień oddziaływania realizacji projektu na obszar KOF:</p> <p>a) projekt nie obejmuje pomocą ostatecznych odbiorców wsparcia z żadnej gminy KOF</p> <p>b) projekt obejmuje pomocą ostatecznych odbiorców wsparcia z terenu 1 gminy</p> <p>c) projekt obejmuje pomocą ostatecznych odbiorców wsparcia z terenu 2 gmin i więcej</p>	<p>0 pkt.</p> <p>5 pkt.</p> <p>10 pkt.</p>	<p>10 pkt.</p> <p>(kryterium punktowane obowiązkowe – minimalna wymagana ilość punktów wynosi 5 pkt.)</p>
2.	Projekt jest realizowany w partnerstwie z podmiotami z terenu KOF	<p>Ocenie będzie podlegać, czy projekt jest realizowany w partnerstwie – partnerem lub liderem jest podmiot, który posiada siedzibę na terenie KOF:</p> <p>a) projekt nie jest realizowany w partnerstwie z podmiotem z terenu KOF</p> <p>b) partnerstwo obejmuje 1 podmiot z terenu KOF</p> <p>c) partnerstwo obejmuje 2 i więcej podmiotów z terenu KOF</p>	<p>0 pkt.</p> <p>5 pkt.</p> <p>10 pkt.</p>	<p>10 pkt.</p> <p>(kryterium punktowane premiujące)</p>

3.	Komplementarność projektu EFS – powiązanie z innymi projektami finansowanymi ze środków publicznych, które zostały zrealizowane lub są w trakcie realizacji na terenie KOF	<p>Przez komplementarność rozumie się powiązanie z innymi projektami wskazanymi jako projekty bazowe finansowanymi ze środków publicznych, które zostały zrealizowane lub są w trakcie realizacji przez Wnioskodawcę lub Partnera / Partnerów na terenie KOF – obszar realizacji wskazanego projektu bazowego musi co najmniej w części pokrywać się z obszarem realizacji projektu zgłaszanego przez Wnioskodawcę:</p> <p>a) projekt nie jest komplementarny z żadnym projektem na terenie KOF</p> <p>b) projekt jest komplementarny z jednym projektem na terenie KOF</p> <p>c) projekt jest komplementarny z co najmniej dwoma projektami na terenie KOF</p>	0 pkt. 5 pkt. 10 pkt.	10 pkt. (kryterium punktowane premiujące)
----	--	---	---------------------------------	--

4.	<p>Poprawność doboru wskaźników produktu i rezultatu w projekcie oraz ich wpływ na osiągnięcie wartości docelowej określonej w Strategii ZIT KOF</p>	<p>Wnioskodawca zakłada w projekcie osiągnięcie wszystkich adekwatnych do realizowanych typów przedsięwzięć w ramach konkursu i obowiązkowych wskaźników produktu i rezultatu. Ocenie podlegają wartości docelowe wskaźników produktu w zakresie ich wpływu na osiągnięcie wartości docelowych wskaźników zawartych w Strategii ZIT KOF.</p> <p>Wpływ wskaźników podlega ocenie w następujący sposób: Wartość wskaźnika produktu w projekcie / wartość docelowa wskaźnika produktu wskazana w Strategii ZIT KOF x 100%</p> <p><i>Uwaga! Jeśli wskaźników produktu obowiązkowych jest więcej niż jeden, to poziom liczy się poprzez wyliczenie średniej arytmetycznej.</i></p> <p>a) wnioskodawca nie wskazał obowiązujących wskaźników produktu i rezultatu</p> <p>b) osiągnięcie wskaźników produktu na poziomie 1-50% wartości docelowych określonych w Strategii ZIT KOF</p> <p>c) osiągnięcie wskaźników produktu na poziomie 51% i więcej wartości docelowych określonych w Strategii ZIT KOF</p>	<p>0 pkt.</p> <p>5 pkt.</p> <p>10 pkt.</p>	<p>10 pkt.</p> <p>(kryterium punktowane obowiązkowe – minimalna wymagana ilość punktów wynosi 5 pkt.)</p>
----	--	---	--	--

**ZAŁĄCZNIK NR 8: DOKUMENTY DOTYCZĄCE TRANSPORTU PUBLICZNEGO
NA TERENIE GMIN KIELECKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO –
OSOBNY TOM**

**ZAŁĄCZNIK NR 8A: KONCEPCJA ROZWOJU TRANSPORTU PUBLICZNEGO
KIELECKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO**

**ZAŁĄCZNIK NR 8B: PLAN TRANSPORTOWY GMINY KIELCE ORAZ GMIN
PRZYLEGLYCH TWORZĄCYCH WSPÓLNĄ KOMUNIKACJĘ ZBIOROWĄ**

**ZAŁĄCZNIK NR 8C: KOMPLEKSOWE BADANIE RUCHU KIELCE 2015 –
RAPORT Z BADAŃ**

**KONCEPCJA ROZWOJU TRANSPORTU PUBLICZNEGO
KIELECKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO**

I. WSTĘP

Według badań udostępnionych m.in. w Białej Księdze Mobilności 2015 należy uznać, że po kilku latach spadków liczba pasażerów transportu zbiorowego w Polsce nareszcie zaczęła rosnąć. Do końca 2014 r. mniej widoczne jest natomiast odbicie w innych wskaźnikach: długości linii komunikacyjnych, przejechanych wozokilometrach oraz liczbie pojazdów komunikacji miejskiej. Nie najlepszy obraz płynący z danych na poziomie krajowym staje się mniej jednolity, kiedy popatrzymy na poszczególne regiony. W każdej kategorii, gdzie odnotowano spadki, zdarzały się również województwa, które mogą pochwalić się wzrostami. Inaczej ma się sytuacja w kontekście rozwoju motoryzacji indywidualnej, gdzie wszystkie regiony notują na przestrzeni 10 lat stabilne, coroczne wzrosty.

Dane udostępniane przez Główny Urząd Statystyczny dowodzą także słuszności dwóch tez:

- W skali kraju rozwój komunikacji miejskiej właściwie się zatrzymał. Wzrosty liczby pasażerów w dużych miastach oznaczają, że problemy dotyczą przede wszystkim średnich i małych ośrodków.
- Rozwój infrastruktury drogowej zwiększa atrakcyjność transportu indywidualnego, co powoduje coraz większą liczbę samochodów (najczęściej niestety używanych) i rosnące zanieczyszczenie powietrza spalinami.

Oznacza także coraz trudniejsze podróżowanie na terenie samych miast.

W obliczu powyższych wniosków ważne staje się pytanie o to, w jaki sposób chcemy rozwijać transport publiczny w najbliższych latach, aby przekonać do niego większą liczbę użytkowników. Mając na uwadze postulat zrównoważonego rozwoju, musimy dążyć do bardziej zrównoważonego podziału zadań przewozowych, ale przede wszystkim do rozwoju technologii niskoemisyjnych. Polska nie tylko osiągnęła już poziom motoryzacji porównywalny do rozwiniętych krajów Unii Europejskiej, ale szybko zmierza w kierunku czołówki tej dość niechlubnej klasyfikacji.

Patrząc na przykłady europejskie, zasadne wydaje się prowadzenie nie tylko działań promujących transport publiczny, ale także zniechęcających do korzystania z własnych aut (np. opłaty za wjazd do centrum, ograniczanie podaży miejsc parkingowych, stref ograniczonej emisji).

Gminy stanowiące Kielecki Obszar Funkcjonalny podejmują współpracę zmierzającą do wspólnego rozwiązywania problemów strategicznych. W szczególności jednym z takich zadań jest integracja transportu publicznego na terenie KOF. Celem podejmowanych działań jest

osiągnięcie wyższej jakości transportu publicznego, przyjaznego dla mieszkańców tego obszaru.

Wraz ze wzrostem gospodarczym, a co za tym idzie zmianą stylu życia i upodobań transportowych mieszkańców regionu, w tym KOF, stale wzrasta liczba pojazdów na drogach. Ten lawinowy przyrost liczby samochodów spowodował wzrost kongestii w ruchu drogowym, szczególnie w godzinach szczytów komunikacyjnych. Wywiera to negatywny wpływ na jakość życia, przejawiający się nie tylko znacznym dyskomfortem podróżowania, ale również w postaci wielu zagrożeń i niekorzystnych zjawisk, z których najpoważniejsze dotyczą oddziaływań na środowisko i obniżenia poziomu bezpieczeństwa ruchu.

Bez podjęcia odpowiednich działań występujące już przejawy niesprawnego funkcjonowania systemów transportowych, zaczną się nasilać jeszcze bardziej. Wydajny, efektywny i ekologiczny transport w miastach to priorytet, bez którego nie można mówić o rozwoju mobilności w miastach. Istotnym czynnikiem kształtowania nowoczesnych rozwiązań jest tworzenie zintegrowanego planowania przestrzennego i transportu.

W osiągnięciu kultury mobilności konieczne jest budowanie sieci współpracy, obejmującej wszystkich beneficjentów przestrzeni KOF. Jednym z głównych wyzwań zatem staje się ograniczanie indywidualnych potrzeb transportowych mieszkańców, co wiąże się z bardziej konsekwentnym wdrażaniem zrównoważonego podejścia do zagadnień mobilności i planowania transportu w miastach. Koniecznością staje się promocja zmian zachowań komunikacyjnych mieszkańców KOF, upowszechnienie transportu zbiorowego oraz promowanie ruchu rowerowego i pieszego.

Koncepcja stanowi podsumowanie informacji zawartych w dokumentach strategicznych miasta Kielce, województwa świętokrzyskiego oraz dokumentach krajowych.

II. DOSTĘPNOŚĆ TERYTORIALNA WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO – OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

Województwo Świętokrzyskie pod względem wyposażenia infrastrukturalnego jest słabsze zarówno od regionów Unii Europejskiej, jak i większości polskich województw. Niedostateczny stan infrastruktury komunikacyjnej stanowi istotny czynnik hamujący napływ inwestycji zewnętrznych, jak również rozwój rodzimych podmiotów gospodarczych. Na podstawie danych statystycznych jednoznacznie można stwierdzić, że inwestorzy, w szczególności zagraniczni, preferują obszary w znacznym stopniu zurbanizowane, z dobrze rozwiniętą infrastrukturą i łatwym dostępem do obiektów biurowych i przemysłowych.

Duży problem stanowi wyczerpująca się przepustowość dróg przy jednocześnie nasilającym się ruchu pojazdów, dekapitalizacja dróg spowodowana niskimi nakładami na ich utrzymanie i modernizację, mała ilość przepraw mostowych oraz brak obwodnic obszarów zurbanizowanych, co powoduje liczne kolizje ruchu tranzytowego i lokalnego. Taka sytuacja ma negatywny wpływ na stan bezpieczeństwa na drogach i relatywne „oddalenie się województwa” od głównych krajowych i europejskich ośrodków wzrostu poprzez wydłużenie

czasu podróży. Pilnej modernizacji wymagają też regionalne i lokalne linie kolejowe, jak również tabor kolejowy.

Województwo świętokrzyskie, pomimo umiejscowienia pomiędzy dużymi ośrodkami aglomeracyjnymi (Warszawa, Łódź, Kraków), jest słabo dostępne komunikacyjnie. Istniejąca gęstość dróg i linii kolejowych jest wystarczająca, wymaga jednak pilnej modernizacji, w celu zwiększenia przepustowości oraz podniesienia bezpieczeństwa podróży. Dominującą rolę odgrywa transport kołowy drogowy. Na terenie województwa brak jest autostrad.

Region znajduje się poza europejską siecią TEN-T, a tym samym również poza planowanymi korytarzami sieci autostrad.

System dróg krajowych w regionie zapewnia dobre połączenie ze wszystkimi sąsiednimi województwami, jednak przepustowość tych dróg jest znacznie ograniczona.

Szybki rozwój motoryzacji, a tym samym wzmożony ruch samochodów zarówno osobowych jak i ciężarowych na tych drogach spowodował, iż drogi projektowane i budowane w przeszłości nie spełniają obecnych wymagań. Najbardziej obciążona jest droga krajowa nr 7, gdzie średni dobowy ruch samochodowy osiąga wartość od 8 000 do 18 500 pojazdów na dobę. Niedostateczny stan infrastruktury drogowej w regionie, w szczególności brak nowoczesnych dróg ekspresowych i autostrad, w istotny sposób utrudnia konkurowanie z ościennymi województwami o lokalizację nowych inwestycji i grozi peryferyzacją województwa świętokrzyskiego.

Obok drogowego istotnym elementem systemu transportowego województwa świętokrzyskiego jest transport kolejowy. Pod względem gęstości sieci kolejowej region plasuje się nieco poniżej średniej krajowej (6,2 km/100 km², podczas gdy średnia dla Polski wynosi ok. 6,4 km/100 km²).

W pełni zelektryfikowane linie stanowią najbardziej ekologiczny środek transportu zarówno pasażerskiego, jak i towarowego. Przez teren województwa świętokrzyskiego przebiega 10 linii kolejowych. Najistotniejsza dla województwa jest linia Nr 8 o ruchu pasażersko-towarowym, która umożliwia połączenie z Warszawą i północną częścią Polski oraz województwami położonymi na południu tj. małopolskim, śląskim i podkarpackim. Ponadto posiada ona duże znaczenie dla przewozów ładunków. Wykorzystywana jest do zaopatrzenia w węgiel elektrowni Połaniec i Kozienice oraz transportu z województwa surowców naturalnych, a także cementu i wapna. Pozostałe linie ułożone są w układzie wschód-zachód. Każda z nich pełni inną funkcję.

Przez województwo świętokrzyskie przebiega tranzytem linia LHS – wyłącznie o ruchu towarowym, stanowiąca połączenie Ukrainy z Polską, której znaczenie dla województwa może wzrastać w miarę rozwoju kontaktów handlowych z partnerami ze wschodu. Istotne znaczenie dla rozwoju gospodarczego posiadają istniejące węzły kolejowe w Kielcach, Skarżysku Kamiennej i Sędziszowie, a także jedyna na terenie centralnej Polski stacja wymiany podwozi wagonów w Sędziszowie na linii LHS.

Coraz większego znaczenia dla wzmocnienia potencjału inwestycyjnego i turystycznego województwa nabiera transport lotniczy. W Masłowie, w odległości 8,5 km od centrum Kielc, położone jest lotnisko o łącznej powierzchni 72 ha. Lotnisko w Masłowie może jednak przyjmować tylko małe i średnie samoloty dyspozycyjne i sportowe. Ruch lotniczy może odbywać się tylko w dobrych warunkach pogodowych. Ze względu na brak środków i sprzętu lotnisko jest praktycznie niedostępne dla samolotów w okresie zimowym. Analizując stan

obecny oraz prognozy w lotnictwie, podjęte zostały działania zmierzające do budowy Portu Lotniczego Kielce w Obicach koło Morawicy (kilkanaście kilometrów od Kielc). Inwestycja ta służyłaby rozwojowi funkcji metropolitalnych Kielc oraz zwiększała atrakcyjność regionu świętokrzyskiego.

Sieć drogowa

Ogólna długość sieci dróg publicznych o twardej nawierzchni w województwie wynosi 13 434,9 km. Podstawową sieć powiązań komunikacyjnych stanowią: 754,6 km dróg krajowych, 1075,4 km dróg wojewódzkich i 5733,3 km dróg powiatowych. Sieć tą uzupełnia 5871,6 km dróg gminnych.

Wskaźnik gęstości dróg o twardej nawierzchni wynosi dla województwa 116,2 km/100 km², co stawia je na trzecim miejscu w kraju. Najważniejszy w regionie ciąg komunikacyjny stanowi droga krajowa nr 7 (będąca jednocześnie drogą międzynarodową E-77, Gdańsk — Warszawa — Kraków — Chyżne), przebudowywana do parametrów drogi ekspresowej. Bardzo ważne dla regionu są także drogi krajowe: nr 74 (Piotrków Tryb. — Kielce — Opatów), nr 78 (granica państwa — Gliwice — Siewierz — Jędrzejów — Chmielnik), nr 9 (E-371, Radom — Rzeszów — Barwinek) i nr 73 (Kielce — Tarnów — Krosno), które stanowią jednocześnie liczące się w skali kraju powiązania międzyregionalne. Świadczy o tym fakt, że realizowane drogi ekspresowe S7 i S74 zostały włączone do transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T), a w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 założono realizację drogi ekspresowej S73 Kielce-Tarnów oraz zwiększenie przepustowości drogi ekspresowej lub budowę autostrady w oparciu o drogę nr 7.

Z punktu widzenia rozwoju gospodarczego północnych miast województwa duże znaczenie posiada, również droga krajowa nr 42 Końskie — Skarżysko-Kamienna — Ostrowiec Świętokrzyski, która jest odcinkami modernizowana do parametrów drogi głównej ruchu przyspieszonego. Po zrealizowaniu zachodniej obwodnicy Kielc (w klasie drogi ekspresowej), niezmiernie istotna staje się potrzeba realizacji wschodniego odcinka obwodnicy Kielc, która warunkuje uporządkowanie ruchu komunikacyjnego w obszarze funkcjonalnym ośrodka wojewódzkiego, pretendującego do pełnienia roli metropolii.

Transport kolejowy

Przez województwo świętokrzyskie przebiega 10 linii kolejowych, których całkowita długość na koniec 2013 roku wynosiła 696 km, z czego 426 km stanowiły linie znaczenia państwowego a 270 km- linie pozostałe.

Podstawowy układ komunikacji szynowej stanowią linie kolejowe znaczenia państwowego:

- nr 4 Grodzisk Mazowiecki - Zawiercie
- nr 8 Warszawa Zachodnia-Kraków Główny Osobowy,
- nr 25 Łódź Kaliska-Ocice,
- nr 61 Kielce - Fosowskie,
- nr 64 Kozłów-Starzyny

oraz pozostałe linie:

- nr 73 (Kielce) Sitówka-Nowiny - Włoszczowice – Busko-Zdrój,
- nr 70 Włoszczowice - Staszów - Chmielów k. Tarnobrzega (jednotorowa).

Przebiegająca na zachodnim obrzeżu województwa linia kolejowa nr 4 - Centralna Magistrala Kolejowa (fragment E65/C-E65 wg AGC/AGTC) prowadzi pociągi międzynarodowe i stanowi element transeuropejskiej sieci transportowej ustalonej Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 roku w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylającym decyzję nr 661/2010/UE. Poza nią elementami europejskiej sieci kompleksowej są: linia kolejowa nr 8, linia kolejowa nr 25 i linia kolejowa nr 61. Stanowią one kolejowe połączenie Kielc z bazową siecią europejską, w tym z węzłami tej sieci: Warszawą, Łodzią, Katowicami i Krakowem.

Na terenie województwa funkcjonuje także, wybudowana w latach 70-tych XX wieku niezelektryfikowana Linia Hutnicza Szerokotorowa (LHS) z przeznaczeniem dla transportu rudy żelaza, siarki oraz węgla do ówczesnego ZSRR (początkowo nazywała się Linia Hutniczo-Siarkowa).

Obecnie LHS - linia nr 65 Sławków LHS-Hrubieszów Gr. nadal obsługuje wyłącznie przewozy towarowe. W województwie świętokrzyskim LHS posiada punkt przestawczy wagonów w Sędziszowie oraz stacje: w Grzybowie, Staszowie, Sędziszowie i Gołuchowie.

Najważniejsze znaczenie dla rozwoju gospodarczego regionu posiadają: węzły kolejowe w Kielcach i Skarżysku - Kamiennej, wymieniona wyżej stacja w Sędziszowie oraz stacje obsługujące przemysł wydobywczy i związane z nim przetwórstwo surowców mineralnych.

Transport lotniczy

W ostatnich latach obserwuje się dynamiczny wzrost potrzeb w zakresie transportu lotniczego.

Istniejące lotnisko w Masłowie, aktualnie pełni rolę głównie lotniska sportowego. Ze względu na ukształtowanie terenu, istniejącą wokół lotniska gęstą zabudowę a także trudności ze skomunikowaniem tego obszaru z układem drogowym, nie ma warunków do rozbudowy zapewniającej możliwość pełnienia funkcji regionalnego portu lotniczego. W takiej sytuacji lotnisko w Masłowie może pełnić jedynie funkcję lotniska sportowo - dyspozycyjno - ratowniczego, a jego docelowa działalność winna stanowić uzupełnienie usług Regionalnego Portu Lotniczego Kielce (RPL), który planuje się wybudować w msc. Obice, w gminie Morawica, około 20 km na południe od centrum Kielc. Budowa RPL Kielce jest zgodna zarówno ze zaktualizowaną w 2013 roku *Strategią rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020* jak również z ustaleniami *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego* oraz *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*. Dotychczas obowiązująca koncepcja zakładała realizację w Obicach portu lotniczego kodu 4D z pasem startowym o długości 2800 m. Założenia te uległy jednak zmianie i w chwili obecnej trwają prace nad modyfikacją projektu, w celu realizacji lotniska w wersji o ograniczonych parametrach, zapewniających jednak regularne przewozy lotnicze oraz możliwość przyszłej rozbudowy i rozwoju portu lotniczego.

III. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH WOJ.ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Program rozwoju infrastruktury transportowej województwa świętokrzyskiego na lata 2014–2020

Krajowe, regionalne i lokalne węzły komunikacyjne

W celu zapewnienia prawidłowego działania węzłów komunikacyjnych w województwie konieczna jest ich racjonalna hierarchizacja (w dostosowaniu do regionalnych potrzeb przewozowych) oraz podjęcie działań inwestycyjnych mających na celu usprawnienie ich funkcjonowania. Będzie to osiągnięte poprzez modernizację i usprawnienie samych węzłów jak też, rozbudowę i modernizację ich powiązań drogami krajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi.

Do najważniejszych należą zadania dotyczące nadrzędnego układu dróg w węzłach komunikacyjnych.

Gminy KOF jako krajowe, regionalne i lokalne węzły komunikacyjne

Węzły o znaczeniu krajowym

Węzeł krajowy Kielce (główny węzeł komunikacyjny województwa)

Węzeł komunikacyjny Kielce tworzą korytarze komunikacyjne drogowe, linie kolejowe, istniejące i projektowane lotnisko.

Ciągi drogowe

Nr korytarza komunikacyjnego	Charakter korytarza	Nr drogi
1 Warszawa-Kielce-Kraków	Krajowy	DK nr (S)7
2 Łódź-Kielce-Rzeszów	Krajowy	DK nr (S)74, DK nr 77
7 Kielce-Tarnów	Krajowy	DK nr 73
12 gr. woj. -Włoszczowa-Kielce	Regionalny	DW nr 786
23 Piekoszów-Kielce	Regionalny	DW nr 761
17 Włoszczowa-Małogoszcz-Kielce	Regionalny	DP nr 0220 T, DW nr 762
32 Kielce-Staszów-Połaniec	Regionalny	DW nr 764
104 Kielce-Zagnańsk	Lokalny	DP nr 0296 T

Planowane w węźle inwestycje w infrastrukturze drogowej:

- a) przebudowa drogi krajowej 12/74 do parametrów drogi ekspresowej Piotrków Trybunalski-Sulejów-Opatów z wyłączeniem odcinka Kielce - (DK nr 73) - Cedzyna-wylot wschodni z Kielc,
- b) przebudowa drogi Nr 73 Kielce-Wola Morawicka do dwujezdniowej drogi klasy GP 2/2 wraz z obwodnicami Morawicy i Woli Morawickiej,
- c) budowa odcinka południowego i wschodniego układu obwodnicowego Kielc. Początek na drodze wojewódzkiej nr 762 w rejonie granicy gmin Chęciny i Sitkówka-Nowiny.

- Przebieg przez gminy Chęciny/Sitkówka-Nowiny, Morawica, Daleszyce, Górnio, Masłów i miasto Kielce. Koniec w węźle Północ na drodze S7,
- d) budowa południowej obwodnicy śródmieścia miasta, w ramach której planuje się rozbudowę ulic Marmurowej, Husarskiej, Jagodowej, Osobnej (łącznik od skrzyżowania ulic Krakowskiej i Jagiellońskiej),
 - e) rozbudowa ul. Zagnańskiej oraz ul. Witosa wraz z połączeniem ul. Witosa z ul. Radomską,
 - f) budowa nowego połączenia ul. Tarnowskiej z Rondem Czwartaków wraz z budową pętli autobusowej i parkingu przesiadkowego w rejonie ul. Tarnowskiej,
 - g) rozbudowa ul. Wojska Polskiego na odcinku od Ronda Czwartaków do granicy miasta Kielce,
 - h) budowa nowego odcinka drogi łączącej al. Szajnowicza-Iwanowa z drogą wojewódzką nr 786 przy granicy miasta,
 - i) rozbudowa ul. Malików oraz przebudowa ul. Wystawowej,
 - j) rozbudowa ul. Domaszowskiej i ul. Żniwnej wraz z rozbudową skrzyżowania al. Tysiąclecia Państwa Polskiego z al. Solidarności,
 - k) rozbudowa ul. Łopuszniańskiej
 - l) przebudowa i rozbudowa ul. Radomskiej w ciągu DK 73 na odcinku od granicy miasta (włączenie do drogi GP na odcinku zamiejskim) do węzła biskupa Jaworskiego,
 - m) budowa przedłużenia ul. Olszewskiego w kierunku skrzyżowania z ul. Zagnańską i ul. Witosa,
 - n) rozbudowa ul. Wapiennikowej wraz z rozbudową skrzyżowań: z ul. Ściegiennego i ul. Husarską oraz z ul. ks. J. Popiełuszki i ul. Rotmistrza Witolda Pileckiego (dawna ul. Armii Ludowej),
 - o) przebudowa ul. Cmentarnej na odcinku od ul. Sandomierskiej do ul. Zielnej wraz z przebudową parkingu przy cmentarzu Cedzyna,
 - p) budowa drogi oznaczonej w mpzpt "Dąbrowa II" symbolem KL 004 (przedłużenie ul. Wincentego z Kielc do ul. Warszawskiej) wraz z budową nowej pętli autobusowej,
 - q) rozbudowa ul. Łódzkiej (DK74) na odcinku od ul. Hubalczyków do ul. Zakładowej,
 - r) budowa pętli autobusowej przy ul. Zagnańskiej wraz z przebudową ul. Zagnańskiej od ul. Witosa do granic miasta.

Planowane w węźle inwestycje w infrastrukturze kolejowej:

- a) modernizacja linii kolejowej nr 8 Warszawa-Radom-Kielce-Kozłów,
- b) modernizacja linii kolejowej nr 61 Kielce-Fosowskie oraz 567 Piaski-Kielce Herbskie,

Węzły o znaczeniu regionalnym

Do węzłów regionalnych w programie zaliczono siedziby wszystkich powiatów oraz **Chmielnik (KOF)**, Ozarów i Łoniów, w których łączą się drogi krajowe i wojewódzkie.

Węzeł Chmielnik (KOF)

Nr korytarza komunikacyjnego	Charakter korytarza	Nr drogi
------------------------------	---------------------	----------

4	Krajowy	DK nr 78,
7	Krajowy	DK nr 73
8	Regionalny	DW nr 765
43	Regionalny	DP nr 0355 T
48	Regionalny	DP nr 0021 T
83	Lokalny	DP nr 0024T
111	Lokalny	DP nr 0022 T

Planowane inwestycje w węzle w infrastrukturze drogowej:

- a) przełożenie drogi krajowej nr 78 wraz z węzłem na DK 73,
- b) budowa północnej obwodnicy Chmielnika w ciągu drogi wojewódzkiej nr 765,

Ponadto jak podkreślono w Programie na obszarach miejskich niezbędna jest realizacja szeregu, nie wymienionych imiennie w Programie, zadań inwestycyjnych które usprawniłyby funkcjonowanie dotychczasowego układu transportowego. Winny one usprawnić transport w obrębie obszarów miejskich oraz w miarę możliwości prowadzić do separacji ruchu lokalnego i tranzytowego. Realizacja licznych przełożeń tras w regionalnych węzłach komunikacyjnych związana jest z niemożliwością gruntownej przebudowy na wyższe parametry obecnych przebiegów dróg, z uwagi na istniejące warunki (konieczność licznych wyburzeń, istniejący ruch o przewadze lokalnego, kolizje z ruchem pieszym i rowerowym). Odcinki ulic po wyprowadzeniu ruchu tranzytowego pełnić będą funkcję ulic lokalnych, lub w przypadku większych miast — ulic układu podstawowego o charakterze ogólnomiejskim.

Węzły lokalne

Węzły lokalne tworzą ośrodki lokalne, będące siedzibami miast–gmin i gmin oraz inne miejscowości nie stanowiące węzłów regionalnych. Poniżej przedstawiono węzły lokalne z obszaru KOF wraz z korytarzami komunikacyjnymi, które łączą się w węzle, ujmując je w układzie powiatowym.

Strawczyn

Nr korytarza komunikacyjnego	Charakter korytarza	Nr drogi
12	Regionalny	DW nr 786
22	Regionalny	DW nr 748

Miedziana Góra

Nr korytarza komunikacyjnego	Charakter korytarza	Nr drogi
9	Krajowy	DK nr 74
22	Regionalny	DW nr 748
103	Lokalny	DP nr 0289 T

Zagnańsk

Nr korytarza komunikacyjnego	Charakter korytarza	Nr drogi
21	Regionalny	DW nr 750
104	Lokalny	DP nr 0296 T

Maslów

Nr korytarza komunikacyjnego	Charakter korytarza	Nr drogi
106	Lokalny	DW nr 745

Gorno

Nr korytarza komunikacyjnego	Charakter korytarza	Nr drogi
2	Krajowy	DK nr 74
43	Regionalny	DW nr 752, DP nr 0332 T

Daleszyce

Nr korytarza komunikacyjnego	Charakter korytarza	Nr drogi
32	Regionalny	DW nr 764
43	Regionalny	DP nr 0332 T
108	Lokalny	DP nr 0334 T

Morawica

Nr korytarza komunikacyjnego	Charakter korytarza	Nr drogi
7	Krajowy	DK nr 73
18	Regionalny	DW nr 763
19	Regionalny	DW nr 766

Sitkówka Nowiny

Nr korytarza komunikacyjnego	Charakter korytarza	Nr drogi
112	Lokalny	DP nr 0374 T
113	Lokalny	DP nr 0377 T

Chęciny

Nr korytarza komunikacyjnego	Charakter korytarza	Nr drogi
1	Krajowy	DK nr 7
17	Regionalny	DW nr 762
18	Regionalny	DW nr 763

Piekoszów

Nr korytarza komunikacyjnego	Charakter korytarza	Nr drogi
12	Regionalny	DW nr 786
23	Regionalny	DW nr 761
117	Lokalny	DP nr 0484 T

Infrastruktura niezbędna do obsługi transportu pasażerskiego i towarowego w węzłach regionalnych i lokalnych (obiekty kubaturowe, logistyka, monitoring, bezpieczeństwo)

Węzły komunikacyjne regionalne i lokalne, określone w programie będą spełniać swoje funkcje jedynie w przypadku racjonalnego wyposażenia ich w infrastrukturę niezbędną do obsługi transportu pasażerskiego i towarowego. **Dlatego też konieczne jest podejmowanie działań zmierzających do ich zaopatrzenia w poszczególne elementy systemu obsługi transportu w sposób zaplanowany, skoordynowany i logiczny.**

Zakłada się, że przedmiotowe węzły komunikacyjne powinny być przebudowywane lub budowane tak, aby:

1. Zoptymalizować przenikanie się różnych rodzajów transportu, czemu winna służyć:

- budowa obiektów do obsługi ruchu pasażerskiego i/lub towarowego obsługujących kilka rodzajów transportu (kolejowy, drogowy, lotniczy);
- wyposażenie tych obiektów w odpowiednią ilość miejsc parkingowych, powierzchni przeładunkowych lub magazynowych;
- wyposażenie w infrastrukturę niezbędną do obsługi pasażerów i kierowców;
- zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa poprzez właściwą organizację ruchu, systemy monitoringu i zabezpieczeń;
- budowa parkingów na obrzeżach miast – na końcowych przystankach komunikacji miejskiej wyposażonych w infrastrukturę do obsługi kierowców.

2. Skoordynować rozkłady jazdy wszystkich przewoźników w poszczególnych rodzajach transportu (wymagane działania):

- optymalizacja czasu podróży pomiędzy poszczególnymi węzłami komunikacyjnymi przy użyciu dostępnych rodzajów infrastruktury transportowej;
- instalacja elektronicznych systemów informacyjnych dotyczących zintegrowanych rozkładów jazdy;
- instalacja elektronicznych systemów dystrybucji biletów.

3. Zapewnić odpowiedni poziom bezpieczeństwa w transporcie w aspekcie infrastruktury technicznej, poprzez:

- odseparowanie ruchu pieszego i rowerowego od ruchu pojazdów;
- budowę miejsc przystankowych zgodnie z warunkami technicznymi i przepisami bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- budowę dodatkowych pasów jezdni do obsługi komunikacji miejskiej;
- budowę ścieżek rowerowych;
- instalacja systemów monitoringu ruchu w miastach.

Korytarze transportowe łączące węzły regionalne

Korytarze transportowe stanowiące połączenia pomiędzy węzłami regionalnymi kształtują wybrane drogi wojewódzkie i wybrane drogi powiatowe.

W Programie rozwoju infrastruktury transportowej województwa świętokrzyskiego na lata 2007-2013 ustalono listę 41 ciągów drogowych tworzących korytarze regionalne, w których koncentrować się będą prace modernizacyjne. Sieć ta nie uległa zasadniczym zmianom w wyniku uwzględnienia wniosków do niniejszego opracowania zgłoszonych przez właściwe zarządy dróg i starostwa lub w skutek dostosowania ustaleń niniejszego Programu do kierunków rozwoju sieci transportowej ustalonych przyjętym w 2014 roku Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego. Korytarze te uzupełnią będą sieć nadrzędną, integrując obszar województwa i łącząc tereny położone bezpośrednio poza jego granicami (łącząc miejscowości, w których znajdują się siedziby powiatów). Na pozostałych drogach wojewódzkich i powiatowych przewidywana jest modernizacja polegająca na wzmocnieniu nawierzchni wraz z przebudową do uzyskania parametrów założonych.

Wśród najważniejszych inwestycji niezbędnych dla usprawnienia funkcjonowania tych korytarzy, w tym inwestycji wskazanych w załączniku nr 1 do Programu, których realizacja zakładana jest w perspektywie lat 2014-2020 (+2), wymienić należy:

- rozbudowę drogi wojewódzkiej nr 755 na odcinku Ćmielów-skrzyżowanie z DK 74 wraz z obwodnicą Ćmielowa,
- rozbudowa drogi 754 Ostrowiec Świętokrzyski-Bałtów-Czekarzewice-granica województwa mazowieckiego wraz z rozbudową mostu na rzece Kamiennej,
- rozbudowę DW 768 Jędrzejów-granica województwa małopolskiego wraz z obwodnicami miejscowości: Jędrzejów, Działoszyce, Skalbmierz, Topola, Kazimierza Wielka,
- rozbudowę DW 764 Kielce-Staszów wraz z budową obwodnic miejscowości: Suków, Daleszyce, Ociesęki i układu obwodnicowego Staszowa,
- rozbudowę DW 728 Jędrzejów-granica województwa mazowieckiego wraz z budową obwodnicy miejscowości Łopuszno w ciągu DW 786,
- rozbudowę DW 973 Busko-Zdrój-Nowy Korczyn-Borusowa wraz z budową przeprawy mostowej na rzece Nidzie i rzece Wiśle,
- rozbudowę DW 758 na odcinku Iwaniska-Klimontów-Koprzywnica wraz z budową obwodnic Iwanisk i Klimontowa,
- rozbudowę DW 752 i DW 751 wraz z obwodnicą Nowej Słupi w ramach kontynuacji budowy tzw. Małej Pętli Świętokrzyskiej,
- rozbudowę DW 762,
- rozbudowę drogi 766 na odcinku Pińczów-Węchadłów do skrzyżowania z DW 768 wraz z obwodnicami miejscowości Pińczów i Michałów,
- rozbudowę DW 745 w miejscowości Masłów wraz z rozbudową sąsiadującej infrastruktury drogowej,
- budowę obwodnic miejscowości Radkowie i Brzeziny w ciągu DW 763,
- budowę południowej obwodnicy Morawicy w ciągu DW 766 do skrzyżowania z projektowaną obwodnicą w ciągu DK 73,
- rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 744 na odcinku Tychów Stary-Starachowice wraz z budową obwodnicy Starachowic,
- budowę układu obwodnicowego Włoszczowy – obwodnica miasta Włoszczowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 786 wraz z połączeniem z drogami wojewódzkimi nr 742 i 785,
- budowę północnej obwodnicy Chmielnika w ciągu DW 765,
- rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 786 na odcinku od granicy województwa do Kielc – etap I:
- droga Nr 786 ma odcinku Łopuszno – Kielce oraz przebudowa drogi Nr 761 na odcinku Piekoszów – Jaworzna” dł. ok 2 km

Wiodące kierunki działań w zakresie modernizacji i rozbudowy systemów komunikacji na terenie woj. świętokrzyskiego w latach 2014–2020:

1. Poprawa powiązań komunikacyjnych kieleckiego węzła transportowego z głównymi węzłami i korytarzami transportowymi kraju, służąca metropolizacji Kielc i zwiększeniu atrakcyjności inwestycyjnej województwa

Przez powyższe rozumieć należy działania prowadzące do podwyższenia standardów obsługi ruchu na trasach tranzytowych, które łączą Kielce – węzeł komunikacyjny o randze krajowej z głównymi korytarzami i węzłami komunikacyjnymi kraju. Jak już wspomniano w obszarze oddziaływania węzła kieleckiego zakłada się docelowo budowę trzech dróg ekspresowych: Droga ekspresowa S7, Droga ekspresowa S74, Droga ekspresowa.

Na sieci kolejowej przewiduje się modernizację linii kolejowych prowadzącą do zwiększenia prędkości i poprawy bezpieczeństwa podróży. W tym zakresie za najważniejsze uznać należy budowę w rejonie Włoszczowy łącznicy kolejowej linii nr 61 z Centralną Magistralą Kolejową oraz modernizację linii kolejowej nr 8 Warszawa-Kraków i linii kolejowej nr 61 Kielce-Fosowskie.

Poza omawianą przebudową systemu dróg ekspresowych w miejskim obszarze funkcjonalnym ośrodka wojewódzkiego zakłada się sukcesywną modernizację pozostałych dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych polegającą na przebudowie odcinków dróg o największym natężeniu ruchu do parametrów dla założonych klas: drogi krajowe do klasy nie niższej niż GP, drogi wojewódzkie do klasy nie niższej niż G, powiatowe do klasy nie niższej niż Z oraz gminne do klasy nie niższej niż D. Do podstawowych kierunków działań zalicza się ponadto:

- realizację brakujących elementów podstawowego i uzupełniającego układu komunikacyjnego (głównie w zakresie towarzyszącej infrastruktury inżynierii drogowej);
- podniesienie standardu obsługi komunikacją zbiorową poprzez wydzielenie pasa dla autobusów i wprowadzenie alternatywnego środka komunikacji zbiorowej np. mikrobusy, trolejbusy;
- podniesienie standardu głównych węzłów i obiektów komunikacji masowej (przebudowa dworców kolejowych i autobusowych);
- realizacja systemu parkingów do obsługi centrum Kielc;
- realizacja systemu sterowania ruchem kołowym (działania z zakresu inżynierii ruchu mające na celu poprawę jego płynności, poprawę bezpieczeństwa ruchu kołowego i pieszego, zmniejszenie strat czasu w ruchu);
- minimalizacja uciążliwości komunikacyjnych (wyprowadzenie ruchu ciężarowego z obszarów zamieszkania, wprowadzenie priorytetów dla komunikacji zbiorowej, itp.);
- poprawa warunków komunikacji na głównych drogach peryferyjnych ośrodka wojewódzkiego;
- dalsza realizacja ścieżek rowerowych.

2. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z obszarów zurbanizowanych, mające na celu oddzielenie ruchu lokalnego od ruchu tranzytowego oraz zmniejszenie uciążliwości generowanych przez ruch drogowy.

Służyć temu będzie budowa obwodnic miejscowości oraz zmniejszanie uciążliwości ruchu przez zastosowanie np. ekranów dźwiękochłonnych, lepsza organizacja ruchu oraz izolowanie terenów zabudowy od głównych korytarzy i węzłów komunikacyjnych, przenoszących ruch tranzytowy.

3. Budowa regionalnego portu lotniczego.

Budowa RPL (Obice gm. Morawica i Grabowiec gm. Chmielnik) wpłynie na podniesienie rangi Kielce w rankingu metropolii krajowych tworząc lepsze warunki do rozwoju biznesu i przyciągnięcia inwestorów zewnętrznych oraz bez wątpienia wzmocni jeden z najistotniejszych czynników rozwoju gospodarczego regionu Targi Kielce. Ponadto uaktywni gospodarczo tereny przyległe w tym obszar turystyczno-uzdrowiskowy obejmujący m.in. gminy: Busko-Zdrój i Solec-Zdrój.

4. Udrożnienie głównego ciągu transportowego w dolinie Kamiennej, służące zwiększeniu atrakcyjności inwestycyjnej północnych ośrodków miejsko-przemysłowych.
5. Poprawa płynności ruchu na drodze nr 78 - (I etap), która docelowo powinna prowadzić do uaktywnienia i wypromowania południowego korytarza komunikacyjnego, posiadającego duże, potencjalne walory transportowe i turystyczne, zwłaszcza w aspekcie planowanej w pobliżu lokalizacji RPL Kielce w Obicach.
6. Poprawa połączeń komunikacyjnych między węzłami regionalnymi i lokalnymi.
7. Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej małych miast.

Planu Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego Województwa Świętokrzyskiego - Kierunki rozwoju publicznego transportu zbiorowego

Rozwój systemu publicznego transportu zbiorowego w wojewódzkich i międzywojewódzkich przewozach pasażerskich, oparto przede wszystkim na rozstrzygnięciach dokumentów krajowych, takich jak: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej w latach 2007–2013 oraz Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

Najważniejsze uwarunkowania rozwoju tego systemu w regionie, zdiagnozowane w tych programach to:

- słaba zewnętrzna dostępność transportowa, mimo bliskiego sąsiedztwa dużych aglomeracji krajowych,
- niska przepustowość drogowego układu tranzytowego (niedobór obwodnic),
- bariery komunikacyjne na głównych rzekach województwa spowodowane niedoborem i złym stanem istniejących przepraw mostowych,
- niski standard wewnętrznej sieci transportowej.

Bezpośrednią rolę w kształtowaniu rozwoju systemu publicznego transportu zbiorowego odgrywają ustalenia zawarte w Programie Rozwoju Infrastruktury Transportowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013, który stanowi rozwinięcie ustaleń „Strategii rozwoju województwa...” w zakresie transportu i komunikacji. Program ten określa

kierunki rozwoju nadrzędnego systemu transportowego województwa na najbliższe lata, w dostosowaniu do aktualnego stanu rozstrzygnięć realizacyjnych zawartych w programach krajowych i decyzjach rządowych, jak również precyzuje kryteria dostępu i etapowania realizacji dróg wojewódzkich i powiatowych, w tym obwodnic miejscowości.

Za główne kierunki działań inwestycyjnych, które uzyskały akceptację w programach krajowych oraz w RPO należy uznać:

- poprawę powiązań komunikacyjnych kieleckiego węzła transportowego z głównymi węzłami i korytarzami transportowymi kraju, poprzez realizację spójnego systemu dróg ekspresowych i krajowych,
- poprawę połączeń komunikacyjnych między węzłami regionalnymi i lokalnymi poprzez realizację systemu dróg wojewódzkich;
- wyprowadzenie ruchu tranzytowego z obszarów zurbanizowanych poprzez realizację obwodnic i obejść miejscowości,
- likwidację barier komunikacyjnych na głównych rzekach poprzez realizację nowych przepraw mostowych oraz przebudowę mostów istniejących,
- zwiększenie konkurencyjności i atrakcyjności transportu kolejowego poprzez przebudowę linii kolejowych oraz modernizację taboru i infrastruktury kolejowej,
- poprawę bezpieczeństwa świadczonych usług przewozowych, poprzez gwarantowanie przez operatorów systemowego podejścia do zagadnienia szeroko pojętego bezpieczeństwa świadczonych usług przewozowych.

Realizacja powyższych głównych kierunków działań w tej dziedzinie uzależniona jest od zapewnienia spójności komunikacyjnej regionu na płaszczyźnie: zewnętrznej – obejmującej powiązania województwa z węzłami europejskich korytarzy transportowych, oraz wewnętrznej zapewniającej dogodnie powiązanie między głównymi miastami regionu. Zewnętrzna spójność komunikacyjna – może być osiągnięta w wyniku pełnej realizacji dróg ekspresowych S-7 i S-74, przebudowy linii kolejowej znaczenia państwowego nr 8 Warszawa — Kraków oraz budowy łącznicy kolejowej linii nr 61 z magistralą CMK a także modernizacji linii kolejowej nr 25.

Wewnętrzna spójność komunikacyjna – wymaga zapewnienia sprawnych połączeń stolicy województwa z ośrodkami powiatowymi oraz między tymi ośrodkami siecią dróg tranzytowych, co powinno przynieść skrócenie czasu dojazdu, wzrost płynności przejazdów przez miasta i obszary zurbanizowane oraz poprawę bezpieczeństwa na drogach. Zadanie to wiąże się z koniecznością podniesienia standardów technicznych dróg wojewódzkich łączących te ośrodki, realizację systemu obwodnic i bezkolizyjnych skrzyżowań oraz uzupełnieniem sieci tych dróg na obszarach o najsłabszej dostępności komunikacyjnej.

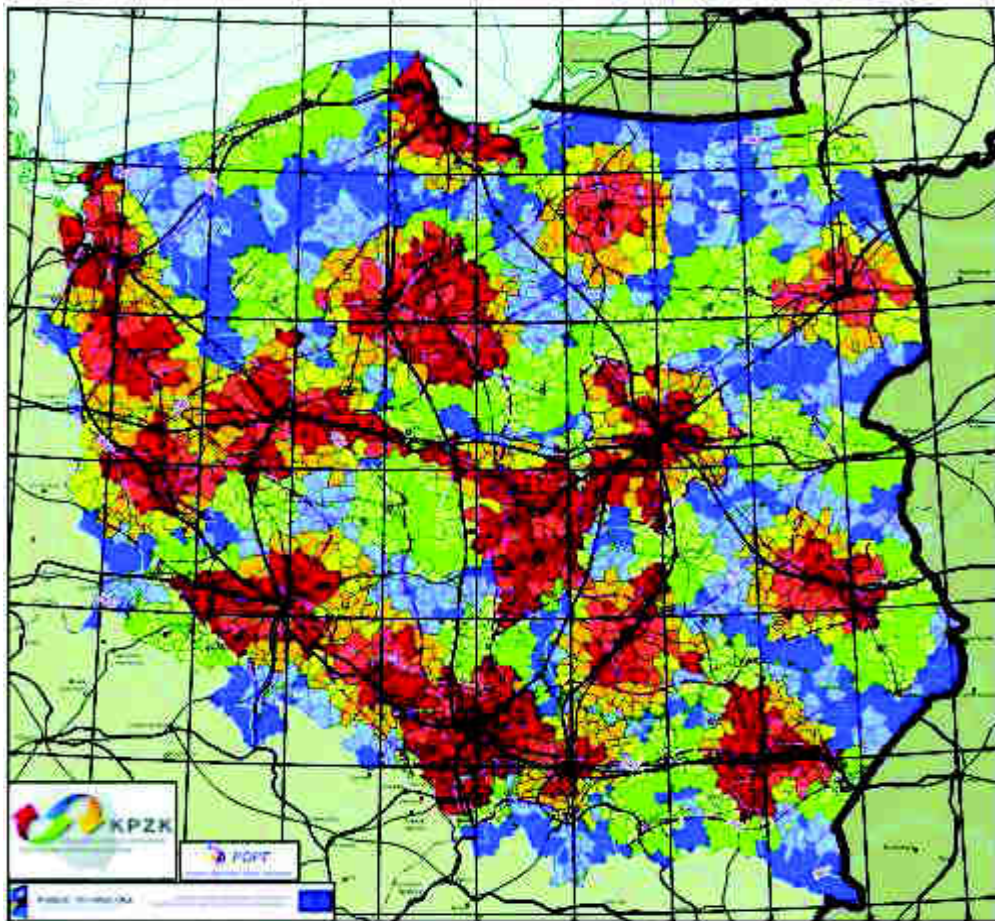
W kontekście powyższego, dla poprawy jakości obsługi obszaru województwa świętokrzyskiego publicznym transportem zbiorowym, jako element rozwojowy, zalecane jest podjęcie następujących działań:

- optymalizacja eksploatacyjna sieci komunikacyjnej, poprzez: wzrost znaczenia
- w przewozach komunikacji kolejowej, poprawę standardów obsługi dla poszczególnych relacji w zakresie dostosowania do potrzeb przewozowych,
- dostosowanie połączeń komunikacyjnych do popytu na usługi transportowe,
- poprawa standardu świadczonych usług, w tym modernizacja i zakup nowego taboru
- przystosowanego do obsługi osób niepełnosprawnych i o ograniczonej zdolności ruchowej, spełniających wysokie standardy środowiskowe,
- powołanie jednostki organizacyjnej zarządzającej publicznym transportem zbiorowym świadczącym przewozy pasażerskie o charakterze wojewódzkim.

IV. DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTOWA KIELECKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

Kielce, jako obszar rdzeniowy KOF, nie są w równym stopniu dostępne czasowo za pomocą różnych środków transportu, ze wszystkich gmin obszaru funkcjonalnego (rysunek poniżej). Obszary o wysokiej dostępności są zlokalizowane wzdłuż drogi krajowej nr 7, a dostępność czasowa Kielc z gmin nie zlokalizowanych wzdłuż tej drogi jest niższa. Przez województwo świętokrzyskie nie przebiega, ani nie jest planowana żadna autostrada. Obecnie przebiega jedynie fragment drogi S7 na odcinku Chęciny-Skarżysko-Kamienna, który został zakwalifikowany jako droga ekspresowa, podobnie jak niewielki fragment drogi S74 (z Kielc w stronę Górna). Zewnętrzna dostępność Kielc w stosunku do innych dużych miast w Polsce jest niska.

Dostępność czasowa Kielc jako ośrodka koncentracji infrastruktury społecznej na poziomie wojewódzkim

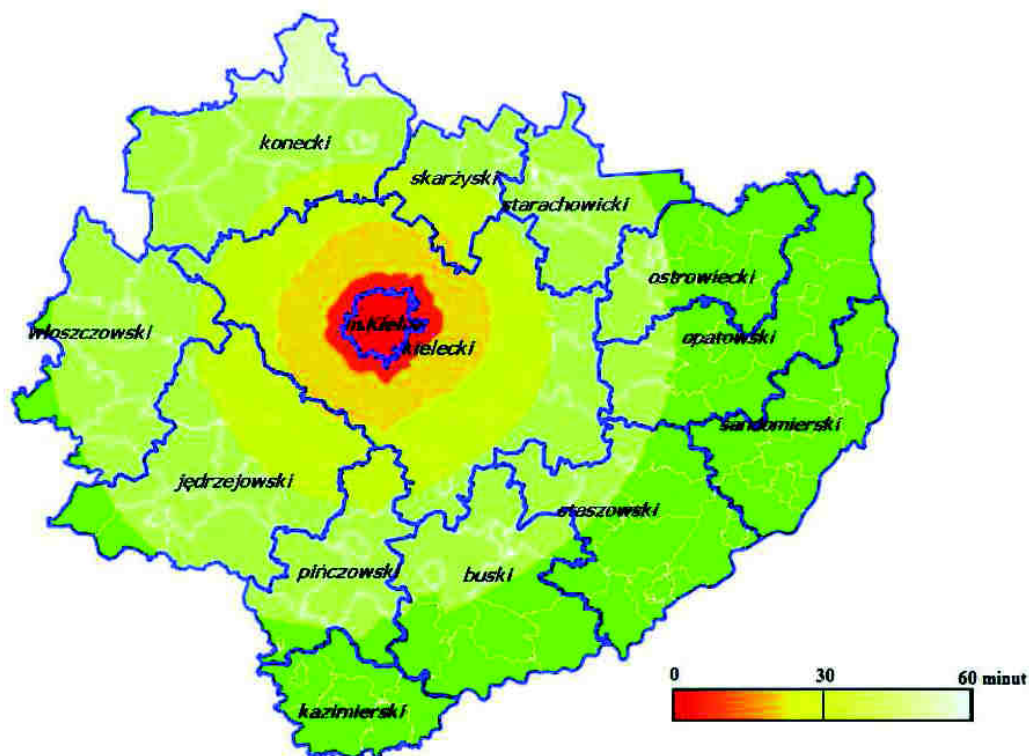
Opracowano w Instytucie Socjologii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN pod kierunkiem E. Siewczyńskiego dla Ministerstwa Rozwoju Regionalnego

Źródło: Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, mapa diagnostyczna nr 3, http://www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_przestrzenna/kpzk/strony/koncepcja_przestrzennego_zagospodarowania_kraju.aspx

W obrębie izochrony ~ 60 minut od stolicy województwa, którą często utożsamia się z wielkością rynku pracy, mieszka ponad połowa ludności Województwa Świętokrzyskiego. Dostępność transportową Kielc z miast powiatowych w obrębie izochrony ~60 minut przedstawia poniższy rysunek.

Dostępność transportowa Kielc z miast powiatowych w obrębie izochrony ~60 minut

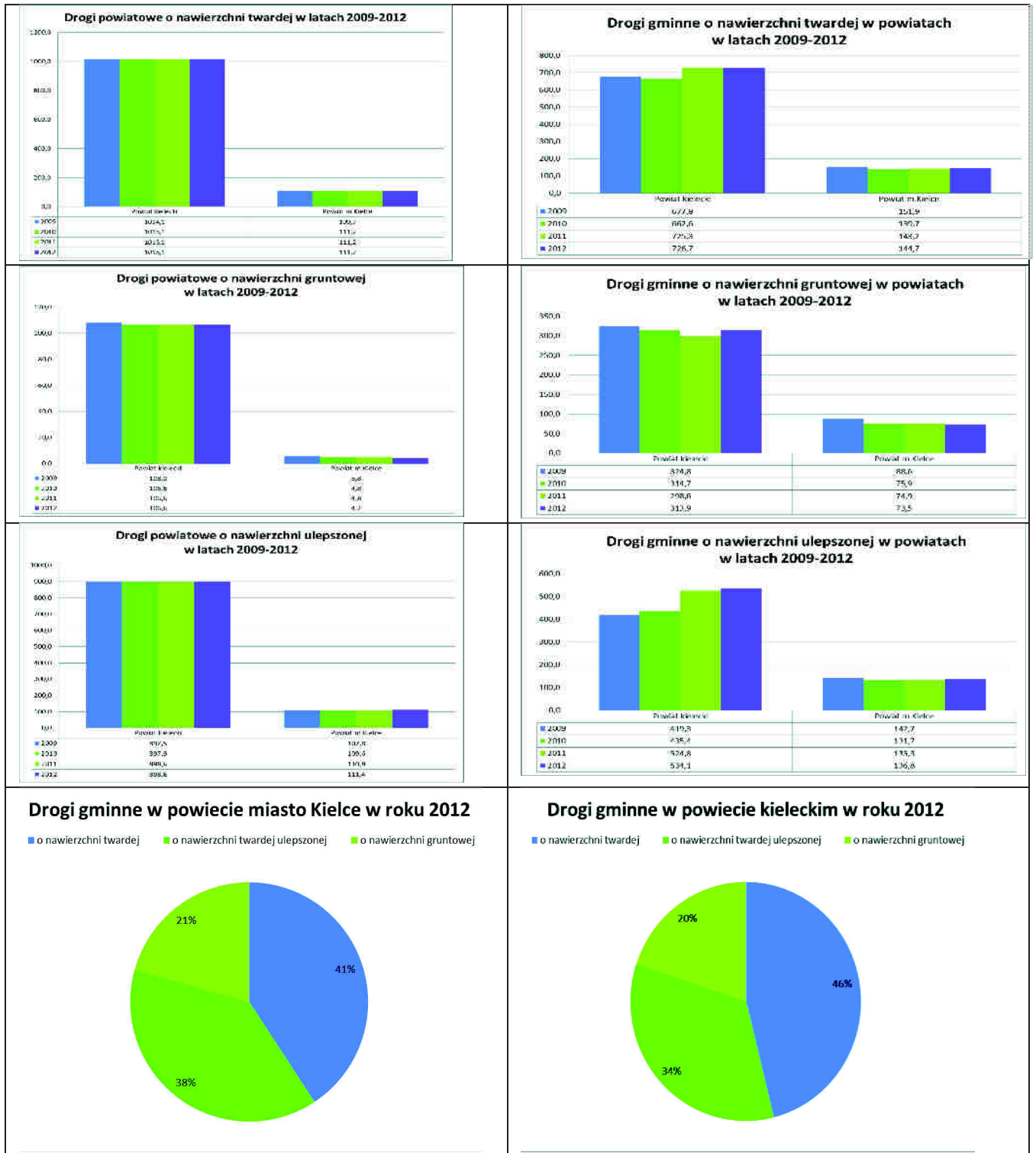

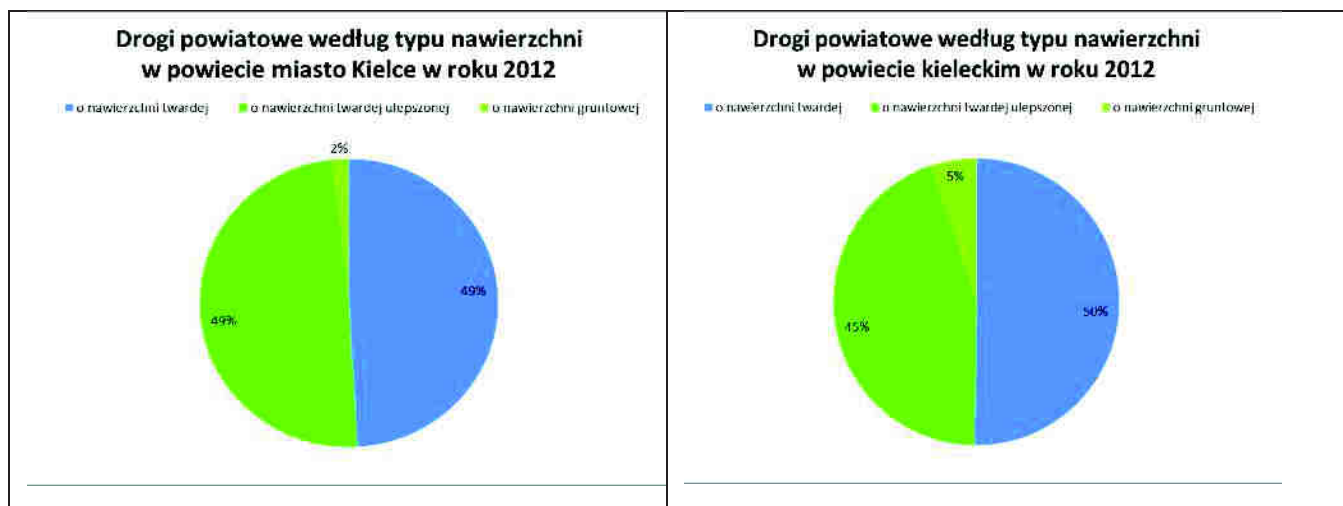
Źródło: Opracowanie własne na podst. *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*

Zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania regularnego przewozu osób w publicznym transporcie zbiorowym na terenie Kielc zostały określone w szeregu opracowań – w tym kompleksowo – w **Planie Transportowym gminy Kielce** oraz gmin przyległych tworzących wspólną komunikację zbiorową. Głównym celem Planu Transportowego dla Kielc jest określenie wiążących zasad organizacji, funkcjonowania i finansowania regularnego przewozu osób w publicznym transporcie zbiorowym na obszarze Kielc i ich obszaru aglomeracyjnego. Plan stanowi realizację budowy zrównoważonego systemu transportowego miasta i obszaru aglomeracyjnego, który będzie umożliwiał realizację potrzeb przewozowych w sposób płynny i sprawny, w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

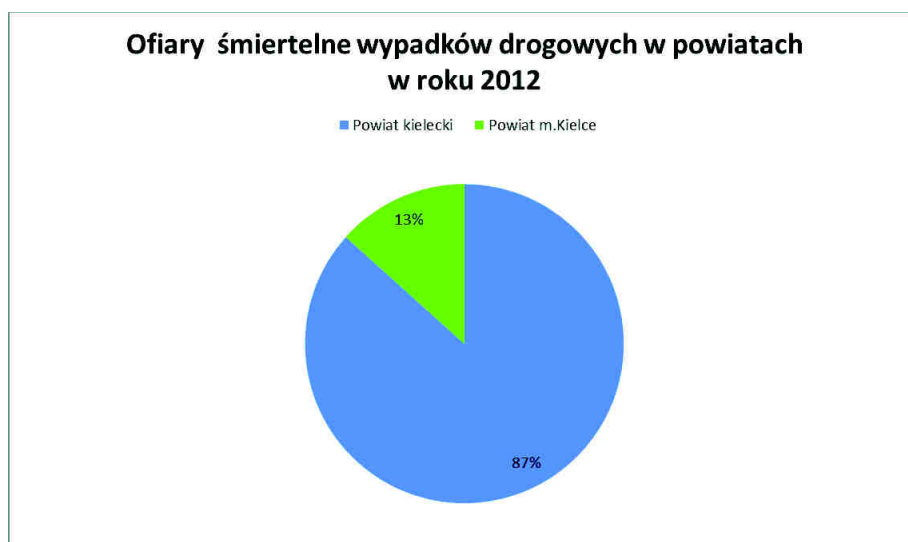
Jeżeli chodzi o wewnętrzne połączenia drogowe w KOF, długość dróg powiatowych w zasadzie nie zmieniała się w latach 2009-2012 w powiecie kieleckim i w powiecie miasto Kielce. Przybywało natomiast dróg gminnych o nawierzchni twardej i dróg o nawierzchni ulepszonej w powiecie kieleckim. Drogi gminne o nawierzchni twardej i drogi o nawierzchni ulepszonej stanowią odpowiednio 41 i 38% dróg w powiecie miasto Kielce (dane za rok 2012), pozostałe 21% dróg ma nawierzchnię gruntową.

Drogi powiatowe i gminne w KOF

Źródło: Opracowanie Lider Projekt na podstawie BDL GUS

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Udział dróg powiatowych o nawierzchni gruntowej w powiecie miasto Kielce wynosił w 2012 roku jedynie 2%, a drogi o nawierzchni twardej i ulepszonej stanowiły po 49%. Sytuacja w powiecie kieleckim jest podobna. W zakresie dróg gminnych – 46% ma nawierzchnię twardą, a 34% ulepszoną. Pozostałe drogi mają nawierzchnię gruntową. W przypadku dróg powiatowych udział dróg o nawierzchni gruntowej wynosi jedynie 5%, 50% dróg ma nawierzchnię twardą, a 45% ulepszoną (Wykres 23). Drogi gminne na całym obszarze KOF wymagają więc dalszych działań w zakresie poprawy jakości nawierzchni. Jeżeli chodzi o bezpieczeństwo na drogach, 87% wypadków drogowych z ofiarami śmiertelnymi zdarzyło się na drogach w powiecie kieleckim i był to aż 6 -procentowy wzrost w stosunku do roku poprzedniego.

Komunikacja publiczna

Jednym z istotnych zagadnień ekonomicznych, społecznych i ekologicznych w funkcjonowaniu miast i obszarów zurbanizowanych jest zrównoważony transport publiczny, który odgrywa przede wszystkim rolę socjalną, stwarzając osobom niemającym dostępu do innych form transportu możliwość sprawnego przemieszczania się. Ponadto transport publiczny rozwiązuje problemy funkcjonalne związane z nadmiernym zatłoczeniem ulic miejskich oraz poprzez ograniczenie ruchu samochodowego, a tym samym ograniczenie emisji spalin komunikacyjnych, sprzyja również aspektom ekologicznym.

Świadczenie usług publicznych w transporcie kolejowym zaspokaja przede wszystkim potrzeby osób dojeżdżających do pracy i szkół oraz w kierunku powrotnym. W miarę możliwości i przepustowości linii kolejowych, rozkład jazdy pociągów tworzony jest bez większych korekt czasowych tak, aby zapewnić mieszkańcom regionu ciągłość połączeń w danym kierunku, głównie w godzinach szczytu porannego i po godz. 14:00

Przewozy kolejowe w regionie wykonywane są przez „Przewozy Regionalne” spółka z o.o. (pociągi Regio, InterRegio) oraz PKP Intercity S.A. (pociągi TLK). Pociągi TLK oraz InterRegio stanowią uzupełnienie oferty przewozowej w zakresie komunikacji z innymi regionami Polski. Połączenia te obsługują głównie ruch wykraczający poza teren województwa świętokrzyskiego (14 pociągów TLK, w tym 3 pociągi kursujące tylko raz w roku oraz 1 pociąg InterRegio). Wspomniane pociągi zatrzymują się tylko na większych stacjach: Kielce, Skarżysko Kam., Jędrzejów, Sędziszów, Włoszczowa.

Spółka „Przewozy Regionalne” na zlecenie organizatora kolejowych regionalnych przewozów pasażerskich (Marszałek Województwa), obsługuje połączenia na następujących liniach kolejowych:

- nr 8 i nr 25: Kielce – Skarżysko Kamienna – Ostrowiec Świętokrzyski (29 pociągów);
- nr 8 i nr 62: Kielce – Sędziszów – *granica województwa* - Kraków/ Katowice (39 pociągów);
- nr 61: Kielce – Włoszczowa – *granica województwa* – Częstochowa (19 pociągów).

Większość połączeń kolejowych odbywa się w relacjach pokrywających się z odcinkami wymienionymi powyżej. Są to relacje, wynikające z potrzeb lokalnego rynku, gdzie potoki podróży ciągną do większych miejscowości województwa. Połączenia kolejowe na terenie KOF obejmują następujące gminy: Kielce, Piekoszów, Sitkówka Nowiny, Chęciny, Zagnańsk, Miedziana Góra.

W transporcie drogowym publiczny przewóz osób i ich bagażu w określonych odstępach czasu i określonymi trasami nazywany jest przewozem regularnym. Wykonywanie przewozów regularnych w transporcie drogowym wymaga uzyskania stosownego zezwolenia. Zgodnie ze stanem na koniec 2013 roku w województwie świętokrzyskim udzielono 351 takich zezwoleń, w tym 181 dla przedsiębiorstw PKS, a 170 dla prywatnych przewoźników. Udzielono 230

zezwoleń, których linie swoim zasięgiem obejmują teren województwa świętokrzyskiego, natomiast 121 – to zezwolenia na wykonywanie linii wykraczających swoim zasięgiem poza obszar województwa świętokrzyskiego.

Przewóz regularny osób w regionie odbywa się na 62 zbiorczych liniach komunikacyjnych. Obsługa komunikacyjna podróźnych odbywa się w około 36,4% taborom stanowiącym własność PKS, w około 20,4 % przez przewoźników miejskich, obsługujących również miejscowości poza granicami miast oraz w około 43,2 % z wykorzystaniem taboru będącego własnością przewoźników prywatnych. Na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego połączenia realizowane są przez przewoźników prywatnych, PKS oraz ZTM Kielce, który obsługuje wszystkie gminy KOF z wyjątkiem gminy Chmielnik¹ i Strawczyn.

Obszary w pobliżu głównych dróg powiatowych (na trasach Włoszczowa – Jędrzejów – Pińczów – Busko Zdrój, Pińczów – Kielce – Starachowice, Skarżysko-Kamienna – Końskie) są jednymi z najlepiej skomunikowanych. Do dobrze skomunikowanych należą również regiony, w których podróźni mają dostęp zarówno do transportu autobusowego, jak i kolejowego (wzdłuż tras Jędrzejów – Kielce – Skarżysko-Kamienna – Starachowice, Ostrowiec Świętokrzyski – Opatów – Sandomierz, Włoszczowa – Kielce). Wysoki poziom transportu publicznego występuje również na obszarach na północnym zachodzie oraz wschodzie województwa (zwłaszcza wzdłuż tras Włoszczowa – Końskie – Kielce, Kazimierza Wielka – Busko Zdrój – Morawica, Staszów – Opatów – Górnio – Ostrowiec Świętokrzyski). Obszary o najmniejszej dostępności do komunikacji międzypowiatowej, znajdują się na południowym wschodzie od Kielc, szczególnie w pobliżu trasy Kielce – Staszów.

Obszary nieobsłużone komunikacją to głównie tereny wiejskie, oddalone od głównych potoków transportowych. Największe obszary nieobsługiwane przez transport publiczny to przede wszystkim użytki rolne i lasy.

Miasto Kielce i poszczególne gminy KOF odgrywają kluczową rolę w opisanym wyżej systemie komunikacyjnym regionu. Zidentyfikowane korytarze komunikacji publicznej przebiegające z i do Kielc przez teren gmin KOF, wchodzi w skład korytarzy komunikacyjnych szczebla powiatowego i wojewódzkiego, a tym samym usprawniają komunikację publiczną regionu. Dobrze rozwinięta infrastruktura komunikacyjna KOF, jest zatem czynnikiem niezbędnym dla zrównoważonego rozwoju zarówno gmin KOF, jak i całego województwa i ma pozytywny wpływ na stan środowiska naturalnego oraz komfort życia mieszkańców.

Diagnoza społeczna mieszkańców KOF w dziedzinie transportu

Diagnoza społeczna mieszkańców KOF przeprowadzona została na potrzeby opracowania Strategii ZIT KOF. Jednym z celów badań, przeprowadzonych na wybranej grupie respondentów, było określenie powiązań transportowych między poszczególnymi miastami i gminami zlokalizowanymi na terenie KOF.

¹ Gmina Chmielnik jest obsługiwana przez transport komercyjny MPK.

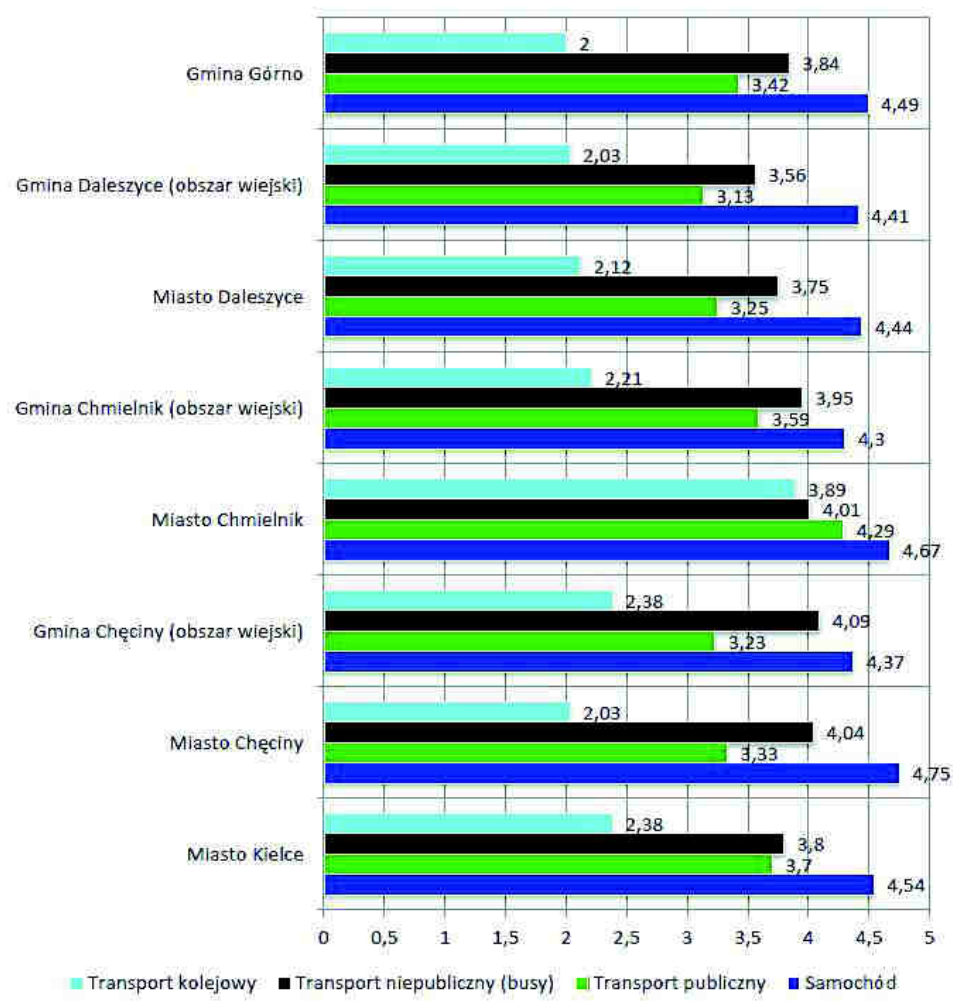
W badaniu mieszkańców poproszono o ocenę łatwości dostania się za pomocą różnych środków transportu ze swojego miejsca zamieszkania do wyznaczonych obszarów Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego. Ocen dokonywali na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało ocenę *najniższą*, a 5 ocenę *najwyższą*.

Diagnoza wykazała, że po obszarze KOF mieszkańcy najczęściej poruszają się samochodami prywatnymi, przy czym większość z nich jeździ wyłącznie do Kielc. W przypadku pozostałych gmin i miejscowości odsetek wskazań na brak podróży w tym kierunku mieścił się w przedziale od 80% (miasto Chęciny) do 89% (gmina Masłów). Dominację prywatnego transportu samochodowego na terenie KOF potwierdzają oceny łatwości dostania się do wszystkich miast/gmin za pomocą różnych środków transportu. Oceny formułowane na skali od 1 (najniższe) do 5 (najwyższe) wskazują, że niemal do wszystkich miast/gmin (oprócz gminy Sitkówka-Nowiny), najłatwiej dotrzeć właśnie samochodem (średnie ocen od 4,18 dla gminy Morawica do 4,75 dla miasta Chęciny). Średnie oceny łatwości dotarcia do wskazanych miast i gmin transportem nie-publicznym (busy) kształtowały się w granicach ok. 4, transportem niepublicznym – ok. 3,5, zaś koleją – jedynie ok. 2.

Niezależnie od celu, spośród wszystkich miast i gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego **mieszkańcy tego terenu najczęściej jeżdżą do stolicy województwa**. Dla większości z nich Kielce są centrum życia zawodowego, edukacyjnego i kulturalnego, ale również miejscem zakupów i korzystania z rozrywek (basen, pływalnia, puby, dyskoteki, spotkania towarzyskie, kina, teatry, koncerty) czy usług (specjalistycznych medycznych, kosmetycznych, fryzjerskich, naprawy samochodów). **Lokalnie mieszkańcy najczęściej korzystają z usług lekarzy rodzinnych, organizują edukację dla dzieci, naprawiają samochody oraz uczestniczą w nabożeństwach religijnych.**

Do wszystkich miast i gmin KOF wymienionych na poniższym wykresie najłatwiej, zdaniem badanych, dotrzeć za pomocą samochodu. Średnie oceny łatwości dojazdu do wybranych miejscowości transportem publicznym wahały się od 3,13 (obszar wiejski gminy Daleszyce) do 4,29 (miasto Chmielnik), zaś transportem niepublicznym: od 3,56 (obszar wiejski gminy Daleszyce) do 4,09 (obszar wiejski gminy Chęciny). Zdecydowanie najniższe oceny łatwości dostania się do wybranych miejscowości dotyczyły transportu kolejowego – najniższe wystąpiły w przypadku gminy Górno (2,00), gminy Daleszyce oraz miasta Chęciny (średnie 2,03). Najwyższą dostępnością kolejową charakteryzowało się miasto Chmielnik (średnia 3,89), jednak była to jedyna tak wysoka ocena dla podróżowania koleją spośród wszystkich prezentowanych miejscowości.

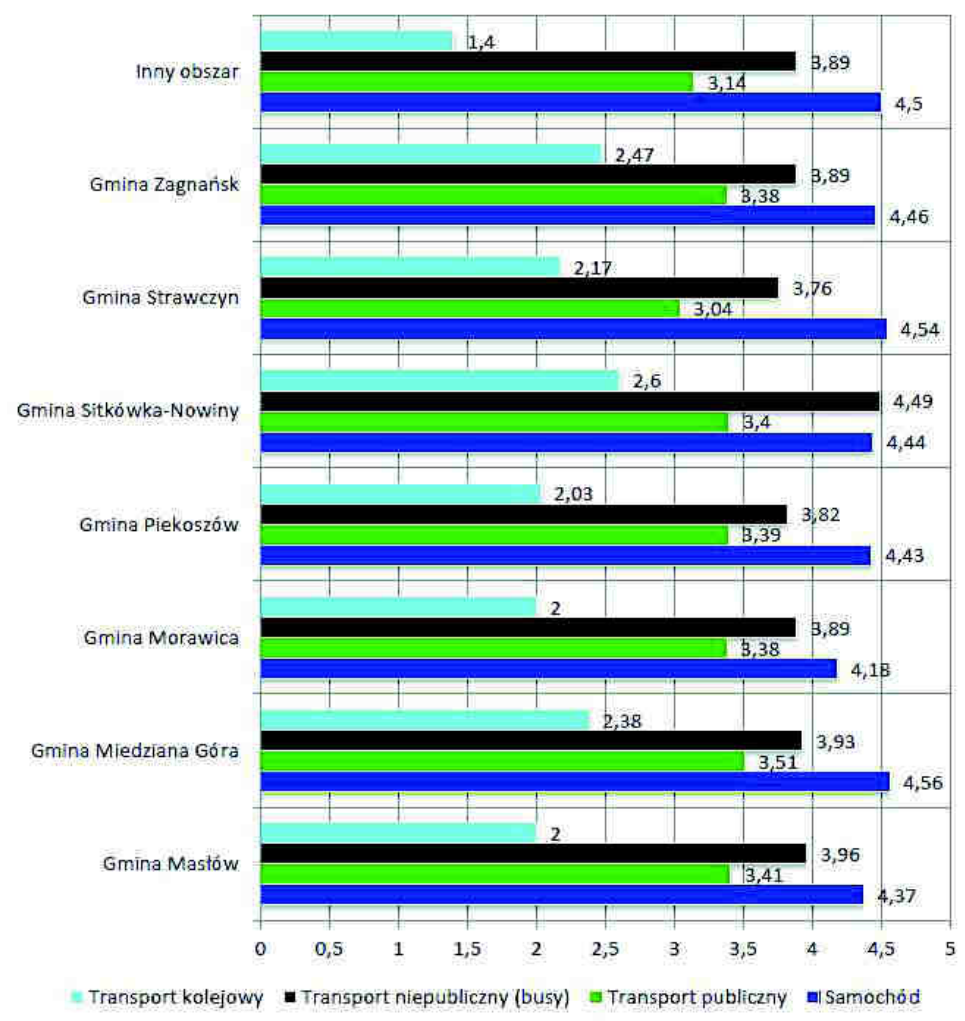
Dostępność różnymi środkami transportu

Również do większości pozostałych gmin KOF najłatwiej jest dotrzeć za pomocą samochodu. Średnie ocen mieszkańców dla tego środka transportu mieściły się w przedziale od 4,18 (gmina Morawica) do 4,56 (gmina Miedziana Góra). Niższe średnie uzyskiwano dla transportu niepublicznego (między 3,76 dla gminy Strawczyn a 4,49 dla gminy Sitkówka -Nowiny), a jeszcze niżej oceniono łatwość dostania się do wskazanych miejscowości transportem publicznym (od 3,04 w gminie Strawczyn do 3,51 w gminie Miedziana Góra). Ponownie najtrudniejsze okazało się dotarcie do wyszczególnionych obszarów transportem kolejowym – średnie ocen wahały się od 1,4 (inny obszar) do 2,47 (gmina Zagnańsk).

Część 2.

Dostępność różnymi środkami transportu

Przedstawione w poniższej Tabeli podsumowanie ocen łatwości dostania się za pomocą różnych środków transportu z miejsca zamieszkania do wybranych miast i gmin Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego pozwala stwierdzić, iż niemal do wszystkich miejscowości (oprócz gminy Sitkówka-Nowiny) najłatwiej dotrzeć samochodem – dla wszystkich obszarów średnie oceny łatwości dotarcia kształtowały się na poziomie powyżej 4. Drugim pod względem łatwości okazał się transport niepubliczny (busy), a trzecim – transport publiczny. Jedynie w przypadku miasta Chmielnik średnia ocen łatwości dostania się transportem publicznym była wyższa niż średnia ocen dla transportu niepublicznego. Miasto Chmielnik wyróżnia się również na tle pozostałych miejscowości bardzo wysoką oceną łatwości dostania się transportem kolejowym (3,89). W pozostałych miastach i gminach oceny te nie przekraczały poziomu 2,5.

Ocena łatwości dostania się za pomocą różnych środków transportu z miejsca zamieszkania do wybranych miejscowości – podsumowanie

	Samochód	Transport publiczny	Transport niepubliczny (bussy)	Transport kolejowy
Miasto Kielce	4,54	3,7	3,8	2,38
Miasto Chęciny	4,75	3,33	4,04	2,03
Gmina Chęciny (obszar wiejski)	4,37	3,23	4,09	2,38
Miasto Chmielnik	4,67	4,29	4,01	3,89
Gmina Chmielnik (obszar wiejski)	4,3	3,59	3,95	2,21
Miasto Daleszyce	4,44	3,25	3,75	2,12
Gmina Daleszyce (obszar wiejski)	4,41	3,13	3,56	2,03
Gmina Górno	4,49	3,42	3,84	2
Gmina Masłów	4,37	3,41	3,96	2
Gmina Miedziana Góra	4,56	3,51	3,93	2,38
Gmina Morawica	4,18	3,38	3,89	2
Gmina Piekoszów	4,43	3,39	3,82	2,03
Gmina Sitkówka-Nowiny	4,44	3,4	4,49	2,6
Gmina Strawczyn	4,54	3,04	3,76	2,17
Gmina Zagnańsk	4,46	3,38	3,89	2,47
Inny obszar	4,5	3,14	3,89	1,4

Podobne wyniki uzyskano w badaniu przedsiębiorców.

Diagnoza społeczna przedsiębiorców z terenu Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego - w dziedzinie transportu,

Do większości miast i gmin KOF najłatwiej, zdaniem badanych, dotrzeć za pomocą samochodu. W przypadku Kielc średnia ocen dla tego środka transportu wynosiła 3,98. Nieznacznie niższe oceny sformułowano w stosunku do obszaru wiejskiego gminy Chęciny (średnia 3,92). Lepszą dostępnością samochodową charakteryzowały się miasta Chęciny (średnia 4,34), Chmielnik (średnia 4,32) oraz Daleszyce (średnia 4,0), a także obszar wiejski gminy Chmielnik (średnia 4,0). Zdaniem badanych przedsiębiorców, do gminy Górno oraz obszaru wiejskiego gminy Daleszyce najłatwiej jest dotrzeć za pomocą transportu publicznego (średnie 4,34 oraz 3,92). Sformułowane przez respondentów oceny łatwości dotarcia do gmin Sitkówka-Nowiny oraz Zagnańsk wskazują, iż najłatwiej jest to zrobić samochodem (średnie 4,18 i 3,89). W przypadku gmin Masłów, Miedziana Góra oraz Piekoszów respondenci najwyżej oceniali łatwość dotarcia za pośrednictwem transportu publicznego, zaś w stosunku do gmin Morawica i Strawczyn na jednakowym poziomie oceniono możliwość dotarcia do nich transportem publicznym (średnia 3,28 oraz 3,31), jak i niepublicznym (średnia 3,34 oraz 3,36).

W przypadku terenów poza KOF badanych przedsiębiorcom najłatwiej jest dotrzeć do województwa mazowieckiego (średnia 3,75 na skali od 1 do 5) oraz stolicy województwa

świętokrzyskiego – Kielc (3,74). Nieco trudniej przedsiębiorcom podróżuje się do obszaru w promieniu kilkudziesięciu kilometrów od siedziby firmy (3,67), województwa lubelskiego (3,56) oraz podkarpackiego (3,41). Na podobnym poziomie ukształtowały się oceny możliwości dojazdu z siedziby firmy do pozostałych województw sąsiadujących ze świętokrzyskim: małopolskiego, śląskiego i łódzkiego (3,33-3,36). Najniżej oceniono dostępność pozostałych województw Polski – możliwość dojazdu do nich oceniono przeciętnie na 3,25.

Większość firm uczestniczących w badaniu (65%) swoją działalność prowadzi także poza obszarem miasta/miny, w której znajduje się siedziba firmy. Natomiast odpowiedzi respondentów na pytanie dotyczące pochodzenia klientów wskazują na występowanie pewnego dualizmu: 46% badanych przedsiębiorców w przeważającej części posiada klientów z tego samego miasta/gminy, w której znajduje się ich firma, a u 42% respondentów klienci w przeważającej większości pochodzą spoza ich miasta/gminy.

Zdaniem przedsiębiorców KOF, najważniejszą dziedziną funkcjonowania gminy, zasługującą na szczególną uwagę ze strony władz lokalnych, są drogi. W tym obszarze tematycznym respondenci zaproponowali najwięcej inwestycji (62% wskazań). Drugim pod względem ważności obszarem działalności gminy okazała się lokalna przedsiębiorczość, zaś trzecim – gospodarka komunalna i mieszkaniowa.

Ścieżki rowerowe

Kolejnym ważnym elementem, mającym na celu zrównoważony rozwój systemu transportu i komunikacji obszaru KOF, jest infrastruktura przeznaczona dla ruchu rowerowego. W tabeli poniżej przedstawiano dostępność ścieżek rowerowych w gminach KOF na tle regionu.

Ścieżki rowerowe Gmin KOF na tle regionu w latach 2011-2013

Jednostka terytorialna	Rok		
	2011	2012	2013
	km	km	km
ŚWIĘTOKRZYSKIE	97,5	105,6	137,6
Powiat kielecki	23,8	23,8	37,4
Gminy KOF, w tym:	18,5	20,5	25,2
Miasto i Gmina Chmielnik	0,0	0,0	1,6
Miasto i Gmina Daleszyce	0,0	0,0	1,3
Gmina Masłów	1,8	1,8	1,8
Gmina Piekoszów	0,0	0,0	1,8
Miasto Kielce	16,7	18,7	18,7

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie BDL

Tylko na terenie niektórych gmin KOF zostały wytyczone ścieżki rowerowe, mimo to długość istniejących ścieżek rowerowych na obszarze KOF stanowi ok. 67% w powiecie kieleckim i ok. 18% w województwie świętokrzyskim.

Wytyczone ścieżki rowerowe oraz szlaki rowerowe w gminach KOF lokalizowane są przede wszystkim w ciągach dróg publicznych. Jedynie na terenie miasta Kielce oraz w niektórych gminach KOF (krótkie odcinki), wyznaczone są drogi dla rowerów, stanowiące wydzielone pasy jezdne. Lokalizacja szlaków i ścieżek rowerowych w drogach publicznych wiąże z dużym ograniczeniem bezpieczeństwa w ruchu rowerowym, ale też z utrudnieniem w ruchu pojazdów mechanicznych.

Diagnoza - Podsumowanie

KOF cechuje się niską i średnią dostępnością transportową zewnętrzną, zwłaszcza jeśli chodzi o drogi szybkiego ruchu. Miasto Kielce nie ma też lotniska. Poprawa dostępności zewnętrznej jest w niewielkim zakresie zależna od przedstawicieli miast i gmin KOF, mają na nią wpływ głównie władze krajowe. Pod względem powiązań transportowych wewnątrz KOF, najsilniejsze powiązania, zarówno przy podróżach mieszkańców, jak i przedsiębiorców występują na kierunku gminy KOF – Kielce. Niepokojące jest, że najważniejszym środkiem transportu mieszkańców jest samochód, choć w części gmin dość wysoko oceniany jest także transport publiczny. Głównym zadaniem KOF w zakresie dostępności transportowej powinno być prowadzenie działań lobbystycznych w zakresie poprawy dostępności zewnętrznej, a także ujednolicenie dostępności wewnętrznej, szczególnie w zakresie transportu publicznego. Wzmocnienie powiązań funkcjonalnych pomiędzy mniejszymi gminami KOF poprawiłoby spójność wewnętrzną obszaru funkcjonalnego.

Mając na uwadze powyższą analizę, zdiagnozowane problemy występujące w obszarze KOF w zakresie dostępności transportowej obejmują m.in.:

- **brak wystarczającej, odpowiedniej i spójnej infrastruktury drogowej oraz ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą,**
- **brak pełnego dostosowania infrastruktury transportowej do potrzeb osób niepełnosprawnych - niewidomych i niedowidzących,**
- **niewystarczającą punktualność i niezawodność obsługi komunikacyjnej,**
- **niezadawalający stan środków komunikacji zbiorowej**

V. WYZWANIA

Kielecki Obszar Funkcjonalny w swojej polityce winien dążyć do stworzenia spójnego systemu transportowego, w tym dostosowanie m.in. przewozów do spodziewanego ruchu drogowego, a także uniwersalnych potrzeb i aspiracji rozwojowych społeczeństwa, m.in. poprzez działania:

- wykorzystanie obiektów do obsługi ruchu pasażerskiego i/lub towarowego obsługujących kilka rodzajów transportu (autobusowy, kolejowy, drogowy),
- wyposażenie w/w obiektów w odpowiednią ilość miejsc parkingowych, powierzchni przeladunkowych lub magazynowych,
- dostosowanie w/w obiektów oraz środków transportowych do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa poprzez właściwą organizację ruchu, systemy monitoringu i zabezpieczeń,
- optymalizację czasu podróży pomiędzy poszczególnymi węzłami komunikacyjnymi, przy użyciu dostępnych rodzajów infrastruktury transportowej i rowerowej,
- instalacje elektronicznych systemów informacyjnych dotyczących zintegrowanych rozkładów jazdy,
- instalacje elektronicznych systemów dystrybucji biletów,
- odseparowanie ruchu pieszego i rowerowego od ruchu pojazdów,
- budowę dodatkowych pasów jezdni do obsługi komunikacji miejskiej,
- instalację systemów monitoringu ruchu w miastach, w tym monitoringu bus-pasów,
- instalację Inteligentnych Systemów Transportowych,
- zakup nowoczesnego, ekologicznego taboru autobusowego.

W praktyce oznaczać to będzie kreowanie systemu zrównoważonego publicznego transportu zbiorowego. Zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, zwiększenie dostępności obszarów miejskich oraz zapewnienie wysokiej jakości mobilności mieszkańców i transportu, obejmujących dojazd do obszaru miejskiego, przejazd przez ten obszar, jak również przemieszczanie się w jego obrębie, jest jednym z wielu czynników warunkujących rozwój obszarów funkcjonalnych.

W odniesieniu do powyższego, działania mające na celu kreowanie systemu zrównoważonego publicznego transportu zbiorowego powinny być realizowane z uwzględnieniem **Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej**.

Konieczne jest wspieranie działań mających na celu budowę i rozbudowę bezpiecznej infrastruktury dla ruchu rowerowego na terenie KOF.

Budowa dróg dla rowerów pozwoli na wytworzenie spójnego systemu będącego podstawą dla realizacji systemu komunikacji rowerowej. Alternatywny środek transportu jakim jest rower,

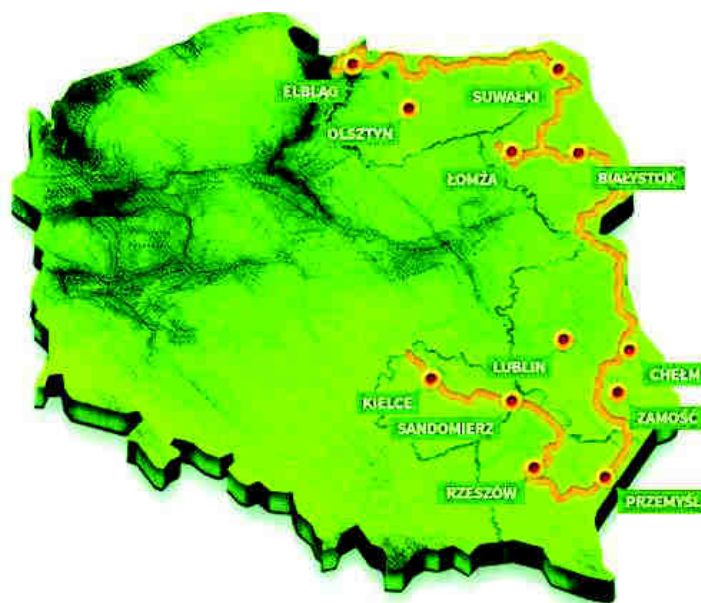
daje mieszkańcom możliwość realizacji potrzeb transportowych w sposób ekologiczny, szybki i bezpieczny.

Rozbudowa i budowa systemu dróg rowerowych umożliwi uzyskanie efektu sieciowego, który zapewnia wygodne, komfortowe i bezpieczne wykorzystywanie roweru jako środka transportu. Rozbudowa systemu dróg rowerowych (ścieżek rowerowych) pozwala stworzyć, alternatywny dla samochodowego, ekologiczny model komunikacji. Rozwój ruchu rowerowego poprzez rozbudowę infrastruktury pozwala promować aktywną mobilność miejską oraz efektywniej gospodarować zasobami. Promocja ruchu rowerowego pozytywnie wpłynie na postrzeganie KOF jako prężnego, nowoczesnego i dynamicznie się rozwijającego obszaru. Stolica województwa², którego ważną częścią gospodarki jest turystyka, powinna kształtować ekologiczne formy transportu, a tym samym pozytywnie wpływać na środowisko naturalne. Planowane do realizacji projekty powinny obejmować m.in.: budowę, przebudowę i rozbudowę dróg dla rowerów, ciągów pieszo-rowerowych oraz skrzyżowań.

Dodatkowo nowoprojektowane odcinki dróg rowerowych powinny nawiązywać do przebiegu Trasy Rowerowej w Polsce Wschodniej, który umożliwia dostęp do europejskiej sieci tras rowerowych. Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej to pięć projektów regionalnych, które utworzą spójną trasę rowerową biegnącą przez pięć województw: lubelskie (ok. 350 km), podkarpackie (ok. 430 km), podlaskie (ok. 590 km), świętokrzyskie (ok. 190 km) i warmińsko-mazurskie (ok. 420 km). Będzie ona przeprowadzona przez atrakcyjne obszary, m.in. miejsca cenne przyrodniczo, zabytki, ważne węzły komunikacyjne, przesiadkowe. W projekcie zaplanowano modernizację już istniejących tras rowerowych, budowę nowych, wykorzystanie istniejących dróg o niewielkim natężeniu ruchu, utworzenie sieci miejsc postojowych i odpowiednie oznakowanie całego szlaku.

² Wg danych Pełnomocnika Prezydenta Kielc ds. infrastruktury rowerowej w 2015r. długość ścieżek rowerowych w Kielcach wynosi 34,3 km, z czego 33% miało nawierzchnię z kostki betonowej, 19.1% z asfaltu, a do wykonania 11% jako rodzaj nawierzchni wskazano tłuczeń.

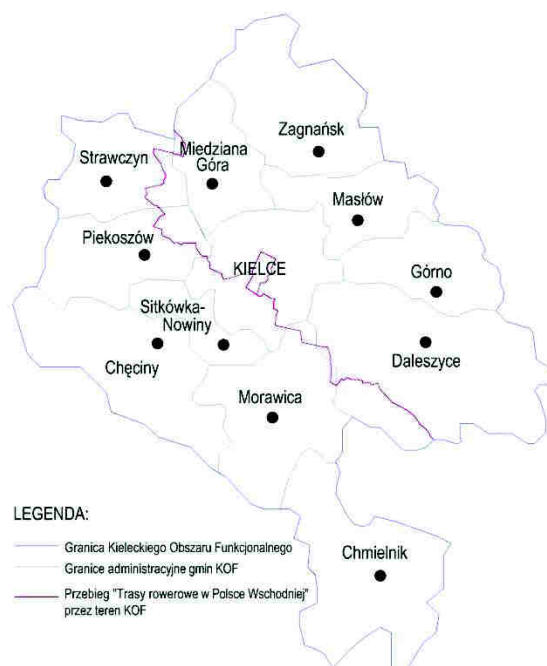
Orientacyjny przebieg „Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej”

Źródło: <http://greenvelo.pl>

W województwie świętokrzyskim omawiana trasa będzie przebiegać od granicy z województwem podkarpackim w Sandomierzu przez Klimontów, Iwaniska, Raków, Kielce do Sielpi Wielkiej (gmina Końskie). Szacowana długość trasy w województwie to 190 km.

Przybliżony przebieg trasy przez obszar gmin KOF

Źródło: Opracowanie własne EPRD Sp. z o.o. na podstawie <http://greenvelo.pl/>

VI. PODSUMOWANIE

Zewnętrzna dostępność komunikacyjna, w tym powiązanie z innymi dużymi ośrodkami miejskimi w kraju i za granicą transportem drogowym, kolejowym i lotniczym jest istotnym warunkiem podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej obszaru KOF, ale także poprawy jakości życia mieszkańców poprzez ułatwienie dostępu do usług wyższego rzędu. Obecnie, obszar KOF wykazuje się średnią dostępnością drogową i kolejową, nie posiada dostępu do lotniska (najbliższe lotnisko w Balicach jest oddalone o około 2 godziny drogi samochodem). Ze względu na to, że połączenia drogowe, kolejowe i lotnicze warunkujące zewnętrzną dostępność komunikacyjną KOF leżą poza zakresem działania samorządów lokalnych, można prowadzić jedynie działania lobbystyczne poparte pogłębioną analizą kosztów i korzyści możliwych do osiągnięcia dzięki poprawie sytuacji.

Jeżeli chodzi o dostępność wewnętrzną, jest ona czynnikiem integrującym terytorium i zwiększającym jego spójność. Poprawia także dostęp mieszkańców do usług publicznych – wg danych zawartych w diagnozie jest on dziś nierównomierny w poszczególnych gminach KOF, niewystarczająco rozwinięte są także połączenia drogowe, kolejowe i transport publiczny między poszczególnymi gminami, a także pomiędzy niektórymi gminami a Kielcami, których pozycja jako obszaru rdzeniowego jest bardzo mocna (koncentrują większość podróży mieszkańców związanych z pracą, zakupami czy funkcjami społecznymi i kulturalnymi). Wynika stąd konieczność takiej poprawy połączeń drogowych i kolejowych oraz rozwój transportu zbiorowego do i z Kielc, jak również w samych Kielcach, aby dostęp czasowy wszystkich mieszkańców do stolicy obszaru był w miarę możliwości podobny, przy jednoczesnym zachowaniu możliwości zrównoważonej mobilności w samych Kielcach, gdzie koncentrują się wszystkie funkcjonalne powiązania KOF – centrum administracyjne, gospodarcze, edukacyjne, zdrowotne, kulturalne dla mieszkańców KOF.

Działania strategiczne planowane do realizacji w ramach celu strategicznego to m.in.:

1. Rozbudowa i poprawa jakości dróg na obszarze KOF tak, aby zwiększyć wewnętrzną i zewnętrzną integrację obszaru funkcjonalnego oraz bezpieczeństwo drogowe.
2. Rozwój i integracja systemu komunikacji publicznej.
3. Poprawa ilości i jakości taboru autobusowego.
4. Budowa obwodnic Kielc.
5. Działania na rzecz zwiększenia dostępności zewnętrznej KOF, w tym w szczególności transportem samochodowym i lotniczym.
6. Wykorzystanie transportu kolejowego do poprawy połączeń między gminami KOF a Kielcami.

Wybrane działania koncentrują się na wzmocnieniu wewnętrznej spójności KOF, w szczególności poprzez poprawę stanu technicznego oraz rozwój transportu publicznego na terenie KOF. Jeżeli chodzi o dostępność zewnętrzną, planowane są jedynie działania lobbystyczne. Działania w zakresie rozwoju transportu zintegrowanego powinny prowadzić do

zwiększenia wykorzystania transportu publicznego przez mieszkańców i przedsiębiorców KOF w swoich codziennych podróżach.

Ponieważ transport samochodowy jest jednym ze źródeł tzw. niskiej emisji, a tym samym jednym z głównych przyczyn zanieczyszczeń powietrza, inwestycje w zakresie modernizacji i rozwoju transportu publicznego wpisują się w działania priorytetowe związane z promowaniem gospodarki niskoemisyjnej.

Bibliografia

1. Ekspertyza - "Koncepcja rozwoju transportu publicznego w miastach" 2010.
2. Ekspertyza dotycząca województwa świętokrzyskiego w kontekście strategii rozwoju społeczno-gospodarczego polski wschodniej do roku 2020
3. Sprawozdanie z przebiegu prac nad Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020 i zaangażowania partnerów w jej opracowanie
4. Strategia ZIT KOF na lata 2014-2020 – projekt
5. Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego województwa świętokrzyskiego
6. Program rozwoju infrastruktury transportowej województwa świętokrzyskiego na lata 2014-2020
7. Biała Księga Mobilności 2015

Opracowanie:

BIURO ZIT

Wydział Zarządzania Funduszami Europejskimi UM Kielce
grudzień, 2015

POLITECHNIKA KRAKOWSKA
WYDZIAŁ INŻYNIERII LĄDOWEJ
INSTYTUT INŻYNIERII DROGOWEJ I KOLEJOWEJ
**KATEDRA SYSTEMÓW
KOMUNIKACYJNYCH**

31-155 KRAKÓW UL. WARSZAWSKA 24

Tel. (12) 628-23-25; Fax: 48-12-628-25-35; email: l-2@transys.wil.pk.edu.pl ; www.ksk.wil.pk.edu.pl

Załącznik nr 8b

**Plan transportowy gminy Kielce
oraz gmin przyległych tworzących
wspólną komunikację zbiorową**

Zespół autorski:

dr inż. Marek Bauer - kierownik zespołu
dr inż. Wiesław Dźwigoń
dr inż. Andrzej Szarata
prof. dr hab. inż. Andrzej Rudnicki
Michał Pyzik

Zlecniodawca:

**Gmina Kielce - Zarząd Transportu
Miejskiego
Kielce, ul. Głowackiego 4**

Kraków, grudzień 2013 r.

1. Cele i metodyka tworzenia Planu Transportowego

1.1. Cele Planu Transportowego

Podstawę prawną Planu Transportowego stanowi Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dziennik Ustaw z 2011 r. Nr 5, poz. 13). Ustawa ta, wraz z rozporządzeniem wykonawczym (z dn. 25 maja 2011r.), określa zakres ustaleń Planu Transportowego.

Plan jest dokumentem prawa lokalnego, określającym zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania regularnego przewozu osób w publicznym transporcie zbiorowym na określonym obszarze. Swym zakresem, Plan Transportowy powinien obejmować wyłącznie przewozy o charakterze użyteczności publicznej, przez które rozumiana jest „powszechnie dostępna usługa w zakresie publicznego transportu zbiorowego wykonywana przez operatora publicznego transportu zbiorowego w celu bieżącego i nieprzerwanego zaspokajania potrzeb przewozowych społeczności na danym obszarze”. Z tej samej Ustawy wynika również, że przewozy te odbywać się powinny na podstawie umowy przewozowej, a także że mogą być dofinansowywane na zasadach określonych w ustawie z budżetu publicznego (zgodnie z definicją z Ustawy, art. 4 ust. 1 poz. 12).

Głównym celem tworzonego Planu Transportowego dla Kielc jest określenie wiążących zasad organizacji, funkcjonowania i finansowania regularnego przewozu osób w publicznym transporcie zbiorowym na obszarze Kielc i ich obszaru aglomeracyjnego. Tworzony Plan Transportowy dotyczy rozwoju usług zamawianych przez Zarząd Transportu Zbiorowego w Kielcach i nie reguluje pozostałych rodzajów usług transportowych, w tym usług komercyjnych.

Plan ma stanowić realizację kontynuacji budowy zrównoważonego system transportowego miasta i obszaru aglomeracyjnego, który będzie umożliwiał realizację potrzeb przewozowych w sposób płynny i sprawny, w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Według Białej Księgi (Europejska polityka transportowa do 2010 r.: czas na decyzje, Komisja Europejska, 2001) zrównoważony system transportowy to taki, który:

- zapewnia dostępność celów komunikacyjnych w sposób bezpieczny, niezagrażający zdrowiu ludzi i środowisku w sposób równy dla obecnej i następnych generacji;
- pozwala funkcjonować efektywnie, oferować możliwość wyboru środka transportowego i podtrzymywać rozwój gospodarczy oraz regionalny;
- ogranicza emisje i odpady w ramach możliwości zaabsorbowania ich przez ziemię, zużywa odnawialne zasoby w ilościach możliwych do ich odtworzenia, zużywa nieodnawialne zasoby w ilościach możliwych do ich zastąpienia przez odnawialne substytuty, przy minimalizowaniu zajęcia terenu i hałasu.

W praktyce oznacza to dążenie do:

- zwiększania prędkości komunikacyjnych pojazdów transportu zbiorowego w wyniku modernizacji istniejącej infrastruktury oraz budowy infrastruktury przyjaznej środkom transportu zbiorowego;
- zwiększanie dostępności do transportu zbiorowego poprzez zwiększanie częstotliwości kursowania pojazdów transportu zbiorowego oraz zwiększenie zakresu obszarowego obsługi, a także zwiększenie dostępności przystanków;

- zwiększanie wygody podróżowania poprzez wymianę taboru i poprawę infrastruktury przystankowej;
- optymalizację układu linii transportu zbiorowego, dzięki lepszej koordynacji rozkładów jazdy, oraz poprawie integracji węzłów przesiadkowych, oraz integrację taryfową;
- integrację transportu zbiorowego oraz transportu indywidualnego;
- utrzymanie założonej efektywności ekonomiczno-finansowej transportu miejskiego w ramach określonej polityki transportowej.

W efekcie spełnienia powyższych celów, osiągnięty zostanie cel nadrzędny, którym jest zwiększenie liczby (oraz udziału) podróży odbywanych transportem zbiorowym, co wywoła zmniejszenie popytu na ruch drogowy, oraz zmniejszy negatywne skutki oddziaływań systemu transportowego na otoczenie.

Zasada zrównoważenia w sieci transportowej miasta jest możliwa głównie poprzez rozwój i podnoszenie jakości systemu transportu zbiorowego w relacji do transportu indywidualnego. Takie zapisy znalazły się w „Zintegrowanym planie rozwoju transportu publicznego dla Kielc”. Założono więc, że tworzony Plan Transportowy będzie uwzględniał najważniejsze ustalenia tego dokumentu. Ustalono również, że opracowywany Plan Transportowy dotyczy lat: 2014 – 2020.

1.2. Metodyka tworzenia Planu Transportowego

Realizacja określonych powyżej celów Planu Transportowego jest swego rodzaju realizacją wizji nowoczesnego, sprawnego i wydajnego systemu transportowego na obszarze Kielc oraz ich obszaru metropolitalnego. Aby było to możliwe, Plan Transportowy musi odpowiadać stale zmieniającym się potrzebom transportowym mieszkańców. Dlatego w metodyce budowy Planu, silny nacisk położono na badania preferencji i ocen pasażerów transportu zbiorowego, w tym badania standardów obsługi.

Plan Transportowy zawiera analizę następujących dokumentów planistycznych:

- Polityka transportowa Unii Europejskiej;
- Polityka transportowa państwa;
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK 2030) przyjęta uchwałą Rady Ministrów z dn. 16.01. 2013 r.;
- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego;
- Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego Województwa Świętokrzyskiego (projekt);
- Polityka Transportowa Zrównoważonego Rozwoju dla Miasta Kielce oraz Kieleckiego Obszaru Metropolitalnego;
- Strategia rozwoju powiatu kieleckiego;
- Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Kieleckiego;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kielce;

- Strategia Rozwoju Miasta;
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gmin sąsiadujących, z którymi Gmina Miejska Kielce zawarła porozumienie w zakresie organizacji publicznego transportu zbiorowego;
- Strategię Rozwoju Miasta Kielce;
- Wieloletnią Prognozę Finansową;
- Politykę Transportową dla Miasta Kielce.

W budowie Planu Transportowego uwzględniono także:

- sytuację demograficzną miasta i obszaru aglomeracyjnego (w tym dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego i Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Kielcach);
- sytuację społeczno-gospodarczą;
- potrzeby zrównoważonego rozwoju transportu zbiorowego;
- wyniki pomiarów czasu przejazdu, wielkości napełnień oraz punktualności kursowania autobusów;
- dane eksploatacyjne i ekonomiczne dotyczące sieci transportu zbiorowego;
- publikacje Izby Gospodarczej Komunikacji Miejskiej, podręczniki poświęcone tematyce publicznego transportu zbiorowego oraz strony internetowe dotyczące powyższej tematyki.

2. Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne rozwoju sieci publicznego transportu zbiorowego

2.1. Dokumenty planistyczne

Polityka transportowa Unii Europejskiej

Oficjalną polityką transportową Unii Europejskiej jest tzw. „Biała Księga”. Z dokumentu przyjętego w 2001 r. Dokument ten określa potrzeby stworzenia i realizowania kompleksowej strategii, która bierze pod uwagę m.in.:

- politykę transportu miejskiego w większych konurbacjach, tak aby możliwe było uzyskanie równowagi pomiędzy stale unowocześnianym transportem publicznym i bardziej racjonalnym użyciem samochodu osobowego; umożliwiłoby to spełnienie międzynarodowych porozumień ograniczających emisję CO₂ w miastach;
- politykę konkurencji, tak aby było możliwe zapewnienie otwartości rynku przewozów, szczególnie w sektorze kolejowym, przy czym przedsiębiorstwa już funkcjonujące na rynku przewozowym nie powinny przez swoją już dominującą pozycję powstrzymywać rozwoju konkurencji, nie można jednak przy tym dopuścić do pogorszenia się jakości usług przewozowych;

Zasadnicze zadania proponowane w Białej Księdze to w szczególności:

- rewitalizacja kolei;
- urzeczywistnienie postulatu intermodalności systemu transportowego;
- rozwój transportu miejskiego o wysokiej jakości.

„Biała Księga” poświęca dużą uwagę postulatowi zapewnienia ciągłości podróży, upatrując w tym wielką rolę planowania miejscowego. Stacje kolei, oraz przystanki autobusowe, a także parkingi powinny być kształtowane w taki sposób, aby przestrzeń, w której dokonuje się przesiadka z samochodu lub ze środka transportu publicznego oferowała rozmaite usługi dodatkowe (np. punkty handlowe) oraz zachęcała do korzystania z komunikacji zbiorowej. Z kolei zapewniając parkingi na peryferiach miasta w sąsiedztwie końcowych przystanków linii miejskich (lub przy przystankach kolejowych) daje się możliwość zmotoryzowanym pozostawienia samochodu i dalszej podróży transportem zbiorowym. Adaptując transport publiczny do przewożenia rowerów zachęca się do jednej z form intermodalności. Rozwój inteligentnych systemów informujących pasażerów o warunkach podróży pozwoli zredukować straty czasu na przesiadanie się. Trzeba mieć na uwadze, że dla osób o ograniczonej ruchliwości, zmiana środka lokomocji może być realną przeszkodą w spełnianiu zamierzonej mobilności. „Biała Księga” zwraca uwagę, że transport zbiorowy w obecnej formie i warunkach trudnego do oszacowania popytu nie jest w stanie zapewnić oczekiwanej elastyczności obsługi. Decentralizacja mieszkalnictwa oraz innych aktywności wstrzymała rozwój transportu zbiorowego, jego infrastruktury i usług, a - wobec braku zintegrowanej polityki odnośnie rozwoju przestrzennego i transportu - utorowała samochodowi osobowemu całkowitą monopolizację podróży na znacznych obszarach miasta.

Nadmierne użytkowanie samochodów osobowych jest głównym powodem zatłoczenia motoryzacyjnego. Dlatego powinno się tworzyć alternatywy do samochodu, zarówno w zakresie infrastruktury (wydzielone pasy autobusowe, priorytety w sygnalizacji, ciągi

rowerowe) jak i parametrów usługi (jakość, informacja). Komunikacja zbiorowa powinna osiągnąć poziom komfortu odpowiadający oczekiwaniom mieszkańców. Dotyczy to w szczególności obsługi osób z ograniczonymi możliwościami przemieszczania się.

Nowa „Biała Księga” z 2011 r. wpisuje się w wezwanie Unii Europejskiej do drastycznej redukcji emisji gazów cieplarnianych. Transport miejski odpowiada za ok. jedną czwartą emisji CO₂ całego systemu transportowego. Do 2030 r. należy ograniczyć emisje gazów cieplarnianych w sektorze transportu o ok. 20 % w porównaniu z poziomem z 2008 r. Nowe technologie w zakresie pojazdów i zarządzania ruchem będą kluczem do obniżenia emisji. Nieuchronne jest wprowadzenie przez Unię Europejską niezbędnych ramowych standaryzacji i regulacji, w tym w zakresie normy emisji CO₂ dla wszystkich rodzajów pojazdów oraz obowiązku ich egzekwowania. Duża zmiana w zachowaniach komunikacyjnych użytkowników systemu transportowego nie będzie możliwa bez rozwoju właściwej sieci transportowej i jej inteligentnego wykorzystania. Infrastrukturę transportową należy planować w sposób maksymalizujący pozytywny wpływ na wzrost gospodarczy i minimalizujący negatywne skutki dla środowiska. Powinno się zapewnić usługi w zakresie mobilności o wysokiej jakości przy oszczędnym gospodarowaniu zasobami.

Odnosnie transportu w miastach, „Biała Księga” zwraca uwagę na zapewnienie dogodnego transportu zbiorowego oraz warunków dla ruchu pieszego i rowerowego. Powinno się zwiększać gęstość sieci transportu zbiorowego oraz częstotliwość kursowania pojazdów. Jakość, dostępność i niezawodność usług transportowych będzie w nadchodzących latach coraz ważniejsza, między innymi ze względu na starzenie się społeczeństwa i potrzebę promowania transportu publicznego.

Ewentualne wprowadzenie opłat drogowych mogłoby również wpłynąć na szersze korzystanie z transportu zbiorowego oraz stopniowe wprowadzenie napędów alternatywnych w pojazdach. Ze względu na stosunkowo krótkie podróże w miastach, możliwa będzie stopniowa eliminacja pojazdów o napędzie konwencjonalnym i zastąpienie ich pojazdami ekologicznymi. Zastosowanie w silnikach pojazdów technologii elektrycznych, wodorowych i hybrydowych pozwoliłoby nie tylko na ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, ale również hałasu, co z kolei oznaczałoby, że większość transportu towarowego w miastach mogłaby odbywać się nocą.

Komisja Europejska deklaruje opracowanie strategii przejścia na bezemisyjną logistykę miejską (łącznie aspekty: planowania przestrzennego, dostępu do kolei i rzek), wprowadzanie technologii informacyjnych (planowanie terminów dostaw i monitorowanie przepływu ładunków, stanowienia norm technicznych i zasad pobierania opłat od pojazdów). Powinno promować się wspólne zamówienia publiczne na niskoemisyjne pojazdy używane w celach komercyjnych (samochody dostawcze, taksówki, autobusy itd.). Większą rolę powinna odgrywać aktywność sektora prywatnego.

Duże wyzwanie dla władz różnego szczebla stanowi konieczność przeciwdziałania stanom zatłoczenia komunikacyjnego. Dla ograniczenia zatłoczenia ulic oraz emisji od pojazdów niezbędna jest kompleksowa strategia łącząca planowanie przestrzenne, systemy taryf i opłat, wydajne usługi transportu publicznego, infrastrukturę dla niezmotoryzowanych środków transportu oraz ładowania energii lub uzupełniania paliwa dla ekologicznych pojazdów. Postulowane jest przejście na pełne zastosowanie zasad „użytkownik płaci” i „zanieczyszczający płaci”, według których użytkownicy transportu opłacają jego pełne koszty w zamian za mniejsze zatłoczenie ulic, lepszą informację, lepsze usługi i większe bezpieczeństwo. Celem długoterminowym jest stosowanie opłat dla użytkowników wszystkich pojazdów oraz w całej sieci, uwzględniających co najmniej koszty utrzymania infrastruktury, zatorów, zanieczyszczenia powietrza i uciążliwości hałasu.

Komisja Europejska deklaruje ustanowienie procedur i mechanizmów wsparcia finansowego przygotowania planów i audytów mobilności miejskiej. Plany mobilności mają promować zachowania zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju, w tym zapewniać ciągłość usług przewozowych w przypadku zakłóceń. Rozważana jest możliwość obowiązkowego ich wprowadzenia w dużych miastach. Fundusze Rozwoju Regionalnego oraz Spójności będą wspierać finansowo te miasta i regiony, które przedłożą zweryfikowane certyfikaty z audytu mobilności miejskiej oraz zrównoważonego rozwoju transportu. Promowana będzie idea zintegrowanej mobilności w ramach partnerstwa w innowacyjnym programie „Inteligentne Miasta”. Wprowadzone powinny być zachęty finansowe dla opracowania i wdrażania planów zarządzania mobilnością w dużych firmach. Plany mobilności miejskiej powinny być w pełni skoordynowane i zintegrowane z planami rozwoju przestrzennego obszarów miejskich.

Bardzo istotną rolę w kształtowaniu wzorców mobilności promujących zachowania komunikacyjne zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju mogą odegrać innowacje, takie jak:

- zintegrowane systemy zarządzania transportem i ruchem, w tym systemy informacji w czasie rzeczywistym pozwalające rejestrować lokalizacje źródeł i celów podróży osób oraz przemieszczeń towarów, a także śledzić przepływ pojazdów, w tym pasażerów i ładunków w sieciach transportowych oraz systemy informacji dotyczących planowania podróży, systemów rezerwacji i płatności;
- projekty demonstracyjne inteligentnej mobilności, rozpowszechniana powinna być informacja o dostępności różnych alternatyw, w stosunku do konwencjonalnego wykorzystywania samochodu osobowego, polegających na korzystaniu z systemów „Parkuj i Jedź”, udostępnienia miejsca w samochodzie innym osobom (carpooling).

Polityka transportowa państwa

Polityka państwa wskazuje na cechę szczególną miast, tj. współzależność różnych podsystemów transportu zbiorowego i indywidualnego. Widoczne jest to głównie na styku ruchu samochodów osobowych, parkowania i transportu zbiorowego. Pomimo poważnych ograniczeń finansowych, miasta są w stanie finansować nawet znaczące przedsięwzięcia transportowe, m.in. zakupy taboru autobusowego. Warunkiem podjęcia tych wysiłków jest postawienie w polityce rozwojowej miasta problematyki transportowej na odpowiednio wysokim poziomie priorytetów. Miasta z uchwalonymi politykami transportowymi opierają swe działania na zasadach zrównoważonego rozwoju, polegających na kompromisie między celami przestrzennymi, społecznymi, ekonomicznymi i ochrony środowiska. Podstawowe zasady tej polityki, to:

- priorytet dla transportu zbiorowego oraz dla ruchu pieszego i rowerowego; ograniczona swoboda korzystania z samochodu w określonych strefach (zwłaszcza w centrum miasta i w innych intensywnie zabudowanych obszarach), ważnym narzędziem realizacji tej zasady jest polityka parkingowa: strefy płatnego parkowania oraz ograniczenie liczby miejsc parkingowych w przeciążonych obszarach;
- bardziej efektywne wykorzystanie istniejącej infrastruktury ulicznej i jej modernizację;
- ułatwienie funkcjonowania transportu zbiorowego w warunkach rosnącego zatłoczenia ulic, przez stosowanie rozwiązań zapewniających priorytet w ruchu, takich jak: wydzielone pasy ruchu, priorytety w sygnalizacji świetlnej;
- restrukturyzacja przedsiębiorstw komunikacji miejskiej prowadząca do poprawy jej jakości i efektywności ekonomicznej;

- oparcie planów modernizacji i rozwoju systemu transportu na analizie ekonomicznej efektywności rozważanych przedsięwzięć oraz na realistycznej koncepcji finansowania z uwzględnieniem nowych modeli finansowania.

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego

Kielce są najważniejszym ośrodkiem miejskim województwa świętokrzyskiego, stanowią jego centrum administracyjne, gospodarcze i kulturalne. Stanowią centrum usługowe regionu, w tym skupiają usługi wysokiego rzędu: kultury, lecznictwa specjalistycznego, oświaty i szkolnictwa wyższego, są miejscem odbywania się znaczących targów i konferencji, pełnią również funkcję głównego ośrodka docelowego oraz węzłowego w zakresie dystrybucji ruchu turystycznego w regionie Gór Świętokrzyskich i Niecki Nidy. Pełnią też funkcję istotnego węzła komunikacyjnego, w ramach którego możliwy stanie się rozwój usług logistycznych o randze ogólnopolskiej oraz kreacja Kielc na regionalny ośrodek ruchu lotniczego. Można przyjąć, że w najbliższych latach Kielce utrwalą swą dominującą pozycję w regionie oraz rozwiną zainicjowane już procesy dynamicznego rozwoju najistotniejszych funkcji metropolitalnych. Tak określone kierunki perspektywiczne rozwoju miasta stają się podstawą do prognozowania zatrzymania niekorzystnego trendu spadku liczby mieszkańców, jednak w odniesieniu zespołu metropolitalnego, natomiast nie do samego miasta w jego granicach administracyjnych. Można przyjąć, że są realne perspektywy w zakresie umacniania dominującej funkcji regionalnego ośrodka aktywności społeczno-ekonomicznej, a zatem także wzrostu skali wahadłowych dojazdów ludności terenów otaczających miasto do zlokalizowanych na jego terenie placówek handlowych, usługowych instytucji. Przyjęcie takiego założenia, wraz z postępującą poprawą estetyki miasta jako całości a jego śródmieścia w szczególności, pozwala wnioskować o wzroście częstotliwości odwiedzin centralnej części miasta, zarówno przez jego mieszkańców, jak i mieszkańców obszarów podmiejskich, a także stopniowo rosnącej liczby turystów.

Realizując strategię należy opierać się nie tylko na możliwościach wykorzystywania dotacji (głównie środków unijnych), ale kreować własne programy i projekty dostosowywane do: bieżącej sytuacji, posiadanych środków finansowych, zmieniającej się rzeczywistości, stanu prawnego oraz nieprzewidzianych wydarzeń. W zaktualizowanej Strategii położono nacisk na rozwój Kieleckiego Obszaru Metropolitalnego oraz na innowacyjność regionu. Uchwała Zarządu Województwa Świętokrzyskiego otworzyła drogę do przygotowania projektu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego. W szczególności odnosi się ona do przedsięwzięć. Oznacza to oczekiwanie działań o charakterze innowacyjnym także dla przewoźników transportu zbiorowego w Kielcach. Na podstawie doświadczeń z realizowanych projektów Unii Europejskiej do takich działań zaliczyć można: priorytety w sygnalizacji świetlnej dla pojazdów komunikacji miejskiej powiązane z systemami sterowania ruchem ulicznym oraz sterowania dyspozytorskiego, kursowanie autobusów na zamówienia telefoniczne (tzw. telebus), zintegrowane platformy informacyjne dla pasażerów, zarządzanie mobilnością, w tym tworzenie planów mobilności dla instytucji. Innowacyjnym rozwiązaniem mającym wpływ na korzystanie z komunikacji zbiorowej jest system abonenckiej wypożyczalni, gdyż użytkownicy tego systemu realizują większość swoich podróży komunikacją zbiorową. Należy oferować możliwość przewożenia roweru środkami transportu zbiorowego w postaci bagażników rowerowych montowanych na autobusach oraz wewnątrz pojazdów kolejowych. Obowiązujące taryfy i bilety powinny integrować przewoźników miejskich i regionalnych, różne rodzaje pojazdów (autobus i pociąg) oraz transport zbiorowy z indywidualnym (przykładowo w ramach systemu Park and Ride). Istotną staje się informacja pasażerska, dostępna w czasie rzeczywistym i oferowana w sposób dynamiczny w pojazdach oraz na głównych przystankach i dworcach. W transporcie regionalnym przewoźnicy coraz częściej oferują

bezpłatny internet WiFi (przykładowo system będzie dostępny od połowy 2014 r. 30% połączeń kolejowych w będzie wykonywanych w aglomeracji kieleckiej).

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego

Plan ten określa następujące cele polityki przestrzennej w dziedzinie transportu drogowego w skali Kieleckiego Obszaru Metropolitalnego:

- powstrzymanie postępującej dekapitalizacji istniejącej sieci drogowej i obiektów mostowych oraz ich efektywne i racjonalne wykorzystanie;
- dostosowanie istniejących tras do prognozowanego nasilenia ruchu i jego rodzaju, eliminacja lub ograniczenie ruchu tranzytowego z obszarów zabudowanych;
- poprawę dostępności obszarów o niskiej gęstości sieci drogowej, a zwłaszcza poprawa parametrów tras, w tym ulepszenie nawierzchni jezdni;
- aktywizację terenów w pobliżu tras drogowych poprzez kształtowanie korytarzy i węzłów transportowych, uwzględniające wymogi lokalizacyjne przedsiębiorczości;
- poprawę bezpieczeństwa ruchu na drogach, ograniczanie uciążliwości ruchu dla mieszkańców i środowiska naturalnego;
- dalsze usprawnienie komunikacji (zwłaszcza publicznej) na obszarach miast;
- poprawę osiągalności ośrodków usługowych wszystkich szczebli, szczególnie Kielc dla obszarów położonych w największym oddaleniu.

Realizacji powyższych celów służyć będą następujące zasady:

- spójny system komunikacyjny, obsługujący główne ośrodki osadnicze oraz wiążący te ośrodki między sobą i z systemem zewnętrznym;
- rezerwacja terenów dla niezbędnych obejść drogowych większych miejscowości;
- segregacja ruchu drogowego przez stworzenie odrębnych ciągów dla ruchu tranzytowego i lokalnego oraz izolacja ruchu samochodowego od ruchu rowerowego i pieszego;
- dbałość o ochronę środowiska naturalnego, zwłaszcza przy realizacji nowych tras dróg, „uspakajanie” ruchu w okresie braku wydzielonych tras samochodowych, na odcinkach zagrożonych wypadkami;
- „nieobudowywanie” dróg i ulic (pełniących podstawową funkcję tras tranzytowych) zabudową nie związaną bezpośrednio z ruchem;
- korzystne warunki dla realizacji obiektów zaplecza technicznego ruchu ciężarowego bezpośrednio przy trasach jego przebiegu, a także obiektów obsługi podróżnych przy trasach ruchu turystycznego.

Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego Województwa Świętokrzyskiego (projekt)

Plan określa wiele funkcji dla Kielc jako stolicy województwa. Należą do nich przede wszystkim:

- funkcja administracyjna – miasto jest siedzibą urzędów szczebla regionalnego (sąd, prokuratura, urząd celny, urząd skarbowy, ZUS, urząd pracy, itp.);

- funkcja edukacyjna – w mieście istnieje 10 uczelni wyższych i 138 szkół;
- funkcja kulturalna – swoją siedzibę mają tutaj: Muzeum Narodowe w Kielcach, Filharmonia Świętokrzyska, Teatr im. Stefana Żeromskiego i inne);
- funkcja gospodarcza – w stolicy województwa funkcjonuje połowa spośród 20 największych pracodawców regionu (zatrudniających powyżej 1000 osób) oraz kilka hipermarketów i instytucji wspierających biznes (przykładowo Świętokrzyską Agencję Rozwoju Regionu).

Plan transportowy województwa definiuje odległości i czasy dojazdu z Kielc do wszystkich miast powiatowych regionu. Przedstawia również stan regionalnych przewozów kolejowych i autobusowych Kielc.

Jako centrum układu komunikacyjnego województwa miasto jest celem wielu podróży z innych gmin, które skutkują krótkookresowymi pobytami. Dlatego najważniejszą regułą przyjętą w tym dokumencie jest docelowe połączenie powiatowych węzłów komunikacyjnych z Kielcami, gdzie każdy organizator transportu zapewni na swoim terenie funkcjonowanie transportu zbiorowego. Organizatorem przewozów pasażerskich na tych połączeniach będzie Województwo Świętokrzyskie.

Polityka Transportowa Zrównoważonego Rozwoju dla Miasta Kielce oraz Kieleckiego Obszaru Metropolitalnego

Dokument ten kładzie nacisk na zwiększenie atrakcyjności systemu transportu zbiorowego, poprzez poprawę komfortu, niezawodności i bezpieczeństwa:

- dążenie do spójności systemów transportowych: lokalnego (miejskiego i podmiejskiego), regionalnego, krajowego i kontynentalnego, pozostających w zasięgu dostępności mieszkańców;
- integracja przestrzenna i funkcjonalna całości systemu transportu zbiorowego, poprzez tworzenie węzłów przesiadkowych, wspólnych rozkładów jazdy i jednolitego systemu taryfowego, z dążeniem do wprowadzenia biletu ważnego na wszystkie środki transportu u wszystkich przewoźników obsługujących obszar metropolitalny;
- integracja przestrzenna i funkcjonalna miejskiego podsystemu transportu zbiorowego z innymi podsystemami (np. parkingi przesiadkowe dla samochodów i rowerów oraz możliwość przewożenia rowerów środkami transportu zbiorowego);
- rewitalizacja regionalnego ruchu pasażerskiego uzupełniona utworzeniem kolei metropolitarnej; zapewnienie względnie wysokiej częstotliwości połączeń w powiązaniach w godzinach szczytu;
- modernizacja infrastruktury kolejowej, w szczególności obiektów i urządzeń obsługi podróżnych, lokalizacja nowych przystanków kolejowych w miejscach bardziej dogodnych dla pasażerów;
- racjonalizacja układu linii oraz rozkładów jazdy, w dostosowaniu do aktualnych i potencjalnych potrzeb, uwzględniająca między innymi lepsze powiązania z transportem szynowym i eliminację konkurencyjności linii autobusowych z koleją (pokrywanie się na długich odcinkach);
- kontynuacja wymiany taboru autobusowego, na pojazdy niskopodłogowe oraz wykorzystania taboru niskopojemnego na liniach peryferyjnych i pozamiejskich;

- realizacja węzła kolejowego w Górkach Szczukowskich oraz układu linii łącznicowych pomiędzy istniejącym układem kolejowym, a planowanym na terenie gminy Miedziana Góra terminalem kontenerowym – Piekoszów – Sitkówka po północno – zachodniej stronie Szczukowic;
- wprowadzenie mechanizmów konkurencji regulowanej w obsłudze transportowej miasta, a także włączanie przewoźników prywatnych (w tym dysponujących mikrobusami) w skoordynowany system obsługi pasażerskiej;
- indywidualizacja transportu zbiorowego (pojazdy o małej pojemności, komunikacja zbiorowa na zamówienie telefoniczne, realizowana zarówno przez przewoźnika komunalnego, jak i przewoźników prywatnych, z możliwością wykorzystania taksówek jako komunikacji zbiorowej w nocy oraz w innych przypadkach małego potoku pasażerskiego).

Uzyskanie spójności i integracji transportu miejskiego i regionalnego wymaga współpracy w ramach projektu kolei metropolitarnej pomiędzy Zarządem Transportu Miejskiego w Kielcach i Marszałkiem Województwa Świętokrzyskiego, który jest organizatorem przewozów kolejowych w regionie.

Do pozostałych dokumentów podejmujących problemy komunikacji publicznej w skali metropolitarnej należy zaliczyć „Strategię rozwoju powiatu kieleckiego” oraz „Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Kieleckiego”.

Oba powyższe dokumenty stwierdzają, że system transportu zapewnia dobre powiązanie wewnątrz powiatu kieleckiego, a także ze wszystkimi sąsiednimi powiatami. Dostępność wszystkich z analizowanych gmin oceniana jest jako bardzo dobra z uwagi na bezpośrednie ich połączenie z drogami krajowymi i wojewódzkimi we wszystkich kierunkach. Jedynie gmina Masłów odznacza się mniejszą dostępnością do układu nadrzędnego. Do głównych problemów na terenie powiatu kieleckiego zaliczyć można przede wszystkim zły stan techniczny dróg, szczególnie dróg powiatowych i gminnych. Dlatego zakłada się ich stopniową modernizację oraz stworzenie sieci ważniejszych ciągów komunikacyjnych powiatu, które łączyć będą ważne ośrodki gminne i miejskie między sobą oraz wpływać na poprawę dostępności poprzez sieć dróg nadrzędnych.

W dokumentach tych brak jest odniesienia do usprawnienia połączeń z gmin do miasta Kielce i pomiędzy gminami za pomocą komunikacji zbiorowej. Obecnie połączenie pomiędzy analizowanymi obszarami gmin jest śladowe i odbywa się tylko między nielicznymi miejscowościami. W dokumencie powinny znaleźć się rozwiązania zmierzające do usprawnienia połączeń komunikacją zbiorową wewnątrz analizowanego obszaru, uwzględniając zmieniające się potrzeby komunikacyjne wynikające z postulatu rozwoju turystycznego regionu.

W zaktualizowanej Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2020, w celu strategicznym III „Rozwój gospodarczy oraz rozwój infrastruktury technicznej i społecznej” priorytetem nr 1 jest zwiększenie i poprawa dostępności komunikacyjnej powiatu. Jednakże wyszczególnione działania odnoszą się tylko do modernizacji infrastruktury drogowej, w tym budowa zatok przystankowych dla autobusów, W całym dokumencie brakuje choćby tylko wzmianki o pasażerskim transporcie zbiorowym w powiecie.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kielce

Dokument Studium przedstawia m.in. planowany rozwój transportu zbiorowego w Kielcach. Wskazuje na konieczność podniesienia standardu obsługi komunikacją zbiorową, a także na wprowadzenie dla niej priorytetów w ruchu, w tym poprzez

wydzielenie pasów dla autobusów. Powstanie rozbudowanych, nowoczesnych systemów obsługi komunikacji zbiorowej jest niezbędne dla osiągnięcia wysokiego poziomu jakości obsługi. Podstawowym wyzwaniem jest konieczność uniknięcia tzw. „błędnego koła komunikacji zbiorowej” polegającego na rezygnacji pasażerów z korzystania z tej komunikacji i przesiadaniu się na samochód. Wpływ na zwiększenie udziału komunikacji zbiorowej w podróżach ma przede wszystkim poprawa warunków podróżowania, wyrażona komfortem przejazdu, szybkością i sprawną obsługą oferowaną przez przewoźnika. Większy udział komunikacji zbiorowej w codziennych podróżach wpłynie na zmniejszenie zatłoczenia motoryzacyjnego ulic oraz na obniżenie emisji szkodliwych substancji. Dokument przewiduje zintensyfikowanie prac nad:

- optymalizacją systemu transportu zbiorowego;
- stworzeniem systemu sterowania ruchem autobusowym;
- wprowadzeniem monitoringu zachowań komunikacyjnych;
- wprowadzeniem niekonwencjonalnych środków komunikacji zbiorowej.

Studium postuluje także wprowadzenie stref ruchu uspokojonego i pieszego, zapewnienie sprawnej poprawnej obsługi komunikacją zbiorową tego obszaru.

Strategia Rozwoju Miasta

Dokument Strategii rozwoju miasta Kielce z roku 2000 m.in. wskazywał na konieczność zapewnienia właściwego standardu komunikacji zbiorowej, w celu podniesienia lub co najmniej utrzymania roli transportu zbiorowego w podróżach. Podstawowymi działaniami wpływającymi na zwiększenie roli przewozów pasażerskich powinno być cykliczne analizowanie funkcjonalności systemu komunikacji zbiorowej, z dostosowywaniem do zmieniających się potrzeb oraz wprowadzanie ułatwień dla autobusów w ruchu drogowym.

Dokument przewidywał wprowadzenie następujących mierników oceny systemu transportu zbiorowego:

- długość sieci komunikacji miejskiej;
- liczba linii autobusowych;
- liczba pasażerów korzystających rocznie z komunikacji zbiorowej;
- stopień degradacji stanu nawierzchni ulic krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych;
- roczna skala napraw cząstkowych;
- czas przejazdu przez śródmieście w godzinach szczytu;
- liczba bezpośrednich połączeń z miastami wojewódzkimi.

Obecny dokument Strategii postuluje w sferze mającej związek z transportem zbiorowym, jedynie powstrzymanie degradacji stanu nawierzchni ulic; utrzymanie drożności podstawowego układu komunikacyjnego poprzez budowę obwodnic miasta przejmujących ruch tranzytowy, obecnie przechodzący przez miasto oraz stworzenie funkcjonalnego systemu parkowania wraz z wprowadzeniem ograniczeń ruchu w ścisłym centrum dla komunikacji indywidualnej.

Zintegrowany plan rozwoju transportu publicznego dla Kielc

W dokumencie tym położono nacisk na zwiększenie efektywności funkcjonalnej systemu transportu zbiorowego, głównie poprzez sukcesywne wprowadzanie usprawnień dla pojazdów transportu zbiorowego (wydzielone pasy autobusowe, priorytety w sygnalizacji świetlnej). Zaproponowano ideę budowy systemu Szybkiego Autobusu Miejskiego, który dzięki rozbudowanemu systemowi pasów autobusowych obsługiwał by wszystkie najważniejsze powiązania na obszarze miasta. Co istotne, wiele z zaproponowanych pasów autobusowych, byłoby przekształconych z obecnych pasów ogólnodostępnych. W dokumencie zaproponowano także zwiększenie zakresu obsługi transportem zbiorowym, w tym wprowadzenie linii autobusowej na obszar ścisłego centrum miasta. Uzupełnieniem tak utworzonego systemu komunikacji autobusowej byłby uzupełniony system kolei aglomeracyjnej, a także parkingi w systemie „Parkuj i Jedź”.

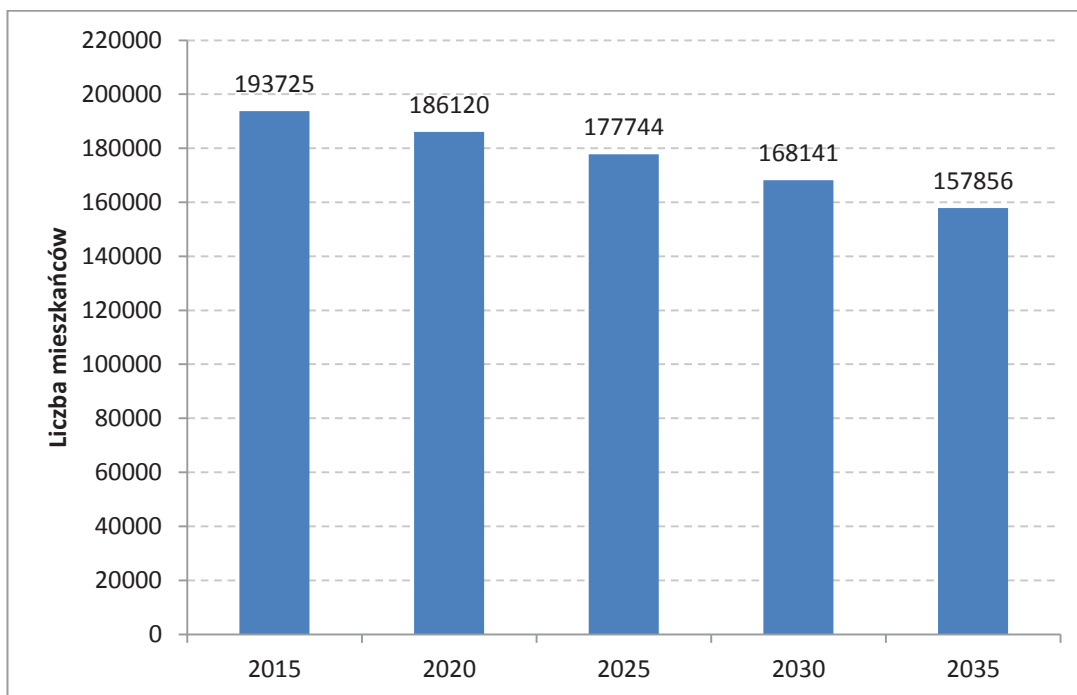
Reasumując powyższy przegląd dokumentów planistycznych, należy stwierdzić, że wszystkie zgodnie podkreślają stale rosnącą rolę zbiorowego transportu pasażerskiego w obsłudze Kielc oraz ich obszaru metropolitarne. Wskazują także na konieczność stwarzania coraz lepszych warunków jej funkcjonowania, w tym poprzez sukcesywne wdrażanie rozwiązań usprawniających ruch autobusów komunikacji miejskiej.

2.2. Czynniki demograficzne, społeczne i gospodarcze

Według stanu na dzień 31.12.2012, Kielce (miasto na prawach powiatu) liczą 200938 mieszkańców, w tym w wieku produkcyjnym jest 127913 osób. Z kolei na obszarze powiatu kieleckiego zamieszkuje 207085 osób, z czego 134103 osoby są w wieku produkcyjnym.

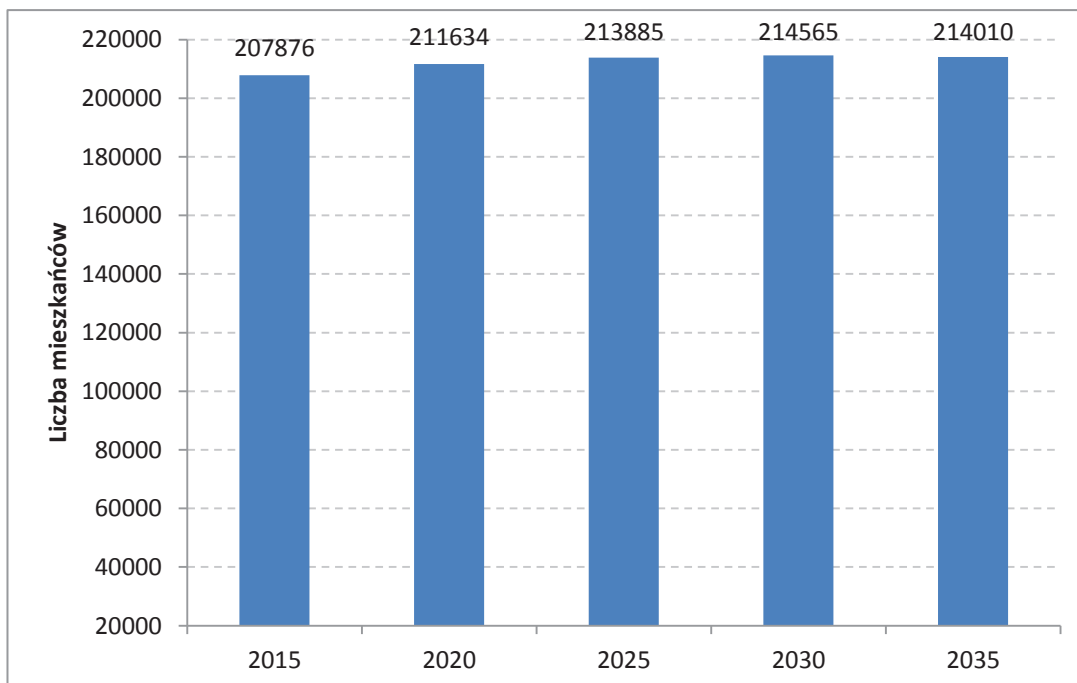
Zgodnie z opracowanymi przez Urząd Statystyczny w Kielcach¹ prognozami, liczba mieszkańców Kielc do roku 2035 zmniejszy się o ponad 21% (do blisko 160000 osób). Prognozy te zilustrowano na rysunku 2-1.

¹ Rynek pracy w województwie świętokrzyskim w 2012r., Urząd Statystyczny w Kielcach 2013.

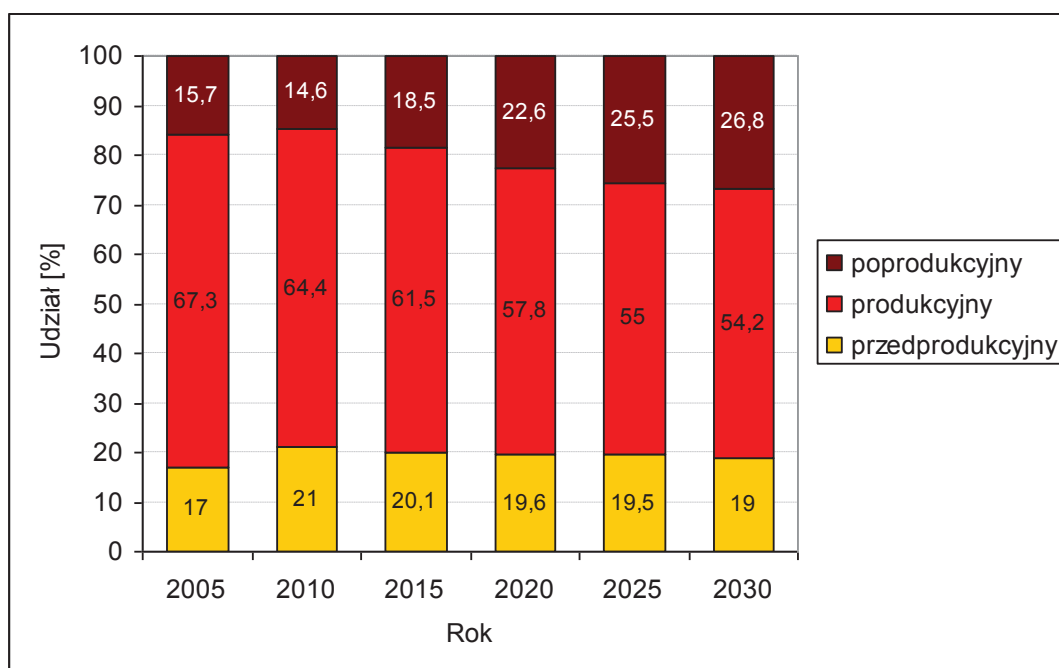
Rys. 2-1. Prognoza liczby mieszkańców Kielc w latach 2015-2035.

Znaczna część obecnych mieszkańców Kielc przeprowadzi się do gmin ościennych. Jest to naturalna tendencja do stopniowej suburbanizacji obszarów podmiejskich położonych na obrzeżach dużych miast.

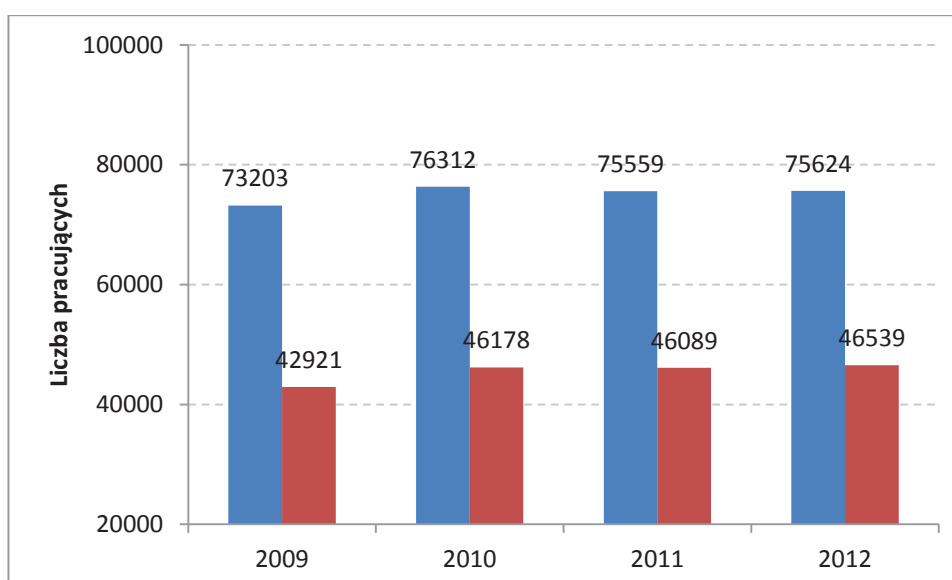
Rys. 2-2. Prognoza liczby mieszkańców powiatu kieleckiego w latach 2015-2035.

Niekorzystna sytuacja demograficzna będzie miała wpływ na zmianę struktury wiekowej społeczeństwa Kielc. Zmniejszać się będzie liczba osób w wieku produkcyjnym, natomiast rosnać będzie udział osób w wieku poprodukcyjnym. Tendencje te ilustruje rysunek 2-3.

Rys. 2-3. Zmiana struktury wiekowej mieszkańców Kielc prognozowana do roku 2030 wg GUS.

Bezrobocie w roku 2012 dotyczyło 11686 osób, co stanowiło 9,1% osób w wieku produkcyjnym. Z kolei liczbę zatrudnionych przedstawiono na rysunku 2-4.

Rys. 2-4. Liczba pracujących w Kielcach i na obszarze powiatu kieleckiego w latach 2009-2012.

2.3. Czynniki wynikające z zagospodarowania przestrzennego

Granice administracyjne miasta obejmują teren daleko rozleglejszy od przestrzeni zurbanizowanej - intensywnie zabudowana przestrzeń miasta przechodzi w kierunku zachodnim, wschodnim oraz południowym (Dyminy) w tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej, z typowo ulicową zabudową mieszkaniowo – zagrodową. Miasto w granicach administracyjnych posiada fizycznie duże rezerwy terenów pod rozwój struktury osadniczej, pozwalającej - licząc szacunkowo - na blisko dwukrotny wzrost liczby mieszkańców (obecnie powierzchnia terenów zainwestowanych wynosi 2760 ha, a rezerwy szacuje się na ponad 3000 ha). Warunkiem jest jednak racjonalne wykorzystanie terenu, (nie otwieranie ponad potrzeby demograficzne nowych terenów budowlanych, wykorzystanie istniejących terenów przemysłowych na funkcje produkcyjne) przy zachowaniu zasady koncentracji układu osadniczego.

Struktura przestrzenna Kielc charakteryzuje się mniej więcej równomiernym i symetrycznym rozłożeniem tkanki miejskiej w układzie krzyżowym². Obszar zainwestowania miejskiego cechuje się dużą zwartością, narastającą w miarę zbliżania się do centrum. System zieleni w Kielcach jest bardzo bogaty, okala całe miasto i przenika je korytarzami pomiędzy osiedlami mieszkaniowymi. Zagospodarowanie przestrzenne Kielc można scharakteryzować następująco:

- **obszar centrum miasta** – otoczony ulicami układu podstawowego (Al. IX Wieków Kielc – Źródłowa – Tarnowska – Semianaryjska – Ogrodowa – Żytnia – Żelazna), stanowiący największe skupienie miejsc pracy, obiektów kulturalnych, handlowych i usługowych oraz zabytków (zespół Wzgórza Zamkowego, Pałac Biskupi, historyczny układ ulic), a także skupiający dwa duże generatory ruchu – dworzec kolejowy i dworzec autobusów dalekobieżnych;
- **tereny mieszkaniowe** – rozłożone symetrycznie we wszystkich kierunkach biegnących od centrum miasta;
- **obszary większych zakładów przemysłowych**, zlokalizowane głównie wzdłuż linii kolejowych: Kraków – Warszawa w dzielnicy Skrzetle oraz Kielce – Częstochowa w dzielnicy Niewachłów;
- **obszary zielone i rekreacyjne**, związane są głównie z przebiegającymi w kierunku północ - południe dolinami rzek Bobrzy, Silnicy i Lubrzanki oraz z przebiegającymi na kierunku wschód - zachód pasmami wzgórz: Szydłowskich, Kadzielniańskich oraz Dymińsko – Posłowickich;

Za najważniejsze obszary branżowe, planowanego rozwoju zainwestowania Kielc można uznać:

- budownictwo mieszkaniowe z przewagą zabudowy wysokiej intensywności (wielorodzinne), w tym:
 - osiedla w części zachodniej miasta, na bardzo korzystnych południowo zachodnich zboczach z ekspozycją na Karczówkę i pasmo Kadzielniańskie, w bliskiej odległości dużych terenów otwartych od południa. Kierunek zachodni stanowi główna oś rozwoju infrastruktury miejskiej - rezerwa terenu o chłonności ~35 tys. Mieszkańców;

² Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Kielce; Uchwała nr 580/2000 Rady Miejskiej w Kielcach z dnia 26 października 2000 roku z późniejszymi zmianami

- osiedle Dąbrowa II - rezerwa terenu o chłonności ~5 tys. mieszkańców przy zastosowaniu zabudowy jednorodzinnej o większej intensywności lub zabudowy wielorodzinnej;
- istnieją duże rezerwy w terenach określonych jako struktury ukształtowane w ramach własności rodzinnych, ze względu na niską intensywność wykorzystania terenu (np. Barwinek, Biesak);
- budownictwo mieszkaniowe o niskiej intensywności z usługami podstawowymi – ze względu na dostępność infrastruktury technicznej możliwe do zabudowy w pierwszej kolejności:
 - ul. Piekoszowska, ul. Malików;
 - ul. Nowy Folwark;
 - ul. Bęczkowska;
 - ul. Starogórska;
 - rejon ul. Wojska Polskiego, Tarnowskiej, przedłużenie ul. Wapiennikowej;
- tereny zabudowy mieszkaniowej o niskiej intensywności z dopuszczeniem zabudowy zagrodowej oraz usług podstawowych i rzemiosła – są to generalnie obszary peryferyjne, związane z rolniczym użytkowaniem gruntów o łącznej chłonności szacowanej na 7 tys. mieszkańców:
 - Zagórska, Prosta, Wikaryjska;
 - Dyminy – Posłowice;
 - Aleksandrówka, Dobromyśl;
 - Batalionów Chłopskich;
 - Kruszelnickiego;
 - Witosa, Karczunek;
- tereny o przewadze funkcji produkcyjno magazynowych i usług technicznych z dopuszczeniem funkcji usług ogólnomiejskich i mieszkalnictwa:
 - Niewachłów;
 - Dyminy (po uwzgl. ograniczeń wynikających z ochrony ujęć komunalnych);
- tereny zabudowy śródmiejskiej o głównej funkcji usług ogólnomiejskich metropolitalnych oraz mieszkaniowych – występują liczne rezerwy terenów (np. ul. Piotrkowska róg IX Wieków Kielc, Silniczna, Jasna, Stolarska, rejon Dworca PKP, Czarnowska) w formie budownictwa plombowego, przekształceń kwartałów śródmiejskich;
- tereny zabudowy usługowej o funkcjach ogólnomiejskich metropolitalnych położone poza strefą śródmiejską, w części zachodniej miasta, Niewachlowie, przy ul. Solidarności, Warszawskiej, Masłowskiej, Domaszowskiej, Tarnowskiej.

Kierunek i sposób dalszego rozwoju przestrzennego Kielc ma istotny wpływ na udział transportu zbiorowego w podróżach oraz na efektywność wykorzystania infrastruktury tego transportu. Wyraża się to postulatem zapewnienia wysokiej intensywności użytkowania terenu w bezpośrednim otoczeniu trasy komunikacji zbiorowej (szczególnie w sąsiedztwie przystanków) oraz w strefie ciężenia do niej.

Transport zbiorowy jest szczególnie efektywny pod względem zapotrzebowania na przestrzeń ruchu oraz ze względu na przepustowość pasa ruchu. Pojazdy komunikacji

zbiorowej zużywają – w przeliczeniu na przewożoną osobę przeciętnie 10 razy mniej powierzchni niż samochód osobowy oraz zapewniają blisko 5-krotnie większą przepustowość pasa ruchu (Tabela 2-1).

Tabela 2-1. Porównanie samochodu osobowego i autobusu ze względu na zapotrzebowanie przestrzeni i przepustowość³.

Środek transportu	Niezbędna przestrzeń [m ² /osobę]	Przepustowość pasa terenu szerokości 3,5m [pas/godz.]
Samochód	120	2000
Autobus	12	9000

Należy zdecydowanie przeciwdziałać przenoszeniu osadnictwa na obszary, które nie będą mogły zostać efektywnie obsłużone przez komunikację zbiorową. Należy dążyć do utrzymania wysokiej zawartości struktury miasta, zwłaszcza w otoczeniu ulic, gdzie znajdują się istniejące i planowane pasy autobusowe, z polaryzacją zabudowy w rejonach stacji i przystanków. Skuteczność sterowania rozwojem przestrzennym Kielc jest silnie uwarunkowana spójnością z działaniami podejmowanymi na całym obszarze aglomeracyjnym. Ponieważ niska gęstość zaludnienia generuje wysokie koszty jednostkowe transportu publicznego (a także skutkuje niskimi standardami oferowanej obsługi, szczególnie – częstotliwości kursowania), należy wzajemnie dostosowywać strukturę i funkcję obiektów w ramach projektowanych jednostek urbanistycznych oraz korytarzy transportowych.

Należy również zapewniać rezerwy terenowe na lokalizację urządzeń mających istotny wpływ na integrację poszczególnych elementów systemu transportowego, w tym w węzłach przesiadkowych, tworząc parkingi strategiczne, oraz zintegrowane pętle i dworce komunikacji zbiorowej. Szczegółowa lokalizacja tych urządzeń powinna być określana w planach miejscowych. Należy zabezpieczać rezerwy terenowe pod przyszłe przystanki oraz parkingi przesiadkowe typu „Parkuj i Jedź”, gdyż ich lokalizacja jest silnie uwarunkowana umiejscowieniem przystanków kolejowych oraz pętli i przystanków autobusowych.

Niezwykle istotne jest również przyjęcie racjonalnej polityki parkingowej, której naczelną zasadą byłoby uzależnienie dopuszczalnej liczby miejsc postojowych obsługujących obiekt od lokalizacji parkingu (strefy miasta), rodzaju i intensywności użytkowania terenu, dostępności komunikacją zbiorową oraz ograniczeń w ruchu (wynikające ze stopnia zatłoczenia ruchem lub z decyzji politycznej, ograniczających ten ruch).

W przypadku rozwoju obszarów obsługiwanych transportem kolejowym, należy dążyć do poprawy ładu przestrzennego. Wymaga to likwidacji lub modernizacji zabudowy, w tym zdegradowanej zabudowy przemysłowej, oraz dużej dbałości o stan techniczny i estetyczny budynków dworcowych, przejść podziemnych i peronów. Sprzyjająca będzie budowa w sąsiedztwie kolei obiektów o wysokich walorach architektonicznych. Działania te doprowadzą do podniesienia atrakcyjności kolei oraz poczucia bezpieczeństwa i komfortu wśród pasażerów, co powinno się przełożyć na wzrost liczby podróży realizowanych koleją.

³ Miejska komunikacja zbiorowa-zagrożenia i szanse rozwoju na przykładzie Wrocławia-materiały konferencyjne; Polski Klub Ekologiczny Okręg Dolnośląski; Wrocław 1996r.

2.4. Stan infrastruktury transportowej

Sieć drogowo-uliczna

Istniejąca sieć ulic oparta jest w większości na układzie prostokątnym w ścisłym Centrum miasta, co pozwala na efektywne prowadzenie linii komunikacji zbiorowej. Natomiast w obszarze poza centrum układ ulic jest promienisty co sprawia, że układ linii komunikacji zbiorowej jest rozproszony. Bardzo dużą zaletą sieci ulic jest obecność licznych przekrojów dwujezdniowych. Dzięki temu możliwe jest wprowadzenie specjalnych, wydzielonych pasów autobusowych.

W roku 2013 oddane zostały do eksploatacji dwie bardzo ważne inwestycje zmieniające w znacznym stopniu ruch w zachodniej części miasta:

- budowa węzła drogowego u zbiegu ulic: Żelazna, 1 Maja, Zagnańska wraz z przebudową Ronda im. Gustawa Herlinga-Grudzińskiego;
- budowa węzła Żytnia na skrzyżowaniu ulic Grunwaldzka – Żelazna – Żytnia – Armii Krajowej wraz z estakadą zapewniającą bezkolizyjny przejazd w relacji północ południe.

Ul. Czarnowska została przeznaczona wyłącznie dla ruchu autobusów co przyczyniło się do usprawnienia ich przejazdu, oraz spowodowało upłynnienie ruchu w obrębie Ronda Herlinga-Grudzińskiego.

Parkowanie

W chwili obecnej w centrum Kielc istnieje strefa płatnego parkowania, obejmująca obszar ograniczony ulicami: Czarnowska – Al. IX Wieków Kielc – Źródłowa – Tarnowska – Seminaryjska – Ogrodowa – Żytnia – Żelazna (Rys. 2-5).

Rys. 2-5. Zasięg strefy płatnego parkowania w centrum Kielc⁴

⁴ Strona internetowa http://www.mzd.kielce.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=97&Itemid=42

Pojazdy mieszkańców stanowią zdecydowaną mniejszość, a problemy z ich parkowaniem występują zwłaszcza w godzinach południowych i popołudniowych. Pomimo istnienia strefy płatnego parkowania, która powinna zniechęcać do długotrwałego postoju – na obszarze centrum miasta parkuje dużo pojazdów osób pracujących w centrum lub interesantów. Jest to związane z koniecznością uwzględnienia odgórnych limitów cen parkowania oraz brakiem progresywnej stawki za parkowanie (Tabela 2-2).

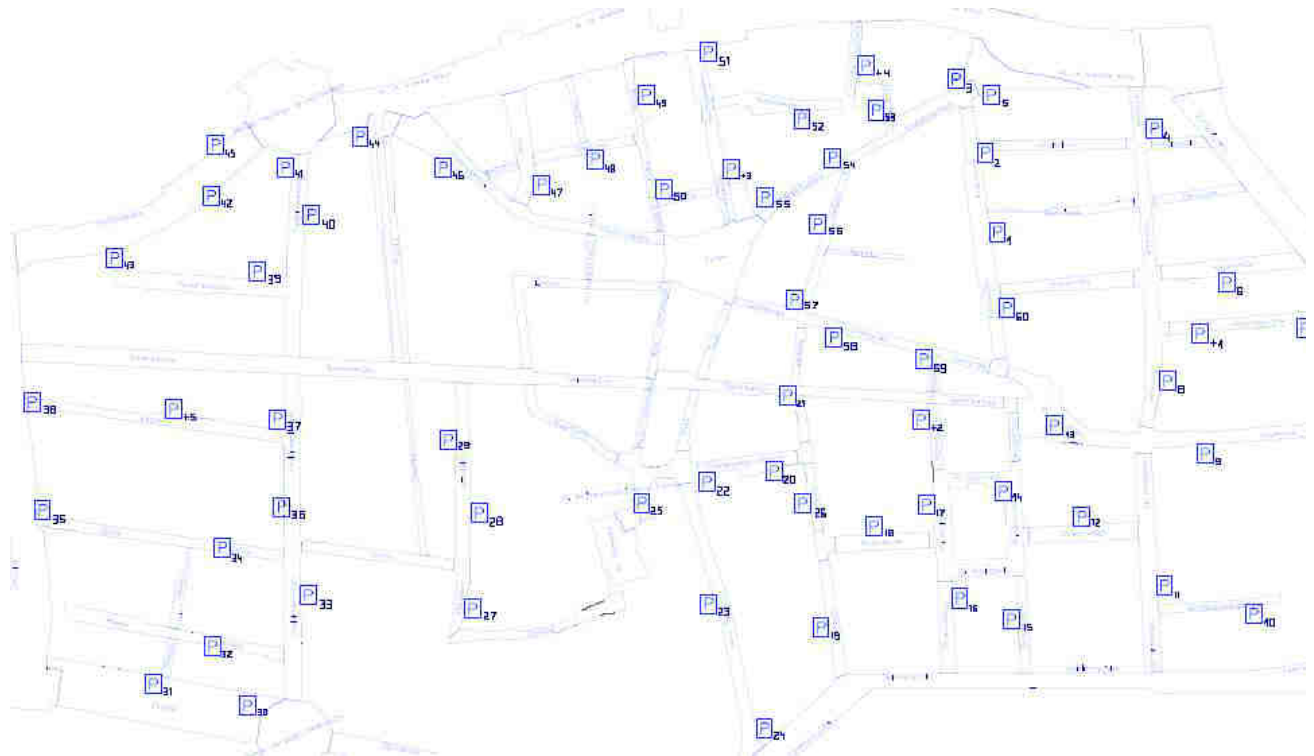
Tabela 2-2. Cennik opłat za parkowanie w centrum miasta⁵

Lp	Rodzaj opłaty	Cena [zł]
Karty postojowe		
1	Do pół godziny	1,00
2	Każda rozpoczęta godzina	2,00
3	Doba	12,00
Abonament		
4	Tygodniowy	36,00
5	Dwutygodniowy	60,00
6	Miesięczny	100,00
7	Półroczny	600,00
8	Roczny	1200,00
Abonament na zastrzeżone miejsce (koperta)		
9	Kwartalny	1200,00
10	Półroczny	2000,00
11	Roczny	3900,00

W przyszłości należy dążyć do wprowadzenia takich opłat. Obecnie opłatę za parkowanie można wnieść za pomocą karty postojowej lub telefonu komórkowego.

Do zapewnienia poprawnego działania systemu płatnego parkowania niezbędne jest wprowadzenie znacznej liczby parkomatów, tak aby kierowcy mogli w jak najkrótszym czasie od momentu zaparkowania pojazdu – zapłacić za parkowanie. Do końca lutego 2014r. przewiduje się uruchomienie 60 takich urządzeń, głównie na obszarze ścisłego centrum miasta. Ich planowaną lokalizację przedstawiono na rysunku 2-6.

⁵ Strona internetowa http://www.mzd.kielce.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=104&Itemid=42

Rys. 2-6. Lokalizacja parkomatów w centrum Kielc⁶

W 2009 r. został oddany do użytku parking wielopoziomowy „Centrum” przy Pl. Konstytucji 3 Maja, przeznaczony na 380 pojazdów. Opłata za parkowanie w godzinach od 6⁰⁰ do 20⁰⁰ wynosi 2,0 zł za pierwszą godzinę i 3,0 zł za każdą następną (w nocy 5,0 zł). W ostatnich latach rozważano lokalizację jeszcze kilku parkingów wielopoziomowych obsługujących centrum miasta:

- przed Urzędem Wojewódzkim – parking zlokalizowany w sąsiedztwie Al. IX Wieków Kielc, pomiędzy ulicami Nowy Świat a Targową (350 ÷ 400 stanowisk);
- ul. Wojska Polskiego – parking zlokalizowany w miejscu obecnie funkcjonującego parkingu jednopoziomowego położonego pomiędzy ulicami Seminaryjską a Wojska Polskiego (250 stanowisk);
- ul. Kopernika – parking zlokalizowany w miejscu obecnie funkcjonującego parkingu jednopoziomowego położonego pomiędzy ul. Kopernika a Kieleckim Centrum Kultury (250 stanowisk);
- Plac Wolności – parking wielopoziomowy ma powstać w wyniku przebudowy placu Wolności i zagospodarowania go pod potrzeby Muzeum Zabawkarstwa (250 ÷ 350 stanowisk);
- Ul. Czarnowska – parking ma być zlokalizowany w rejonie skrzyżowania z ul. Panoramiczną (250 ÷ 350 stanowisk).

Realna wydaje się realizacja parkingów tylko w niektórych powyższych lokalizacjach, co powinno być połączone ze znaczną redukcją liczby miejsc postojowych na powierzchni i wzrostem stawek za parkowanie. W innym przypadku komunikacja zbiorowa nie będzie miała szans na utrzymanie chociażby dotychczasowych potoków pasażerskich i stanie się jeszcze mniej konkurencyjna w porównaniu z komunikacją indywidualną.

⁶ Strona internetowa http://www.mzd.kielce.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=97&Itemid=42

Na osiedlach mieszkaniowych potrzeby parkingowe jeszcze kilka lat temu były zaspokojone w wystarczającym stopniu. Jednak wzrastający poziom motoryzacji, zaniedbania w infrastrukturze parkingowej oraz obawy o bezpieczeństwo pozostawionego pojazdu powodują narastanie lokalnych trudności w znalezieniu miejsca postojowego. W związku z tymi problemami przewidziano powstanie 10 parkingów wielopoziomowych na osiedlach (Tabela 2-3) a 7 w miejscu istniejących parkingów lub garaży.

Tabela 2-3. Zestawienie parkingów wielopoziomowych planowanych na osiedlach mieszkaniowych.

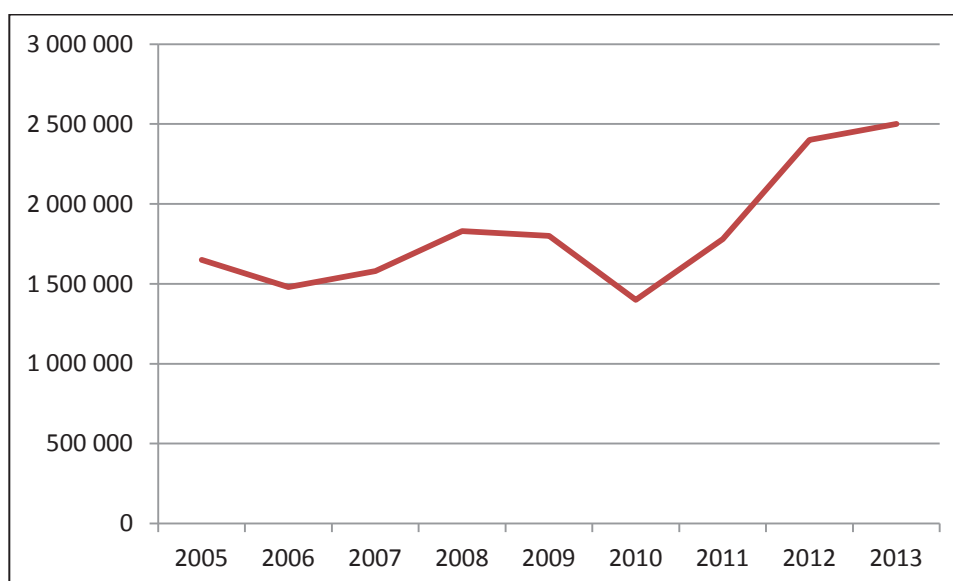
Nazwa spółdzielni mieszkaniowej	Lokalizacja	Powierzchnia [m ²]	Uwagi
Kielecka Spółdzielnia Mieszkaniowa KSM	przy ul. Sandomierskiej	1500	Lokalizacja możliwa do realizacji, dostępność od strony ul. Śląskiej lub ul. Sandomierskiej
		900	
		1300	
		1700	
	Przy ul. Jesionowej	5200	Lokalizacja możliwa do realizacji, ograniczona szerokość parkingu z uwagi na przebieg drogi krajowej S74 dostępność od strony ul. Toporowskiego
		13000	
przy ul. Pocieszki	6200	Lokalizacja możliwa do realizacji w miejscu istniejącego parkingu, dostępność od strony ul. Warszawskiej	
	4800		
SM Bocianek	przy ul. Świętokrzyskiej	7700	Lokalizacja możliwa do realizacji w miejscu istniejącego parkingu, ograniczona szerokość parkingu, dostępność od strony ul. Kasprowicza
SM Słoneczne Wzgórze	Przy ul. Zapolskiej	16500	Lokalizacja możliwa do realizacji w miejscu istniejącego parkingu, obsługa komunikacyjna od strony ul. Zapolskiej
	przy ul. Jaworskiego	5500	Lokalizacja możliwa do realizacji w miejscu istniejącego parkingu, dostępność od strony ul. Jaworskiego
SM Na Stoku	przy ul. Sikorskiego	4400	W miejscu istniejących garaży wybudowanie parkingu wielopoziomowego
	przy ul. Sikorskiego	8400	Lokalizacja możliwa do realizacji w miejscu istniejącego parkingu, dostępność od strony ul. Sikorskiego
SM Domator	przy ul. Kowalczewskiego	6200	Dobra lokalizacja o dużym potencjale obsługi przyległej zabudowy wielorodzinnej, możliwość skomunikowania przez ulice Kowalczewskiego i K. Wielkiego
SM Pionier	przy ul. Popiełuszki	6000	Dobra lokalizacja w miejscu istniejącego parkingu

Transport kolejowy

Istniejąca infrastruktura kolejowa jest wystarczająca do obsługi aktualnego i przewidywanego na najbliższe lata ruchu towarowego. Szczególną rolę w tym zakresie odgrywa stacja manewrowa Kielce Herbskie, której znaczenie w systemie organizacji przewozów towarowych nie powinno ulec zmianie. Otwarcie rynku przewozów towarowych dla konkurencji spowoduje zapewne niewielki wzrost tych przewozów i zracjonalizuje podział zadań przewozowych pomiędzy transportem drogowym i kolejowym.

Planowana w najbliższych latach modernizacja linii Warszawa – Kraków znacznie usprawni ruch dalekobieżny (międzyregionalny) oraz ruch regionalny na kierunku północ – południe, do którego obsługi w zupełności wystarczy istniejący dworzec kolejowy w Kielcach. Rozważana od wielu lat budowa nowej linii kolejowej pomiędzy Buskiem a Szczucinem k/Tarnowa mogłaby istotnie skrócić czas przejazdu z Warszawy do Tarnowa, Muszyny i Krynicy oraz na Południe Europy. Połączenie z gminy Kielce do Warszawy w istotny sposób usprawni budowa łącznicy kolejowej Czarnca – Włoszczowa, która jest uwzględniona w projektowanym Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (skrócenie czasu dojazdu z obecnych 3:30 do 2:40 godz.).

W ruchu regionalnym konieczne jest odwrócenie niekorzystnego trendu stałego zmniejszania liczby przewożonych osób. Wzrost atrakcyjności kolei w przewozach regionalnych i metropolitalnych wymaga przede wszystkim zwiększenia częstotliwości połączeń oraz zagęszczenia przystanków kolejowych w mieście i na jego obrzeżach. Pewnym symptomem poprawy jest wzrost liczby przewiezionych pasażerów od 2010 r., co obrazuje rysunek 2-7. Niezbędnym czynnikiem jest zaawansowana integracja transportu kolejowego i drogowego (autobusy miejskie i regionalne, samochody osobowe i rowery). Integracja z transportem indywidualnym, to przede wszystkim budowa rozproszonych parkingów przesiadkowych Parkuj i Jedź (P+R) dla samochodów osobowych oraz dla rowerów (B+R). Natomiast integracja z ramach transportu zbiorowego to budowa węzłów przesiadkowych oraz wspólny bilet na kolej i autobus.

Rys. 2-7. Liczba pasażerów kolei odprawionych w województwie świętokrzyskim [pasaż. poc. osob./rok].

Transport lotniczy

Województwo świętokrzyskie nie posiada regionalnego portu lotniczego, dlatego Kielce posiadają ograniczony dostęp do tego środka transportu. Na terenie powiatu kieleckiego istnieje małe lotnisko „Lotnisko Kielce” zlokalizowane w Masłowie (ok. 9 km na północny wschód od centrum Kielc), jednak ze względu na swoje parametry techniczne i brak możliwości istotnej rozbudowy może obsługiwać jedynie segment Civil Aviation oraz pełnić funkcję lotniska sportowego. Podmiotem zarządzającym tym lotniskiem jest Aeroklub Polski. Lotnisko posiada pas asfaltowy o wymiarach 900x300 m oraz pas trawiasty 900x250 m i jest wyposażone w światła podejścia, progów i krawędziowe. Zajmuje powierzchnię ok. 72 ha.

Lotnisko Masłów k/Kielc jest wpisane do państwowego rejestru lotnisk cywilnych pod numerem 24, jako lotnisko cywilne o kodzie referencyjnym 1B, kategorii ogólnego użytku, przeznaczone do startów i lądowań samolotów i szybowców, z drogą startową o nawierzchni sztucznej. Lotnisko oferuje możliwość lądowania małych statków powietrznych do 19 miejsc. Na jego terenie znajduje się międzynarodowe przejście graniczne umożliwiające przeprowadzenie odprawy celno-paszportowej.

Typowa wielkość rynku ciężącego do portu lotniczego zawiera się w okręgu o promieniu 100 – 150 km, co oznacza, że miasto i region znajdują się w zasięgu rynków ciężących aż do 5 portów lotniczych (statystyki przewozów z 2012 r.⁷):

- Centralny Port Lotniczy Warszawa-Okęcie (9,6 mln pasażerów) – odległy o ok. 175 km;
- Regionalny Port Lotniczy Kraków Airport (3,4 mln pasażerów) – odległy o ok. 120 km;
- Port Lotniczy Katowice-Pyrzowice (2,5 mln pasażerów) – odległy od Kielc ok. 145 km;
- Port Lotniczy: Rzeszów-Jasionka (0,6 mln pasażerów) – odległy o ok. 160 km;
- Port Lotniczy Łódź-Lublinek (0,5 mln pasażerów) – odległy o ok. 140 km.

Istnieje koncepcja budowy portu lotniczego na terenie powiatu kieleckiego w miejscowości Obice, na terenie gmin Morawica i Chmielnik, w odległości ok. 20 km na południe od centrum Kielc. Projekt „Regionalny Port Lotniczy Kielce” zakłada wybudowanie nowego lotniska (o kodzie referencyjnym 4D), umożliwiającego obsługę ruchu lotniczego przewoźników – głównie pasażerskich, średniego zasięgu, na liniach europejskich – operujących samolotami typu Boeing 737 lub Airbus 319/320. Całkowita powierzchnia lotniska (wraz z infrastrukturą towarzyszącą) ma wynosić 450 ha, a projekt przewiduje – między innymi – budowę drogi startowej o wymiarach 2500 x 60 m, dróg kołowania o łącznej długości 2880 m, płyty postoju samolotów o powierzchni 48 tys. m², terminala pasażerskiego, wieży kontrolnej, budynku cargo i budynków innych służb lotniskowych, świetlnych i radiowych pomocy radionawigacyjnych oraz całej niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Założono, że port obsługiwać będzie rocznie 350 tys. pasażerów (312 pas. w godzinie szczytu). Łączne koszty realizacji projektu oszacowano w 2006 r. na poziomie 500 mln zł. Obecnie wykupiono tereny potrzebne do powstania lotniska, powstała koncepcja architektoniczno-budowlana oraz rozpoczęto makroniwelację. Ewentualna lokalizacja portu umożliwi stosunkowo sprawną obsługę komunikacyjną, wykorzystującą istniejący układ drogowy (drogi krajowe nr 73 i 78 oraz droga wojewódzka nr 766). Powstanie lotniska w Obicach stworzy również możliwość wykorzystania do jego obsługi przebiegającej w pobliżu linii kolejowej Kielce – Włoszczowice – Busko-Zdrój. Włączenie kolei regionalnej (np. nowoczesne autobusy szynowe) do obsługi portu lotniczego daje szansę przywrócenia w tej relacji ruchu pasażerskiego, wstrzymanego w 2004 roku.

⁷ Strona internetowa http://www.ulc.gov.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=324&Itemid=466

Transport rowerowy

Dzięki intensywnej rozbudowie w latach 2007-2011, sieć dróg rowerowych liczy blisko 20 km. Miasto posiada następujące ciągi rowerowe:

- północ-południe, po zachodniej stronie centrum: od os. Piaski do os. Baranówek (wzdłuż Silnicy);
- północ-południe, po wschodniej stronie centrum: od os. Na Stoku do os. Zacisze (brak ciągłości na odcinku od ul. Leszczyńskiej do ul. Seminaryjnej);
- wschód-zachód od ul. Bohaterów Września do os. Gwarków (brak ciągłości wzdłuż ul. Żytniej i ul. Seminaryjnej);
- wschód-zachód od os. Nowy Folwark do os. Skrzetle (brak ciągłości wzdłuż ul. Jesionowej i ul. Świętokrzyskiej).

Planowane są kolejne ciągi rowerowe w ulicach: Armii Ludowej, Krakowskiej oraz w zachodniej części Grunwaldzkiej. Projektując sieć dróg rowerowych, należy pamiętać o jej ciągłości, przejazdach rowerowych przez jezdnie oraz miejscach do bezpiecznego pozostawienia roweru.

Strefy ruchu pieszego i ruchu uspokojonego

Najważniejszym elementem strefy ruchu pieszego jest ul. Sienkiewicza stanowiąca historyczną oś komunikacyjną centrum miasta. Przed kilku laty została ona gruntownie przebudowana i dostosowana do wymagań ruchu pieszego. W roku 2006 dla potrzeb ruchu pieszego został przebudowany Skwer Kapitulna – położony u zbiegu ulic Sienkiewicza i Kapitulnej. W ostatnich latach dokonano rewitalizacji szeregu ulic w centrum Kielc. W ramach tego przedsięwzięcia strefa ruchu pieszego została wprowadzona na Rynku (oprócz północnej pierzei umożliwiającej dojazd do parkingu wielopoziomowego na placu Konstytucji 3 Maja od ul. Bodzentyńskiej), a także na następujących ulicach:

- Warszawska (na odcinku Orla – Rynek);
- Duża (na całej długości);
- Mała (na całej długości);
- Św. Leonarda (na odcinku Wesoła – Rynek);
- Leśna (na całej długości)

Z kolei, na obszarze ograniczonym ulicami: Paderewskiego, Ogrodowa, Seminaryjska, Kościuszki i Al. IX Wieków Kielc wprowadzono istotne zmiany w organizacji ruchu, zmierzające do uspokojenia ruchu. Wśród zastosowanych narzędzi można wymienić:

- System ulic jednokierunkowych;
- Wprowadzenie „stref zamieszkania”;
- Wprowadzenie ciągów pieszych;
- Wprowadzenie systemu „ślepych ulic”.

Tak ukształtowany układ ciągów zapewni dogodne warunki dla ruchu pieszego w centrum i uniemożliwi penetrację tego obszaru przez ruch samochodowy, szczególnie gdy chodzi o ruch nie związany z obszarem centrum miasta.

2.5. Stan rynku przewozów miejskiej i podmiejskiej komunikacji autobusowej

Komunikacja miejska w Kielcach jest organizowana przez Zarząd Transportu Miejskiego w Kielcach, którego zadaniem jest planowanie i zarządzanie transportem zbiorowym. Bilety można nabyć w ok. 1300 punktach sprzedaży, w tym funkcjonuje 6 własnych punktów sprzedaży biletów. Ponadto bilety można nabyć u kierowców autobusów, w automatach biletowych, które znajdują się w każdym pojeździe oraz w 20 automatach stacjonarnych (Tabela 2-4).

W systemie komunikacji miejskiej zarządzanym przez ZTM Kielce obowiązują następujące rodzaje biletów:

- bilet jednorazowy – uprawnia do wykonania jednego przejazdu jednym pojazdem - cena 3,0 zł,
- bilet godzinny – uprawnia do poruszania się różnymi pojazdami i do wykonywania przesiadek w ciągu jeden godziny – cena 3,2 zł,
- bilet dzienny – uprawnia do nieograniczonej liczby przejazdów w ciągu jednego dnia – cena 10,0 zł.

Tabela 2-4. Lokalizacja istniejących automatów biletowych na obszarze Kielc.

Lp	Lokalizacja	Lp	Lokalizacja	Lp	Lokalizacja
1	ul. Żelazna w pobliżu dworca PKP	8	Al. Solidarności (NESTE)	15	ul. Seminaryjska, strona północna (w pobliżu targu)
2	ul. Grunwaldzka (w pobliżu szpitala wojewódzkiego)	9	ul. Paderewskiego (strona wschodnia)	16	ul. Warszawska w pobliżu skrzyżowania z ul. Pocięzki
3	ul. Źródłowa (przy skrzyżowaniu z ul. Jarońskich)	10	ul. Paderewskiego (strona zachodnia)	17	ul. Warszawska (Politechnika)
4	ul. Sandomierska (ZEORK)	11	Al. IX Wieków Kielc (strona południowa)	18	ul. Tarnowska w pobliżu skrzyżowania z ul. Bohaterów Warszawy
5	ul. Sandomierska w pobliżu skrzyżowania z ul. Źródłową	12	Al. IX Wieków Kielc, strona północna (Urząd Wojewódzki)	19	Os. Ślichowice (MINI Dworzec)
6	ul. Żytia – strona północna	13	ul. Seminaryjska, strona południowa, przy rogatce krakowskiej	20	Os. Świętokrzyskie (MINI Dworzec)
7	ul. Żytia – strona południowa	14	ul. Seminaryjska, strona południowa (obok targu)		ul. Seminaryjska, strona północna (w pobliżu targu)

Ponadto w mieście funkcjonuje Kielecka Karta Miejska KKM, która stanowi nośnik biletów elektronicznych. Wnosząc opłaty za jej pomocą należy zarejestrować wejście i wyjście z pojazdu, dzięki temu pasażer ponosi niższą opłatę za przejazd. Na karcie miejskiej obowiązuje taryfa odcinkowa – pasażer wnosi opłatę w zależności od liczby przejechanych

przystanków (cennik zawiera Tabela 2-5). Karta KKM pełni rolę elektronicznej portmonetki – można na niej zarejestrować bilety okresowe i wносить opłatę za bilety jednorazowe. Można wnieść opłatę za przejazd 5 osób równocześnie. KKM premiuje również podróże przesiadkowe, jeżeli czas przesiadki wynosi poniżej 15 minut. W mieście funkcjonują również bilety okresowe sieciowe imienne lub na okaziciela ważne 14, 30, 60 lub 90 dni od dowolnie wybranego dnia.

Tabela 2-5. Ceny za przejazd, opłacane przy użycie KKM [zł].

Wysokość wpłaty	Liczba przejechanych przystanków					
	do 3		od 4 do 8		powyżej 8	
	normalny	ulgowy	normalny	ulgowy	normalny	ulgowy
wpłata 5,00-19,99 zł	2,6	1,3	2,7	1,35	2,8	1,4
wpłata 20,00-49,99 zł	2,5	1,25	2,6	1,3	2,7	1,35
wpłata 50,00 zł i wyżej	2,3	1,15	2,4	1,2	2,5	1,25

Głównym przewoźnikiem realizującym komunikację zbiorową w Kielcach jest Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o., które obsługuje 43 linie miejskie i 24 podmiejskie. Liczba kursów wykonywanych codziennie na terenie gminy Kielce i sąsiednich gmin wynosi:⁸

- w dni powszednie – przeciętnie 3034 kursy,
- w soboty -1626 kursów,
- w niedziele i święta – 1330 kursów.

Łączna długość miejskich linii autobusowych wynosi 559km, a linii podmiejskich 160km. Praca przewozowa realizowana w okresie roku wynosi 12,54 mln wozó-km, w tym 10,36 mln wozó-km na liniach standardowych oraz dodatkowo 2,18 mln wozó-km wykonywanych w związku z realizowanym kontraktem UE. Strukturę pracy przewozowej przedstawiono w Tabeli 2-6. W obsłudze transportowej miasta wykorzystywanych jest łącznie 185 autobusów. Szacunkowa liczba pasażerów korzystających ze środków komunikacji miejskiej wynosi ok. 91 tys. pasażerów dziennie, miesięcznie ok. 2,7 mln pasażerów, a rocznie 33 mln.

Tabela 2-6. Praca przewozowa wykonywana na liniach autobusowych [wozó-km]

Rodzaj linii	Dzień roboczy	Soboty	Niedziele	Miesiąc
miejskie	21 034	12 010	9 644	558 994
podmiejskie	12 463	6 589	5 563	328 360
unijne	7 568	2 876	2 149	188 737
SUMA	41 065	21 475	17 356	1 076 091

W Kielcach funkcjonują 43 linie miejskie. W Tabeli 2-7 zestawiono liczbę kursów wykonywanych na poszczególnych liniach.

⁸ Bauer M. z zespołem „Zintegrowany plan rozwoju transportu publicznego dla Kielc – aktualizacja dokumentu”

Tabela 2-7. Linie komunikacji miejskiej realizowane na zlecenie ZTM Kielce (na jeden kierunek).

Nr linii	Liczba kursów				
	Godz. szczytu porannego	Godz. szczytu popołudniowego	Dni robocze	Soboty	Niedziele i święta
1	1	1	22	12	11
2	4	4	70	28	25
3	1	1	11	0	0
4	3	3	60	25	23
5	1	1	14	0	0
6	1	1	9	8	8
13	3	3	47	26	14
15	1	1	22	20	11
17	1	1	19	12	11
21	1	2	28	15	15
22	2	1	23	0	0
23	2	2	12	6	0
25	3	3	50	19	13
30	4	4	49	21	12
33	2	1	29	18	11
34	4	4	74	68	50
35	6	6	106	83	78
36	1	1	22	12	12
37	1	1	19	13	13
39	1	1	19	10	10
44	0	0	16	14	13
46	3	3	67	40	39
50	2	1	38	20	19
51	2	2	38	20	19
53	1	2	22	7	7
54	1	1	17	7	7
100	0	1	10	10	10
101	0	0	3	3	3
102	1	1	20	8	8
103	1	1	21	6	5
104	0	0	7	6	0
105	2	2	36	21	12
106	1	1	15	5	5
107	1	1	20	9	9
108	1	1	14	13	13
109	1	1	24	11	11
110	2	2	26	0	0
111	1	2	18	7	6
112	2	2	29	6	0
113	1	2	29	21	11
114	2	1	20	11	11
0W	0	3	25	25	25
0Z	0	2	26	26	26
SUMA	68	74	1246	692	576

W soboty występuje spadek liczby kursów o 45 %, a w niedziele o 55 % w stosunku do dnia roboczego. Linie komunikacyjne można scharakteryzować następująco:

- dziewięć linii ma dobrą częstotliwość kursowania w szczytach komunikacyjnych – wykonywane są od 3 do 6 kursów w ciągu godziny,
- aż 21 linii charakteryzuje niska częstotliwość kursowania – nawet w godzinach szczytu jest realizowany tylko 1 kurs/godz.,
- w mieście funkcjonują 2 linie bezpłatne, które kursują krótko – od 8:30 do 20:00,
- jedna linia funkcjonuje tylko w dni targowe od 10-tej do 18-tej,
- w mieście funkcjonuje jedna linia nocna – 3 kursy w nocy,
- cztery linie kursują tylko w dni robocze, a dwie w dni robocze i soboty,
- 4 linie mają charakter okrężny, 4 promienisty, a 20 średnicowy.

Aglomeracja kielecka posiada bogatą obsługę komunikacyjną strefy podmiejskiej, która jest realizowana przez następujące podmioty:

- ZTM Kielce,
- MPK Kielce,
- przewoźnicy mikrobusowi i autobusowi,
- Przewozy Regionalne.

Przewoźnicy mikrobusowi i autobusowi realizują komunikację zbiorową o zasięgu podmiejskim, regionalnym (wojewódzkim) oraz ponadregionalnym (wykraczającym poza województwo świętokrzyskie). Linie prowadzone z różnych miast województwa obsługują również strefę podmiejską, przewożą pasażerów ze strefy do stolicy województwa, dlatego należy je brać pod uwagę przy analizie obsługi komunikacyjnej.

W komunikacji podmiejskiej organizowanej przez ZTM Kielce funkcjonują 24 linie autobusowe. W Tabeli 2-8 zestawiono liczbę kursów wykonywanych na poszczególnych liniach. W soboty występuje spadek liczby kursów o 37 %, a w niedziele o 45 % w stosunku do dnia roboczego (mniejszy spadek niż na liniach miejskich). Linie komunikacyjne można opisać następująco:

- wszystkie linie podmiejskie charakteryzują się niską częstotliwością kursowania – tylko 6 z nich wykonuje w godzinie szczytu 2 kursy, a reszta po jednym kursie,
- dwie linie pełnią funkcje dowozowe do szkół – funkcjonują tylko w godzinach szczytu w dni robocze,
- trzy linie pełnią funkcje dowozowe do cmentarza – funkcjonują tylko w soboty i niedziele,
- 2 linie mają charakter okrężny, 9 promienisty, a 8 średnicowy. Linie podmiejskie o przebiegu średnicowym są liniami długimi, co może niekorzystnie wpływać na ich punktualność.

MPK Kielce realizuje usługi przewozowe na dodatkowych 5 liniach podmiejskich o długościach od 24 do 38 km (zestawienie w Tabeli 2-9). Kursy rozpoczynają się w Kielcach na ul. Żytniej lub ul. Grunwaldzkiej. Firma wykonuje 150 kursów w dzień roboczy, 68 w soboty i 58 w niedziele (spadek o 55 % w soboty i o 60 % w niedziele w stosunku do dnia roboczego).

Tab. 2-8. Linie komunikacji podmiejskiej realizowane na zlecenie ZTM Kielce (jeden kier.).

Nr linii	Miejscowości docelowe	Liczba kursów				
		Godz. szczytu porannego	Godz. szczytu popołudn.	Dzień roboczy	Soboty	Niedziele i święta
7	Kajetanów, Zagnańsk	1	1	14	12	11
8	Mójcza	1	2	30	12	12
9	Miedziana Góra, Ćmińsk	1	1	13	6	5
10	Mąhocice, Ciekoty	1	1	12	9	9
11	Suków, Daleszyce	1	1	9	11	8
12	Masłów, Barcza	1	1	17	13	11
14	Niestachów	1	1	13	4	3
16	Suków Babie	1	1	13	0	0
18	Piekoszów, Szczukowice	1	1	20	14	14
19	Bolechowice, Zawada	2	1	31	14	9
24	Szczukowice, Brynica	1	1	5	0	0
26	Piekoszów, Łosień	1	1	5	0	0
27	Bilcza, Kowala	2	2	20	15	12
28	Jaworznia	2	1	28	12	11
29	Bilcza, Kowala	2	1	18	14	11
31	Chęciny	1	2	10	5	0
32	Tumlin, Samsonów	1	2	14	6	5
38	Wola Kopcowa, Mąhocice	1	1	19	12	11
43	Górno, Skorzeszyce	1	1	9	8	8
45	Wola Morawicka, Młynek Brudz.	1	1	14	10	10
47	Leszczyny, Krajno	1	1	12	8	7
C	Cedzyna	0	0	0	6	6
F	Cedzyna	0	0	0	8	8
Z	Cedzyna	0	0	0	9	7
SUMA		24	24	326	208	178

Tab. 2-9. Linie komunikacji podmiejskiej realizowane przez MPK Kielce (na jeden kierunek).

Nr linii i kierunek	Liczba kursów (na dobę)		
	Dzień roboczy	Sobota	Niedziele i święta
201 Kielce – Chmielnik przez Borków	13	7	6
202 Kielce – Łączna	12	6	6
204 Kielce – Długojów	15	8	6
206 Kielce – Łągów	12	6	5
208 Kielce - Chmielnik przez Morawicę	13	7	6
SUMA	75	34	29

Na liniach obowiązuje taryfa strefowa – istnieje aż 7 stref, a ceny biletów jednorazowych przedstawiono w Tabeli 2-10.

Tab. 2-10. Cennik biletów jednorazowych na liniach realizowanych przez MPK Kielce.

Lp.	BILET	Strefa I**	Strefa II*	Strefa III*	Strefa IV*	Strefa V*	Strefa VI*	Strefa VII*	Strefa SUPER*
1	Normalny	2,50	3,00	3,50	4,00	4,50	5,00	5,50	3,50
2	Ulgowy 37 %	1,57	1,89	2,20	2,52	2,83	3,15	3,47	3,15
3	Ulgowy 49 %	1,27	1,53	1,78	2,04	2,29	2,55	2,81	2,55
4	Ulgowy 78 %	0,55	0,66	0,77	0,88	0,99	1,10	1,21	0,77
5	Ulgowy 93 %	0,18	0,21	0,25	0,28	0,32	0,35	0,39	0,25
6	Ulgowy 95 %	0,12	0,15	0,17	0,20	0,22	0,20	0,28	0,20
7	Karnet 10-cioprzejazdowy	20,00	24,00	28,00	32,00	36,00	40,00	44,00	28,00

Zasady dotyczące opłat za przejazd:

- opłacie podlega przewóz roweru, psa i bagażu o wymiarach przekraczających 60 x 40 x 20 cm,
- przewóz wózków z dziećmi nie podlega opłacie,
- istnieją karnety 10-cioprzejazdowe, które zapewniają przejazd jednorazowy tańszy o 20 %,
- wśród biletów okresowych istnieją tylko bilety miesięczne na okaziciela,
- cena biletu miesięcznego stanowi równowartość 35 przejazdów.

W przypadku prób integracji taryfowej należy się spodziewać znacznych problemów ze względu na istnienie tak wielu stref taryfowych oraz wielu grup osób uprawnionych do różnych zniżek. W komunikacji organizowanej przez ZTM istnieją tylko dwie taryfy ulgowe – 50 % i 100 %.

Komunikacja autobusowa o zasięgu podmiejskim, regionalnym i ponad regionalnym (wykraczająca poza województwo świętokrzyskie) jest realizowana z trzech dworców

autobusowo-mikrobusowych położonych w centrum miasta, obok dworca kolejowego. Poniżej podano liczbę kursów w skali doby, wykonywanych z tych dworców:

- Dworzec PKS przy ul. Czarnowskiej 520
- Dworzec BUS przy ul. Żelaznej 900
- Dworzec BUS przy ul. Mielczarskiego 180

W województwie w ostatnich kilkunastu latach intensywnie rozwinęły się indywidualne usługi przewozowe. Kursy regionalne i ponadregionalne obsługiwane są przede wszystkim przez przewoźników należących do Świętokrzyskiego Zrzeszenia Transportu i Usług, działającego od 1974 roku, które świadczy usługi transportowe w zakresie: przewozu osób autobusami i taksówkami. Celem działalności Zrzeszenia jest ochrona interesów zawodowych i socjalnych członków w ramach obowiązującego porządku prawnego. Dworzec zarządzany przez to stowarzyszenie znajduje się przy ul. Żelaznej.

W Tabeli 2-11 zestawiono najbardziej popularne kierunki obsługiwane przez przewoźników regionalnych.

Tab. 2-11. Najbardziej obciążone kierunki w komunikacji regionalnej.

Kierunek	Liczba kursów (na dobę)
Dworzec PKS przy ul. Czarnowskiej	
Końskie	63
Ostrowiec Św.	39
Stąporków	36
Łopuszno	28
Łukowa	24
Strawczyn	23
Dworzec BUS przy ul. Mielczarskiego	
Końskie	30
Starościny	20
Hucisko	17
Dworzec BUS przy ul. Żelaznej	
Łopuszno	71
Stąporków	64
Skarżysko-Kamienna	60
Korczyn	48
Końskie	47
Daleszyce	39
Łagów	37
Strawczyn	35
Jędrzejów	35
Łukowa	32
Pińczów	30

Duża liczba przewoźników i trzy dworce funkcjonujące w mieście stwarzają dla pasażerów sporo problemów, przykładowo:

- Do Chmielnika można odjechać ze wszystkich 3 dworców oraz liniami obsługiwanymi przez MPK Kielce z przystanków miejskich;
- Linie kursujące do Końskich i Staszowa również odjeżdżają z 3 dworców;
- Z 2 dworców można odjechać w kierunku: Strawczyzna, Stąporkowa, Łopuszna, Starachowic, Skarżyska Kamiennej i do wielu innych miejscowości.

Informacja o tych liniach powinna być umieszczona w jednym miejscu, a znajduje się na 3 dworcach. Rozproszenie informacji o liniach i kursach powoduje, że pasażer ma problem z wyborem przewoźnika i odnalezieniem najbliższego kursu w kierunku jego miejscowości docelowej. Może to powodować konieczność przemieszczania się pomiędzy dworcami w celu poszukiwania takiego kursu. Jest to istotne pogorszenie warunków podróżowania dla pasażera: konieczność dodatkowego przekraczania ulic obniża poziom bezpieczeństwa, dodatkowo odległość pomiędzy dworcami położonymi po wschodniej i zachodniej stronie dworca kolejowego jest znaczna i zmusza do pokonywania różnic wysokości, co na pewno jest uciążliwe. Dodatkowo walka o klienta pomiędzy różnymi przewoźnikami na tej samej trasie skutkuje upadkiem pewnych firm przewozowych lub zmianami w rozkładach jazdy, co znacznie zmniejsza stabilność i niezawodność obsługi komunikacyjnej pewnych miejscowości.

Przewozy Regionalne na zlecenie Marszałka Województwa Świętokrzyskiego realizują przewozy kolejowe na terenie regionu. Są one realizowane z dworca, położonego przy ul. Żelaznej, w następujących kierunkach:

- Skarżysko-Kamienna 19 par pociągów w ciągu doby,
- Jędrzejów 14,
- Włoszczowa 9.

Czasy przejazdu do tych miejscowości wynoszą od 35 do 55 minut i napotykają na poważną konkurencję ze strony przewoźników autobusowych, którzy na tych kierunkach realizują ponad dwukrotnie więcej kursów.

2.6. Wpływy z biletów

Istotnym czynnikiem w kształtowaniu usług transportu zbiorowego są wpływy od pasażerów i wielkość koniecznej dotacji do przewozów, pozyskiwana od gmin. Na podstawie danych ZTM w Kielcach o sprzedaży biletów w 2012 r. oszacowano wpływy sumaryczne z każdego rodzaju biletu i wpływy jednostkowe z pojedynczego przejazdu pasażera. W tym celu przyjęto założenie dotyczące liczby przejazdów wykonywanych na poszczególnych rodzajach biletów:

- jednorazowy 1
- jednogodzinny 2
- dobowy 6
- okresowy sieciowy imienny ważny na 30 dni 100

- okresowy sieciowy na okaziciela ważny na 30 dni 160

Liczbę przejazdów dla biletów o okresie ważności innym niż 30 dni przyjęto proporcjonalnie do okresu ich ważności. Ponadto przyjęto, że liczba przejazdów na bilecie normalnym i ulgowym jest taka sama, co jednak w przyszłości powinno zostać lepiej rozpoznane. Ustalenia wymaga również udział przejazdów bezpłatnych oraz bez wykupionego biletu.

Analizując wykorzystanie poszczególnych rodzajów biletów, można sformułować następujące wnioski:

- 43 % przejazdów odbywa się na biletach normalnych;
- 47 % przejazdów odbywa się na biletach jednorazowych;
- Tylko 30 % wpływów pochodzi z biletów okresowych, co oznacza niski udział stałych i stabilnych klientów transportu zbiorowego w aglomeracji.

Sumaryczne wpływy z biletów za 2013 r. oszacowano na 38 601 719 tys. zł, w tym 28 236 884 zł ze sprzedaży biletów jednorazowych i 10 364 835 zł z biletów okresowych.

W skali miasta jednostkowe opłaty za przejazd wynoszą:

- na bilecie jednorazowym normalnym 2,49 zł
- na bilecie jednorazowym ulgowym 1,21 zł
- na bilecie okresowym normalnym 0,80 zł
- na bilecie okresowym ulgowym 0,39 zł

Średnia odpłatność za przejazd wynosi 1,13 zł. W poniższych tabelach (od 2-12 do 2-15) zestawiono szczegóły obliczenia:

- kolumna 2 – dane o liczbie sprzedanych biletów;
- kolumna 3 – wpływy z biletów;
- kolumna 4 – iloczyn liczby sprzedanych biletów przez liczbę przejazdów na danym bilecie;
- kolumna 5 – iloraz wpływów z biletów przez liczbę przejazdów (kol.4 i kol.5).

Tabela 2-12. Oszacowanie jednostkowego wpływu za przejazdy na bilecie jednorazowym normalnym.

rodzaj biletu	liczba sprzedanych biletów [szt.]	wpływy z biletów [zł/rok]	liczba przejazdów [szt.]	jedn. wpływ za przejazd [zł]
jednorazowe	4 591 177	13 315 643	4 591 177	2,90
jednogodzinne	878 635	2 739 487	1 757 270	1,56
dobowe	33 886	337 002	203 316	1,66
elektroniczne	8 133	406 640	187 059	2,17
suma	5 511 831	16 798 772	6 738 822	2,49

Tabela 2-13. Oszacowanie jednostkowego wpływu za przejazdy na bilecie jednorazowym ulgowym.

rodzaj biletu	liczba sprzedanych biletów [szt.]	wpływy z biletów [zł/rok]	liczba przejazdów [szt.]	jedn. wpływ za przejazd [zł]
jednorazowe	5 965 449	8 628 603	5 965 449	1,45
jednogodzinne	1 454 287	2 246 838	2 908 574	0,77
dobowe	58 330	289 354	349 980	0,83
elektroniczne	5 466	273 318	240 504	1,14
suma	7 483 532	11 438 112	9 464 507	1,21

Tabela 2-14. Oszacowanie jednostkowego wpływu za przejazdy na bilecie okresowym normalnym.

rodzaj biletu	liczba sprzedanych biletów [szt.]	wpływy z biletów [zł/rok]	liczba przejazdów [szt.]	jedn. wpływ za przejazd [zł]
trasowy - 14 dni	281	12 083	11 240	1,08
sieciowy - 14 dni	2 989	150 590	151 250	1,00
trasowy - 30 dni	3 404	262 108	272 320	0,96
sieciowy - 30 dni	20 308	1 846 655	2 065 900	0,89
trasowy - 60 dni	1 405	186 865	224 800	0,83
sieciowy - 60 dni	8 911	1 406 396	1 820 960	0,77
trasowy - 90 dni	1 643	312 170	394 320	0,79
sieciowy - 90 dni	10 168	2 272 584	3 097 200	0,73
na okaziciela - wszystkie	26	9 338	42 240	0,22
suma	49 135	6 458 789	8 080 230	0,80

Tabela 2-15. Oszacowanie jednostkowego wpływu za przejazdy na bilecie okresowym ulgowym.

rodzaj biletu	liczba sprzedanych biletów [szt.]	wpływy z biletów [zł/rok]	liczba przejazdów [szt.]	jedn. wpływ za przejazd [zł]
trasowy - 14 dni	394	8 471	15 760	0,54
sieciowy - 14 dni	3 152	79 610	160 090	0,50
trasowy - 30 dni	2 907	111 920	232 560	0,48
sieciowy - 30 dni	17 840	817 693	1 837 160	0,45
trasowy - 60 dni	1 518	100 947	242 880	0,42
sieciowy - 60 dni	7 462	589 406	1 527 320	0,39
trasowy - 90 dni	1 993	189 335	478 320	0,40
sieciowy - 90 dni	17 932	2 008 665	5 477 700	0,37
suma	53 198	3 906 046	9 971 790	0,39

W praktyce istnieją linie z dużym udziałem pasażerów podróżujących na biletach ulgowych – przykładowo linie, na których dominuje dojazd do szkoły (uczniowie) lub do cmentarza (osoby starsze). Docelowo należy określać średnią odpłatność za przejazd na każdej linii oddzielnie lub na pewnej grupie linii o podobnym charakterze (lub na grupie linii obsługujących określoną gminę). Do tego celu służy prosta ankieta, której formularz przedstawiono w Tabeli 2-16 – należy ją przeprowadzać w pojazdach. W kolumnie nr 7 należy wpisać rodzaj biletu okresowego, na którym podróżuje pasażer, przykładowo: O14 – okresowy na 14 dni, O30 – okresowy na 30 dni, itd. Można pominąć bilety na okaziciela, skoro w całej sieci sprzedaje się ich tylko ok. 30 sztuk rocznie.

Tabela. 2-16. Wzór ankiety do badania struktury rodzajowej biletów na linii komunikacyjnej.

Lp.	jednorazowy		godzinny		dobowy		okresowy			bezpłatny
	N	U	N	U	N	U	rodzaj	N	U	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

2.7. Rentowność linii publicznego transportu zbiorowego

Generalnie system publicznego transportu zbiorowego jest nierentowny, jednak należy podejmować działania w celu zwiększania jego efektywności (wzrost jakości przy tych samych kosztach lub utrzymanie jakości przy spadku kosztów). W ujęciu finansowym wzrost rentowności sprowadza się do:

- zwiększania wpływów z biletów poprzez pozyskanie nowych pasażerów lub zmianę taryfy;
- spadku kosztów eksploatacji poprzez zmianę rodzaju taboru na linii, zmianę rozkładów jazdy, eliminację lub skracanie lub zmianę przebiegu kursów o dużej nierentowności (lub całych linii).

W niniejszym rozdziale został przedstawiony szczegółowy przebieg procedury oceny efektywności linii komunikacyjnej, na który składają się trzy etapy:

- określenie kosztów eksploatacji linii;
- określenie wpływów biletowych;
- wyznaczenie wskaźników efektywności (rentowności) linii.

Wskaźniki kosztów jednostkowych eksploatacji pojazdów powinny pochodzić od przewoźnika (operatora), a resztę procedury powinien wykonywać zarządca transportu, który jednak może zlecić to zadanie firmie zewnętrznej. Dodatkowo przedstawiono przykład obliczeniowy dla linii organizowanych przez ZTM w Kielcach – wyznaczono ich rentowność na podstawie pomiarów potoków pasażerskich z roku 2013 r.

Określenie kosztów eksploatacji linii

Dyskusji wymaga sposób wyznaczania kosztów eksploatacji linii. Dla analiz efektywności ekonomicznej (co sprowadza się do rentowności) linii konieczny jest podział kosztów na zmienne i stałe:

- koszty zmienne są zależne bezpośrednio od wykonywanej pracy przewozowej. Jeżeli wielkość pracy przewozowej wzrasta, to suma tych kosztów również wzrasta; jeżeli wielkość pracy obniża się, to suma kosztów zmiennych maleje. Sumaryczny poziom tych kosztów zależy od wozokilometrów wykonanych na linii;
- koszty stałe nie są związane bezpośrednio z pracą przewozową. Nawet jeżeli praca przewozowa zmienia się, to suma tych kosztów w firmie pozostaje stała. Poziom kosztów stałych jest związany z liczbą wozogodzin i liczbą pojazdów eksploatowanych na linii.

Do kosztów zmiennych zalicza się: materiały pędne (paliwo, oleje), ogumienie, naprawy eksploatacyjne (materiały związane z naprawami). Do kosztów stałych związanych z wozogodzinami należą następujące składniki: koszty osobowe pracowników zaplecza, koszty osobowe kierowców, pogotowie techniczne, mycie taboru, materiały do wozów (gaśnice, kasowniki, itp.). Ostatnia pozycja to koszty stałe związane z pojazdem, które nie mają bezpośredniego związku z wykonywaną pracą przewozową. Przykładowo takim kosztem jest ubezpieczenie pojazdów – jest to koszt niezależny od liczby wykonanych kilometrów lub godzin w ciągu roku. Do tej grupy zaliczamy koszty: wydziałowe zajezdni, wydziałowe zaplecza, wydziałowe trakcji, ogólnozakładowe, sprzedaży biletów, ubezpieczenie, amortyzację i badania. Najczęściej wszystkie koszty stałe są utożsamiane z wozogodzinami wykonanymi na linii. Jeżeli uda się zwiększyć prędkość eksploatacyjną, czyli wykonać w ciągu godziny więcej kilometrów, to narzut kosztów stałych na każdy kilometr będzie się zmniejszał, czyli utrzymanie linii stanie się tańsze. Do prawidłowego wyznaczenia kosztów eksploatacja linii konieczna jest znajomość kosztów wozokilometra i wozogodziny pojazdu, eksploatowanego na linii. Jednostkowy koszt wozokilometra to iloraz kosztów zmiennych przez pracę przewozową wykonaną w ciągu roku przez określony typ pojazdu. A jednostkowy koszt wozogodziny to iloraz kosztów stałych przez liczbę godzin wykorzystania pojazdu w ciągu roku.

Sumaryczny koszt eksploatacji linii obliczamy według wzoru:

$$K_L = W_{KM} \cdot k_{ZKM} + W_{GODZ} \cdot k_{GODZ}$$

gdzie:

W_{KM} - liczba wozokilometrów na linii [wozokm/dobę],

W_{GODZ} - liczba wozogodzin na linii [wozogodz/dobę],

k_{ZKM} - jednostkowy koszt zmienny wozokilometra [zł/km],

k_{GODZ} - jednostkowy koszt stały wozogodziny [zł/godz.],

W przypadku wyznaczania kosztów eksploatacji linii należy również doliczyć kilometry i godziny przeznaczone na dojazd na linię. Można również sprowadzić wszystkie koszty jednostkowe do wozokilometra i wtedy koszt eksploatacji linii wyznaczamy wg:

$$K_L = W_{KM} \cdot k_{KM}$$

gdzie:

W_{KM} - liczba wozokilometrów na linii [wozokm/dobę],

k_{KM} - jednostkowy koszt wozokilometra [zł/km], uwzględniający narzut kosztów zmiennych i stałych.

Koszty eksploatacji należy obliczać oddzielnie dla dnia roboczego, soboty i niedzieli, a w dalszej kolejności przejść na miesiąc i rok eksploatacji linii. Można również wyznaczyć rentowność poszczególnych kursów, jeżeli rozważamy zmiany w rozkładzie jazdy lub likwidację kursu o małym napełnieniu.

Tabela 2-17. Schemat działania w celu wyznaczenia kosztów eksploatacji linii.

DZIAŁANIA PO STRONIE PRZEWOŹNIKA	
1	Określenie sumarycznych kosztów zmiennych dla określonego typu pojazdu
2	Liczba wozokilometrów wykonywanych przez określony typ pojazdu
3	Wyznaczenie jednostkowego kosztu wozokilometra (iloraz 1/2)
4	Określenie sumarycznych kosztów stałych dla określonego typu pojazdu
5	Liczba wozogodzin wykonywanych przez określony typ pojazdu
6	Wyznaczenie jednostkowego kosztu wozogodziny (iloraz 4/5)
DZIAŁANIA PO STRONIE ZARZĄDCY TRANSPORTU	
7	Liczba wozokilometrów na linii w dzień roboczy, sobotę i niedzielę
8	Liczba wozogodzin na linii w dzień roboczy, sobotę i niedzielę
9	Wyznaczenie kosztów zmiennych eksploatacji linii (iloczyn 3 i 7)
10	Wyznaczenie kosztów stałych eksploatacji linii (iloczyn 6 i 8)
11	sumaryczne koszty eksploatacji (suma 9 i 10)

Koszty eksploatacji i wskaźniki rentowności wyznaczono tylko dla linii kursujących regularnie – pominięto linie okazjonalne oraz linie bezpłatne OW i OZ.

Przyjęto następujące koszty jednostkowe wozokilometra⁹:

- autobusy typu MEGA 6,57 zł/km brutto;
- autobusy typu MAXI 6,39 zł/km brutto;
- autobusy typu MINI 5,22 zł/km brutto;
- autobusy na liniach „unijnych” 2,88 zł/km brutto.

Średni koszt wozokilometra w sieci wynosi 5,94 zł/km. W celu uzyskania większej dokładności należy wyznaczyć koszt wozokilometra dla konkretnego taboru eksploatowanego na linii. W Tabeli 2-18 zestawiono roczne koszty eksploatacji linii o numerach od 102 do 114 (tzw. unijnych”), a w Tabeli 2-19, podobne wartości dla pozostałych linii autobusowych. Na tych liniach średni koszt wozokilometra waha się od

⁹ dane ZTM w Kielcach

6,20 do 6,55 zł – w zależności od struktury kursującego taboru (udziału pojazdów typu MINI, MAXI i MEGA).

Tabela2-18. Praca przewozowa i koszty eksploatacji linii autobusowych „unijnych”

Numer linii	Praca przewozowa [wozokm/rok]	Koszty eksploatacji [zł/rok]	Średni koszt wozokilometra [zł/wzkm]
102	189 218	544 948	2,88
103	165 286	476 024	2,88
104	72 288	208 189	2,88
105	225 547	649 575	2,88
106	135 207	389 396	2,88
107	132 762	382 355	2,88
108	207 964	598 936	2,88
109	156 761	451 472	2,88
110	158 083	455 279	2,88
111	189 835	546 725	2,88
112	304 245	876 226	2,88
113	212 079	610 788	2,88
114	205 014	590 440	2,88
suma	2 354 289	6 780 352	2,88

Tabela 2-19. Praca przewozowa i koszty eksploatacji na pozostałych liniach autobusowych

Numer linii	Praca przewozowa [wozokm/rok]	Koszty eksploatacji [zł/rok]	Średni koszt wozokilometra [zł/wzkm]
1	197 654	1 263 070	6,39
2	479 972	3 092 832	6,44
3	50 614	323 423	6,39
4	396 518	2 533 797	6,39
5	62 076	396 666	6,39
6	99 918	619 107	6,20
7	186 762	1 211 299	6,49
8	205 428	1 312 685	6,39
9	159 774	1 033 986	6,47
10	214 666	1 371 946	6,39
11	169 101	1 099 173	6,50
12	222 168	1 419 798	6,39
13	285 968	1 858 460	6,50

14	123 758	790 814	6,39
15	215 241	1 375 390	6,39
16	95 514	610 334	6,39
17	87 958	562 052	6,39
18	185 199	1 199 124	6,47
19	316 871	2 024 806	6,39
21	155 911	996 322	6,39
22	108 871	695 686	6,39
23	70 871	452 866	6,39
24	27 191	173 750	6,39
25	406 865	2 599 867	6,39
26	50 043	328 783	6,57
27	238 139	1 521 708	6,39
28	255 034	1 629 733	6,39
29	225 068	1 438 185	6,39
30	302 510	1 956 972	6,47
31	116 635	745 298	6,39
32	230 293	1 503 934	6,53
33	238 833	1 526 143	6,39
34	742 400	4 770 447	6,43
35	564 881	3 621 356	6,41
36	177 298	1 134 094	6,40
37	137 978	881 679	6,39
38	199 373	1 292 257	6,48
39	157 136	1 004 099	6,39
43	240 523	1 570 612	6,53
44	156 349	999 070	6,39
45	215 552	1 404 558	6,52
46	426 273	2 770 999	6,50
47	191 676	1 252 045	6,53
50	167 838	1 072 485	6,39
51	155 493	993 600	6,39
53	123 337	788 123	6,39
54	130 357	832 981	6,39
100	5 356	34 225	6,39
101	21 382	132 696	6,21
C	15 557	99 409	6,39
F	19 406	127 191	6,55
Z	21 389	136 676	6,39
suma	10 050 978	64 586 609	6,43

Określenie wpływów biletowych

Kolejnym krokiem jest wyznaczenie wielkości wpływów od pasażerów. Jest to iloczyn liczby przewiezionych pasażerów przez wielkość odpłatności wnoszonej przez pasażera za przejazd (procedura przedstawiona w rozdziale 2.6, jednostkowy wpływ od pasażera wynosi 1,13 zł). Poznanie potoku pasażerów korzystających z linii jest działaniem kosztownym. Można wykonać wyrwykowe pomiary potoków w dzień roboczy, i w dalszej kolejności rozszerzyć próbę na cały dzień roboczy, sobotę i niedzielę, co może być obarczone sporym błędem. Z kolei ankietowanie struktury biletowej obejmuje tylko niektóre kursy i już przy niskim nakładzie pracy przyniesie efekty. Na liniach od 102 do 114 wykorzystano dane o potokach pasażerskich pochodzące z pomiarów automatycznych. Na pozostałych liniach przyjęto średnie wskaźniki liczby pasażerów korzystających z linii uzależnione od wozokilometra i rodzaju wykorzystywanego taboru. Sumarycznie linie o numerach od 102 do 114 przewiozły z 2013 r. 6 867 444 pasażerów, a pozostałe linie autobusowe – 27 387 905 pasażerów. Wpływy biletowe wyniosły odpowiednio 7 738 795 i 30 862 924 zł. Przykładowo otrzymano jednostkowy wpływ z biletów, który wynosi:

- średni dla sieci autobusowej 3,11 zł/km;
- na liniach „unijnych” 3,29 zł/km;
- na pozostałych liniach 3,07 zł/km.

Tabela 2-20. Schemat działania w celu wyznaczenia wpływów biletowych.

DZIAŁANIA PO STRONIE ZARZĄDCY TRANSPORTU	
1	Liczba pasażerów korzystających z linii (wsiadających) w dzień roboczy, sobotę i niedzielę (pomiar)
2	Struktura rodzajowa biletów na linii komunikacyjnej w dzień roboczy, sobotę i niedzielę (ankietowanie)
3	Określenie wpływów biletowych (iloczyn 1 i 2)

Z kolei ankietowanie struktury biletowej obejmuje tylko niektóre kursy i przy niskim nakładzie pracy przyniesie efekty. W Tabeli 2-21. zestawiono miesięczne wpływy biletowe na liniach o numerach od 102 do 114, a w Tabeli 2-22 – na pozostałych liniach.

Tabela 2-21. Liczba przewiezionych pasażerów i wpływy biletowe na liniach „unijnych”.

Numer linii	Liczba przewiezionych pasażerów [pasaż./rok]	Wpływy z biletów [zł/rok]
102	568 517	640 651
103	467 285	526 575
104	136 224	153 509
105	1 311 886	1 478 340
106	357 478	402 836
107	486 969	548 756
108	257 410	290 070
109	453 331	510 851
110	584 608	658 784
111	443 528	499 804
112	688 576	775 944
113	654 997	738 104
114	456 633	514 572
suma	6867 444	7738 795

Tabela 2-22. Liczba przewiezionych pasażerów i wpływy biletowe na pozostałych liniach.

Numer linii	Liczba przewiezionych pasażerów [pasaż./rok]	Wpływy z biletów [zł/rok]	Numer linii	Liczba przewiezionych pasażerów [pasaż./rok]	Wpływy z biletów [zł/rok]
1	517 314	582 951	28	667 456	752 144
2	1 330 824	1 499 681	29	588 863	663 579
3	132 425	149 228	30	861 058	970 310
4	1 037 577	1 169 226	31	305 161	343 881
5	162 414	183 022	32	696 611	784 998
6	239 766	270 188	33	624 878	704 163
7	540 647	609 245	34	2 019 470	2 275 703
8	537 477	605 673	35	1 512 150	1 704 013
9	455 909	513 756	36	467 250	526 536
10	562 318	633 666	37	361 003	406 807
11	496 556	559 559	38	574 729	647 652
12	581 695	655 501	39	411 127	463 292
13	838 681	945 094	43	727 180	819 446
14	323 798	364 882	44	409 068	460 971
15	563 152	634 605	45	642 983	724 566
16	249 901	281 609	46	1 252 256	1 411 144
17	230 131	259 331	47	580 673	654 350
18	530 199	597 471	50	439 128	494 845
19	829 054	934 246	51	406 829	458 448
21	408 069	459 845	53	322 696	363 640
22	284 848	320 990	54	341 063	384 338
23	185 425	208 952	100	14 013	15 791
24	71 142	80 169	101	51 544	58 084
25	1 064 513	1 199 580	C	40 703	45 867
26	157 118	177 053	F	60 036	67 653
27	623 062	702 117	Z	55 962	63 062

Określenie efektywności (rentowności) linii

W tym kroku należy wyznaczyć wskaźniki służące do oceny efektywności linii:

- Wynik finansowy jako różnicę wpływów i kosztów eksploatacji [zł/m-c], powinien być dodatni;
- Wskaźnik pokrycia kosztów jako iloraz wpływów do kosztów, określający, jaka część kosztów została pokryta przez wpływy z biletów, powinien być wyższy jak najwyższy;
- Wskaźnik dotacji – iloraz wielkości dotacji do pracy przewozowej [zł/wozokm], określający ile trzeba dopłacić do każdego kilometra wykonywanego na linii, powinien być jak najniższy;

- Wskaźnik wpływów – iloraz wpływów do pracy przewozowej [zł/wozokm], określający jaką część kosztu wozokilometra jest pokryta przez wpływy biletowe, powinien być jak najwyższy.

Dodatkowo można wyznaczyć wskaźniki kosztów, wpływów i dotacji w przeliczeniu na pasażera i miejscokilometr.

Komentarz do otrzymanych wyników:

- Jedna linia nr 105 ma dodatni wskaźnik finansowy w dni robocze, w soboty i w skali całego miesiąca, co oznacza, że jest rentowna. Tylko w niedziele linia osiąga niską stratę. W konsekwencji wskaźnik pokrycia kosztów jest wyższy od 1,0;
- Generalnie linie „unijne” należy uznać za rentowne – wpływy wynoszą średnio 3,29 zł/wozokm przy koszcie równym 2,88 zł/wozokm. Do linii o największej rentowności należą : 105, 107 i 110, gdzie wpływy z jednego kilometra wynoszą od 4,17 do 6,55 zł;
- Rentowność tych linii jest związana przede wszystkim z bardzo niskim kosztem realizowanych wozokilometrów;
- Wśród pozostałych linii wszystkie są nierentowne. Wskaźnik pokrycia kosztów wynoszący 0,48 oznacza, że ok. 50 % kosztów eksploatacji pokrywają wpływy z biletów, a kolejne 50 % pochodzi z dotacji;
- Występują niewielkie różnice w rentowności pomiędzy poszczególnymi liniami. Jest to związane ze zrealizowaną procedurą wyznaczania rentowności, która wymaga uszczegółowienia na etapie gromadzenia danych. Wysokość wpływów od pojedynczego pasażera powinna być określona dla poszczególnych linii, a nie średnio dla sieci – można to osiągnąć dzięki łatwej i szybkiej ankiecie. Największy błąd jest związany z wielkością potoków pasażerskich, występujących na liniach. W przyszłości należy przeprowadzać wyrównowe pomiary potoków w dzień roboczy, sobotę i niedzielę. Najlepszy efekt przyniosą zakupy taboru wyposażonego w automatyczny system zliczania wsiadających pasażerów;
- Powyższe działania spowodują większe zróżnicowanie rentowności na liniach, ale nie należy się spodziewać, aby którakolwiek linia osiągnęła poziom rentowności;
- Powyższa procedura prowadzi również do powstania rankingu rentowności linii. Średni wskaźnik pokrycia kosztów na poziomie sieci wynosi ok. 0,5. Należy zdefiniować progi rentowności, przy których zarządca transportu powinien podjąć pewne kroki w celu poprawy efektywności. Przykładowo;
 - przy wskaźniku pokrycia kosztów powyżej 0,6 należy uznać, że rentowność linii jest zadowalająca;
 - gdy wskaźnik osiąga wartość poniżej 0,4 – należy uznać za poziom ostrzegawczy;
 - wskaźnik poniżej 0,2 oznacza, że trzeba podjąć wyraźne działania w celu poprawy sytuacji na linii (zmiana taboru, skrócenie lub likwidacja kursów o bardzo niskim wskaźniku, połączenie z inną linią, itp.).

Tabela 2-23. Wartości wskaźników efektywności na liniach „unijnych”.

Nr linii	Wynik finansowy [zł/rok]	Wskaźnik pokrycia kosztów [-]	Wskaźnik dotacji [zł/wozokm]	Wskaźnik wpływów [zł/wozokm]
102	95 703	1,18	*	3,39
103	50 552	1,11	*	3,19
104	-54 681	0,74	0,76	2,12
105	828 765	2,28	*	6,55
106	13 440	1,03	*	2,98
107	166 401	1,44	*	4,13
108	-308 866	0,48	1,49	1,39
109	59 379	1,13	*	3,26
110	203 505	1,45	*	4,17
111	-46 921	0,91	0,25	2,63
112	-100 282	0,89	0,33	2,55
113	127 317	1,21	*	3,48
114	-75 869	0,87	0,37	2,51
średnia		1,14	*	3,29

* linie rentowne – nie wymagają dotacji

Tabela 2-24. Wartości wskaźników efektywności na pozostałych liniach autobusowych.

Nr linii	Wynik finansowy [zł/rok]	Wskaźnik pokrycia kosztów [-]	Wskaźnik dotacji [zł/wozokm]	Wskaźnik wpływów [zł/wozokm]
1	-680 119	0,46	3,44	2,95
2	-1 593 151	0,48	3,32	3,12
3	-174 196	0,46	3,44	2,95
4	-1 364 571	0,46	3,44	2,95
5	-213 644	0,46	3,44	2,95
6	-348 919	0,44	3,49	2,70
7	-602 054	0,50	3,22	3,26
8	-707 012	0,46	3,44	2,95
9	-520 230	0,50	3,26	3,22
10	-738 281	0,46	3,44	2,95
11	-539 614	0,51	3,19	3,31
12	-764 297	0,46	3,44	2,95
13	-913 365	0,51	3,19	3,30
14	-425 932	0,46	3,44	2,95
15	-740 784	0,46	3,44	2,95
16	-328 726	0,46	3,44	2,95
17	-302 721	0,46	3,44	2,95

18	-601 653	0,50	3,25	3,23
19	-1 090 560	0,46	3,44	2,95
21	-536 477	0,46	3,44	2,95
22	-374 696	0,46	3,44	2,95
23	-243 913	0,46	3,44	2,95
24	-93 582	0,46	3,44	2,95
25	-1 400 288	0,46	3,44	2,95
26	-151 729	0,54	3,03	3,54
27	-819 591	0,46	3,44	2,95
28	-877 589	0,46	3,44	2,95
29	-774 606	0,46	3,44	2,95
30	-986 663	0,50	3,26	3,21
31	-401 417	0,46	3,44	2,95
32	-718 935	0,52	3,12	3,41
33	-821 980	0,46	3,44	2,95
34	-2 494 744	0,48	3,36	3,07
35	-1 917 343	0,47	3,39	3,02
36	-607 558	0,46	3,43	2,97
37	-474 872	0,46	3,44	2,95
38	-644 605	0,50	3,23	3,25
39	-540 807	0,46	3,44	2,95
43	-751 166	0,52	3,12	3,41
44	-538 099	0,46	3,44	2,95
45	-679 992	0,52	3,15	3,36
46	-1 359 854	0,51	3,19	3,31
47	-597 695	0,52	3,12	3,41
50	-577 640	0,46	3,44	2,95
51	-535 153	0,46	3,44	2,95
53	-424 483	0,46	3,44	2,95
54	-448 643	0,46	3,44	2,95
100	-18 433	0,46	3,44	2,95
101	-74 612	0,44	3,49	2,72
C	-53 542	0,46	3,44	2,95
F	-59 537	0,53	3,07	3,49
Z	-73 613	0,46	3,44	2,95
średnia		0,48	3,39	3,07

2.8. Finansowanie usług przewozowych

Prognozę wydatków na funkcjonowanie transportu publicznego wykonano w oparciu o zamknięty budżet z 2012 r., w którym:

- wpływy z biletów wyniosły: 36,60 mln zł;
- wydatki miasta Kielce: 70,55 mln zł;
- wydatki gmin ościennych: 3,68 mln zł.

Rachunek sporządzono na lata 2013- 2020. W tym celu przygotowano wskaźniki wzrostu, które zostały oparte o dwa dokumenty:

- prognozę PKB dla Polski według Ministerstwa Finansów¹⁰;
- prognozę wydatków WPI dla Kielc na lata 2011-2015¹¹. W kolejnych latach przyjęto uśredniony wzrost z lat poprzednich.

Wartości wskaźników zestawiono w Tabeli 2-25. Planowana zmiana wydatków miasta Kielce do 2020 r. jest niska – wynosi w sumie 8,7 %, a w tym samym okresie zmiana PKB dla kraju wynosi aż 26,8 %. Ostatecznie wydatki miasta na transport publiczny powinny wzrosnąć do 2020 r. do kwoty 77-92 mln zł rocznie, a sumaryczne wydatki gmin ościennych do 4,0-4,8 mln zł (Tabela 2-26). Prognoza wykonana w ten sposób odzwierciedla możliwości miasta i gmin ościennych.

Tabela 2-25. Wartości wskaźników służących do prognozy wydatków na transport publiczny [%]

Rok	PKB wg Ministerstwa Finansów		Wydatki bieżące (bez kosztów obsługi długu) wg WPI dla Kielc	
	zmiana PKB	skumulowana zmiana PKB	zmiana wydatków	skumulowana zmiana wydatków
2013	2,2	2,2	0,7	0,7
2014	2,5	4,7	0,9	1,6
2015	3,5	8,2	1,6	3,2
2016	4,0	12,2	1,1	4,3
2017	3,9	16,1	1,1	5,4
2018	3,8	19,9	1,1	6,5
2019	3,5	23,4	1,1	7,6
2020	3,4	26,8	1,1	8,7
średnio-rocznie	3,35	-	1,09	-

Tab. 2-26. Prognozowane wydatki bieżące na transport publiczny [mln zł].

¹⁰ Wytyczne dotyczące stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw. Aktualizacja – wrzesień 2012 r., Ministerstwo Finansów 2012

¹¹ Wieloletni Program Inwestycyjny Miasta Kielce 2011 – 2015, Kielce, październik 2010

Rok	Wydatki gminy Kielce		Wydatki gmin ościennych	
	zgodnie z zmianą PKB	zgodnie z zmianą wydatków w WPI	zgodnie z zmianą PKB	zgodnie z zmianą wydatków w WPI
2012	70,55	70,60	3,68	3,68
2013	72,10	71,09	3,76	3,71
2014	73,90	71,73	3,85	3,74
2015	76,49	72,88	3,99	3,80
2016	79,55	73,68	4,15	3,84
2017	82,65	74,49	4,31	3,88
2018	85,79	75,31	4,48	3,93
2019	88,80	76,14	4,63	3,97
2020	91,82	76,98	4,79	4,01

Osobną sprawą jest kwestia potrzeb transportu publicznego. Generalnie należy przyjąć zasadę, aby nie redukować wielkości oferowanych usług. Wraz ze wzrostem kosztów (zwłaszcza kosztów paliwa i kosztów płac) może to doprowadzić do intensywnego wzrostu wydatków na transport publiczny. Analizując budżety w latach 2009-2012 można zaobserwować następujący trend: wydatki miasta Kielce rosły w tempie wzrostu PKB, a nawet go przekraczały. Natomiast wydatki pozostałych gmin były stabilne. Poprzednie lata odzwierciedlają kompromis pomiędzy potrzebami transportu publicznego i możliwościami budżetów gmin. W przyszłości może dojść do sytuacji, w której sumaryczne wydatki na bieżące funkcjonowanie miasta będą wzrastać o 1,1 % rocznie, a wydatki na transport publiczny o 3,5 %.

W celu bardziej efektywnego finansowania transportu publicznego należy wykonywać analizy rentowności linii i poszczególnych kursów, opisane w poprzednim rozdziale.

3. Ocena i prognoza potrzeb przewozowych

3.1. Jakość przewozów

Ocenę jakości przewozów w miejskim transporcie zbiorowym oparto na ocenie parametrów wybranych linii autobusowych, z wykorzystaniem danych z Systemu Informacji Pasażerskiej z kwietnia i maja 2013r. Przykładowe wyniki obliczeń czasu przejazdu dla jednego kierunku linii nr 102 w przeciętnym dniu roboczym zamieszczono w Tabeli 3-1.

Tabela 3-1. Skumulowany czas przejazdu na linii nr 102 w ciągu całego dnia roboczego.

Lp	Nazwa przystanku	Średni czas przejazdu [min]	Odchylenie standardowe [min]	Współczynnik zmienności [%]
1	Os. Świętokrzyskie (314/1)	0	0	%
2	J.Nowaka Jeziorańskiego (100/1)	1,42	0,31	21,69%
3	Al. Solidarności Bocianek (28/1)	3,94	0,42	10,72%
4	Świętokrzyska os. Bocianek (227/1)	6,05	0,67	11,05%
5	Warszawska os. Sady (499/1)	8,35	1,07	12,75%
6	Warszawska Politech. (501/1)	9,24	1,09	11,80%
7	Warszawska / IX W.Kielc (871/1)	10,48	1,20	11,46%
8	IX W. Kielc UW (98/1)	13,31	1,40	10,49%
9	Żelazna PKP (118/1)	17,88	2,32	12,97%
10	Grunwaldzka / Mielczarskiego (159/1)	20,77	2,94	14,15%
11	Grunwaldzka / Jagiellońska (161/1)	22,53	2,98	13,24%
12	Grunwaldzka szpital (157/1)	23,76	3,01	12,65%
13	Piekoszowska / Naruszewicza (437/1)	25,05	3,10	12,39%
14	Os. Pod Dalnią (120/1)	26,54	3,13	11,80%
15	Szajnowicza - Iwanowa I (343/1)	27,47	3,19	11,61%
16	Massalskiego (1095/1)	28,67	3,31	11,53%
17	Massalskiego I (816/1)	29,61	3,33	11,24%
18	Os. Ślichowice (817/1)	30,60	3,30	10,78%
19	Os. Ślichowice (818/1)	31,39	3,38	10,76%
20	Massalskiego I (819/1)	32,40	3,49	10,78%
21	Szajnowicza - Iwanowa II (962/1)	33,94	3,67	10,82%
22	Malików (963/1)	35,47	3,67	10,35%
23	Malików / Stawki (275/1)	36,39	3,72	10,24%
24	Malików wiadukt (277/1)	37,35	3,75	10,05%
25	Malików pętla (510/1)	38,48	3,84	9,97%
26	Miedziana (719/1)	39,42	3,85	9,76%
27	Kruszelnickiego III (226/1)	41,42	3,92	9,46%
28	Kruszelnickiego II (224/1)	42,70	3,94	9,23%
29	Kruszelnickiego I (219/1)	44,46	4,07	9,16%
30	Kruszelnickiego (235/1)	47,32	4,36	9,20%

Na linii tej można zaobserwować stosunkowo niewielką zmienność czasu przejazdu w ciągu dnia, co jest zjawiskiem korzystnym. Niestety nie na wszystkich liniach takie wyniki są osiągnięte – dlatego należy dążyć do realizacji większej liczby i długości pasów autobusowych oraz zapewniać priorytety w sygnalizacji. W Tabeli 3-2 przedstawiono porównanie prędkości komunikacyjnych na wybranych liniach autobusowych.

Tabela 3-2. Średnie prędkości komunikacyjne na wybranych liniach autobusowych (w ciągu całego dnia) w [km/h].

Linia	Kierunek	Dzień roboczy	Sobota	Niedziela
102	Os. Świętokrzyskie – Kruszelnickiego	19,7	20,9	21,7
	Kruszelnickiego – Os. Świętokrzyskie	19,4	21,2	21,7
103	Os. Sieje – Al. Na Stadion	20,4	21,2	19,8
	Al. Na Stadion - Os. Sieje	21,1	21,6	23,4
104	Bukówka – Os. Sieje	22,7	24,3	-
	Os. Sieje – Bukówka	22,4	24,0	-
105	Os. Ślichowice – Sikorskiego	17,3	18,1	18,9
	Sikorskiego – Os. Ślichowice	16,9	17,8	17,9
106	Częstochowska – Leszczyzny	22,5	24,6	24,3
	Leszczyzny – Częstochowska	21,3	22,2	23,1
107	Os. Świętokrzyskie – Al. Na Stadion	20,3	21,6	21,6
	Al. Na Stadion – Os. Świętokrzyskie	20,1	21,9	21,6
108	Bukówka – Os. Ślichowice	21,1	22,8	23,0
	Os. Ślichowice – Bukówka	21,4	23,5	22,6
109	Szajnowicza Iwanowa – Zagórze	19,7	21,6	21,9
	Zagórze - S zajnowicza Iwanowa -	19,9	21,5	22,3
110	Zakładowa – Podklasztorna	17,2	-	-
	Podklasztorna – Zakładowa	17,7	-	-
112	Bukówka – Malików pętla	22,7	23,6	-
	Malików pętla – Bukówka	21,5	22,9	-
113	Os. Świętokrzyskie – Kusocińskiego	19,2	20,2	20,2
	Kusocińskiego – Os. Świętokrzyskie	18,1	19,6	19,4
114	Piekoszowska pętla – Żniwna	20,6	21,5	20,9
	Żniwna – Piekoszowska pętla	21,0	23,1	20,6

W większości przypadków, prędkości komunikacyjne (dla całych linii) często przekraczają 20 [km/h]. Generalnie, wyższe średnie prędkości komunikacyjne są uzyskiwane w dni weekendowe.

Porównaniu poddano także wielkości odchyłek od rozkładu jazdy. Ich zestawienie zamieszczono w Tabeli 3-3. Większość średnich odchyłek (z linii) mieści się w przedziale od 3 minut opóźnienia do 1 minuty przyspieszenia odjazdu względem rozkładu jazdy.

Tabela 3-3. Średnie odchyłki od rozkładu jazdy na wybranych liniach autobusowych (w ciągu całego dnia) w [min].

Linia	Kierunek	Dzień roboczy	Sobota	Niedziela
102	Os. Świętokrzyskie – Kruszelnickiego	-1,99	-0,67	0,36
	Kruszelnickiego – Os. Świętokrzyskie	-2,27	-0,78	-0,53
103	Os. Sieje – Al. Na Stadion	-0,66	0,44	0,16
	Al. Na Stadion - Os. Sieje	-2,02	-1,69	-0,78
104	Bukówka – Os. Sieje	-1,74	-0,61	-
	Os. Sieje – Bukówka	-1,06	0,23	-
105	Os. Ślichowice – Sikorskiego	-2,34	-2,60	-2,57
	Sikorskiego – Os. Ślichowice	-3,75	-2,58	-2,88
106	Częstochowska – Leszczyny	-1,33	1,17	1,35
	Leszczyny – Częstochowska	-1,38	-1,04	0,28
107	Os. Świętokrzyskie – Al. Na Stadion	-1,54	-3,53	-2,86
	Al. Na Stadion – Os. Świętokrzyskie	-1,09	-1,15	-2,17
108	Bukówka – Os. Ślichowice	-1,85	-1,26	-1,85
	Os. Ślichowice – Bukówka	-2,32	-2,27	-3,16
109	Szajnowicza Iwanowa – Zagórze	-1,49	-1,05	-1,66
	Zagórze - S zajnowicza Iwanowa -	-1,59	-0,50	-1,18
110	Zakładowa – Podklasztorna	-3,32	-	-
	Podklasztorna – Zakładowa	-3,99	-	-
112	Bukówka – Malików pętla	-2,48	-1,27	-
	Malików pętla – Bukówka	-3,53	-1,36	-
113	Os. Świętokrzyskie – Kusocińskiego	-0,30	0,67	0,28
	Kusocińskiego – Os. Świętokrzyskie	-2,06	-1,01	-2,38
114	Piekoszowska pętla – Żniwna	0,15	0,08	0,34
	Żniwna – Piekoszowska pętla	-2,35	-0,47	-1,28

3.2. Prognoza popytu na przewozy osób

W analizach ruchowych dla inwestycji drogowych brak jest jednolitego podejścia umożliwiającego opracowywanie prognoz ruchu. W ramach niniejszego Studium zaproponowano metodykę łączącą podejście analityczne (opracowanie węzłów ruchu istniejącego i prognostycznego) z podejściem symulacyjnym (stworzenie modelu sieciowego i kalibracja węzła ruchu w programie PTV VISION – VISUM).

W opracowaniu zastosowano tradycyjny model czterostadiowy, składający się z następujących etapów:

- **Generacja podróży** – model analityczny, polegający na określeniu wielkości potencjałów ruchotwórczych dla przyjętych rejonów komunikacyjnych (obszarów o jednorodnych zachowaniach komunikacyjnych). Wyróżniamy dwa typy potencjałów:

produkcja, określająca liczbę podróży generowanych przez dany rejon komunikacyjny w jednostce czasu oraz atrakcja, stanowiąca absorbowaną liczbę podróży.

- **Dystrybucja podróży** – polega na przestrzennym rozkładzie produkcji rejonów komunikacyjnych, obrazujący skąd – dokąd są realizowane podróże. W efekcie uzyskuje się więźbę ruchu, stanowiącą macierz o wymiarze odpowiadającym liczbie rejonów komunikacyjnych.
- **Podział na środki transportu** (tzw. *modal split*) – wyznacza udział poszczególnych środków transportu w podróżach. W proponowanym podejściu, wobec braku badań ruchliwości, analizowano wyłącznie komunikację indywidualną a jej udział oszacowano na poziomie 55%.
- **Rozkład ruchu na sieć komunikacyjną** – przy pomocy programu symulacyjnego i dla opracowanego modelu sieciowego miasta, zostanie dokonany rozkład więźby ruchu co w efekcie pozwoli wyznaczyć wielkości potoków pojazdów na poszczególnych odcinkach sieci.

Potencjały ruchotwórcze dla stanu istniejącego

Podstawą do wyznaczenia potencjałów ruchotwórczych są wyniki badań ruchliwości prowadzone podczas Kompleksowych Badań Ruchu. W Kielcach brak jest wyników badań pozwalających określić poziom ruchliwości, czy wielkość potencjałów ruchotwórczych. Z tego powodu zdecydowano się na estymację wejściowych (początkowych) potencjałów ruchotwórczych poprzez model uogólniony, gdzie produkcja i atrakcja dla ruchliwości w przeciętnym dniu roboczym, w godzinie szczytu popołudniowego jest estymowana równaniami regresji liniowej wielokrotnej. Do modelowania potencjałów ruchotwórczych, stanowiących podstawę do tworzenia modelu transportowego miasta konieczne jest ustalenie charakteru i intensywności zagospodarowania przestrzennego. Formuły określające wielkości potencjałów, uzależniono od takich zmiennych jak: liczba ludności, liczba osób zawodowo czynnych, liczba miejsc pracy, liczba miejsc pracy w usługach, liczba uczniów szkół ponadpodstawowych i liczba miejsc w szkołach ponadpodstawowych. Przy wyznaczaniu potrzebnych wielkości posłużyto się materiałami^{12 13 14}. Jednakże z powodu braku aktualnych wartości koniecznych parametrów, w wielu przypadkach zostały one przez Autorów oszacowane. Ewentualny błąd oszacowania nie wpływa znacząco na wyniki prowadzonych analiz ruchu, ponieważ uzyskane potencjały ruchotwórcze zostały skalibrowane w późniejszym etapie procedury przy wykorzystaniu odpowiedniego oprogramowania, a także wynikami GPR 2010. Danymi kalibrującymi były dostępne pomiary przekrojowe natężenia ruchu ulicznego w Kielcach oraz pomiary własne. Ogólna postać formuły określającej potencjały ruchotwórcze dla ruchu wewnętrznego samochodów osobowych, autobusów i samochodów ciężarowych, wyrażone w pojazdach umownych [E/h] w godzinie szczytu popołudniowego, przedstawia się następująco:

$$\left. \begin{matrix} P \\ A \end{matrix} \right\} = a_1 \cdot X_1 + a_2 \cdot X_2 + a_3 \cdot X_3 + a_4 \cdot X_4 \quad (1)$$

gdzie:

¹² Urząd Miasta Kielce, „Strategia rozwoju miasta Kielce „Kielce 2015”, Kielce, 2000.

¹³ Zarząd Miasta Kielce, „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Kielce”, Kielce 2000.

¹⁴ Urząd Miasta Kielce, „Strategia rozwoju miasta Kielce „Kielce 2007 - 2020”, WYG International, IMC Polska, Kielce, 2006.

P – liczba podróży rozpoczynanych w rejonie w jednostce czasu (produkcja);

A – liczba podróży absorbowanych przez rejon w jednostce czasu (atrakcja);

a_1, a_2, a_3, a_4 – estymowane współczynniki ruchliwości modelu;

X_1, X_2, X_3, X_4 – zmienne objaśniające zależne od zagospodarowania przestrzennego;

W celu oszacowania wielkości potencjałów ruchotwórczych, należało dokonać podziału miasta na rejony komunikacyjne. W niniejszym opracowaniu wykorzystano schemat podziału miasta zgodny z oficjalnym podziałem¹⁵.

Wyznaczając granice rejonów kierowano się charakterem zabudowy i jej jednorodnością, naturalnie występującymi granicami (linie kolejowe, rzeki itp.) oraz szwami w zagospodarowaniu przestrzennym. Dokonano podziału miasta na 49 rejonów wewnętrznych, oraz 5 wlotów zewnętrznych, agregujących ruch wlotowy do miasta.

Więźba ruchu dla stanu istniejącego

Proces estymacji więźby ruchu można podzielić na dwie zasadnicze grupy dotyczące położenia źródeł i celów podróży:

- **Ruch wewnętrzny**, obejmujący relacje pomiędzy rejonami wewnętrznymi miasta. Odnosi się to do podróży, których zarówno źródło jak i cel znajdują się w mieście;
- **Ruch zewnętrzny**, obejmujący relacje pomiędzy rejonami wyłącznie zewnętrznymi oraz pomiędzy rejonami zewnętrznymi i wewnętrznymi.

Wstępną więźbę ruchu wewnętrznego można uzyskać stosując model grawitacyjny¹⁶ w którym parametry funkcji oporu przyjęto na zasadzie iteracyjnej. Wybrano jedną z dostępnych funkcji oporu a następnie dobierano parametry tak, aby uzyskany rozkład więźby dawał najlepszy stopień dopasowania do dostępnych wyników pomiarów przekrojowych. Metoda taka znajduje uzasadnienie wobec braku wyników badań ruchliwości, oraz z racji przyjętej metodologii polegającej na późniejszej kalibracji więźby w oparciu o pomiary przekrojowe. Ogólna postać modelu grawitacyjnego przyjmuje postać:

$$F_{ij} = f(t) \cdot P_i \cdot \frac{A_j}{\sum_j A} \quad (2)$$

gdzie:

F_{ij} – liczba podróży między rejonami i oraz j;

$f(t)$ – funkcja oporu. Przyjmuje postać $f(t) = t^{-1,3}$, gdzie t oznacza czas podróży w sieci;

P_i – produkcja rejonu i;

A_j – atrakcja rejonu j;

¹⁵ BEiPBK „EKKOM” Sp. z o.o.: Organizacja ruchu w centrum miasta Kielce – strefa ruchu uspokojonego, Kraków 2006.

¹⁶ Garber N.: „Traffic and Highway Engineering”, Third Edition, University of Virginia, Thomson Learning, Pacific Groove, 2002.

Z kolei analizując ruch zewnętrzny, należy wydzielić z ruchu wlotowego do miasta relacje o charakterze tranzytowym, docelowym i źródłowym. Udział ruchu tranzytowego w ruchu miejskim może być wyznaczony na podstawie metody funkcji wlotów (tzw. metoda Krycha¹⁷). W modelu tym wykorzystywane są dwie grupy zmiennych niezależnych – wielkość miasta i funkcja wlotu. Wielkość miasta zależy od jego liczby mieszkańców. Pojęcie funkcji wlotu określa natomiast klasę powiązań realizowanych przez dany wlot i węzeł drogowy miasta. Klasę tę wyznacza dla wlotu największa z relacji, które występują między obszarami agregowanymi do pięciostopniowej skali zurbanizowania. Przy określaniu kombinacji uwzględnia się powiązania występujące na zasadzie najkrótszej drogi.

Natężenia ruchu na wlotach miast uzyskano z danych Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad. Początkowo wykorzystano wyniki GPR 2005, a w ostatniej fazie analiz – do wynikowej postaci modelu, także GPR 2010. Dane te wyrażone są jako natężenia w przeliczeniu na ŚDR [E/h]. Wartości te zostały następnie przeliczone na natężenie ruchu w godzinie szczytu popołudniowego Q [E/h] przyjmując, że stanowi on 9 % wielkości ŚDR. Przyjęto również strukturę kierunkową ruchu w ciągu dnia, odpowiadającą proporcji 50/50. Podczas wyznaczania więzby ruchu tranzytowego wykorzystano model proporcjonalny, i rozdzielono ruch tranzytowy proporcjonalnie do wielkości udziału danego wlotu w sumarycznych podróżach tranzytowych.

Wydzielenia więzby ruchu docelowego i źródłowego wykonano na podstawie założenia, że pozostała część ruchu (po odjęciu ruchu tranzytowego) będzie się rozdzielać na ruch docelowy i źródłowy w proporcji 60/40. Większy udział ruchu docelowego bierze się stąd, że analizowany jest okres szczytu porannego, w którym w skali miasta dominują motywacje dom – praca, a więc dojazdowe do miasta.

Całkowitą więzbę ruchu dla Kielc otrzymano przez złożenie więzby ruchu: wewnętrznego, tranzytowego, docelowego i źródłowego.

Model sieciowy miasta

Podstawowym elementem modelu transportowego miasta jest model sieci, będący odwzorowaniem układu drogowo - ulicznego miasta z uwzględnieniem parametrów technicznych poszczególnych ulic. Model sieciowy Kielc został opracowany z wykorzystaniem programu służącego do makro-symulacji komputerowej VISUM 10.03, firmy PTV AG. Program umożliwia dokonanie rozkładu ruchu na sieć uliczną na podstawie opracowanej więzby ruchu i ocenę rozwiązań układu ulicznego przy wykorzystaniu szerokiego wachlarza statystyk takich jak: praca przewozowa, czas przejazdu odcinka, czas przejazdu wskazanej relacji, natężenie ruchu na odcinkach sieci ulicznej, wielkości relacji skrajnych na skrzyżowaniach itp. Dużą zaletą programu jest możliwość kalibracji więzby ruchu w oparciu o wyniki pomiarów przekrojowych.

W modelu tym skrzyżowania odwzorowane są za pomocą węzłów, powiązanych odcinkami międzywęzłowymi opisanymi parametrami: przepustowość, liczba pasów ruchu, prędkość w ruchu swobodnym.

Aby zróżnicować przekroje drogowe i odzwierciedlić wpływy dostępności do układu dla pojazdów komunikacji zbiorowej, poszczególne typy odcinków scharakteryzowano dwoma parametrami: prędkością w ruchu swobodnym i przepustowością planistyczną. Do wyznaczenia parametrów funkcji oporu odcinka, przyjęto odpowiednią kategoryzację i kalibrowane wielkości parametrów dla funkcji BPR (wg HCM 85). Parametry tej funkcji były

¹⁷ Krych A. „Podział ruchu na wlotach drogowych średnich miast”, Transport miejski, nr 4, VII-VIII, 1985.

kalibrowane w pracy Brzezińskiego i Waltza¹⁸ i stanowiły podstawę do przyjęcia kształtu funkcji oporu. Prędkość i przepustowość były szacowane i podczas tworzenia modelu sieci zmieniano je dostosowując do lokalnych warunków (wpływ pochylenia podłużnego ulicy, jej szerokości, krętości czy liczby punktów akcesji na przepustowość można modelować zmniejszając lub zwiększając wartość wyjściową przepustowości czy prędkości).

Podział zadań przewozowych i rozkład ruchu w sieci

Udziały podróży odbywanych poszczególnymi środkami transportu obliczono w sposób dwustopniowy. W pierwszym kroku odseparowano podróże piesze (19% w skali miasta). Wstępne obciążenia sieci istniejącej dały podstawy do zbudowania modelu podziału zadań przewozowych, wykorzystano tutaj postać funkcji logitowej w której udział komunikacji zbiorowej w podróży zależy od ilorazu czasu podróży komunikacją zbiorową do czasu podróży komunikacją indywidualną. Opór w sieci komunikacji indywidualnej został opisany czasem przejazdu po obciążonej sieci w godzinie szczytu popołudniowego (15:00 – 16:00), natomiast opór w sieci komunikacji zbiorowej został opisany odczuwalnym czasem podróży, będącym sumą ważoną czasu poszczególnych elementów podróży: czasu dojazdu na przystanek, czasu oczekiwania, czasu jazdy, czasu oczekiwania na przesiadkę, oraz czasu odejścia z przystanku.

W wyniku obliczeń uzyskano pierwotne postaci podziału zadań przewozowych. Powstały w ten sposób więzby ruchu dla transportu indywidualnego i zbiorowego (autobusowego) obciążono sieć, a następnie określono czasy przejazdu tymi środkami transportu pomiędzy poszczególnymi rejonami komunikacyjnymi. Za pomocą programu VISUM wyznaczono macierze czasów przejazdu pomiędzy poszczególnymi rejonami komunikacyjnymi – dla komunikacji indywidualnej i zbiorowej. Następnie, ponownie użyto przedstawionego powyżej wzoru na podział zadań przewozowych – dzięki czemu możliwe było uzyskanie wtórnego podziału zadań przewozowych, dla każdego powiązania między rejonami komunikacyjnymi. Ten sposób postępowania został wykorzystany we wszystkich wariantach rozwoju sieci transportu zbiorowego, w których występują zróżnicowane czasy przejazdu transportem zbiorowym i indywidualnym

Prognostyczna więźba ruchu

Do określenia prognostycznej więzby ruchu zostały wykorzystane istniejące formuły wyznaczające potencjały ruchotwórcze. Model bazowy został wykonany dla stanu na rok 2010, przyjęto także horyzonty czasowe prognoz, co 5 lat, począwszy od roku 2010 do roku 2020. Potencjały ruchotwórcze można wyznaczyć na zasadzie korekty zmiennych objaśniających, korzystając np. z dostępnych prognoz demograficznych. Określając prognostyczną więźbę ruchu wewnętrznego nie można już skorzystać z modelu proporcjonalnego. Relacje między rejonami zostały bowiem skorygowane podczas procesu kalibracji więzby ruchu i więźba dla stanu istniejącego (2010 r.) nie jest zgodna z rozkładem proporcjonalnym. Aby w tworzonej prognostycznej więźbie ruchu uwzględnić relacje z więzby historycznej, zdecydowano się zastosować uproszczoną metodę Fratara (zwaną metodą Detroit) uzależniającą wielkości relacji między rejonami od wartości wskaźnika wzrostu potencjału. Według tej metody, wielkość potoku pojazdów między rejonami „i” oraz „j”, będzie określona formułą:

¹⁸ Brzeziński A., Waltz A.: Budowa hierarchicznych modeli ruchu w sieciach drogowych. Praca doktorska. Politechnika Warszawska, 1998..

$$P'_{ij} = P_{ij} \cdot \frac{W_{Gi} \cdot W_{Aj}}{W_{\acute{s}r}} \quad (3)$$

gdzie:

P_{ij} – element więźby w ruchu wyjściowym – więźba historyczna;

W_{Gi} – współczynnik wzrostu potencjału wytwarzającego ruch rejonu i-tego;

W_{Ai} – współczynnik wzrostu potencjału absorbującego ruch rejonu j-tego;

$W_{\acute{s}r}$ – średni współczynnik wzrostu potencjału ruchu dla całego miasta;

Opracowane prognozy bazowały na danych prognostycznych, które udało się pozyskać ze źródeł ogólnodostępnych. Podstawowym parametrem były prognozy demograficzne opracowane przez GUS w roku 2004. zgodnie z nimi, przewiduje się spadek liczby mieszkańców w Kielcach do 165 tys. mieszkańców w roku 2030 (w roku 2020 - 188 tys. mieszkańców i w roku 2015 - 197 tys. mieszkańców). Jednakże spadek liczby ludności nie powinien się przekładać na zmniejszenie liczby podróży w mieście, ponieważ przewiduje się, że duży potencjał jest zawarty we wskaźniku ruchliwości (wyrażającego liczbę podróży w ciągu doby przypadającą na mieszkańca). Zgodnie z zastosowanym modelem regresyjnym oraz jego późniejszą kalibracją uzyskano wskaźnik ruchliwości związany z podróżami niepieszymi na poziomie **1,61** podróży/dobę (dla porównania w Krakowie ruchliwość wynosi 2,02 podróże/dobę). W krajach Europy Zachodniej, ruchliwość ta może osiągnąć 3,90 podróże/dobę (w Londynie). Wzrost ruchliwości wynika w głównej mierze ze zmian w zachowaniach mieszkańców spowodowany wyższym standardem życia oraz poprawie w warunkach podróżowania. W niniejszej prognozie przyjęto, że w roku 2020 wskaźnik ruchliwości osiągnie poziom **2,04** podróże / dobę. Wzrost wskaźnika ruchliwości przyczyni się więc do znacznego wzrostu liczby podróży.

Przedstawiona procedura odnosi się do więźby ruchu wewnętrznego. W przypadku więźby ruchu zewnętrznego, wykorzystano również metodę Detroit, lecz w tym przypadku przyjęto wskaźniki wzrostu zgodne z procedurą zalecaną przez GDDKiA dla prognozowania ruchu na drogach krajowych (metoda bazująca na wskaźnikach wzrostu PKB).

Wynikiem zastosowanego podejścia modelowania podróży, uzyskano model ruchu dla stanu istniejącego, wskazujący na dobowe obciążenie poszczególnych elementów układu drogowego w skali całego miasta. W procesie kalibracji modelu największy nacisk położono na uzyskanie wysokiej zgodności modelu na głównych ciągach ulic. Ponieważ dane wejściowe do modelu, którymi dysponowano miały charakter danych szacunkowych, zdecydowano się na ich weryfikację i dopasowanie do stanu obecnego poprzez kalibrację więźby ruchu bazującą na aktualnych pomiarach przekrojowych. Kalibracja parametrów sieci przebiegała w sposób iteracyjny, bazując na kolejnych rozkładach więźby ruchu i porównaniu z dostępnymi wynikami pomiarów przekrojowych (w całej sieci wykorzystano łącznie 170 punktów kontrolnych, położonych na najważniejszych ciągach komunikacyjnych. W wyniku aplikacji modułu, uzyskano bardzo wysoką zgodność rozkładu z pomiarami (współczynnik zgodności $R^2 = 0,82$).

Ustalono, że wzrost liczby podróży transportem zbiorowym w całej sieci miasta i obszaru aglomeracyjnego będzie na poziomie 8,3 [%].

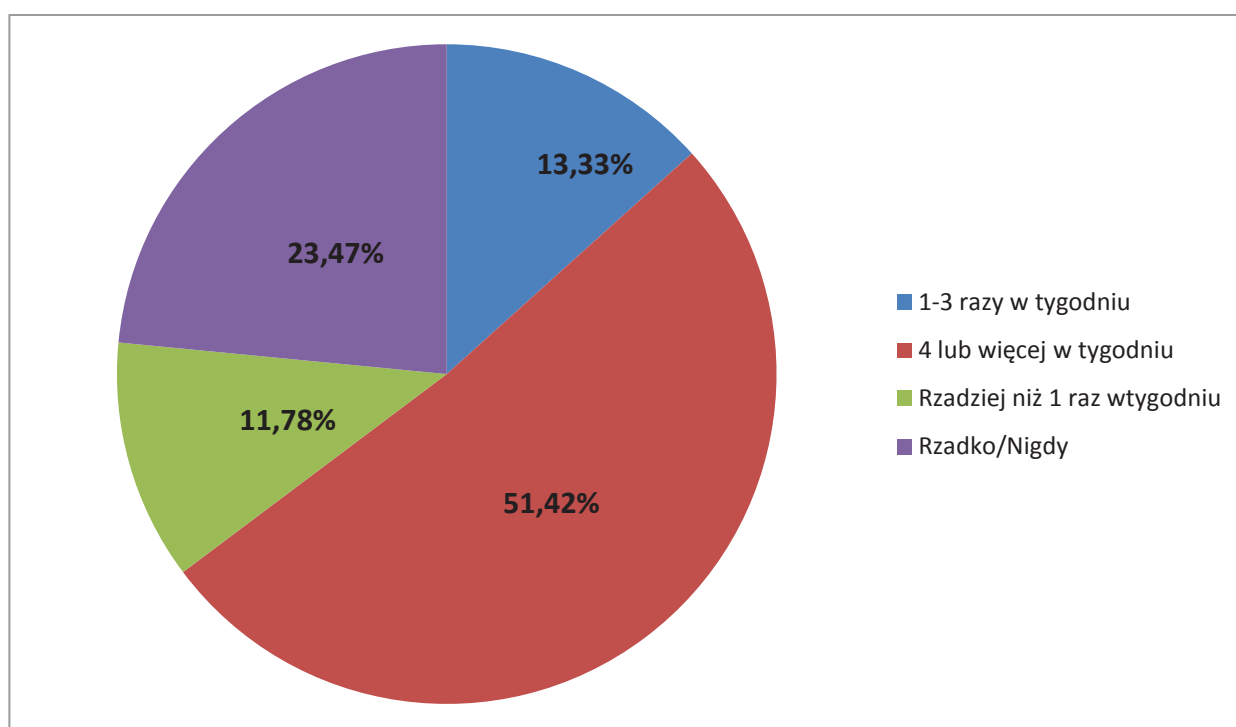
4. Preferencje dotyczące wyboru środków transportu zbiorowego

Dla potrzeb niniejszego Planu Transportowego, oceny preferencji pasażerów transportu zbiorowego dokonano w oparciu o:

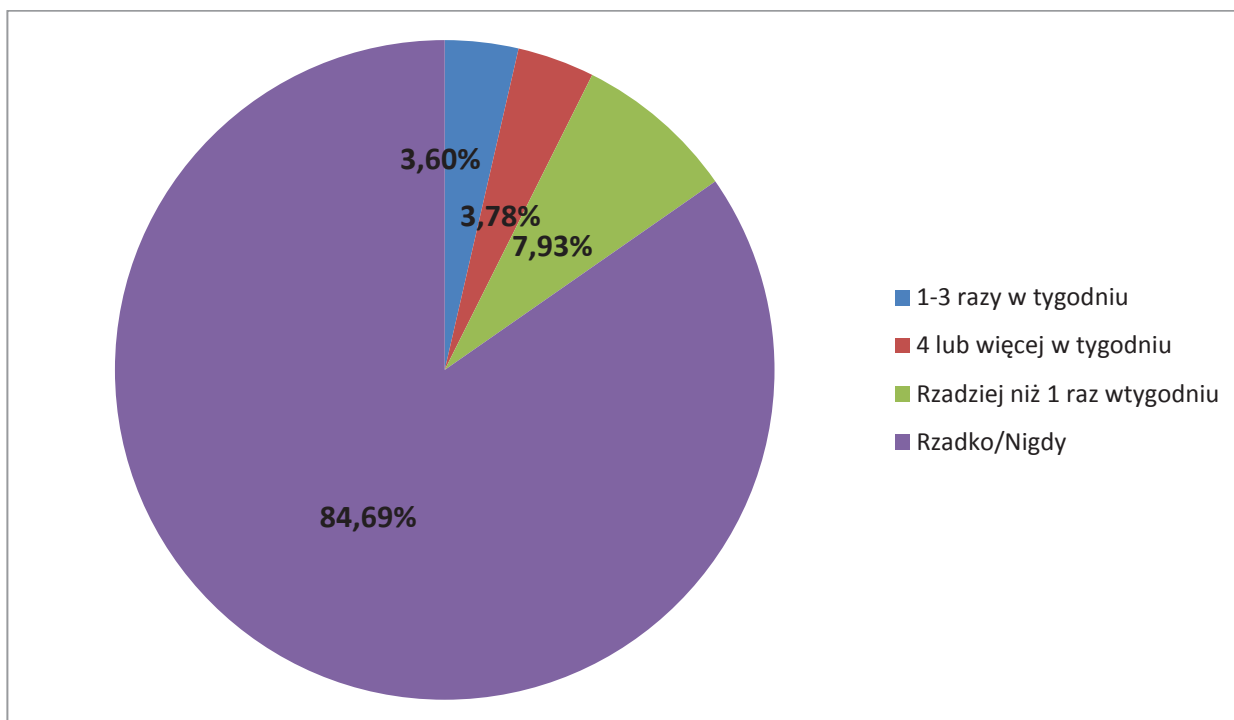
- wyniki badań ankietowych prowadzonych w ramach prac nad planem transportowym województwa świętokrzyskiego;
- wyniki badań własnych, wykonanych w ramach niniejszego Planu Transportowego dla Kielc.

Badania prowadzone w ramach prac nad planem transportowym województwa świętokrzyskiego były prowadzone w formie wywiadów bezpośrednich oraz w formie badania internetowego. W niniejszym Planie Transportowym uwzględniono wyniki badań bezpośrednich (1098 wywiadów), jako bardziej miarodajne.

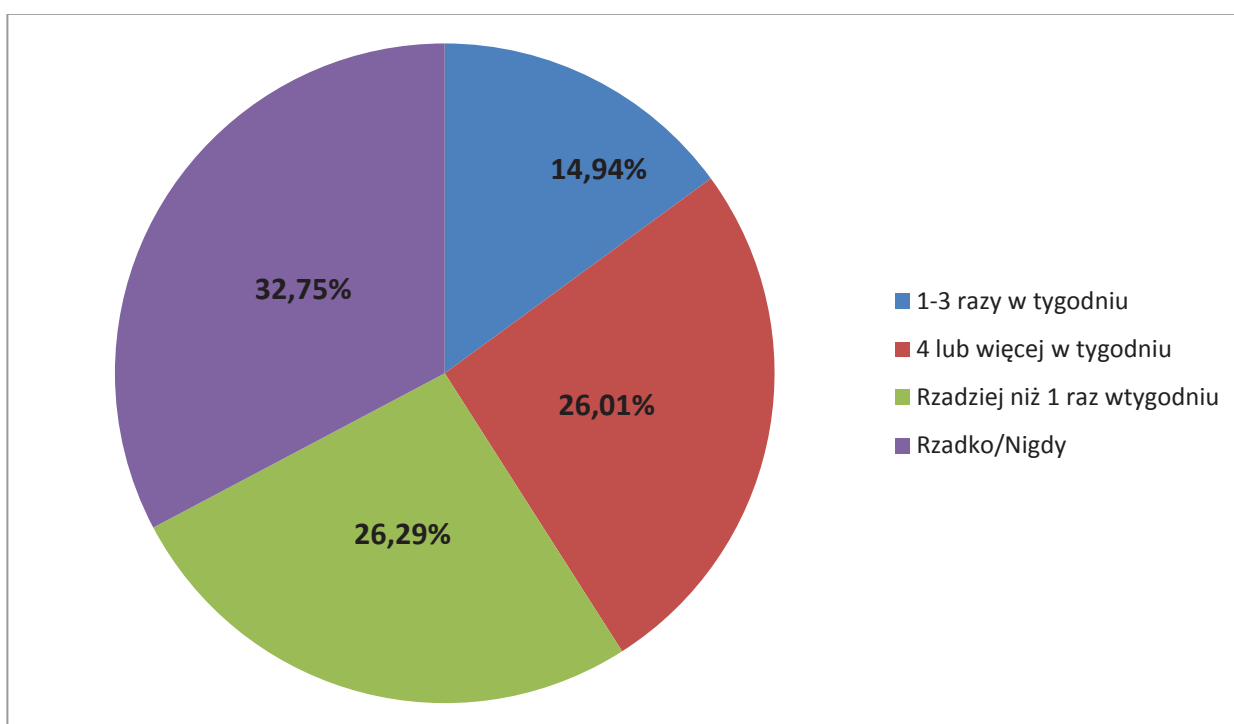
Na rysunkach od 4-1 do 4-3 przedstawiono częstość korzystania z samochodu osobowego, kolei i komunikacji autobusowej (miejskiej i przewoźników prywatnych).

Rys. 4-1. Częstość korzystania z samochodu osobowego w aglomeracji kieleckiej.

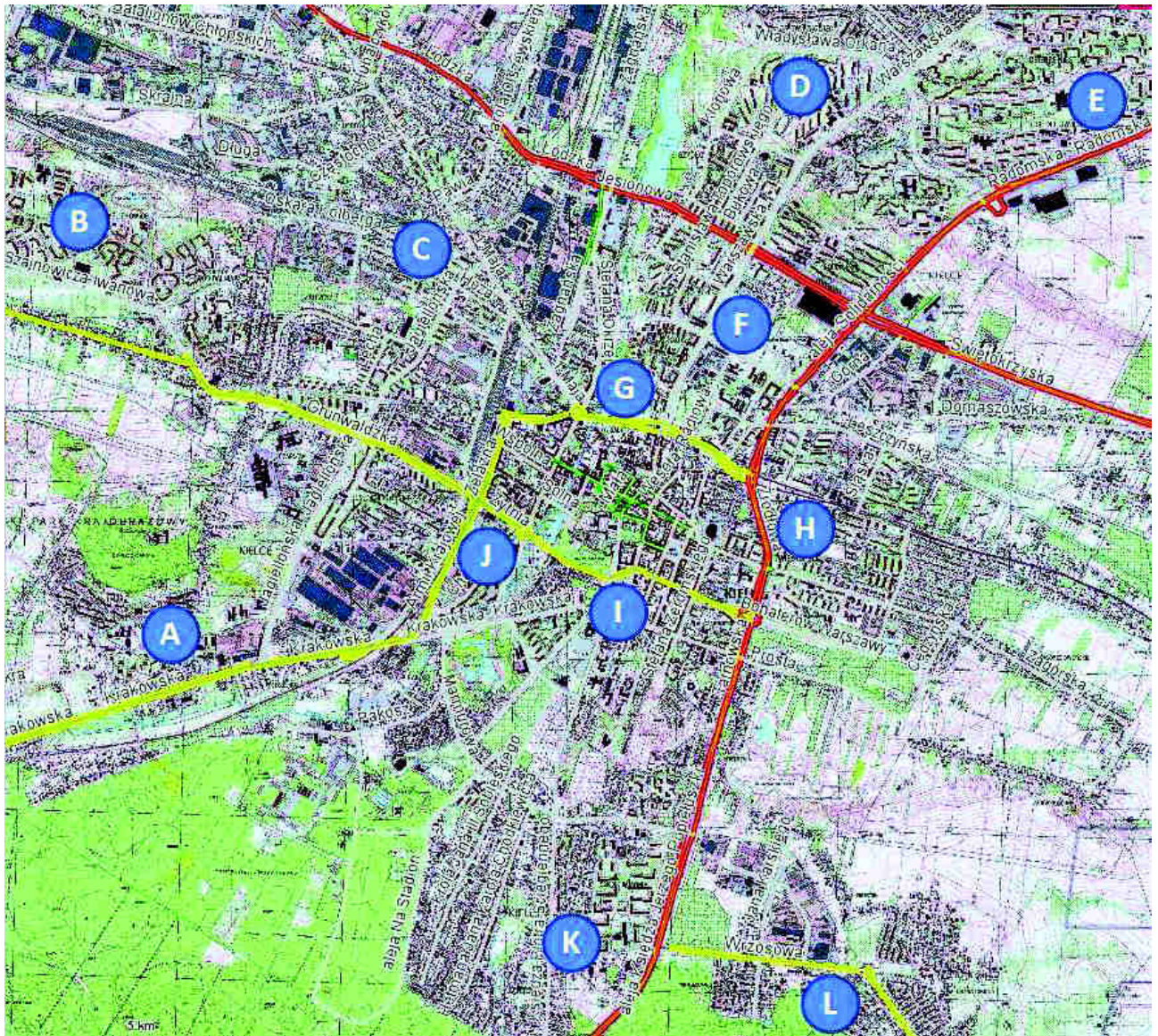
Rys. 4-2. Częstość korzystania z kolei w aglomeracji kieleckiej.

Rys. 4-3. Częstość korzystania z komunikacji autobusowej w aglomeracji kieleckiej.

Na uwagę zasługuje przewaga osób, które najczęściej (4 lub więcej razy w tygodniu) korzystają z samochodu osobowego. W przypadku kolei – aż 85% badanych korzysta bardzo rzadko. Należy dążyć do zmiany tej bardzo dla miasta niekorzystnej sytuacji.

Badania własne zostały prowadzone w listopadzie 2013r. na grupie 1610 pasażerów oczekujących na pojazdy transportu zbiorowego na 12 wybranych przystankach, na obszarze Kielc (Rys. 4-4).

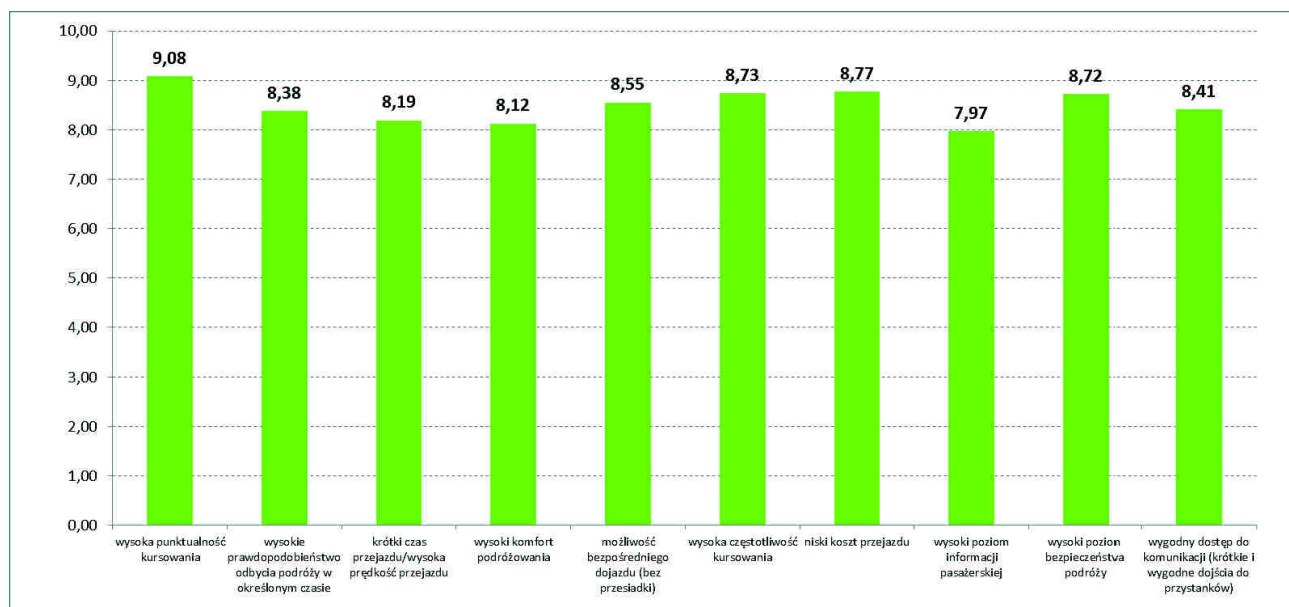
Rys. 4-4. Lokalizacja przystanków, na których wykonano badania ankietowe.

Oznaczeniom literowym odpowiadają następujące przystanki:

- A – Podklasztorna,
- B – os. Ślichowice,
- C – 1 Maja os. Herby,
- D – Orkana os. Związkowiec,
- E – os. Świętokrzyskie,
- F – Warszawska Politechnika,
- G – al. IX Wieków Kielc UW,

- H – Sandomierska Źródłowa,
- I – Seminaryjska / Jana Pawła II,
- J – Źytnia,
- K – Ściegiennego / Podlasie,
- L – Bukówka.

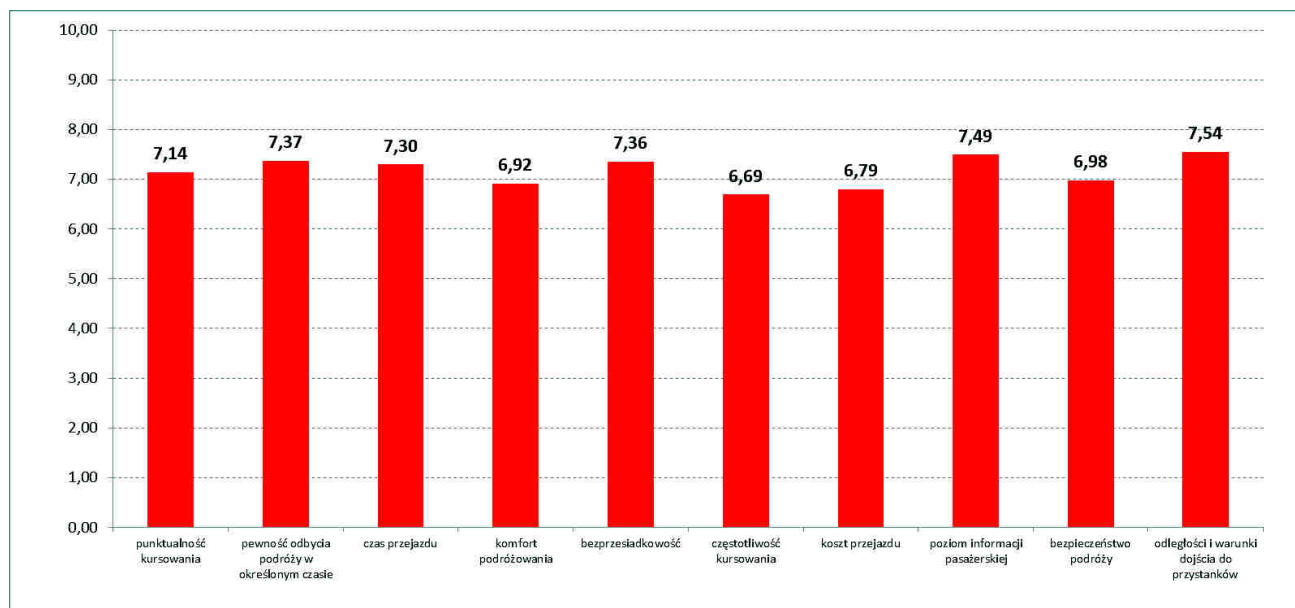
Formularze ankietowe były zróżnicowane, ze względu na potrzebę pozyskania bardzo wielu informacji. Najważniejsze pytanie dotyczące preferencji pasażerów polegało na ocenie ważności poszczególnych cech oceny transportu zbiorowego. Były one oceniane w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza cechę całkowicie nieważną, a 10 ocenę niezwykle ważną. Na to pytanie w opinii badanych, największe znaczenie ma punktualność kursowania autobusów transportu miejskiego (średnia ocena: 9,08), oraz w kolejności: niski koszt przejazdu (8,77), wysoka częstotliwość kursowania (8,73) i wysoki poziom bezpieczeństwa osobistego (8,72). Wyniki zilustrowano na rysunku 4-5.

Rys. 4-5. Ocena ważności poszczególnych cech transportu zbiorowego.

Ocenie ważności poszczególnych cech transportu zbiorowego towarzyszyła ocena stopnia ich spełnienia. Także i w tym przypadku oceniano poszczególne cechy w skali od 1 do 10. Tym razem 1 oznacza, że stopień spełnienia danej cechy jest tragiczny, a ocena 10 – że stopień spełnienia jest na niezwykle wysokim poziomie. Wyniki przedstawiono na rysunku 4-6.

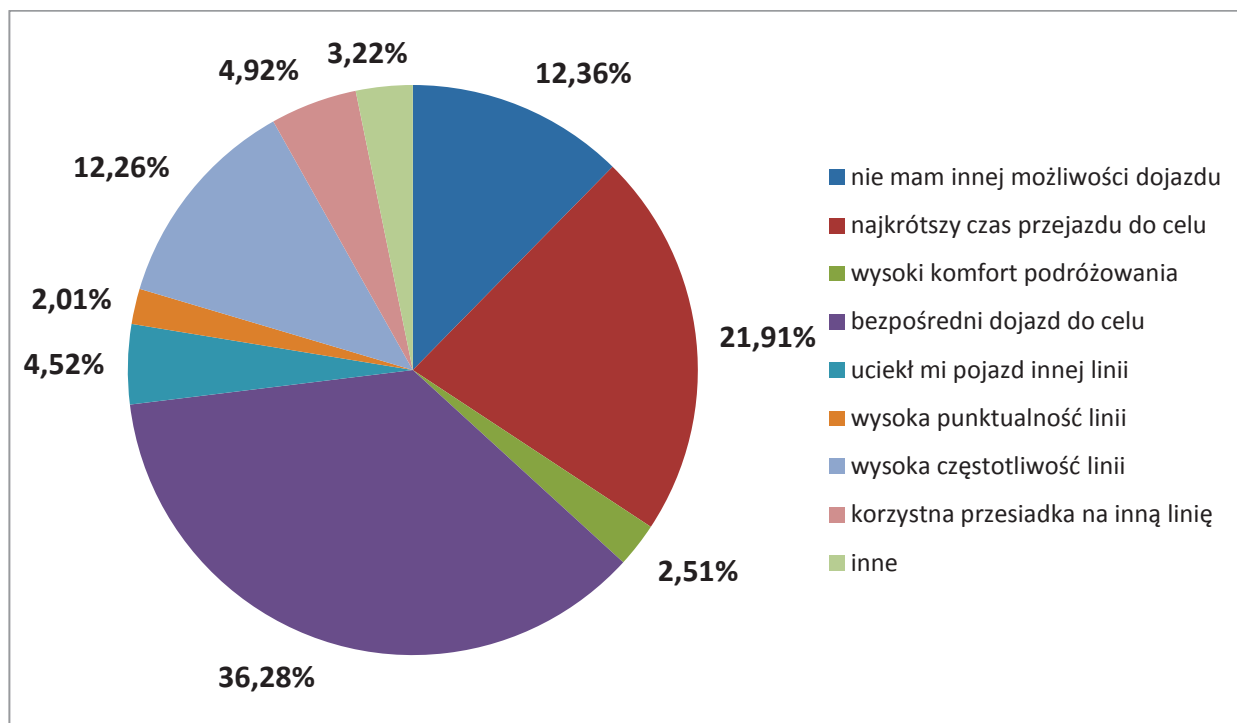
Najwyższe oceny uzyskały: odległości dojeżdża do przystanków (7,54) oraz poziom informacji pasażerskiej (7,49). Punktualność kursowania, która została przez pasażerów uznana za najważniejszą cechę transportu zbiorowego w Kielcach uzyskała ocenę 7,14.

Rys. 4-6. Ocena stopnia spełnienia poszczególnych cech transportu zbiorowego.

Generalnie, można stwierdzić, że porównanie ważności i stopnia spełnienia poszczególnych cech transportu zbiorowego wskazuje na konieczność ciągłego ulepszania usług przewozowych. Przymuszczenie oceny stopnia spełnienia nigdy nie dorównają ocenom ważności, jednak warto podejmować działania zmierzające do zmniejszenia różnic tych ocen.

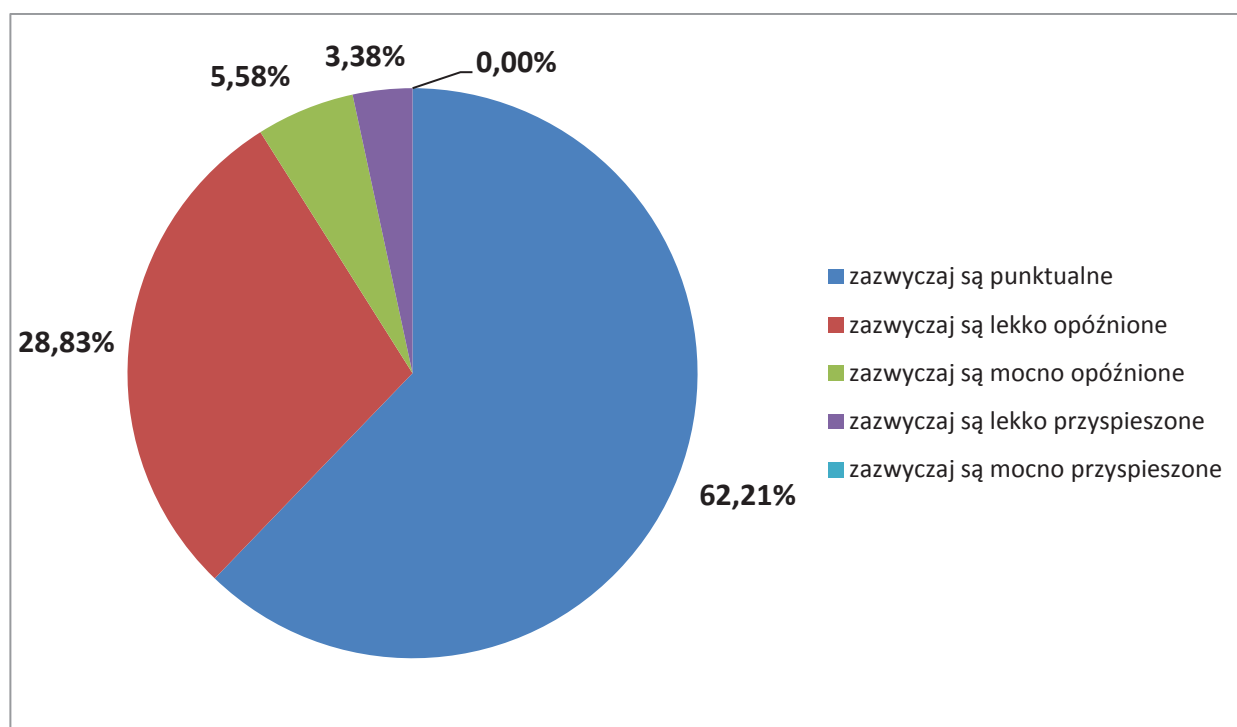
W badaniach określano także powody wyboru poszczególnych połączeń, stanowiące uszczegółowienie ogólnych ocen transportu zbiorowego. Pod uwagę brano decyzje pasażerów dotyczące wyboru połączeń konkretnymi liniami, podejmowane na przystankach. Ogólne wyniki zilustrowano na rysunku 4-7.

Rys. 4-7. Przyczyny wyboru połączeń realizowanych autobusami transportu miejskiego.

W przeciwieństwie do ocen ogólnych, podczas wymienia przyczyn odbywania połączeń, pasażerowie za najważniejszą uznali bezprzesiadkowość – tak uznała ponad 1/3 badanych. Na drugim miejscu znalazł się najkrótszy czas dojazdu do celu (22% wskazań).

Ocenie poddano także punktualność konkretnych połączeń – w skali ogólnej, wyrażającej odczucia pasażerów w odniesieniu do zapamiętanych doświadczeń w korzystaniu z wybieranych linii. Do wyboru było tylko kilka ocen (Rys. 4-8).

Rys. 4-8. Ocena punktualności autobusów w wybieranych połączeniach.

Największa liczba pasażerów wskazała na zazwyczaj punktualne odjazdy autobusów (ponad 62%) co ciekawe nikt z badanych nie wskazał na mocne przyspieszenia odjazdów autobusów w stosunku do rozkładowych czasów odjazdu.

Wyniki te można uznać za miarodajne, aż 75% ankietowanych przyznało się do korzystania z ocenianych linii przez co najmniej 2 dni w tygodniu, w tym 44% - od 5 do 7 dni w tygodniu.

5. Pożądany standard usług przewozowych

Standard obsługi – określa zdolność systemu do spełniania wymagań jakościowych stawianych przez pasażerów. Wyraża więc stopień spełnienia zamierzonej jakości.

Standard obsługi wyraża wartość graniczną, która powinna być co najmniej osiągnięta gdy wzrost wskaźnika wyraża poprawę jakości (np. minimalna częstotliwość kursowania) lub wartość graniczną, która nie powinna być przekraczana w sytuacji, gdy wzrost wskaźnika wyraża pogarszanie jakości (np. maksymalny procent odjazdów opóźnionych).

Główną funkcją standardów obsługi jest ochrona przed nadmierną uciążliwością każdego ze składników podróży. Zastosowanie standardów obsługi jest szczególnie przydatne w:

- ocenie jakości funkcjonowania systemu transportu zbiorowego;
- procesie planowania i projektowania systemu transportu zbiorowego.

Dla potrzeb niniejszego Planu Transportowego, oceny standardów transportu zbiorowego dokonano w oparciu o wyniki badań własnych. Badania te umożliwiły określenie oczekiwań pasażerów w zakresie najważniejszych (i zarazem możliwych do określenia) cech i składników podróży.

W zakresie punktualności, pasażerowie są tolerancyjni jeśli chodzi o opóźnienia, natomiast dużo bardziej krytycznie podchodzą do kwestii przyspieszonych (względem rozkładu jazdy) odjazdów z przystanków (Tabela 5-1).

Tabela 5-1. Postulowane standardy dotyczące punktualności kursowania autobusów komunikacji miejskiej w Kielcach.

Rodzaj odchyłki od rozkładu jazdy	Maksymalna akceptowalna odchyłka od rozkładu jazdy [minuty]
opóźnienie	3,5
przyspieszenie	1,0

W zakresie odległości dojścia do przystanków, ocenę przeprowadzono pod względem oceny akceptowalnej fizycznej długości dojścia oraz pod względem czasu dojścia. Wyniki zestawiono w Tabeli 5-2.

Tabela 5-2. Postulowane (przez pasażerów) standardy dotyczące dojścia do przystanków komunikacji miejskiej w Kielcach.

Długość/czas dojścia	Wartość
Maksymalna długość dojścia [metry]	305
Maksymalny czas dojścia [minuty]	6,4

Można zauważyć pewną rozbieżność pomiędzy uzyskanymi wartościami. Odległość 300 metrów jest bardzo krótka, podczas gdy w ciągu 6,4 minut, przy średniej prędkości 4 km/h, pasażer pokonuje dystans około 430 metrów. Można uznać, że jest to wartość bliższa prawdziwym odczuciom pasażerów. Opinie pasażerów nie są niestety w pełni miarodajne,

jeśli chodzi o lokalizację przystanków w różnych strefach miasta. Dlatego, standardy w zakresie dojeżdżania do przystanków uzupełniono o doświadczenia zagraniczne (w tym szwedzkie). Zaproponowane standardy przedstawiono w Tabeli 5-3.

Tabela 5-3. Postulowane standardy dotyczące długości dojeżdżania do przystanków komunikacji miejskiej w Kielcach.

Obszar miasta	Zalecana długość dojeżdżania do przystanku [metry]
Ścisłe centrum miasta	150 – 300
Strefa obrzeżna centrum miasta	300 – 400
Intensywna zabudowa mieszkaniowa	400 – 600
Ekstensywna zabudowa mieszkaniowa	600 – 800
Obszary przemysłowe, rolnicze	800 – 1000

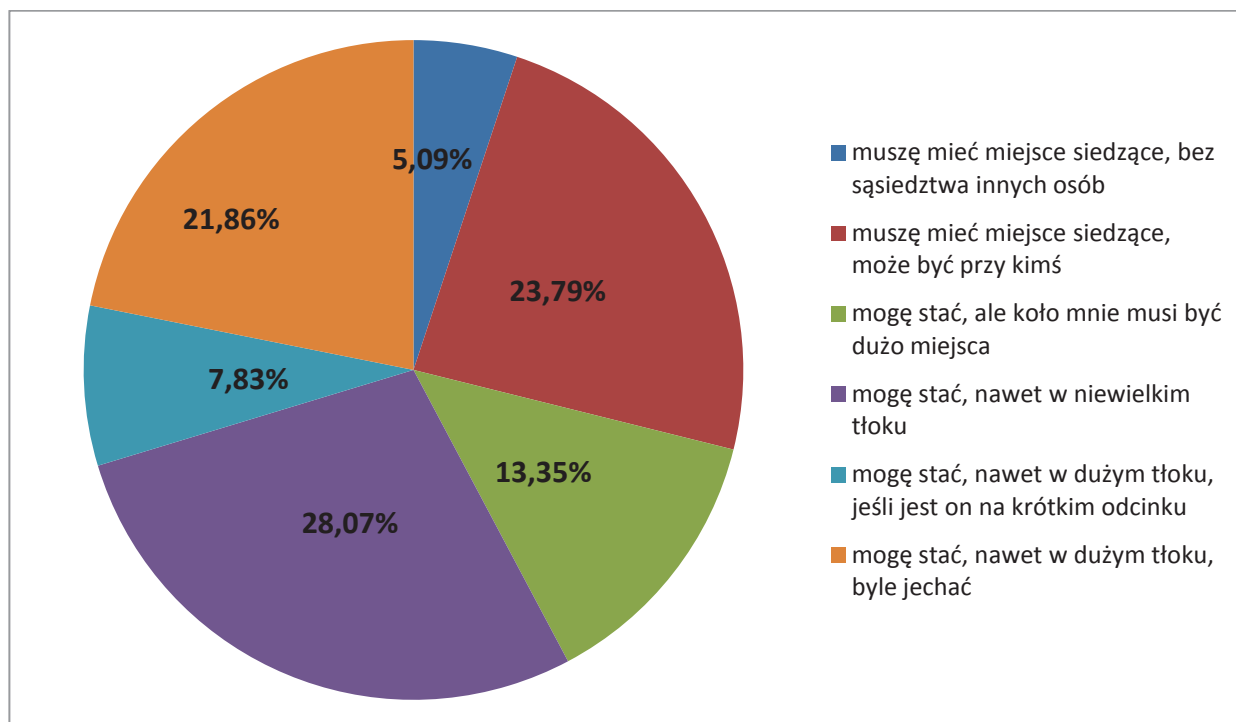
Obecnie, średnia odległość między przystankami na liniach o numerach powyżej 100, to 545 metrów. Ewentualne zagęszczenie przystanków powinno się odbywać z uwzględnieniem prędkości przejazdu autobusów, szczególnie na najważniejszych liniach. Dlatego, postuluje się rozważenie dodatkowych przystanków tylko w centrum miasta. W innych przypadkach, powinno być to poparte szczegółową analizą, z uwzględnieniem indywidualnego charakteru obszaru.

W zakresie czasu oczekiwania na przystankach, pod uwagę wzięto podróże odbywane pod presją czasu (podróże ściśle terminowe) oraz pozostałe podróże. Postulowane przez pasażerów maksymalne wartości czasu oczekiwania zamieszczono w Tabeli 5-4.

Tabela 5-4. Postulowane standardy dotyczące długości czasu oczekiwania na przystankach komunikacji miejskiej w Kielcach.

Rodzaj podróży	Maksymalny czas oczekiwania na przystanku [minuty]
Ścisłe terminowa (podróże – w większości obligatoryjne)	4,6
Bez presji czasu (w większości - podróże fakultatywne)	8,4

Jeden z najważniejszych standardów dotyczy warunków podróży. Pasażerowie byli proszeni o ocenę, jakie warunki podróżowania uznają jeszcze za akceptowalne, przy czym ocena ta była wykonywana z uwzględnieniem dotychczasowych doświadczeń. Wyniki przedstawiono na rysunku 5-1.

Rys. 5-1. Oczekiwania pasażerów w zakresie komfortu podróży.

Może się to wydawać zaskakujące, ale pasażerowie okazali się dość tolerancyjni pod względem oczekiwań komfortu podróży. Mimo, iż struktura wiekowa była zróżnicowana, to aż 22% pasażerów dopuszcza jazdę nawet w znacznym tłoku, przedkładając inne walory podróży. Należy jednak przyjąć, że wymagania pasażerów w zakresie wygody podróżowania będą rosły. W Tabeli 5-5 określono proponowane standardy nappełnień autobusów.

Tabela 5-5. Postulowane standardy dotyczące nappełnień autobusów w komunikacji miejskiej w Kielcach.

Wielkość zapęłnienia powierzchni miejsc stojących w pojazdach [m ² na pasażera]	Dopuszczalny procent przypadków z przekroczonymi założonymi wartościami nappełnień		
	2010 (etap)	2015 (perspektywa)	2020 (kierunek)
0,25	2,0	1,5	1,0

Osobną kwestią, zgłaszaną przez pasażerów jest estetyka węzłów przesiadkowych, przystanków oraz bezpośrednich dojazdów do przystanków. Z tych niewymiernych opinii wynika, że należy bezwzględnie dążyć do stosowania rozwiązań przyjaznych dla pasażera, co może mieć wpływ na zwiększenie udziału podróży odbywanych transportem zbiorowym.

6. Przewidywany sposób organizowania systemu informacji

Celem systemu informacji staje się przede wszystkim podwyższenie poziomu integracji i jakości usług oferowanych przez różnych przewoźników. Przy dużej liczbie przewoźników, funkcjonujących na terenie aglomeracji, staje się to poważnym problemem. Istotne staje się wypracowanie ujednoczonych zasad przekazywania informacji i rozpowszechnienie ich wśród różnych organizatorów transportu i przewoźników. Stosowane środki informacyjne powinny zapewnić kompleksowy i łatwo dostępny zbiór informacji dla podróżnych (również dla osób niekorzystających na co dzień z transportu publicznego).

Wydajny system informacji pozwala podwyższyć jakość usług oferowanych pasażerom (system informacji pasażerskiej) oraz poprawić wydajność usług poprzez kooperację pomiędzy przewoźnikami i organizatorami transportu (system informacji operacyjnej). Ważna przy jego kształtowaniu staje się współpraca pomiędzy jednostkami samorządowymi.

Dobrze zorganizowana informacja pozwala podwyższyć jakość oferowanych usług transportowych w następujących zakresach:

- punktualność – informowanie o rzeczywistych czasach odjazdów,
- niezawodność – szybkie przekazanie informacji o niezrealizowanym kursie lub zakłóceniach wynikających z wypadku drogowego,
- przesiadkowość – czytelne plany sieci i plany węzłów komunikacyjnych,
- integracja z innymi środkami transportu (również indywidualnego samochodowego i rowerowego).

Istotne staje się wypracowanie logo dla zintegrowanego transportu publicznego aglomeracji. Wspólny znak graficzny powinien pojawić się na pojazdach i przystankach, funkcjonujących w systemie.

6.1. System informacji pasażerskiej

Informacja pasażerska jest istotnym elementem prawidłowego funkcjonowania transportu publicznego. System informacji powinien być obecny w trzech miejscach:

- w pojazdach,
- na przystankach,
- w mediach elektronicznych.

W Tabeli 6-1 zestawiono zakres informacji, która powinna funkcjonować w pojazdach i na przystankach. Zakres minimalny jest obecny u wielu przewoźników mikrobusowych i na podrzędnych przystankach transportu lokalnego i ponadlokalnego i właściwie na tego typu przystankach jest akceptowalny. Wraz ze wzrostem znaczenia przystanku powinien rosnąć zakres dostępnej informacji. Maksymalny poziom informacji powinien być zapewniony szczególnie na dworcach i ważnych węzłach przesiadkowych z transportu lokalnego na transport regionalny.

Tabela 6-1. Zakres požądanej informacji na przystankach i w pojazdach.

Rodzaj informacji	Minimalny zakres	Maksymalny zakres
Informacja w pojazdach	<ul style="list-style-type: none"> • numer linii (w transporcie lokalnym) lub miejscowość docelowa (w transporcie ponadlokalnym i regionalnym), • główne przystanki pośrednie, • numery telefonów alarmowych 	<ul style="list-style-type: none"> • numer linii (w transporcie lokalnym) lub miejscowość docelowa (w transporcie ponadlokalnym i regionalnym), • plan liniowy linii, z uwzględnieniem możliwości przesiadek (obecnie są dostępne tablice o dynamicznej treści informujące o położeniu pojazdu na trasie i o następnych przystankach), • dynamiczna informacja wskazująca na możliwość przesiadek na najbliższych przystankach, • plan sieci komunikacyjnej, • informacja o taryfach, • regulamin przewozu, • głosowe zapowiadanie przystanków, • głosowa informacja o sytuacjach awaryjnych,
Informacja na przystankach	<ul style="list-style-type: none"> • rozkłady jazdy, • nazwa przystanku, • numery telefonów alarmowych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozkłady jazdy, • nazwa przystanku, • numer przystanku, • numer telefonu do zarządcy przystanku, • dynamiczna informacja o najbliższych odjeżdżających pojazdach, • numer telefonu infolinii i adres strony www platformy informacyjnej lub zarządcy transportu, • informacja taryfowa (w przypadku, gdy wszyscy przewoźnicy podlegają pod tego samego zarządcę), • regulamin przewozu ((w przypadku, gdy wszyscy przewoźnicy podlegają pod tego samego zarządcę) • schemat sieci komunikacyjnej miasta (dla transportu lokalnego), • schemat sieci komunikacyjnej powiatu (dla transportu ponadlokalnego), <p>Ponadto na głównych węzłach komunikacyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • plan węzła komunikacyjnego, • plan najbliższej okolicy, • plan miasta, • informacja drogowskazowa,

Zakres informacji, który powinien pojawić się na rozkładzie jazdy:

- numer linii (w transporcie lokalnym) lub miejscowość docelowa (w transporcie regionalnym),
- główne przystanki pośrednie (lub wszystkie przystanki na trasie),
- godziny i minuty odjazdów z danego przystanku,
- nazwa przewoźnika,
- numer telefonu do przewoźnika i do zarządcy transportu.

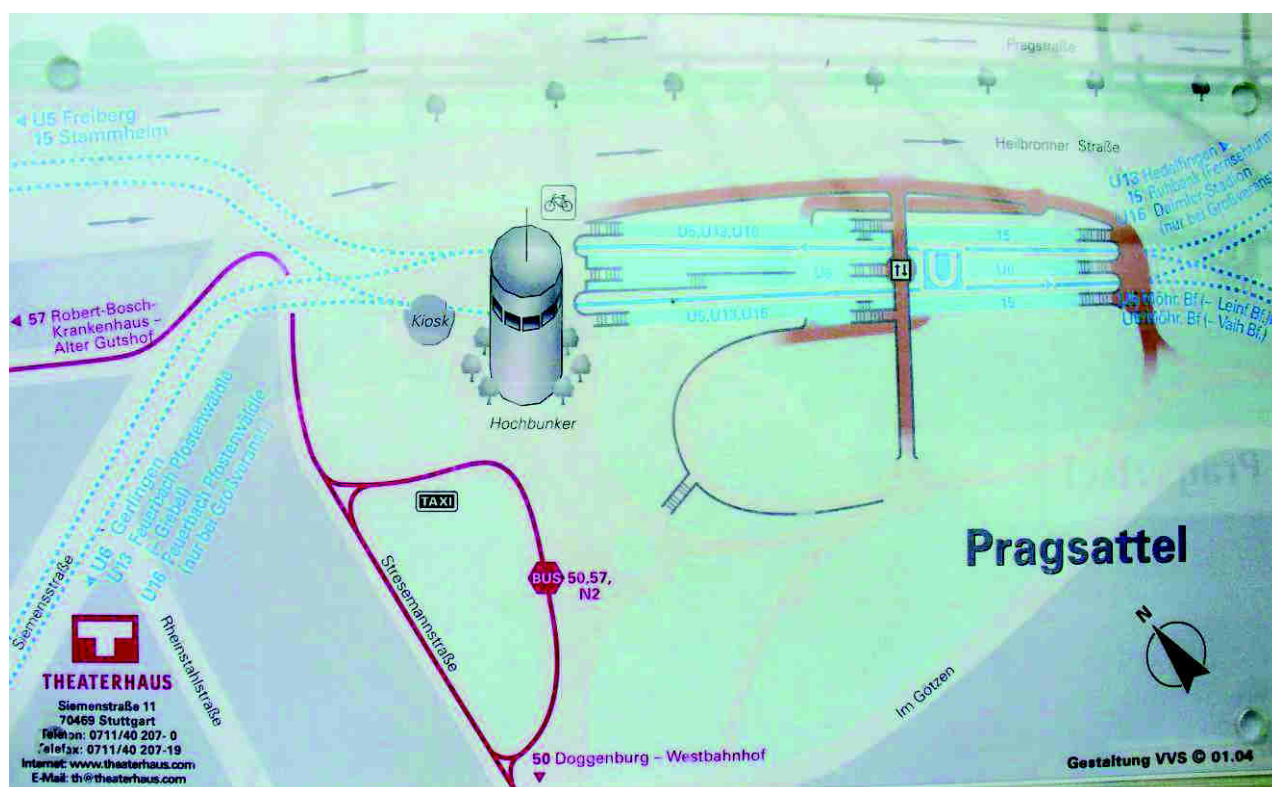
Wśród istotnych kwestii informacyjnych na dużym węźle komunikacyjnym należy wymienić:

- Rozkłady jazdy – rozkład jazdy ma podstawowe znaczenie w funkcjonowaniu linii komunikacyjnych. Zazwyczaj w transporcie lokalnym jest zlokalizowany na słupkach przystankowych lub pod wiatą przystankową, a w transporcie regionalnym w budynku dworca lub na budynku dworca (na jego ścianie zewnętrznej) w formie dużej tablicy. Coraz częściej ma ona formę tablicy elektronicznej, ukazującej godziny odjazdu pojazdów z najbliższej godziny. Taki zakres informacji jest zalecany na węzłach przesiadkowych transportu lokalnego, ponadlokalnego i regionalnego. Niestety w małych miejscowościach panuje w tym zakresie bałagan – każdy prywatny przewoźnik samodzielnie drukuje i wywiesza swoje rozkłady. W konsekwencji nie są one ujednoczone (są w różnych formatach, z różnymi stosowanymi skrótami, itp.), co pogarsza ich czytelność.
- Informacja biletowa i taryfowa – należy dążyć do integracji taryfowej, dzięki temu informacja o odpłatności za przejazdy mieści się na broszurach formatu A4, naklejanym na przystankach i w pojazdach. Coraz częściej szczegółowe informacje są dostępne na stronach internetowych. W stanie istniejącym informacja taryfowa jest powszechnie dostępna tylko dla linii organizowanych przez ZTM Kielce i MPK Kielce. Dla pozostałych linii i przewoźników informacja jest dostępna tylko bezpośrednio u kierowców lub w kasach dworca PKS.
- Informacja o odjeżdżających pojazdach – o stanowisku odjazdowym i o opóźnieniach kursów, coraz częściej stosuje się elektroniczne tablice. Powinna być dostępna na węzłach przesiadkowych.
- Plan sieci transportu publicznego – ułatwia podróżnemu rozeznanie w dostępnych trasach i środkach transportowych. Sieć ponadlokalnego transportu publicznego jest bardzo rozległa, przydatny jest schemat sieci o zasięgu całej aglomeracji, a w miastach – bardziej szczegółowy z całą siecią ulic i tras komunikacyjnych. Wersja bardziej czytelna obejmuje tylko linie odjeżdżające z danego przystanku (niestety utrudnia planowanie przesiadek w innych miastach i innych dzielnicach).
- Plan węzła komunikacyjnego - powinien obejmować lokalizację: wszystkich przystanków transportu publicznego (lokalnego i ponadlokalnego) z numerami linii z nich odjeżdżających, jezdni dla pojazdów, przejść dla pieszych, schodów ruchomych i zwykłych, wind, automatów biletowych, parkingów samochodowych i rowerowych. Plan węzła podwyższa dogodność przesiadania się. Przykładowy plan węzła tramwajowo-autobusowego przedstawiono na rysunku 6-1. Przy wyjściach i wejściach do dworców powinna znajdować się informacja dotycząca położenia najbliższych przystanków i czasami dojazdu do nich.
- Plan najbliższej okolicy – pozwala zorientować się w położeniu budynków, potencjalnych celów podróży osoby, która wysiadła na przystanku lub dworcu (przykładowy plan na rysunku 6-2 podaje obszar, w jakim można dotrzeć pieszo w

ciągu 5 minut. Zalecane wskazanie obszaru dostępnego w 15 minut pieszo i w 5 minut rowerem).

- Plan miasta – istotny dla osób, które nie są mieszkańcami danego miasta. Powinien zawierać nazwy ulic, rozmieszczenie instytucji, usług, atrakcji turystycznych, itp. Należy zaznaczyć drogę dojścia z dworca do centrum.
- Informacja drogowskazowa – pozwala wskazać trasy dojścia do ważnych obiektów w mieście: policja, rynek, inne dworce, atrakcje turystyczne, urzędy, itp.

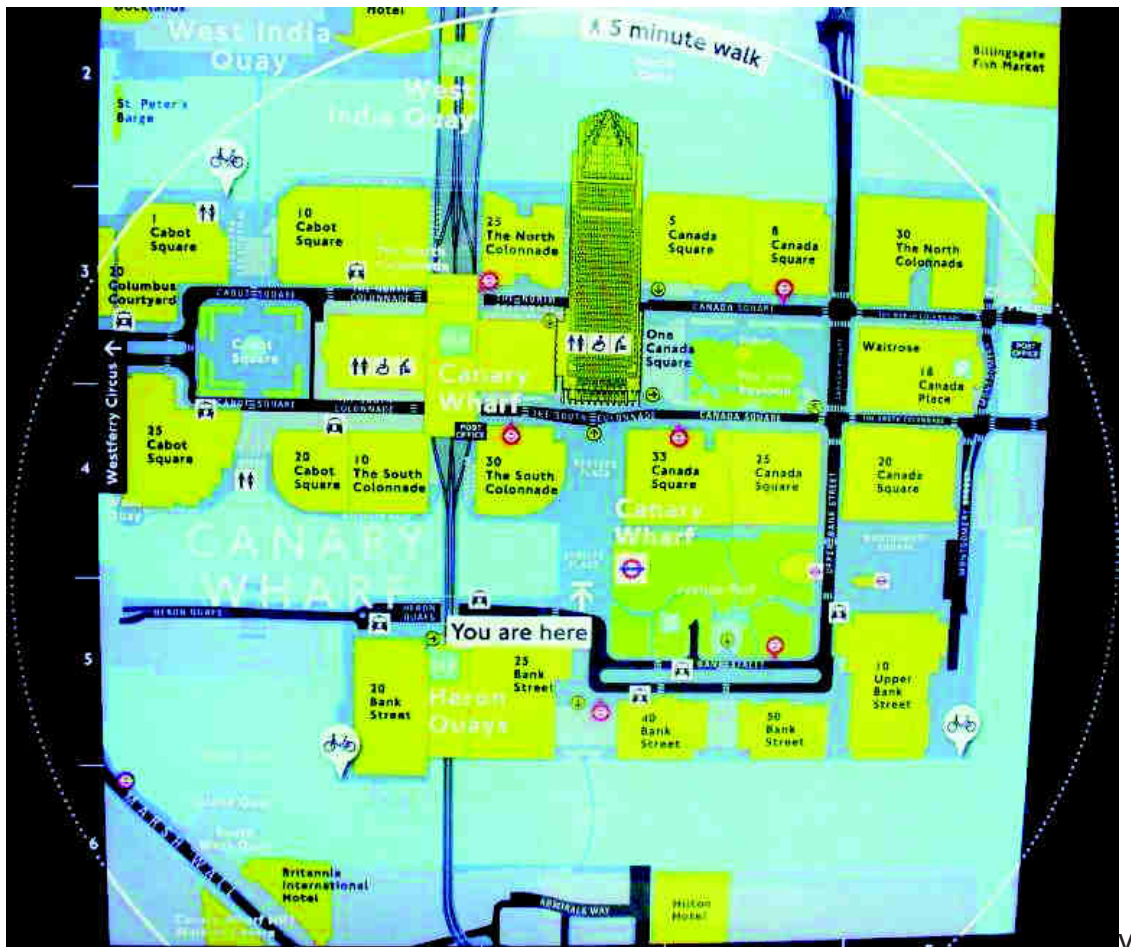
Istotne jest, aby na dworcach i węzłach przesiadkowych wprowadzić informację w języku angielskim, a w automatach biletowych jeszcze w paru innych językach obcych. W obszarach turystycznych należy zwiększyć zakres informacji w językach obcych.

Rys. 6-1. Przykładowy plan węzła komunikacyjnego tramwajowo – autobusowego (przykład ze Stuttgartu).

Osobnym zagadnieniem jest obecność informacji w Internecie. Obecnie Internet jest jednym z najczęściej wykorzystywanych źródeł informacji, a o jego popularności decydują szybkość i kompleksowość pozyskiwanych danych oraz możliwość dostępu do informacji prawie w każdym miejscu – z Internetu można skorzystać używając komputera przenośnego, tabletu lub telefonu komórkowego. Należy dążyć do powstania specjalnej platformy informacyjnej (internetowej), której celem byłoby zapewnienie użytkownikom dostępu do jak największej liczby danych dotyczących transportu w aglomeracji. Zgromadzenie możliwie dużej ilości danych w jednym miejscu oznacza dla użytkownika brak konieczności przeglądania kilkunastu/kilkudziesięciu stron (różnych przewoźników), uzyskiwania informacji drogą telefoniczną lub przy pomocy materiałów drukowanych. Celem działania takiej platformy jest również edukacja społeczeństwa w zakresie kształtowania proekologicznych zachowań komunikacyjnych oraz pożądaných zachowań

podczas korzystania z systemu transportowego (przykładowo w celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa komunikacyjnego i osobistego).

Rys. 6-2. Obszar wokół przystanku, dostępny w ciągu 5 minut z przystanku (przykład z Londynu).

W stanie istniejącym informacja o transporcie w aglomeracji jest rozproszona. W Tabeli 6-2 zestawiono strony internetowe instytucji i przedsiębiorstw, zawierające informacje o połączeniach i taryfach.

Docelowo powinna powstać platforma informacyjna zawierająca wyszukiwarkę połączeń w aglomeracji – pewne połączenie wyszukiwarki miejskiej ZTM Kielce i wyszukiwarki regionalnej przewoźników mikrobusowych. Powinna ona pozwolić na wyszukiwanie połączeń z każdej miejscowości i z każdego przystanku. Połączenie bazy przystanków miejskich i pozamiejskich pozwoli na wyszukiwanie połączeń przesiadkowych pomiędzy liniami: regionalną i regionalną oraz regionalną i miejską, co obecnie jest niemożliwe. Baza danych w wyszukiwarce ZTM Kielce powinna zostać uzupełniona o przystanki położone poza miastem i rozkłady jazdy z tych przystanków, co na pewno jest zadaniem pracochłonnym. Dodatkowo wymaga aktualizacji bazy połączeń autobusowych i mikrobusowych.

Tabela 6-2. Informacja o kieleckim transporcie dostępna na platformach internetowych.

Platforma informacyjna	Zakres informacji
ZTM Kielce	<ul style="list-style-type: none"> rozkłady jazdy linii miejskich (według linii, ulic i przystanków), wyszukiwarka połączeń pomiędzy przystankami, taryfy i regulaminy, punkty sprzedaży biletów, Kielecka Karta Miejska, rozkłady jazdy linii ponadlokalnych i regionalnych (ponad 100 linii),
MPK Kielce	<ul style="list-style-type: none"> rozkłady jazdy linii miejskich ZTM Kielce, rozkłady jazdy linii podmiejskich MPK Kielce, taryfy i regulaminy, usługi oferowane przez firmę,
Dworzec PKS Kielce	<ul style="list-style-type: none"> rozkłady odjazdów z dworca (85 linii o zasięgu regionalnym i krajowym), szczegółowe rozkłady z kolejnych przystanków dla linii organizowanych przez PKS Kielce, regulaminy przewozu, usługi oferowane przez firmę,
Świętokrzyskie Zrzeszenie Transportu i Usług	<ul style="list-style-type: none"> rozkłady jazdy członków Zrzeszenia, odjeżdżających z dworca przy ul. Żelaznej 18, wyszukiwarka połączeń pomiędzy przystankami (dla 85 linii o zasięgu regionalnym i krajowym), usługi oferowane przez przedsiębiorstwo taksówkowe,
Rokladyjazdy.pl	<ul style="list-style-type: none"> rozkłady jazdy z dworca przy ul. Żelaznej (85 linii), rozkłady jazdy z dworca przy ul. Mielczarskiego (22 linie),
PKP	<ul style="list-style-type: none"> rozkłady jazdy pociągów, wyszukiwarka połączeń pomiędzy przystankami kolejowymi, taryfy i regulaminy,
Przewozy Regionalne Oddział Świętokrzyski	<ul style="list-style-type: none"> rozkłady jazdy pociągów, wyszukiwarka połączeń pomiędzy przystankami kolejowymi, taryfy i regulaminy, taryfy regionalne (Bilet Świętokrzyski), punkty odprawy podróżnych, informacja dla podróżnych iSMS,

Poza wyszukiwarką połączeń aglomeracyjna platforma informacyjna powinna zawierać następujący zakres danych:

- informacje taryfowo-biletowe: cennik biletów, prawa do zniżek, lokalizacja punktów sprzedaży biletów (w tym automatów),
- schematy sieci komunikacyjnych,
- plany węzłów komunikacyjnych,
- informacje dla osób niepełnosprawnych: dostępność przystanku dla osób niepełnosprawnych, obecność wind i schodów ruchomych, udogodnienia dla osób niedowidzących,
- strefy płatnego parkowania w miastach,
- lokalizację parkingów Park&Ride oraz Bike&Ride,

- schematy sieci dróg rowerowych,
- lokalizację wypożyczalni rowerowych (oraz taryfę).

6.2. System informacji pasażerskiej

Zupełnie innym zagadnieniem jest utworzenie systemu informacji na poziomie operacyjnym, skierowanej do organizatorów transportu i przewoźników. Jego podstawowym celem jest utworzenie i wypromowanie jednolitych standardów w obsłudze transportowej. Część ze zgromadzonych informacji powinna być dostępna dla pasażerów w ramach aglomeracyjnej platformy informacyjnej.

W oparciu o wzorce polskie i zagraniczne (best practice) należy wypracować ujednoczone zasady kształtowania różnych elementów systemu transportowego i dążyć do przekazania ich organizatorom i przewoźnikom. Powinny one obejmować m. in.:

- wyniki badań oczekiwań pasażerów, przewoźników i organizatorów transportu,
- zalecane standardy obsługi transportowej w różnych obszarach zurbanizowanych (częstotliwość kursowania, czasokres funkcjonowania, itp.),
- zasady kształtowania planów sieci komunikacyjnych (wraz z dostępnością oprogramowania),
- zasady kształtowania planów węzłów komunikacyjnych,
- zasady informowania o rozkładach jazdy – ujednoczenie formatów oraz stosowanych skrótowców i innych oznaczeń (przykładowo: F-kursuje w dni robocze, S-kursuje w soboty, itp.),
- ujednoczenie stosowanego oznakowania i piktogramów,
- sposoby synchronizacji i koordynacji rozkładów jazdy,
- kształtowanie komunikacji autobusowej na żądanie.

Ponadto należy utworzyć bazę danych o przewoźnikach. Powinna ona zawierać następujące informacje (w miarę możliwości prawnych):

- potencjał przewoźnika (rodzaj i liczba posiadanego taboru),
- zakres terytorialny oferowanych usług transportu publicznego,
- inne oferowane usługi w zakresie niepublicznego przewozu osób (przykładowo dowóz dzieci do szkół),
- inne oferowane usługi transportowe (stacja benzynowe, obsługa pojazdów, itp.),
- bezpieczeństwo komunikacyjne w transporcie publicznym (liczba kolizji, wypadków i ich ofiar, uczestniczący przewoźnik, wina)
- bezpieczeństwo osobiste w transporcie publicznym (kradzieże, rozboje, lokalizacja, trendy, itp.).

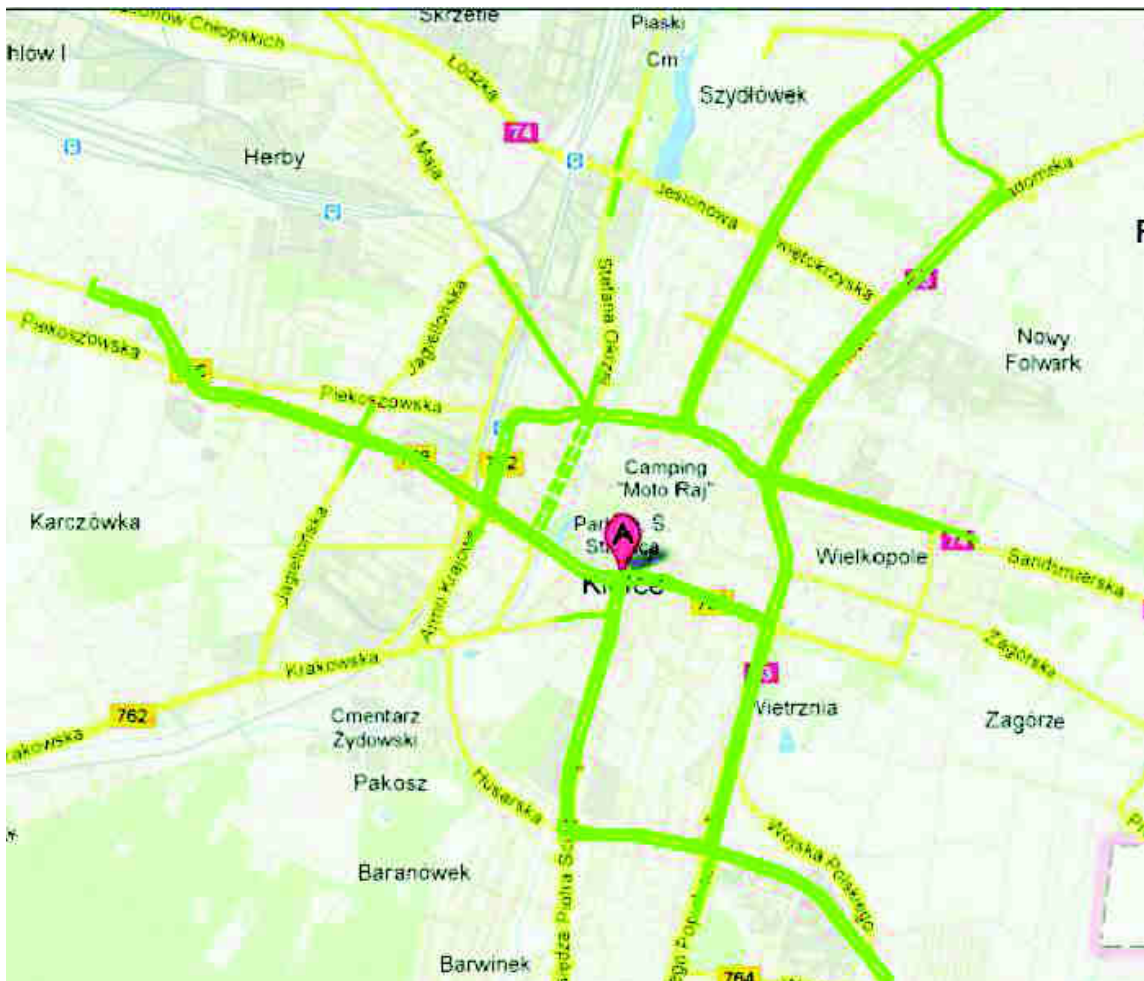
Baza powinna się opierać o informacje przekazywane przez przewoźników, samorządy i policję (bezpieczeństwo). Dodatkowo należy zbierać informację własnymi siłami.

7. Kierunki rozwoju systemu transportu zbiorowego

Głównym celem rozwoju systemu transportu zbiorowego Kielc jest kontynuacja realizacji idei systemu Szybkiego Autobusu Miejskiego w Kielcach, opierającego się na wydzielonych pasach ruchu i priorytetach dla autobusów w sygnalizacji świetlnej.

7.1. Rozbudowa infrastruktury sprzyjającej poprawie jakości transportu zbiorowego

Warunkiem ciągłej poprawy systemu komunikacji autobusowej Kielc jest **utrzymanie istniejących i wydzielenie nowych pasów ruchu dla autobusów**, na odcinkach już przeciążonych lub zagrożonych przeciążeniem ruchem samochodowym w niedalekiej przyszłości, tak aby możliwa była realizacja systemu Szybkiego Autobusu Miejskiego. Sieć pasów autobusowych powinna zapewniać sprawny przejazd autobusów na odcinkach o największej koncentracji linii głównie tam, gdzie występują największe straty czasu: na ciągach dojazdowych do centrum, a także na obszarze samego centrum. Powinna być także spójna, zapewniać ciągłość, tak aby oszczędności czasu uzyskiwane na części trasy nie były marnotrawione na innym jej fragmencie. Zaproponowano ponad 36km nowych pasów autobusowych, które uzupełnią istniejący system tych usprawnień (Rys. 7-1).

Rys. 7-1. Lokalizacja obecnych i przyszłych odcinków z pasami autobusowymi.

W skład proponowanego systemu odcinków z pasami autobusowymi wchodzi:

- **ulica Czarnowska**, zorganizowana jako ulica autobusowa, przeznaczona dla ruchu autobusów w obu kierunkach, na całej długości, począwszy od skrzyżowania z ul. Żelazną do Ronda Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, na całej długości dopuszczony ruch także innych pojazdów, ale tylko w celu dojazdu do parkingów (0,4km+0,5km, łącznie 0,9km),
- pas autobusowy w jezdniach **ul. Armii Krajowej**, w kierunku do centrum: na odcinku od skrzyżowania z ul. Karczówkowską do skrzyżowania z ul. Żytnią (0,3km),
- pasy autobusowe w **ul. Żelaznej**, w kierunku do centrum: na odcinku od skrzyżowania z ul. Żytnią do skrzyżowania z ul. Czarnowską (0,6km), oraz w kierunku od centrum: na odcinku od skrzyżowania z ul. Czarnowską do skrzyżowania z ul. Grunwaldzką (0,6km),
- pasy autobusowe w **Al. IX Wieków Kielc**, w obu kierunkach, na odcinku od Ronda Gustawa Herlinga-Grudzińskiego do skrzyżowania z ul. Źródłową (1,1km+1,1km, łącznie 2,2km),
- pasy autobusowe w jezdniach **ul. Sandomierskiej**, w kierunku od centrum, na odcinku od skrzyżowania z ul. Źródłową do skrzyżowania z ul. Szczecińską (1,0km), oraz w kierunku do centrum, rozpoczynający się na wlocie skrzyżowania z ul. Poleską (na wysokości ul. Dobrzyńskiej) do skrzyżowania z al. Solidarności (1,1km),
- pasy autobusowe w **ul. Warszawskiej**, w kierunku do centrum, na odcinku od skrzyżowania z ul. Jeleniowską do skrzyżowania z Al. IX Wieków Kielc (3,4km, w tym pas istniejący o długości 2,5km), w kierunku od centrum, na odcinku od skrzyżowania z Al. IX Wieków Kielc do skrzyżowania z ul. gen. Sikorskiego (3,3km, w tym pas istniejący o długości 2,5km), oraz dodatkowo: pas autobusowy do skrętu w lewo na wlocie ul. gen. Sikorskiego (0,1km) oraz pas autobusowy na wlocie ul. Orkana, rozpoczynający się na wysokości istniejącego przejścia dla pieszych pomiędzy wjazdem na parking a ul. Karkonoską (0,1km),
- pasy autobusowe w **ul. Bpa Jaworskiego**, w kierunku ul. Warszawskiej, na odcinku od skrzyżowania z ul. Nowaka-Jeziorańskiego do skrzyżowania z ul. Warszawską (0,9km), oraz w kierunku do ul. Nowaka Jeziorańskiego, na odcinku od skrzyżowania z ul. Warszawską do skrzyżowania z ul. Nowaka-Jeziorańskiego (0,9km),
- pasy autobusowe w **ul. Tarnowskiej**, w kierunku do centrum, rozpoczynający się na wlocie skrzyżowania z ul. Armii Ludowej (na wysokości istniejącego parkingu) do skrzyżowania z ul. Zagórską (1,8km), oraz w kierunku od centrum, na odcinku od skrzyżowania z ul. Zagórską do skrzyżowania z ul. Armii Ludowej (1,6km),
- pasy autobusowe w **ul. Źródłowej**, w kierunku do centrum, na odcinku od skrzyżowania z ul. Zagórską do skrzyżowania z ul. Sandomierską (0,5km), a także w kierunku od centrum, na odcinku od skrzyżowania z Al. IX Wieków Kielc do skrzyżowania z ul. Zagórską (0,6km),
- pasy autobusowe w **Al. Solidarności**, w kierunku do centrum, od skrzyżowania z ul. Bpa Jaworskiego do skrzyżowania z Al. IX Wieków Kielc (2,2km), oraz w kierunku od centrum, na odcinku od skrzyżowania z ul. Sandomierską do skrzyżowania z ul. Bpa Jaworskiego (2,3km),
- pasy autobusowe w **ul. Szajnowicza-Iwanowa**, w kierunku do centrum, na odcinku od skrzyżowania z ul. Massalskiego do skrzyżowania z ul. Grunwaldzką (0,3km), oraz w kierunku od centrum, na odcinku od skrzyżowania z ul. Grunwaldzką do skrzyżowania z

ul. Massalskiego (0,3km), a także pas autobusowy do skrętu w lewo na wlocie ul. Massalskiego, rozpoczynający się na wysokości wjazdu w osiedle (0,1km),

- pasy autobusowe w **ul. Grunwaldzkiej**, w kierunku do centrum, na odcinku od skrzyżowania z ul. Szajnowicza-Iwanowa do skrzyżowania z ul. Armii Krajowej (2,4km), oraz w kierunku od centrum, na odcinku od skrzyżowania z ul. Armii Krajowej do skrzyżowania z ul. Szajnowicza-Iwanowa (2,4km),
- estakada autobusowo-tramwajowa z **ul. Grunwaldzkiej w ul. Piekoszowską** (kierunek do centrum), umożliwiająca utrzymanie obecnych relacji autobusowych, stanowiąca pierwsze tego typu rozwiązanie w Polsce – jej efektywność będzie ściśle uzależniona od liczby autobusów z niej korzystających oraz rozsądnego gospodarowania zezwoleniami dla innych grup pojazdów, tak aby natężenie ruchu wszystkich dopuszczonych pojazdów transportu zbiorowego nie poddawało w wątpliwość sensu ograniczeń dla ruchu innych pojazdów (0,2km),
- pasy autobusowe na obu wlotach **ul. Jagiellońskiej** na skrzyżowaniu z ul. Grunwaldzką (łącznie 0,2km),
- pasy autobusowe w **ul. Armii Ludowej**, w kierunku do centrum, na odcinku od skrzyżowania z ul. Wrzosową do skrzyżowania z ul. Tarnowską (1,5km), oraz w kierunku od centrum, na odcinku od skrzyżowania z ul. ks. Popiełuszki do skrzyżowania z ul. Wrzosową (1,5km),
- pasy autobusowe w **ul. Zagnańskiej**, w kierunku do centrum na wlocie skrzyżowania ul. Zagnańskiej z planowaną północną jezdnią zbierająco-rozprowadzającą S74, począwszy od wjazdu na parking zlokalizowany po zachodniej stronie (0,2km), oraz w kierunku od centrum na wlocie skrzyżowania ul. Zagnańskiej z planowaną południową jezdnią zbierająco - rozprowadzającą S74, począwszy od wjazdu na parking zlokalizowany po wschodniej stronie (0,2km),
- pas autobusowy w **ul. Okrzei**, w kierunku do centrum, na wlocie skrzyżowania z ul. Czarnowską (0,2km),
- pas autobusowy w **ul. 1-go Maja**, w kierunku do centrum, na odcinku od skrzyżowania z ul. Jagiellońską do skrzyżowania z ul. Czarnowską (1,0km),
- pasy autobusowe w **ul. Żytnej**, w kierunku do ul. Tarnowskiej, na odcinku od skrzyżowania z ul. Armii Krajowej do skrzyżowania z ul. bpa Kaczmarka (0,3km), oraz w kierunku do ul. Żelaznej, na odcinku od skrzyżowania z ul. Paderewskiego do skrzyżowania z ul. Żelazną (0,3km),
- pasy autobusowe w **ul. Ogrodowej**, w kierunku do ul. Tarnowskiej, na odcinku od skrzyżowania z ul. bpa Kaczmarka do skrzyżowania z ul. Jana Pawła II (0,6km), oraz w kierunku do ul. Żelaznej, na odcinku od skrzyżowania z ul. Jana Pawła II do skrzyżowania z ul. Paderewskiego (0,6km),
- pasy autobusowe w **ul. Seminaryjskiej**, w kierunku do ul. Tarnowskiej, na odcinku od skrzyżowania z ul. Jana Pawła II do skrzyżowania z ul. Tarnowską (0,9km), oraz w kierunku do ul. Żelaznej, na odcinku od skrzyżowania z ul. Tarnowską do skrzyżowania z ul. Jana Pawła II (0,9km),
- pas autobusowy w jezdni **ul. Jana Pawła II**, w kierunku do centrum, na odcinku od skrzyżowania z ul. Krakowską do skrzyżowania z ul. Seminaryjską (0,2km),

- pas autobusowy w jezdni **ul. Krakowskiej**, w kierunku do centrum, przeznaczony do skrętu w lewo, na wlocie skrzyżowania z ul. Jana Pawła II, od skrzyżowania z ul. Legionów (0,1km),
- pasy autobusowe w ul. Cmentarnej (po obu stronach od ul. Sandomierskiej do Cmentarza w Cedzynie), o łącznej długości 0,9 km, wydzielone jako pasy przykrawężnikowe prawe, z pętlą o ruchu okrężnym oraz przystankiem początkowym bezpośrednio przy wejściu na cmentarz; jednocześnie pasy ogólnodostępne zlokalizowane w środkowej części jezdni będą prowadzić do parkingu zlokalizowanego wewnątrz pętli autobusowej (takie rozwiązanie sprawi, że ruch pojazdów komunikacji indywidualnej nie będzie przeszkadzał autobusom, nawet w dni o szczególnie dużej liczbie pasażerów dojeżdżających do cmentarza),
- **ulica Paderewskiego**, zorganizowana jako ulica sprzyjająca ruchowi autobusów, z rozcięciem ruchu dla samochodów na przecięciu ul. Sienkiewicza, jednocześnie zapewniająca ciągłość przejazdu autobusów w obu kierunkach – łączna długość w obu kierunkach 1,4km (2x0,7km).

Wszystkie pasy autobusowe zlokalizowane na odcinkach mogą zostać wydzielone z istniejących przekrojów ulic, kosztem dotychczasowych pasów ogólnodostępnych. Poszerzenie istniejących przekrojów poprzecznych jezdni będzie konieczne jedynie na ulicach: Źródłowej i Tarnowskiej. Natomiast w przypadku pasów autobusowych sytuowanych na wlotach skrzyżowań wygospodarowanie pasa terenu dla dodatkowego pasa ruchu będzie konieczne we wszystkich przypadkach. Z kolei, w celu wydzielenia pasów autobusowych, w przypadku ul. Seminaryjskiej, na odcinku od ul. Wesolej do ul. Tarnowskiej zaproponowano rezygnację z ruchu samochodów, w kierunku do ul. Tarnowskiej, – ul. Seminaryjska będzie więc ulicą jednokierunkową z dodatkowym pasem autobusowym w drugim kierunku (tzw. pas „pod prąd”). Uzyskany zostanie więc przekrój 1+2 z wyspami azylu dla pieszych, oddzielającymi pas „pod prąd” od pozostałych pasów ruchu. W ul. Żytniej i ul. Ogrodowej konieczne będzie ograniczenie przekroju wykorzystywanego przez samochody do jednego pasa ruchu w każdym z kierunków, w celu wydzielenia pasów autobusowych.

Powyższy układ ulic z pasami autobusowymi stwarza możliwości sprawnego przejazdu autobusów przez centrum miasta oraz ułatwia dojazd do obszaru śródmiejskiego, na zasadzie połączeń promienistych. Dzięki temu, możliwe jest zorganizowanie systemu szybkich linii autobusowych, korzystających z pasów autobusowych, na znacznych długościach. W zasadzie, ruch po pasach ogólnodostępnych, w przypadku tych linii będzie się ograniczał do początkowych i końcowych odcinków linii, na których i tak, z zasady dopuszcza się wolniejszą jazdę, np. z powodu konieczności meandrowania. Tak zaprojektowany system pasów autobusowych charakteryzuje się więc ciągłością i spójnością, dzięki czemu efekty uzyskiwane na odcinkach z pasami autobusowymi nie będą marnotrawione na innych odcinkach. Układ sprzyja poprawie punktualności i regularności kursowania autobusów, oddzielenie od ruchu pozostałych pojazdów wpłynie korzystnie na zwiększenie bezpieczeństwa komunikacyjnego.

Propozycja obejmuje utworzenie pasów autobusowych przykrawężnikowych prawych, co sprzyja lokalizacji przystanków, jednak pozytywny efekt działania pasów może być częściowo neutralizowany przez ruch innych pojazdów korzystających z pasów autobusowych na wlotach skrzyżowań. Jeżeli natężenia ruchu takich relacji przekroczą 150 [P/h], na etapie projektów budowlanych, należy rozważyć wydzielenie pasa do skrętu w prawo już poza pasem autobusowym, jako pasa skrajnie prawego. Wówczas pojazdy skręcające w prawo będą przecinały pas autobusowy, a prawdopodobieństwo jego zablokowania będzie zminimalizowane. Dopuszczenie zbyt dużej liczby pojazdów na pas

autobusowy na wlocie skrzyżowania skutkuje stratami czasu autobusów (niweczącymi efekty uzyskane podczas przejazdu odcinka), lub masowymi rezygnacjami kierowców autobusów z przejazdu pasami wydzielonymi. Należy także zadbać o zapewnienie szerokości pasów umożliwiających wygodny przejazd autobusów (3,25-3,50 [m]), oraz dążyć do eliminacji lub przynajmniej ograniczeń w sytuowaniu elementów ograniczających widoczność kierowców autobusów, w tym parkowania na chodnikach, w bezpośrednim sąsiedztwie pasów autobusowych. System sterowania ruchem powinien obejmować co najmniej obszar śródmiejski, ograniczony ulicami: Jagiellońską, 1-go Maja, Łódzką, Zagnańską, Orkana, Bpa. Jaworskiego, Radomską, Solidarności, Tarnowską, Wapiennikową, Husarską, Marmurową, Pakosz i Krakowską, oraz dodatkowo wszystkie wychodzące poza ten obszar odcinki sieci z pasami autobusowymi.

Rozbudowie systemu pasów autobusowych powinna towarzyszyć szeroka edukacja społeczna na temat zalet tego typu rozwiązań, w tym poszanowania wszystkich użytkowników systemu transportowego. Edukacja ta powinna być prowadzona w szkołach oraz w miarę możliwości z wykorzystaniem mediów lokalnych. Konieczna jest też rozbudowa systemu monitoringu wykorzystywania pasów autobusowych zgodnie z ich przeznaczeniem. Proponowane jest zastosowanie video-rejestracji ruchu na pasach autobusowych, w przypadku pojawiania się zachowań niepożądanych należy się kierować zasadą nieuchronności kary.

Kolejnym, niezbędnym elementem zwiększającym efektywność transportu zbiorowego – jest **zintegrowany system sterowania ruchem**, zapewniający autobusom priorytety w sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniach. Jest to konieczne w celu zwiększenia sprawności wydzielonych pasów autobusowych, tak aby skrócenie czasu przejazdu odcinków międzyprzystankowych nie było wyrównywane stratami czasu na wlotach skrzyżowań. Preferowane jest stworzenie systemu obejmującego ruch wszystkich pojazdów w obrębie obszaru śródmiejskiego. Zaproponowano zastosowanie systemu hierarchicznego, w którym sygnał umożliwiający przejazd odbywa się na zasadzie wyrównywania opóźnień: w pierwszej kolejności pojazdom najbardziej opóźnionym, ewentualnie zapewniając w pierwszej kolejności priorytet autobusom linii włączonych w system Szybkiego Autobusu Miejskiego. Niezbędna jest przy tym konsekwencja działania, na każdym etapie planowania, projektowania, wdrażania i eksploatacji systemu sterowania, punktem odniesienia powinna być liczba pasażerów (komunikacji zbiorowej i indywidualnej), a nie liczba pojazdów.

Wprowadzeniu systemu sterowania ruchem powinien towarzyszyć dalszy rozwój **systemu sterowania dyspozytorskiego**, obejmującego wszystkie autobusy, a docelowo także inne pojazdy transportu zbiorowego, w tym pojazdy przewoźników prywatnych. System ten powinien umożliwiać gromadzenie i przetwarzanie danych o funkcjonowaniu poszczególnych linii oraz umożliwiać stosowanie różnorodnych strategii dyspozytorskich, szczególnie w przypadku wystąpienia istotnych zakłóceń funkcjonowania linii. System sterowania dyspozytorskiego powinien obejmować całą sieć transportu zbiorowego.

Niezwykle istotna jest też kontynuacja programu budowy nowych i modernizacji istniejących przystanków autobusowych, w celu rozszerzenia oferty transportu zbiorowego i obsługi obszarów dotychczas znajdujących się poza strefą dostępności do linii autobusowych. W tym kontekście należy rozważyć możliwość dogęszczenia przystanków, szczególnie na obszarze śródmiejskim. Należy także dążyć do wprowadzenia przystanków dwu-stanowiskowych na obszarze śródmiejskim oraz wszędzie tam, gdzie natężenia ruchu autobusów przekraczają 20 [A/h].

7.2. Rozbudowa sieci transportu zbiorowego

Dalsza rozbudowa sieci transportu zbiorowego powinna iść głównie w kierunku większej aktywizacji transportu kolejowego w obsłudze aglomeracji kieleckiej. Zgodnie z zapisami „Zintegrowanego planu ...”, proponuje się utworzenie trzech regularnych linii o charakterze regionalnym, obsługiwanych autobusami szynowymi:

- do **Piekoszowa** (z ewentualnym wydłużeniem do Włoszczowej),
- do Zagnańska (z ewentualnym wydłużeniem do Skarżyska-Kamiennej),
- do Sitkówki-Nowiny (w przyszłości, z ewentualnym wydłużeniem do planowanego lotniska w Obicach).

Aby połączenia te mogły rzeczywiście pełnić istotne funkcje w systemie transportu zbiorowego aglomeracji kieleckiej, konieczne jest zapewnienie atrakcyjnych interwałów między kolejnymi pojazdami obsługującymi wymienione linie. Zaproponowano:

- częstotliwość kursowania w okresach szczytowych na poziomie 2 [poc/h], w interwałach 30-minutowych,
- częstotliwość kursowania poza okresami szczytu na poziomie 1 [poc/h], przy długości interwału: 60 minut.

Uzupełnieniem powinny być pociągi osobowe w relacjach:

- Kielce – Sędziszów – Kraków/Katowice,
- Kielce – Włoszczowa – Częstochowa,
- Kielce – Skarżysko-Kamienna – Radom.

Dla połączeń tych zaproponowano minimalny interwał 2-godzinny. Rozkłady jazdy wszystkich wymienionych powyżej połączeń muszą być ściśle skoordynowane z rozkładami jazdy autobusów, we wszystkich miejscach sieci, gdzie takie bezpośrednie powiązania mają i będą mieć miejsce.

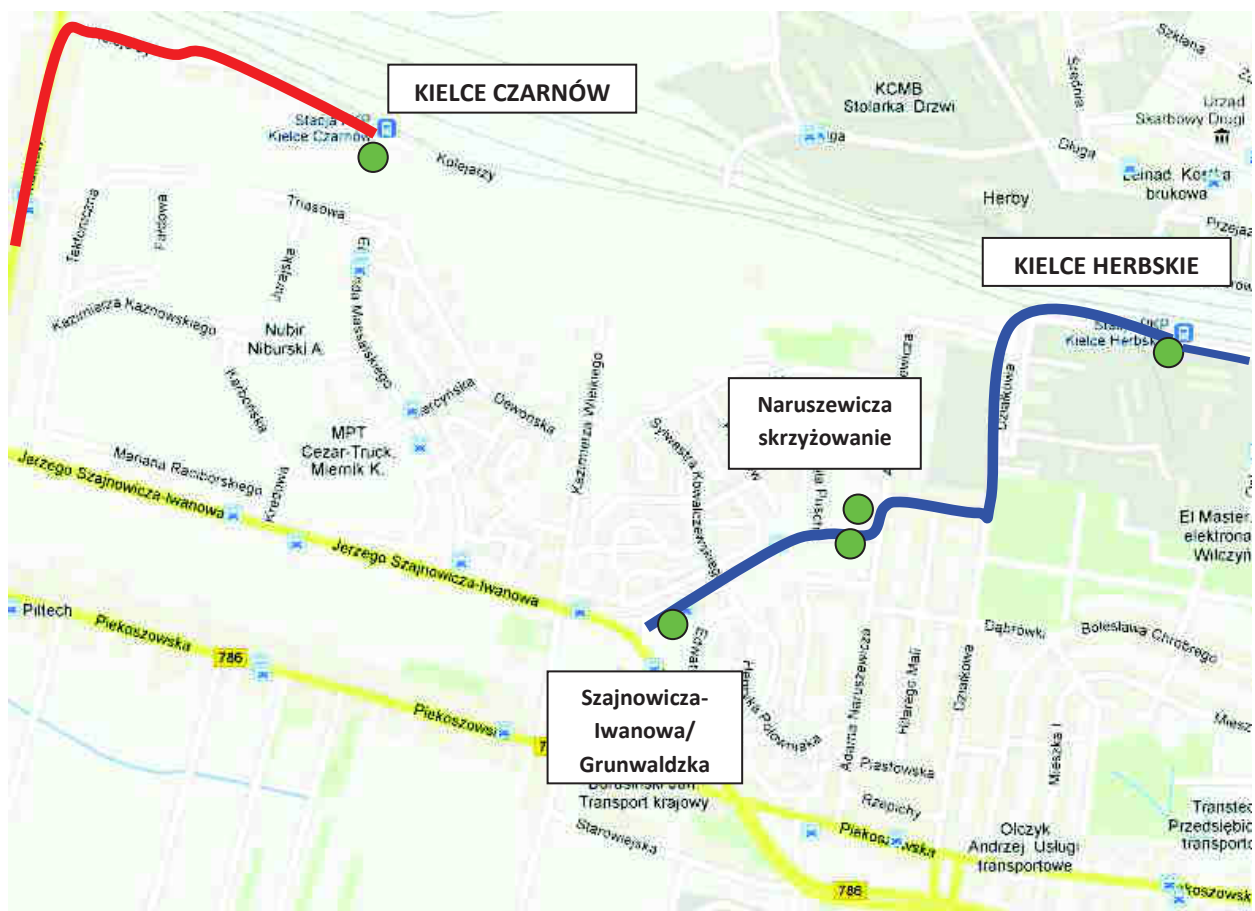
Realizacja nowych, regularnych kolejowych połączeń aglomeracyjnych będzie miała sens tylko i wyłącznie w przypadku dogęszczenia sieci istniejących przystanków kolejowych.

- modernizacja przystanków **Kielce Herbskie** i **Kielce Czarnów** (linia do Piekoszowa),
- budowę nowego przystanku kolejowego w rejonie marketu NOMI (linia do Zagnańska),
- budowa nowych przystanków kolejowych: **Kielce Białogon** (w sąsiedztwie ul. Na Ługach), **Kielce Podkarczówka** (na południe od os. Podkarczówka, w sąsiedztwie ul. Biesak) oraz w rejonie wiaduktu na ul. Krakowskiej (linia do Sitkówki-Nowiny).

Właścicielem i zarządcą infrastruktury kolejowej jest PKP PLK S.A., które będzie odpowiedzialne za ich projektowanie, realizację i montaż finansowy. W finansowaniu budowy tych przystanków mogą uczestniczyć: właściciel infrastruktury, gmina Kielce i podmioty prywatne. Beneficjentem potencjalnych środków unijnych będzie PKP PLK S.A.

W przypadku przystanków **Kielce Herbskie** i **Kielce Czarnów** (Rys. 7-2; linia do Piekoszowa), konieczna jest pełna integracja transportu kolejowego z transportem autobusowym. Wiąże się to z koniecznością uzupełnienia układu komunikacji autobusowej na obszarze samych Kielc. Konieczne jest zapewnienie obsługi komunikacją autobusową przystanków kolejowych:

- **Kielce Czarnów:** zapewnienie przejazdu autobusów na trasie: ul. Malików – ul. Kolejarzy (po wcześniejszej jej modernizacji) z przystankiem końcowym Kielce Herbskie – ciąg obsługiwany pojazdami klasy MIDI,
- **Kielce Herbskie:** zapewnienie przejazdu autobusów na trasie: ul. Szajnowicza-Iwanowa – ul. Kolberga – ul. Hoża (do skrzyżowania z ul. Jagiellońską), co może stanowić szczególnie istotne powiązanie w przypadku ożywienia przystanku kolejowego Kielce Herbskie, wymaga to budowy przystanków autobusowych Kielce Herbskie oraz Naruszewicza skrzyżowanie, korzystne byłoby także ulokowanie przystanku przy wschodnim wylocie ul. Szajnowicza-Iwanowa na skrzyżowaniu z ul. Grunwaldzką; ciąg obsługiwany pojazdami klasy MIDI i MEGA.

Rys. 7-2. Proponowane nowe trasy linii autobusowych i lokalizacja nowych przystanków autobusowych.

Należy także rozważyć możliwość pełniejszej obsługi os. Na Stoku, poprzez wjazd w osiedle ul. Piłsudskiego: od skrzyżowania z ul. Orląt Lwowskich do centralnego punktu osiedla, zlokalizowanego w okolicy Kościoła (Rys. 7-3), z budową dwóch par przystanków: Piłsudskiego osiedle i Piłsudskiego pętla; ciąg obsługiwany pojazdami klasy MINI, MIDI i MEGA.

Nowym elementem sieci transportu zbiorowego będzie także pętla manewrowa przy Campusie Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, dzięki której skróci się droga do przystanków, co istotnie poprawi obsługę komunikacyjną uczelni. Pętla powinna mieć co najmniej 2 stanowiska postojowe dla autobusów.

Rys. 7-3. Proponowana nowa trasa linii autobusowych na os. Na Stoku.

Natomiast w obrębie ścisłego centrum Kielc zaproponowano wprowadzenie linii miejskiej, obsługiwanej ekologicznym, taborem mało-pojemnym, o częstotliwości 4-6 [A/h] (obok lub w miejsce linii 0A i 0B). Proponowany przebieg linii na tym obszarze, to: Jana Pawła II – Czerwonego Krzyża – Wesola – Bodzentyńska (Rys. 7-4). Takie rozwiązanie zapewnia bardzo dobrą dostępność do najważniejszych punktów w centrum (Rynek, ul. Sienkiewicza, Plac Katedralny), oraz praktycznie nie wymaga zmian w obowiązującej organizacji ruchu.

Rys. 7-4. Propozycja wprowadzenia komunikacji autobusowej w ścisłe centrum Kielc.

Proponuje się także budowę zintegrowanego dworca komunikacji zbiorowej, stanowiącego atrakcyjny węzeł przesiadkowy pomiędzy koleją, oraz liniami autobusów dalekobieżnych, miejskich i podmiejskich, zlokalizowanego po północno-wschodniej stronie istniejących peronów kolejowych.

W miarę możliwości należy dążyć do zwiększania liczby tzw. „przystanków otwartych”, które ze względu na brak skosu wjazdowego do zatoki charakteryzują się możliwością skrócenia dystansu od skrzyżowania. Dzięki takiemu rozwiązaniu zwiększy się komfort dojazdu do przystanków.

7.3. Budowa systemu „Parkuj i Jedź”

Proponuje się uzupełnienie idei Szybkiego Autobusu Miejskiego, o system „Parkuj i Jedź” (w skrócie P&R), w celu lepszej integracji systemu transportu zbiorowego z transportem indywidualnym. Umożliwi to lepsze wykorzystanie obu środków transportu, będzie też sprzyjać ograniczeniu liczby samochodów na ciągach dojazdowych do centrum miasta, oraz na samym obszarze śródmiejskim. Zaproponowano następujące lokalizacje parkingów strategicznych w systemie „P&R”:

- rejon skrzyżowania ulic Warszawskiej i Jeleniowskiej (opcjonalnie skrzyżowanie ulic Warszawskiej i Orkana) – przejście potoków z kierunku północno-wschodniego,
- przy ul. Zagnańskiej w sąsiedztwie NOMI - przejście potoku z kierunku północnego,
- sąsiedztwo skrzyżowania ul. Sandomierskiej i Szczecińskiej, ewentualnie przy cmentarzu komunalnym w Cedzynie – przejście potoków z kierunku wschodniego,
- sąsiedztwo skrzyżowania ulic Popiełuszki i Armii Ludowej – przejście potoków z kierunku południowego,
- sąsiedztwo skrzyżowania ulic Piekoszowskiej i Jarząbek – przejście potoków z kierunku zachodniego,
- rejon skrzyżowania ulic Szajnowicza-Iwanowa i Massalskiego (istniejący Parking E. Leclerc) – przejście potoków z kierunku zachodniego,
- rejon skrzyżowania ulic Krakowskiej i Jagiellońskiej (istniejący Parking Lidl) – przejście potoków z kierunku południowo-zachodniego,

Proponowane parkingi powinny mieć około 20 – 30 stanowisk postojowych z możliwością rozbudowy w przypadku większego zainteresowania mieszkańców systemem „P&R”. W przypadku istniejących parkingów (E. Leclerc i Lidl) konieczne jest wypracowanie porozumień partnerstwa publiczno-prywatnego.

7.4. Wyposażenie taboru

Istnieje szereg wymagań dotyczących kształtowania wyposażenia i przestrzeni pojazdów. Poniżej przedstawiono docelowy standard wyposażenia autobusów, który jest

charakterystyczny właściwie dla komunikacji miejskiej i podmiejskiej. W przypadku wejścia do zintegrowanego transportu aglomeracyjnego przewoźników zamiejskich – bardzo trudno będzie spełnić te wymagania.

Wyposażenie taboru, istotne dla pasażera:

- niska podłoga – 100 % pojazdów w mieście oraz wybrane kursy na liniach podmiejskich;
- możliwość przewiezienia wózków inwalidzkich i wózków dziecięcych (2 szt. w pojazdach średniopojemnych i 1 szt. w małopojemnych);
- możliwość przewiezienia roweru;
- rodzaj i rozmieszczenie foteli;
- rodzaj i rozmieszczenie przycisków do otwierania drzwi, w sposób wygodny, z zapewnieniem wysokiej ergonomii stosowanych rozwiązań;
- monitoring wizyjny wewnątrz pojazdu (bezpieczeństwo osobiste);
- głosowe zapowiadanie przystanków;
- nagłośnienie wewnątrz pojazdu (informacja o sytuacjach awaryjnych na sieci);
- informacja audio na zewnątrz pojazdu (o numerze linii i kierunku jazdy – podawana na przystankach dla pasażerów niedowidzących);
- informacja na zewnątrz pojazdu – o numerze linii i kierunku docelowym;
- informacja wewnątrz pojazdu – o numerze linii i przystankach pośrednich;
- kasowniki dwusystemowe, umożliwiające kasowanie biletów papierowych i współpracujące z kartą KKM (również w zakresie rejestracji wejść i wyjść);
- klimatyzacja przestrzeni pasażerskiej;
- poziom hałasu wewnątrz pojazdu;
- automat biletowy (wyjątek – pojazdy o małej pojemności ze względu na brak miejsca);

Poniżej zestawiono kryteria, którymi powinien kierować się zarządca transportu i przewoźnik podczas wyboru taboru (oczywiście musi brać pod uwagę również kryteria ważne dla pasażera):

- liczba i udział miejsc siedzących (w komunikacji miejskiej 30-50 %, w komunikacji zamiejskiej powyżej 50 %). Generalnie na liniach długich z małą wymianą pasażerów – duży udział miejsc siedzących, a przy dużej wymianie na liniach miejskich – niski;
- liczba miejsc stojących (nominalna oraz przy wypełnieniu 4 i 5 os/m² powierzchni do stania);
- klimatyzacja przestrzeni dla kierującego pojazdem;
- ekologiczny silnik spełniający normy co najmniej EURO4;
- urządzenia zliczające pasażerów;
- urządzenia pomiarowo-sterujące, powiązane z systemem dyspozytorskim;
- system do lokalizacji pojazdów w sieci;
- poziom hałasu na zewnątrz od pojazdu zatrzymanego;
- poziom hałasu na zewnątrz od pojazdu w ruchu;

- zużycie paliwa;
- czas przyspieszania;
- trwałość (wyrażona w latach lub w przebiegu);
- parametry geometryczne (długość, szerokość, wysokość, promień zawracania, wysokość podłogi i ewentualnych stopni, itp.);
- liczba i rozmieszczenie drzwi (w warunkach miejskich należy unikać pojazdów, w których brakuje tylnych drzwi).

Oczywiście istnieje jeszcze szereg szczegółowych wymagań technicznych dla pojazdów. Przewoźnik powinien prowadzić politykę zakupu taboru od 2 (ze względu na potrzebę utrzymania konkurencyjności pomiędzy nimi) do 3 producentów (większa liczba producentów oznacza problemy z dostępnością części zamiennych).

Powyżej sformułowane wymagania dotyczą również pojazdów kolejowych, ale w nich standardem powinna być niska podłoga oraz możliwość przewiezienia wózków inwalidzkich i kilku rowerów. W autobusach zamiejskich bardzo trudno spełnić te wymagania i m. in. w tym należy upatrywać przewagę kolei w przewozach regionalnych.

W podejmowanych działaniach należy również zwracać uwagę na estetykę stosowanych rozwiązań, która powinna iść w parze ze względami bezpieczeństwa.

W kolejowych przewozach regionalnych jest dostępny bardzo zróżnicowany tabor pasażerski. Rodzaj używanych pojazdów zależy od wielkości przewidywanych potoków pasażerskich oraz od zelektryfikowania linii kolejowej. W sytuacji braku trakcji elektrycznej (raczej na liniach o małym ruchu pojazdów) jest stosowany tabor spalinowy o pojemności ok. 300 miejsc, a przy małych potokach pasażerskich – 160 miejsc (Tabeli 7-1). Przy dużym zapotrzebowaniu na przewozy, zwłaszcza w relacjach do miasta wojewódzkiego istnieje bogatszy asortyment pojazdów z napędem elektrycznym o pojemności od 140 do 1000 miejsc (Tabeli 7-2).

Tabela 7-1. Parametry przykładowych spalinowych pojazdów szynowych.

Producent i typ pojazdu	Masa służbowa [tony]	Liczba miejsc siedzących	Sumaryczna liczba miejsc
ZNTK Mińsk Maz. 218Md	46	60	160
PESA Link seria 844	85	100	240
Newag 220M	82	140	280
PESA 218M	81	120	300
PESA 219M Atribo	110	160	320
Newag 221M	105	190	390

Tabela 7-2. Parametry przykładowych elektrycznych pojazdów szynowych.

Producent i typ pojazdu	Masa służbowa [tony]	Liczba miejsc siedzących	Sumaryczna liczba miejsc
PESA EN81	53	60	140
PESA Elf 34WE	84	110	230
PESA Elf 21WE	107	160	320
PESA Elf 22WE	135	170	350
Newag Impuls 31WE	136	200	460
Newag Impuls 35WE	197	220	700

Zakupy taboru kolejowego są bardzo kosztowne. Lepszą pozycję przetargową stosunku do producenta można uzyskać dzięki tworzeniu konsorcjum zakupowego, co w 2011 r. uczyniły 4 województwa: lubuskie, łódzkie, wielkopolskie i zachodniopomorskie – łączne zamówienie na 22 pojazdy. Podobną strategię obrały województwa: małopolskie, śląskie, podkarpackie i świętokrzyskie (19 pojazdów). Koszt pojedynczego pojazdu spalinowego waha się od 5 do 9 mln zł, a elektrycznego zespołu trakcyjnego wynosi ok. 20 mln (przykłady zawarto w Tabeli 7-3). Koszt pełnej modernizacji elektrycznej jednostki trakcyjnej EZT wynosi ok. 5 mln zł. Ważnym źródłem finansowania zakupów taboru będą środki unijne, przewidziane na lata 2014-2020.

Tabela 7-3. Przykładowe zakupy taboru kolejowego w latach 2010-2012.

Zamawiający	Rok	Wartość zamówienia [mln zł]	Liczba pojazdów [szt.]	Cena pojazdu [mln zł.]	Uwagi
Woj. dolnośląskie	2010	13,3	3	4,4	ZNTK Mińsk Maz. 218Md (160 miejsc)
Woj. podkarpackie	2010	24,4	5	4,9	ZNTK Mińsk Maz. 214Md (160 miejsc)
Woj. dolnośląskie	2010	20,1	3	6,7	ZNTK Mińsk Maz. 218Md (300 miejsc)
Arriva	2012	39,0	4	9,8	PESA 218Mc (260 miejsc)
Woj. małopolskie	2010	91,0	5	18,2	PESA Acatus II (350miejsc)
Koleje Dolnośląskie	2012	100,0	5	20,0	Newag 31WE (460 miejsc)
Koleje Mazowieckie	2012	396,0	16	24,8	czterocłonowe EZT
SKM Warszawa	2011	369,0	13	28,4	PESA (1000 miejsc)

7.5. Organizacja rynku przewozów (podmioty rynku transportu zbiorowego, integracja taryfowo-biletowa, integracja przestrzenna – przystanki i węzły przesiadkowe, koordynacja rozkładów jazdy)

W miastach średnich i dużych należy przyjąć zasadę rozdziału funkcji organizacji i zarządzania transportem publicznym od funkcji realizacyjnych, które przypisane są przewoźnikom (operatorom).

Zadania zarządu publicznego transportu zbiorowego:

- Badanie i analiza potrzeb przewozowych w stanie istniejącym oraz ich prognozowanie;
- Opracowanie koncepcji rozwoju transportu zbiorowego (infrastruktury i przebiegu linii) oraz zatwierdzanie tej koncepcji;
- Sformułowanie standardów obsługi w transporcie publicznym w różnych obszarach funkcjonowania;
- Określenie wytycznych do projektowania różnych urządzeń transportu publicznego i elementów towarzyszących (dworce, węzły przystankowe, przystanki, pojazdy, parkingi samochodowe i rowerowe, itp.);
- Zlecenie projektów i nadzór nad inwestycjami transportu publicznego;
- Utrzymanie urządzeń transportu zbiorowego i urządzeń towarzyszących;
- Koordynacja infrastruktury transportu zbiorowego z pozostałą infrastrukturą techniczną (drogową, kolejową i uzbrojeniem terenu);
- Ustalenie jednolitego sposobu oznakowania pojazdów i infrastruktury funkcjonujących w ramach systemu zintegrowanego transportu zbiorowego;
- Współpraca z innymi organizatorami transportu zbiorowego (kolejowego i drogowego na obszarze aglomeracji oraz na jej granicach);
- Opracowanie zasad współpracy z organizacjami, reprezentującymi interesy użytkowników transportu;
- Opracowanie wytycznych do kształtowania rozkładów jazdy i ich projektowanie;
- Planowanie dochodów i wydatków;
- Przygotowanie systemu taryfowego i biletowego;
- Ustalenie zasad i opłat za korzystanie z infrastruktury;
- Ustalenie wielkości dotacji do komunikacji zbiorowej od poszczególnych gmin;
- Dystrybucja biletów, gromadzenie wpływów z biletów i kontrola opłat wnoszonych za przejazdy;
- Przeprowadzanie przetargów i zawieranie umów z przewoźnikami;
- Kontrola ilości i jakości usług świadczonych przez przewoźników - objęcie wszystkich linii komunikacji miejskiej i podmiejskiej ciągłą lub przynajmniej okresową kontrolą jakości przewozów oraz uwzględnienie efektów kontroli w ocenie przewoźników;
- Ustalenie zasad rozliczeń i wykonywanie rozliczeń z przewoźnikami;
- Koordynacja przewozów pasażerskich;

- Prowadzenie działań informacyjnych dla pasażerów (w tym platformy informacyjnej) oraz działań marketingowych transportu zbiorowego;
- Nadzór nad bezpieczeństwem pasażerów i personelu;
- Przyjmowanie i rozpatrywanie skarg i wniosków pasażerów dotyczących funkcjonowania transportu publicznego i infrastruktury.

Część z tych zadań można podzlecać firmom zewnętrznym. Za istotne i niedoceniane w polskich warunkach należy uznać tworzenie wytycznych i wymagań do projektowania infrastruktury, rozkładów i pojazdów. Służą one projektantom, przewoźnikom, pasażerom i ich stowarzyszeniom.

W umowach zawieranych z przewoźnikami (operatorami) należy sformułować przede wszystkim:

- Zakres zamawianych usług (wozo-km, rodzaj i wyposażenie wykorzystywanego taboru);
- Sposób rozliczania wykonanej pracy;
- Zasady oceny jakościowej wykonanych usług (przykładowo wskaźniki punktualności, regularności, czystość pojazdów, itp.);
- Wprowadzenie wymogu informowania zarządcy transportu o zdarzeniach nietypowych z następujących zakresów:
 - uszkodzenia infrastruktury,
 - bezpieczeństwo komunikacyjne (kolizje, wypadki i ich skutki),
 - bezpieczeństwo osobiste (zagrożenia pasażerów i personelu).

W ramach współpracy z różnymi gminami należy ustalić zasady regulujące:

- Ustalenie rodzaju i wielkości usług realizowanych na terenie danej gminy (charakteryzowanej przede wszystkim poprzez wielkość pracy przewozowej i rodzaj wykorzystywanego taboru);
- Określenie rentowności linii przebiegających przez gminy. Wymaga to przeprowadzenia (przynajmniej wrywkowych) badań wielkości potoków pasażerskich i struktury biletów wykorzystywanych na linii;
- Ustalenie wielkości dopłat do wykonanych usług;
- Określenie minimalnego i zalecanego wyposażenia przystanków, będących na utrzymaniu gmin,
- Warto rozważyć także możliwość zastosowania przystanków "na żądanie" na obszarach peryferyjnych, z jednoczesnym uwzględnieniem ich wprowadzenia w rozkładowych czasach przejazdu,
- Określenie obowiązków gminy w zakresie informacji o transporcie zbiorowym, funkcjonującym na jej terenie.

Istotnym składnikiem podwyższenia jakości obsługi transportem zbiorowym jest jego integracja. Poprzez integrację należy rozumieć zaoferowanie pasażerom jednej oferty bez względu na liczbę przewoźników realizujących obsługę transportową w danym obszarze przy jednoczesnym funkcjonowaniu ujednoczonej taryfy w takcie korzystania z różnych połączeń. Głównym celem integracji transportu zbiorowego jest ujednoczenie zasad

korzystania z usług różnych przewoźników, co przekłada się na podniesienie komfortu korzystania z usług przez pasażerów. Stanowi to jeden z elementów wzmacniających konkurencyjność transportu zbiorowego w stosunku do indywidualnego. Udana integracja to połączenie zalet różnych środków przewozowych i osłabienie ich wad. Kluczowe we wdrażaniu zrównoważonego rozwoju systemu transportowego są działania integrujące system transportu zbiorowego od strony wewnętrznej i zewnętrznej. Integracja wewnątrz transportu zbiorowego oznacza współpracę pomiędzy różnymi przewoźnikami. A istota integracji zewnętrznej to połączenie w ramach jednej podróży transportu zbiorowego i indywidualnego (autobusu i samochodu lub roweru).

Wśród istotnych cech transportu zbiorowego można wymienić:

- zalety: oszczędność energii, oszczędność środowiska, wysokie bezpieczeństwo, małe zajęcie terenu (zwłaszcza w centrum nie potrzebuje parkingów);
- wady: niska wygoda przemieszczeń (miejsca stojące, brak intymności), brak bezpośredniego połączenia pomiędzy wieloma osiedlami (miejscowościami), brak ciągłości funkcjonowania (na większości kierunków nie funkcjonuje w nocy), niska częstotliwość kursowania na przedmieściach.

W trakcie przemieszczeń pomiędzy dwoma miejscowościami często zachodzi konieczność korzystania z dwóch przewoźników, co oznacza dwukrotne poniesienie opłaty za przejazd (podwyższenie kosztu przejazdu). Występuje również dodatkowa strata czasu związana z przesiadką pomiędzy liniami z nieskoordynowanymi rozkładami jazdy. Istotą integracji wewnątrz transportu zbiorowego, czyli pomiędzy różnymi przewoźnikami, jest połączenie ich rozkładów jazdy i taryf.

Wśród istotnych cech transportu indywidualnego występują:

- zalety: zapewnia przejazd „od drzwi do drzwi” bez przesiadki, komfort przemieszczeń, elastyczność i dostępność, dobra penetracja obszarów słabo zurbanizowanych;
- wady: duże zagrożenie wypadkowe, zagrożenie dla otoczenia (hałas, spaliny, rozcięcie więzi), duże zajęcie terenu (który w śródmieściu jest drogi).

Generalnie, transport indywidualny (samochodowy) dobrze obsługuje obszary słabo zurbanizowane (dzielnice peryferyjne miasta i przedmieścia), ale stwarza duże problemy w obszarach śródmiejskich (parkowanie, kongestia w sieci). Integracja pomiędzy transportem indywidualnym i zbiorowym to wykorzystanie zalet samochodu na przedmieściach i ograniczenie jego wad w śródmieściu (tutaj należy wykorzystywać transport zbiorowy).

Aspekty integracji mają charakter: funkcjonalny, przestrzenny, intermodalny, taryfowy, społeczny, technologiczny i zarządczy.

Integracja funkcjonalna polega na:

- Koordynacji przebiegu linii komunikacji zbiorowej. Pokrywanie się linii jednego przewoźnika na długich odcinkach oznacza nieefektywne wykorzystanie części taboru. Równocześnie występują braki taboru do wprowadzenia linii w nowe korytarze obsługi. Natomiast pokrywanie się linii różnych przewoźników (generalnie występujące na trasach wylotowych z miasta) skutkuje walką o klienta, spadkiem rentowności linii, a w

konsekwencji zmianami w rozkładach jazdy i upadkiem pewnych firm przewozowych. Takie zjawiska zmniejszają stabilność i niezawodność obsługi komunikacyjnej w pewnych miejscowościach.

- Koordynacji rozkładów jazdy. Generalnie w korytarzach transportowych należy eliminować kursy pokrywające się i występujące blisko siebie. Z kolei w węzłach przesiadkowych należy przyjąć pewne priorytety w koordynacji rozkładów (przykładowo dla dużych potoków podróżnych – rano w kierunku centrum miasta, a po południu z centrum, dodatkowo przesiadki na linie z niską częstotliwością).
- Tworzeniu platformy informacyjnej do planowania podróży.

Integracja przestrzenna polega na:

- Zwiększaniu zasięgu terytorialnego bezpośrednich powiązań transportem publicznym miasta Kielce ze strefą podmiejską i subregionalną. Należy uznać, że Kielce posiadają bogatą ofertę przewoźników prywatnych, łączących miasto z innymi gminami. Jednak musi ona być wsparta poprzez integrację taryf i rozkładów jazdy.
- Lokalizacji dworców komunikacji miejskiej w sąsiedztwie dworców komunikacji subregionalnej oraz regionalnej. Obecnie centrum transportowe miasta znajduje się po wschodniej stronie dworca kolejowego: dworzec PKS przy ul. Czarnowskiej (33 % kursów zamiejskich), dworzec BUS przy ul. Żelaznej (56 % kursów zamiejskich), gdzie przejeżdża wiele autobusów komunikacji miejskiej. Duża odległość i konieczność pokonywania różnic poziomów przy dojeżdżaniu do peronów – działa zniechęcająco przy próbach dotarcia do dworca BUS przy ul. Mielczarskiego (11 % kursów zamiejskich). Należy podejmować wysiłki w celu skoncentrowania usług transportowych po wschodniej stronie dworca kolejowego.
- Prowadzeniu tras komunikacji miejskiej w bezpośredniej bliskości dworców, a zwłaszcza w sąsiedztwie peronów (ideał - przesiadka z tego samego peronu, przystanki autobusowe podwójne, ograniczanie konieczności przejść przez jezdnie);
- Uzyskaniu zwartości przestrzennej węzłów przesiadkowych: z komunikacji zbiorowej na samochód („Park and Ride”) oraz na rower („Bike and Ride”).

Integracja intermodalna polega na:

- Jak najpełniejszym wykorzystaniu kolei w łańcuchu przemieszczeń podróży miejskich, podmiejskich, subregionalnych i regionalnych;
- Dojeździe samochodem do parkingu przesiadkowego „Park and Ride” i dalszej podróży środkami komunikacji zbiorowej. Należy podejmować rozmowy z innymi gminami w celu lokalizacji takich parkingów przy przystankach kolejowych i ważnych przystankach autobusowych. Parkingi powinny być rozproszone, małej lub średniej wielkości.
- Umożliwieniu przewozu roweru w pociągach i autobusach (tylko poza godzinami szczytu lub przez cały dzień, bez opłat);
- Włączeniu w zintegrowany system usług taksówkowych (przede wszystkim integracja informacji, należy rozważyć pewne formy integracji taryfowej).

Integracja taryfowa polega na:

- Stworzeniu jednolitego systemu, z jednym biletem ważnym na całą podróż i u wszystkich przewoźników, z możliwością przesiadek. Brak integracji oznacza konieczność zakupu biletów u różnych przewoźników w różnych kasach lub u kierowców, co jest niewygodne i podwyższa koszty podróży. Problemem jest również stosowanie różnego rodzaju taryf, dzięki temu system transportu zbiorowego jest

nieczytelny (taryfa odcinkowa u przewoźników zamiejskich, strefowa na liniach MPK, jednolita na liniach ZTM). Minimalny zakres integracji taryfowej to honorowanie biletów okresowych innych zarządców transportu (lub innych przewoźników). Następnym etapem jest tworzenie wspólnych biletów okresowych, a najbardziej zaawansowanym – wspólne bilety okresowe i jednorazowe, co wymaga ujednoczenia kasowników.

- Objęciu biletami przejazdowymi także parkowania samochodu pasażera na parkingach przesiadkowych;
- Objęciu w koszcie biletu także przewozu roweru.

Integracja społeczna polega na:

- Doprowadzeniu do w miarę pełnego przekroju społecznego pośród codziennych użytkowników transportu zbiorowego;
- Poprzez poprawę jakości – zachęcenie do korzystania z transportu publicznego posiadaczy samochodów osobowych (zmiany w podziale zadań przewozowych);
- Zapewnieniu dostępności dla osób niepełnosprawnych;
- Poprzez poprawę bezpieczeństwa osobistego – zwiększenie stopnia korzystania z transportu publicznego przez osoby starsze, kobiety i dzieci;
- Eliminacji zagrożeń przypadkami wykluczenia udziału słabszych ekonomicznie lub niepełnosprawnych w realizacji aktywności miejskich.

Integracja technologiczna polegająca na stosowaniu różnorodnych środków, zwłaszcza rozwiązań tzw. inteligentnych systemów transportu, w tym:

- Zapewnienie spójności systemu sterowania dyspozytorskiego z systemem sterowania ruchem wszystkich pojazdów – w celu zapewnienia priorytetów dla komunikacji zbiorowej;
- Różnorodność i komplementarność form informacji dla pasażerów (informatory drukowane, mass media, internet, systemy planowania podróży i informacji dla pasażerów w czasie rzeczywistym – terminale multimodalne, interakcyjny kontakt z potencjalnymi pasażerami, w tym foniczny);
- Integracja informacji uzyskanej z detektorów naziemnych oraz z systemu nawigacji satelitarnej (GPS, GALILEO). Wykorzystanie tej informacji w systemie sterowania dyspozytorskiego i identyfikacji potoków pasażerskich.
- Wielofunkcyjne wykorzystanie osobistej karty elektronicznej. Przykładem jest Kielecka Karta Miejska KKM, która poza funkcją realizowania opłat w komunikacji miejskiej powinna: umożliwiać wnoszenie opłat w komunikacji kolejowej realizowanej w aglomeracji, wnoszenie opłat za parkowanie, pełnić rolę legitymacji studenckiej lub uczniowskiej, pełnić rolę karty bibliotecznej, itp. Obecnie przewoźnik Przewozy Regionalne posiada już przenośne terminale, umożliwiające kontrolę takich kart.

Integracja zarządcza polega na:

- Stworzeniu jednostki zarządzającej całością planowania strategicznego, ruchem, infrastrukturą i przewozami w mieście i ewentualnie w strefie podmiejskiej (lub rozszerzenie kompetencji ZTM);
- Tworzeniu związków komunalnych Kielc i gmin podmiejskich w celu zarządzania transportem publicznym;

- Koordynacji zadań z przewoźnikami ponadlokalnymi (w tym PKP, PKS i Świętokrzyskie Zrzeszenie Transportu i Usług). Organizatorem ponadlokalnych przewozów kolejowych jest oczywiście Marszałek Województwa Świętokrzyskiego i to w porozumieniu z nim ZTM w Kielcach powinien kreować wspólna ofertę przewozową (przeprowadzanie badań rynku, tworzenie nowych połączeń i kursów, koordynacja rozkładów).

Złożoność problemu obrazuje Tabela 7-1 – miasto i region są obsługiwane przez 264 linie komunikacyjne, a z miasta w ciągu doby wyjeżdża ponad 3100 kursów.

Tabela 7-1. Liczba linii i kursów realizowanych z Kielc w ciągu doby.

	Liczba linii	Liczba kursów (w jednym kierunku)
Dworzec PKS przy ul. Czarnowskiej	85	520
Dworzec BUS przy ul. Żelaznej	85	900
Dworzec BUS przy ul. Mielczarskiego	22	180
ZTM w Kielcach	67	1500
MPK Sp. z o.o	5	75

Integracja powinna też dotyczyć ogólnie pojętego systemu bezpieczeństwa pasażerów, poprzez zapewnienie stałej łączności pojazdów ze służbami porządkowymi i ratowniczymi. Należy również w większym stopniu prowadzić edukację społeczeństwa na temat bezpieczeństwa komunikacyjnego.

7.6. Optymalizacja przebiegu linii autobusowych

Intensywnym zmianom w infrastrukturze drogowej powinna towarzyszyć organizacja linii transportu zbiorowego. Zmiany te powinny zmierzać w kierunku wykształcenia układu opartego na liniach wykorzystujących ciągi z wydzielonymi pasami autobusowymi. Takie linie powinny spinać najważniejsze dzielnice miasta z jego centrum, oraz charakteryzować się wysokimi częstotliwościami kursowania, co najmniej 6 [P/h]. Dzięki temu, na obszarze śródmiejskim możliwe będzie wykształcenie wiązek linii o niskich interwałach między-pojazdowych, nawet na poziomie 3-5 [min]. Takie podejście wpłynie na zmniejszenie ogólnej liczby linii, pozostałe linie będą miały charakter dojazdowy. Głównymi przesłankami tworzonych zmian marszrut linii transportu miejskiego w Kielcach powinny być:

- Chęć zwiększenia liczby (oraz udziału) podróży odbywanych transportem zbiorowym, a tym samym zwiększenie liczby pasażerów korzystających z transportu miejskiego na obszarze aglomeracyjnym,
- Konieczność zapewnienia obsługi transportowej mieszkańców, zgodnej z potrzebami wynikającymi z aktualnej więzby ruchu, poprzez uwzględnienie ruchliwości mieszkańców, zmian struktury i lokalizacji miejsc pracy, nauki, edukacji, handlu i rekreacji – które powinny być opracowane na podstawie rozległych badań podróży, przeprowadzonych na zasadach Kompleksowych Badań Ruchu,
- Dążenie do układu linii oferującego duże prędkości podróży na centralnych fragmentach linii, oraz możliwość meandrowania na końcówkach.

Zalecane jest zastosowanie następujących zasad kształtowania układu linii:

- Dopasowanie układu linii transportu zbiorowego do przemieszczeń pasażerów,
- Minimalizacja liczby przesiadek na najważniejszych relacjach, poprzez zapewnienie bezpośredniości połączeń na ciągach o największych potokach pasażerów,
- Jak najlepsze połączenie obszarów o odpowiadających sobie potencjałach, szczególnie dla podróży odbywanych cyklicznie, czyli związanych z obowiązkowymi motywacjami podróży: dom – praca – dom oraz dom – nauka – dom,
- Dostosowanie układu linii transportu zbiorowego do zagospodarowania miasta,
- Łączenie obszarów przeciwległych poprzez obszar centrum miasta – poprzez stosowanie głównie linii średnicowych,
- Zapewnienie atrakcyjnych połączeń i synchronizacji linii miejskich i podmiejskich w atrakcyjnych węzłach przesiadkowych,
- Umożliwienie dojazdu transportem zbiorowym do obiektów pełniących funkcje publiczne (urzędy, szpitale, szkoły itp.).

Spełnienie wszystkich wymienionych powyżej zasad jest zazwyczaj bardzo trudne, należy więc zmierzać do ich optymalnego zastosowania. Niestety, utrudnia to liczna grupa warunków ograniczających:

- Liczba i struktura dostępnego i możliwego do pozyskania taboru,
- Oczekiwany przez pasażera standard nappełnień, nie przekraczający zapewnienia powierzchni do stania na poziomie 4 os/m^2 ,
- Konieczność zapewnienia minimalnej częstotliwości kursowania poszczególnych linii, poza uzasadnionymi przypadkami linie miejskie o mniejszym znaczeniu nie powinny kursować rzadziej niż co 20 [min] (wyjątkowo, co 30 [min]),
- Przepustowość istniejącej sieci transportu zbiorowego, w tym pętli końcowych oraz odcinków sieci i przystanków,
- Lokalizacja istniejących węzłów przesiadkowych,
- Zwyczaje pasażerów,
- Koszty funkcjonowania systemu transportu miejskiego.

8. Wnioski końcowe

Realizacja niniejszego Planu Transportowego będzie stanowiła kolejny krok w procesie sukcesywnej poprawy jakości funkcjonowania transportu publicznego na obszarze Kielc i ich obszaru metropolitalnego. Szczególnie ważna jest kontynuacja działań mających na celu zapewnienie pojazdom transportu zbiorowego priorytetów w ruchu poprzez wydzielanie pasów autobusowych oraz powszechne stosowanie uprzywilejowania w sygnalizacji świetlnej. Oznacza to dążenie do pełnej realizacji koncepcji systemu Szybkiego Autobusu Miejskiego w Kielcach. Jest to droga w stronę ciągłego zwiększania udziału podróży odbywanych transportem zbiorowym. Jest to o tyle ważne, że ruchliwość mieszkańców Kielc i okolic będzie się sukcesywnie zwiększać. Istotnym problemem jest też kwestia wzajemnej integracji podsystemów transportu zbiorowego (autobus miejski,

podmiejski i zamiejski, kolej) poprzez poprawę infrastruktury dworcowej, oraz poprawa integracji systemu transportu zbiorowego z systemem transportu indywidualnego – poprzez budowę systemu Parkuj i Jedź. Tym bardziej, że już dzisiaj transport zbiorowy w Kielcach jest dobrze postrzegany i utrzymanie tego stanu rzeczy jest sprawą kluczową. We wszystkich podejmowanych działaniach należy się kierować zasadą minimalizacji negatywnych oddziaływań na środowisko.

KOMPLEKSOWE BADANIE RUCHU KIELCE 2015

RAPORT Z BADAŃ

RUBIKA CONSULTING, GDAŃSK 12.2015 r.

1 SPIS TREŚCI

2	Inwentaryzacja danych wtórnych oraz zaplanowanie badań i pomiarów	3
3	Badania ankietowe w zakresie zachowań transportowych mieszkańców	5
3.1	Metoda losowania próby	5
3.2	Metoda realizacji badania	5
3.3	Terminy realizacji badania	5
3.4	Liczba wykonanych ankiet	5
4	BADANIA ANKIETOWE SATYSFAKЦИИ PASAŻERÓW KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ	6
4.1	Metoda realizacji badania	6
4.2	Liczba wykonanych ankiet	7
4.3	Wyniki badania	8
5	Pomiary ruchu drogowego	11
5.1	Metodologia pomiaru	11
5.2	Kontrola i realizacja pomiarów w terenie	11
5.3	Formularz pomiarowy	11
5.4	Punkty pomiarowe	12
5.5	Wybrane wyniki pomiarów drogowych	15
6	Pomiary napełnienia pojazdów komunikacji miejskiej	18
6.1	Metodologia pomiaru	18
6.2	Kontrola i realizacja pomiarów w terenie	18
6.3	Formularz pomiarowy	19
6.4	Punkty pomiarowe	21
6.5	Liczba wykonanych pomiarów	23
6.6	Wybrane wyniki pomiarów	24
7	Spis tabel	26
8	Spis rysunków	26

2 INWENTARYZACJA DANYCH WTÓRNYCH ORAZ ZAPLANOWANIE BADAŃ I POMIARÓW

W oparciu o przeprowadzoną inwentaryzację dostępnych danych na temat natężenia ruchu drogowego na terenie Kielc oraz potoków pasażerskich w komunikacji zbiorowej, opracowano szczegółowy plan wykonania Kompleksowych Badań Ruchu dla Kielc.

Ustalono, że Miejski Zarząd Dróg w Kielcach (ul. Jadwigi Prendowskiej 7) dysponuje danymi z całorocznych pomiarów prowadzonych w wybranych przekrojach (skrzyżowania oraz przejścia dla pieszych z sygnalizacją świetlną) za pomocą pętli indukcyjnych. Instytut badawczy Rubika Consulting wystąpił do MZD o wskazanie dokładnych lokalizacji punktów pomiarowych. Przekazana mapa stanowi Rysunek 1. Opis zestawienia zaprezentowano w Tabela 1.

RYSUNEK 1 LOKALIZACJA POMIAROWYCH PĘTLI INDUKCYJNYCH – MZD KIELCE.

TABELA 1 WYKAZ LOKALIZACJI POMIAROWYCH PĘTLI INDUKCYJNYCH – MZD KIELCE.

Nr punktu	Nazwa skrzyżowania
1	Łódzka – Transportowców
2	1 Maja – Częstochowska
3	1 Maja – Pawia
4	1 Maja – Jagiellońska
5	Łódzka – Olszewskiego
6	Zagnańska – wjazd do OBI
7	Klonowa – przejście dla pieszych
8	Warszawska – Turystyczna
9	Warszawska – Stara
10	Radomska – wjazd do REAL
11	Żelazna – Czarnowska – Gosiewskiego
12	Warszawska – Polna
13	Żytunia – Żelazna (bez pomiaru na estakadzie nad skrzyżowaniem)
14	Krakowska – Gagarina
15	Krakowska – Jana Pawła II – Ściegiennego
16	Krakowska - Podklasztorna
17	Fabryczna – Górników Staszicowskich
18	Krakowska – Fabryczna
19	Krakowska - Chorzowska
20	Tarnowska – Wojska Polskiego
21	Wzrosowa – przejście dla pieszych

Ponadto ustalono, że w grudniu 2015 roku zostanie uruchomiony kolejny punkt pomiarowy na przebudowanym skrzyżowaniu ulicy Księdza Piotra Ściegiennego i DK73, który został uznany za istotny do kalibrowania wyników planowanego modelu ruchu.

Miejski Zarząd Dróg w Kielcach prześle dane z pomiarów automatycznych za okres badań terenowych przeprowadzonych w ramach niniejszego opracowania z zastrzeżeniem, że wszystkie punkty pomiarowe rejestrują jedynie pojazdy rzeczywiste, bez podziału na strukturę rodzajową.

Na etapie przygotowań ustalono również, że prowadzone przez Zamawiającego pomiary potoków pasażerskich w gminach ościennych będą stanowiły podstawę do określenia wielkości potoków w komunikacji zbiorowej na kordonie Kielc. Wobec powyższego wszystkie pomiary potoków wykonane w ramach Kompleksowych Badań Ruchu będą prowadzone w granicach miasta, ze szczególnym uwzględnieniem kordonu śródmieścia.

3 BADANIA ANKIETOWE W ZAKRESIE ZACHOWAŃ TRANSPORTOWYCH MIESZKAŃCÓW

3.1 Metoda losowania próby

Próba badawcza została wylosowana w oparciu o założenia mające dać w efekcie reprezentatywną próbę mieszkańców oraz gospodarstw badanego obszaru. Dla zapewnienia równomiernego rozkładu przestrzennego próby, w oparciu o warstwy tworzone przez rejony statystyczne, z operatu PESEL zostały wylosowane punkty startowe. Kolejny krok stanowiło losowanie gospodarstw do badania metodą random-route. W każdym gospodarstwie badaniu poddane były wszystkie osoby w wieku 12 lat i więcej.

3.2 Metoda realizacji badania

Badanie wykonano metodą CAPI (Computer Assisted Personal Interview) z wykorzystaniem urządzeń typu tablet, które zostały wyposażone w specjalistyczną platformę do prowadzenia profesjonalnych badań ankietowych. Wykonawca opracował autorską wersję kwestionariusza elektronicznego, który dbał o prawidłowy przebieg prowadzonego badania i jakość zbieranych danych.

3.3 Terminy realizacji badania

Badanie zostało zrealizowane pomiędzy 9.10.2015 a 14.11.2015. Wywiady realizowane były w dni robocze nieświąteczne wyłącznie w godzinach popołudniowych, gwarantując właściwy udział w próbie osób podróżujących, pracujących i uczących się. Ten element był skrupulatnie kontrolowany dzięki wykorzystaniu urządzeń mobilnych do prowadzenia badań. Część wywiadów przeprowadzono również w dzień weekendowy, z zastrzeżeniem, że z powodu nietypowych zachowań transportowych w piątki, podróże zapisywane w dzienniczku dotyczyły czwartku poprzedzającego wywiad.

3.4 Liczba wykonanych ankiet

W badaniu przeprowadzone zostały wywiady w 2201 Gospodarstwach Domowych z 4668 osobami. Ankieterzy odnotowali 9218 podróży w 3699 Dzienniczkach Podróży. Wszystkie prace terenowe zostały zakończone oraz zweryfikowane przez prowadzoną w trakcie i po badaniu kontrolę jakości pracy ankieterów.

4 BADANIA ANKIETOWE SATYSFAKЦИИ PASAŻERÓW KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ

4.1 Metoda realizacji badania

Badanie ankietowe pasażerów komunikacji miejskiej było realizowane na przystankach autobusowych, wyznaczonych do pomiaru napełnienia. Wywiady prowadzono między godziną 6:00, a 10:00. Zgodnie z ustaleniami z Zamawiającym, badanie satysfakcji było wykonane dodatkowo, podczas prowadzenia pomiarów napełnień. Łącznie przeprowadzono 369 wywiadów z pasażerami komunikacji miejskiej, co jest wystarczającą próbą badawczą dla oceny globalnych wskaźników satysfakcji pasażerów z komunikacji miejskiej w Kielcach, a objęcie pomiarem porannego szczytu komunikacyjnego, zapewnia udział w badaniu największej grupy użytkowników systemu transportowego miasta.

W związku z możliwymi niewielkimi odchyleniami struktury demograficznej pasażerów poddanych badaniu na przystankach, dane pochodzące z badania satysfakcji zostały poddane procesowi ważenia – czyli dostosowania do struktury populacji. Ważenie przeprowadzono w oparciu o szczegółowe informacje na temat struktury pasażerów autobusów, pochodzącej z reprezentatywnego badania zachowań transportowych mieszkańców Kielc, przeprowadzonego na dużej próbie losowej.

Badanie satysfakcji pasażerów komunikacji miejskiej w Kielcach przeprowadzono w oparciu o krótki, wystandaryzowany kwestionariusz wywiadu. Pasażerowie oceniali swoją satysfakcję ogólną z komunikacji miejskiej w Kielcach oraz satysfakcję w 7 kluczowych obszarach szczegółowych:

- punktualność,
- częstotliwość kursowania,
- czas podróży,
- koszt przejazdu,
- możliwość podróżowania bez przesiadek,
- komfort podróży,
- czytelność i dostępność informacji dla pasażerów.

Ocena dokonywana była na skali ocen 1-5, gdzie jeden jest oceną najniższą, a 5 oceną najwyższą. Dodatkowo kwestionariusz uzupełniony był o informacje o respondencie mogące wpływać na ocenę KM: częstotliwość kursowania, posiadanie samochodu, którym można odbyć analogiczną podróż, motywację podróży oraz cechy demograficzne: wiek i płeć.

4.2 Liczba wykonanych ankiet

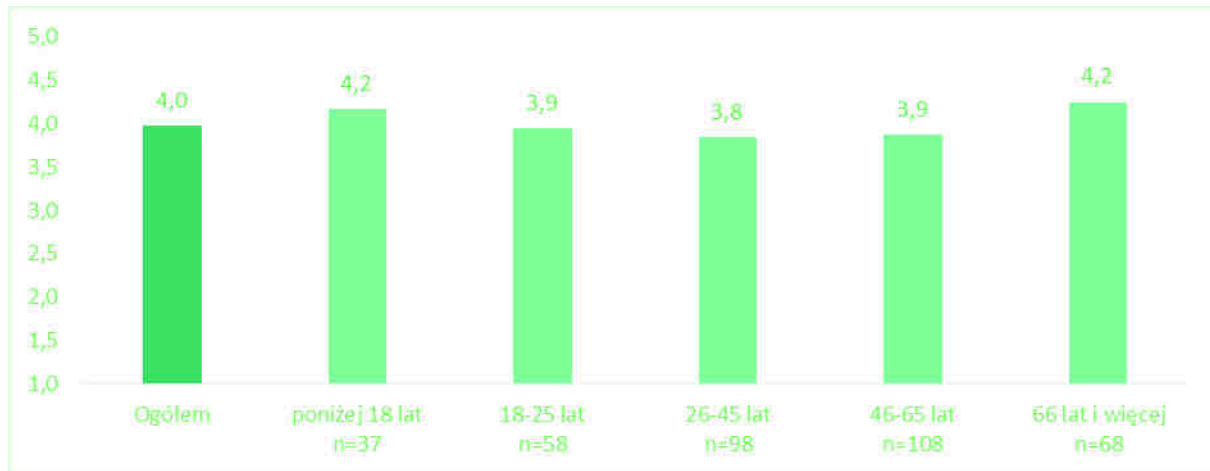
Poniżej przedstawiona tabela prezentuje liczbę ankiet zrealizowanych na każdym punkcie:

TABELA 2 LICZBA ANKIET ZREALIZOWANYCH NA POSZCZEGÓLNYCH PUNKTACH POMIAROWYCH.

ID PUNKTU	Nazwa przystanku	Numer przystanku	Kierunek ruchu autobusów	L. ankiet	Procent zrealizowanych ankiet
1A	Grunwaldzka - Mielczarskiego	160	do centrum	10	2,7
1B	Grunwaldzka - Mielczarskiego	159	od centrum	21	5,7
2A	Mielczarskiego	347	do centrum	11	3
2B	Mielczarskiego	346	od centrum	4	1,1
5A	Jana Pawła II	178	do centrum	25	6,8
5B	Jana Pawła II	483	od centrum	7	1,9
7A	Tarnowska/Prosta	557	do centrum	16	4,3
7B	Tarnowska/Prosta	560	od centrum	12	3,3
8A	Boh. Warszawy/Szymanowskiego	44	do centrum	11	3
8B	Boh. Warszawy/Tarnowska	46	od centrum	19	5,1
10A	Sandomierska/Źródłowa	1061	do centrum	18	4,9
10B	Sandomierska/Źródłowa	21	od centrum	37	10
11A	Solidarności/Domaszowska	323	do centrum	5	1,4
11B	Solidarności/Sandomierska	321	od centrum	5	1,4
12A	Warszawska/IX wieków	871	do centrum	6	1,6
12B	Warszawska/IX wieków	598	od centrum	11	3
13A	Okrzei rondo	322	do centrum	13	3,5
13B	Okrzei rondo	318	od centrum	13	3,5
14A	1 Maja	712	do centrum	1	0,3
14B	1 Maja	724	od centrum	10	2,7
15A	Zagańska/Stolarska	1237	do centrum	1	0,3
15B	Zagańska/Stolarska	1238	od centrum	2	0,5
16A	Paderewskiego/Sienkiewicza	938	na północ	10	2,7
16B	Paderewskiego/Sienkiewicza	49	na południe	9	2,4
17A	Krakowska/Stokowa	866	do centrum	7	1,9
17B	Krakowska/Stokowa	649	od centrum	5	1,4
18A	Krakowska wiadukt	524	do centrum	3	0,8
18B	Krakowska wiadukt	517	od centrum	1	0,3
19A	Łódzka	951	do centrum	39	10,6
19B	Łódzka 1	473	od centrum	37	10
OGÓŁEM				369	100

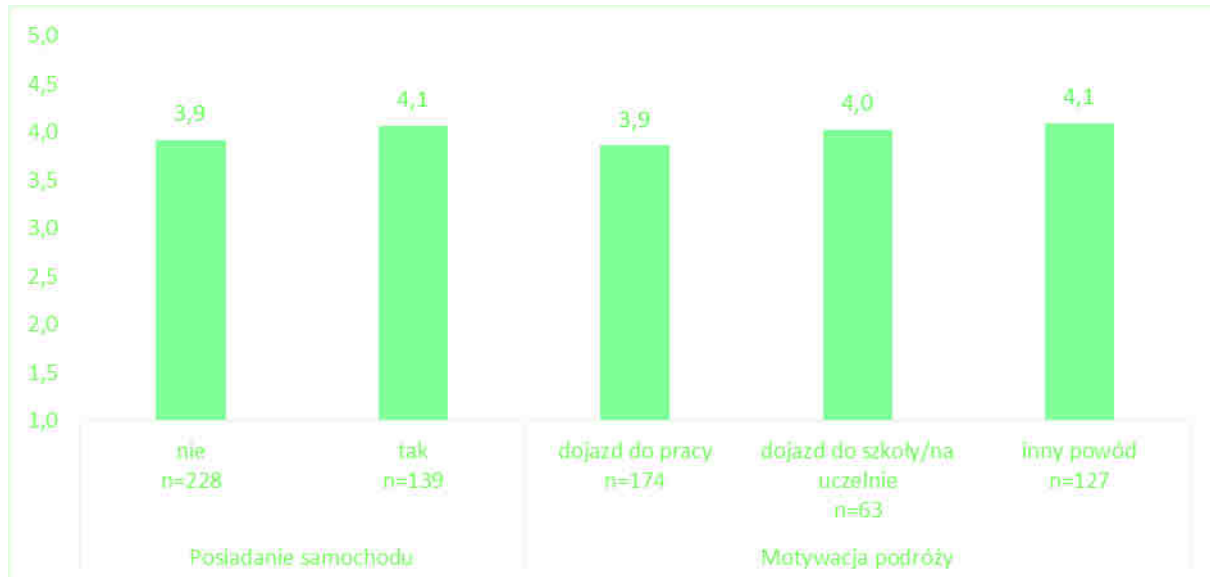
4.3 Wyniki badania

Satysfakcja ogólna z funkcjonowania komunikacji miejskiej w Kielcach została oceniona średnio na 3,97, a więc zdecydowanie pozytywnie, choć z pewnymi uwagami.

RYSUNEK 2 SATYSFAKCA OGÓLNA PASAŻERÓW KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ W KIELCACH A WIEK BADANYCH.

Płeć nie różnicuje ogólnej oceny komunikacji miejskiej w Kielcach. Obserwujemy natomiast pewne powiązanie satysfakcji z wiekiem pasażera. Do najbardziej zadowolonych należą najmłodszy i najstarszy mieszkańcy Kielc. Podobne zależności obserwowano w innych badaniach, realizowanych przez Instytut badawczy RUBIKA CONSULTING na przestrzeni ostatnich lat.

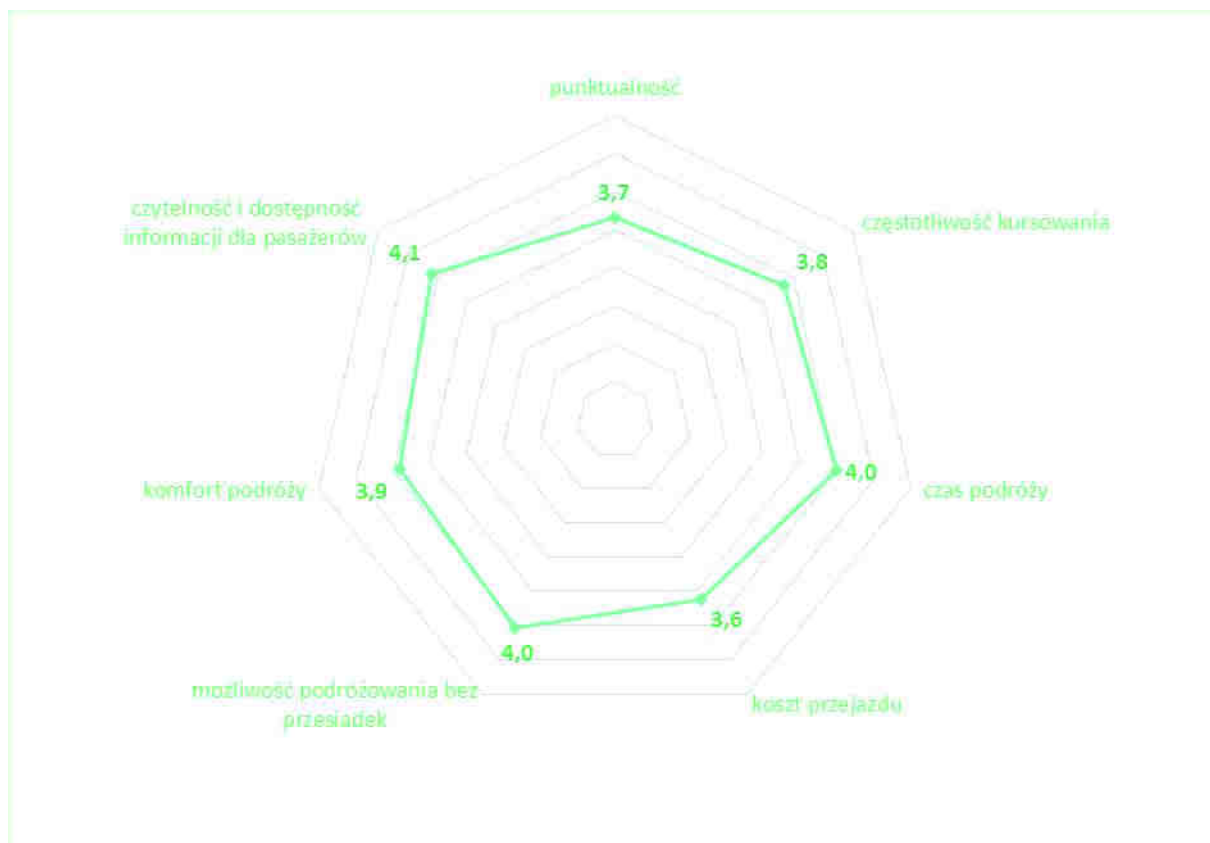
RYSUNEK 3 SATYSFAKCA OGÓLNA PASAŻERÓW KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ W KIELCACH A POSIADANIE SAMOCHODU I MOTYWACJA PODRÓŻY.

Wśród badanych pasażerów większość nie dysponuje samochodem, którym mogłoby odbyć analogiczną podróż. Osoby te średnio niżej oceniają swoją satysfakcję z korzystania z komunikacji miejskiej. Prawdopodobnie jest to wynik braku alternatywnej możliwości – osoby posiadające samochód zwykle

wybierają podróż komunikacją miejską z własnej woli, akceptując niejako poziom oferowanych usług. Natomiast osoby nieposiadające samochodu są do tego w pewnym sensie - zmuszone.

Także motywacja podróży ma związek z satysfakcją pasażerów. Różnice nie są znaczne, jednak osoby odbywające podróże obligatoryjne (dojazd do/z pracy lub szkoły) oceniają swoją satysfakcję niżej niż realizujący podróże z innych powodów.

Częstotliwość korzystania z komunikacji miejskiej zupełnie nie różnicuje satysfakcji ogólnej respondentów.

RYSUNEK 4 SATYSFACJA SZCZEGÓŁOWA PASAŻERÓW KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ W KIELCACH.

Oceny średnie szczegółowych aspektów funkcjonowania komunikacji miejskiej różniły się od siebie dosyć znacznie. Najlepiej ocenione zostały czytelność i dostępność informacji dla pasażerów – 4,1. Najbardziej pasażerowie oceniali koszt przejazdu komunikacją miejską oraz punktualność kursowania pojazdów.

TABELA 3 OCENY POSZCZEGÓLNYCH ASPEKTÓW KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ A CHARAKTERYSTYKA PASAŻERÓW.

		punktualność	częstotliwość kursowania	czas podróży	koszt przejazdu	możliwość podróżowania bez przesiadek	komfort podróży	czytelność i dostępność informacji dla pasażerów	Liczebność
		Średnia	Średnia	Średnia	Średnia	Średnia	Średnia	Średnia	
Ogółem		3,7	3,8	4,0	3,6	4,0	3,9	4,1	369
Płeć respondenta	Kobieta	3,6	3,8	4,0	3,6	4,0	3,9	4,1	226
	Mężczyzna	3,7	3,9	4,0	3,7	4,0	3,9	4,0	143
Wiek respondenta	poniżej 18 lat	3,8	4,0	4,3	3,9	4,2	4,1	4,4	37
	18-25 lat	3,5	3,7	3,9	3,4	4,0	3,8	4,0	58
	26-45 lat	3,6	3,7	4,0	3,4	3,9	3,8	4,1	98
	46-65 lat	3,6	3,7	3,9	3,5	4,0	3,8	3,9	108
	66 lat i więcej	3,9	4,3	4,2	4,2	4,2	4,2	4,3	68
Posiadanie samochodu	Nie	3,6	3,8	4,0	3,5	4,0	3,8	4,0	228
	Tak	3,9	3,9	4,1	3,8	4,1	4,0	4,2	139
Motywacja podróży	dojazd do pracy	3,6	3,7	3,9	3,5	4,0	3,8	4,0	174
	dojazd do szkoły/na uczelnie	3,6	3,8	4,0	3,6	4,0	3,9	4,3	63
	inny powód	3,8	4,1	4,1	3,8	4,1	4,0	4,1	127

Zależności ocen szczegółowych od płci, wieku, posiadania samochodu i motywacji podróży są zbliżone do tych zaobserwowanych przy omawianiu satysfakcji ogólnej. Osoby najmłodsze i najstarsze oceniają lepiej wszystkie aspekty funkcjonowania komunikacji miejskiej.

Osoby posiadające samochód i korzystające z komunikacji miejskiej także nieco wyżej oceniają swoją satysfakcję z poszczególnych aspektów jej funkcjonowania. Relatywnie największa różnica dotyczy oceny wysokości opłat za przejazd (3,5 vs. 3,8) – osoby nieposiadające samochodu są mniej zadowolone, co może mieć związek z jednej strony z ich poziomem dochodów, z drugiej zaś z droższą alternatywą osób posiadających auto.

Podróżujący z motywacją praca wystawiają najniższe oceny, nieco wyższe podróżujący do szkoły/na uczelnie, a najwyższe osoby podróżujące w innych celach.

Średnie oceny szczegółowe nie różnią się zasadniczo w zależności od częstotliwości podróżowania.

Nie zaobserwowano także zróżnicowania satysfakcji z korzystania z komunikacji miejskiej w zależności od punktu pomiarowego, ani kierunku podróży (do centrum i od centrum).

5 POMIARY RUCHU DROGOWEGO

W ramach „Kompleksowych badań ruchu dla miasta Kielce” przeprowadzono pomiary przekrojowe natężenia i struktury rodzajowej ruchu drogowego. W przyszłości wyniki pomiarów zostaną wykorzystane do procesu kalibracji i weryfikacji symulacyjnego modelu ruchu Kielc.

Wykonawca przeprowadził pomiary natężenia ruchu drogowego w okresie czasowym 6:00-10:00 w typowe dni robocze (wtorek-czwartek) w okresie od 27.10 do 5.11.2015 r.

5.1 Metodologia pomiaru

Pomiary natężenia ruchu drogowego przeprowadzone zostały metodą pomiaru ręcznego.

Metodologia pomiaru została opracowana na podstawie „Wytycznych organizacji i przeprowadzenia generalnego pomiaru ruchu w 2010 na drogach krajowych” Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Punkty zostały wybrane w porozumieniu w Zamawiającym w sposób gwarantujący przeprowadzenie prawidłowego modelowania ruchu z uwzględnieniem lokalizacji automatycznych punktów pomiarowych.

Ze względu na lokalizację punkty pomiarowe dzielą się na:

- ❖ kordon śródmieścia,
- ❖ dodatkowe punkty - uzupełniające.

Ewidencja pojazdów prowadzona była przy użyciu papierowych formularzy pomiarowych zaakceptowanych przez Zamawiającego.

5.2 Kontrola i realizacja pomiarów w terenie

Prace terenowe realizowane były przez pomiarowców, którzy przeszli specjalne szkolenie wraz z elementami praktycznymi z zasad prowadzenia pomiarów ruchu oraz organizacji pracy na punkcie pomiarowym.

Osoby wykonujące pomiary zostały wyposażone w niezbędne do pracy narzędzia (m. in. papierowe formularze pomiaru, instrukcje, mapy punktów pomiarowych, wytyczne do pomiarów na każdym punkcie, kamizelki odblaskowe).

Na większości punktów, jeden przekrój badany był przez jednego pomiarowca. W przekrojach o większym natężeniu ruchu, wysokiej prędkości pojazdów (punkt 17) lub konieczności odnotowywania kilku relacji, pomiary prowadziły 2 osoby lub więcej. Szczegółowe zestawienie zawiera Tabela 4. Łączna pracochłonność tego modułu badawczego wyniosła 132 roboczogodziny.

Wykonawca zapewnił kontrolę terenową i nieterenową poprawności prowadzenia pomiarów.

Kontrola terenowa polegała na weryfikacji obecności pomiarowców na wszystkich punktach oraz poprawności prowadzenia pomiaru i zapisu wyników. Wszystkie osoby prowadzące pomiary były kontrolowane przynajmniej dwukrotnie.

W ramach kontroli nieterenowej zweryfikowano poprawność i kompletność wypełnienia formularzy pomiarowych oraz spójności zebranych danych.

5.3 Formularz pomiarowy

Formularze pomiarowe zostały przygotowane na podstawie „Wytycznych organizacji i przeprowadzenia generalnego pomiaru ruchu w 2010 na drogach krajowych” Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Ich zakres i układ zostały zaprojektowane w taki sposób, aby wyeliminować możliwość pomyłek oraz zagwarantować prawidłowe wypełnienia formularza (zarówno pod względem klasyfikacji pojazdów jak i

prawidłowej ich liczby). Każdy obserwator otrzymał komplet kart pomiarowych oddzielnie opracowanych dla każdego punktu – z podziałem na źródłowy/docelowy kierunek mierzonego ruchu oraz typ pojazdu. Podział kierunków poddawanych pomiarom był spójny z informacjami na mapach informacyjnych przygotowanych dla każdego punktu.

Wzór formularza pomiarowego prezentuje Rysunek 5:

BADANIE RUCHU KIELCE 2015 RUBIKA
CONSULTING

Formularz pomiaru natężenia i struktury ruchu drogowego												
Ankieter/Obserwator:		Nr Anki:			data:			Nr punktu: 9		Godzina rozpoczęcia pracy: 6:00		
Godzina	Kierunek	Rower	Motocykl / Motorower	Osobowa, osobowe z przyczepą, Minivan	Mikrobus	Dostawczy	Ciężarowy	Ciężarowy z przyczepą /	Autobus	Autokar	Inne	zastawienie możące mieć wpływ na ruch samochodów.
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
6:00 - 6:15	ZE ŚLOWACKIEGO W PRAWO (1)											
	ŚLOWACKIEGO PROSTO (2)											
	ZE ŚLOWACKIEGO W LEWO (3)											
6:15 - 6:30	ZE ŚLOWACKIEGO W PRAWO (1)											
	ŚLOWACKIEGO PROSTO (2)											
	ZE ŚLOWACKIEGO W LEWO (3)											

FORMULARZ PRZYKŁADOWY

Materiały poufne, stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Zabrania się powielania, przekazywania osobom trzecim i wykorzystywania – bez zgody Instytutu RUBIKA Tomasz Dładzić, ul. Jana Pawła II 20, 80-462 Gdańsk.

1

RYSUNEK 5. WZÓR FORMULARZA DO POMIARÓW NATĘŻENIA RUCHU DROGOWEGO.

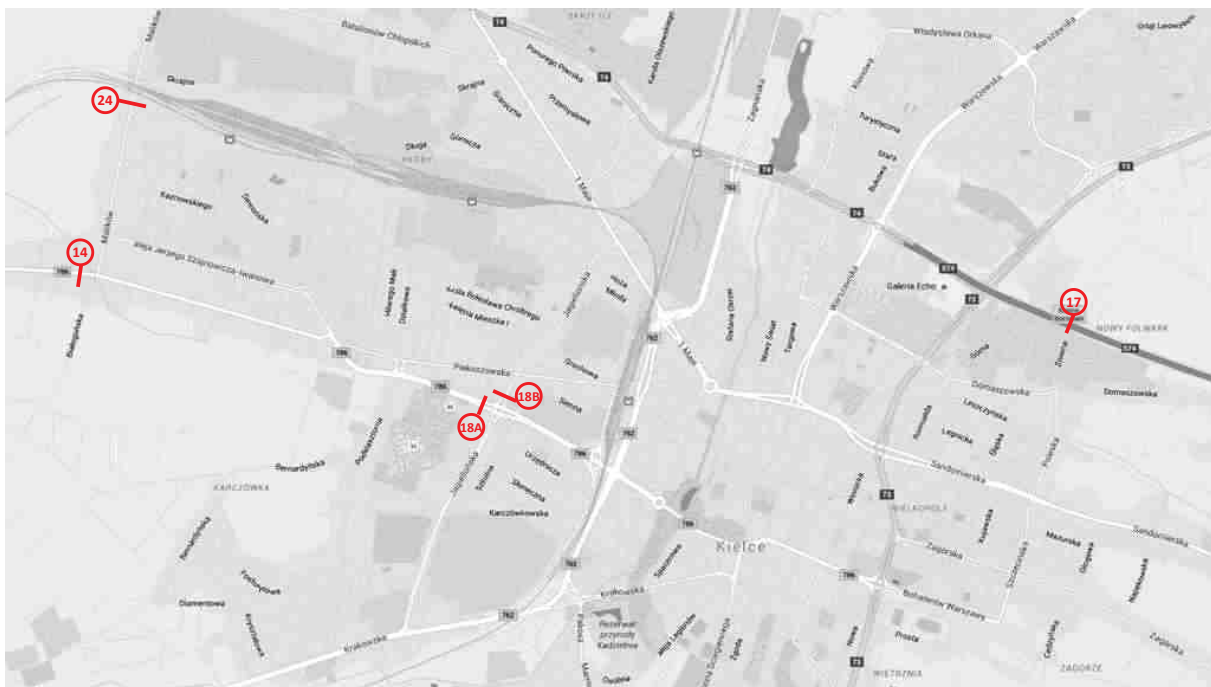
5.4 Punkty pomiarowe

Na mapach przedstawiono wybór punktów pomiarowych usytuowanych na kordonie śródmieścia (Rysunek 6) oraz punktów dodatkowych (Rysunek 7).

Punkty pomiarowe zostały wybrane w porozumieniu z Zamawiającym, z uwzględnieniem celów pomiaru oraz dostępnych danych pochodzących z indukcyjnych pętli pomiarowych.

RYSUNEK 6. MAPA POGŁĄDOWA LOKALIZACJI PRZEKROJÓW POMIAROWYCH NATĘŻENIA RUCHU DROGOWEGO – KORDON ŚRÓDMIEŚCIA.

RYSUNEK 7. MAPA POGŁĄDOWA LOKALIZACJI PRZEKROJÓW POMIAROWYCH NATĘŻENIA RUCHU DROGOWEGO – PUNKTY DODATKOWE.

Tabela 4 prezentuje lokalizację punktów pomiarowych wraz z informacją o mierzonym ruchu:

TABELA 4. LOKALIZACJA PRZEKROJÓW POMIAROWYCH NATĘŻENIA RUCHU DROGOWEGO.

Numer	Lokalizacja	Roboczegodziny pomiarowe	Współrzędne X	Współrzędne Y
1	przekrój w ul. Paderewskiego	4	20.62558104695702	50.874508326566577
2	przekrój w ul. M. Pelca	4	20.629300534480723	50.873622447869749
3	przekrój w ul. Warszawskiej	4	20.632966613978457	50.873920952349692
4	przekrój w ul. Bodzentyńskiej	8	20.637994598138711	50.872341745696311
6	przekrój w ul. Zagórskiej	4	20.640180512344944	50.867136725223972
7	przekrój w ul. Żeromskiego	4	20.636316060179297	50.865826952341024
8	przekrój w ul. Wesoła, wyjazd z centrum z notacją kierunku docelowego	4	20.630769255195212	50.866621487989597
9	przekrój w ul. J. Słowackiego, wyjazd z centrum z notacją kierunku docelowego	4	20.632554609206593	50.866216998747241
10	przekrój w ul. Śniadeckich, wjazd do centrum z notacją kierunku źródłowego	4	20.63386310584314	50.865851029292081
11	przekrój w ul. Paderewskiego	4	20.621567815290408	50.868971308398564
12	przekrój w ul. Wspólnej	4	20.619369203895459	50.873216934687527
13	przekrój w ul. Zdrojowej	4	20.640943484144753	50.869893387940273
14	przekrój w ul. Piekoszowskiej - między ul. Wygon i Białogońską	8	20.569956587896986	50.88141904671518
16	przekrój w ul. Seminaryjskiej	8	20.639345058224304	50.864300442556399
17	obserwacja z kładki, przekrój w ul. Świętokrzyskiej	16	20.657049818837269	50.878814708953009
18A	przekrój w ul. Grunwaldzkiej	8	20.605141032441956	50.874173716825375
18B	Przekrój w ul. Jagiellońskiej	8	20.607506245021142	50.874503512151392
19	Przekrój JP II	4	20.62888852970886	50.866696125619541
20	przekrój w al. IX Wieków	4	20.627133694569476	50.874717757386421
21	przekrój ulicy Astronautów - oba kierunki	4	20.641390186639523	50.868154674152613
22	przekrój ulicy Kopernika - oba kierunki	4	20.641009899835524	50.868934673085676
24	przekrój ulicy Malików - oba kierunki	8	20.574459709135709	50.891608935331043
25	przekrój ul. Panoramicznej - oba kierunki z notacją kierunku źródłowego	4	20.621425129429575	50.874409298275481
26	przekrój ul. Plac Świętego Wojciecha	4	20.635709652504787	50.873224433924911

5.5 Wybrane wyniki pomiarów drogowych

W czasie trwania pomiarów ruchu drogowego, które obejmowały poranny szczyt komunikacyjny do centrum miasta wjeżdża łącznie 13 548 pojazdów, z czego ponad 12 tys. stanowią samochody osobowe. Wśród pozostałych typów pojazdów przeważają samochody dostawcze i w dalszej kolejności autobusy. W tym samym czasie centrum opuszcza 10 889 pojazdów, z czego ponad 9 tys. samochodów osobowych.

Za godzinę największego szczytu pod względem ruchu drogowego na kordonie centrum należy uznać okres między 8:00 a 9:00. Łącznie kordon śródmieścia przekracza w tym czasie 7523 pojazdy. Należy jednak podkreślić, że między godziną 7:00, a 8:00 ruch ogółem jest tylko nieznacznie niższy, a dodatkowo w okresie tym przypada szczyt natężenia ruchu samochodów osobowych oraz szczyt ruchu wjazdowego do centrum.

TABELA 5. NATĘŻENIE RUCHU DROGOWEGO NA KORDONIE ŚRÓDMIEŚCIA.

Kierunek	Godzina	Osobowe [l. poj.]	Dostawcze [l. poj.]	Autobusy [l. poj.]	Ciężarowe [l. poj.]	Ciężarowe z przyczepą [l. poj.]	Motocykle [l. poj.]	Rowery [l. poj.]	Inne [l. poj.]	Razem [l. poj.]
do centrum	6:00- 7:00	1304	189	84	5	0	2	10	7	1601
	7:00- 8:00	3902	265	86	7	0	5	19	1	4285
	8:00- 9:00	3583	318	87	10	0	6	12	7	4023
	9:00- 10:00	3234	286	93	10	0	4	10	2	3639
	Ogółem	12023	1058	350	32	0	17	51	17	13548
	z centrum	6:00- 7:00	904	150	90	10	0	2	5	8
7:00- 8:00	2796	279	83	13	0	3	11	5	3190	
8:00- 9:00	2962	330	172	18	0	0	10	8	3500	
9:00- 10:00	2616	290	91	11	1	2	9	10	3030	
Ogółem	9278	1049	436	52	1	7	35	31	10889	

Ruch na kordonie śródmieścia koncentruje się zwłaszcza na trzech ulicach: Seminaryjskiej, Paderewskiego i Bodzentyńskiej. Zarówno pod względem wjazdu jak i wyjazdu z centrum ulice te odpowiadają za około 45% całego ruchu wjazdowego i wyjazdowego do/z centrum w badanym okresie czasu.

TABELA 6. PRZEKROJE O NAJWIĘKSZYM OBCIĄŻENIU RUCHEM NA KORDONIE ŚRÓDMIEŚCIA.

Wjazd do centrum									
Lokalizacja	Osobowe [l. poj.]	Dostawcze [l. poj.]	Autobusy [l. poj.]	Ciężarowe [l. poj.]	Ciężarowe z przyczepą [l. poj.]	Motocykle [l. poj.]	Rowery [l. poj.]	Inne [l. poj.]	Razem [l. poj.]
przekrój w ul. Seminaryjskiej	2172	288	104	0	0	1	2	0	2567
przekrój w ul. Paderewskiego	1662	184	216	16	0	5	1	9	2093
przekrój w ul. Bodzentyńskiej	1347	70	0	0	0	1	1	0	1419
Wyjazd z centrum									
Lokalizacja	Osobowe [l. poj.]	Dostawcze [l. poj.]	Autobusy [l. poj.]	Ciężarowe [l. poj.]	Ciężarowe z przyczepą [l. poj.]	Motocykle [l. poj.]	Rowery [l. poj.]	Inne [l. poj.]	Razem [l. poj.]
przekrój w ul. Seminaryjskiej	1645	205	104	4	1	3	1	11	1974
przekrój w ul. Paderewskiego	1145	182	303	26	0	2	4	6	1668
przekrój w ul. Bodzentyńskiej	1465	67	0	0	0	1	0	0	1533

Podsumowanie ruchu na wszystkich badanych przekrojach w ciągu całego pomiaru prezentuje Tabela 7:

TABELA 7. WIELKOŚĆ RUCHU DROGOWEGO W BADANYCH PRZEKROJACH.

Nr przekroju	Osobowe [l. poj.]	Dostawcze [l. poj.]	Autobusy [l. poj.]	Ciężarowe [l. poj.]	Ciężarowe z przyczepą [l. poj.]	Motocykle [l. poj.]	Rowery [l. poj.]	Inne [l. poj.]	Razem [l. poj.]
1	892	128	231	34	0	5	1	3	1294
2	1836	304	12	3	0	4	3	3	2165
3	206	22	0	0	0	0	8	0	236
4	2812	137	0	0	0	2	1	0	2952
6	2040	148	16	15	0	1	26	0	2246
7	2099	186	13	2	0	1	7	5	2313
8	108	6	0	1	0	0	0	0	115
9	767	49	0	2	0	1	2	6	827
10	903	48	0	0	0	2	2	0	955
11	1915	238	288	8	0	2	4	12	2467
12	274	35	0	3	0	0	2	0	314
13	55	1	0	0	0	0	1	0	57
14	2552	517	41	88	37	1	8	7	3251
16	3817	493	208	4	1	4	3	11	4541
17	3937	497	5	245	363	2	2	8	5059
18A	6368	705	281	59	37	1	3	68	7522
18B	3603	329	116	50	21	6	0	6	4131
19	1470	122	16	3	0	0	22	2	1635
20	706	48	2	0	0	0	0	1	757
21	370	31	0	3	0	0	0	3	407
22	240	15	0	0	0	0	3	0	258
24	3251	410	59	95	64	2	12	24	3917
25	597	79	0	3	0	2	0	0	681
26	194	17	0	3	0	0	1	2	217
Ogółem	41012	4565	1288	621	523	36	111	161	48317

6 POMIARY NAPEŁNIENIA POJAZDÓW KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ

W ramach „Kompleksowych badań ruchu dla miasta Kielce” przeprowadzono pomiary przekrojowe napełnienia pojazdów komunikacji miejskiej. W przyszłości wyniki pomiarów zostaną wykorzystane do procesu kalibracji i weryfikacji symulacyjnego modelu ruchu Kielc.

Wykonawca przeprowadził pomiary napełnienia pojazdów komunikacji miejskiej w okresie czasowym 6:00-10:00 w typowe dni robocze (wtorek-czwartek) w okresie od 13.10.2015 do 29.10.2015 r.

6.1 Metodologia pomiaru

Pomiary napełnienia pojazdów miejskiej komunikacji zbiorowej przeprowadzone zostały metodą obserwacji z zewnątrz.

Metodologia pomiaru została opracowana na podstawie wieloletnich doświadczeń Wykonawcy, w sposób gwarantujący możliwe najwyższy poziom dokładności pomiarów przy zastosowaniu wybranej metody.

W pomiarach napełnień realizowanych metodą obserwacji z zewnątrz, kluczowym jest zapewnienie dobrej widoczności wnętrza pojazdu z miejsca, w którym znajduje się osoba prowadząca pomiar oraz dobra umiejętność celnego i szybkiego ocenienia stopnia zapełnienia pojazdu w ramach wyróżnionych kategorii napełnień. Instytut Badawczy RUBIKA CONSULTING wyznaczył miejsce pracy pomiarowców na przystankach, w miejscu cofniętym o kilkanaście metrów w kierunku, z którego nadjeżdża badany pojazd – w celu wykluczenia sytuacji, w której pasażerowie oczekujący na wejście do pojazdu mogą zasłonić widok. Pomiar co do zasady dokonywany był przez zatrzymaniem się pojazdu i wymianą pasażerów na przystanku.

Pomiarowcy przeszli również wcześniejsze szkolenie praktyczne, zapewniające wysoką dokładność i szybkość oszacowania właściwego stopnia zapełnienia pojazdu w różnych warunkach widoczności i w różnych typach wielości autobusu.

Punkty pomiaru zostały wybrane w porozumieniu w Zamawiającym w sposób gwarantujący przeprowadzenie prawidłowego modelowania ruchu.

Ze względu na lokalizację punkty pomiarowe dzielą się na:

- ❖ kordon śródmieścia,
- ❖ ekran linii kolejowej północ-południe.

Ewidencja napełnienia pojazdów prowadzona była przy użyciu papierowych formularzy pomiarowych zaakceptowanych przez Zamawiającego.

6.2 Kontrola i realizacja pomiarów w terenie

Pomiary terenowe realizowane były przez pomiarowców, którzy przeszli specjalne szkolenie wraz z elementami praktycznymi z zasad prowadzenia pomiarów napełnień pojazdów komunikacji zbiorowej oraz organizacji pracy na punkcie pomiarowym.

Osoby wykonujące pomiary zostały wyposażone w niezbędne do pracy narzędzia (m. in. papierowe formularze pomiaru, instrukcje, wytyczne do pomiarów na każdym punkcie, kamizelki odblaskowe).

Poza jednym wyjątkiem, na każdym punkcie pomiarowym pracowało dwoje pomiarowców, z czego każda osoba obserwowała ruch pasażerów jadących w jednym kierunku. Na punkcie nr 1 z uwagi na największą liczbę kursów, badanie realizowało łącznie 4 pomiarowców. Łączna pracochłonność tego modułu badawczego wyniosła 128 roboczogodzin.

Podobnie jak w przypadku pomiarów ruchu Instytut badawczy RUBIKA CONSULTING zapewnił kontrolę terenową i nieterenową poprawności prowadzenia pomiarów w postaci bezpośredniej weryfikacji obecności i poprawności pracy pomiarowców oraz weryfikacji kompletności wypełnienia formularzy i spójności danych.

6.3 Formularz pomiarowy

Formularze pomiarowe zostały przygotowane w taki sposób, aby wyeliminować możliwość pomyłek badanych kursów lub numerów linii. Każdy obserwator otrzymał komplet kart pomiarowych oddzielnie opracowanych dla każdego punktu - z wypełnionymi informacjami o kolejno przyjeżdżających pojazdach.

Wzór formularza pomiarowego prezentuje Rysunek 8:

Formularz pomiaru nappełnień. Punkt: Żeromskiego kierunek: od centrum													
Ankieter:			Nr Ank:	data:		Nr punktu: 6B			Godzina rozpoczęcia pracy: 6:00				
Nr kursu	Godzina odjazdu	Kierunek/Przystanek końcowy	Numer Linii	Rzeczywista godzina odjazdu (zapisujesz tylko jeżeli różna od rozkładowej)	Numer boczny pojazdu	Zaplanujez zappełnienie	Kategoria nappełnienia	Liczba pasażerów w pojeździe					Brak kursu?
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
1	06:14	KUSOCINSKIEGO SZPITAL	113			przed przystankiem							
2	06:18	BUKÓWKA	33			przed przystankiem							
3	06:33	BUKÓWKA	33			przed przystankiem							
4	06:45	KUSOCINSKIEGO SZPITAL	113			przed przystankiem							
5	07:03	BUKÓWKA	33			przed przystankiem							
6	07:15	KUSOCINSKIEGO SZPITAL	113			przed przystankiem							
7	07:29	BUKÓWKA	33			przed przystankiem							
8	07:45	KUSOCINSKIEGO SZPITAL	113			przed przystankiem							
9	08:05	BUKÓWKA	33			przed przystankiem							
10	08:25	KUSOCINSKIEGO SZPITAL	113			przed przystankiem							
11	08:36	BUKÓWKA	33			przed przystankiem							
12	08:56	KUSOCINSKIEGO SZPITAL	113			przed przystankiem							

FORMULARZ PRZYKŁADOWY

RYSUNEK 8. WZÓR FORMULARZA DO POMIARU NAPEŁNIENIA POJAZDÓW KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ.

Napełnienia w pojazdach zostały oszacowane w oparciu o kategorie napełnień. W przypadku modeli autobusów określone zostały wielkości napełnienia dla każdej kategorii indywidualnie dla wszystkich występujących w badaniu modeli pojazdów. W poniższej tabeli zestawiono zakładane wielkości napełnień w wyróżnionych typach pojazdów:

TABELA 8. KATEGORIE NAPEŁNIEŃ DLA WYBRANYCH MODELI AUTOBUSÓW.

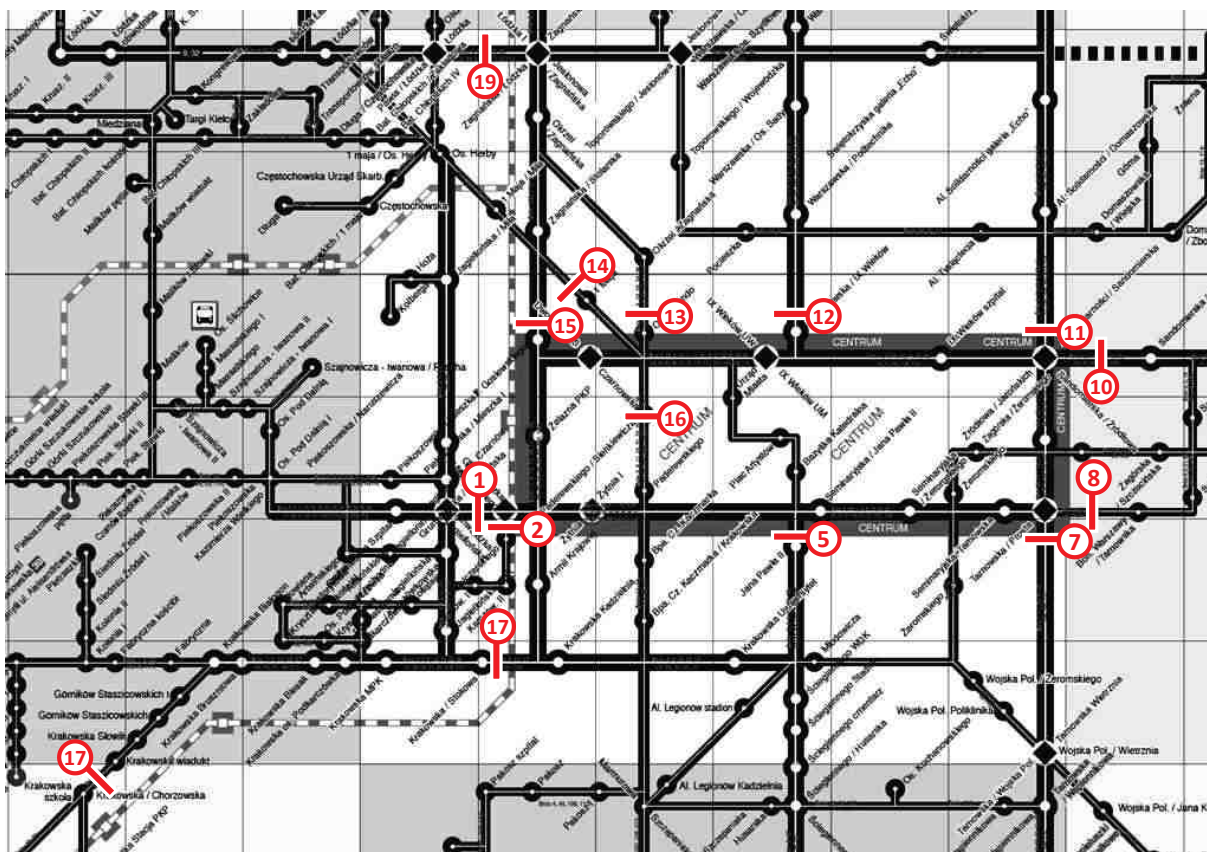
Lp.	Typ lub model autobusu	TYP	Liczba miejsc			Kategoria napelnienia									
			Ogółem	Stojące	Siedzące	A	B	C	D	E	F	G	H	I	K
						Pusty - mniej niż 10 osób - wpisz ilość pasażerów	1/4 miejsc siedzących zajęta	Półowa miejsc siedzących zajęta	Większość lub wszystkie miejsca siedzące zajęte	Wszystkie miejsca siedzące zajęte, kilka osób stojących	Wszystkie miejsca siedzące zajęte, kilkanaście osób stojących	Zajęte wszystkie miejsca siedzące i wszystkie stojące	Sporadyczne prześwit między pasażerami	Brak prześwitów pomiędzy pasażerami	Nieemożliwe wejście do jednostki
1	SOLARIS URBINO 10	MINI	87	68	19		5	10	19	26	53	87	104	121	155
2	GRÄF & STIFT NL202	MAXI	100	70	30		8	15	30	37	65	100	118	135	170
3	JELCZ 120M	MAXI	110	76	34		9	17	34	42	72	110	129	148	186
4	LAZ A183D1	MAXI	100	72	28		7	14	28	35	64	100	118	136	172
5	MAN NL222	MAXI	100	70	30		8	15	30	37	65	100	118	135	170
6	MAZ 203067	MAXI	104	79	25		6	13	25	33	65	104	124	144	183
7	MAZ 203069	MAXI	104	79	25		6	13	25	33	65	104	124	144	183
8	MAZ 203076	MAXI	104	79	25		6	13	25	33	65	104	124	144	183
9	MERCEDES-BENZ CONECTO LF	MAXI	100	65	35		9	18	35	42	68	100	116	133	165
10	NEOPLAN N4016	MAXI	104	66	38		10	19	38	45	71	104	121	137	170
11	SOLARIS URBINO 12	MAXI	93	64	29		7	15	29	35	61	93	109	125	157
12	SOLARIS URBINO 12 I	MAXI	93	64	29		7	15	29	35	61	93	109	125	157
13	SOLARIS URBINO 12 III	MAXI	93	64	29		7	15	29	35	61	93	109	125	157
14	IKARUS 280.70E	MEGA	145	116	29		7	15	29	41	87	145	174	203	261
15	SOLARIS URBINO 15	MEGA	166	126	40		10	20	40	53	103	166	198	229	292
16	SOLARIS URBINO 18	MEGA	175	135	40		10	20	40	54	108	175	209	243	310

Liczba miejsc w poszczególnych modelach została określona na podstawie danych producenta oraz informacji przekazanej przez Zamawiającego. W sytuacji braku możliwości określenia dokładnego modelu pojazdu, dane o pojemności zostały uzupełnione w oparciu o typ taboru wykorzystywany na danej linii oraz wskazaną przez ankietera wielkość pojazdu. Liczba miejsc stojących została wyznaczona w oparciu o przelicznik 4os/m² – takie założenie było przyjmowane w danych producenta lub stanowiło podstawę obliczeń własnych. Mnogość modeli autobusów i brak dostępu do specyfikacji technicznych – nawet w przypadku takich informacji jak powierzchnia do stania - zawsze stanowi jednak utrudnieniem w dokładnych analizach, zatem w rzadkich sytuacjach przyjęty został parametr oparty o szacunki własne.

6.4 Punkty pomiarowe

Na mapach przedstawiono lokalizację punktów pomiarowych usytuowanych na kordonie śródmieścia (Rysunek 9) oraz punktów na ekranie linii kolejowej północ-południe (**Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania.** i **Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania.** Rysunek 7).

Punkty pomiarowe zostały wybrane w porozumieniu z Zamawiającym.

RYSUNEK 9. MAPA POGŁĄDOWA LOKALIZACJI PRZEKROJÓW POMIAROWYCH NAPEŁNIENIA POJAZDÓW KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ.

Punkty pomiarowe zlokalizowano na przystankach lub w ich bezpośrednim otoczeniu (niewielka prędkość pojazdu). Szacowanie liczby pasażerów odbywało się przed lub za przystankiem – w zależności od punktu pomiarowego. Za każdym razem było to zaznaczone na formularzu pomiaru.

Poniższa tabela przedstawia dokładną lokalizację punktów pomiarowych wyznaczonych do realizacji pomiarów napełnień w komunikacji zbiorowej:

TABELA 9. LISTA PUNKTÓW DLA POMIARÓW NAPEŁNIENIA POJAZDÓW KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ.

ID punktu	Nazwa przystanku	Kierunek	Miejsce pomiaru	Nr przyst.	Współrzędne X	Współrzędne Y
1A	Grunwaldzka - Mielczarskiego	do centrum	za przystankiem	160	20.614731337284429	50.871057680986318
1B	Grunwaldzka - Mielczarskiego	od centrum	przed przystankiem	159	20.615104841929384	50.871273412071794
2A	Mielczarskiego	do centrum	za przystankiem	347	20.615427701876708	50.869591482156373
2B	Mielczarskiego	od centrum	przed przystankiem	346	20.61476932080765	50.868471826517229
5A	Jana Pawła II	do centrum	za przystankiem	178	20.628329438595642	50.864788059573556
5B	Jana Pawła II	od centrum	przed przystankiem	483	20.628221818613195	50.865511251535466
7A	Tarnowska/Prosta	do centrum	za przystankiem	557	20.639642197926712	50.860608509484486
7B	Tarnowska/Prosta	od centrum	przed przystankiem	560	20.63999671081006	50.86251852245492
8A	Boh. Warszawy/ Szymanowskiego	do centrum	za przystankiem	44	20.647118621413	50.862830190786227
8B	Boh. Warszawy/ Tarnowska	od centrum	przed przystankiem	46	20.64222507750538	50.863493477992243
10A	Sandomierska/ Źródłowa	do centrum	za przystankiem	1061	20.642699871545528	50.87147216343817
10B	Sandomierska/ Źródłowa	od centrum	przed przystankiem	21	20.642263061028551	50.870952811348012
11A	Solidarności/ Domaszowska	do centrum	za przystankiem	323	20.643598814928303	50.875838487155725
11B	Solidarności/ Sandomierska	od centrum	przed przystankiem	321	20.641775605813947	50.87267064617604
12A	Warszawska/ IX wieków	do centrum	za przystankiem	871	20.634811959891081	50.877400357234599
12B	Warszawska/ IX wieków	od centrum	przed przystankiem	598	20.633957330618728	50.874811858618436
13A	Okrzei rondo	do centrum	przed przystankiem	322	20.627164610550334	50.877064819228458
13B	Okrzei rondo	od centrum	za przystankiem	318	20.626873403539015	50.876006260875712
14A	1 Maja	do centrum	przed i za przystankiem	712	20.624499433338038	50.876289876981161
14B	1 Maja	od centrum	przed i za przystankiem	724	20.62524644262794	50.876034223103652
15A	Zagańska/Stolarska	do centrum	za przystankiem	1237	20.625404707308007	50.881322777094979
15B	Zagańska/Stolarska	od centrum	przed przystankiem	1238	20.625600955511292	50.880715662421373
16A	Paderewskiego/Sienkiewicza	na północ	za przystankiem	938	20.623860044030575	50.872219221295843
16B	Paderewskiego/Sienkiewicza	na południe	za przystankiem	49	20.624049961646655	50.872682630847791
17A	Krakowska/Stokowa	do centrum	za przystankiem	866	20.605007555341199	50.8617093737925
17B	Krakowska/Stokowa	od centrum	przed przystankiem	649	20.605241787067701	50.86209696774344
18A	Krakowska wiadukt	do centrum	przed przystankiem	524	20.540232987084103	50.838279931281122
18B	Krakowska wiadukt	od centrum	za przystankiem	517	20.539758193043912	50.838315911809865
19A	Łódzka	do centrum	za przystankiem	951	20.619827459982524	50.889961321457264
19B	Łódzka 1	od centrum	za przystankiem	473	20.627164610550352	50.888076394318844

6.5 Liczba wykonanych pomiarów

W czasie pomiarów odnotowano napełnienia dla 1737 kursów. Szczegółową listę z liczbą pomiarów dla każdego punktu przedstawia tabela:

TABELA 10. LICZBA ODNOTOWANYCH KURSÓW.

ID PUNKTU	Nazwa przystanku	Kierunek	Miejsce pomiaru	Liczba kursów
1A	Grunwaldzka - Mielczarskiego	do centrum	za przyst.	168
1B	Grunwaldzka - Mielczarskiego	od centrum	przed przyst.	168
2A	Mielczarskiego	do centrum	za przyst.	14
2B	Mielczarskiego	od centrum	przed przyst.	13
5A	Jana Pawła II	do centrum	za przyst.	33
5B	Jana Pawła II	od centrum	przed przyst.	105
7A	Tarnowska/Prosta	do centrum	za przyst.	57
7B	Tarnowska/Prosta	od centrum	przed przyst.	55
8A	Boh. Warszawy/Szymanowskiego	do centrum	za przyst.	34
8B	Boh. Warszawy/Tarnowska	od centrum	przed przyst.	9
10A	Sandomierska/Źródłowa	do centrum	za przyst.	29
10B	Sandomierska/Źródłowa	od centrum	przed przyst.	44
11A	Solidarności/Domaszowska	do centrum	za przyst.	87
11B	Solidarności/Sandomierska	od centrum	przed przyst.	89
12A	Warszawska /IX wieków	do centrum	za przyst.	108
12B	Warszawska /IX wieków	od centrum	przed przyst.	113
13A	Okrzei rondo	do centrum	przed przyst.	80
13B	Okrzei rondo	od centrum	za przyst.	74
14A	1 Maja	do centrum	przed przyst.	15
14A	1 Maja	do centrum	za przyst.	15
14B	1 Maja	od centrum	przed przyst.	18
14B	1 Maja	od centrum	za przyst.	18
15A	Zagańska/Stolarska	do centrum	za przyst.	7
15B	Zagańska/Stolarska	od centrum	przed przyst.	8
16A	Paderewskiego/Sienkiewicza	na południe	za przyst.	80
16B	Paderewskiego/Sienkiewicza	na północ	za przyst.	127
17A	Krakowska/Stokowa	do centrum	za przyst.	19
17B	Krakowska/Stokowa	od centrum	przed przyst.	19
18A	Krakowska Wiadukt	do centrum	przed przyst.	15
18B	Krakowska Wiadukt	od centrum	za przyst.	13
19A	Łódzka	do centrum	za przyst.	57
19B	Łódzka	od centrum	za przyst.	55

6.6 Wybrane wyniki pomiarów

Średnie napełnienie pojazdu wyniosło 30,3 pasażera, co przekłada się na przeciętny wskaźnik zajętości miejsc na poziomie 28%. Całkowity zmierzony potok pasażerski to 52708 osób. Potok osiąga najwyższe wartości o godzinie 7. Szczegółowe dane w ujęciu godzinowym przedstawiono poniżej.

TABELA 11. NAPEŁNIENIE W UJĘCIU GODZINOWYM.

		Liczba pasażerów ogółem [pas.]	Średnie napełnienie [pas.]	Maksymalne napełnienie [pas.]	Minimalne napełnienie [pas.]	Średnie napełnienie [%]	Maksymalne napełnienie [%]	Minimalne napełnienie [%]
Godzina	6	9172	20	108	0	18%	100%	0%
	7	19181	44	243	0	40%	169%	0%
	8	11701	29	175	1	26%	138%	1%
	9	12654	29	209	0	26%	163%	0%
Ogółem		52708	30	30	0	28%	169%	0%

Najwyższe średnie napełnienie odnotowane zostało na punktach: 17 i 10 w kierunku do centrum, gdzie średnio zaobserwowano około 60 pasażerów w pojeździe (przeciętnie prawie 50% miejsc zajętych). Również stosunkowo wysokie napełnienia autobusów zaobserwowano w kierunku do centrum na punkcie 1 - około 50 pasażerów pojeździe (około 45% miejsc zajętych).

Do punktów o najniższym średnim napełnieniu pojazdu należą: 8A, 15A i 16B, na których zanotowano średnio niespełna 15 osób w pojeździe.

Najwyższy łączny potok pasażerów zaobserwowano na punkcie 1 w obu kierunkach, przy czym potok do centrum był dwukrotnie większy niż od centrum. Także na punktach 11 i 12 odnotowano wysoki łączny potok w obu kierunkach.

Największą dysproporcję w wielkości potoku między kierunkami zaobserwowano na punkcie 5. Wynika to bezpośrednio z różnicy w liczbie kursów w zależności od kierunku ruchu. W kierunku od centrum przez badany przekrój przejeżdża w badanym okresie trzykrotnie więcej autobusów niż w przeciwną stronę. Podobne sytuacje, choć na mniejszą skalę, można zaobserwować w innych przekrojach.

TABELA 12. NAPEŁNIENIE NA POSZCZEGÓLNYCH PUNKTACH POMIAROWYCH.

ID PUNKTU	Nazwa przystanku	Kierunek	Miejsce pomiaru	Liczba pasażerów ogółem [pas.]	Średnie napętnienie [pas.]	Maksymalne napętnienie [pas.]	Minimalne napętnienie [pas.]	Średnie napętnienie [%]	Maksymalne napętnienie [%]	Minimalne napętnienie [%]	Godzina szczytu
1A	Grunwaldzka - Mielczarskiego	do centrum	za przyst.	8292	49	209	2	45%	169%	2%	7
1B	Grunwaldzka - Mielczarskiego	od centrum	przed przyst.	4233	25	108	0	23%	100%	0%	7
2A	Mielczarskiego	do centrum	za przyst.	412	29	108	2	27%	66%	2%	8
2B	Mielczarskiego	od centrum	przed przyst.	228	18	35	7	16%	35%	6%	6
5A	Jana Pawła II	do centrum	za przyst.	776	24	93	5	23%	100%	5%	7
5B	Jana Pawła II	od centrum	przed przyst.	2048	20	175	1	18%	100%	1%	7
7A	Tarnowska/ Prosta	do centrum	za przyst.	1499	26	125	1	25%	134%	1%	7
7B	Tarnowska/ Prosta	od centrum	przed przyst.	1336	24	109	2	22%	117%	2%	6
8A	Boh. Warszawy/ Szymanowskiego	do centrum	za przyst.	480	14	35	2	15%	38%	2%	9
8B	Boh. Warszawy/ Tarnowska	od centrum	przed przyst.	290	32	61	8	33%	66%	9%	9
10A	Sandomierska/ Źródłowa	do centrum	za przyst.	1712	59	175	8	48%	100%	8%	7
10B	Sandomierska/ Źródłowa	od centrum	przed przyst.	1166	27	109	2	24%	117%	2%	9
11A	Solidarności/ Domaszowska	do centrum	za przyst.	3776	43	243	2	38%	139%	1%	7
11B	Solidarności/ Sandomierska	od centrum	przed przyst.	2898	33	209	1	29%	163%	1%	9
12A	Warszawska / IX wieków	do centrum	za przyst.	3635	34	175	4	30%	120%	4%	7
12B	Warszawska / IX wieków	od centrum	przed przyst.	4081	36	243	0	32%	139%	0%	7
13A	Okrzei rondo	do centrum	przed przyst.	2653	33	175	4	30%	100%	4%	7
13B	Okrzei rondo	od centrum	za przyst.	1436	19	108	2	18%	68%	2%	7
14A	1 Maja	do centrum	przed przyst.	315	21	35	3	21%	38%	3%	7
14A	1 Maja	od centrum	za przyst.	305	20	35	3	21%	38%	3%	7
14B	1 Maja	do centrum	przed przyst.	398	22	68	0	20%	68%	0%	7
14B	1 Maja	od centrum	za przyst.	409	23	68	0	21%	68%	0%	7
15A	Zagańska/ Stolarska	do centrum	za przyst.	100	14	29	6	15%	31%	6%	7
15B	Zagańska/ Stolarska	od centrum	przed przyst.	214	27	61	4	29%	66%	4%	7
16A	Paderewskiego/ Sienkiewicza	na północ	za przyst.	3103	39	157	1	39%	169%	1%	7
16B	Paderewskiego/ Sienkiewicza	na południe	za przyst.	1681	14	108	1	14%	100%	1%	7
17A	Krakowska/ Stokowa	do centrum	za przyst.	1158	61	209	8	49%	119%	9%	7
17B	Krakowska/ Stokowa	od centrum	przed przyst.	311	16	37	0	13%	27%	0%	7
18A	Krakowska Wiadukt	do centrum	przed przyst.	584	39	108	4	29%	100%	4%	7
18B	Krakowska Wiadukt	od centrum	za przyst.	219	17	54	4	13%	31%	2%	6
19A	Łódzka	do centrum	za przyst.	1622	28	209	6	25%	119%	6%	7
19B	Łódzka	od centrum	za przyst.	1338	24	93	3	24%	100%	3%	7

7 SPIS TABEL

Tabela 1 Wykaz lokalizacji pomiarowych pętli indukcyjnych – MZD Kielce.....	4
Tabela 2 Liczba ankiet zrealizowanych na poszczególnych punktach pomiarowych.....	7
Tabela 3 Oceny poszczególnych aspektów Komunikacji Miejskiej a charakterystyka pasażerów.	10
Tabela 4. Lokalizacja przekrojów pomiarowych natężenia ruchu drogowego.	14
Tabela 5. Natężenie ruchu drogowego na kordonie śródmieścia.	15
Tabela 6. Przekroje o największym obciążeniu ruchem na kordonie śródmieścia.	16
Tabela 7. Wielkość ruchu drogowego w badanych przekrojach.	17
Tabela 8. Kategorie napełnień dla wybranych modeli autobusów.....	20
Tabela 9. Lista punktów dla pomiarów napełnienia pojazdów komunikacji miejskiej.....	22
Tabela 10. Liczba odnotowanych kursów.	23
Tabela 11. Napełnienie w ujęciu godzinowym.....	24
Tabela 12. Napełnienie na poszczególnych punktach pomiarowych.	25

8 SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Lokalizacja pomiarowych pętli indukcyjnych – MZD Kielce.....	3
Rysunek 2 Satysfakcja ogólna pasażerów komunikacji miejskiej w Kielcach a wiek badanych.	8
Rysunek 3 Satysfakcja ogólna pasażerów komunikacji miejskiej w Kielcach a posiadanie samochodu i motywacja podróży.....	8
Rysunek 4 Satysfakcja szczegółowa pasażerów komunikacji miejskiej w Kielcach.....	9
Rysunek 5. Wzór formularza do pomiarów natężenia ruchu drogowego.	12
Rysunek 6. Mapa pogładowa lokalizacji przekrojów pomiarowych natężenia ruchu drogowego – kordon śródmieścia.....	13
Rysunek 7. Mapa pogładowa lokalizacji przekrojów pomiarowych natężenia ruchu drogowego – punkty dodatkowe.....	13
Rysunek 8. Wzór formularza do pomiaru napełnienia pojazdów komunikacji miejskiej.....	19
Rysunek 9. Mapa pogładowa lokalizacji przekrojów pomiarowych napełnienia pojazdów komunikacji miejskiej.....	21